BIBLIOTECA NAZ.
110
D
40
NAPOLI

110.
D.
40.

83
9
58

VIII. N. 9

P. OVIDII NA-
SONIS POETAE SVLMONEN-
SIS, HEROIDES EPISTOLÆ, CVM INTERPRETIBVS HVBERTINO CRESCENT. ET IANO PARRHASIO.

EIVSDEM SAPPHO CVM DOMITIO, ET IBIS cum Criſtoph. Zaroto. Cum enarrationibus Iod. Badij Aſcenſij in hæc omnia, Et annotationibus Ioan. Bapt. Egnatij.

QVAE NON VT ANTEA, PLVRIMIS FOEDATA mendis, ſed acri ſtudio emendata, atque omni, quantum licuit, ex parte expolita, emiſimus. quod alios libros cum noſtro conficientibus patebit.

OMNIA VIRTVTI PARENT.

BIBLIOTECA NAZIONALE DI NAPOLI

VENETIIS,
APVD IOANNEM MARIAM BONELLVM.
M. D. L X.

OVIDII VITA PER CHRISTO-PHORVM ZAROTVM IVSTINOPO-LITANVM COMPILATA.

PVB. Ouid. Naſ. Pelignis in oppido Sulmone xiij. cal. Apr. ex Botio equeſtri ordinis patre natus eſt, ſecundo quinquatriorum die: eo quo Hircius & Panſa Coſs. Mutinenſi bello cecidere, anno fratrem habuit maiorum natu, cum quo in patria eſt educatus, primaque literarum rudimenta edoctus. Mos vtrunque adultam pater Romam miſit, vt eloquentiæ ſtudijs pariter, & legibus incũberent, quæſtus acquirendi gratia: facile alter parentis præceptis paruit, qui niſi diem fata præmaturaſſent: vigeſimo enim ætatis ſuæ anno è vita diſceſſit, cauſidicus optimus futurus videbatur. Ouid. autem non ſine maxima moleſtia aliquandiu foro operam dedit: reoſque plerunque defendit: interque centumuiros iudicium dixit: quantum in declamationibus extiterit: Seneca nobis teſtimonio eſt: qui eum declamatoribus inſeruit. Defuncto patre muſis, & poëticæ totum ſe tradidit, à quibus ſtudijs inuitus ſeceſſerat, vtque etiam in eis melius proficeret græcas literas didicit: quo tempore ſub M. Varrone, cui & acceptiſſimus fuit: ſicuti & ſub Corn. Gallo militiam exercuit. Vxores tres habuit quarum primam: quæ ei pene puero nupſerat, ob morum inſolentiam, turpitudinemque dimiſit. Alteram quoque repudiauit: cauſa nobis, cur id fecerit, incognita tertia vero diutius cum eo manſit, ex qua filiam Perillam nomine habuit. Demum ab Auguſto Imperatore annum agẽs quinquageſimum: in Pontum Euxinum relegatus eſt, cuius exilij cauſas, quis eſt, qui facile norit, cum & ipſe modo hanc modo illam referat? ſatis tamen cõſtat ibi per nouem annos manſiſſe, vbi extremum obijt diem. Anno Tiberij quinto: & prope Tomos oppidum ſepultum. Siue propter libros, quos de Arte Amandi compoſuit, exularit, quod non mirum videri debet, ſi quidem feruntur libri huiuſmodi à Iulia, & Druſilla vehementer concupiti: perlectique aſſidue, vnde & ſuſpicio orta eſt incenſas libidine amatores fuiſſe ſecutas. Cæſarem vero eo vſque excanduiſſe: vt & auctorem huius mali in exilium pepulerit Ouidium, & pariter mulieres, tametſi quid meruerat Ouid. vel quonam pacto potuiſſet eius blandimentis carminis, niſi ſuum corpus antea proſtituere cupiuiſſent, ſiue qui (vt alij volunt) Sydonij auctoritatem in medium afferentes, quia Iuliam Auguſti puellam ex Liuia filiã amarit: quam ab Ouid. Corynnam falſo nomine appellatam tradunt: quæ cauſa à nobis minime probari poteſt, nec à quoquam docto, ſi ex examuſſum Sydonij verba trutinarit, & quid de Corynna ab Ouid. ſcriptum ſit, leget: haud principis puella digna, ſiue, quia Liuiam Druſillam nudam viderit, aut Auguſtum principem, cum exoletis conſue-

ſcentem,quæ ambæ cauſæ ſatis placent cum & ipſe quoque indicarit.

Cur aliquid vidi, cur noxia lumina feci,
Cur impudenti cognita culpa mihi eſt.
Inſcius Actæon vidit ſine veſte Dianam,
Præda fuit canibus non minus ipſe ſuis.

Si quis autem curioſus hæc ſcire affectat: eiuſdem de Triſtibus: tum de Ponto libros perlegat: nos tantum in præſentia diuerſas attigimus opiniones illorum,qui exilij Ouidij meminerunt. Multa carmina ſcripta memoriæ reliquit auſpicatus eſt primis teneris adhuc annis Heroidum diuerſarum epiſtolas. Deinde Amorum libros v. ad Corynnam,quos ad tres redegit: hi de ſine titulo quoque nuncupantur. De medicamine faciei. Arte Amandi ad iuuentutem Romanam libros tres: quos parricidas ſolet appellare. De Remedio Amoris libros duos. Metam. libros quindecim opus diuinum, heroicique carminis dignitati conueniens, licet in eum nimis laſciuire dixerit Quintilianus. Tragœdias quoque adorſus eſt,quarum Medea maxime à Fabio Quintiliano, & Corn. Tacito approbatur: aitque nanque Fabius in decimo Ouidij Medea videtur mihi oſtendere quantum vir ille ingenio præſtare potuerit: ſi ingenio ſuo temperare, quàm indulgere maluiſſet. In malos poëtas librum compoſuit, vt Quintilianus refert. Epiſtolam conſolatoriam ad Liuiam Auguſtam de morte Druſi Neronis qui morbo in Germania perierat. Bellum Actiacum inchoauit. Ad Tiberinum libros duos. De Triſtibus quinque. De Ponto quatuor. Faſtorum duodecim: ſed niſi ſex manibus habentur temporum incuria. In Ibin inuectiuam vaticinia vnico abſoluit libro. Triumphum Cæſaris. De piſcibus opus inchoauit, vt Oppianus ſcripſit lingua Getica. Libellum de geſtis Imperatoris apud Getas. Nonnulla etiam alia opuſcula Ouidio aſcribuntur: quæ an ipſius fuerint non laboro: videlicet de Nuce,de Philumela, de Pulice: non tamen, hæc habemus cum multa interierint: ſeu librariorum inertia,ſiue temporum iniquitate. Quem autem inter Elegiacos poëtas locum teneat: ex Quintiliano facile datur intelligi: cum ait Elegia quoque Græcos prouocamus, cuius mihi terſus, atque elegans maxime videtur auctor Tibullus. Sunt qui Propertium malint. Ouidius vtroque laſciuior: ſicut durior Gallus.

Ioannis

IOANNIS BAPTISTAE EGNATII VENETI IN HEROIDAS OVIDII, SAPPHO, ET IBIN OBSERVATIONES.

EX PENELOPE.

SIve quis Antilochum,ex Politiani Miſcellaneis hoc expendito.[Hic lacer admiſſos)Quis non videt admiſſos equos Hectoris laceri legẽdum ? cum vox ea admiſſos celerem Ouidio, Valerio, reliquis ſignificet magno eorum errore qui amiſſos legant.Ouid.certe ipſe in Faſtis. Et celer admiſſis labitur annus equis. Et item: Hanc quondam Cytherea diem properantius ire Iuſſit,& admiſſos præcipitauit equos. Et in Phyllide: Et ſacer admiſſas exigit ebrus aquas. Quin & Valerius de Fuluio admiſſo,inquit,equo Theanum contendit,quæ vox inde videtur eſſe ducta q adiunctis equis celerius inter conficimus.[Rettulit & ferro,Rheſumque, Dolonaque Cæſos.)Mirum eſt cum adeo pateant Heroides Ouidianæ hactenus ſyllabam claudicantem in hoc verſu non animaduerſam, cum Dolon vbique, primam corripiat.. Vt auſum eadem quæ nos Phrygia de gente Dolona. Quare addenda fuit dictioque Hom. ἦν δέ τις ἐν τρώεσσι δόλων εὐμήδεος υἱός. [Quid tibi Piſandrum,Polybumque,Medontamque dirum?) Et hic etiam addenda copula fuit, cum Medon & ipſe corripiat primam.

EX PHYLLIDE.

TOruusque procruſtes) Non, procuſtes, vt ἀπὸ τοῦ προκρούειν .i. ab impellendo veniat. [Creſſa relicta) Alij omnes,Puella.Nos ex manuſcriptis libris,Creſſa relicta,emendauimus,in quo verbo & grauius πάθος eſſe videtur,& acrior Phyllidos accuſatio.

EX BRISEIDE.

BIs ſex aſſueti)Omnes alij lib.Bis ſeptem: nos ex Homerica Rhapſodia bis ſex. in qua Phœnix ſic Achillem loquitur. αἴθωνας δὲ λέβητας ἐείκοσι, δώδεκα δ᾽ ἵππους πηγοὺς ἀθλοφόρους, οἳ ἀέθλια ποσσὶν ἄροντο. [Intet Achæiadas longe pulcherrima matres) Mirũ videri poteſt verſum hunc,cum tamen hactenus claudicarit,non eſſe etiam ab iis,qui doctiſſimos ſeſe putant,animaduerſum,cum hactenus aut corrupte legerint,aut corruptius emendarint. Nos Achæiadas non refragante græcorum veterum forma, & vſu quadrante etiam ſyllaba emendamus,nec neſcio ab Achaia,ἀχαΐς,deduci. Quod vel ipſe Hom. Rhapſ. probet. ὦ πέπονες κάκ᾽ ἐλέγχε᾽ ἀχαιΐδες οὐκ ἔτ᾽ ἀχαιοί. Qui tamen verſus admonere negligentiſſimum quemque poterat, carmen Ouidianum non ita legi poſſe. Quare ſyllaba non repugnante: Acheiadas vt apud Theocritum emendatis lib. in Helenæ Epit. ἀλλ᾽ ἀχαιιάδων γαῖαν πατεῖ, οὐδέ μι᾽ ἄλλα. Callim. in Delon. ἀλλ᾽ ἔτ᾽ ἀχαιιάδες μιν ἀπηρνήσαντο πόληες. Sed de hac nominum forma in Sapphus epiſtola plura,cum de lapſu eorum qui non minus docti,quam diligentes videri volunt, agetur.

EX PHÆDRA.

ELeleides actæ) Omnes ad hanc diem,Eleides,in quo neſcias,vtrum magis accuſes negligentiam hominum,an inſcitiam, an potius vtrunque, quis .n. non videat verſum ſi Eleides leges,ſubſultare? Iam Bacchi nomẽ Eleleus erat,quod Ouid.auctoritas Met. vj. probet. Nictileus, Eleleusque parens. Quod nomen Apollinis etiam eſſe Macr.prodidit,dictumque illud. ἀπὸ τοῦ ἐλίσσεσθαι περὶ τὴν γῆν. Quod æterno .ſ. meatu circa terram volui

 videatur

videatur iam Eurip. ἕλιξ σελὰς ἐπ πνοιαῖσιν ἑλίσσων τῷ πολλοῦ πυρός. Nec vero minus Emped. de illo. οὕνεκ' ἑλισσεὶς μέγαν οὐρανὸν ἀμφιπολεύει. Siue igitur à volutione huiuſcemodi. Siue ab Blele Bacchantium voce. (Nam etiam a ſonis Bacchum dixere & Bromium & Iacchum) ſiue & ipſe qui & Apollo ſit, à rotatione illa perpetua dictus Eleleus eſt, vnde Eleleides quoque factæ ſunt, vt aliter verſus legi nequaquam poſſit.

EX OENONE.

DEpreſſa eſt humili cana pruina caſa.) Sunt qui, Defenſa, legũt, qua ratione dixit Virg. defendere teneras Myrtos à frigore, & defendere frigus tectis, vt Gell. etiam ex Quadrigarij annalib. obſeruauit. [Ad fontem Xanthi verſa recurret aqua.) Iam illud prouerb. Græcis vſurpatum frequens innuit dubio procul, quod illi. ἄνω ποταμῶν. Ex Euripid. iambico in Medea, ſic.n. Chorus. ἄνω ποταμῶν ἱερῶν χωροῦσι παγαί. Vnde etiam Horat. qui neget ardus, Pronos relabi poſſe riuos, Montibus & Tyberim reuerti? Cic. quoque in epiſt. ad Att. principio tantum Græci verſus vſus adagij huius meminit. [Pulydamanta roga) Ex imitatione Homericæ & hic, & alibi, ne ſyllaba ſubulſet, legimus Pulydamanta quemadmodum & Pulypus, licet alij Pulydamanta & Pulypum, vt ſit, omega, ſcribere malint. [Ipſe repertor opis vaccas pauiſſe Pheræas ſertur) Callimachus diuerſam ab alijs cauſam ſeruitij canit, cum ſcilicet Admeto Apollinem ſeruiſſe prodat, ꝙ adoleſcentis amore captus eſſet, atque ad emerendum eius amorem gregem ab eo pueri paſtum.

EX HYPSIPYLE.

NOn hæc Æſonides, ſed filia Phaſis Æetæ) Dubitaui ſæpe antea quæ maxime probabilis eſſet huius carminis lectio. An hæc ipſa, quam ipſi reliquimus, an quã alij ſubſtituere. Phaſias Oëtæ legentes, cum hic, tum in Medea, vt Oëtam biſſyllabum fecerint, ego vt contractionem illam male etiam ab his ſcriptam non hactenus legere memini, ſic malim triſyllabum ſeruare, vt diphthongus illa corripiatur ſequente vocali, quod & Græcis & Latinis noſtris eſt peculiare, in duabus.ſ. dictionibus, cum vna.n. terminatur diphthongo, & ſubſequens à vocali incipiat, corripitur diphthongus natura præcedens alioqui longa. Vt inſulæ Ionio ne græca citem. Et Ilio alto, & Pelio Oſſam. Sed & in eadem dictione Virg. cum dixit, Sudibus'ue præuſtis, diphthongum corripuit, quin & ipſe Ouid. in Met. vij. Quos vbi viderunt præacutæ cuſpidis haſtas. Tametſi ſunt, qui legant, Peracutæ, verum hoc Auſonij nullus inuertere poſſit, cum ille in Protreptico ad nepotem ſcribens hoc verſu ita ludat. Te præeunte nepos modulata poëmata Flacci. Adde ꝙ vix legas, niſi memoria me deficit, Ætam biſſyllabum, nã ille Ouidij verſiculus, ita legitur in vetuſtis lib. Diſſimilemq́ue animum ſubijt Æeta relictus. Et paulo poſt Ouid. Cum rapido fallax Æetias igni Imponit purum laticem. Et Medea: Non erat Æetes, ad quem deſpecta veniret. Et iterum: Non ſenis Æetę regia Lemnos erat.

EX DIDONE.

POenas violatæ Sichęi) Sunt qui, Sichæo, malint. [Mille procis placui, qui me coiere frequentes) Videndum, an deſit in, præpoſitio, vel quid ſimile, vt in me coiere legas. [Sceptraque ſacra tene) Alij, Sceptra ſacrata. Nobis vetus lectio diſplicere non poteſt, & alioqui lib. omnes manuſcripti ita habent. [Nec ſteterunt) Ea forma quo Virg. Steteruntq́; comæ. & Terent. Emerunt. [Certius ibis) Sunt qui, Serius, malint.

EX HERMIONE.

SI te iam tangit, Oreſte) Alij pia tangit, alij nunc. [Induit illa patrem) Accuratius obſeruandum cenſeo quid illud verbum Induit ſibi hic velit. Nam interpretes ganniunt. [Diffundi

ſundimus iram,) Et hinc facilè apparet diffuſiones dierum eſſe legendas apud Iuriſconſultos & Gellium non diffuſiones, ꝙ quibuſdam placuit, vt improbem faciant, qui immutare veteres lectiones audeant. [Qua duo porrectus longè freta diſtinet Iſthmos, Vecta peregrinis [Hippodamia rotis.) Duo ſunt aduertenda, & ꝙ male lib. omnes habent: Detinet, cum diſtinet dubio procul legendum ſit: quod quiuis vel mediocriter doctus aduertat, & quid ſit illud quod externas rotas in Hippodamia hic dicat Ouid. Nos rem eruditis etiam nō paucis ignotam breui explicabimus, ex Pindaro in primis, & Apollonio, qui cum interpretibus ſuis prodidere Hippodamiam inter currendum alieno curru, id eſt procorum, qui cum ea curſu certabant: eſſe vectam: vnde & hoc in loco peregrinas rotas Pelopis currum intellexit: quo donatus ille à Neptuno eſt in amoris olim compenſationem.

EX DEIANIRA.

SE tibi pax terræ) Alij lib. Pars terræ habebant. Nos ex manuſcriptis lib. Pax reſtituimus. [Theutrantia turba) Non Theſtitia, aut Theſpica, legendum eſſe facit, cum illud à Politiano inuentum, tum etiam ꝙ Stephanus Theutrantem Theſpij patrem facit, à quo Theutrantia turba iure Theſpiades appellatæ. [Vna recens crimen refertur adultera) Nos ſyllaba refragante quandoque referetur, nunc verò diligentius examinata re, defertur legendum cenſemus, ꝙ propriè id verbi ſignificatum ſit, vnde & delatores, ſed & lib. vnus manuſcriptus, Defertur, habuit. [Inter Ioniacas) Alii Mœonias inter reclamante lib. fide, ex quorum auctoritate lectionem ita reſtituēdam admonere lectionem voluimus. [Scilicet immanes Eliſis faucibus hydros Infantem, & caudis inuoluiſſe manum.) Multis erroribus verſiculi hi duo fœdati antea erant, qui tamen ita reſtituēdi (vt arbitror) fuerant, ſit tamen hoc integrum lecturis. [Quodque inter læuumque latus, dextrumque lacertum) Habitum cōpreſſi ab Hercule Antæi his verbis expreſſit Ouid. vt male emendaſſe videri poſſint, qui Læuumq; latus læuum lacertum legerint.

EX ARIADNA.

SEmiſepulta) Lib. omnes, Semiſopita, præ ſe ferunt reclamante tamen ſyllaba, nam ſopire ſemper primam producit, vt apud hunc ipſum infra Medea. Quæ me non poſſum: potui ſopire Draconem, Et Hypermneſtra. Dum petis amplexus, ſopitaque brachia factas. Tametſi ſopor corripiat, quare ſemiſepulta libentius eodem ſenſu legerim. [Nec facta luiſſes) Emendauimus cum hactenus omnes lib. nullo ſenſu tuliſſes haberent.

EX MEDEA.

AT tibi Colchorum) Alij, Vt, legunt. Sed quo ſenſu ipſi viderint. [Cur vnquam Colchi) Quis non videat hoc totum ex principio Medeæ Ennianæ deductum? ancilla enim Medeæ apud Euripidem, & ex noſtris Ennium, ſic ferme cœpit, verſus aūt notiores ſunt, q̄ vt à me ſint huic loco inſerendi, odioſa.n. omnis oſtentatio preſertim vbi magnitudo rei non excuſet. [Excipit hoſpitio iuuenes Æeta relictus) Et in hoc verſu addidere quidam pater, vt biſſyllabum Æeta facerent. cum tamen triſyllabum ſit, vt paulo poſt in eūdem hunc ſenſum. [Dixerat Æetes) Adde ꝙ male etiam ſcripſerint, dum Oetam ſcribūt, ſic enim montis eſt nomen. [Vt vidi, vt perij) Alij, Et vidi, & perij, mihi ex Theocriti, & Virgilij imitatione hoc probabilius eſt viſum magiſque poëticum. [Hæc animum, & quota pars ēt mouere puellæ) Pudendo errore addiderant, & legerant omnes poſſent mouere, qui non videbant ſaltē obſtare ſyllabæ quantitatem, ſi mouere perpetuum facerent modum, quare nos ex perpetuo perfectū facimus ſenſu, & ſyllaba quadrante. [Aut nos Scylla rapax) Quid eſt ꝙ Scyllæ meminerit, quæ adeunda illis ex Ponto redeuntibus nequaq̄ erat? An errore muliebri, & animi mœrore q̄d dicat, neſcit? An Ouid. id innuit argonautas mari iactatos, quod Græci ēt poëtæ quidam cecinere ad Africæ littus appuliſſe, vt vel inuiti Scyllæ Charybdiſq;

vortices ſubierint. [At ſubito noſtras vt Hymē cantatus ad aures) Quid alij ſenſerint in hoc verbo, quod ab ſyllabæ moramentum attinet, haudquaq̃ nos fugit, mihi tñ probabilior eorũ eſt viſa ratio, qua ſyllabam hanc corripiendam eſſe crediderunt, vnde & ex vetuſtis lib. vt addidimus, & paulo poſt in altero verſu, & particulam ſubſtituimus, cum impreſſi ad hanc diē lib. Turba ruunt, Hymen clamant habuerint. Nec vero illis Catullianum carmen fauerit, vbi ille intercalari numero videtur quandoque producere, cum diuerſam ille ſecutus ſit rationem, & licentior aliquanto in ſyllabarum ſpatijs habeatur. [Turba ruunt, & Hyment clamant, Hymenæe frequentant:) Adeo ne quoſdam eſſe vel grammaticæ rationis expertes, vt non aduerterint Hymenæa legi nequaquam poſſe, vnde.n. ille accuſandi caſus in a, deducat: Aut quis quarto caſu Hymenæa dixit cum in αιος, rectus exeat, ſed nobiliſſimi ſaltem poëtæ teſtimonio admoneri poterant, qui in libris de Ponto ſic ſcribens ad Max. cecinit: Ille ego qui cecini veſtros Hymenæon ad ignes. Verum in Ibin de hoc, hiſque ſimilibus alia: nam nec ſcribimus iuſtum nunc opus, & admonere tantum lectorem volumus. Alioqui, & Hypermneſtra. Vulgus Hymen, Hymenęe vocant. Et Catullus: Hymen, ò Hymenęe, Hymen.

EX LAODAMIA.

LInguaq́ue mandantis) Sic emenda cum hactenus mandatis legeretur. [Dux Pari) Ineptum, & perridiculum eſt, quod opici quidam, & male initiati literis Dyſpari ex Homerica Rhapſ. ſupponendum contendere. Quem non violauimus ignem. Non faces ab Ouid. pro igne intelligi ſubſequens verſus ſegniſſimum quemq́ue admonere poterat, ſed cum ignem, quem cum aqua à noua nupta tangi moris erat. Plut. in Probl. & alij, nã & quinque faces adhibebantur, quemadmodum panis cum aqua in eiſdem nuptijs Dionyſ. Alic. Quid Iô freta longa pererras? An hic, vt in Ibi, primam huius dictionis corripuit, an vero vox eſt exclamantis.

EX PARIDE.

SEd nymphis etiam curaq́ue amorq́ue fui.) Quid eſt ꝙ nymphis curam ſe fuiſſe dicit? An quòd, & alias præter Oenonen amarit?

EX HELENA.

MIlitia eſt operis altera digna tui) Sic enim libentius legerim.

EX HERONE.

LEandre, tu vide.) Ne vbi producitur prima ſyllaba Græcorum de more Leandre ſit ſcribendum.

EX ACONTIO.

ET Thetidis quales vix reor eſſe pedas) Ἀργυρόπεζαν, Thetin ex Hom. Rhapſ. innuit. [Maceror interdum) Grāmatici quidam dum macerari verbum prima correpta pronũciari poſſe contendunt, verſiculum hunc ingenioſiſſimi Vatis contaminauerat, non aduertẽtes inuerſum eſſe verboꝝ ordinem, & ſic reſtituendum, vt nos emẽdauimus. [Si generoſa probaris) Sunt qui, Probatis, malint: ac ſi dicat tu tuiq́; oēs probatis ſtēmata in coniuge. [Tũc mea difficili) Sic legendum, non, Difficilis: qñ melius dicatur Nauem deductum difficili ęquore. [His tñ aduerſo) Vide ne legẽdum ſit Bis, vt ſignificet Cydippe nõ ſemel Vẽtũ aduerſum fuiſſe. Miror, & innumeris ſtructã de cornibus aram. Nõ ego hoc loco plura q̃ quæ Politianus de ara Delij Apollinis ex cornibus facta frequẽtibus addam. Ad illum diligẽtẽ Lectorem relegamus. Et de qua pariẽs arbore nixa Dea eſt. Oliuæ palmæq́; arborẽ, cui Latona pariẽs innixa eſt innuit ipſe in vj. Met. Illic incumbẽs cum Palladis arbore palmæ. Sed Plut. fontiũ fecit hęc nomina, obiectaq́; Latonæ Draconis ſpecie ꝓcipitaſſe ſeſe de ſaxo territã Grecis hæc auctoribus cantatiſſima ſunt. Satis nobis eſt digito fontẽ quærere volentibus oſtẽdiſſe, nihil.n. ineptius, aut friuolum magis cenſeo q̃ vbi in puerilibus oſtẽtare ingeniũ aut eruditionem velis. [In læuũ verſor, cum vocat ille, latus.) Iam qs non videat legendum lęuum, nõ dextrum? ſi quidem decumbẽtes dum auerſantur eos, q̃ inuiſunt, in lęuum reclinent

clinēt latus neceſſe eſt. Mirabar quare tibi nomē Acontius eſſet. Si Euripidis illa in Polyni cis nomine interpretatio iure irriſa exploſaq; eſt à doctis: neſcio an hæc ꝓbari Ouidiana ſa tis debeat, cū in eius nomine ludat Cydippe quaſi iam inde à puero ſortiri nomen hoc po tuerit, ꝙ in illam iaculaturus eſſet amoris faciem: ἀκόντιον.n. Græcis iaculū. Sed hęc q̃nq; poëtis vſurpata in eaꝝ preſertim perſonaꝝ ſeruando decoro, quas minus prudētes paritaſq; introducunt. Teque tenente deos. Omnes hactenus deo, nullo (niſi fallimur) ſenſu.

EX SAPPHVS EPISTOLA EGNATIVS LECTORI.

CONTVLIMVS olim in hanc epiſtolam aliquanto plus induſtrię: ac curæ, tum ꝙ ceteris corruptior hæc erat, tum ꝙ tametſi cum reliquis ab Ouidio ſcripta videtur: illam tamen doctiſſimus quiſque ita ſem per admiratus eſt, vt ſecernēdam ab alijs cenſuerit, ac ſi inter illos mi nores patritios allecta cōmunem ſortem non ferat, eminereque ſta tim ceteras debeat. Quare & Calderinus, & ante illum Merula, velu ti in Olympio ſtadio celebres Athletæ, nō citra pulueris (quod aiūt) tactum, deſudarunt, & vt coronam reportarent, cōtenderunt ac ſi Py thia illa ac Nemea, vel ſi qua alia in terra Græcia celebrabātur olim; veram cumulatamque victoribus gloriam afferrent. Et ſanè vt illa quidem ſacra omnia erāt: & Olympicus Agon: vel Iouis maieſtate: vel Herculis, qui primus inſtituit auctoritate, vel etiam loci magnitudine: ac claritate cetera terræ Græciæ præſtabat, ita hæc epiſtola, tametſi cum reliquis ſcripta ſit, & auctoris ipſius maiore quodam ſtudio, & perſonæ, q̃ ſuſtinet graui tate, & euentu maximè me memorabili digna ſemper eſt viſa, quæ & principem ſibi locum vē dicaret, & maiorem diligentiam expoſceret in q̃ ſi à viro in primis erudito, ac de ſtudijs no ſtris optimè meritò diſſentire in paucis videbor, ignoſcet ille cum ceteris, cum in non paucio ribus illum, & ſequar, & laudem. Vtinam quam eius literas ac ſtudium æmulatione multoꝝ digna iudicio: tam poſſem & cetera his æmulanda proponere. [Sappho Phaoni.) Non in gratam tibi lector futuram fabellam exiſtimo non animaduerſam ab vtroque cōmentatore, q̃ primò adoleſcentiæ noſtræ Tirocinio ex græcis ſcriptoribus in racemationum noſtrarum capite vulgauimus. Tu ſi vacat, inde eam petas. Nunquid vbi: alij ecquid vt emendarunt. Sed ipſi viderint, mihi vetus lectio non immutanda eſt viſa, vbi preſertim auribus illa obſe quatur magis, & conſenſu etiam probetur eruditioꝝ. [Elegia flebile carmen) Et hæc lectio mihi ſemper viſa ꝓbabilior q̃ elegi verbum aut elegi quoque, ꝙ ſubſtituere quidam, id quod inconcinnum abſurdumque videatur, nec ingenio poëtæ congruens, qua aūt ratione fiat, vt ſyllaba ea lōga ſit, & auctoꝝ vſu probatur, & à ratione nō abhorret. [Nec mihi Pyrino ſub eunt Mnaiſue puellæ, Nec me Lesbiadum cetera turba iuuat.) Neque accuſare quem piam eſt animus, nec tñ mihi aſſumo, vt ſi quid alij diuerſum à me ſenſerint: id ego ſtatim ad inuidiam meā traham. Sua cuique placent: ego mea vt nō multum admiror, ſic melius nihil habeo, nō facile contemnere aut damnare ſoleo illud tñ in bonam partem dictum à me acci piant velim: ꝙ immutarint lectionem, totamque inuerterint: non mutaturos fuiſſe, ſi rem cōſideratius expendiſſent. Qui.n. quæſo Pyrrhiades à Pyrrha, aut à Methyma Methymnia des deduci pñt? Aut vnde hæc tam inſolens, tamque abſurda deductio? dicimus quidem Leſ biadem, Pelaſgiadem: Acheiadem: Heliconiadem, & cetera id genus, ſed vt ratione non ca reant, non tñ Pyrrhiadem Methymniadē non magis q̃ Mithyleniadem. Romaiden, aut Cyr rhiaden, ꝙ nec vſus, nec ratio patiatur. Vnde enim Patronymicum hoc muliebre formatur, aut qūo? Si enim Pyrrhæus, vt Methymnæus eſt nomen poſſeſſiuum, vt ſunt, nullo pacto po teris inde hoc Patronymicum deducere: aut enim Pyrrhæas faciet, aut per diſſolutionē Pyr rhaias, vtrum autem dixeris, & duriter, & inſolenter id deduxeris, quod ſi Pyrrhæades lege ris, ſyllaba claudicet neceſſe eſt. Nos igitur à veteri ſtabimus lectione, examinent illi rē to tam: vt ingenio excellunt, & eruditione præſtant, facile (vt opinor) recantabunt. [Quas hic ſine crimine amaui.) Non diſpliceret ea lectio, q̃ alij traxere, quis non ſine crimine amaui. Sed interim ampliari iudicium poſtulo. Nec me deſpicias, ſi ſum tibi corpore parua. Men

ſuramque

ſuramque breuis nominis ipſa fero. Diuerſa longe eſt lectio, quæ nunc circũfertur ſcilicet.
[Sum breuis, aut nomen, quod terras impleat oẽs. Eſt mihi menſuram nominis ipſa fero.)
Sed vos erronẽ tellure. Alij ò vos erronem: vetus lectio. Nec vos erronẽ tellure admitti-
te noſtrũ. [Niſiades matres, ſicelidesque nurus.) Alij. Niſiades matres, Niſiadesque nu-
rus. vt ſit geminatione iucundius carmen. [Tu quoque quæ immites celebras.) Alij ſic
emendarũt. Tu quoque quę mõtes, ſed viderint, illi, ne montanum ac ſubagreſte q̃d oboleat
hæc emẽdatio. [Non Arabum noſter rore capillus olet.) Alij non Arabum noſter dona ca
pillus olet. [Nõ vt amas oro, verum vt amare ſinas.) Sic corriges quemadmodũ id quod ſe
quitur. Admonuit, q̃ vis alij admoneat. [Per tibi qui nunq̃ longe diſcedas, amorem.) Alij
oẽs diſcedit. Nos ex affectu optantis fœminæ illum modum ſubſtituimus ac ſi dicat, qui vt
nunq̃ diſcedat, & habeat à me, opto. [Poſtq̃ ſe dolor imminuit, mea pectora planxi.) Alij.
Nec pectora plangi, vbique, tñ Ouid. priore verboꝝ forma hanc ſententiam contexuit, vt
Canace. Exieram thalamo, tunc demum pectora planxi. [Et Medea) Protinus abſciſſa plã
xi mea pectora veſte. Adde ꝙ vix dicatur nec puduit plangi pectora, ſed plangere ut exulu-
lare. [Frondibus & nullæ dulce queruntur aues.) Vbi olim mille nullo ſenſu, emendabis
nullæ, aliter & ſyllaba nutet, & ſenſus non quadret. [Grata prius lacrymas cum bibit herba
meas.) Omnes hactenus combibit legere, mihi cum bibit non diſplicet, ut hic planè ſit ſen-
ſus incubuiſſe, ſeſe in locum frequentius ubi ante iacuerant, cum interim herba, locusque an
te illi gratus exciperet ſuas lacrymas, quæ fluerent ad Phaonis memoriam, ſi quis tñ & com
bibit probat, non admodum repugnem. [Sola virum non uita pie.) Emendabis pie. prius
enim caſſa uox ſemper uiſa eſt, ac nihili. [Et nitidus uitreoque magis per lucidus amne.
Fons ſacer) Alij aliter. Eſt nitidus uitroque magis perlucidus amnis. [Vna nemus) Quid
enim ſibi uelit uetus lectio non uideo, Vnda nemus, q̃ñ & Domitius iam ante id agnouit, &
ſenſus una expoſcit. [Ante oculos uiſa eſt Nais adeſſe meos.) Non poſſum non admirari
tantam lectionis varietatem in codicibus deprehendi, uetus enim lectio ſic ferme habet.
Formoſus puer eſt uiſus adeſſe mihi. Nunc alij diuerſe legũt. [Conſtitit ante oculos Naias
una meos.) Vbi miror quid ſibi uelit hoc nomen, quod quidam legunt per ypſylon, manu
ſcriptus liber noſter ſic habuit, ut emendauimus, q̃ igitur malint, eam ſequantur, illud teſtari
poſſum ueteri ſi lectioni ſteteris, diſſentire à ſeſe Ouid. qui ſtatim non ad Cupidinem, ſed ad
Nympham. i. hanc Naida cõuerſam Sappho faciat eum, inquit. Ibimus ò Nymphæ, quo in
uerſu grauis inſederat error, ut Nymphas alloqui uideretur, cũ Naidem Nymphã, quæ ocu-
lis obiecta illi fuerat, alloqtur, & ſic Nymphe uocandi caſus erit Græcoꝝ more unitatis nu-
mero. [Nec mora iuſſus amans tenuit lectiſſima Pyrrhæ. Pectora, Deucalion igne leuatus
erat.) Admonuimus iam aliàs uarietatẽ lectionis incredibilem deprehendi in hac epiſtola.
Nã quidam adeo diuerſi abeũt, ut nec uerba, nec ſenſus cum ueteri lectione cõueniant, mihi
non tñ animi fuit, ut tãtam immutationem admitterẽ integrum relicturus alijs, q̃d magis il
li ꝓbaturi ſint, alij igitur nõ fortaſſe male. Nec mora, uerſus amor fugit lentiſſima merſi Pe
ctora, Deucalion igne leuatus erat. [Ibimus ò Nymphe) Vocãdi caſus eſt unitatis numero,
& Græco more enũciatus. [Grata lyram poſuit tibi Phœbe poëtria Sappho.) Domitius, &
alij, Poëtica Sappho, ignoſcãt illi, tam perperam legunt, q̃ male interpretantur, nemo. n. ne-
ſcire poteſt q uel gręcis elementis imbutus ſit, nõ dici ſubſtantiue unq̃ ſic poëticam, dicimus
enim poëticam artẽ, ut Horatij Ars Poëtica, ſed poëtriam muliebri gñe, ut poëtam, q̃d grę-
cis imprimis peculiare eſt. Nomina nãque hac forma apud illos multa, ut, ψάλτρια, μαθήτρια,
ποιήτρια. Lesbides æquoreæ nupturaque, nuptaque ꝓles. Sic oĩno melius, ut illud ẽt quod ſe
quitur amatæ potius quã amare. [Me miſeram dixi quem modo penè meus) Malè uetus le
ctio quæ: nos uero quem: alij quam. [Ecquid ego hæc precibus) Alia lectio ecquid ago pre
cibus. Puppique tuæ uotiua paramus. Quis non uidet etiam reclamante librorum fide le
gendum paramus non parantur ex amantis affectu? ſignificare enim uoluit nuncupata à ſe-
ipſa uota pro Phaonis reditu. [Non tamen inuenies, cur ego digna fuga.) Hic uerſus per pa
renthesim omnino legendus eſt. Hæc ſunt Berſuti optime quæ à nobis ſummo ſtudio ac dili
gentia in hanc epiſtolam iampridem elucubrata breuiſſime uti uides complexi ſumus. Tu
(ut ſpero) non parum uoluptatis iam ex hac lectione capies, ceteri etiam emolumentum,

quando

quando epiſtola omnium elegantiſſima : ita nunc legetur, ut intelligi poſſit. Quin etiam &
Domitio ipſi uiro planè erudito,& in hoc commentandi genere facile principi non paruam
ſpem attulimus,quippe qui labores hominis partim neglectos , partim etiam fœdatos , ita
reſtituimus : ut ipſe cum ſuo Naſone percipi tandem queat. Nam præter alia ſanata vlcera,
græca omnia,quæ deſiderabantur teſtimonia,ſubtexenda in eius cōmentarijs curaui. Bene
uale. Nec quæ alij nuper emendarunt, contemne, multa enim in illis bonæ frugis inue-
nies,ut induſtriæ illorum non parua habenda ſit gratia.

EX IBIDE.

PVgnabunt Iaculis dum thraces, Iaziges arcu) In cuius verſus interpretatione lapſum
Domitiū miror,qui Iapides,& legat,& interpretetur, ac ſi neſciat inter Scythas id ge-
nus hominum Ponti accolas ab omnibus & Geographis,& poëtis adnumerari. quorū
teſtimonio breuitati inſtitutæ ſtudens omitto. Iapides certe nuſquam lectum arcu,& ſagit-
tandi peritia celebres. [Quique ab equo præceps in aleis decidit aruis) De Bellerophonte
intelligi nulli dubium,quod vero aleis aruis, non alienis erat legendum, admoneri uel Ho-
merica lectione potuere,qui Iliad.ζ,ita cecinit. ἤτοι ὁ κὰπ πεδίον τὸ ἀλήιον οἶος ἀλᾶτο : ὃν θυ-
μὸν κατ' ἔδων, πάτον ἀνθρώπων ἀλεείνων. Hæc carmina Cic.in iij. Tuſc. ita interpretatus eſt:
Qui miſer in campis mœrens errabat aleis , ipſe ſuum cor edens hominum ueſtigia uitans.
Qui uerſus quod ad aleos campos attinebat, corrupte ante habuit alienis. Dicti autem alei
campi, ἀπὸ τῆς ἄλης.i. errore : traditum .n. eſt ipſum Bellerophontem elatum rerum magni-
tudine,quas geſſerat,ad cœlum uolandi cupidum, Pegaſi equi alligeri opera uſum, id quod
moleſte Iuppiter ferens aſilum immiſit Pegaſo quare inde excuſſus in Lyciæ campum deci-
dit,cui de continuo errore primus alei nomen dedit, quem equum mox aurora à Ioue mu-
nus accepit cōtinui eius curſus ſolatium,ſunt qui aſpirent dictionē,ἀπὸ τῶν ἁλῶν πηγνυμένων.
Dictus aūt Bellerophōtes,ſeu Bellerophon,q ante Hipponoos,ab interfecto Bellero Corin
thio. [Vel tua ne pœnæ genus hoc cognouerit vnus) De Metio Suffetio Albanorum dictatore
ab equis, Tulli regis iuſſu diſtracto intelligendum. Virg. Nec procul inde citæ Metium in
diuerſa quadrigæ Diſtulerant. at tu dictis albane maneres. [Cui nihil Hercei profuit ara
Iouis) ἑρκεῖον Δία Græci appellauere Iouem,qui penatibus præeſſet,atque intra proprios la
res coleretur, qm̄ τὰ ἕρκη domus ipſius circuitum appellant, vnde & hic Herceus Iuppiter,&
apud Virg. aræ Herceæ. [Aut ut Amyntas) Pauſaniā Philippi Maced. regis Amyntæ filij inter-
ſectorem notat,unde Amyntiadem illum poëta nuncupat. [Nataque ut Æacidæ) Laodamiā
forte Alexandri Pyrrhi filij uirginē intelligit,q̄ à Milone Ætolo,ut Iuſt.lib.xxvij.eſt auctor,
interfecta per ſummum eſt ſcelus. [Cantharides) Vermiculus hic ficis,& fraxino, ac albæ ro
ſæ innaſcens, ac peucæ, præſentaneum uenenum habitum,ut tn̄ remedia ſecum habeat alas,q̄
in quacunque parte uenenum ſit,auxiliantur. memoriæ ꝓditum, Coſſinio equiti R. & Ne-
ronis principis amicitia claro,dum Lichene correptus eſſet,à medico datis interijſſe. hę Vti
cenſi Catoni obiectæ in Cyprij regis auctione,quas ſeſtertijs lx. addixiſſet,non tanti gēmas
uēditurus,quanti nunc uenenū. [Pheræi) Iaſon hic à Pheris Theſſalicis,quas tyrānide opp̄ſ-
ſerat,dictus Phæreus,de quo Cic.& Plin.vij q deploratus à medicis vomicæ morbo, cū mor
tem in acie q̄reret,vulnerato ab hoſte pectore ſalutē inuenit. ita illi hoſtilis gladio ſalutē at-
tulit,quē medici ſanare nulla rōne potuerant. hunc Thebe vxor adiuuantibus cōſcijs tandē
interemit. [Aquas occul.) An forte Alpheū fluuiū p̄terlabentem intelligit, q ſubter mare in
Siciliam lapſus Arethuſæ fonti ſeſe immiſcet? [Vtque vel Eurydamas) Hic Medus ex Home
ri interpretis teſtimonio fuit, qui circa Thraſylli fratris tumulum à Simone Lariſſæo tra-
ctus eſt. [Vnum qui toto corpore vulnus habet) Sic & ipſe in Metamorphoſi de Marſia,Nec
quidq̄ niſi vulnus erat. [Vtque Dryantidæ) Lycurgum innuit,vt puto, Dryapis filium quem
μονοκρήπιδα Gręco epitheto appellatum inuenio, ꝙ in altero tm̄ pede calceum hr̄et. Hunc
Homerus à Ioue lumine orbatum cecinit. quare ꝙ altero pede læſus eſſet,cultum pedis diſ-
parē Naſo ingenioſe dixit. [Tiſameniq́ue patri,Callirhoësque viro) Quis dubitet Calligo-
nes male à Calderino legi? fabulāque abſurde cōfingi? Tu igitur Alchmęonē Amphiarai filiū
matri-

matricidam intellige, qui cum ad Phegeum Alpheſibœæ p̄rem veniſſet, vt furore ac inſania purgaretur, in quam ob matris Eryphiles necem inciderat, Alpheſibœam dato prius illi monili in vxorem purgatus accepit, inde profectus Callirhoën Acheloi filiã adamauit. Cumque illa non aliter in nuptias conceſſura foret, q̃ monile accepiſſet, rediјt ad Alpheſibœam Alcmæon, monileque repetēs à Temeno, & Axione fratribus Alpheſibœæ eſt interfectus, quos ſoror tñ in vltionem mariti necauit. hoc ipſum Ouid j. de Remed. Amoris ſic cecinit. Amphilochi frater ne Phægida ſemper amaret. Callirhoë fecit parte receptatori. Hanc rem & in Met. ix perſtrinxit, Filia néue magis capiti ſit fœda parentis. [Quam tua vel Pterela, vel tua Niſæ fuit.) Cymethonam Pterelæ Taphiorum regis filiam, quæ Cephali Amphitrionem in expeditionem ſecuti capta amore eſt, nemo non noſſe poteſt, de qua eadem, quæ de Niſo & Scylla, fabulata eſt Græcia. Illa .n. & patrem & patriam hoſti prodidit, abſciſſo patris fatali capillo. Plautus in Amphitr. Peterelam ab eo interfectum ſolus omnium quos legerim, prodidit. [Vt quos dux Pœnus) Acerranorum ſenatores ab Annib. per fraudem captos, & in puteum demerſos notat Val. ix. & App. Lybico. [Frater vt Antæi) Buſirim eodem patre natum, quo Antæus innuit, vt Prob. nr̄ auct. eſt in Georg. Qualis aũt fuerit Buſiris, notius eſt, q̃ vt pluribus explicare debeam. [Vt Sanis, & Scyrum, & cum Poliphemone natus.) Hic & Procruſtes cognomento dictus eſt. [Filius & Cereris.) Pluton ex Iaſio genitum & Cerere, Heſiod. cecinit in ſua Theogonia, cuius noı̄e diuitia & opes Græci appellant, nam πλοῦτος, diuitiæ. Cæcus ab Ariſtophane in fabula Pluto dictus, ꝙ raro ad bonos tirus adeat. [Solaque Limone) Hippomenis filiam, de qua ſupra, Limonem appellauit, ꝙ famæ, quæ λιμὸς à Græcis dr̄, cum equo à patre intra domum incluſe perierit, qui poſtea locus Athenis ab ipſa puella & equo nomen habuit. De hac Æl. xiiij. omnimodæ hiſt. ſic ſcr. Hippomenes vnus ex his, qui à Codro originem ducebat, cum calumniæ impatiens eſſe, ꝙ filia limone Adulterium comiſiſſet, illum quidem cum filia currui alligatum dilaniandum curauit, filiam vero cum equo domi incluſit, quoad fame perijt. Vnde Græcis ꝓuerbialis locutio, Hippomene magis impius. Diogenianus. [Lyncſius Heros) Quid ſi Cygneius legatur, & Tenes, vnde tenedos inſula dicta arcæ à p̄re incluſus intelligatur? De Tene aũt & Securi Tenedia plura aliàs. [Vt ſatus Hipomoo.) Diximus Bellerophontem ante Hipponoum appellatum, vt melius & hic Hipponoo, qualiſcunque hęc ſit. [Quiq́ue Lycurgidem letauit, & arbore natum: Idmonaque audacem, te quoque rumpat apr.) Tres hic intellexit Ouid. ab apris occiſos, & primum quidem Ancæum Lycurgi & Antinoes filium, de quo ſic Apollo. Τρὶς τὰς γλ μοὶ ἴασιτ' ἰοῦσιν Ἀγκαῖος τὸν μοὶ ϛαπατὴρ Λυκοῦργος ἔπεμψε Hic vero ab apro Calydonio in ſummo inguine percuſſus cecidit. Ouid viij Quaque eſt via proxima leto, Summa ferus geminos direxit ab inguine dentes, Concidit Ancæus. Alter vero eſt Adonis Cynaræ ex Myrrha filia genitus, quem fabulantur intra corticem matris, iam in arborem Myrrham mutatæ educatum, & ſuo tpe inde emiſſum. [Nam Idmon Aſteriæ & Apollonis proles apud Mariadynos ab apro necatur, clarus præcipue vaticinio Hunc tñ Balbus morbo periſſe prodidit in quinto. Quid eſt aũt ꝙ audacem Imona vates ingenioſiſſimus appellat? an ꝙ cum ſciret in expeditione illa ſe moriturum, certæ morti pro laude ſeſe expoſuit, quod ſummæ audaciæ cenſetur opus? quod & Apollonius & Balbus noſter ita in primo canit. Lacrymæ cecidere canenti. [Qđ ſibi iam clauſos inuenit in ignibus argos. Incluſusque necem cauea patiaris, vt illæ Non profecturæ conditor hiſtoriæ) Num iuſtum opus hoc ſcribimus, ſed ſtudioſis tm̃, & induſtrijs prodeſſe contendimus, atque ideo quanto breuius fieri poteſt, rem ipſam perſtringimus. Domitius hoc in loco neſcio quid de Cherillo malo illo rerum Alexandri ſcriptore confingit nullo ſatis auctore certo, cum de Calliſthene philoſopho, & comite Alexandri ſentiendũ ſit. hic Ariſt. ex ſorore nepos, dum ferre regis inſolentiam non poſſet, qui ſibi Ammonem patrem aſſereret, in odium eius incidens tanquam coniurationis Mace. concitator inedia mori coactus eſt caueæ cum cane incluſus, & ad ludibrium diu geſtatus. Illi vero excellens ingenij vis, aut hiſt. à ſe conditæ de Alexandri rebus monumenta parum profuere Iuſt. Sen. Cur. & alijs. Vtq́ue repertori nocuit pugnacis iambi, Sic ſit in exitum lingua proterua tuum. Non ego is ſum, qui Domitij ingeniũ non probē dignumq́ue viri ꝓpoſitum nõ maxime admirer, q̃ cũ ea ætate eſſet (quartũ.n. & trigeſimũ vitæ annũ agens obijt) tot tantaque edidit,

quos

quot quantaque in hoc genere ad hanc diem nemo in quibus ſi ille lapſus eſt interdum vt fa
cile omnes labimur, non tamen non digniſſimus omnium laude & cōmendatione ſit in his
præcipue, quæ primus aut inuenit, aut explicauit. Fuit ille, quod negare non poſſumus, ali-
quanto audacior, & comparatam ſibi auctoritatem, & gratiam multoꝝ fauore conciliatam
retinere quauis ratione & arte contendit, vt multa ēt præcipitare coactus ſit, quæ ſi diutius
vixiſſet, forſitā emendaſſe, vt hoc ipſum de quo agimus in quo loco partim breuior eſt, q̃ tan
ta res expoſcebat, partim ēt q̃dam, quæ ſuſtineri non pñt, inculcat. Nam de Archilocho intel
ligi certum eſt, qui ex paro inſula iambici carminis auctor apud Græcos celebris extitit, q
tanta carminis acerbitate in Lycambē ſoceꝝ inuectus eſt, eiuſque filias, vt ad laquei mortē
vtroſque cōpulerit, ſed ꝙ ab his interfectus ſit, qđ Domitius addit non inuenias, q contra à
Calonda quodā cui Corax cognomentū fuit, in acie fortiter pugnans occiditur, quem Py-
thium oraculū poſtea arguit, qđ & Plin. vij. prodidit. nec prius expiari à cæde potuit, q̃ ex-
cuſata cæde, eaque in neceſſitatē reiecta, illi ad Tenaꝝ parentaſſe, vnde prouerbium Græcis
ἀρχίλοχον πατεῖς in maledicos. Sed ad hunc locum minus hæ faciunt, cum Ouid. non eius cę-
dem, ſed id potius ſenſiſſe videatur, ꝙ Lacedæmonijs libros Archilochi è ciuitate ſua aſporta
ri iuſſerint, ꝙ eorum parum pudicam, ac verecūdam lectionem arbitrabantur plus moribus
obeſſe, q̃ ingenijs prodeſſe poſſe. Quod igitur ille domum ſibi inuiſam maledictis inceſſiue-
rat, adeo vt nec ſibijpſi parceret, bene ab Ouid. dictus, linguam habuiſſe in ſuum exitium ꝓ-
teruam. Vtque lyræ vates fertur perijſſe ſeueræ, Cauſa ſit exitij dextera læſa tui. Quid
ſi Philoxenum Cythereum Dithyramboꝝ poëtam intelligas? quod n. Ariſtoph. neſcio quo
Domi. comminiſcitur, perridiculum eſt. Nam & Dithyramboꝝ poëtæ ſeueritas lyræ con-
gruit, & quæ ſequuntur ab hiſt. non ſunt aliena. Cum .n. apud Dionyſ. hic ageret, nec eius
poëmata laudare poſſet vt inepta, & inconcinna, in latomias coniectus eſt, vnde precibus a-
micorum extractus cum Dionyſ. recitantem audiſſet, ſurrexit, & Dionyſ. cauſam percunctā
ti, Satius, inquit, eſt in lapicidinis agere, q̃ recitantem tyrannum audire. Cic. in epiſt. ad Att.
lib iiij. reliquum eſt, σπάρταν ἔλαχες, ταύταν κόσμει. nō mehercule poſſum, & Philoxeno igno
ſco qui reduci in carcerem maluit, quàm talia, hic tandem cum Tarentum aufugiſſet reuoca
tus ab eodem Dionyſio per literas, nihil aliud reſpondit, quàm, a, literam, vnde in Adagium,
Philoxeni libellus, de his qui rem aliquam facere nolint, vſurpant, & Græci, in latomias .i. la
picidinas conijci, cum aliquem in malam rem abigendum ſignificare volunt. ſit autem hęc æ-
ſtimatio, non iudicium. Nam non ſatis liquet, an incorrupta ſit lectio. Quid enim ſibi velit
quòd læſam dicat dexteram exitij cauſam, coniectare non liquide poſſum. Illud omittere nō
eſt viſum quòd variæ hiſt. iiij. Ælian. prodidit, Æſchylum Tragycum ab Athenien. impietatis
crimine fuiſſe damnatum, quem cum lapidibus obruere Athenien parati iam eſſent, Ariſteæ
minori natu fratri exerenti brachium cui manus abſciſſa fuerat Salamina pugna in qua præ
ceteris inſignem gloriam retulerat, facile fratrem donauit, memor virtutis Ariſteæ in naua-
lio prœlio nauatæ. [Et tibi coniugij nox prima nouiſſima vitæ: Eupolis hoc perijt, & noua
nupta modo.) Domitius Eupolim veteris comœdiæ ſcriptorem falſo putat, ego ex iij. Epi-
grammaton animaduerti alium fuiſſe hoc nomine adoleſcentem Nitiæ filium, qui Glycerio
Euduci filia vxore ducta tecti lapſu cum noua nupta obrutus eſt .i. nocte, Gręci verſus hi ſunt
ex iij. lib. dno. ὃν πάλιν ὡς ἀγαθὴν τεγλυκήριον, ὦν ὑμέναιον. ἔσβεσεν ἡ πρώτη νυκτί πεσὸν θά-
λαμος. [Vtque cothurnatū perijſſe Lycophrona nar.) Quare cothurnatum Lycophrona ap-
pellauit Ouid. à Domit. prætermiſſum eſſe miror, neque .n. quòd Alexandram opus compo-
ſuerit iābico carmine, quod opus adhuc extat, cothurnatus eſt dictus, ſed quòd & tragœdias
cōplures, quarum maxime celebres Marathonios, Oedipus, & Nauphas. [Quoque ſuæ paſ-
ſa eſt pellex inuita ſor.) Sic legendū hoc carmē ſenſu hmōi, vt lingua ſic illi abſcindatur, quē-
admodū Philomelæ cōtigit, quæ inuita pellex ſororis fuerit. [Et puer Harp.) Sic & legendū,
& de Harpagi filio, quē Aſtyages Medorū rex patri epulandū appoſuit, intelligendū. Iuſt. &
Herod. Vtque duobus idē dictis modo nomen hñti, Præfocent animæ noxia mella viā.
Hunc Hyginus Glaucū filiū Minois ſcr. qui in vaſis melle ſuffocatus Æſculapij ope reuixit,
ſed & Claud. Cretaque (ſi vere narratur fabula) vidit Minoū rupto pueꝝ ꝓdire ſepulcro
Quem ſenior vates auium clangore repertum Gramine reſtituit, miræ nā munere ſortis,

Dulcia

Dulcia mella necem, vitam dedit horridus anguis, Nec tibi ſi quid amas felicius Hæmone cadat) Vidit hoc in loco certe Domitius meliora, nec tamen ſequi potuit. Nam quis hic fuerit Hæmon, diligentius explicandum omnino fuerat. Hic vero Hæmon Creontis filius minor natu fuit, Menœcei qui ſe pro patria deuouit, frater, cui Antigone Oedipi filia deſponſata fuerat illa vero patrem in exilium ſecuta, Hęmon à Sphinge dilaniatus eſt, Euripidi & eius interpretibus. [Teli genus hæreat illud) Oſſe enim marinæ turturis Telegonus Vlyſſem patrem interemit, commentarius Ariſtophanis & Dictis. [Vtque loquax) Anticlum Polit. in miſcellaneis ex homerica Rapſodia ſignificati voluit, in quo tamen Politiani error apparet, neque enim necauit illum Vlyſſes, ſed catenus compreſſit illi labia, quatenus Helena aſſuit. Error autem ex verbi Græci ſimilitudine facile ortus, nam quæ πνίζειν & πιέζειν literi parum diſtant, impoſuit Politia. [Comicus vt liquidus perijt, dum nabat in vndis) Non neſcio de Terentio hic eſſe quoſdam ſuſpicatos, ſed quid ſi Eupolim intelligas? quem conſtat ex Ariſtophanis commentario ab his, in quos Baptas acerbiſſimã comœdiam ſcripſerat, mari immerſum ſuffocatumque, qui Comicus per excellentiam appellari potuerit. Vtque cothurnatum vatem tutela Dianæ, Dilaniet vigilum te quoque turba canum. Quod domit. de Euripide ſcripſit, bene certe interpretatus, eſt illud addidiſſet vellem, quod Aribeus Macedon & Crateuas Theſſalus, poëtę, dum inuident gloriæ, canes à Lyſimacho Archelai ſeruo immittendos curarunt, qui ſecurum illum inuaderent & laniarent. Non deſunt tamen qui illum à fœminis diſcerptum prodiderint, dum intempeſtiue ad Craterum Archelai Amaſium proficiſcitur. Sed eum alij, dum incodici vxorem ſolicitat interſectum ſcribunt. Vixit autẽ annis 75. cuius oſſa Pellam Archelai iuſſu deportata ſunt, ſed & Gel. xv. non pauca. Diripiantque tuos inſanis vnguibus artus, Strimoniæ matres Orpheon eſſe ratæ. Vt illi male Hymenea, in epiſt. iiij. emendarant caſu, quod in Heroidibus adnotauimus, ita hic aduerſa ratione error inoleuit, neque enim video qui quartus hic caſus enunciari non poſſit, quod qui prima grammatices Græce rudimenta perceperint, intelligere facile poterunt quare ex manu ſcripto libro, Orphea te eſſe ratæ, legas. [Obſtructusque famem patiaris limine tecti) Pauſaniam Lacedæmonium Cleombroti filium innuit, de quo non plura dicam, quando Græcis, & Latinis monumentis omnia vulgatiſſima ſunt. Nunc quoque pellit Iò. Corripuit hoc in loco, vt ſuperius in Hypermneſtra, Quæ tibi cauſa fugæ, quod Iò freta longa pererras. [Cliniadæque modo) Alcibiadis Cliniæ filij caſum ex Plut. in eius vita accipe, qui miſerabili incendio ſemiuſtus, flammis ferroque oppetijt.

EX EIVSDEM EGNATII RACEMATIONIBVS, SVPER PHAONE fabula quædam haud ſanè hactenus cognita, explicata. Cap. I.

COMMENTARIOS in Sapphus ad Phaonẽ epiſtolam, præclara duo noſtræ tempeſtatis excudere ingenia, Georgius .ſ. Merula, & Calderinus Domitius. Alexandrinus ille patria, Veronenſis Domitius: vterque me diusfidius: ſi iudicium requiras meum, erudite multa: multa ingenioſe, tum de Græcorum, tum de Latinorum hauſta fontibus in medium protulere: Ceterũ quoniam vnus alterue, non omnia neſſe poteſt: animaduertimus nos hiſtoriam ſuper Phaone, vel potius Fabellam lepidam ſanè: neque non neceſſariam admodum, prætermiſſam. Eam ſi in præſentia explicemus, haud quidem ingratam, iniucundamque ſtudioſis adoleſcentius rem facturum nos credimus, dum qualemcũque græcorum tradidere monimenta, latinis noſtris noſtra opera, ſtudioque, veluti per quoſdam traduces legendam dederimus. Hanc igitur ad hanc fermè ſententiam Ælianus omnimodæ hiſtoriæ duodecimo deſcribit. Pulcherrimum mortalium omnium Phaonem à Venere olim lactucis occultatum, Eſſe vero, & alios aliter qui ſcripſerint. fuiſſe Phaonem ex eorũ hominum genere, qui traijciendis vltro citroque viatoribus nauigiolis impenſiorem dantes operam, victum ſibi diurnum quæritarent. acceſſiſſe tandem aliquando, & Venerem, quæ ſe, vt in alteram tranſportaret ripam, nulla interim promiſſa ſtipe rogat. Quod cum ille libentius effeciſſet, neſcius quam tranſueheret deam eſſe. tum vero à Venere longe

pre-

pretioſus accepiſſe munus, q̃ ſi vel ampliſſimum manupretium exegiſſet. Alabaſtrum nanque cum accepiſſet vnguine quodam plenam quo ſemel perunctus formoſiſſimus repente mortalium cunctorum apparuit: mulieres omnes Lesbias in eius exarſiſſe cupidinem, præ ceteris vero impatientiſſime atque ardentiſſime à Sappho illum Scamandronymi poëtria perquam celebri adamatum. cum qua cubantem velut adulterum captum necatumque fuiſſe. Illud vero nec poſſum: nec volo diſſimulatum. extremam hanc particulam de Phaonis videlicet nece: non ſatis ex græco conſtare libro. Interfectum quidem illum tanquam mœchum certum eſt: ſed cum amica hac ſua néne: haud firmare vacillante libris fide auſim. Atque hanc eſſe Sappho: quam diuinus quoque Plato ſapientem vocet, ſunt qui putent. ſunt qui alteram Lesbiam, & ipſam pſaltriam hanc credant: quę amoris impatientia ex Leucate ſeſe poſtmodum in mare deiecerit. Satis enim conſtat Aeliano ipſo, & Suidæ ſcriptis duas extitiſſe, quarum vna poëtria perquam celebris: altera & pſaltria & meretrix fuerit. Cui quoque Fabellæ Luciani ex mortuorum dialogis ad hunc fermè ſenſum ſubſcribit teſtimonium. An & tibi forte fortuna quiſpiam: vt Phaoni Venus olim dicitur: cum illam traieciſſet ex Chio ſic adoleſcens pulcher in primis, & amabilis oblatus eſt?

EX SAPPHVS AD PHAONEM EPISTOLA carmina præter multorum hactenus ſententia enodata. CAP. II.

NEc mihi Pierides ſubeunt, Dryadéſue puellæ, Nec me Theſpiadum cetera turba iuuat. Duos hoſce verſiculos commentarij: vnus vt notiſſimos: vt altioris neſcio quid doctrinæ continentes enarrat alter. ſed vterque (quod omni cum modeſtia dictum velim) tam peruerſæ legit quam falſo (niſi fallor) interpretatur. Quid enim amabo (vt Merulam interim omiſerim non multum inſudantem) ſuperſtitioſa illa Domitij valet explicatio, q̃ ille ingenioſe magis comminiſcitur quam vere? Atque vt omnia demus: Quid (quæſo) commercij muſis cum Dryadibus: niſi philoſophari altius tunc Domitio viſum? Quid ſordidum illud turbæ nomen ad muſas? Quid ſubſequentes verſiculi duo vilis Amynthone: vilis mihi candida Cydno? non oculis grata eſt atthis vt ante meis. Sed miſſa hæc omnia fecerimus: Quid ad hoc reſpondebunt. quod libris omnes Naidéſue puellæ. non Dryades habent? Quod & Merula fateatur: ſed repugnante ſyllaba ſubſtitutas à ſe neſcio quas Dryades Roboreas planè deas, & Siluestres non negat. Remittemus igitur illas rus, vnde venere. Nos vero, & ipſius Sapphus græcis verſiculis freti, & veteres libri ſecuti, ſic legendum affirmamus. Nec mihi Piryno ſubeunt Mnaíſue puellæ, Nec me Lesbiadum cetera turba iuuat. Hæ nanque fuere Tribades Piryno videlicet, & Minais, quas & ipſa Sappho citet hiſce verſiculis. Μάλα δλήνε κορημένον τόργος, καὶ πάλιν, ἀμος φέτιρον μναίσαλος καὶ τῆς ἀπλῶς πυρίνος. Subnectit autem qui περὶ διαλέκτου, cõſcripſit auctor, ἐστὶν ἡ μναὶς αὐτὴ καὶ ἡ πυρίνω ὀνόματα κύρια. i. ſunt autem Mnais, & Piryno nomina propria. Nominis autem prioris Tribados erit illa inflexio, quæ Græcis & Latinis vſurpatur monimentis frequens, vt Dido Didus, Sappho Sapphus. ſic Pyrino Pyrinus. de qua inflexione & Quintilianus & grammatici certatim, ſed & illud Theſpiadum quis non videat legendum Lesbiadum? cum & liber vetus hoc innuat, & prompta fuerit omnia deprauantibus inuerſio, qui malunt cuncta corrumpere, q̃ ſeſe fateri aliqui ignorare, ſed ſuper hoc nihil addam amplius, ſi lectorem prius rogaro, vt candide cuncta libret, nec aut quorundam auctoritate imponi ſibi patiatur, aut meliora ſemper inueniri non poſſe diffidat. Quam noſtram emendationem eo magis probamus, ꝙ Flaminius noſter candidus omnium doctorum laudator, atque idem in pangendis carminibus celebris auctor, calculum ſtatim appoſuit ſuum, vt iam ſcrupulum ſemper fatigatus ſuper hiſce carminibus fuerit, habeat nullum.

ETYMOLOGIA HVIVS VOCABVLI HEROS, ET, QVI SINT HEROES.

QVONIAM Naſonis epiſtolæ Heroides inſcribuntur, non alienum à propoſito viſum eſt, huius verbi Heros etymologiam, ſiue ſignificatum oſtendere. Audiatur itaque D. Auguſtinus copioſiſsime docens, quid ſint Heroes, libro decimo de Ciuitate Dei, his verbis: Nomen Heroum à Iunone dicitur tractũ, quòd Græce Iuno Hera appellatur: & ideo neſcio quis filius eius ſecundùm Græcorum fabulas Heros fuit nuncupatus: hoc videlicet myſticum ſignificante fabula, quòd aer Iunoni deputatur. Vbi volunt Heroas cùm dæmonibus habitare, quo nomine appellant alicuius meriti animas defunctorum. Idem in ſeptimo. Inter lunæ gyrum, nimborum, ac ventorum cacumina aerias eſſe animas: ſed eas animo, non oculis videri, & vocari Heroas, & Lares, & Genios. Trimegiſtius quoque auctor eſt, Heroas habitare inter aeris puriſſimam partem ſupra nos, & terram, vbi nullus eſt nebulis locus. Minime prætereundum eſt id, quod Martianus Capella tradit in nuptijs Philologiæ, Heroas videlicet ab Hera, quæ terra dicitur, eſſe nuncupatos. Hinc Heroides fœminæ clariores, quales ſunt Heroum vxores, & filiæ. Ex his igitur liquido claret, quid ſint Heroes, & vnde dicantur.

P. OVIDII NASONIS POETAE SVLMONENSIS HEROIDES.

PENELOPE VLYSSI.

HANC, tua Penelope lento tibi mittit * Vlyſſe.
Nil mihi reſcribas: attamen ipſe veni.
Troia iacet certe danais inuiſa puellis:
Vix Priamus tanti, totaque Troia fuit.
O Vtinam tunc, cum Lacedæmona claſſe petebat:
Obrutus inſanis eſſet adulter aquis.

HVBERTINI PRAEFATIO.

HANC, tua Penelope) Quodcunque opus legendũ proponitur q̃uis facillimum ignorato argumento: vt ſit difficile neceſſe eſt quamobrem cum officio profeſſionis meæ multa enarrare: & interpretari contigerit, id in primis ſemper laborandum putaui vt legendorum argumentum pateret: deinde ſi qua, aut in verbis, aut in ſenſu obſcuriora eſſent: diligenter explanarem: vt non mihi quemadmodum multi inani gloria adducti, ſed alijs interpretari viderer & in nullius manus ſcripta mea peruenirent: qui ex labore meo fructum non perciperent. Quod quidem cum hactenus me aſſecutum ſperem, dabo operam: vt in futurum multo magis fia: non tamen vſque ad ſuperfluum laborem occupari placet. Nam vt Fab. Quint. lib. j. inſtitutionum oratoriarum, inquit, Perſequi quidem quòd quiſque vnquam, vel contemptiſſimorum hominum dixerit: aut nimiæ miſeriæ, aut inanis iactantiæ eſt, & detinet, atque obruit ingenia melius alijs vacatura. Nam qui omnes, etiam indignas lectione ſchedas excutit: anilibus quoque fabulis accommodare operam poteſt. Atqui pleni ſunt eiuſmodi impedimentis grammaticorum commentarij vix ipſis, qui compoſuerunt, ſatis noti. Hæc Quintil. Quamobrem tum in argumentis ſingularum epiſtolarum enarrandis: tum in ceteris exponendis mediocritatem ſequemur ita, vt neque lectorem faſtidio afficiam, nec tamen quidquam in his noſtris enarrationibus deſideretur: quod in hoc opere cognitione dignum videatur: perſequar tamen etiam minutiora quædam, quia non ſolum ab eruditis volo noſtra legi, ſed multo magis ab ijs, qui erudiri volunt, quibus omnia plana & aperta placent. Non enim ad oſtentationem, ſed ad vtilitatem noſtram edimus. & quemadmodum pecuniæ: ita operæ beneficium indigentibus præſtandum eſt, & id quidem liberaliter. ſunt enim qui vt videantur doctiores: non vt interpretationes, ſed ænigmata proferant: quos cum ſua ambitione & oſtentatione relinquimus, quo plus odij ſibi,

quàm fauoris comparant: Ego cum intelligam interpretem oportere eſſe quaſi lumen eorũ, quæ interpretantur, & cum omnes non potuerint multa, aut audiſſe, aut vidiſſe: non exiſtimabo mihi turpe: ſicut pueris proponi debet in ſcolis hoc opus, ita à me declaratum fuerit. Quod idem de pleriſque alijs (Deo mihi aſpirante) breui me facturum ſpero. Sed nunc ad inſtituta pergamus. Poſtquam igitur titulum operis viderimus: & qualitatem carminis, & intentionem ſcribentis, ad argumentum, & textus expoſitionem veniemus. Repetetur autem paulò altius primæ epiſtolæ argumẽtum: quoniam ex eo aliarum complurium epiſtolarum argumenta pendent, in quibus poſtea eam ob cauſam erimus breuiores. Titulus operis eſt. P. Ouid. Naſonis poetæ Sulmonenſis Heroidum, ſiue Heroidarum lib. incipit. Primus autem non addimus: quia plurimis placet vnum tantummodo eſſe librum, cum in epiſtolas diuidatur, & non in libros: in codice tamen meo vetuſtiſſimo reperi diſtinctionem librorum, quod quidem licet numero epiſtolarum conſtet, ita fieri potuit: ſicut in epiſtolis, quas in ponto ſcripſit, quæ in libros plurimos diuiduntur, & Iuuen. ſatyræ licet ſeparatas habeant ſententias, libroꝝ tamen numeꝝ habent. Inueni igitur in lib. meo vetuſtiſſimo hoc opus diuiſum in lib. V. quorum primus incipit. Hanc, tua Penelope. II. Littora Theſſaliæ. III. Si qua tamen cæcis. IIII. Mittit Hypermneſtra. V. & vltimus. Mittit Abidenus. Sed in hoc nolim tamen eſſe contentioſus, aut pertinax: Epiſtolæ ſunt numero xx. quas heroidum vel heroidarum appellant, q̃m licet aliquot ex eis à viris ſcribantur. maxima tamen ex parte ſunt clararum, & illuſtrium mulierum, quas heroidas appellant. Ouid. lib. ij. Triſtium: Prima locum ſanctas heroidas inter haberes. Maſculinum eſt heros, qui & ſemideus dicitur, & vir fortis, & virtute eminens, plus homine habens. Fœmininum vero ſub forma patronymica dicitur herois, & heroine. Ouid. autem ſe non ſolum ſcripſiſſe has, ſed & alias, quæ non ſunt in hoc volumine commemorat iij. Amorum ad Macrum. Carmen autem elegiacum, eſt hexametrum, & pentametrum, quod quidem & amoribus, & querelis & miſerijs conuenit: vt Horat. in Poëtica oſtendit. Verſibus impariter iunctis quærimonia primum. Mox etiam inclusa eſt voti ſententia compos. Quis tamen exiguos elegos emiſerit auctor Grãmatici certant. Genus autem orationis humile eſt: quia tali carmini conuenit, hoc eſt elegiaco, quod (vt diximus) exiguum appellauit Horat. quanquam inter elegiaca Naſonis carmina hoc maxime & ſententijs: quantum materia ipſa patitur, & verborum proprietate videtur aſſurgere. Materia vero eſt ethica. i. moralis quia deſcribit varios virorum, mulierumque mores, intentio poëtæ eſt exercendo ingenium, & quærendo formam amoris effectus demonſtrare, & oſtendere, quantum hi differant in mulieribus pudicis, & impudicis qui in alij caſti amoris pietatem in alijs libidinis & furoris incontinentiam probant. Itaque aliæ ad laudem & imitationem: aliæ ad libidinis, & impudicitiæ deteſtationem memorantur. Sciendum aũt eſt, ꝙ amoris effectus in nullis Naſonis libris melius exprimuntur, quam in his epiſtolis, in quibus artis amandi exercitationem oſtendit, ſicut ex orationibus Cic. quidquid in arte dicendi traditur optime percipitur. Sed iam argumentum enarremus: quod vt ſupra diximus, paulo altius maioris declarationis gratia repetetur. Ad Pelei Aeaci filii, & Thetidis nymphæ eius vxoris nuptias, quæ in Pelio Theſſaliæ monte celebratæ ſunt Dijs omnibus, ac deabus præter diſcordiam inuitatis, illa indignata accumbentibus cum Ioue Iunone eius vxore & Pallade, & Venere, in medium earum coniecit pomum, in quo ſcriptum erat. Detur pulchriori, cumque (vt eſt mulieribus opinio de pulchritudine propria audax, & temeraria) quæ libet earum ſe pulchriorem diceret, neque Iuppiter vellet de hac re iudicare, ne aut vxorem, aut filias offenderet, eas remiſit ad Parim, qui educatus inter paſtores, tunc armenta in Ida ſeruabat. A quo iuſſit eas petere huius contentionis iudicium, & determinationem. Cum enim Hecuba Priami vxor Paride grauida eſſet: ſomniauit ſe parere facem, quę totam Troiam incendio corriperet, Haruſpicum reſponſus: & numinis oraculo Priamus cognouit oriturum ſibi filium ex Hecuba, qui patriæ eſſet futuꝝ incendium. Quare iuſſit vxori, vt quidquid pareret, interficeret, illa cum puerum, qui poſtea Paris dictus eſt, peperiſſet, materna pietate mota, non ſuſtinuit eum interficere, ſed facta eius mortis ſimulatione, decepto Priamo: iuſſit eum regijs paſtoribus tradi, qui puerum alerent. Itaque, vt paſtoris filius: aut, vt alij volunt, & ſeruos, & famulus in pecorum, & armentorum cuſtodijs nutritus eſt.

Oenones nymphæ coniugio vſus. Ad hunc igitur in idæis vallibus armenta ſeruantem cum tres deæ acceſſiſſent, ſeorſum cum eo quæque locutæ pollicitationibus, (vt ſæpe in iudicijs fit) corrumpere tentauerunt. Nam Iuno (vt eſt deorum regina) diuitias & regna. Pallas gloriam, ſapientiam, & rerum omnium cognitionem: Venus autem voluptatem, & pulcherrimæ in toto orbe terrarum mulieris vſum & poſſeſſionem promiſit. Quas auditas Paris iuſſit ante ſe nudas adeſſe, vt certius de earum pulchritudine iudicium afferre poſſet, & demum Veneris promiſſis magis captus, pro ea ſententiam tulit. Poſt aliquantulum temporis cum agonale certamen illic celebraretur: Paris qui fortiſſimus erat, ad illud acceſſit, in quo cum omnes, & etiam ipſum Hectora ſuperaret. Hector ira ſuccenſus adiuit ſtricto gladio, tãquam paſtorem eum eſſet interfecturus. Paris ſe eius germanum confeſſus eſt, quod vt Seru. ſcr. allatis crepundijs, probauit, cum adhuc ſub paſtoris habitu lateret. ſunt autem crepundia infantulorum ornamenta, recognitum igitur eſſe filium ſuum Priamus, Paridem recepit in domum tanquam tanto tempore functus: eſſet fato, & periculo, quod ex eo imminere audierat, qui mox aliquot nauibus ædificatis Spartham nauigauit, vbi cum à Menelao Agamem. regis Græcorum fratre hoſpitio exceptus fuiſſet: deinde ipſi Menelao contigiſſet, in Cretã profici ſci, ille perfidus hoſpes: Helenam Menelai vxorem Iouis ex Leda filiam, omnium mulierũ ſpecioſiſſimam in amorem ſuum ſolicitantem abduxit ad Troiam. Alij volunt expugnata Spartha, ſiue Lacedæmone. vtroque enim nomina dicitur, Helenam quam ei Venus promiſerat, à Paride abductam. Herod. dicit eam nunquam fuiſſe ductam illum: licet fere omnes hiſtoriographi & poëtæ aliter ſentiant, & credent eam ad Troiam deductam, vt etiam Hom. oſtendere videtur. Cum igitur ad eam repetendam legati ab Agamemnone, & Menelao fruſtra ſæpe miſſi fuiſſent. Agamemnon, & Menelaus tantam iniuriam armis vindicare & Helenam bello repetere decreuerunt. Itaque cum ad expeditionem & vniuerſa Græcia exercitum cogerent. Vlyſſes Penelopes admodum puellæ, quam paulo ante duxerat vxorem, & ex ea tantum ſuſceperat Telemachum filium amore retentus, ne iret ad illud bellum inſaniã ſimulauit. iunctis n. diuerſi generis animalibus arabat, & ſalem ſeminabat, quam inſaniam Palamedes vir, bello clarus, qui regis mandato delectum faciebat, detexit: nam cum aranti Vlyſſi obieciſſet Telemachum, ille ne filium læderet aratrum eleuauit, & ſuſpenſum aratrũ vltra filium tranſtulit: ex quo cognitus non eſſe inſanus, coactus eſt ad bellum Troianũ ire ubi & Palamedis iniuriam ultus eſt. Nam eum falſo proditionis crimine à Græcis damnari, & lapidibus obrui & interfici fecit, mox in eo bello multa prudentiæ, & ſolertiæ documenta exhibuit quæ ipſe apud Ouid. lib. xiij. Met. commemorauit, quæ hoc loco uitandæ prolixitatis gratia prætereo. Poſtremo eius opera factum eſt, ut Troia decimo tãdem anno, poſtquam obſideri cœperat, caperetur: unde & ab Homero, πτολίπορθος .i. urbis populator dicitur, & cum in caſtris de armis Achillis inter ipſum & Aiacem Telamonium ortum eſſet certamen: Vlyſſes dicendi facundia ea obtinuit, mox euerſo Ilio: & Aſtyanacte Hectoris filio è turri præcipitato, ne aliquis de ſanguine Hectoris ſupereſſet, acceptaque parte prædæ Troianæ, cum in patriam glorioſus victor reuerſurus mari ſe crediddiſſet, longe contra uotum ſuum ei accidit, nam uentis, tempeſtate actus multum, diuque errauit, aliorum decem annorum ſpatio ad multa orbis terrarum loca delatus, mores hominum multorum uidit, & urbes. Reliqua de eo dicetur in fine epiſtolæ. Cum igitur ceteris ducibus, & militibus græcis qui bello ſuperfuerant domum reuerſis, ſolus Vlyſſes non reuerteretur, neque Penelope eius uxor cauſam huius abſentiæ ſciret, ad eum ſcribit hanc epiſt. in qua caſtum, & coniugalem amorem ſuum erga Vlyſſem oſtendit, & eum rogat, ut nullam remittat per literas reſponſionem, ſed ipſemet ueniat. Adducit autem multas rationes, quibus probat eum debere uenire. Probat enim primum à commoditate, quia nõ amplius detineatur bello, quia Troia propter quam abſuerat, capta, & euerſa ſit. Deinde ad honeſtate, & equitate, quia cum ceteri uiri domum reuerſi uxores ſuas pręſentia ſua conſolantur, & rerum geſtarum narratione detineant, ipſe ſolus maritali deſit officio preſertim cum ipſa, ut refert, perpetuum coniugalem amorem in eum ſeruauerit. Oſtendit enim ſe neque alij inſtante patre nubere uoluiſſe, & ſemper fuiſſe ſollicitam de periculis Vlyſſis, quod eſt piæ & fidelis coniugis argumentũ. Poſtremoque Vlyſſ. debeat domũ reuerti arguit Penelope ab eius utilitate, qa eo abſente

eius bona delapidentur,& diſſipentur. cum neque ipſe vtpote mulier neque Telem. admodum puer,neque Laërtes eius pater ſenio confectus ea tueri poſſint. Commemorat autem ei præcipuæ ſenium patris,& Telemachi filij teneram ætatem,vt ſi eũ vxoris amor, curaque non reducat,moueat ſaltem filialis,paternusque affectus,ſic ergo inquit.

HVBERTINI EXPOSITIO.

HAnc, tua Penelope) Senſus eſt. O Vlyſſ. Penelope vxor tua mittit tibi hanc epiſtolam. nolo aũt mihi reſcribas aliquid,ſed tu ipſe venias. [Hanc).i.epiſtolam.[Tibi lẽto).i.tardo.[Tua)Subaudi vxor,nam in oĩbus ꝓprijs,& genitiuis pro nominum,relatiuoꝶ,vel demonſtratiuoꝶ,& in pronominibus poſſeſſiuis ſæpe filioꝶ,vxoꝶ,maritoꝶ,ſeruorumque noĩa ſubaudiuntur. Virg.Hectoris. Andromache.ſ.vxor.Cic.in epiſt.Seru.Tuus.ſ.filius Terent. Video forte huius Birriã ſubaudi ſeruum,& notanda eſt hæc regula. [Mittit)De ſe tanq̃ de tertia perſona dicit,cũ in ſequẽti verſu in prima perſona loquatur dicit.n.[Nil mihi reſcribas).i.non remittas mihi reſponſum per literas,ſed tu ipſe veni,ipſe hoc loco demonſtratiue ponitur, nam licet per eclypſim per ſe proferatur,tñ ſubauditur,& habet teſte Pri.ſignificationem tu eius pronominis,quod ſubauditur.ſ.tu,& eſt demonſtratiuum. [Troia)Adducit rõnem,quare Vlyſſes,debeat,& poſſit venire, dicit.n.Troiam, ꝑp quam domo diſceſſerat,eſſe euerſam. Troia ẽt cum regio ſit Aſię,in qua erat Iliũ vrbs,quã Gręci euerterunt.ponitur tñ interdũ ꝑ vrbe,vt Virg. oẽmque reuerti per Troiã,& hic Troia.i.Ilium,eſt vrbs Troiæ. [Iacet)Diruta eſt,& ſolo æquata,ſicut.n vrbes cũ ædificãtur,aut florere dñr ſtare,aut ſurgere,vt Virg.Surgentemque nouæ Carthaginis arcem,& idem Troiaque nunc ſtares,& Ouid. Iam ſtabant Thebæ: ita cum dirutæ ſunt,dñr iacere & cadere. Seru.Sulp.ad Cic.Quæ tunc proſtrata & diruta ante oculos iacet. Virg.Ceciditque ſuperbum Ilium. [Certe) Diſtinguendum eſt: vt non dicamus certe iacet, ſed certe inuiſa,non enim neceſſe eſt affirmare Vlyſ.quod Troia iacet, quia hæc ipſe optime ſciebat, qui fuerat præſens, & vt dictum eſt in argumento,fuerat etiam ex magna parte auctor illius ruinæ,dicit ergo certe odio habita. [Puellis Danais).i. mulieribus Græcis. nam Danai á Danao rege dicuntur,qui ante Pelaſgi dicebantur, & argiui q̃a Danaus, vnde dicti ſunt, argos habitauit: Puellis autem dixit, non ſolum ſexum ſed ætatem ſignificans quia adoleſcentulæ mulieres nuper nuptæ moleſtius ferunt maritorum abſentiam. [Vix Priamus) Vix ſtultum & ridiculum eſt,quod quidam ſic ordinant,vix.ſ.iaceret,vel vix inuiſa, cum neuter ſenſus procedat,ſed ſic intelligatur. [Priamus,& tota Troia vix)Meruit hoc odium Græcarum mulierum,hoc eſt: vt earum mariti ꝑp ipſum Priamum,& Troiam abeſſent,& conſequenter haberentur odio. [Priamus)Habet emphaſim hoc nomen proprium,quaſi dicat licet magnus rex. [Tota Troia).i.omnes Troiani,continens pro contento. [Vix fuit tãti) Vt per eius obſidionem tot viri Græci abeſſent, & ſic earum vxores eam haberent inuiſam. [O vtinam)O ad omnes affectus conuenit,vel miſerationis,vel indignationis, iungiturque vocatiuo, nominatiuo, & accuſatiuo. Cic. O magna vis veritatis,& ò me miſerum. Interdum per eclypſim prætermittitur,ſed ſubauditur. Plin.Iunior. O hominem impatientem,ac potius durum. Interdum eſt aduerbium vocandi & iungitur vocatiuo, vt ò regina nouã &c. Interdum mirandi,vt Iuuen.O qualis facies,interdum indignandi,vt Cic. O tempora,ò mores,interdum optandi,vt Virg.Adſis tantum. & in Buc.O tm̃ libeat mecum tibi ſordida rura. Atque humiles habitare caſas, & hac ſignificatione optandi interdum ponitur per ſe, vt in exemplis ſupradictis, interdum iungitur cum vtinam ad maiorem affectum exprimendum, vt hic apud Ouid.interdum cum ſi affectum habet optandi,vt apud Perſium. O ſi ebuliat patrui præclarum funus,interdum,vt inquit Don.interiectio eſt optantis aduentum,aut animi repente perculſi: vt Terent.ò ſalue Pamphile. [Adulter).i.Paris,quem per iram proprio nomine appellare nõ potuit,ſed per contumeliam adulterum dixit. eſt.n.adulter qui alienæ cõmiſcet vxori [Eſſet obrutus)Eſſet oppreſſus & ſubmerſus.[Aquis inſanis) .i.magnis,vel turbidis,& tẽpeſtuoſis. vtrunque.n.ſignificat,vt infra: Quod neſcires inſania quid æquora pñt, & in Buc.Inſani feriant ſiue littora fluctus. Cum).i.qñ ſubauditur tunc. [Petebat) .i. ibat. [Lacedæmona) .i. Spartam,nam vtroque noĩe dicitur, eſt autẽ vrbs Laconiæ. Lacedæmon

autem

autem dicta à Lacedæmone filio Iouis & Taygetes, ex qua vrbe, vt dictum eſt. Paris Helenã abduxit. Sed Lacedæmona tam pro regione quam pro vrbe ponitur, vt Strabo ſcripſit ex au ctoritate Hom. [Claſſe).i.multitudine nauium inſtructarum: nam hoc ſignificat claſſis licet ponatur interdum pro vna naui. Horat. Me vel extremos Numidarum in agros claſſe re leget, optat aũt ꝙ Paris fuiſſet ſubmerſus, cum iret ad rapiendam Helenam, quia ſi Helena non fuiſſet abducta, nunquam Græci ad obſidionem Troiæ iuiſſent, & ipſa Penelope nõ paſ ſa fuiſſe incõmoda, quæ infra ſe pati cõmemorat. In quo poëta optime exprimit affectum doloris mulieris: cuius eſt longe repetere ſuarum infelicitatum initia, & cauſas, ſic Ariadnæ apud Catul. Iuppiter omnipotens, vtinam nec tempore primò. Gnoſia Cecropię tetigiſſent littora puppes. & Dido apud Virg. iiij. Æn. Felix ſi littora tantum nunquam Dardaniæ teti giſſent nr̃æ Charinæ. Item Ariadnæ in epiſtola ad Theſeum. Viueret Androgæos vtinã &c. & Medeæ ancilla apud Ennium. [Vtinam) Ne in nemore Pelio ſecuribus cæſa. cecidiſſent abiegnæ ad terram trabes, néue inde nauis inchoandæ exordium cœpiſſet, quæ nunc nominatur nomine Argo &c. Hanc expoſitionem ponit Cic. in Rhet. & oſtendit eam vitioſam eſſe oratoribus, quoniam nimis longe repetat initium, poëtis autem interdum concedi.

PEnelope) Hæc Amire: vel Arnæ, à primum dein Penelope dicta ab eiuſdem nominis auibus, quæ expoſitam à parentibus educauerunt: vt Pindari ſcribit interpres: Alij cũ Didymo tradunt à Nauplio necem Palamedis vlciſcente in mare deiectam, à Penelopibus eſſe transnominatam, quorum ope ſeruata ſit. [Penelopes) Autem Plin. Ariſtotelesq; & vtroque prior Ariſtophanes ex accipitrum genere memorat. Itaque ſi Didymum ſequimur: Ouid. hac potiſſimum de cauſa Penelopes epiſtola ſic orditur. [Hanc, tua Penelope) Quaſi dicat quæ propter te in diſcrimen adducta Penelope vocata ſum, Canit Homerus integro operis argumento, Penelopen abſenti viro fidem ſumma pudicitia ſeruaſſe per annos viginti. Lycophron infamat: & Duris Samijs omnibus procis proſtituit, ex quorum promiſcuo concubito Pana peperit. Quidam Mercurij Filium Pana dicunt, & Penelopes, vt apud Herodotum. [Vix Priamus tanti &c.) Id eſt interficere Priamum, Troiamque euertere tanti, id eſt operæpretium, & Græcæ puellæ tandiu virorum conſuetudine carerent, vt deſiderarent in acie cæſos. Valerius Maximus memorabilium nono. penè victoriæ eius tanti non fuerunt. PARRH.

HAnc, tua Penelope) Quanquam nullus eſt in epiſtolis, ordo tñ videtur poëta hanc Penelopes epiſtolam non ab re primam poſuiſſe. quippe ꝙ ab heroidum decanatiſſima miſſa fingitur, ab ea videlicet: cuius maritus poëtarum Principi. Homero viginti quatuor librorũ vberem præbuit materiam. Et cum in toto opere totus ſit ingenioſus poëta, tñ vt Liuius in concionibus, ita hic in epiſtolis pro ſcribentium, hoc eſt, quos ſcribentes inducit, captu, & ingenio argutias nunc contrahit, nunc dilatat, vt ſuis locis pro opportunitate: & captu noſtro declarabimus. Verum quia intentionem poëtæ in præambulis diximus, & argumentum modo expoſitum eſt, pro veteri inſtituto noſtro inerudite pubi pauca, quæ grammaticen concernunt, prælibabimus. Meminerit ergo tirunculus in ſingulis verbis poëtæ, in quibus ſurdaſtri nihil boni concentus perſpiciunt, nihilque ſalis, atque leporis ſapiunt, eſſe ſuam venuſtatem: ſententiam, & vim. Diſcat ergo in primo vocabulo decora breuitate, quæ nihil obſcuritatis habeat vti, ea videlicet reſecando, quę ſuperflua videantur, eo quòd intellectu facillima ſint. Cuiuſmodi ſunt locutiones ſequentes. Ventum eſt ad veſtæ, ſubaudi. ſed non eloquere, edes aut templum. Quarto Calend. Iulias: ſubaudi die ante. Triduo ante diui Baptiſtæ, ſubaudi Natalem, aut diem feſtum. Paucis rem aperiam, ſubaudi verbis. Teſtificamur his, ſubaudi literis. [Hanc igitur tibi mittit) Subaudi epiſtolam. Neque tamen opus eſt vt adijcias. Et quia hic hęc hoc, & eorum aduerbia ad primam perſonam, idem eſt hanc mittit, ac ſi dicat. ego eam mitto. Secundo annotet, quia pronomina habent emphaſim & vim ſuam. Semper enim vberius demonſtramus, aut referimus quam poſſimus proprijs vocabulis eloqui. Non capit me puer dicam iterum. Si dixerit Penelope mittit tibi epiſtolam, non tantum dixerit, quantum ubi dicit mittit hanc, quaſi dicat quę tuę ſaluti conſulit, quæ te ad fidiſſimam coniugem vocat poſt tacitos errores, quæ miſerias noſtras exponit, quæ me tuam probat. Vnde additur tua, in quo mira quoque ASCEN.

emphaſis eſt. quaſi dicat, quæ inter tot procos .i. procaciter & improbè coniugium meum petentes, & animo, & corpore tua permanſi, fida tibi amica tibi &c. Tertio quod ſicut genitiui non reguntur à proprijs, niſi per intellectionem appellatiui, vt Deiphœbe glauci, ſubaudi filia, ita nec pronomina poſſeſſiua, quæ pro genitiuis ponuntur primitiuis, nunc abſolutis non iunguntur proprijs, niſi per ſubintellectionem appellatiuorum, vt tua Penelope, ſubaudi vxor, aut coniux. Quartò propria nomina græca ſolere apud doctos ſuam declinationem ſeruare, licet multa in noſtram migraſſe legantur, vt hæc Penelope huius Penelopes. Nam Penelopa inſuetum eſſet. Reperitur tamen Helenæ & Helena. Læde & Læda &c. Quinto epitheta, id eſt adiectiua proprietatem (vt notis loquar) importantia, eſſe attribuenda pro negocijs & locis, Quia ergo nihil amanti magis alienum quam lentum eſſe, & ſegnem. [Nam vt hic dicetur. Res eſt ſolliciti plena timoris amor) Ideo bene dicit, Lento tibi, quaſi dicat flaccido, & tepido in amore viuo, cum ſim tam ſtrenua coniux, vt etiam noctes tibi impendam reficiendo videlicet telam, & ita illudendo procos. Sexto, ꝙ Vlyſſes ſm̃ græcam deductionem deberet ſcribi Olyſſes, aut Odyſſes, ſcribitur enim græce ὀλυσσεὺς ſed eus ſæpe in es longum mutatur, Achilleus Achilles, Nereus Neres, Orpheus Orpes. Vnde volunt Orphi in datiuo dictum in Bucol. Orphi caliopes, ſed neſcio quo errore pro o, ſcribitur nunc u, & pro d, l, & pro ſſ, x, cum tamen ſint qui ſcribant Olyſſes, & multi qui Vlyſſes. Nos vero quia ita plures ſcribunt fere, Vlyxes ſcripſimus, habet autem in vocatiuo etiam Vlyxes, tunc preſertim cum s, crebro poneretur, vt apud Cic. in carmine de ſirenum cantu apud Hom. O decus argolicum quin puppim flectis Vlyxe, hic autem reperiri Vlyxes, forte ne eſſet, illepidus concurſus Penelope, Vlyxe. [Nil mihi reſcribas) Occurrit per reſponſionem antipophoram, poſſet enim reſpondere, ſi ad me ſcribis coniux, reſcribam ad te, atque ita tecum paria fecero ad quod ipſa. [Nil mihi reſcribas) Id eſt nolo quidquam reſcribas ad me Dicat igitur non petis certior fieri de me, quocirca addit attamen, id eſt licet nolim reſcriptum, volo tamen noua de te, veni igitur, dicat mittam ex meis, qui eloquantur, quod excludit dicens. Ipſe quod eſt tu, quaſi dicat in propria perſona. Habet em̃ emphaſim pronomen ipſe, & excludit inferiores perſonas, vt Ioue miſſus ab ipſo q.d. ab eo qui ſummus eſt, & non ab inferiore. Rex ipſe me ſemper in oculis habet &c. Habet tamen decenter officium trium perſonarum Primę vt & ipſum ludere quæ vellem calamo permiſit agreſti. Ipſum, id eſt me. ipſe ignotus, egens Libiæ deſerta peragro. Ipſe, id eſt ego. Secundæ vt hic ipſe veni. & vj. Æn. ipſa canas. Tertię, vt eiuſdem tertio. Ipſe canat &c. Ordo raro à nobis ponetur, quia cum binis fere verſibus compleatur ſententia, facile eſt eum conſequi in elegiacis preſertim, quorum ſtilus facilior eſt. Vltimo tamen hoc loco notabis, quia ſecundùm Vallam indifferenter fere dicimus, reſcribas, nil reſcribe, & nil reſcripſeris, & ideo diuerſos modos coniungit poëta dicens. [Nil mihi reſcribas, attamen ipſe veni) Niſi longior fierem, dicerem tamen, à Seruio exponi aliquando pro tandem, & ſic erit ſenſus. [Nil reſcribas) Sed tandem ipſe veni, aut exponendo more conſuetudo contextus eſt. [Nil reſcribas) Id eſt nolo quidquam ad me ſcribas, ſed tamen licet id nolo, ipſe veni, quia te pluſquam literas tuas deſidero. [Troia iacet &c.) Docet facile poſſe redire cum Græci compotes voti effecti ſint. Diruta Troia, quia tamen non redit, progreditur in deteſtationem bellorum, quæ vt Horat. dicit matribus ſemper deteſtata ſunt, ſed ne ſuos per hoc lædat callida mulier, conuertit odium in ipſam Troiam, ipſoſque Troianos, quorum libido, & ad vlterium cauſa tāti belli fuit. [Vix Priamus tanti) Duplex ſenſus eſt alter ab Antonio poſitus, videlicet vt Priamus dum ſtaret in regno, & tota Troia vix fuerit tanti .i. vix reputata, aut æſtimata ſit tanti valoris, vt græci vellent illic diutius immorari, quo circa, cum Priamus extinctus ſit, & Troia euerſa, videtur aliud puella obieciſſe Vlyſſi, qui tantum immoratur. Alter ſenſus eſt Priamus, & tota Troia vix fuit tanti, vt tot puellæ Danaæ viduæ degerent. [O vtinam) Aliquando optantes ponimus ó tantum, aliquando vtinam tantum, aliquando vtrunque, tunc videlicet cum vehemens eſt affectio, vt hic, ſimiliter aliquando ò tantum, vt in Buc. O mihi tam longè maneat pars vltima vitæ. Aliquando ſi tantum, vt vj. Æneid. Si nunc ſi nobis ille aureus arbore ramus Oſtendat &c. Aliquando vtrunque, vt apud Perſium Sat. ij. O ſi ebuliat patrui præclarum funus &c. neque vitioſum

eſt quia vocalis ſequitur. Nam videtur quaſi vna pars orationis & monoſyllaba, licet abſumant vocalem & m. non tamen abſumuntur. vnde Horat. Carm. j. & præſidium dulce decus meum. Hiſtoria autem diuerſimode recitari ſolet, ſed vulgarior eſt Alexandrum, qui & Paris dicitur ſiue ob Heſionam amittam ſororem videlicet Priami, quæ in captione priore Troiæ ab Hercule facta Thelamoni in ſortem data eſt, in Græciam nauigaſſe ad eam repetendam, ſiue ad Helenam a Venere promiſſam obtinendam in Peloponneſon nauigaſſe, & quæ illi p̃cipua occurrit, Helenam rapuiſſe, ob cuius raptum, Troianum bellum ſubſecutum dicitur cũ euerſione Troiæ, quam euertendam, & incendendam prænotauerat Paris, cum adhuc in vtero materno eſſet, quia Hecuba mater eius viſa eſt ſibi geſtare canem portantem mordicus facem ardentem, vnde tota Troia incenderetur, quam rem Priamus cum ex earum rerum interpretibus intellexiſſet, ſignificare incendium Troiæ, iuſſit prolem extingui in primordijs, ſed mater miſerans exponendam dedit. Vnde Paris inter paſtores ab infantia vexatus eſt, vbi Oenonem nympham cognouit, vt ſuo loco dicemus. Inſanis aquis aut magnis, aut æſtuantibus, & furentibus, ſicut in Buc. Inſani feriant ſiue littora fluctus.

Non ego deſerto iacuiſſem frigida lecto:
  Nec quererer tardos ire relicta dies:
Nec mihi quærenti ſpatioſam fallere noctem,
  Laſſaret viduas pendula tela manus.
Quando ego non timui grauiora pericula veris?
  Res eſt ſolliciti plena timoris amor.
In te fingebam violentos Troas ituros:
  Nomine in Hectoreo pallida ſemper eram.
Siue quis* Antilochum narrabat ab Hectore victũ:
  Antilochus noſtri cauſa timoris erat:
Siue Menœtiaden falſis cecidiſſe ſub armis: i. P.

Non ego) Incipit ea cõmemorare, q̃bus dicit ſe fuiſſe cariturã, ſi Paris fuiſſet ſubmerſus. [Ego) Penelope. [Nõ iacuiſſem) Id eſt cubuiſſem. [Frigida) Vel re vera frigida non calefacta à marito vel certe, qđ magis placet, frigida, id eſt ſola. nam frigeſcere ſignificat ſolum eſſe & ceſſare. Terent. nimium hic homines frigens ſicut contra feruere, frequentari Virg. Feruet opus & alibi cum littora feruere late, ꝓſpiceres. dicimus autem ſolum hominem, qui non habet ſocium & locum deſertum & non frequentatum. Terent. Venit alicunde ex ſolo loco. [Deſerto) .ſ. à te qui debueras in eo mecum iacere. [Nec quererer) .i. non dolerem & lamentarer. [Dies) Ire tardos .i. eſſe lõgos & tarde finiri, vt mihi videtur, nam amantibus & omnibus qui ſunt in aliqua ſollicitudine fortunæ tempora videntur tarde tranſire & eſſe nimium longa Virg. in Buc. Si mihi non hæc lux tot iam longior anno eſt. & Horat. in j. Epiſt. Vt nox longa quibus mentitur amica: dieſque longa videtur opus debentibus. [Quærenti) Conanti. [Fallere) Decipere, & præterire aliquid faciendo & texendo, ne moleſtiam temporis ſentiam, quod tam non poſſum aſſequi, quia labor texendi dum de tuo diſceſſu ſum anxia, laxat & fatigat manus meas quod non fieret, ſi tu adeſſes, omnis enim videtur labor mihi iucundus te præſente. dicitur autem falli, vel decepi tempus, cum aliquid fit, quo ipſius temporis moleſtia non ſentiatur. Ouid. in Triſtib. Non qui ſoletur, non qui labentia tarde. Tempora narrando fallat, amicus, adeſt. [Pendula) Quæ pendet è ligno, quo inuoluitur, quod iugum dicitur. Ouid. vj. Metamorph. [Tela) Iugum iuncta eſt. [Quando) Quaſi dicat ſemper, eſt enim pronunciandum interrogatiue. [Pericula) .ſ. de te. [Grauiora veris?) Scilicet periculis .i. maiora quam ea, quæ vere poſſunt tibi euenire. [Res eſt ſoliciti) Sententia eſt exornatio rhetorica, & eſt quàſi deſcriptio amoris. [Soliciti) Anxij, requieti. [In te fingebam) Enumerat Penelope pericula multa & anxios timores, quibus dicit ſe propter maritum ſuum, quem amat affectam fuiſſe. [Fingebam) Animo æſtimabam. & vt ita dicam imaginabar. [Troas) Troianos accuſatiuus eſt græcus à nominatiuo tros, accuſatiuus ſingularis eſt troa à quo pluralis formatur per additionẽ .ſ. vt Troas. dicti autem ſunt Troës à Troë Erichthonij filio. [Violentos) Fortes, vel potius,

HVBER. ſ. * Archilochum

feros,& crudeles . [In te) Contra te.i. interpugnandum . [Eram pallida in nomine Hectoreo) .i.ſemper timebam cum audiebam nomen Hectoris,qui omnium Troianorum fortiſſimus dicebatur,pallidus autem ponitur pro timido qm̄ ex timore ſequitur pallor . Siue quis, enumerat multos , quos audiuit ab Hectore interfectos , ob quam cauſam dicit ſe valde timuiſſe,ne Vlyſſes ſuis aſtutijs poſſit ab eo euadere.[Antilochus) Erat cauſa noſtri timoris .i. erat cauſa quare timerem, ſi quis narrabat ipſum ſuperatum ab Hectore . In quo aduertendum eſt ꝙ Antilochus non fuit tamen ab Hectore interfectus, licet fortaſſe in prœlio interdum adeo ſuperatus,nam fuit Neſtoris filius,qui Hectore iam mortuo à Memnone Auroræ filio interfectus eſt,cuius mortem Neſtor admodum ſenex impatientiſſime tuliſſe dicitur adeo vt quereretur ſe nimis diu vixiſſe,quia filio fuiſſet ſuperſtes . Propertius de Neſtore ſic inquit,Non ille Antilochi vidiſſet corpus humari . Diceret aut ò mors cur mihi ſera venis ? Iuuen. Oro parumper Attendas quantum de legibus ipſe quæratur Fatorum , & longo de ſtamine cum videt acris Antilochi barbam ardentem,nam quærit ab omni : Quiſquis adeſt : ſocio , cur hæc in tempora duret . Quod facinus dignum tam longo admiſerit æuo . [Siue Menœtiaden) Subaudi ſiue aliquis narrabat Menœtiaden.i.Patroclum. Cecidiſſe,mortuum eſſe . [Sub falſis armis) .i. in armis non ſuis,ſed Achil. hiſtoria aūt hoc habet Patroclus filius Menœtij filij Actoris ab Achille ſincere dilectus,cum Achil.ob iram raptæ ſibi Briſeidis : nollet pugnare,eius armis indutus,putans ſe territurum Troianos , qui crederent ipſum eſſe Achillem cum Hectore congredi auſus eſt, à quo, & ſuperatus & interfectus eſt,cuius cæde tanquam amiciſſimi Achilles ita moleſte tulit,vt non poſſet quieſcere, tandē, vt eum vlciſceretur,reuerſus ad pugnam , Hectorem interfecit , quem currui alligatum circa muros Troianos captauit, & hæc ſatis ſunt ad hunc locum intelligendum Patroclus interdum à poëtis dicitur Actorides ab auo . Ouid.Faſt. lib. ij. Actoridē Peleus ipſum quoque Pelea phoci, Cæde,Phæmonias ſoluit Acaſtus aquas,& lib. xij. Met. Reppulit Actorides ſub imagine tutus Achillis Troias ab arſuris cum defenſore carinis .

PARRH. SIue quis Antilochum) Non placet Amphilochum mutare cum Politiano nam quanq̃ fuit is quidem Creati.F.ab Hectore occiſus vt Iliad . xiij. canit Homero . Antilochum vero Neſtoris,cum laboranti in acie patri opem ferret à Memnone interemptum Pindarus,& qui Iliada ſer extorſus à fine Homeri , Quintus auctor eſt,ego tamen antiquam receptamque lectionem tueor,vt Ouidius inſeruiens puellari decoror negligat hiſtoriæ fidem, cuius admodum ſtudioſæ matronæ ſatyra Iuuen. accuſantur , vt ab eodem contra præcipitur , ne matrona hiſtorias ſciat omnes . Sed quodam in libris , & non intelligat . Ex quo Ouid. hoc ipſo opere ex perſona Oenones addubitanda dixit . Illam de patria Theſeus (niſi nomine fallor)neſcio quis Theſeus abſtulit arte ſua . nec tamen comici,ſed quicunque verſatur in dramatico ſcribendi genere , ſententias, & verba perſonis aſcribunt , vt Plautus in Trucul. non ſalueo parum latine poſuit ex perſona ruſtici . Terent. quoque emoriri apud quem rurſus adoleſcens atticus . emori cupio dixit , & Theocritus cumque ſecutus in Buc. noſter Maro , quædam dicuntur aliter quam res habet , ad exprimendam ruſticam ſimplicitatem , quod Seru. etiam notauit eo quæ prius Valerius probus in illud ex Bucolico Maronis ludicro . Canon & quis fuit alter , His verbis . Sed quamuis plures fuerint mathematici , eleganter errantem ruſticum inducit dicentem , qui fuit alter . alter enim accipitur vnus de duobus , nihil itaque mirum ſi Penelope non ad vnguem tenet hiſtoriam , quam non ex nuncio, ſed incerto rumore collegerat in belli terroribus plenumque vano,quod ex Statio , Virgilioque, & ipſo Ouidio copioſius , & diſtinctius oſtendam in eo opere , cui titulum feci de rebus per epiſtolam quæſitis .

ASCEN. LEcto deſerto) Amarito . [Nec quererer).i.non conquererer ſine diphthongo . [Tardos dies)Quia deſiderāti,& optanti tardi vn̄r . [Nec mihi quærenti fallere) .i.occaſionem qua fallere.i.mitius peragam ſpatioſam noctem,quæ me ſua duratione opprimerer,niſi labore fallerem eam . Nam ocioſis ſub noctem cura recurſat . [Tela pendula) .i. ſuſpenſa,& declinatur hæc tela telę . [Quando ego nō timui) Interrogatio figurata,quæ tūc locum habet,qn̄ affirmationi locus deeſt , & ita negatiuam petit reſponſionem , non tn̄ detur, vt in bucolicis . Hæc eadem, vt ſciret quid non faciebat Amyntas, quaſi dicat nihil non faciebat

bat,ſed omnia faciebat,& hoc quando ego non timui,quaſi dicat nunquam non timui,quod eſt ſemper timui,ſed plus efficit quam ſi diceret ſemper timui. [Res eſt ſoliciti) Diuerbium eſt. [Violentos Troas) Corripitur,quia accuſatiuus græcus. [Nomine in Hectoreo) Quia tanti nominis fuit Hector apud Græcos, vt omnis à facie eius fugerent præter Achillem, quod etiam Homerus in laudem & gloriam Achillis aſſerit. [Siue quis Antilochum) Narrat facinora Hectoris,ob quæ in eis nomine polluerit. [Falſis armis).i.quibus ſe Achillem ſimulabat. Cum enim hoc raptum Briſeida Achilles iratus Agamemnoni, in Troianos armari nollet,& omnes Græci à facie Hectoris fugerent, Patroclus ſocius, Achillis indutus armis, eius in occurſum venit ei,& tandem occiſus eſt. & eius arma indutus Hector ciuitatem ingreditur. Vnde Æneid. ij. Hei mihi qualis erat,quantum mutatus ab illo Hectore,qui redit exuuias indutus Achillis.

Flebam ſucceſſu poſſe carere dolos.
Sanguine Tlepolemus Lyciam tepefecerat haſtam:
Tlepolemi leto cura nouata mea eſt.
Denique quiſquis erat caſtris iugulatus Achiuis:
Frigidius glacie pectus amantis erat.
Sed bene conſuluit caſto Deus æquus amori:
Verſa eſt in cineres ſoſpite Troia viro.
Argolici rediere duces: altaria fumant:
Ponitur ad patrios barbara præda deos.
Grata ferunt Nymphæ pro ſaluis dona maritis:

HVBER.

Flebam) Flendo timebã, Dolos aſtutias tuas. [Poſſe carere ſucceſſu.i.ne carerent,felici euentu.i.ne vincerentur viribus hoſtium. Tlepolemus, de quo hic loqtur filius fuit Herculis ex Aſtyoche qui Rhodi regnauit,& Rhodiorum claſſem in auxilium græcorũ duxit aduerſus Troianos,vt Oui. lib. xiij. Met. Horodiæ ductor pulcherrime claſſis, is à Sarpedone Iouis, & Laodomiæ,filio q ex Lycia venerat, interẽptus eſt,& ideo dixit. [Tepefecerat).i.calefecerat. [Sanguine) .ſ.ſuo cum eſſet vulneratus. [Haſtã Lyciam) i.Sarpedonis Lycij. [Cura) Timor ſollicitudo. [Nouata) Reintegrata. [Denique) Tandem,& finaliter. [Quiſquis).i.quicunque ſiue fortis,ſiue ignauus. [Iugulatus) Interfectus,nam iugulus eſt pars colli ſupra pectus, vbi locus eſt ad hominem interficiendus aptus, inde iugulare dr̃. [Caſtris Achiuis).i.in exercitu Græcorum. [Amantis) .ſ. mei Penelopes, Erat frigidus glacie. nam pp timorem homines frigidi fiunt. Virg.j. Æn. Extemplo Æneæ ſoluuntur frigore membra. Quod aũt dixit frigidus glacie hyperbole eſt figura.i.ſuperlatio, nam hæc oratio eſt ſupra verum. [Sed Deus æquus) .i.iuſtus,qui pios & iuſtos nunquam derelinquit. [Bene conſuluit).i.bene prouidit. [Amori).ſ.meo. [Caſto) Pudico quia ſemper tibi ſeruaui fidem. [Verſa eſt) Ecce quo bene conſuluit, quia in tantis periculis belli vir meus Vlyſſ.incolumis remanſit,& Troia euerſa eſt. [Verſa eſt in cineres) .i. incenſa nam ꝙ incendio conſumitur,in cineres vertitur. [Viro) Marito.ſ.meo. [Soſpite) Incolumi. [Argolici) Nunc pergit Penel.cõmemorare & probare ab æquitate,quod Vlyſ.debeat domum reuerti, quia omnes alij duces reuerſi conſolantur vxores ſuas, cum ipſe ſolus, vt diximus, maritali deſit officio. [Duces) A ducendo dicti,qui partem exercitus regunt. [Argolici) Græci. [Rediere) .ſ.domum ſuam,vel in patriam. [Altaria fumant) .i.incenſa ſunt ad facienda ſacra dijs. Ouid. lib. ij. Faſt. Idib. Aug. Fumant altaria ſau. Solebant.n.antiqui in aris thura & cæſes victimas comburere,vnde illi ſacra holocauſta,quaſi combuſta dicebantur. [Præda) Quidquid alicunde rapitur: Præda dicitur Barbara.i. Tro. nam priuſquam Rom. rerum potirentur,Græci omnes præter ſe barbaro: appellabant poſtea vero Latinis Græciſque exceptis barbari omnes dicti ſunt. [Ponitur) Scilicet à victoribus quia ſolebant hoſtilia ſpolia templis deorum affigi a victoribus. Virgil. lib. iij. Æn. Ære cauo clypeum magni geſtamen Abantis, Poſtibus aduerſis figo,& rem carmine ſigno. [Deos præda) Qui coluntur in patria, quia quælibet natio dabuit ſuos deos. [Nymphæ) Interdum græce dicuntur ſponſæ,hic pro mulieribus puellis ponitur. [Dona grata) Scilicet ipſis puellis, quia libenter ea offerunt

offerunt pro maritis Saluis.i.incolumibus. Terent. Saluum te venire gaudeo.

ASCEN. LYciam) Haſtam, quam Sarpedon Lycius ferebat, qui vir ingens fuit. Vnde Æneid. j. Sæuus vbi Æacide telo iacet Hector, vbi ingens Sarpedon &c. [Sed bene cōſulit &c.) Sed iſta, inquit, non ſunt iam timendam, cum parata ſit victoria, ob quam nymphæ .i. ſponſæ marito recipientes dijs vota perſoluunt, facit autem digreſſionem, qua recitat ea, q̄ à maritis receptis narrantur de ſitu & excidio Troiæ. Illic Æacides. ſic Virg. Æn. ij. hic, Dolopum manus hic ſæuus tendebat Achilles. Tenebat .ſ. tentoria ſua & caſtramentatus eſt. Pingit & exiguo pergama tota mero. Laus pictoris & declamatio ex contrarijs per antithesin videlicet, nam tota pergama magna nimirum fuerunt. Vnde contrarium eſt exiguo mero. Pingit autem fundendum modicum vini ſuper tabulam ſeu menſam, quo deducto per digitum oſtendit formam & ſitum Troiæ.

Illi victa ſuis Troica * fata canunt.
Mirantur iuſtique ſenes, trepidæque puellæ:
Narrantis coniux pendet ab ore viri.
* Atque aliquis poſita monſtrat fera p̄lia menſa:
Pingit & exiguo pergama tota mero.
Hac ibat Simois: hic eſt Sigeia tellus:
Hic ſteterat Priami regia celſa ſenis.
Illic Aeacides, illic tendebat Vlyſſes:

HVBER. * facta * Iamq; ... ILli) .ſ. mariti. canūt cum lætitia narrent. [Suis) Meus iungitur cum victa, vt ſit datiuus & ſenſus. [Victa ſuis) .i. à ſuis græcis. [Troica fata) notandum eſt legendum eſſe fata non autem facta, quod enim ſignificaret facta Troica eſſe victa, ſed fata victa ſunt, quibus defenſio Troianorum conſiſtebat, quæ cum diu Græcos fatigaſſent, & ab ea expugnanda vrbe repellerent tandem inſidijs, Si nominis victa ſunt quo ligneo armatis viris pleno in vrbe introducto: fata autem non facta legendum eſſe, vel illo Virg. Loco maxime percipitur ij. Aeneid. Facti bello, fatiſque repulſi Ductores Danaum. Fata autem hæc Troianorum dicuntur fuiſſe. Vna Troili. Conſeruatio Palladij, id eſt ſimulacri Palladis, quod Troiani habebant in vrbe, & vt ſepulcrum Laomedontis, quod erat in Porta ſcæa, ſeruaretur integrum, & vt equi Rhœſi, de quibus inferius dicitur, poſſent à Troiani recepi, hæc omnia fata vicerunt Græci. Nam Achilles Troilum ſecum congreſſum interfecit. Palladium vero ab Vlyſſ. & Dio. clàm noctu vrbem ingreſſis, cæſis arcis cuſtodibus aſportatum eſt. Equi Rhœſi vt infra videbitur, ab Vlyſſ. & Dio. abducti ſunt, vt Virg. Inquit, priuſquam pabula guſtaſſent Troiæ Xanthumque bibiſſent, porta vero ſcæa diruta eſt ab ipſis Troianis, vt equus introduceretur, & ita fata Troiana victa ſunt, & de his nunc eſt intelligendum. Iuſtique ſenes epitheton conueniens illi ætati. Ouid. lib. vj. Met. Dicite iuſte ſenex, & fœmina coniuge iuſto Digna qd optetis. & lib. iij. Faſt. Flent pariter molles animis virgoque, ſenexq;. E quibus hæc iuſti verba fuere ſenis. Trepidæ naturaliter timidæ. Pendet attente audit, cum enim aliquem attente audimus, ita eum aſpicimus, vt ex eius ore pendere videamur. Virgil. de Dio. [Pendetque iterum narrantis ab ore.) Atque aliquis oſtendit Penel. Quam varia rerum narratione Græci domum reuerſi detineant vxores ſuas. [Monſtrat) Oſtendit quaſi ad oculum. [Fera prœlia) Id eſt pugna, geſtas inter græcos & Tro. [Pingit) Deſcribit. [Exiguo mero) Sic enim in menſa ſolent multa depingi, quæ ad oculum demonſtrare volumus, vt infra Helena ad Paridem. Orbe quoque in menſæ legi ſub nomine noſtro, Quod deducta mero litera fecit amo. & in j. Amorum. Verba leges digitis verba notata mero. Idem in libro Amor. Non oculis tacuere tuis conſcriptaque vino menſa. [Hac ibat) Δεικτικῶς, id eſt demonſtratiue, ponitur. [Simoís) Fluuius ex Ida monte defluens. iuxta Ilium labens, non longe à Sigæo Xantho commixtus facta palude in mare ingreditur, genitiuum facit Simontis. [Tellus Sigeia) Id eſt promontorium Sigeium nobilitatum ſepulcro Achillis, ſicut Rhetium ſepulcro Aiacis Telamonij. [Steterat) Fuerat, erecta erat. [Regia celſa) Aula

ſubſtantiuum eſt. [Illic).i.alio loco,ita enim iſta narrantur,quaſi loca ſint ante oculos. [Æacides) Achilles nepos Æaci patronymicum ab auo,nam Æacus Iouis,& Æginę filius genuit Peleum patrem Achilli. [Tendebat) Tentoria militaria habebat. dicuntur autem à tendendo quia extentis velis fiebant. demonſtrantur autem Achil. tentoria non ſine cauſa: quaſi dicat vbi Priamus ſupplex fuit ei & corpus Hectoris ad ſepultura redemit.

Dona grata nam,vt inquit Valer. Max. Priſco inſtituto rebus diuinis opera dabatur: cum aliquid commendandum. precatione,cum expoſcendum,voto, cum exoluendum: gratulatione. Eſt autem gratulari dijs agere gratias, vt ex Iuno facile percipitur,in hunc ergo ſenſum dixit Ouid. Grata dona. [Iuſti) Religioſi συνεκδοχικῶς. Etenim iuſtitiæ prima pars eſt pietas & deorum cultus: cui maxime: illa ſtudebat ætas. hinc Heſiodi carmen prouerbij vite iactatum, quod Hiperides in Antoclem recitat. PARRH.

Βουλαὶ δὲ μέσων ἐυχαὶ δὲ γερόντων.

Bella gerant iuuenes: at proxima conſulat ætas. Decrepitque ſenes palmas ad numina tendant. æquitatis obſeruantia ſenibus etiam conuenit: itaque nihil impedit in ſuo proprio ſignificatu iuſtos accipere.

Simois) Nomen fluuij Troiani declinatur hic ſimois, huius ſimoentis uel ſimoentos, huic ſimoenti,hunc ſimoenta. Virg. Æneid.j. genuit ſimoentis ad vndam,ſed à nominatiuo Simois Seruius Simoentis deducit. ASCEN.

* Hic lacer admiſſos terruit Hector equos.
Omnia nanque tuo ſenior, te querere miſſo
Rettulerat nato Neſtor,at ille mihi.
Rettulit & ferro Rhœſumque, Dolonaque cæſos:
Vtque ſit hic ſomno proditus, ille dolo.
Auſus es ò nimium, nimiumque oblite tuorum,
Thracia nocturno tangere caſtra dolo:
Totque ſimul mactare viros adiutus ab vno.
At bene cautus eras, & memor ante mei.
Vſque metu micuere ſinus: dum victor amicum

Hic lacer) Male legitur hic alacer miſſos terruit Hector equos: nã hæc ſententia nulla ratione, aut hiſtoriæ teſtimonio poteſt comprobari, nec eſt veriſimile quod gręci vxoribus ſuis in bello geſta narrantes laudaſſent Hectora hoſtem, aut appellaſſent ipſum alacrem: de equis territis ab Hectore, dum viueret nulla ſit mentio, nam quidã dicunt de equis Rhœſi, quomodo conuenit, cum Rhœſus in auxilium Troianorum veniſſet? præterea in libro meo vetuſtiſſimo hic lacer ſcriptum reperi,& multis oſtendi,& adhuc oſtendere poſſum,legendum eſt igitur. [Hic lacer admiſſos terruit Hector equos.) Conſtat enim Hectora circa muros Troianos equis raptatum fuiſſe: Virgil.lib.ij.Æneid. Ecce ante oculos mœſtiſſimus Hector Viſus adeſſe mihi,largosque effundere fletus: Raptatus bigis, vt quondam: aterque cruento Puluere &c. & idem lib.j. ter circum iliacos raptauerat Hectora muros: dum igitur traheretur Hector. equi aſpectu cruẽtati cadaueris territi ſunt, hæc oſtendit ipſe Ouid. in conſolatione ad Liuiam de morte Druſi: his verbis. Hoc fuit Andromachæ cum vir religatus ad axes Terruit amiſſos ſanguinolentus equos,ergo volens nunc aliquis ex Græcis illum locum vxori ſuæ ante oculos ponere dicebat. [Hic) Hoc loco, quem deſignabat in menſa. [Hic lacer,) Id eſt vulneribus confoſſus & dilaceratus: vt Virgilius vulneraque illa gerens, quæ circum plurima muros Accepit patrios. [Terruit Hector admiſſos,) Id eſt liberos & celeres: nam amitto componitur ex à particula ſeparatiua, & mitto: inde amiſſus dicitur quaſi dimiſſus: & liber, & ideo celer. Ouidius Et celer amiſſis,& labitur annus equis: & libro quarto Faſtis. Hanc quondam Cytherea diem properantius ire iuſſit: & amiſſos præcipitauit equos. Ergo nullo modo legatur admiſſos. [Omnia) Dicit Penelope ſe hæc omnia intellexiſſe à Telemacho, cui Neſtor ea narrauerat: cum ad eum miſſus fuiſſet ad quærendum

HVBER.: **Hic alacer miſſos. Alij etiam legũt. Hic lacer amiſſos.*

dum

dum Vlyſſem patrem ſuum. [Senior) Scilicet ſenex comparatiuum pro, poſitiuo. agebat enim vt Cicero ſcr. tertiam hominum ætatem, etiam ipſe refert lib.xiij. Metamorph. Vixi annos cc. nunc tertia viuitur ętas. [Tuo nanque) Telemac. [Miſſo quęrere).i.ad quærendum. [Ille).ſ.Telemac. mihi ſubaudi rettulit, &.i.etiam pręter ſupradicta. [Rettulit) Narrauit. [Rhœſum Dolonaque Cęſos) Sic legendum eſt: vtque coniunctio encletica vtrique ſubiungatur, vt conſtet ratio metri, nam Dolon primam corripit & quam coniunctio hoc loco non ſolum copulat verba, ſed etiam ſenſum, vt oſtendat vtrunque cæſum.i.interfectum fuiſſe. Fuit autem Rhœſus rex Thraciæ, ab amicitia Priami non alienus, qui cum in auxiliū Troiam veniſſet, cum Thracum copijs iam nocte adueniente ante inſulam, quę antepoſita ciuitati continenti adiungitur paulíſper commoratus: poſtea circiter ſecundam vigiliam campos Troiæ. Ingreſſus tentoria explicuit, quod vbi Dio.& Vlyſ. in ea parte vigilias curātes animaduertere: uel potius, ut alij volunt ex Dolone Troiano intellexerunt, & ipſe ſpeculatum exierat, & eum deprehenderat, vt mox dicetur omnia circunſpiciens, Celeriter ad locum, vbi Rhœſus commoratus fuerat, acceſſerunt. Tum fatigatis ex itinere cuſtodibus: & ob id ſomno preſſis. Vlyſſe & Diomede introgreſſi: regem in ipſis tentorijs interfecerunt, & currum eius cum inſignibus equis ad naues Græcorum duxerunt. Dolon autem vir fuit Troia. Eumedis filius qui in caſtra Græcorum ſpeculator acceſſit, pactus cum Troia. vt in remunerationem ſpeculationis, ſibi darentur equi Achil. poſt victoriam quā ſperabat, ſed deprehenſus eſt à Dio. & Vlyſ. qui & ipſi ſpeculatum venerant, & vigilias, vt diximus in ea parte curabant, quibus omnia aperuit: quæ Troiani pararent, & ſperarent. indicauitque præcipue aduentum Rhœſi, & fatum quod de eius equis erat, Troiam non poſſe capi, ſi aquā Xanthi bibiſſent aut pabula ſoli Troiani guſtaſſent: promiſerant. ei enim vitam, ſi omnia indicaret. verum omnibus perceptis eum interfecerunt, vnde Ouid. nunc dixit eum proditum dolo, quia non ſeruauerunt, quod promiſerant, eum autem ſpe equorum Achil. ſpeculatum iuiſſe oſtendit Ouid.lib.ij. Triſt. non foret Eumedes orbus ſi filiūs eius ſtultus, Achilleos non adamaſſet equos. & Virg.lib.xij.Æn. multis verſibus. Sed quidquid pertinet ad intelligendum hunc locum, optime habetur lib.xiij.Met.ex verbis Vlyſſ. Eſt aliquid de tot Graiorum milibus vnum à Dido. legi, nec me ſors ire iubebat. Sed tamen & ſpreto noctiſque hoſtiſq; periclo. Auſum eadem, quæ nos Phrygia de gente Dolona. intimo non ante tamen, quam cuncta, coēgi prodere, & edidici quid perfida Troia pararet. Omnia cognoram, nec quid ſpecularer habebam. Etiam promiſſa poteram cum laude reuerti. Haud contentus eo petij tentoria Rhœſi. Inque ſuis ipſum caſtris, comiteſque peremi. Atque ita captiuo victor votiſque potitus. ingredior curru lætos imitante triumphos, & Virg.lib.j.Æneid. Nec procul hinc Rhœſi niueis tentoria velis Agnoſcit lacrymans, primo quæ prodita ſomno Tytides multa vaſtabat cæde cruentus. Ardentiſque auertit equos in caſtra priuſquam Pabula guſtaſſent Troiæ Xanthumque bibiſſent. Ecce per hos Ouidij & Virg. verſus declaratur totus hic locus huius epiſtolæ. vt ſicut hic Rhœſus proditus ſomno, quia inuaſus eſt, cum dormiret cuſtodibus etiam ſuis, vt dictum eſt. [Somno) Preſſis, ita enim ſcr. Ditis Cretenſis, licet Seru. ſuper eum locum, primoque prodita ſomno, exponat prima parte noctis, vt libra die, ſomnique pares vbi fecerit horis. Sed prior ſenſus eſt ex hiſt. [Auſus es) Incuſat Penelope Vlyſſes nimiæ audaciæ & obliuionis ſuorum. [Nimium) Et nimium, hoc eſt penitus. tuorum patris, filij, & vxoris. [Tangere) Scilicet acceſſu tuo, hoc eſt intrare. [Caſtra) Thracia, id eſt tentoria Rhœſi regis Thrac. [Dolo) Inſidijs noctis, quod eſt audacius quam in luce. [Tot viros) Comites regis, qui erant in eius tentorijs. [Ab vno) A ſolo Dium. [Cautus) Prouidus periculorum. [Ante) Olim quia ſimulabas inſaniam: ne ires ad illam pericula, & ne me ſolam relinqueres quod ipſe dixit xiij. Metamorph. Me mea detinuit coniux, pia mater Achillem, & diximus ſupra in argumento. [Vſque metu) Dicit Penel. quod cum hæc ſupradicta narrarentur ſibi fuiſſe geſta ab Vlyſ. ſemper audiendo nimio timore tremuit donec intellexit Vlyſſ. his ita geſtis reuertiſſe ad Græcos equis Rhœſi adductis. [Vſque) Aſſidue. [Sinus) Pectora mea. [Micuere) Moti ſunt, tremuere. [Metu ti.) Quia lætitia etiam interdum trepidat pectus. [Dum) Donec. [Victor,) Id eſt tu.

AT

AT bene cautus eras & memor ante mei.) Inuerſio quę plus vrget, quam ſi diceret, oblitus eras mei.[At).ſ.ironeus. [Ante) Quam tanta res adorieris apertiſſimoque vitæ periculo te committeres.[Eras memor mei)Vel meorum mandatorum ego tibi ſuccurrebam,& perinde.[Eras bene cautus)Periculorum fugitans,& ſalutis vitęque paratus. Atque ita non eſt,alioqui ſi te cogitatio mei ſubiſſet,ad pericula cunctatius acceſſiſſes,vt te mihi ſeruares,incolumem & in tua ſalute meę parceres,hanc ſententiam planius expreſſit in Laodamia. Et facito vt dicas. quoties pugnare parabis. Parcere me iuſſit Laodamia ſibi,& illic vltima mandato claudetur epiſtola paruo. Sit tibi cura tui, ſit tibi cura mei. PARRH.

OMnia nanque tuo) Docet quō,& à quo hæc norit facinora Vlyſſis ex Telemacho, videlicet ſuo & Vlyſſis filio,quem ad Neſtorem miſerat patris inquirendi gratia. In qua re conciliat ſibi ingenioſa mulier beneuolentiā mariti, cuius ſe ſemper tā ſollicitam fuiſſe ſignāt.Ordo eſt,dico ſup.ꝙ. [Hector terruit, nanque Neſtor) Qui ſm Homeꝝ tertiam vixerat ætatem.[Retulerat).i.recenſuerat & enarrauerat.[Omnia)Nato.i.filio tuo Telemacho.[Miſſo te quærere).i.vt te quæreret.[At).i.ille.ſ.filius tuus & meus.[Rettulit) .i.recenſuit mihi.Rettulit,inquit,Rhœſum regem illum Thracię, & Dolona Troianum illū filium Eumedæ cæſos .i. occiſos à te,ferro.i.gladio & rettulit,vt.i. qualiter hic.ſ. Rhœſus ſit proditus ſomno, quia prima nocte dum clauſas portas intrare non poſſet occiſus eſt, vnde Virg.Æn.j. Nec procul hinc Rhœſi niueis tentoria velis. Agnoſcit lacrymas primo quę ꝓdita ſomno.i.prima parte noctis,& vt ille videlicet dolo proditus eſt dolo: quia promiſſa erat ei impunitas: ſed non ſeruata aut dolo,quem occiſus prætendebat,hoc eſt ꝑ dolum,quem aſtruere volebat: & Rhœſus,quia imprudenter inter hoſtes ſomno indulgebat, & ita eſt vituperatio hoſtium & laus victoris,& tñ dicit nocturno dolo,quaſi non niſi per dolum id potuiſſet perpetrare,ſed dolus an virtus quis in hoſte requirat? Adiutus ab vno viro.ſ.Dio.Equis iſmarijs,ipſius videlicet Rhœſi cuius ipſe cum Dio. ardentes auertit equos in caſtra, priuſquam pabula guſtaſſent Troię,Xantumque bibiſſent, vbi dicitur Aeneid.j. ASCEN.

Dictus es iſmarijs iſſe per agmen equis.
Sed mihi quid prodeſt veſtris diſiecta lacertis
Ilios? &, murus quod fuit ante, ſolum?
Si maneo qualis Troia durante manebam,
Virque mihi dempto fine carendus abeſt.
Diruta ſunt alijs: vni mihi Pergama reſtant:
Incola captiuo quæ boue victor arat.
Iam ſeges eſt, vbi Troia fuit: reſecandaque falce,
Luxuriat Phrygio ſanguine pinguis humus.

DIctus es).ſ. mihi ab eo qui narrabat.[Iſſe ꝑ agmē) Amicū.ſ.Græcoꝝ. [Equis iſſe).i.equis Rhœſi abductis, & hæc eſt, qđ in verſib. ſupra allegatis dicit. Atque ita captiuo victor,votiſq; potitus. Ingredior curru lætos imitāte triumphos. Iſmarus aūt mons eſt Thraciæ,vnde Iſmarius ponitur pro Thracio.Iſmarus aūt prius dicebatur Maronea, optimo vino abundans,de quo Tibullus ad Meſſal.Victa Maroneo fœdatus lumina Bacco, quem locum male quidam intelligunt exponentes à Marone.i.Virg.dictum in iij.Æn.quo ſcr.Polyphemum fuiſſe ſopitū, ſed errant,nam licet de Polyphemo loquatur ēt Tibullus, tñ non facit mentionem de Virg. deſcriptione,ſed de vino,quod ex Thracia Vlyſſ.aduexerat.[Diſiecta) Diruta,diſſipata. [Lacertis).i.viribus.[Quid prodeſt)q.d.nihil.[Et,murus)Ordo eſt.[Et ſolū?)Quod fuit ante murus, nunc æquatus ſolo .i. dirutus, nam tecta æquata ſolo dñr,quæ ſunt diruta, neque ſupra ſolum eminen. Virg. Hæc æquata ſolo fumantia culmina ponam. Ouid. lib. iij. Faſt. Hæc æquata ſolo eſt nullo ſub crimine regni. [Si)Pro ſi quidem.i.quia. [Qualis).i.vidua & ſine marito. [Carendus mihi).i.à me,& notandum hoc participium in voce paſſiua à careo.[Dēpto fine).i.ſemper & perpetuo. nam quod finem non habent æternum eſt.[Alijs) Ad vtilitate aliarum.[Mihi vni)Mihi ſoli.i.in damnum mei ſolius,cui eſſet vtilius quod adhuc ſtarent, vt infra dicet vtilius ſtarent.[Reſtant)Remanent non re vera, ſed quantum ad dānum & dolorem ſuum. [Victor) Græcus. [Incola) Qui illic habitationem fecit,poſt victam Troiam. HVBER.

[Boue

[Boue captiuo) Pro bobus captiuis .i. bobus qui ante fuerant. [Troia) Nunc à græcis capt. Iam ſeges eſt. hæc deſcriptio eo tendit, vt Penelope oſtendat iandiu Troiam fuiſſe euerſam, enumerat.n. certisſima euerſionis, & ruinę argumenta, ex quo magis conqueritur de abſentia Vlyſſ. & quod non poſſit intelligere vbi ſit, ſeges eſt, vbi fuit Troia & reſecanda falce .i. iam herba nata eſt, vbi fuerat Troia, & ita alta vt iam ſit falce metenda. [Seges) Aut ſm Varronem dicitur à Sat .i. ſemine, eſt aūt proprie ſeges eorum ſeminum, quæ pani conficiendo ſunt apta nondum demeſſa. Nam fruges generaliter dñr omnes fructus, qui in alimoniā verti poſſunt: dicitur autem, eodem Varr. teſte à fruendo, hæc ergo ſeges accipitur pro ſemine frugum ſato & adhuc viridi. [Falce) .ſ. miſſoria. Eſt.n. & ſalx putatoria, qua arbores putātur, de qua Virg. in Georg. Falce premes vmbram. & in Buc. Atque mala vites incidere falce nouellas. [Luxuriat,) Supra modum abundat. Horat. Luxuriantia compeſcet. Virg. Luxuriem ſegetem tenera depaſcit in herba. Ad oues nonnunquam refertur, & ſignificat exultare & laſciuire. Ouid. in Faſt. Ludit & in pratis luxuriatque pecus, interdum habitudinem ſignificat. Virg. in iij. Georg. Luxuriatque toris animoſum pectus. luxuriat.n. hæc ponitur pro plenū, & denſum eſt. [Pinguis) Impinguata. [Sanguine Phrygio) .i. ſanguine Troianorum illic effuſo. Eſt autem Phrygia Aſiæ regio, vbi eſt Troia.

ASCEN. Ilios) Diſiecta, ſic Horat. vexata Ilios dixit frequentius tamen hęc Ilios, vel hoc Ilion legitur. Vertit puppim peregrinam ad littora ſed quomodo? Prora.n. ad littus appellitur, non puppis. Verum peregrini, & hoſtes cito abnauigaturi, dicitur vj. Aeneid. Obuertunt pelago proras, & ita puppis appellitur ad littus vt paratæ ſint naues ſi neceſſe fuerit ad fugā.

Semiſepulta virum curuis feriuntur aratris
 Oſſa: ruinoſas occulit herba domos.
Victor abes: nec ſcire mihi, quæ cauſa morandi,
 Aut in quo lateas ferreus orbe, licet.
Quiſquis ad hæc vertit peregrinam littora puppim:
 Ille mihi de te multa rogatus, abit.
Quamque tibi reddat; ſi te modo viderit vſquam;
 Traditur huic digitis carta notata meis.
Nos Pylon, antiqui Neleia Neſtoris arua,

HVBER. Semiſepulta) Nō plene ſepulta, vt in bello accidit propter multitudinē. [Feriuntur) Eruuntur ab aratris. Luc. lib. vij. Quæ ſegetes infecta ſurget non decolor herba: Quo non Romanos violabis vomere manes. Idē paulo poſt: Pluraque ruriculis feriūtur dētibus oſſa. [Occulit) Tetigit, eius frequētatiuum eſt occulto. [Ruinoſas) Plenas ruinis proſtratas. [Victor) .ſ. tu Vlyſſ. [Abes:) Es abſens à domo tua. [Nec ſcire mihi) .i. nec poſſum ſcire: quæ cā morādi .i. quæ cauſa ſit tibi quare differas redditum tuum in patriam: aut in quo orbe, eleganter pro in qua parte orbis. [Quiſquis) Oſtendit non eſſe culpam ſuam, quod ignoret vbi ſit Vlyſſ. dicit.n. Penelope ſe neminem prætermittere, qui ad littus ſuum veniat quem non diligenter interroget de Vlyſſ. & cui non tradat literas, quas ille reddat. ſi eū alicubi viderit aut inuenerit. [Quiſquis) Vlyſſ .i. quicunque .ſ. vel mercator vel nauta. [Vertit) Appulit, flexit. [Puppim:) Nauē, ſynecdoche, peregrinām, aduenam externam. [Ad hæc littora) Ad hanc noſtram terram. [Ille, abit. Diſcedit .ſ. hinc. [Rogatus) .i. interrogatus, vt multa ſuper Priamo rogitans, alia rogare ſignificat orare in compoſitione vero cum varijs ꝑpoſitionibus varia habet ſignificata. Arrogare.n. ſignificat aſſumere, & attribuere: & in malam partem accipitur. Dicitur.n. arrogans qui ſibi plus aſſumit, & attribuit, quàm deceat. Abrogare penitus tollere. Derogare in parte minuere, & tollere: vnde Cic. ad Herennium, cui legi derogatum vel abrogatum ſit. Erogare eſt dare. Irrogare inferre, vt irrogare pœnam. Hor. I. Serm. Adſit regula peccatis, quæ pœnas irroget æquas. Prorogare differre. Horat. in I. Serm. Viuendi recte, qui prorogat horam. Ruſticus expectat dum defluat annis. Subrogare ſufficere, & in locum alterius ſubſtituere. Prærogare, præferre: inde prærogatiua prælatio, & priuilegium dicitur ſiue, vt vulgo loquar præeminentia. [Reddat;) Det tibi, & proprie dixit nam literæ dari dicuntur ab eo, qui mittit: reddi vero ab eo, qui defert qm̄ eius fidei ſint creditæ, vt reddantur. Carta,

epiſt

epiſtola,ponitur interdum pro vno lib. Notata,ſcripta,nam literæ notæ dicuntur : quod per eas res omnes notentur. Nota etiam pro quolibet ſigno accipitur. Virg.iij.Georg. Continuoq́ue notas,& nomina gentis inurunt. Luc.lib.vij. Non tamen abſtinuit venturos prodere caſus Per varias fortuna notas. Nota etiam dicitur ignominia,& probrũ, atteſtatur Nonius : Lucillum. Quem ſcis ſcire tuas omnes maſculaque,notasque. vnde & nota cenſoria, dicitur,quare Iuuen.dixit. Sed qua Fab. cenſor notet. [Viderit vſquam).i.alicubi,ſignificat autem non ſolum in loco,ſed etiam ad locum Horat. in j. Serm.de formica loquens : Non vſquam prorepit. & Terent. in Eun. ſed profectурus alio fueras reſpondet Parmeno nuſq̃ ſubauditur enim profecturus erat. [Nos Pylon) Dicit Penel. præter diligentem interrogationem, & inquiſitionem factam à ſe de Vlyſſ. apud peregrinus ad ſuum littus venientes, & præter literas traditas, quæ ei redderentur ſe etiam miſiſſe ad diuerſa loca percunctatum de ipſo Vlyſ. & preſertim Pylon & Sparten qm̃ ex Pylo à Neſtore Vlyſs. ſocio : Vel ex Sparte ab Agam. & Men. principibus Græcorum putabat ſe poſſe fieri certiorem,vbi eſſet Vlyſſ. dicit ergo. [Nos Pylon,arua Neleïa Neſtoris).i.terram Neſtoris regnatam à patre eius Neleio,fuit aũt vt ſcr. Str. Pylos vrbs in Meſſenia vbi Neleus pater Neſt. regnauit,hanc Herc. expugnauit,& ex xij. filijs Nelei ab eo interfectis,ſolus Neſtor ſuperfuit, ꝗ ipſe narrat lib. xij. Met. ipſe Neſtor interdum Pylius dicitur à Pylo à Mar.& à Iuu.vt ex rex Pylius magno ſi quidquam credis Horat. exemplum vitæ fuit à cornice ſecundæ. Antiqui ſenis, dicitur.n. vixiſſe c c c. ann. vt ipſe apud Ouid. Vixit annos bis centum, nunc tertia viuitur ætas.

NEleia arua) Æmulatio Hom. qui Pylon ἀσυνηχάιον cognominauit à Neleo Cretei, vel vt vulgo credebatur Neptuni Tyrusq́; filio, cui ex ioco à fratre Pelia fugato. Apharcus oppido quædã Meſſenie conceſſit ad mare & in ijs Pylon auctor Pauſanias. PARRH.

NOs Pylon ,&c.) Declinatur hæc Pylos,huius Pyli,huic Pylo,hanc Pylon, vel Pylũ à nominatiuo Pylus. Item hæc Sparta latinæ,vel Sparte,huius Spartes græce. Vnde eſt accuſatiuus Sparten per n,non per m, & eſt patria Menelai. ASCEN.

Miſimus : incerta eſt fama remiſſa Pylo.
Miſimus & Sparten : Sparte quoque neſcia veri.
Quas habitas terras ? aut vbi lentus abes ?
Vtilius ſtarent etiam nunc Mœnia Phœbi :
Iraſcor votis heu leuis ipſa meis.
Scirem vbi pugnares : & tantum bella timerem :
Et mea cum multis iuncta querela foret.
Quid timeam,ignoro : timeo tamen omnia demẽs :
Et patet in curas area lata meas.
Quæcũque ęquor habet, quæcunq; pericula tellus :
Tam longæ cauſas ſuſpicor eſſe moræ.

FAma) De te eſt re.ſ.mihi à Neſtore.[Incerta)Ignara de te vbi ſis. [Miſimꝰ) Et.i.ẽt. [Spartem) Lacedæmona : nam eadẽ eſt Sparte,& Lacedæmõ. Sed Laced.& pro vrbe,& pro regione ponit̃,dicta à Lacedæ filio Iouis,& Taygetes filiæ Atlantis. Spartem aũt accuſatiuus eſt græcus à nominatiuo. [Sparte) Neſcia veri,ignara veritatis de te. Sparte autem pro Spartani ponitur.i.vrbs ꝓ hominibus. [Habitas) Legendum eſt, non aũt habites : quia ſeq̃tur abes,quod eſt modi indicatiui. [Lentus) Tardus ad reuertendum. [Vtilius) Declarat aperte,quod dixerat ſuperius,vni mihi pergama reſtant. [Vtilius) Cũ maiori mea vtilitate. [Starent) Eſſent adhuc integra & erecta. Dixit ſupra,in eo loco. Troia.cer.Mœnia Phœbi, id eſt muri Troiani,quos Phœbus ædificauit. Fabula autem hic habet. Nept.& Apollo pro miſſa ſibi à Laomedonte rege Troia. mercede muros illi ædificauerũt,ſed Laomedon poſtea eis promiſſam mercedem negaſſe dicitur : quod ideo fingitur, quia vt voluit Ser. Laomedon Neptuno,& Phœbo certam pecuniæ quantitatem vouerat,quam poſtea imminentibus hoſtibus ad murorum ædificationem tranſtuliſſe dicitur,vnde ipſi muros Troiæ fabricaſſe dicuntur, vnde & auctor hoc dixi pergama Phœbi, & Virg.lib.iij. Æn. Et omnis humo fumat Neptunia Troia. [Heu ipſa).i.ego. [Leuis) Inconſtans, & mutabilis alias leuis. ſignificat non oneroſum. item vilem,& contemptibilem. [Iraſcor meis votis) Reprehendo mea vota HVBER.

ta, & ea quæ optaui prius enim optaui: vt Troiam vinceretis,& dirueretis, nunc doleo me ita optaſſe, nam vellem adhuc Troiam ſtare. [Scirem vbi pug. &c.) Senſus eſt, ſi Troia ſtaret,hic ſaltem ſcirem,vbi pugnares, & gereres bellum. [Et tantum).i.ſolummodo. [Timerem bella).i.pericula bellorum,non autem alia. [Et mea,quærela) De abſentia mariti. [Foret iuncta cum multis).ſ.alijs mulieribus,quæ & ipſæ conqueruntur de abſentia maritorum ſuorum,quod eſſet mihi tolerabilius. Nam eſt in communi prouerbio miſeriarum ſocietas ſolatij loco eſt. [Quid timeam).ſ.nunc cum neſcio vbi ſis. [Demens) Exanimata,& timore perturbata. [Et patet in curas area lata meas) Senſus, eſt licet neſciam quid timeam timeo tamen tibi omnia pericula,& meæ curæ & timoris in omnem partem vertuntur. [Area) Spatium. [Lata) Ampla. [In meas curas) In meas ſollicitudines & timores de te. [Patet) Patens eſt,& diffunditur latet atque ſpatioſe,nam area pro ſpatio ponitur,& latitudine,ſignificat: & alia,& proprie,& translatiue,quæ quia ad hunc locum non pertinent, prætereuntur. Quæcunque æquor habet) Ordo eſt. Ego ſuſpicor quæcunque pericula.i.omnia pericula quæ æquor habet, & tellus, eſſe cauſas tam longe moræ.i.φ tandiu moreris, ſuſpicor fuiſſe cauſam periculorum,quæ tibi mari terraque poterunt accidere.

ASCEN. VBi lentus habes).ſ.domicilium, aut potius ab. [Mœnia Phœbi).i.pergama Apollinis fabricata manu,& ab eo diu cuſtodita. Vnde Virg. Phœbe graues Troiæ ſemper miſerate labores &c. [Iraſcor vo is).i.deſiderijs, quia deſideraui cum Troia ſtaret excidium eius,nunc cum iacet,eius incolumitatem. Si Troia ſtaret,ſcirem vbi pugnares, & tantum bella timerem,&c. nunc autem pellicem timet,quod tamen non expreſſe dicit,ſed p inſinuationem. [Area lata) Area ab ariditate dicitur locus in quo teruntur fruges, quę ſunt futuræ frugis ſemina,ſicut abſentia Vlyſſis multarum curarum. Quæ veſtra libido eſt, aut p parenteſim dicit,quæ res eſt veſtra libido. aut dum ego meditor ſtulte hæc.ſ.quæ eſt veſtra libido, ſed prior modus melior eſt, quia ponitur hæc.ſ.prædicta, quia in mari & terra contingunt. Apte autem pluraliter dicit quantum ad ſenſum, veſtra non tua libido, ne in ſolum Vlyſ. talem maculam conijciat, & vt facile creditu doceat quod multi conſueuerunt. Id autem dicit,quia noti erant amores Agamemnonis, Achillis, & aliorum principum.

Hæc ego dum ſtulte meditor,quæ veſtra libido eſt,
Eſſe peregrino captus amore potes.
Forſitan & narres quàm ſit tibi ruſtica coniux:
Quæ tantum lanas non ſinat eſſe rudes.
Fallar: & hoc crimen tenues vaneſcat in auras:
Néue reuertendi liber, abeſſe velis.
Me pater Icarius viduo diſcedere lecto
Cogit: & immenſas increpat vſque moras.

HVBER. HÆc ego dum ſtulte) Nũc more muliebri detegit aliam ſuſpicionẽ, quam habet dicẽs. Hæc ego ſupra dictas cauſas ſuſpicor,ſed vt vos viri, libidine maxime ducimini, captus es fortaſſe amore alicuius mulieris: quæ te detinet. Ordo eſt. [Tũ ego ſtulte meditor hęc).ſ.ſupra dicta, tu potes eſſe captus amore peregrino,quæ libido veſtra eſt.i.pro ea libidine quę libido eſt veſtra.i.veſtrum viroꝵ.i.quam vos viri habetis,& hic eſt verus ſenſus,& veſtra cõſtructio,nam ſupplendus eſt ablatiuus, & talis cõſtructio vſitata eſt á doctis. Ser. Sulp.ad Cic.in epiſtola, qua conſólatur eum de morte filiæ ſimili vtitur locutione,q illius amor in te eſt,hęc facere illa non vult ordo illa non vult te facere hæc eo amore: qui amor illius eſt in te: ſunt & alia exempla, vt quæ improbitas tua eſt,me oppugnare,audes.i.ea improbitate,quæ tua improbitas eſt,ſed hæc ſint ſatis,huiuſmodi autem ſuſpiciones vxorem de amore maritorum abſentium,qm̃ crebræ ſunt,ſolent á poëtis ipſis mulieribus attribui. Terent.in Adelph. Vxor ſi ceſſas aut te amare cogitat,aut amari,aut putare,aut animo obſequi, & tibi bene eſſe ſoli,cum tibi ſit male. [Forſitan) Addit & aliam ſuſpicionem de contemptu ſuo.ſ.Vlyſſ. vt gratior ſit nouæ amicæ,vituperat ipſam Penelopen. Sic Medea ad Iaſ. Forſitan & ſtulte dum te iactare maritæ quæris,& iniuſtis auribus apta loqui. In faciem,moresque meos noua crimina fingis. Ruſtica,inculta. [Quæ tantum lanas non ſinat eſſe rudies).i.quæ nulli alij rei muliebri ſatis ſit apta,niſi carpẽdis lanis, non

non etiam acui,notandum autem eſt: Penelopen ſuſpicari non ſolum quod Vlyſſ. eam ruſticam dicat apud amicam, verumetiam dicat eſſe anum, nam mulieres iuuenes magis exercitio acus vtebantur, non ad conſuendum, ſed ad pingendum varijs coloribus, & figurandum veſtes,quales à Dido. non textas,ſed acu pictas ſignificat.Virg.Æn.lib.xj. Tum geminas veſtes auroque,oſtroque rigentes, Extulit Æneas, quas illi læta laborum Ipſa ſuis quondam manibus ſidonia Dido Fecerat,& tenui telas diſcreuerat auro.& alibi,Pictus acu clamidem, & ferrugine clarus hibera.Anus autem quæ propter viſus,& hebetudinem, aut manus inſtabilitatem acui non eſſent aptæ,ad lanam transferebantur, & talem mulierem Iuuen. ſignificauit,cum dixit. Eſt in conſilio matrona admotaque lanis Emerita,quæ ceſſat acu.[Rudes) .i. impolitas. [Fallar) Optatiui eſt modi,& ſubauditur vtinam.[Fallar) .ſ. hac mea opinione: quam de te habeo. [Hoc crimen) Quo te accuſo .ſ. de amore alterius mulieris. [Tenues) Vacuas, vel ſubtiles. [Auras) .i. aëra,qui eſt tenuis comparationem aquæ, & terræ. [Vaneſcat) In vanum,hoc eſt in nihilum abeat,hoc eſt non ſit verum. [Néue reuertendi) Ve copulatiua eſt coniunctio: ſignificat enim & ſenſus ergo eſt & tu. [Liber reuertendi) .i. tu non prohibitus, quin reuertaris .i. vtinam nullius mulieris amore retentus,ne velis abeſſe. liber .n. eundi dicitur,qui ire permittitur,& ſic liber reuertendi,qui libertatem habet reuertendi. Poteſt etiam ita ordinari cum ſequentibus verſibus,& ne tu liber reuertendi velis abeſſe. [Pater Icarius) Cogit me &c. rariſſime tamen inuenitur apud Ouid. Senſus à verſu pentametro præcedenti ad hexametrum,vel pentametrum ſequentis tranſeat, quamuis non nunquam faciat,vt in epiſtola Phyl. Quaque patent oculis littora lata meis. Siue die laxatur humus,ſeu frigida lucent Sidera, proſpicio quid freta ventus agat. [Me pater) Commendat nunc Penelope amorem ſuum, & conſtantiam erga Vlyſſ. quia cum poſt tam diuturnam abſentiam Vlyſſ. vellet eam pater alij viro collocare,dicit ſe nunquam voluiſſe.[Icarius pater me) Fuit enim filia Icarij fratris Tyndari,vt ſcrib.Str.lib. x. Polycaſta eius mater, & pater fuit autem Penel. & eius fratres Alzeus, & Leucadius, qui cum regnum Acarnaniæ tenuiſſent, ciuitatibus nomen dederunt, ſæpe voluerunt eam Eurymacho vxorem tradere adducit Str. Homeri verſus latinos ſic factos. Olli in tecta Patris properant habitare feroces Icarij: cuius de ſemine filia pulchro Germanique orti fratres,tum protinus illam Eurymacho pater, & fratres nupſiſſe volebant: dicit ergo. [Pater cogit) .ſ. verbis ſuis,nam voluntas patris filiabus pro iuſſu habenda eſt. [Diſcedere viduo lecto) .ſ. tuo à te derelicto, & in quo ſum tanquam vidua.

NE'ue reuertendi) Dij faciant inuitus, & non ſponte peregrinæ maneas,vt ſuſpicor. [Liber reuertendi) Cum ſit in tua poteſtate redire. Velis abeſſe. Reditum in patriam negligas,& procul à me libenter viuas in alterius puellæ complexu. PARRH.

QVam) .i. quantum ruſtica coniux lanificio intenta eſt.[Fallar)Optantis eſt.i.vtinam fallat ab opinione,aut ſuſpicione mea,ne velis abeſſe cum fueris liber reuertendi .i. quandocunque dabitur facultas libere reuertendi, quæ eſt his qui amoribus adulterinis indulgent,quia nihil eſt quod eis legitimam auferat libertatem, & tamen nō redeunt,quia capti ſunt.[Diſcedere lecto viduo) .i. accedere lectum maritalem. ASCEN.

* Increpat vſque licet: tua ſim,tua dicar oportet:
Penelope coniux ſemper Vlyſsis ero.
Ille tamen pietate mea, precibuſque pudicis
Frangitur: & vires temperat ipſe ſuas.
Dulychij,Samijque,&,quos tulit alta Zacynthos,
Turba ruunt in me luxurioſa proci:
Inque tua regnant,nullis prohibentibus,aula:
Viſcera noſtra,tuæ* dilacerantur opes:
Quid tibi Piſandrū,Polybumq;, Medontaq; dirū,

INcrepat) Incuſat, Moras im.i. nimias longas moras mea qua te tandiu expectē. Increpet, huius verbi repetitio habet emphaſim,q. d. inclamet mihi quātum velit. [Oportet) Decet. [Pietate mea).i.meo vehementi erga te amore.[Frangitur)Vincitur. [Et vires temperat) .i. minuit impetum animi, quia quando videt me tam eſſe amāte tui, minus poſtea inſtet, HVBER.

* Increpet

* dilaniantur.

Eurimachiq́ue auidas, Antinoiq́ue manus,
Atque alios referam? quos omnes turpiter abſens
Ipſe tuo partis ſanguine rebus alis.
Irus egens, pecoriſque Melanthius auctor edendi,
Vltimus accedunt in tua damna pudor.
Tres ſumus imbelles numero: ſine viribus vxor,
Laërteſque ſenex, Telemachuſque puer.
Ille per inſidias pene eſt mihi nuper ademptus:
Dum parat inuitis omnibus ire Pylon.
Dij precor hoc iubeant, vt, euntibus ordine fatis,
Ille meos oculos comprimat, ille tuos.
Hoc faciunt cuſtoſque boum longæuaque nutrix:
Tertius, immundæ cura fidelis haræ.
Sed neque Laërtes, vt qui ſit inutilis annis,
Hoſtibus in medijs regna tenere poteſt.
Telemacho veniet; viuat modo; fortior ætas:
Nunc erat auxilijs illa tuenda patris:
Nec mihi ſunt vires inimicos pellere tectis:

ſtat, vt nubam alio. [Dulychij:) Tunc Penelope procatores ex diuerſis locis veniſſe cõmemorat. Sunt autem proci ſiue procatores qui perſeueranter & inſtanter aliquã vxorem petunt. Procari.n.eſt importune, & perſeueranter petere. Ordo eſt ꝓci Dulychij, & quos &c. ruunt in me Dulychium autẽ vt ſcr. Str. vna eſt ex Echimnadib. inſulis, quæ inter Zacinthon, & Cephaleniam ad orientem ſolem iacent, ex ea duo de .l. pro eos veniſſe ſcr. Ho. Cephaleniã autem, teſte Strab. quidam Dulychium appellare non dubitauere, dicta autem ait à Cephalo hanc tetrapoſim .i. quatuor ciuitates, habentem appellatã dicit, Same Cephanię vrbs, quę & Samos dicitur. Nam pro vrbe teſte Str. Vtroque modo dr̃, pro inſula vero tantummodo ſamos ex ea quatuor & xx. proci venerunt. [Zacynthos,) Paulo pluſquam, Cephalenia in occaſum vergit, ꝙ cauſa magis, attingit, eius autem ambitus vltra c. & lx. ſtadia eſt, abeſt: à Cephalenia ad ſtadia xl. nemoroſa quidem verum fructifera eius nominis eſt celebris, hoc Str. Et quos tu quos procreauit. [Alta) Eminens. Virg. iij. Æn. Iam medio apparet fluctu nemoroſa Zacynthos per hoc quod dixit apparet altam eſſe ſignificauit. [Turba) Multitudo, quia vt ſupra oſtendimus, erant quam plurimi. [Ruunt) Concurſu, & ſi facto impetu veniunt. Virg. Ac venti velut agmine facto qua data porta ruunt. [Regnant) Inuidioſe dixit, q. d. non ſatis eſt illis venire in domum, ſed volunt in ea eſſe domini, & diſſipant res tuas quæ ſunt mihi caræ tanquam. [Viſcera) Mea. [Dilacerantur) Diſſipantur .ſ. ab ipſis. [Quid tibi Piſandrum,) Occupatio eſt rhetorica exornatio, dicit.n. ſe non eſſe dicturam, & tñ cõmemorat quoſdam quos ſibi infeſtiſſimos eſſe dicit. Auidas manus auaras, & ad capiendum parata. Rebus diuitijs. Par acquiſitis. [Tuo ſanguine,) Quia eas in bello, & multis periculis acquiſitis. Turpiter cum tua infamia, nam turpe eſt pari res ſuas dilabi. Irus egens, nominat alios diſſipatores bonorum Vlyſſ. quos oſtendit eſſe homines viliſſimos. Irum, vt Str. ſcr. Ho. arneum appellat, ab arne vrbe Boëtiæ, egenum autem fuiſſe Ouid. & hic, & in iij. Triſt. Oſtendit, qui eius nomẽ pro paupere ponit. Nempe dat, quodcunque libet fortuna rapitq́;. [Irus) Et eſt ſubdito qui modo Creſus erat. Idem lib. ij. de Remed. Cur nulla eſt hecaten: nulla eſt quæ cœperit irum. Nempe quod alter egens altera pauper erat. [Melanthium) Autem alij paſtorem & caprarium Vlyſſis fuiſſe volunt, ſed lanium potius ſignificat, hoc eſt qui pecora ad eſum mactaret & laniaret, & dictus eſt. [Auctor pecoris edendi) Ad vituperium, quia erant & auctoris pecoris ſacrificandi, & hi tam viles non habebantur, dicebanturq́ue miniſtri. [Vltimus pudor) Vltimum dedecus, quia ipſi ſunt vtiliſſimi, pudor autem interdum, pro verecundia, hic pro timore infamiæ accipitur, ut Iuuenal. Ingenui vultus puer, ingenuitq́ue pudoris, interdum pro decore vt hic interdum pro pudicitia Virg. iij. Æn. ante pudor quam te violen. [Tres ſumus) Occurrit obiectione, Ordo eſt, nos ſumus tres numero imbel. i. non apti bello, & viribus debiles. Ego vxor argumentum à ſexu, nam mulieres natura ſunt imbelles. laërtes, pater tuus. Vulgo enim ex laërtes genitur à poëtis dicitur, licet interdum Siſyphi filius appelletur, nam cum eius mater Anticlia ad Laërten ſponſa deducere

tur

tur, fertur fuiſſe rapta à Siſypho latrone & ex eo genuiſſe Vlyſ.quod ei ad contumeliã Aiax obijcit lib.iij.Met.Quid ſanguine cretus Siſyphio apud Virg.quoque lib.vj.cõtumeliç eã Siſyphi filius dr̄,cum Deiphœbus dicit hortator ſcelerꝶ Æolides. nã Siſyphus Æoli filius fuit. Ouid.tñ nulla cõtumeliæ cauſa Siſyphi filiũ dixit. lib.iij.de arte amandi. His ſua Siſyphides auditis pœnæ reſoluit,Corpora nã ſocijs illita cæra fuit,hęc dixit,vt tollatur dubitatio ſicubi reperiat ita appellatus. [Telemachuſque puer)Vel filius,vel ætatis puerilis,& tenere. [Ille Tel.Pen.)Pre. [Eſt adeptus)Eſt ſubreptus. [Per inſidias)Per dolos. [Oibus inuitis)Contra voluntate oium. [Dij precor)Optat Pene.vt Tel.ſit ſuperſtes ſibi,& Vlyſ.Ordo eſt. precor,vt dij iubeant.i.velis,vt Infandũ regina,iubes renouare dolorẽ. [Vt ille)Tele.cõprimat, claudat. [Meos oculos)Quia ꝓpinquiores ſolebant morientibus oculos claudere,qui morte late aperiuntur. [Hoc faciunt).i.hoc idem p̄cantur cuſtos boum bubulcus nr̄, hoc eſt boũ cuſtos,q vt Theocritus edyllio. xvj. ſcr.Philœtius appellabatur,habebat.n.Vlyſ. ſicut pleriq; alij ea tempeſtate,magnam partem ꝓuentum ex armentis & gregibus. [Longæua) Anus,lõgæ ætatis nutrix.ſ.tua hæc Euryclia dicebatur. Tertius cura fidelis.i.fidelis cuſtos. [Haræ).i. porcoꝶ.i.ſubulcus is Eumæus vocabatur,fuit alius Sybotes. [Immundæ)Fœde eſt.n.porcus animal fœdũ,hara aſpiratum,& prima correpta ſignificat porcoꝶ,ſtabulum,prima lõga & prima aſpiratione eſt locus,vbi dijs ſacrificatur. [Sed neq; Laërtes,)Probauit,quod filius puer non poſſint defendere eius bona aduerſus raptores,nunc dicit de Laërte. [Vt).i. tanq̃.ſ.is. [Qui ſit inutilis anuis).i.q per ætatem non ſit aptus. [Tenere)Defendere. [Modo)Vel tãtummodo vel dũmodo. Illa)Ætas puerilis. [Tuenda) Adiuuanda. [Auxilijs patris).i.tuis, cum ipſe per ętatem,nec cogitare,nec agere ſciat,quę vtilia ſunt. [Nec mihi ſunt vires)Nũc Pen. dicit de ſe. [Pellere) .i. ad pellendum. [Inimicos) Qui tua bona dilacerant.

PRoci) Pen.bis à procis petita eſt,ſemel adhuc nupta cũ pater Icarius ei deſpondebat, q pernicitate pedum p̄ſtaret. itaque Laced.ſm vim,quæ exinde appellata aphetias eſt inſtituto certamine. Vlyſ.curſu victori Pen.ceſſit. Iteꝶ per abſentiam viri,quẽ mortuum putabant.in odi.canit Hom.Superiora Pauſanias. [Nec mihi ſunt vires)Gryllus hoc Vlyſſi ꝓbro dat apud Plutar.per hæc,Vxor tua dũ rubella geris ad ignẽ domo ſedet,ac ne vt hirundines quidem,eos vlciſci põt qui in ſe,ac totam domum,irruunt, cum preſertim lacæna ſit. PARRH.

PRoci).i.importuni,& impudici petitores connubii. [Dulychi).i. ex Dulychia & Samij ex Same ſic.n.à Virg. vocatur iij. Æn. Dulychiumque Sameque & neritos ardua ſaxis. Ad q Seru.Same, (inquit,)Cephalenia eſt. Nam Samos in Aſia eſt,hæc ille, hic tñ vr̄ deductum à nominatiuo Samos,nam Same faceret Samei, ſed de ea inſula ſunt, quam Samẽ Virg.vocat. [Rebus partis).i.acquiſitis. [Tuo ſanguine).i.ſudore,aut periculo vitæ .ſ. quas ex Troia domum dimiſerat. [Irus egens) Ordo eſt. Irus procus ille egens, iđ eſt famelicus & omnium egenus. [Et Melanthius auctor pecoris edendi).i. abſumendi. [Accendunt in tua damna,) Exiſtentes, vltimus .i. ſummus pudor nam nihil indignius quam ſanguine parto à talibus ligurij,& coniugem procari impune permittere. [Tres ſumus imbelles) Docet omnem ſpem in Vlyſſe collocatam, cum nulla ſit reſiſtendi poteſtas ſibi propter ſexum patri propter ſenium, & filio propter imbelles annos. [Hoc faciunt) .i. idem optant, & precantur cuſtos boum.i.bubulcus nomine Philætius. [Et nutrix longa) .i. vetula longi æui Euryclia nomine, tertius .ſ. Eumæus, qui eſt cura fidelis haræ immundæ .i. cubilis porcorum, qui immundi ſunt,& in hoc ſignificato ſcribitur cum h,& corripit primam,vt patet hoc loco. ASCEN.

Tu citius venias portus, & aura tuis.
Eſt tibi,ſitque precor,natus: qui mollibus annis
In patrias artes erudiendus erat.
Reſpice Laërtem: vt iam ſua lumina condas,
Extremum fati ſuſtinet ille diem.
Certe ego,quæ fueram te diſcedente puella:
Protinus,vt redeas,facta videbor anus.

TV citius)Subaudiendum eſt,ergo, tu venias citius pro cito. [Portus & aura).i.ſalus,&requies.tranſlatio ſumpta à nauigãtibus,qbus nihil magis optatur, quam venti ſecundi, & portus. [Tuis)Patri filio,& mihi.[Eſt tibi) Quia ſciebat deſiderio filij patrem HVBER.

maxime moueri,ideo adhuc in memoriam ei reducit. [Sit).i.diu viuat. [Mollibus) Teneris puerilibus. [Erudiendus) Inſtituendus. In artes patrias.i.paternas,nam (vt Cic.j.off.inqt) Plerique parentum præceptis imbuti, ad eorum conſuetudinem,moremque deducuntur. [Reſpice Laërtem,) Hoc eſt ſi non mouet te filius puer: moueat te pater iamiam morti propinquus qui expectat, vt ei mortuo oculos claudas,quod officium pietatis patri à filio præſtari decet. [Reſpice) Verbum eſt miſericordiæ Iuuen. Solus enim triſtes hac tempeſtate Camœnas: Reſpexit. [Vt iam).i.ſtatim. [Condas) Claudas. [Fati).i.mortis. [Certe,ego) Nunc mouet miſericordiam à perſona ſua: dicit enim eum tandiu abſuiſſe, vt quamuis cito redeat,inueniat tamen eam anum, quam puellam diſcedens relinquerat. [Protinus).i.cito,aliàs ſignificat continue. [Vt).i.quamuis. [Redeas) Reuertaris. Sicut Ouid. exercendi ingenij gratia hanc epiſtolam à Penel.ad Vlyſ. ſcriptam finxit,ita & reſponſiuam ab Vlyſ. remiſſam ſe ſcripſiſſe fatetur in ij. Am. ad Macrum, vbi commemorat: vt ſupra diximus, aliquot epiſtolas reſponſiuas à ſe ſcriptas: quæ hodie non extant,inter quas, & hanc reſponſiuam ponit,eius carmina ſubdam: vt eorum pertinaciam refutem,qui contendunt has epiſtolas ab Ouid.non fuiſſe ſcriptas, ſed facile conuincuntur his verſibus. Et quod Penel.verbis reddatur Vlyſ. Scribimus,& lacrymas Phylli relicta tuas. Quod Paris & Macareus,& quod male gratus Iaſon: Hippolytique parens,Hippolytusque legat. Quodque tenens ſtrictum Dido miſerabilis enſem,Dictat: & Aoniæ Lesbis amica lyræ. Quã cito de toto redijt meus orbe Sabinus. Scriptaque diuerſi rettulit ille locis. Candida Penel.ſignum cognouit Vlyſſis. Legit ab Hippolyto ſcripta nouerca ſuo. Iam pius Æneas miſeræ reſcripſit Eliſæ. Quodque legat Phyllis ſi modo viuit habet, Triſtis ad Hypſipylem ab Iaſone litera venit. Dat notam Phœbo Lesbis amicam lyram. Hæc ſex epiſtolæ nuſquam in operibus Ouidius reperiuntur: cum aliæ ſupradictæ miſſiuæ in hoc volumine legantur. Vlyſſ. tamen poſt multos errores delatus ad Alcinoum Phæacum regem: ab eo,& vxore Areta benigne exceptus, & naue & ſocijs donatus: tandem in Ithacam reductus eſt in naui dormiens,vbi excitatus dicitur à Pallade, quam ſemper habuerat fautricem: & præmonitus de his: quæ eſſet acturus ſub ſpecie ſenis mendici: domum ſuam ingreſſus eſt: vbi multa à procis Penelopes paſſus: & tandem recognitus ab Euryclia nutrice,auxilio ſubulcorum: & Telemachi, quibus ſe indicauerat,iniuriam ſuam vltus eſt: cum eos pugna interemiſſet,aut,vt alij volunt,oculis tantummodo orbaſſet, ita vt in triuijs ſtipem querere cogerentur. Poſtremo à Thelegono filio: quem ex Circe ſuſceperat,cum non cognoſceretur eſſe pater,interfectus eſt, & ſic, qui tot maris,terræque pericula euaſerat,manu filij cædem effugere non valuit. Hoc parricidio commiſſo,Thelegonus ex Ithaca diſcedens in Italiam venit, vbi Tuſculum oppidum condidiſſe dicitur. Telemachus patri ſuccedit Penelope vſque ad vltimum ſpiritum pudice vixiſſe dicitur,vnde pro exemplo pudicitiæ à poëtis præponi ſolet.

ASCEN.

TV citius,) Id eſt valde cito: aut propterea citius,quia imbelles ſumus, venias exiſtens tuis.ſ.domeſticis,& neceſſarijs. Sic in Bucolica Virg. Tu decus omne tuis. [Portus & aura).i.ſalus & via ad eam perueniendi. [In patrias artes).i.obtinendas patrias artes,quæ in re militari & Repub. conſiſtunt, & niſi acciperet in pro ad,dicere poſſet in patrijs artibus. [Reſpice Laërten) Non ſcribendum eſt Laërten, vt verſus indicat: quia à prima declinatione in es,habetur accuſatiuus in en, longum, vt condas.i.claudas. [Vt redeas) Pro redieris,videbor anus.i.vetula decrepita.

PHYLLIS DEMOPHOONTI.

EPISTOLA II.

HOSPITA Demophoō tua te Rhodopeia Phyllis
Vltra promiſſum tempus abeſſe queror.
Cornua cum lunæ pleno ſemel orbe coiſſent:
Littoribus noſtris anchora pacta tua eſt.
Luna quater latuit: toto quater orbe recreuit:
Nec vehit Acteas Sithonis vnda rates.
Tempora ſi numeres, bene quæ numeramus amãtes;
Non venit ante ſuam noſtra querela diem.
Spes quoque lenta fuit: tardè, quæ credita lædunt,
Credimus: inuita nunc & amante nocent.
Sæpe fui mendax pro te mihi: ſæpe putaui
Alba procelloſos vela referre Notos.
Theſea deuoui: quia te dimittere nollet:
Nec tenuit curſus forſitan ille tuos.

HOSPITA) Quidam interpretes in huius epiſtolæ argumento, falſa quædam ſomniauerunt. Demophoontem ex Colchis cum Argonautis reuertentem ad Phyllida Thracum reginam diuertiſſe, cū Demophoon eo tempore, aut nōdum eſſet natus, aut certe nondum eius ætatis vt ad talem expoſitionem proficiſceretur, verum ita res habet. Demophoō Theſei filius auxilium græcis, vt Iuſtinus lib. ij. ſcr. aduerſus Troianos tulit, qui ab eo bello rediens tempeſtatibus maris, & longis erroribus actus in Thraciā delatus eſt vbi à Phyllide, quæ per ea tempora regina Thracum erat portu hoſpitioque exceptus, & ab ea ardenter amatus in coniugium rogatus eſt, qui ei coniugij fidem dedit, & ob beneficia accepta iurauit, ſe nunquam eam derelicturum vxorem, verum audita morte Mneſtei. qui poſt eiectum ex vrbe Theſea Demophoōtis patrem Athenienſium imperium occupauerat. Demophoon cupidus regnandi, diſſimulata cauſa petiuit à Phyllide aliquantum temporis, quo Athenas res ſuas ordinaturus accedere, data fide ſe intra menſem redditurum ad eam, verunt eam vltra quatuor menſem, iam redditum ſuum diſtuliſſet. Phyllis amòris impatientia, & doloris impulſus, quod ſe ſpretam crederet, & eius redditum, iam deſperaret, zona ſua gutturi circunligata laqueo vitam finiuit, & vt fabulæ ferunt in arborem Amigdalum ſine folijs mutata eſt, poſtea reuerſus Demophoon, re cognita: truncum eius amplexus eſt, qui veluti ſponſi ſentiret aduentū, folia emiſit, vnde etiam teſtes Seruio, Phylla græcæ folia dicta ſunt à Phyllide, ante igitur hūc caſum Phyllidis, cum Demophoon redditum ſuum longe vltra promiſſam tardaret, Phyllis ad eum hanc epiſtolam ſcr. qua multis ex cauſis, & rōnibus eum reuocare nititur, cōmemorās ei iuſiurandum, & ſuorum erga ſe beneficiorum obligationē, poſtremo conatur eum mouere referens, quod niſi reuertatur, aliquo crudeliſſimæ mortis genere ſe interimet, in quo dicit fore, vt appareat ingratitudo, & crudelitas Demophoontis, vel per epitaphium eius inſcriptum. [Hoſpita) Ordo eſt, ò Demophoon, ego Phyllis Rhodopeia. [Hoſpita) Tua, quæror te abeſſe &c. hoſpita dicitur fœminino genere, licet legatur hoſpes cōmunis generis Inhoſpita vero & fœminini generis reperitur, vt in hoſpita ſyrtis, & neutris generis, vt Ouid. lib. j. Met. & inhoſpita tecta tyranni ingredior. [Rhodopeia) Threicia, nam Rhodope mons eſt Thraciæ ita dictus à Rhodope muliere in eum conuerſa. ſicut & Hemus, vt ſcr. Ouid. lib. vj. Met. Thraciam Rhodopen angulus habet alter & Hemum. Nunc gelidos montes mortalia corpora quondam. [Promiſſum) .ſ. mihi à te. [Cornua) Dicit ſpatium temporis ſibi promiſſi .ſ. ſpatium vnius menſis, quod per lunam ſignificauit. [Cornua cum lunæ &c.) i. cum luna ſemel eſſet facta plena, tunc enim extremitas lunæ quæ ob ſimilitudinem cornua dicuntur coeunt, id eſt coniunguntur, & ſe tangunt, & ideo dixit. Pleno orbe, id eſt pleno circulo ipſius lunæ, poſſumus tamē fortaſſe melius intelligere ſpatium medij menſis, quo luna creſcit, & implet orbem.

HVBER.

orbem.Inde & Iuuen.dixit Semeſtri natum digitos circunligat aure.i.annulo rotundo, qualis eſt luna in medio menſe.Licet Dom.Cald.aliter interpretetur illum locum Iuuen. nō ſatis vere.[Anchora).i.nauis inſtrumentum,ꝙ pro ipſa naui poſuit.[Pacta)Promiſſa à te.[Noſtris)Threicis,vbi ego habito.[Luna) Ecce iuſta cauſa querelæ. [Quater latuit) Quartum menſem exactum ſignificat.[Recreuit) Iterum creuit,& plena facta eſt. [Nec vehit) .i. nec promiſſum tuum perficitur,quia nauis tua non venit ad nos. [Sithonis) Hæc eſt vera lectio, & non Sithois,nam nuſquam legere memini,quod Sithois fluuius ſit Thraciæ,præterea nō per fluuium erat venturus,ſed per mare: Sithon vero mons Thraciæ eſt, vnde & Maro, Sithonias niues dixit. hoc autem loco Sithonis non eſt genitiuus caſus, ſed nominatiuus habens formam patronymici fœminini, ſicut Parnaſi Parnaſidos, nouimus aūt nomine vnius montis vel fluuij,vel loci totam regionem intelligi plerunque,ergo. Vnda Sithonis & Sithonia.i.Thracenſis.i. mare noſtrum Thracium. [Non venit) Naues acti.i.tuas Athenienſes: nam Attica regio etiam Acte dicta eſt,vel quod,vt Ser. ſcr. illa pars maxime ad mare eſt extenta & anguſta,nam ἀκτὴ græce littus dicitur,vel certe dicta eſt ab Actæone. [Quæ numeramus amantes)Sunt omnes amantes diligentiſſimi calculatores temporis. [Querela) Lamentatio de tua abſentia & mora.[Ante ſuam diem).i.ante tempus debitum, nā dies eſt fœminini generis,licet etiam pro ſpatio xij. vel xxiiij.horarum interdum accipiatur,tn̄ propriē pro tempore ponitur.Iuuen.longa dies igitur quid contulit.i.lōgum tempus. [Spes quoquē lenta fuit).i.ſicut querela mee de abſentia tua fuit ſera,& lenta,ita etiam ſpes fuit lenta quia tarde ſperaui ea mihi euentura, quæ nunc cum damno meo mihi euenerunt, eſt autem Acyrologia improprietas ſermonis, vel verbi nam ſpes cum bonorum expectatio ſit, pro metu hic accipitur,ſicut apud Virg.lib.iiij.Æn. Hunc ego ſi tantum potui ſperare dolorem. Ergo ſpes.i. timor ne redires.[Fuit lenta).i.ſera,quia ſi citius timuiſſem,potui non decepi. [Tarde quæ credita)Senſus eſt ego credo nunc ea,quæ nocent mihi, quia ſero credidi.ſ. te nunq̄ reuerſurum.[Credimus) Pluralis numerus pro ſingulari,ea quę credita tarde.[Lædūt,me & nocent me amante inuitat).i.mihi amāti inuite,& erit caſus pro caſu poſitus,vt apud Iuuen. Porrectura viro miſcet ſitiente rubetam,vel ſubaudi nocent mihi,me inuita.i.cum non poſſim reſiſtere,aut prouidere.[Fui mendax pro te).i.tu/cauſa ſæpe multis mentita ſum, te breui reuerſurum.[Putaui)Credidi.[Procelloſos) Impetuoſos,& violentos. Eſt.n.vt dicit Ser. Procella vis ventorum cum pluuia dicta,quod omnia percellat.i.concutiat.[Notos) Speciē pro genere poſuit.i. notos ventos meridionales, qui & auſtri dicuntur,pro omnibus ventis, aut quia ex Athenis in Thraciam nauigantibus noti ſint maxime felices.[Referre) Reportare,& mihi tanquam debita reducere. [Vela alba) Non aliam ob cauſam dixit alba,niſi q a vt plurimum alba ſinnt.[Deuoui)Execrata ſum & male dixi Nam deuouere eſt malis votis, & imprecationibus aliquem deteſtari.Ouid.in Ibin.Illum ego deuoueo quem mens intelligit Ibin.[Theſea)Patrem tuum tanquam tuæ moræ,& abſentiæ cauſam.[Tenuit) Impediuit.[Tuos curſus)Tuum iter tuam nauigationem,vt Virg.Huc curſus fuit.

Ascen. HOſpita Demophoon) Argm̄ enarrauit prior cōmentarius, quod & Seru. recitat ad illud.Si quos aut Phyllidis ignis & eſt.Hoſpita per ſuperabundantiam dr̄,nam hic, & hæc hoſpes reperitur,verumetiam in neutro genere in hoſpita ſaxa legimus,quaſi ab hoſpitus hoſpita hoſpitum,& eſt hoſpes,tam q recipit,quam q recipitur hoſpitio, hic aūt hoſpita,q̄ recipit. Videtur aūt ſtatim in primo verbo expoſtulare iniuriam ꝙ non niſi hoſpita ſit eius,cuius ſecundū promiſſa coniunx eſſe deberet,ſicut Dido Æn. iiij. Cui me moribundam deſeris hoſpes,hoc ſolum,qm̄ nomen de coniuge reſtat. Queror.i.conqueror. Cornua cum lunæ &c.Ordo eſt.Anchora tua eſt pacta.i.in pacto tuo promiſſa,& ita potius paſſiue,q̄ actiue accipietur. Nec eſt tam dura metaphora,quia deponentia oīa cōia fuerunt,noſtris littoribus.i.vt adeſſet littoribus noſtris.ſ.Thracijs ſup.tunc. cum cornua lunæ coiſſent ſimul pleno orbe.i.vt primū plenilunium eſſet,ſed luna latuit quater.ſ.in plenilunio, & recreuit quater toto orbe.i.quater plenilunium rurſus fuit,hoc eſt quatuor ſunt tranſacti menſes, nec vnda Sithonis.i.Thraciæ,hoc eſt mare Thracium. Vehit.i. reuehit, rates.i. naues. Actæas.i. Atticas,vel Athenienſes. Spes quoque &c. Ordo eſt,ſpes fuit quoque.i. etiam, lenta.i. tarda,non potuit cito induci ad tantam ſpem de te concedendam, ad quam inducta grauius lædor,

dor,quia quæ tarde ſunt credita lædem.ſ.grauius,nos autem credimus, & ſupplex credita no cent me exiſtente inuita.i.quæ credo inuita & amante.i.qui cogor etiam amare non redamante. Notos.i.ventos illos procelloſos.i.multas procellas excitare ſolitos. Ego deuoui. Theſea.ſ.patrem,tuum.i.eum increpationibus deſtinaui morti: & vota feci dijs, vt moriatur,hoc enim proprie eſt deuouere,quamuis aut à ſe,aut ab alio,ob alterius ſalutem morte addici,vt patet de Decijs Romanis ductoribus patre & filio, qui ſe deuouendo rempublicam protexerunt.

Interdum timui, ne, dum vada tendis ad Hebri,
Merſa foret cana naufraga puppis aqua.
Sæpe deos ſupplex, vt tu ſcelerate valeres,
Sum prece thuricremis deuenerata focis.
Sæpe videns ventos cœlo, pelagoque fauenteis,
Ipſa mihi dixi, ſi valet, * ille venit.
Denique fidus amor, quidqd properantibus obſtat,
Finxit: & ad cauſas ingenioſa fui.
At tu lentus abes: nec te iurata reducunt
Numina: nec noſtro motus amore redis.
Demophoon ventis & verba, & vela dediſti:
Vela queror reditu, verba carere fide.
Dic mihi quid feci, niſi non ſapienter amaui?
Crimine te potui demeruiſſe meo.
Vnum in me ſcelus eſt. quod te ſcelerate recepi:
Sed ſcelus hoc meriti pondus, & inſtar habet.
Iura, fides vbi nunc? cõmiſſaque dextera dextrę?
Quique erat in falſo plurimus ore Deus?

Hyber. INterdum) Alia ſuſpicio de eius mora,ne fortaſſis periclitatus eſſet in aq̃s,&merſus. [Ad vada) Ad aquas.[Hebri) Fluuij Thraciæ. [Puppis) .i.nauis,pars pro toto ſynecdoche. [Naufraga) Periclitata,à paſſa naufragium. [Foret)Fuiſſet Cana.alba pp ſpumam quę fit cum aqua à ventis maxime moueť. [Sæpe deos ſupplex) Si legimus deos ſubaudiẽdum eſt rogans: ſed melius legitur deis, & ita ordinatur ego ſupplex deis vt tu valeres. Ipſa mihi dixi &c. [Ille venit).i.Demophoon meus non decipit me, ſed nauigat ad me. [Si valet) Si eſt incolumis. [Amor fidus finxit)Ego quæ fideliter te amo,finxi oẽs cauſas quæ poſſent te impedire,quæ impedire ſolent oẽs paratos ingredi aliquod iter. [Quidquid obſtat properantibus).i.omne quod impedit ꝑatos,& iam accinctos ad aliquod iter. [Ad cauſa) Ad excuſationes tuæ moræ. [Aut tu lentus abes) Adducit ei Phyllis iura iuranda, quibus ille ſe ei aſtrinxerat, vt eum moueat ad reditum. [Iurata à te) Eſt.n paſſiue ſignificationis. [Noſtro amore) Vel meo erga te vel tuo erga me. [Dare vela ventis) Eſt verba in vanũ ſundere Virg. Sed auræ oĩa diſcerpunt. [Dic mihi) Ne videatur ſua culpa eſſe relicta à Demophoonte. [Quid feci) Quid peccaui,vnde facinus. [Niſi non amaui ſapienter) Quia nimis cito properaui ad amorem tuum,quod nõ eſt ſapientis,ergo in hoc ſolum peccaui. Sed hoc meum crimen habet pondus.i.momentum. & valorem. Et inſtar: ſimilitudinem.i.debet tibi eſſe loco meriti. & maximi beneficij. [Crimine te potuit) Senſus eſt mecum crimen potuit te vehementer obligaſſe. [Demeruiſſe).i.valde meruiſſe,nam de hoc loco auget. Iura fides,cõmemorat iureiuranda ipſius Demophoontis,dicens iura,fides ſunt qui iungunt,& exponunt. [Iura fides).i.iurata,ſed melius dicemus diſtinguendo. Iura vbi ſunt, vbi fides &c. & intelligimus iura.ſ.coniugij,quæ inuiolabiliter ſunt ſeruanda. Sic Hypſipyle ad Iaſonẽ. Heu vbi pacta fides,vbi connubialia iura. Fides è fio dicitur,ꝙ fiat,quod dictum eſt,eſt enim dictorum conuentorumque executio. [Commiſſa) Coniuncta,dextræ enim coniunctio ad fidei confirmationem fiebat, erat.n.vt Seruius dicit, Fidei dicata,ſicut genu Miſericordiæ. [Deus) Qui erat plurimus.i.dei qui ei erant plurimi. In ore tuo. falſo. fallaci.

* Ipſe.

Ascen. VAda Hebri) Qui rapidus eſt,vt j.Aen.Volucremq́; fuga ꝑuertitur Hebrum.[Sępe deos ſupplex).i.oraui,aut timui pro te,hoc eſt vt tu ò ſcelerate valeres. Nam ipſa.i.ego dixi mihi.i.in aĩo meo,ſi valet ipſe,venit. [Numina iurata).i.à iurãte in teſtimonium accita.[De

mophoon ventis & verba, & vela dediſti:) Quia verba dantur ventis,dum irrita fiunt. [Demeruiſſe te).i.bene meruiſſe de te, nam quod in me crimen commiſi in te beneficium fuit. peccaui ergo te imprudenter amando: ſed in me, non in te. Dido dicit. Si bene quid de te merui. Quintilianus etiam hoc modo,vt demerer amantiſſimos mei. Pondus & inſtar.i.inſtantiam,& vim aut imaginem,& formam,ſeu ſtatum meriti.

Promiſſus ſocios vbi nunc Hymenæus in annos?
Qui mihi coniugij ſponſor, & obſes erat?
Per mare, quod totum ventis agitatur, & vndis:
Per quod ſæpe ieras: per quod iturus eras:
Perque tuum mihi iuraſti (niſi fictus & ille eſt)
Concita qui ventis æquora mulcet, auum:
Per Venerem, nimiumque mihi facientia tela:
Altera tela arcus, altera tela faces:
Iunonemque, toris quæ præſidet alma maritis:
Et per rediferæ myſtica ſacra deæ.
Si de tot læſis ſua numina quiſque deorum
Vindicet: in pœnas non ſatis vnus eris.
* Ah laceras etiam puppes furioſa refeci:
Vt, qua deſererer, firma carina foret:

Hybia. HYmenæus) Deus quem in nuptijs græci inuocabãt. Sicut Romani Thalaſſionẽ. Promiſſus, à te. [In annos ſocios).i.in vitam noſtram ſemper coniunctam,& ſocialẽ: qualis debet eſſe vita coniugalis. [Qui erat ſponſor) Trãslatio ab hominibus ſumpta, ſicut enim ſpõſor.i.vas qui pro alio promittit,& obſes,qui datur in tutelam fidei confirmat contractum, ita Hymenæus inuocabatur,vt coniugalis ſocietatis perpetuæ certus eſſet quaſi ſponſor,& obſes. [Per mare) Ordo

*At. eſt,tu iuraſti mihi per mare &c. [Agitatur) Cõmouetur, turbatur. [Ventis) Venti flatus violentiores,auræ vero mitiores dicunt. [Per auum tuum) Aut auum pro proauo poſuit,& intelligimus Neptunum: vt Iuuen. Perque tuum pater Ægei. Neptune tridentem aut certe Ægeum dicit patrem Theſei,qui naue filij à Minotauro reuertentis cum velis nigris procul viſa,cum crederet eum mortuum fuiſſe: in mare ſe præcipitauit,& in deum marinum mutatus dicitur,& ideo dixit niſi fictus,& ille eſt. [Mulcet) Placat,vt Virg. Et mulcere dedit fluctus,& tollere vento. [Concita) Cõmota. [Tela) Amoris arma: nam Cupido non ſolum ſagittis ferire: ſed etiam face intendere dicitur. Ouid.lib.1.Met. Tu face neſcio quos eſto contentus amores Irritare tua: eadem tamen tela interdum etiam Veneris dicuntur Iuuen. Nec pharetris veneris,macer eſt, aut lampade feruet. [Altera tela) Telum generaliter dicitur de omnibus,quæ mitti: aut iaci poſſunt,licet etiam interdum pro gladio ponatur, vt inferius in epiſt. Hypermneſt. apparebit. [Iunonem) Per Iunonem. Præſidet: præeſt. [Toris maritis) Lectis coniugalibus. Per ſacra myſtica.i.archana: nam μύω, myo græce ſignificat claudo,inde myſtica & myſteria,dicuntur,quæ ſunt clauſa, & ſecreta, qualia ſacra Cereris, quæ non niſi ſacerdotibus patebant Iuuen. Archana qualem Cereris vult eſſe ſacerdos Ouid.in ij. de arte. Quis Cereris ritus audet vulgare profanus. Magnaque Threicia ſacra reperta lyra. [Deæ rediferæ,) Id eſt Cereris ferentis tedas, id eſt faces: nam cum Proſerpinam filiam à Plutone raptam nondum ſciret, vt eam non ſolum die, ſed etiam nocte quæreret. In Ætna monte Siciliæ pineas faces accendit,quæ ſibi lumen nocte præberent. Ouid.lib.v.Met. Illa duabus flammiferas pinus manibus ſuccendit ab Ætna. perque pruinoſas tulit irrequieta tenebras, vnde poſtea eius ſtatuæ & picturæ cum faucibus ſunt: quod oſtendit Cic.in Verrem lib.vj.his verbis.Qui acceſſiſtis Ætnam,vidiſtis ſimulacrum Cereris ex marmore. & in altero templo liberæ. Sunt ea per ampla,atque præclara,ſed non ita antiqua. Ex ære fuit quoddam modica ac ſingulari opere cum faucibus per antiquum. [De tot læſis)Vel amplitudine,de tot offenſis & erit ſubſtantiuum,vel certe,de tot læſis ſubaudi deis. [Vnus).i.tu. vnus & ſolus. Non eris ſatis in pœnas,quia cum innumerabiles deos læſeris, te tot corpora ad pœnas habere oporteret. [Ah laceras) Conqueritur, quod ſceleri Demophoontis ipſa auxilium præbuerit. [Furioſa) Inſana. [Refecit) Inſtauraui. [Laceras) Ventis,

tis, & vndis conuulſas. [Vt qua deſereret,) q.d. vt tibi præſtarem operam contra me. [Carina).ſ. tua. [Foret firma) Eſſet, valida contra impetum ventorum, & fluctuum.

VBi eſt nunc Hymenæus).i. deus nuptiarum, aut accipiendo per metonymiam, deum pro re, cui præeſt, vbi eſt nunc vſus matrimonialis promiſſos in annos ſocios.i. coniugales ſocialiter tranſigendos. Per tuum auum.ſ. Neptunum Ægei patrem, aut ipſum Ægeum. Per Venerem, & tela.ſ. Cupidinis arcum, & faces, ad quæ alludit Virg. in prin. iiij. dicens: Vulnus alit venis & cæco carpitur igni: nam tela vulnus procreant, & faces incendium. [Nimium mihi facientia).i. nimium in me potentia, aut mihi nimium moleſtia. [Iunonem).ſ. Pronubam. de qua Æn. iiij. Iunoni ante omnes, cui vincla iugalia curæ. [Toris autem maritis).i. maritalibus, ſeu ſimpliciter dixit. [Per ſacra Deæ tediferæ).i. Cereris. vnde in eodem iiij. Legiferæ Cereri &c. ASCEN.

Remigiumque dedi: quo me fugiturus abires.
  Heu patior telis vulnera facta meis.
Credidimus blandis, quorum tibi copia, verbis:
  Credidimus generi, numinibusque tuis:
Credidimus lacrymis: an & hæ ſimulare docētur?
  Hæ quoque habent artes: quaq; iubentur, eunt.
Dijs quoq; credidimus: qd iam tot pignora nobis?
  Parte ſatis potui qualibet inde capi.
Nec moueor, quod te iuui portuque, locoque:
  Debuit hæc meriti ſumma fuiſſe mei.
Turpiter hoſpitium lecto cumulaſſe iugali
  Pœnitet: & lateri conſeruiſſe latus.
Quæ fuit ante illam: mallem ſuprema fuiſſet
  Nox mihi: dum potui Phyllis honeſta mori.
Speraui melius: quia te meruiſſe putaui:
  Quæcunque ex merito ſpes venit, æqua venit.
Fallere credentem non eſt operoſa puellam
  Gloria: ſimplicitas digna fauore fuit.

HVBER. REmigium).i. remiges, hoc eſt nautas. [Fugiturus) Iniurioſe dixit fugiturus. ſic Dido ad Æn. apud Virg. Méne fugis. [Heu patior) Translatio ab eo, qui inimicū ſuis armis inſtruit, qui interdū illis percutiē ab inimico. [Credidimus) Vt maiorem captet cōmiſerationem & vt fraudem Demophoontis magis amplificet, multa cōmemorat i Demophoonte, quoꝝ ſingula, nedum omnia ſimul potuerunt eam decipere, & inducere ad ei credendum. [Credidimus blandis verbis) Nam facundia, quę eſt quędam non arte cōparata, ſed naturalis dicendi gratia, multum valet ad amorem commouendum, vnde Ouid. infra de Arte: Non formoſus erat, ſed erat fœcundus Vlyſſ. Et tñ æquoreas torſit amore Deas. Idem probat Virg iij. Æneid. Hærent infixi pectore vultus: Verbaque. [Generi) Nobilitati tuæ domus, ex qua non potui mihi perſuadere virum perfidum poſſe naſci generis enim conditio plurimum valet ad fidem faciendam. [Numinibusque tuis) Melius legendum dixerim nominibus, vt recte coniugatur: credidimus generi nominibusque tuis, nam ſe dijs crediſſe dicit inferius. [Dijs quoque credidimus) Eſſet ergo iteratio ſuperflua. [Lacrymis) Quæ etiā, vt oſtendit Quintil. vim maximam habent commouendi, & ferè perſuadendi. [Hæ).ſ. lacrymæ. [Et).i. etiam ſicut tu. [Docentur ſimulare,) Id eſt diſcunt oſtendere exterius falſos animi affectus, ſicut verbis ſimulaſti, quod non habebas in pectore. [Artes) Dolos. [Eunt) qua iubentur,) Id eſt quatenus illis iubes. & vis eas ire, quod Iuuen. attribuit mulieribus fraudem parantibus ſic dicens: Huberibus ſemper lacrymis, ſemperque paratis In ſtatione ſua, atque ipſis ſpectantibus illam: Quo iubeat manare modo. [Dijs quoque) Per quos iuraſti mihi. [Tot pignora quid nobis,) Scilicet opus erat. [Capi.) Decipi. [Inde) Ex his ſupradictis. [Nec moueor) Nec iraſcor, aut pœnitet me. [Loco:) Hoſpitio vrbis, & domus meæ. [Summa) Finis. [Meriti) Beneficij.i. non debui facere maius beneficium, quam recipere te portu, & hoſpitio, ſed plus feci, & ideo ſubiungit. [Turpiter hoſpitium) Senſus eſt pœnitet me poſt datum tibi hoſpitium, addidiſſe etiam lecti mei ſocietatem, & tecum me

copulatam

copulatam fuiſſe,& concubuiſſe,quodq́ honeſtiſſimis verbis põt exprimit,dicens. [Et conſeruiſſe).i.coniunxiſſe latus lateri. [Cumulaſſe hoſpitium).i.addidiſſe hoſpitio lectum connubialem. [Quæ fuit)Optat ſe fuiſſe mortuam vna nocte, anteq́ cum Demophoonte coniuncta foret. quia ſine infamia mortua eſſet. [Mallem)Optarem potius vellem.[Suprema) Vltima. [Speraui melius).i.bene. [Quia me meruiſſe putaui,)Me legendum eſt,non aũt te, vt & ſenſus exigit. & lib.meus vetuſtiſſimus habet. [Quæcunque) Sententiæ eſt exornatio, & eſt ſenſus,æquum eſt cum bene ſperare, qui de aliquo bene meruit. [Fallere) Etiam ſententia eſt. [Operoſa)Magna,aut difficilis,ab opera.i.à labore dicitur,interdum ab opere, vt Ouid.j. Met. Et mundi moles operoſa labore.i.magni operis. [Simplicitas) Facilis credulitas mea. [Fuit digna fauore) Meruit potius laudem,q̃ fraudem,aut reprehenſionem.

ASCEN. QVid iam tot pignora nobis).i.ad qd tot ad me decipiendum opus erat argumentis,ergo potius ſatis capi qualibet parte inde.i.illoꝝ pignoꝝ. Nec moueor,q̀ rẽ iuui,quia dixit. At laceras ẽt puppes furioſa refeci. ne beneficiũ exprobrare videatur,dicit ſibi id ſolũ dolere,q̀ amiſſo pudore illi obſecuta ſit ad nuptias,quas modo contẽnit. [Fallere credentẽ)Vnde eſt illud Æn.iiij.à Iunone per ironiã dictũ egregiam vero laudẽ.Et ſpolia ampla refertis.Tuq́; puerq́; tuus magnũ &memorabile numẽ.Vna dolo diuũ ſi fœmina victa duoꝝ.

Sum decepta tuis & amans,& fœmina,verbis:
Dij faciant,laudis ſumma ſit iſta tuæ.
Inter & Aegidas media ſtatuaris in vrbe:
Magnificus titulis,ſtet pater ante ſuis:
Cum fuerit lectus Sciron,toruuſque Procruſtes,
Et Sinis,& Tauri,mixtaque forma viri,
Et domitæ bello Thebæ,fuſique bimembres,
Et pulſata nigri regia cæca Dei:
Hoc tua poſt illos titulo ſignetur imago:
Hic eſt: cuius amans hoſpita capta dolo eſt.
De tanta rerum turba,factiſque parentis,
Sedit in ingenio Creſſa * relicta tuo.

*Puella.

HVBER. ET amans, & fœmina) Duo poſuit, q̃ facile decipi ſolẽt,amans .ſ. ego, nã vt ipſe Ouid. inqt. Credula res amor eſt,& fœmina,quæ ẽt facile credit,vnde & poëta,Vna dolo diuũ,ſi fœmina victa duorũ eſt. [Iſta ſit ſumma tuæ laudis).i.ſi hoc tibi laudi ducis. vtinam nihil aliud vnquam facias; quod ſit laude dignũ. [Inter & Ægidas)Subaudi dij faciãt.[Vt ſtatuaris).i.colloceris. [In media vrbe,) Athenarum. [Inter Ægidas) .i. inter maiores tuos qui ab Ægeo fuerunt. Nã ſtatuæ claroꝝ in publico proponebantur,cum titulis reꝝ geſtaꝝ,vt infra oſtendet.[Pater tuus) Theſeus. [Magnificus) Splendidus. [Suis titulis) Rerum claraꝝ quas geſſit ex quibus aliquot numerat. [Cum fuerit) Corrigendus eſt hic textus non .n. legendum eſt Chyron, ſed Sciron,& Procruſtes. Sciron aũt latro fuit, quem viatores ſpoliantẽ verſus Megaram Theſeus interfecit, & ſaxo præcipitauit quod adhuc,vt hiſtorici perhibent,Scironium dr̃ Ouid. in Met. Scopulo nomen Scironis inhæret. Quidam autem ferunt hoſpitibus per iniuriã cibum porrigere ſolitum, ieiunare coëgiſſe,deinde calce percuſſos in mare præcipitaſſe, quo genere mortis cum Theſeus affecit. Toruus crudelis.[Procruſtes,) Dicitur προκρούω,à procruo verbo græco.i.impello,is Polyphemonis cuiuſdam filius hoc gñe ſupplicij hoſpites afficiebat,eorum corpora lecto imponebat,quæ ſi erant longiora lecto,mutilabat,ſi breuiora,vi trahebat,& extendebat in parem longitudinem lecti,hunc Theſeus domuit. Et Scinis,ita legendum eſt. is crudeliſſimis hoſpitum corpora curuãtis arboribus alligabat, deinde arbores in altum dimittebat,ita q̀ corpora lacerabantur,quem Theſeus etiam interfecit,de quo Ouid.in Ibin: Quinque trabes preſſas ab humo mittebat in auras. Æquoris aſpicias huius, & huius aquas,& de hoc puto Ouid. ſenſiſſe Met. lib. vij. Cum dixit, occidit ille ſenex magnis male viribus vſus Qui poterat curuare trabes,& agebat ab alto. Ad terram late ſparſuras corpora pinus. Item Claudianus ſupradictos inter crudeliſſimos numerat,lib. j. in Ruffinũ. Quid tale immanes vnq̃ geſſiſſe feruntur,vel Scinis Iſthmiaca pinu, vel turpe profunda Sciron,vel Phalaris Tauro,vel carcere Silla. [Et Tauri,mixtaque forma viri) .i. Minotaurus,

quem

quem poëta fabulantur fuiſſe ſemi hoīem,& ſemibouem, ferunt.n. vt ſcribit Diodorus Minoēm Cretenſiū regem de more ſolitū Neptuno ſacrificare Tarū ſpecioſiſſimum,cū ei Taurus eſſet pſtantior,ſacrificaſſe deteriorē. Qua ex re Neptunus Minoi iratus eius Tauri, quē ille ſacrificare noluerat, Paſiphæ eius filiæ turpem amorē iniecit,cui ante Dædali ſignum pulcherrimæ vaccæ. quam Taurus amabat, factum eſt cui Paſiphæ ſuppoſita cum Tauro concubuit,ex quo fabulis decantatum,Minotaurū genuiſſe fertur,duplici,vt dictū eſt, natura, qui vſque ad humeros Taurus,cetera homo fuit,ad hoc monſtrum nutriendum aiunt,Dædalum labyrinthum fabricaſſe,difficiles habentē egreſſus,& inſcijs penitus irremeabiles, in quo incluſo Minotauro vij. Athenieſiū pueri,totidemque puellę ſingulis annis,ex decreto Minois, qui Athenienſes obſidione,qua eos circundabat,ea lege liberauerant mittebātur. Miſſus igitur Theſeus,cum Ariadne filia Minois eius amore deperiret,accepto ab ea filo, quo poſſet è labyrintho egredi,Minotaurū interfecit,reliqua de Ariadne dicentur loco ſuo. [Et domitę bello Thebæ,)Longa eſſet hiſtoriæ narratio,ſi ab Laio patre Oedipi exordiremur, ſatis igit ſit breuiter dicere, quæ ad hunc locū pertinent, cum Etheocles & Polynices filij Oedipi de regno inter ſe diffidentes,mutuis vulneribus concidiſſent,& pterea multi duces,aliaque plurimi mortales,q ad bellum Thebanum venerant,occubuiſſent,Thebaniquẽ ſepeliendi facultatem denegarent, Adraſtus,q ſolus ex ducibus ſuperfuerat illis inſepultis relictis,redijt Argos: Cum nullus auderet hos tumulis condere,ſoli Athenienſes,q alijs virtute præſtabant, oēs ſepeliuere. Theſeus aūt præcipue Adraſti precibus hoc feciſſe fertur, poſtea cum filij eorum,qui in bello interierant, parentum mortem vlturi, ex oraculo Alcmeonem Amphiaraī filium ducē elegiſſent contra Thebanos bella mouerunt: Eo.n.duce expugnatio vrbis ab oraculo pmittebatur. Acerrima igitur cōmiſſa.pugna, Thebani attritis viribus,multiſque amiſſis ciuibus victi ſunt. Thebæ captæ,ac dirutæ ſunt, hoc in bello virtus Theſei maxime emicuit.vnde ei tota hic aſcribitur victoria cum tñ alij non ſic ſcribāt,& multi Herculi attribuāt. [Fuſiq̄ue bimembres)Centauros dicit,ex Ixione,& nube à Iunone,q̄ ille de cōcubitu interpellauerat obiecta,genitos parte anteriore hoīes,poſteriore equos,Pyrithous Hippodamiā deſpondiſſet,& Centauros,& Theſeum ſibi coniunctiſſimum ad nuptias vocaſſet, & illi vino ebrij,tum Hyppodamiæ,tum ceteris fœminis,quæ nuptijs aderant,vim inferre tentarent, hac iniuria,tum Theſeus,tum Iaphitæ, quibus Pyrithous imperabat,cōmoti, multos ex Cētauris peremerunt reliquos ciuitate eiecerunt, elegit igitur poëta verbum vtrique rei aptū, Nam fuſos, & cæſos intelligimus, & fugatos. non ignoramus tamen hanc hiſtoriam varie ſcribi & quoſdam ſentile Herculem huic pugnæ interfuiſſe,Sed quæ diximus,& huic loco cōueniunt, & à Dio.referuntur. Et pulſata nigri ex hiſtoria locus fabulæ factus eſt. Scribitur enim à græcis in vita Theſei. Adonemu Moloſſorum regem vxorem Proſerpinam nomine habuiſſe filiam vero Erynnim,canem Cerberum,iuſſiſſeque, vt qui eius filiam optaret vxorē cum Cerbero pugnaret,quod ſi illum ſuperaſſet,eam aſſumeret vxorem,multi ad hāc, vt Proci conuenerant,verū cum rex animaduertiſſet Theſeum,& Pyrithoum,non vt Procos veniſſe,ſed vt eam furto auferrent,eos cōprehendi iuſſit,à Pyrithoo à cane intercepto, Theſeum in carcere ſeruandū tradidit,hoc habet hiſt.Dio.tñ magis fabulā ſecutus refert,Pyrithous cupiens Proſerpinam vxorē hr̄e rem cum Theſeo cōicaſſe,verum cum pp rei impietatem, propoſito Theſeus eū auertere conaretur,vbi illum perſeuerantē,& ſe ab illo in iuſiurandum ad Proſerpinæ vr̄,& raptum adigi videret,ſe ſocium,& adiutorem pbuit. cumque ad inferos,vt eam raperēt ambo diſcendiſſent, vterque ibi captus. Sed poſtmodū in gr̄am Herculis liberatus eſt Theſeus,Pyrithous apud inferos detentus,luit ſempiternas ſuæ impietatis pœnas.q-dam ſcriptores vtrunque tradūt ab inferis redijſſe,hāc igitur fabulā nunc tāgit. [Et regia cæca).i.aula obſcura. [Nigri Dei).i.Plutonis. [Pulſatu).i.vr̄ quādā intrata & occupata à Theſ. Notandū eſt,qđ vbi legitur ditis,legendū eſt diei. Nā ditis primā naturaliter hēt longā,& ſic nō ſtaret hic verſus,qđ aūt ſit lōga,ex multis exēplis hoc Virg.in vj.Æn. fit ſatis,Noctes atq; dies patet atri ianua ditis. nuſq̄ aūt legit̄ prima breui. [Tua im.) Tua ſtatua. [Hoc tit.)Hac inſcriptione. [Poſt illos).i.titulos pr̄is tui,quos ſupra diximus. [Hinc eſt)Ecce titulus,quē vult Demophoonti inſcribi,q ad infamiā pertinet,qđ & amātē,& hoſpitā decepit.Ordo eſt, hic eſt.ſ.ille Demophoon. [Cuius d.am.hoſ.).ſ.Phyllis,& duo poſuit,q eius dolum,& crimē aggrauat,

aggrauat,vt dictum eſt ſupra.[Capta)Decepta.[De tanta)Senſus eſt,de factis tui patris,remanſit tibi tantummodo memoria fraudis,q̃ ille vſus in Ariadnem, non autem alicuius ex ſupradictis probitatibus parentis.Patris tui,Theſei [Sedit)Stetit.[In ingenio).i. in animo tuo.[Creſſa).i.Ariadne Cretenſis.Creſſis aũt nõ maſculino creſſus venit,ſed acres,cuius genitiuus eſt cretis.[Relicta)Deſerta à pr̃e tuo.Vt plenius dicetur in epiſt. Ariadnes ad Theſſ.

ASCEN. SVmma tuæ laudis).i.vltra quam nunquam merearis maiora. cum tamen dicat Æneas Æn.ij.Et ſi nullum memorabile nomine fœmineam pœna eſt, nec habet victoria laudem &c.[Inter Ægidas).i.Ægei filios,& nepotes,ſtet pater.ſ.Theſeus Herculis ſocius, qui interemit Scyronem & Procuſten,& Scinin latronem,aut Seitona,nam verius Sciniũ dicitur,& Minotaurum monſtrum biforme,vt docet Virg. in vj. Item Creonte Thebarum regem,& Centauros, poſt quæ facinora deſcendit ad inferos,vt inde Pyrithonum abduceret. Vnde dicit.[Et pulſata nigri regia cæca Dei).i ditis ſeu Plutonis. non autem legendum eſt regia cæca ditis,qui dis,ditis, ſiue adiectiuum, ſiue ſubſtantiuum penultimam geniti producit.[Sedit in ingenio).i. placuit,vt vij. Æn. Et ſedet hoc animo.[Puella Creſſa).i.Cretenſis. Ariadnes .ſ. Minois filia à Theſeo patre decepta in quo ſolo facto eum imitaris,hiſtoria, ac fabula iam recitatæ ſunt.

Quod ſolum excuſat, ſolum miraris in illo,
 Heredem patriæ perfide fraudis agis.
Illa (nec inuideo) fruitur meliore marito,
 Inque capiſtratis tigribus alta ſedet,
At mea deſpecti fugiunt connubia Thraces:
 Quod feror externum præpoſuiſſe meis.
Atque aliquis, iam nunc doctas eat,inq̃t,Athenas:
 Armiferam Thracen qui regat, alter erit.
Exitus acta probat: careat ſucceſſibus opto,

HYBER. MIraris) Imitaris Luc. Miratoremq́ue Catonis i.imitatoré. Virg. Primus,& te miretur ab annis. Nam preclara ingenia,q̃ mirãtur,ea facile imitantur. Vnde antecedens pro cõſequenti ponitur.i.mirari pro imitari.[Heredem agis).i.es heres. Ornatus eſt.n.dicendi modus, hic agit legatum.i.legatus eſt,hic agit heredem gratum eſt heres. [Fraudis patriæ).i.paternæ,non aũt virtutis.[Illa,nec inuideo) Cõparat fortunam ſuam cũ fortuna Ariadnes,& ille ex fraude bene ſucceſſiſſe,ſibi vero peſſime oſtendit.[Illa) Ariadne. [Fruitur)Gaudet.[Meliore)Quã patre tuo,q̃a ille erat mortalis, Bacchus vero deus. [Nec inuideo)Nec doleo.[Sedet alta).i celſa & læta [Inque tigrib.capiſtratis) .i.frænatis, hoc eſt in curru Bacchi quem à tigribus trahi dñt.Virg.lib.vj.Æn Nec qui pãpineis victor iuga flectit habenis Liber agens celſo Nyſæ de vertice tigres. Hanc ſniam quod meliorem adepta ſit maritum.Ipſe lib.iij.Faſt.oſtendit.Iam bene periuro mutata coniuge Bacchũ: Quæ dedit ingrato fila regenda viro. Sorte thori gaudens,q̃d flebam ruſtica dixit, Vtiliter nobis p̃ditus ille fuit. At coniunctio aduerſatiua hoc loco,q.d.nõ ita mihi euenit ſicut Ariadnæ. Deſpecti contẽpti à me,&,vt inquit Dido. Quos ego ſum toties iam dedignata maritos. [Quod).i. q̃a.[Feror)Dicor.[Præpoſuiſſe).i.cõnubio.[Externum).i.peregrinũ,& ignotum.[Meis).ſ. Thracibus,hæc.n.ſolet eſſe cauſa acerbiſſimi doloris,& indignationis his,quaſi ſpernuntur, vnde & Hyarbas apud Virg.maxime hoc queritur de Didone,q̃d ſibi Æneam externum p̃poſuerit,Fœmina,quæ noſtri errans in finibus exul. Cuique loci leges dedimus,cõnubia nr̃a. Reppulit,ad dñm Æneam in regna recepit.Atque aliquis deridens me.(Inquit,eat) ſ.Phyllis Athenis, q d quas plus amauit,quam Thraciam cum maluit maritum Athenienſem quã Thracẽ.[Doctas)Qm̃ illic oĩum liberalium artium vigebant ſtudia,vnde & Pallas dr̃ ei vibi nomen dediſſe.[Alter).i.Alius p̃ter ipſam Phyllida. Thracẽ accuſatiuus à nominatiuo Thrace,nam regio ipſa dr̃ Thrace,& Latine Thracha,Hor.Thr[illegible]e vos ebrusque niuali cõpede vinctus. Item dr̃ Thracia [Armiferã)Bellicoſam.[Exitus acta probat) Senſus eſt,à fine demonſtrantur hoium facta,& eſt ſnĩa exornatio. [Careat ſucceſſib. &c.) Senſus eſt, male illi eueniat qui non à fine rerum,ſed ab euentu facta hominum denominat,& notat multa.n. ſolent euenire ante finem, quæ videntur eſſe mala q̃ poſtea eo fine cognoſcuntur eſſe bona, vt exempli

exempli gratia,aliqua puella mediocris conditionis nupſit amatori diuiti clàm, & neſcientibus parentibus ſuis reprehenditur hoc factum ab his: qui hoc ſciũt,at ſi ducatur vxor ab eo, omnes dicunt eam ſapienter egiſſe,ita hic eſt intelligendum, ſunt autem verba Phyllidis dicentis, finis oſtendit qualia ſint facta, q.d. potes adhuc prouidere,ne videar male feciſſe cum te recepi in hoſpitio,& coniugio,ideo male illis eueniat,qui ante finem iudicanti de his,quæ feci per ea,quæ euenerunt,quia nondum redemiſti,nam adhuc redire potes. [Opto) Deum precor vt ille. Careat ſucceſſibus.ſ. proſperitatibus.

EXcuſat) Agnoſcit malefactum, excuſamus enim peccata. Theſeus autem deprecabatur hanc culpam,quòd in ſomnijs eſſet libero monitus,vt eam relinquerent. PARRH.

AT mea deſpecta) Docet ꝙ Dido apud Virg. Se ſuis inuiſam eſſe,quia externum ꝑtulit eis. [Atq; aliquis) Ordo eſt,atque aliqs.ſ. Thracum,inquit,eat.ſ. Phyl. contẽptis ſuorũ Athenas doctas,vt ſequatur mœchum,qa alter erit. qa regat Thracen.i. Thraciam (à nominatiuo Thrace,& ita per n,ſcribitur) Armiferam.i. bellicoſam, & patriam Martis Geticis qui præſidet aruis,ſunt.n.vicini. [Exitus acta probat) Et ſup. aliquis,inquit,exitus probat acta.i. euentus rerũ docet qualiter incœptæ ſint. quaſi prudenter incœpta nõ poſſint malum habere exitum. At quod reſpondet Phyllis,careat ſucceſſibus opto, quiſquis ab euentu facta notanda putat,quia ſæpe prudentiſſime cœpta infelicem ſortiuntur exitum. vnde qui damnabant,quia Demophoon non redibat,laudarent ſi redirent,quapropter addit. ASCEN.

Quiſquis ab euentu facta notanda putat.
At ſi noſtra tuo ſpumeſcant æquora remo:
Iam mihi, iam dicar conſuluiſſe meis.
Sed neque conſului: nec te mea regia tangit:
Feſſaque Biſtonia membra lauabis aqua.
Illa meis oculis ſpecies abeuntis inhæret:
Cum premeret portus claſsis itura meos.
Auſus es amplecti: colloque infuſus amantis,
Oſcula per longas iungere preſſa moras:
Cumque tuis lacrymis lacrymas confundere nr̃as:
Quodque foret velis aura ſecunda, queri:
Et mihi diſcedens ſuprema dicere voce:

NOtanda) Iudicanda. [Ab euentu).i. à caſu, non à fine,qui poteſt venire mihi melior, vel certe à fine quem ego reſpexi,&propter quem feci, nam finis mei facti fuit prodeſſe mihi,& meis accipiẽdo te maritum, ergo ab hoc fine intentionis meæ,& non ab eo,quod euenit iudicãdum eſt, id quod feci: nam finis meæ intentionis fuit bonus,licet euẽtus fuerit malus,&hic ſenſus videtur eſſe melior & verior,q̃ ſuperior: licet vterque poſſit accõmodari. [At ſi) Senſus eſt reprehendor: dicor male egiſſe,ſed ſi ad nos reuerſus fuerit,omnes dicent me pudenter egiſſe: & ita exitu probabit acta mea non fuiſſe mala. [At ſi noſtra tuo ſpumeſcant æquora remo:) Periphraſis eſt.i. circumlocutio,hoc enim voluit dicere ſi ad nos nauigaueris, nam nauigando,& mouendo remos æquora ſpumam mouent. Virg. Et ſpumas ſalis ære ruebant. [Iam) .i. tandem. [Conſuluiſſe) Sapienter prouidiſſe mihi accipiendo te maritum. [Meis) Accipiendo te,qui eos regeres. Sed neque conſului,vt magis eum moueat,oſtendit ſe deſperare eius reditum, neque conſului: quia non reuerteris. [Mea regia) Quam tibi tradideram. [Tangit) Mouet. [Feſſa biſtonia) Subaudienda eſt negatio, neque lauabis membra &c.i. non venies in Thraciam,neque lauabis aliquando membra tua fatigata aqua Threicia. Nã Biſtonium Thraciæ ſtagnum eſt. [Illa meis oculis) Magnam vim habet recordatio præteritæ conſuetudinis, & beneuolentiæ: ideo Phyllis nunc reducit in memoriam Demophoonti eius diſceſſum: in quo oſtendit eum ſibi ſignificaſſe amorem, vt ea commemoratione eum moueat. [Illa ſpecie) Illa figura. [Abeuntis).ſ. tui à me diſcedentis. [Inhæret) Infixa eſt. [Oculis meis,) Hoc eſt videor nunc habere ante oculos, quomodo à me diſceſſiſti. [Cum claſſis itura).i. abitura. [Premeret meos portus).i. eſſet in portu meo. [Auſus es) Commemorat blanditias,quibus Demophoon erga eam vſus eſt, auſus es, quaſi dicat cum diſcederes non reuerſurus auſus es,tamen me amplecti. [Infuſus) Impoſitus,circundatus. [Collo amantis) HVBER.

amantis) Mei Phyllidis. [Oſcula) Preſſa, preſſæ infixa qualia ſolent eſſe oſcula amantium, quæ non modo preſſis labijs in faciem dantur: verumetiam plerunque ex nimio affectu dentibus, & morſu inſeruntur, amatoria oſcula dentibus impreſſa ſignificat. Ouid. in 1. Am. Alterius videat toto veſtigia lecto. Factaque laſciuis liuida colla notis. Et Horat. in 1. Carm. Siue puer furens, impreſſit memorem dente labris notam. [Cumque tuis) Subaudi, & auſus es. [Confundere). i. commiſcere. [Quodque foret). i. auſus eſt quæri, quod haberes ventum ſecundum, & tibi fauentem, quia potius voluiſſes habere aduerſum, vt eſſet tibi iuſta cauſa remanendi. [Et mihi) Ordo eſt, & tu diſcedens auſus eſt dicere. [Suprema voce). i. vltimis verbis tuis quia poſtea non dixiſti aliud verbum.

PARRH. AB euentu) A caſu non voluntate, & propoſito. M. Tull. Epiſt. Fam. 1. Sed hęc ſententia ſic etiam illi, & nobis placebat, vt ex euentu homines de tuo conſilio exiſtimaturos videremus, ſi cecidiſſet, vt volumus, & optamus omnes te & ſapienter, & fortiter, ſin aliquid eſſet offenſum, eoſdem illos, & cupide, & temere feciſſe dicturos. [Biſtonia) Biſtones Thraciæ gentes à Biſt. Martis, & Terpſichores filio, vel ab altero, quem genuit Ciron. vt auctor eſt Philoſtephanus.

ASCEN. AT ſi noſtra &c.) Conſuluiſſe. i. conſulte prouidiſſe, aut proſpexiſſe mihi, & meis. [Feſſaque biſtonia) Ordo eſt, q. d. & nec ſup. lauabis membra tua feſſa. i. fatigata ex longinqua profectione, aqua biſtonia. i. biſtonidis lacus Thraciæ. [Illa meis oculis) Commemorat dulcia, vt oſtendat, quam ſint, quæ nunc patitur amara. [Quodque foret) Ordo eſt. Et auſus eſt quæri. i. conqueri, quod aura foret. i. eſſe fecunda. i. proſpera quia ſequēs, & à puppi flans tuis velis. i. dicebas te dolere quod tam bono vento abire cogebaris. Et mihi ſup. auſus es diſcedens dicere ſuprema voce.

Phylli face expectes Demophoonta tuum.
Expectem, qui me nunquam viſurus abiſti?
Expectem pelago vela negata meo?
Et tamen expecto: redeat modo ſerus amanti:
Vt tua ſit ſolo tempore lapſa fides.
Quid precor infelix? iam te tenet altera coniux
Forſitan, &, nobis qui male fauit, amor.
Vtque tibi excidimus: nullam, puto, Phyllida noſti
Hei mihi, ſi quæ ſim Phyllis & vnde, rogas:
Quæ tibi Demophoon longis erroribus acto
Threicios portus, hoſpitiumque dedi:
Cuius opes auxere meæ: cui diues egenti
Munera multa dedi: multa datura fui:
Quæ tibi ſubieci latiſſima regna Lycurgi
Nomine fœmineo vix ſatis apta regi:
Quà patet vmbroſū Rhodope glacialis ad Acmū:
Et ſacer * emiſſas exigit Hebrus aquas.

HYBER. PHylli face expectes) Hæc ſunt vltima verba, quibus Demophoon. vſus eſt ad Phyllida. [Expectem,) Nunc ſunt verba Phyllidis, q. d. ita dixiſti mihi, vt te expectem, ſed quid expectem te qui abijſti. [Nunquam viſurus me). i. nunquā reuerſurus amplius vt me videas. [Negata). ſ. à te. i. quæ vela tua nunquam vis amplius redire in meum mare: & tamē artificium eſt in ſumma cauſa diffidentię: tamen non oſtendere differentiam, dicit igitur, quod licet, iam non debeat eum expectare, tamen expectat. [Modo) Tantummodo, q. d. etiam. [Serus). i. tardus, quia vt eſt in prouerbio: melius eſt ſero, quàm nunquam. [Vt tua). i. vt videaris defeciſſe in fide per aliquod tempus, & non per omne, vt tua fides, quam mihi dediſti de reditu tuo. [Sit lapſa). i. defecerit. [Solo tempore) Et non voluntate tua, aut etiam opere. [Quid precor infelix) Diximus in prima epiſtola: muliebre eſſe, de maritis abſentibus alienum amorem ſuſpicari &c. [Quid precor) q. d frustra precor. [Qui male fauit nobis). i. qui fuit nobis aduerſus. [Vtque tibi) Vt. i. poſtquam. [Excidimus). i. ex memoria tua elapſæ ſumus. [Nullam Phyllida). i. nullam ſimilem Phyllidis. [Hei mihi) Non ſine gemitu potuit commemorare ſe, & ſua erga Demophoontem beneficia

*admiſſas.

cia.[Hei)Interiectio dolentis. [Si rogas:) Si quæris & interrogas.[Vnde)Ex quo loco,cuius filia.[Quæ tibi)Nunc dicit,quæ ſit ordo eſt. O Demophoon ego ſum illa Phyllis, quæ dedi tibi acto.i.agitato.[Erroribus) .i. vagationibus per mare. [Regna Lycurgi) .i. in quibus regnauit Lycurgus. Sic etiam Virgil. de Thracia: Acri quondam regnata Lycurgo. Hic.n.fuit rex Thraciæ,alter Lacedæmonius,qui ſuis ciuibus leges ſaluberrimas tulit.[Cuius).ſ.Demophoontis.[Opes)Facultates,diuitias.[Meæ).ſ.opes.[Auxere) Fecerunt maiores.[Cui egenti).ſ.tibi Demophoonti. Sic Dido obijcit Æneæ,eiectum in littore egentem Excepi. [Quæ ſubieci).i. ſupponi, & in poteſtatem tuam dedi vix ſatis apta regni nomine fœmineo,quia hæc regna habent viros bellicoſos & feroces, qui vix poſſunt ferre muliebre imperium. [Qua patet) Deſcribit ambitum regnorum Thraciæ, quæ ſubiecit: & eſt ordo quæ ſubiecit tibi regno Lycurgi. [Qua) .ſ. parte. [Rhodope) Patet ad æmum glacialem. [Et Hebrus ſacer &c.) Rhodope & Æmus vt diximus montes ſunt Thraciæ. Sed Rhodope magis in Orientem porrigitur: deinde in Septentrionem reflectitur. Æmus ad Maced. eſt: vnde & interdum mons Macedoniæ dicitur.[Qua patet) .i. extenditur. [Vmbroſum) Altum, vel arboribus plenum. [Et ſacer) Significat oſtium Hebri fluuij, ſacer quia omnes fluuij ſacri dicebantur. [Exigit) Emittit) .ſ. in mare.[Aquas amiſſas) .i. celeres,vt diximus in prima epiſtola,non autem legendum eſt admiſſas, neque etiam dicendum amiſſas .i. perditas. [Cui mea) Non eſt ſubaudiendum,ego Phyllis, ſed cui refert illud pronomen ſupradictum, ſcilicet tibi.

PARRH. SAcer Hebrus) Qua Iouis. F. vt Hom. in hymnis,vel ob Orphei caput,vt eſt apud Philoſtratum,& Papinium. Abaris Hyperborius Orphei nuptias celebrauit.[Vt) .i. poſtquam. Virg. Vt vidi,vt perij.

ASCEN. O Phylli face).i.fac.Non.n.legendum eſt fac,quia producitur,quamuis ſint, quia ita legant.& corripi ſentiant,vt etiam alibi expectes Demophoonte tuum.ſ.amicum,aut maritum. [Serus).i.tardus.[Quæ tibi Demophoon)Enumerat beneficia, vt memorem ſui faciat,& amplitudinē regni ſui cōmemorat,vt alliciat. Omnia aūt manifeſta ſunt.

Cui mea virginitas auibus libata ſiniſtris:
Caſtaque fallaci * Zona recincta manu.
Pronuba Tiſiphone thalamis vlulauit in illis:
Et cecinit mœſtum deuia carmen auis.
Affuit Alecto breuibus torquata colubris:
Suntque ſepulcrali lumina mota face.
Mœſta tamen ſcopolos, fruticoſaque littora calco
Quaque patent oculis * æquora lata meis.
Siue die laxatur humus: ſeu frigida lucem
Sidera: proſpicio quis freta ventus agat.
Et quæcunque procul venientia lintea vidi:

HVBER. CVi) .ſ. Demophoonti ꝓ à quo Demophoonte,datiuus ꝓ ablatiuo. [Mea virginitas) Amplificat beneficia,q̃a plus eſt dediſſe virginitatē,q̃ res. [Eſt libata) Deſumpta. [Auibus ſiniſtris).i.infelici omine,nā antiqui oīa auſpicato faciebant,& p̄cipue matrimonia. Virg.Cui pater intactam dederat primiſque iugarat Omine. Lucan. Contentique auſpice bruto. Iuuen.Veniet cum ſignatoribus auſpex. Capiebatur aūt augurium à volatu auium,q̃s appellabant p̄petes vel à voce,& has appellabant oſcines,quod ore canerent. Vnde & aues ſæpe pro augurijs ponuntur. Horat. Mala ducis aui, inde, & auſpices ab auſpiciendis volucribus,& augures à garritu auium dicti ſunt. [Et mea Zona) Subaudi & cui, id eſt à quo. [Mea Zona eſt recincta).i.diſtincta. [Caſta) .i. mei caſtæ,nam adiectiua perſonarum ſæpe attribuuntur rebus, ſupra. Sed bene conſuluit caſto deus æquus amori. [Manu fallaci,) Id eſt tui fallacis. Erat enim mos,qui etiam hodie in aliquibus locis ſeruatur,vt vir diſcingeret Zonam mulieris ſibi nubentis. [Pronuba) Loco Iunonis,quæ coniugijs præeſſe ſolet,affuerunt furiæ. Pronuba dicitur,quæ nubentibus præeſt nu, autem ſyllaba, quæ in primitiuo naturaliter longa eſt, in Pronuba ſemper breuiatur,vt cōnubio, interdum ſeruat naturam,vt per connubia noſtra,per inceptos Hymenæos interdum per ſyſtolem breuiatur,

**Zona cingebãtur virgines, quæ niſi à marito prima nocte ſoluebatur. hinc ſoluere Zonam virginitatem amittere.*

** littora*

vt

vt connubio iungam ſtabili.[Tiſiphone)Vna ex furijs dicta à τίσις, quod græce ſignificat vltionem,& φόνος,phoni,quod ſignificat cædem.[Vlulauit) Vlulatus.n.attribuitur furijs. Dido ad Æneam inferius. Audieram voces,nymphas vlulaſſe putaui.Eumenides ſatis ſigna dedere meis.[Deuia auis).i.bubo,cuius querula vox malum omen ſignificat. Virg.iij.Æn. Solaque culminibus ferali carmine bubo.Viſa queri,& longas in fletum ducere voces, deuiam autem appellauit,quia à cœtu aliarum volucrum ſolet fugere. [Mœſtum) Triſte querulum. [Alecto) Alia ex furijs dicta,quaſi irrequieta,& nunquam ceſſans. [Torquata) Circundata, & quaſi pro torque cincta.[Colubris)Viperis breuibus,ideo ſæuioribus,nam breuiores ſerpentes ſunt ſæuiores. [Suntque ſepulcrali) In nuptijs malum omen habebatur,ſi aut faces q̃ pro mortuis erant accenſæ,deferebantur pro nuptialibus,aut ſi ipſæ faces nuptiales fuiſſent accenſæ ex facibus,aut ex flammis alicuius rogi,hanc rem oſtendit ipſe Ouid.lib.vj.Met. in fabula Terei: Eumenides tenuere faces,dicit ergo nunc Phyllis.[Lumina).i.ignes mearum thedarum nuptialium.[Sunt mota face ſepulcrali).i.face,quæ pro mortuo erat accẽſa. [Mœſta tamen) Dicit quod licet omnia ſupradicta ſignificent infelix coniugium, tamen ſæpe conſcendit locum alterum ex quo proſpiciat in mare, ſi forte videat nauem Demophoontis. [Mœſta)Triſtis.[Calco)Primo corpore meo.[Fructicoſa)Dumoſa plena fructibus ſæpe,nã nouies iuiſſe dicitur,vt Ouid.in I. de Rem. Et per quod nouies ſæpius iſſet iter. & in eodem lib.Noua terebatur miſere via.[Quaque patent oculis)Licet raro à verſu pentametro ad ſequentes verſus incipiat ſententia præcipue apud Ouid. tamen interdum ſic, vt hic videmus, &ſupra diximus in epiſt.Briſ.eſt.n.ordo,& ego proſpicio quis ventus agat freta.[Qua).i.qua parte.[Littora parent noſtris oculis).i.aſpiciuntur à nobis.[Siue humus laxatur).i.aperitur nam terra die propter temperiem,vel calorem magis laxatur.[Seu friga Sidera,)Aut generaliter frigida ſidera omnia dixit propter noctem,quæ frigida dicitur Virg. in Buc. Frigida vix cœlo noctis diſceſſerat vmbra. Aut certe Lunam intellexit q̃ frigidam eſſe conſtat.[Et quæcunque) i.quamcunque video nauem venientem,ſtatim exiſtimo illam eſſe tuam. [Tua lintea) Id eſt vela dicta à lino,quod ex eo fiant. Procul longe.

ASCEN. CVi mea virginitas &c.) Docet ſe malo auſpicio nupſiſſe,aut deuirginatam eſſe ſpe nubendi,pro quo ſcimus. Romanus,Hethruſcorum diſciplina,imbutos, nullas res arduas,non captato prius auſpicio,inchoaſſe. Auſpicium autem dicitur ab auium inſpectione in volatu, augurium autem ab auium garritu. Et quia auſpicato inchoabant tractum eſt,vt auſpicium accipiatur pro decenti inchoatione,& auſpicor pro inchoare. Auſpex vero is eſt qui & pronubus dicitur,ſed generaliter quicunque rebus bene inchoandis præeſt.[Auibus libata)Libari dicuntur quæ modicè tanguntur & quaſi deguſtantur,vt libamina ſacrorũ [Zona caſta)Caſtus caſti dicitur.[Pronuba)Quæ præeſt nubentibus,quæ Iuno eſſe deberet, quæ Iouis,& ſoror,& coniux,diuorumque regina. nunc autem fuit Tiſiphone furia infernalis vt ex euentu opinatur Pronuba,quæ vlulauit loco cantus, ſed medium eſt vocabulum qa etiam in rebus lætis reperitur. Lucan. Lætis vlulare triumphis. hinc quarto Æn.de connubio Didonis. Summoque vlularunt vertice nymphæ. Quod proprie ad res tamen triſtes ꝑtinet facie ſepulcrali. funeſta & non nuptiali. [Littora fructicoſa) In quibus creſcunt fructices. [Meos deos) Salutis meæ auctores.

Protinus illa meos auguror eſſe deos.
In freta procurro,vix me retinentibus vndis:
Mobile qua primas porrigit æquor aquas.
Quo magis accedunt: minus,& minus vtilis aſto:
Linquor: & ancillis excipienda cado.
Eſt ſinus adductos modice falcatus in arcus:
Vltima prærupta cornua mole rigent:
Hinc mihi ſuppoſitas immittere corpus in vndas

HVBER. PRotinus ſtatim).i.exiſtimo, & quaſi certo augurio credo. [Eſſe meos deos)Non dicamus.i.te quẽ colo tanquam deos,ſed auguror illa eſſe meos deos .i. exauditionẽ deorum,quos ego precata ſum .i. ſtatim arbitror me exauditã eſſe à deis meis. [Procurro,) Vado procedo, quando video

Men

Mens fuit: &, quoniam fallere pergis: erit.
Ad tua me fluctus proiectam littora portent:
Occurramque oculis intumulata tuis.
Duritia ferrum vt ſuperes, adamantaque, teque:
Non tibi ſic, dices, Phylli ſequendus eram.
Sæpe venenorum ſitis eſt mihi: ſæpe cruenta
Traiectam gladio morte perire iuuat.
Colla quoque, infidis quæ ſe nectenda lacertis
Præbuerant: laqueis implicuiſſe iuuat.
Stat nece matura tenerum penſare pudorem:
In necis electu parua futura mora eſt.
Inſcribere meo cauſa inuidioſa ſepulcro:
Aut hoc, aut ſimili carmine notus eris.
Phyllida Demophoon leto dedit, hoſpes amãtem:
Ille necis cauſam præbuit, ipſa manum.

vela, quæ credo eſſe tua. [Vix retinentibus me) Propter nimium deſiderium tui videndi. [Primas aquas).i.magis ꝓpinquas terræ, nam ſunt prima ex terra euntibus in ipſas. [Quò magis) Quanto magis. [Accedunt).ſ.ad me.i.fiunt propinquores. [Aſto).i.ſto,& ſum. [Minus & minus vtilis).i.quaſi defecta ſpiritu,& languida. [Linquor).i.deficio,&cado in terrã pp dolorem, quia ex appropinquatione cognoſco non eſſe nauem tuam. [Excipienda)Erigenda ab ancillis, quia per me non poſſum,aut ſtare,aut ſurgere, ſum.n.ſemimortua. [Eſt ſinus) Deſcribit locum,vnde dicit conſtituiſſe ſe præcipitare, enumerat varia gña mortis,per quę dicit ſe cogitare finire vitam. [Sinus) Flexus maris. [Falcatus) Curuatus tractum à falcæ, quæ eſt curua. [In arcus adductos).i.in ſimilitudinem arcuum adductoꝝ.i.contractoꝝ,nam adducere ſignificat cõtrahere. [Vltima prærupta).i.extrema illius ſinus, quæ ſunt in ſimilitudinem cornuum. [Rigent) Sunt aſpera. [Prærupta mole).i.ingenti ſaxo. [Hinc) Ex illa mole alta. [Fuit mens) Voluntas,& diſpoſitio. [Et erit).ſ.hic,vt mittam corpus meum. [Qm̄ pergis).i.perſeueras ad tua,optat, vt ſuum corpus mari ſubmerſum deferatur ad littus Atticum,vt ita mortuũ videatur ab ipſo Demiphoonte. [Portent)Non ponit̃ pro portabunt,vt quidam putant,ſed modi eſt optatiui.i.vtinam fluctus portent. [Me proiecta) Sicut cadauera proijciuntur a mari. [Occurrantq́;).i.& vtinam appaream. [Intumulata) Inſepulta. [Duritia) Dicit ꝙ quamuis ſit duriſſimus omnium reꝝ duriſſimaꝝ,tñ non poterit facere, quin cõmoueatur,cum videbit eam mortuam. ad littus ſuũ delatam. [Vt).i.quãuis. [Ferrum) Metallũ nimiæ duritiæ. Ouid.1.Met. De duro eſt vltima ferro. [Adamanta) Lapidem tantæ duritiæ vt nulla re frangi poſſit,niſi ſanguine hyrcino,ſi in eo diutius fuerit,non tñ aliter,q̃ calido,vel recenti,atq; eum quatuor ſunt ſpecies adamãtum,vt Sol.refert qui naſcitur in Cypro frangi poteſt. [Teq́;).Modus eſt dicendi, qui vr̃ æquipollere ſuperlatiuo,vt ſi dicam Cic.viſus eſt ſuperare ſeipſum eloquentia.i.fuit eloquentiſſimus,vtuntur hoc gñe dicendi non ſolum poëtæ,ſed interdum ẽt oratores. [Dices)Viſo cadauere meo. [Non eram ſequi tibi) Pro à te. [Sic).ſ.morte tua. [Phylli) Vocatiuus eſt græcus,quo ſolo in talibus dictionibus vtimur. [Sæpe)Aliud genus mortis dicit. [Sitis) Appetitus. [Sæpe cruenta)Aliud genus. [Iuuat) Libet,eſt mihi impetus. [Me traiecta).i.trãſfoſſam. dr̃ aũt melius traiecta,q̃ tranſiecta,quia trans cum dictionibus incipientibus ab i, ab n,& à d,corrumpitur,vt traijcio, traio, traduco. [Morte cruenta) Sanguinolenta. [Colla) Aliud genus mortis.ſ.ſuſpẽdendi ſe, quod quidẽ executa eſt. Ordo eſt,iuuat ẽt implicuiſſe, pro implicare.i.iuuóluere,& ligare. [Laqueis)Aliquo nodo funis,vel alterius rei, nã Zona ſe ſuſpendit vt ipſe oſtendit in Rem.Am. Nona terrebatur miſeræ via,viderit,inquit. Et ſpectat Zonam pallida facta ſuam. [Nectenda)Amplectenda. [Lacertis infidis).ſ.tuis,volo igitur, vt quẽadmodum meum collum peccauit patiendo ſe circũdari tuis brachijs ita ferat pœnam patiẽdo laqueum. [Stat).i.certum ẽſt placet,vt ſtat caſus renouare oẽs. [Penſare) Cõpenſare & emendare. [Pudorem) Caſtitatem q̃ mihi eripuiſti. [Nece matura) Subita morte,qa non poſſum recompẽſare eum,niſi per mortem. [In necis) Senſus eſt,in electione tot generum mortis nõ erit mihi longum tẽpus quia cito deliberabo. [Parua mora) Breue ſpatium tpis. [In electu).i.electione. [Inſcribere)Palã ſcriberis,& intitulaberis. [Inuidioſa).i.

Si mihi pauca queri de te dominoque, viroque
 Fas eſt: de domino pauca, viroque querar.
Non, ego poſcenti quod ſum cito tradita regi,
 Culpa tua eſt: quãuis hæc quoque culpa tua eſt.
Nam ſimul Eury bates me, Taltybiusque vocarunt:
 Eurybati data ſum, Taltybioque comes.
Alter in alterius iactantes lumina vultum,
 Quærebant taciti, noſter vbi eſſet amor.
Differri potui: pœnæ mora grata fuiſſet:
 Hei mihi, diſcedens oſcula nulla dedi.
At lacrymas ſine fine dedi: rupique capillos:
 Infelix, iterum ſum mihi viſa rapi.
Sæpe ego decepto volui cuſtode reuerti:
 Sed, me qui timidam ptenderet, hoſtis erat.
Si progreſſa forem, caperer ne * nocte timebam,
 Quamlibet ad Priami munus itura nurum.
Sed data ſum, quia danda fui: tot noctibus abſum:
 Nec repetor: ceſſas: iraque lenta tua eſt.
Ipſe Menœtiades tunc, cum tradebar, in * aure,
 Quid fles? hic paruo tempore, dixit, eris.
Non repetiſſe, parũ eſt: pugnas, ne reddar Achille:
 I nunc: & cupidi nomen amantis habe.
Venerunt ad te Telamone, & Amyntore nati,
 Ille gradu proprior ſanguinis, ille comes:
Laërteque ſatus: per quos comitata redirem:
 Auxerunt * blanda grandia dona * prece:
Viginti fuluos operoſo ex ære lebetes,

Troiana. [Rapta) .ſ. olim à te ex Lyrneſo. [Vix bene notata græca) In vix literis græcis ſcripta. [Manu barbarica) Mei Briſeidis barbaræ. [Quaſcunque) Ad cõmouendum animum Achillis dicit ipſam epiſtolã non alia re, quam lacrymis eſſe oblitam, & fœdatam. [Litturas,) Maculas, à linendo dictas. [Hę lacrymæ) Quibus fœdatã aſpicies epiſtolam meam. [Habent pondera vocis) .i. hñt effectum vocis .i. debẽt ſignãre animum meum, & verbis exprimere. [Si mihi) Iam quaſi ſniam querelæ ſibi eſſe dicit. [Dño) Quia iure belli ſum captiua, & ſerua tua. [Viroque) Quia me ſemel vxorem habere decreuiſti. [Fas eſt) .i. licet. [Non ego) Ecce prima querela, & occulta incuſatio, licet videatur eum excuſare. Ordo eſt. [Non eſt tua culpa) Quod ego ſum tradita cito regi Agamemnoni. [Poſcẽti) Poſtulanti me, vt ei traderet. [Quãuis) Quia viſa fuerat excuſare, ideo aperte accuſat, non in eo, quod tradiderit, quia non potuiſſet contradicere, ſed in eo, quod cito tradidit, & hoc eſt quod dicit, differri potui. [Nã ſimul) Oſtendit quomodo cito eam tradidit. [Simul) Poſtquã: [Eurybates, & Taltybius) Hi præcones fuerunt quos Agamemnon ad Achillem miſit, vt ab eo adducerent. [Vocarũt me) Vt traderer Agamemnoni. [Data ſum comes) Vt cum eis irem ad Agamemnona. [Alter in alterius) Ordo eſt. Eurybates & Taltybius iactantes lumina alter in vultum alterius, prolepſis implĩcita [Quærebant &c.) Id eſt aſpicientes ſe viciſſim nihil dicebant, ſed admirantes, quod tam cito eſſem à te tradita inter ſe nutu dicebant. [Vbi eſſet noſter amor) q. d. videbant eſſe nullum, quia ſi me vere amaſſes, non tradidiſſes tam cito. [Mora) Dilatio temporis, quo fuiſſem apud te. [Pœnæ) Scilicet meæ. [Hei mihi nulla dedi oſcula) Propter breue ſpatium diſcedendi. [Sine fine) Aſſiduas & infinitas. [Rupi) Laniaui. [Iterum) Fœcundo, id eſt ita dolui diſcedens à te, ſicut cum fui rapta à patria mea. [Sæpe ego) Occurrit obiectionibus. [Hoſtis) Pro hoſtes, id eſt Troiani. [Progreſſa) Procul egreſſa è tentorijs Agamemnonis. [Munus) Serua dona data. [Quamlibet) Quamuis etiam indignam, quæ me acciperet munus. [Sed data) Hippophora, ex perſona .n. ſua dicit, quod Achilles poſſet opponere. [Quia fui danda) Quia neceſſe fuit, vt daret. [Tot noctibus) Reſponſio ad hanc obiectionem. q. d. quod dederis non penitus culpo: ſed quod non repetas, & diutius permaneas in ira. [Ipſe Menœtiades) .i. Patroclus tibi coniunctiſſimus. [In aure) Submiſſa voce.

* forte
* aurẽ,
* blandæ
* preces.

[Quid fles?) Patrocli verba ad Briſeida. [Hic) Apud Achillem. [Non repetiſſe parum, eſt) Senſus non ſufficit tibi,quod non repetiuiſti me,ſed etiam reſiſtis,& omnibus viribus conaris,ne tibi reddat.[I nunc) Irriſio. [Cupidi amantis) Qui omni via quærit. hīc amicam ſuā, cum te eam recuſes.[Venerunt) Probat,quod eam recuſet, quia cum miſiſſet Agamemnon ad Achillem magnæ auctoritatis vxoris,qui ei ſuadent vt Briſeida reciperet,& multa munera à ſimul non potuerunt tñ ei perſuadere. [Natus Telamone) Pro ex Telamone intelligit Aiacem.[Natus Amyntore).i.Phœnix.[Ille) Aiax.[Propior) Gradu ſanguinis, quia eſt patruelis tuus,quia Telamō fuit frater Pelei patris Achillis.[Ille comes).ſ.Phœnix, qui Achillis & comes,& monitor fuit.[Laërteſq; ſatus).i Vlyſſes. [Satus) Genitus,vt Sole ſatus Phæton.[Laërte)Pro ex Laërte,deeſt præpoſitio.[Redirem) Ad te.[Auxerunt) Quidam leguntur,blandas preces,ſed placet melius,vt legator,auxerunt blanda grandia dona preces, vt ſit ſenſus, iſti addiderunt muneribus tibi oblati, blandum precem, enumerat autem ipſa munera.ſ.[Viginti fuluos lebetes).i.viginti vaſa.[Ex ære operoſo).i.magno opere,& artificio fabricato. Eſt autem lebes vas æneum,interdum coquinarium,ſed vt dicit Seru.apud Hom.vbi ſcribit lebetes miſſos eſſe Achilli. Iliados lib.j.accipitur pro vaſe in quo aqua cadit, dum manus abluuntur,in quo ſignificatio accipitur etiam hoc in loco.

ASCEN. QVam legis,à rapta) Argm̄: quod Iliad.j.continetur, expreſſum eſt ſuperiori cōmentario,ſcribit hanc epiſtolam Briſeis.i.Briſæ filia Hyppodamia nomine, quod nomē interpretatur quaſi domitrix equorū. [Littera).i.epiſtola, extra carmen literæ dñr. [Littera græca notata).i.deſcripta [Manu barbarica) Quia non græca,ſed ex Lyrneſo eſt,aut Pedaſo. [Non,ego quod ſum tradita &c.) Culpa,inquit, tua eſt, & tua non eſt: non.n.eſt culpa tua,ꝙ ſum tradita, quia regi, & principi exercitus parendum eſt, ſed ꝙ ſum tradita tam cito.[Alter in alterius ipſi iactantes lumina).i. oculos,alter in vultum alterius. [Quærebant taciti).i.in animo ſuo mirantes,ꝙ non reſiſteres,vbi eſſet noſter amor.[Quālibet itura munus).i.pro munere,aut vt fieret munus ad quamlibet nurum Priami, quia plurimas ille nurus habuiſſe legitur Æn. ij. [Pugnas,ne reddar Achille:) Duplex ſenſus eſt alter ꝙ pollicitus erat ſe non pugnatuꝝ donec redderetur & re vera conſtat ex Hom.quia pugnare recuſauit,ſed non,ꝙ id amice pollicitus ſit,vnde ipſa ex ſuſpicione dicit ipſum non pugnare contra Troianos,quo vno facit ne reddatur. Alter ſenſus eſt, ò Achille (eſt.n vocatiuus) vt pugnas.i.certas & contendis contra eos,qui me cum multis muneribus tibi offerūt, ne reddar,& hic ſenſus eſt conformis ſequentibus.[Venerunt ad te Telamone &c.) Hæc ex Hom.collecta ſunt,qui ſcribit Aiacem Phœnicem,& Vlyſſem ad Achillem,cum pugnare nollet,cum multis muneribus miſſos.[Ille).ſ.Aiax Thelamoni filius,& frater Pelei. Qui erat pr̄ Achillis. [Ille).ſ. Amyntoris filius Phœnix nomine,nec legetur Amytone,aut Amyntone, ſed Amyntore.[Auxerunt) Ordo eſt. Preces blande auxerunt grandia dona.ſ.[Viginti lebetes).i.ollas.[Fuluos).i.fului coloris.[Ex ære).i.illo metalli genere.[Operoſo).i.fabrefacto, & artificioſe operato.[Et ſeptem tripodas).i.trepide,nam græce tripos,latine tripes dicitur: & aut ſedes,aut lebes tripes. [Pares pondere,& arte.) Quod ad decus,& valorem facit.

Et tripodas ſeptem pondere,& arte pares.
Addita ſunt illis auri bis quinque talenta:
* Bis ſex aſſueti vincere ſemper equi.
Quodque ſuperuacuum eſt,forma præſtante puellę
Lesbides, euerſa corpora capta domo.
Cumque tot his; ſed nō opus eſt tibi cōiuge: cōiux
Ex Agamemnonijs vna puella tribus.
Si tibi ab Atrida pretio redimenda fuiſſem,
Quæ dare debueras, accipere illa negas.

HVBER. ET tripodas) Mēſas à tribus pedibus, q̄bus fultē tabātur. [Pares pōdere, & arte.) Vel eiuſdē ponderis,& eiuſdem artificij, vel quoꝝ ars tantum valet, quantum pōdus ipſius metalli.i. quantum valebat materia. [Illis).i. lebetib. & tripodibus. [Talenta auri,& argenti) Talentum nomen eſt ponderis,ſed vt Ser.ſcrib.in v. Æn.Secundū varias gentes,va-

*Biſſenis

Qua

Qua merui culpa fieri tibi vilis Achille?
Quò leuis à nobis tam cito fugit amor?
An miſeros triſtis fortuna tenaciter vrget?
Nec venit inceptis mollior aura meis?
Diruta * matre tuo Lyrneſia mœnia vidi,
Et fueram patriæ pars ego magna meæ.
Vidi conſortes pariter generiſque, neciſque.
Treis cecidiſſe: tribus, quæ mihi, mater erat.
Vidi; quantus erat; fuſum tellure cruenta,
Pectora iactantem ſanguinolenta virum.
Tot tamen amiſsis, te compenſauimus vnum:
Tu dominus, tu vir, tu mihi frater eras.
Tu mihi iuratus per numina matris aquoſæ,
Vtile dicebas ipſe fuiſſe capi.
Scilicet, vt quamuis veniam dotata, repellar:
Et mecum fugias, quæ tibi dantur, opes.
Quinetiam fama eſt: cum craſtina fulſerit * hora:
Te dare nubiferis * linea vela notis.
Quod ſcelus vt pauidas miſeræ mihi cōtigit aures:
Sanguinis, atque animi pectus inane fuit.
Ibis: & ò cui me miſeram violente relinques?
Quis mihi deſertæ mite leuamen erit?

rium eſt, dicitq; apud Rom. talentum eſſe lxx. lib. ſicut Plat. oſtendit in Muſt. qui ait duo talenta eſſe. cxl. lib. fuit ēt talentum Atticū, Euboicum, & Ægyptium. Atticum dicunt eſſe magnū & paruum. magnum dn̄t hr̄e lib. lxxxiij. & vncias iiij. & deniq; valere vj. millia denariorum Rom. talentum Atticum paruum lx. continebat lib. Euboicum non multo minus erat Attico paruo. Ægyptiū pondo lxxx. patere. Var. tradit apud Hom. vt teſtatur Ser. pro minimo quodā pręmio accipitur in ludis Patrocli. Hic vero apud Ouid. pro magno pondere accipimus. [Aſſueti ſemper vincere). ſ. certamine & curſu non dixit eos fuiſſe pulchros, ſed veloces. Nam in equis velocitas maxime laudatur. Ideo Virg. depingens equos p̄cioſiſſimos non ſatis putauit dicere. Qui candore niues anteirēt, ſed addidit, curſibus auras, & Iuuen. Nempe volucrem. Sic laudamus equum, facili cui plurima palma Feruet, & exultat rauco victoria circo. [Quodq; ſuperuacuum) Ordo eſt, & puellæ Lesbides. i. ex Lesbo inſula. [Forma præſtante). i. excellentis pulchritudinis ablatiuus pro genitiuo. Virg. Præſtanti corpore nymphæ. [Corpora capta domo euerſa) Subaudi ſunt additæ ſupradictis muneribus. [Quod eſt ſuperuacuum). i. quæ puellæ ſunt tibi ſuperuacuę, & non neceſſariæ. [Cumque tot his). i. ſupradictis puellis, quas voluerunt tibi nomine Agamem. dare. [Vna puella) Vna filia. [Ex tribus Agamemnonijs). ſ. filiabus ſup. eſt addita, quia Agamemnon obtulit ei vnam ex filiabus ſuis vxorem. [Sed non eſt opus) Hoc per parentheſim dicuntur, ſed ò coniux non eſt tibi opus coniuge, quia habes coniugem me. [Si tibi) Senſus eſt tu recuſas accipere illa munera, quæ tu ipſemet debueras dare Agamemnoni ſi noluiſſet reddere me tibi, niſi ei dares precium. [Ab Atrida) Ab Agamemnone quem filiū Atrei exiſtimauerunt. [Pretio) Pecunia vel alijs muneribus. [Redimenda) Recuperanda. [Qua culpa) Quo crimine meo. [Fieri vilis). i. à te contemni vt tanta munera ſpernas, nec me recipias. [Leuis) Celer & eſt epitheton amoris. [An miſeros) Senſus eſt, an cum fortuna cœpit aliquem premere, inſequitur ipſum aſſidue, & vſque ad finem. Triſtis mala, q a eſt etiam bona. [Tenaciter) Perſeueranter. [Vrget) Perſequitur. [Miſeros) Infelices. [Mollior aura) Si aura, erit translatio ſumpta à nauigantibus quibus poſt tempeſtatem mitior vētus mutatur. Sed liber meus vetuſtus habet ora, quod non diſplicet. [Diruta) Incipit cōmemorare miſerias ſuas. [Lyrneſia mœnia) Vrbem Lyrneſium, quod vt dixi ſupra in ora Troiæ contra Lesbon erat. [Et fueram magna pars meæ patriæ, quia non eram ex minimis, & amiſi ex meis multos. Sic Æneid. apud Virg. Et quorum pars magna fui. [Vidi) Enumerat quos amiſit de ſuis. Ordo eſt. Vidi tres conſortes generis, & necis cecidiſſe. i. tres fratres meos conſortes generis, & necis, quia vt erant coniuncti genere, ita fuerunt coniuncti nece, quia ſimul interfecti ſunt. [Tribus quæ mihi) Ordo illa, quæ erat mater mihi, erat

* Marte

* eos:
* linea, uel vt Aaron, lintea vela.

mater illi tribus. [Vidi, quantus erat,) Ordo viri. [Virum).i.maritum meum ſubaudi tantũ quantum erat.i. quantuſcunque erat. [Fuſum).i.ſtratum, & iacẽtem. [Iactantem mouentẽ. [Sanguinolenta) Cruentata tuo gladio transfoſſa. [Compenſauimus te).i.loco ipſorum te cõputauimus. [Tot).ſ. patre patribus & marito. [Tu iuratus) Participium ſignificationis actiuæ, nam apud antiquos, iuro, ſicut punior, & populor in actiua ſignificatione ponebatur. [Matris aquoſæ).i. Thetidis matris tuæ, Nymphæ Maris, filiæ Nerei. [Vtile capi) Quia dicebas ꝙ eſſem in meliori conditione apud te q̃ ſi ſtaret patria, & eſſem apud meos. [Scilicet,) Certe ſubaudi vtile eſt, & ironice proferendum eſt. [Vt ego repellar) Hæc eſt vtilitas, vt ego repellar à te, quamuis tradar tibi cum magna dote, quam Agamem. mihi facit. [Fugias opes mecum).i.& opes, quæ tibi inferuntur & me ſimul. [Quinetiam) Inſuper, præterea. [Fama eſt) Fertur. [Te dare) Pro daturꝫ eſſet, tempus præſens pro futuro. [Linea vela) Legendum eſt linea, non aũt lintea, ne ſint duo ſubſtantiua. [Quod ſcelus).i.quod factum ſceleratum.ſ. quod eras ſic diſceſſurus. [Vt).i.poſtquam. [Contigit aures).i. auditum eſt à me. [Pectus fuit inane).i.vacuum. [Sanguinis, atque animi).i fugit ſanguis, & animus ex nimio.n.dolore ſiue metu. ita deficiunt homines, vt videantur mortui, & ſanguis dicitur fugere, non quia diſcedat à corpore, ſed quod fugit ad cor. [Cui relinques me) Interrogatiue legendum eſt. q.d.non iam relinques me patri, aut marito, aut fratribus, quos omnes interfeciſti. [Quis) q.d. nullus. [Mite).i. molle, & ſuaue. [Leuamen) Solatium, recreatio meorum malorum.

ASCEN. Addita ſunt illis &c.) Non ergo legendum eſt. Auxerunt blanda &c. Quia licet, tunc vero ſimile eſt, ꝙ preces donis augeantur, ac dona precibus, tñ contextus conſeruandus eſt qui imperfectus, eſſet ſi legatur blandas. Nam ſubaudire oportet. Attulerunt aut obtulerunt, aut ſimile verbum. [Quodque).i & quod eſt ſuperuacuum, q̃a fruſtra haben ti coniugem, offertur, puella. [Puellæ Lesbides).i.ex Lesbo. [Præſtante forma).i. pſtantis formæ appoſitiue. [Corpora capta).i.quæ erant corpora capta domo.ſ.caſꝫ euerſa, quaſi nõ niſi corpus in eis cõmendandum ſit, quod adijcit, ne forte ad illas animum adieceris ſup.ſunt additæ, & cũ his, tot.ſ.donis ſup.eſt addita vna puella ex tribus.ſ. puellis, hoc eſt filiabus adhuc virginibus. [Ex Agamemnonij).i.ab Agamemnone ſatis, ſed ò coniux non eſt opus tibi coniuge, quia coniugem habes in Sciro Deidamiam, & me apud Troiam. [Tu negas accipere illa).ſ.munera, quæ debueras dare. Si ego fuiſſem redimenda tibi. [Ab Atrida).i.ab Agamemnone, qui me tibi abſtulit. [Pretio).i. per pretium, hoc eſt debeas me redimere pretio, quam reſpuis cum donis multis oblatam. [Vidi conſortes) Ordo eſt. Ego vidi tres conſortes. [Pariter generis, & necis).i.qui ſortiti ſunt idem genus, eandem necem. [Cecidiſſe).i. lapſos in mortem & occubuiſſe, & ea ſup. erat. [Tribus).ſ. illis. mater, quæ erat mihi mr̃, hoc eſt vidi tres fratres meos occiſos capta ciuitate noſtra. [Vidi).ſ. virum Mineten. [Matris aquoſæ).i.Thetidis deæ maris. Ordo eſt. [Ipſe).i.tu. [Iuratus).i.iuramento aſtrictus, capitur.n.in actiua ſignificatione pro eo, qui iurauit, ſed ſic, vt obligatus ſit, & iuramento aſtrictus. [Per numina).i.diuinam poteſtatem. [Matris aquoſæ).ſ. Thetidis. [Dicebat vtile fuiſſe).ſ.mihi. [Capi).i.ꝙ caperet.ſ.vocabulum aptum irriſionis, quaſi diceret, ſcirem quidẽ licet quam vtile, mihi fuerit capi, vſque adeo. [Vt quamuis veniam dotata, repellar).ſ. à te. [Et fugias mecum).i. propter me, vt me fugias. [Opes) Quæ dantur tibi mecum.ſ. ab Agamemnone. hoc eſt tantum, abeſt, vt captiuam, & indotatam capias, & etiam nunc cum munera pro dote acceſſerint repellas. [Quinetiam fama &c.) Minatus enim id erat, vt patet apud Hom. [Cui me violente relinquis) Sic Dido. Cui me moribundam deſeris hoſpes? Violentum autem atteſtatur Hom. Vnde Hor. in Arte: Scriptor honoratum, ſi forte reponis Achillem. Impiger, iracundus, inexorabilis, acer. Iura neget ſibi nata nihil non arroget armis.

HVBER. Deuorer) Abſorbear. [Ante).i.potius. [Hiatu) Apertione. [Rutilo. [Rubro) Quam ſine me phthijs caneſcãt).i. ſpumeſcãt, & nauigẽtur, ſpuma.n. cana eſt. [Remis Phthijs).i. Achilleis.

Deuorer ante precor ſubito telluris hiatu.
Aut rutilo * miſſi fulminis igne cremer:
Quàm ſine me Phthijs caneſcant æquora remis:
Et videam puppes ire relicta tuas.
Si tibi iam reditusque placent, patrijque penates:

* mihi.

Non ego ſum claſſi ſarcina magna tuæ.
Victorem captiua ſequar, non nupta maritum:
Eſt mihi, quæ lanas molliat, apta manus.
Inter Achæiadas longe pulcherrima matres
In thalamo coniux ibit, eatque tuos.
Digna nurus, ſocero, Iouis, Aeginæque nepote,
Cuique ſenex Nereus proſocer eſſe velit.
Nos humiles, famulæque tuæ, data pēſa trahemus:
Et minuent plenas ſtamina noſtra colos.
Exagitet ne me tantum tua deprecor vxor:
Quæ mihi neſcio quo non erit ęqua modo.
Néue meos coràm ſcindi patiare capillos:
Et leuiter dicas, hæc quoque noſtra fuit:
Vel patiare licet: dum ne contempta relinquar:
Hic mihi væ miſeræ concutit oſſa metus.
Quid tamen expectas? Agamemnona pœnitet iræ:
Et iacet ante tuos Græcia mœſta pedes.
Vince animos, iramque tuam, qui cetera vincis.
Quid lacerat Danaas impiger Hector opes?
Arma cape Aeacide, ſed me tamen ante recepta:
Et preme turbatos Marte fauente viros.
Propter me mota eſt, propter me deſinat ira:
Simque ego triſtitiæ cauſa, modusque tuæ.
Nec tibi turpe puta precibus ſuccumbere noſtris:
Coniugis Oenides verſus in arma prece eſt.
Res audita mihi, nota eſt tibi: fratribus orba

Phthia .n. vrbs eſt Theſſaliæ, à qua Achilles iterdū dr̄ Plithius interdū à Lariſſa Lariſſæus pp vicinitatē, ſicut Dido, interdū Tyria, interdū Sidonia dr̄. [Et videā) Subaudi, & anteq̄ ego re licta videar &c. [Si tibi) Occur rit, obiectioni qa poſſet dicere Achilles, qđ vult redire domū, dicit ipſa, qđ facile pōt eā ducere ſecū quia nō erit oneroſa naui. [Penates) Pro domo ponūtur. [Sarcina) Onus. Impedimentū. [Captiua) .i. vt captiua, & ſerua. [Non nupta) Non vt vxor. [Eſt mihi) q.d. ero ēt vtilis tibi in aliquo opere. [Inter Achæiadas) Male qdam legunt inter & Achaidas, qa ratio carminis nullo pacto patitur. nam prima naturaliter breuis eſt ſecūda vero lōga remouendū eſt igitur, & legendū inter Acheidas, vt .i. q̄ præcedit ſit vocalis. [Mr̄es) Mulieres, vt Vir. vj. Matres, atque viri. [Lóge) Valde. [Cōiux) .ſ. alias quā tu volueris p̄ter me. [Eatque) q.d. nihil curabo, dū modo me tecum ducas. [Digna nurus) .ſ. cōiux tua nurus. [Digna ſocero) .ſ. patre tuo Peleo nepote Iouis & Æginæ, nam vt ſupra diximus, Peleus pr̄ Achilli, ex Æaco natus eſt Peleus Æacus, ex Ioue & Ægina filia Aſopi, ergo Peleus erit nepos Iouis & Æginæ. [Cui) Cōiugi tuæ. [Nereus) Deus maris auus tuus maternus. [Velit) .i. nō dedignetur. [Proſocer) Sicut proauus dr̄, q̄ eſt ante auum, ita proſocer. [Humiles) Abiectæ, & viles, eſt aūt ſingularis numerus pro plurali. [Trahemus) Ex colo deducemus. [Penſa) A pendēdo dicta dabantur .n. lanæ ad pondus inde ancilla, q̄ huic officio pręerat, libraria dicebatur. Iuuen. Perijt libraria. [Stamina) Fila q̄ nebimus. [Minuēt) Euacuabunt. [Tm̄ deprecor) Hoc vnū p̄cib. à te peto. [Exagitet) Vexet, male tractet. [Nō erit ęqua) Liptote .i. erit iniqua. [Neſcio quo) q.d. plus nimio & vltra q̄ debeat. [Néue meos) Subaudi deprecor. [Coram) .i. te. [Scindi) Lacerari ab vxore tua. [Leui) Sine turbatione & ira. [Hæc) Briſeis, q̄ ita vis verberare. [Quoq;) Sicut tu, hæc aūt oīa dicta ſunt ad cōmouendū aīum Achillis. [Vel) .i. ēt. [Licet) Permitto tibi, & vt dicta cōtenta ſum. [Dū) .i. dūmodo. [Contēpta) Neglecta à te. [Hic metus) .ſ. ne relinquar à te. [Cōcutit) Tremefacit. [Væ) Interiectio eſt dolētis: vt, Mātua væ miſeræ. [Quid tn̄) Hortat̄, vt deponat irā, q̄nquidē Agam. iam depoſuit, & oēs Græci ſupplices orant ip̄m Achillē, vt recepta Briſeide, deponat irā, pp quā abductā iratus fuerat. [Ante pedes) Suppliciū .n. eſt ad genua, vel ad pedes eoꝝ, qbus ſupplicātur p̄cūbere. Cic. epiſt. lib. vj. ad Ligariū cū frēs, & p̄pinq tui iacerēt ad pedes &c. [Vince aīos iramque tuā) q.d. tūc .n. eris vere victor. Cic. in orōne pro M. Marcello, veꝝ aīum vincere, iracūdiam cohibere, victoriā tēperare, aduerſariū nobilitate ingenio virtute p̄ſtātē nō modo extollere iacentē, verūetiā amplificare eius priſti-

nam dignitatẽ,hæc ꝙ facit,nõ eũ ego ſummis viris cõparo,ſed ſimillimũ deo iudico. [Quid)
Cur.[Lacerat)Deſtruit,q d.cur tu ꝙ ſolus potes,nõ obſtas ei.[Impiger)Fortis.[Æacide) Vi
ctus eſt.[Sed me tñ ante rec.) Dupliciter põt hic locus exponi,vt recepta ſit modi imperatiui
freq.vel melius,vt dicamus cape arma,ſed ſubaudi cape arma me recepta ante.i.poſtq̃ recepe
ris.[Cõprime) Coërce.[Viros turbatos).i.Troianos territos. [Deſinat)Finiatur.[Cauſa)
Origo.[Modus).i.finis.Iuuen.Nanque oblita modi milleſima pagina ſurgit.[Nec tibi) Oc
currit obiectioni.[Succumbere noſtris precibus).i. vicini precibus meis & eis flecti ad acci-
piendum arma.[Coniugis Oen.)Hunc locum interpretes male intellexerunt,transferentes
ad Tydeum,quem dñt ꝓcibus Deiphyles vxoris ſuæ adductum, vt Polynicem maritũ Argiæ
ſororis Deiphyles à fratre Ethcocle regno incluſum cũ annis vicibus regnare deberent, in
règnũ reduceret,& bellũ pro eo ſuſciperet, ſed hic ſenſus non conuenit huic loco, nã qđ di-
cit.Et p̃riæ rigida mẽte negauit opẽ non cõuenit Tydeo,nam Thebæ non erat eius p̃ria,nec
ipſe negauerat opẽ p̃riæ.Sed re vera ad Meleagrũ refertur,qđ, vt facilius intelligatur,br̃ tan-
genda eſt fabula,ſed vt in pleriſque alijs fabulis,ita in hac eſt aliqua varietas inter poëtas,ſcri
bit.n.Ouid.lib.viij.Met.qđ cum Oeneus Parthaonis filius Rex Callidonis,quæ vrbs eſt Æ-
tholiæ ſolitus ſacrificare Cereri,& Palladi primitias fructuũ,præteriſſet Dianã inhonoratã,
illa indignata immiſit aprum,qui regionẽ vniuerſam vaſtabat, at Meleager principibus Grę-
ciæ,ad huius apri internicionẽ conuocatis,ipſe quoq; venationẽ ingreſſus eſt, ad quam ẽt ve-
nit Atalanta Scœnei filia,virgo formoſiſſima Arcadica, hanc vt vidit Meleager eius pulchri-
tudine captus eſt,deinde cum prima aprum ſub aure vulneraſſet,non tñ formam,verũetiam
virtutẽ eius admiratus cũ ipſe aprũ interemiſſet exuuias,& ꝓde honorẽ ei conceſſit. qđ cum
Pleuſippus & Toxeus Teſtij filij & Meleagri auunculi ęgre ferrent,& exuuias illi eripere co
nati eſſent,à Meleagro ſunt interfecti,mr̃ noĩe Athletæ,Teſtij filiã cũ audiſſet frẽs ſuos à fi-
lio interẽptos domũ ferri nimio dolore cõcitata,ſtipitẽ,in quo vita Meleagri cõſiſtebat q̃diu
ipſe ſtipes ſeruaretur in ignẽ cõieciſſe fertur,& vitã Meleagri ſimul cũ ſtipite cõſumpſiſſe, ita
ſcr.Ouid.At ex Græcis ſunt,q aliter ſentiant,dñt.n.Malthẽã,execrationib.tantũmodo, & de
teſtationibus deuouiſſe vitã filij,à quo frẽs ſui interfecti fuiſſent, imprecatamq́ue aſſidue in-
felicẽ exitũ,qđ cũ intelligeret Meleager adeo moleſte tulit,vt cum hoſtes ad muros, valliũq;
Callidonis venirent ipſe indignatus,nullo pacto arma ſumere vellet, ſed cũ Cleopatra Eue-
ni fluuij,& Marpiſiæ filia vxore ſua latẽs ſe oblectaret,& oĩum ꝓces ſperneret tandẽ Cleopa
tra eius vxor periculũ vidẽs,eũ oraſſe,vt ꝓ defenſione p̃riæ arma ſumeret, adductus eſt, vt id
faceret ꝓcib.vxoris,& hic eſt verus ſenſus,quem ẽt Hom.in Il.vr̃ approbare. Inducit.n.Phæ-
nicẽ volentẽ Achilli perſuadere,vt Briſeida recipiat multa de Meleagro dicentẽ, & in patris,
qđ indignatus execrationes m̃ris dr̃ homicidio auunculoꝝ ſuoꝝ pateretur vſque ad muros
venire,dũ vxori indulget.Str.lib.x.dicit bellum à Teſtiapis aduerſus,Oeneũ ob ſuis caput,&
ſpolium ſm̃ probabilius pro regionis p̃rem ſuſceptũ fuiſſe. ergo ab vxore ad arma capienda
flexum intelligimus. ideo nunc hoc exemplum ad propoſitũ ſuum Briſeis adducit,vt Achil-
les eius precib. flecti nota indignetur.[Oenides).i.Meleager filius Oenei.[Verſus) Immuta
tus,& inductus contra ꝓpoſitum ſuũ.[Ad arma) Quæ pꝑ indignationẽ accipere recuſabat.
[Res).i.caſus Meleagri.[Nota eſt tibi)Quia in Græciæ partib. geſta eſt.[Parens)Althea mr̃
Meleagri.[Orba)Priuata.[Fratrib.)ſ.Pleuſippo,& Toxeo interfectis à Meleagro filio ſuo.

ASCEN. D.Euorer ante precor)Sic Dido.Sed vel tellus optem prius ima dehiſcat.Vel pr̃ omni
potens adigat me fulmine ad vmbras &c. [Agamemnona pœnitet iræ) Arguit ab
exemplo eum debere iram deponere,ſed (vt dixi) Achilles eſt inexorabile, id autẽ
facit,vt dehortetur à profectione,ſciens quia deſeratur,ſi in patriam redierit. [Vince aĩos,)
Bonum verbum omnibus quadrans,ſed perſonæ aptiſſimum.[Nec tibi turpe puta)Argumẽ
tatur ab exemplo Meleagri,quem ſola Cleopatra coniux in arma vocare potuit, verum ne
ſuperbe videatur ſe coniugi comparaſſe,fatetur modeſte ſe coniugem non eſſe, illi tamen fi-
delem,& intactam permanſiſſe deinde ſciens, quia generoſus animus nulla re cuius in arma
conuocari poſſet,q̃ fuga contumeliæ,obijcit ſummam contumeliam, dices, rumorem eſſe,
non alia de cauſa ab armis ceſſare,q̃ vt mollis, mulieroſusq́ue voluptati indulgeat. Textus
autem dilucidus eſt,nec explanationis egens. Quod autem dicit.

Deuouit

Deuouit nati ſpemq́ue, caputq́ue parens.
Bello erat ille ferox: poſitis ſeceſsit ab armis:
Et patriæ rigida mente negauit opem.
Sola virum flexit coniux: felicior illa:
At mea pro nullo pondere verba cadunt.
Nec tamen indignor: nec me pro coniuge geſsi,
Sæpius in domini ſerua vocata torum.
Me quædam (memini) dominam captiua vocabat:
Seruitio, dixi, nominis addis onus.
Per tamen oſſa viri ſubito male tecta ſepulcro,
Semper iudicijs oſſa verenda meis:
Perq́ue trium fortes animas, mea numina, fratrum,
Qui bene pro patria, cum patriaq́ue iacent:
Perq́ue tuum, noſtrumq́ue caput, qđ iunximus vnà:
Perq́ue tuos enſes, cognita tela meis,
Nulla Mycenæum, ſociaſſe cubilia mecum
Iuro: fallentem deſeruiſſe velis.
Si tibi nunc dicam: fortisſime tu quoque iura,
Nulla tibi ſine me gaudia facta: neges
At Danai mœrere putant: tibi plectra mouentur,
Te tenet in tepido mollis amica ſinu.
Et ſi quis quærat, quare pugnare recuſes:
Pugna nocet: citharæ, noxq́ue, venusq́ue iuuãt.
Tutius eſt iacuiſſe toro: tenuiſſe puellam:
Threiciam digitis increpuiſſe lyram:
Quàm manibus clypeos, & acutæ cuſpidis haſtam,
Et galeam preſſa ſuſtinuiſſe coma.
Sed tibi pro tutis inſignia facta placebant:
Partaq́ue bellando gloria dulcis erat.
An tantum, dum me caperes, fera bella probabas?
Cumq́ue mea patria laus tua victa iacet?
Dij melius, validoq́ue precor vibrata lacerto
Tranſeat Hectorem Pelias haſta latus.
Mittite me Danai: dominum legata rogabo:
Mixtaq́ue mandatis oſcula multa feram.
Plus ego, quã Phœnix, plus, quã facundus Vlyſſes,
Plus ego, quam Teucri (credite) frater, agam.
Eſt aliquid ſolitis collum tetigiſſe lacertis:
Præſenteisque oculos admonuiſſe ſinu.
Sis licet immitis, matriſque ferocior vndis.

Hvber.

Deuouit) Ecce poëta oſtendit quod ſupra diximus Altheam non dediſſe mortem filio, per torrem igni conſumptum, ſed eum exe crata fuiſſe, nam deuouere eſt execrari, vt ſupra diximus illo loco, Theſea deuoui, quia &c. vnde deuotiones appellabãtur execrationes, ergo. [Deuouit) .i. execrata eſt, & imprecata, vt male accideret filio Meleagro, & cito moreretur, nã hoc ſignãt deuouere ſpem, & vitam. [Ille) Meleager. [Ferox) Fortis. [Seceſſit, ab armis) Vt ſupra diximus indignatus ꝑꝑ execrationes mr̃is. [Poſitis) .i. depoſitis, aphęreſis eſt. [Patriæ) Calidonis quæ ab hoſtibus oppugnabatur. [Rigida) Dura, & pertinaci. [Sola coniux) .ſ. Cleopatra eius vxor, vt diximus. [Flexit) Mutauit eum à propoſito, & impulit, vt arma acciperet, ꝑ defendẽda pr̃ia. [Illa) Vxor Meleagri. [Felicior) Quam ego. [Cadunt) .i. vanum effundũtur. [Pro nullo pondere) .i. ſine effectu. [Nec geſſi me pro coniuge) Non fuit apud te, vt coniux. [Pro coniuge) .i. loco coniugis. nam pro interdum ſignãt ſecundũ, vt nunc te marmoreũ pro tempore fecimus, interdũ ſignificat loco, vt hic interdum ad fauorem refertur, vt egi cauſam pro te .i. in fauorem tui. Mar. incipient omnes pro Cic. loqui .i. in fauorem Cic. licet poſſit etiam accipi loco Cic. quem Ant. interfecerat. [Sæpius vocata ſerua in torum domini) .i. quæ ſæpe nomina. ſeruæ vocata ſum, vt in toꝝ tuum venirem. [Dixit) Illi captiuæ, quæ vocabat me dominã. [Addis onus ſeruitio,) Id eſt ſeruitutem meam magis aggrauas, cum vocas me honorifico nomine dominæ, cum ſerua ſim. Per tamen ne fortaſſe Achilles

eam

eam reſpueret,quia interea dum fuit cum Agam.cum eo concubuiſſet, affirmat, multis iuramentis,ſe nunquam tactam ſuiſſe ab Agamemnone Ordo eſt. [Tamen iuro per oſſa male tecta) Semiſepulta,quia,vt ſupra diximus in euerſionibus vrbium,non poſſunt corpora,cōmode ſepeliri. [Subito) Effoſa tantūmodo terra. [Verenda) Honoranda,& ita cōmendat ſe ab amore coniugali.[Perque triū)ſub.iuro.[Trium fratrum)Quos ſupra diximus.Vidi conſortes pariter generiſque &c. [Bene) Nam honeſtum, & laudabile eſt pro patria mori. [Cum patria) Quæ & ipſa euerſa eſt,vt ſupra,diruta Marte tuo &c. [Per tuum caput)Mos græcoꝶ iurare per alienum caput Iuuen.Nondum græcis iurare paratis per caput alterius. [Vna) .i. ſimul aduerbium eſt. [Tela cognita meis) Quia his enſibus tuis,& fratres & viꝶ meum occidiſti. [Mycenæum).i.Agamemnone,ſic dictum à Mycenis vrbe,cui imperabat,ſic Virg. de eo. Ipſe Mycenis magnoꝶ ductor Achiuum,&c.[Sociaſſe mecum nulla cubilia).i.nunquam mecum concubuiſſe. [Fallentem).ſ.me. [Deſeruiſſe ne).i.me deſeras,& nunquam recipias, ſi te fallo. [Si tibi)Hoc dicit Briſeis,ego quidem poſtquam a te abducta ſum,ſui intacta, & à nullo viro cognita. Sed tu ſi iurare cogaris ſine me nulla fuiſſe tibi gaudia,& voluptates libidinis cum alia muliere. [Neges) .i.negabis,q.d.non. [Mœrere) Angi dolore propter me à te abductam. [Tibi plectra) Mouentur.i.tu cytharæ indulgens,nam plectrum eſt, quo corda tangitur, interdum pro tota cythara ponitur. [Mollis) Tenera, & blanda. Sinu) Gremio,id eſt in amplexu. Et quaſi quis quærit,id eſt & aliquis dubitet. [Quare recuſes pugnare)Cum iam ſatis conſtet,quod non recuſas pugnam ob iram, vt oſtendit, quia ego fuerim tibi rapta,ſed quia indulges veneri. [Pugna nocet)Ecce cauſa. [Cytharæ.).i.cantus cytharę quæ delectaris,nam Achil. optimus cytharœdus fuit à Chirone centauro canendi artem edoctus. [Nox) Quies nocturna. [Venus) Concubitus,hæc enim adoleſcentiam maxime iuuant. Plautus in bacchidibus. Iſto illecebroſius fieri nihil poteſt vox mulier,vinum, homini adoleſcentulo. [Increpuiſſe) Inſonuiſſe. [Lyram Threicia) .i. Orphei,qui trax fuit, & lyra optime cecinit. [Galeam)Caſſidem, munimentum capitis. [Preſſa)Pondere grauata. [Si tibi)Eſt quaſi quædam obiectio ad ea,quæ Achil dicere poſſet, ꝙ magis ſplendore rerum geſtaꝶ delectatus ſit quam ocio,& tuta vita,dicit ergo Briſeis. [Si facta inſignia).ſ.ſplendida .ſ.in bello. [Pro tutis).i.loco tutorum & ocij. [Et ſi gloria partaque).i.quæſita. [Bellando) Pugnando,& te periculis obijciendo. [Erat dulcis).i. erant tibi iucunda. [An probabas).i. an laudabas. [Dum caperes me).i. dum p̄riam meam euertebas, & me rapiebas. [Cumque mea patria).i.an voluiſti laudem tuam iacere, & ſepultam eſſe,poſtq̄ p̄riam meam euertiſti- [Dij melius) ſ.velint,q.d ita non ſit. [Validoque precor) .i.vtinam potius haſta tua interficias Hectorem. [Pelias).i.theſſalica à Pelio monte Theſſaliæ,non aūt à Peleo patre Achillis eſt deductum deriuatiuum,nam in eo monte inciſa dr̄ ipſe in j.de remed.Vulnus Achilleo quæ quondam fecerat hoſti Vulneris auxilium Pelias haſta tulit. Notandum aūt eſt haſtam Achillis ex fraxino fuiſſe, vt teſta. Plin. lib. xvij.& Str. lib.x.quam Hom. teſte ſolus Achilles concutere,& tractare nouerat. Mittite me,conuertit ſermonem ad græcos oſtendens,ꝙ ſi ipſa miſſa fuerit ad Achillem,magis poterit,cum ſua præſentia, & memoria ſolitæ conſuetudinis mouere, quam oēs alij magna eloquentia. [Oſcula mixtaque mandatis) .i. præter præces ēt oſculabor eum. [Plus Agam.) ſ.in perſuadendo Achilli oſculando eū. [Quam Phœnix)Eloquenter dicendo. &c. Quam Vlyſ. & pluſquam. [Frater Teucri).i.q̄ Aiax Telamonius,patruelis Achil. vt ſupra dictum eſt. [Eſt aliquid) Quaſi dicat plurimum poteſt. [Solitis) Aſſuetis. [Admonuiſſe).i.reducere in memoriam. [Oculos) Achillis. [Sinu).i. pectore meo ei patefacto. [Sis licet) Nunc loquitur ad Achil. [Licet) Quamuis. [Sis imittis).i. manſuetus. [Vndis matriſque).i. aquis maris. nam Thetis mater Achillis Dea eſt maris.

ASCEN. PErque tuum noſtrumq; caput) Tractū eſt à græcis. Vnde Iuuen.Sat.vj. græcis nec dum iurare paratis p caput alterius.[Mittite me)Suadet ſe apud Achillē plus poſſe,quā tres illi legati. Aiax teucri frater,ſed ex diuerſa matre. Phœnix, & Vlyſ. Simile fecit apud Rom.mr̄ Coriolani,quę ſola ipſum flexit,qđ poetæ vſurpant. nā Briſeidi notū erat.[Eſt aliquid)Hæc particula pro excellentia ponit,vt apud Iuuen. Eſt aliqđ ſeſe vnius dn̄m,feciſſe lacertæ.Et apud Perſium. Seſe aliquē credens Italo,quā honore ſupinus fregerit heminas &c. apud diuum Paullum.Qui videbantur eſſe aliquid. [Admonuiſſe).i.caſtigaſſe oculos vagos.

Vt taceam: lacrymis comminuere meis.
Nũc quoq; (ſic omneis Peleus pater impleat annos:
Sic eat auſpicijs Pyrrhus ad arma tuis)
Reſpice ſolicitam Briſeida fortis Achille:
Nec miſeram lenta ferreus vre mora.
At ſi verſus amor tuus eſt in tedia noſtri:
Quam ſine te cogis viuere: coge mori.
Vtque facis, coges: abijt corpusque, colorque:
Suſtinet hoc * animi ſpes tamen vna tui.
Qua ſi deſtituar, repetam fratresque, virumque:
Nec tibi magnificum, fœmina iuſſa mori.
Cur autem iubeas? ſtricto pete corpora ferro:
Eſt mihi, qui foſſo pectore ſanguis eat.
Me petat ille tuus, qui; ſi Dea paſſa fuiſſet;
Enſis in Atridæ pectus iturus erat.
At potius ſerues noſtram, tua munera, vitam:
Quod dederas hoſti victor, amica rogo.
Perdere quos melius poſsis, Neptunia præbent
Pergama: materiam cædis ab hoſte pete.
Me modo, ſiue paras impellere remige claſſem:
Siue manes: domini more venire iube.

HVBER. V T).i.quãuis. [Taceã).i.nihil tibi dicam.[Cõminuere).i.frãgeris, & flecteris.[Lacrymis meis).i.eo fletu. [Nũc quoque) Adiurata ad ipm Achil. Briſeis, vt ſui miſereatur, ordo æque. O for. Achil. nunc quoque reſpice &c. reliqua dicta ſunt p emphaſim. [Nunc quoque).ſ.cũ non ſum ad te miſſa. [Sic) Adiurãtis eſt particula. Virg. in Buc. Sic tibi cum fluctus ſub ter latere Sicanus. Doris amara ſuam non intermiſcat vndã. [Oẽs annos).ſ.à natura ſibi debitos. [Tuis auſpicijs) Tua felicitate & victor, ſicut vt ſemper fuiſti. [Reſpice) Verbum miſericordię, vt ſupradictum eſt. [Sollicitam) Anxiam plenam curaꝝ. [Ferreus).ſ.tu. [Vre).i.crucia. [Lẽta mora).ſ.recipiendi me. [At ſi) Legitur etiã aut & melius. [Verſus) Mutatus. [Quam) Subaudi me. [Vt facis) Quia pergis omnia facerę, quæ me ad mortem poſſint adducere. [Corpus abijt).i.habitudo corporis, quia tota facta ſum macilenta. [Color abijt) Quia effecta ſum pallida. [Vna).i.ſola. ſpes animi tui: quam habeo de animo tuo, vt mutet. [Hoc).ſ.ſpe. [Repetam,) q.d. non quia te occiſi ſunt. [Iuſſa) Coacta. [Nec magnificum).i.res magnifica.ſ.eſt. [Cur autem iubeas) Cum.ſ.tu hoc efficere poſſis. [Pete) Fero: percute. [Corpora).i.corpus meum. [Ferro) Enſe. Metonymia. [Stricto) Nudo, & alibi ſtrictum tenet altera ferrum. [Foſſo) Percuſſo perforato. [Me petat).i.feriat: eſt autem conceſſio, quæ non modo magis prohibet, verum etiam miſericordiam comparat, ordo eſt, ille tuus enſis, qui erat iturus in pectus Atridæ, ſi dea fuiſſet paſſa, petat me. Tangit autem, quod ſcrib. Hom. in ij. Ilia. Achil. iratum Agam. poſt multa in eum effuſa conuicia, voluiſſe eum interimere, ſed cum enſem nudaret, Pallas ſuperueniens manum eius continuit, eumque corripiens, facinus prohibuit. [In pectus Atride).i. Agam. [Si Dea).ſ. Pallas. [Fuiſſet paſſa).i. permiſiſſet. [At potius) Poſt ironicam cum ceſſionem petit Briſ. apte ab Achille, vt ei vitam conſeruet quam ei dederat. [Tua munera) Quæ mihi dediſti, & eſt appoſitio. [Quod dederas) Ordo eſt. [Ego amica).ſ.tua. [Rogo).ſ.id quod tu victor: euerſa patria mea. [Dederas hoſti).ſ.mihi quæ erã hoſtis tua. anteq̃ me caperes. [Perdere,) h.d. ſi delectaris cæde alicuius multo iuſtius potes interficere Troianos hoſtes tuos: q̃ me nunc amicam tuam. Pergama. [Neptunia).i. Troiam, quam Nept. ſimul cum Phœbo ædificauit. [Melius).i.iuſtius. [Perdere) Interficere. [Pete).i.accipe. [Cædis) Occiſionis. [Ab hoſte) Et non ab amica. [Modo) Tantũmodo. [Impellere) Mouere. [Remige).i.nautis poſuit aũt ſingularem pro populi. [Siue manes).ſ.in caſtris. [More dñi) Tanquam ego ſim ſerua tua & tu dñs meus.

* anima

ASCEN. C Omminuere) Penultima lõga futuꝝ indicatiui verbi paſſiui.i.mitigaberis. [Si oẽs) Sic aptiſſima precationibus particula Virg. in Buc. Sic tibi cũ fluctus ſubter later labere Sicanos. Hor. in j. car. Sic te diua potẽs Cy. &c. [Tuis auſpicijs).i.tua dexteritate & felicitate. Quia nihil ſine auſpicio factitabant priſci, nec quidq̃ contra auſpicijs ſententiam,

tentiam,quæ vero auſpicato fiebant proſpere ſuccedebant: ideo auſpicium accipitur pro felici inchoatione, & auſpicari pro feliciter inchoare,vt diximus. [Vtque facis coges) Quia ſi nihil feceris mori tamen coget,quia auferretur ſpes,qui ſola vitam conſeruat. [Repetam fratres,&virum) Quia apud inferos ſunt,inter quos ſe poteſt mortem putat locandam,ſicut viuens cum viuentibus conuerſata erat. [Si dea fuiſſet) Ser. Hom. Palladem affuiſſe cum Achil. in agra. irrueret eiusque manum continuiſſe,ſignificans, per hoc eum per prudentiã abſtinuiſſe à nece imperatoris eſt enim dea ſapientiæ. [Quod dederas hoſti).i.Agam cui pe percilti, hoc eſt veniam da mihi. vt illi. [Domini more venire iube) Hæc votorum ſumma eſt,quam ferè in fine ponit epiſtolarum.

IN IIII. EPISTOLAM, ARG. HVBERTINI.

CVM ob leges à Minoe impoſitas de victis Athenienſibus: vt mitterent quotannis ſeptem corpora filiorum & filiarum ſuarum deuoranda à Minotauro tertio anno ſors obtigiſſet Theſeo, Aegei Athenienſium regis filio, vt mitteretur: ope Ariadnes Minois filiæ, quæ eius amore detinebatur, Minotaurum interemit,& Ariadnen, quam ob opem ſibi præſtitam ſe,vxorem accepturum promiſerat: ſimul cum Phædra eius ſorore naui impoſitas abduxit, vt in ſecunda epiſtola dictum eſt. verum relicta Ariadne in Chio inſula, aut (vt alij volunt) in Naxo ſolam Phædram ſecum duxit, & vxorem accepit: quæ poſtea abſente Theſeo in Hippol. priuigni ſui. quem Theſeus ex Hippol. ſorore Antiopes reginæ Amazonum ſuſceperat amorem exarſit. Itaque hac epiſtola ei amorem ſuum indicat,conatumq; multis rationibus eum ad libidinem ſuam deflectere, nitens perſuadere,nullum eſſe crimen in concubitu priuigni & nouercæ. & oſtendens commoditatem maximam ex abſentia Theſei,quem nititur abducere in odium ipſi Hippol. poſtremo multis precibus Hippolytum in amorem ſuum adiurat.

PHAEDRA HIPPOLYTO.
EPISTOLA IIII.

QVA, niſi tu dederis, caritura eſt ipſa, ſalutem
Mittit Amazonio Creſſa puella viro.
Perlege quodcũque eſt: quid epiſtola lecta nocebit?
Te quoque,in hac aliqd,quod iuuet, eſſe poteſt.
His arcana notis terra, pelagoque feruntur:
Inſpicit acceptas hoſtis ab hoſte notas.
Ter tecum conata loqui: ter inutilis hæſit
Lingua: ter in primo deſtitit ore ſonus.

HVBER. PVELLA Creſſa mittit ſalutẽ viro Amazonio) Qua ipſa eſt caritura,niſi tu dederis. [Puella) Phædra. [Creſſa) cretẽſis, eius nominatiuus eſt cres,cuius genitiuus eſt cretis. Virg.Cretesque, Dryopesque ruunt.[Amazonio).i.Hip.filio Amazonis poſſeſſiuum eſt,pro patronymico. Amazones aũt mulieres fuerunt ex Scytarum gente quæ in Capadociæ ora iuxta fluuium Thermodoonta poſt maritos amiſſos habitauere, & cum finitimis nubẽdi animi omiſiſſent, primo à finibus ſuis hoſtes ſubmouentes, deinde etiam bella inferentes. auxere rempub. ſine viris, & poſt pacem armis quæſitam: ne gens interiret. concubitum finitimorum inierunt. Si qui mares naſcerentur: interficiebantur,Virgines in eundem ipſum non ocio,neque lanificio: ſed armis: equis,& venationibus exercebant. inuſtis infantium dexterioribus mammis, ne ſagittarum iactus impedirentur: vnde Amazones dictæ ſunt ab actione priuatiua, & μάζος, zos mammilla. cum autem Eriſteus rex,Hercules duodecim ſtipendia debebat,quæ ſi impoſſibile imperaſſet vt arma reginæ Amazonum ſumma virtute mulieris ad ſe referret, Hercules nouem longis nauibus eo profectus comitante principum Græciæ iuuentute inopinantes

tes

tes aggreſſus cum Orethia regina foris bellum gereret eas ſuperauit dux Orethiæ, & Antiope ſorores quæ tunc Amazonũ regna tractabant captæ ſunt. Menalippe ab Herculæ, Hipp. à Theſeo quam in præmium retentam Iuſtinus ſcr. ab eo in matrimonium aſſumptã, ex qua natus eſt Hipp. vt diximus. Ouid. tñ in hac epiſtola ex verbis Phædræ oſtendit eam non vxorem fuiſſe cum dicit. Ac ne nupta quidem, thædaque accepta iugali. Cur niſi hæc caperes regna paterna nothus, & hæc ſatis de Amazoni. [Per lege) Quia ſcit eum contractur frontem inuitatum de re turpi, hortatur eum ad legendum totum epiſt. confidit. n. rationibus ſuis poſſe perſuadere, quod cupit. [Quodcunque eſt). i. qualecunque, q. d. etiam ſi ſit aliquid turpe, & quod tibi diſpliceat. [Quid nocebit) q. d. nihil. [Arcana) Secreta. [Inſpicit) Argm̃ à maiori ad minus, ſi. n. legimus epiſtolas hoſtium, quorum nomen, ne audire quidem vellemus, multo magis legendæ ſunt literæ eorum, qui nos amant. [Notas). i. literas. [Ter conata) Quia poſſet dicere quare non dixiſti coram. dicit ſe pudore impeditam. [Inutilis) Quæ non præſtabat mihi officium ſuum. [Hæſit) Retenta eſt. [In primo ore). i. in ſummis labijs.

Qva niſi &c.) Ordo eſt. [Puella Creſſa). i. Cretenſis filia Minois Cretenſis regis. [Mittit viro Amazonio). i. Amazonidis filio, videlicet tibi ò Hipp. quod nomen illi, aut præſagio, futuri euentus aut poſtea ab euentu datum eſt. Nam ἵππος, dicitur equus, & equa & λύω, diſſoluo, vnde ſcribendum eſt Hipp. ſalutem, qua ipſa. ſ. quæ eá mittit, caritura eſt, niſi tu dederis ſupple eam. [His notis). i. characteribus ſcriptis. Monet ergo, vt perlegat, quia veriſimile eſt caſtum iuuenem à patris vxore non perlecturum literas præſertim amatorias. ASCEN.

Qua licet, & ſequitur, pudor eſt miſcendus amori.
  Dicere quæ puduit, ſcribere iuſſit amor.
Quidquid amor iuſſit, non eſt contemnere tutum:
  Regnat: & in dominos ius habet ille deos.
Ille mihi primo dubitanti ſcribere, dixit,
  Scribe: dabit victas ferreus ille manus.
Adſit: &, vt noſtras auido fouet igne medullas,
  Figat ſic animos in mea vota tuos.
Non ego nequitia ſocialia fœdera rumpam:
  Fama (velim quæras) crimine noſtra vacat.
* Venit amor grauius, quo ſerius: vrimur intus:
  Vrimur: & cæcum pectora vulnus habent.
Scilicet, vt teneros lædunt iuga prima iuuencos:
  Frenaque vix patitur de grege captus equus:
Sic male, vixque ſubit primos rude pectus amores:
  Sarcinaque hæc animo non ſedet apta meo.
Ars fit, vbi à teneris crimen condiſcitur annis.
  Quæ venit exacto tempore: peius amat.

HVBER. Qva licet,) Quia occurrebat, quod amatores ſunt impudentes, dicit ipſa oportere etiam eſſe in amore aliquẽ pudorem. [Quę) Pro quatenus). i. inquãtum licet. [Et ſequitur) Conſequens eſt & vtile. [Miſcendus) Iungendus. [Dicere). ſ. oram. [Scribere) Quia vt Cic. ad Lucceiũ ſcr. epiſt. minus erubeſcit. [Quidquid) Arguit neceſſitatem ſcribendi à potentia amoris, quẽ iuſſiſſe dicit. [Regnat) Ecce verbũ ſummæ potentiæ. [Ius) Poteſtatẽ. [In dominos deos) Etiã in Ioue inde Virg. dixit, Nate patris ſummi, qui tela tiphoëa tẽnis. & idẽ, Oĩa vincit amor. [Ille). ſ. amor. [Dubitanti) Quia turbitudo negocij ſuſpiciendi dubiũ adducit. [Ille) Hipp. [Ferreus). i. etiam ſi eſſet Ferreus, & duriſſimus.

* Vrit

[Dabit manus victas) Translatio ſumpta à victis in pl̃io, qui manus victoribus præbent ligandas, inde quos amor ſubegit dñr ligati, vt captiui. Ouid. in j. Am. Ipſe ego præda recens factum modo vulnus habebo, &, Noua captiua vincula mente feram. Mens bona ducetur manibus poſt terga retortis. Et pudor, & caſtris quidquid amoris obeſt, Omnia te metuent ad te ſua brachia tendent &c. Adſit: optantis eſt vtinam mihi præſens ſit, & faueat. [Vt fouet) Vt calefacit. [Auido igne). ſ. amoris. [Sic) Adaptatio ſimilitudinis. [Figat) Vulnere. ſ. ſagittis ſuis. [In mea vota) Vt ſis paratus facere, quod ego velim. [Non ego) Laudat ſe ab honeſtate

ante actæ vitæ, vt oſtendat ſe futuram fidelem, & firmam in amore Hip. [Non rumpa) Non dirimam, & ſperabo. [Fœdera ſocialia) Coniunctionem, & ſocietatem noſtri amoris, quam mecum feceris. [Nequitia) Libidinem, vt ipſe in faſtis ad Silenum. Nequitia eſt, quæ te non ſinit eſſe ſenem. [Fama noſtra).i. nomen noſtrum. [Vacat) Caret. [Crimine) Quia nunquam cognita, aut dicta ſum impudica. [Venit) Oſtendit amorem ſuum adeo magnum, vt ei reſiſtere non valeat. [Grauior).i. maior & vehementior. [Quo).i. quanto [Serius).i. tardius. ſ. euenit. [Intus) In pectore. [Cæcum vulnus) Occultum, & latens, vt pote in anima fixum Virgil. & cæco carpitur igni. [Scilicet) Facit quandam ſimilitudinem, q̃ oſtendit, q̃ difficile ferat hũc amorem nouum & ſibi inſolitum. [Iuga prima).i primum impoſita collo. [Lædunt) Grauãt. [Teneros) Iuuenes, & inaſſuetos iugo. [Captus de grege).i. nouus, & nondum domitus. [Vix patitur fræna) Quia ea recuſat & plerunque ſeſſorem excutit tergo. [Sic) Adaptatio ſimilitudinis. [Subit) Suſtinet actiue ponitur. [Primos).i. mihi inaſſuetos. [Sarcina).i. onus [Non ſedet) Non locatur & ſtat. [Ars fit) Ars eſt, quæ dat certam viam rationemque dicendi, vel faciendi aliquid, eſt igitur ſenſus, ſi quis velit habere recte aliquam artem incipiat à teneris annis. [Fit).i perficit Iuuen. hic fiunt homines. [Vbi).i. quando crimen. ſ. amandi. [Condiſcitur) Tota eſt vna dictio compoſita. [Teneris annis) Quia poſtea creſcens fit in eo doctior, & aliquid quotidie addit Iuuen. Nemo repente fuit turpiſſimus. [Quæ). ſ. mulier. [Venit) Ad amorem. [Exacto tempore) Præterito tempore ipſi amori conuenienti. [Peius).i. vehementius, vt infra Peius adulterio turpis adulter obeſt.

Ascen. QVa licet, & ſequitur.) Ordo eſt, pudor eſt miſcẽdus amori. [Qua).i. quatenus, vel qua via. [Licet).i. licitum eſt. [Et ſequitur).i. conſequens, & conueniens eſt. [Adſit).i. auxilio. ſ. Cupido. [Tu noua ſeruatæ &c.) Callide appetendum docet laſciua mulier, qđ honeſta conſcientia cum primis refugiat. Primum. ſ. eſſe famæ læſorẽ, & pudicitiæ potiorem, nã cum virginitatẽ iactare non poſſet, pudicitiam coniugalem eatenus ſeruatam iactat.

Tu noua ſeruatæ carpes libamina famæ:
Et pariter noſtrum fiet vterque nocens.
Eſt aliquid plenis pomaria carpere ramis:
Et tenui primam deligere vngue roſam.
Sed tamen ille prior, quo me ſine crimine geſſi:
Candor ab inſolita labe notandus erat.
At bene ſucceſſit: digno quòd adurimur igne:
Peius adulterio turpis adulter obeſt.
* Si mihi concedat Iuno fratremque, virumque:
Hippolytum videor præpoſitura Ioui.
Iam quoque (vix credes) ignotas mittor in artes:
Eſt mihi per ſæuas impetus ire feras.
In nemus ire libet: preſiſque in retia ceruis,
Hortari celeres per iuga ſumma canes:

*Sed, alij, Sic.

Hvber. TV noua) Allicit eam cõmẽdatiõe ſuę pudicitiæ. [Libamina) Guſtamẽta. [Noua) Prima.i. tueris primus, qui me vitiaueris, & pudicitiam meã abſtuleris, nã a marito nõ auferi mulieri pudicitia, vel fama caſtitatis ſed ab alieno, dicit ergo ſe ſemꝑ fuiſſe intactã hactenus ab oĩbus ꝑterq̃ à Theſeo marito & Hip. fore primũ, q eius pudicitiã delibet. [Serua tę) Cuſtoditę. [Nocẽs pariter).i. vterq, pariter, & vno eodẽq; tẽpe amittemus pudiciã, q a adhuc fuiſti ignotus mulieribus, & ego intacta alijs, præterq̃ marito meo. [Eſt aliquid), q.d. nõ contemnendum. [Carpere pomaria).i. poma locum poſuit pomorum pro ipſis pomis, & pomarium eſt repoſitorium pomorum, pomerium vero locus, vbi ſunt arbores pomorum, ſed interdum confundunt poëtæ ſignificata. Ouid. in Met. Id metuens validis pomeria clauſerat Atlas Mœnibus. [Deligere) Colligere. [Primam) Quia gratia maior ſolet eſſe primis roſis, nam videtur quodam modo ſibi felix qui poteſt primam roſam decerpere, ita, & qui primum concubitum alicuius mulieris conſequitur. [Sic tñ) Eſt quaſi quædam Hyppophora ad ſeipſam, & eſt ſenſus illa integritas meæ pudicitiæ, qua ante floruit. [Erat notandus) Ab inſuetudine peccãdi .i. debueram

diligenter

diligenter ſeruare,vt nō peccarem,quemadmodum nunquam ante peccaueram cum aliquo, & ad hoc reſpondet,quòd ſequitur. [At bene ſucceſſit) Ille can.ſ.caſtitatis. [Quo candore geſſi,me).ſ.ante ſine crimine,quia nunquam feci aliquid,quo poſſem eſſe infamis. [Erat notandus).i.conſiderandus,& ſeruandus. [Ab labe inſolita).i.à delicto,& ſtupro inſolito,hoc fuit, quod ſibi ipſi ipſa obiecit. [At bene) Reſponſio eſt ad obiectionem, & hoc dicit licet ſeruanda eſſet caſtitas mea,inuiolata tamen bene euenit ꝙ in ea violanda elegi virum dignū. [Peius) Magis. [Obeſt).i.nocet. [Turpis) Indignus videtur enim excuſanda mulier, quæ cum viro digno committat adulterium,vnde Helena de matre ſua Leda,quæ cum Ioue concubuit dicit illa bene errauit culpamq; auctore redemit. [Si mihi) Probat dignum eſſe amorem ſuum: quia ſi detur ſibi optio Iouis, & Hipp. dicit ſe præpoſituram eſſe Hipp. Iouem. [Fratrem,& virum).i.Iouem fratrem,& maritum ſuum,nam ambo Saturni,& opis filij fuerunt. [Præpoſitura) Potius electura. [Iam quoque) Secundùm præcepta ipſius. Ouidij in Arte Am.quibus rebus delectantur quos amamus,eiſdem debemus & nos delectari,ideo qa Hip.delectabatur venatione,dicit Phædra videri ſibi ſæpe exire in venationem,& omnia agere, quæ ipſe Hip.agere ſolitus ſit. [Vix credes) Parentheſis & eſt ſecunda perſona pro tertia.i.vix credat aliquis. [Mittor) Non ab aliquo,ſed meo proprio affectu. [Ignotas) Inſuetas mihi. [Impetus) Magna voluntas. [Perſæuas feras) Quas tu inſequeris per ſiluas. [Libet) Eſt voluntas. [Preſſis) Agitatis. Virg. Aut ſpumantis apri curſum clamore præmentem. [Hortari) Inſtigare mea voce,vt faciunt venatores.

ASCEN.

DEligere,vngue).i.delectam carpere. Alludit ad florem pudicitiæ intactum, ſicut Maro in roſa. Collige virgo roſas dum flos nouus, & noua pubes Et memor eſto æuū ſic properare tuum. [Digno igne).i.formoſi. videlicet iuuenis amore. [Peius adulterio) Senſus eſt. Obeſt quidem nobis pater Theſeus, ſed ipſe eſt adulter peius.i.magis: & cum maiori malo ſuo. [Turpis adulterio).i.propter adulterium quod cōmiſit,& cōmittere parat. Nam ipſe,qui coniugem pulchram habebat,aliam rapere non debebat,cum Hip. coniugem non haberet, niſi quam pater præripuerat. Obeſt ergo adulter, qui magis turpis eſt adulterio,& auctoritatem damnandi in nobis,quod in ſe admiſit,non habet fratremq́ue,virumq́ue: Vnde ipſe j. Æn. Aſt ego,quæ diuum incedo regina,Iouiſq́ue,& ſoror,& coniux. [Ignotas mittor in artes) In venationem: qua ſcit Hip. oblectari. & ob id Dianæ carum eſſe. Vnde Horat. Neque enim Diana pudicum liberat Hip. Id autem fingit ſe facere, quia conformitas ſtudiorum multum facit ad amorem, & amicitiam etiam caſtam.

Iam mihi prima dea eſt arcu præſignis adunco
  Delia: iudicium ſubſequar ipſa tuum.
Aut tremulum excuſſo iaculum vibrare lacerto:
  Aut in graminea ponere corpus humo.
Sæpe iuuat verſare leues in puluere currus,
  Torquentem frenis ora fugacis equi.
Nunc feror, vt Bacchi furijs * Eleleides actæ,
  Quæq́ue ſub Ideo tympana colle mouent.
Aut quas ſemideæ Dryades, Fauniq́ue bicornes
  Numine contactas attonuere ſuo.
Nanque mihi referunt, cum ſe furor ille remiſit:
  Omnia: me tacitam conſcius vrit amor.
Forſitan hunc fato generis reddamus amorem:
  Et Venus ex tota gente tributa petit.

HVBER.

PRima) Præcipua maxima. [Delia) Diana in Delo inſula. in qua nata dr̄. [Prę́ſignis arcu) qa eo telo vtitur. [Iudicium tuū) Quia ſicut iudicas hāc venationis deam p̄cipuam: quam colas,ita & ego iudico, & quod tu ſentis,idem ſentio. [Aut tremulū) Repetēdum eſt verbum ſuperius poſitum,libet. [Vibrare) Quaſſare mouere. [Excuſſo) Fortiter moto. [Graminea) Pro graminoſa.i.plena graminis.i.herbæ. in qua ſæpe venatoribus ſuaue eſt reqeſcere. [Verſare) Vertere,& arte regere. [In puluere) In campo puluereo Torquente.ſ.me.i.flectentem. [Fugacis).i.celeris. Iuuen.de equo cuius clara fuga ante alios,& primus in æquore pul. [Nunc feror)

*Eleides

Dicit

Dicit interdum nimia vi amoris ſe fieri inſanam.& ſimilem ſacrificantibus Cybele. [Feror) Rapior impetu animi. Eleus, vnum ex nominibus Bacchi; vt in Ouid. vj. Met. Nyctelius, Eleuſque parens inde. Eleides Bacchæ dicuntur. Actæ agitatæ. cōcitatæ. [Furis)Quia creditur immittere furias quod fingitur propter vim vini. [Quæque ſub Idæo) Mulieres dicit ſacrificantes Cybele,quæ colitur in Phrygia. cui ſacrificantes tympana galli.nam galli ſacerdotes Cybeles ſunt. [Sub Ideo colle)Sub ida monte Phrygiæ. [Aut quas)Dicit ſe ſæpe ſimilem eſſe earum,quæ nympharum, fauorumque ſpiritu vexantur ſunt enim quaſi furioſæ inde lymphatæ dicuntur,quaſi nymphatæ à nymphis. Virg.& totam currit lymphata per vrbē. [Dryades) Nymphæ quercuum,nam δρῦς,dryx quercum ſignificat. Et Semideæ nondum in cœlo receptæ,nam ſemidei dicuntur nondum omnino digni deitate,qualia ſunt terrena numina,& ideo ſemi deos appellant, quaſi non plene deos. [Bicornes) Vt enim oſtendit diuus Hierony.in vita Pauli primi heremitæ,effigiem habent caprarum,& cornua,inde alibi Cornigerumque caput pinu præcinctus acuta, fauus in immenſis, qua tumet Ida iugis. [Attonuere) Id eſt attronitas reddidere. [Suo nomine)Quo eas mouent. [Nam mihi) Dicit ſe nō ſentire illam inſaniam,ſed poſtquam furor eſt remiſſus dici ſibi,vel ab ancillis,vel ab alijs eam fuiſſe in hoc furore. [Referunt) Narrant,omnia iſta,quæ mihi accidere dixi. [Ille furor) Eſt remiſſus, quo ita agitabar. [Remiſit ſe)Diminutus eſt. [Conſcius amor) .i. cuius ego ſum conſcia. quia ille eſt cauſa omnium horum furorum. [Forſitan)Ne Hip.dicat hunc amorem omitti,& reijci à Phædra dicit eum eſſe fatalem,& ideo non poſſe repelli. [Reddamus) .i. reddere, hoc eſt attribuere poſſumus. [Fato generis) Fortunæ meæ gentis. [Et ex tota)Tangit fabulam,venus enim indicante ſole deprehenſa in adulterio cum Marte à Vulcano marito ægre tulit iniuriam indicij. vtque vt vlciſceretur ſe immiſit. in omne genus ſolis,impatientia amoris,ita vt nulla fuerit de gēte ſolis mulier,quæ caſtitatem ſeruare potuerit,ſicut nunc oſtendit Phædra. [Petit tributa) Quia propter iniuriam à ſole auo meo ſibi illatam voluit tributa libidinis ſibi ſolui à tota gente, non ſolum matris. quæ filia fuit ſolis, ſed etiam à gente patris, nullam enim voluit eſſe immunem, eſt autem translatio ſumpta à ſubditis,qui ſuperioribus præſtant tributa.

ASCEN. IAm mihi prima dea eſt) Quia ſuus cuique deus. Primus, id eſt ſummus eſt. Nunc feror,vt Bacchi,&c.) Docet ſe tanto amore ſubinde capi,vt vbi ſit,neſciat. Ordo eſt. Ego feror.i.agitor nunc,vt ſup.feruntur. [Eleides).i.Elelei. hoc Bacchi ſacerdotes. [Actę) .i.impulſæ,& agitatæ.[Furrijs Bacchi).i.à Bacch.immiſſis dum eius ſacra peragunt. [Quæque) .i. & vt illę. [Quæ mouent tympana) .i. inſtrumenta illa ſonora ab extendendo τυμπανίζω enim dicitur extendo dicta, quia pellem ouinam extenſam habent. [In colle Ideo) .i. monte illo Phrygio,hoc eſt ſacerdos cybeleiæ, aut vt ſup. feruntur illæ. [Quas Dryades) .i. arborum deæ. [Semideæ) Quia cum arboribus poſt longiſſimam ætatem interire dicuntur. [Et fauni).i.dij illi ſilueſtres. [Bicornes)Vt ægipanes. [Attonuere).i.attonitas,& lymphaticas. hoc eſt furioſas fecerunt. [Suo numine).i.diuinitate ſua infuſa. Et ſi quæras quomodo id ſcias. cum furioſæ,quid agant. neſcia,reſpondere. [Nam) Sup.Comites,& ſatellites mei. [Referunt) .i. narrant mihi omnia cum ille furor remiſit ſe. [Sed amor conſcius vrit me tacitam) .i. celantem amorem, & non dicentem, quàm ſit cauſa furoris mei. [Forſitan hunc fato) Reijcit cupiam in fatum quod tamen ſacrilegum eſſe cenſet poëtarum antiquiſſimus dicens in perſona deorum apud Aul. Gel. lib. vj. cap. ij. Hei mihi qui damnant mortales numina cœli. Eſſe aiunt enim per nos mala cum tamen ipſis vecordi præter fatum ſine mente dolores. Quia ergo non fatis,ſed nobis imputanda ſunt peccata, adiectum eſt forſitan quod vero generi ſuo fatale putat,exemplis comprobare poſſit, & facit inductione quadam,& ratione,quam Seru.affert ad vj.Æn. dicens indicato à Sole adulterio Martis,& Veneris,Vulcanus minutiſſimis catenis cinxit lectulum,quibus Venus,& Martis ignorans implicati ſunt,& cum ingenti turpitudine reſoluti ſub teſtimonio cunctorum deorum.

Iuppiter Europam (prima eſt ea gentis origo)
Dilexit, tauro diſſimulante deum.

HVBER. IVppiter) Europam, Agenoris Tyrij regis filia formoſiſſima cum in littore ma-

Paſy

Paſyphaë mater decepto ſubdita tauro
Enixa eſt vtero crimen, * onuſque ſuo.
Perfidus Aegides ducentia fila ſecutus
Curua meæ fugit tecta ſororis ope.
En ego nunc, ne forte parum Minoia credar:
In ſocias leges vltima gentis eo.
Hoc quoque fatale eſt: placuit domus vna duabus:
Me tua forma capit: capta parente ſoror.
Theſides, Theſeuſque duas rapuere ſorores:
Ponite de noſtra bina trophæa domo.
Tempore, quo nobis inita eſt Cerealis Eleuſis:
Gnoſia me vellem detinuiſſet humus.
Tunc mihi præcipue; necnon tñ ante placebas;
Acer in extremis oſſibus hæſit amor.
Candida veſtis erat: præcincti flore capilli:
Flaua verecundus tinxerat ora rubor.
Quemque vocant aliæ vultũ, rigidũque, trucẽque,
Pro rigido; Phædra iudice; fortis erat.
Sint procul à nobis iuuenes, vt fœmina, compti:

cis, vbi armenta paſcebãtur, ſpaciaretur, Iuppiter eius amore captus: in taurum candidiſſimum, & placidiſſimum ſe conuertit, cuius illa pulchritudinẽ admirata acceſſit proprius, quẽ cum videre placidiſſimum, auſa eſt etiam eius tergum inſcendere, at ille paulatim littus ꝓgreſſus, tandem mare intrauit, & eam in Cretá detulit. ibique cũ ea concubuit, ex qua genuit Mino eſt, re aũt vera Iuppiter rex Cretæ captus amore Europe, cum eam aliter habere non poſſet, naui, quæ ſignũ, auri habebat, eam abduxi, inde à poëtis datus eſt locus fabule, quod à tauro ſit abducta. [Prima) Quia ex ea natus eſt Minos pater meus. [Origo) Principium gẽtis familiæ noſtræ. [Diſſimulante) Occultante, quia in forma tauri Iuppiter latebat. [Paſyphaë) Non ꝑ æ, diphthongũ,

* *onuſq; ſuum. Sic & infra ĩ Canace. Et poſitũ eſt vteri crimẽ onuſq; mei*

ſed per aë diuiſas ſyllabas ꝓnunciandũ eſt. Fuit aũt Paſyphaë filia Solis, qui Tauri turpi amore capta cum eo concubuit, ex quo genuit Minotaurum, vt plenius in ſecunda epiſtola ſuper eum locum. Et tauri mixtaque forma viri. [Decepto) Fraudato, quia facta lignea vacca, ſuppoſita eſt pellis vaccæ, quam magis taurus amabat, & illa incluſa in illa vacca lignea, quã Dædalus fabricauerat Tauri coitum excepit. [Enixa eſt) .i. peperit. [Crimen, onuſque) .i. onus crimінoſum, & infame, endyadis eſt. [Perfidus Ægides) Aliud exemplũ ſuæ ſororis Ariadnes, quæ Theſei amore capta ei modum dedit, quo Minotaurum interficeret, & ex labyrintho poſſet exire dato ei filio, quod ſecutus veniret ad egreſſum labyrinthi, narrata eſt alibi ſuperius hæc fabula. [Ægides) Theſeus filius Ægei. [Perfidus) Quia non ſeruauit fidem ſorori meæ datam [Fugit) Euitauit. [Tecta curua) Periphraſis eſt labyrinthi. erat enim multis circuitibus factus. Virg. Ille dolos tecti ambageſque reſoluit. Cæca regens filo veſtigia. Ope ſororis, auxilio, quod ei, Dædalus indicauerat, qui ipſum labyrinthũ fabricauerat. [En ego) Iungit ſe ſupradictis, quarum amorem fatalem eſſe dixit. [En) Ecce. [Vltima gentis) Quia omnes quam me anteceſſerunt ita fecerunt, quia Minos & Paſyphaë non habebant aliam filiam minorem natu, Phædra. [Socias) Mihi, & illis cõmunes. [Leges) Conditiones. [Ne forte parum credar Minoia) .i. ne ſi aliter eſſem, non putarer eſſe de gente Minois, quæ fataliter amori ſubiecta eſt, Minoia vel filia Minois, vel de eius gente. [Hoc) .ſ. quod ſequitur. [Quoque) Sicut amor fuit fatalis. [Placuit) Ecce quod eſt fatale. Quia. [Vna domus) .ſ. tua. [Duabus) Ariadnæ ſorori meæ, & mihi. [Soror) Ariadnæ. [Capta) Amore victa. [Parente) Tuo [Theſides) Hippol. [Ponite) Erigite, & oſtentate. [Bina trophæa) Bina monumenta victoriæ. [De domo noſtra) Ex qua duas rapuiſtis. translatio ſumpta à militia nam trophæa dicuntur bellicæ victoriæ, monimenta à verſis hoſtibus dicta, nam τρέπω, ſignificat verto noſtri addunt aſpira. [Tempore) Commemorat tempus quo primum eſt capta amore Hippol. dicit enim fuiſſe cum myſteria Cereris Eleuſinæ celebrarentur, eſt autem Eleuſin, ſiue Eleuſis, nam vtrunque dicitur, vrbs Atticæ, ita dicta ab euentu Cereris, naui Eleuſis græce additum ſignificat. In ea. vt ſcr. Str. fuit Eleuſinæ Cereris templum, & phanum myſticum, quod Iotinus apparauit. Dio. etiam ſcr. Cererem cum ampliſſimis ſacrificijs cultam fuiſſet, tum

Eleuſinæ myſterijs,quæ antiquitate,caſtimoniaq́ue apud omnes homines ſunt vulgata in his igitur ſacris dicit Phædra ſe vidiſſe Hippol.& eius amore exarſiſſe,quo tempore optat ſe fuiſſe in Creta,quia non incidiſſet in tantas curas amoris Eleuſis. [Cerealis) Cereri ſacrata vel in qua. Ceres colitur.[Inita)Intrata adita. [Vellem) Cupere. [Tellus gnoſia,) Id eſt terra cretenſis,in quam ſum nata. [Detinuiſſet me)Habuiſſet me,quia non incidiſſem in tantas curas,tunc cum vidi te apud eleuſina. [Necnon,) Id eſt etiam ante alio tempore. [Acer)Vehemens & inexpugnabilis. [Hæſit) Affixus eſt.[Extremis oſſibus,) Id eſt in medullis,quæ ſunt intra oſſa,extrema autem non exteriora ſed interiora hoc loco intelligamus;id eſt vltima,extrema autem oſſa ſic dicimus,ſicut primum,& vltimum. primam enim terram dicimus vicinam littori,ſi ex mari veniamus,vt Virgil. j. Æn. Primamq́ue vetant conſiſtere terra, at ſi in mare eamus erit vltima ſic intelligi debet hic locus, vt dicamus extrema oſſa magis propinqua medullis,in quibus maxime dicitur eſſe amoris calor, Virg. eſt mollis flamma medullas ordo eſt, amor acer tunc præcipue hæſit in extremis oſſibus, &c. reliqua dicta ſunt per parentheſim. [Candida) Oſtendit ea,quæ excitauerunt tantam flammam amoris ſcilicet cultum Hippol.& naturalem quendam decorem. [Candida) Aut quia Hippol. in ſignum integritatis,& pudicitię delectaretur tali veſte,aut quia mos ſacrorum fortaſſe talem exigeret habitum. [Præcincti) Ornati. [Flore) Floreis coronis. [Tinxerat) Pinxerat. [Flaua) Alba cum rubore,flauus enim color,vt ſcr. Aul. Gel. ex albo viridi,& ruffo conſtat. vnde appellamus flauas ſegetes cum ſunt iam maturitati propinque, tunc enim habent talem colorem. [Verecundus) Iuuenilis, & qualis ex verecundia prouenire ſolet. [Quenque vocat) Quia Phædra non poterat negare in Hippol. eſſe quandam vultus ſeueritatem. aſcribit eam virtuti,& dicit non appellandum rigidum,aut truculentum vultum Hippol. vt aliæ mulieres dicunt,ſed ſuo iudicio eſſe fortem,id eſt virilem,nam fortitudo proprie eſt virorum. [Pro rigido,) Id eſt loco rigidi. [Sint procul) Non placent,inquit,nobis iſti muliebres ornatus in viris. [Compti) Ornati.

ASCEN. HOc) Dolens Venus omnem Solis ſtirpem infandis amoribus proſecuta eſt. Vnde Paſyphaë Soli filia,Minois cretenſis regis vxor,Tauri more arſit,& arte Dædali incluſa in ligneam vaccam ſeptam corio cum eo concubuit,hinc natus Minotaurus,qui labyrintho incluſus carnibus humanis vexebatur. Hæc ille. Et reliqua ad principium ſexti ad illud Dædalus,vt fama eſt &c.Phædra autem Paſiphaës filia altius orditur generis ſui amores, vt in textu videre eſt. qui ſatis patet ſuſperioribus commentarijs. Sic tamen trunculus literariæ militiæ quòd Paſyphaë,& Phaëton,non Paſyphæ,nec Phæton legendum eſt.[Perfidus Ægides) Theſeus pater Hippol. quem perfidum dicit,quia ſe deceptam, & ſororem, aſſerit quinetiam ipſum Hip. & mřem eius,vt aſtruat illi fidē ſeruari non oportere. [Me tua forma capit) Non dicit ſe captam amore patris, vt inuitam in eius matrimonium veniſſe ſignificet. [Theſides) Theſei filius Hippol. Sed quomodo,rapuit quia aſpernatur eam Nymphe formoſitate,qua capta eſt, & coacta ſequi inuitum. [Inita Eleuſis,) Id eſt initiata ſunt feſta Cereris Eleuſinæ,id eſt cum Athenis propter feſta eleuſina eſſemus. [Quemq́ue vocant alię, &c.) Ordo eſt. Et ſup.is vultus,quem vultum alij vocant. [Et rigidum & trucem,) Id eſt truculentum. [Erit fortia,) Id eſt præ ſe ferre fortitudinem & robur animi. [Prædra iudice,) Id eſt iudicante,aut iudicio Phædræ hoc eſt iudicio meo, nam ipſa de ſe,quaſi de alia loquitur, hoc eſt licet vltus tuus videatur alis forte trux,& immitis, quia non colitur, tamen eſt meo iudicio placidus, & index fortis animi. Notandum autem quia iudex, & index communis ſunt generis. vnde hic Phædra iudice dicitur.

HVBER. COli) Ornari. [Modico fine) Apparatu, & menſura moderata, & non nimia, vt mulieres, de quibus Terentius dum moliuntur, dum comuntur annus eſt. Ideo in primo de arte, dixit.

Fine coli modico forma virilis amat.
Te tuus iſte rigor, poſitiq́ue ſine arte capilli,
Et leuis egregio puluis in ore decet.
Siue ferocis equi luctantia colla *recuruas:
Exiguo flexos miror in orbe pedes.

* retorques.

Seu

Seu lentum valido torques haſtile lacerto:
Ora ferox in ſe verſa lacertus habet.
Siue tenes lato venabula cornea ferro:
Denique noſtra iuuat lumina quidquid agis.
Tu modo duritiem ſiluis depone iugoſis:
Non ſum materia digna perire tua.
Quid iuuat incinctæ ſtudia exercere Dianæ?
Et Veneri numeros eripuiſſe ſuos?
Quod caret alterna requie, durabile non eſt:
Hæc reparat vires: feſſaque membra leuat.
Arcus, & arma tuæ tibi ſint imitanda Dianæ:
Si nunquam ceſſes tendere, mollis erit.
Clarus erat Cephalus ſiluis: multæque per herbas
Conciderant illo percutiente feræ.
Nec tamen Auroræ male ſe præbebat amandum:
Ibat ad hunc ſapiens à ſene Diua viro.
Sæpe ſub ilicibus Venerem, Cinyraque creatum
Suſtinuit poſitos quælibet herba duos.
Arſit & Oenides in Mœnalia Atalanta:
Illa feræ ſpolium pignus amoris habet.
Nos quoque iam primum turba numeremur in iſta,
Si Venerem tollas: ruſtica ſilua tua eſt.
Ipſa comes veniam: nec me * ſalebroſa mouebunt

Forma viros neglecta decet, & idem paulo poſt Hipp. Phędra nec erat bene comptus amauit. [Te tuus) Dicit illum rigorē, quem aliæ mulieres damnāt in Hipp. decere. [Rigor) Seueritas in aſpectu, ſine aliqua laſciuia. [Poſiti) Relicti. [Sine arte) Te quia ars etiam eſt in ordinandis capillis. [Leuis) Tenuis puluis qui ſignificat exercitium. [In ore) In facie. [Decet).i.te. [Siue) Diſcurrit Phędra per varios actus, & exercitia Hip. quibus omnibus dicit ſe delectari & primum arte equitandi. [Recuruas) Reflectis. [Luctantia) Dura reſiſtentia fræno. [Ferocis) Fortis. [Miror) Laudo. & cum admiratione aſpicio. [Pedes).ſ.equi. [Flexos) Reuolutos. [In exiguo orbe) In exiguo ſpatio terræ & circulo: nam hoc magnæ eſt artis, equitandi. [Seu lentum) Aliud exercitium iuuenile in iaculando. [Torques) Iacis. [Lentum) Molle, non aſperum tactu, liber quidam vetuſtus habet vallum, pro lentum.

* *Latebroſa.*

[Lacertus).i.brachium tuum. [Ora).ſ.mea, quia aſpicio quanta arte iaculeris. hæc enim iuuenū exercitia quæ ſunt fortitudinis inditia, ſolent mulieres maxime capere. vnde & Ouid. in viij. Met. dicit Scyllam filiam Niſi regis Megarenſium non pulchritudine Minois, ſed etiā talibus virtutibus eſſe captam. [Venabula) Tela apta venationi. [Lato ferro) Pro lati ferri, qualia ſolent eſſe venatoria tela. [Cornea) Non à cornu animalis, ſed à cornu arbore dura, ex qua fiunt venabula optima eſt deductum deriuatiuum. [Lumina) Oculos. [Tu modo,) Quaſi dicat hoc ſolum velim, vt non ſis durus. [Siluis iugoſis,) Id eſt in ſiluis montium, vbi ſoles plurimum verſari. [Tua materia) Tua cauſa. [Quid iuuat,) Quaſi dicat nihil. [Studia) Exercitia. [Dianæ).i.venationis cuius vt ſupra diximus dea eſt Diana. [Eripuiſſe) Imminuiſſe. [Suos) Sibi debitos. [Numeros) Gradus amoris qui dicuntur eſſe quinque, viſus, & auditus, contactus, & oſcula, factum. [Sed numeros,) Id eſt affectus. [Quod caret) ſententia eſt. [Alterna) Variata, & viciſſim poſt labores ſumpta. [Durabile non eſt) Non diu durat. [Hæc) Requies. [Reparat) Reficit. [Feſſa) Fatigata, & debilita. Nouas in priſtinum ſtatum reducit. [Arcus) Proponit ei exemplum notum. [Et arma) ἐφεξήγησις ephexegeſis.i.declaratio. nam & ponitur pro. id eſt arcus enim ſunt arma Dianæ. [Mollis erit,) Id eſt arcus, & per conſequens inutilis. [Si nunquam ceſſes tendere,) Id eſt ſi ſemper fuerit tentus, & in vſu & nunquam ceſſet. [Clarus erat) Adducit Phædra exemplum quorundam, qui in ſimili vitæ ſtudio verſari ſunt, quo Hippolytus quos dicit ab Hippolyto eſſe imitandos in amore: ſicut in venatione. [Cephalus) Athenienſis fuit filius, vt quidam dicunt Æoli, ſed vt Strabo ſcribit libro decimo Deionei filius fuit, à quo Dulychium inſula Cephalenia dicta eſt: is vxorem habuit Procrin, Erichthei Athenienſium regis filiam à qua ardenter amatus eſt: nec minus eam mutuo amo-

Et tenuis tellus audit vtrunque mare.
Hic tecum Troezena colam, Pyttheia regna:
Iam nunc & patria carior illa mea eſt.
Tempore abeſt: aberitque diu Neptunius Heros:
Illum Pyrithoi detinet ora ſui.
Præpoſuit Theſeus (niſi vos manifeſta negamus)
Pyrithoum Phædræ, Pyrithoumque tibi:
Nec ſola hæc ad nos iniuria venit ab illo:
In magnis læſi rebus vterque ſumus.
Oſſa mei fratris claua perfracta trinodi
Sparſit humi: ſoror eſt præda relicta feris.
Prima ſecurigeras inter virtute puellas,
Te peperit, nati digna fauore parens.
Si quæras, vbi ſit: Theſeus latus enſe peregit:
Nec mater tanto pignore tuta fuit.
At nec nupta quidem, tædaque accepta iugali:
Cur: niſi ne caperes regna paterna nothus?
Addidit & fratres ex me tibi: quos tamen omnes
Non ego tollendi cauſa, ſed ille fuit.

[Æquora) Dicit Phædra ſe nõ derelicturam Hipp. & futurum cũ eo in Troëzene vrbe, quam ille libenter habitabat dicit autem Troëzena eſſe in Iſthmo Achaiæ, eſt autem Iſthmos terra anguſta inter duo maria duo autem Iſthmi celebres memorantur vnus Achaicus in quo fuit Corinthus, & alter Thracius, in eo Iſthmo eſt Troëzẽ vrbs in ſinu Argiæ, qui Saronicus dr̃, in ea regnauit Pytheus pr̃ Ethræ, auus maternus Theſ. Ouid. lib. xv. Met. eſt propè Pytheam tumulus Troezeam &c. cuius loci habitatione delectatus eſt Hip. dicit igitur Phędra ſe habituram cum eo Troëzena, & eam habitationem, quia placet Hipp. placere etiam ſibi plus prima ſua. [Illa) Troëzẽ. [Carior) Quia tu ea delectaris. [Tempore abeſt) Arguit à commoditate, quod Theſeus eius pater abſit. [Tempore) In opportune. [Diu) Per longum tempus. [Neptunius heros) Theſeus Neptuni nepos, nam Ægeus filius fuit Neptuni. [Ora) .i. regio. [Sui) Amici, quem carum habet. [Præpoſuit) Adducit Theſeum in odium Hipp. dicens eum pluris facere Pyrithoum, quam eum, & quam ipſam Phædram. [Manifeſta) Quæ apparent, & non indigent probatione. [Sola) Pergit a amplificare odium Theſei. [Hæc ſolo iniuria) .ſ. quod plus amet Pyrithoum, quam nos. [Vterque) Ego, & tu. [In magnis læſi rebus) .i. in rebus maioris momenti. [Oſſa) Ecce cõmemorat prius iniurias in ſe a Theſeo illatas. [Mei fratris) Minotauri. [Claua) Telum fuit, quo Theſeus ad imitationem Herc. eſt vſus. [Sparſit) Dilacerauit. [Soror) Ariadne. [Præda) Rapina, vt in eius epiſt. ad Theſeum videbimus. [Prima) Nunc narrat iniurias illatas Hippol. & vt iniuria videatur maior proponit laudem eius matris, in quam accepit iniuriam. [Prima) Maxima eccellentiſſima. [Inter puellas ſecuri genas) Inter Amazonas, quæ ſecuri pro telo vtebantur. [Parens) Hip. mater tua. [Digna fauore nati) Digna talem filium peperiſſe. [Vbi ſit) Mater tua. [Peregit) .i. tranſegit, & transfixit. [Nec fuit tuta tanto pignore) .i. nec propter te pater tuus habuit reſpectum eam interficiendi. [Tantu pignore) .i. tanto filio plerunque .n. mariti cauent inferre iniuriam vxoribus, non propter ipſas, ſed propter filios, quem quidem reſpectum dicit nõ habitum fuiſſe à Theſeo. [At nec nupta quidem) Alia iniuria, quod non acceperit vxorem legitimam Hipp. matrem Hipp. idque factum fuiſſe dicit à Theſeo in odium Hipp. vt non legitime natus non poſſet ſuccedere paternæ hereditati. [Cur) Si non eſt accepta. [Tæda iugalis) .i. legitimo matrimonio, nam in nuptijs tędas deferebant accenſas. [Nothus) Non legitime natus, & ſcribetur per th, nam ſine aſpiratione, ventum ſignificat. [Addidit fratres tibi ex me) .i. genuit etiam alios filios ex me, qui ſunt fratres tibi. nam ſi amaſſet te non curaſſet ex alia muliere ſuſcipere, ne te offenderet ex Phędra .n. natus eſt Demophoon, vt ſupra diximus, & Antilochus. [Quos omnes) Filios patres tui, & tibi fratres. [Ego non fui cauſa tollendi) Excuſat ſe, quia poſſet Hipp. dicere quare ergo aluiſti, ſi ſciebas hoc eſſe mihi nociturum. dicit ſe non fuiſſe, ſed Theſeum, qui aluerit. [Tollendi) Alendi, educandi. Terent. Quidquid peperiſſet, decreuerunt tollere. & Iuuen. Tollere dulcem cogitat heredem.

O vtinam nocitura tibi pulcherrimè rerum,
In medio nixu viſcera rupta forent.
I nunc: & meriti lectum reuerere parentis:
Quem fugit: & factis abdicat ille ſuis.
Nec quia priuigno videar coitura nouerca:
Terruerint animos nomina vana tuos.
Iſta vetus pietas, æuo moritura futuro,
Ruſtica Saturno regna tenente, fuit.
* Saturno perijt: perierunt & ſua iura:
* Sub Ioue nunc mundus: iuſſa ſequare Iouis:
Iuppiter eſſe pium ſtatuit, quodcunque iuuaret:
Et fas omne facit fratre marita ſoror.
Illa coit firma generis iunctura catena:
Impoſuit nodos cui Venus ipſa ſuos.

HVBER. O Vtinam) Optat ſe fuiſſe mortuam in partu, ſi filij, quos ex Theſeo genuit, ſunt nocituri Hipp. [Viſcera mea forent rupta) Fracta. [Nixu) Partu, nam niti parere ſignificat, in quo ſignificato frequentius vtimur compoſito eniti, ſunt: qui volunt intelligere. [Viſcera) .i. filij, ſed prior ſenſus videtur oſtendere maiorem amoris affectum. [I nunc) Reſponſio. [Meriti) Ironice) q.d. imo. non meriti. [Reuerere) .i. honorata, & caue, ne violes, quia Hip. poſſet dicere magnũ eſſe nefas priuignum cum nouerca coire, ideo magna auctoritate refellit hanc obiectionẽ, cum dicit hoc à Ioue permitti. [Nomina vana) Priuigni, & nouercæ, qui licet nomine ipſo videantur habere affinitatem, tamen non habent, ideo dixit vana, nullius effectus. [Nec terruerint) .i. nec terreant. [Coitura) Cõmiſcenda. [Priuigno) Nam priuignus dr̃, quaſi prius genitus, hoc eſt antequam nouerca adducta ſit, nouercam autem quaſi nouam arcam, hoc eſt nouam vxorem dici, quidam volunt, ſunt autem nomina ad aliquid dicta, ſicut pater & filius, vitricus etiam priuigno opponitur, dicitur enim cui mater alicuius nupſit poſt prioris mariti mortem. [Iſta) Hoc pronomen ad contemptum refertur. [Vetus) Et ideo iam digne deponi. [Moritura) Quæ deficiet. [Pietas) Religio, & reuerentia concubitus inter affines. [Æuo futuro) Seculo venturo. [Fuit) .i. ſeruata eſt. [Saturno) Qui regnauit in Italia primi temporis cum Iano. [Tenente regna ruſtica) .i. regna, quæ nullum habeant cultum, vituperat autem illa tempora, vt etiam vituperet mores, qui in eis ſeruabantur, & cauendum ne dicatur fuit ruſtica. [Eſſe pium) .i. licere, & recte fieri. [Quodcunque iuuaret) .i. quidquid liberet. [Statuit) Iudicauit, vel legibus ſanciuit. [Marita) .i. nupta. [Fratre) Vel cum fratre, vt præpoſitio ſubaudiatur, vel fratre pro fratri, vt ſit caſus pro caſu, vt apud Iuuen. Quæ molle calenum porrectura viro miſcet ſitiente rubetam, pro ſitienti, licet hoc poſſit ſtare ablatiuus abſolute poſitus. [Illa) Laudat vinculum neceſſitudinis amoris, & coitus, quod quidem dicit eſſe firmiſſimum. [Cathena) Vinculo. [Iunctura) Coniunctio generis, conſanguinitatis, vel affinitatis, & eſt ſenſus illa coniunctio affinitatis, vel conſanguinitatis, quæ Veneris nodis eſt ligata, eſt valde firma, & inſeparabilis. [Cui) Iuncturæ generis. [Nodos) .i. nexus. [Suos) Quibus ipſa ſolet omnia animalia inter ſe ligare.

Hæc duo carmina multis codicib. non legũtur.

ASCEN. I Nunc, & meriti) Aperta ironia, quæ ſub forma præcipiendi vim negandi habet, quaſi dicat non eſſe verendum adire lectum talis patris, præcipue cum ipſe pater fugiat, & abdicet eum. At ſi Hipp. dicat ſolis ſe nominibus poſſe terreri, nam ſatis eſt, quia pater eſt, cui contumeliam faciat, & nouerca per quam. Ad quod callida mulier docet conſanguinitatis, & affinitatis nomina nihil feciſſe apud Priſcos. Nam apud eos ſororem duxit frater vt Iunonem Iuppiter, licet ſimplex ruſticitas tempore. Saturni pium putauit abſtineri à lecto alieno, quod Iuuen. expreſſe docet in principio ſextæ Satyræ dicens. Crede pudicitiam Saturno rege moratam. In terris &c. Et paulo poſt. Viderunt primos argenta ſecula mœchos. Auctoritate igitur Iouis vtuntur fere perditi mortales cum is, & primus, & ſummus adulter prædicetur. Sed auctore Plin. lib. ij. Dicere inter deos connubia, aut adulteria proxime ad dementiam accedit. [Suos nodos) .i. nexus coniugales, nam cæſto ligat. Venus legitime nubentes, verum vult maiorem eſſe amorem vim inter conſanguinitate, aut affinitate coniunctos.

Nec labor eſt cælare; licet; pete munus ab illa,
Cognato poterit nomine culpa tegi.
Viderit amplexus aliquis: laudabimur ambo:
Dicar priuigno fida nouerca meo.
Non tibi per tenebras duri reſeranda mariti
Ianua: nec cuſtos decipiendus erit.
Vt tenuit domus vna duos: domus vna tenebit:
Oſcula aperta dabas: oſcula aperta dabis.
Tutus eris mecum: laudemque merebere culpa:
Tu licet in lecto conſpiciare meo:
Tolle moras tantum: properataque fœdera iunge:
Qui mihi nunc ſæuit, ſic tibi parcat amor.
Non ego dedignor ſupplex, humiliſque precari.
Heu, vbi nunc faſtus, altaque verba iacent?
Et pugnare diu, nec me ſummittere culpæ
Certa fui: certi ſi quid haberet amor.
Victa precor: genibus tuis regalia tendo
Brachia: Quid deceat, non videt nullus amans.

HVBER. NEc labor eſt cęlare) Arguit nunc ab opportunitate cælādi, quam oſtendit eſſe facilem. [Nec labor) Ordo eſt, nec laborem. [Cælare).i.occultare.ſ.concubitum noſtrum. [Pete munus) .ſ.cælandi. [Ab illa).ſ.Venere. [Licet).i.eſt licitum tibi,vt petas, interponitur autem quaſi per parentheſim. [Culpa) Peccatum noſtrum. [Tegi) Occultari. [Nomine cognato).i.ſub nomine cognatione. [Viderit) .i. ſi viderit. [Laudabimur) Quia dicet nos hæc facere, ex caritate, & pietate, quæ debet eſſe inter filium,& matrem. & nō credet eſſe ex turpi affectu. [Fida) Bona & non inſidioſa quales,vt plurimum ſolent eſſe nouercæ. Virg. Eſt mihi nāque domi pater,eſt iniuſta nouerca. [Non tibi) Arguit à facilitate negocij dicit: quod tum ambo ſint in eadem domo, non erit multum laborandum, vt habeat aditum ad concubitum Phædræ,quemadmodum ſæpe laborant alij amantes, [Reſeranda) Aperienda. [Per tenebras).i.nocturno tempore: quod ſolet eſſe aptum amantibus. Tibullus: Hæc mihi te adducit tenebris &c. [Duri) Inexorabilis,vel crudelis qui plus æquo ſæuit in adulteros deprehenſos. Iuuen. & pœnas metuet qualcunque mariti exigere irati,& paulo poſt. Exigit autem interdum dolor. plus quam lex vlla dolori conceſſit.[Cuſtos) Qui ſolet adhiberi ianuæ: Iuuen. Sed quis cuſtodiet ipſos cuſtodes? &c. [Vt tenuit) .i.ſicut aliàs mecum fuiſti in eadem domo patris tui,ita nunc erimus,& nihil quid faciemus, erit ſuſpectum. [Vt) Sicut. [Vna).i.eadem. [Aperta) In conſpectu omnium ex affectu caritatis. [Dabis aperta) Ex affectu amoris Venerei. [Culpa merebere laudem) .i. peccando laudaberis. [Licet) Quamuis. [Tantūmodo,)q.d.cum nihil ſit,quod obeſt. [Properata).i. ſine dilatione facta. [Fœdera).ſ.noſtri coitus. [Sic parcat tibi) .ſ. vt mihi.i.ſæuiat ſic tibi,vt mihi,vel ſic ponatur adiuratiue,& deprecatiue,ſicut diximus ſupra in eo loco. Sic omnes Peleus pater impleat annos &c. id eſt ſic amor non te lædat,ſed ſit tibi mitis. [Ego) Quæ ſum neptis Iouis,& ſolis: habet autem Emphaſim hoc pronomen: vt apud Virg. Aſt ego quę diuum incedo regina. [Heu vbi nunc faſtus).i.ſuperbia,& elatio mei generis,q.d.amor omnia depreſſit. [Et pugnare) Ad excuſationem ſuam hæc ſubdit. [Pugnare) Reſiſtere. [Certa fui).i.deliberaui. [Si quid certi) Correctio: Quia amor leuis eſt, & inconſtans. [Victa).ſ. ab amore. [Genibus tuis) Hæc enim erant dicata miſericordiæ: vnde ſupplicantes, vt ſupra diximus ad pedes eorum,quibus ſupplicabant, iacebant, & genua amplectebantur. [Quid deceat) Quid ſibi ſit honeſtum, quia multa facit contra dignitatem ſuam.

ASCEN. NEc labor eſt cælare) Docuit religionem deoꝝ non obſtare,docet nunc pudorem mūdanum nō poſſe officere,cum facile ſit cęlatu,qn̄quidem nemo ſit habiturus ſuſpicionē de affinitate coniunctis,& vna domo ſociatis. Itaque oīno, quæ ille obijcere poſſet. hæc facere docet. [Dicar priuigno fida nouerca) Quod rarū eſt. nam in Buc. dr̄. Eſt mihi nanque domi pater,eſt iniuſta nouerca,& in Geor. Hippomanes,quod ſæpe malæ legere nouercæ. Eſt.n.nouerca patris,vxor,non mater,tn̄ Priuignus vero coniugis filius,ſed non eius cui priuignus, eſt quaſi ex priore genitus. [Laudemque merebere culpa:) Quia, quod

laſciue facies,pie feciſſe putaberis, ſed non vera eſt ea laus, quam deus, & conſcia damnat. [Non ego dedignor) Docet ſe vero amore capi, quem ad humilitatem compelit, vnde Æn. iiij. Improbe amor,quid non mortalia pectora cogis. Ire iterum in lacrymas,iterum tentare precando. Cogitur, & ſupplex animos ſummittere amori. Genibus tuis, quia vt dicit Seru. ad illud Æneid. iij. Et genua amplexus phyſici genua miſericordiæ conſecrata volunt, vt aures memoriæ, frontem Genio, dexteram fidei. [Quid deceat,non videt vllus amans) Diuerbiale eſt,inde cæcus amor dicitur.

Depuduit: profuguſque pudor ſua ſigna reliquit:
Da veniam faſſæ: duraque corda doma.
* Qđ mihi ſit genitor,qui poſſidet ęquora,Minos:
Quod veniant proaui fulmina torta manu:
Quod ſit auus radijs frontem vallatus acutis:
Purpureo tepidum qui mouet axe diem:
Nobilitas ſub amore iacet: miſerere priorum:
Et, mihi ſi non vis parcere: parce meis.
Eſt mihi dotalis tellus Iouis inſola Crete:
Seruiat Hippolyto regia tota meo.
Flecte feros animos: potuit corrumpere taurum
Mater: eris tauro ſæuior ipſe truci?
Per Venerem parcas oro: quæ plurima mecum eſt:
Sic nunquam, quæ te ſpernere poſſit, ames.
Sic tibi ſecretis agilis Dea ſaltibus adſit:

HVBER. * *Quid mihi etc. per interrogationem, & forte melior.*

Depuduit) .i. pudorem abiecit, de enim hoc loco non augmentum ſignificat,ſed priuationem. Profugus, qui à me diſceſſit. [Sua ſigna) Translatio ſumpta a militibus,qui fugientes relinquũt ſigna .ſ. vexilla, & hic eſt verus ſenſus, nam quod reliquerit ſigna, id eſt ruborem &c. aut qđ ſit translatio à literis ſigillatis non conuenit. [Faſſe).i. mihi, quæ confeſſa ſum tibi amorem meum. [Doma) Flecte translatio ſumpta ab equis. [Quod mihi) Legitur etiam. Quid mihi, & melior eſt lectio,quaſi dicat, quid prodeſt nunc mihi nobilitas? quid mei maiores? nam nobilitas ab amore vincitur & ei cedit. [Quid mihi).ſ.eſt vel prodeſt. [Qui poſſidet æquora,) Id eſt qui dominatur Cretæ,& multis inſulis, quæ in mari ſunt. [Quod veniant) Ordo quid prodeſt mihi, quod fulmina veniant. [Torta,) Id eſt iacta participium eſt, nam torquere ſignificat iacere. [Manu proaui,) Id eſt Iouis,qui Iuppiter licet ex parte Minois cuius eſt pater, ſit auus Phædræ,tamen ex parte matris Paſiphaës eſt proauus, nam Phœbus filius eſt Iouis, Paſiphaë vero mater Phædræ filia Phœbi. Iuppiter autem eſt, qui iacit fulmina, vt ipſe apud Ouid. ego ſum, qui fulmina mitto. [Quid ſit) Subaudi, quid prodeſt, quod ſit auus ſcilicet Phœbus, qui & ſol dicitur. [Vallatus) Circundatus. Tempora caput. Radijs,quibus illuſtrat orbem terrarum ipſe lib. ij. Met. At genitor circum caput omne micantes depoſuit radios. [Axe) .i. curru. [Purpureo) Aut pulchro,aut rubicundo,quia ſol mane rubet. [Iacet) Proſtrata eſt. [Priorum).i.ſupplicantium tibi,& qui te amant,de ſe autem intelligit licet pluraliter loquatur. [Eſt mihi) Poſt reliqua,quibus conata eſt perſuadere Hippolyto ad amorem ſui,ſubdit etiam ſpem dotis. [Crete) Nominatiuus eſt caſus,eſt autem inſula, vbi Iuppiter dicitur eſſe nutritus. Virgil. Creta Iouis magni medio iacet inſula ponto. de Ioue autem à Seru. talis refertur fabula. Saturnus ab oraculo Thetidis comperit ſe poſſe à filio regno depelli,quod timẽs,natos ex Rhea filios deuorabat,quæ nati Iouis pulchritudine delectata nymphis clam commendauit in monte Cretæ Dictæo,vbi eum aluerunt apes, & adhibiti ſunt Curetes,& Corybantes, qui tinnitu æris pueri vagitum audiri prohiberent, vnde ipſi ſunt matris deum miniſtri. [Seruiat Hippolyto,) Id eſt ſit ſub poteſtate Hippolyti. [Feros) Puros. [Potuit) Argumentum à maiori ad minus. [Mater) .ſ.mea Paſiphaë. Corrumpere in coitũ ſuum impellere. [Truci) Fero. [Per Venerem) Adiurat Hipp. [Quæ Venus eſt plurima mecum) .i.tota eſt mecum, vel plurima pro plurimum,nomen pro aduerbio. [Sic) Adiuuatiua particula. [Ames, quę nunq̃, poſſit fallere te).i.ſic amor tuus ſit certus,& potiatur votis ſuis, vt ea mulier, q̃ amabis,nunquam fallat te. [Sic) Adiurat per alia,& eſt ſenſus, ſic tibi faueat

Diana

Diana Dea venationis,vt non deſint tibi feræ,quas poſſis interficere. [Dea) Diana. [Agilis) Velox quidē oportet eſſe venatricem. [Adſit) Præſens ſit & faueat. [Saltibus) Nemoribus, & campis. [Secretis) Remotis non frequentatis. Talia.n. loca ſolent nutrire multas feras.

QVod mihi ſit genitor &c.) Docet non pauca amori ſubdita eſſe cum omnem generoſitatem ſuam illi ſubmittat,& ſimul laudat ſe à genere,& prius ab amore. [Eſt mi hi dotalis) Laudat ſe à dignitate, & fortunis. [Sic nunquam) Particula ſic, vt diximus,apta eſt comprecationibus. Omnia facilia ſunt, quo circa paucis rem abſoluimus. ASCEN.

Siluaque perdendas præbeat alta feras:
Sic faueant Satyri, montanaque numina Panes:
* Et cadat aduerſa cuſpide foſſus aper.
Sic tibi dent Nymphæ, quamuis odiſſe puellas
Diceris: arentem quæ leuet vnda ſitim.
Addimus his p̄cibus lacrymas quoq; verba precātis
Perlegis, & lacrymas finge videre meas.

PErdendas) Interficiēdas. [Sic) Alia adiuratio. [Satyri,& Panes:) Dij ſilueſtres,quod ipſe declarauit,cum dixit numina montana. [Foſſus) Percuſſus. Terent. Noli me fodere. [Cuſpide).i. haſta.ſ. tua. [Aduerſa) Oppoſita. nam venabula ſolēt opponi apris in pectus, ſupra quæ ſe ſæpe immittunt. [Cadat) Moriatur. [Sic tibi) Hæ omnes admirationes conueniunt, nam adiurat Hippolytum per ea, quæ ſcit optari à venatore. [Sic tibi) Ordo. Nymphæ.ſ. quæ præſunt vndis,& fontibus. [Dent) Tibi vndam. [Quæ leuet).i. quæ minuat. [Sitim arentem).i. quę ex ariditate,& ſiccitate concipitur. [Quamuis Diceris,&c.) Hęc dicta ſunt per parentheſim, q.d. quamuis Nymphæ hoc minime deberent facere,quia diceris habere odio puellas, cum ipſæ ſint puellæ. [Lacrymas quoque:) Etiam lacrymas, cum ipſæ ſolæ preces deberent ſufficere. [Finge) Puta.i. exiſtima ita videre me flentem,ſicut legis verba mea: Hippolytus,pro vt poëtæ fabulantur, virginitatis & Dianæ cultor, ſpreuit Phædræ turpem petitionem, qua ex re indignata falſo illum apud patrem Theſeum detulit,quod ei vim voluiſſet inferre. Ille patrem Ægeum,vt ſe vlciſceretur,rogauit. qui agitanti currum Hippolyto, Phocam immiſit,qua equi territi eum dilacerauerunt. Tunc Diana eius caſtitate commota. ab inferis eum ad vitam per Eſculapium filium Apollinis,& Coronidis reuocauit,Hippolytumque in Aricia nymphæ Egeriæ commendauit. & eum Virbium, quaſi bis virum iuſſit vocari quod Virg. vij. Æneid. oſtendit. Phædram vero audita morte Hippolyti,alij gladio,alij laqueo vitam finiſſe dicunt. Quo exemplo deterreantur mulieres omnes ab illicito deteſtabilique amor: ne vel idem, vel etiam miſerabilior finis ea ſequatur. HVBER. * Sic.

QVamuis odiſſe puellas) Muliebre genus inuiſum fuit Hippolyto, quod apud Euripide deteſtatur, eius rei meminit & Plutarchus. PARRH.

IN V. EPISTOLAM, ARG. HVBERTINI.

QVI plura de Paride velit videre: repetat argumentum primæ epiſtolæ. hic ſatis eſt dicere, quæ ad hunc locum pertinent. cum Paris in ſiluis Phrygijs apud paſtorem, ſiue armentarium (vt ſupra diximus) viueret: coniugio Oenones vſus eſt: quæ Nympha erat illorum locorum, cui Paris coniugij fidem promiſerat. Sed poſteaquam iudicium de pulchritudine trium dearū tulit,& Venerem duabus præpoſuit: vt Helenam ſibi ob precium iudicij promiſſam pateret, Lacedæmona acceſſit Cumq; iam fama eſſet: quòd eam ſecum adduxiſſet,& Oenone etiam hoc vidiſſet. dolens ſe priorem coniugem à Paride relictam eſſe,quæ ei ſemper fida fuiſſet: hanc epiſtolam ad Paridem ſcripſit. in qua fidem ſui amoris erga eum commemorat, & promiſſa Paridis ſibi facta, & conqueritur, quod ſe relicta adulteram accepit: nititurq; adducere eam Paridi in odium,& contemptum, commemorans eius impudicitiam,& fraudem factam Menelao eius priori marito,& contra dicit Oenone, quam conſtans, & fidelis ſemper fuerit ipſi Paridi: cum tamen habuerit multos amatores,à quibus fuerat ſolicitata.

Tolerandum patiendum. [Leniter).i.molliter,æquo animo. [Dolenda).i.cum dolore ferẽda. [Nondum) Narrat ſuam in Parim beneuolentiam,& ſua in eum merita. [Tantus) Tam magnus,quia tunc eras in numero paſtorum,non in numero procerum,ſicut nunc es. [Nympha).ſ.ego. [Edita) Genita. [De magno flumine) Alij dicunt fuiſſe filiam Xanthi,alij Cebreni fluuij,quia quidem poëtæ Græci eam Cebrenida appellant. ego qui certum affirment Cebrenum fluuium eſſe Phrygiæ,nondum memini me legere. Sed Cebreniam,ſiue Cebriniam regionem eſſe Phrygiæ Str. ſer. lib. xiij. ibi quæ dicit Alexandri,ſiue Paridis,& Oenones ſepulturam oſtendi q̃ dicunt Alexandri vxorem fuiſſe priuſquam Helenam raperet. [Seruus eras,) Eras famulus. [Qui nunc Priamides).i. qui nunc diceris filius Priami. [Abſit &c.) Per parentheſim hæc dicta ſunt. [Reuerentia abſit vero).i. reſpectus non habeatur, veritati dicendæ. [Tuli) Paſſa ſum. [Nubere) Fieri vxor,nam ad mulieres ſolum pertinet niſi in opprobrium referatur, vt apud Iuuen. Nubit amicus. Mart. Barbatus rigido nupſit Caliſtratus Afro. Idem: Nolito fronti credere,nupſit heri. [Sæpe greges) Commemorat conſuetudinem,quæ ſibi fuit cum Paride. [Arbore tecti).ſ.ſub vmbra arboris. [Præbuit totum).i. fuit nobis pro toro. [Cana) Alba epitheton pruinæ. [Humili) Non alta. [Stramen) Aſternendo dicitur,quidquid poteſt ſubterſterni,vt Paleæ & ſimilia. [Venatibus).i. venationibus,vel venantibus.i. venatoribus. [Tibi) Qui eras imperitus locorum. [Catulos) Filios,nam vt quarundam domeſticorum animalium,&quorundam volucrum filios dicimus pullos,vt pullum equi,pullum aſini,pullum aquilæ, pullum hirundinis, &c. ſi quarundam ferarum filios catulos dicimus,vt catulos leonum,catulos luporum,catulos vrſorũ,&c. [Tegeret) Occultaret, & tutas haberet. [Comes).ſ.tua.i.quæ tecum veniebam. [Diſtincta maculis).i.plena nodis. [Egi) Impuli inſtigaui. [Per iuga) Per montes. [Inciſæ à te).i. inſcriptæ. [Notata) Scripta. [Legor) In phagis,& alijs arboribus. [Populus) Arbor,q̃ aquis gaudet. Virg. Populus in fluuijs, Abies in montibus altis. [Conſita) Poſita,plantata,inde ager conſitus dicitur,qui arboribus abundat. [Memor noſtri) Quæ mei memoriam ſeruat,propter ſcripturam tuam. [Tum mea nomina creſcunt) Quia quanto maiores arbores fiunt, tanto magis apparent notæ, & literæ mei nominis. [Creſcite) Apoſtrophat ad arbores ipſas. [Et ſurgite) Erigimini. [Recta) Pro recte,nomen pro aduerbio,vt rauca ſonans annis.i. rauce. [In titulos meos,) Id eſt commemorationem mei nominis.

Pegaſis) Nympha Nais.i.amnis Cebreni filia, atque eo pacto ſe diſtinguit ab eiuſdẽ nominis alij: Oenone, N. fuit ẽt Budionis filia, à qua Ægina inſula appellata Oenone prius eſt,vt autumat Pythonetus Ægmetarum primo. Oenocium præterea celebrat Euripides,in Iphigenia Æaco patre natam. [Meo) Viro. Nam priuſquam Paris Helenam raperet Oenone Paridi nupſit,ex eoque Corythum peperit,vt eſt apud Lycophronem. [Magno flumine) Cebreni. Interpres Lycophonis. οἰνώνη τυγχάνει κεβρῆνος ἢ οἰνέως.i. Oenona filia fuit Cebreni,vel Oenei. [Abſit reuerentia vero) Secedat, inquit, perſonæ reſpectus,& omnis pudor,vbi quid ex fide narratur. [Seruus) Paſtor,antiquo Romano ex more,ſecundũ quem loquitur Ouidius omnes paſtores fuiſſe ſeruus,ex Strabone dum de brutis agit: Saluſtioque & Liuio conſtat. [Depreſſa) Corrige defenſa, & vitata ſub humili caſa. Sed hæc in Claudianum copioſius. Itaque ne Iouis (vt aiunt) Corinthus, inculcare ſuperſedebo. PARRH.

Perlegis? &c.) Nonnulli lib. habent hos verſiculos in capite. Nympha ſuo Paridi quamuis ſuus eſſe recuſat, Mittit ab Idæis verba legenda iugis: Quos quidem reor à grammaticis aditos,maior enim multo vis eſt ex abrupto inchoaſſe, vt fideles libros. [Perlegis? an coniux prohibet noua? Mycenæa manu.) Agamemnonis, aut potius Menelai,cuius coniugem rapuiſti. [Pegaſis,) Id eſt fontium Dea,ſeu Nympha,& quia Muſæ fontibus præſunt: Nymphæque ſunt; etiam Pegaſides dici ſolent. [Leniter,) Id eſt leni. hoc eſt tranquillo, & modeſto animo. Et tranſit vterque verſus in prouerbium. [De magno flumine) Scilicet Xantho. [Qui nunc Priamides,) Supple es. [Abſit reuerentia vero,) Id eſt ne contemnatur,quia veritas odium parit. [Tuli,) Id eſt ſuſtinui, paſſa ſum,dignata ſum. [Quis tibi monſtrabat) Docet ſe quoque magiſtram eius,qua pollet artis, fuiſſe. [Fagi inciſæ) Sic in Buc. Imo hæc in viridi nuper, quæ cortice fagi Carmina deſcripſi, &c. ASCEN.

Popule viue precor: quæ conſita margine ripæ,
Hoc in rugoſo cortice carmen habes:
Cum Paris Oenone poterit ſpirare relicta:
Ad fontem Xanthi verſa recurret aqua.
Xanthe retro propera: verſæque recurrite lymphæ:
Suſtinet Oenonen deſeruiſſe Paris.
Illa dies fatum miſeræ mihi duxit: ab illa
Peſſima mutati cœpit amoris hyems:
Qua Venus, & Iuno, ſumptisque decentior armis
Venit in arbitrium nuda Minerua tuum.
Attoniti micuere ſinus: gelidusque cucurrit,
Vt mihi narraſti, dura per oſſa tremor.
Conſului (neque enim modice terrebar) anusque,
Longæuosque ſenes: conſtitit eſſe nefas.
Cæſa abies: ſectæque trabes: & claſſe parata,

HVBER. Populе) Apoſtropham facit ad quãdam populum arborem, in qua dicit adhuc remanere ꝓmiſſionẽ Paridis erga ipſam Oenonẽ. [Cõſita) Polita. [Margine) Extremitate. [Rugoſo) Aſpero, ſiue cõtracto, & pleno rugis, quales ſolent eſſe cortices arboꝝ. [Cum Paris) Hoc eſt carmen, quod in teſtificatione ſui perpetui amoris in Oenonen Paris ſcripſerat, cuius ſenſus erat. Tunc aquam fluuij Xãthi reuerſuram ad fontem ſuũ cum Paris poſſet viuere Oenone à ſe derelicta, q.d. quod ſicut impoſſibile eſt quod aqua Xanthi vnquam reuertatur ad fontem, ita erit impoſſibile qđ ego Paris poſſim ſine Oenone viuere. [Spirare) Viuere. [Verſa) A curſu ſuo mutata. [Xanthe) Vertit Oenone ſermonem ad Xanthum dicens, vt redeat quandoquidem Paris potuit eam deſerere. [Lymphæ:) Aquæ. [Suſtinet) Patitur, & poteſt. [Illa dies) Narrat originem ſuorum maloꝝ, quæ incepit, quando tres Deę ſuppoſuerunt ſe iudicio Paridis. [Fatũ) Infortuniũ. [Hyems:) Tempeſtas tractum à mari. [Cœpit) Incepit. [Ab illa) .ſ. die, qua Venus &c. [Decentior armis ſumptis) .i. eſſet honeſtior armis ſumptis, quam depoſitis veſtibus. [In arbitrium) In iudicium tuum de pomo, de quo diximus in argumento primæ epiſtolæ. [Attoniti) Terrefacti. [Micuere) Tremuere, vt in prima epiſtola, vſque metu micuere ſinus. [Gelidus tremor) Qui facit gelidos. Virg. Extemplo Æneæ ſoluuntur frigore membra. [Vt) Poſtquam. [Narraſti mihi) Dixiſti mihi tres Deas ad iudicium tuum veniſſe. [Cõſului) Interrogaui. [Anus) Quæ plerunque interpretantur talia. [Et ſenes longæuos) .i. longæ ætatis. [Neque .n. terrebat modice) .i. multum terrebar, eſt .n. liptote, & per parentheſim legendum eſt. [Conſtitit) Per illos apparuit, & iudicatum eſt. [Eſſe nefas) Eſſe malum. [Cæſa abies) Breuis narratio apparatus Paridis ad rapiendam Helenam. [Abies) Arbor modo tanta apta nauibus ædificandis. [Cęſa) Inciſa .ſ. eſt. [Trabes) Ligna.

PARRH. Anus, & longæuos ſenes:) Sagos intelligit & coniectores, ex quo genere fuiſſe Pytheum Pelopis Tæthron patrem diximus ex Plutarcho. [Cõnſtitit) Vno ore prædixerunt.

ASCEN. Illa dies &c.) Ordo eſt. Illa dies, qua Venus, & Iuno, & Minerua nuda decentior .i. pulchrior ſup. futura. [Sumptis armis) .i. ſi ſumpſiſſet arma. [Venit in tuum arbitrium) .ſ. quælibet earum. [Duxit) .i. attulit. [Mihi miſeræ fatum) .i. fatale exitium. [Et hyems) .i. tempeſtas incerta. [Amoris peſſima) .ſ. in me. [Cœpit mutati ab illa) .i. poſt illam diem. [Poſtquam) .ſ. Veneri pulcherrimam puellam pollicenti data eſt à Paride ſententia. Nota eſt fabula, cum enim ab Thetidis cum Peleo, nuptias omnes Deæque præter Martem, & Bellonam inuitati eſſent, id ægre ferentes excluſi, Mercurium dimiſerunt cum aureo malo, ſeu pomo, in quo ſcriptum erat detur pulcherrimæ, quod proiectum inter ſummas Deas. Palladem, Iunonem, & Venerem, cum ſingulæ ſibi vendicare vellent, relatum eſt ad Paridẽ, qui pro Venere iudicauit, mercede pulcherrimæ puellæ illectus cum Minerua ſapientiam, & in bello victoriam, & Iuno regnum, & gloriam pollicerentur. Diſerte, & graphice dicit ſumptisque decentior armis, quia Veneri nuditas, Mineruæ armatura competit, ad quod alludit Auſonius noſter, vt ferè legitur ſic. Armatam Venerem, vidit Tritonia Pallas: Nunc certemus ait iudice, vel Paride. Tum Venus, armatam quid me male ſana laceſſis? Quæ quo te vici tempore, nuda fui.

Cærula ceratas accepit vnda rates.
Fleſti diſcedens: hoc ſaltem parce negare:
Præterito magis eſt iſte pudendus amor.
Et fleſti: & * madidos vidiſti flentis ocellos:
Miſcuimus lacrymas mœſtus vterque ſuas.
Non ſic appoſitis vincitur vitibus vlmus:
Vt tua ſunt collo brachia * nexa meo.
Ah quoties, cum te vento quererere teneri:
Riſerunt comites: ille ſecundus erat.
Oſcula dimiſſæ quoties repetita dediſti:
Quàm vix ſuſtinuit dicere lingua, vale.
Aura leuis rigido pendentia lintea malo
Suſcitat: & remis eruta canet aqua.
Proſequor infelix oculis abeuntia vela:
Quà licet: & lacrymis humet arena meis.
Vtq́ue celer venias, virides Nereidas oro,
Scilicet vt venias in mea damna celer.
Votis ergo meis alij rediture rediſti:
Hei mihi pro dira pellice blanda fui.

HVBER.

* noſtros

* uincla

Cærula) Coloris cærulei, eſt aũt cæruleus color inter viridem & nigrum, & eiuſmodi ſolet eſſe color maris. [Ceratas) Cera, vel pice illitas. [Parce) Abſtine, & noli negare hoc te fleuiſſe, cũ à me diſcederes. [Iſte amor) Helenæ. [Eſt magis pudēdus p̄terito).i. turpior tibi, q̃ mens.i. magis deberet te pudere amare Helenã, quam cõfiteri amaſſe me, quia amor meus erat licitus, & honeſtus. [Iſte amor) Adulteræ, quæ virũ reliquit, & liberos, vt externum ſequeret̃. [Et flecti, & noſtros) q.d. vterque fleuimus. [Noſtros ocellos flentis).i. oculos mei flẽtis, eſt.n. flẽtis genitiuus caſus, q͂a habet vltimã breuem, non aũt eſt accuſatiuus pluralis, vt quidam falſo exiſtimant, nam tales accuſatiui plurales in is deſinentes ſemper habentis finalem longam. [Suas) Proprias, vt quiſque ſuos patimur manes. [Non ſic) Comparatio amplexus Paridis. [Vlmus) Arbor vitibus apta, preſertim in Italia. Virg. Vlmisq́ue adiungere vites. [Vincitur) Legatur. [Vitibus appoſitis).i. adhærentibus, tanquam maritis ſuis. [Vt) Sicut. [Nexa) Implicita. [Ah quoties) Dicit tantum fuiſſe ante Paridis erga ſe amorem, vt cum eſſet diſceſſurus, quereretur ventum eſſe aduerſum, cum tamen reuera eſſet ſecundus, ſed pigebat eum diſcedere. [Teneri) Impediri. [Riſerunt) Quia videbant non eſſe verum, quod querebaris, ſed te hoc facere, quia pigebat te à me diſcedere. [Ille) Ventus. [Secundus) Felix. [Quoties,) q.d. ſæpiſſime. [Repetita) Renouata, quia cum me dimiſiſſes, ſæpe reuertebaris, vt me oſculareris. [Quàm vix).i. q̃ difficile. [Suſtinuit) Potuit. [Aura) Exponit proceſſum diſceſſus Paridis. [Malo) Arbore nauis, declinatur hic malus. [Suſcitat) Monet. [Eruta) Cõmota. [Canet) Spumeſcit. [Proſequor oculis).i. proſpicio. [Quà licet).i. quatenus licet.i. quantum poſſum. [Humet) Madeſit. [Vtq́ue celer).i. precor, facio vota pro celeri reditu tuo. [Nereidas) Nymphas maris Nerei filias. [Scilicet) Certe, & eſt quaſi irriſio ſui ipſius. quæ in damnum ſuum reditum Paridis optauerit. [Rediture) Qui eras rediturus. [Alij) Ad vtilitatem alterius ſ. Helenæ. [Hei mihi) Dolet, quod precata ſit ad vtilitatem alterius. [Blanda) Supplex. [Pro dira pellice).i. in vtilitatem pellicis, quæ mihi nocet. [Pellice).ſ. mea.i. Helena, pellex autem dicitur reſpectu mulieris, & non viri, vt Caliſto fuit pellex Iunonis, & non Iouis: eſt autem pellex, vt Maſſurius Iuriſconſultus ſcripſit, quę cum vxor non ſit, cum aliquo tamen viuit. vt vxor, quam nunc vero nomine amicam, & concubinam appellant. C. Flac. ſcribit ff. de verb. ſignif. eam pellicem nunc vulgo vocari: quę cum eo, qui vxorem habeat, corpus miſcet, quoſdam eam vocare: quæ vxoris loco ſine nuptijs in domo ſit, quam ſit Græci Pallacem vocant. vnde non bene ſentiunt: qui à pelliciendo dictam volunt. Nam & Nonius à græco vocabulo ſignificantiam trahere teſtatur. Feſtus dicit non ſolum mulieres alienis viris ſuccumbentes, ſed etiam mares pellices dici apud antiquos pellicem dictam, quæ vxorem habenti, nubebat, cui generi mulierũ à Numa Põp. etiam pœna conſtituta erat hac lege. Pellex aram Iunonis ne tangito, ſi tanget Iunoni trinibus demiſſis agnam fœminam cædito.

PARRH. Iste amor) Adulteræ, quæ virum reliquit, & liberos, vt externum ſequeretur.

ASCEN. VIncitur) A quarta coniugatione media longa.i.circunligatur. [Quererere) Sic leg. eſt, vt ſit qui venit à quererer, cuius ſecunda eſt perſona quærereris, vel quererere penultima longa, reliquis breuibus. [Ille ſecundus erat,) Hoc eſt ventus, de quo querebaris, erat ſecundus, & ita conueniens nauigationi. vnde comites ſcientes te irretitum amore riſerunt. [Votis) Ergo tu rediture.i qui debebas redire meis votis.i.ad vota mea, rediſti alij.ſ. Helenæ. extra carmen diceret, alijs rediturus rediſti, &c.

Aſpicit immenſum moles natiua profundum:
Mons fuit: æquoreis illa reſiſtit aquis.
* Hinc ego prima tuæ proſpexi vela carinæ:
Et mihi per fluctus impetus ire fuit.
Dum moror: in ſumma fulſit mihi purpura prora:
Pertimui: cultus non erat ille tuus.
Fit propior: terraſque cita ratis attigit aura:
Fœmineas vidi corde tremente genas.
Non ſatis id fuerat (quid enim furioſa morabar?)
Hærebat gremio turpis amica tuo.
Tunc * fleui, rupique ſinus: & pectora planxi:
Et ſecui madidas vngue rigente genas:
Impleuique ſacram querulis vlulatibus Idam:
Illuc has lacrymas in mea ſaxa tuli.
Sic Helenæ doleat: deſertaque coniuge ploret:

* Hinc ego vela tua cognoui prima carina.

* vero,

HVBER. ASpicit) Deſcribit locũ, vnde primum vidit Paridem reuertentem à Græcia cum Helena. [Moles) Altitudo, magnitudo. [Natiua) Naturalis, non autem arte facta. [Aſpicit) Dat ſenſum rei inanimatæ, non enim ipſa aſpicit, ſed, qui in ea ſit, aſpicere poteſt. [Immenſum) Quaſi quod ſit ſine menſura. [Profundum) Mare. aliàs pro cœlo ponitur. [Mons fuit).ſ.illa moles. [Reſiſtit) Opponit & eas frangit. [Hinc) Ex illa mole. [Prima) Nõ prima vela, ſed ego prima .i.ante alios: affectus.n.facit, vt plerunque primi ſentiamus, quod alij etiam poſſunt cognoſcere. Ouid.de Pyramo & Tyſbe: Quid non ſentit amor? Primi vidiſtis amantes: Et vocis feciſtis iter. [Fuit impetus) Vehemens voluntas. Ire per fluctus, vt tibi obuiam irem. [Dum moror) Dum expecto. [In ſumma prora).i.in ſumma parte proræ. [Purpura) Veſtis purpurea, qui habitus erat muliebris. [Tuus cultus).i.quem tu ſoleres geſtare, aut qui tibi conueniret. [Propior) Propinquior.ſ.nauis. [Cita aura).i.volucri vento. [Genas).i.vultum, partem enim pro toto poſuit, nam genas teſte Feſto, alij palpebras dici putant, alij eas partes, quæ ſub oculis ſunt, alij eas partes in quibus barba primum oritur. [Corde).ſ.meo. [Id).ſ.vidiſſet faciem muliebrem. [Non ſatis fuerat) Ad dolorem meum. [Quid enim) Parentheſis eſt. [Hærebat tuo gremio) Sedebat in ſinu tuo, & hoc erat mihi acerbius. [Tunc) Cum vidi amicam eſſe in gremio tuo. [Rupi) Dilaniaui. [Sinus) Veſtes. [Planxi) Percuſſi. [Secui) Incidi, & laceraui. [Vngue rigente).i.vnguibus duris. [Impleui).i.exclamaui alta voce. [Idam) Montem: de quo Virgil. Iamque iugis ſummæ ſurgebat Lucifer Idæ. [Sacram).ſ.Cybele. [Illuc) In Idam. [Has lacrymas) Quas fundo præ dolore. [In mea ſaxa).i.in ſaxa montis Idæ, in quibus ſoleo habitare. [Sic Helenæ) Imprecatur nunc Oenone ſimilem infelicitatem Helenę, vt quemadmodum priuauit Oenonem marito, ſic ipſa remaneat priuata ſuo. [Helenæ) Nominatiuus eſt græcus. [Sic) Sicut ego.

PARRH. MOns fuit) Hoc ex eorum ſententia, qui putant elementorum mutua viciſſitudine .ſ.dum aliud in aliud tranſit, rerum faciem mutari, mareque nunc eſſe, quod antea fuit terra & econtrario. lege Meteora Ariſt. & Senecæ quæſtiones naturales, hoc expreſſum in epiſtola Ariadnæ. Mons fuit apparent frutices in vertice rari Nunc ſcopulus raucis pendet adeſus aquis.

ASCEN. TErraſque cita) Coniuge, cita aura, non cita ratis, vt quantitas indicat. [Sic Helena doleat) Vtitur nunc imprecatiua particula ſic, quia oppoſitorum ſæpe effectuum vna ſunt arma.

Quæque

Quæque prior nobis intulit, illa ferat.
Nunc tecum veniunt, quæ te per aperta ſequuntur,
Aequora: legitimos deſtituuntque viros.
At cum pauper eras: armentaque paſtor agebas:
Nulla, niſi Oenone, pauperis vxor erat.
Non ego miror opes: nec me tua regia tangit:
Nec de tot Priami dicar vt vna nurus,
Non tamen vt Priamus nymphæ ſocer eſſe recuſet:
Aut Hecubæ fuerim disſimulanda nurus.
Dignaque ſum: & cupio fieri matrona potentis:
Sunt mihi, quas poſſunt ſceptra decere, manus.
Nec me, faginea quod tecum fronde iacebam,
Deſpice: purpureo ſum magis apta toro.
Denique tutus amor meus eſt: tibi nulla parantur
Bella: nec vltrices aduehit vnda rates.
Tyndaris infeſtis fugitiua repoſcitur armis:
Hac venit in thalamos dote ſuperba tuos.

HVBER.

QVæque) Duæ ſunt dictiones. [Quę).i.& ipſa. [Ferat) .i. patiať ea. [Quæ intulit nobis) .i. ſimilē iniuriam, quam nobis intulit. [Nunc tecū) Conatur inducere in odiū Helenā Paridi cōmemorans eius impudicitiam. [Veniunt) Inuidioſe, & ad contumeliam vſa eſt plurali ꝓ ſingulari, ſic Terent. potiuſquā perpeti meretricum contumelias. [Legitimos viros) .i. iſto matrimonio ſibi iunctos, quos non relinquunt, niſi impudiciſſimę mulieres. Iuuen. Nupta ſenatori comitata eſt Hippia ludum &c. [At cum) q.d. non ſequūtur te, ſed fortunam tuam, ego autem ſecuta ſum vi. [Agebas) Ducebas, & bene nam proprie dñr agi pecora. Virg. En ipſe capellas protinus æger ago. Et idem: Et potum paſtas age Tityre. & inter agendum. Occurſare capro, cornu ferit ille, caueto. [Non ego miror) Occurrit obiectioni. [Miror) .i. ſuſpicio, & cupio .i. non habeo reſpectum tuarum opum, & tuæ magnæ potentiæ. [Tangit) Mouet. [De tot) .ſ. nuribus, erant enim plurimæ. Virg ij. Æn. Vidi Hecubam, centumque nurus. Idem: Quinquaginta illi thalami ſpes tanta nepotum Procubuere. ſiue .n. ſingulas vxores habebant filij Priami, ſiue plures ſm morem barbarorum plurimas fuiſſe, neceſſe eſt, plurimi .n. fuiſſe dicuntur filij Priami. [Non tamen) .ſ. eſt. [Vt) .i. quod recuſet, ſpernet & dedignetur. [Nymphæ) .ſ. mei. [Diſſimulanda) Tacenda, occultanda .i. quod Hecubam debeat pudere, dicere me eſſe nurū ſuam. [Dignaque ſum) .i. & mereor. [Matrona) .i. vxor, nam, vt voluit A. Gel. Matrona proprie dicitur, quæ cum viro in matrimonium conuenit, licet aliter eam diffiniat Nonius. [Potentis) .ſ. tui. [Decere) .i. ſunt mihi aptæ manus ad ferendum ſceptrum honeſte, licet in ſiluis habitauerim, & ideo dicit nec me &c. [Faginea fronde) Aut ſub arbore fagi, aut quia ex frondibus arborꝫ fiebant plerunque lori, & præcipue ab ijs, qui habitabant ſiluas. Iuuen. Silueſtrem montana torum cum ſterneret vxor Frondibus, & culmo &c. [Purpureo toro) .i. regio & purpura ornato, quales ſunt tori potentum virorum. [Denique) Suaſit hactenus à parte honeſti, nunc vero, & à tuto, & ab honeſto ſimul arguit ſe eſſe retinendam, & Helenam reijciendam. [Tutus) Sine periculo. [Vltrices) Quales pro Helena repetenda parantur. [Tyndaris) Helena filia putatiua Tyndarei, nam re vera filia Iouis fuiſſe dicitur. [Infeſtis) Inimiciſſimis. [Repoſcitur) A marito, & à tota Græcia. [Hac dote) Deriſiue, q.d. pro dote affert tibi bellum. [Superba) Quia videt bellum propter ſe moueri.

ASCENSIVS.

DEſertaque coniuge) .i. à marito, ſeu à te, ſeu alio. [Nunc tecum veniunt) Diſſimulanter imprecatur, docet .n. iniquum, & inhoneſtum eſſe. [Faginea fronde) Eſt .n. arbor glandifera latis frontibus. Vnde, Tityre tu patule recubans ſub tegmine fagi. Et poteſt ſcribi per ph, quia venit à græco φαγεῖν, quod eſt comedere. [Tyndaris) .i. Tyndarei filia ſaltem putatiua, cum ſit Iouis, & Lędæ. Tyndari vxoris progenita Helena. Sic Virg. lib. ij. Tyndarida aſpicio. Sic & Amphytrioniades ab eodem dicitur Hercules, cum ſit Iouis filius ex Alcmena Amphytrionis vxore.

Quæ ſi ſit Danais reddenda: vel Hectora fratrem,
Vel cum Deiphobo * Pulydamanta roga.
Quid grauis Antenor, Priamus quid ſuadeat ipſe,
Conſule: queis ætas longa magiſtra fuit.
Turpe rudimentum, patriæ præponere raptam:
Cauſa pudenda tua eſt: iuſta vir arma mouet.
Nec tibi ſi * cupias, fidam promitte Lacænam:
Quæ ſit in amplexus tam cito verſa tuos.
Vt minor Atrides temerati fœdera lecti
Clamat: & externo læſus amore dolet:
Tu quoque clamabis: nulla reparabilis arte
Læſa pudicitia eſt: deperit illa ſemel.

** Polydamanta* ** ſapias,*

HVBER. QVÆ) .ſ. Helena. [Roga).i.interroga. [Pulydamanta) Polydamas vir Troianus fuit ex primoribus, habet aũt naturaliter primã breuẽ, ſed poëtæ aut addunt vnũ l, aut p diphthongũ græcam dñt Pulydamas, ſed nři potius addunt, l. [Grauis) Venerabilis prudens. [Quid ſuadẽs) Quid ſentiat an reddendam, an retinendam Helenam, nã Antenor vt ſcribit Hom. in concilio ſuaſit Helenam omnino reddendam, ideo Horat. Antenor cẽſet belli præſcindere cauſam. [Conſule) Interroga, ſed interrogamus etiam minores, & pares, cõſulimus autem maiores, & prudentiores. [Queis).i quibus. [Ætas longa fuit magiſtra) Longa.n.ætas hominem facit prudentiorem, quia multarũ rerũ vſum.i.experientiam habet. Neſtor apud Ouid. lib. xiij. Met. Non omnia grandior ætas, Quæ fugiamus habet, ſeris venit vſus ab annis. [Turpe rudimentum).i.turpis inſtitutio. [Raptam) Abductam, non aũt legitime tibi iunctam. [Priæ) Aut eſt adiectiuum, & ſubauditur, vxori i.quæ ſit de patria tua, aut patriæ.i. ciuitati tuæ.i.malle eam retinere, q̃ ſeruare patriam tuam, quæ ꝑꝑ ipſam eſt peritura. [Vir) Menelaus. [Iuſta) Pro recuperanda vxore, nam ſi pro repetitionem aliarũ rerũ bellum dř iuſtum, quanto iuſtius ꝑ repetitione vxoris. [Pudenda) Turpis digna pudore. [Arma).i.bella, metonymia eſt. [Nec tibi) Reddit eam ſuſpectam infidelitatis, quia priori marito nõ ſeruauerit fidem. [Si) .i.quãuis. [Cupias).i.optes. [Lacænam).i.Helenam à Laconia regione, vnde fuit oriunda. maſculinum eſt lacum, fœmininum eſt lacæna, neutrum non dicimus lacænum, ſed laconicũ. [Quę) .ſ.Helena. [Sit verſa).i.mutata.ſ.ab amore Menelai. [In tuos amplexus) In tuum amorem, & concubitum. [Vt minor) Dicit Oenone ſucceſſurum Paridi id, quod euenit, vt.ſ.ab ea deſeratur. [Vt) Sicut. [Minor) Iunior.ſ.Menelaus, nam Agamẽnone minor natu fuit. [Clamat) Conqueritur. [Temerati) Adulterio vitiati, & lęſi. [Externo) Peregrino.ſ.tuo. [Tu quoque) Sicut ipſe. [Nulla reparabilis) Diſtinguendum eſt, vt hoc coniungatur cum inferioribus ſic, vt ſit ſenſus, & ordo pudicitia læſa, eſt reparabilis nulla arte, quia ille deperit ſemel .i. pudicitia amiſſa nunquam amplius reparari poteſt, ſicut pleraque alia, vt fides, beneuolentia, & ſimilia, quæ amiſſa poſſunt etiam reparari quod non idem pudicitiæ contingit, quia muliar corrupta non poteſt eſſe omni tempore non corrupta. [Illa).ſ.pudicitia. [Deperit) .i.amittitur. [Semel) Statim, & vno tempore, non autem ſæpius.

PARRH. HEctora fratrem,) Non prohibet, vt quidam putat, oĩno ſuadet, vt ad Hectorẽ referat. Hector.n.cõnubij fidem ſanctiſſime coluit. Adiecit Deiphobum non ex hiſtoria, qppe quẽ conſtat auctorem fuiſſe ne Helena redderetur. Sed opinionis errore, & puellari bonitate, q̃ non decebat, eſſe ſuſpicioſam. [Polydamãta) Scribe Pulydamãta, vt apud Perſium. Nõ mihi Pulydamas: exẽplo Homeri notiſſimo. [Semel) Irreparabiliter. Horat. Et ſemel emiſſum volat irreparabile verbum. Semel.n.fieri dř: id, quod infectum reddi nõ poteſt.

ASCEN. PVlydamanta) Polydamas vnus erat ex procerib. Troianis ẽt Hectori reuertendus, ad quam alludit Perſ. dicens Sat j. Nec mihi Pulydamas, vel Troiades Labeonem Prætulerint. Dř aũt quaſi multorũ domitor, & declinatur hic Polydamas, huius Polyd. mãtis, vel tos, ſicut Calchas, vnde accuſatiuus eſt Polydamanta. [Conſule) Conſilium pete. vñ conſultor, à quo petitur conſilium [Queis).i.qbus ætas &c. [Priæ) .i. incolumitati, & ſaluti priæ tuæ, q̃ niſi reddideris Helenam, ſalua ꝑmanere neq̃t. Reddẽda ergo eſt. [Nec tibi) Aliud argm̃, qa & ipſa ſtatim reddi volet. [Nulla reparabilis arte Læſa pudicitia) Pulchrũ, & nimis verũ diuerbium. [Deperit illa ſemel).i.ex toto, ita vt nihil reſtet, quod ſecundo perire poſſit.

Ardet

Ardet amori tui: ſic & Menelaon amauit:
Nunc iacet in viduo credulus ille toro.
Felix Andromache certo bene nupta marito:
Vxor ad exemplum fratris habenda fui.
Tu leuior folijs, tunc cum ſine pondere ſucci
Mobilibus ventis arida facta * volant:
Et minus eſt in te, quam in ſumma pondus ariſta:
Quæ leuis aſsiduis ſolibus vſta riget.
Hoc tua (non recolo) quondam germana canebat,
Sic mihi diffuſis vaticinata comis.
Quid facis Oenone? quid arenæ ſemina mandas?
Non profecturis littora bobus aras.

Ardet) Obiectio. [Sic & Menelaon) Reſponſio ad obiectioné, q.d. non eſt fidendum eius amori. [Sic).ſ. vt te amat, nō vero amore. [Ille) Menelaus. [Credulus) Qui nimium facile credidit ſe amari. [Felix) Ex cōmendatione Hectoris fratris ſui. [Certo).i. fido, & ſtabili. [Ad exemplum fratris) Quia ſicut ille diligit Andromachem, ita me diligere debueras. [Tu) O Pari. [Leuior) Mutabilior. [Tunc) q.d. non omnibus folijs, ſed aridis, quę ſolent eſſe leuiora. [Volant) Sparguntur, & per area feruntur. Et minus alia comparatio leuitatis Paridis comparat enim eum ſpicis ſiccis, & maturis. [Ariſta) Quæ ita dicta eſt ab ariditate, licet contra naturam ſui primitiui corripiat primā ſyllabam. [Quæ).ſ. ariſta. [Vſta) Docta, vt Perſ. Inſana canicula meſſes Iandudum coquit. [Aſſiduis ſolibus) .i. continuis caloribus. [Solibus) Nam ſoles in plurali pro caloribus vel diebus accipimus, vt, Tris adeo incertos cæca caligine ſoles Erramus.i. dies. [Hoc tua) Dicit Oenone hæc ſibi fuiſſe pronunciata à Caſſandra, ſorore Paridis vaticinatrice, ponitque verba eius vaticinij. [Tua germana).i. ſoror.ſ. Caſſandra: Fuit autem Caſſandra Priami filia, cuius amore captus Phœbus promiſit ei diuinandi artem, ſi ſibi obſecuta eſſet, quod cum illa ſe facturam dixiſſet, poſtea accepta arte, & poteſtate diuinandi, negauit. Quam rem Phœbus ægre ferens, cum ei auferri non liceret, quod ſemel dederat, abſtulit ei fidem diuinationis, effecit .n. vt ei non crederetur. vnde Virg. Æn. ij. Tunc etiam fatis aperit Caſſandra futuris Ora, dei iuſſu non vnquam credita Teucris. dicit igitur Oenone Caſſandram prędixiſſe ſibi aduentum Helenæ pernitioſum ſibi, & Troianis. [Canebat) Diuinabat. [Hæc) Quæ nūc euenerunt. [Comis diffuſis).i. ſparſis per humeros, quemadmodum vaticinantes habere ſolēt. vt Virg. de Sibylla: Non comptæ manſere comæ. [Quid facis) Verba Caſſandræ, q. d. fruſtra amas Pariden. [Quid arenæ ſemina mandas?) Translatio ab agricolis, ſicut.n. amittunt ſemina, qui ea in arena ſpargunt, ita dicuntur amittere laborem, qui in ea re laborant, quam aſſequi nequeunt. [Non profecturis).i. reddituris fructum. Iuuen. Nos tamen hæc agimus, tenuique in puluere ſulcos. Ducimus & ſterili littus verſamus aratro. HVBER. * cadunt

Andromache) Ætionis (vt eſt apud Hom.) filia. Xenon autem tradit ex Andræmone natam Lyrneſio, cui ſuffragatur Æſchylus, qui Lyrneſiam vocat Andromacham in Phrygibus. [Certo marito) Qui præter Andromacham iuſto matrimonio nullam ſibi iunxit, etſi liberos ex pellicibus eum ſuſcepiſſe licet ex Euride ſuſpicari, quod & Anaxicrates Argolicorum ſecundo videtur affirmare. PARRH.

In toro viduo.) Id eſt deſerto, ipſe viduus. [Hæc tua (nam recolo) Docet à Caſſandra ſe quoque admonitam, ſed Teucrorum neminem illi fidem adhibuiſſe. vnde eſt illud Æn. ij. Tunc etiam fatis aperit Caſſandra futuris Ora, dei iuſſu non vnquam credita Teucris. Apollo enim perijt, ab ea ſtuprum, quod illa ſe conceſſuram negauit, niſi prius donum prophetiæ & vaticinij perpetuum daret, quod ille cum iuramento detulit, ſed vbi ſe à puella deceptum agnouit, (non enim conſenſit) abſtulit ab eius vaticinijs veri fidem, ſeu credulitatem. Hanc Bacchillides vaticinantem futura Troiani belli mala, dum claſſis in Græciam pararetur, inducit, quem imitatur Horat. lib. j. Carm. ſed Nerea vatem inducit dicens. Paſtor cum traheret per freta nauibus Idæis Helenam, &c. [Diffuſis comis) Vaticinantes enim furore raptæ capillos diſſoluebant. Vnde Æn. vj. de Sibylla. Non comptæ manſere comæ, ſed pectus anhelum, Et rabie feră corda tument. ASCEN.

Graia iuuenca venit: quę te, patriamq́;, domumq́;,
Perdat: Io prohibe, graia iuuenca venit.
Dum licet; obſcœnam pōto * demergite puppim:
Heu quantum Phrygij ſanguinis illa vehit.
Dixerat: in curſu famulæ rapuere furentem:
At mihi flauentes diriguere comæ.
Ah nimium miſeræ vates mihi vera fuiſti:
Poſſidet en ſaltus illa iuuenca meos.
Sit facie quamuis inſignis: adultera certe eſt:
Deſeruit * patrios hoſpite capta Deos.
Illam de patria Theſeus (niſi nomine fallor)
Neſcio quis Theſeus abſtulit ante ſua.
A iuuene, & cupido, credatur reddita virgo?
Vnde hæc compererim tam bene, quæris? amo.

*Dij mergite. *ſocios.

HVBER. GRaia) Ecce impedimentum ſui laboris. [Iuuēca) Per contumeliam. nam mulieres impudicæ iuuencæ, & vaccæ dicuntur, nec ob aliam cauſam Io, & Prœtides in vaccas conuerſæ dicuntur, niſi quia factæ ſunt impudicæ. Ouid. lib. 1. de Arte: Nec fuge linigeræ memphithica templa iuuencæ. Multas illa facit, qđ fuit ipſa Ioui. i. multas mulieres facit vaccas, ſicut ipſa fuit. [Perdat) Euertat, & deſtruat. [Io) Clamantis eſt, non autem nomen proprium. nam pro nomine proprio prima longa eſt. Iuuen. Si candida iuſſerit Io. Cum vero habet primam breuem eſt aduerb. exclamantis, vt hic. interdum lætantis: vt apud Ouid. in 1. Am. Miles Io magna voce triumpha canet. dicit ergo. [Io prohibe). i. oh prohibe. ſ. ne veniat. [Dum licet) Dum nondum attigit littus. [Obſcœnam puppim). i. quæ vehit obſcœnam mulierem. [Heu quantum) q. d. multum. [In curſu). i. in proceſſu. ſ. ſui ſermonis. [Furentem) Diuinantem. nam furor etiam de diuinatione dicitur. [Diriguere). i. rigidæ factæ ſunt ex metu, declinatur autem, non dirigo, ſed dirigeo ſecundæ coniugationis. [Flauentes) Albæ, vel pulchrę de flauo colore dictum eſt ſupra. [Nimium vera) Quia venit illa iuuenca, & expulit me. [Meos ſaltus) Translatio eſt nam iuuencæ ſolent paſci in ſaltibus. i. nemoribus, vbi ſunt paſcua, dicit ergo illa iuuenca eſt in poſſeſſione meorum paſcuorum. i. poſſidere, quem ego deberem poſſidere. [Sit facie) Adducit nunc Helenam in contemptum, oſtendens eius infidelitatem, & impudicitiam. [Inſignis) Egregia. [Capta hoſpite). i. Helena capta amore tui hoſpitis ſui. [Deſeruit) Fugiens à patria. [Deos ſocios) Vel connubio præſidentes, vel ſocios. i. patrios. [Neſcio quis) Solemus ita loqui de ignotis. [Abſtulit) Exportauit. [Sua ante) Suis dolis. Virg. At Cytherea nouas artes, noua pectora verſat Cōſilia. [De patria). ſ. ſua. Vnde Paris in epiſt. ad Helenam. Ergo arſit merito, qui nouerat oīa Theſeus: Et viſa es tanto digna rapina viro. [A iuuene) Reddit eam ſuſpectam ſtupri, cum rapta fuerit. [Credatur). i. debeat ne credi? q. d. non. [Reddita) Reſtituta. [Virgo). i. intacta, & inuiolata. [A iuuene) Argm̄ ab ętate. nam iuuenes, proniores ſunt in venerem. Scribit tñ Hellanicus Theſeum iā quinquagenarium fuiſſe, cum Helenam rapuit. [Et cupido). i. amante. argm̄ ab affectu animi. [Vnde). i. à quo. [Compererim) Cognouerim, didicerim. [Hæc) Quæ dixi de Helena. [Amo) Et ideo amor cogit me iſta inueſtigare. Virg. Quis fallere poſſit amantem?

PARRH. IVuenca) Per ambages vaticinium. Nam ꝙ iuuenca ſignificet adulteram, quæque ſui copiam facit affamiæ ſunt, & meræ nugæ, quippe, cum dicit Ouid. in Arte: Multas illa facit, quod fuit ipſa Ioui: intelligi voluit, In Iſeo. i. Iſidis, æde puellas exemplo deæ ſuis amatoribus obſequi: itaque morem gerere, vt ipſa Io, olim Ioui. [In curſu) In medio vaticinandi calore, cum longe plura prædicenda ſibi reſtarent. [Famulæ rapuere) Nam Priamus imperauerat, vt quoties Caſſandra ſolueret os in oracula, toties eam famulæ coërcerent marmorei thalami clauſtris, vt inſanam, meminit Lycophron, & eius interpres. [Iuuene) Aut oratorie mentitur, vt Helenam adducat in ſuſpicionem ſtupri, aut certe iuuentam produxit ex ſententia Varronis ad annum v. & xl. Nam cum Theſeus Helenam rapuit, agebat annum ferè quinquageſimum.

ASCEN. GRaia iuuenca venit) Alludit ad boues oratorios, perſtant in Metaphora. [Capta hoſpite). i. pulchritudine eius, non vi.

Vim licet appelles: & culpam nomine veles:
Quæ toties rapta eſt: præbuit ipſa rapi.
At manet Oenone fallenti caſta marito:
Et poteras falli legibus ipſe tuis.
Me ſatyri celeres (ſiluis ego tecta latebam)
Quæſierant rapido, turba proterua, pede.
Cornigerumque caput pinu præcinctus acuta
Faunus in immenſis, qua tumet Idai, iugis.
Me fide conſpicuus Troiæ munitor amauit:
Ille meæ ſpolium virginitatis habet.
Id quoque luctando: rupi tamen * ante capillos: * vngues
Oraque ſunt digitis aſpera facta meis.
Nec pretium ſtupri gemmas, aurumque popoſci:
Turpiter ingenuum munera corpus emunt.

HVBER. Licet) Quamuis. [Vim) Violētiā illatā à Theſeo [Veles).i.regas. [Nomine).ſ.violentiæ,& non voluntarij delicti. [Quæ toties)Senſus eſt. ipſa Helena, quæ toties eſt apta,voluit capi. eſt autē ſententia Herodoti lib.j.loquentis de ipſa Helena. prudentium eſſe pro nullo habere raptarum pulchritudinem, quippe quæ, niſi voluiſſent,haud dubie raptę nō fuiſſent. [Toties)Inuidioſe dixit. cum bis tantum fuerit rapta. primum à Theſeo, deinde à Paride.[At) Commemorata impudicitia Helenæ,nunc commemorat Oenone pudicitiam ſuam,& loquitur de ſe, tanquā de tertia perſona. [Fallenti) Tibi,q me fallis. [Tuis legibus) Quia,quo iure vtitur maritus in vxorem,eodem poteſt vti vxor in maritum. [Me ſatyri) Cōmemorat copiam amantium, à quibus dicit ſe ſolicitatam.[Satyri) Dij ſiluestres. [Turba proterua) Sunt.n.libidinoſi multum.Ouid.Et in Venerem Satyroꝝ prona iuuentus. [Rapido pede) .i. celeri perſecutione. [Siluis &c.)Parentheſis. [Faunus præcinctus caput pinu acuta) Quia corona ex frondibus pineis ferre dicitur.[Quà)Subaudi ea.[Quà).ſ.parte.[Ida)Mons Phrygiæ.[Tumet) Altus eſt.[In iugis).i.altitudine. [Me fide)Dicit ſe etiam amata a Phœbo, ab eoque per vim raptā virginitatem ſuā.[Munitor)Murator,vnde mœnia dñr,quaſi munia,mutata œ, diphthongo in u. Conſtat aūt ex fabulis Phœbum cum Neptuno promiſſa ſibi mercede à Laomedonte Troiæ muros feciſſe.[Conſpicuus) Inſignis. [Fide)Cythara.[Ille) .ſ. Phœbus. [Spolium) Translatio à victore. nam ſpolium dicitur quidquid victo eripitur à victore.[Id quoque).ſ. ſpolium virginitatis. [Luctando).ſ.habet.i.pugnando,& non voluntate mea.[Rupi) Laniaui.[Capillos) Ipſius Phœbi. [Gēmas pretium &c.) Appoſitio eſt,vel declaratio. [Pretium) Mercedem.[Turpiter)Sententia eſt,exornatio Rhetorica.[Ingenuum)Liberum.i turpe eſt liberæ mulieri corpus ſuum pro quæſtu proſtituere, inde & meretrices dicuntur à merendo.

PARRH. Turba proterua)Alluſit ad originem vocabuli. Satyros.n.dictos a σάθη,quæ priſca Græcorum lingua ſignificat mentulam. Macrobius auctor eſt,quia ſalaces,& libidinoſi ſunt.

ASCEN. AT mater Oenone) Plena laus alterius vituperatione, & ſui cōmendatione, nam ſe caſtam,& fidelem viro adultero probat permanſiſſe. Helenam vero incaſtam,& viro fideli infidelem fuiſſe criminatur. [Me fide conſpicuus) A nominatiuo fides, huius fidis,quamuis Priſcianus velit dici hæc fidis,non fides in ea ſignificatione,qua chordam plectri,ſeu cytharæ ſignificat, nec eſt a nominatiuo fides, fidei, vt etiam quantitas probat, quia corripitur ablatiuus tertiæ,& producitur quintæ. Eſt ergo Apollo munitor Troiæ, conſpicuus. [Fide) .i. lyra,quia vt dicit Horatius in Arte: Ne forte pudori ſit tibi muſa, lyræ ſoler: Et cantor Apollo eſt. Item eſt munitor Troiæ. Vnde Æneas ad eum libro ſexto: Phœbe, graues Troiæ ſemper miſerate labores, Dardana qui Paridis direxti tela manuſque. Is autem medicinæ repertor dicitur. Vnde ipſe apud hunc poëtam, Inuentum medicina meum eſt. Et potiſſimum ex herbis,quod ideo fingitur, quia Apollo Sol eſt, qui herbis,radicibusque vim medicam influit. Eſt idem oraculorum,& vaticiniorum Deus,quia certiſſima ſunt ſolis iudicia. vnde, Solem quis dicere falſum audeat? veruntamen quia à ſummo Deo omnia dependent, ne ergo Apollo quidem futura noſcat,niſi ab Ioue diſceret: vnde Æneid. iij. Quæ Phœbo pater omnipotens,mihi Phœbus Apollo Prædixit, vobis furiarum ego maxima pando.

HVBER. Ipſe) .ſ.Phœbus,q.d.ſponte ſua,me nihil petente. [Ratus) Arbitratus. [Medicas artes).i.artes medendi. [Admiſit) Accepit,vel adhibuit. [Herba & radix) In his.n.magna eſt vix ad curandos morbos. [Potens) Efficax. [Mea eſt).i.mihi cognita, & meæ arti ſubiecta. [Me miſeram) Conqueritur, quod hæc ars eius morbo .i. amori non poſſit mederi. [Prudens artis) .i.perita medicinæ. [Deficior) Derelinquor. [Ipſe) .ſ.Phœbus. [Repertor opis) .i. medicinæ, quam appellat opē: quia hominibus etiam de vita periclitantib. opitulatur. hanc autem artem à Phœbo inuentam,ipſe Metamorphoſeos lib.j. demonſtrat dicente Phœbo: Inuentum medicina meū eſt, opiferque per orbem Dicor,& herbarum ſubiecta potentia nobis. [Pauiſſe).i.ad paſcua duxiſſe,ab eo quod eſt paſco. [Pheræas) Theſſalicas.i.vaccas Admeti regis Theſſaliæ. Pheræ.n. pluraliter declinatum vrbs fuit Theſſaliæ,neque legendum eſt Pharæas. Fabula aūt hoc hēt. Cū ob Hippolytum diſcerptum ab equis,vt ſupra diximus,miſeratione Dianę ab Æſculapio ad vitam reuocatū indignatus eſſet Iuppiter, id cuiq̃ niſi ſibi licere, & Æſculapium fulmine interemiſſet,Apollo pr̄ Æſculapij id ægre ferens Cyclopas,qui fulmina Ioui fabricauerant, verberauit. Quare Iuppiter eum deitate priuauit, vt quidā volunt p annos nouem, quo tpe dr̄ pauiſſe in Theſſalia armenta regis Admeti. [Saucius) Percuſſus. Virg. At regina graui iandudum ſaucia cura. [Nec Deus).ſ.Phœbus. [Merui) Quia te dilexi,& ſemp tibi fida fui. [Dignæ) Merentis. [Non ego) Reuocat ēt odium Helenæ, pp quā ſignificat bella à Græcis moueri. [Cum Danais) Cū Græcis ſicut Helena. [Puerilibus) Pro puellaribus,quia puer teſte Priſciano apud antiquos cōis erat generis. [Temporis) Subaudi id tpis. [Quod ſupereſt) Quod reſtat,& ſic finis eſt epiſtolæ. Paris aūt non flexus eſt verbis Oenones, ſed ea relicta, Helenam accepit,quæ (vt ſupra dictum eſt) cauſa fuit euerſionis Ilij,& totius Troię,dicitur tñ à Strabone in Cebrenia regione monſtrari ſepulcrum Paridis,& Oenones eius vxoris,ex quo videtur non eam penitus dereliquiſſe,ſed (vt diximus) magna eſt opinionum varietas.

Ipſe ratus dignam, medicas mihi tradidit artes:
Admiſitque meas ad ſua dona manus.
Quæcunque herba potens ad opē, radixq; medēdi
Vtilis in toto naſcitur orbe: mea eſt.
Me miſeram; ꝙ amor non eſt medicabilis herbis:
Deſtituor prudens artis ab arte mea.
Ipſe repertor opis vaccas pauiſſe Pheræas
*Dicitur: & noſtro ſaucius igne fuit,
Quod neque graminibus tellus fœcunda creatis,
Nec Deus auxilium, tu mihi ferre potes.
Et potes: & merui: dignæ miſerere puellæ.
Non ego cum Danais arma cruenta fero:
Sed tua ſum: tecumque fui à puerilibus annis:
Et tua, quod ſupereſt temporis, eſſe precor.

*Fertur: & à noſtro

ASCEN. ME miſerum, ꝙ amor) Vt Valla docet,quoties ò,particula ſubticetur,non tam vehemens eſt excandeſcentia,nec πάθος,quocirca modeſtius dicet me miſeram, quā ò, aut heu me miſeram,regitur tñ ò ſubintellecto,aut me miſeram iudico,aut cēſeo. [Quod).i.quia amor non eſt medicabilis herbis. [Non ego cum Danais) Sic Dido. Nō ego cum Danais,Troianam excindere gentem Aulide iuraui. [Et tua) Precor eſſe tua. Sic alibi: Me tamen excepto,qui precor eſſe tuus. vbi auctore Valla dicere potuiſſet, ſed non tam eleganter,quem precor eſſe tuum. Ordo autem eſt. [Et precor) .i. precibus cupio eſſe tua, ſup. [Illud temporis) .i. per illud tempus. [Quod ſupereſt) .i. reliquum eſt nobis.

IN VI. EPISTOLAM, ARG. HVBERTINI.

VT huius epiſtolæ argumentum plenius & melius percipiatur, aurei velleris fabula primum eſt referenda, quæ ab Ouid. lib. iiij. Faſt. circa finem ponitur. Athamas Aeoli filius, Nephelen vxorem primum habuit, ex quo Phryxum & Hellen genuit, qua amiſſa, & in nubem conuerſa, & facta Dea, duxit aliam vxorem Inoem, Cadmi filiam, quæ cum more nouercarum odiſſet priuignos, coxit ſemina, quæ agricolæ ſeminarent, quæ cum eo anno nullum fructum produxiſſent, & magna frugū penuria eſſet

ſub

*ſubſecuta: miſſus eſt ſacerdos, qui oraculum ſciſcitaretur, de remedio huius mali. verum ſacerdos ab Ino-
ne corruptus nunciauit oraculum petere, vt Phryxus et Helle mactarentur ad ſacrificium ad placandos
deos: quod cum pater Athamas diu facere recuſaſſet: tandem & ciuium conſenſu, & neceſſitate compel
lente cum Phryxum, & Hellen iam ante aras vittatos conſtituiſſet, vt eos mactaret: Nephele eorum ma
ter nube ſua deuecta ad eos, vt fugerent præcepit: tradiditq; arietem lanam auream habentem, qui eos
tranſueheret vltra mare. Sed Helle puella, cum timuiſſet, & male inhæreret arieti, cecidit: & mari, in
quod ceciderat, nomen dedit: nam Helleſpontum ab ea appellauerunt. Phryxus vero in Pontum profe-
ctus in Colchida delatus eſt, vbi Arietem ſacrificauit: & pellem auream ipſius Arietis in templo Martis
ſuſpendit: quod Dionyſius ex oraculo monitum feciſſe dicit. Poſtea Aeeta in Ponto regnante ex oraculo
reſponſum datum eſt illum tunc moriturum: cum ab externis nauigio delatis aureum illud vellus ſublatũ
fuiſſet. hac cauſa ſuſtentauit ſe innatá crudelitate hoſpites ſacrificare, vt diuulgata tanti ſceleris fama,
externi omne ab eius regionis acceſſu, & ab aurei velleris raptu abſtinerent: & vt Dion ij. Hiſt. voluit
templum muro circundedit, cuſtodesq; multos appoſuit ex Taurica accitos, de quibus à Græcis fabulæ mi
randæ ſunt. Decantatum enim eſt Tauros igne ſpirantes circa templum eſſe, & à Dracone peruigili cu-
ſtodiri vellus: quod qui voluiſſet auferre ſopiendum Draconem: domandos Tauros ignem naribus vo-
mentes: Serpentis dentes ſerendos, ex quibus orituros homines armatos, contra quos pugnandum eſſet &
denique eos vincendos, & ſic auream vellus auferendum: quæ omnia fabuloſa ſunt. nam allegorice ali
ter intelliguntur, vt poſtea dicemus. Forte per ea tempora in Theſſalia regnabat Pelias Aeſonis patris
Iaſonis frater: qui virilis ſexus liberos nullos habebat: Iaſon igitur cum eſſet robuſti corporis: animiq;
præter ceteros ſuæ ætatis magni, cupiensq; dignum aliquid facere ex ſuperiorum exemplo, maximeq; Per-
ſei: aliorumq; plurium, quos ex claris, externiſq; expeditionibus immortalem gloriam aſſecutos audierat:
cõmunicauit conſilium cum Pelia rege patrio ſuo: qui eius deſiderio aſſenſus eſt: non, vt Iaſonis gloriam
augeret: ſed ſperans illum in belli expeditione periturum: nam quia ſe filijs maſculis priuatum eſſe vide-
bat fratrem timebat: ne quando filij ope, & virtute adiutus ſibi, regnoq; inſidiaretur: ſimul & territus
oraculo, quod acceperat ſibi Neptuno annua ſacra reddenti pede nudo interueniente aliquo ſe cito moritu
rum. Acciderat autem vt eo ſacrificante, Iaſon altero pede nudo interueniret, quem diſcalciauerat, quia
in aqua, ſiue limo Anauri fluuij malefecerat. Hanc igitur ſuſpicionem occultam tenens Pelias, pollicitus
eſt ſe Iaſoni auxilia laturum: ſi expeditionem pararet in Colchos ad rapiendum vellus aureum: & cum
propter bárbararum efferatumq; gentium, quæ Pontum habitabant crudelitatem videret Iaſon, quo dif
ficilius ſibi certamen propoſitum eßet, eo ſibi maiori gloriæ fore: neceſſaria ad id bellum parauit: & pri
mum iuxta Pelium montem nauem ædificauit, magnitudine longe maiori, quàm quæ ad eam diem fieri
conſueuerant: erat enim ante paruarum nauicularum vſus, huius vero eximiam magnitudinem ſtupen
tibus omnibus diffuſa per Græciam eius rei fama multi egregij iuuenes vltro ad certamen, & eius belli
cõmunionem allecti ſunt. Iaſon in aquam deducta naue, & neceſſarijs rebus ſuis, optimos omnium, qui
cum eo ire cupiebant, elegit numero quattuor & L. Ex eis clariſſimi fuerunt Caſtor et Pollux, Hercules,
Telamon, Orpheus, & ipſe nauigij auctor Iaſon: nauis Argo dicta eſt ab Argo eius architecto, vt quidã
ſcriptores afferunt, qui etiam inter nauigandum eius reſarciendæ curam acceperat: alij volunt à veloci
tate dictam: nam ἀργὸς græce velocem ſignificat: gubernator Typhis fuit: de quo Virg. Alter erit tũ
Typhis, & altera, quæ vehat Argo Delectos heroas. & Ouid. in I. de Arte: Typhis in Aemonia puppe
magiſter erat. ipſi ſocij à naue Argonautæ dicti ſunt. Ex Pegaſeo igitur Theſſaliæ ſinu ſoluentes in Le-
mnum delati ſunt, vbi Iaſon conſuetudinem habuit cum Hypſipyle Thoantis regis filia, quæ tunc Lemni
regina erat, nam viros omnes (vt infra dicetur) Lemni mulieres interfecerant, & fœmineo regebantur
Imperio: verum conſumptis duobus annis cum Hypſipyle, & ea grauida facta Iaſon tandem diſcedere
coactus eſt. Itaque ex Lemno data fide Hypſipyle ſoluerunt: vt propoſitam expeditionem perficerent.
Cum igitur in Colchos delati eſſent, edocti fuiſſent à Medea de crudelitate patris, qui hoſpites ſacrifica-
bat: pollicitaq; eſſet ſe adiutricem ad perficiendum certamen, & Draconem ſopiendum, Tauroſq; vincen
dos, ut fabulæ tradunt, Iaſon iureiurando data fide, vxorem ſibi futuram quoad vita ſuperſtes eſſet, ſpo-
pondit. ope igitur ipſius Medeæ victoriam adeptus Iaſon eam ſecum abduxit: quod cum intellexiſſet
Hypſipyle, dolens ſe relictam ab Iaſone, & aliam ſibi prælatam, hac epiſtola primum gratulatur Iaſo-
ni de reditu incolumi, & victoria parta de aureo vellere: deinde conqueritur, quod eam reliquerit pro-
pter Medeam. quam nititur adducere in odium, in inuidiam, & in contemptum ipſi Iaſoni, oſtendens
eam eſſe crudelem, ſuperbam, & impudicam. Sed iam ad textum.*

HYPSIPYLE IASONI. EPISTOLA VI.

Ittora Theſſaliæ reduci tetigiſſe carina
Diceris,auratæ vellere diues ouis.
Gratulor incolumi: quantum ſinis: hoc tamen, ipſo
Debuerã ſcripto certior eſſe tuo.
Nam, ne pacta tibi præter mea regna redires,
Cum cuperes: ventos non habuiſſe potes:
* Quamlibet aduerſo ſignetur epiſtola vento:
Hypſipyle miſſa digna ſalute ſui.
Cur mihi fama prior, quàm nuncia littera venit?
Iſſe ſacros Martis ſub iuga panda boues:
Seminibus iactis ſegetes adoleſſe virorum:
Inque necem dextra non eguiſſe tua:
Peruigilem ſpolium pecudes ſeruaſſe draconem:
Rapta tamen forti vellera fulua manu.
Hæc, ego, ſi poſſem timide credentibus iſta,
Ipſe mihi ſcripſit, dicere: quanta forem?
Quid queror officium lenti ceſſaſſe mariti?
Obſequium, maneo ſi tua, grande tuli.

* *Inuenitur & in quibuſdã lib. Quolilet, qua locutione Ouid. videtur vti in multis locis ſicut alibi, Quaſlibet admiſſos detinuere rates.*

Hvber. Ittora).i.portũ. [Theſſalię) Regionis tuæ. [Reduci) Incolumi, & ex magnis periculi liberata. Nam Seruio teſte proprie dicuntur reduces, qui pericula euadũt. Virg. Æn. 1. Nanque tibi reduces ſocios, claſſemque relatam Nuncio. Et idem: Vt reduces illi ludũt ſtridentibus alis. [Vellere) Lana. dicitur autem à vellendo, quia apud antiquos non tondebatũ, ſed vellebatũ. [Gratulor) Gaudeo: gratulamur autem alijs, gaudemus nobis. Cic. tibi gratulor, mihi gaudeo, gaudere tñ etiam dicimus de alijs, cum de nobis nunquam dicamus gratulari. [Quantum ſinis).i.quãtum permittis.ſ. me gratulari. [Hoc ipſo).i. de hoc ipſo.ſ.qđ rediuiſſes cum vellere aureo. [Fieri certior) .i. admoneri. [Tuo ſcripto).i. per aliquam tuam epiſtolam. [Nã,ne) Excuſat ipſum Iaſona, quod non redierit in Lemnon, cum reuerteretur ex Colchis, vt magis eum accuſet, quod poſteaquam redijt, nihil ad eam reſcripſerit, & eſt ſenſus, poſſibile eſt quod non habueris ventos proſperos vt redires ad me cum velles redire. Ordo eſt. [Potes).i. poſſibile eſt, te non habuiſſe ventos, ne redires.i. ne redire poſſes. [Præter).i. iuxta. [Littora mea).i. Lemni. [Pacta).i. promiſſa.ſ. à te. [Cum cuperes).i. quãuis cuperes. [Quælibet aduerſo) Ecce accuſatio, & eſt ſenſus, vento contrario, ne poſſes redire, potuiſti tamen aliquam ſcribere epiſtolam. Ordo eſt. [Qualibet).i. quæuis, q d. etiam breuiſſima. [Signetur) Non aſſignetur, vt aliqui dicunt, ſed ſignetur.i. claudatur, & ſcribatur, vnde reſignare epiſtolas contrarium eſt.i. aperire. ponitur autem ſignetur, pro ſignata fuiſſet, tempus pro tempore. [Vento aduerſo).i. contrario tibi, ne ſineret te venire, vel ſignetur.ſ. nunc.ſ. poſtquam es reuerſus, vel vt in alijs lib. legitur, Qualibet &c. [Quolibet).i. quantumuis aduerſo ſignetur.i. ſcribatur, & mittatur, q.d. hoc facere potuiſſi vento quantũuis aduerſo. [Hypſipyle).ſ. ego. [Miſſa) A te. [Cur mihi) Conqueritur, quod prius ex ſermone aliorũ, q̃ ex ſcriptis Iaſonis intellexerit, eius victoriam habitam in Colchis, vt infra. [Fame) Publicus ſermo omnium. [Quàm littera).i. q̃ epiſtola tua. [Nuncia) Quæ nũciaret mihi. [Boues) Tauros. [Martis) Erant Marti cõſecrati propter ferocitatem, quæ ipſi Marti attribuitur. [Panda) Curua. Virg. Lancibus & pandit fumantia ponimus exta. deriuatur aũt à pando: neque pandidus dicitur, ſed pandus. vt Priſc. voluit alternitatis vitandæ cauſæ. [Seminibus) Subaudiendum eſt, quam fama nuncia. [Segetes virorũ).i. viros ſeminatos. [Iactis) Sparſis. [Adoleſſe).i. creuiſſe. [Tua dextra) Quia ſeipſos interemerunt Nam cũ Iaſon quædam, quæ Medea dederat, in medios illos terrigenas proieciſſet, illi arma in ſe conuerterunt, & mutuis vulneribus ceciderunt. [Peruigilem) Nunquam dormientem. [Seruare) Cuſtodire. [Spolium) Pellem. [Pecudis) Arietis, licet & interdũ dicatur ouis, ſicut ſupra. [Vellera)

lera) Diues ouis. Sed quoniam promiſimus ſupra interpretaturos huius fabulæ allegoriam, dicit Diodorus cuſtodes, ideo Tauros dictos fuiſſe, quod robuſti eſſent, & fortes, ignē vero naribus efflaſſe propter crudelitatem cædis hoſpitium, Draconem vero nomen fuiſſe diligentis cuſtodis. [Tamen) Licet hæc omnia ſupradicta eſſent. [Rapta) Vi capta, & expugnata. [Hæc ego) Dicit, quod exiſtimaret, ſe felicem, ſi poſſet dicere, hæc ſibi ab Iaſone ſcripta fuiſſe. [Timide credentibus).i. vix credentibus. [Ipſe) Iaſon.i. propria manu. [Quanta).i. quam magna, quam felix, q.d. feliciſſima. [Lenti).i. tardi. [Ceſſaſſe) Defuiſſe mihi. [Officium).ſ. ſcribendi. [Tuli) .i. accepi. [Obſequium) .i. rem gratam .i. ſatis mihi feciſti, ſi modo remaneo tua, & non oportet, quod querar, quod nihil ad me ſcripſeris.

ASCENSIVS.

Littora Theſſaliæ) Quia argumentum &c. Explanatiōne digna vtiliter explanata ſunt, paucis ordinem proſequar, qui talis eſt. [O Iaſon tu diceris).ſ. vulgo. [Tetigiſſe littora Theſſaliæ).i. patriæ tuæ, vnde ad aureum vellus in Colchon profectus eras. [Carina).i. naui.ſ. Argo. [Reduci).i. redacta, ac vos reuehente. ſed reduces, paſſiue fere dicimus.i. reductos. [Exiſtens diues vellere ouis auratæ).i. ariete aureo vellere tecto. [Ego gratulor incolumi) .ſ. tibi hoc eſt lætor, & applaudo tibi de tua incolumitate ſup. tantum. [Quantum ſinis) .i. permittis me gratulari, quia gratulor tibi, eo quòd reueniſti incolumis, ſed non eo, quòd cum pellice, neque me cælare voluiſti aduentum tuum, tamen ego. [Debueram eſſe).i. fieri certior. [Hoc ipſo) .i. de eo ipſo, de quo tibi gratulor, hoc eſt de proſpero reditu tuo. [Tuo ſcripto) .i. per ſcriptum tuum, ſeu literas tuas. [Nam, ne pacta &c.) Reijcit excuſationem, ſi enim dicat Iaſon ſe voluiſſe ſcribere, ſed habuiſſe ventos contrarios, ita vt literæ perferri nequirent, nam ſub aduerſo vento potuiſſet ſcribere modicam epiſtolam, videlicet ſalutatoriam, quæ aut non perferri, aut videri ſine periculo potuiſſet. Vnde dicit. [Nam, ne) .i. vt non. [Vt redires præter mea regna).i. prætereundo mea regna. [Pacta) .ſ. tibi .i. in contractu matrimoniali tibi addicta. [Non potes quidem, cum cuperes).i. etiam ſi velles. [Non habuiſſe ventos) .i. quamuis cuperes, & velles. [Habuiſſe ventos) Qui obſtarent. [Ne præter mea regna redires) Non poteras habuiſſe ventos tam contrarios, vt eis non potuiſſes etiam inuitis ad nos redire. [Quælibet epiſtola) .i. breuiſſima, & minimi momenti. [Signetur) .i. ſignari debeat, hoc eſt claudi. [Vento).ſ. exiſtente aduerſo. [Hypſipyle).i. ego coniux tua, & Lemni regina. [Fui) .i. fuerim digna ſalute. [Miſſa).i. mihi miſiſſes tum periculo, vento exiſtente contrario, & non fuiſſe tam aduerſum ventum, probat: quia iam accipit reditum eius, dicens. [Cur fama venit mihi) .i. ad me prior. [Quàm littera) i. epiſtola. [Nuncia) .i. nuncians mihi. [Boues).ſ. igniuomos. [Sacros) Quia Martis. [Iſſe ſub iuga) .ſ. aratri. [Panda) .i. incurua, hoc eſt te araſſe bobus Marti ſacris. Et ſupple. [Segetes,) Id eſt copias virorum. [Adoleſſe) Pro adoleuiſſe.i. ſtatim adultos natos. Et hoc. [Seminibus,) Scilicet dentibus ſerpentinis. [Iactis) Scilicet in ſulcos illis bobus iactis. [Que) Pro &. [Segetes) Sup. virorum, id eſt ipſos viros è ſulcis denſis in morem ſegetum natos. [Non eguiſſe tua dextra ad necem) Quia ſeipſos mutuis vulneribus interemerunt, & nuncians. [Peruigilem,) Id eſt ſemper vigilem Draconem. [Seruare ſpolium pecudis,) Id eſt vellus aureum Arietis. [Et tamen vellera fulua,) Id eſt aurea, ſeu aurei coloris. [Rapta) Supple eſſe. [Forti manu?) Scilicet tua. [Quanta,) Id eſt quam magna putas. [Forem,) Id eſt eſſem. [Si ego poſſem dicere credentibus,) Id eſt ijs, qui credunt. [Iſta,) Scilicet facinora tua. [Timide,) Id eſt cum timore de oppoſito, nam fama, ut dicit Virgil. in iiij. Æneid. Ipſa eſt parua metu primo, mox ſeſe attollit in auras. Credunt ergo, timide, quia certum non habeo auctorem, ſed ſi poſſem eis dicere. [Ipſe,) Scilicet qui iſta geſſit. [Scripſit mihi,) Scilicet quòd ea geſſerit. [Quanta forem,) Quaſi dicat maxima, hoc eſt glorioſiſſima. [Quid,) Id eſt ad quid. [Queror,) Id eſt conqueror. [Officium,) Id eſt obſequium debitum, aut partes uiri. [Lenti,) Id eſt tardi. [Ceſſaſſe,) Id eſt in mora fuiſſe? quaſi dicat fruſtra, quia ego. [Tuli,) Id eſt abſtuli, & impetraui. [Grande obſequium, ſi maneo,) Id eſt adhuc ſum tua, ſcilicet coniux.

HVBER. VEneſica) Incantatrix.ſ. Medea, nã veneſici dñr qui vel incantationib. vel alio quouis modo hominũ mentes peruertũt, nam omnia quæ hanc vim hñt, venena dici poſſunt. Virg. in Buc. Has herbas, atque hæc ponto mihi lecta venena, Ipſe dedit Mœris. Inde inferius ipſa, inqt. Hanc tñ ò demens, Colchisque ablate venenis, Diceris Hypſipyles præpoſuiſſe toris. Et Horat. in j. Serm. Quantum carminibus, quæ verſant atque venenis Humanos animos. [Credula) Quę facile credit. [Temeraria) Audax, & ſine ratione fingens. [Inſimulaſſe) Accuſaſſe. [Nuper) Narrat qũo id intellexerit. [Oris) Regionibus, vt, Troiæ q primus ab oris. [Æmonijs) Theſſalicis, nã Æmonia Theſſalia dicitur. [Limen). i. ingreſſus domus. [Vix erat tactum

* recepta

*Rettulit

*Deuicto ſerpente, alias, Deuictus ſerpens,

Barbara narratur veniſſe veneſica tecum,
In mihi promiſſi parte * futura tori:
Credula res amor eſt: vtinam temeraria dicar
Criminibus falſis inſimulaſſe virum.
Nuper ab Aemonijs hoſpes mihi Theſſalus oris
Venerat: & tactum vix bene limen erat;
Aeſonides, dixi, quid agit meus? ille pudore
Hæſit in oppoſita lumina fixus humo.
Protinus exilui: tunicisque à pectore ruptis,
Viuit an exclamo? me quoque fata trahunt.
Viuit, ait: timidumque mihi iurare coëgi:
Vix mihi, teſte Deo, credita vita tua eſt.
Vtque animus redijt: tua facta requirere cœpi:
* Narrat, & æripedes Martis araſſe boues:
Vipereos dentes in humum pro ſemine iactos:
Et ſubito natos arma tuliſſe viros:
Terrigenas populos ciuili Marte peremptos,
Impleſſe ætatis fata diurna ſuæ.
* Deuictum ſerpentem, iterum, ſi viuat Iaſon.

ab eo). i. vix erat ingreſſus domum. [Æſonides) Iaſon filius Æſonis. [Meus) ſ. maritus. [Ille) Hoſpes. [Hæſit) Tacuit. [Fixus lumina) Synecdoche, ſicut, oculos ſuffuſa. i. habens oculos fixos. [Pudore) Quia non audebat mihi dicere, quod feceras. [Protinus) Statim [Exilui) Egreſſa ſum ad eum propius. [Ruptis) Dilaceratis. [An viuit) q. d. quia nihil mihi reſpondiſti, an viuit Iaſon meus, an mortuus eſt? [Fata trahunt). i. mors etiam me vocat, ſi ipſe mortuus eſt. [Timidum) Non ipſum timidum, ſed id, quod ait timidum, pro timide. i. q̃ non audacter dixit. [Deo teſte). i. iurato ab ipſo, & adducto in teſtimonium, nam Deus iuratus dicitur teſtis eius, quod iuramus. Iuuen. Tam facile, & pronum eſt, ſuperos contemnere teſtes. [Vt). i. poſtquam. [Animus redijt) i. poſtquam reſpiraui aliquantulum. [Æripedes). i. habentes pedes ære munitos, ita. n. dicunt poëtæ eos habuiſſe. [Vipereos dentes) Non intelligamus fuiſſe dentes illius ſerpentis peruigilis, qui ſeruabat vellus aureum, ſed alterius ſerpentis. [Pro ſemine) Loco ſeminis. [Subito) Statim, non per longum ſpatium tpis, vt alia ſemina. [Terrigenas) Natos ex terra. [Ciuili) Suo proprio. [Impleſſe) Perfeciſſe. [Fata diurna). i. vitam vnius diei, quia quo die nati ſunt, eodem ſunt mortui. [Deuictum ſerpentem). ſ. narrat, vt ſerpens ille peruigil ſit à te deuictus. [Iterum) Secundo, quia ſemel interrogaueram.

ASCEN. SEd veneſica barbara). i. feris & immitibus moribus. ſ. Medea. [Narratur veniſſe tecum, futura). i. quæ futura eſt. [In parte tori). i. in lecto cõiugali [Promiſſi mihi). ſ. per pacta nuptiaꝝ. Et ſi dicat Iaſon, ſi tu credis iſta de me non es fidelis mihi: dicit, q̃ amore cogitur ad hoc quia. [Amor eſt res credula). i. facile perſuadens, & cogens credere, quæ timentur. Vnde Zelotypia ferè ex amore naſcitur. [Vtinam dicar temeraria inſimulaſſe virum). i. maritum meum. [Criminibus). ſ. adulterij, & violati tori. [Falſis). i. non veris. [Nuper ab Æmonijs) Docet á quo iſta audierit, quia ab hoſpite Theſſalico, qui ab Æmonijs oris. i. á Theſſalia venerat. At quia ordo perfacilis eſt paucis percurram. [Ille pudore hæſit). i. non audebat reſpondere, non quia Iaſon mortuus eſſet, quod amatrix ſuſpicabatur, ſed quia nihil boni de eo dicere poterat, eo q̃ pellicem adduxiſſet veneficam. [Boues æripedes). i. æreos pedes habentes. [Dentes vipereos) Quos Æeta rex Colchorum ſpargi fecerat. [Ciuili Marte). i. in bello inteſtino, quale inter conciues geri ſolet, qui ſe mutuis vulneribus interimunt.

Quærimus: alternant ſpesq́;, timorque fidem.
Singula dum narrat: curſu, ſtudioque loquendi
Detegit ingenio vulnera facta ſuo.
Heu vbi pacta fides? vbi connubialia iura?
Faxque ſub arſuros dignior ille rogos?
Non ego ſum furtim tibi cognita: pronuba Iuno
Adfuit: & ſertis tempora vinctus Hymen.
At mihi nec Iuno, nec Hymen, ſed triſtis Erinnys
Prætulit infauſtas ſanguinolenta faces.
Quid mihi cum Mynijs: quid cũ Tritonide pinu?
Quid tibi cum patria nauita Typhi mea?
Non erat hic aries villo ſpectabilis aureo:

HVBER. Alternant) Variãt, & in certam faciũt. [Fidẽ).i. meum credere. [Spes) Quæ faciebat credere. [Timor) Qui ꝓhibebat credere, ſic Virg. Spemq́;, metumq́; iter dubij. [Singula) Omnia ſigillatim, & per ordinẽ. Studio dilectione. [Curſu) Proceſſu. [Detegit) Aperit. [Vulnera) Iniuriam. [Suo ingenio) Non intelligamus facta ſuo ingenio ſed ſuo ingenio detegit. [Heu) Accuſat Iaſona periurij & non ſeruatæ fidei. [Pacta).i. promiſſa.ſ. à te mihi. [Fax).ſ. connubialis. [Sub rogos arſuros).i. dignior, quæ interfuiſſet funeribus, & regis mortuorum, quam nuptijs, qui erat futura infelix. [Furtim) Clàm, & per adulterium. inde furta dicuntur adulteria, quia clàm fiunt. vt, Veneris nec dulcia furta. [Vinctus tempora,) Id eſt habent tempora .i. caput vinctum.i. ornatum, & cinctum. [Sertis) Coronis. [At mihi) Quaſi contradicit ſibi. [Triſtis) Infelix. [Infauſtas) Infelices, vt in fabula Terei lib. vj. Met. Eumenides tenuere faces de funere rapta. [Quid mihi).ſ. erat, q.d. nihil. conqueritur autem, ꝙ Iaſon vnquam ad littus ſuum venerit. [Mynijs) Mynieium Strabone teſte Orchomenõ vocat Homerus à Myniarum natione, hinc vero colonos quoſdã deductos in Colcon Theſſaliæ ex Mynijs ferunt, vnde Argonautas Mynias dictos eſſe conſtat. [Cũ Mynijs) Cum Argonautis. Ouid. lib. vij. Met. Iamque fretum Myniæ Pegaſea puppe ſecabant. [Pinu,) Id eſt naue. [Tritonide,) Id eſt Palladia, hoc eſt, quæ erat in tutela Palladis, nam Tritonia dicitur Pallas à Tritonide palude Africæ, & ipſa nauis cura Palladis eſt fabricata, vnde & Palladiam ipſe appellauit in Ibin. Qualis, & ipſe fuit, quo præcipiente columba. Eſt data Palladiæ duxque, comesque rati. [Typhi) Gubernator nauis Iaſonis, alloquitur autem ipſum abſentem, tanquam præſentem. [Quid tibi cum mea patria,) Id eſt quid negocij tibi erat, quare deberes huc venire? [Non erat hic) Dicit, ſi ibatis ad rapiendum aureum vellus, non erat hic, ſed in Colchis. [Spectabilis) Pulcher. [Villo) Pilo, aut lana. [Aureo) Synæreſis fit in ſcanſione.

ASCEN. Alternant fidem).i. crudelitatem, quia ſpes facit, vt credam adhuc viuere, timor autẽ, vt negẽ. [Singula dum narrat &c.) Callide, vt cetera fere, addit hoc mulier. nam ſi Iaſon dicat, Credis ſtulta hoĩ perfugæ, qui vt ea narret ad te ſubornatus venit? dicit, ꝙ non ex propoſito, ſed ꝑter opinionem ẽt Medeæ raptum, & eius auxilium. [Narrat curſu) .i. præcipitatione, & Studio.i. auiditate loquendi, & ita. [Detegit noſtra vulnera) .i. aperit cãm noſtrorum vulnerum, cum Tuo ingenio) .i. dum narrat ingenium tuum, qui auxilio veneficæ callidiſſimæ in re tam ancipiti vſus fuiſti. [Heu vbi) Non vitioſus eſt verſus, quia, (vt dixi) monoſyllaba non abſumuntur, vt ò vtinam, O & præſidium, & dulce decus meũ. ſed connubialia in ſecunda corripit, ſicut Virg. ſæpe connubium, vt Æn. j. Connubio iungam ſtabili &c. [Hymen) Deus nuptiarum apud Athenien. ſicut Thalaſſius apud Romanos, eo quòd vterque eſſet defenſor virginitatis repertus. [Sed triſtis Erinnys) .i. furia infernalis, qua auſpice, ſeu pronuba nihil boni perficitur. [Quid mihi cum Mynijs) Dolet ad ſe appulſos Argonautas, cum ab Iaſone decepta ſit. vnde dicit. [Quid mihi) Supple eſſe debuit commercij? [Cum Mynijs).i. nobiliſſimis illis Theſſaliæ. [Quid cum pinu,) Id eſt naui ex pinu, quamuis ex alia arbore dicatur facta, [Tritonide) .i ad Tritonem paludem nata q. d. nihil. [Et ò Typhi) Nomen proprium gubernatoris illius nauis longæ, quæ Argo dicitur. vnde Virgil. in Buc. Alter erit tum Typhis, & altera quæ vehat Argo. [Nauita,) Id eſt qui fuiſti director nauis. [Quid tibi) Supple fuit iuſti commercia cum patria mea q. d. nihil, & ita non debebas accedere, quia. [Non erat hic,) Id eſt in patria mea, videlicet Lemno. [Aries

ſpectabilis

ſpectabilis villo) Auro pro aureo, ſed credo veram eſſe lectionem aureo, quia Virg. ferè imitatur, qui aureis, & ferreis quaſi biſſyllabis vtitur, vt Æn. v. Sallio villis oneroſum, atque vnguentis aureis. lege ergo aureo.

Non ſenis Aeetæ regia Lemnos erat.
Certa fui primò (ſed me mea fata trahebant,)
Hoſpita fœminea pellere caſtra manu.
Lemniadeſque viros nimiũ quoque vincere norũt:
Milite tam forti vita tuenda fuit.
Vrbe virum vidi: tectoque, animoque recepi:
Hic tibi biſque æſtas, biſque cucurrit hyems.
Tertia meſſis erat: cum tu dare vela coactus
Impleſti lacrymis talia verba tuis.
Abſtrahor Hypſipyle: ſi dẽt modò fata recurſum:
Vir tuus hinc abeo: vir tibi ſemper ero.
Quod tamen è nobis grauida cælatur in aluo:
Viuat: & eiuſdem ſimus vterque parens.
Hactenus: & lacrymis in falſa cadentibus ora,
Cetera te ⋆ minimi non potuiſſe loqui.

⋆ memini

HVBER. AEetæ) Æetes dicitur, & Æeta per latinam declinationem, pater fuit Medeæ Solis filius, & Perſæ frater, ſcribitur aũt per æ, diphthõgon, & eſt triſyllabum, licet interdum abijciatur vna ſyllaba, ſed raro. [Non ſenis) Ordo eſt. Lemnos non erat regia Æetæ. [Certa fui) .i. deliberaueram. [Caſtra hoſpita) .i. vos hoſpites, caſtra autem etiam de nauibus dicũtur. Virg. iij. Æn. Nos caſtra mouemus. [Fœminea manu) .i. muliebribus viribus, & exercitu. [Sed me) Parenthe ſis eſt. [Lemniadeſque viros) Vt oſtẽdat id potuiſſe facile fieri, dicit mulieres Lemniacas fortes eſſe, & aſſuetas vincere viros, de quibus hæc narratur fabula. Cum Venus vxor Vulcani deprehenſa fuiſſet cũ Marte in adulterio in Lemno inſula, Lemniacæ mulieres cum ceteris dijs, deabuſque ſacra facerẽt, Venerem ob adulterij infamiam ſpreuerunt, & inhonoratam prætermiſerunt, ob quam rem illa indignata hircinum fœtorem omnibus immiſit, quo ita grauiter olebant, vt a maritis ſpernerentur, qui cum expeditionem bellicam aduerſus Thracas ſuſcepiſſent, eorum vxores conſilium cœperunt, domum reuertentes omnes interimere, & maſculos omnes delere quod cum omnes effeciſſent, ſola Hypſipyle Thoantis patris miſerta, ei pepercit, quem naui impoſitum Bacchus eius pater in Thoam inſulam perduxiſſe dicitur. Ipſa vero in regia ſuo rogo conſtructo alterius hominis funus celebrauit pro patre, quem occidiſſe aiebat, & hoc eſt, quod nunc dicit [Lemniades) .i. mulieres Lemni. [Norunt nimium) .i. optime ſciunt. [Vincere viros) .i. maſculos; quia deleuerunt maritos ſuos, & omnem prolẽ maſculinam. [Vita mea fuit tuenda) Fuit defendenda, & ſeruanda contra te, qui veneras in perniciem meam. [Tam forti milite) Quam ſunt mulieres Lemni. [Vrbe virum) Amplificat beneficium ſuum, q.d. non ſolum non nocui tibi cum potuiſſem, verumetiam recepi hoſpitio liberalis. [Hic) In Lemno. [Bis cucurrit) Quia duos annos mecum hic fuiſti. [Tertia meſſis) .i. tertius annus, nã à meſſibus, quæ ſingulis annis fiunt, anni denominantur. [Coactus) Inſtante Hercule cum ceteris. [Impleſti) Perfudiſti, quia non potuiſti ea dicere ſine fletu. [Abſtrahor) .i. violenter, & contra voluntatem meam hinc abducor. [Recurſus) Egreſſus, & renauigationem. [Tamen) Licet hinc diſcedam. [Quod cælatur) Neutro genere vſus eſt, quia adhuc ignorabat, maſculus ne eſſet, an fœmina. [Viuat) Seruetur à te diligẽter, vt viuat. [Hactenus) .ſ. locutus es, hoc eſt, hæc ſola verba. [Falſa) Simulata, nam cum ſimulares mœrorem ex diſceſſu tuo, non tamẽ dolebas. [Cetera) .i. alia .ſ. præter ſupradicta.

ASCAN. Lemnos non erat regia) .ſ. domus, aut regnum, aut regio, ſed legendum eſt regia, quia primam producit, venit enim à Rex regis, & non regio, quod à rego, regis deductum primam corripit. [Ego fui primo) Scilicet aduentu, aut à principio. [Certa) Id eſt decreui. [Sed mea fata) Scilicet pernicioſa. [Trahebant,) Id eſt retrahebant me. [Pellere manu fœminea) Quia in Lemno non erant niſi fœminæ. [Caſtra hoſpita) Id eſt naues externas hoſtiliter in morem caſtrorum inſtructas. [Lemniadeſque &c.) Docet ſe quoque potuiſſe.

tuiſſe. [Hactenus &c.) Docet, quomodo in diſceſſu veri amoris ſigna dederat, qui ſi verus erat, etiam nunc quoque eum allicere deberet, ſi fictus, iuſte illum perfidum damnaret. [Moris autem eſt, vehementer amantibus non poſſe, quæ volunt, omnia eloqui.

Vltimus è ſocijs ſacram conſcendis in * Argo:
Illa volat: ventus concaua vela tenet.
Cærula propulſæ ſubducitur vnda carinæ:
Terra tibi, nobis aſpiciuntur aquæ.
In latus omne patens turris circunſpicit vndas:
Huc feror: & lacrymis * osque, ſinusq; madent.
Per lacrymas ſpecto: cupidæque fauentia menti
Longius aſſueto lumina noſtra vident.
Adde preces caſtas, immixtaque vota timori,
Nunc quoque te ſaluo * perſoluenda mihi.
Vota ego perſoluam? votis Medea fruetur?
Cor dolet: atque ira mixtus abundat amor.
Dona feram templis, viuum quod Iaſona perdam?
Hoſtia pro damnis concidet icta meis?
Non equidem ſecura fui: ſemperque verebar:
Ne pater Argolica ſumeret vrbe nurum.
Argolicas timui: nocuit mihi barbara pellex:
Non expectato vulnus ab hoſte tuli.

VLtimus) Poſtremus, vt oſtēderes, quod te pigebat me relinquere. [Sacrā) Quę (vt diximus) erat ſub tutela Mineruæ, cuius cura fuerat fabricata. [Argo) Legendū eſt, & non Argon. eſt aūt accuſatiuus græcus per ſynęreſin factus. nam integer accuſatiuus erat Argoa. per ſynęreſin Argo. [Illa volat). i. celeriter currit p mare. [Tenet) Implet. [Concaua). i. tumefacta. [Subducit) Subtrahitur. [Propulſæ) Agitatæ remis & ventis. [Terra). ſ. aſpicitur. [Tibi) Pro à te. [In latus) Deſcribit locum, ex quo dicit ſe ſpectaſſe naue Iaſonis diſcendentis. [Patens in omne latus). i. quæ ab omni parte poteſt videri. [Circunſpicit) Dat quaſi ſenſum rei inanimatę, nō enim ipſa turris circunſpicit, ſed quia in ea eſt, poteſt circunſpicere. [Huc) Pro illuc. i. in illam turrim. [Os) Facies. [Sinus). i. pectus. [Per lacrymas) Quæ effluebat ex oculis meis. [Lumina). i. oculi. [Fauentia cupidæ menti) Quia quod ego optabam, ipſi oculi volebant, vt aſpicerem, ex affectu enim alicuius rei, & acutius, & longius videmus. [Aſſueto,) Id eſt ſolito. [Addo,) Id eſt addidi. narratio enim pręteriti temporis, ſæpe numero per præſens eleganter fit. vt Dido inferius. Exul agor, cineresque viri, patriamque relinquo, nam iam reliquerat. Ter. in Andria. interea funus effertur, nos ſequimur. [Immixta timori) Quia ex timore ſuſcipiuntur vota. [Timori) Quem habebam de periculo tuo. [Nunc quoque) Etiam nunc. quia nondum ea ſolui. [Perſoluenda). i. reddenda tanquam debita. notandum eſt metri cauſa, perſoluenda diuiſis ſyllabis eſſe legendum. vt u poſt l, fit vocalis, & non conſonans. vt ipſe alibi: Debuerant fuſos euoluiſſe meos. nam in etiam u, fit vocalis, ſicut apud Horat. Nunc mare, nunc ſiluæ. nam ſiluæ teſte Priſc. triſſyllabum eſt. [Vota ego perſoluam) Cum indignatione pronunciandum eſt: ſicut cetera verba ſequentia. [Fruetur votis) Capiet fructum, & vtilitatem ex votis meis? [Cor dolet,) quaſi dicat dirumpor dolore. [Ira) Intelligendum eſt: vt ſi dicamus mixtus ira: abundat ira, vel amor mixtus ira abundat. i. maior fit, ſecundùm illud Terentij, quo minus mihi ſpei. eſt, eo magis amo: & inferius Dido ad Æneam. Non tamen Æneam, quamuis male cogitet, odi: ſed queror infidum, queſtaque peius amo. [Quod). i. quia, q. d. cum beneficia ſoleant reddi vota, & dari dona deis: ego ne dabo propter damna mea? quia perdam maritum meum, ex quo magis doleo, quia ſi eſſet mortuus, non putarem amplius eſſe ſperandum. [Hoſtia) Victima, & ſacrificia. [Icta) Percuſſa cultro, & mactata. [Equidem) Ego quidē. [Secura) Sine timore. [Semperq;) Oſtendit, q eſſet timor eius. [Verebar) Timebam. [Pater) Tuus, Æſon. [Ex vrbe argolica) Theſſalica. nā Argos vrbs fuit Theſſalię, licet & eiuſdē nōis fuerit alia in Achaia. [Argolicas) Theſſalicas, vt diximus. [Barbara) Pōtica. [Non expectato) Nō ſperato, & improuiſo. [Vulnus) Iniuriā, eſt aūt translatio. i. læſa ſum, à quo minime putabā.

HVBER.
* Argon
* ora, ſinusq; madent.
* Perſoluēdā, pentaſyllabū

ASCEN. NVnc quoque te ſaluo perſoluenda) Aut diæreſim fecit, vt perſoluenda pentaſyllaba ſit dictio, aut vt languorem animi ſignificet, præter morem ſponda, cum quaſi verſum facit, ſed tutius eſt pentaſyllabum dicere, cum id alibi faciat poëta. [Viuum quod Iaſona perdam) Præter legem .ſ. matrimonialem. Norint autem pueri, quando i, cum vocali ſequenti in prima ſyllaba ponitur, nolle cum ea ſyllabificari, ſed in duas ſyllabas diuidi, vt in Iaſon, Iaſius, Ieſus, Iollas, Iulus, Iacobus, Iambus, Iepta, Ioſeph, & cetera. [Ne pater) .ſ. tuus Æſon. [Ab hoſte) Maſculinum genus præpollet, quia generaliter loquimur. potuiſſet tamẽ dicere non expectata, ſed non tam venuſte.

Nec facie, meritiſque placet: ſed * carmine mouit:
 Diraque cantata pabula falce metit.
Illa reluctantem * curſu deducere Lunam
 Nititur: & tenebris abdere ſolis equos.
Illa refrẹnat aquas: obliquaque flumina ſiſtit:
 Illa loco ſiluas, viuaque ſaxa mouet.
Per tumulos errat * paſſis diſcincta capillis:
 Certaque de tepidis colligit oſſa rogis.
Deuouet abſentes: ſimulacraque cerea fingit:
 Et miſerum tenues in iecur vrget acus.
Et quæ neſcierim melius: * male quæritur herbis,
 Moribus, & forma conciliandus amor.

Aaron legit carmine nouit. *curru et fortaſſis melior* *ſparſis* *ne age. & mage, ꝑ magis.*

HVBER. NEc facie) Adducit eam in odium dicens eam eſſe in cantatricẽ. [Facie) Pulchritudine. [Meritis) Virtutibus, vel certe officiis. [Mouit) Peruertit te ad amorẽ ſuum. [Pabula dira) Herbas noxias. [Falce cantata) .i. incantata, vt maiorẽ vim nocẽdi hr̃ent. falce aũt dixit, quia ſm̃ rationẽ magicam herbæ aliæ vellebanť, aliæ incidebantur, pro vt volebant earũ eſſe vim. Inde Virg. iiij. Æneid. Falcibus & meſſæ ad Lunam quæruntur ahenis, Pubentes herbæ nigri cum lacte veneni. [Illa) .i. Medea pergit narrare ea, quæ Medea facit per incantationes ſuas, quæ veneficæ, arte magica, ſolent facere, vt oſtendit Lucanus, vbi Theſſalidum narrat magicas artes. & ipſe Ouid. in j. amorum de Dipſade læna, quam eandem veneficam eſſe dicit, ſic, inquit. Illa magas arteis, æẹaque carmina nouit. Inque caput liquidas artes recuruat aquas. Scit bene quid gramen, quid torto cõcita rhombo. Licia, quid valeat virus amantis equæ, Cum voluit, toto glomerantur ſidera cœlo, Cum voluit, puro fulget in orbe dies &c. [Deducere Lunam) Virg. in Buc. Carmina vel cœlo poſſunt deducere Lunam. Tibul. Cantus & è curru Lunam deducere tentat. [Reluctãtem) Inuitam, reſiſtentem. [Abdere) Occultare. [Tenebris) Caligine. i. facere ſolem obſcurari. [Illa refrẹnat) Retinet. [Obliqua) Curua, epitheton fluminum. [Siſti) Moratur. [Loco) Ex loco ſuo, vbi erant. [Viua) Naturalia, eo loco nata. [Per tumulos) Per ſepulcra Mortuorum. [Paſſis) Sparſis. [Diſcincta) Soluta, ſic enim exigebat ratio magica. [Certa) Quẹdam oſſa, non autem omnia. [Tepidis) Adhuc Calentibus, vbi paulo ante fuerunt combuſta cadauera. [Deuouet) Execratur, & incantationibus ſuis inficit. [Fingit) Facit. [Simulacra cerea) .i. effigies cereas, quæ repræſentent eos, quos vult demouere. Virgil. in Buc. Limus vt hic dureſcit, & hæc vt cera liqueſcit, vno eodemque igni, ſic noſtro Daphnis amore. Idem Terque hæc altaria circum effigiem duco. & Hor. in primo Sermonũ. Lanea & effigies erat, altera cerea, maior Lanea, quæ pœnis compeſceret inferiorem &c. [Vrget) Infigit. [Tenues acus in iecur) .i. vlcerat imaginem ceream in iecore, quaſi in ſede amoris, vt ita percutiatur ille, cuius eſt illa imago. [Et quæ) .ſ. alia facit, quæ. [Neſcierim) .i. neſciam, vel neſcirẽ dicere. [Melius mage) Diſtinguendum eſt, & cauendum, ne duæ dictiones comparatiuæ cum eodem verbo iungantur, & nec mage iungatur, cum neſcierim, ſed ſic dicendum. [Amor melius conciliandus) .i. qui iuſtius, & honeſtius conciliatur, & acquiritur. [Moribus) .i. virtutibus. [Et forma) Quia hæc duo maxime alliciunt viros ad amorem alicuius mulieris, & econtra. [Mage) Pro magis. [Quæritur) .ſ. à Medea. [Herbis) .i. vi herbarum & incantationibus. & hic eſt verus ſenſus, & verus ordo, amor melius conciliandus moribus, & forma, quæritur magis herbis, ſcilicet à Medea.

Hanc

SEd carmine mouit).i.incantatione magica. [Metit).i.ſecat. [Falce cantata).i.arte magica,& incantatoria. munita. [Pabula dira.i.venefica. [Illa reluctantem) Sic in Buc. Carmina vel cœlo poſſunt deducere Lunam,ſed locus ſumptus eſt iiij. Æn. vbi de ſacerdote maga dicitur. Hæc ſe carminibus promittit ſoluere mentes, Quas velit, eſt alijs duras immittere curas. Siſtere aquam fluuis, & vertere ſidera retro, &c. [Et quæ neſcierim melius mage) Legendum vult ſuperior ne age. ne alterum comparatiuum abundet. ordo autem nunc eſt. [Et) Sup. alia. [Quæ ego neſcierim).i. neſcire deberem. [Melius).i.conuenientius,& decentius, quàm ſupple ſcirem. [Age).i. age dum dic mihi Iaſon. [Quæritur ne,) Id eſt acquiritur ne apud te. [Herbis).ſ.magicis. [Amor conciliandus).i.acquirendus. [Moribus).ſ.probis. [Et forma).ſ.elegantis, quaſi dicat id quidem fit, ſed indecenter. de imaginibus laneis,& cereis ab incantatricibus fieri ſolitis. dicit Hor.lib.j. ſermonum in Satyra quæ incipit. Olim truncus eram,&c. HVBER.

Hanc potes amplecti? thalamoque relictus in vno
Impauidus ſomno nocte ſilente frui?
Scilicet vt tauros, ita te iuga ferre coëgit:
Quaque feros angues, te quoque mulcet ope.
Adde: quod adſcribi factis procerumque, tuiſque
Se facit: & titulo coniugis vxor obeſt.
Atque aliquis Peliæ de partibus acta venenis
Imputat: & populum, qui ſibi credat, habet.
Non hæc Aeſonides, ſed filia * Phaſis Aetæ
Aurea phrixeæ terga * reuellit ouis.
Non probat Alcimede mater tua: conſule matrem:
Non pater: à gelido cui venit axe nurus.

HAnc potes) Admiratiue pronunciandum, q.d. vnde eſt tibi tanta fiducia. [In vno) Vt ſis ſolus cum ſola venefica. [Impauidus) Intrepidus deberes enim ſemper eſſe in maximo timore, quando dormis cum ea. [Scilicet) Certe, q.d. ita te incantauit, ſicut tauros, quos eius ope dicis te viciſſe. [Coëgit te ferre iuga).ſ.ſibi eſſe ſubditum. [Ope) Eadem vi, id eſt incantatione. [Ad duxit eam in odium, nunc adducit in inuidiam dicens, quod ea, quæ Iaſon fecit, Medea ſibi omnia attribuit. [Adde) Supradictis vitijs. [Aſcribi) Annumerari. [Procerum) Caſtoris, Pollucis: Herculis,& ceterorum heroum qui tecum fuerunt in rapiendo vellus aureum, ſunt autem proceres teſte Seruio, Capitella trabium, vnde & emmentiores viri proceres dicuntur. [Et tuis).ſ. factis. [Obeſt) Nocet. [Titulo Coniugis).i.laudibus tuis. quia non tibi, ſed ipſi vult aſcribi victoriam tuam. [De partibus Peliæ) Non intelligamus de Theſſalia, ſed de ijs, qui Pelię fauent, nam partes dicuntur, qui diuerſis fauent, vnde Lucanus, Hæc facient partes,&c. partes Romanas appellauit, quorum alij Pompeio alij Cęſari fauebant; vnde dicimus Cic. fuit de partibus Pompeij.i. qui Pompeo fauit, hoc autem pluribus verbis dixi, quia multi male interpretantur vt dicant de partibus Peliæ, id eſt de Theſſalia, quaſi Iaſon eſſet etiam ipſe Theſſalus, ſed partes dixit, quia alij Iaſoni, alij Peliæ fauebant. Imputat, aſſignat,& attribuit. [Acta).ſ. à te, id eſt victorias tuas. [Venenis).i.incantationibus,& herbis Medeæ,& dicit te viciſſe eius auxilio. [Populum) Maximum partem Theſſaliæ. [Qui credat ſibi) Ita eſſe, vt dicit,& ita minoris æſtimet virtutem tuam. [Non hæc) Ponit verba. quæ dicit ille fautor Peliæ. [Æſonides) Iaſon. [Non reuellit) Non abſtulit,& bene reuellit, quia fuerant affixa templo Martis à Phryxo, vt ſupra diximus. [Hæc) Δεικτικῶς.i.demonſtratiue, Iaſon enim portauerat in Theſſaliam. Reuello autem,& reuulſi,& reuelli facit. Virg. in Buc. Cynthius aurem vellit,& admonuit,& in ij. Æn. poſteſque à cardine vellit. [Sed Phaſis).i. Medea, legitur autē & Phaſis,& Phaſias, ſi Phaſis breuiatur propter vocalem ſequentem prima ſyllaba huius dictionis Æetæ, quæ erat longa diphthongo, quod placet magis, ſi vero legatur Phaſias abijcietur vna ſyllaba in medio, quod minus placet,& rarius reperitur. [Non probat) Dicit hanc fama non placere ijs, qui amant ipſum Iaſona. [Conſule,) Id eſt interroga, quid ſibi videatur. [Non pater).ſ. probat. [A gelido axe,) Id eſt à regione ſeptentrionali. nam Colchi in regione frigida ſunt. ASCEN.

*Phaſias & eſt Phaſis Oetæ
*reuulſi:

Hanc

ASCEN. Hanc potes amplecti) Aggreditur principalem totius epiſtolæ intentionem, quæ eſt odium Medeæ inducere, quam quia venefica eſt, exhorrendam omnibus, & præcipue ei, qui cum ea in vno lecto coniungitur, ſignificat, dicens eum ſubactum ab ea, quo tauros illos feroces ſubegit. Adde q; aſcribi &c. tangit, quod Dares Phrygius aſſerit; derelictam videlicet Medeam, ne turpe ſit Iaſonem, non ſine fœminæ auxilio vincere potuiſſe. [Atque aliquis Peliæ de partibus) Pelias patruus Iaſonis in ſomnis viſum habuit ab eo excidium ſe paſſurum, quem poſtridie altero pede nudum offenderet, atque cum is Iaſon eſſet, quem occidere honeſte nequibat, perſuaſit Colchos ad aureum vellus habendum adire, ea ſpe, vt nunquam rediret. Qui ergo Peliæ partes ſequerentur, dicerent non propria, ſed Medeæ virtute rediiſſe. [Aurea Phryxeæ terga reuulſit ouis) Alij legunt, reuellit, a reuello, ſed Seruius docet ab eo reuelli, & nō reuulſi deduci, licet reuulſus in paſſiuo dicatur participio. Eſt tñ perfectior, & manifeſtior conſtructio, vt ſit [Æſonides).i. Iaſon Æſonis filius. [Reuulſit).i. à loco, vbi Marti conſecrata erant. [Reuellit hæc aurea terga) .i. vellera. [Ouis Phryxeæ).i. arietis, quo Phryxus trans Pontum vectus dicitur. [Sed Phaſis) .i. mulier apud Phaſim nata, vt Medea filia Æetæ regis. ſ. Colchorum. Phaſis ergo patronymicum à loco eſt.

Illa ſibi à Tanais, Scythicæque paludibus vndæ
 Quærat, & à patria Phaſidis vſque virum.
Mobilis Aeſonides, vernaque incertior aura,
 Cur tua polliciti pondere verba carent?
Vir meus hinc ieras: cur non meus inde rediſti?
 Sim * reducis coniux: ſicut euntis eram.
Si te nobilitas, generoſaque nomina tangunt:
 En ego Minoo nata Thoante feror.
Bacchus auus, Bacchi coniux redimita corona,
 Præradiat ſtellis ſigna minora ſuis.
Dos tibi Lemnos erit, terra ingenioſa colenti:
 Me quoque iam tales inter habere potes.
Nunc etiam peperi. gratare ambobus Iaſon:
 Dulce mihi grauidæ fecerat auctor onus.
Felix in numero quoque ſum: prolemque gemellā
 Pignora Lucina bina fauente dedi.

* reſerā?

HUBER. Illa) q.d. non eſt, quod ipſa Barbara debeat quærere maritum in veſtris regionibus, ſed in ſuis, quę eius morib. conueniunt. [Tanais) Fluuius Scythiæ, qui Europam ab Aſia diuidit. [Paludibus vndæ Scythicæ) Puto intellexiſſe Mœotidē paludem in quam & aliæ aquæ multæ Scythiæ, & ipſe Tanais influit. [A patria Phaſidis).i. a Cholchide, vbi eſt Phaſis fluuius, vnde Phaſiani delati ad nos nomen acceperunt. [Mobilis) Mutabilis à mouendo. [Incertior) Inconſtantior. [Aura verna) .i. vento veris. [Bacchus auus) .ſ. paternus. [Bacchi cōiux) .ſ. Ariadne auia mea. [Redimita corona) Qua Bacchus eam ornauit, cum in cœlum rapuit, & Sydus fecit, quod Coronam appellauit, de quo Virg j. Georg. Gnoſiaque ardentis decedat ſtella Coronæ. Hanc autem coronam cum Venus a Vulcano marito in donum accepiſſet, poſtea donauit Ariadne, cum nuberet Baccho, quam (vt diximus) Bacchus etiam in cœlum tranſlatam habere voluit, vt ipſe in iij. Faſtorum dicit. Sintque tuę faciam tecum monumenta coronæ, Vulcanus Veneri quam dedit illa tibi. [Pręradiat) Splendore vincit. [Suis ſtellis) Nam Bacchus nouem gemmas coronę Ariadnes mutauit in nouem ſtellas, vt Faſt. lib. iij. Dicta facit, gemmasque nouem transformat in ignes. Aurea per ſtellas nunc micat illa nouem. [Dos) Addit etiam dotem. [Lemnos) Inſula mea. [Terra ingenioſa).i. fertilis, & natura bona. nam ingenium, & natura etiam de terra dicitu. : pro vi, & poſſibilitate. vnde & Ouid. lib. iiij. Faſt. Frigida Carſeolis, nec oliuis apta ferendis Terra, ſed ad ſegetes ingenioſus ager. Ergo non legatur ingenioſus, vt à quibuſdam male. [Me quoque quod tales) Melius legitur res tales, vt ſi ſenſus inter tales res .i. inter nobilitatem, & dotem, & ſimilia, non debes me ſpernere. [Nunc etiam peperi) Laudat ſe à fœcunditate, quę ſolet eſſe grata maritis. [Gratare) Gratulare. [Ambobus) Mihi, & tibi. [Auctor) .i. is, per quem eram grauida, ſcilicet tu. [Dulce) Non moleſtum, quia ſi vxor amat maritum licet graue ſit

ferre partum in vtero,tamen fert libenter propter maritum,cui videt eſſe gratum. [Quoq;) Etiam.i.præter hoc quod peperi. [Sum etiam felix) Quia non vnum, ſed geminos peperi Thoantem ſ.& Eunæum. [Lucina) Dea partus, quam eandem Iunonem eſſe volunt: vt Terent. Iuno Lucina fer opem. Lucinam autem appellant vel à luco, qui erat ſub Eſquilino monte: vbi de fœcunditate mulieres reſponſa acceperunt,vt oſtendit Ouidius lib.ij.Faſto℞, vel à luce,in quam pueros naſcentes deducere dicitur, vt idem eſt auctor loco ſupradicto. Gratia Lucinæ dedit hæc tibi nomina lucus: Aut quia principium tu dea lucis habes: hæc græce dicitur Ilithya. Ouid.lib.ix.Met. Præpoſitam timidis parientibus Ilithyum. [Fauente) Dante mihi pariendi facultatem. [Pignora).i.filios.

ASCEN.

NVnc etiam peperi) Conatur allicere per gemellos,quos illi peperit,quæ ſumma cōciliandi,atque conſeruandi inter coniuges amoris ratio eſt. Ordo eſt. [Ego etiam) .i.præter ceteras dotes,& amoris pignora. [Peperi nunc) Supple gemellos, quos facile intelligitur ſubdendo. [O Iaſon gratare).i. gratulare. [Ambobus) Non enim ambobus gratulari poſſet,niſi duos peperiſſet,nec potuit ex Iaſone duos peperiſſe,niſi gemellos, cum ante profectionem eius nullam peperit. [Auctor).ſ. Iaſon fecerat mihi grande onus, dulce. Poteſt tamen ſenſus eſſe,& ordo. O Iaſon ego peperi ambobus).i. & tibi, & mihi. hoc eſt communem nobis prolem. [Gratare,) Id eſt gratulare nobis, quod libentius dixero,quam priori modo, quia ſubditur, Felix in numero quoque ſum, quaſi prius numerum non expreſiſſet.

Si quæras, cui ſint ſimiles: cognoſceris illis:
Fallere non norunt: cetera patris habent.
Legatos quos penè dedi pro matre ferendos.
Sed tenuit cœptas ſæua nouerca vias.
Medeam timui: plus eſt Medea nouerca:
Medea faciunt ad ſcelus omne manus.
Spargere quæ fratris potuit lacerata per agros
Corpora: pignoribus parceret illa meis?
Hanc tamen ò demens, Colchiſque ablate venenis,
Diceris Hypſipyles præpoſuiſſe toro.
Turpiter illa virum cognouit adultera virgo:
Me tibi, teque mihi teda pudica dedit.
Prodidit illa patrem: rapui de cæde Thoanta:
Deſeruit Colchon: me mea Lemnos habet.
Quid * refert? ſcelerata piam ſi vincit: & ipſo
Crimine dotata eſt: emeruitque virum.
Lemniadum facinus culpo, non miror Iaſon:
Quælibet iratis ipſe dat arma dolor.

* reduci.

HVBER.

ILlis) Per illos.i. ſi quis videat illos, videtur te videre. [Fallere) Sicut tu. [Cetera) Præter cognitionem fallēdi. [Patris).ſ.tui,qui es eorum pater. [Legatos) Quaſi nuncios. [Pro matre) Pro me. [Tenuit) Impediuit. [Cœptas) Inſtitutas,& propoſitas. [Plus nouerca).i.crudelior crudeli,nam cum omnis nouerca ſit crudelis,ipſa eſt pluſquam nouerca. [Faciunt).i.conueniunt. [Spargere) Argumētum à maiori ad minus. ſi inquit, tam fuit crudelis, quod potuerit interficere fratrem ſuum,nunquid parceret filijs meis? quaſi dicat minime. nam cū fugeret cum Iaſone,vt patrem inſequētem retardaret,fratris ſui Abſyrti mēbra dilacerauit, & varijs locis ſparſit: vt pater occupatus in eis colligendis deſiſteret ab inſecutione. Is locus poſtea Tomos.i.inciſio dictus eſt,vt Ouidius in Triſt. ſcribit. Inde loco nomen Tomos eſt.quia dicitur illic Membra ſui fratris ſubſecuiſſe ſoror. [Parceret) Interrogatiue, quaſi dicat non. [Ablate) Capte. [Præpoſuiſſe toro Hypſipyles,) Id eſt maluiſſe eam vxorem,quam me. [Turpiter) Adducit eam in contemptum,eius impudicitiam commemorans. [Virgo) Ad ætatem rettulit. [Virum,) Scilicet te. [Turpiter) Quia id fecit clam patre ſuo. [Teda) Pro nuptijs ponitur. [Prodidit) Decepit,quia fauit tibi,qui eius res eras rapturus, & eo inſciente aufugit. [Rapui) Liberaui. [Thoanta) Patrem meum, vt ſupra diximus. [Deſeruit) Quia fugit. [Habet) Tenet me, quia remanſi in patria,

ſicut

ſicut honeſtas decet mulieres. [Quid referam) Male legitur quid referam, cum legendum ſit, quid refert? nam poſtea quam cõmemorauit Hypſi. probitates ſuas, & Medeæ flagitia, dicit quid tñ refert? quod ego ſim proba, & ipſa flagitioſa, ſi plus poſſunt ſcelera, quam probitates: & hæc eſt vera lectio, talis eſt ẽt ſenſus apud Ouid. lib. ij. Met. Quid tñ hoc prodeſt, ſi diro facta volueris. Crimine Nictymene noſtro ſucceſſit honori: ergo. [Quid refert).i. quid prodeſt. [Si ſcelerata) Medea. [Vincit piam).ſ. me, & eſt dotata. [Ipſo crimine).i. ſi à te exiſtimatur habere ſatis magnam dotem, quia eſt venefica. [Emeruit) i. per crimina & ſcelera ſua Lemniadum, ne ipſa Hypſipyle dicatur eſſe crudelis, quia crudele factum. [Lemniadum) Supra cõmemorauit: excuſat eas. [Culpo).i. reprehendo. [Non miror) Quod interfecerint viros, à quibus ſpernebantur. [Quælibet arma) Sic Virg. Quodcunque repertum. Rimanti telum ira facit. [Dolor) Qualis erat ipſarum quæ ſpernebantur.

ASCEN. COgnoſceris illis,) Id eſt in illis, aut per illos, quia ſimillimi ſunt, & tui, ſed. [Fallere non norunt, cetera patris habent).i. in omnibus patri ſimiles ſunt præterquam, ꝙ non ſunt fallaces, vt tu. [Pignoribus parceret illa meis,) q.d. minime. Notus eſt verſiculus. Pignora natorum dicuntur, pignora rerum.ſ. aliarum, quæ in pignus dantur. [Ablate).ſ. à ſenſu, & ratione. [Venenis Colchis).i. Colchicis, principale pro deriuatiuo. [Emeruit).i. expreſſe meruit. [Culpo non miror).i. nec approbo, & laudo, nec imitor, vt miratorque Catonis apud Lucanum. [Quælibet iratis) Sic Æneid. j. Furor arma miniſtrat.

Dic age, ſic ventis, vt oportuit, actus iniquis
Intraſſes portus tuque, comeſque meos:
Obuiaque exiſſem fœtu comitata gemello:
* Hiſcere nónne tibi terra roganda foret?
Quo vultu natos, quo me ſcelerate videres?
Perfide quo pretio, qua nece dignus eras?
Ipſe quidem per me tutus, ſoſpeſque fuiſſes:
Non quia tu dignus: ſed quia mitis ego.
Pellicis ipſa meos impleſſem ſanguine vultus,
Quoſque veneficijs abſtulit illa ſuis.
Medeæ Medea forem. quod ſi quis ab alto
Iuſtus adeſt votis Iuppiter ipſe meis:
Quod gemit Hypſipyle: lecti quoq; * ſuccuba nr̃i
Mœreat: & leges ſentiat ipſa ſuas.
Vtque ego deſtituor coniux, materque duorum:
A totidem natis orba ſit * illa viro:
Nec male parta diu teneat: peiuſque relinquat:
Exultet: & toto quærat in orbe fugam.
Quàm fratri germana fuit, miſeroque parenti
Filia: tam natis, tam ſit acerba viro.
Cum mare, cum terras conſumpſerit: aëra tentet:
Erret inops, expes, cæde cruenta ſua.
Hæc ego coniugio fraudata Thoantias oro:
Viuite deuoto nuptaque, virque toro.

** Nẽpe.* ** Subnuba.* ** Atque viro.*

HVBER. DIc age) Interrogat Iaſona, quo vultu vidiſſet & eam, & filios ſuos, ſi ventis delatus fuiſſet ad littus Lemni. [Age) Hortantis ordo eſt, Age dic quo vultu videres natos, & me ſi tu actus ventis iniquis intraſſes portus. & ego exiſſem obuia &c. Hiſcere. per parentheſim, & interpoſitionẽ, legendus eſt hic verſus. [Terra foret roganda hiſcere).i. vt hiſceret, & ſe aperiret tibi, vt te abſorberet, potiuſquam aſpectum meũ, quam deceperas videres cum adultera tua. [Quo) .i. quali. [Quo pretio).i. qua pœna. Sic. Ter. Ego pretium ob ſtultitiam fero. Iuuen. Ille crucis pretiũ ſceleris tulit.i. pœnam. [Qua nece,) Quaſi dicat crudeliſſima. [Ipſe) Tu. [Per me).i. quantum ad me pertinet, quia nihil nocuiſſem tibi. [Non quia tu dignus).ſ. ſis eſſe tutus. [Sed quia ego mitis).i. clemens. quæ neſcio nocere. [Pellicis) Medeæ. [Sanguine) Suo, quia dilaceraſſem eius vultus. [Quoſque).i. & vultus, ſcilicet tuos. [Quos abſtulit veneficijs ſuis,) Id eſt quos ſuis incantationibus cepit, vt ſupra. Colchiſque ablate venenis.

[Medeæ

Medeæ Medea) Proprium nomen pro appellatiuo poſuit .i. Medeam pro crudeli. [Quod ſi quis) Imprecatur Medeæ eadem, quæ ipſa patitur, vt ita aliquando priuetur marito, ſicut ipſa priuata eſt ab ea. [Si Iuppiter iuſtus) Exaudit preces, & vota mea. [Succuba) Concubina .ſ. Medea. [Mœreat) Fleat. [Quod Hypſipyle gemit) .i. id quod ego doleo .ſ. mihi ereptum maritum. [Suas leges) Quia alij facit iniuriam, dat quodammodo leges ſibi quoque inferendi iniuriam. [Vt ego) Optat, vt Medea, iam facta mater de Iaſone, poſt filios ſuſceptos ita relinquatur ab Iaſone, vt ipſa relicta. [A totidem natis) .i. poſt totidem natos .i. poſtquam duos filios ſuſceperit, quod quidem ita ei accidit, ſicut imprecata eſt. [Male parta) Male quæſita, ſm prouerbium, & dictum cuiuſdam poëtæ, Male parta male dilabuntur. [Peius) Quam .ſ. acquiſiuerit. [Exulet) Expellatur ex patria. [Quam fratri) Vt terreat Iaſona, imprecatur, etiam, vt Medea ſit ei, & filijs eius crudelis. Ordo. [Illa ſit tam acerba natis) .i. tam crudelis mater. [Et tam acerba viro) .i. tam crudelis vxor tibi marito ſuo. [Quam) .ſ. acerba. [Germana) .i. ſoror. Fuit fratri Abſyrto, quem ſupradiximus fuiſſe ab ea dilaceratum. Et. [Quam acerba filia fuit miſero parenti) Quem prodidit, cui interfecit filium. [Aëra tenet) .i. volet per aëra. quod quidem Ouid. ſcribit feciſſe lib. vij. Met. Quæ niſi pennatis ſerpentibus iſſet in auras. Non exempta foret pœnæ. [Erret) Vagetur, & eat huc illuc. [Expes) Sine ſpe. [Cruenta ſua cæde) .i. quæ ſeipſam interficiat. [Ego Thoantias) .i. Hypſipyle filia Thoantis. [Nupta) O Medea. [Vir) .i. ò Iaſon. [Viuite) Diu manete. [Deuoto) .i. execrationibus, & infelicitatibus pleno. Finis fuit quod Iaſon nunquam recepit ipſam Hypſipylem, ſed cum cognitum fuiſſe à Lemniadibus, quod duos filios maſculos ex Iaſone ſuſcepto contra leges ſuas alijs faceret, & ad ſupplicium poſceretur, illa accepta nauicula fugere parabat, ſed comprehenſa à piratis data eſt dono Lycurgo regi Nemeæ, quæ cum eius filium Opheltem nutriret, & redeuntibus à bello Thebano regibus, & in Nemea ſilua penè ſiti pereuntibus, cum ab eis rogata fuiſſet, vt Langiam fontem eis oſtenderet, & ab Adraſto Argiuorum rege interrogaretur, quænam eſſet, dum ad omnia reſpondet, diutius morante puer, quem inter herbas, floreſque ludentem reliquerat, à ſerpente interemptus eſt, verum à filijs Thoante, & Eunæo, qui cum Adraſto erant, cognita eſt, eſſe eorum mater. Quamobrem cum Lycurgus audito caſu filij eam quæreret ad ſupplicium, à regibus, & filijs auxilio implorato liberata eſt. Quid poſtea de ea fuerit, non legi. Medea vero poſt duos filios ex Iaſone ſuſceptos, ab eo repudiata eſt ſuperinducta vxore Creuſa filia Creontis Corinthiorum regis. Medea vltra mariti iniuriam Athenas fugit, ibique Ægeo patri Theſei nupſit, & ex eo ſuſcepit Medum filium, à quo poſtea Media regio dicta eſt. eique penè omnia euenerunt, quæ imprecata eſt Hypſipyle.

DIc age ſi ventis) Prudentes ponit caſum, vt caſus fiat, & contingat, nam deſiderabile eſſet patri liberos gemellos, quos nũquam viderat, obuiam habere. [Medeæ Medea) .i. crudeliſſimæ interfectricis interfectrix. [Si quis Iuppiter) .i. iuuans pater deus .ſ. Succuba dicitur, quæ furtim cubat, vt in alieno toro, nam ſub occultationem denotat, vt ſublegere, ſubripere, ſuffurari, ſubducere, ſuſtollere, &c. Imprecationes autem, quas ponit, oẽs Medeæ euenerunt, ſicut quas Dido ponit Æn. iiij. Æneæ. [Thoantias) .i. Thoantis filia. patronymicum adiecta ſyllaba formatum. nam hæc Thoantis huius Thoantidos fieri debet à genitiuo Thoantis, cuius nominatiuus eſt Thoas. [Deuoto toro) Hinc notum eſt, quia deuotio in malum ſaltem penè ſumitur. nam is dicitur deuotus alicui, qui pro eius ſalute morti addicitur. Et ideo quia pro fide deuoti ſumus, tractum eſt, vt is Zelus, quem in Deum, & religionem habemus, à Chriſtianis deuotio dicatur. ASCEN.

IN VII. EPISTOLAM, ARG. HVBERTINI.

ILio, Troiaq; omni à Græcis euerſa Aeneas Veneris & Anchiſæ filius patriam relinquens, conſtructa claſſe apud Antandrum ciuitatem, ſe mari credidit cum patre, & Aſcanio filio, & dijs penatibus & multis Troianis, qui ſe eius nauigationis comites, & ſocios præbuerunt, & primum quidem in Thraciam delatus eſt, vbi Aenum oppidum condidit, vt multi putant: Mox prodigijs territus, & voce Polydori crudeliſſime à Polymneſtore Thracum rege interfecti admonitus, vt inde fugeret Delum tenuit, illic accepto ab Apolline reſponſo, errore patris male interpretantis reſponſum, Cycladas inſulas præteruectus,

teruectus, ad Cretam venit, quam fatalem terram, & ab oraculo prædictam. Anchiſes crediderat, verum cum ibi peſtilentia laboraret, à dijs penatibus in ſomnijs monitus, vt diſcederet, ad Strophadas delatus eſt inſulas, inde præteruectus maritima Græciæ, apud Epirum ſuſceptus eſt Heleni hoſpicio, qui Troianus, & Priami filius, illic Pyrrho ſucceſſerat in regno inde profectus Calabriã tenuit, ex qua ſtatim diſceſſit territus aduentu Diomedis, nauigauitq; vſque ad Scyllam, & Charybdim, quæ ſunt in mari Siculo Aetnæ vicine inde ventus agitatus circuita maxima parte Siciliæ Drepanum venit, vbi (vt Virg. voluit) patrem amiſit, quo in Sicilia ſepulto, & honoribus præbitis, donatis ab Aceſte Troiano, qui in Sicilia regnabat, vino & ceteris neceſſarijs, cum diſceſſiſſet, vt in Italiam veniret, quam ſibi fatis dari, & à Creuſa vxore, & ab oraculo reperto in Delo, & ab Heleno intellexerat, tempeſtate maris, & vi ventorum agitatus, in Libyam delatus eſt, ex xx nauibus vna duntaxat ſubmerſa Forte per ea tempora, vt Virg. finxit Dido, quæ ex Tyro fugerat marito ſuo Sycheo à Pygmalione ipſius fratre interfecto, metuens & ipſa fratris ſæuitiam, & auaritiam, in terra Libyca vrbem nouam Carthaginem condebat, empto ab Hyarba rege ſolo, quantum poſſet taurino corio circundate, quo ſecto in minutiſſimas corrigias, in tãtum id extendit quod occupauit ſtadia duo & xx. quo ſpatio vrbem condidit Ad hanc igitur Didonem cum Aeneas veniſſet cum ſocijs ab ea, & vrbe, & hoſpitio exceptus eſt liberaliſſimo, mox etiam ab ea amatus, cum illa concubuit, cunque ibi moraretur, admonitus ab Anchiſe patre in ſomnijs, & à Mercurio ab Ioue miſſo, vt inde diſcederet, & fatalem terram peteret non auſus reginæ dicere, cum clàm abire pararet, regina Dido præſentes poſtquam fruſtra precibus fatigauit Aeneam, fingitur ab Ouidio hanc epiſtolam ad eum ſcripſiſſe, in qua nititur reuocare eum à propoſito nauigandi, arguens ab honeſto, & tuto, ab honeſto quidem, quia non deceat eam deſerere, à qua hoſpitio ſit exceptus, & omnibus res adiutus, & cui fidem dederit, a tuto, quia mare procelloſum, & tempeſtuoſum ſit, à quo ſit tutum abſtinere, & habeat terram paratam, quam relinquere propter incertam imprudentiæ ſit. Commemorat autem ſua in Aeneam beneficia, et rogat, vt ſi decreuit omnino diſcedere, ſaltem differat, & expectet donec mare tranquillum ſit. Quod ſi noluerit dicit, quod ſeipſam interimet, & iubebit inſcribi epitaphium in ſepulcro, quo Aeneas cognoſcatur fuiſſe cauſa eius mortis.

DIDO AENEAE.

EPISTOLA VII.

Accipe Dardanide morituræ carmen Eliſæ.
Quæ legis, à nobis vltima, verba legis.

SIc, vbi fata vocant, vdis abiectus in herbis
Ad vada Mæandri concinit albus olor:
Nec, quia te noſtra ſperem prece poſſe moueri.
Alloquor: aduerſus mouimus iſta deo.
Sed meriti famam, corpuſque, animumque pudicũ
Cum male perdiderim: perdere verba leue eſt.
Certus es ire tamen: miſeramque relinquere Dido:
Atque ijdem venti vela, fidemque ferent:
Certus es Aenea cum fœdere ſoluere naues:

HVBER. SIc, vbi) Dicit Dido ſe appropinquante fine ſuæ vitæ, effundere flebiles voces ad Æneam ſicut cygnus vicinus morti ſolet flebiliter cantare. Ferunt .n. appropinquantibus cygnis extremo vitæ pennã in capite natam paulatim in cerebrum deſcendere, interea vero ipſos cygnos flebiliter cantare, donec moriantur. Ouid. lib. ij. Faſt. Flebilibus numeris veluti canentia dura Traiectos pẽna tempora cantat olor. Plin. lib. x. olorum morte narratur flebilis cantus falſis (vt arbitror) aliquot experimentis. Ordo eſt. Olor albus. [Abiectus) Poſitus. [Ad vada) .i. apud aquas. nam vada dicuntur aquæ, per quas pedibus vadere poſſumus interdum ſimpliciter pro omnibus aquis ponuntur. [Mæandri) Fluuij Lydiæ, iuxta quem multi ſunt cygni. [Concinit) Cantat. [Sic,) Scilicet flebiliter, ſicut ego nunc canto. [Vbi) Id eſt quando. [Fata vocant,) Id eſt mors eum trahit. [Moueri.) Id eſt flecti.

[Moui-

[Mouimus iſta).i.tibi preces fecimus. [Deo aduerſo).i.nobis irato, & non fauente. Iuuen. de Demoſthene. Dijs ille aduerſis genitus. [Sed) Quaſi dicat, cum maiora perdiderim, poſſum etiam perdere leuiora.i.verba fruſtra fundere. [Famam) Laudem. [Meriti).i. beneficij mei tibi collati. [Corpus) A te violatum. [Leue).i.facile. [Certus es).i. deliberaſti. [Ferent) Auferent. [Fidem) Quam mihi dediſti, quia diſcedet tecum, neque eam mihi ſeruabis. [Cum fœdere).ſ.connubiali. [Soluere) Proprie dixit. nam naues dicuntur ſolui cum à littore mouentur. Statius in Achilleide. Soluerat Oebalio claſſem de littore paſtor Dardanus. dicit ergo deliberaſti & naues, & fœdus nuptiale, quod mecum feceras, tecum abducere.

SIc, vbi fata vocant) Hæc epiſt. vij. quam Dido ad Æneam ſcripſiſſe fingitur, priuſquam abiret, fere ex iiij. Æn. argumentum aſſumpſit, verum illic non ſcripſiſſe, ſed ſororē Annam miſiſſe dr̄. Principium vr̄ tacitæ obiectioni per antipophoram reſpondere? ac ſi ipſa ſe aut Æneam induxerit per longam cogitationem obijcientem, ac dicentem ſi certum, aut decretum eum omnino tibi mori. teque interficere, cur ſcribis Dido? quid canis moritura? Reſpondet. [Sic vbi fata vocant &c.) Hoc eſt, ſicut ego moritura cano, hoc eſt carmine epi. ſcribo. [Olor).i.cygnus albus, ſed per excellentiam abiectus in herbis. [Concinit).ſ.funus ſuum. vnde Martialis Cantator cygnus funeris ipſe ſui. [Ad).i.iuxta. [Vada Mæandri) Fluminis illius fluxuoſi. [Vbi).i.quando, aut poſtquam, nam aduerbia loci & temporis confunduntur, ita vt alterum pro altero paſſim ponatur. [Fata vocant).i.moriendi vis fatalis inſtanter vrget, hoc eſt ideo ſcribo, vt id faciam, quod cygnus. [Nec alloquor) Quia ſperē poſſe moueri noſtra prece. [Nos moui).i. cum molimine auſpicatæ ſumus, & incepimus iſta. [Deo aduerſo).i.irato, & abnuente. [Sed cū perdiderim male).i.cum malo meo hoc eſt indecenter. [Famam meriti).ſ.prioris. [Et corpus & animum pudicum) Propter carmen legendum eſt corpus, animumque, nec minor eſt ornatus. [Leue).i.parui momenti eſt. [Perdere verba).ſ.ſcripta in hac epiſt. [Certus es ire tamen) Anacolithon eſt. nam non præceſſit, quanquam mori conſtitui, ſi abieris, tamen certus es ire, & relinquere. [Miſeram Dido).ſ.me Ser. docet, quòd Græcorum in o vtimur tribus, aut quatuor caſibus, nominatiuo actiuo, & vocatiuo in o, & genitiuo in us, aut in oos, vt hęc Dido, huius Didus, vel Didoos, hanc Dido, ò Dido. multi tamen hoc nomen latine declinant dicentes, huius Didonis, huic Didoni, hanc Didonem, quod etiam ſequar, licet non continuo dixero, huius Sapphonis &c. ſed Sapphus, & hanc Sappho. [Ijdem venti) Scribitur ij duplici, quia pluralis eſt numeri. ſenſus eſt. committes eiſdem, ſeu iiſdem ventis vela, & fidem .i. fidelitatem tuam, quia fœdifragus eris. ASCEN.

Quæque vbi ſint neſcis, Itala regna ſequi.
Nec noua Carthago: nec te creſcentia tangunt
Mœnia: nec ſceptro tradita ſumma tuo.
Facta fugis: * facienda petis: quærenda per orbem
Altera, quæſita eſt altera terra tibi.
Vt terram inuenias: quis eam tibi tradet habēdam?
Quis ſua non notis arua tenenda dabit?
Alter habendus amor tibi reſtat, & altera Dido:
Quamque iterum fallas, altera danda fides.
Quando erit, vt condas inſtar Carthaginis vrbem?
Et videa populus altus ab arce tuos?
Omnia ſi veniant: nec te tua vota morentur:
Vnde tibi, quæ te ſic amet, vxor erit?
Vror, vt inducto ceratæ ſulfure tedæ:
* Vt pia fumoſis addita thura * rogis.

QVæque vbi ſint) Quia ſolū audita, nō aūt viſa ſunt tibi. [Noua) Aut alluſit ad ſignificationē nōis, qā vt Ser. dicit, Carthago lingua Pœnoꝝ noua ciuitas dr̄, aut re vera qā tunc noua fiebat. Virg Æn. j. Surgentemque nouæ Carthaginis arcē. [Tradita) Cōmiſſa. [Tuo ſceptro) Tuæ poteſtati, nam ſceptrum regibus datur. [Facta) Diſſuadet ab vtili. [Facta fugis) Quod eſt imprudentis. [Quærenda) Ordo eſt. [Altera terra).ſ. Italica, eſt quærenda. [Altera).ſ. hæc, quam tibi dedi. [Eſt quæ,) Id eſt iam parta tibi. [Vt,) Id eſt quamuis. [Habendam) Poſſidendam, & habitandā. [Quis) HVBER.

* Fugienda.
* Focis.
* Hæc.

* duo carmina in alijs non leguntur

Quaſi dicat nullus. [Tenenda) Habẽda vt Tyrij tenuere coloni. [Alter amor) Quem fortaſſe nunquam inuenies. [Iterũ) Secundo, ſicut mihi datam ſemel feſelliſti. [Qñ erit,) q.d. nunquam, aut tardiſſime. [Cõdas) Ædifices. [Inſtar) Ad ſimilitudinem, eſt aũt, vt voluit Ser. nomen indeclinabile, & notandum nunquam prępoſitionem apud idoneos ei præpoſitioni: vt inſtar montis equũ, & Ouid. Deque genis lacrymę fluminis inſtar eunt. [Et videas) Subaudi qñ erit? [Tuos) Tibi ſubditos. [Omnia) ſupradicta. [Si) .i. quamuis. [Veniant) .i. eueniant, & contingant tibi. [Morentur) Tardent, & impediant. [Vnde erit) Quaſi dicat ex nullo loco inuenies. [Sic) ſicut ego amo te. [Vror) Per quaſdam ſimilitudines demonſtrat vim ſui amoris erga Æneam. [Vror) .i. ardeo. ſ. amore tui. [Inducto) ſuper impoſito. [Ceratæ) Illitæ. [Tedæ) ſpecies arborum, quæ ex ſe liquorem

* Aaron legit, illa tua.

* Meditaris.

* Aeneaſque oculis ſemper vigilantibus hæret,
Aeneamque animo noxque, dieſque refert.
Ille quidem male gratus, & ad mea munera ſurdus:
Et quo, ſi non ſim ſtulta, carere velim.
Non tamen Aeneam, quamuis male cogitet, odi:
Sed queror infidum: queſtaque, peius amo.
Parce Venus nurui: durumque amplectere fratrem
Frater Amor: caſtris militet ille tuis.
Aut, ego quem cœpi (neque enim dedignor amare:
Materiam curæ præbeat ille meæ.
Fallor: & ipſa mihi falſo iactatur imago:
Matris ab ingenio diſsidet * ille ſuæ.
Te lapis, & montes, innataque rupibus altis
Robora, te ſæuæ progenuere feræ:
Aut mare, qualis vides agitari nunc quoque vẽtis:
Quo tamen aduerſis fluctibus ire paras.
Quò fugis? obſtat hyems: hyemis mihi grã ꝓſit:
Aſpice, vt euerſas concitet Eurus aquas.
Quod tibi malueram, ſine me debere procellis:
Iuſtior eſt animo ventus, & vnda tuo.
Non ego ſum tanti: quod non * mediteris inique:
Vt pereas: dum me per freta longa fugis.

emittunt: ſunt autem, vt dicit Plin. flammis, luminibuſque ſacrorum gratæ. [Refert) Repræſentat. Virg. illum abſens abſentem auditque videtque. [Ille) Æneas. Loquitur autem de eo, tanquam de tertia perſona. [Surdus) Non reſpondens: translatio ab eo, qui auditu caret. [Et quo) .i. eſt talis, quo ego debeam velle carere. & eſſe ſine eo. [Si non) .i. niſi. [Sim ſtulta) Quia ſtultus eſt, qui eo non vult carere, cui intelligit ſua beneficia non eſſe grata, nec ſe ab eo amari, tamen quia dixerat eum talem eſſe, vt deberet velle eo carere, remouet à ſe ſuſpicionem odij dicens. Non tamen &c. [Infidum,) ſcilicet eſſe Æneam. [Queſta) .i. licet lamentata de eo. [Amo peius) Amo vehementius. Terent. Quo mĩnus ſpei eſt, eo magis amo. [Parce) Conuertit ſermonem ſuum ad Ven. & Cupidinem, vt Aeneam in amoris caſtra compellant. [Nurui,) Id eſt mihi, quæ ſum nurus tua, nam ſum vxor Aeneæ filij tui. [Amor) Cupido. [Frater) .ſ. Aeneæ, nam ambo eſtis filij Veneris. [Militet) Verſetur, & proprie dixit. Nam, vt inquit Ouid. lib. j. amorum. Militat omnis amans, & habet ſua caſtra cupido. [Aut ego) .ſ. militem in tuis caſtris, ſubaudiendum eſt enim verbum. [Quem cœpi amare) Ex quo eum vidi, & audiui loquentem. Virg. At regina graui iandudum ſaucia cura Vulnus alit venis, & cæco carpitur igni. [Neque enim dedignor) Parentheſis eſt. [Ille) Aeneas. [Materiam) Fomentum, nutrimentum i. reſpondeat meo amori, nam cura amorẽ ſignificat, vt ex verſu Virgil. ſupraſcripto patet, dicitur autem, quod cor vrat. [Fallor) .i. fruſtra hoc cogito, & peto, vt meo amori reſpondeat. [Iactatur,) Id eſt laudatur, vel oſtentatur ab eo. [Matris) Probat, quod dixit, dicit enim eum omnino eſſe contrarium Veneri matri ſuę. [Diſcidet) Diſcordat. [Ingenio) Natura, quia Venus eſt mollis, & placabilis, Aeneas vero durus, & inexorabilis. [Te lapis) Hæc ſupradicta dixit, tanquam de tertia perſona, nũc conuertit ſermonem ad ipſum Aeneam, Arguens ipſum nimiæ duritiæ. Eſt aũt tota hæc æmulatio Virgiliana in iiij. Aen. vbi Dido ſic loquitur. Nec tibi diua parens, generis nec Dar

danus

danus auctor Perfide,ſed duris genuit te cautibus horrens Caucaſus, hyrcanæque admorũt vbera Tigres.[In nata).i.genita.[Robora) Arbores.[Sæuæ feræ) Vt Tigres,aut vrſę,aut Leęnæ.[Aut mare).ſ.genuit te.[Quale vides) Non tranquillum,ſed procelloſum,quale nunc vides.[Agitari) Moueri.[Quo).i.per quod mare.[Tamen paras ire) .ſ.cum ita agitetur vẽtis . [Quo fugis) Contumelioſe dixit,fugis,vnde ipſe apud Virg.reſpondet,ne finge fugã . [Obſtat) Impedit te hyemis mihi gratia proſit).i.ſi tu tua ſponte non vis mihi hoc munus præſtare,vt aut maneas,aut differas fugam tuã,ſaltem facias hoc neceſſitate tempeſtatis . [Aſpice) Demonſtrat ei magnitudinem tempeſtatis.[Concitet) Cõmoueat.[Sine) Permitte. [Me debere) Me eſſe obligatam . [Procellis) Tempeſtatibus,& impetuoſis ventis . dñr autem quaſi percellæ à percellendo.i. percutiendo . [Iuſtior tuo animo) Quia vult reddere gratiam mihi bene merenti,cum vult te apud me retinere,tu aũt,qui accepiſti beneficium, non vis reddere gratiam . [Non ego ſum) Dicit Æneam non debere ſe obijcere periculo mortis propter ipſam,dum vult eam fugere.Ordo eſt. [O inique non ſum tanti,vt pereas) .i. perire velis,dum fugis me per longa freta.[Quod).i.quam rem. [Non meditaris) Non cogitas.

QVæque vbi ſint) Et certus es ſequi regna Italica,quæ neſcis,vbi ſint . dixi ex iiij.Æn. ferè ſumpta,vbi dicitur . Quid ſi non arua aliena, domoſque ignotas peteres ? Sed quia Virg. omnibus notus eſt, fruſtra eius carmina ad hanc epiſt. facientia repetiero.[Male gratus).i.non gratus,ſed ingratus,& immemor beneficij.[Queſtaque peius).i.intenſus,& cum maiori malo meo,amo.[Queſta).i.poſt querelas . vnde amoris non queſtus,obliuio,ſi qua fieri poteſt,animi eſt remedium,vt autem obliuio ſit, occupandus eſt alijs curis animus . [Frater amor) Frater Æneæ,& etiam Didonis, quia ſe coniugem Æneæ dictitat.[Aut ego quem &c.) Ordo eſt.Aut ille,quem ego cœpi amare,præbeat.[Materiam meæ curæ).i.ſe amabile præbeat.[Neque.n.dedignor amare).i.libenter amarem,ſi ſe amari ſinat . Vnde dicit Æn.iiij. Quæ mihi reddat eum,vel eo me ſoluat amantem . [Fallor, & ipſa mihi falſo iactatur imago) .i. falſo præ ſe fert pietatem , & Veneris filium nuncupat, tum ſit durior caute.Vnde Æn.iiij.Nec tibi diua parens,generis nec Dardanus auctor Perfide,ſed duris genuit te cautibus horrens Caucaſus,hyrcanæque admorunt vbera Tigres.[Aut mare) Hoc videtur ſumptum ex Homero,qui (vt interpretatur A.Gellius lib.xij.cap.j.dicit ſic.) Non eques ipſe pater fuerat tibi me Hercule Peleus,Non Thetis eſt genitrix ? glaucum te protulit æquor, Aeriæ & rupes,mens ꝙ tibi dura,feroxque . [Quale vides agitari) Æn.iiij. Quin etiam hiberno moliris ſidere claſſem.[Quod tibi malueram) Senſus & ordo eſt. [Sine) .i.permitte.Me debere procellis,id ſupple,quod malueram debere tibi.i.permitte,vt beneficio ventorum te detineam,& æque fruar quæ cum beneuolentia tua te malim , ſed non poſſum frui,non poſſum quidem,quia non permittis,& ita ventus,& vnda eſt.[Iuſtior).i.clemẽtior,aut iuſtior,quia iuſtum eſt,vt amans ametur,& amato fruatur tuo animo . [Ego nõ ſum tanti).ſ.valoris,vt pereas,dum fugis me per longa freta.[Quod).ſ.dictum.[Non mediteris) .i. interpreteris.[Inique).i.in malam partem,hoc eſt,quod per ironiam addit. ASCEN.

Exerces pretioſa odia, & conſtantia magno :
Si, dum me fugias, eſt tibi vile mori.
Iam venti ponent : ſtrataque æqualiter vnda,
Cæruleis Triton per mare curret equis.
Tu quoque cum ventis vtinam mutabilis eſſes :
Et, niſi duritia robora vincis, eris.
Quid, ſi neſcires inſana quid æquora poſſent?
Expertæ toties tam male credis aquæ?
Vt pelago ſuadente etiam retinacula ſoluas :
Multa tamen latus triſtia pontus habet.
Nec violaſſe fidem tentantibus æquora prodeſt :

EXerces) Senſus eſt,ſi habes me odio, & propter hoc parui facis obijcere te morti, hæc tua odia ſunt nimis magni pretij,&nimis cara, & conſtantia magno, quia conſtant tibi vita, quæ eſt res magna.[Si eſt vile tibi) .i.ſi paruifacis,nam interdum odio alicuius ſolent hominis paruifacere pericula,& mortem, vnde eſt illud amantis apud Virg. in Buc. Specula de montis in altũ Deferar, extremũ hoc munus mo- HVBER.

Perfidiæ pœnas exigit ille locus,
Præcipue cum læſus amor: quia mater amorum
Nude Cytheriacis edita fertur aquis.
Perdita ne perdam, timeo: * noceamque nocenti:
Neu bibat æquoreas naufragus hoſtis aquas.
Viue precor: ſic te melius, quàm funere, perdam:
Tu potius læti cauſa ferare mei.
Finge age à te rapido (nullum ſit in omine pondus)
Turbine deprendi: quid tibi mentis erit?
Protinus occurrent falſæ periuria linguæ:
Et phrygia Dido fraude coacta mori.
Coniugis ante oculos deceptæ ſtabit imago
Triſtis, & effuſis ſanguinolenta comis.
Quidquid, id eſt, totum merui, concedite dices:
Quæque cadent, in te fulmina miſſa putes.
Da breue ſæuitiæ ſpatium pelagique, tuæque:

* noceã' ue

rientis habeto. [Iam venti) Dicit, cito ceſſaturam tempeſtatẽ, indeque eum tutius nauigaturum. [Ponent) .i. quieſcent. [Iam) .i. cito. [Strata) .i. multũ quieta. [Triton) Deus maris, Neptuni ex Salacia Dea maris filius, & eoſdem tibicen. Ouid. j. Met. Caua buccina ſumitur illi Trotilis in latum, quæ turbine creſcit ab imo. [Curret) Celeri curru ibit per mare. [Equis cæruleis) .i. Delphinibus iunctis ad currum in vicem equorum, nam deorum maris equi ſunt Delphines, volunt autem poëtę Deos maris, non ire ſuper vnas, niſi fere quieto mari, vnde Virg. in primo Æneid. poſt placatum mare dixit de Neptuno. Cœloque inuectus aperto flectit equos, Curruque volans dat lora ſecundo. [Cum ventis) Quorum natura eſt, vt mutentur. Horat. ſecundo carminum. Non ſemper imbres nubibus hiſpidos manant in agros, aut mare Caſpium vexant inæquales procellæ. [Eris) .ſ. mutabilis. [Niſi vincis,) Id eſt niſi ſuperas, id eſt niſi es durior roboribus. Robur autem ſpecies arboris eſt, ex qua deterrimam eſſe gallam Plin. ſcribit, eſt autem eius lignum nimiæ duritiæ, ponitur autem pro omni re, quæ dura ſit. [Quid) .ſ. faceres? q. d. ignoſcendum eſſet tibi, ſi intrares mare, cuius periculum ignorares. [Expertæ) Probatæ à te. eſt in ſignificatione paſſiua participium. [Tam male) .i. tam cum periculo tuo. [Credis) Confidis, vt, O formoſe puer, nimium ne crede colori. [Vt) .i. quamuis. [Retinacula) Funes nauium. [Etiam pelago ſuadente) .i. etiam mari tranquillo, quia tunc videtur ſuadere nobis nauigationem. [Nec prodeſt) Liptote eſt .i. nocet. [Tentantibus) Ingredientibus, à tento deriuatur, vt Virgil. tentanda fuga canit æquora Calchas. [Exigit pœnas perfidiæ) .i. punit perfidos. [Præcipue) Hoc dicit, vt magis eum terreat. [Quia) Rationem ponit. [Mater amorum) Venus. amorem autem dixit, quia duo dicuntur eſſe Cupidines. [Edita) .ſ. genita. [Aquis Cytheriacis) Hoc ſm fabulam dixit, quam Seru. in v. Æneid. refert. Dicit enim Cœlium patrem fuiſſe Saturni, cum iratus filius falce virilia amputaſſet, lapſa in mare ſunt, de quorum cruore, & maris ſpuma nata dicitur Venus, vnde & Afrodite dicitur, nam Afros cum accentum in fine habet ſpumam ſignificat, inde & Virgil. libro ſupradicto. Fas omne eſt Cytherea meis te fidere regnis, Vnde genus ducis. Huius autem fabulæ allegoriam qui vult ſcire, videat Seruium loco ſupraſcripto. Cytherea autem dicitur à Cytheris inſula tantum pluraliter declinata, quę vt Plin. lib. iiij. inquit, in Laconico ſinu eſt, antea Porphyris appellata. [Venus autem cum primum nata eſt mari, eo concha deuecta eſt, vnde & nomen accepit, inuenitur autem & pro vrbe, & pro inſula eodem nomine, interdum tamen Venus, Iouis, & Diones filia dicitur, vnde & ipſa nonnunquam dicitur Dione, & Dioneus à Venere nomen deducitur. vt apud Virgil. in Buc. Ecce Dionei proceſſit Cæſaris aſtrum, & Æneid iij. Sacra Dioneæ matri .i. Veneri. [Perdita) .i. timeo, ne te perdam naufragio, quem tamen amiſi, quia non vis mecum manere. [Neu) .i. & ne. [Hoſtis) Æneas. [Naufragus) Summerſus. [Viue precor) Conciliat ſibi Æneam, optans ei vitam. [Sic) .ſ. viuendo. [Quam funere) Quam morte, id eſt melius eſt, quod caream te viuo, quam mortuo. [Ferrare,) Id eſt dicare. [Potius) .ſ. quam ego dicar eſſe cauſa tuæ mortis. [Finge) Artificioſe ei commemorat recordationem conſcientiæ in magnis periculis. [Age) Hortantis eſt. [Finge) Puta, animo tuo cogita. [Te deprehendi) Vſus eſt verbo nautico, nam na-

uigantes deprehendi dicuntur. Virgil. lib. v. Æn. Hunc ego Getulis agerem ſi Syrtibus exul Argolicóue mari deprenſus,& vrbe Mycene &c. [Quid mentis?) Id eſt quæ mens,& cogitatio erit tibi? [Nullum ſit) Parentheſis eſt. [Pondus) Effectus. [In omine) .i. in augurio meorum verborum.i.hoc tamen propter verba mea tibi non eueniat. [Protinus) Dicit quę mens ei futura ſit. [Occurrent) Venient in mentem. [Periuria) Quibus me decepiſti. [Et Phrygia Dido) Phrygia legendum eſt,non autem Tyria,vt ſit ordo Dido coacta mori fraude Phrygia .i. fraude tua, nam Æneas Phrygius eſt. nam ſi dicatur Dido Tyria verſus non patitur,ſi vero fraude Tyria ſenſus repugnat. [Imago) Species,videbere enim videre me, quam decepiſti,quod maxime te anget. Iuuen. Et quod præcipuis montem ludoribus vrget,Te videt in ſomnis,tua ſacra,& maior imago Humana turbat pauidum,cogitque fateri. [Triſtis) .i.mœſta. [Sanguinolenta) Vt pote quæ tui cauſa ſe interfecerit. [Merui totum) .i. iuſte patior. [Putes) Pro putabis .i. credes non eſſe fortuita, ſed miſſa à dijs,vt vindicent perfidiam tuam,hæc enim cogitatio ſolet malæ conſcientiæ euenire. Iuuen. Hi ſunt,qui trepidant, & ad omnia fulgura pallent. Cum tonat exanimes primo quoque murmure cœli. Non quaſi fortuitus,nec ventorum rabie,ſed iratus cadat in terras, & vindicet ignis. [Da breue) Præſcribit modum petitionis ſuæ,dicit enim ſe non petere, vt Æneas perpetuo maneat, ſed tantum differat,donec ira ipſius Æneæ,& pelagi aliquantulum fuerit remiſſa. [Da breue ſpatium) .i. concede breue tempus.

ASCENSIVS.

EXerces pretioſa).i.res pretioſa. [Conſtantia magno) Animo.i.videtur tibi magnum, & pretioſum,hoc egregium facinus. [Si,dum me fugias &c.) i.ſi parui pendis mortē dūmodo me fugias,quaſi vero maiori odio me,quam mortem proſequaris,cum vt me fugias,illam incurras. [Expertæ aquæ) Paſſiue dixit,nam experior cōmune eſt. [Nullum ſit in omine pondus) Honeſta,& amica parentheſis,nam dum mala commemoramus, ne malorum omen in amicos conuertatur,auerti petimus ab eis,& in inimicos conuerti. Vnde ſi nō ij.Æn.Locutus de euerſione Troiæ addit quod Dij prius omen ipſum conuertant.Sumebāt autem vetere ſuperſtitioſi pro omine,id futuræ rei iudicio quidquid primum audirent. vnde Æmilius deliberans an Perſen oppugnare deberet,audito a filia, Perſa mea perijt, illud pro omine perdendi á ſe regis illius ſumpſit,quamuis filia de catella, ſeu canicula, cui Perſe nomen fuit,loqueretur. Et ideo patriſamilias quærenti quis me petit,aut vocat? non reſpondebatur nullus,aut nemo, ſed bona fortuna pater. Nec qui nihil haberet, audebat ſe nihil habere dicere ſed recte vnde in Eunucho. Tamen quod illi dem,recte eſt, nam nihil dicere, mihi religio eſt .i. mali ominis metus,vbi oſtendit pro eo, quod eſt nihil, dici ſolere, recte. quia ergo Dido dixerat finge age te rapido, dictura, turbine deprendi interponi. Nullum ſit in omine pondus, id eſt nolo id tamen eueniat, nec vt ratum ſit illud omen. [Et Phrygia Dido) Ordo eſt. Et Dido coacta mori fraude Phrygia.i.Phrygum,qui fraudolenti ſunt.vnde ipſa Æneid. iiij. Nec dum Laomedonteæ ſentis periuria gentis. Nec legendum eſt Tyria. vt ſcio lorum prauitate inuerſus eſt textus. Nam videntes,quia Tyria eſſet Dido,& neſcientes malum eſſe verſum,& meliorem ſententiam, vt ſit Phrygia fraude. pro phrygia, Tyria ſcripſerunt. [Coniugis ante oculos) Sic Maro. omnibus vmbra locis adero. [Da breue ſæuitiæ ſpatium pelagique tuæque).i.differ ſæuitiam tuam,&vita ſæuitiam maris,quia grande pretium eſt mori. nam via eſt futura tuta ſi aliquantulum immoratus fueris.

Grande moræ pretium, tuta futura via eſt.
Nec mihi tu * parcas: puero parcatur Iulo:
Te ſatis eſt titulum mortis habere meæ.
Quid puer Aſcanius? quid Dij meruere penates?

GRande moræ) Senſus eſt.hęc mora erit vtilis, quia poſtea habebis nauigationem tutam. [Via) Nauigatio. [Erit grande pretium,) Id eſt magna vtilitas. HVBER.

* Curæ.

[Morę) Tardationis tuę. [Nec parcatur mihi).i.ne habeas reſpectum mei in morando: ſeu filij tui. [Titulum) Nomen, & famam. [Meæ) Non etiam filij tui. [Quid meruere).ſ. vt ſubmerſionis periculo à te obijciantur. [Penates) Dij, quos tecum, vt dicis, portas. [Ereptos) Liberatos. [Ignibus) Incendijs Troianis. [Fers) Portas. [Preſſerunt tuos humeros).i. tuis humeris ſunt portata. nam vt ipſe narrat in ij. Æneid. Apud Virg. Sacra, penateſque ſibi ab Hectore qui ei in ſomnijs apparuerat, commendatos humeris impoſuit, & patrem ſimul: vt Virgil. Ergo age care pater ceruici imponere noſtræ: ipſe ſubibo humeris: nec me labor iſte grauabit. [Mentiris) Falſo iactas. [Neque incipit à nobis) Quia iam eſt aſſueta fallere alios. [Plector).i. punior. [Si quæras) Probat, ꝙ aliàs deceperit. [Mater) Creuſa. [Occidit) Perijt. [Sola) ſine te. [Duro) Inhumano. [Hoc).ſ. Creuſam eſſe à te relictam, nam circa finem ij. Æn. Virg. narrat Æneas Didoni Creuſam fuiſſe à ſe amiſſam, cum diſcederet à Troia, ſed eam conuerſam in miniſtram matris Deum. [Ad me) Videtur hic textus, vel obſcurus, vel ambiguus: alij, nouere: alij, mouere, legendum putant, ſed cum in alijs multis libris, codicibus, tum in meo vetuſtiſſimo legitur, nouere, erit ergo ſenſus. narrabas mihi Creuſam à te relicta, ſed ego non ſolum fui tibi vxor, ſicut ipſa, ſed ego tibi præſtiti beneficia, vnde maiorem pœnam es daturus, quod me deceperis, & dereliqueris, q̃ quod illam reliqueris. [Nouere) ſciunt.ſ. omnes. [Merentem).i. præſtantem tibi beneficia, nam hoc ſignificat mereri. Virg. in vj. Æn. Quique ſui memores alios fecere merendo. [Illa pœna) Quam tu dabis, & patieris propter Creuſam relictam. [Eſt futura minor culpa mea).i. culpa, quam de me habes, nam in genitiuis nominum & pronominum, & item in nominibus poſſeſſiuis perſona poſſeſſoris dupliciter accipitur, & actiue, & paſſiue, actiue ſic, iniuria Paridis concitauit vniuerſam Græciã aduerſus Troianos: hic iniuria intelligitur quam Paris alijs intulit, paſſiue vero, iniuria Menelai Græcos omnes ad auxilium ſuum cõmouit, hic accipitur iniuria, quæ Menelao illata eſt, & ſic culpa mea interdum intelligitur, quam ego de alio habeo: interdum quam alius de me, vt hic. [Nec mihi) Probat culpam de ſe decepta eſſe maiorem, quia non dubitat: quin propter ipſam ſit daturus pœnas. [Quin).i. vt non. [Damnent) Dignum pœna iudicent, & puniant. Septima hyems, ſeptimus annus. vt ipſa apud Virg. in fine j. Æneid. Nam te iam ſeptima portat omnibus errantem terris, & fluctibus æſtas. [Eiectum) Naufragum, vt ipſa in iiij. Aen. Eiectum littore, egentem Excepi, & regni demens in parte locaui.

* Se quoque.

Ignibus ereptos, obruet vnda deos.
* Sed neq; fers tecũ: nec, quæ mihi perfide iactas:
Preſſerunt humeros ſacra, paterque tuos.
Omnia mentiri: neque enim tua fallere lingua
Incipit à nobis: primaque plector ego.
Si quæras, vbi ſit formoſi mater Iuli:
Occidit, à duro ſola relicta viro.
Hæc mihi narrabas. at me mouere merentem.
Illa minor culpa pœna futura mea eſt.
Nec mihi mens dubia eſt, qn te tua numina dãnent:
Per mare, per terras ſeptima iactat hyems.
Fluctibus eiectum tuta ſtatione recepi.

ASCENSIVS.

TE ſatis eſt titulum mortis habere meæ) Parcas ergo Aſcanio, & ne eius mortis titulum habeas, dicariſque interfector filij tui. [Omnia mentiris) Quæ.ſ. de pietate tua in deo, & patrem narraueras, vt ſecundo & tertio Aeneidos recitatur. [Hæc).ſ. pietatis opera in coniugem etiam tuam, q̃ per Troiam quæſiſti. [Ac) Pro & hæc. [Mouere).i. mouerunt.i. affecerunt commiſeratione me. [Merentem).ſ. ex pia credulitate, & tamen. [Illa pœna) Quam pro tam facili credulitate dabo. [Eſt futura minor mea culpa) Quia plus mali merui, quam mori, dum tam perfido fidem habui. [Fluctibus eiectum) Virgil. Nuſquam tuta fides, eiectum littore egentem Excepi, & regni demens in parte locaui.

Vixque

Vixque bene audito nomine, regna dedi.
His tamen officijs vtinam contenta fuiſſem:
Et mihi concubitus fama ſepulta foret.
Illa dies nocuit: qua nos decliue ſub antrum
Cæruleus ſubitis compulit imber aquis.
Audieram voces: nymphæ vlulaſſe putaui:
Eumenides fatis ſigna dedere meis.
Exige læſe pudor pœnas violate * Sichei;
Ad quem (me miſeram) plena pudoris eo.
Eſt mihi marmorea ſacratus in æde Sicheus:
Oppoſitæ frondes, velleraque alba tegunt.
Hinc ego me ſenſi noto quater ore citari:
Ipſe ſono tenui dixit, Eliſa veni.

VIx bene audito noie) HVBER. Nã vt in j. Æn. ſcribit Virg. cũ audiſſet Dido ab Ilioneo: Rex erat Aeneas nobis, &c. Rñdit ipſa. Vultis, & his mecũ pariter conſiſtere regnis? Vrbem quã ſtatuo, ve ſtra eſt. [His officijs). ſ. quod te hoſpitio excepi, & regna dedi. [Fama) Quæ iam ſparſa, & vul gata eſt, me tecum cõcubuiſſe. Virg. iiij. Aen. de hac fama. *Sicheo; Hæc tum multiplici populos ſermone replebat, Gaudens, & pariter facta, atq; infecta cane bat: Veniſſe Aeneam Troiano ſanguine Cretum: Cui ſe pul chra viro dignetur iungere Di do. Nunc hyemem inter ſe luxu: q̃ longa, fouere, Regnorum immemores, turpique cupidi ne captos. Hæc paſſim Dea fœda virum diffundit in ora. [Sepulta) Incognita, à nullo cõme morata. [Foret) Subaudi vtinam. [Illa dies) Cõmemorat tempus, quo primum ſe cũ Ænea cõmiſcuit: exierat. n. in venationem cum Ænea: vt ſcribit Virg. lib. iiij. Æn. immiſſoque ſubito imbri à Iunone Venere conſentiente Æneas, & Dido in eandem ſpeluncam imbrem fugientes deuenerunt: vbi primum concubuerunt. [Nocuit) Virg. Ille dies primus leti: primusque malorum cauſa fuit. [Decliue) Pendens. [Sub antrum). i. in ſpeluncam. [Com pulit) Coegit ire. [Cæruleus) Obſcurus. Virg. Inſequitur cõmixta grandine nymbus. [Au dieram voces). i. clamorem. [Nymphas vlulaſſe putaui:) Virg. Summoq; vlularunt vertice nymphæ. [Eumenides,) q. d. non fuerũt nymphæ, ſed furiæ, quæ ſigna dederũt. [Fatis meis) .i. infelicitati. [Exige) Non ad Sicheũ, vt quidam male exiſtimant, ſed ad pudorem à ſe vio latum ſermonem conuertit, neque. n. legendum eſt Sicheum, quia neque ratio carminis pati tur, nam Sicheus non eſt diſſyllabum, vt Theſeus, ſed triſyllabum, vt Anthæus. Virgil. Huic coniux Sicheus erat, ergo Sichei legendum eſt, vt ſit ordo. [O pudor læſe violate) Eſt aũt di ſtinguendum, ne vitioſum ſit, duo adiectiua, ſiue copula poni, ſicut apud Virg. Tectum Augu ſtum, ingens, centum ſublime colũnis. [O pudor) O pudicitia. [Violate) Virg. Ante pudor, q̃ te violem, aut tua iura reſoluã. [Exige pœnas Sicheo). i. ſume de me pœnas, quas Sicheus deberet exigeret, quia ei non ſeruaui fidem. Virg. Nec ſeruata cineri promiſſa Sicheo. [Ple na pudoris). i. plena verecundiæ: quia pudet me. [Eſt mihi) Dicit Dido ſe vocatam fuiſſe no ctu à ſimulacro mariti, quod in domo colebat ſumma veneratione. [Sicheus) Imago Sichei. [In æde) In templo. Virg. Præterea fuit in tectis de marmore templum Coniugis antiqui, miro quod honore colebat, Velleribus niueis, & feſta fronde reuinctum. [Oppoſitæ) Ad or natum. [Vellera) Lanæ. [Tegunt) Ornant. [Hinc) Ex illa æde. [Noto ore). i. notis ver bis. Virg. Hinc exaudiri voces, & verba vocãtis viſa viri, &c. [Ipſe) Sicheus. [Eliſa) Hoc. n. fuit prius nomen Didonis: nam poſtquam Carthaginem condidit, Dido appellata eſt quod nomen lingua punica ſignificat viraginem, alij volunt, vt Seru. poſtquam ſeipſam interemit, hoc nomine appellatam fuiſſe. [Veni) Imperatiui eſt modi, q. d. neceſſe eſt, vt mecum ſis.

ILla dies) Sic Maro. Ille dies primus leti, primusque malorum cauſa fuit. [Nymphas vlulaſſe) Sic Maro. Summoque vlularunt vertice nymphæ. [Eumenides) Dicuntur furię infernales per antiphraſim. i. contrariam ſcriptionem, eu. n. bonum ſignificat, cum mini me bonæ ſint. [Exige &c.) Si legitur Sicheu, vt ſit vocatiuus græcus, cum tamen nõ ſit diph thongus. Ordo eſt. [O pudor læſe). i. extincte, & violate. [Exige pœnas). ſ. à me. [Et ò Si cheo violate). i. inhonorate per ſecundas nuptias, exige pœnas. Aut ſi legendum eſt Sicheo. Ordo eſt. O pudor læſe, & violate. [Sicheo). i. in damnum Sichei exige pœnas. [Ad quas). ſ. ASCEN.

[Quod tibi donauî &c.) Conſentio cum ſuperiore commentario, legendum eſſe, emo, quia emi præteritum biſſyllabum primam producit, nec eſt ratio cur in præterito ponatur, cum dicat in præſenti, Applicor ignotis &c. nec obſtat, q donaui, dixit, nam quia de præterito ſæpe, quaſi de præſenti loquitur, bene dicit, applico; & emo littus &c. [Quod donaui) .ſ. non tunc. vnde non dicit dono, ſed poſtea.

Vrbem conſtitui: lateque patentia fixi
Mœnia finitimis inuidioſa locis.
Bella tument: bellis peregrina, & fœmina tentor;
Vixque rudes portas vrbis, & arma paro.
Mille procis placui: * qui me coire, querentes
Neſcio quem thalamis præpoſuiſſe * ſuis.
Quid dubitas vinctam Getulo tradere Iarbæ?
Præbuerim ſceleri brachia noſtra tuo.
Eſt etiam frater: cuius manus impia poſcit
Reſpergi noſtro, ſparſa cruore viri.
Pone deos, & quæ tangendo ſacra profanas:
Non bene cœleſtes impia dextra colit.
Si tu cultor eras elapſis igne futurus:
Pœnitet elapſos ignibus eſſe deos.
Forſitan & grauidam Dido ſcelerate relinquas:
Parsque tui lateat corpore clauſa meo.
Accedet fatis matris miſerabilis infans:
Et nondum nati funeris auctor eris:
Cumque parente ſua frater morietur Iuli:
Pœnaque connexos auferet vna duos.
Sed iubet ire Deus: vellem vetuiſſet adire:
Punica nec Teucris preſſa fuiſſet humus.

HVBER. INuidioſa) Paſſiuæ eſt ſignificationis .i. quibus inuidetur. vnde Anna ad ipſam Didonem lib. iiij. Æn. ſic inquit. Nec venit in mentē, quorum conſederis aruis? Hinc Getulæ vrbes genus inſuperabile bello: Et Numidæ infreni cingunt, & inhoſpita Syrtis: Hinc deſerta ſit regio lateque furēte Barcei. Bella tumēt. Virg. Quid bella Tyro ſurgentia dicā? [Peregrina, & fœmina) Et à fortuna, & à ſexu mouet cōmiſerationē. [Rudes) Nouas. [Mille) .i. multis, numerus finitus, pro infinito. [Coiere) Congregati ſunt. [Neſcio quē) Quaſi ignotū. [Suis thalamis) .i. cōnubio ipſorum. [Quid dubitas) q.d. non eſt talis tortura mea, vt debeam recuſare etiam captiuitatem. Virg. Quid moror? an mea Pygmalion dum mœnia frater Deſtruat, & captā ducat Getulus Iarbas? [Getulo) Qui imperat Getuliæ, quæ eſt pars Africæ. [Præbuerim) Pro præbendo. [Sceleri tuo) Ecce hoc verbo magis prohibet, quod videtur concedere. [Frater) Pygmalion. [Sparſa) Fœdata. [Viri) Mariti mei Sichei quem interfecit. [Pone) Pro depone. Aphæreſis. [Profanas) Polluis, & maculas tangendo, quia ab impiorum manibus Dei tangi, indignantur, inde apud Virg. Donec me flumine viuo abluero, nam cruentis manibus tangere ſacra Æneas nefas duxit. [Non bene cœleſtes) Sententia eſt rhetorica. [Si tu) Senſus eſt. Dei nollent ſe eſſe liberatos ab incēdio Troiano, ſi tu, qui es impius, eras culturus deos elapſos ab incendio. Ordo eſt. Deos pœnitet eſſe elapſos ignibus &c. [Si tu) .ſ. ſceleratus, & impius habet .n. hoc pronomen demonſtratiuum emphaſin. [Eras futurus cultor ipſis ereptis) .i. liberatis. [Igne) Quia mallēt ſe eſſe cōbuſtos, q̄ hr̄e talem cultorem. [Forſitan) Addit, quod poſſit eum mouere ad cōmiſerationem. [Relinquas) Pro relinques. & melius legitur, quam relinquis, vel relinques, quod ſequens verbū indicat, nam dixit. [Lateat) Pro latebit, vel latere contingit. [Pars tui) Aliquis filius, qui eſt pars p̄ris. [Accedet) Addetur. [Fatis) .i. morti. [Miſerabilis) Quia nulla culpa ſua morietur. [Nondum nati) .i. filij nondum editi in lucem. [Frater Iuli) Qui erit ex te genitus, ſicut Iulus. [Cum ſua parente) .i. mecum quæ ſum mr̄ ſua [Vna pœna) .i. vna mors. [Cōnexos) Coniūctos. [Sed iubet) Obiectio, quā poſſet facere Æneas. [Deus) Mercurius, ſic .n. ſe excuſabat Æneas, vt apud Virg. lib. iiij. Æn. Nūc ēt interpres diuū Ioue miſſus ab ipſo, Teſtor vtrūque caput, celeres mādata p auras Detulit. Ipſe Deū manifeſto i lumine vidi &c. vel certe Apollinē verius intelligit, cuius iuſſu petebat Italiā, vt ipſe apud Virg. lib. iiij. Sed nūc Italiā magnā

Marginal notes: * in me coiere, * velim

Grynæus Apollo, Italiam Lyciæ iuſſere capeſſere ſortes. [Preſſa) Tacta calcata. ſic ipſa apud Virg. Felix heu nimium felix, ſi littora tantum Nunq̃ Dardaniæ tetigiſſent noſtra carinæ.

ASCEN. VRbem conſtitui) Virg. Vrbem præclaram ſtatui, mea mœnia vidi. [Getulo tradere) Non dices: me, quia Getulo tribus longis conſtat. [Non bene cœleſtes) Memorabile dictum. [Si tu cultor eras) Senſus eſt. Tanta eſt perfidia tua, ꝙ ſi tu eras futurus cultor dijs penatibus. [Elapſis).ſ. ignibus & ruinis. [Pœniteat elapſos).i. ꝙ maluerint igne conſumpti eſſe, q̃ abs te coli. [Sed iubet ire).i. abire. [Deus).ſ. Iuppiter per Mercurium. Vnde Virg. Nunc etiam interpres diuum Ioue miſſus ab ipſo &c.

Hoc duce nempe Deo ventis agitaris iniquis:
Et teris in rapido tempora longa freto.
Pergama vix tanto tibi erant repetenda labore:
Hectore ſi viuo quanta fuere, forent.
Non patrium Simoënta petis, ſed Tybridis vndas.
Nempe, vt peruenias quò cupis: hoſpes eris.
Vtque latet, refugitque tuas obſtruſa carinas,
Vix tibi continget terra petita ſeni.
Hos populos potius in dotem ambage * remota
Accipe, & aduectas Pygmalionis opes.
Ilion in Tyriam transfer felicius vrbem?
Inque loco regis, * ſceptraque ſacra tene.
Si tibi mens auida eſt belli, ſi quærit Iulus
Vnde ſuo partus Marte triumphus eat:
Quem ſuperet, ne qoid deſit, præbebimus hoſtem,
Hic pacis leges, hic locus arma capit.
Tu modo, per * patrem, fratremque tela ſagittas:
Perque fugæ comites, Dardana ſacra, deos:
Sic ſuperent, quoſcunque tua de gente reportas:
Mars ferus & damni ſit modus ille tui.
Aſcaniusque ſuos feliciter impleat annos.

*remiſſa

*ſceptra ſacrata.

*matrem

HVBER. HOc duce) h. d. Dido, vt Æneas minus ſit cupidus parere reſpōſis Apollinis, dicit .n. eum eſſe cauſam malorum Æneæ, quia dū eius reſponſa vult ſequi, quib. iubetur venire, agitatur iam multis annis & mari, & terra. [Hoc).ſ. deo Apolline. [Duce) Auctore. [Teris) Conſumis, vnde ipſe in vj. Æn. Magnas obeuntia terras, Tot maria intraui duce te, penitusque repoſtas Maſſylum gentes, prætentaque Syrtibus arua. [Pergama) Troia. [Quāta) Quam magna, quā florida. [Tanto labore) Quanto petis arua aliena, vnde ipſa apud Virg. Quid ſi non arua aliena, domosque Ignotas peteres, & Troia antiqua maneret? Troia per vndoſum peteretur claſſibus æquor? [Patriū).i. Troianum. [Sed vndas Tybridis) Qui procul eſt ab his locis. [Vt).i. quamuis. [Quo cupis).ſ. ad Italiā [Hoſpes) Nouus, & aduena. [Vſque).i. ſemꝑ alij legunt, vtque, & melius, vt ſit ſenſus. [Terra) Quam tu petis. [Vt latet).i. ſicut eſt remota, & obſtruſa, & penitus occultata. Virg. j. Georg. Vt ſilicis venis obſtruſum excuderet ignē. Idem lib. vj. Æn Quærit pars ſemina flammæ Obſtruſa in venis ſilicis. [Vitat) Quaſi ſponte fugit, vt Virg. Italiam petimus fugientem. [Vix continget) Eueniet. [Tibi ſeni).i. etiam ſi vixeris multos annos. [Hos) Meos, δεικτικῶς. [Remiſſa) Omiſſa. [Ambage) Circuitu, vt, longe ambages. [Opes Pygmalionis) Quas Pygmalion habere cupiebat, & ſperabat, vnde illud Virg. Portantur auari Pygmalionis opes pelago. [In Tyriam vrbem).i. in Carthaginem, quam Tyriam à conditoribus appellauit. [Ilion).i. res Ilienſes .i. ſtatum Troianum, & regnum tranſmutata in hanc vrbem, & eſto huius loci rex. [Felicius) Quàm Troia fuit. [Sacra) Venerabilia, quia omnes reges erāt ſacri. [Si tibi) Satisfacit obiectionibus, quas Æneas facere poſſet, quod vellet venire in Italiam, vt exerceat ſe, & filium Aſcanium in bellis, dicit enim etiam in illis regionibus dari eis hanc opportunitatem. [Vnde) Ex qua cauſa. [Nequid deſit).i. vt omnia habeas .ſ. & rerum, & etiam opportunitatem victoriarum, & triumphoꝵ. [Hic pacis) Et paci, & bello conuenit. [Hic locus) Noſter. [Tu modo) Per multas adiurationes eū orat Dido, vt ſui miſereatur, ſumitur aūt verbū ꝑfecti ſenſus inferius. Parce precor domui. [Tela fraterna).i. arma Cupidinis fratris tui. [Deos) Penates. [Sic) Adiurantis eſt, vt

ſæpius diximus. [Superent).i.vincant. nam ſuperare interdum vincere vt hic: interdum ſupereſſe ſignificat: vt apud Virg.lib.iiij. Quid puer Aſcanius? ſuperátne? Et Iuuen. Et quod ſuperauerat vnum, velo prora ſuo. [Ille Mars) Illud bellum.ſ. Troianum. [Sit modus) Sit finis. [Tui damni).i.vltra illud bellum, nullum vnquam patiaris damnum. Suos annos natura, vel fato ſibi debitos. Sic ſupra Briſeis ad Achillem. Nunc quoque ſic omnes Peleus pater impleat annos.

PErgama vix tanto &c.) Docétne Troiam quidem repetendam tanto labore, quanto Italiam fugientem quærit. [Simoenta) A nominatiuo Simois, ſed vt Seru. docet græce ſcribitur ꝑ ei, diphthongon Simois, licet ſit ſemper triſyllabum. [Hos potius populos in dotē) Vnde Iuno ad Venerem Æn.iiij. Dotaleiſq; tuæ Tyrios permittere dextræ. ASCEN.

Et ſenis Anchiſæ molliter oſſa cubent:
Parce precor domui: quæ ſe tibi tradit habendam.
Quod crimen dicis, præter amaſſe, meum?
Non ego ſum Phthia, magniſq; oriunda Mycenis;
Nec * ſteterunt in te virque, paterque meus.
Si pudet vxoris: non nupta, ſed hoſpita dicar,
Dum tua ſit Dido, quidlibet eſſe feret.
Nota mihi freta ſunt Afrum * frangentia littus:
Temporibus certis dantque, negantque viam.
Cum dabit aura viam: præbebis carbaſa ventis:
Nunc leuis eiectam continet alga ratem.
Tempus vt obſeruem: manda mihi: * ſerius ibis:
Nec te, ſi cupias, ipſa manere ſinam.
Et ſocij requiem poſcunt: laniataque claſsis
Poſtulat exiguas ſemirefacta moras.
Pro meritis, & ſi qua tibi debebimus, vltrà:
Pro ſpe coniugij, tempora parua peto.
Dum freta miteſcunt: & amor dū temperat vſum:
Fortiter ediſcam triſtia poſſe pati.
Sin minus: eſt animus nobis effundere vitam:

MOlliter) Talia.n.mortuis precari ſolebant. Iuuen. Dij maioꝝ vmbris tenuem, & ſine pōdere terram. [Cubent).i. quieſcant. [Domus).ſ.meę. [Habendam) Poſſidendam. [Tibi) A te. ſic apud Virg. Miſerere domus labentis. [Quod) q. d. nullum. [Non ego) Dicit ſe non fuiſſe hoſtem Troiani nominis: nec natā ex locis hoſtib. [Phthia) Vrbe Theſſaliæ, vnde Achilles nonnunq̄ Phthius dr̄, cuius cauſa oēs ex ea vrbe oriundi merito debent eſſe odio Troianis. [Oriūda).i.orta, nomen eſt, nō aūt participium. [Mycenis) Vnde Agamēnon, & Menelaus fuerint. [In te) Contra te. ſic apud Virg.iiij.Æn. Nō ego cū Danais Troianam excindere gentē Aulide iuraui, claſsémue ad Pergama miſi. [Si pudet vxoris).i.ſi pudet te habere me nomine vxoris. [Hoſpita) Peregrina, & amica. [Quælibet).i.ſub quauis conditione i.& ſerua, & amica. [Dum) Pro dūmodo. [Nota mihi) Arguit à natura maris Lybici non eſſe nunc nauigandum, ſed differendū. [Frangentia) Percutientia. [Certis) Quibuſdam, non omnibus. [Viam).i.opportunitatē eundi. [Leuis) Vilis. [Eiectam) Ad littus ſubductam. [Alga) Herba maris, quæ in tēpeſtate tollit ſuper vndas, & interdum moratur naues. [Manda) Cōmitte, & da hanc curam. [Serius) Tardius, vt eas tutius. [Nec ſina).i.non patiar, & permittam. [Te manere).ſ.hic. [Si).i.quamuis. [Cupias).i.velis q̃a hortabor te, vt eas, cum venti poſſent. [Et ſocij) Alia ratio, quare debeat differre diſceſſum vt & ſocij recreentur, & naues quaſſatæ reficiantur. [Socij) Tui feſſi, ac fatigati. Virgil.lib.j.Æn. Defeſſi Æneadæ, quæ proxima littora, curſu Contendunt petere, & Lybiæ vertuntur ad oras. [Laniata) Ventis quaſſata Virg. Quaſſatam ventis liceat ſubducere claſſem. [Semirefacta) Non plene inſtaurata. [Exiguas moras) Exiguū ſpatium morandi. [Pro meritis) Pro beneficijs in te collatis, vt ipſa apud Maronem. Si bene q̃d de te merui. [Si qua debebimus, vltra).i.præſtare debebimus vltra hæc quæ iam p̄ſtitimus. [Pro ſpe coniugij) Virg. Per cōnubia noſtra, per inceptos Hymenæos. [Tempora parua peto) Sic apud Virg. Tempus inane peto, requiem, ſpatiumq́ue furori. [Et amor dum temperat HVBER.

*ſteterāt

*tangentia.

*Sūt qui certius, malunt.

rat

rat vſum).i.dum aſſuetudine amor ſit tolerabilis. ſic Virg. Dum mea me victam doceat fortuna dolere: amoris.n.& fortunæ iniuria, & aduerſitas vſu ſit temperatior. [Ediſco) Conſueſco. [Sin minus).i.ſi non. ſubaudi prælliteris hoc paruum tempus. [Eſt animus) Eſt firma diſpoſitio. [Effundere vitam).i.mori.

ASCEN. PArce precor domui) Aeneid iiij. Si bene quid te merui,fuit aut tibi quidquam Dulce meum: miſerere domus labentis &c. [Non ego ſum Phthia) Sic primo Aeneid. Cum domus Aſſaraci Phthiam,claraſque Mycenas Seruitio premet. Non ergo legendum eſt Phthiam. [Quidlibet eſſe feret).i parietur quolibet.ſ. modo. [Nota Afrum) More oratorio iuxta præceptum rhetoricum æque validiſſima parat argumenta,& nouiſſimo loco repetit.ſ. vt opportunam expectet nauigationem, ad quam ſe illi profuturam pollicetur. [Et amor dum tẽperat vſum) Sic quarto Aeneid. Tempus inane peto requiem,ſpatiumque furori: Dum mea me victam doceat fortuna dolore.

In me crudelis non potes eſſe diu.
Aſpicias vtinam quæ ſit ſcribentis imago:
Scribimus: & gremio troicus enſis adeſt:
Perque genas lacrymæ ſtrictum labuntur in enſem:
Qui iam pro lacrymis ſanguine tinctus erit.
Quàm bene conueniunt fato tua munera noſtro:
Inſtruis impenſa noſtra ſepulcra breui.
Nec mea nunc primum feriuntur pectora telo:
Ille locus ſæui vulnus amoris habet.
Anna ſoror, ſoror Anna meæ male conſcia culpæ,
Iam dabis in cineres vltima dona meos.
Nec conſumpta rogis inſcribar, Eliſa Sichei:
Hoc tamen in tumuli marmore carmen erit.
Præbuit Aeneas & cauſam mortis, & enſem:
Ipſa ſua Dido concidit vſa manu.

HVBER. DIu.) Quia cito moriar & tua crudelitas nõ poterit nocere mihi mortuæ. [Imago) Species,vel aſpectus. [Quæ).ſ.qualis. [Troicus) Tuus,quem mihi reliquiſti. Virg. Enſemque relictum. [Strictum) Nudum. [Pro lacrymis) Loco lacrymaꝝ. [Tinctus) Maculatus. [Quam bene) Irriſiue. [Fato noſtro).i. morti noſtræ. [Inſtruis) Ornas. [Nunc primum) Quia ẽt antea percuſſa ſum. [Ille locus).i.pectus meum. [Vulnus amoris) Virg. At regina graui iandudum ſaucia cura, Vulnus alit venis. [Anna ſoror) Cõmiſeratiue vertit ſermonẽ ad Annam: quam dicit cito executuram funus eius. [Male) Quia mihi prodeſſe nequiſti. [Conſcia culpę) Nam vt eſt apud Virg. ei amorem ſuum detexit. Anna (fatebor enim) miſeri poſt fata Sichei Coniugis &c. [Culpæ amoris) Secundi mariti,quem culpam appellauit,vt Seru. voluit, quia antiquo ritu bis nuptæ ſacerdotio repellebantur, ſed melius placet culpam dici propter fidem non ſeruatam priori marito: vt apud Virg. Nec ſeruata fides cineri promiſſa Sicheo. [Iam) Mox, cito. [Vltima dona) Exequias,quę & iuſta dicuntur. [Conſumpta rogis).i combuſta ignibus rogalibus. [Nec inſcribar Eliſa Sichei).ſ.vxor. nam in mulierum epitaphijs ſcribebantur nomina maritorum ſuorum. Lucret. Licet tumulo ſcripſiſſe Catonis. Marc. Non vult ergo ſcribi vxor Sichei,quia non fuit,ei fida vxor. [Hoc tamen) Legitur,etiam tantum,& melius.ſ.ſolummodo. [Cauſam) Quia decepit. [Et enſem) Quia reliquit enſem quo ſe interfecit. [Ipſa) Per ſe. [Concidit) Mortua eſt. Secundum fabulas Dido propter diſceſſum Aeneæ ſe interfecit gladio: quem Aeneas reliquerat apud eam licet Seru. dicat quod ſm hiſtoriam,cum Iarbas Didonem vxorem petiuiſſet,& illa negaſſet intulit bellum Carthagini: cuius timore,cum cogeretur à ciuibus petijt,vt ante placaret manes mariti,& exædificata pyra ſe in ignem præcipitauit: ob q rem Dido.i. Virago appellata eſt. nam proprie Eliſa dicebatur: alij tamen dicunt eam, Didonem.i. Viraginem dictam, quia dux fuit tot viris ſecum euntibus, & vrbem in alieno ſolo condidit: vnde Virg. de ea quaſi per admirationem tanti animi,dixit,dux fœmina facti.

[ASC]EN. QVÀM bene conueniunt fato tua munera noſtro:) Aen.iiij.ex perſona Poëtæ contra-

dicitur

dicitur. Non hos quæſitum munus in vſus. [Feriuntur telo) Significat ſe percuſſam telo amoris,& percutiendam à ſe telo lætali. [Ille locus) Docte hoc excogitauit poëta. Nam ſolent fontes puniri etiam in hac vita in his membris, quibus peccauerunt, vt paraſiti ventre. vnde,ingere in ventrem calces: inquit Comicus. Vaniloqui,in ore. ſicut Ligur quidā apud Virg. Lubrici amatores, in oculis, vt in Eunucho patet. Meticuloſi, in præcordijs, vt apud Hom. Therſites ſceptro contra præcordia percuſſus. Amatrix ergo,quæ corde peccauit,corde vultus ſuſceptura eſt. [Anna ſoror) Idem ferè Æn. iiij. reperies. vnde ſuperſedeo.

IN VIII. EPISTOLAM, ARG. HVBERTINI.

Hermione Menelai,& Helenæ filia fuit,hæc admodum puella Tyndareo auo materno Oreſti Agamemnonis filio, & patrueli ſuo deſponſata eſt. Menelaus vero eius pater huius deſponſionis ignarus eam Pyrrho deſpondit qui tandem à bello Troiano reuerſus Oreſti Hermionem rapuit, & eam per vim tenebat,cum illa mallet eſſe Oreſtis quàm Pyrrhi vxor. quare Hermione ſcribit ad Oreſtem hanc epiſtolam, qua eum rogat, vt eam eripiat Pyrrho, & non patiatur eam eſſe in vinculis apud Pyrrhum,& ita crudeliter tractari. adducit autem rationes plurimas,quare id facere debeat,& adducit ipſum Pyrrhum in odium,& inuidiam Oreſti,& poſtremo adiurat ſe aut morituram, aut venturam in coniugium Oreſtis,quod quidem aſſecuta eſt. nam Oreſtes interfecto Pyrrho eam tandem recepit, & , vt quibuſdam placet, ſociam in omnes caſus eam habuit,ex qua & Oreſtem filium ſuſcepit,

HERMIONE ORESTI.

EPISTOLA VIII.

Alloquor Hermione nuper fratremq́, virumq́,
Nunc fratrem: nomen coniugis alter habet.

PYRRHVS Achilleides animoſus imagine patris
Incluſam contra iusq;, piumque tenet.
Quod potui, renui, ne non inuita tenerer:
Cetera fœmineæ non valuere manus.
Quid facis Aeacide? non ſum ſine vindice, dixi:
Hæc tibi ſub domino Pyrrhe puella ſuo eſt.
Surdior ille freto clamantem nomen Oreſtis
Traxit inornatis in ſua tecta comis.
Quid grauius capta Lacedæmone ſerua tuliſſem:
Si raperet graias barbara turba nurus?
Parcius Andromachen vexauit * Achaia victrix
Cum Danaus Phrygias vreret ignis opes.
At tu, cura mei ſi te * pia tangit, Oreſte
Inijce non timidas in tua iura manus.
An, ſi quis rapiat ſtabulis armenta recluſis,

ACHILLEIDES) HVBER. Filius Achillis, ei autem, quam nos in i,longam vertimus, nunc poëta diuiſit, à genitiuo .n. Achillei Achilleides fecit, non Achillides, licet etiam Achillides legi poſſit,dicitur autē & Achilles,& Achilleus in nominatiuo. Natus eſt autem Pyrrhus ex Achille, & Deidamia filia Lycomedis Regis Scyri inſulæ, quo tempore Achilles apud eum ſub puellari habitu educabatur. [Animoſus) Audax,vel iracūdus. [Imagine patris) Virg. Inſtat vi patria Pyrrhus.[Cōtra ius)Contra humanas leges. [Contra pium,) Id eſt contra religionem, & deorum inſtitutum. nam pietas debetur deis. [Ne) Pro vt. [Quod potui,) Id eſt quantum potui. [Renui,) Id eſt recuſaui. [Inuita) Contra voluntatem. [Cetera) Præter renuere. [Fœmineæ) Et ideo imbecilles. [Vindice,) Vel vltore,vel defenſore,vt Lucanus de Pompeio,Vindexque Senatus.[Sub ſuo dn̄o)Non ſub te, quia

*In alijs exēplaribus hæc duo carmina non inueniū-tur.

*Regio & perſona.

*nunc

Arma feras? rapta coniuge lentus eris?
Sit ſocer exemplo nuptæ repetitor ademptæ:
Cui pia militiæ cauſa puella fuit.
Si ſocer ignauus vacua * ſtertiſſet in aula:
Nupta foret Paridi mater, vt ante fuit.
Non tu mille rates, ſinuoſaque vela parabis,
Nec numerum Danai militis: ipſe veni.
Sic quoque eram repetēda tñ: nec turpe marito eſt,
Aſpera pro caro bella tuliſſe toro.
Quid? quod auus nobis idem Pelopeius Atreus?
Et, ſi non eſſes vir mihi, frater eras.
Vir precor vxori, frater ſuccurre ſorori:
Inſtant officio nomina bino tuo.
Me tibi Tyndareus vita grauis auctor, & annis
Tradidit: arbitrium neptis habebat auus.
At pater Aeacidæ promiſerat inſcius acti:
Plus quoque, qui prior eſt ordine, poſſit auus:
Cum tibi nubebam: nulli mea teda nocebat:
Si iungar Pyrrho: tu mihi læſus eris,
Et pater ignoſcet noſtro Menelaus amori:
Succubuit telis præpetis ipſe Dei.
Quem ſibi permiſit, genero * permittet amorem:
Proderit exemplo mater amata ſuo.

quia alterius iam ſum dicata connubio. [Surdior) Quia ſicut mare non audit precātes, ita ille multo minus audiebat me ſupradicta dicentem. [Clamantem) Vocantem, quaſi mihi auxilio eſſe deberet. [Inornatis) Solutis, & laceratis. [Quid grauius) q.d. nihil, dicit ſe non eſſe in deteriori conditione, q̄ ſi capta Lacedæmone vrbe ſua facta tuliſſet captiua. [Parcius) Modeſtius, & mitius. [Vexauit) Agitauit. [Victrix) Quæ iure victoriæ poterat eſſe ſæuior. [Cum Danaus) .i. cum Troia igne græco cōſumeret. [Phrygias opes) Sic Virg. Troianas vt opes, erat .n. Troia ditiſſima regio. [Cura) Amor. [Inijce manus) Verbum eſt iuris, dicitur enim inijcere manus, qui nulla iudicis auctoritate expectata rem ſibi debitam vēdicat. Virg. x. Æn. Inijcere manus parcæ, teliſque ſacrarunt Euandri. [In tua iura) .i. me vendicandam, q̄ ſum tua. [An, ſi quis) Arguit a minori ad maius, ſi .n. pugnatur pro armentis raptis, multo magis pugnandum eſt pro vxore. [Lentus) Piger eris? q.d. non. [Si ſocer) Arguit ab exemplis. [Socer) Menelaus pater meus, ſocer tuus. [Nuptæ) Helenæ matris meæ vxoris ſuæ. [Ademptæ) Raptæ à Paride. [Foret) .ſ. ſi fuiſſet lentus, & non curaſſe repetere eam armis. [Vt ante) .ſ. fuit nupta [Non tu) Arguit à facili, ꝙ Oreſtes ſine claſſe, & exercitu eam repetere poſſit. [Mille) Virg. Non anni domuere decem, non mille carinæ. [Ipſe) .i. tu, & non alius pro te. [Sic) .ſ. cum claſſibus, & numero militum, ſi opus eſſet. [Nec turpe) Imo honeſtum. [Pro caro toro) .i. pro cara coniuge. [Quid? quod) Arguit nunc à conſanguinitate, quod ſi ire coniugij nollet Oreſtes eam repetere. dicit eum tamen id facere debere iure conſanguinitatis, erant .n. Oreſtes, & Hermione patrueles .i. nati ex duobus fratribus, & ſic eundem habebant auum. [Atreus) Pater dicitur fuiſſe Agamemnonis patris Oreſtis, & Menelai patris Hermiones, ergo auus erit vtrique. [Pelopeius) Filius Pelopis, poſſeſſiuum pro patronymico. Pelops autem filius Tantali genuit Atreum, & Thyeſten, Atreus Agamemnona, & Menelaū, Thyeſtes vero ex Pelopea filia genuit Ægyſtum, qui poſtea adulter fuit Clytemneſtræ. [Si) Quamuis eras frater .i. patruelis, nam in hoc ſignato ſæpe ponitur, & frater, & ſoror. [Vir) .i. tu maritus. [Inſtāt officio tuo) .i. vrgent te ita facere bina nomina .ſ. & mariti, & patruelis, ſiue fratris. [Me tibi) Probat, ꝙ ei ſit legitime nupta. [Tyndareus) Auus meus maternus, nā pater fuit Helenæ. [Grauis) Venerabilis, & dignus auctoritate. [Vita) Honeſtate viuendi. [Et annis) Quia iam ſenex. laudat autem eum, ne fortaſſe obijciatur, quod temere, hoc fecerit. [Arbitrium) Poteſtatem. [Neptis) .i. mei, quæ nata ſum ex eius filia. [Cum tibi) Alia ratio honeſti matrimonij, quia primum nupſit ipſi Oreſti, cum nulli faceret iniuriam, nunc autem dicit ſe facturam iniuriam Oreſti, ſi eo dimiſſo nupſerit Pyrrho. [Læſus) Iniuria affectus. [Et pater) Contra id, quod poſſet obijci .ſ. Menelaum, qui eam Pyrrho promiſerat, non eſſe

*ſediſſet

*cōcedet

eſſe paſſurꝫ,vt nubat Oreſti. [Ignoſcet) Dabit veniam. [Succubuit) Victus eſt. [Præperis) Alitis, vel volucris. vt Virg. Et præpetis omina pēnæ. [Dei) Cupidinis. [Genero) Tibi. [Mater mea) Helena. [Suo exēplo) Quia quod ꝑꝑ eam fecit pater,licet tibi ꝑꝑ me facere.

Ascen.

PYrrhus Achilleïdes &c.) Nonnulli lib.ſic auſpicantur, ſeu incipiunt. Alloquor Hermione nuper fratremq; virumque: Nunc fratrem,nomen coniugis alter habet. In q- bus quidem verſiculis videtur phraſis Ouidiana, nec ſunt à negocio abhorrentes. In principio aūt narrationis cum purgatione ſui fatetur violentiam ſibi factam, ſed ab eo, cui facile reſtitiſſe non potui,Pyrrho videlicet Achillis filio,& imitatore,addit tamen,ſe illi reſtitiſſe,quatenus potuit. [Nomen Oreſtis) Quaſi in eo pondus ſit terroris. [Achaia victrix) .i.ipſe Græcus victor,qui eam Heleno permiſit habendam,vt patet Æneid.iij. [A tu Oreſte) Suauiter deponitur,s,in vocatiuo propriorū,vt Achille,Vlyſſe,Oreſte,Chreme. [Ignauus) .i.ſine induſtria,iners,& ad nullum opus vtilis. [Stertiſſet) ſ.reſideret deſidioſus, nec legendum eſt,ſtetiſſet,quia verſus non ſtaret, nec ſententia tam congrua eſſet. [In aula vacua).i. vacuata coniuge ſua Helena,quam Paris rapuerat. [Non tu mille rates) Tot.n.in expeditione Troiana fuiſſe perhibentur. Virg.Æn.ij. Non anni domuere decem, non mille carinæ. [Sic quoque eram).i.etiam cum tanto numero nauium,quanto mater Helenę.ſ.repetita eſt. [Me tibi Tyndareus) Nititur probare,quia illi legitimus ſit coniux, quod deſponſata ſit ꝑ auum maternum,cui pater poteſtatem fecerat. Tyndarus.n.pater fuit Helenes ſaltem putatiuus. Vnde Tyndaris dicta eſt,licet Iouis filia cenſeatur. Virg. Non tibi Tyndaridis facies. Sanè à quibuſdam Græcis dicitur,hic Tyndareos,vt à Thucydide,quem nunc ſequitur poëta,idem tamen & Tyndarus dicitur. [Arbitrium neptis) Non tantum quia auus, nam auo materno non competit ius in nepotes, ſed quia poteſtatem, iusque fecerat illi domus ſuæ abiens pater,aut certe artificioſus eſt error,vt ſignificet ingenioſus poëta mulierem amoris, q̃ iuris peritiorem eſſe,aut vt calliditatem mulierum doceat,quæ,quod volunt,quouis colore perſuadere moliuntur. [At pater).ſ.Menelaus promiſerat. [Æacidæ).i. Achilli Æaci nepoti, ſed inſcius acti. [Et pater ignoſcet) Vt expertus vim amoris, quia. [Succubuit telis præperis).i.præpetibus pennis volantis dei.ſ.Amoris,ſeu Cupidinis.

Tu mihi, quod matri pater, es: quas geſſerat olim
  Dardanius partes aduena, Pyrrhus agit.
Ille licet patrijs ſine fine ſuperbiat actis:
  Et tu, quæ referas, facta parentis habes.
Tantalides,omneis,ipſumque regebat Achillem:
  Hic pars militiæ, dux erat ille ducum.
Tu quoq; habes ꝓauum Pelopē,Pelopiſq; parentē:
  Si melius numeres, à Ioue quintus eris.
Nec virtute cares: arma inuidioſa tuliſti:
  Sed tu quid faceres? induit illa * patrem.
Materia vellem fortis meliore fuiſſes:
  Non lecta eſt operi, ſed data cauſa tuo.
Hanc tamen impleſti: iuguloq; Aegiſthus aperto
  Tecta cruentauit, quæ pater ante tuus.
Increpat Aeacides: laudemque in crimina vertit:
  Et tamen aſpectus ſuſtinet ille meos.

Hvber.

TV mihi).i. ſicut pater meus eſt legitimus maritus matri meæ Helenæ,ita tu mihi. [Quas geſſerat olim).i.ſicut Paris non legitimus cōiux erat matri meę, ſed raptor, ita & Pyrrhus agit eas partes.ſ.raptoris. [Quas Dardanius).i.Paris olim cū habebat apud ſe matrem meā. [Partes) Officia & nomina. [Ille licet)Cōciliat ſibi amorem Oreſtis ꝓponendo eum Pyrrho.[Sine fine) Infinite.[Patrijs).i.paternis. [Et tu).i.ēt tu. [Quæ referas).i.quæ poſſis memorare.[Tantalides).i.Agamēnon, longe repetitum patronymicum,ſicut ex ſuperius commemorata genealogia pater. [Ipſum) Habet emphaſim hoc ꝓnomen,q.d.etiam ipſum Achillem,quo Pyrrhus tam ſuperbit. [Hic).ſ.Achilles. [Erat pars militiæ).i.vnus ex militibus & ducibus,qui erant ſub Agamemnone. [Ille) Agamēnon pater tuus. [Erat dux ducū) Quia oēs duces ei parebant. Virg. Ipſe Mycenæus magnorꝫ ductor

** Quidā pater legunt, vt idē Oui. induit arma tibi genitor patriaq; tuusq;.*

Achiuum. [Proauum) Sicut ſupra oſtendimus, in ordine generis. [Parentem Pelopis).i. Tãtalum. Horat. in j. Carm. Occidit & genitor Pelopis conuiua deoꝶ. [A Ioue) Quia Iuppiter genuit Tãtalum, & ſic eris quintus ab eo. [Nec virtute) Laudauit Hermione Oreſtem à nobilitate, nunc laudat à fortitudine. [Virtute).i. fortitudine nam in actis militaribus virtus pro fortitudine accipitur. [Inuidioſa) Odioſa, quia interfeciſti matrem. [Sed tu) Excuſatio matricidij Oreſtis. [Quid faceres?) q.d. nihil aliud, quam quod feciſti. [Induit illa patrem) .i. dedit ei veſtem ſuperiori parte non apertam, qua caput emittere non poſſet, qua implicatus, & vxoris, & adulteri manibus interfectus eſt, licet alij dicant in conuiuio interfectum primo die, quo domum redijt, vt Iuuen. Quippe ille dies auctoribus, vltor Patris erat cæſi media inter procula, & idem ferro à Clytemneſtra occiſum ſentit in fine Satyrę ſextę his verbis: Hoc tm̃ refert, quod Tyndaris illa bipennem Inſulſam, & fatuam dextra, læuaque tenebat. & Virg. lib. xj. Ipſe Mycenæus magnoꝶ ductor Achiuum, Coniugis inſandæ prima intra limina dextra Opetijt. [Meliore) Honeſtiore, quã cæde matris. [Non lecta eſt) Excuſatio eſt, q.d. non ſponte, ſed coactus, hoc feciſti. [Lecta).i. electa à te. [Sed data).ſ. & ſcelere matris, & reſponſo oraculi. [Operr tuo).i. tuo facto.ſ. matricidio. [Impleſti) Perfeciſti. [Hanc).ſ. cauſam tibi datã. [Ægiſthus) Adulter matris tuę. [Cruentauit) Cruore ſub fœdauit. [Quæ pater tuus ante).ſ. cruentauerat .i. eiſdem tectis eum interfeciſti, quo ille patrem tuum interfecerat, & artificioſe tacet cædem matris, & tantummodo cædem adulteri commemorat. [Æacides) Pyrrhus pronepos Aeaci, nam Aeacus eius proauus eſt. [Increpat).ſ. hoc factũ tuum. [Laudem).i. vltionem cædis paternæ, quæ tibi laudi eſt. [Vertit in crimina).i. incuſat, & dicit homicidium eſſe. [Et tamen).i. q̃uis ita de te male dicat. [Suſtinet meos aſpectus).i. patitur ſe à me videri, quam ſcit tibi eſſe vehementer affectam, & non poſſe male de te audire.

ASCEN. ILle licet) Comparat genus Oreſtis cum genere Pyrrhi, illique præfert. [Sed tu quid faceres? induit illa patrem.) Purgat facinus Oreſtis, quantum ad ſcelus nefarium, & laudat, quantum ad audaciam. Nam iuſtum fuiſſe contendit, vt, quæ patrem induerit tunica textili, quam camiſiam vocant ſine orificio, ſeu exitu ea ſpe, vt nunquam eam exueret, ſed in ea ab adultero interficeretur, etiam à quocunque interfecta ſit. Subtiliter autem dicit. [Illa,) q. d. quæ meruit mori, ſubticens nomen matris. [Non lecta) .i. delecta, aut electa, ſed data .i. præter ſpem oblata. [Et tamen aſpectus) .i. licet damnet facinus tuum, tamen libenter videt me coniugem tuam.

Rumpor: & ora mihi pariter cũ mente tumeſcunt:
Pectoraque incluſis ignibus vſta dolent.
Hermione coràm quiſquámne obiecit Oreſti?
Nec mihi ſunt vires: nec ferus enſis adeſt.
Flere licet: flendo certe diffundimus iram:
Perque ſinus lacrymæ fluminis inſtar eunt.
Has ſemper ſolas habeo: ſemperque profundo:
Hument incultæ fonte perenne genæ.
Hoc generis fatum: quod noſtros errat in annos:
Tantalides * matres apta rapina ſumus.
Non ego fluminei referam mendacia Cycni:
Nec querar in plumis delituiſſe Iouem:
Qua duo porrectus longe freta diſtinet Iſthmos:

* omnes.

HVBER. RVmpor).ſ. dolore. [Ora tumeſcunt cũ mente,) Quia ita timidos hoĩes facere videtur. [Vſta) Ardẽtia. [Ignibus incluſis) Indignationibus, quæ tanquam ignes latẽtes pectus meum vrunt. Iuuen. Quid referam quãta ſiccum iecur ardeat ira? [Quiſquámne obiecit) Pro quiſquámne obijciet .i. quiſquámne maledicet de Oreſte in præſentia mea? [Nec mihi sũt vires).i. nec poſſum vlciſci hanc iniuriam. [Flere licet).i. poſſum ſolum flere, & nõ aliter vindicare. [Diffundimus) Spargimus, & abijcimus iram flendo, quia vt volũt phyſici, plus lædit ira retẽta, & occultata, quam ſi fletu effundatur. [Inſtar fluminis).i. valde abũde. [Has lacrymæ ſemper) Quia nunq̃ ceſſo flere. [Profundo) Emitto. [Hument) Madeſiunt. [Fonte).i. copia lacrymarum perenne, iugi perpetuo. [Hoc generis fatum eſt).i. hoc

eſt infortunium gentis domus noſtræ, quod etiam ad meam ætatem peruenit, vt ex gente noſtra omnes mulieres rapiamur à viris, ſicut ego rapta ſum nunc a Pyrrho, cōmemorat autem multas de genere ſuo raptas. [Matres) Mulieres. [Tantalides).i. de genere Tantali. [Non ego) Occupatio eſt rhetorica, dicit.n. ſe nolle referre, cum tñ referat. [Mendacia) Fictionem falſam figuram. [Cycni fluminei) Habitantis iuxta flumina. Nam Cycnus conſanguineus Phaëtontis, poſtquam Phaëton fulminis incendio à Ioue cōſumptus eſt in volucrem ſui nominis ob dolorem mutatus, vt inquit Ouid. lib. ij. Met. Non ſe cœloque Iouique credit, vt iniuſte miſſi memor ignis ab illo Stagna petit, patuloſque lacus, ignemq́ue peroſus. Quæ colat, elegit contraria flumina flammis. [Delituiſſe).i. latuiſſe. [In plumis).i. in forma Cycni. Nam Iuppiter captus amore Ledæ vxoris Tyndari conuerſus in Cycnum ad eam volauit, quæ vt fabulæ tradunt, cum eum ſinu excepiſſet, illi dicitur oua in eius gremio peperiſſe, ex quibus nati ſunt Caſtor, & Pollux. Helena & Clytemneſtra. Oua autem duo tantum fuiſſe dñr, ex quoꝵ altero Caſtor & Pollux, ex altero Helena, & Clytemneſtra nati dñr. Horat. in Arte poëtica: Nec gemino bellum Troianum orditur ab ouo. Idem in epiſt. Caſtor gaudet equis, ouo prognatus eodem pugnis. Sunt qui velint non Cycnum, ſed Ledam ex compreſſu Iouis illa duo oua peperiſſe. [Qua duo) Refert rapinam alterius. Hippodamia filia fuit Oenomai regis Elidis & Piſæ, q̄ cum ob egregiam pulchritudinem multi vxorem peterent, pater propoſuit Procis, hanc legem, & duriſſimam conditionem, vt qui eam vellent curruli certamine cum ea contenderent & qui victus fuiſſet, capite puniretur, qui viciſſet eam vxorem haberet. Ad hoc certamen cum Pelops Tantali filius ex Phrygia veniſſet, corrupto Myrtillo Hippodamiæ auriga pollicitatione primi concubitus victor euaſit. Nam Myrtillus axes currus fractos cera dicitur texiſſe, qua poſtea calore liquefacta concidit currus, & hac fraude potitus eſt Pelops Hippodamia. Cum vero Myrtillus peteret promiſſam mercedem, à Pelope in mare præcipitatus eſt, quod ab eius nomine Myrtoum denominatum ferunt. Sed hæc fabuloſa, nam re vera, bello rapta eſt corrupto Myrtillo præfecto exercitus. [Qua duo) Deſcribit locum, ubi rapta eſt Hippodamia, videlicet in Achaia, quæ poſtea à Pelope, qui ibi regnauit Peloponneſus.i. Pelopis inſula dicta eſt. Nam, vt ſupra diximus, Iſthmos eſt terra tenuis inter duo maria, & ſunt duo Iſthmi celebres, vnus in Achaia, de quo nunc intelligit, & alter in Thracia. [Diſtinet) .i. ſeparat.

A S C E N S I V S.

RVmpor, & ora &c.) Dicit ſe rumpi dolore, atque ſecum dicere. [Obiecit quiſquam Oreſti, corām Hermione).i. me.i. audet ne quiſquam corām me obijcere marito meo tale crimen. [Fonte perēne) Licenter dixit. Nam nos tantum perenni dicimus, nec dixit perenne ꝓ perēniter, q̄a pmiſit ſemper. [Hoc generis fatum) Reijcit in fatum culpā, vt & Helena prius.

Vecta peregrinis Hippodameia rotis.
* Caſtori Amyclæo, & Amycleo Polluci
Reddita Mopſopia Tyndaris vrbe ſoror.
Tyndaris Idæo trans æquora ab hoſpite rapta,
Argolicas pro ſe vertit in arma manus.
Vix equidem memini: memini tamen: oīa luctus,
Omnia ſolliciti plena timoris erant.
Flebat auus, flebatq́ue ſoror, fratreſq́ue gemelli:
Orabat ſuperos Læda, ſuumq́ue Iouem.
Ipſa ego non longos etiam nunc ſciſſa capillos
Clamabam: ſine me, me ſine mater abis?
Nam coniux aberat. ne non Pelopeia credar:

HVBER.

ROtis peregrinis).i. curru peregrino. Nam vt dixim⁹ Pelops ex Phrygia venerat, inde Ouid. libro ij. Triſtium. Quid niſi Tantalide agitante Cupidine currus, Piſæam Phrygijs vexit eburnis equis. Caſtori Amyclæo dictum eſt ſupra Helenam in certamine palæſtrę à Theſeo raptam fuiſſe, quæ poſtea Caſtori, & Polluci fratribus eam bello repetentibus reddita eſt: Imo (vt quibuſdam placet) vi recupera-

* Verſus licētioſus

ea,abducta etiam cum ea,Æthra matre Theſei,quæ poſtea ſemper comes fuit Helenæ, vt in eius epiſtola ad Paridem infra patebit. [Amyclæo) Ex Amyclis vrbe Laconiæ. Notandum eſt autem in quinta ſede eius verſus pro dactylo eſſe ſpondeum,& in prima ſyllaba tertij pedis vocalem,nec elidi,nec breuiari ſequente vocali. [Tyndaris)Helena.[Soror) .ſ.Caſtoris, & Pollucis.[Vrbe Mopſopia).i.Athenienſi.Nam tres fuiſſe Mopſos ſcribit Str.lib.ix.vnum vatem filium Tyreſiæ,alter fuit Lapytha Argonautaꝶ nauigationis comes, à quo oppidum Mopſium in campo Pelaſgico vocatum eſt.Tertius, à quo Atticam appellauere Mopſopiā. Alibi tamen eodem lib.dicit eum Mopſopum appellatum,à quo Mopſopij Athenienſes dicti ſunt,quod videtur veriſimilius.[Tyndaris)Narrat ſecundam rapinam Helenæ, quæ Pari de rapta,&Troiam abducta belli Troiani cauſa extitit.[Idæo hoſpite)Paride Troiano,quē illa hoſpitio acceperat.[Vertit)Mouit.[Pro ſe)Pro recuperatione ſua.[Vix equidem) Dicit ſe fuiſſe admodum paruam,cum mater ſua Helena rapta eſt, & enumerat, quædam, quæ dicit ſubdere ſibi memoriam eius rei.[Plena luctus).i.plena mœroris. [Solliciti) Ab effectu dicit.i.facientis homines ſolicitos.i. anxios, vt in prima epiſt. Res eſt ſolliciti plena timoris amor.[Auus)Tyndareus.[Soror)Clytemneſtra ſoror Helenæ matris meæ.[Fratres gemelli).i.Caſtor,& Pollux,fratres meæ matris.[Læda)Mater Helenæ.[Suum Iouem)A quo fuerat amata,& oppreſſa.[Non longos).i.breues,quantos habent infantulæ.[Sine me,ſine me) Conduplicatio,color Rhetoricus. [Coniux).ſ.matris meæ.i.Menelaus. [Aberat) Iuerat.n. in Cretam.[Ne non)Addit nunc ſe ſupradictis,quas dixit fuiſſe raptas.[Ne nō).i.vt.[Credat Pelopeia) .i. de genere Pelopis. Nam dixit ſupra. Tātalides matres apta rapina ſumus. Phædra ad Hippol. Ne forte parum Minoia credat.

ASCEN. HIppodamia)Licet de genere Tantali non fuit,fuit tamen eius affinis, quia nurus, & in familiam eius venit: vnde,non eſt oīno alienum exemplum. [Caſtori Amyclæo) Amyclæ ciuitas Oebaliæ,vnde rapta eſt Helena. Stat.in Achill.Soluerat Oebalio claſſem de littore paſtor Dardanus incautas blande populatus Amyclas. Erat autem Helena rapta prius à Theſeo,q̄ à Paride.Vnde dixerat in eius contemptum Oenone. Quæ toties rapta eſt,præbuit ipſa rapi.Recitat ergo raptam à Theſeo,& reſtitutam Caſtori, & Polluci fratribus eius.Eſt autem verſus licentioſus, factus tñ ad imitationem illius in Buc. Amphion Dircæus in actæo Aracyntho,& illius,Vale,inquit,Iola. Nam in dictione Caſtori non aſſumitur vocali ſequenti,ſed corripitur ſicut ibi: Vale,inquit,& ſub Ilio alto,lib.v.Æn. in Amyclæo autem neque aſſumitur,neque corripitur.Nam o,& a,dactylus eſt,ſicut ibi, actæo Aracyntho.Eſt præterea ſpondiacus,quia ſpondeum habet in quinto, qui pondus, & mœrorem indicat [In vrbe Mopſopia).ſ.Aphidna,de qua in Oenone dictum eſt. [Soror) .ſ.non Hermiones,quia eius mater erat,ſed Caſtoris,& Pollucis,quibus reddita eſt.[Tyndaris) q.d.eadem rapta eſt à Paride [Fratreſque gemelli)Id recte dicitur, ſed inepte dixeris gemellos fratres,quia omnes gemelli fratres ſunt. intelligit Caſtorem, & Pollucem, qui ſm plurimos geminos conſtituunt in cœlo ſignum. [Apollinis arcus) Sic Virg. Aeneas, Phœbe graues Troiæ,ſemper miſerata labores, Dardana qui Paridis direxti tela manuſque.

Ecce Neoptolemo præda parata fui.
Pelides vtinam vitaſſet Apollinis arcus:
Damnaret nati facta proterua * pater.
Nec quondam placuit: nec nūc placuiſſet Achillis:
Abducta viduum coniuge flere virum.
Quæ mea cœleſteis iniuria fecit iniquos?
Quódue mihi miſeræ ſidus obeſſe querar?
Parua mea ſine matre fui: pater arma ferebat:
Et, duo cum viuant: orba duobus eram.
Non tibi blanditias primis mea mater in annis

HVBER. NEoptolemo).i. Pyrrho, quia ita dictus eſt quaſi nouus pugnator, nam νέ⊕, græce nouum ſignificat πόλεμ⊕, Polemo poëtice Ptolemeo .i. pugno. [Pelides) .i. Achilles pater Pyrrhi. [Vtinam vitaſſet arcus) .i. vtinam nunquam fuiſſet interfectus, quia ſi viueret,culparet factum filij, qui alienam vxorem vult rapere, Apollinis autem arcus dixit,non quod re vera Apollo

*parens, Legitur etiā, ſui.

Incerto dictas ore puella tuli.
Non ego captaui breuibus tua colla lacertis:
Nec gremio ſedi ſarcina grata tuo.
Non cultus tibi cura mei: nec pacta marito
Intraui thalamos matre * parante nouos.
Obuia prodieram reduci tibi (vera fatebor)
Nec facies nobis nota parentis erat.
Et tamen eſſe Helenem, qđ eras pulcherrima, ſenſi:
Ipſa requirebas, quæ tua nata foret.
Pars hæc vna mihi coniux bene ceſſit Oreſtes:
Is quoque, ni pro ſe pugnet, ademptus erit.
Pyrrhus habet captam reduce, & victore parente:
* Et minus à nobis diruta Troia fuit.
Cum tamen altus equis Titan radiantibus inſtat:
Perfruor infelix liberiore malo.
Nox vbi me thalamis vlulantem, & acerba gementē
Condidit: in mœſto procubuiq́ue toro:
Pro ſomno lacrymis oculi funguntur obortis:
Quaq́ue licet, fugio, ſicut ab hoſte, viro.
Sæpe malis ſtupeo: rerumq́ue oblita, lociq́ue,
Ignara tetigi Scyria membra manu.
Vtq́ue nefas ſenſi: male corpora tacta relinquo:
Et mihi pollutas credor habere manus.
Sæpe Neoptolemi pro nomine, nomen Oreſtis
Exit: & errorem vocis, vt omen, amo.
Per genus infelix * oro, generiſq́ue parentem,
Qui freta, qui terras, & ſua regna quatit:
Per patris oſſa tui, patrui mihi, quæ tibi debent:
Quòd ſe ſub tumulo fortiter vlta iacent:
Aut ego præmoriar: primoq́ue extinguar in æuo:
Aut ego Tantalidæ Tantalis vxor ero.

cū ſagittis interemit, ſed quod in eius templo ſit interfectus. Nam̄ cum Thetis Achillem infantulum in aquam Stygis infernæ tinxiſſet, toto corpore præter partem pedis, qua cum tenebat cum immerſit in aq̄, vt apud Statium legimus. Si te Stygis amne ſeuero Armaui, totumq́ue vtinam. fuit inuulnerabilis omni parte corporis, quæ aqua tincta fuerat. Sed cū captus amore Polyxenæ filiæ Priami conſtituiſſet, vt eam caperet in templo Apollinis: Paris poſt ſimulacrum latens, in partem pedis, quę erat vulnerabilis, quia non fuerat tincta aqua Stygis: directa ſagitta eā occidit inde fictum eſt, quod tenēte Apolline arcum Paris direxerit tela, vt apud Virg. lib. vj. Phœbe graues Troiæ ſemper miſerate labores, Dardana q Paridis direxit tela, manusq́; Corpus in Æacidæ. [Damnaret) Culparet. [Nec nunc placuiſſet) Legendum eſt nunc ne, ſi legatur non, ex duabus negationibus ſit ſenſus contrarius. [Quę) Admiratiue, q d. neſcio. [Inquos) Inimicos, & aduerſos. [Quod ſidus) Quia vitæ conditionem qualitate ſiderum nobis aſſerri tradunt. Iuuen. Diſtat enim quæ ſidera te excipiant modo primos incipientem Edere vagitus, & adhuc de matre rubentem. [Parua) Ecce cōmemorat ſua infortunia. [Parua) Infantula: quo tempore debueram maxime apud eam educari. [Ferebat arma).i. gerebat bella. [Cum viuant).ſ. quamuis ſunt viui. [Orba) Priuata.i. eram orphana. [Non tibi) Dicit ſe caruiſſe ijs iocunditatibus, quas aliæ puellæ habere ſolent in infantia: quæ & parentes delectant, & ab eis gremio tenentur. [Incerto ore) Incertis verbis, quia infantes nondum ſciunt bene exprimere verba. [Captaui) Amplexa ſum. [Grata ſarcina,) Id eſt gratum onus. [Cultus mei) Sicut aliæ matres ſolent habere curam cultus ſuarum filiarum. [Pacta) Deſponſata. [Matre parante) Vt eſt mos. [Prodieram) Exieram. [Reduci) Reuertentia à Troia. [Parentis,) Id eſt matris meæ. [Senſi) Cognoui, iudicaui. [Quod) Id eſt quia. [Pulcherrima) Valde pulchra. [Ipſa).i. tu. [Quæ forte nata tua) Quia etiam tu non cognoſcebas me. [Pars hęc) Enumeratis multis infelicitatibus ſuis, dicit Hermione ſe tm̄ fuiſſe felicem in hoc, quod Oreſtem coniugem ſortita ſit. [Hæc vna).i. ſola.ſ. [Oreſtes coniux).i. datus mihi maritus. [Bene ceſſit) Euenit: quia in reliquis fui infelix.

* parēte

* Ah nō hoc nobis diruta Troia fuit. In aliȷs, munus, & hoc nobis diruta Troia dedit. quod etiam & Planudes interpretatur, & fortaſſe rectius. Sunt & qui legit Et minus hoc nobis diruta Troia fuit.

* iuro,

[Is)Oreſtes. [Pro ſe).ſ.ne adimatur mihi. [Pyrrhus habet)Conqueſtio eſt de audacia Pyrrhi. qui poſt victoriam Menelai, & reditum in patriam teneat Hermionem captiuam. [Et minus à nobis).i.Troia ah non eſt ad vtilitatem noſtram deſtructus. alius lib.habebat: Manus & hoc nobis diruta Troia fui .i. hanc vtilitatem habeo, quod Troia ſit diruta, ſiue aut ſuit,ſiue dedit legatur,idem eſt ſenſus. [Cum tamen) Dicit,ꝙ licet omni tempore ſit in magno mœrore. tamen minus angitur die,quam nocte,nam per totam noctem dicit ſe flere. [Titan).i.Sol. [Altat altus).i.eſt in ſummo cœli. [Radiantibus)Splendentibus. [Malo).i. dolore. [Liberiore)Mitiore,& minus vrgente me. [Acerba)Pro acerbe,nomen pro aduerbio,ſicut rauca ſonans amnis. [Funguntur lacrymis pro ſomno).i.cum debent dormire,lacrymantur. [Quaque licet).i.quantum poſſum. [Ab viro) A Pyrrho. [Stupeo)Careo ſenſu,& exanimor. [Oblita rerum & loci).i.quæ non recordor,quid faciam,aut vbi ſim.[Ignara)Non aduertente. [Scyria membra).i.membra Pyrrhi,qui natus eſt in Scyro inſula,vbi regnauit Lycomedes,vt ſupra diximus. [Vt)Poſtquàm. [Senſi nefas).i.ſenſi me tetigiſſe illũ, quem nolebam. [Credor mihi).i.videor mihi. [Pollutas) .i. fœdatas eius contactu. [Sæpe Neoptolemi) Dicit Hermione ſe tantum habere cordi Oreſtem, quod cum velit nominare Pyrrhum,ſæpe pro Pyrrho nominat Oreſtem. [Errorem)Quod te pro eo vocem. [Vt)Tã quam. [Omen).i.augurium felix,quia puto id mihi contingere, quia aliquando ſim futura tua. [Per genus)Nunc adiurat Oreſtem,vt eum recuperet.[Parentem generis).i.Iouem,patrem Tantali, vnde genus noſtrum eſt. [Et ſua regna).i.cœlum,nam Iuppiter omnia regit. [Patris tui)Agamemnonis. [Patrui mihi)Quia fuit frater patris mei. [Debent tibi).i.ſunt obligata. [Vlta) Vindicata.ſ.à te interfectis Ægiſtho,& matre tua, à quibus ipſe interfectus fuit. [Præmoriar) .i. moriar ante tempus. [Ego Tantalis) Quæ ſum de genere Tantali. [Tantalidæ).i. tui,qui & ipſe es de eodem genere. Oreſtes interfecto Pyrrho tandem recepit Hermionem,ex qua ſuſcepit filium nomine Oreſtem,à quo Oreſtæ populi dicti ſunt.

ASCENSIVS.

QVæ mea cœleſteis) De ſe ſpecialiter querelas præfert, quod ab ineunte ætate miſera fuerit,& parentibus adhuc viuis orba.Nam mater rapta fuit,& pater pro ea repetenda apud Troiam. graphice autem enumerat matrum in filias officia. [Te tamen eſſe Helenem,quod eras pulcherrima,ſenſi.) Donatus dicit Helenam tam pulchram fuiſſe, vt oẽs pulchræ ab ea poſtmodum Helenæ nuncupatæ ſint. [Cum tñ altus equis &c.) Non dixero,liberiore.i.validiore malo,quia longe alius eſt ſenſus. Vult.n. dicere,quia Sole Oriente,cum inter populos verſetur,minus angatur. quam ſub noctem,quia, vt Maro dicit Æn.iiij.Sub noctem cura recurſat. quinetiam phyſica ratione comprehenditur,omnes morbos ingraueſcere Occidente Sole,& leuari eo Oriente. Dicam ergo. [Malo liberiore).i.minus premente,& magis liberam permittente. ſic ſit ordo. [Tamen) .i. tametſi multis malis angar.[Cum).i.qñ. [Titan).i.Sol,qui vnus eſt de Titanibus. [Inſtat equis radiantibus) .i. vehitur. [Altus).i.ſublimis. [Ego infelix perfruor).i.etiam pro fructu fungor. [Malo).ſ.doloris,& curarum.[Liberiore).i.magis liberam permittente,& minus ſtringente,ſed,vbi nox acerba(niſi ſit gementem acerba,pro acerbe.) [Condidit).i.abſcondidit. [Me vlulantem,& gementem) Quia.ſ.coniugem non inueni. [Thalamis).ſ.meis.i.cubili meo. [Et procubui in mœſto toro).i.ego mœſta in toro mœſtam faciente,tunc ſup. [Oculi mei funguntur lacrymis obortis) .i. præter intentionem ortis. [Pro ſomno) .i. loco ſomni. [Et fugio à viro) .ſ. Pyrrho ſicut ab hoſte. [Qua).i.qua parte,aut qua ratione,aut quatenus licet. Nam quaq́ꝫ, duæ ſunt partes.i.& quæ. [Ignara manu).i.ipſa ignara,putans Oreſtem contingere,contingo. [Membra Scyria).i.ipſius Pyrrhi in Scyro Lycomedis inſula ex Deidamia geniti.[Sæpe malis ſtupeo)Male interpretatur ſuperior dicens,cum malas tango,quę horridæ ſunt.Nam malæ,vnde per diminutionem maxillę,prima longa ab omnibus ponitur,vt Æn.iij. Ambeſas ſubigat malis conſumere menſas,dic ergo. [Ego ſtupeo) .i. hebetor,& quaſi ſtolida fio, hoc eſt alienor,& abſtrahor à ratione,& memoria. [Sæpe malis).i.propter mala,quæ perpetior. [Per genus) Claudit epiſtolam cum obſecratione pondus votorum continente.

IN IX. EPISTOLAM, ARG. HVBERTINI.

HErcules multis, & magnis laboribus, qui ſibi ab Euryſtheo Iunonis nomine imperati fuerant, ſunctus, cum in Pheneo Arcadiæ oppido quinquennium fuiſſet, inde ſponte diſcendens in Aetoliam profectus, atque cum nondum legitimam prolem, nec vxorem haberet: Deianiram Oenei filiam iam defuncto Meleagro ſibi deſponſatam vxorem accepit, ſed triennio poſt Deianiræ nuptias, cum Eurynomum puerum miniſtrum paruo errore lapſum pugno percuſſum occidiſſet inuitus, dolore percuſſus Calydone receſsit cum Deianira vxore, & Hyllo puero ex ea ſuſcepto, cum itinere ad Euenum flumen veniſſet, reperit Neſſum centaurum, viatores pretio flumen tranſuehentem. Qui cum Deianiram tranſuexiſset, eam violare conatus eſt, cum Hercules in alia ripa eſſet, qua viri opem implorante. Herc. eum ſagitta transfixit. Ille ne moreretur inultus, pollicitus eſt Deianiræ, ſe medicamentum traditurum quo nullam aliam præter ſe, mulierem Herc. vnquam appeteret. Iuſsit itaque, vt oleo cum ſanguine ex vulnere ſuo, & ſagitta defluente commixto Herculis tunicam vngeret, ſic enim fore, vt nullam aliam mulierem præter ſe appeteret, cum Neſſus expiraſſet, illa clàm Hercule quod erat mandatum, effecit. Hercules aliquanto poſt Oechaliam venit, & contra Euryti regis Oechaliæ filios, quoniam Iolen ſororem ſuam ante ei promiſſam vxorem negauerant, exercitum duxit, auxiliantibusq́; Arcadibus, qui eum ex Pheneo diſcedentem ſecuti erant, vrbe expugnata Eryti filios occidit, & cum Iole captiua ex Euboëa in montem Ceneum profectus eſt, ibi ſacra facturus: Lycham autem famulum domeſticum clàm ad Deianiram in Trachynem vbi eam reliquerat, miſit, vt ei veſtem, qua in ſacris vti conſueuerat, afferret. Deianira vero amore Ioles percepto, cupiens ſe omnibus amore præferri, tunicam iuxta Centauri conſilium tinctam: Lycha rei inſcio. Herculi deferendam tradidit, qua Hercules indutus, medicamenti vi paulatim inualeſcente maximo dolore torqueri cœpit, itaque Lycham veſtis latorem primum occidit, ac morbo magis quotidie inualeſcente Lycimnium & Iolaum Delphos ad Apollinem miſit, vt morbi remedia ſciſcitarentur, oraculum iuſsit Herculem ferri cum apparatu bellico in Oetam montem, ibiq; prope eam ingentem ſirui pyram, de reliquis Ioui curam fore. qui cum Iolao erant, iuſſa Apollinis exequentes, quod futurum erat, ſuſpicabantur: Hercules deſperata ſalute, in pyram conſcendit, ſolus Philoctetes in gratiam ſagittarum, quas ei Hercules reliquit, pyram ſuccendit, ſubitoq́; fulminibus circum cadentibus pyra exuſta eſt, accedente Iolao, ut oſſa colligeret, nullo penitus reperto, creditum eſt Herculem ad deos tranſlatum, eiq;, vt heroi, ſacra quædam inſtituta ſunt. Interea, antequam moreretur cum magna vi veneni vexaretur. Deianira calamitate Herculis ſtupefacta, cum cauſam tanti mali à ſe profectam ſciret, laqueo vitam finiſſe dicitur. Sed poëta nunc fingit Deianiram, antequam ſe interficeret, ſcripſiſſe ad Herculem, conquerens, & quod turpi amore Ioles ſuccubuerit, & à legitimo alienatus ſit, deinde inter ſcribendum fingit eam accepiſſe nuncium de calamitate Herculis quem grauiſsimo dolore torqueri audierat propter tunicam à ſe miſſam, itaque poſt quam excuſauit ſe propter amorem hoc feciſſe, affirmat ſe eſſe morituram.

DEIANIRA HERCVLI.
EPISTOLA IX.

* *Mittor ad Alciden à coniuge conſcia mentis*
Littera, ſi coniux Deianira tua eſt.

GRATVLOR Oechaliam titulis accedere noſtris:
Victorem victę ſuccubuiſſe queror.
Fama Pelaſgiadas ſubito peruenit in vrbes.

GRATVLOR) Lætor. [Oechaliã) Vrbem Euboëæ, in qua regnauit Eurytus, licet Str. dicat eſſe in Theſſalia, in Euboëa, & in Arcadia. hanc expugnauit Hercules propter Iolẽ ſibi negatam, vt ſupra diximus, & eius fratres interfecit, atque, vt alij volunt, etiam patrem. [Accedere) Adiungi. [Noſtris titulis) Noſtris victorijs, & laudibus. noſtris autem dixit quia laudes mariti etiam ſuas exiſtimat. [Victorem).ſ.te. [Succubuiſſe) Victum fuiſſe. [Victæ).ſ. Iole. [Pelaſgiacas) Græcas.

HVBER.

**In alijs exẽplaribus hæc duo carmina non inueniũtur.*

ASCEN. GRatulor Oechaliam) Huic quoque epiſtolæ in nonnullis lib. præmittitur hoc diſtichum. Mittor ad Alciden à coniuge conſcia mentis Littera, ſi coniux Deianira ſua eſt. Cuius ordo eſt.[Ego littera).i.epiſtola.[Conſcia mentis) .i.propoſiti,& intentionis animi.[Mittor ad Alciden) .i.ad Herculem. [A coniuge).i.vxore eius,ſi Deianira eſt coniux ſua,verum credo Ouidianum non eſſe,quia mala eſt reciprocatio, ſi coniux Deianira ſua eſt dicendum eſt.n.eius,ſed id verſus non patitur.[Titulis noſtris) Quia gloriæ mariti particeps eſt coniux. [Fama Pelaſgiacas) Melius ſit,q̃ Pelaſgiadas, quia nulla neceſſitas cogit pro poſſeſſiuo patronymico abuti.

Decolor, & factis inficianda tuis:
Quem nunquam Iuno, ſerieſque immenſa laborũ
Fregerit. huic Iolen impoſuiſſe iugum.
Hoc velit Euryſtheus: velit hoc germana Tonãtis:
Lætaque ſit vitæ labe nouerca tuæ.
At non ille venis: cui nox (ſi creditur) vna
Non tanti, vt tantus conciperere: fuit.
Plus tibi, quàm Iuno, nocuit Venus: illa p̃mendo
Suſtulit. hæc humili ſub pede colla tenet.
Reſpice vindicibus pacatum viribus orbem:
Qua latam Nereus cærulus ambit humum.
Se tibi pax terræ, tibi ſe tota æquora debent:
Impleſti meritis ſolis vtranque domum.
Quod te laturum eſt, cœlum prius ipſe tuliſti:
Hercule ſuppoſito ſidera fulſit Atlas.

HVBER. DEcolor,) Turpis.[Inficianda) .i.neganda. nã inficiari negare ſignificat, vnde inficiæ tantum pluralis numeri,quo nomine vtimur cum eo,vt eo inficias.i.nego,& tu is inficias &c. [Iuno) Quæ ſemper conata eſt te opprimere.[Series) Ordo & numerus. nam plurimos labores paſſus eſt. [Huic) .ſ.tibi. [Impoſuiſſe iugum).i.domuiſſe te. tractum à bobus. eſt autem ordo. fama decolor &c. venit Iolen impo- *pars* ſuiſſe iugum huic, quem Iuno, & immenſa ſeries lab. nunquã fregerit.[Hoc velit,) q.d.facis, quod placet inimicis tuis,quia cum cupiant tuũ dedecus gaudens,quod à muliere ſis ſubiugatus.[Euryſtheus) Rex,qui tibi labores imperat. [Germana Tonantis:) Iuno ſoror Iouis, qui Tonans dicitur,quia & tonitrua ciet,& fulmina mittit.[Sit).i.erit. [Nouerca) Ipſa Iuno,quæ eſt nouerca tua. nam Hercules filius fuit Iouis ex Alcmena.[Labe) Macula,turpitudine,aliàs ponitur pro ruina à labendo,vt apud Virg.lib.ij. Æn. Hinc mihi prima mali labes. [At non) Increpat ipſum, quod non reſpondeat ſpei,quæ de eo fuit habenda, quia non vna nocte generari potuit .ſ. coniunctis tribus noctibus ſimul,vt fabulæ tradunt, ex quo debuit eſſe vitæ magis admirandæ. [Non venis:) Non exhibes te, non appares. [Ille) Talis. [Cui) Quali. [Vna) Sola quia geminata eſt nox.[Non fuit tantus) Non ſuffecit. [Vt conciperere).i.vt generareris.[Tantus) Tam magnus,tam fortis.[Illa).ſ.Iuno. [Suſtulit) Exaltauit.[Premendo) Dum premit.[Hæc).ſ.Venus.[Reſpice) Conſidera. [Pacatum) Pacificatum. [Vindicibus) Defenſatricibus,vel vltricibus,nam Hercules ad tollenda monſtra, quæ in qualibet parte orbis terrarum nocebant hominibus,properabat. Inde Lucan. Terras monſtris, æquorque leuantem Magnanimum Alciden Lybicas exciuit in oras. Et Virg.lib.viij. Nam maximus vltor Tergemini nece Geryonis,ſpolijsque ſuperbus Alcides aderat. [Qua latã) .i.per totum orbem terrarum.[Nereus) .i.Oceanus,poſuit.n.deum pro mari. Oceanus aũt circuit ipſam terram.Ouid.j.Met. Tum freta diffudit,rapidisque tumeſcere ventis Iuſſit, & ambitæ circundare littora terræ.[Pax terræ) i terra pacata à te.[Debet ſe tibi).i.tibi eſt obligata,& pax eſt propter te. cauendum eſt autem,ne legatur: pars terræ, quia contrarium eſſet,quod dixit ſuperius,qua latam Nereus &c.[Vtranque domum ſolis) .i.Orientem,& Occidẽtem.[Meritis) Beneficijs tuis.[Tuliſti) Humeris ſuſtinuiſti. [Quod eſt laturum te) Quia tuis virtutibus es aſcenſurus cœlum.[Herculæ) Ferunt.n.fabulæ Herculem pro Atlante cœlum ſuſtinuiſſe,quod ideo fictum eſt,quia ei ſucceſſit in Aſtrologia. [Fulſit) Suſtentauit.

ASCEN. IOLEN) Non Iolem,vt verſus indicat,quia ab e,yt en,non em,in accuſatiuo. [Hoc velit

Eury-

Euryſtheus) Imitatio eſt illius Æn.ij. Hoc Ithacus velit, & magno mercentur Atridæ. [At nō ille) Ordo eſt. [At) .i. ſed. [Tu non venis ille) .i. talis, & tantus, ſicut Aen.ij. Hei mihi qualis erat quantum mutatus ab illo Hectore &c. [Cui, ſi creditur) Sic Virg. ſi credere dignum eſt. [Vna nox non fuit tanti) .i. non viſa eſt tanti eſſe momenti vt ſufficeret, vt tu. [Conciperere: tantus) .i. qui eſſes tam magnus. [Suſtulit) .i. ſurſum tulit, & erexit. Nam niſi Iuno nouerca Herculem exercuiſſet, nunq̃ tantus fuiſſet habitus. [Reſpice vindicibus) Significat turpe eſſe, vt, qui &c. Vicerit mundi monſtra, à muliere victus ſuccumbat, vires autem vindices vocat, q̃ bus mundum à ſeruitute monſtrorum in libertatem vindicauerat, quaſi vindicta .i. virga prætoria. vnde patet, quia vindex, iudex, & ſimilia cōmunis ſunt generis. [Vtranque domum ſo lis) Et orientalem, & occidentalem. nam ſol vtrobique habitare videtur vulgo.

Quid, niſi notitia eſt miſero quæſita pudori:
Si cumulas ſtupri facta priora nota?
Téne ferunt geminos preſſiſſe tenaciter angues?
Cum tener in cunis iam Ioue dignus eras.
Cœpiſti melius, quàm deſinis: vltima primis
Cedunt: diſſimiles, hic vir, & ille puer.
Quem non mille feræ, quē non Stheneleius hoſtis,
Non potuit Iuno vincere: vincit Amor.
At bene nupta feror: quia nominor Herculis vxor:
Sitque ſocer rapidis, qui tonat altus equis.
Quàm male inæquales veniunt ad aratra iuuenci:
Tam premitur magno coniuge nupta minor.
Non honor eſt, ſed onus, ſpecies læſura ferentes:
Si qua voles apte nubere: nube pari.
Vir mihi ſemper abeſt, & coniuge notior hoſpes:
Monſtraque, terribiles perſequiturque feras.
Ipſa domo vidua votis operata pudicis

HVBER. QVid niſi) Senſus eſt q̃d tibi cōparaſti per hæc tua clara facta, niſi vt nunc magis cognoſcatur dedecus tuum? [Quid) .ſ. eſt quæſitum. [Niſi eſt quæſita notitia) .i. cognitio. [Pudori) Dedecori tuo, nam quo aliquis clarior eſt, ſi quid turpe facit, eo magis cognoſcitur eius turpitudo. Iuuen. Omne animi vitium tanto conſpectius in ſe Crimen habet quanto maior, qui peccat, hr̃. [Si cumulas) Auges. [Nota) Macula, vitio. [Stupri) Adulterij, & libid .i. ſi factis tuis prioribus claris, & magnis, addis nunc turpitudinem libidinis. [Téne ferunt) Te habet emphaſim, q.d. q̃ nūc es turpis, & infamis. [Tenaciter) Fortiter: nam, vt fabulis traditur, Alcm. Hercule, & Iphiclum peperit, ſed Herculem ex Ioue, Iphiclum ex Amphitrione marito genitum. Sed cū Iuno duos ſerpentes immiſiſſet Herculi, Iphiclus de cunis terrore lapſus, ſuo vagitu excitauit parentes, qui cum ſurrexiſſent, viderunt Herc. ambabus manibus angentem angues nouercalibus odijs immiſſos. Inde vir, vt prima nouercæ Monſtra manu geminoſque præmens eliſerit angues. [Dignus Ioue) Qui poſſes videri genitus à Ioue, non autem à mortali. [Quam deſinis) .i. quam finis. [Cedunt) Sunt minora. [Hic vir) Hæc tua ætas virilis. [Et ille puer) .i. tu ille puer, qui hæc feciſti. i. illa tua ætas puerilis. [Diſſimiles) .ſ. ſunt. [Stheneleius hoſtis) .i. Euriſtheus Stheneli filius. [Hoſtis) Tuus. [Amor vincit) Quod eſt tibi turpiſſimum. [At bñ) Obiectio. [Herculis) Quaſi magni viri, & filij Iouis. [Quam male) Rñdet obiectionis dicēs non eſſe conueniens matrimonium, vbi vir ſit maior vxore: eſt autem ſententia ad perſonā loquentem accōmodata: nam Mart. contra ſentit oportere vxorem inferiorem eſſe viro. Inferior matrona ſuo ſit Priſce marito. Non aliter fiunt fœmina virque pares. [Quam male) Per ſimilitudinem probat inconuenientiā amoris ſui. [Inæquales) Aut ætate, aut magnitudine, & robore corporis. [Veniunt) Conueniunt. [Nupta) Vxor. [Minor) Inferior conditione generis, & fortunæ. [Non honor eſt) Sententia eſt color rhetoricus. [Species) Dignitas. [Ferentem) Habentem ipſam ſpeciem. [Sed onus) Sicut mihi eſt onus, quod ſim vxor tanti viri, cum tamen te non fruar. [Non honor eſt, ſed onus,) An nominatio eſt color rhetoricus. [Si quam voles) Sententia generalis. [Pari) Æquali tibi, & ętate & conditione

tione fortunæ. [Hoſpes) Peregrinus. [Eſt notior coniuge) Quia video ſæpius hoſpites, q̃ maritum meum. [Monſtra) Vt Lernæam Hydram, & Cerberum, & Cacum de quo Virgil. Huic monſtro Vulcanus erat pater. Monſtrum.n. dicitur quidquid eſt præter naturam. [Feras terribiles) Vt aprum Erymantheum, & Leonem Nemeæum. [Operata) Intenta, ſacrificans, nam operari proprie eſt ſacrificia perficere. Virg lib. iij. Æn. Aruisque nouis operata iuuentus. Idem j. Georg. In primis venerare Deos, atque annua magnæ Sacra refer Cereri læ tis operatus in herbis. Horat. Prodeat iuſtis operata ſacris. Iuuen. Et matutinis operatur feſta lucernis. i. operando, hoc eſt ſacrificando colit, indocti ponunt pro agere quiduis generaliter, in quo ſignificato nunquam inueni exemplum idoneum.

Ascen. QVid niſi notitia eſt) Vnde Iuuen. Omne animi vitium tanto conſpectius in ſe Crimen habet, quanto maior, qui peccat, habetur. [Quam male inæquales) Comparatiue, & ſine figura, & fit licite in tribus gradibus: vt, q̃ bonus, tam prudens. i quãtum bonus, tantum prudens. Quam magis illa tremens, tanto magis eſſera flammis: q̃ maxime potes, tam maxime debes Deo complacere. i. vt maxime, ita &c. [Si qua voles apte &c.) Inſigne conſilium. [Operata) Operari, & facere cum per ſe ponuntur, per excellentiã rebus ſacris attribuuntur, & ſignificant, ſacrificare: vt, Cum faciam vitula pro frugibus, ipſe venito: &, operata iuuentus, in Georgicis.

Torqueor: infeſto ne vir ab hoſte cadat.
Inter ſerpentes, aprosque, auidosque leones
Iactor: & hæſuros cerno per oſſa canes.
Me pecudum fibræ, ſimulacraque inania ſomni,
Omniaque arcana nocte petita mouent.
Aucupor infelix incertæ murmura famæ:
Speque timor dubia, ſpesque timore cadit.
Mater abeſt: queriturque Deo placuiſſe potenti:
Nec pater Amphitryon, nec puer Hyllus adeſt.
Arbiter Euryſtheus iræ Iunonis iniquæ
Sentitur nobis, iraque longa * deæ.
Hæc * mihi ferre parũ eſt: peregrinos addis amoris
Et mater de te quælibet eſſe poteſt.
Non ego Parthenijs temeratam vallibus Augen:

*deæ eſt
* me

Hvber. TOrqueor:) Crucior. [Cadat.) Interficiatur. [Ab hoſte) Aut homine, aut fera. [Iactor) Verſor. ſ. cogitatione, qa cogito hæc pericula, in qbus ille verſatur, & videor eſſe in eiſdem periculis, qđ accidit amantibus. Virg. de Gallo ...ycorida, q̃ erat in Caſtris. Nunc inſanus amor duri me Martis in armis, Tela inter media, atque aduerſos detinet hoſtes. [Hæſuros per oſſa) .i. aggreſſuros te, nam hæſur... hic ab hæreo venit, non ab edo. [Me pecudum) Dicit ſe multis modis terreri propter pericula Herculis. [Fibre pecudum) .i. exta, quæ inſpicio, vt intelligam, quod ſit de te futurum: hæc enim ars haruſpicina dicebatur, inſpiciebant autem præcipue fibras iecinorum, ſiue iecorum, & pulmonum. Iuuen. Calido pulmone columbæ Tractato Armenius, vel Commagenus haruſpex: Pectora pullorum rimantur & exta Catelli: Interdum & pueri. Luc. lib. j. Cernit tabe iecur madidum, venasque minaces Hoſtili de parte videt pulmonis haneli, Fibra latet. Virg. lib. iiij. Æn. Pecudumque recluſis Pectoribus inhians ſpirantia conſulit exta. [Simulacra inania) Figuræ ſine corpore. [Omnia) Auguria. [Petita) Capta. [Mouent) Terrent me. [Aucupor) Inquiro percunctando multos. [Murmura) .i. voces. [Famæ incertæ) .ſ. de te. [Speque timor) .i. interdum ſpes vincit timorem, quem habeo de te, interdum timor vincit ſpem. [Mater abeſt) Dicit, quod in abſentia Herculis non habet aliquem, qui eam conſoletur. [Mater) .ſ. tua Alcmena. [Abeſt) .ſ. hinc, erat enim Deianira in Trachyne vbi regnauit Ceix, quando ſcripſit hanc epiſtolam. [Deo potenti:) Id eſt Ioui. [Pater) .ſ. tuus. [Puer) .i. filius noſter. [Arbiter Euryſtheus) .i. cum omnes alij deſit, ſolus Euryſtheus ſentitur à me, quia quotidie nouos tibi imponit labores, quibus me torqueri neceſſe eſt. Arbiter dicitur, qui totius alicuius iudicij habet potentiam, inde arbiter dicitur, quæ habet auctoritatem alicuius rei: ergo arbiter, id eſt execu-

tor: voluntata enim Iuno. labores Herculi imperabat, vt ſupra diximus. Virgil. Et rerum mille labores Rege ſub Euryſtheo. [Sentitur) Quaſi pernicioſus: nam ſentimus proprie, quæ nos lædunt. [Lenta).i.longa & diu durans. [Parum eſt) Non ſufficit. [Ferre hęc).i.pati hos dolores, & timores de periculis vitæ tuæ. [Peregrinos).i.pereginarum mulierum. [Quęlibet).i.quæuis mulier, nam iam nulla eſt quam non tentes. [De te).i.ex compreſſu, & coitu tuo. [Non ego) Cõmemorat quaſdam puellas, quas dicit fuiſſe compreſſas, & violatas ab Hercule, eſt autem occupatio, dicit enim ſe non eſſe dicturam, cum maxime dicat. [Augen) Sic legendum eſt, non augem, fuit autem auge Alei regis Arcadiæ filia ab Herc.cõpreſſa, ex quo grauida facta peperit filium, qui poſtea Telephus dictus eſt. ante vero, quam pareret, Aleus eius pater cognito tumore ventris filiæ non credens eam grauidam ex Hercule tradidit eam cuidam nautæ mergendam, illa naui impoſita doloribus partus vrgẽtibus impetrauit, vt in terram exponeretur, tanquam ad rem neceſſariam, & filium apud Parthenium montem in quadam ſilua peperit, deinde miſericordia nautæ ſalutem præter ſpem patris cõſecuta data eſt dono quibuſdam ex Caria in Aſiam proficiſcentibus? qui eam Teuthranti Myſiæ regi dono dederunt. infans à paſtoribus Corythi regis apud Parthenium repertus eſt, cui cerua vbera præbebat, quem poſtea Corythus pro filio educauit, & Telephi nomen ei impoſuit, quia cerua nutritus eſſet: nam ἔλαφος græce ceruũ, & ceruam ſignificat, hic poſtea quærens matrem accepto reſponſo in Myſiam venit, vbi inuenta matre apud Teuthrantẽ cognitus cuius eſſet filius, in magno honore habitus eſt. Teuthras filijs maſculis carens ei Argiopem filiam deſponſauit, & regni ſucceſſorem reliquit, qui poſtea tempore belli Troiani volens reſiſtere Græcis, ne tranſirent per Myſiam: ab Achille grauiter vulneratus eſt, quo vulnere cum non poſſet ſanari, accepto reſponſo ab Apolline ab eodem Achille iterum vulneratus ſanatus eſt. inde Ouid. in ij. de remed. Vulnus Achilleo quæ quondam fecerat hoſti. Vulneris auxilium Pelias haſta tulit. Strabo lib. xiij. variat opinionem huius fabulæ. [Temeratam) Vitiatam. [Parthenis) Arcadicis.

NEc puer).i.filius. [Hyllus).ſ.nomine. erat enim filius Herculis ex Deianira. Hiſtoriæ ſatis apertæ ſunt ſupra. [Non ego Parthenijs, &c.) Cõmemorat Hercules adulteria. Parthenius mons eſt arcadiæ, in quo virgines venare ſolent, vnde ab eis nomẽ ſumpſit, nam παρθένος virgo dicitur. [Augen) Autem vocat filiam alei, ꝙ partum ſuum dereliquit, vnde. [Temeratam).i.violatam dixit genere fœminino. ASCEN.

Nec referam partus Ormeni nympha tuos.
Nec tibi crimen erunt Theuthrantia turba ſorores:
Quarum de populo nulla relicta tibi eſt.
Vna recens crimen defertur adultera nobis.
Vnde ego ſum Lydo facta nouerca Lamo.
Mæander, toties qui terris errat in iſdem:
Qui lapſas in ſe ſæpe retorquet aquas:
Vidit in Herculeo ſuſpenſa monilia collo,
Illo, cui cœlum ſarcina parua fuit.
Non puduit fortes auro cohibere lacertos:
Et ſolidis gemma appoſuiſſe toris.
Nempe ſub his animam peſtis Nemeæa lacertis
Edidit: vnde humerus tegmina lænus habet.
Auſus es hirſutos mitra redimire capillos:

ORmeni nympha) Aſtydamiam dicit filiã Ormeni regis. quam cum Hercules dari ſibi coniugem petiuiſſet, pater renuit ſciens eum habere Deianiram: Hercules indignatus regi bellũ intulit, captaque vrbe, ac rege interfecto Aſtydamiam captam vitiauit, genuitque ex ea Cteſippum filium. Dionyſ. ſcribit. [Nec tibi crimen erunt,) Id eſt nec etiam crimini à me tibi dabitur: quòd tot ſorores compreſſeris. [Teuthrantia turba) Miror, cur quidam Theſtitia turba, legendum putent: niſi librariorum (quod magis credo) culpa ſit: nam non Theſtius, vel Theſtitius, ſed Theſpis Athenienſis, vt Dionyſius ſcribit: à quo Theſpienſis regio denominata eſt.i. filias ex pluribus fœminis genuit: quas omnes Hercules adhuc, HVBER.

puer

puer,ſed robore præſtans compreſſit,& ex eis.i.genuit filios omnes mareis, qui Theſpiadæ dicti ſunt,quos per Iolaum in Colonias tranſmiſit,ſed cur dixerit Teuthrantia turba, non ſatis compertum habeo,cum Teuthras regnauerit in Myſia,niſi Hercules etiam in Myſia,ſi ue Theuthrantia regione fortaſſe alias ſorores compreſſerit licet nihil apud quenquam legatur,quod meminerim,ſed omnia, aut non ſunt mandata literis,aut non extant quamobrem non auſim textum corrumpere. [Vna recens) Non de Iole intelligit,ſed de Omphale Lydorum regina: cui Hercules ita ſeruiſſe dicitur, vt omnia faceret, quæ imperaſſet, vnde Terent. in Eunucho. Qui minus huic quam Hercules ſeruiuit Omphale. Ex hac genuit Hercules Lamum filium, vnde nunc dicit Deianira. [Vnde) Ex qua Omphale. [Sum facta nouerca Lamo) Quia cum ſim vxor tua,ille eſt factus priuignus meus. [Lydo) Ex Lydia,vt diximus. Lydi autem populi Aſiæ,qui aliquando Mœonij dicti ſunt, neque vllo pacto intelligendum eſt de Iole,quia ex ea non ſuſcepit Lamum,neque ex Lydia,aut Mœonia fuit, ſicut hanc fuiſſe oſtendit,cui Herculē ſeruiſſe dicit. [Mæander) Fluuius Lydiæ,aut (vt Seru. dicit) Cariæ,quæ eſt vicina Lydiæ. [Qui errat).i.labitur,& vagatur. [Toties) Sæpius.quia ita flexuoſus eſt vt in ſe videatur recurrere. [Retorquet) Reflectit. [Monilia) Ornamenta muliebria, quæ teſte Seru.etiam ſegmenta dicuntur, quæ tantūmodo mulieribus conueniebant,inde Iuuen. Virum obiurgat,quod ſegmenta induat. Segmenta, & longos habitus, & flammea ſumit, &c. [Illos).ſ.collo. [Parua ſarcina) Paruum onus, quia ſuſtinuiſſet etiam maius. [Non puduit) Pluribus verbis vituperat Herculem de hac mollitie. [Cohibere) Aſtringere. [Solidis) Fortibus. [Toris).i.toroſis.i.pulpoſis, & neruoſis membris. Perſius: Multumque toroſa iuuentus. [Nempe) Oſtendit turpiſſimum eſſe exornare molli, & laſciuo habitu brachia,quæ res magnas,& dignas laude geſſerint,quales ſunt,quas commemorat. [Peſtis Nemeæa).i.Leo Nemeæus, quem interfeciſti, in cuius facti memoriam geſtas pellem ipſius Leonis. [Læuus humerus).i.ſiniſter. Nam humerum dextrūm ferebat Hercules exertum,& detectum,vt eſſet expeditior. [Nemeça)Vt ſcribit Str.Silua eſt inter Cleonas,& per Phliuntem,in qua Argiui ſacra faciebant,vbi Hercules Nemeæum Leonem occidit,quem interdum Poetæ appellant Cleonæum, à Cleone oppido Nemeææ ſiluæ propinquo. Luc. Ille Cleonæi proiecit terga Leonis. [Mitra) Tecte. Seru. nomen barbarum, eſt pileus incuruus,de quo pendebat baccarum tegmen,quo vtebantur Lydi,& Phrygij. Iuuen. Ite quibus grata eſt picta lupa barbara mitra. conueniebant autem mulieribus præcipue,aut viris mollioribus,& effœminatis. Virg. Et nunc ille Paris cum ſemiuiro comitatu Mœonia mentum mitra crinemque madentem Subnixus &c. [Redimire).i.ornare.i.addere redimicula,quæ ex mitra pendebant. vnde Virg.lib.x.Et tunicæ manicas,& habent redimicula mitræ.

ASCEN. ORmeni Nympha) Vocatiuus eſt nominis patronymici. Nam declinatur hęc Ormenis,huius Ormenidos &c.ò Ormeni,& fit à nomine Ormenus Ormeni addendo literam. eſt aūt Aſtydamia Ormeni filia. [Vna recens crimen referetur adulteram nobis) Referetur.i.recenſebitur nobis.i.à nobis,nec ſtat verſus,ſi legatur refertur,lege ergo referetur,vt ſit ſenſus. omiſſis alijs dicam de vna adultera,quæ crimen recens cōmiſit,ſed ἐμφατικῶς dicit eā crimen,non criminoſam,ſicut Comicus,ſceleſtū ſcelus,& ſenem ſenium vocat.

Aptior Herculeæ populus alba comæ.
Nec te Mœonia laſciuæ more puellæ
Incingi zona dedecuiſſe pudet.
Non tibi ſuccurrit crudi Diomedis imago:
Efferus humana, quid ape pauit equos.
Si te vidiſſet cultu Buſiris in iſto:
Huic victor victo nempe pudendus eras.
Detrahat Antæus duro redimicula collo:

HVBER. POpulus,) Id eſt Corona populea. [Mœonia zona).i.zona ipſius Omphales. [Dedecuiſſe) Turpe tibi fuiſſe, Hercules enim ita Omphale deditus fuit, vt omnia, quæ illa iuberet,faceret,&eum ſuo cultu inſtruxiſſe refert Ouidius ſecundo Faſt. Dumque parant epulas, potandaque vina miniſtri, Cultibus Alciden

Ne pigeat molli ſuccubuiſſe viro.
* Inter Ionas calathum tenuiſſe puellas
Diceris: & dominæ pertimuiſſe minas.
Non * fugis Alcide victricem mille laborum
Raſilibus calathis impoſuiſſe manum:
Craſſaque robuſto deducis pollice fila:
Aequaque formoſæ penſa rependis heræ.
Ah quoties, digitis dum torques ſtamina duris:
Prævalidæ fuſos comminuere manus.
Crederis infelix ſcuticæ tremefactus habenis
Ante pedes dominæ pertimuiſſe minas.
Eximijs pompis *præconia ſumma triumphi,
Factaque narrabas disſimulanda tibi:
Scilicet immanes * eliſos faucibus hydros
* Infantem & caudis inuoluiſſe manum.
Vt Tegeæus Aper cupreſifero Erymantho
Incubat: & vaſto pondere lædit humum.
Non tibi Threicijs affixa penatibus ora,
Non hominum pingues cæde tacentur equæ:
Prodigiumque triplex armenti diues Iberi
Geriones: quamuis in tribus vnus erat.
Inque canes totidem trunco digeſtus ab vno
Cerberus, implicitis angue minante comis.
Quæque redundabat fœcundo vulnere ſerpens
Fertilis, & damnis ditior ipſa ſuis.
Quique inter læuumque latus, læuumque lacertũ,
Prægraue compreſſa fauce pependit onus.
Et, male confiſum pedibus, formaque bimembri,
Pulſum Theſſalicis agmen equeſtre iugis.
Hæc tu ſidonio potes inſignitus amictu
Dicere? non cultu lingua retenta ſilet?

inſtruit illa ſuis: Dat tenues tunicas getulo murice tinctas, Dat teretem zonam, qua modo cincta fuit. Ventre minor zona eſt, tunicarũ vincla relaxat, Vt poſſet magnas exeruiſſe manus. Fregerat armillas non illa ad brachia factas: Scindebant magni vincula parua pedes. [Non tibi) Cõmemorat eius ante acta fortia, quæ deberent ipſum deterrere à talibus laſciuijs. [Succurrit) Venit in mentem. [Crudi) Violenti, & inhumani. [Efferus) Valde ferus. [Pauit) Aluit. [Humana dape) Hic Trax tyrannus ſæuiſſimus humanis hoſpitum carnibus equos, equasque ſuas alebat, & capita ſuis tectis affigebat, quẽ Hercules interfecit, & eodem ſupplicio affecit, quo ille hoſpites. [Si te vidiſſet Buſiris) Rex Aegypti ad prouocandum Nili inundationem hoſpites ſolebat immolare, hoc genus ſacrificij primum expertus eſt in Thraſium à quo ſibi monſtratum fuerat. Ouid. de Arte amã. Dr Aegyptus caruiſſe iuuantibus arua imbribus, atque annos ſicca fuiſſe nouẽ. Cũ Thraſius Buſirin adit, monſtratque piari Hoſpitis effuſo ſanguine poſſe Iouẽ. Illi Buſiris, fies Iouis hoſtia primus, Inqt, & Aegypto tu dabis hoſpes aquam. Cũ autem vellet immolare ẽt Herculem, Hercules eum interfecit. [Iſto cultu) Iſto ornatu muliebri, & laſciuo. [Pudendus eras) .i. fuiſſet ei pudor à te vinci. [Detrahat) Pro detraheret .i. auferret. [Ioniacas puellas) .i. Mœonias, nam Ionia regio Aſiæ eſt finitima Mæandro. [Dominæ) Omphales. [Non fugis) Non caues. [Raſilibus) Politis, quaſi raſis. Virg. Et toruo raſile buxum. [Craſſa) .i. magna, non autem legendum eſt, groſſa. [Deducis) Nes. [Rependis) Ad penſum reddis tu quoque, ſicut ancillæ. [Comminuere) Fregere. [Habenis) Loris. [Præconia) Laudes. [Triumphi) Victoriæ tuæ, alij libri habent. Eximijs pompis immania ſemina laudum. [Diſſimulãda) Cælanda, tacenda. [Scilicet) Dicit ea, quæ narrat Hercules. [Eliſos) Strangulatos, præfocatos. [Inuoluiſſe) Diuiſis ſyllabis legendum eſt ſicut alibi, Debuerant fuſos euoluiſſe meos. [Immaneis hydros) Maximos angues, ſupra diximus hanc fabulam. [Tegeæus) Arcadicus. [Erymantho) Monte Arcadiæ, illic enim interfecit aprum vaſtantem regionem. [Incubat) Iacet. [Penatibus) Tectis. [Threicijs) .i. Diomedis. [Ora) Capita. [Equæ pingues) Supra

* Inter Ioniacas al. Mœonias iter
* pudet
* alias, imania ſemina laudum,
* eliſis
* Infantẽ nuda dilaceraſſe manu.

pra viſa eſt fabula. [Prodigium triplex)Geryones,vt fabulæ tradunt,rex regnauit in Gadib. Hiſpaniç,quē locum Erythram appellant,quem tricorporē fuiſſe fabulantur,ditiſſimumque pecoris,quod Hercules eo ſuperato, in Italiam aduexiſſe dicitur Diodorus dicit Chryſauri filios tribus magnis exercitibus fidentes ab Hercule ſuperatos, & greges boum deuicta hiberia ſecum abductos. [Prodigium) Monſtrum. [Triplex)Tricorpor. [Hiberi) Hiſpani. [Geriones)Primæ eſt declinationis,declinatur enim ſicut Anchiſes. [Vnus erat in tribus) Quia vnus erat,licet tria corpora haberet ſm fabulas. [Cerberus)Monſtrum eſt tria capita habens, dicitur autem veſtibulum tartari ſeruare, hunc Cerberum triplici cathena vinctum Hercules ad ſuperos iuſſu Euryſthei traxiſſe dicitur,cū prius athenis myſteriis Eleuſinæ Cereris initiatus fuiſſet.[In totidem canes).i.in tres,vt Geryones.i.totidē capita canina. [Ab vno trunco).i. ab vno corpore.[Digeſtus)Diuiſus. [Quæque redundabat) Serpentem dicit Lernæam ex cuius corpore,vt Diodorus ſcribit,centum prodibant ſerpentem capita,& ceruices,quarum ſingulis cæſis duæ renaſcebantur, ōb eamque rem minime vinci poſſe videbatur,cum pars amputata validior efficeretur, hanc difficultatem Hercules arte ſuperans, Iolaum monuit,vt inciſam ceruicem ſubito face lignea inureret, ne ſanguis efflueret, hoc pacto ſuperate bellua ſagittas ſuas eo ſanguine tinxit,quo illarum vulnus mortiferum redderetur. [Redundabat)Abundabat,& validior efficiebatur. [Diues à ſuis damnis)Quia quanto magis amputabatur, tanto plura capita habebat,vt ſupra dictum eſt. [Quodque inter) Anthæum intelligit filium terræ,corporis robore, ac palæſtra præclarum in Libya, qui multos externos ſecum certamine congreſſos occiderat,hunc Hercules & viribus,& arte ſuperatum interfecit,nam cum vires à terra matre aſſumeret ſimulans ſe cadere, Hercules eum ita ſuſtulit, vt terram tangere non ſineret,ex quo ille matris auxilio priuatus,inter lacertos Herculis eliſus expirauit. [Compreſſa) Aſtricta. [Et male confixum)Centauri ex Ixione,& Nube geniti Theſſaliam incolentes,odore & vetuſtate vini quod Pholus Centaurus à Dyo.ſibi datum reſeruauerat in honorem Herculis, cum eum hoſpitio ſuſcepiſſet, ebrij facti domum Pholi magno impetu ingreſſi diripere conati ſunt,quos licet fortiſſimos,&matris Nubis imbrem effundentis auxilio vſos,Hercules tamen partim occidit,partim fugauit.[Male confiſum pedibus) Quia velocitate ſua freti,effugere non potuerunt. [Formaque bimembri).i. humana,& equina,in qua maius inerat robur. [Sidonio).i. purpureo,qui muliebribus conuenit. [Non ſilet) Non debet ſilere,præ pudore? [Cultu) Qui non decet.

* noceãue

ASCENSIVS.

CRaſſaque) Robuſtiora. Iuu.Sat.ij.Vos lanam trahitis, colloque peracta refertis Vellera,vos tenui prægnantem ſtamine fuſum: Penelope melius,leuius torquetis Arachne.[Diceris infelix &c.) Enumerat Herculis egregia facinora, cum deteſtatione plentis dedecoris,quod patitur in ſeruiendo adulteræ.[Infantem caudis inuoluiſſe manum) Diæreſis eſt in dictione,inuoluiſſe. nam pentaſyllabum fecit. [Vt Tegeæus aper)Sic legendum eſt,nam Tegea primam,& ſecundam corripit, vt v. Æn. Tegeæ de ſanguine gentis, vbi alij legunt Tegeæ ſanguine gentis, ſed vtroque modo duas priores corripit, nec legendum eſt,in cupreſſifero.verum licentioſus eſt verſiculus,quia vocalis ante vocalem,neque abſumitur,neque corripitur,ſicut nec ibi,in Actæo Aracyntho. [Non tibi Threicijs)Non thracijs, nam Virg. Threicijs vtitur non Thracijs. [Geryones) Legitur Geryones in nominatiuo ēt interdum primæ declinationis,potius quam Geryon. [Quæque redundabat)Serpens communis eſt generis. [Læuumque latus) Sic legendum eſt,nam ſi dempſeris,quæ, verſum deprauaueris. [Non cultu lingua retenta ſilet) Figurata interrogatio, vim increpationis habens,q. d. debeat maxime refrænari,& refrænari à cultu, cui talia facinora non congruunt.

Se quoque nympha tuis onerauit Iardanis armis:
Et tulit è capto nota trophæa viro.
I nunc: tolle animos: & fortia facta recenſe,

HVBER. NYmpha Iardanis).i. Omphale. [Iardanis) .i·Phrygia,nam Mœones, & Lydi à dextra ſunt phry

Quod

Quod tu non eſſes iure: vir illa fuit.
Qua tanto minor es quanto te maxime rerum,
Quàm quos viciſti, vincere maius erat.
Illi procedit rerum menſura tuarum:
Cede bonis: heres laudis amica tuæ eſt.
O pudor, hirſuti coſtis exuta Leonis
Aſpera texerunt vellera molle latus.
Falleris: & neſcis: non ſunt ſpolia iſta Leonis,
Sed tua: tuque feræ victo es: illa tui.
Fœmina tela tulit Lernæis atra venenis,
Ferre grauem lana vix ſatis apta colum:
Inſtruxitque manum claua domitrice ferarum:
Vidit & in ſpeculo coniugis arma ſui.
Hæc * tamen audieram: licuit non credere famæ: *tantū.
En venit ad ſenſus mollis ab aure dolor.
Ante meos oculos adducitur aduena pellex:
Nec mihi, quæ patior, diſſimulare licet.
Non ſinis auerti: mediam captiua per vrbem
Inuitis oculis aſpicienda venit.

giæ maioris. vt ſcribit Str. nec de Iole poſſumus intelligere. [Ornauit) Inſtruxit, armauit. [Nota) Clara. [E capto viro) Ex te, quem cepit, & triumphauit. [I nunc) Increpatio eſt per irriſionem. [Recenſe) Narra. [Quod).ſ. eſſe vir. [Tu non eſſes).i. eſſe deberes, quia melius eſſes fœmina, q̃ vir. [Qua tanto) Dicit quod quanto difficilius fuit Herculi vincere ſeipſum, quam eos, quos vicit tanto eſt Omphale eo maior, quia vicit eum. [Procedit).i. euenit. [Heres tuæ laudis) qa tu ex ea decidis, & ipſa tibi ſuccedit. [O pudor) Amplificat hoc dedecus Herculis, quod paſſus ſit, amicam tegmine ſuo, & armis inſtruit. [Vellera) Pellis. [Exuta coſtis) Diximus ſupra ex pelle Leonis Nemeæis Herculem feciſſe ſibi tegmẽ corporis. [Texerunt molle latus).i. fœmineum. [Spolia) Dicuntur, quæ hoſti eripiuntur in victoria, dicit, illa pellis, qua illa induta eſt, non ſignificat, quod tu viceris Leonem ſed ꝙ illa te vicerit, & ex te ſpolia abſtulerit. [Illa tui).ſ. victrix. [Atra) Cincta. [Lernæis venenis) Diximus ſupra in fabula Hydræ Lernææ. [Grauem) Plenam. [Claua) Hercules enim claua ad domandas feras vſus dicitur, quã Vulcanus ſimul cum Thorace ob meritum virtutis ei dediſſe dicitur. [In ſpeculo) Quo mulieres præcipue vtuntur. hæc autem ſumpſiſſe Omphalen, ſcribit Ouid. lib. ij. Faſt. Illa capit clauamq; grauem, ſpoliumque Leonis, Conditaque in pharetra tela minora ſua. [Tantũ) Solũmodo. [Audieram) Non autem videram. [Licuit) Potui. [Famæ) Quæ de rebus ſupradictis ferebat. [En) Demonſtrantis eſt. [Ad ſenſus) Ad viſum. [Ab aure).i. ab auditu. [Aduena) Peregrina, & nunc Iolen intelligit: nam (vt ſupra vidimus) enumerauit mulieres, quas Hercules amauit, vſque ad Iolen, quæ fuit vltima. [Diſſimulare) Occultare, & tacere. [Auerti) Amori à me. [Captiua) Vt ſupra diximus in argum. epiſt. [Oculis) Meis.

ASCENSIVS.

I Nunc) Figura, conceſſio vim prohibendi continens. [Qua tanto &c.) Senſus & ordo eſt. [Qua).ſ. Omphale tu es tanto minor, quanto maius erat vincere te, ò maxime rerum, quam eos, quos viciſti. Notanda eſt latinitas, quia cum genitiuus tranſcendens, aut collectiuum eſt, non ſeruatur neceſſario incongruitas generis. Horat. ſerm. j. Quid agis dulciſſime rerum? Sic optimus plebis &c. & ò Danaum fortiſſime gentis &c. [Illi procedit).i. ad eam deriuatur, vnde ipſa ſuccedit, & res præcedit. [Cede bonis) Non quia ſoluendo non ſis, ſed quia illa ſibi ea bona iure vendicat. & ita tua non ſunt. [O pudor) Ordo eſt. O pudor. [Aſpera vellera).i. villoſa tegmina. [Exuta,) Id eſt detracta. [Coſtis Leonis hirſuti,) Id eſt villoſi, & iubati. [Texerunt molle latus,) ſcilicet lubricæ puellæ. [Falleris) Arguta argumentatio ad conſimilia decenter applicabilis. [En venit ad ſenſus mollis ab aure dolor) ordo eſt. [Dolor mollis).i. leuis, & tolerabilis. [Venit ad ſenſus,) Id eſt ad præcordia. [Ab aure,) Id eſt per auditum, quia Cicerone, imò experientia teſte, minus

afficiunt

afficiunt audita,quam viſa,minusque : certa ſunt. Vnde Plautus plus,inquit,valet occula-tus teſtis vnus quam auriti decem.

Nec venit incultis captarum more capillis
Fortunam vultus faſſa tegendo ſuos.
Ingreditur late multo ſpectabilis auro :
Qualiter in Phrygia tu quoque cultus eras.
Dat vultum populo ſublimis,vt Hercule victo :
Oechaliam viuo ſtare parente putes.
Forſitan expulſa Aetolide Deianeira
Nomine depoſito pellicis, vxor erit.
Eurytidos Ioles, atque inſani Alcidæ
Turpia famoſus corpora iunget Hymen.
Mens fugit admonitu : friguſq; perambulat artus :
Et iacet in gremio languida facta manus.
Me quoque cum multis,ſed me ſine crimine amaſti:
Ne pigeat, pugnæ bis tibi cauſa fui.

HVBER. FAſſa).i.confeſſa,& teſtificata. [Fortunam ſuam) .i.aduerſam. [Te gente vultu) Sicut illæ, quæ ſunt in tam miſera fortuna facere ſolent. [Dat) Oſtendit. [Sublimis) Pro ſublimiter.i.alte nomen pro aduerbio. [Victo) A ſe,quem in amore ſubegit. [Putes) Pro putet aliquis, ſecũda perſona pro tertia : ſicut apud Virg. Migrantes cernas. [Oechaliam) Patriam ſuam. [Stare) Eſſe in ſtatu ſuo. [Forſitan) Addit, & aliud, quod ſi, futurũ turpius ipſi Herculi,qa fortaſſe expulſa ipſa Deianira accipiet Iolen vxorem. Ordo eſt. [Iole forſitan erit vxor depoſito nomine pellicis).i. Iole,quæ erat pellex,erit vxor tua, depoſito nomine pellicis. [Expulſa Deianira).ſ.me. [Ætolide).i.de Ætolia,nam Deianira ex Ætolia. [Eurytidos Ioles) Ordo eſt. Hymen famoſus iunget turpia corpora Ioles Eurytidos, atque Alcidæ inſani. [Hymen famoſus).i.matrimonium infame,quod erit,ſi me legitima vxore expulſa,concubinam duxeris,nam famoſus ſemper id malam partem accipitur. cauendum,ne legatur formoſus: ſed famoſus. Hymen autem cum ſit Deus nuptiarum : ſæpe pro ipſis nuptijs ponitur. [Iũget corpora turpia).i.turpiter iunget. [Inſani).i.magni. Habet autem hic verſus ſpondeum in quinto loco,neque vocalis ſequente vocali abijcitur. [Mens fugit) Magis ex conſuetudine loquendi hoc dicit, q̃ ꝗ mens poſſit fugere : videtur enim ex aliquo timore animus, & mens nobis fugere. ergo. [Fugit).i.horret. [Admonitur).i.recordatione huius facti,ne me relicta aliam accipias. [Friguſque perambulat) Virgil. Gelidusque per ima cucurrit Oſſa tremor. [Languida) Pigra ad ſcribendum. [Me quoque) Nunc Iolem. [Sine crimine) Quia amaſti me,vt coniugem, non adulteram, aut concubinam. [Cauſa pugnæ) Quia bis pro me pugnaſti : Semel aduerſus Acheloum,& iterum aduerſus Neſſum. Achelous fluuius ex Pindo Theſſaliæ monte ortus Ætoliam ab Acarnania diuidit. Vnde interdum Ætoliæ, ſiue Calydonis, interdum Acarnanum fluuius à poëtis dicitur, vt eſt videre apud Ouid. lib. viij & ix. Met. vbi narrat,quod nunc hic dicetur,quod mutatus in varias formas pugnauit cũ Hercule propter Deianiram. Primum enim in propria forma luctando ſuperatus, vertit ſe in ſerpentem,& poſtremo in Taurum,cui Hercules cornu auulſit,quod Naiades nymphę diuerſis floribus,& pomis refertum copiæ dicauerunt,ille præ pudore omnibus modis victus, & cornu mutilatus intra ſuum flumen ſe occultauit.

ASCEN. DAt vultum ſublimis).i.in ſublime.i.aduerbialiter ponitur. [Forſitan) Ordo eſt. [Forſitan ipſa Iole erit vxor).ſ.tua. [Depoſito nomine pellicis).i nec dicet̃ amplius pellex,& hoc me ſup. [Deianira Ætolide).i.de nobili Ætolum gñe, aut Ætoli regis filia. [Expulſa).ſ.à legitimo toro. declinatur Ætolis,huius Aetolidis,vel dos,vnde ablatiuus Aetolide,neque eſt hæc ſynalœpha,expulſa Aetolide,neque correctio vocalis antecedentis, quam penthemimeris forſan excuſet. [Eurytidoſque).i.Euryti filia, à nominatiuo hæc Eurytis,patronimicum enim eſt à patre,ſicut Aetolis à patria. Quia vero os corripitur in genitiuo,legendum eſt,Eurytidoſq; Ioles. Nam Iole triſſyllabum eſt,& à vocali inchoat. [Turpia) Ordo eſt. [Hymen,) Id eſt Deus nuptiarum,aut torus aut paranymphus. [Formoſus,)

Id eſt

..eſt decens,& eſt ironia. [Iunget corpora turpia).i.ad turpe facinus,quia ad illicitos con..itus,ſicut. atque mala vites incidere falce nouellas.[Corpora(inquam)Ioles Eurytidos) ..filiæ Euryti deuicti.[Et alcidæ).i.Herculis inſani. grauius eſt verſus,quia ſpondaicus,& vocalibus non abſumptis impeditus,qui ironiam ſignificat,aut pondus iniuriæ &dedecoris &c. ſatis explicentur.

Cornua flens legit rapidis Achelous in vndis?
Truncaque limoſa tempora merſit aqua.
Semiuir occubuit vi * lerniferoque veneno
Neſſus: & infecit ſanguis equinus aquas.
Sed quid ego hæc refero? ſcribenti nuncia venit
Fama,virum tunicæ labe perire meæ.
Hei mihi quid feci? quò me furor egit amantē?
Impia quid dubitas Deianira mori?
An tuus in media coniux lacerabitur Oeta?
Tu ſceleris tanti cauſa ſuperſtes eris?
Et quid adhuc habeo facti,cur Herculis vxor
Credar? coniungij mors mea pignus erit.
Tu quoque cognoſces in me Meleagre ſororem:
Impia quid dubitas? Deianira mori?
Heu deuota domus: ſolio ſedet * Agrius alto:
Oenea deſertum * nuda ſenecta premit.
Exulat ignotis Tydeus germanus in oris:

HVBER.

Legit) Collegit quaſi fracta. [Tempora) Caput, nam tempus partem capitis ſignificat.[Trunca)Mutilata.[Limoſa) Plena limo.[Semiuir)Centaurus,qui ex poſteriore parte erat equus,ex priore erat vir.[Leniferoque veneno)Nam (vt ſupra diximus)Interfecta Hydræ Lernæa eius ſanguine ſagittas ſuas tinxit,vt mortifeR haberent ictum.[Infecit)Tinxit.[Sed q̃d ego)Fingit poëta inter ſcribendū nuncium allatū fuiſſe Deianiræ de calamitate Herculis.[Quid).i. ad quid? q. d. fruſtra, quia non poteris iam eſſe meus, quia audio te iam moriturum. [Labe) veneno. [Hei mihi)Conqueritur, quod fuit cauſa huius tanti mali Herculi, de quo tamen ſe excuſat, quod amore compulſa ſit. [Quo).i.ad quid? [Impia)Inſtigat ſeipſam ad mortem. [In media Oeta)Nam,vt ſupra diximus,in Oeta monte Theſſaliæ conſtructa fuit pyra,in qua Hercules combuſtus eſt, vnde Oeteus Hercules dicitur à Seneca. [Cauſa tanti ſceleris).i.mortis mariti ſui. [Eris ſuperſtes).i.viues poſt eum? q.d.abſit.[Et quid adhuc) Alia cauſa,quare debeat mori. dicit enī, quòd cum nullum habeat certum ſignum,quare ſit vxor Herculis,ſi propter eum mortua fuerit,credetur eſſe eius vxor.[Et quid habeo,)q.d.nihil. [Adhuc)Hucuſque.[Pignus) Probatio,confirmatio.[Tu quoque)Dicit ſe etiam debere hoc facere,vt videatur eſſe ſoror Meleagri,quia ſicut ille propter amorem Atalantæ mortuus eſt,ita ipſa propter amorem Herculis vult mori. [In me).i.in morte mea.[Sororem)Quia cognoſces,quod te imitata ſum. [Impia) Verſus intercalaris dicitur,quia ſæpius interponitur,ſicut apud Virg. Incipe Mœnalios mecum mea tibia verſus,& idē,Ducite ab vrbe domum mea carmina,ducite Daphnin. [Heu deuota domus)Moritura Deianira deflet infelicitatem ſuæ domus,vt oſtendat ſe non debere dubitare,quin moriatur. [Deuota)Execrationibus infelix,nam,vt ſupra diximus,ſuper illum locum: Deuouit nati ſpemque caputque parens: Althæa vitam, & fortunas Meleagri filij execrata eſt.[Acrior).i.acerbior,& infelicior.[Alto ſolio.i. quanto maior fuit,tanto eſt infelicior.[Deſertum)A filijs derelictum.[Nuda)Orbata.[Tydeus germanus)Frater meus. [Oris)Regionibus.[Exulat) Abeſt à patria,nam cum Menalippum frater inaduertenter occidiſſet,à patria ſponte abijt,& venit Argos ad Adraſtum regem,qui eam filiam ſuam Argiā vxorem tradidit,& Deiphilen Polynici, cum ambo caſu quodam in eius regiam veniſſent, & vidiſſet eos eſſe,quos oraculi reſponſum ſignificauerat,acceperat enim ex oraculo,vt eas daret Leoni,& apro: Tydeus autem aprum ferebat inſigne:Polynices vero leonem,itaque ſm̄ reſponſum oraculi eos ſibi generos delegit,narrat igitur nunc Deianira Tydei exilium.

*Quibusdam letifero placet.

*Acrior

*Longa

ASCEN. **S**Ed quid ego hæc refero?) Scribendi nuncia venit. [Fama) Bene ſcribenti, nam ſi anteq̃ ſcripſiſſet, decreuiſſet pp id facinus ſeipſam interimere, fruſtra de pellice cõquereretur. Tunicæ) .ſ. interioris, quam camiſiam vocant. [Hei mihi) Sic Corydon. Heheu quid volui miſero mihi, perditus auſtrum Floribus, & liquidis immiſi fontibus apros. [Impia qd dubitas) Sic Dido. quin morere, vt merita es. & eſt verſus inter calaris: ſicut, Ducite ab vrbe domum. [Heu deuota domus) Vt ſuperiores. vere oſtendit fatale, & familiæ debitum, qd᷑ patitur malum. Nam, vt dixi, deuotum dicimus, quaſi voto addictum morti. [Oenea) Accuſatiuus eſt à nominatiuo hic Oeneus, ſicut ab Orpheus Orphea & in ſolo actō corripitur penultima noīum in eus diphthongō exeūntium. [In oris ignotis) Quia ad Adraſtum fugit.

Alter fatali viuus in igne fuit:
Exegit ferrum ſua per præcordia mater:
Impia quid dubitas Deianira mori?
Deprecor hoc vnum per iura ſacerrima lecti,
Ne videar thalamis inſidiata tuis.
Neſſus, vt eſt auidum percuſſus arundine pectus:
Hic, dixit, vires ſanguis amoris habet.
Illita Neſſeo miſi tibi teſta veneno:
Impia quid dubitas Deianira mori?
Iamque vale ſeniorque pater, germanaque Gorge,
Et patria, & patriæ frater adempte meæ.
* Et tu lux oculis hodierna nouiſsima noſtris,
Virque (ſed ò poſsis) & puer Hylle vale.

HVBER. **A**Lter) .ſ. Meleager. [In igne fatali) Propter lignum ſiue torrē, quem parcæ in natiuitate Meleagri Althææ matri ſeruandum dederant, in quo vita Meleagri conſiſtebat, dicta eſt hæc fabula ſupra in epiſt. Briſeidis in eo loco, fratribus orba, Deuouit nati ſpemque, caputque parens. [Exegit) Tranſmiſit. [Ferrum) Enſem, quia ſe interfecit gladio. Diodorus tñ ſcribit eam laqueo vitā finiuiſſe. [Deprecor) Adiurat Herculem, ne credat eā hoc doloſe, aut inſidioſe feciſſe. [Sacerrima) Valde ſacra. [Tuis thalamis) Quia hr̄es alia mulierē. [Neſſus) Narrat qūo fuerit decepta. [Vt) .i. poſtq̃. [Auidum) Amans. [Hic ſanguis) .ſ. meus. [Texta) .i. indumēta à texēdo dicta ſubſtātiuū eſt. [Illita) Infecta, tincta. [Veneno Neſſeo) .i. ſanguine Neſſi, q̃ erat mixtus veneno Lerneo, vt ſupra dictū eſt. [Vale) Deſerentis eſt. [Gorge) Erat ſoror Deianire. [Et p̄ria) .ſ. Calydō. [Frater) Tydeu. [Adēpte) Ablate. [Meæ p̄riæ) Qui es exul, nam de Meleagro iam mortuo ſtultū eſt intelligere. [Puer) .i. filius. [Hylle) Hyllus .n. filius fuit Herculis, & Deianiræ. [Nouiſſima) Vltima, quia, nunquam ſum viſura aliam lucem. [Sed vt poſſis) .i. vtinam poſſis .ſ. valere. [Puer Hylle) .i. filij Hylle: nam puer, & ſeruum ſignificat: & eum, qui eſt in ætate puerili, & filium, vt hic. Exitus rei fuit, quod prius quam Hercules mortuus eſſet, Deianira, vt in argumento dixi, audita calamitate Herculis, de qua dictum eſt, laqueo vitā finiuit, vt ſcribit Diodorus. Hyllus vero Iolem iuſſu patris Herculis poſt eius mortem vxorem duxit, & ex ea prolem ſuſcepit. Scribitur hæc fabula plene ab Ouid. lib. ix. Met. & etiam deificatio Herculis: & multa, quæ ad hunc locum pertinent, quæ breuitatis gratia non viſa ſunt narranda.

* Tu quoque

ASCEN. **A**Lter) .ſ. Meleager, vel Meleagrus. Nam quæ græce exeūt in ros, apud nos exeūt in er, & in rus, vt Menander, Teucer, Alexāder, Tymber, Euāder, Meleager, vel rus. vnde hic, Meleagre dictū eſt in vocatiuo, non p̄ Metatheſim, ſicut Alexander vult, ſed a nr̄ō Meleagrus. [Deprecor) .i. p̄cor, ne ſit. Nā p̄camur vt fiat, qd᷑ volumus: deprecamur, ne fiat, qđ timemus.

IN X. EPISTOLAM, ARG. HVBERTINI.

NE & cartas fruſtra impleam, & auditori ſim faſtidio: non enarrabo iterum fabulā Minotauri, vnde pendet argumentum huius epiſtolæ, quoniam ſatis dictum eſt in ſecunda epiſtola Phyllidis ad Demophoonta, ſuper eum locum, & Tauri, mixtaq; forma viri: & item in argumēto epiſtolæ Phædræ ad Hippolytum. Itaque qui velit plenè videre illuc recurrat. Quod autem ad hunc locū attinet, hoc eſt in ſumma. Cū ob leges à Minoë deuictis Athenienſibus impoſitas, Theſeus in Cretā nauigaſſet,

Ariadne

Ariadne Minois filia eius ſpecie, ac decore, capta conſilium operamq; dedit Minotauri occidendi, & Laby rinthi egreſſum edocuit: Deinde cum Ariadne noctu clàm recedens in inſulam appulit aliquando Diam, nunc verò Naxon vocitatam: vbi dicitur reliquiſſe Ariadnen, & ſine ea in patriam nauigaſſe. Quare fingit Poëta eam derelictam ſcribere hanc epiſtolam ad Theſeum & eum increpare de duritia, & imma nitate animi, & ingratitudine beneficiorum, quæ ei commemorat, & poſt commemoratas etiam infelicitates ſuas, rogat eum, vt nauem ſtectat, & redeat ad eam recipiendam.

ARIADNE THESEO.
EPISTOLA X.

* *Illa relicta feris etiam nunc improbè Theſeu.*
Viuit. & hæc æqua mente tuliſſe velis.

MITIVS inueni, quam te genus omne ferarum.
Credita non vlli, quam tibi peius eram.
Quæ legis: ex illo Theſeu tibi littore mitto:
Vnde tuam ſine me vela tulere ratem:
In quo me ſomnusque meus male prodidit, & tu,
Pro facinus, ſomnis inſidiate meis.
Tempus erat: vitrea quo primum terra pruina
Spargitur: & tectæ fronde queruntur aues.
Incertum vigilans * à ſomno languida, moui
Theſea prenſuras * ſemiſopita manus.
Nullus erat: referoque manus: iterumque retento:
Perque torum moueo brachia: nullus erat.
Excuſſere metus ſomnum: conterrita ſurgo:
Membraque ſunt viduo præcipitata toro.
Protinus adductis ſonuerunt pectora palmis.
Vtque erat è ſomno turbida, rapta coma eſt.
Luna fuit: ſpecto, ſi quid, niſi littora, cernam:
Quod videant. oculi nil, niſi littus, habent:
Nunc huc, nunc illuc, & vtroque, ſine ordine curro:
Alta puellares tardat arena pedes.

HVBER.

MITIVS). i. min' crudele, nã nulla fera mitis eſt [Credita). i. cõmiſſa, tradita. [Vlli) Alicui, ſiue homini, ſiue feræ. [Vnde). i. ex quo. ſ. littore. [Tulere) Pro abſtulere. [Somnus). i. ſopor. [Et tu). ſ. prodidiſti. [Tempus erat) Dicit fuiſſe autũnale tempus. [Vitrea) Splẽdida, vt vitrũ. [Spargitur) Implet. [Pruinis) Iuuen. Iã letifero cedente pruinis Autũno. [Incertum) Subaudi eſt: vel pro incerte poſuit. [Lãguida) Cadens, & debilis. [Preſſuras) Tractaturas. [Semiſopita). i. ſemidormiẽs. puto tñ eſſe legẽdũ ſemiſepulta, vt verſus ſtet, qđ idẽ erit in ſenſu, qđ ſemiſopita, vt Virg. in vj. Æn. tandẽ cuſtode ſepulto, vbi Ser. exponit. i. dormiente, cum aũt ſopor corripiat primã, vt apud Virg. Alituum pecudumq; genus ſopor altus habebat, Sopire, & ſopitus primam ꝓducit. Ouid. lib. vij. Met. Soluerat alta quies nullo cũ murmure ſerpens Sopitis ſimilis nullo cum murmure ſerpit. idẽ libr. ſupra ſcripto. Peruigilẽ ſupereſt herbis ſopire dracone. Aduertẽdũ eſt igitur ſemiſopita male legi cũ ſemipulta, vt diximus, legendũ ſit, qđ idẽ ſignificat, qđ ſemiſopita, vt ex textu Virgiliano patet. [Nullus) Pro nõ ponitur, q̃a de Theſeo ſolo intelligit, vel nullus, nec Theſeus, nec alius. [Refero) Iterũ fero. [Retento). i. ſæpius tento. [Excuſſere) Expulere, & violenter remouere. [Præcipitata). i. celeriter demiſſa [Viduo) Derelicto à te marito meo. [Sonuerũt) Propter ꝑcuſſionẽ. [Adductis) Retractis. [Vt). i. ſicut. [Erat turbida). i. turbata, & incompta. [A ſomno). i. propter ſomnum quia dormiẽdo turbantur capilli ab ordine, & cultu ſuo. [Rupta eſt). i. dilacerata. [Luna). i. ſplendor Lunæ. [Niſi). i. præter. [Vtroque) In vtranque partẽ. ſ. huc & illuc. [Sine ordine). i. ſine ratione. [Tardat) Impedit. [Puellares). i. meos quę ſum puella, quia difficilis eſt curſus per arenam. [Reddebant nomẽ)

* *Multi hæc duo carmina nõ habẽt.*

* *An ſomno.*

* *Sic & primo amorũ elegia xiiij. Purpureo tacuit ſemiſopita toro.*

.ſ.per Echo.i.per reſonationem . nam ἠχῶ, græce reſono ſignificat . vnde Echo dicitur vox, quæ ex concauis,& deſertis locis ex clamore redditur : quæ aliquando ſm fabulas,nympha fuit in ſolam vocem reſpondentem à Iunone mutata, vt ſcribit Ouid.lib.ij Met.

ASCEN. MItius inueni) In quibuſdam exemplaribus principium eſt ab his verſiculis . Illa relicta feris etiam nunc improbe Theſeu viuit, & hæc æqua mente tuliſſe velis ? Sed non opinor eſſe Ouidianum,potuiſſentq; quiſquis eſt,dicere,illa relicta fèris, q.d. quam feris dereliquiſti improbe Theſeu illa viuit,& hęc velis,potius dicere cum admiratione potes , ſed ad auctorem accedamus . [Peius).i.cum maiori malo . [Eram).i.eſſem Apud poetas ferè eram pro eſſem, aut fuiſſem reperitur. Virg. Georg.ij. Et ſi non alium late iactaret odorem,laurus erat . Horat. Serm j. Huic parco decies centena dediſſes,Nil erat in loculis.i.nil fuiſſet. Theſea preſuras . Ordo eſt . [Ego ſemiſopita moui manus preſſuras).i.vt præmerent,& contingerent . [Theſea).i.Theſeum , ſed omnia facilia ſunt.

Interea toto clamanti littore Theſeu,
  Reddebant nomen concaua ſaxa tuum.
Et quoties ego te,toties locus ipſe vocabat :
  * Ille locus miſeræ ferre volebat opem.
Mons fuit : apparent frutices in vertice rari :
  Nunc ſcopulus raucis pendet adheſus aquis.
Aſcendo : vires animus dabat : atque ita late
  Aequora proſpectu metior alta meo.
Inde ego (nam ventis quoque ſum crudelibus vſa)
  Vidi præcipiti carbaſa tenſa noto.
Aut vidi : aut certè * cum me vidiſſe putarem,
  Frigidior glacie,ſemianimiſque fui.
Nec languere diu patitur dolor : excitor illo :
  Excitor : & ſumma Theſea voce voco.
Quò fugis ? exclamo : ſcelerate reuertere Theſeu :
  Flecte ratem : numerum non habet illa ſuum.
Hoc ego,quod voci deerat, plangore replebam :
  Verbera cum verbis mixta fuere meis.
Si non audires,vt ſaltem cernere poſſes,
  Iactatæ late ſigna dedere manus.
Candidaque impoſui longæ velamina virgæ,
  Scilicet oblitos admonitura mei.
Iamque oculis ereptus eras : tunc deniq; fleui :
  Torpuerant molles ante dolore genæ.
Quid potius facerent, quàm me mea lumina flerēt :
  Poſtquam deſierant vela videre tua,
Aut ego diffuſis erraui ſola capillis,
  Qualis ab Ogygio concita Baccha Deo.

HVBR. CLamanti).ſ.mihi.i.vocanti alta voce. [Toties) Locus ipſe vocabat) Quia Echo reddit eadem verba . Ouid. in fabula Narciſi & Echoos,& totidem, quot dixit verba,recepit . [Ferre opē) Quia quod tu nolebas facere, ipſe faciebat, vt mihi reſponderet . [Mons fuit)Deſcribit locum,ex quo dicit ſe proſpexiſſe nauem Theſei,& eam vidiſſe. [Frutices) Arbuſculæ. [Adheſus) Corroſus,& cauatus. [Vires animus dabat) Quia occurrebat poſſe obijci : quomodo poteras aſcendere ? dicit, animus dabat vires : quia nemo eſt tam imbecillis , & timidus : quē animus , & mira cupiditas aliquid faciendi non faciat & fortem,& audacem . [Metior) Cōtemplor. [Meo proſpectu) Meis oculis,proſpicere aūt eſt ꝓcul.i.longe aſpicere . [Inde) Ex eo monte. [Nā ventis,&c.) Parentheſis.[Quoque)Etiam, ſicut te,fuerunt enim crudeles: Quia te cito auferebant. [Præcipiti) Feſtino , aut certe cum putarem me vidiſſe , quia ſæpe ex affectu animi putamus nos videre ea quæ non videmus . [Frigidior glacie) Hyperbole eſt , id eſt ſuperlatio,id eſt oratio ſupra verum.[Semianimis) .i.ſemimortua . [Languere).i. ita eſſe ſtupidam . [Illo,) ſcilicet dolore . [Excitor) Conduplicatio eſt . [Summa) Maxima. [Reuertere) Redi,imperatiui eſt modi . [Numerum ſuum) .i. omnes, qui in ea eſſe dicunt . [Hoc

* Ipſe.

*Quia me vidiſſe putaui

[Hoc ego).ſ.dicebam.[Plangore)Percuſſione.[Verbera cum verbis) Quia,& clamabam,& feriebam pectus meum.[Si non audires)Dicit etiam feciſſeſigna motu manuum , vt ſaltem videretur à Theſeo.[Iactatæ) Motæ.Iuuen.A facie iactare manus .[Velamina candida) Lineum pannum.[Longæ virgæ).i.perticæ.[Scilicet)Certe,q.d.hac ſola cauſa.[Admonitura) Reddìtura in memoriam.[Oblitos)Te,& ſocios.[Ereptus oculis).i.non amplius videbaris à me.[Tũc denique fleui)Quia antea clamaueram,& me percuſſeram tantum, nec potuerã præ dolore lacrymare.[Torpuerant)Factæ erant ſtupidæ. [Genæ)Oculi.[Dolore)Propter dolorem.[Quid facerent)q d.nihil.[Niſi flerent me).i.miſeriam meã aliqui legunt te .i. diſceſſum tuum,ſed melius me.[Deſierant)Ceſſauerant. [Aut ego) Dicit,quid egerit poſteaq̃ non amplius vidit nauem Theſei. [Erraui) Huc illuc iui. [Diffuſis) Sparſis. [Qualis)Facit comparationem,dicit .n. ſe ſic præcipitẽ cucurriſſe,ſicut currunt ſacerdotes Bacchi, cum dei ſui numine ſtimulantur.[Baccha) Mulier Baccho ſacrificans. [Concita)Commota. [A deo Ogygio).i.Baccho Thebano.Ogygus rex fuit Thebanorum.Bacchus autem ex Semeſe filia Cadmi,qui Thebas condidit,natus,vt ſcribit Ouid.in Met.Bacchæ autem ſolent præcipites huc,illuc currere.Phædra ſupra.Nunc feror,vt Bacchi furijs Eleleides actæ.

Ascen. Mons erat)Docet,quam diligentiam fecerit in illo perquirendo,vt ſe inique deſertam prodet.[Pendet adeſus aquis) Non legatur adhæſus,quia venit ab edendo .i. conſumor.[Vires animus dabat)Memorabile verbum.[Verbis) Quia percuſſi pectus . [Quid potius facerent,quam me mea lumina flerent) .i. oculi mei quid potius deberent facere,quàm flere infortunia mea?

Aut mare proſpiciens, in ſaxo frigida ſedi,
Quamq́ue lapis ſedes, tam lapis ipſa fui.
Sæpe torum repeto, qui nos acceperat ambos,
Sed non acceptos exhibiturus erat.
Et tua, quæ poſſum, pro te veſtigia tango,
Strataq́ue, quæ membris intepuere tuis.
Incumbo: lacrymisq́ue toro manante profuſis,
Preſsimus, exclamo, te duo: redde duos.
Venimus huc ambo: cur non diſcedimus ambo?
Perfide pars noſtri lectule maior vbi eſt?
Quid faciam? quo ſola ferar; vacat inſula cultu:
Non hominum video, non ego facta boum.
Omne latus terræ cingit mare: nauita nuſquam eſt:
Nulla per ambignas puppis itura vias.
Finge dari comiteſq́ue mihi, ventoſq́ue,rateḿque:
Quid ſequar? acceſſus terra paterna negat.
Vt rate felici pacata per æquora labar:
Temperet * vt ventos Aeolus: exulero.
Non ego te Crete centum digeſta per vrbes
Aſpiciam, puero cognita terra Ioui.
Nam pater, & tellus iuſto regnata parente,
Prodita ſunt facto nomina cara meo:
Cum tibi, ne * victor tecto morerere recuruo:
Quæ regerent paſſus, pro duce fila dedi.

Huber. In ſaxo)In monte ſaxeo. [Tam lapis fui) .i. ita fui frigida,& ſtupida,vt eſt lapis, ſicut lapis fuit ſedes mea. [Repeto torum) Reuertor ad lectũ. [Exhibiturus) Redditurus.[Pro te)Loco tui. [Strata Culcitram lecti,à ſternendo dictam. Ouid.in j. de Amoribus. [Eſſe quid hoc dicam, quòd tam mihi dura videntur Strata? [Interpuere) Incaluere, qa illic cubuiſti. [Incumbo) .ſ.ſtratis .i. impono os meũ ſuper lectum.[Profuſis)Largiter effuſis.[Manante)Fluente,& madido. [Duo) Ego, & Theſeus. [Maior pars noſtri) Theſeus, quia maritus maior eſt vxore. [Lectule)Contumeliæ,& indignatiõis cauſa diminutiuo vſa eſt. [Quo ferar) .i. quo ire debeo? Vacat caret. [Cultu)Vel cultura terræ, vel certa habitatione. [Facta hoĩum) Vt ſunt ædificia. [Facta boum) Vtpote terras cultas.[Cingit)Circundat.[Oẽ latus) .i. oẽm partem. [Nauita) .i.nauta,eſt aũt Epecteſis.i.extẽſio dictionis.[Ambiguas)Dubias,quales ſunt viæ maris.

* Et

* victus

* Tu maris [Finge).i.pone.i.ponatur, qđ ego inuenirē comites, & naues, quo tñ ire deberem? [Quid).i.quē locū. [Acceſſus).i.aditus.[Vt).i.quamuis.[Labar).i.nauigē,& celeriter eam. Virg.in iij Æn.Et tñ hanc pelago præter labare neceſſe eſt. [Tēperet vētos).i.licet det mihi ventos ſecundos.[Exul ero).i.nō habebo tñ,quo eā.[Non ego)Dicit non licere ſibi adire Cretam,in qua regnabat pater ſuus, quia eū prodiderat, & vt ſupra diximus, clàm eo diſceſſerat.[Digeſta) Diuiſa.[Per cētū vrbes) Habebat.n.olim Creta centū vrbes.[Cognita Ioui puero)Quia Iuppiter illic nutritus eſt,diximus ſupra in epiſtola Phædræ. Eſt mihi dotalis tellus Iouis inſula Cretę.[Regnata)Participiū ſine verbi origine. [Nomina cara).ſ.pater, & patria.[Prodita)Decepta,offenſa [Cū tibi)Dicit ſe prodidiſſe patrem, & patriam vt prodeſſet Theſeo.[Cum)Subaudi tunc.ſ.ſunt prodita.[Cum dedi fila)Quæ regerent paſſus.[Pro

* Cum mihi dicebas: per ego ipſa pericula iuro,
Te fore, dum noſtrum viuet vterque meam.
Viuimus: & non ſum Theſeu tua: ſi modo viuit
Fœmina periuri fraude ſepulta viri.
Me quoque, qua fratrem,mactaſſes improbe claua:
Eſſet, quam dederas, morte ſoluta fides.
Nunc ego non tantum,quæ ſum paſſura,recordor:
Sed quæcunque poteſt vlla relicta pati.
Occurrunt animo pereundi mille figuræ:
Morsq́ue minus pœnæ,quā mora mortis, habet.
Iam iam venturos aut hac, aut ſuſpicor illac,
Qui lanient auidos viſcera dente, lupos.
Forſitan & fuluos tellus alit iſta leones:
Quis ſcit,an hæc ſæuat inſula Tigres habet?
Et freta dicuntur magnas expellere Phocas:
Quis vetat & gladios per latus ire meum?
Tantum ne religer dura captiua cathena:
Néue traham ſerua grandia penſa manu:
Cui pater eſt Minos: cui mater filia Phœbi:
Quodq́ue magis memini, quæ tibi pacta fui.
Si mare, ſi terras, porrectaque littora vidi:
Multa mihi terræ, multa minantur aquæ.
Cœlum reſtabat: timeo ſimulacra deorum.

duce).i.loco alicuius,qui te duceret.[Ne tu victor).ſ.à Minotauro.[Morerere)Perires.[Tecto recuruo:) Periphraſis Labyrinthi,ſic ſupra Phædra. Curua meæ fugit tecta ſororis ope. [Iuro)Verba qbus vtebatur Theſeus ad Ariadnē.[Fore).i.futurā.[Dū).i.donec.[Si modo viuit) Ad ſeipſam cōuertit ſermonē Ariadne,corrigēs qđ dixerat,viuimus,vult.n.hoc dicere; viuimus ambo,ſi modo ò miſera fœmina Ariadne potes tu dicere viuere q̄ es ſepulta fraude Theſei.[Sepulta).i.quaſi mortua nō quod eſſet ſepulta.[Mactaſſes)Deeſt vtinā [Qua frēm).ſ.mactaſti,hoc eſt Minotaurū. [Soluta) Liberata,qa fides,& obligatio coniugij ſoluitur ipſa morte.[Quæ ſum paſſura).i.q̄ ſunt mihi accaſura.[Vlla relicta)Sicut ego.[Occurrunt)Offerunt ſe.[Mille figuræ) Mille formæ.[Morsq́ue minus).i.minus graue,& pœnoſum eſt mori,q̄ expectare,& tardare ipſam mortē.[Mora).i.dilatio.[Iamiā)Mox,ſubito. [Aut hac,aut illac).i.ex oī parte inſulæ.[Viſcera) Mea.[Auido)Famelico.[Iſta)Pro hæc.[Fuluos) A colore nam vt A.Gell.ſcr.fuluus ex viridi,& rufo conſtat.datur aūt hoc epitheton fuluus,& auro, & leonibus.[Quis ſcit).i.quis poteſt ſcire,cum nemo hic habitet.[Sæuas Tigros).i.feras,& nimium crudeles, abundāt aūt apud Hyrcanos, & Indos nimis tremendæ velocitatis,de cuius natura ſcr. Plin. lib.viij.[Expellere).i.eijcere in ſiccum. [Phocas).i.vitulos marinos. ita enim dicuntur à nobis quæ licet inter aquatilia nominentur,tamen & pilo veſtiuntur,& animal pariunt,& in terra noctu dormiunt.Virg.iiij.Georg. Sternunt ſe ſomno diuerſo in littore Phocæ. nullum aūt animal teſte Plin. grauiore ſomno præmitur. inde Iuuen.dixit.Eripiunt ſomnum Druſo,vitulisq́ue marinis.[Quis vetat)q.d.nullus. poteſt.n. venire aliquis, qui me gladio transfodiat.[Tantum)q. d. ſupradicta non multum curo.[Tantum) Solummodo.ſ. timeo. [Ne religor).i. abducar ligata,tanquam captiua.[Ne traham)Ex colo deducam. [Penſa)Lanas ad penſum datas. [Manu ſerua).i. ſeruili.[Cui).i.ego,cui.[Minos)

Habet

Habet emphaſim, q.d. filius Iouis & Europæ, rex Cretæ. [Mater) Paſiphaë filia Phœbi. dictũ eſt ſupra in epiſt. Phædræ. [Quodque magis). i. quod plus eſt. [Quæ fui pacta tibi) Quæ fui ſponſa tua. pluris. n. hoc facio, quam patris & matris genus. [Si mare) Dicit ſe vndique videre ſibi parata pericula. [Porrecta) Extenta, longa. [Multa). ſ. mala, pericula. [Cœlum reſtabat) Vnde non eſſent mihi pericula. [Simulacra) Figuras: in qua dei dñr ſe mutare.

Qvamque lapis) Ordo eſt. [Ipſa). i. ego. [Fui tam). i. tñ. [Lapis). i. dolore indurata, & amens, ac ſine ſenſu effecta. [Quam). i. quantum, ſedes fuit lapis. [Vacat inſula cultu) Non eſt reſpiciendum ad hiſtoria, nam licet inſula non vacabat, viſa eſt tñ vacare amanti, vel quia ſine amato erat, ſolent. n. amantes ſe ſolos dicere, cum ſine amatis ſunt, vel quia prima luce nullos viderat cultores. [Non hominum video, non ego facta boum) Quia in littore erat. [Omne latus) Docet ſe in iniquo loco deſertam, quia in inſula, vnde ſine nauibus exire non detur, nec tñ vllæ occurrunt naues. [Finge dari) Sic Dido. [Quis me aũt) Fac velle ſinet? &c. [Te Crete) Græce. nam latine Creta dr̃. [Centum vrbib. digeſta) Æn. iij. Centũ vrbes habitãt magnas vberrima regna. [Cognita terra Ioui) Ibidẽ. Creta Iouis magni medio iacet inſula põto. [Nomina cara). ſ. pater, & patria. [Me quoq; mact.) i. mactare debuiſſes, aut vtinã mactaſſes. [Quoq;). i. ẽt me. [Claua) Sup. ea. [Qua) Sup. mactaſſi. [Fratrem). i. Minotaurũ, quia tunc. [Fides, q̃ dederas) Sanctam promiſſio. [Eſſet ſoluta morte). ſ. mea. [Forſitan & fuluos) Bene dubitat, vt fœmina loci imperita, & non eſt error poetę; ſi leones, ac tigres non habet inſula illa. [Cui mater filia Phœbi). ſ. Paſiphaë Solis filia. ASCEN.

Deſtituor rapidis præda, cibuſque feris.
Siue colunt, habitantque viri, diffidimus illis:
Externos didici læſa timere viros.
Viueret Androgeos vtinam: nec * fata luiſſes
Impia funeribus Cecropi terra tuis:
Nec tua mactaſſet nodoſo ſtipite Theſeu
Ardua parte virum dextera, parte bouem.
Nec tibi, quæ reditus monſtrarent, fila dediſſem,
Fila per adductas ſæpe recepta manus.
Non equidem miror, ſi ſtat victoria tecum:
Strataque Cretæam bellua ſtrauit humum.
Non poterant figi præcordia ferrea cornu.
Vt te non tegeres: pectore tutus eras.
Illuc tu ſilices, illuc adamanta tuliſti:
Illic qui ſilices Theſea vincat habes.
Crudeles ſomni, * qui me tenuiſtis inertem.
At ſemel æterna nocte premenda fui.

* facta tuliſſes

* quid

HVBER. PRęda) Rapina. [Cibuſq;) Eſca. i. deſtituor rapiẽda, aut deuorãda à feris. [Siue col.) Si ẽt habitant. [Diffidimus). i. nõ fidimus. [Externos) . i. hoſpites. [Lęſa ti. vi.) q. nũc timeo, ne oẽs noceant mihi ſicut tu nocuiſti. [Viueret And.) Muliebre eſt, vt ſæpius diximꝰ, lõge repetere cauſas ſuorũ malorũ. ſic in j. epiſt. Penel. O vtinã tũc, cum Lacedęmona claſſe petebat, &c. dicit igr̃, quod poſſet optare. qđ And. frater ſuus nũquã fuiſſet interfectus inuidia Atheniẽſium, qa Ath. nõ coacti fuiſſent victi a Minoë mittere vij. corpora filiorũ, & vij. filiarũ quot annis ad Minotaurũ, vt ſupra dictũ, & ſic Theſeus nunq̃ veniſſet in Cretã, & per ꝯñs ipſa nunq̃ fuiſſet ab eo decepta. [Androgeos) nominatiuus eſt atticus, cuius vlt. lon. eſt, quia eſt ω, fuit aũt filius Minois, & Paſiphaës, q cum eſſet fortiſſimus Athleta, ab Athenienſibus ꝑ inuidiam interemptus eſt, ob quam cauſam Minos contra eos bella mouit, & victis eas leges impoſuit, quas ſupra diximus. [O terra Cecropi). i. Atheniẽſis. eſt aũt vocatiuus à forma patronymica Cecropis Cecropidos, fuit aũt Cecrops rex Athenienſium, q primus apud eos maris, & fœminæ legitimam coniunctionem inuenit ex quo finxerunt eum fuiſſe geminæ naturæ, ab eo Athenienſes Cecropidæ dñr. [Luiſſes) Soluiſſes, purgaſſes. [Impia fata). i. crudelem mortem Androgei. [Funeribus tuis). i. mortibus tuorum. [Stipite) Trunco. [Ardua) Ex quantitate ſyllabarũ diſtinguendi ſunt caſus, vt non dicamus ardua parte, ſed dextera tua ardua. i. in altum ſublata ad inferendum maiorem ictum.

androge

[Nec mactaſſet virum parte).ſ.vna.[Et bouē parte).ſ.altera,& ita eſt periphraſis Minotauri.[Monſtraret reditus).i.regreſſus ad locū,per quem introieras in labyrinthū.[Sępe rec.) Sæpe reuoluta.[Adductas) Flexas,& retractas.[Non equidē) Obijcit ei nimiam duritiā.[Stat) .i.eſt.[Strata) Interfecta.[Bellua) Minotaurus.[Strauit).i.texit,vel percuſſit,aliqui legunt tinxit.[Nō poterant) Ecce cauſa,quare habuit victoriam.[Præcordia) Dicūtur,quæ ſunt circa cor ponuntur tn̄ pro omnibus inteſtinis.[Ferrea) Dura.[Cornu).ſ.Minotauri. Aliqui volūt intelligere de tauro Cretęo quē Theſeus vicit,ſed non in Creta, ſed apud Marathonē eū interfecit.[Figi) Vulnerari.[Vt).i.quāuis.[Tegeres) Defenderes,vt Virg.nec Apol.inſula texit.[Pectore).i.duritia pectoris.[Tutus) Munitus.[Illuc) In pectore tuo.[Scilices) Lapides duriſſimos.[Adamāta) Alibi diximus lapidē nimię duritiæ.[Habes Theſ.qui vincat).i.hēs feritatē tibi ingenitam,q̄ eſt durior ſilicib.[Crudeles) Conquerit̄ de ſomno, à quo ſi tardata diſcedēte Theſeo,apoſtrophat ad ſomnos.[Inertē) Sopitā,non ſentientē.[At ſemel) Dicit,qđ ille ſomnꝰ debuiſſet eſſe ęternus ita qđ nunq̄ eſſet excitata,qa nūc nō eſſet in tātis doloribus.[Semel) Vno tpe.[Æterna nocte).i.morte. Virg. In æternā claudunt̄ lumina noctē.

ASCEN. SIue colūt) Sic j.Æn.Qui teneant nā inculta videt,hoīes ne,feræ ne.[Viueret And. vtinā) Is eſt,de quo vj.Æn.In foribus letū Androgeo.&credo hic legendū eſſe Androgeos.[Nec facta).i.exitiū tuoꝝ.[Cecropi terra) Patronymicum pro patrio,hæc Cecropis, huius Cecropidis,in vocatiuo ò Cecropi, vt hic.[Ardua parte) Si ardua & dextera ablatiui ſint caſus,nō ſtaret metrum,qa apud oēs ablatiuus patriæ in ꝑductam deſinit dicamus ergo.[Virum parte) Pro parte.[Ardua.ſ.).i.ſm ardua.[Et Bouem partē).i.Pro parte.ſ.[Dextera) .i.ſm dextera.ſ.membra,vt ſit figurate actiuus neutri gn̄is pluralis numeri.[Strata).i.proſtrata.[Strauit).i.ſeipſa coopuit.flores ſternunt̄ ꝑ pauimenta.[Cornu) qa ſemitaurus erat.

Vos quoque crudeles venti, nimiumq́ue parati,
Flaminaque in lacrymas officioſa meas.
Dextera crudelis, quæ me, fratremq́ue necauit:
Et data poſcenti nomen inane fides.
In me iurarunt ſomnus, ventusq́ue, fidesq́ue:
Prodita ſum cauſis vna puella tribus.
Ergo ego nec matris lacrymas moritura videbo:
Nec, mea qui digitis lumina condat, erit.
Spiritus infelix peregrinas ibit in auras:
Nec poſitos artus vnget amica manus.
Oſſa ſuperſtabunt volucres inhumata marinæ.
Hæc ſunt officijs digna ſepulcra meis.
Ibis Cecropios portus: patriaque receptus,
Cum ſteteris turbæ celſus honore tuæ:
Et bene narraris letum taurique, virique:
Sectaque per dubias ſaxea tecta vias:
Me quoque narrato ſolam tellure relictam:
Non ego ſum titulis ſurripienda tuis.
Nec pater eſt Aegeus: nec tu Pittheidos Aethræ
Filius: auctores ſaxa, fretumq́ue tui.
Dij facerent, vt me ſumma de puppe videres:
Mouiſſet vultus mœſta figura tuos.
Nūc quoque,non oculis,ſed,qua potes,aſpice mēte.

HVBER. NImium parati) Qui tam cito Theſeū abſtuliſtis.[Flamina) auræ flatus.[Officioſa) Prompta.[In meas lacrymas).i.ad faciēdū me flere.[Dextera).ſ.Theſei.[Fratrem) Minotauꝝ:[Et me) Quia fuit etiā cauſa meæ mortis.[Fides).ſ.fuit crudelis.[Nomen inane).i.ſine effectu, ſic in j.de arte. Nomen amicitiæ,nomē,inane,fides. Nam cū dicat̄ à fio,vt voluit Cic. nō tn̄ fit,quod ꝑmiſiſti, & ita eſt nomē inane.[Data).ſ.à te.[Poſcēti) Mihi poſtulāti.[Vna).i. ſola.[Tribus cauſis).ſ.ſomno, vētis,& fide.[Ergo) Particula eſt non illatiua hoc loco,ſed indignatiua, ingemiſcit.n.quod ſit moritura in illa inſula, vbi nullum ſentiat officium ſuoꝝ.[Nec videbo lacrymas matris) .i.non videbo matrem meam, quæ me morientem defleat.[Qui condat) i.qui claudat. nam mortuis ſolebant propinquiores claudere oculos, vt ſupra ī prima epiſtola. Ille meos

oculos cōprimat,ille tuos. [Spiritus).i.anima. [Peregrinas)Ignotas. [Poſitos artus).i.mē bra mortua. Virg. Sic ò,ſic poſitum affati diſcedite corpus. [Iunget)Melius legitur,Vnget, nam cadauera prius lauabantur,deinde vngebantur. Ennius,Tarquini corpus bona fœmina lauit,& vnxit. [Volucres marinæ)Quæ ſunt vicinæ huic inſulæ. [Oſſa inhumata).i.ſtabunt ſuper oſſa mea carentia humatione, & ſepultura. [Hæc ſunt ſepulcra digna meis officijs).i. hæc ſunt officia talia,qualia merentur mea erga te beneficia,ironice dixit. [Ibis)Vt eum magis moueat,dicit,vt Theſeus meminerit,cum redierit Athenas,& narrabit res ſuas geſtas,inter eas commemorare,quemadmodum decepit Ariadnem,à quo tanta acceperat beneficia. [Cecropios) Athenienſes dictum eſt ſupra. [Portus) Deeſt in prima vrbe Athenaꝝ. [Celſus)Altus. [Turbæ)Populi. [Et bene narraris)Deeſt eum,& legendū eſt narraris. non aūt narrabis. [Letum)Mortē. [Taurique virique).i.Minotauri. [Saxea tecta).i.labyrinthum. [Tellure)Hac inſula. [Non ego)Deridet ipſum,& ironice loquitur. [Surripienda)Remouenda. [Tuis titulis) Tuis laudibus. [Nec pater) Ex nimia ira dicit eum non eſſe humano ſanguine genitum,ſed ſaxis. [Pater).ſ.tibi. [Æthræ Pitheidos).i. filiæ Pithei,vt ſupra diximus. [Auctores tui).i.parentes,& ex quibus es genitus. ſic Dido ad Æneam apud Virg.lib. iiij.Æneid. Non tibi diua parens,generis nec Dardanus auctor, Perfide,ſed duris genuit te cautibus horrens Caucaſus hyrcanæque admorunt vbera Tigres. [Dij facerēt)Nititur mouere eum ad commiſerationem ſui. [Videres)Pro vidiſſes. [Mœſta figura).i.aſpectus meus triſtis,& lacrymoſus. [Mouiſſet)Ad miſericordiā,& lacrymas deduxiſſet. [Nō oculis)Quia ex remotione locorum non potes oculis corporis me videre. [Sed mente) Sed cogitatione.

ERgo ego &c.) Dolet ſibi defuturum officium funere,& exequiale,quod morituri fere ſibi defore quæruntur. [Ibis Cecropios) Inuidioſe dicit Theſeum,quaſi triumphantem parta victoria in patriam rediturum,cum ipſa,perquam victoria parta eſt,in inſula deſerta mori cogatur. ASCEN.

Hærentem ſcopulo: quem vaga pulſat aqua.
Aſpice demiſſos lugentis more capillos:
Et tunicas lacrymis; ſicut ab imbre; graues.
Corpus, vt impulſæ ſegetes Aquilonibus, horret:
Litteraque articulo preſſa tremente labat.
Non te per meritum, quoniam male ceſſit, adoro.
Debita ſit facto gratia nulla meo,
Sed nec pœna quidem. ſi non ego cauſa ſalutis:
Non tamen eſt, cur tu ſis mihi cauſa necis.
Has tibi plangendo lugubria pectora laſſas
Infelix tendo trans freta longa manus.
Hos tibi, qui ſuperant, oſtendo mœſta capillos.
Per lacrymas oro: quas tua * facta mouent: * fata.
Flecte ratem Theſeu: verſoque relabere vento:
Si prius occidero: tu tamen oſſa feres.

HVBER. HÆrentem).i.finge videre me ſtantē in ſcopulo ab aqua pulſato. [Demiſſos) Per humeros ſparſos. [More lugentis).i.more eius q̄ mortem alicuius mœret. [Tu).ſ.meas. [Graues lacrymis).i. madefactas. [Sicut ab imbre).i.ſicut ab aqua. [Corpus)Dicit ſe pro dolore,& timore tremere. [Sicut ſegetes)Tremūt per ventos. [Horret)Tremit. [Impulſæ)Motę.[Aquilonib.).i.ventis, poſuit aūt Aquilones pro omnibus ventis,& hæc cōparatio eſt etiam in j.lib.de Ar. am. de ipſa Ariadne. Horruit, vt ſteriles, agitat quas ventus, ariſtæ: Vt leuis in madida canna palude tremit.[Littera preſſa).i.ſignata,& ſcripta: [Articulo).i.digito. [Labat)Vacillat.i.non habet rectum ordinem. [Non adoro).i. non oro,nec adiuro. [Per meritum).i. per beneficium, quod tibi præſtiti. [Quoniam male ceſſit).i.male ſucceſſit mihi,quia male locaui ipſum. [Nulla gratia).i.nulla retributio. [Sit facto meo).i.beneficio,quod tibi feci. [Sed nec pœna).ſ.ſit meo facto.i.ſi non vis reddere gratiam facto meo. non debes etiam reddere pœnam,& malum.[Si non).i. ſi non fui tibi cauſa ſalutis, ſicut fortaſſe tu exiſtimas. [Non tamen eſt,cur tu ſis mihi cauſa necis).i. cur tu debeas eſſe cauſa meæ mortis. [Has)δεικτικῶς.i. demonſtratiue. [Plangendo)

do).i.percutiendo,tamen.n.percuſſi pectora mea,quod ipſe manus ſunt laſſæ. [Tendo)Porrigo. [Qui ſuperant).i.qui ſuperſunt,& reſtant: Nam reliquos præ dolore laceraui & auulſi. [Tua facta).ſ.crudelia,quia me deſeruiſti ſolam. [Flecte) Ordo pendet ab eo ſolo: Non te ꝑ meritum: hucuſque. [Flecte ratem) Verte nauem ad me recipiendam. [Relabere) Retronauiga. [Verſo) Mutato. [Si occidero prius).i.ſi mortua fuero anteq̃ redeas ad me abducendam ex his locis. [Tu feres oſſa).i.efferes,& ſepelies. Concluſit aũt epiſtolam per commiſerationem. Exitus rei fuit,quod Theſeus nunquam reuerſus eſt ad eam,ſed illa inuenta à Baccho in ea inſula facta eſt vxor eius,& tranſlata in cœlum cum Corona ſua,& facta eſt ſignum,quod hodie quoque dicitur corona,vt ſupra alio loco diximus. eius autem tranſmutationem deſcribit optime ipſe Ouid lib. I. de Arte am. & lib. iiij. Faſt. & lib. viij Metam.

ASCEN. FLecte ratem Theſeu,) Summa votorum epiſtolæ fini apta. [Verſoque relabere).i.velo conuerſo vento retro ad me labere. [Si prius) Quàm tu venies. [Occidero) Mortua ero. [Tu tamen oſſa hinc tecum feres) Mouet a deſperatione, vt plerunque fit.

IN XI. EPISTOLAM, ARG. HVBERTINI.

EX qua vxore Aeolus rex ventorum ſuſceperit Canacen, & Machareum mihi incertum eſt: ſed tamen & Seruio teſte, & Ouid. in hac epiſtola ſcribente patet eos Aeoli filios, fuiſſe: qui cum turpiter ſe amarent, & conſanguinitatis prætextu tegentes culpam concubuiſſent: Canace ex eo concubitu concepit, & peperit filium, quem cum clam e regia per nutricem emitteret, vt aleretur: infelix infans ſe ſuo vagitu prodidit auo, qui tanto offenſus ſcelere, iuſſit infantem innocuum exponi canibus, gladium vero per ſatellitem miſit: quo illa pro meritis vteretur, quo ſe interfeciſſe creditur. Machareus pœnæ, & iræ patris metu territus, ex patria aufugit, crediturq́; factus ſacerdos Delphici Apollinis, qui poſtea verbis oraculi Oreſtem in cædem Pyrrhi ob raptam Hermionem hortatus dicitur. Interea deprehenſo ſcelere Canaces, priuſquam moreretur, fingit poeta eam ſcripſiſſe hanc epiſtolam ad Machareum, qua ei narrat caſum ſuum, & iram patris, & poſtremo rogat, vt colligat oſſa ſua, & infantis, & vna vrna ea recondat.

CANACE MACHAREO.
EPISTOLA XI.

* *Aeolis Aeolidæ, quam non habet ipſa, ſalutem*
Mittit, & armata verba notata manu.

SI qua tamen cæcis errabunt ſcripta lituris:
Oblitus à dominæ cæde libellus erit.
Dextra tenet calamum: ſtrictum tenet altera ferrum:
Et iacet in gremio carta * notata meo.

HVBER. SI qua tñ) Sunt q exiſtimant hic aliquid deeſſe, quia tñ non videatur conuenire principio, & in quibuſdam lib. inueni hos duos verſus. Æolis Æolidæ, quam non habet ipſa, ſalutem Mittit, & armata verba notata manu. In duobus tñ lib. meis vetuſtiſſimis hi verſus non leguntur, quod aũt ante tamen videatur aliquid eſſe præponẽdum, plerũque magis fit in ſenſu, q̃ in verbis, nam intelligitur, mitto tibi hanc epiſtolam, tamen. [Si qua ſcripta).i.ſi aliquæ partes meæ epiſtolæ. [Errabunt).i.vacillabunt,& non habebunt rectum ordinem. [Lituris) Signis literarum, à linendo, vel maculis. [Cæcis) Obſcuris, quæ non bene poſſint legi. [Libellus) Epiſtola, vel carta. [Oblitus) Fœdatus. [A cæde) Propter cædem. [Dominæ).i.mei Canaces. [Dextra) Deſcribit caſum ſuum. [Ferrum) Enſem Metonymia. [Strictum) Nudum. [Iacet) Sedet, poſita eſt. [Soluta) Aperta.

* *Alij hæc duo carmina nõ legũt*

* *ſoluta*

Si

SI qua tamen) Eſt & huic epiſtolæ pannoſum neſcio cuius aſſumptum principium tale. Aeolis Æolidæ, quam non habet ipſa, ſalutem Mittit, & armata verba notata manu. Quod pannoſum dixi, quia non coheret ſequentibus, detrahitque artificio poëtæ, qui cunctabundam inducit mulierem ex abrupto epiſtolam inchoaſſe correſpondentem ad ea, quę animo præmeditata fuerat, Videlicet iamiam me ipſam interfectura ſum, ſed ne penitus inhumata & mea, & nati feris expoſiti maneant oſſa, ſcribam in hoc ſtatu ad fratrem, & ſignificabo illi mentem meam. Si qua tamen cæcis &c. [Oblitus) Media, ſiue penultima breui. ab obliuor. Vnde Doctrinale datque lino, lini, vel leui, deinde litum dat. ab obliuiſcor autem oblitus mediam producit. [Lituris cæcis).i.obſcuris, illegibilibus. [Libellus).i.epiſtola. [Cæda).i.ſanguine per cædem effuſo. [Calamum) Calamus eſt genus arundinis, quo Itali ſcribunt, vti Galli pennis anſerinis. [Carta) Eſt, quam Galli abuſiue papyrum vocant, eo ꝙ in papyro .i. pellicula papyri, quæ arundinis genus eſt, in Ægypto frequens olim ſcriptitatum eſt. Ascen.

Hæc eſt Aeolidos fratri ſcribentis imago:
Sic videor duro poſſe placere patri.
Ipſe necis cuperem noſtræ ſpectator adeſſet:
Auctoriſque oculis exigeretur opus.
Vt ferus eſt, multoque ſuis truculentior Euris:
Spectaret ſiccis vulnera noſtra genis.
Scilicet eſt aliquid cum ſæuis viuere ventis:
Ingenio populi conuenit ille ſui.
Ille Noto, Zephyroque, & Scythonio Aquiloni
Imperat, & pennis Eure proterue tuis.
Imperat heu ventis: tumidæ non imperat iræ:
Poſſidet & vitijs regna minora ſuis.
Quid iuuat admotam per auorum nomina cœlo,
Inter cognatos poſſe referre Iouem?
Num minus infeſtum, funebria munera, ferrum.

HÆc eſt imago) Hæc eſt forma, in qua tu potes cōſiderare me eſſe. [Æolides) Mei Canaces, quæ ſum filia Æoli. [Sic) Hac forma .ſ. enſe parato ad necem meam. [Duro) Crudeli, adducit eum in odium commemorans eius ſæuitiam. [Ipſe) .ſ. pater. [Spectator) Qui videret. [Opus).i. cædem meam. [Exigere) Perficeretur. [Oculis,) Id eſt in conſpectu. [Auctoris).ſ.patris, qui eſt auctor & cauſa, vt me interficiam. [Truculentior) ſæuior. [Suis) Qui ſunt ſub imperio ſuo. [Spectaret ſiccis,) Id eſt videret cædem meam ſine vlla effuſione lacrymarum. [Scilicet) Arguit à conſuetudine, id eſt conuerſatione, dicit quod, quia verſatur, & viuit cum ventis, qui ſunt ſæui, ipſe quoque eſt ſæuus, & conuenit naturæ ventorum. [Conuenit) Facit. [Ingenio) Naturæ. [Sui populi,) Id eſt ventorum. [Ille Noto) Enumerat quatuor ventos. [Noto) Notus ſine aſpiratione ventus Meridionales humidus, & pluuius, qui à noſtris Auſter dicitur. Zephyrus autem Occidentalis eſt, qui Latine Fauonius dicitur. [Aquiloni,) Id eſt Boreæ, qui ab aquis diſcutiendis dicitur Aquilo Latine. [Scythonio) Threicio, flat enim ex Thracia. Scython autem, vt in ſecunda epiſtola diximus, mons eſt Thraciæ. Eurus eſt ventus Orientalis. de his omnibus ventis Cardinalibus Ouid.lib.j. Metamorph. Eurus ad auroram Nabathæaque regna receſſit, Perſidaque & radijs iuga ſubdita matutinis: Veſper, & occiduo quæ littora Sole tepeſcunt, Proxima ſunt Zephyro: Scythiam, ſeptemque triones Horrifer inuaſit Boreas, contraria tellus, Nubibus aſſiduis, pluuioque madeſcit ab Auſtro. [Pennis) Quia venti dicuntur habere alas, vnde ipſe lib. vj. Metamorph. de Borea abducente, Orithyam, dicit pauidam caligine tectus Orithyam amans fuluis complectitur alis. [Tumidæ) Quæ tumidum facit. [Minora ſuis vitijs) Quia poteſt reprimere ventos, qui ſunt ſub regno ſuo, vitia autem ſua, id eſt iram, non poteſt coërcere. [Quid iuuat admotam) Sic legendum eſt, non autem ad mortem, eſt autem ordo & ſenſus. [Quid iuuat,) Id eſt quid prodeſt? [Me admotam nomina proauorum) Figuratæ, id eſt habentem nomina proauorum admota, ſicut Virg. Oculos ſuffuſa nitentes. [Admota,) Id eſt appropinquata. [Poſſe referre) Hvber.

referre).i.enumerare.[Iouem inter cognatos).i.poſſe dicere,qđ Iuppiter ſit de gente mea. Æolus autem non Hippotæ filius fuit,vt quidam male exiſtimant,ſed nepos. Natus eſt.n.ex Segeſta filia Hippotæ Troiani, & Ioue. Hæc eadem Segeſta à Crimiſo fluuio Siciliæ compreſſa genuit Aceſtem,qui poſtea in Sicilia regnauit.[Non minus).i.nihilominus.ſ.licet ſim de gente Iouis.[Munera funebria).i apta funeri.i.morti,eſt autem appoſitio figura propter duo ſubſtantia appoſita ſine copula,videlicet ferrum,& munera.

ASCEN. AEolidos) Æoli filiæ,hæc Æolis,huius Æolidos.[Opus exigeretur).i.cædes expreſſe ageretur,& exhiberetur.[Oculis).i.corám oculis.[Auctoris).ſ.patris.[Euri)Venti ſunt Orientales,Zephyri Occidentales,Noti Meridionales, & Aquilones Septẽtrionales,quia vero Aquilo,ſeu Boreas à Thracia flat,vocat eum Scythonium, ſicut Virgil. grues,dicens,Scythoniasque grues. [Scilicet eſt aliquid) Amara irriſio,nimirum,inquit, magnum eſt habere rationem cum ventis, qui illorum naturam induit pennis, quia finguntur venti pennis vti,dum præcipites feruntur.[Poſſidet & vitijs &c.)Bonum verbum. regno,inquit,ſuo dominatur,nõ vitijs. Maiora ergo ſunt vitia regno,quia dominamur inferioribus, & minoribus duntaxat. [Quid iuuat &c.) Sic Iuuen. Stemmata quid faciunt,quid prodeſt Pontice longo Sanguine cenſeri? &c.

Fœminea teneo non mea tela manu?
O vtinam Machareu,quæ non * cõmiſit in vnum,
Veniſſet leto ſerior hora meo.
Cur vnquam plus me frater, quam frater amaſti?
Et tibi; non debet quod ſoror eſſe, fui?
Ipſa quoque incalui: qualemque audire ſolebam,
Neſcio quem, ſenſi corde tepente deum.
Fugerat ore color: macies * adduxerat,artus:
Sumebant minimos ora coacta cibos.
Nec ſomni faciles: & nox erat annua nobis:
Et gemitum nullo læſa dolore dabam.
Nec,cur hoc facerem,poterã mihi reddere cauſam:
Nec noram, quid amans eſſet: at illud eram.
Prima malum nutrix animo præſenſit anili:
Prima mihi nutrix, Aeoli, dixit, amas.
Erubui: gremioque pudor deiecit ocellos:
Hæc ſatis in tacita ſigna * fatentis erant.

* coniũxit * obduxerat * furẽtis

HVBER. FOeminea).i. ĩbelli.[Nõ mea tela).i nõ mihi apta aut cõueniẽtia.[O vtinã) Optat ſe fuiſſe mortuam,antequam coniuncta fuiſſet fratri, ordo. [O Machareu hora,quæ cõmiſit).i.coniunxit [In vnũ) .i.ſimul.[Veniſſet ſerior) .i.tardior.[Meo leto) .i.mea morte .i. vtinam prius eſſem mortua, q̃ me vnquam cognouiſſes: nã non veniſſem ad tãtam calamitatem,vt coacta eſſem mihi, vt paterna mandata adimplerem mortẽ conſciſcere: ni tu prius, ſi potes,opem feras. Et ex hoc Canace auget miſeriam ſuam, conaturque Machareũ ad miſericordiam mouere imprecando ſibi mortem,quæ ſæpiſſime cum à teneris annis contingat, mortales q̃buſcunque calamitatibus futuris eripere ſolet. Mors.n.vt teſtatur Seneca,nullum habet incõmodum,neque vitam interimere vř,& ſi ipſam quoquo modo eripiat. De qua plura legito apud Herod. & Cic. [Cur vnq̃) Dolet de hoc amore illicito.(Quã frater)Quia amor fratris erga ſororẽ debet eſſe moderatus,nec debet eſſe ad concubitũ. [Et cur fui,qđ ſoror nõ debet eſſe) Cur obſecuta ſum tibi in coitu qđ ſoror facere nõ debet.[Ipſa quoque) Dicit ſe ẽt fuiſſe amore cõpulſam,ſicut & frẽm.[Incalui) Incenſa ſum amore.[Deũ)Cupidinẽ. [Tepente)Calente. [Neſcio quẽ deũ) q.d.antea mihi incognitũ [Fugerat)Deſcribit ſigna amãtis.[Color)Rubor. [Fugerat ore) .i. ex facie. nam amãs efficitur pallidus.Ouid.in j.de Ar.Palleat oĩs amãs color hic eſt aptus amãti. [Macies) Macilẽtia.[Adduxerat) Attenuauerat.Ouid i loco ſupradicto.Arguat & macies vultũ.[Coacta)Cõpulſa,quia non habebant appetitũ,qui ex ægritudine amoris ſolet diſcedere.[Sõni) Dormitiones.[Nec faciles).i.difficiles.Ouid.loco ſupradicto. Attenuãt iuuenũ vigilatæ corpora noctes,Curaq;,& imẽſo q̃ fit amore,dolor.[Annua) Lõgiſſima.i.vna nox videbat mihi

vnus

vnus annus. [Læſa nullo dolore) Quæ non ſentiebam dolorem aliquem. [Dabam gemitum) Emittebam ſuſpiria. [Reddere cauſam, cur facerem) Quia neſciebam amorem eſſe, qui me faceret ſuſpirare. [Quid) Quæ res. [At eram illud) .i. illa res .ſ. amans. [Prima) Ante alios. [Animo anili) Quaſi cauto, & perito talium rerum. [Malum) Amorem meum. [Æoli) Vocatiuus eſt patronymici fœminini. [Amas) Es correpta amore. [Erubui) Verecundiam vultus rubore oſtendi. [Deiecit) Demiſit, nam verecundia facit oculos deiectos. Ouid. de Caliſtone. Vix oculos attollit humo. [Hæc ſatis) .ſ. licet tacerem, hæc erant ſatis. [Signa fatentis) .i. confitentis me amare. [In tacita) .i. me nihil ei reſpondente.

Ascen.

NOn mea) .i. non decentia me. [O vtinam) Dixi monoſyllaba in vocalem deſinentia à vocali ſequente non abſumi. [Veniſſet ſerior) .i. tardior. [Leto) .i. morte, hoc eſt vtinam non fuiſſemus iuncti, niſi poſt mortem. [Cur vnquam plus me frater, quàm frater) .i. quàm fratrem decet. [Et) Cur ſup. [Fui tibi, quod non debet eſſe ſoror) .ſ. amica, & concubina. [Ipſa quoque incalui) Non tua ſolius culpa eſt, ſed & mea, nam. [Ipſa) .i. ego. [Quoque) .i. etiam. [Incalui) .i. intrinſecus calui, & [Senſi neſcio quem deum) Cupidinem videlicet, quem tunc non norat, ſup. talem. [Qualem ſolebam audire) Sup. alijs fuiſſe. [Fugerat ore) .i. ab ore color &c. ſigna ſunt amoris. [Nullo læſa dolore) Neſciens cauſam, quia amor erat. [At illud eram) .ſ. quod non eram. [Quid eſſet) Videlicet amans neſciui quid eſſet amans, & eram amans. [Animo anili) .i. ſagaci, & callido ex longa experientia, qualis eſt in anu, dixit. [Æoli) .i. Canace Æoli filia, tu amas,

Iamque tumeſcebant vitiati pondera ventris:
  Aegraque furtiuum membra grauabat onus.
Quas mihi non herbas, quæ nō medicamina nutrix
  Attulit? audaci ſuppoſuitque manu?
Vt penitus noſtris (hoc te cælauimus vnum)
  Viſceribus, creſcens excuteretur onus.
* At nimium viuax admotis reſtitit infans
  Artibus: & tectus tutus ab hoſte fuit.
Iam nouies erat orta ſoror pulcherrima Phœbi:
  Denaque luciferos luna * premebat equos:
Neſcia quæ faceret ſubitos mihi cauſa dolores,
  Et rudis ad partus, & noua miles eram.
Nec tenui vocem: quid ait, tuā crimina prodis?
  Oraque clamantis conſcia preſſit anus.
Quid faciam infelix? gemitus dolor edere cogit:
  Sed timor, & nutrix, & pudor ipſe vetant.

Hvber.

TVmeſcebant) Creſcebāt. [Vitiati) Grauidi. [Onus furtiuum) .i. puer, quem ferebam in vtero. [Furtiuum) Occultum, vel furto .i. ſtupro conceptum. [Membra) .ſ. mea. [Quas herbas non attulit,) q.d. omnes eſt enim legendū interrogatiue. [Suppoſuit) Per inferiores etiam partes immiſit. [Vt onus excuteretur noſtris Viſceribus) .i. eijceretur è ventre, & vt facerem abortiuū, ſunt. n. quædam herbæ, & quædam medicamina, quæ habent vim faciendi abortiuum. [Hoc te cęlauimus) Parentheſis eſt. i. hoc ſolum tibi occultauimus, quod voluerim ante emittere partum, dicimus autem cælo te hanc rem, & de hac re. [Nimiū viuax .i. nimium genitus ad viuendum. [Reſtitit artibus admotis) .i. vicit appoſitas artes. [Tectus) In ventre meo. [Tutus ab hoſte) .i. ab illa anu, quæ illis medicaminibus quærebat eum interficere. [Soror Phœbi) .i. Luna. [Erat orta nouies) .i. iam erat nouus menſis. [Dena) .i. decima. [Luciferos) Ferentes lucem, eſt autem hoc loco adiectiuum. i. iam aderat decimus menſis, quo vt plurimum dicuntur mulieres parere. Virgil. Matri longam decem tulerunt faſtidia mēſes. [Neſcia) Ignara. [Quæ cauſa faceret dolores) Quia neſciebam eos fieri ex fœtu, qui iam erat maturus in ventre. [Rudis) Inexperta. [Miles) Tranſlatiue dixit. [Noua) Quia nunquam ante pepereram. Solent vtique nouæ parturientes intolerabili dolore affici, & præ nimio dolore exclamare, vt paulo infra oſtendit, dum inquit. Nec tenui vocem, Et ex hoc oſtendit tanquam rudis ad furta, minime potuiſſe partum cælare, ni eius nutrix ſibi auxiliata fuiſſet, ipſiusque os adeo compreſſiſſet, vt etiam magno pudore, & timore

* Ab.

*vehebat

re

re prohibita, ſilere adacta fuiſſet. Arguitque hoc loco quantum doloris inter parturiẽdum paſſa fuerit, connectendo alias complures erumnas ſuas, quas ſeriatim exequitur: Cum ait, Mors erat ante oculos &c. Ordo eſt. [Ego neſcia quæ).i.qualis cauſa. [Faceret,) Hoc eſt cauſaret. [Mihi tam ſubitos).i.repentinos dolores. [Et).i.quoniam eram rudis & noua miles ad partus. [Nec) Pro non. [Tenui vocem) Hoc eſt me potui continere, quin clamarẽ. [Nec tenui vocem).i.non potui comprimere vocem, quin clamarem. [Quid ait) Ordo eſt. [Anus) Ait. [Quis prodis?) Quid indicas? [Tua crimina) Tuum ſcelus. [Et ipſa cõſcia) .i quæ ſciebat crimen meum. [Preſſit) Clauſit. [Clamantis).ſ.mei. [Quid faciã?) Pro ſacerẽ? [Edere) Emittere. [Gemitus) Clamores.i.ex vna parte dolor partus cogebat me clamare, ex altera ꝓhibebat timor patris, & nutrix, quæ increpabat me. [Et pudor) Ex tãto ſcelere.

ASCEN. Viciati).i.violati ventris. [Onus furtiuum).i.furtim conceptum, neſciente patre. [Quas mihi nõ herbas &c.) Hoc eſt nullas non attulit, & oẽs attulit, ſed plus eſt in figurata interrogatione, q̃ in expreſſa ẽt vniuerſa affirmatione. ſignificat.n.qui ſic quærit, velle inuenire exceptionẽ, & non poſſe: vt, Hæc eadem vt ſciret, quid non faciebat Amyntas? Et, Quem nõ incuſaui amens hominumque, deorumq;. [Hoc te celauimus vnũ) Honeſta purgatio, ne Machareus, tã nefandi conatus conſcius innuat. [Ah infans nimiũ viuax).i vitalis. [Reſtitit ar.).i.medicaminibus admotis. [Et tectus).ſ.in vẽtre meo. [Fuit tutus ab hoſte).ſ.nutrice, aut arte nr̃a. [Iam nouies) Significat qûo aduentãte maturo partu pepit. [Soror Phœbi).i.Luna. [Noua mil.)ſ.Lucinæ, quæ Dea partus eſt. [Quid ait).ſ.nutrix anus.

Continuo gemitus, elapſaque verba reprendo:
 Et cogor lacrymas combibere ipſa meas.
Mors erat ante oculos: & opem Lucina negabat:
 Et graue, ſi morerer, mors quoque crimen erat:
Cum ſuper incumbens, ſciſſa tunicaque, comaque,
 Preſſa refouiſti pectora noſtra tuis.
Et mihi, viue ſoror, ò cariſſima, dixti:
 Viue: nec vnius corpore perde duos.
Spes bona det vires: fratri nam nupta futura es:
 Illius, de quo mater * es, vxor eris.
Mortua (crede mihi) tamen ad tua verba reuixi:
 Et poſitum eſt vteri crimen, onuſque mei.
Quid tibi grataris? media ſedet Aeolus aula:
 Crimina ſunt oculis ſurripienda patris.
Frondibus infantem, ramiſque albentis oliuæ,
 Et leuibus vittis ſedula cælat anus:
Fictaque ſacra facit: dicitque precantia verba:
 Dat populus ſacris, dat pater ipſe viam.
Iam prope limen erat: patrias vagitus ad aures
 Venit: & indicio proditur ille ſuo.

HYBER. Elapſa) Iam ore emiſſa. [Reprendo).i.iterũ prehendo. [Cõbibere) Exiccare, & intra me tenere. Legendum eſt, combibere: non autẽ cohibere, quia ratio metri non patitur. [Ante oculos,) q d. certa & parata. [Lucina) Dea partus, de qua diximus in epiſt. Hypſipyles ad Iaſonem. [Opẽ) Quia ſolet auxiliari pariẽtibus. [Mors erat graue crimẽ) Quia non potuiſſem mori ſine infamia, in tali caſu, quo fuiſſet cognitum ſcelus meum. [Super incũbens).ſ.tu. [Sciſſa tunica).i.veſte. [Et coma).i.capillis ꝑ dolorem quem de me capiebas. [Refouiſti) Recalefeciſti. [Noſtra pectora preſſa tuis).i.impoſuiſti pectus tuum ſuper meũ. [Tuis).ſ.pectoribus. [Et mihi) Dicit verba, quibus Machareus vſus eſt ad Canacẽ. [Dixti) Pro dixiſti, ſyncopa eſt. [Duos).ſ.te, & filium. [Corpore vnius).i.corpore tuo. [Det vires) Faciat te non deficere. [Fratri nam) Ecce, q̃ ſpes ſic. [Fratri).ſ.mihi poteſt ẽt legi, fratris, vt dicamus. [Es futura nupta).i.vxor, & ita nupta, erit nomen, ſi vero legitur fratri, eſt participiũ. [Illius) Dupliciter põt hic textus ordinari).ſ.cũ præcedenti ſic, es futura nupta fratris illius, de quo &c. Vel melius, vt legatur fratri, & poſtea ordinetur ſic. [Tu eris &).i.etiam. [Vxor illius).ſ.mei. [De quo).i.ꝑ quem. [Tu es ma- *ter*).i.filium peperiſti. His verbis dictis intelligimus eum ſtatim diſceſſiſſe. [Mortua).ſ.vt videbar

* &

debat mihi. [Reuixi) Reſpiraui. [Ad tua verba). i. propter verba, quæ mihi dixiſti. [Crimen, onuſque. i. criminoſum onus. [Poſitum) Pro depoſitum. i. peperi. [Quid tibi) Dicit ſe fruſtra peperiſſe, quia & ſibi, & filio nuper nato ſit moriendum. [Grataris) Gratularis, & gaudes, quia dixi me peperiſſe. [Æolus) Pater meus. [Surripienda) Remouenda. [Oculis patris), Ne ab eo videatur. i. auferendus eſt puer ita natus, ne pater eum videat. [Frondibus) Dicit quomodo nutrix eum occultauit, ſimulans ſe facturam rem diuinam. [Frondibus) Folijs, ramis. [Albentis oliuæ) Hæc. n. arbor erat in tutela Palladis, & dicata paci, apta ſacrificijs, quæ anus volebat ſimulare. [Velat) Tegit. [Vittis) Faſcijs, tanquam rem ſacram. [Sedula) Studioſa. [Ficta) Simulata. [Verba precantia). i. dicit hymnos, & ſupplicationes. [Dat viam). i. cedit, quia credebat eam facere vera ſacra. [Erat prope limen). i. iuxta ianuam. vt egrederetur cum infante. [Vagitus) Proprie dicitur vox, & clamor infantum. Virg. lib. vj. Hinc exaudiri voces vagitus & ingens, Infantumque animæ flentes in limine primo. [Patrias). i. paternas. [Proditur) Detegitur, cognoſcitur. [Suo indicio) Propria voce.

ASCENSIVS.

GEmitus) Accuſatiuus eſt pluralis, nam ordo eſt, dolor cogit edere gemitus. [Reprendo) Per ſyncopam, vt verſus indicat, pro reprehendo, dictum. [Combibere) Metaphora ab arena, & cinere. [Lucina) Dea partus, quæ præeſt venientibus in lucem, Diana. ſ. aut Iuno. [Pectora noſtra tuis). ſ. pectoribus. [Dixti) Per ſyncopam, pro dixiſti. nam non in ſolis præteritis in vi fit. Dixit enim. Virg. in j. Æneid. Acceſtis ſcopulos, pro acceſſiſtis, & in vj. Direxti tela manuſque, pro direxiſti. [Perde duos) Te, & fœtum. [Mortua) Sup. eram. [Poſitum eſt). i. expoſitum, ante pedes poſitum poſt partum. Cui dicto videtur per phantaſiam gratulari Machareus: vnde addit. [Quid tibi grataris? media ſedet Æolus aula) q. d. ſæuus excubator. [Leuibus vittis). i. fertis, quæ tempora in modum vittarum cingat. [Iam prope limen erat) Docet agnitum eſſe partum à patre. Facinuſque reſcitum, ſed vt ſæpe facit, πάθος, mouet. i. affectionem, ſeu compaſſionem à fruſtrata ſpe. ſicut v. Æneid. Iamque propinquabant metis finemque tenebant &c.

Eripit infantem, mentitaque ſacra reuelat
 Aeolus: inſana regia voce ſonat.
Vt mare fit tremulum, tenui cum ſtringitur aura:
 Vt quatitur tepido fraxina virga Noto: *
Sic mea vibrari pallentia membra videres:
 Quaſſus ab impoſito corpore lectus erat.
Irruit: & noſtrum vulgat clamore pudorem:
 Et vix à miſero continet ore manus.
Ipſa nihil, præter lacrymas, pudibunda profudit:
 Torpuerat gelido lingua retenta metu.
Iamque dari paruum canibuſque, auibuſque nepotẽ
 Iuſſerat: in ſolis deſtituique locis.
Vagitus dedit ille miſer, ſenſiſſe putares:
 Quaque ſuum poterat voce rogabat auum.
Quid mihi tunc animi credis germane fuiſſe?
 * Nam potes ex animo colligere ipſe tuo:
Cum mea me coràm ſiluas inimicus in altas
 Viſcera montanis ferret edenda lupis.

HVBER. REuelat) Detegit remotis frondibus. [Mẽtita) Ficta. [Regia). i. aula. [Sonat) Reſonat. [Inſana) Magna. [Vt mare) Facit cõparationem de ſuo tremore, cũ audiret patrẽ ita clamãtẽ. [Stringitur) Leuiter percutitur. [Tenui) Leui. [Fraxina) Pro fraxinea. [Noto). i. vento. [Tepido) Quia venit à meridie, ideo eſt tepidus. [Sic) Adaptatio ſimilitudinis. [Videres) Pro videret aliqs. [Vibrari) Moueri, tremere. [Quaſſus ab) Sẽſus eſt, lectus, ſup quo etiã quatiebatur à meo corpore tremẽte. [Quaſſus) Concuſſus. [Irruit). i. cum impetu intrant cubiculum meum. Virg. Irruimus denſis, & circunfundimur armis. [Vulgat) Manifeſtat. [Pudorem). i. dedecus & infamiam, ita enim ſignificat hoc loco

* Tu

didit alas. [Tecta nefanda) In quibus nefandum facinus admiſſum eſt inter fratrem,& ſororem. [Ferte faces) Dicit non hymenæum adhibendum ſuo connubio,ſed Erinnyn ferentem faces infelices,vt ſupra Hypſipyle Iaſoni. At mihi nec Iuno,nec Hymen, ſed triſtis Erinnys prætulit infauſtas ſanguinolenta faces,dicit ergo. [O Erinnyes).i.ó furiæ, ſic aūt legendum eſt,nam declinatur Erinnys, Erinnyos. [Atræ) Infernæ. [Faces,quas fertis).i.funebres, & non nuptiales,ratio autem metri nullo pacto patitur,vt legatur Eumenides,ſed Erinnyas recte legitur. [Vt meus rogus).ſ.in quo ſum cremanda, cum ero mortua. [Luceat) Incendatur. [Ex illo igne).ſ.quem vos furiæ affertis: eſt autem rogus proprie lignorum congeries, & pyra ad comburenda cadauera,cum ardere cœperit. Virg. Ter circum accenſos ſubiectis ignibus atris Decurrere rogos. [Nubite) Intelligimus eam habuiſſe alias ſorores,licet de eis apud poëtas non fiat mentio. [Meliore parca).i.meliore ſorte,& fortuna, q̃ ego. [Admiſſi).i.delicti mei. [Admiſit).i.peccauit. [Editus) In lucem datus, & emiſſus. [Vix bene natus).i.qui vix lucem. [Quo facto læſit auum).i.quid fecit, propter quod læſerit Æolum auum ſuum,vt eum nunc iubeat mori? [Si potuit) Quia non potuit. [Ah) Dolentis. [Plectitur) Punitur. [Meo admiſſo).i.propter peccatum meum.

VAgitus).i.ploratus infantis. [Indicio proditur ille ſuo) ſicut ſorex ſm̃ Comicum, qui ſuo ſtrepitu ſe feli prodit: felem autem cantum dicit vulgus. [Ipſa).i.ego ſolum,inquit,lacrymare potui non proloqui. [Nepotem) Is enim proprie dicitur reſpectu aui. Erat autem auus eius & paternus, & maternus Æolus. [Senſiſſe putares).i.quilibet putare poſſet, qui geſtum eius videret. [Quid mihi) ſic Virg. Quis tibi tunc ſenſus cernenti talia Dido? [Viſcera).i partum,quem viſcera mea portauerunt, & ediderunt. [Edenda).i.deuoranda. [Lupis montanis) In montibus verſari ſolitis. [Satelles patrius).i.à patre miſſus,apparitor,vulgo ſeruiẽs dr̃,olim latro,quaſi latero,q̃a lateri adhæreret. Ignari cliẽtẽ vocant, cum cliens à colendo dictus ad aduocatum referatur: eſt enim qui alterius in iudicio vtitur præſidio, & ob id ei addictus eſt,nec publicus eſt miniſter, is vero, qui ad publica negocia mittitur,& miniſter, & viator dicitur. [Æolus hunc enſem mittit tibi) Verba ſatellitis. [Tradidit enſem) Verbum Canaces,hoc eſt cum diceret,mittit tibi, ſimul tradidit enſem addens. [Et iubet ex merito ſcire,quid iſte velit) Quia meruiſti occidi. monet ergo,vt tute id facias. [His mea muneribus) Planum πάθος cum apoſtrophe,ſic Æn.ij. Hoc erat alma parens,q̃ me per tela,per hoſtes, Eripis? &c. [Hymenæus) Nuptiarum Deus creditur. [Parca meliore).i.meliore fato. [Quid puer &c.) Quia facinus ſuum omnino purgare non poteſt,adducit cauſam infantis,quem inſontem dicit inique,& impie trucidatum. [Si potuit meruiſſe,) q.d.certum eſt, quòd non. ASCEN.

Nate dolor matris, rapidarum præda ferarum,
  Hei mihi natali dilacerate tuo.
Nate parum fauſti miſerabile pignus amoris,
  Hæc tibi prima dies, hæc tibi ſumma fuit.
Non mihi te licuit lacrymis perfundere iuſtis:
  In tua nec tonſas ferre ſepulcra comas.
Non ſuper incubuit: non oſcula frigida carpſi:
  Diripiunt auidæ viſcera noſtra feræ.
Ipſa quoq; infantis cum vulnere perſequar vmbras:
  Nec mater fuero dicta, nec orba diu.
Tu tamen ò fruſtra miſeræ ſperate ſorori,
  Sparſa precor nati collige membra tui.
Et refer ad matrem: ſocioque impone ſepulcro:
  Vrnaque nos habeat quamlibet arcta duos.

NAte) Vertit ſermonem ad filiũ,cuius miſerrimam ſortẽ dolet,quod eodem die natus & mortuus ſit. [Præda) Rapina, cibus. [Tuo natali) Die, quo natus, dr̃ aũt & hic natalis ſubſtãtiue,& hoc natale in neutro gñe,& tũc facit ablm̃ natali,vt hic dr̃ aũt adiectiue,hic,& hæc natalis,& hoc natale,&addĩt dies,vel lux,vel tp̃s, dr̃ etiã locus natalis, in quo aliqs natus eſt,vt Ouid. i Triſt. Neſcio qua natale ſolũ dulcedine cunctos Detinet. [Pignus) Confirmatio nam filij dñr pignora cõiugij. [Parum fauſti).i.parũ felicis, & fortunati. [Hæc) Qua HVBER.

mos fare ... [handwritten marginal note]

Viue memor noſtri: lacrymasque in funere funde:
Néue reformida corpus amantis amans.
Tu (rogo) proiectæ nimium mandata ſororis
* Perfer: mandatis perfruar ipſa patris.

* *Quam et Planudes obſeruauit, Mandatum proſequar*

pater meus iuſſit te exponi feris. [Sũma) Vltima. [Nec mihi) Cõqueritur, quod non potuerit præſtare officium, quod ſolet in funere filij. [Iuſtis) Debitis pp affectum naturæ, vnde ipſe Ouid. alibi: Quis matrem, niſi mentis inops, in funere nati Flere vetet? [Perfundere) Irrigare. [Nec tonſas). i. longas. [Non ſuper incubui) Nam parentes ex affectu naturali ſolent incumbere cadaueribus filiorũ, & ſic eos mortuos oſculari. Virg. lib. xj. de Euandro. Pheretro Pallante repoſto Procubuit ſuper, atque hæret lacrymansque, gemensque. [Diripiunt) Auferunt, dilacerant. [Ipſa quoque) Dicit ſe ſecuturam filium ſuum quia gladio à patre miſſo ſe interficiet, vt ſupra dixit. [Vmbras infantis). i. animam filij mei. [Cum vulnere) Quod mihi faciam. [Nec fuero dicta diu mater) Quia priuabor filio, ſine quo non poſſum dici mater. [Nec dicat orba diu) Quæ licet. caream filio, & pp hoc ſim orba, tñ cito moriar, & ſic non dicar orba. [Tu tamen) Nunc rogat fratrem Machareum, vt colligat oſſa matris, & filij, & reponat in eadem vrna. [Fruſtra ſperate) Quia cum ſperarem te futurũ maritum meum, non potui id conſequi. [Sorori) Pro à ſorore. [Sparſa) Diſperſa & dilacerata. [Refer) Reporta. [Ad matrem) Ad me, ex qua paulo ante exierant. [Socioque) Coniuncto, & cõmuni. [Quamlibet arcta). i. quamuis ſtricta, & melius, q̃ quælibet vrna. i. vas in quo reponebantur cineres cadauerum. Iuuen. Et in vrna perpetuum ver. [Funde lacrymasque in funere). i. proſequere mortem meam lacrymis. [Reformida) Verere, time. [Perfer) Effice. [Mandata) Hæc. ſ. quæ tibi commiſi. [Proiectæ) Infelicis, & abiectæ. [Ipſa) Ego. [Perfruar mandatis patris). i. faciam, quod pater mihi mandauit, quia ſup. dixit. Æolus hunc enſem mittit tibi (tradidit enſem) Et iubet ex merito ſcire quid iſte velit.

ASCEN. HEi mihi natali) πάθος à tempore, quia die natali ſolebant priſci indulgere genio. i. dare operam voluptati. Vnde Perſ. Hunc Macrine diem numera meliore lapillo: Qui tibi labentes apponit candidus annos. Et in Buc. Phyllida mitte mihi, meus eſt natalis Iola. Hinc Herodes dicitur die natali conuiuium celebraſſe, quo petitum eſt caput Baptiſtæ. [Hæc tibi prima dies) Idem πάθος. ſic de roſis Maro. Quam longa vna dies, ætas tam longa roſarum eſt. [Non ſuperincubui) Id enim moris. Vnde Anna de Didone: Et extremus ſi quis ſuper halitus errat: Ore legam. id autem faciebant applicando os ori, & ſuperincũbendo. [Nec mater fuero dicta). ſ. viua, quia ſeſe occiſura eſt. [Sparſa precor nati) Hæc ep̃læ principalis eſt intentio. [Néue reformida) Quia amor, qđ & horror facere ſolet.

IN XII. EPISTOLAM, ARG. HVBERTINI.

AVrei velleris fabulam pleniſſime diximus in epiſtola Hypſipyles, quæ incipit. Littora Theſſaliæ: itaque illuc recurratur. Quantum autem pertinet ad hunc locum, recitetur ex Diod. Iaſona Corinthij tradunt, cum annis decem cum Medea vixiſſet genuiſſe ex ea filios duos: quo tempore aiunt Medeam magno in honore non ſolum propter ſpeciem: qua eminebat, ſed etiam propter prudentiam, ceteraſq; virtutes: quibus ornata erat, à viro habitam fuiſſe: paulatim deinde ætate decorem formæ auferente, Iaſon Glauces, quam Poëta appellat Creuſam Creontis filiæ amore captus, virginem vxorem à patre petiuit: annuente Creonte, certumq; nuptiarum ſtatuente diem: Iaſon Medeæ ſpontaneum diuortium perſuadere conatus eſt. Ait enim ſe cupere illam vxorem ducere, non in eius contentum ſed vt filios ſuos in domum regiam ea cognatione introduceret. Medea hæc verba ægreferente, deoſq; iuriſiurandi præſtiti teſtes appellante, Iaſon beneficiũ accepti immemor, & ingratus Creontis filia vxore accepta, Medeam abs ſe expulit: quid poſtea fecerit, dicemus in fine epiſtolæ. Irata igitur Medea hanc epiſtolam ad Iaſona ſcripſit: in qua primum commemorat Iaſoni ſua erga eum beneficia, & promiſſa: & iuſiurandum Iaſonis: deinde adiurat ipſum Iaſona vt, ſi minus ſui cauſa, ſaltem cauſa filiorum communium velit eam recipere, & loco ſolito coniugij eam habere, quod ſi non fecerit, minatur ei ſe ſumpturã vindictam ſe tanta iniuria.

MEDEA IASONI.
EPISTOLA XII.

** Exul, inops, contempta nouo Medea marito*
*Dicit, * & an regni tempore nulla vacant.*

VT* tibi Colchorum memini Regina vacaui,
Ars mea cum peteres, vt tibi ferret opem:
Tunc, quæ diſpenſant mortalia fata, ſorores
Debuerant fuſos euoluiſſe meos.
Tunc potui Medea mori bene: quidquid ab illo
Produxi vitæ tempore: pœna fuit.
Hei mihi cur vnquam iuuenilibus acta lacertis
Phrixeam petijt Pelias arbor ouem?
Cur vnquam Colchi Magnetida vidimus Argo?
Turbaque Phaſiacam Graia bibiſtis aquam?
Cur mihi plus æquo flaui placuere capilli?
Et decor, & linguæ gratia ficta tuæ?
*At (ſemel in noſtras quoniam noua puppis arenas
Venerat: audaces attuleratque viros)
Iſſet anhelatos non * præmeditatus in ignes
Immemor Aeſonides, oraque adunca boum.
Semina ieciſſet: totidem ſumpſiſſet & hoſtes:
Vt caderet cultu cultor ab ipſe ſuo.
Quantùm perfidiæ tecum ſcelerate periſſet:
Dempta forent capiti quàm mala multa meo.
Eſt aliqua ingrato meritum exprobrare voluptas
Hac fruar: hæc de te gaudia ſola feram.

HVBER.

VT) .i. ſicut. [Regina) .i. ego filia regis Æetæ, vt Virg. Magnum reginę, ſed .n. miſeratus amorem Dedalus &c illic reginam intelligit Ariadnem filiam regis Minois. [Colchorum) Colchi populi ſunt in Ponto, quibus imperauit Æeta, regio Colchis appellatur. [Vacaui) Pręſtiti operã, inſeruiui tibi. [Ars mea) .ſ. magica, & incãtatoria. Nam Str. lib. j. dicit. Medeam veneficam fuiſſe, memoriæ proditum eſſe. [Sorores) .i. tres Parcæ. [Diſpenſant) Diſponunt, ſed quia dicuntur nere fata hominum, ideo dixit diſpenſant, vnde, & penſa dicta ſunt à pendendo. [Fila) Alluſit ad officium earum. Iuuen. de parcis, & ſtaminis albi lanificę. [Euoluiſſe) Diuiſis ſyllabis, vt ſupra diximus, legendum eſt .i. euacuaſſe. [Fuſos ſuos) .i. debuerant finiuiſſe vitam meam [Bene) .i. honeſte. [Quidquid) Senſus eſt: omnis vita, quæ fuit mihi poſt illud tempus, fuit pœna, quia ſemp vixi in magnis curis, & dolorib. [Hei mihi) Longe repetit cauſam ſuorum malorum: quod quidẽ eſt muliebre, vt in prima epiſt. plene diximus ſuper eum locum. O vtinam tunc cum Lacedæmona claſſe petebat: & alijs multis epiſtolis cõqueritur ergo, quod Iaſon cum Argonautis vnquam venerit in Colchos, & quod eius amore capta fuerit. [Acta) Impulſa. [Iuuenilibus) Fortibus. nam iuuenes robuſtiores. [Pelias) Theſſalica à Pelio monte Theſſaliæ, vbi inciſæ arbores ex quibus Argonauis fabricata eſt. [Ouem Phrixeam) Quã Phrixus Marti conſecrauit, vt ſupra dictum eſt in epiſt. Hypſipyles. [Arbor) Nauis. [Magnetida) Theſſalicam. Magneſia .n. regio eſt annexa Theſſalię, vt Plin ſcribit: Magnetes eius populi dicuntur equitandi periti, de quibus Lucan. lib. vj. Et Magnetes equis, Minyæ gens cognita frenis. [Colchi) .ſ. nos. [Argo) Nomen eſt nauis Iaſonis, vt alibi diximus. [Turba Graia) .i. vos Argonautæ qui eſtis Graij. [Aquam Phaſiacam) Nam Phaſis fluuius eſt Colchorum. [Plus æquo) .i. plus iuſto, vt propter pulchritudinem tuam proderem patrem. [Decor) Pulchritudo tua. [Gratia ficta) .i. facundia ſimulata. [At ſemel) Vt magis augeat beneficium ſuum erga Iaſonem: dicit, quod debuiſſet pati eum ire in magna, & aperta pericula. [Noua puppis) Nam quidam volunt eam fuiſſe primam nauem. [Audaces) Temerarios, qui non

** Aliqui hæc duo carmina adulterina dicũt.*
** an à regnis*
** At*
** Aut*
** præmeditatus*

conſiderauerant magnitudinem periculi.[Iſſet).i.ire debuiſſet.[Æſonides) Iaſon. [Nõ præmeditatus) Inconſiderans. [Anhelatos) Efflatos, & expiratos è naribus Taurorum, & in. [Ora) In facies. [Adunca) Curua. [Ieciſſet) Iacere debuiſſet,& ſpargere. [Semina) Dentes ſerpentis.[Totidem) Quot erant ſemina,hoc eſt dentes.[Caderet) Periret. [A ſuo cultu).i. à ſemine,quod ipſe ſeminaſſet,& coluiſſet tanquam agricola.[Quantum,) q.d. multum,q̃a non decepiſſes poſtea me.[Dempta) Amota.[Capiti) Vitæ meæ, quæ non eſſet in diſcrimine,ſicut nunc eſt. [Eſt aliqua) Sententia eſt,color rhetoricus. [Exprobrare) Obijcere, quaſi cum probro.i.contumelia opponere,& referre. [Hac).ſ.voluptate exprobrandi beneficium.

Ascen. VT tibi Colchorum) Ex abrupto & ad præcogitata reſpiciente incipit exordio quocirca non dicam verſiculos eos,qui ex quibuſdam lib. præponuntur,eſſe Ouidianos. hi autem ſunt. Exul,inops, contempta nouo Medea marito Dicit, an à regni tempore nulla vacant?[At tibi &c.) Ordo priorum eſt. Medea exul,inops, & cõtempta dicit nouo marito.ſ.Iaſoni. Non dicit quid,& id artificioſe ſubticet, quia non congruit ſalutem dicere repudianti,nec male diceret cuius ſibi gratiam reconciliare molitur. Artificioſam quoque apoſiopeſin facit,quaſi ea obruente obiectione, quid dicis Medea iam contempta viro in regnum ſuſcepto? cui illa.[An à regni tpe) .i.poſtquam in regno fui,quod pp eũ deſerui. [Nulla vacant).ſ.tempora,vt mihi aures præbeat? aut quid ſimile. Sed quia,vt dixi hoc principium Ouidianum non eſt,dicamus Medeam præcogitaſſe ſic. Fateor quidem Iaſon, noua nupta regno dotata eſt,quod ipſa afferre non poſſum,& ita minus vtilis nunc fuero. [At memini).i.memoria repeto.[Quia ego regina) .i.cum eſſem regina,hoc eſt filia regis Colchorum.[Ego vacaui).i.vacua omni alio negocio operam nauaui.[Tibi).ſ.vni,tunc.ſ.[Cum).i. q̃n.[Peteres,vt ars mea ferret tibi opem).i.auxilium.[Tunc ſorores).i.Deæ fatales,quæ Parcæ dñr. [Debuerant fuſos euoluiſſe ſuos) Euoluiſſe pentaſyllabum eſt. dñr autem filo, ſeu ſtamine cuiuslibet fata,ac dies cõmenſurare,vnde ſunt verſiculi. Clotho colum portat, Lacheſis trahit, Atropos occat. [Tunc potui Medea mori bene) Quod Cherea Terentianus dicit hic. Nunc eſt tempus profecto interfeci. cum perpeti me poſſum,ne hoc gaudium contaminet vitam ægritudine aliqua.[Arbor Pelias) .i.in Pelio monte Theſſaliæ natali,hoc eſt ex ea facta Argo nauis. Eſt ergo patronymicum à loco natiuo,hoc eſt à patria,nec abuſiue,q̃a, vt Porphyrius aſſerit,locus,& patria etiam genus,hoc eſt principium generationis dicitur, & à ſe denominantur.declinatur ergo hæc Pelias,huius Peliados &c. Similiter Magnetis,huius Magnetidos,vnde profert accuſatiuum Magnetida,quocirca vtrũque patronymicum locale eſt. dic ergo.[Argo Magnetida).i.in Magneſia fabricata.diximus autem in o,græce habere etiam o,in accuſatiuum,vnde leges Argo, non Argon, quia non deſcendit à nominatiuo Argos,ſed Argo,vt,& altera,quæ vehat Argo.[Turba Graia).i.vos Græci.[Aquam Phaſiacam) Phaſidis fluminis Colchorum. [Iſſet) Pro iuiſſet. & bene in tertia perſona loquitur, quaſi de alio,& redit ad eum in ſecunda dicens. [Quantum perfidiæ) O quantum,q.d.vtinã periſſes quia tunc multa mala fuiſſent dempta meo capiti. Nam ordo eſt. [Quantum) .i. ò quantum multa,q.d.plurima mala fuiſſent dempta &c.[Eſt aliqua ingrato) Licet nullum,inquit,ſim abs te expectatura ſolatium,nec querelæ meæ pretium,tamen non deſinam exprobrare meritum in te meum, cum ipſa exprobratio voluptatem pariat animo meo, quod & Charinus Terentianus ſic dicit in And. Sed quid ago,adeo ne ad eum,vt cum eo hanc iniuriã expoſtulem? ingeram mala multa. Atque aliquis dicat,nihil promoueris. Multum moleſtus certe ei fuero, atque animo morem geſſero.

Iuſſus inexpertam Colchos aduertere puppim,
Intraſti patriæ regna beata meæ.
Hoc illic Medea fui, noua nupta quod hic eſt.
Quàm pater eſt illi, tam mihi diues erat.
Hic Ephyren bimarem, Scythia tenus ille * niuoſa
Omne tenet: Ponti qua plaga læua iacet.

Hvber. IVſſus) Repetit longe beneficia ſua, à primo aduẽtu Iaſonis in Colchos. [Iuſſus) A Pelia patruo tuo.[Inexpertam) Inſuetam nauigationem. [Aduertere).i.appellere. [Beata) Dicit, & latenter tangit hiſtoriam. Nam vt Str. ſcribit

* niuoſã

Ex-

* Excipit hoſpitio iuuenes Aeeta pelaſgos:
Et premitis pictos corpora Graia toros.
Tunc ego te vidi tunc cœpi ſcire, quis eſſes:
Illa fuit mentis prima ruina meæ.
* Vt vidi, vt perij: nec notis ignibus arſi,
Ardet vt ad magnos pinea teda deos.
Et formoſus eras: & me mea fata trahebant:
Abſtulerant oculi lumina noſtra tui.
Perfide ſenſiſti: quis enim bene celet amorem?
Eminet indicio prodita flamma ſuo.
Dixerat interea tibi rex: vt dura ferorum
Inſolito premeres vomere colla boum.
Martis erant tauri plus, quàm per cornua, ſæui:
Quorum terribilis ſpiritus ignis erat.
Aere pedes ſolidi, prætentaque naribus æra:
Nigra per afflatus hæc quoque facta ſuos.
Semina præterea populos genitura iuberis
Spargere deuota lata per arua manu:
Qui peterent natis ſecum tua corpora telis:
Illa erat agricolæ meſſis * iniqua ſuo.
Lumina cuſtodis ſuccumbere neſcia ſomno
Vltimus eſt aliqua decipere arte labor.
Dixerat Aeetes: mœſti conſurgitis omnes:
Menſaque purpureos deſerit alta toros.
Quàm tibi tunc longe regnum dotale Creuſæ,
Et ſocer, & magni nata Creontis erat.
Triſtis abis: oculis abeuntem proſequor vdis:
Et dixit tenui murmure lingua, vale.

regionis eius opes ex auri & argenti, & ferri metallis iuſtam quandam in ea loca expeditionis occaſionem ſuballegant. [Illic) In Colchis. [Noua nupta) Creuſa, quam nunc accepiſti. [Pater). ſ. eius Creõ. [Tam diues erat mihi). ſ. Æeta pater meus. [Hic Ephyren) Ephyre olim dicebatur, quæ poſtea Corinthus à Coryntho filio Oreſtis inſtaurata nomen accepit, ęre clara, inde Virg. Ephyreiaq; æra. Cauendum aūt ne legatur Zephyren. [Bimarẽ) Dicit, q̄a eſt inter duo maria, inde Hor. Bimariſq́ue Corinthi mœnia. [Hic). ſ. Creon pater vxoris. [Ille). ſ. pater meus. [Tenus Scythia). ſ. vſque ad Scythiam. [Omne Ponti). i. oēm partem Ponti. [Qua). ſ. parte. [Plaga) Regio. [Læua) Siniſtra. [Iacet) Poſita eſt. [Pelaſgos). i. vos Argonautas græcos. [Præmitis pictos toros). i. diſcumbitis in totis ornatis pictis tapetibus. [Prima ruina) Primum nocumentū. Virg. lib. iiij. Æn. Ille dies primus leti &c. [Vt vidi, vt perij). i. vno, eodemq́; tp̄e te vidi, & amore tui capta ſum. [Ignibus). i. amoribus. [Nec notis). i. maximis, non vſitatis. [Ardet) Comparatio. i. ſicut teda accẽſa ad ſacrificia deorum crematur. [Et formoſus) Enumerat in Iaſone multa, quæ eàm trahebant ad amorem. & in primis formoſitatem. [Et me mea fata) Hoc dicit ex parte ſua, quod & mala fata ſua trahebant eam. [Abſtulerant). i. furati fuerant: multum. n. valent nutus oculorum ad prouocandum amorem. [Senſiſti) Aduertiſti. cognouiſti. i. quod ego eram capta. [Quis enim,) q. d. nullus. [Eminet). i. apparet. [Suo indicio) Vt alibi: Quoque magis, tegitur tanto magis æſtuat ignis. nam flāma indicio ſe detegit, & ita amor, qui flāmæ comparatur. [Dixerat) Oſtenſura Medea, q̄ magna multaque fuerint ſua erga Iaſonem beneficia, cômemorat ſingula pericula quæ Iaſon fuerat ſubiturus, à quibus cum eum liberauerit, arguit eum ingratiſſimum eſſe, ſi eam deſeruerit. [Rex) Æeta pater meus. [Inſolito) Inſueto. erant. n. indomiti Tauri. [Martis) Marti conſecrati, vt in epiſt. Hypſip. Iſſe ſacros Martis ſub iuga panda boues. [Plus, q̄ per cornua). i. qui etiā igne, quem naribus euomebant, erant ſæui, non ſolum per cornua, ſicut alij Tauri. [Spiritus). i. flatus. [Erat ignis terribilis) Nam pro flatu emittebant ignem terribilem. [Aere pedes) Diſtinguendum eſt, vt ſint duæ dictiones. [Pedes). ſ. erant. [Solidi) Duri, & fortes. [Aere) Per es quo erant munitis. [Prætenta) Oppoſita. [Naribus) Ori. [Hæc). ſ. æra. [Facta nigra). i. fumoſa, & caliginoſa. [Per ſuos afflatus) Quia flatus igneus ſolet facere nigra, quæ tangit. [Semina)

* *Accipit hoſpitio iuuenes pater Aeta pelaſgos:*
* *Et vidi & perij:*
* *acerba*

na) Dentes ſerpẽtis. [Populos).i.homines. [Deuota manu) .i.quæ ſe huic fato deuoueret, & dedicaret,ſicut dicimus Decios deuotos. [Qui).i.homines nati ex dentib.ſerpentis. [Peterent)Ferirent,inuaderent. [Telis natis ſecum)Vt ſupra Hypſipyle. Et ſubito natos arma tuliſſe viros. [Illa meſſis)Tranſlatio eſt. [Iniqua)Grata, & inulta. [Suo agricolæ) Cui pp laborem deberet fructum,non damnum reddere. [Vltimus) Vel maximus, vel certe extremus. Nam non huius peruigilis Draconis dentes,ſed alios erat ſeminaturus.[Neſcia ſuccũbere ſomno).i.quæ à ſomno non poterant vinci. [Æetes)Nominatiuus eſt græcus,nam Latine dicitur Æeta. [Dixerat)Supradicta eſſe tibi faciẽda. [Omnes).ſ.vos Argonautæ.[Cõſurgitis)Ex toro,vbi diſcumbebatis,vt ſupra. Et præmitis pictos corpora Graia toros.[Mẽſa deſerit toros) Quia remota eſt,vt poſtquam exempta fames epulis, menſæque remotæ. [Quam tibi) Hoc dicit, tunc non cogitabas de vxore,quæ daret tibi magnam dotem,ſed de ſalute.[Dotale)Quod dicis eſſe datũ tibi in dotem. [Quam).i.quantum. [Erat longe).i.remotum ab aio,& cogitatione tua. [Socer)Creon. [Et nata Creontis)Creuſa,q̃ erat longe. [Triſtis)Mœſtus. [Proſequor oculis)Proſpicio. [Vdis).i.lacrymantibus. [Lingua).ſ.mea.

ASCEN. HOc illi Medea fui).i.filia Regis. [Quam diues).i.quantum diues pater. [Eſt illi) .ſ. Creuſæ nouæ nuptæ. [Hic).ſ. Creon pater Creuſæ. [Tenet Ephyren) .i. Corinthum. [Bimarem) .i. ſitam inter duo maria Ægeum,& Ionium.[Ille).ſ pater meus. [Tenet omne).ſ.omnem regionem. [Qua plaga Ponti iacet læua).i.ſiniſtra:Tenus Scythia niuoſa. Scitote iuuenes, quòd Æeta triſyllabum eſt. nec legatur Aeta pro Oeta. [Vt vidi, vt perij.) Virgilianum Hemiſtichion in Buc. cuius ſenſus eſt. [Vt vidi) .i. ſtatim,poſtquam te vidi. [Vt).i.qualiter,cum admiratione,q.d.boni. qualiter perij. [At deos).i.ante deos,in ſacrificijs deorum. [Et formoſus eras, &c.) Bene vtrunque commemorat. [Nam alterum non videtur ſatis fuiſſe,vt ſic periret. Non omnia enim formoſa continuo amamus. Quia tamen formoſus,erat amabilis,& quia fata trahebant eam (Nam fatale putat quòd per amorem in tanta mala inciderit) amabat miſere. [Quis enim bene cælat amorem?)q.d. nemo, & eſt prouerbiale. [Dixerat interea tibi rex,)q.d.pater meus,qui præſcripſit tibi,quo pacto vellus aureum acquirendum eſſet,quia non niſi domitis prius Tauris Marti ſacris ignem naribus præ ferocitate efflantibus,qui pedes æreos habebant,his autem domitis erat ſolum ſulcandum,& in ſulcis ſerendi dentes ſerpentini,ſerpentis (inquam) à Cadmo interfecti,è quibus naſcerẽtur ſtatim armati homines,quos etiam interimere oporteret,& illis interemptis peruigilem draconem necare,quæ omnia cum ſuis opibus nequiret Iaſon efficere, confugit ad Medeam,cuius ope & arte fretus,victor euaſit,ſed tamen, quam ille prius dederat fidem, nunc non ſeruat, vnde perfidiæ damnat,atque incuſat. [Pluſquam per cornua) Nam ceteri Tauri cornibus tantum feroces ſunt,hi autem etiam naribus,& pedibus,nam ſpiritus.i. flatus eorum erat igneus. [Nam ære pedes ſolidi) ſup. erant, hoc eſt pedes erant ex ſolido ære,& habebant anteriorem partem narium æream,aut ſaltem æratam,hoc eſt ære munitam, quod tamen ex flamma euomita nigrum erat. [Manu deuota) .i. morti addicta. [Per arua dura)Et ita difficilia ſulcatu. [Telis natis ſecum).i. cum primum ipſi nati eſſent. [Suo agricolæ).i.cultori qui dentes ſeminauerit. [Erat) Pro foret. [Dixerat Æetes) Vtroque igitur modo legitur,& Æetes,& Aeeta. Nam prius dixit Æeta pelaſgos. [Quam tibi &c.) Docet opes ſuas non minus vtiles fuiſſe Iaſoni,quàm nunc regnum Creuſæ, cum maius ſit beneficium vitam conſeruare,quàm regnum conferre, cum ſine vita inutile ſit regnum, & tamen ſpreta ea,à qua vitam conſeruatam habet,duxit eam,à qua regnum obtineat.[Magni Creontis).i.quem nunc tanti facis. [Et lingua dixit,tenui murmure) Subaudi cum,vt ſit concomitante tenui murmure,quia non congrueret puellæ audacter,vale,dixiſſe homini peregrino. Nec leges,dixi,ſed dixit,quia lingua nominatiui eſt caſus,vt decet metrum.

HVBER. MAre ſaucia) .i.amore pcuſſa. Virg.iiij.Æn. At regina graui iãdudũ ſaucia cura.[Male)In pniciẽ meã [Vt)Poſtq̃. [Acta).i.pte-

Vt poſitum thalamo tetigi male ſaucia lectum:
Acta eſt per lacrymas nox mihi, quanta fuit.
Ante oculos tauríque meos, ſegeteſque nefandæ,
Ante meos oculos peruigil anguis erat.

Hinc

*Hinc amor: hic timor eſt: ipm timor auget amorē,
Mane erat: & thalamo cara recepta ſoror,
Diſiectamque comas, auerſaque in ora iacentem
Inuenit, & lacrymis omnia plena meis.
Orat opem Minyis: petit altera habebit:
Aeſonio iuueni, quod rogat illa, damus.
Eſt nemus, & piceis, & frondibus ilicis atrum:
Vix illuc radijs ſolis adire licet.
Sunt in eo (fuerant certe) delubra Dianæ:
Aurea barbarica ſtat Dea facta manu.
Neſcio an exciderint mecū loca: venimus * ambo:
Orſus es infido ſic prior ore loqui.
Ius tibi, & arbitrium noſtræ fortuna ſalutis
Tradidit: inque tua eſt vitaque morſque manu.

rita.[Quanta fuit).i.tanta, quā ta fuit i.tota. [Ante oculos).ſ. meos, quia te amabam tantum tibi timebam, q̄ tota nocte videbar videre picula tua.[Hinc) Ab vna parte. [Timor).ſ. patris. [Ipſum timor).i.quanto magis timebam, tanto magis amabam. [Mane erat).i. factū erat mane.[Soror).ſ.mea Calciope.[Diſiectam comas).i.me habētem comas incomptas & ſparſas. [Iacentem in ora aduerſa).i. cubantem in faciem, quod faciunt, qui non poſſunt dormire. Iuuen. Cubat in faciē mox deinde ſupinus. [Omnia plena lacrymis).i.inuenit totū lectum humectatū meis lacrymis. [Orat).ſ.ſoror mea.[Minyis) Argonautis, vobis Theſſalicis. Nā ex Orchomeno, quod prius Minyeum vocabatur? colonos quoſdam ad Iolchon deductus conſtat, vt Str. ſcribit, vnde Argonautæ Minyæ dicti ſunt, Nam Iaſon ex Iolcho fuit. [Altera petit).ſ.ſoror mea. [Altera habebit) Sic.n.quidam lib.habent, & tunc intelligimus. [Altera habebat).ſ.ego Medea, ſi habebit, intelligimus Creuſam.i. altera petit altera capiet fructum. [Æſonio iuueni).i.Iaſoni.[Quod petit).ſ.opem. [Eſt nemus) Deſcribit locum, in quo Iaſon locutus eſt cum Medea, & eam rogauit in auxilium ſuum. [Atrum) Obſcurum.[Piceis) Picea ſpecies arboris. Virg. Procumbunt piceæ, interdum piceus adiectiuum eſt. Pix vero dr̄ ipſe liquor, qui ex ipſa arbore manat.[Frondibus ilicis).i.ilicibus frondoſis. [Vix illuc) Dicit ex denſitate vix poſſe illum locum illuſtrari à ſole.[Illuc) In illud nemus.[Delubra) Templa.[Certe fuerāt) Quaſi correctio, quia dixit ſunt. Dicit neſcio, an nunc ſint, certe fuerant. [Dea).i.ſimulacrū deæ Dianæ.[Neſcio, an exciderint) Cauendum eſt ne legatur, neſcis, quia neque ratio metri, neq; ſenſus patitur, ſed neſcio, & eſt ſenſus, neſcio, an ita oblitus ſis locorum, ſicut mei. [Neſcio, an loca exciderint).i.ex memoria lapſa ſint.[Mecum) Sicut ego excidi tibi.[Orſus es).ſ. incepiſti, ab ordior.[Infido ore) Infidis verbis.[Ius tibi) Verba q̄bus Iaſon ad Medeam vſus eſt, eam ſibi concilians.[Ius) Poteſtatem, arbitrium auctoritatem. [Salutis) Vitæ. [Manu,) Id eſt poteſtate.

*Hic amor: hic

* illuc

cubare

ASCENSIVS.

NOx mihi quanta).i.tanta.[Eſt acta mihi).i. à me.[Quanta fuit) Sic iiij. Æn. Nūc hyemem inter ſe luxu, quàm longe fouere.[Segeteſq; nefando).ſ. armentorum, vt Æn. iij. Telorꝫ ſeges, ac iaculis increuit acutis.[Ipſum timor auget amorem) Quia amor oritur ex ſollicitudine, & curis. [Cara ſoror).ſ.Calciope.[Inuenit diſiectam comas).i.habentem. [Comas diſiectas, & iacentem in ora aduerſam) Morem .ſ.impatienter amantium, & amore languentium.[Orat opem Minyis).i.Theſſalis. Nam Minyiæ Theſſaliæ ſunt populi Iaſonis in ea profectione comites, vt atteſtatur Orpheus in Argonauticis. Vnde Metam.vij. Iamque fretum Minyiæ Pegaſea puppe ſecabant, hoc eſt Argo a Pagaſe vrbe Megnaſiæ.[Pétit altera, & altera habebit) Meo iudicio, ſenſus eſt.[Ipſa petit altera).i.alteras res, quia opē petit.[Et habebit altera).i.alteras res, quia amiſſionem fratris, & ſororis.ſ.Medeæ. [Eſt nemus & piceis) Piceæ arbores à pice, quæ ex eis diſtillat, dicuntur.[Ilicis) Sunt glandiferæ de genere quercuum.[Sunt in eo) Corrigit per parentheſim dicens fuerant certe, q.d.neſcio, an adhuc ſint, nec legendum eſt, & fuerant, nec ſunt & in eo fuerant. [Si quem iuuat ipſa poteſtas) Imo multos poſſe iuuat, quamuis nocere nolunt.

Perdere poſſe ſat eſt, ſi quem iuuat iſta poteſtas:
  Sed tibi ſeruatus gloria maior ero.
Per mala noſtra precor, quorum potes eſſe leuamẽ:
  Per genus, & numen cuncta videntis aui:
Per triplices vultus, arcanaque ſacra Dianæ,
  Et ſi forte aliquos gens habet iſta deos:
O virgo miſerere mei: miſerere meorum:
  Effice me meritis tempus in omne tuum.
Quod ſi forte virum non dedignare pelaſgum:
  (Sed mihi tam faciles vnde deoſque meos?)
Spiritus ante meus tenues vaneſcat in auras:
  Quàm thalamo, niſi tu, nupta ſit vlla meo.
Conſcia ſit Iuno ſacris præfecta maritis:
  Et dea, marmorea cuius in æde ſumus.
Hæc animum, & quota pars * etiam mouere puellę
  Simplicis: & dextræ dextera iuncta meæ.
Vidi etiam lacrymas: an & eſt pars fraudis in illis?

HVBER. Perdere poſſe ſat eſt) Sententia rhetorica. Senſus eſt, ſi quis delectatur poteſtate ſatis ei debet eſſe quod poſſit nocere, nõ aũt debet nocere. [Si ipſa poteſtas) .i. poſſe. [Iuuat) Delectat. [Quem) .i. aliquem. [Eſt ſat) Sufficit. [Poſſe perdere) Poſſe interficere. Iuu. Et qui nolunt occidere quenquam, poſſe volunt. [Sed) Subaudi, licet poſſis me perdere. [Seruatus) .i. ego tu auxilio liberatus. [Ero maior gloria.) Quàm ſi paſſa fueris me mori. [Per mala) Adiurat Iaſon multis precibus, vt ſui miſereatur, & ſibi opem præſtet. [Leuamẽ) Auxilium. [Per genus) .ſ. tuũ. [Aui) .ſ. Phœbi, vel Solis: Nã Æetes filius fuit Solis, q. videt oĩa. [Triplices vultus) Virg. in iiij. Tria virginis ora Dianæ. Triplici aũt vultu depingebatur, quia ipſa eſt Luna in cœlo, Diana in terris, & ſiluis, Proſerpina apud inferos. [Arcana) Myſtica, quæ noctu celebrabantur. [Et ſi forte) .i. per iſtos Deos veſtræ gentis. [Si forte) Aliquos habetis. [Meorum:) Sociorum qui mecum ſunt. [Effice me tuum) Fac me tibi deditum, & obligatum. [Meritis) Beneficijs tuis. [Quod ſi forte) Pollicetur etiam ei Iaſon ſe perpetuo habiturum eam legitimam vxorem. [Non dedignare) Non ſpernis, & faſtidis. [Virum) Maritum. [Sed mihi) Sunt, qui corrumpant hunc verſum non intelligentes: eſt autem legendus ſic. [Sed mihi tam faciles vnde meoſque deos?) Cauendum autem ne dicamus deoſque meos: eſt autem ſenſus. [Sed vnde deos tam faciles) Subaudi, ſperem vel habeam? & vnde habeam deos. [Tam meos) .i. tam obſequentes mihi? ita .n. ſolemus loqui, ſpero te mihi facilem, & meum, & eſt verſus interpoſitus, quaſi per parentheſim. [Spiritus) .i. vita. [Ante vaneſcat) .i. abibit. [In auras) .i. ante moriar. [Quàm vlla ſit meo) Niſi tu [Conſcia) Confirmat promiſſionem ſuam per iuramẽtum, adducens Iunonem teſtem. [Sit conſcia) .i. teſtis .ſ. huius meæ promiſſionis. [Præfecta) .i. præpoſita, quia ipſa præeſt nubentibus. ſic ſupra Phyllis: Iunonemque toris quæ præſidet alma maritis. [Dea) Diana. [In æde) In templo, nam in ſingulari templum ſignificat, in plurali domum. [Hæc animum) Dicit, ex minima parte promiſſionum, quas fecit Iaſon, ſe potuiſſe moueri, & impelli ad id, quod petebat. [Hæc) .ſ. quæ à te ſunt dicta. [Et quota pars) .i. minima pars. [Poſſunt mouiſſe) .i. flexiſſe, lib. tamen vetuſti habent mouere, quod quidem accipiẽdum eſt præteriti temporis ſic, hæc mouere .i. mouerunt animum puellæ ſimplicis, & quota pars poſſunt .ſ. mouere. nam ſi infinitiuus ſit primã corripit. [Simplicis) Credulæ, vt ſupra. Simplicitas digna fauore fuit. [Iuncta) .ſ. in pignus fidei. [Pars fraudis in illis) .i. an & ipſæ ſciunt fallere? ſic Phyllis ſupra. Credidimus lacrymis, an & hæ ſimulare docentur? Hæ quoque hñt artes, quaque iubenĩ eũt.

* *horum*

ASCEN. Per triplices vultus,) Æn. iiij. Tria virginis ora Dianæ. Seru. dixit eandẽ eſſe q̃ Luna in cœlo, Diana in ſiluis, & Proſerpina apud inferos dicitur, vnde tris vultus hr̃e p̃dicatur pp triplicem poteſtatem, quæ numinibus ferè conceditur, & ſignificatur in Ioue p̲ fulmen triſulcum, in Neptuno per tridentẽ, & in Plutone p̲ Cerberum canem tricipitem. [Aui cuncta videntis) .ſ. ſolis, à nominatiuo auus. [Effice me tuũ) .i. tibi obnoxium. [Sed mihi) Pulcherrima reticẽtia pudoris, & amoris plena, q. d. Si auderẽ me tibi offerre maritũ, & velis hr̃e virum Pelaſgum, non eſt in terris, quẽ tibi præferrẽ. [Sed vnde) ſup. inueniã. Horat. ſerm. ij.

Vnde

Vnde mihi lapidem) Aut nanciſcar. [Deos tam faciles).i.qui,tam cito faciant,quod optem. [Et tam meos).i.mihi tam fauorabiles,q. d. maius eſt id bonum,q̃ vt optare audeam. Si tamen ita eſſet,Spiritus ante meus tenues vaneſcat in auras: Quam thalamo niſi tu, nupta ſit vlla meo.[Iuno ſacris p̃fecta maritis).i.pronuba.Virg.iiij.Æn.Iunoni ante oẽs,cui vincla iugalia curæ.[Et quota)q.d.etiam minima.[An & eſt pars fraudis in illis)ſic Phyllis.Credidimus lacrymis,an & hæ ſimulare docentur?Hæ quoque habent artes,quaque iubentur,eunt.

Sic cito ſum verbis capta puella tuis.
Iungis & æripedes inaduſto corpore tauros:
Et ſolidam iuſſo vomere findis humum.
Arua venenatis pro ſemine dentibus imples:
Naſcitur & gladios, ſcutaque miles habens.
Ipſa ego, quæ dederam medicamina, pallida ſedi:
Cum vidi ſubitos arma tenere viros:
Donec terrigenæ (facinus miſerabile) fratres
In ſe conſtrictas conſeruere manus.
Peruigil ecce draco ſquamis crepitantibus horrens
Sibilat: & torto pectore verit humum.
Dotis opes vbi erant? vbi erat tunc regia coniux?
Quique maris gemini diſtinet Iſthmos aquas?
Illa ego, quæ tibi ſum nunc denique barbara facta,
Nunc tibi ſum pauper, nunc tibi viſa nocens:
Flammea ſubduxi medicato lumina ſomno:
Et tibi, quæ raperes, vellera tuta dedi.
Proditus eſt genitor: regnum, patriamq́ue reliqui:
Munus, in exilio * quod licet eſſe, tuli.
Virginitas facta eſt peregrini præda latronis:

HVBER. Capta) Decepta. [Sic ſum)Cum iuraſſes per Iunonem, & Dianam, & iunxiſſes dexteram dexteræ meæ, & addidiſſes lacrymas. [Iungis) Dicit quemadmodũ implorato auxilio & impetrato, ipſe Iaſon incepit facere, q̃ ſupra memorauit ei fuiſſe facienda,cum dixit.[Dixerat interea tibi rex &c. [Inaduſto) Vel valde vſto, vel non vſto, q.a licet ſemper efflarent ignem, nunquam tñ eo igne vrebantur.[Solidam)Duram.[Pro ſemine).i.loco ſeminis. ita enim ſparſit Iaſon dentes ſerpentis, ſicut ſpargit ſemen.[Gladios) .i.enſes. [Ipſa ego) Habet emphaſim,vult autem intelligere. quanto magis tu,& reliqui debuiſtis timere? [Pallida) Timida,conſequens pro antecedenti. Luc. Ipſaque inexpertis qđ primum fecerat herbis, Expauit Medea nefas.[Subito).i.ſubito natos.[Terrigenæ) .i.geniti ex terra.[Facinus).i.factum. [Conſeruere)Cõmouere.[Conſtrictas) .i.ſtrictis,hoc eſt nudis enſibus armatas.[Ecce) Magnum,& improuiſum aliquid ſignificat. [Crepitantibus) Reſonantibus.[Horrens) Aſper. ſunt enim ſerpentes ſquamiferi. Virg. Ter collo ſquamea circum Terga dati.[Sibilat)Proprie dixit de ſerpente.Virg.Sibila lambebant linguis vibrãtibus ora.[Torto)Obliquo,ſinuoſo.[Dotis opes) Medea ita amplificat beneficium ſuum,vt doti id anteponat.[Vbi erant) q. d. non quærebas tunc dotem cum ſolum de ſalute tibi cogitandum putares.[Regia) .i. regio ſanguine creata,vt nunc iactas eſſe iſtam tuam. [Iſthmos) Subaudi,vbi erat? id eſt Corinthus,quæ eſt in Iſthmo,dixi in epiſt.Hermi ſuper eum locum. Qua duo porrectus longe freta diſtinet Iſthmos, & in epiſt. Phædræ ſuper eum locum. Æquora bina ſuis oppugnant fluctibus Iſthmon.[Diſtinet)Diuidit.[Gemini)Vt ſupra,Hic Ephirembimarem.[Illa ego) Dicit ſe fuiſſe,quæ ei tot,& tanta pericula ademerit. [Nunc denique)Nam tunc non tibi videar barbara,nec ſpernenda,cum à me opem expeteres.[Nunc tibi ſum pauper)ſubaudi,ego illa.[Quæ nunc tibi).i.iudicio tuo. [Sum viſa) .i.putata.[Nocens) ſcelerata,venefica. [Subduxi) .i. remoui. [Flammea) Ignea habent .n. ſerpentes oculos lucentes in modum ignis.Ouid.in iij. Met.de ſerpẽte,quem Cadmus interfecit. Igne micant oculi. [Medicato) .i. medicamine quodam victo. [Quæ raperes) .i. quæ rapere poſſes. [Tuta) .i. tu tutus,& ſine periculo ſalutis tuæ. [Proditus) Deceptus. [Munus quodlibet) Ita quidam legunt: vt ſit. ego tuli eſſe quodlibet munus in exilio: placet tamen magis, vt legatur

*quodlibet

legatur,quod licet,& tunc erit ſenſus magis exprobans ingratitudinem Iaſonis ſic, ego pro ſupradictis habui hanc remunerationem,quod licet mihi eſſe in exilio.[Tuli).i.accepi.[Virginitas)Mea.[Præda)Rapina.[Latronis)Prædonis.ſ.tui Iaſonis, quia non vt maritus te geſſiſti, ſed vt prædo.

ASCEN. IVngis & æripedes &c.) Docet quæ beneficio ſuo peregerit.[Corpore inadusto).i. non adusto,ſed illæſo ab igne,quem naribus efflabant.[Facinus miſerabile) Acclamatio πάθος habens,q.d.indignum eſſe illos periſſe,vt perfidus ſaluetur. [Dotis opes vbi erant?) q.d.niſi meis tunc operibus adiutus fuiſſes,nunquam ad regnum aſpiraſſes. [Somno me).i. per medicamentum inducto in ſerpentem.

Optima cum cara matre relicta ſoror.
At non te fugient ſine me germane reliqui:
Deficit hoc vno littera noſtro loco.
Quod facere auſa mea eſt,nō audet ſcribere dextra:
Sic ego, ſed tecum, dilaceranda fui.
Nec tamen extimui (quid enim poſt illa timerem?)
Credere me pelago fœmina, iamque nocens.
Numen vbi eſt? vbi Dij meritas ſubeamus in alto,
Tu fraudis pœnas, credulitatis ego.
Compreſſos vtinam Symplegades eliſiſſent:
Noſtraque adhærerent oſſibus oſſa tuis.
Aut nos Scylla rapax canibus miſiſſet edendos:

HVBER. SOror).ſ.mea Chalciope. [Cum matre).ſ. Idya, ita enim teſte Heſiodo vocata eſt mater Medeæ, licet quidam dicant filiam fuiſſe Æetę, & Hypſæ, & Dio. dicat fuiſſe filiam Æetæ ex Hecate.[At nō te) Fratrem Abſyrtum a ſe interfectum dolet: dicit ergo. [O germane) Abſyrte.[Ego fugient) De patria.[Non reliqui te ſine me) Nam Medea eū ſecum duxit,& cū pater eam inſequeretur, dilacerato fratre, & membris in varijs locis ſparſis (vt alibi diximus)patrē remorata eſt.[Littera)Epiſtola.[Vno).i.ſolo.[Deficit)Non habet animum. quia ex omnibus, q̄ pro te feci,hoc vnum eſt,quod nō audeo ſcribere.[Sic)ſicut frater dilaceratus eſt à me. [Sed tecum) Quia etiam tu meruiſti. [Quid enim timerem poſt illa) Nam qui maiora auſus eſt, non timet minora. dicit igitur.[Ego fœmina,& iam nocēs.) Duo ponit,q̄ nauigationem timere ſolent fœmineus ſexus timidus eſſe,conſueuit.[Fœmina,)q.d.naturaliter timida.[Iam nocens.)Quæ iam admiſeram ſcelus fraternæ cædis,ex mala .n. conſcientia ſolent magis timeri pericula.Iuuen.Hi ſunt,qui trepidant,& ad omnia fulgura pallent. [Non extimui credere)Non verita ſum cōmittere me pelago.[Quid.n.) Parentheſis eſt.[Numen).ſ.Dianę Iȩſæ.[Dij).ſ.omnes,per quos tu peieraſti.[Vbi).ſ.ſunt qui nos puniāt inter nauigandū. [Subeamus).ſ.ambo,hoc eſt ego,& tu. eſt autem prolepſis.[Tu).i.ſub eas. [Pœnas fraudis)Quia me decepiſti.[Et ego pœnas credulitatis).i.ego puniar. quia tibi nimium facile credidi,cauendum ne legatur crudelitatis,nam ratio metri nullo pacto exigit,de enim ſyllaba ſecunda eius dictionis longa naturaliter eſt, quam non liceret breuiari. [Symplegades) Dicit quod vellet ſe fuiſſe comprehenſam,& eliſam inter ſymplegades,ſunt autem ſymplegades ſcopuli duo in Boſphoro Thracio,quos aliquando concurriſſe poëtę finxerunt,fortaſſe propter opinionem,quam metus nauigantium fecit,nam cum loca ita ſint anguſta: vt ſinus,non tranſitus procul viſentibus videantur,ob metum arbitrati ſunt ſeiungi ſcopulos, qui antea iuncti videbantur, crediderunt que cum euntibus inter ſe ſaxis quæ diſiuncta interdum videbantur ſolida abſumi,intercipique nauigia dicuntur autem à συμπλήττω.i. concutio dicuntur etiam à græcis συνδρομάδες.i.concurrentes,inde & Iuuen.& concurrentia ſaxa, Cyaneas. dicuntur & Cyaneæ.i.nigræ.nam κύανον,nigrum ſignificat.inter hæc ſaxa Iaſon eūdo in Colchos, & redeundo cum magno diſcrimine tranſiſſe dicitur. Luc.lib.ij.Vt Pagaſea ratis peteret cum Phaſidos vndas, Cyaneas tellus emiſit in æquora cautes. Rapta puppe minor ſubducta eſt montibus argo: Vanaque percuſſit pontum Symplegas inanem: Et ſtatura redit.dicit igitur Medea vtinam fuiſſemus compreſſi,& interfecti inter Symplegadas,cū tranſiuimus per eas. [Eliſiſſent).i. compreſſiſſent.[Adhærerent tuis).i. vtinam ambo ſimul fuiſſemus colliſi, & confracti

confracti. ita vt oſſa mea fuiſſent coniuncta oſſibus tuis. [Scylla) In mari ſiculo, nautæ magis pelagi deſidentis vorticibus territi vndas (vt Iuſtinus ſcr.) latrare putauerunt: quas ſorbentis æſtus vorago colligit. Hinc fabulæ Scyllã, & Charybdim peperere, hinc latratus auditos, hinc mõſtri credita ſimulacra. Hanc aũt Scyllam Phorci & Crathæidos nymphæ filiam ferũt, quam cum amaret Glaucus deus marinus, cuius amore Circe tenebatur, qm̃ ipſe eam ſperneret illa irata fontem, quo Scylla ſe abluere ſolebat, venenis quibuſdam infecit, in quẽ cum illa deſcendiſſet, pube tenus in feras, hoc eſt marinos canes mutata fertur, quæ tranſeuntibus nauibus periculoſiſſima eſſe fertur, de qua nũc intelligit. Altera fuit filia Niſi Megarẽſium regis, quæ Minoë patriam ſuam Megara obſidente eius amore capta eſt, cumq; Niſus eius pater purpuream comam ita conſecratam hr̃et, vt quoad illam intactam teneret, patria potiret̃, neque ab vllo ei imperium auferri poſſet. Scylla vt hoſti, quem amabat, placeret, comam patris clã obſcidit, & patrem, patriamque ei ꝓdidit quæ poſtea cum ab eo præter ſpem ſperneretur, dolore in auem cõuerſa eſt, pater quoque Niſus deoꝝ miſeratione in auis formam & ipſe mutatus dr̃. Hæ volucres perpetuas inter ſe gerunt inimicitias, vt oſtendit Virg. in Georg. Aduertendum eſt tñ, quod hęc Scylla Niſi interdum pro mõſtro maris à poëtis ponit̃, vt à Virg. in Buc. Quid loquar aut Scyllam Niſi &c. item ab Ouid. in lib. ij. de Remed. Prętерita cautus Niſeide nauita gaudet. Ait ergo. [Aut Sc. ra. vo.) Quæ naues in ſe rapit. [Canib.) pp fabulam, vt diximus. ſic Virg. in Buc. Ah timidos nautas canib. laceraſſe marinis.

ASCEN. DEficit hoc vno,) q. d. id perſcribere nequeo, quõ fratrem ſaltẽ diſcerpſerim. ſic vj. Æneid. Ter patriæ cecidere manus &c. [Credere me pel.) Id Iuuen. Sat. vj. Late docet fœminas videlicet. amatores, ac mœchos ſequẽtes nihil vereri maris tẽpeſtatẽ. [Symplegades el.) ſpõdaicus verſus pondus in ſenſu hñs. Nam in grauiori exitio optamus minus.

Debuit ingratis Scylla nocere viris.
Queq; vomit totidem fluctus, totidemq; reſorbet:
Nos quoque Trinacriæ ſuppoſuiſſet aquæ.
Soſpes ad Hæmonias, victorque reuerteris vrbes:
Ponitur ad patrios aurea lana deos.
Quid referam Peliæ natas pietate nocentes?
Cæſaque virginea membra paterna manu?
Vt culpent alij, tibi me laudare neceſſe eſt:
Pro quo ſum toties eſſe coacta nocens.
Auſus es ò (iuſto deſunt ſua verba dolori)
Auſus es Aeſonia dicere cede domo.
Iuſſa, domo ceſsi natis comitata duobus,
Et, qui me ſequitur ſemper, amore tui.
* At ſubito noſtras vt Hymen cantatus ad aures

HVBER. DEbuit) qa & ipſa aliqñ iter amãtes fuit. Charybdis vt Ser. ſcr. mulier fuit voraciſſima, quæ quia Herculi boues rapuit, à Ioue fulminata eſt & in mare p̃cipitata, vnde naturã priſtinam ſeruat, nam ſorbet vniuerſa & ẜm Sal. ea circũ littus Tauro minita nũ egerit. de his duobus periculis Virg. in Æn. Dextrũ Scylla latus lęuũ implicata Charybdis Obſidet. [Suppoſuiſſet) ſubmerſiſſet. [Nos quoq;) ſicut & alia oĩa. [Trinacriæ). i. Siciliæ nã, vt diximus, Sicilia eſt, q̃ Trinacria dr̃. [ſoſpes) Incolumis. [Et vi.) Cõpos voti, quia potitus es aureo vellere. [Hæmonias) Theſſalicas. [Ad deos patrios). i. Theſſalicos, tanq̃ monumentum victoriæ. [Quid referam) Cõmemorat aliud ſuum erga Iaſonem beneficium, qa in eius gratiam perſuaſit filiabus. [Peliæ) Vt patrem iugularent, pollicita ſe reducturam eũ ad ætatem iuuenilem: quod cũ illæ feciſſent: Medea mortuum eum reliquit, qa ſciebat ab eo non amari Iaſonẽ. [Nocẽtes pietate) Quia non interfecerũt patrem, niſi pp pietatem, vt. ſ. ei prodeſſent. [Pietate) Nimio amore erga patrem. [Cæſa) Inciſa, lacerata. [Virginea) Puellari. hanc fabulã ſcr. ple. Ouid. lib. vj. Met. [Vt). i. quãuis. [Alij cul.) i. dãnent ea, quæ feci. [Tibi eſt neceſſe laud. me) qa tuo amore cõpulſa ea feci. [Pro quo). i. cauſa cuius. [Auſus es) oñdit ingratitudinẽ Iaſonis, q. poſt tãta beneficia ipſam Medeã ab ſe eijcere auſus eſt. [O iuſto) Parẽtheſis eſt, q. d. nõ poſsũ exprimere dolorẽ, quẽ ꝯcepi. [Auſus es) cõduplicatio eſt. [Cede) Abi. [Æſonia) Patris mei

*Vt ſubito noſtras hymen

mei Æſonis. Nam,vt ſupra diximus, in arg. Iaſon ſpontaneum diuortium Medeæ perſuadere conatus eſt. [Iuſſa).ſ.à te. [Ceſſi) Abij, diſceſſi. [Duobus natis) Quos ex te ſuſcepi. [Et amore tui) Subaudi comitata. [Qui).ſ.amor. [Semper ſequitur me).i.qui nunquam me derelinquit. [At ſubito) Corrigendus eſt hic textus,vt ſenſus,& ratio metri conſtet,nã ſic legendum eſt. At ſubito noſtras vt Hymen cantatus ad aures. [Venit &c.) Senſus eſt, at poſtquam audiui carmina veſtra nuptialia,vobis quidem ſocialia,ſed mihi funebria,pertimui. pendet enim ordo vſque ad hunc locum. eſt autem talis. [At) Pertimui. [Vt).i.poſtquam. [Hymen cantatus).i.cantibus celebratus. nam vt alibi diximus,inuocabatur in nuptijs,vt,vulgus hymen hymenæe vocant, hymenæe frequentant.

Ascen. Ebuit ingratis Scylla nocere viris) Quia & Glaucus illi ingratus fuerat. [Quæque viris) Caryb.ſ.vtraque autem eſt in mari Siculo. [Soſpes ad Hem.) Reuerſum in patriam Iaſonem videlicet. [Theſſaliam) Quam non recte tunc vocaſſet Theſſaliam, nondum.n.ſic dicta erat,ſed poſtmodum à Theſſalo cõmuni Iaſonis,ac Medeæ filio) Exprobrat Medea propter ingratitudinem eius,vocat ergo Hæmonias vrbes Theſſalicas, ab Hæmone.n.rege dicta eſt Theſſalia,prius Hæmonia. [Aurea lana) Aureum vellus. [Quid referam Peliæ,) q.d.etiam ſuaſu meo compulſæ ſunt filiæ Peliæ patrem occidere, putantes ſe pie cum eo acturas,hoc eſt ipſum ad iuuentam ætatem renouaturas. id aũt ſuaſi Med.in vltionem quia Iaſonis fratres,& (vt quidam aſſerunt) patrem occidi fecerat Pelias. [Nocentes ergo pietate) Quia putabant ſe rem piam acturas. [Hymen can.) i.carmen nuptiale, quod epithalamium dicitur,accipimus enim nomina deorum pro rebus,quibus præſunt.

Venit: & accenſo lampades igne micant:
Tibiaque effudit ſocialia carmina, vobis,
At mihi, funeſta flebiliora tuba:
Pertimui: nec adhuc tantum ſcelus eſſe putabam:
Sed tamen in toto pectore frigus erat.
Turba ruũt:& hymẽ clamãt: * hymenęe frequẽtãt.
Quò propior vox eſt: hoc mihi peius erat.
Diuerſi flebant ſerui: lacrymaſque tegebant.
Quis vellet tanti nuncius eſſe mali?
Me quoque, quidquid erat, potius neſcire iuuabat:
Sed, tanquam ſcirem, mens mea triſtis erat.
Cum minor è pueris iuſſu, ſtudioque videndi
Conſtitit ad geminæ limina prima foris.
Hinc,mihi,mater abi,pompam pater,inquit, Iaſon
Ducit: & adiunctos aureus vrget equos.
Protinus abſciſſa planxi mea pectora veſte:
Tuta nec à digitis ora fuere meis.
Ire animus mediæ ſuadebat in agmina turbæ:
* Sertaque compoſitis demere rapta comis.
Vix me continui, quin ſic laniata capillos
Clamarem, meus eſt: inijceremque manus.

Hvber. Ampades) Faces nuptiales. [Micant) Splendẽt. [Tibiaq;) Tibiæ adhibebant nuptijs: Tubæ vero funeribus. Perſius,hinc tuba candelæ &c. [Tibiaq;).ſ.poſtq̃. [Effudit) Emiſit. [Carmina ſocialia vobis).i.tibi,& vxori tuę p̃bentia ſignum ſocietatis.i.matrimonij. [At mihi).ſ.effudit carmina. [Flebiliora).i.triſtiora. [Tuba funeſtra).i.quę funeribus adhiberi ſolet,vt ſupra diximus,nam erat etiam militaris tuba ad acuendos aĩos militum ad pugnam. [Tantum ſcelus) Vt legitime duceres illam. [Frigus).i.timor. [Turba ruunt) Syntheſis eſt in numero. [Ruunt) Properant. [Hymenæe) Sic legendum eſt in vocatiuo, non aũt Hymenæa: quia nulla rõne poteſt talis accuſatiuus reperiri,faceret.n.vel latine Hymenæum,vel græce Hymenæon, vt alibi diximus. [Quo) Quanto. [Hoc).i.tanto. [Peius erat).i.magis angebar [Diuerſi).i.in diuerſis locis domus. [Tegebant) Nõ enim audebant clare flere. [Quis) q.d.nullus, quia malaꝵ rerum inuiti nuncij eſſe debemus. [Iuuabat).i.placebat mihi ignorare. [Tanquam).i.quaſi fuiſſem plene inſtructa, & ſcirem te vxorem ducere. [Minor).ſ. natu,

*Hymenæa frequẽtant. Hymenæa.ſ.feſta.

* Raptaq; cõpoſitis demere ſerta comis.

natu,& ætate.[E pueris)Ex duobus filijs noſtris.[Iuſſu)Mandato meo.[Studio) .i.cupiditate,quia pueri cupidi ſunt videre omnia noua.[Geminæ).i.duplices. Ouid.in Am. Me duplices occuluere fores.[Foris)Genitiuus eſt hoc loco ſingularis.[Conſtitit) .ſ. vt videret, quid fieret.[Hinc)Ex limine domus.[Mater abi)Verba pueri ad Medeam. [Pompam) .i.nuptialem triumphum & apparatum [Aureus).i.veſtibus aureis indutus.[Vrget).i.præmit.[Equos adiu.) i. vehitur curru,& ducitur ab equis.[Protinus)Statim auditis illis verbis. [Planxi) .i. percuſſi.[Abſciſſa) Lacerata.[Nec fuere tuta)Quia dilacerata ſunt. [Animus)Voluntas,impetus animi.[Suadebat).ſ.mihi.[Ire in agm.)i.ire in mediam multitudinem, quæ circum te, & ſponſam tuam erat. [Et demere) .i. auferre. [Rapta) Coronas,quas habebat ſponſa tua. [Compoſitis)Ornatis.[Laniata cap.)ſ.meos. [Sic) .i.ita lacerata,& ſquallida. [Quin) .i.vt non.[Meus eſt).ſ.maritus Iaſon [Inijceremque ma.)i.eum mihi caperem, & mihi debitum ipſa vendicarem. diximus ſupra de iniectione manus in epiſt. Oreſtis, cum expoſuimus: Inijce non timidas in tua iura manus.

Ascen. Hymen clamant).i.repetunt hanc vocem Hymen dicentes,Hymen,ô Hymenęe,ô Hymenæe,vt eſt apud Catul. & locutus eſt,ſicut in Euangelio, Vocatis me Magiſter, & Domine. [Hymenæa) .ſ. feſta,aut gaudia,aut carmina,aut alia ad legitimas nuptias pertinentia. eſt .n. adiectiuum Hymenæus, a, um. ſed ponitur hic ſubſtantiue verum Deus ipſe etiam Hymenæus dicitur,nam græce Hymen dicitur membrana, ſeu pellicula virginalis clauſtri. [Putatur tamen Hymenæus fuiſſe vir quidam Athenienſis, defenſor virginum in bello,ita vt eius præſidio ad legitimas nuptias peruenerint, vnde eius nomen in nuptijs fauſtis,& legitimis frequentabant,quamuis non deſint,quam Veneris, & Bacchi filium putant. apud Romanos aût Talaſſio vocatur nuptiale carmen,quia Talaſſio clamitando ſeruata eſt in captu Sabinarum egregiæ puellæ virginitas,vt docet Plin.lib.j.[Quo).i.quâto.[Propior) .i.vicino vox eſt.[Hoc).i.tanto.[Peius).i.moleſtius erat mihi.[Quis vellit)q.d.nullus. [Aureus)Pulcher aut auro ornatus. [Laniata capillos) .i. habens capillos laniatos,& diſciſſos.

Hymen

Hymenæus

Talassio

Læſi pater gaude: Colchi gaudete relicti:
  Inferias vmbræ fratris habete mei.
Deſeror, amiſsis, regno, patriaque, domoque,
  Coniuge: qui nobis omnia ſolus erat.
Serpentes igitur potui, taurosque furenteis,
  Vnum non potui perdomuiſſe virum.
Quæque feros repuli doctis medicatibus ignes:
  Non valeo flammas effugere ipſa meas.
Ipſi me cantus * artes, herbæque relinquunt.
  Nil dea, nil Hecates ſacra potentis agunt.
Non mihi grata dies: noctes vigilantur amaræ:
  Nec tener in miſero pectore ſomnus adeſt.
Quæ me non poſſum, potui ſopire draconem:
  Vtilior cuiuis, quàm mihi, cura mea eſt.
Quos ego ſeruaui, pellex amplectitur artus:
  Et noſtri fructus illa laboris habet.

Huber. Læſe pater) Conuertit ſermonem ad eos, quos vr̃ læſiſſe,dicens: nunc factam eſſe eo℞ vindictam.[Læſe).ſ.à me.[Colchi) Populi regionis meæ.[O vmbræ fratris) Quem ego crudeliter interfeci. [Habete inferias) .i. eſtote placatæ, & habete vobis factas inferias ex malis meis exiſtimabantur.n. fieri inferiæ mortuis .i.ſacra quoties eorum inimici, vel hoſtes fuiſſent, vel morte,vel alio ſupplicio affecti. inde Virg. lib. x. Totidem quos educat Vfens Viuentis rapit inferias. & Pyrrhus apud Ouid. Placet Achilleos mactata Polyxena manes. ſunt .n. inferiæ ſacra mortuorum. [Deſeror) Ecce quomodo ei ferantur inferiæ. [Deſeror) Viua derelinquor. [Regno,patriaque,domoque amiſſis,&c.) Syntheſis eſt. [Coniuge).ſ.amiſſo.[Qui ſolus erat omnia) Quam omnia amiſſa æquo animo ferebam,dũ modo eum haberem, ſic Briſeis ad Achillem. Tot tamen amiſſis te compenſauimus vnum. Tu dominus,tu vir,tu mihi frater eras. [Serpentes igitur) Conqueritur,quod potuerit domare ſerpentes,& tauros,& non potuerit domare Iaſona,& in amore ſuo retinere.[Vnum)

* herbæq;, arteſq;

Id

Id eſt ſolum.ſ.te.[Quæque) Duæ ſunt dictiones.i.& ego,quæ.[Repuli).i.remoui,repuli au tem legendum eſt non reppuli. Nã poſt re geminatur conſonans in tribus preteritis,reppuli,repperi,rettuli,in reliquis ſeruat naturam præſentis.[Medicatibus).i.medicaminibus, ab eo,quo eſt,hic medicatus quartæ declinationis.[Flammas).i.ignes amoris.[Cantus) Incantationes.[Herbæque) Vires herbarum.[Arteſque).ſ.magicæ.[Dea).ſ.Diana.[Sacra Hecates).ſ.Proſerpinæ. Diodorus,tamen ſcribit, Hecatem filiam fuiſſe Perſæ, fratris Æetæ viri crudeliſſimi, quæ audacia, & immanitate patrem ſuperauit, quæ cum ad venena mortifera ſummum ſtudium impendiſſet,prima aconitum inuenit, vim, naturamque cuiusque veneni in cibis,quos aduenis dabat,experta.his rebus admodum edocta veneno patrem ſuſtulit,deinde regno aſſumpto templum Dianæ ſtatuit,cui nauigantes hoſpites ſacrificabat,exiſtimãs ea crudelitate ſuum nomen clarius futurum, ex hac & Æeta patruo, vult Diod. natam Medeam,Circem,& Ægialeum,ſed de matre Idya,de qua ſupra diximus,certior eſt opinio.ergo Hecatem intelligamus Proſerpinam,quę omnibus magicis præeſſe dicitur,quam & ipſa Medea vij Met. inuocaſſe dicitur his verbis. Tuque triceps Hecate,quæ ceptis conſcia noſtris, Adiutrixque venis.& ſupradicto loco. Statuitque aras é ceſpite bias,Dexteriore Hecates,at læua parte Iuuentę,& item, Ibat ad antiquas Hecates Perſeidos aras, ex quo oſtendit eam Medeæ pro numine cultam fuiſſe.[Sacra) Quæ facio,vt tuum animum flectat ita ipſe loco ſu pradicto.Haud procul egeſta ſcrobibus tellure duabus Sacra facit &c.[Nil agunt).i.nil proſunt.[Non grata).i.non iucunda.[Amaræ) Acerbę,plenę anxietatis.[Somnus) i.ſopor.[Miſeram).ſ.me.i. nec dormio.[Quæ).ſ.ego.[Non poſſum me).ſ.ſopire.i.dormire facere. [Draconem) Peruigilem.[Cura) Diligentia,ars eſt.[Pellex) Concubina.[Quos ego ſeruaui).ſ.a morte.[Fructus) Vtilitatem. tranſlatio eſt ſumpta,vel à terra, vel ab arboribus.

Hecates (manuscript margin note)

ASCENSIVS.

LÆſe pater. &c.) Docet ſe iuſtas dare pœnas patri,& Colchis,alijſque,quas amore Iaſonis offenderat.[Habere inferias).i.ſacrificia,quæ inferis fiebant occiſione facta,quã inferi nimirum gaudent.[Coniuge: qui) Qua propter ipſum cetera dereliquerat. [Quæque fero repuli) Vnum p, poſuit,vt dactyllus ſit. nam vſus multorum reppulit, habet, nec ſtaret hic verſus,ſi reppulit ponatur.[Doctis medicatibus).i.per medicamentum doctorum,aut medicamentis docte adhibitis.[Sacra Hecates) Quæ magicis artibus præeſt.[Mea cura) Non accipitur hic pro ſolicitudine,ſed quaſi pro curatione,& Medela, quam curamus morbos,non quatorquemus,& vrimus corda.[Cuiuis).i.cuilibet alteri.[Pellex græcum eſt, licet à pellendo quidam deductum putent.

Forſitan &, ſtultæ dum te iactare maritæ
 Quæris: & iniuſtis auribus apta loqui:
In faciem, moreſque meos noua crimina fingis.
 Rideat: & vitijs læta ſit illa meis:
Rideat: & tyrio iaceat ſublimis in oſtro:
 Flebit: & ardores vincet aduſta meos.
Dum ferrum,flammæque aderunt,ſuccusq; veneni:
 Hoſtis Medeæ nullus inultus erit.
Quòd ſi forte preces præcordia ferrea tangunt:
 Nunc animis audi verba minora meis.
Nam tibi ſum ſupplex: quod tu mihi ſæpe fuiſti:

HVBER. FOrſitan) Communis eſt ſuſpicio vxorum de maritis,quod de eis apud amicas maledicant, vt alibi diximus.[Iactare) Oſtentare,laudare.[Apta) Conuenientia.ſ. de vitijs vxoris tuæ, quæ vt eſt iniuſta,ita libenter audiet.[In faciem moreſque meos).i.maledicis de pulchritudine, & moribus meis.[Noua) Inaudita. [Figis) Comminiſceris mentiris.[Rideat) Pro ridebit.[Rideat) Hæc concedentis eſt per indignationem. & ſubauditur,

Nec moror ante tuos procubuiſſe pedes.
Si tibi ſum vilis: communes reſpice natos:
Seuiet in partus dira nouerca meos.
Et nimium ſimiles tibi ſunt: & imagine tangor:
Et, quoties video, lumina noſtra madent.
Per ſuperos oro, per auitæ lumina flammæ,
Per meritum, & natos pignora noſtra * duos:
Redde torum: pro quo tot res inſana reliqui:
Adde fidem dictis: auxiliumque refer.
Non ego te imploro contra tauroſque, viroſque:
Vtque tua ſerpens victa quieſcat ope.
Te peto: quem merui: quem nobis ipſe dediſti:
Cum quo ſum pariter facta parente parens:
Dos vbi ſit, quæris: campo numerauimus illo:
Qui tibi laturo vellus, arandus erat.
Aureus ille aries villo ſpectabilis aureo,
Dos mea: quam, dicam ſi tibi, redde, neges.
Dos mea, tu ſoſpes: dos eſt mea, graia iuuentus:
I nunc, Siſyphias improbe confer opes.
Quod viuis: quod habes nuptã, ſocerumq; potẽtẽ,
Hoc ipſum, ingratus quod potes eſſe: meũ eſt.
Quos equidem actutum, ſed quid prædicere pœnã
Attinet? ingentes parturit ira minas.
Quò feret ira, ſequar: facti fortaſſe pigebit:
Et piget infido conſuluiſſe viro.
Viderit iſta Deus: qui nunc mea pectora verſat:
Neſcio quid certe mens mea maius agit.

*tuos.

licet. [Sublimis) Superba. [Oſtro Tyrio).i.purpura. q̃ apud Tyron abundat. [Flebit) Subaudi tñ. [Adusta) Cremata. [Vincet meos ardores) Quia magis ardebit, q̃ ego nunc ardeo. [Dum ferrum) Enumerat ea, p quæ poſſit ſe vlciſci. [Succusque veneni).i.ſuccus venenoſarum herbarum. [Inultus) Impunitus. [Quod ſi forte) Precatur nunc Iaſona. [Meis animis) Quia ſum ſuperba, & alta aĩo, licet humilibus verbis tibi ſupplicem, & ſignificat eã, qualem Horat. præcepit. Sit Medea ferox, inuictaq;. [Qd) .ſ.eſſe ſupplicem. [Procubuiſſe).i.iacere? ſicut ſupplicantes facere ſolent. [Si ſum vilis tibi) Si me paruiſacis. [Communes) Ex vtroque noſtrum genitos. [Seuiet) Faciet aliquid crudele. [Et nimium ſimiles) Adducit eos in gratiam, oſtendens eſſe ſimili patri. [Tangor) Delector. [Imagine) ſimilitudine. ſic Dido ad Æneam lib.iiij. Æn. Si quis mihi paruulus aula Luderet Æneas, qui te tantum ore referret. [Madent).i. rigantur lacrymis, quia per eos recordor tui. [Lumina,) Id eſt radios: & lucem. [Flammæ, auitæ).i.Solis aui mei, flãmæ autem dixit, quia Dicunt Solem eſſe igneum. [Meritum) Beneficium, quod tibi præſtiti. [Pignora) Quia filij ſunt pignora matrimonij. [Torum) Ius tori, id eſt matrimonium. [Inſana).i.amore demens. [Tot res) Patrem patriam, matrem, & ſororem. [Adde fidem dictis,) Id eſt fac, vt dicta tua ſeruentur, & fidem habeant. [Refer).i.redde, ſicut ego dedi tibi, quod eſt iuſtiſſimum. [Nõ ego) Dicit ſe præſtitiſſe auxilium in maiori re, q̃ ipſa petat. [Imploro) Inuoco. [Contra tauros) Sicut tu imploraſti meum. [Quieſcat) Dormiat. [Victa) ſopita, notandum eſt poſuiſſe ſerpentem fœminino gñe, ſicut, & Iuuen. Et mouiſſe caput viſa eſt argentea ſerpens: nam vtriuſque generis. [Ipſe dediſti).i.tu propria voluntate, & ſponte. [Cum quo pariter ſum facta parente,) id eſt ex quo ſuſcepi filios. [Dos vbi) Reſpondet obiectioni: quæ poſſet fieri de dote. [Campo) Ecce reſponſio. [Numerauimus).ſ.dotem. [Qui erat arandus) Vt ſeminare dentes ſerpentis. [Tibi laturo,) id eſt ablaturo. [Vellus).i.lanam auream, & eſt ſenſus accepiſti a me dotem magnam cum taurorũ ferocitas per me compreſſa eſt, & ira terrigenarum, & denique cum abſtuliſti vellus aureum, nam cum id per me habueris, eſt dos mea. [Spectabilis) Pulcher. [Villo) Pilo, & lana. [Quã) Dotẽ. [Neges).i.nolis mihi reddere. [Tu ſoſpes) i.vita tua pſeruata eſt dos mea. [Graia iu.) i.oẽs ſocij tui per me ſeruati ſunt. [Improbe) Perfide. [I nunc) Irriſio eſt; [Confer).i.compara. [Opes Siſyphias).i.opes Creõtis

tis filij Siſyphi. Siſyphias autem contumelioſe dixit,qm̄ conſtat eum fuiſſe latronem, q. ſuis latrocinijs maximas opes cumulauit,quarũ heres fuit Creon. [Quod viuis).i.quod habes vitam. [Nupta).ſ.Creuſam. [Socerum) Creontem. [Potentem) Diuitem. [Quod potes eſſe ingratus,eſt meum).i.beneficium meum,quia niſi ego eſſem ne ingratus quidem eſſe poſſes,quia iam non viueres. [Quos).ſ.te,& vxorem tuam,& ſocerum. [Actutum) Vna eſt dictio,& ſignificat ſtatim,cito,& eſt eclipſis,deeſt enim verbum,ſubauditur enim puniam,ſicut apud Virg. lib. j. Æn. Quos ego,ſed motos præſtat componere fluctus,conuenit enim talis ſermo menti iratæ. [Sed quid attinet) Quid opus eſt? quid pertinet? [Prædicere) Multo ante minari. [Pœnam) Quam ſum ſumptura. [Parturit) Concipit,generat. [Sequar quo ira feret).i.faciam id,quod ira ſuadebit. [Facti fortaſſe pigebit) Terret ipſum Iaſona dicens ſe eſſe facturam id,cuius fortaſſe poſtea eam pigebit,ex quo oſtendit id futurum,& magnum,& crudele. [Et piget) Eſt ſenſus. Si pi. fa. pigeat,quia etiam piget me. [Conſuluiſſe).i.profuiſſe,& rem vtilem feciſſe. [Viro infido).i.tibi,quia non ſeruaſti mihi fidem. [Viderit) Per videat,q.d.ego non curo. [Qui verſat mea pectora).i.qui immittit mihi in animum tam diras cogitationes. [Neſcio qd maius) Pro neſcio qd magnum,& terribile. Exitus rei fuit,quod cum Iaſon nequaquam precibus,& verbis Medeæ flexus eſſet, ſed ei iuſſiſſet, vt ex vrbe ſtatim diſcederet(erat enim vt diximus,Corinthi) illa à Creonte impetrauit vnius diei dilationem,vt recederet,& interim noctu regiam clàm ingreſſa quibuſdam medicamentis immutata facie,ne cognoſceretur,domum incendit quadam radice à Circe inuenta,quæ eam vim habebat,vt incenſus ignis nequiret extingui. repente conflagrante regia Iaſonem exiluiſſe ferunt. Creontem vero,& Glaucem, ſiue Creuſam igne abſumptos. Alij dicunt Medeæ filios dona quædam venis illita ſponte attuliſſe ad Creuſam,quæ cum illa corpori applicuiſſet,incidit in morbum,& cum pater filiæ auxilium ferre volens eius corpori hæſiſſet,e veſtigio expirauit, ita de hac re varia eſt opinio. Medea vbi cognouit Iaſonem flammas euaſiſſe, vltioni intenta,animum ad mortem filiorum in patris calamitatem adiecit,& omnes vno excepto, qui aufugit,iugulauit,eorumq́ue corpora ſepeliuit in Iunonis templo. Deinde fidiſſimis fugæ ſocijs aſſumptis nocte ex Corintho fugiens Thebas ad Herculem venit,deinde Athenas ad Ægeum Theſei patrem confugit,ex quo ferunt Medum genuiſſe,à quo Media regio, vbi imperauit, nominata eſt. Inde veneficij accuſata digrediens in Phœniciam delata eſt. Inde ad ſuperiores Aſiæ partes tranſiens cuidam potentiſſimo regi hæſit, ex quo quidam volunt potius ſuſceptum filium Medum, à quo Media dicta ſit. Errauit poſtea multum licet Solinus,vbi de Italia tractat, dicat eam ab Iaſone Buttoti ſepultam fuiſſe, Marſum vero filium Marſis imperaſſe,qui ab eo dicti ſunt. At qui in fabulis tanta eſt varietas,vt Dio. ſentiat Iaſona nō multo poſt filios à Med.interfectos diem ſuum obijſſe. dicit enim quod filijs & vxore priuatus, cum omnes dicerent eum iuſte plecti, quia in Medeam ingratus fuiſſet, & cum vim doloris ferre non poſſet,mortem ſibi conſciuit. & hæc ſatis de Iaſone,& Medea.

ASCEN. MAritæ).i.vxori. [In faciem).i.ad vituperiotionem faciei meæ,vt ſupple rideat,& vitijs læta ſit illa meis. [Rideat) Amara conceſſio,quę vim prohibendi habet. nam minabundo vultu profertur. [In oſtro tyrio).i.purpura,quæ apud tyrum pretioſa eſt, quia dibapha.i bis tincta. [Flebit,& ardores vincet aduſta mens) Quia plus eſt vſtum eſſe.i. conſumptum igni,quā vri. [Dum).i.donec,aut q̄diu. [Ferrum flāmæ,& ſuc.ve.ade.) i.extabunt. [Hoſtis Medeæ nullus inultus erit) Per quod tacite ēt Iaſoni minatur. [Quod ſi forte preces precordia ferrea) Præcordia dicuntur paſſionum ſedes,pelliculæ quædam cor,& ei vicina cingentes. [Quod).i.quæ res. [Tu mihi ſæpe fuiſti) Hoc eſt ēt ſupplex. [Cōes natos) Accuſatiuus in is legitime exit,dum genitiuus in ium. idem dixit Creuſa Æneæ. Iamq́; vale,& nati ſerua cōis amorem. [Per auitæ lumina flammæ).i.per Solis radios,Nā Sol auus eſt Medeæ,pater videlicet Æetæ. [Numerauimus) Dotem.i.perſoluimus tot beneficijs, non pecunijs. [Laturo).i.ablaturo. [Vellus,villo ſpectabilis aureo) Sinyreſis eſt.i.cōtractio duarum ſyllabus in vnam,ſicut v. Æn. Dat Salio villis oneroſum,atque vnguibus aureis. [Siſyphias).i.Corinthias,quæ in ære Corinthio plurimæ ſunt. [Quos equidem actutum).i.confeſtim,poſtquam ſenſero te nolle flecti. ſubticuit autem verbum,quod eſt occida,aut trucidabo,ſed qui iræ ſuæ moderantur. ſolēt verbum reticere,ſicut Neptunus Æn. j. Quos ego,ſed

motos præſtat componere fluctus. Addit ergo. [Sed quid prædicere pœnam Attinet?) q. d. nihil. Cetera à ſuperiori commentario explanata ſunt.

IN XIII. EPISTOLAM, ARG. HVBERTINI.

GRæcis proficiſcentibus ad obſidionem Troiæ reſponſum datum erat qui primus in terram Troianam ex claſſe deſcendiſſet, eum manu hoſtis periturum. Quare cum in ea expeditione eſſet Proteſilaus Iphicli filius vir magni animi: Laodomia Acaſti filia eius vxor ſincere maritum amans de eius ſalute anxia, hanc epiſt. ad eum ſcripſit, cum intellexiſſet Græcos tempeſtate in Aulide retineri: oſtendit, quam grauiter tulerit eius diſceſſum deinde eum monet, vt non ſit nimium audax in pugnando, memineritq; timendos Troianos, & præcipue Hectora, quem dicit ſe intelligere eſſe fortiſſimum. Præterea, quoniam intellexerat ex oraculo reſponſum eſſe eum interfectum iri ab hoſte, qui primus Troianum ſolum tangeret: mouet eum & orat, vt vltimus deſcendat de naui, quod ſi noli reſpectu propriæ ſalutis, faciat ſaltem reſpectu ipſius Laodamiæ: ne, ſi forte periclitaretur, ſit ei cauſa doloris, & mortis, quia eo mortuo nullo pacto vellet eſſe ſuperſtes. Laodamiæ duæ fuerunt, vna filia Bellerophontis, ex qua Iuppiter genuit Sarpedonem, & hæc filia Acaſti Theſſalici, vxor Proteſilai, qui & ipſe Theſſalicus fuit, vnde dicit.

LAODAMIA PROTESILAO.
EPISTOLA XIII.

MIttit, & optat amans, quò mittitur ire, ſalutem
Hæmonis Hęmonio Laodamia viro.
Aulide te fama eſt vento retinente morari:
Ah, me cum fugeres, hic vbi ventus erat?
Tunc freta debuerat veſtris obſiſtere remis,
Illud erat ſæuis vtile tempus aquis.
Oſcula plura viro, mandataque plura dediſſem:
Et ſunt quæ volui dicere * plura tibi.

HVBER. LAodamia Hę monis).i. Theſſalica. Nā Theſſalia Hęmonia dicta eſt. [Optat ſalutem ire, quò mittitur).i. peruenire ad maritum ſuum.i. cupit eum ſaluere, & incolumem eſſe. [Aulide) Aulis Euboeæ inſulæ portus eſt, obiectu laterū effectus. Ad hunc cum Græci perueniſſent Troiam nauigantes, Agamemnon Dianæ ceruam occidit ignarus, vnde irata dea flatus ventorū remouit, ita vt nauigare non poſſent, & peſtilentia laborarent. Quare conſulta oracula dixerunt, Dianam Agamemnonio ſanguine placandam eſſe. Iphigenia igitur Agamemnonis filia cum ab Vlyſſe per nuptiarum ſimulationem adducta iam in eo eſſet, vt immolaretur Dianæ miſeratione ſublata eſt, & cerua in eius locum ſuppoſita, ipſa in tauricam regionem tranſlata, Dianæ ſacerdos effecta eſt. Interea autem, dum Græci in ea inſula morarentur, coniurauerūt ſe nunq̃ ante reuerſuros in patriam, quam Troia caperetur, inde Dido apud Virg. Non ego cum Danais Troianam excindere gentem Aulide iuraui. [Fama eſt).i. fertur. [Morari) Manere, moram facere. [Retinente) Quia, vt dixi, Diana flatus ventorum ſuſtulerat, aut quia ventus eſſet contrarius. [Ad me) Melius ah interiectio dolentis, quam præpoſitio, dolet enim talem non fuiſſe ventum, quo non poſſet nauigare, cum ab ea eſſet diſceſſurus. [Sæuis) Turbatis. [Vtile) Aptum, & commodum. [Oſcula) Enumerat quaſdam vtilitates ſibi futuras, ſi tunc retentus fuiſſet domi. [Mandata) Admonitiones. [Quæ volui dicere) Quæ dictura fui, quæ non potui dicere, & dicit cauſam.

* multa

ASCEN. MIttit & optat amans) Tota hæc epiſtola facilis eſt in verbis, nec tam vehemẽs πάθος habet in ſententijs, vt ſuperiores ferè habuerunt. Nam q̃ eam ſcribit, non expoſtulat, neque q̃ritur de iniuria facta, ſed q̃a coniugem amat, eiuſque imagine vexatur, cohortatur eum, vt ſibi proſpiciat, ne præſagia mortis effectum ſortiantur. Ea aūt ſunt quia

egreſſurus limen pedem offendit, & quia, vt nomē indicat primus in terram hoſtilem deſcenſurus eſt, & quia iam tunc, cum adhuc in Aulide erat, aut potius cum illic ab ea adhuc eſſe putabatur, imago eius occurrebat. Tortel. docet, quia ſine aſpiratione ſcribitur Proteſilaus. [Hæmonis) Patronymicum à patria, q.d. mulier ex Hæmonia. [Aulide) Pro Aulidi, ſi Seruio credimus. Nam nomina tertiæ declinationis pro aduerbijs in loco poſita in i exire debent pro de loco, in e vt ſtudui Carthagini, Auinioni, & cetera. & diſceſſi Carthagine, & Auinione, & cetera. [Ah me) Ordo eſt. Ah, vbi erat hic ventus .ſ. profectioni in Phrygiam cōtrarius, qui te immoratus fuiſſet, cum fugeres .i. tanquam fugiens me celeriter abires? q. d. vtinam tunc ille flaſſet ventus. [Et ſunt quæ volui dicere) Ea eſt occaſio ſcribendæ epiſt.

Raptus es hinc præceps: &, qui tua vela vocaret:
  Quem cuperent nautæ, non ego, ventus erat.
Ventus erat nauis aptus, non aptus amanti:
  Soluor ab amplexu Proteſilaë tuo.
Linguaque * mandantis verba imperfecta reliquit:
  Vix illud potui dicere triſte, vale.
Incubuit Boreas: arreptaque vela tetendit:
  Iamque meus longe Proteſilaus erat.
Dum potui ſpectare virum, ſpectare iuuabat:
  Sumque tuos oculos vſque ſecuta meis.
Vt te non poteram, poteram tua vela videre:
  Vela diu vultus detinuere meos.
At poſtquam nec te, nec vela fugacia vidi:
  Et, quod ſpectarem, nil, niſi pontus, erat:
Lux quoque tecū abijt: tenebriſq; exāguis obortis
  Succiduo dicor procubuiſſe genu.
Vix ſocer Iphiclus, vix me grandæuus Acaſtus,
  Vix mater gelida mœſta refecit aqua.
Officium fecere pium, ſed inutile nobis:
  Indignor miſeræ non licuiſſe mori.
Vtque animus redijt: pariter rediere dolores:
  Pectora legitimus caſta momordit amor.
Nec mihi pectendos cura eſt præbere capillos:
  Nec libet aurata corpora veſte tegi:
Vt quas pampinea tetigiſſe Bicorniger haſta
  Creditur: huc illuc, qua furor egit, eo.

* mādatis

HVBER. RAptus es) Abreptus, ablatus. [Præceps) Feſtinus. [Quem nautæ cuperent) .i. ſecundus, qualem nautæ cupidi nauigandi optarent, non qualem ego cuperē: quæ noluiſſem te diſcedere. [Soluor) Separor, diſiungor. [Imperfecta) Incompleta: nā non potui finire, quæ tibi dicere volebam. [Triſte) Mœſtum, & cum lacrymis mixtum. [Incubuit) Præſto fuit, & totis viribus comparatis. Virg. Incubuere mari. [Tetendit) Flatu ſuo impleuit, & extenſa fecit. [Longe) A meo aſpectu. [Iam) Subito. [Sumque tuos oculos) .i. cum tu oculos ad me conuerteres, ego aſſidue te ſpectātem ſpectabam. [Vt) Poſtquam. [Te non poteram) .ſ. videre. [Tua vela) Quæ longius apparebant, quia erant aut maiora, aut altiora te. [Detinuere diu) .i. ea proſpexi. [Fugacia) Ita legendum .i. celeriter euntia, & quæ videbantur fugere. [Pontus) Mare. [Lux abijt) .ſ. ex oculis meis. [Abortis tenebris) .i. inducta caligine ante oculos. [Succiduo) Inclinato, & flexo, à ſub, & cado venit ſucciduus ante penultima breui, cum vero longa eſt: à ſub, & cædo: vnde dicitur arbor ſuccidua, quaſi ſubcædua. [Iphiclus) Pater tuus, ſocer meus. [Acaſtus) Pater meus. [Grandæuus) Senex. [Mater) Mea. [Refecit) Inſtaurauit, & viuificauit. [Aqua gelida) Aſperſione aquæ frigidæ in faciem, quod ſolet fieri aliquo languore deficientibus. [Pium) Ex pietate proueniens. [Sed inutile nobis) Quia vtilius fuiſſet mihi tunc mori, quam nunc viuere in tantis curis. [Indignor) Doleo, & moleſte fero. [Non licuiſſe) Non permiſſum eſſe. [Vt) .i. poſtquam. [Animus redijt) .i. poſtquā reſpiraui. [Pariter) Simul. [Momordit) Pupugit, tetigit. [Nec mihi) Dicit ſe ob abſentiam mariti ita eſſe anxiam, vt nec ornatu corporis delectetur, nec poſſit quieſcere. [Pectendos)

ctendos) Pectine cōponendos,& ornandos. [Præbere).ſ.ancillis meis. [Tegi) Indui. [Vt bicorniger).i.Bacchus. dicit ſe furore ita agi,ſicut agūtur Bacchantes. [Haſta pampinea).i. Thyrſo,eſt aūt Thyrſus haſta pampinis inuoluta,quā bacchantes ferre ſolent.Ouid.vj Met. Frondentes ſumere Thyrſos imperat. [Tetigiſſe) Stimulaſſe,concitaſſe in furorē. ſic Virg. iiij.Æn.Sæuit inops animi,totamque incenſa per vrbem Bacchatur,qualis cōmotis excita ſacris Thyas,vbi audito ſtimulant Trieterita Baccho,&c. Ouid.iiij.Faſt. Mentis inops rapit̄, vt quas audire ſolemus Threicias ſuſis Mænadas ire comis. Item in epiſt.Ariadnes.Aut ego diffuſis erraui ſola capillis, Qualis ab Ogygio concita Baccha deo. Bacchus aūt dicitur hr̄e cornua propter ſuperbiam,&elationem,q feruor vini inducit. [Matres) Matronæ,mulieres.

TRiſte,vale) Non,qa triſtitiam optabat,ſed qa cūm triſtitia foret,ſicut de funere Miſeni dixit Virg.triſte miniſteriū.[Incubuit Bo.)Vētus à Thracia in Troiam impellens. [Nil niſi p.)Virg.Cœlū vndiq;,& vndiq; pōtus.[Obortis).i.prę̄ter ſpē ortis tenebris. [Nec mihi pect.)Docet ſe legitime amare,nec velle voluptati indulgere tantiſper dū vir in caſtris degat.[Vt quas)Docet inſup ex vehemētia amoris interdū more Bacchantiū vagari. **Ascen.**

Conueniunt mater Phylaceides: & mihi clamant:
Indue regales Laodameia ſinus.
Scilicet ipſa geram ſaturatas murice veſtes:
Bella ſub Iliacis mœnibus ille gerat?
Ipſa comas pectam: galea caput ille prematur?
Ipſa noua veſtes, dura vir arma ferat?
Qua poſſum, ſqualore tuos imitata labores
Dicar: & hæc belli tempora triſtis agam.
Dux Pari Priamide damno formoſe tuorum,
Tam ſis hoſtis iners: quàm malus hoſpes eras.
Aut te Tænariæ faciem culpaſſe maritæ:
Aut illi vellem diſplicuiſſe tuam.

PHylaceïdes) Ita eſt legendum, eſt enim forma patronymica,pro deriuatiuo,& Phylace,quæ (vt Homer. in ij.Iliad.ſcr.) fuit vrbs Theſſaliæ. in qua Proteſilaus regnauit, quod etiam oſtendit Luc. lib.vj. Et prima Rhœteïa littora pinu: Quæ tetigit Phylace. hanc Ptolemæus ponit in Pieria parte Macedoniæ. Str.verò in phthiotica, quæ tū regiones ſunt in Theſſaliæ,quæ & Macedonia dicitur. phylacus aūt pater Iphicli fuit,& ſic auus Proteſilai: vnde Proteſilaus apud poëtas ſæpe dicitur Phylacides: Ipſa Laodamia Phylaceïa ab vrbe Phylace, vel à Proteſilao Phylaceio interdum dr̄. Ouid.lib.v.de Ponto. Vt viuat fama,coniux Phylaceia cuius Iliacā celeri vir pede preſſit humum. [Scilicet) Reſponſo Laodamiæ. [Scilicet geram,) q.d.minime. [Saturatas) Pene tinctas,vnde dibaphæ veſtes dicebantur,quæ bis erant tinctæ. [Murice) Purpura. Eſt,n.murex piſcis, cuius ſanguine tinguntur lanæ. [Gerat? Bella) Quod eſt laborioſum,& durū. [Prematur) Grauabitur. [Galea) Pondere galeæ. Ipſe alibi ſupra, & galeā preſſa ſuſtinuiſſe coma. [Dura) Aſpera,q.d.non decet,vt ego ſim in delitijs, & maritus meus ſit in laboribus. [Dicar imitata).ſ.eſſe. [Squalore) ſorde,neglectu corporis. [Agam triſtis).i.viuam in triſtitia,& mœrore. [Dux Pari) Male legitur hic textus: Dux Pari, neque.n.cōuenit vt irata,& turbata ducē appellet Paride,& ex verbis Hom.lib.iij.Iliad. apparet legendū eſſe,Dyſpari,dicit.n.Δύσπαρι εἶδος ἄριστε &c.i.ò male,& infelix Pari formā optime,alludens igr̄ Poeta. Ouid. ad illa verba Homeri facit iratā Laodamiam loqui de Paride cōtumelioſe ſic.O dyſpari.i.ò male,& infelix Pari,nā δύς apud Græcos in cōpoſitione malū aliqd ſignificat,vel difficultatē aut impoſſibilitatē,vt exempli grā,τύχη ſignāt fortunā, δυστυχία vero infortuniū ἔργον ſignāt opus,&offm̄,δύσεργον difficultatē,& εἶδος ſignāt formoſum, δυσειδὴς ſignāt deformē. ſunt plurima huiuſcemodi apud Gręcos.error aūt facilē natus eſt, vel ex ignoratione gręcaꝶ literaꝶ,vel qđ ypſilon putatū fuerit eſſe u,nr̄m,& s, lr̄a ꝯuerſa ſit in x,ſed abſq; dubio affirmauerim legendū,Dyſpari.[Formoſe d.t.)i.cꝰ forma &pulchritudo magno ꝯſtatura eſt tuis,qa ꝑꝑ te,q placuiſti Helenę,tui multa patienter dāna.[Tā ſis)Optatiui modi eſt,& ſubaudit̄ vtinam.[Tā ſis hoſtis iners).i.ita negligēs,& ignauus ſis pugnator. [Quā mal.hoſ.)ſ.apud Menelaū.[Malus)Aūt.i.pfidus,qa fidē hoſpiti non ſeruaſti.[Aut te) **Huber.**

Dicit,quod vellet,quod aut Helena diſplicuiſſet Paridi,aut Paris Helenę.[Maritę Tænarię) Id eſt vxoris Helenæ Lacenæ,Nā Tænarus promontoriū eſt Laconiæ,ex qua Helena fuit.

ASCEN. PHiraceides) Patronymicum à patria,à Phylace.ſ.vrbe. [Regales ſinus) Sinuoſas veſtes reginam decentes. [Scilicet) Vocabulum indignationi aptum, q. d. nequaquam commiſero,vt ego purpurata incedam,dum ille armis attereretur. Magnifice autem dixit ſaturatas non imbutas murice,vt dibaphas.i.bis tinctas ſignificet. [Ipſa) .i. ego. eſt enim triū perſonarum. [Dux Pari) Vocatiuus à nominatiuo Paris. Ordo eſt. [O Pari) i. Alexander, ſic enim etiam vocabatur. [Priamide) Vocatiuus eſt.i.fili Priami. [Formoſe dux).ſ.in raptu Helenes cum damno tuorum,ego ſup. velim,vt ſis tam iners hoſtis. [Quàm) .i. quantum. [Malus hoſpes eras) Erat autem peſſimus hoſpes,quia hoſpitam abduxit,vnde velit inertiſſimum quoque eſſe. Iners autem dicitur ſine arte,& ſine induſtria. Ego vellem,inquit,aut te culpaſſe faciem. [Maritæ).i.coniugis. [Tænariæ).i.Lacænæ à parte totum.ſ Helenes.[Aut tuam) Supple faciem. [Diſplicuiſſe illi) .i. quòd vterque alteri non tantum placuiſſet, vt tu eam repere,& ea rapi vellet.

Tu, qui pro rapta nimium Menelaë laboras:
Hei mihi quàm multis flebilis vltor eris.
Dij precor à nobis omen remouete ſiniſtrum:
Et ſua det reduci vir meus arma Ioui.
Sed timeo: quotiesque ſubit miſerabile bellum:
More niuis lacrymæ ſole madentis eunt.
Ilion, & Tenedos,Simoisque, & Xanthus, & Ide,
Nomina ſunt ipſo pene timenda ſono.
Nec rapere auſurus, niſi ſe defendere poſſet,
Hoſpes erat: vires nouerat ille ſuas.
Venerat, vt fama eſt, multo ſpectabilis auro:
Quique ſuo Phrygias corpore ferret opes:
Claſſe, viriſque potens: per quæ fera bella gerūtur:
Et ſequitur regni pars quota quenque ſui.

HVBER. TV).ſ.ò Menelaë.[Flebilis vltor) Quia multi hac tua vltione peribūt.[Dij precor) Quia quoties Laodamia recordabatur belli,trepidabat,& flebat, ideo precatur, vt hoc non ſit ei malo omini.i. augurio.[Siniſtrū) Infelix. [Det) Offerat. [Ioui reduci) .i. Ioui eum reducenti,nam reducē appellamus,& qui reducit alium, vt hic, & qui reducitur ab alio, vt ſupra, Littora Theſſaliæ reduci tetigiſſe carina, & Virg. j. Æn. Nanque tibi reduces ſocios. [Subijt) Venit in mentē. Virg.[Subijt cari genitoris imago.) [Madentis) Liqueſcentis. [Sole) Propter calorem ſolis. [Ilion) Dicit,quod quoties audit aliquod nomen regionis Troianæ,fere ſolo nomine terretur. [Ilion) Oppidum ipſum Troiæ. [Tenedos) Inſula in conſpectu Troiæ, quam à Tene quodam,qui cum nouerca cōcubuit,occupatam,cum antea eſſet vacua, & ab eo nominatam Seruius ſcribit. Diod.appellat Tenum,dicitque eius patrem calumnia vxoris inductum filiū Tenum in arca impoſitum in mare deieciſſe, quæ tempeſtate acta cum in Tenedum appuliſſet, Tenus mirabili deorum ope ſalutem conſecutus inſulæ imperauit,vt præclarus,ac iuſtitia,virtutibusque alijs immortaliū honores aſſecutus. [Et Xanthus) Fluuius iuxta Troiam, de quo diximus in epiſt.Oenones. [Ide) Mōs Phrygiæ,à quo & ſilua Idęa. Virg.Cernimus Idæa claram ſe condere ſilua,& idem. Iamque iugis ſummæ ſurgebat Lucifer Idę. hoc declinatur græce ἴδη ἴδης. [Pene).i.fere. [Ipſo ſono).i.ſola voce,& noīe, q d.ergo multo magis re ipſa. [Nec rapere) Occurrit obiectioni,quia poſſet dici,quod magna eſt potētia Græcorum, dicit quod Paris non rapuiſſet Helenam,niſi vidiſſet ſe habere vires defendendi ſe cōtra Græcos. [Auſurus).ſ.erat Paris.i.non fuiſſet auſus rapere. [Hoſpes erat).i.peregrinus. [Vires ſuas).i.quantum poſſet. [Spectabilis) Ornatus. [Ferret) Oſtentaret.[Suo corpore) Quia qui vidiſſet eum ita ornatum,potuiſſet iudicare,quā diues eſſet Phrygia. [Opes Phrygias).i.Troianas. Virg. Troianas vt opes. erat enim in toto oriente potentiſſimum imperium Troiæ. [Claſſe) Nauibus. [Viris) Numero virorum. [Per quæ) .i. per quas res,ſcilicet naues,& viros. [Geruntur bella) Quia ſine viris bella geri non poſſunt,nec rurſus ſine claſſe,

claſſe,cum ad eos,qui ſeparantur mari,tranſituri ſumus.[Quota).i.minima,vt Iuuen. Quota portio fecis Achææ. & eſt ſenſus. potens eſt claſſe,& viris, & habet ſecum minimam partem ſui regni.

quota mi- ... inter ... iure cot...

Flebilis vxor)Videtur noue dictum,vt ſicut maritam vocat fœminam, ita virum vocet vxorem,ſed legendum puto non vxor,ſed vltor,caret.n.exemplo,vt vir vxor dicatur,licet vxorius ſæpe. [Quam) .i.quantum.[Multis) Cum admiratione,q.d. plurimis.[Et ſua det reduci vir meus arma Ioui)Hic redux,actiue ponitur pro reducente,cum apud Virgilium pro reducto legatur. Moris aũt erat,negocij arma conſecrare deo præſidi negocij illius. [Ilion,& Tenedos)Declinatur hoc Ilium,vel Ilion,huius Ilij.Nam quæ apud nos exeunt in um,ſi ſunt græca,exeunt apud eos in on. reperitur tñ etiam hæc Ilios, & apud hunc, & apud Horat. Ilion aũt erat regia Priami in Phrygia,quæ expugnabatur. Tenedos inſula in conſpectu Troiæ.[Simois,& Xanthus)Fluuij Troiani.[Ida)Silua Troiana.[Pars quota quæq; ſui) q.d.rariſſima quæque vnde non legam quéque.Eleganter autem ponitur,quiſque,cum quotus,& coniuncta petunt fere negatiuam reſponſionem.[Conſors Ledæa) .i.filia Ledæ ſoror gemellorum,hoc eſt,ò Helena,ego reor te victam.[His).ſ.opulentia,claſſe,& viris Paridis. ASCEN.

His ego te victam conſors Ledæa gemellis
 Suſpicor: hæc Danais poſſe nocere puto.
Hectora neſcio quem timeo: Paris Hectora dixit
 Ferrea ſanguinea bella mouere manu.
Hectora quiſquis is eſt, ſi ſum tibi cara, caueto:
 Signatum memori pectore nomen habe.
Hunc vbi vitaris: alios vitare memento:
 Et multos illic Hectoras eſſe puta.
Et facito, vt dicas, quoties pugnare parabis:
 Parcere me iuſſit Laodameia ſibi.
Si cadere Argolico fas eſt ſub milite Troiam:
 Te quoque non vllum vulnus habente cadat.
Pugnet & aduerſos tendat Menelaus in hoſtes:
 Vt rapita Paridi, quam Paris ante ſibi.
Irruat: & cauſa quem vincit, vincat & armis,
 Hoſtibus è medijs nupta petenda viro eſt.
Cauſa tua eſt diſpar: tu tantum viuere pugna:
 Inque pios dominæ poſſe redire ſinus.
Parcite Dardanidæ de tot (precor) hoſtibus vni:
 Ne meus ex illo corpore ſanguis eat.
Non eſt, quem deceat nudo concurrere ferro:
 Sæuaque in oppoſitos pectora ferre viros.
Fortius ille poteſt, multo qui pugnat amore:
 Bella gerant alij: Proteſilaus amet.
Hunc, fateor, volui reuocare animuſque ferebat:
 Subſtitit auſpicij lingua timore mali.

His ego) Dicit Laodamia Helenam eſſe captã amore Paridis, pp ſupradicta. [Ledæa) Helena filia Ledæ.poſſeſſiuũ pro patronymico. [Conſors) .i.ſoror,& ſanguine cõiuncta.[Gemellis) .i.Caſtori,& Polluci, qui gemini fuerunt eodẽ nati ouo, vt ſupra diximus. [Hæc).ſ.diuitias, & potentiam Troianoꝵ. [Poſſe nocere Danais) .i. græcis. [Neſcio quem)q.d.inter Troianos fortiſſimũ.[Paris Hectora) Probatio fortitudinis Hectoris ex teſtimonio Paridis. [Sanguinea) Cruentata, qui ſemper interficit aliquẽ. [Ferrea bella) Aut aſpera, aut quæ ferro geruntur. [Hectora) Adiurat Proteſilaum per amorem ſuum, vt caueat hunc Hectora. [Si ſum cara tibi) Si me amas. [Signatum) Infixum, & quaſi ſigno quodam notatum. [Nomen).ſ.Hectoris. [Vbi)Poſtq̃. [Hunc)Hectora. [Alios)Troianos. [Multos Hectoras) .i. multos fortes, qualis eſt Hector. [Parabis pugnare).i.igredieris pugnam. [Me parcere ſibi) .i.me habere reſpectum ſui, & vt me ei ſeruẽ. [Si fas eſt).i.ſi licet, & fata permittunt. [Cadere).i.ruere. [Non vllum).i.nullum. [Pugnet)Hoc dicit: ſine,vt Menelaus,ad quem pertinet recuperare vxorem,pugnet ipſe. [Nupta)Vxor. [Petenda)Capienda. [Diſpar) Diſſimilis. HVBER.

lis.[Viuere pugna) Sicut Menelaus, vt Helenā habeat, pugnat, ita vt me habeas, tu viuere pugnes.[Viuere) Vt viuas. [In ſinus) In amplexus, in gremium. [Dominæ) Vxoris, quę te amat. [Pios) Tibi affectos, & deditos. [Parcite) Conuertit ſermonem ad Troianos, vt ſuo Proteſilao parcant [Ne meus ex illo).i. ne ipſo mortuo ego quoque moriar. [Meus ſanguis eat) .i. exeat. [Ex illo corpore).ſ. interfecto. [Non eſt) Dicit, eum non eſſe aptum bello. [Oppoſitos) Aduerſos, hoſtiles. [Fortius) Animoſius. [Ille) .ſ. Paris. [Amet) .ſ. me. [Hunc, fateor,) q. d. ante dicere non ſum auſa. [Reuocare) Ne ires ad bellum Troianum. [Ferebat) .i. cupiebat. [Subſtitit).i. deſtitit, ceſſauit timore mali auſpicij.i. metu, ne darem tibi malum auſpiciū, & augurium reuocando, quod ſolet vulgo credi.

ASCEN. HEctora neſcio quem) Formidandum docet nomen Hectoris, de quo tanta prædicantur. [Caueto.i. fugito. Horat. Hic niger eſt, hunc tu Romane caueto. [Memori) Pectore. Virg. etiam in accuſatiuo memor gñe neutro dedit dicens. Curę numen habet, iuſtumque, memorque precatur. [Multos Hectoras) .i. fortes. [Parcere me iuſſit Laodamia ſibi) vt amore, non timore abſtinuiſſe bello putetur. [Si cadere) .i. ſi quidem fas eſt, quia in fatis eſſe cenſet. [Te quoque) Hoc eſt, cadat ſine te. [Parcite Dardanidæ) Preces vanæ, ſi hoſti deferantur, ſed quia ꝑ apoſtrophen legendæ à viro ſcribuntur, multum gratiarum habent. [Non eſt, quem deceat) q. d. non hic vobis capitali odio cruentum inferet bellum. parcite ergo ei, & conuertite ferrum in capita bellorum Menelaum, & Agamēnona. [Nunc fateor) Recitat præſagia futuræ mortis, atque omina, quæ cum fierent, ne accepiſſe putetur, timuit reuocare maritum, quia reuocando ratum feciſſet omen, & ille forſitan nihilominus obijſſet, vnde tutius putauit, tunc diſſimulare, ꝙ nunc territa in ſomnijs, vt caueat, monet.

Cum foribus velles ad Troiam exire paternis:
Pes tuus offenſo limine ſigna dedit.
Vt vidi, ingemui: tacitoque in pectore dixi:
Signa reuerſuri ſint precor iſta viri.
Hæc tibi nunc refero, ne ſis animoſus in armis:
* Irritus in ventos hic timor omnis eat.
Sors quoque neſcio quem fato deſinat iniquo:
Qui primus Danaum Troada tanget humum.
Infelix, quæ prima virum lugebit ademptum.
Dij faciant, ne tu ſtrenuus eſſe velis.
Inter mille rates tua ſit milleſima puppis:
Iamque fatigatas vltima verſet aquas.
Hoc quoque præmoneo: de naue nouiſſimus exi:
Non eſt, quo properes, terra paterna tibi.
Cum venies: veloque moue, remoque carinam.
Inque tuo celerem littore ſiſte gradum.
Siue latet Phœbus: ſeu terris altior extat:
Tu mihi luce dolor, tu mihi nocte venis,
Nocte tamen, quam luce, magis. nox grata puellis:
Quarum ſuppoſitus colla lacertus habet.

*Fac me

HVBER. CVm forib.) Dicit quoddam omen, quod apparuit, cum Proteſilaus eſſet ex domo ſua exiturus ad bellum Troianum, quia ceſpitauit in limine domus. [Signa) Auguria. [Offenſo) Tacto. [In pectore tacito) .i. ego tacita, & mecum dixi. [Iſta ſint ſigna viri reuerſuri) .i. vtinam hæc ſint ſigne, quod maritus meus poſſit reuerti à bello Troiano. [Referro) Dico. [Nunc) Quæ ante non auſa ſum dicere. [Ne ſis animoſus) .i. ne ſis audax. [Inuētos) In nihilum .i. vt fruſtra ſit. [Sors) .i. oraculum. [Deſignat) .i. deſtinat. [Fato) .i. morti. [Neſcio quem) .i. quendam. [Qui primus Danaum) .i. primus ex Græcis. [Troada) Troianam. [Ademptum) Sublatum, & ereptum ſibi. [Strenuus) Audax, & animoſus, vt velis primus exire in terram Troianam. [Milleſima) .i. vltima, quia inter mille, milleſimus dicitur vltimus, qui facit nomen numero millenario. [Verſet) Moueat. [Iam fatigatas) .i. iam impulſas, & cōmotas remis aliarum. [Nouiſſimus) Extremus .ſ. [Præmoneo) Etiam te, non ſolum vt tua nauis ſit vltima, quæ appellat ad littus Troianum: ſed etiam tu ſis vltimus, qui de ipſa na-

ui deſcendas. [Terra quo properes).i.quo properare debeas,& ita legendum eſt properes. & ordo eſt,terra non eſt tibi paterna. [Quo properes).i.quo debeas ita celeriter ire,quia ad terram paternam omnes libenter properant. [Cum venies) Dicit ei eſſe properandum, cũ redibit. [Cum venies) Cum redibis in patriam,vtere remis,& velis ad nauigandum.[Siſte) Fige,pone. [Gradum) Greſſum.i.cito deſcende in tuum littus,quando redibis.[Siue)Dicit ſe diu, noctuque aſſiduis curis angi propter abſentiam mariti,& eius pericula, ſed magis tñ nocte. [Latet nocte) Eadem ſententia vſa eſt ſupra Hermione ad Oreſtem. Cum tamen altus equis Titan radiantibus inſtat: Perfruor infelix liberiore malo &c. [Nox grata) Dicit quare maior dolor ſit ei nocte,quam die, quia nox aptiſſima eſt voluptatibus puellarũ, ſub quarum collo mariti brachia tenere ſolent,& eas crebro amplecti,& oſculari.

Foribus exire paternis) Sic Virg. Quamuis multa meis exiret victima ſeptis. Ex eo.n. ablatiuo iungitur,quia componitur ab ex,& accuſatiuo ſm Alexan.quia componitur etiam ab extra. [Vt vidi).i.ſtatim poſtquam vidi. [Signa reuerſuri) Magni animi eſt mali omnis ſigna in melius conuertere, atque interpretari. [Sors quoque) Ergo & ipſa ſortilegos conſuluerat,territa.ſ.in ſomnijs, & malo omine. [Qui primus) Ordo eſt. Eum. [Qui primus Danaum) Pro Danaorum. hoc eſt Græcorum,ſeu Argiuorum. [Tanget humum Troada).i.Troianam. patronymicum enim eſt pro patrio,ſeu poſſeſſiuo poſitum,hęc Troas,huius Troados,huic Troadi,hanc Troada. [Remo & velo).i.plena opera,quæ fit vẽtis,& velis,hoc eſt vltimus deſcendas in terram hoſtilem,& primus redeas in patriam. [Luce).i.interdiu. Orator diceret luci, potius quam luce. [Lacertus).i.brachium condormientis. vnde in Canticis: Læua eius ſub capite meo,& dextera illius amplexabitur me. ASCEN.

Aucupor in lecto mendaces cœlibe ſomnos:
Dum careo veris, gaudia falſa iuuant.
Sed tua cur nobis pallens occurrit imago?
Cur venit à verbis multa querela tuis?
Excutior ſomno: ſimulacraque noctis adoro:
Nulla caret fumo theſſalis ara meo.
Thura damus,lacrymasq; ſup: quę ſparſa relucẽt:
Vt ſolet affuſo ſurgere flamma mero.
Quando ego te reducem cupidis amplexa lacertis,
Languida lætitia ſoluar ab ipſa mea?
Quando erit, vt lecto mecum bene iunctus in vno
Militiæ referas ſplendida facta tuæ?
Quæ mihi dum referes: quamuis audire iuuabit:
Multa tamen rapies oſcula, multa dabis.
Semper in his apte narrantis verba reſiſtunt:
Promptior eſt dulci lingua * referre mora.
Sed cum Troia ſubit, ſubeunt ventique,fretumq;:
Spes bona ſollicito victa timore cadit.

Aucupor) Dicit ſe multa ſomniare de marito, quæ licet ſint falſa, tñ afferunt voluptatẽ. [Aucupor) Capio. [Mendaces) Falſos. [Cœlibe lecto).i.ſino marito, nam cœlebs dicitur teſte Priſc. quaſi cœleſtem vitam agens. Cœlebs autem dicitur qui, vel quæ coniugio non copulatur. Hor. in epiſt. Nil ait eſſe prius, melius nil cœlibe vita. [Iuuãt) Delectant. [Dum careo veris) .i. dum non habeo vera gaudia, cum marito meo. [Sed tua) Dicit ſibi apparere triſtia omina, ſcilicet imaginem ipſius Proteſilai mortui. [Pallens) Mortua. Virgil. Ora modis attollens pallida miris. [Occurri) Apparet. [Cur venit à verbis) Id eſt cur videor audire te multa conqueri?[Excutior) Violẽter excitor. [Adoro).i. oro. HVBER. *retenta*

[Simulacra noctis,) Id eſt ipſos ſomnos: qui nocte habentur. [Meo fumo,) Id eſt meo ſacrificio,quia vbique ſacrifico. [Super,)ſcilicet thura. [Quæ,)ſcilicet Thura. [Sparſa)Madefacta, & aſperſa lacrymis. [Relucent) Incenduntur. [Vt ſolet) Comparatio eſt. [Surgere) Creſcere. Flamma enim vino ſuperfuſo maior fieri ſolet. [Quando ego)Oſtendit quãto affectu eius reditum expectet. [Languida)Reficiens. [Soluor)Cadam. [A mea lætitia) Vt enim nimio dolore,ita,& nimia lætitia homines deficere ſolent,imo & plerunque mori,

refert Valerius Maximus lib.ix.exemplum in duabus mulieribus: quæ nimia lætitia ex inſperata ſalute filiorum, quos periſſe audierant, expirauerunt. [Referas) Narres, vt ſolent mariti à bellis reuerſi. [Iuuabit) Delectabit, placebit. [Rapies) A me. [Reſiſtunt) Remorantur retardantur. [Apte) Conuenienter, grate. [In his).ſ.oſculis. [Promptior) Paratior. [Dulci) Grata. [Mora) Spatio, quia recreata aliquantulum hoc ſpatio oſculandi prō ptior poſtea efficitur ad narrandum. [Sed cum Troia) Oſtendit ſuperius ſe delectari falſis ſomnijs de marito ſuo, quem interdum ſomniat eſſe ſecum, poſtea vero oſtendit quanto affectu eum reuerti optet, & ſperet: nunc dicit, quod quando recordatur belli Troiani, & nauigationis eius, amittit omnem ſpem. [Subit) Venit in mentem. [Fretum) Per quod nauigas, quod habet tot, & tanta pericula. [Cadit) Deficit.

ASCEN. IN lecto cœlibe).i.ſine coniuge. Cœlebs enim dicitur quicunque extra coniugium viuit, ſiue caſte, ſiue non, vnde & cœlibatus, eius, qui ita viuit, ſtatus. [Dum careo veris, gaudea falſa).i.ſimulata. [Iuuant).i.delectant, quod Epicureis ſummopere perſuaſum eſt, [Sed tua cur nobis) Cauſam mittendæ Epiſtolæ recitat. [Excutior ſomno) Quod Seruius futuri mali prognoſticon putat, nam cum ſomnus, inquit, ſit donum deorū (ſicut dicitur ij. Æneid. Tempus erat, quo prima quies mortalibus ægris Incipit, & dono diuum gratiſſima ſerpit) Non excutitur vehementer ſine futuro malo. [Ara Theſſalis).i.Theſſalica, iterum patronymicum pro patrio, ſeu poſſeſſiuo. [Vt ſolet affuſo mero).i poſtquam affuſum eſt merum. [Quando ego te reducem).i reductum, aut reuertentem. [Soluar ab ipſa) Ordo eſt. [Ipſa).i.ego ſoluar languida ab lætitia mea? quia Aul. Gel. docet enectas eſſe mulieres non minus gaudio vehementi, quam dolore. [Militiæ referas) Atqui dixerat: Bella gerant alij, Proteſilaus amet. quō ergo nunc dicit? [Militiæ referas ſplendida facta tuæ) Sed non eſt vitioſum Poëtæ, ſi eam inconſtantiam dat mulieri, amant enim laudem, licet cum periculo mereri nolint. [Sed cum Troia ſubit).i.profectio Troiana, quam paratis inuitis ventis, & aquis, cum tamen repugnantibus illis nemo in patriam redire paret.

Hoc quoque, quod venti prohibent exire carinas,
Me mouet: inuitis ire paratis aquis.
Quis velit in patriam vento prohibente reuerti?
A patria pelago vela vetante datis.
Ipſe ſuam non præbet iter Neptunus ad vrbem:
Quò ruitis? veſtras quiſque redite domos.
Quò ruitis Danai? ventos audite vetantes:
Non ſubiti caſus, numinis iſta mora eſt.
Quid petitur tanto, niſi turpis adultera, bello?
Dum licet, Inachiæ vertite vela rates.
Sed quid ego reuoco hæc? omen reuocātis abeſto:
Blandaque compoſitas aura ſecundet aquas.
Troadas * inuideo: quæ ſic lacrymoſa ſuorum
Funera conſpicient: nec procul hoſtis erit.
Ipſa ſui manibus forti noua nupta marito
Imponet galeam: barbaraque arma dabit.
Arma dabit: dumq; arma dabit, ſimul oſcula ſumet:
Hoc genus officij dulce duobus erit.
Producetque virum: dabit & mandata reuerti:
* Et dicet, referas iſta face arma Ioui.

HVBER. HOc quoque) Quia ſupra dixit, ſe audiſſe eos remorari in Aulide, dicit nunc ꝙ veretur, ne illud ſit malum omen, ne dei per hoc ſignificent quod nolint vos nauigare. [Exire) Diſcedere ex Aulide. [Mouet) Terret, & turbat me. [Inuitis) Cōtrarijs, & vos ꝓhibentibus. [Quis velit) q.d. nullus, & eſt argm̄ à maiori ad minus, ſi enim nemo contrarijs ventis vellet redire in patriam ſuam, cuius quiſque cupidiſſimus eſt, quanto minus deberet ventis contrarijs, & mari prohibente à patria ſua diſcedere? [Ipſe ſuam) Oſtendit nunc, quod contra voluntatem numinum nauigent: dicit enim Neptunum Deum maris impedire eorum nauigationem ad deſtruendam Troiam, quam ipſe condidit, vnde ſupra Perdere quos poſſis melius Neptunia præbent Pergama, id eſt à Neptuno

* *Inuideo cum accuſatiuo.*

* *Et dicet, referas arma face Ioui.*

ptuno

ptuno condita. [Quo ruitis) Quo vaditis ita pręcipites,& incõſiderati. [Domos).ſ.veſtras. [Audite) Sentite,& eis ne reſiſtite. [Iſta mora) Quam nunc facitis in Aulide,cum non poteſtis inde diſcedere. [Non eſt ſubiti caſus).i. non eſt fortuita,& ex aliquo ſubito caſu,vt vos fortaſſe putatis. [Eſt numinis) Deeſt,ſed eſt.i.ſed diuinæ voluntatis. [Quid petitur) Arguit à cauſa. dicit.n. cauſam eſſe turpem & inhoneſtam,cui nullum debeant. præſtare fauorem, quia tanto bello repetitur tantummodo adultera. [Rates Inachiæ).i.Græcæ,vel Argolicæ. Nam Inachus pater Iodis regnauit Argis,vnde Argiui nonnunquam Inachi dicuntur. [Verti te vela).i.reuertimini in patriam. [Dum licet) Vobis. [Sed quid ago reuocans) Sic legendũ eſt,non autem ego cuius vltima ſyllaba ſemper breuis eſt. [Omnem reuocantis abeſto).i.vti nam nullum ſit malum omen ex reuocatione mea. [Compoſitas) Quietas. [Blanda) Mitis, ſuauis. [Troadas) Dicit feliciores eſſe mulieres Troianorum,contra quos geretur bellum, quam vxores Græcorum,qui gerent ipſum bellum. [Troadas inuideo) Pro inuideo Troadibus.i.fortunæ Troianorum,notanda hæc locutio,vbi inuideo cum ſolo accuſatiuo,ſine datiuo iungitur, quod nuſquam alibi me legere memini, nam cum accuſatiuo,& datiuo ſæpe ponitur, vt,Tene, inquit,miſerande puer,cum læta veniret: Inuidit fortuna mihi,&, Liber pampineas inuidi collibus vmbras. [Funera) Cædes. [Suorum) Maritorum,vel parentum, & fratrum. [Noua nupta) Paulo ante maritata. [Suis) Proprijs. [Barbara) Troiana. [Sumet) A marito. [Simul) Dando arma. [Officij).ſ.oſculandi. [Dulce) Gratum. [Duobus) Marito,& vxori. [Producet) Procul ducet,& comitabitur. [Mandata reuerti).i.mandata,vt reuertatur. [Referas) Reportes. [Ioui) Solebant enim reuertentes ex bello arma ſua dijs ſuſpendere,vnde Virgil. Armaque fixit Troia.

Vis velit &c.) q.d.nemo. Et tamen vos datis à patria pelago vela vetante. [Quiſque redite) Locutio congrua in re. nã quiſque vim collectiuã habet. [Quid petitur) Dehortatur à bello ob indignitatẽ cauſę. [Troadas inuideo).i.inuidia pſequor,nã nos diceremus. [Troadibus inuideo:) Senſus eſt. Ego inuideo id. [Troadibus).i.Troianis mulieribus eſt.n.patronymicũ à patria,q̃ ſi. [Funera).i.mortem ſuoꝵ conſpicere cogentur,præſentes tñ erunt & maritos armabunt. [Arma fac iſta) Sic & prius,quia tñ fac pducitur,credo vtrobique face legendum eſt,quo modo olim dicebatur,ſicut nunc perſice. ASCEN.

Ille ferens dominæ mandata recentia ſecum,
Pugnauit caute: reſpicietque domum.
Exuet & reduci clypeum: galeamque reſoluet:
Excipietque ſuo corpora laſſa ſinu.
Nos ſumus incertæ: nox anxius omnia cogit,
Quæ poſſunt fieri, facta putare timor.
Dum tamen arma geris diuerſo miles in orbe:
Quæ referat vultus, eſt mihi cera, tuos.
Illi blanditias, illi tibi debita verba
Dicimus: amplexus accipit illa meos.
Crede mihi plus eſt, quàm quod videatur, imago:
Adde ſonum ceræ: Proteſilaus erit.
Hanc ſpecto: teneoque ſinu pro coniuge vero:
Et tanquam poſſit verba referre, queror.
Per reditus, corpuſque tuum, mea numina, iuro:
Perque pares animi, coniugijque faces:
Perque,quod vt videam canis albere capillis:
Quod tecum poſſis ipſe referre caput:

Ille) Maritus. [Ferẽs) Habens. [Recẽtia) Adhuc memoriæ hærentia. [Caute) Sapiẽter. [Reſpiciet domum) .i.habebit animum ad domeſticos ſuos,&preſertim ad vxorẽ. [Exuet).ſ. ipſa vxor ſpoliabit, & extrahet,reduci, reuerſo incolumi. [Reſoluet) Remouebit. [Corpora feſſa).ſ.mariti. [Sinu) Amplexu, & gremio. [Nos) Hanc conditionem ſupradictam habebunt Troianæ. [Nos).ſ.græcæ. [Sumus incertæ).ſ. quid agatis, quia procul abſumus. [Nox anxius) Senſus eſt ex timore puto omnia accidere tibi,quæ poſſibile eſt accidere. [Putare facta).i. putare eueniſſe tibi. [Quę pñt fieri).i. quæ ſunt poſſibilia. [Dum tñ) Oſtendit magnum argũ amoris ſui erga Proteſilaũ, dicit.n. quòd HVBER.

quòd i eius abſentia habet imaginem ceream ad eius ſimilitudinem,qua ſecum tenet,& amplectitur pro marito. [Diuerſo orbe) .i. in diuerſa,& remota parte orbis. [Cera) Imago

Me tibi venturam comitem, quocunque vocaris:
 Siue quod heu timeo, ſiue ſuperſtes eris.
Vltima mandato claudetur epiſtola paruo:
 * Sit tibi cura mei: ſit tibi cura tui.

* Si

cerea. [Referat) Repręſentet. [Verba debita tibi) .i. quæ tibi deberem dicere,ſi adeſſes .ſ.ò dulcis coniux,& ſimilia verba. [Accipit amplexus meos).i.eam amplexor,tanquam ſi tu ipſe eſſes. [Imago) Illa cerea. [Eſt plus).ſ.mihi.i.plus voluptatis mihi affert. [Quam quod videatur).ſ.poſſe eſſe imago. [Adde ſonum ceræ).i.ſi habeat vocem. [Erit Proteſilaus).i.videberis tu eſſe ille. [Specto)Cum delectatione intueor. [Pro coniuge vero).i.loco veri coniugis. [Et queror) Apud eam. [Tanquam poſſit referre).i.tanquam ſit viua,vt poſſit mihi reſpondere. [Per reditus) Iurat nũc ſe ſecuturam Proteſilaum,ſiue viuum,ſiue mortuum,hoc eſt ſi vixerit,ſe victuram cum eo,ſi vero mortuus fuerit,ſe etiam morituram. [Reditus) Reuerſiones. [Mea nùmina) Quod ego colo tanquam numen. [Pares faces animi).i.per parem amorem. [Faces coniugij) .i.tedas, quæ in coniugio noſtro affuerunt. [Et per caput quod vt).i.vtinam. [Albere canis capillis).i.quod vtinam videam ſeneſcere. [Referre) Reportare. [Me venturam).ſ.iuro. [Quocunque) In quacunque conditionem me vocaris. [Siue) Voluit diceret morieris, ſed ſuppreſſit, & maluit intelligere,q̃ exprimere. [Quod) Quam rem.ſ.ne moriaris. [Heu timeo, Vltima epiſtola).i.vltima pars epiſtolæ. [Sit tibi) Ecce mandatum,vt ſeruet ſe,& p̃p ſeipſum, & propter vxorem,verum cum Proteſilaus primus egreſſus de naui in bello Troiano periſſet,Laodomia eius morte audita ex mariti deſiderio in amplexu imaginis ceree,q̃ ſupra apud ſe habuiſſe diximus,dicitur expirauiſſe.Seru. in vj.Æn.dicit quod cum maritum in bello Troiano periſſe cognouiſſet, optauit vt eius vmbram videret qua re conceſſa,ne deſereret eam, in eius amplexibus perijt.

ASCEN. QVæ referat vultus &c.) Magni amoris indicium eſt amati colere effigiem.[Adde ſonũ).i.loquelam. [Ceræ).i.imagini cereę.[Proteſilaus erit,pro coniuge vero).i.loco cõiugis veri. [Canis capillis)Satis eſſet dicere canis,nã cani numero plurali pro capillis caneſcentibus accipi ſolent. [Siue quod heu timeo).i mortuus ſubaudi ab inferiori. [Eris. Vltima epiſtola).i.aut vltima pars epiſtolæ,aut vltima,quam mittere conſtituerit,ſed prior mihi placet interpretatio,hæc.n.videtur primæ epiſtolæ formam habere.

IN XIIII. EPISTOLAM, ARG. HVBERTINI.

Danaus, & Aegyptus Beli Priſci filij fuerunt quorum Danaus ex pluribus vxoribus. L. ſuſcepit filia. Aegyptus vero frater totidem virilis ſexus liberos: Sed cum Aegyptus inſtaret, vt filiæ fratris filijs ſuis nuberent, & Danaus ex oraculo accepiſſet ſe manibus generi moriturum, recuſabat hoc coniugium, quare orto inter eos bello: Danaus ex patria fugiens cum filiabus in Græciam uenit, vbi Steleno Argiuorum rege expulſo Argis regnauit, qui vt alibi dixi, ex auctoritate Str. adeo præcedentes loci illius reges excelluiſſe fertur, vt qui antea Pelaſgi nominabantur, impoſita per Græciam lege Danai vocitarentur. Sed Aegyptus ægre ferens ſe, filioſq; ſuos à Danao ſpretos filios cum exercitu miſit ad oppugnandum fratrem Danaum, qui tandem coactus filias ſuas fratris filijs deſpondit, ſed in ipſo nuptiarum die gladios virginibus dedit, quibus imperauit, vt prima nocte viros interficerent, eis niſi ita facerent, cædem interminatus, omnes igitur præceptis paternis paruerunt, ſola Hypermneſtra excepta, apud quam plus valuit conſanguinitatis, & coniugij pietas, & amor, quam iræ paternæ metus: hæc enim Lynceo marito ſuo pepercit, eumq; ſomno excitatum monuit, & impulit, vt diſcederet: fuga ſua ſaluti conſuleret, quod ille fecit. Cum vero pater Danaus cognouiſſet ab omnibus perfectum facinus præterquam à ſola Hypermneſtra: eam crudeliſſime vinctam in carcere ſeruandam tradidit. Quare hanc epiſtolam ad Lynceum patruelem ſuum, & eundem maritum ſcribit qua & præceptum patris, & facinus ſororum, & pietatem ſuam narrat, & quantum bene merita ſit de ipſo Lynceo. Oratq; eum liberet ipſam his pœnis, quibus iniuſte tenetur, captatq; commiſerationem ex fortuna, & ex crudelitate patris. Poſtremo rogat Lynceum, vt aut interficiat, & mortuam ſepeliat, & ſepulcro inſcribat, quemadmodum ipſa mortua eſt, vt Lynceum à morte liberaret.

HYPERMNESTRA * LYNCEO.

EPISTOLA XIIII.

MITTIT Hypermneſtra de tot modo fratribus vni:
Cetera nuptarum crimine turba iacet.
Clauſa domo teneor, grauibusq; coërcita vinclis:
Eſt mihi ſupplicij cauſa, fuiſſe piam.
Quod manus extimuit iugulo demittere ferrum:
Sum rea: laudarer, ſi ſcelus auſa forem.
Eſſe ream præſtat, quàm ſic placuiſſe parenti:
Non piget immunes cædis habere manus.
Me pater igne licet, quem non violauimus, vrat:
Quæque aderant ſacris, tendat in ora faces:
Aut illo iugulet, quem non bene tradidit, enſe:
Vt qua non cecidit vir nece, nupta * cadam:
Non tamen, vt dicant morientia, pœnitet, ora,
Efficiet: non eſt, quam piget eſſe piam.
Pœniteat ſceleris Danaum, ſæuasque ſorores:
Hic ſolet euentus facta nefanda ſequi.
Cor pauet admonitu temeratæ ſanguine noctis:
Et ſubitus dextræ * præpedit oſſa tremor.
Quam tu cæde putes fungi potuiſſe mariti:
Scribere de facta non ſibi cæde timet.
Sed tamen experiar. Modo facta crepuſcula terris:
Vltima pars lucis, primaque noctis erat:

DE tot) De.l. [Modo) .i. paulo ante. [Vni) Soli. [Cetera turba) Fratrum tuoꝶ. [Iacet) Perijt. [Clauſa) Narrat infortunium ſuum. [Coërcita) Ligata, cōſtricta. [Cauſa ſupplicij,) Cauſa pœnæ. [Eſt fuiſſe piam) Eſt ꝓ pietatem peperciſſe tibi. [Q manus) Ecce pietas. [Sum rea) Accuſor. [Demittere ferrū iugulo). i. te iugulare. [Laudarer) A patre meo. [Scelus) Te interficiēdi. [Præſtat) Melius eſt. [Sic) Interficiendo te. [Nō piget) Quia fuit voluntariū factum. [Immunes) Vacuas. [Cædis) Occiſionis tuę. [Me pater) Dicit ꝙ quamuis pater ei paret omnia genera crudeliſſimæ mortis, quæ cōmemorat, non tn̄ poterit efficere, vt eam pœniteat peperciſſe ipſi Lynceo, & vſam fuiſſe ea pietate. [Licet) Quamuis. [Quem nō violauimus) Quem non læſimus vlla iniuria. [Quæque) Duæ ſunt dictiones, & ſubauditur licet. [Tendat) .i. immittat. [In ora) In faciem meam. [Faces, quæ aderant) .i. quæ erant incenſæ. [Sacris) Nuptialibus. [Aut) Subaudi licet. [Non bene tradidit) Nō iuſte, neque honeſte mihi tradidit ad interficiēdum maritum meum. [Nece, qua vir non cecidit) .i. licet moriar ea nece, & morte, q̄ maritus meus euaſit. [Non tamen efficiet) Pendet ſenſus vſque ad hunc locum. [Ora morientia) .i. ora mei morientis. [Pœnitet) .ſ. facti. [Non eſt) .ſ. Hypermneſtra Danaum patrem meum. [Sceleris) Crudelitatis, q̄ mandauit. [Sorores) Quæ perfecerunt crudelia mandata patris. [Hinc euentus) .ſ pœnitendi. [Facta nefanda) .i. crudelia, nam nefandoꝶ, non pioꝶ opeꝶ pœnitere ſolet. [Cor pauet) Amplificat beneficium ſuum, & deſcribit toꝶ negocium. [Admonitu) .i. recordatione. [Temeratæ) Pollutæ, fœdatæ. [Præpedit) Impedit. [Oſſa dextræ) .i. digitos. [Quā tu) Argm̄ eſt magnū ſuæ pietatis. [Timet) .i. dextra mea. [De cęde) De occiſione. [Non facta ſibi) Pro à ſe. i. q̄ non fecit. [Quam) .ſ. dextrā. [Putes) Pro putet aliquis. [Potuiſſe fungi cede mariti) .i. potuiſſe interficere maritum. [Sed tn̄) Licet timeat. [Experiar) Tētabo, & conabor ſcribere. [Modo facta) Incipit narrare totius facti ꝓceſſum, ſumpto initio, vnde oportuit [Modo) Vel nuper, & paulo ante, vel tantūmodo. [Crepuſcula) Creperū. Var. & Feſto teſtib. dubiū ſignat inde crepuſculū dr̄, cū neque lux, neque tenebræ ſunt. i. cū dies, an nox ſit dubiū eſt. id aūt tp̄s tā matutinū, q̄ veſpertinū intelligimus, hic de veſpertino intelligēdū eſt, qđ declarat, cū dicit. Vltima pars lucis, primaq; noctis erat. nā eo tp̄e nuptię fiebāt.

HVBER. * Lynceo non Lino legendū eſt. Euſebium au ctoritate

*cadat

*ꝓcidit

Mittit

ASCEN. Mittit Hypermneſtra &c.) Nihil eſt tota epiſtola facilius ne nihil tñ dicam ordinem ſubinde contraxero qui talis eſt, Hypermneſtra filia Danai, & vxor Lini, ſeu Lyncei patruelis eius (Patrueles autem ſunt patrui.i.fratris paternis liberi) mittit ſup. ſalutem, aut epiſtolam. [Vni modo).i. Lino, aut Lynceo qui modo vnus eſt de tot videlicet quinquaginta fratribus. [Cetera turba).i multitudo fratrum. [Iacet).ſ. proſtrata. [Crimine).i. homicidio. [Nuptaꝶ).ſ. ſoroꝶ Hypermneſtræ. [Ego teneor clauſa domo, & coërcit) .i. conſtricta, ne exeam grauibus vinclis pro vinculis. [Fuiſſe pia).i ꝙ fuerim pia. Nam verbum eſt, dũ ſupponitur verbo ſecum accuſatiuum trahit. [Eſt mihi cauſa ſupplicij) Hoc eſt quod te non occiderim, vt ſorores ſponſos ſuos, fratres tuos, afficior huiuſmodi ſupplicio. [Ego ſum rea) .i. criminor, & accuſor a patre. [Quod).i. quia. [Manus).ſ. mea. [Extimuit imittere iugulo) .i. in iugulum tuum, qui eſt in gutture ſanguinis meatus. [Ferrum).i. gladium, aut Mucronẽ. [Et ego laudarer).ſ. à patre. [Si forẽ).i. eſſem. [Auſa ſcelus).ſ. homicidij. [Præſtat).i. melius, & præſtantius eſt. [Eſſe ream).i. ꝙ ſum rea. [Sic).i. ꝑ pietatem, & ſine cæde mariti. [Quàm placuiſſe).i. q̃ ꝙ placuerim. [Sic).i per ſcelus. [Parenti).i. patri. [Non piget).i. non triſte eſt mihi, nec pœnitet. [Me habere manus immunes).i. non participes, & operatrices. [Cædis) .i. occiſionis. [Licet).i. tametſi. [Pater vrat me igne).ſ. regali. [Quem non violauimus).ſ. in nuptialibus tedis, ac facibus [Quæque).i & quæ, hoc eſt, & licet. [Tendat in ora).i. in faciẽ, nam id fieri ſolet ijs, qui exuruntur, vt ſuffocentur. [Faces).ſ. nuptiales. [Quæ aderant ſacris) .ſ. nuptialibus, & Hymenæis, aut licet pater iugulet me illo enſe, quem tradidit. [Non bene) .i. indecenter, & iniuſte contra fidem, & æquitatem. [Vt videlicet ego nupta cadam) Sup. ea nece, qua vir non cecidit. [Tñ pater non efficiet, vt ora) Sup. mea. [Morientia).i. etiã in morte. [Dicant pœnitet) Sup. non perpetraſſe facinus, nam ſup. Hypermneſtra. [Non eſt) Sup. ea quam piget eſſe piam. [Pœniteat).i. iuſtum eſt, vt pœniteat, aut impetrandi eſt. [Danaum).ſ. patrem meum, ſed aptius dicit Danaum, quaſi ſceleſtum illum hoĩem, qui tm̃ ſcelus præcipere auſus eſt. Nam in patris compellatione neſcio quid ſacrilegij eſt, ſi execratio cõmiſceatur quantumcunque ſceleſtus ſit. [Pœniteat ergo Danaum ſceleris, & ſorores ſæuas).i. immites. [Hic euentus).i. pñtia. [Solet ſequi facta nefanda) q.d. non pia, quia neminem proprie pœnitet, qui male nil cõmiſit. [Cor pauet admonitum) Facta digreſſione recitat facinoris atrocitatem, vt & in ſe cõmiſerationem, & in patrem odium cõcitet. [Admonitu).i. admonitione, ac cõmemoratione. [Noctis temeratæ).i. pollutæ, & contaminatæ. [Sanguine).i. effuſione ſanguinis. Quia.n. nocte intempeſta ne bonum quidẽ opus faciendũ eſt, grauius puniuntur, qui ſcelus perpetrant. [Et ſubitus tremor præpedit).ſ. à ſcribendo dextram. Ea ſup. [Quam tu putes).i. putare poſſis. [Potuiſſe fungi cæde).i. occidendi negociũ explere. [Nõ timet ſcribere, & cæde facta ſibi).i. à ſe, ſed manus mea timet ſcribere, de cæde, ergo nõ potuiſſet fungi cæde. Aut cũ interrogatione. [Quã putes pot. fungi cæde mar.) q.d. nõ manũ meã, qa timet ſcribere de cæde non facta ſibi.i. à ſe. [Sed tñ exp.) i. ſcribere conabor de cæde, quam facere non potui. [Vltima pars lucis &c.) Sic legendum eſt, nam qui legeret. Vltima pars noctis, primaque lucis erat, totam inuerteret ſñiam, crepuſculum.n. eſt tp̃s dubium, cũ tenebrę lucẽ vincere incipiunt, & diluculum econuerſo, cũ lux diſcernitur à tenebris fugatis, duci aũt ſolent nuptæ ſuo noctẽ, q̃ tunc imminebat. Vnde dr̃, dum nox finit, effuge dixi. dum nox atra finit.

Ducimur Inachides magni ſub tecta Pelaſgi:
Et ſocer armatas accipit ipſe nurus.
Vndique collucent præcinctæ lampades auro:
Dantur in inuitos impia thura focos.
Vulgus Hymẽ, Hymenęe vocãt: fugit ille vocãtes:
Ipſa Iouis coniux ceſſit ab vrbe ſua.
Ecce mero dubij comitum clamore frequentes,
Flore nouo madidas impediente comas,
In thalamos læti, thalamos ſua buſta, feruntur:

HVBER. Inachides) Proneptes Inachi, nã Inachus genuit Iò, ex ea, & Ioue natus eſt Epaphus. Ex Epapho Belus priſcus: ex Belo, vt diximus Ægyptus, & Danaus, cuius hæ ſunt filiæ, ergo Inachides. [Pelaſgi) Fuit rex, à quo populi quibus imperauit, Pelaſgi dicti ſunt, q poſtea, vt ſupra diximus Danai ſunt nominati. [Socer)

Strataque corporibus funere digna premunt.
Iamque cibo, vinoque graues, ſomnoq; iacebant:
Securumque quies alta per Argos erat.
Circum me gemitus morientum audire videbar:
Et tamen audieram: quodque verebar, erat.
Sanguis abit: mentemque calor, corpusque reliqt:
Inque nouo iacui frigida facta toro.
Vtque leui Zephyro graciles vibrantur ariſtæ:
Frigida populeas vt quatit aura comas:
Aut ſic, aut etiam tremui magis. ipſe iacebas:
Quæque tibi dederam vina, ſoporis erant.
Excuſſere metum violenti iuſſa parentis:
Erigor: & capio tela tremente manu.
Non ego falſa loquor: ter acutum ſuſtulit enſem,
Ter male ſublato decidit enſe manus.
At rurſus monitis, iuſſuque coacta parentis
Admoui iugulo tela paterna tuo.
Sed timor: & pietas crudelibus obſtitit auſis:
Caſtaque mandatum dextra refugit opus.
Purpureos laniata ſinus, laniata capillos,
Exiguo dixi talia verba ſono.
Sæuus Hypermneſtra pater eſt tibi: iuſſu parentis
Effice: germanis ſif comes iſte ſuis.

Ægyptus. [Armatas) Gladijs inſtructas, quos Danaus nobis dederat. [Præcinctæ auro).i.ornatæ, ſicut in regalibus nuptijs mos erat. [Impia) Quæ ab impijs offerebant [Inuitos) Non libenter accipiẽtes ipſa thura, & ſacrificia, quæ ab impijs offerebantur. [Vulgus Hym.) Hęc celebratur in nuptijs, & epithalamijs, inuocabatur.n. Hymeneus deus nuptiarum, vt etiam Catullus oſtendit Hymenęe legendum eſſe in vocatiuo, ſupra alibi diximus, nã Hymenæa in accuſatiuo dicere non poſſumus, ſed Hymenæon. [Fugit) Quia ad inſauſtas nuptias non ſolet venire, vnde ſupra Hypſipyle. At mihi nec Iuno, nec Hymen, ſed triſtis Erynnis Pertulit inſauſtas ſanguinolenta faces. [Ipſa coniux Iouis) Quæ ſolet adeſſe coniugijs. [Ceſſit) Diſceſſit. [Ab vrbe ſua).i.ab Argis, vbi præcipue colitur, & eo loco maxime delectatur, quia, vt Str. ſcribit, Argis nata eſſe dicitur, vnde ipſa in vj Faſt. inqt. Pœniteat Sparten, Argoſque, meaſq; Mycenas: Et veterem latio ſuppoſuiſſe Samum. Samum aũt dilexit, quia in ea cum Ioue nuptias celebrauit, dicit ergo eam fugiſſe ab Argis, ne intereſſet talibus nuptijs. [Dubij).ſ. ſponſi. [Feruntur) Eunt. [In thalamos buſta ſua) In thalamos, qui erant futuri buſta eorum: eſt aũt appoſitio. [Dubij) Labantes. [Mèro) Propter vinum, quod biberant. [Frequentes) Denſati, & circundati. [Impediente) Ligante. [Madidas) Vnguento delibutas. [Pręmunt ſtrata).i. iacent in lectis. [Digna funere) Quæ ſtrata magis erant digna funere, q̃ nuptijs. [Graues) Grauati, & oppreſſi. [Somno) Qui maxime ex cibo, & vino fit. [Alta qes).i. profundus ſomnus. Iuuen. & nos conſilium dedimus Syllæ, priuatus vt altum Dormiret. [Per Argo ſecurum).i. vbi nullus erat timor, dicitur aũt hoc Argos, & hi Argi. [Quodque verebar).i. quid timebam. ſ. cædes meoꝶ patruelium. [Calor reliquit corpus) Quia ex timore, vt ſæpe notauimus efficimur frigidi. [Vtque leui) Comparatio eſt. [Graciles) Tenues. [Ariſtæ) Sũmitates ſegetum. [Vibrantur) Mouentur. [Comas) Frondes. [Populi) Arboris. [Ipſe) Tu. [Iacebas) Dormiebas. [Erant ſoporis).i. erant vina, quæ facerent ſoporem. [Violentia) Crudelia. [Erigor) Ex lecto. [Tela) Gladium. [Male ſublato) Non fortiter eleuato. vel male, non iuſte contra maritum [Iuſſa parentis) Qui mortem minatus fuerat, niſi interficerem. [Admoui) Appropinquaui. [Timor) Quia naturaliter inſitus eſt mulierib. [Pietas) Mea erga te. [Crudelibus auſis).i. prohibuit, ne auderẽ interficere. [Dextera) Mea. [Mandatũ).ſ. à patre meo. [Sinus) Veſtes. [Sono) Voce. [Exiguo tenui) Demiſſo ne audiret. [Sæuus) Dicit hec verba ſecũ. [Iſte) Lynceus. [Sit comes germanis) Interficiatur, ſicut alij fratres ſui.

NOs Inachides).i. puellæ Argiuæ ab Inacho Argiuoꝶ rege originem ducentes, aut denominatæ. [Ducimur ſub tecta).i. in regiam. [Magni Pelaſgi).i. quam regiam, aut quæ tecta Pelaſgus Argis extruxerat. [Et ipſe ſocer) Hoc eſt legatus Ægypti, & eius ASCEN.

& eius locum tenens. [Accipit nurus).ſ.nos filias Danai,filioꝝ ſuoꝝ ſponſas. [Armatas).ſ. armis inuaſimus,videlicet mucronibus,quos pater ſingulis dederat. [Vulgus).i.totus populus. [Vocat).ſ.in ſignum lætitiæ,& gaudij nuptialis. [Hymen,Hymenæe,) Hoc eſt vocando dñt Hymen,ò Hymenæe,Hymen,ò Hymenæe. alij legunt vocat, vt ſit congruitas in voce, alij vocant,vt ſit in ſenſu,quia collectiuum eſt. [Ille).i.Hymen deus nuptiaꝝ. [Fugit vocantes) Quia noluit adeſſe,cum infelices ſciret fore nuptias,nec veras, ſed ſimulatas. [Ipſa).ſ. Pronuba,& cui vincla iugalia curæ, vt dicit Maro. [Coniux Iouis).ſ.Iuno. [Ceſſit ab vrbe ſua).ſ.Argis: vnde Æn j. Veteriſque memor &c. Prima quod ad Troiam pro caris geſſerat Argis. [Ecce) q.d.ex improuiſo. [Dubij).i.incerti, qd agerent. [Mero).i.pp vinum per inſidias propinatū. [Frequentes).i.celebrati. [Clamore comitum).ſ.ſtipantium,& hoc. [Nouo flore impediente).ſ.ne volitarent. [Comas madidas).i.cæſariem delibutam. [Feruntur) Non dicit,ducuntur, ſed quaſi agatur. [In thalamos) Thalamos dicit. [Sua buſta).i.ſepulcra,q.a illic occidendi erant & æterno ſomno ſepeliendi. buſtum aūt dicitur quaſi bene vſtū, & eſt receptaculum cinerum vſtoꝝ, quæ in vrnam condebantur, vnde ab vrendo dicta ſunt, ſicut vſtrina locus, vbi ſiebat cadauerum vſtio. [Et premunt corporibus ſuis ſtrata).i.lectos ſtratos. [Digna funere).i.dignos talium morte. [Iamque cibo,vinoque graues &c.) Hic locus approbat, quod prius diximus legendum.ſ.eſſe vltima pars lucis &c. quia non eſt veriſimile vinolentos,& ſomnolētos in diluculo fuiſſe, ſed vinolētos ab Danao dimiſſos in hoſpitium,quod à coacto patruo ſuſceperant. [Per Argos ſecurum) Argos ciuitas eſt in Achaia, in ſingulari neútri gñis,in plurali maſculini,declinatur.n.hi Argi Argoꝝ,ſed tunc etiam populum Argiuum ſignificat. Eſt eiuſdem nominis in Attica,& in Theſſalia,ſeu Pelaſgia. [Securum) Dicitur,quod ſeorſum eſt à cura,licet ſit in periculo. Accipitur ergo more poëtico continens pro contento. Argos,pro Argiuis. Et declamat per contentionem, quia alij ſecuri,ſed circum me gemitis. Sicut Æn.iiij. Cetera per terras animalia ſomnos habebat &c. Quodque verebar erat,ſic Sen. Quidqd verebar accidit. Et potuit facile ſuſpicari maritos interfectos,quia & ipſa ad hoc Mucronem acceperat. [Graciles ariſtæ).i.ſpicæ,quia Zephyro ſlante,nec dum proprie Ariſtæ ſunt quæ ab ariditate dñr,ſed ſpicæ graciles ſunt ſlat.n.primo vere, vnde in Georg. Vere nouo gelidus canis cum montibus humor Liquitur & Zephyro putris ſe gleba reſoluit. [Frigida populeas) Id in Autūno ſit,ſed tam ver, q̃ autumnus ventos habet plurimos. Aut ſic tremui,aut etiam magis. [Ipſe).i.tu ſecurus eras,ſed non tutus iacebat.ſ.intrepidus. [Quæque).i.& quæ,hoc eſt & vina,quæ dederam tibi,erant ſup vina ſoporis.i.ſoporifera,aut cauſa ſoporis. [Violentia iuſſa) Poëtice. nam etiam oratorie dicere potuiſſet violenti iuſſa parentis,ſed gratius violentiam in iuſſa retorquet, quaſi iuſſa non parentem incuſet. [Suſtulit).i.ſurſum tulit,& erexit vt demittam in iugulum. [Sublato).i.ſurſum lato. [Male).i.ad maleficium. [Admoui iugulo).i.ad iugulum. [Refugit) Media longa præteriti eſt tpis. [Purpureos laniata ſinus) Docet ſe pietate victam eamque plus potuiſſe,q̃ parentis ſæui mandata,docetq; quō Linum,ſeu Lynceum ad fugam cohortata ſit,& ob pietatem à patre capta. [Purpureos ſinus) Non veſtes dicam, nam noctu veſtita non erat, ſed pectora rubicunda,quia dictura eſt, dum petis amplexus &c. Et licet ſub veſte pugionem in thalamos intulerant,vero ſimile eſt tñ,nudas concubuiſſe. [Sæuus Hypermneſtra) Ordo eſt,ò Hypermneſtra pater eſt tibi ſæuus, ſic in Buc. Eſt mihi nanque domi pater, eſt iniuſta nouerca. & eſt pondus in vocabulo pater,ſic Dauus in Andria pater eſt Pamphile.

HUBER. FOemina) Oſtendit nunc, quod nō poſſit eū interficere,&arguit à ſexu,cū dicit,fœmina,arguit ab ætate, cū dicit,& virgo.[Molles) Muliebres.[Quin age) More muliebri variat conſilium, hortatur nunc ſeipſam ad interficiendū eum, cum antea dixerit ſe non

Fœmina ſum, & virgo, natura mitis, & annis:
Non faciunt molles ad fera tela manus.
Quin age: dumque iacet, fortes imitare ſorores:
Credibile eſt cæſos omnibus eſſe viros.
Si manus hæc aliquam poſſet committere cædem:
Morte foret dominæ ſanguinolenta ſuæ:
Quid meruere necem patruelia regna tenendo?

Quæ tamen externis danda forent generis.
Finge viros meruiſſe mori : quid fecimus ipſæ ?
Quo mihi commiſſo non licet eſſe piam ?
Quid mihi cum ferro ? quid bellica tela puellæ ?
Aptior eſt digitis lana, colusque meis.
Hæc ego : dumq; q̃ror, lacrymę ſua verba ſequũtur:
Deque meis oculis in tua membra cadunt.
Dum petis amplexus : ſopitaque brachia iactas :
Pene manus telo ſaucia facta tua eſt.
Iamque patrem, famulosq; patris, lucemq; timebã:
Expulerant ſomnos hæc mea dicta tuos.
Surge age Belide, de tot modo fratribus vnus :
Nox tibi, ni properes, iſta perennis erit.
Territus exurgis : fugit omnis inertia ſomni :
Aſpicis in timida fortia tela manu.
Quærenti cauſam, dum nox ſinit, effuge, dixi.
Dum nox atra ſinit, tu fugis : ipſa moror.
Mane erat : & Danaus generos in cæde iacentes
Dinumerat : ſummæ criminis vnus abes.
Fert male cognatæ iacturam mortis in vno :
Et queritur factum ſanguinis eſſe parum.
Abſtrahor à patrijs manibus : raptamque capillis
(Hæc meruit pietas præmia) carcer habet.
Scilicet, ex ille Iunonia permanet ira :
Quo bos ex homine eſt, ex boue facta dea.
* Ah ſatis eſt pœnæ, teneram mugiſſe puellam :
Nec modo formoſam poſſe placere Ioui.
Aſtitit in ripa liquidi noua vacca parentis :
Cornuaque in patrijs non ſua vidit aquis.
Et conate * loqui, mugitus edidit ore :
Territaque eſt forma, territa voce ſua.
Quid fugis infelix ? quid te miraris in vnda ?
Quid numeras factos ad noua membra pedes ?
Ipſa Iouis magni pellex metuenda ſorori
Fronde leuas nimiam ; ceſpitibusque famem.
Fonte bibis : ſpectasque tuam ſtupefacta figuram :
Et te ne feriant, quæ geris, arma times.

** Hac fabula tractatur ab Ouid. in 1. Met.*
**quæri,*

poſſe. [Fortes) Animoſas. [Credibile eſt) .i.credendũ eſt. [Si manus) Etiam mutat conſilium,& dicit,quod ſi eſſet poſſibile, q̃ poſſet admittere cædẽ, interficeret potius ſeipſam, q̃ Lynceũ. [Hæc manus) .ſ.mea. [Haud) Nõ. [Patruelia regna) .ſ. regna patrui : nam Danaus coactus fuerat,non ſolum dare filias vxores filijs fratris,vt dictum eſt, ſed etiam regna ſua. [Forent dãda gñis externa) .i. peregrinis,quia Danaus nõ habet filios maſculos. [Quid fecimus ipſæ) .i.nos q̃d peccauimus ? quare debeamus fieri homicidæ ? [Cõmiſſo) Peccato. [Quid mihi) Ad ſeipſum loquitur. [Tela bellica) .i.quæ bello conueniunt. [Quid puellæ).ſ. faciunt. [Lana colusque) Quia hæc cõueniunt mulierib. [Hæc ego).ſ.mecũ dixi. [In tua membra) Quia incumbebam ſup̱ te. [Petis amplexus) Dum vis me amplecti. [Iactas) Moues in ſomnijs. [Facta ſaucia) Vulnerata. [Penè) Ferè,cũ iandiu eſſem morata ĩ hac cogitatione. [Lucem) Quæ appropinquabat. [Expulerant tuos ſomnos) .i. excitauerant te. [Age) Hortantis. [Belide) Nepos Beli,vt ſupra monſtratũ eſt. [Perẽnis) .i. p̱petua. [Inertia) Pigritia. [Fortia tela) .i. enſem,qui ſolet eſſe telũ fortium. [Quærenti) .ſ.tibi. [Sinit) p̱mittit. [Ipſa) Ego. [Moror) Remaneo. [Vnus) .i. tu ſolus. [Abes) Dees. [Sũmæ criminis) .i.numero,& complemẽto cędis,quia ſi tu fuiſſes interfectus,oẽs fuiſſent ĩterfecti. [Male) Inique. [Iacturã) Damnum .i. ægre fert te ſolũ,non fuiſſe interfectũ,&defuiſſe morti alioꝝ. [Cognatæ) Conſanguineæ. [Eſſe paꝝ ſanguinis factũ).i.queritur,quod paucus ſanguis ſit fuſus,p̱pea quod tu ſolus aberas numero. [Carcer hẽt meruit raptamq; cap.)i.ego rapta,capillis in carcere ſeruor. [Hęc mer.) Parẽtheſis eſt,& eſt ironia. [Hęc).i.alia. Ordo eſt. [Abſtrahor à pedib.p̃rijs) Et carcer hẽt me raptã capillis.reliqua,vt dixi,dicta ſunt p̱ parẽtheſim. [Scilicet) Dicit hãc infelicitatem

tatem ſuam in mulieribus ſuæ domus ꝓcedere ex ira Iunonis ab eo tpe incepta,quo Io Inachi filia mutata eſt.[Ex illo)Tẽpore.[Bos)Io,quæ erat iuuenca.[Facta Dea ex boue) Quia poſtea in Deã conuerſa eſt,vt gentilitas credidit,& fabulæ tradũt,& preſertim Ouid.& hic,& lib.j.Met.Fuit.n.Io Inachi Argiuoꝝ fluuij filia pulcherrima,quę à Ioue amata cũ eius preces ſperneret. ſubita nube tecta cõpreſſa eſt,& ne puella à Iunone,,quæ adulteria Iouis obſeruabat,deprehenderetur, in vaccam transfigurata eſt,quam fraudem cum Iuno intellexiſſet,petiuit eam vaccam munus ſibi dari Iuppiter veritus,ne negando proderet puellam,tãetſi inuitus ei tradidit.Iuno,ne vnquam eius pellex cum marito concubere poſſet. Argo Ariſtoris filio centum oculos habenti ſeruandam tradidit,quo a Merc.in ſoporem canendo inducto,& interfecto,eius oculi in caudam Pauonis transfigurati ſunt.Io cum ab Iunone ob interfectũ Argum indignata furijs exagitaretur,maxima orbis terraꝝ parte percurſa,& pererrata, tandem in Ægyptum delata,rurſus in humanam formã redacta,pro Dea ab Aegyptijs culta eſt, quam Iſidem appellant. & hæc eſt fabula,quæ nunc hic tangitur.[Satis eſt pœnæ)Satis ſupplicij,& punitionis.[Mugiſſe)Factam fuiſſe vaccam.[Nec)Ordo eſt.Et eſt ſatis pœnæ. [Illã modo formoſam).i.quæ paulo ante erat pulchra.[Nec poſſe placere Ioui)Propter formam pecudis. [Liquidi)Propter aquas.[Continuaque non ſua).i.aliena,& non ſibi conuenientiã, quia ſunt belluarum,& non hominum.[Mugitus)Bouinas voces.[Forma)Figura.[Voce)ſono. ipſe primo Metam. Et conata loqui mugitus edidit ore: Pertimuitque ſonos, ꝓpriaq; exterrita voce eſt.[Quid fugis)Apoſtrophat ad eam,& multis verbis ſcribit eius fortunam. [Numeras pedes)Quia ſunt quatuor.[Ipſa)Tu.[Pellex).ſ.ante.[Sorori Iouis)Iunoni,quæ eſt & ſoror,&coniux Iouis.[Metuenda)Ne propter pulchritudinem tuam te ei præponeret. [Leuas)Minuis.[Fronde)Pro frondibus folia generaliter de omnibus dicuntur,frondes tantummodo de arboribus vnde ſubdit.[Cæſpitibus)Idem primo Metam. Frondibus arboreis, & amara paſcitur herba. [Cæſpitibus)Herbis,nam cæſpes proprie eſt terra cum herba reuulſa,ſed hic pro herba capitur.[Stupefacta)Territa.[Arma,quæ geris) .i. cornua.

ASCEN. IMitare)Imperatiuus modus cohortatiue poſitus.[Quid meruere necem)Argumentatur contra patrem.[Quid).i.in quo meruere necem? [Tenendo).i.occupando. [Regna patruelia,)q.d.in nullo,vnde addit.[Quę tamen externis danda forent generis)Et accipitur tamen pro tandem,aut quæ tamen nihilominus,cum non ſint Danao maſculi, danda forent generis externis,& ideo potius filijs fratris cum non putarent illicitum,tunc inter patrueles matrimonium,vt patuit de Oreſte,& Hermione.[Finge).i. pone caſum,quòd viri meruerit necem.[Belide)Vocatiuus eſt à nominatiuo Belides.i.ò nepos Beli.[Aſpicis in timida)Antitheſi,& intermixtis epithetis comparauit ornatum.[Parum ſanguinis)Quia ſciuit ſe à genero perimendum,ad quod facinus vnus ſufficiebat. [Vnus abes ſummæ).i.à ſumma criminis.ſ.committendi,quia debebant quinquaginta occidi,&eſt rarum abeſſe cum datiuo iungi. [Scilicet ex illo &c.) Sicut ſuperiores fere,infortunium ſuum reijcit in fatum,& deos,argumentans Iunonem iratam adhuc puellis Achiuis propter Io Inachi filiam, quam in vaccam mutatam perſequi iuſſit,noluiſſe eis pronubium feciſſe,& fauſtas nuptias conceſſiſſe,qua occaſione progreditur ad transformationem, &miſeriam *ious* deſcribendam.[Scilicet).i.ſcire licet,cur tam infauſtę ſimus,quia.[Ira Iunonia).i.ipſius Iunonis.[Permanet).i.perdurat.[Ex illo).ſ.tempore.[Quo bos facta eſt ex homine) .i.virgine(ergo etiam homo pro muliere ponitur).ſ.Io.[Et Dea).ſ.Iſis.[Facta eſt ex boue).ſ.in quam mutata fuerat Io,declinatur,vt alibi dixi,hæc Io,huius Ius,nec alibi declinatur,licet hanc Io vſurpent.[Ah ſatis)Sæuitiam damnat Iunonis,quæ mutatam in vaccam adhuc perſecuta eſt. [Quid numeras)Quia quatuor iam habuerat pedes.[Fronde leuas).i.mitigas,& imminuis. [Fonte bibis) .i. de fonte,aut in fonte bibis aquam .ſ. [Quæ geris arma) .i. cornua.

HVBER. QVæque) .i.tu,q̃ ita eras diues,&delitioſa,vt poſſes exiſtimari digna Ioue.[Nũc nuda).i.ſine veſtibus. [Recumbis)Iaces.[Humo nu-

Quæque modo, vt poſſes etiam Ioue digna videri,
Diues eras: nuda nuda recumbis humo.
Per mare, per terras, cognataque flumina curris:
Dat mare, dant amnes, dat tibi terra viam.

Quæ

Quæ tibi cauſa fugę? quid Iò freta longa pererras?
Non poteris vultus effugere ipſa tuos.
Inachi quò properas? eadem ſequeriſque, fugiſq;:
Tu tibi dux comiti, tu comes ipſa duci.
Per ſeptem Nilus portus emiſſus in æquor
Exuit inſanæ pellicis ora bouis.
Vltima quid referam, quorum mihi cana ſenectus
Auctor? dant anni, quod querar, ecce mei.
Bella pater, patruuſque gerunt: regnoque, domoq;
Pellimur: eiectas vltimus orbis habet.
Ille ferox ſolus ſolio, ſceptriſque potitur:
Cum ſene nos inopi turba vagamur inops.
De fratrum populo pars exiguiſſima reſtat:
Quique dati leto, quæque dedere, fleo.
Nam mihi quot fratres, totidem periere ſorores:
Accipiat lacrymas vtraque turba meas.
En ego, quod viuis, pœnæ crucianda reſeruor:
Quid fiet ſonti, cum rea laudis agar?
Et conſanguineæ quondam centeſima turbæ
Infelix vno fratre manante cadam.
* At tu, ſi qua piæ Lynceu tibi cura ſororis:
Quæque tibi tribui munera, dignus habes:
Vel fer opem: vel dede neci: defunctaque vita
Corpora furtiuis inſuper adde rogis:
Et ſepeli lacrymis perfuſa fidelibus oſſa:
* Sculptaque ſint titulo noſtra ſepulcra breui.
Exul Hypermneſtra, pretium pietatis iniquum,
Quam mortem fratri depulit, ipſa tulit.
Scribere plura libet: ſed pondere laſſa cathenæ
Eſt manus: & vires ſubtrahit ipſe timor.

da).i.dura, vel ſine ſtramine. [Cognata) Quæ ſunt tibi cognatione coniuncta propter patrem tuum, qui eſt fluuius, inde ducens originem, vnde & ipſa flumina. [Pererras) Percurris. [Tuos vultus) Bouinos, qui te terrent, quia, quocunque fugis, te ſequuntur. [Inachi) .i. filia Inachi. eſt autem hic vocatiuus patronymici fœminini. [Eadem ſequeriſque fugiſque).i.ipſa es, quæ ſequeris, & ipſa, quæ fugis. nam licet credas te fugere vaccam, vna tamen, eademque es. [Comiti).ſ. tibi.i.teipſam pręcedis, teipſam comitaris. [Per ſeptem portus) Dicit eam in Ægypto depoſuiſſe figuram bouis. [Nilus) Fluuius Ægypti in mare per ſeptem hoſtia influens: vnde Virg. Et ſeptem gemini turbãt trepida oſtia Nili. [Exuit) Depoſuit abſtulit. [Ora) Faciem. [Bouis) Vaccæ. [Inſanæ) Furentis, & ſtimulis exagitatæ. [Vltima quid referam) Quia commemorauit antiqua dicit non eſſe opus commemorare infelicia exempla ſuæ domus ita remota, quia ſunt exẽpla ſuæ memoriæ. [Vltima) Extrema, & remota. [Quorum) .ſ.vltimorum. [Cana ſenectus eſt auctor).i.quæ ab antiquis audiui. [Anni mei) .i. ſecula mea, quibus nata ſum, & vixi. [Dant quod querar).i.dant mihi materiam quęrendi. [Bella pater) Incipit commemorare in felicitatis ſui temporis. [Pater) Danaus. [Patruus) Ægyptus. [Pellimur) Pater, & non filiæ. [Vltimus orbis).i.vltima pars orbis, quia venimus in remotiſſimas regiones. [Eiectas) Ex regno expulſas. [Ille) Patruus. [Solio) Sede regia. [Sceptro) Imperio. [Cum ſene) Danao. [Vagamur) In alienis terris erramus. [De fratrum) Alia infelicitas ſui temporis, quia ex tot fratribus, vnus ſolus Lynceus ſuperfuit. [Exiguiſſima) Minima. [Quique dati).i.doleo, & propter eos, qui interfecti ſunt, & propter eas, quæ interfecerunt. [Fratres) Conſanguinei. [Periere) Amiſſæ ſunt, quia licet viuant, non tamen eas habebo ſorores. [Vtraque turba) Et interfectorum & interfectricum. [En) Ecce. [Ego reſeruor pœnæ).i.ad pœnam. [Quod).i q.a. [Viuis).i.quia tibi peperci. [Quid fiet,) q.d. multo crudelius. [Sonti) Nocenti. [Cum agar rea laudis).i.cum accuſer de eo, de quo laudem mereor, & eſt ſententia ex Andria Terentij. Nam ſi illum obiurges vitæ qui auxilium attulit, quid facies illi, qui dederit damnũ, aut malum? [Quondam centeſima) Quia cum vos eſſetis quinquaginta fratres, & nos quinquaginta

* Line eſt, quib. magis placet Lino.

* Scriptaq;.

quaginta ſorores, eram quinquageſima. [Cadam) Moriar. [Manente) Superſtite. [At tu) Nunc rogat Lynceum, vt aut ferat opem, vel eam ſepeliat. [Lynceu) Sic legendum eſt. [Si qua cura) Si quis amor. [Piæ) Quæ te amauit. [Sororis) Patruelis conſanguineæ. [Quæque) Subaudi. [Si tu dignus habes).i.ſi mereris. [Munera, quæ tribui).i.vitam. [Defunctaque vita).i.mortua. [Furtiuis) Occultis, clandeſtinis, ſi aperte non audes mihi facere rogum. [Sepeli).i.tumula. [Perfuſa) Rigata. [Lacrymis fidelibus).ſ.tuis. [Sculptaque) Inciſa, inſcripta. [Titulo) Epigrammate. [Exul) Ecce titulus. [Exul) Patria expulſa, vt ſupra dictum eſt. [Ipſa tulit) Paſſa eſt. [Mortem, quam depulit fratri).i.quam à fratre remouit. [Pretium iniquum) Appoſitio eſt.i.iniquam remunerationem. [Pietatis) Quia non merebar mortem. [Libet) Eſt animus. [Laſſa) Fatigata. [Pondere cathenæ) Quia pater meus iuſſit me ligari. [Et vires) Alia cauſa, quia non poſſit ſcribere, quia. [Timor) ſ.patris. [Subtrahit) Aufert. [Vires) Scribendi.

ASCENSIVS.

QVid Iò freta longa pererras?) Horat. Iò producit dicens in arte. Perfidus Ixion, Iò vaga, triſtis Oreſtes. [Inachi) Vocatiuus à nominatiuo Inachis, & eſt patronymicum ſignificans Inachi filiam Iò. [Eadem ſequeriſque, fugiſque) Quia teipſam fugis. Cetera nota ſunt. [Vltima quid referam?) Ab antiquis tranſit ad ſua, ſuiq; temporis incommoda. [Senectus auctor) Auctor enim ab auctoritate communis eſt generis. vnde Iuno apud Virg. auctor ego audendi. Et Sappho apud hunc, auctoris nomina Saphus. ab augeo dicitur hic auctor, & hæc autrix: auctor ergo ſenectus eſt, quia prima protulit, autrix fama, quia auxit. [Ille ferox).ſ.pater. [De fratrum populo) Quia patrueles etiam fratres dicuntur. aut quia maritorum fratres etiam fratres dici potuerunt ex affinitate. [Nā mihi quot fratres, totidem periere ſorores:) Sancta eſt hæc ſententia, qua vult malefactores & veneficas tunc interfici, quando interfici per iuſtitiæ executores merentur. perierunt ergo ſorores, quia perire meruerunt, aut ideo perditæ ſunt, quia perpetuo matrimonio ſpoliatæ. [At tu, ſi qua piæ &c.) Summa eſt hæc votorum, quam ferè in fine epiſtolarum ponit Ouid. Quinetiam in ſoluta oratione poſt exordium, ac narrationem ſolemus ponere petitionem. [Pretium pietatis iniquum) Virg. de Culice: Parue Culex cuſtos pecudum nil tale merenti Funeris officium vitæ pro munere reddo.

IN XV. EPISTOLAM, ARG. HVBERTINI.

DE iudicio Paridis inter tris Deas ſatis abunde dictum eſt in argumento primæ epiſtolæ. quod ad argumentum huius epiſtolæ pertinet, cum Paridi ob iudicium datum in fauorem Veneris, Venus promiſiſſet Helenam omnium mulierum pulcherrimã: & ob eam Lacedæmona nauigaſſet, exceptus hoſpitio à Menelao, Helenam in amorem ſuum, quantum potuit, ſolicitare conatus eſt, & præſente marito. Sed poſtea Menelao profecto in Cretam, per hanc epiſtolam etiam ad relinquendum maritum: & ſe in Aſiam ſequendum exortatus eſt. Vtitur autem magno artificio, ſe ab omnibus commendans, quibus amatores commendari ſolent: à pulchritudine, nobilitate diuitijs, & robore corporis: & à vero ſinceroq; amore, & contra nititur ei adducere in odium, & inuidiam, & in contemptum Menelaū: & ſtudet ei perſuadere, tum ab vtili, tum ab honeſto eam debere eius amori adhærere, dicens eam nullam habituram infamiam propter hoc, & quòd abducta à Paride, aut nunquam repetetur à Menelao, aut ſi repetita fuerit: facilè aduerſum eius vires defendetur.

PARIS HELENAE, EPISTOLA XV.

HAnc tibi Priamides mitto Ledęa ſalutem:
Quæ tribui ſola te mihi dāte poteſt.
Eloquar? an flammę non eſt opus indice notæ?
Et plus, quàm vellem, iam meus extat amor.
Ille quidem lateat malim: dum tempora dentur
Lætitiæ, mixtos non habitura metus.
Sed male diſſimulo: quis enim cælauerit ignem.
Lumine qui ſemper proditur ipſe ſuo?
Si tamen expectas, vocem quoque rebus vt addam:
Vror: habes animi nuncia verba mei.
Parce precor faſſo: nec duro cetera vultu
Perlege, ſed formæ conueniente tuæ.
Ianduдū gratum eſt, ꝙ epiſtola noſtra recepta eſt:
Spem facit, hoc recipi me quoque poſſe modo.

HVBER. PRiamides).i. ego Paris filius Priami, cum autem in Priamo ſyllaba prima ꝓpter ſequentem vocalem naturaliter breuietur, in patronymico neceſſitate metri producitur. [Ledæa) Helena filia Ledæ. dictum eſt ſupra in epiſtola Hermiones de eius natiuitate. [Eloquar) Exprimam verbis? Virg. Eloquar, an ſileam? [An non eſt opus indice noſtræ flāmæ) .i. an potius non eſt opus indicare amorem meum, quia tu ipſa noſſe debes? [Extat) Eminet apparet. [Malim) Potius velim. [Dum) Donec. [Tempora) Opportunitates. [Metus mixtos lætitiæ) .i. quæ tempora ſint ſine vllo timore. [Male) Difficile. [Diſſimulo) Cælo, & occulto. [Quis enim) q.d. nullus, nam ſupra dixit. [Quis.n.) Bene cælet amorem? [Suo lumine) Suo ſplendore. [Si tamen) .i. ſi tamen vis, vt verbis dicam tibi id, quod eſt in re. Amo, te. [Rebus) Effectui. [Faſſo) Mihi confeſſo amorem meum. [Duro) Difficili. [Conueniente tuę formæ) .i. vultu miti, & placido, qualem exigit pulchritudo tua, quia cum ſis pulchra, debes etiam eſſe placida. [Iandudum) Conciliato animo Helenæ, nunc incipit narrationem. [Iandudum) Vel iandiu, vt ſit temporis, vel valde. Terentius in Eunuc. Iandudum illa te amat. [Recepta eſt) Pro accepta à te. Notandum eſt, apud idoneos oratores non eſſe in vſu, recepi epiſtolam tuam, ſed accepi, ſed hic fuit neceſſitas metri. [Hoc modo) ſ. quo epiſtola mea eſt recepta. Nam cum aliqua puella ab amatore accepit ſcriptum, & legit, ſignum eſt, quod ſit ſemiexpugnata. ipſe Ouid. in j. de Arte: Quæ voluit legiſſe, volet reſcribere lectis. Per numeros veniunt iſta, graduſque ſuos.

ASCEN. HAnc tibi Priamides) Artificioſa eſt epiſtola, & inſinuationi, perſonæq́ue accōmoda, rem.n. inhoneſtam perſuadere nititur, ſed mulieri iam parumper à viro neglectæ, atque deſertæ. Quocirca, quia nouit muliebrem ſexum eſſe fragilem, gloriæ cupidum, & laudis, à forma, à genere, à facundia cupidiſſimum, omnia affert Paris, quæ ſibi Helenes animum conciliare poſſent, & quæ odium mariti, eiuſq́ue contemptum excitent. Cum vero contextus facillimus ſit, nemo tam inſcius, atque iners, qui non aliquid deliciarum, atque argutiarum illinc hauriat, erimus ergo in expoēndo ſuccincti. [Ledæa) Autem poſſeſſiuum eſt pro patronymico, ſed à matre poſitum, ſicut iij. Æn. Ledæam Hermionem &c. potius aūt Ledæam dicit, q̄ Tyndarida, quia dicturus eſt Iouis eſſe filiam ex adulterio conceptā, vt ad conſimile inuitet facinus. [Eloquar) Sic Æn. iij. Eloquar, an ſileā? [An non eſt opus indice) .i. indicio. [Flāmæ) .ſ. amoris. [Notæ) .i. perceptæ à te. [Et) .i. quia potuiſſet tn̄ dixiſſe nam plusq̄, aut ſi coniungitur, notæ (dico) flāmę. [Et meus amor extat) .i. eminet, & apparet, quaſi extrinſecus ſtans. [Plus, q̄ vellem,) Quia malim, vt ſup. [Ille lateat quidem) .i. certe, q. d. non ſemper. [Sed dum) .i. donec. [Tempora dentur non habitura metus mixtos) .i. immixtos lætitiæ. [Quis enim cælauerit ignem,) q.d. nemo. ſed amor ignis eſt, imo eſt ἐμφατικῶς amatores amatum, atque amicam ignem dicunt, vt in Bucolicis. Meus ignis Amyntas, &c.

[Iandudum gratum eſt) Aut ordo eſt. [Gratum eſt iandudum) .i. ab eo tempore, quo epiſtola noſtra eſt, aut gratum eſt iam, ꝙ epiſtola noſtra recepta eſt, dudum. i. paulo ante. Et cauſam addit, quia. [Hoc). ſ. epiſtolam meam receptam eſſe. [Facit ſpem quoque). i. etiam me poſſe recipi. [Modo) .i. iam, poſtquam epiſtolam legiſti, aut ſic, ſpem facit me quoque poſſe recipi hoc modo, quo. ſ. epiſtolam recepiſti. Quo verbo hortatur poëta matronas pudicas, vt ſuſpectas literas repellant, quia quæ amatorias legit, ſe amari velle indicat.

Quæ rata ſit: nec te fruſtra promiſerit opto,
Hoc mihi quæ ſuaſit mater Amoris iter.
Nanque ego diuino monitu, ne neſcia pecces,
Aduehor: & cœpto non leue numen adeſt.
Præmia magna quidem, ſed non indebita poſco:
Pollicita eſt thalamo te Cytherea meo.
Hac duce, Sigæo dubias à littore feci
Longa Phereclea per freta puppe vias.
Illa dedit faciles auras, ventoſque ſecundos:
In mare * nimirum ius habet orta mari.
Perſtet: & vt pelagi, ſic pectoris adiuuet æſtus:
Deferat in portus & mea vota ſuos.
Attulimus flammas: non hic inuenimus illas:
Hæc mihi tam longe cauſa fuere viæ.
Nam nec triſtis hyems, nec nos huc appulit error:
Tænaris eſt claſſi terra petita meæ.
Nec me crede fretum merces portante carina
* Findere: quas habeo, Dij tueantur opes.
Nec veni Graias veluti ſpectator ad vrbes:
Oppida ſunt regni diuitiora mei.
Te peto: quam pepegit lecto Venus aurea noſtro:
Te prius optaui, quàm mihi nota fores.
Ante tuos animo vidi, quàm lumine, vultus:
Prima fuit vultus nuncia fama tui.

* nil mirum

*Scīdere

HVBER. QVæ) Spes. [Rata) Firma, certa. [Mr̄ Amoris) Venus. [Monitu diuino) Nō ſpōte mea, ſed Veneris mandato. [Neſcia pecces) .i. vt ſis admonita, ne ꝑ ignorantiam erres. [Nō leue) .i. maximum, liptote eſt. [Non indebita) Quia ſunt promiſſa mihi ab ea cui licuit promittere. [Cytherea) Venus ita dicta à Cytheris inſula, vt alibi diximus. Virg. At Cytherea nouas artes, noua pectora verſat Cōſilia. [Hac duce) Dicit Paris, ego ſuſcepi hāc nauigationē à Troia in Græciam auctore, & Venere ipſa duce .i. regēte me. [Dubias) Incertas, quales ſunt viæ nauigationis. [A littore Sigæo) .i. Troiano. Nam Sigæū promōtorium eſt Troiæ, vt dictum eſt in prima epiſtola. [Puppe Phereclea) Neq; Pharetrata, neque Pharetrea legēdum eſt, ſed Phereclea. Fuit .n. Phereclus, vt ſcribit Homerus lib. v. Il. filius Harmonidæ fabri lignarij, qui naues Alexandro, qui & Paris dr̄, fabricauit, quæ fuerunt principium malorum Troianorum: à Pheréclo igitur poſſeſſiuum fit Phereclеus. [Phereclea puppe). i. fabricata à Phereclo, & hic eſt verus ſenſus, & emendatus textus. [Orta mari) Dictum eſt ſupra in epiſtola Didonis ſuper eum locum, quia mater Amorum, Nuda Cythereiacis edita fertur aquis. [Perſtet). i. vtinam perſeueret, vt Virg. Talia perſtabat memorans, fixuſque manebat. [Æſtum) Ad vtrunque retulit hic, & ad feruorem amoris, & ad motum maris, & eſt ſenſus, vt adiuuat nauigationem, ita adiuuet amorem meum. Ordo eſt. [Perſtet, & ita adiuuet ęſtum pectoris, vt pelagi). ſ. æſtum adiuuat. [Et) i. etiam. [Mea vota) Sicut & nauem. [Attulimus) Quia ex patria diſceſſimus huc propter amorem. non autem incepi ſolum te amare, poſtquam huc veni. [Hæ) Flammæ. [Hyems) Tempeſtas. [Error) Quia ignorarem, quo venirem. [Tænaris terra). i. Laconica, à Tænaro promontorio Laconiæ. [Petita) .i. venit claſſis mea dedita opera in hanc terram propter te. [Nec me) Occurrit obiectioni quia poſſet dici, quod propter alias cauſas veniſſet, dicit ſe propter ſolam Helenam veniſſe. [Nec crede) .i. nec crede me nauigare propter mercaturam, quia ſunt diues ſine hoc exercitio. [Tueantur) Seruent, quia ſatis ſunt mihi. [Spectator) Admirator, vt videam pulchras vrbes Græciæ. hæc

enim

enim ſolet eſſe multis cauſa nauigandi, vt in alienis terris videant præclara oppida. [Oppida) Vrbes, vt Virg. Aſcreumque cano Romana per oppida carmen. [Diuitiora) Opulentiora, nam Aſia ditiſſima eſt. Horat. Et dites Aſiæ campos. Virg. Troianas vt opes. Cic. in Orat. pro lege Manilia de laudibus Pompeij. Aſia vero tam optima eſt, & fertilis, vt vbertate agrorum, & varietate fructuum, & magnitudine paſtionis, & multitudine earum rerum, quæ exhortatur, facile omnibus terris antecellat. [Aurea) Formoſa. [Pepigit) Promiſit, vt in argumento primæ epiſtolæ, & huius diximus. [Animo) Cogitatione, deſiderio. [Quam lumine) Quā oculis corporis. [Fama fuit pr. nunc. tui vul.) i. prius audiui dici de pulchritudine tua.

QVæ rata ſit) Progrediens docet non inanem ſuam ſpem eſſe debere, cum ſtabilita ſit pollicitatione Veneris, quæ Dea amorum eſt. [Quæ) Igitur ſpes. [Sit rata). i. firma, & nō irrita. [Nec mater Am.) ſ. Venus, quæ ſua ſit mihi hoc iter. [Promiſerit mihi te fruſtra). i. in vanū. Nam ſup. quod dico tibi. [Neſcia preces) Quaſi peccatum ſit cōtra Veneris iuſta facere. [Ego aduehor monitu diuino). i. Deæ Veneris, &. ſ. [Numen nō leue). i. futile, nec cōtemptibile. [Adeſt). i. auctoritatē dat. [Cœpto). i. incepto meo. [Poſco quidem magna præmia) Hoc in aſſentationē dicit, quaſi pluris faciens adhuc prꝙmia Veneris, q̄ Palladis, ac Iunonis. [Cytherea) Dicitur Venus à Cytheris Cypri luco. [Ego feci hac duce). i. Venere ducēte. [Vias dubias). i. incertas, & incognitas mihi. [A littore Sigęo). i. Troiano. Nam Sigæum promōtorium eſt Troiæ. feci (dico.) [Puppe Phereclea). i. à Phereclo ædificata. [Vias dubias per longa freta). i. maria. [In mare nimirum) Vnde Neptunus ad eam Æn v. Fas omne eſt Cytherea meis te fidere regnis. Vnde genus ducis. Nam è ſpuma maris nata dr̄. [Perſtet). i. perſeueret, opto Venus. [Et vt) ſup. adiuuit æſtus. i. feruores pelagi, ſic adiuuet æſtus pectoris mei. [Et deferat mea vota in ſuos portus). i. ad optatum finem. Vt aūt non leui nec dudum parto amore, ſe captum fateatur: addit. [Attulimus flammas, triſtis hyems). i. tempeſtas nautis triſtitiam afferens. [Terra tænaris) Pro tænaria, patronymicum à loco. [Quas habeo, Dij tueantur opes) Aut ſatis diuitem ſe ſignificat, nec propter diuitias velle negociari, aut ſe ſignificat, q. d. non aliàs merces aduexi, quam meipſum. [Oppida ſunt regni diuitiora) Id ſm̄ artem à diuite, nam, ſicut raro dicitur homo dis, ſed diues, ita raro, homo diutior, ſed diutior. [Ante tuos) Ante. i. prius vidi. [Animo). i. conſideratione. [Vultus tuos, quam lumine). ſ. externo oculorum. [Minor eſt tua gloria vero) Idem dixit regina Sabea ad Salomonem, ſed non id notum erat Paridi, qui & prior erat, & ethnicus. [Fame eſt penè). i. quaſi. [Maligna) Ex quo multo minus dixit, quaſi per malignitatem, quam ſit.

ASCEN.

Hæc centum & quatuor carmina non inueniuntur in antiquis exemplaribus, quin & Planudes eos non agnouit, neque tamen dubium eſſe vlli poteſt, quin Ouid. ipſius ſint, ſed fortaſſe credendum eſt, cum epiſtolam hanc compoſuiſſet, aut dempſiſſe illum hęc, vt nimiam luxuriam, & loquacitatem quaſi quandam reſecaret, quæ in his verſibus cernitur, aut addidiſſe potius venuſtatis gratia (venuſta enim & elegantia ſunt eorum multa) luxuriam autem & abundantiam non ſolum hic poëta vt vitium nunquam fugit, ſed & vt veritatem ſemper appetiuit. Animaduertendum tamen eſt, ſi hæc relinquantur carmina ſummouenda duo illa paulo inferius. Cum Venus, & Iuno, Pallasque in vallibus Idæ, Corpora iudicio ſuppoſuere meo. Permoleſte enim ſæpius idem diceretur.

Nec tamen eſt mirum, ſi, ſicut opereat, arcu
Miſsilibus telis eminus ictus amo.
Si placuit fatis: quæ ne conuellere tentes:
Accipe cum vera dicta relata fide.
Matris adhuc vtero partu remorante tenebar:
Iam grauidus iuſto pondere venter erat.
Illa ſibi ingentem viſa eſt ſub imagine ſomni
Flammiferam pleno reddere ventre facem.
Territa conſurgit: metuendaq́; noctis opacæ
Viſa ſeni Priamo, vatibus ille refert.
Arſurum Paridis vates canit Ilion igni.
Pectoris, vt nunc eſt, fax fuit illa mei.
Forma, vigorq́; animi, quamuis de plebe videbar,
Indicium tectæ nobilitatis erat.
Eſt locus in mediæ nemoroſis vallibus Idæ,
Deuius, & piceis, iliciumq́; frequens.
Qui nec ouis placidæ, nec amantis ſaxa capellæ,
Nec patulo tardæ carpitur ore bouis.
Hinc ego Dardaniæ muros, excelſaq́; tecta,
Et freta proſpiciens, arbore nixus eram.

Ecce pedum pulſu viſa eſt mihi terra moueri:
Vera loquar, vero vix habitura fidem.
Conſtitit ante oculos actus velocibus alis
Atlantis magni, Pleioneſq; nepos.
Fas vidiſſe fuit: fas ſit mihi viſa referre:
Inq; Dei digitis aurea virgo fuit.
Treſq; ſimul diuæ, Venus, & cum Pallade Iuno,
Graminibus teneros impoſuere pedes.
Obſtupui: gelidusq; comas erexerat horror:
Cum mihi, pone metum, nuncius ales ait.
Arbiter es formæ: certamina ſiſte dearum:
Vincere quæ forma digna ſit vna duas.
Néue recuſarem, verbis Iouis imperat: & ſe
* tui. *Protinus ætheria tollit in aſtra via.*
Mens mea conualuit: ſubitoq; audacia venit:
Nec timui vultu quanque notare meo.
Vincere erant omnes dignæ: iudexq; verebar
Non omnes cauſam vincere poſſe ſuam.
Sed tamen ex illis iam tunc magis vna placebat:
Hanc eſſe vt ſcires, vnde mouetur amor.
Tantaq; vincendi cura eſt: ingentibus ardent
Iudicium donis ſollicitare meum.
Regna Iouis coniux, virtutem filia iactat:
Ipſe potens dubito, fortis an eſſe velim.
Dulce Venus riſit: nec te pari munera tangant
Vtraque ſuſpenſi plena timoris, ait.
Nos dabimus quod ames: & pulchræ filia Ledæ
Ibit in amplexus pulchrior ipſa tuos.
Dixit: & ex æquo donis, formaq; probata
Victorem cælo rettulit illa pedem.
Interea (credo verſis ad proſpera fatis)
Regius agnoſcor per rata ſigna puer.
Læta domus nato per tempora longa recepto:
Addit & ad feſtos hunc quoque Troia diem.
Vtq; ego te cupio, ſic me cupiere puellæ:
Multarum votum ſola tenere potes.
Nec tantum regum natæ petiere, ducumq;:
** Sed nymphis etiam curáque, amórque fui.*
At mihi cunctarum ſubeunt faſtidia: poſtquam
Coniugij ſpes eſt Tyndari facta tui.
Te vigilans oculis, animo te nocte videbam:
Lumina cum placido victa ſopore iacent.

* *Quid eſt quod nymphis cura ſe fuiſſe dicit, An quòd alias præter Oenonen amarit?*
**Per vſquam Phrygiæ ne*

Quid faciet præſens, quæ nondum viſa placebas?
Ardebam: quamuis hic procul ignis erat.
Nec potui debere mihi ſpem longius iſtam:
Cærulea peterem quin mea vota via.
Troia cæduntur Phrygia pineta ſecuri,
Quæque erat æquoreis vtilis arbor aquis.
Ardua proceris ſpoliantur Gargara ſiluis:
Innumeraſq; mihi longa dat Ida trabes.
Fundatura citas flectuntur robora naues:
Texitur & coſtis panda carina ſuis.
Addimus antemnas, & vela ſequentia malos:
Accipit & pictos puppis adunca deos.
Qua tamen ipſe vehor, comitata Cupidine paru
*Sponſor coniugij ſtat dea picta * ſui.*
Impoſita eſt factæ poſtquam manus vltima claſ
Protinus Ægæis ire iubebar aquis.
Et pater, & genitrix inhibent mea vota rogando:
Propoſitúmque viæ voce morantur iter.
Et ſoror effuſis, vt erat, Caſſandra capillis,
Cum vellent noſtræ iam dare vela rates:
Quò ruis? exclamat: referes incendia tecum:
Quanta per has, neſcis, flamma petatur aquas.
Vera fuit vates: dictos inuenimus ignes:
Et ferus in molli pectore flagrat amor.
Portibus egredior: ventiſque ferentibus vſus,
Applicor in terras Oebali nympha tuas.
Excipit hoſpitio vir me tuus: hoc quoque factum
Non ſine conſilio, numinibúſque deum.
Ille quidem oſtendit: quidquid Lacedæmone tota
Oſtendi dignum, conſpicuúmque fuit.
Sed mihi laudatam cupienti cernere formam,
Lumina, nil aliud, quo caperentur, erat.
Vt vidi, obſtupui: præcordiaq; intima ſenſi
Attonitæ curis intonuiſſe nouis.
His ſimiles vultus, quantum reminiſcor, habebat,
Venit in arbitrium cum Cytherea meum.
Si tu veniſſes pariter certamen in illud:
In dubium Veneris palma futura fuit.
Magna quidem de te rumor præconia fecit.
Nullàque de facie neſcia terra tua eſt.
*Nec tibi * par vſquam Phrygiæ, nec ſolis ab ortu*
Inter formoſas altera nomen habet.

HVBER. CRedis & hoc) Extollit eius pulchritudinẽ: vt ita laudãdo eã alliciat ad amorem ſuum: nulla.n.eſt mulier, quæ laudibus ſuæ formæ non delectetur. Ouid.in j. de Arte: Nec faciem, nec te pigeat laudare capillos. Et teretes digitos, exiguumq; pedem.

Credis & hoc nobis? minor eſt tua gloria vero:
Famaque de forma penè maligna tua eſt.
Plus hic inuenio, quàm quod promiſerat illa:
Et tua materia gloria victa ſua eſt.
Ergo arſit merito, qui nouerat omnia Theſeus:
Et viſa es tanto digna rapina viro:
More tuæ gentis nitida dum nuda palæſtra

Ludis: & es nudis fœmina mixta viris.
Quòd rapuit, laudo: miror, quòd reddidit vnquã:
Tam bona conſtanter præda tenenda fuit.
Ante receſſiſſet caput hoc ceruice cruenta:
Quàm tu dethalamis abſtraherere meis.
Téne manus vnquam noſtræ dimittere vellent?
Téne meo paterer viuus abire ſinu?
Si reddenda fores: aliquid tamen ante tuliſſem:
Nec Venus ex toto noſtra fuiſſet iners.
Vel tua virginitas eſſet libata: vel illud,
Quod poterat ſalua virginitate rapi.
Da modo te: quæ ſit Paridis conſtantia, noſces:
Flamma rogi flamma finiet vna meas.
Præpoſui regnis ego te: quæ maxima quondam
Pollicita eſt nobis nupta, ſororque Iouis.
Dumque tuo poſſem circundare brachia collo:
Contempta eſt Virtus, Pallade dante, mihi:
Cum Venus, & Iuno, Pallasque in vallibus Idæ
Corpora iudicio ſuppoſuere meo.
Nec piget: aut vnquam ſtulte elegiſſe videbor:
Permanet in voto mens mea firma ſuo.
Spem modo ne noſtram fieri patiare caducam
Deprecor, ò tanto digna labore peti.
Non ego coniugium generoſæ degener opto:

Delectant etiam caſtas præconia formæ &c. [Minor eſt vero) Quia minus dicitur de te, quàm ſit. Maligna auara, & detractatrix, quia minus dicit, qua debet. [Gloria) Laus commendatio. [Eſt victa ſua materia) .i. à pulchritudine tua, quæ eſt materia ipſius gloriæ. [Rapina) Præda, dictũ eſt in epiſtola Hermiones, & Oenones de Helena rapta à Theſeo. [More) Conſuetudine. [Tuæ gentis).i. Laconicæ. nam Lacedæmonij præcipue palæſtra delectati ſunt, cuius etiam inuentores creduntur, vnde Propert. Multa tuæ Spartæ miramur dona palæſtræ. [Nitida) Propterea, quod corpora oleo vngebãtur, palæſtra autem latinæ luctandi certamen ſignificat. [Conſtanter) Fortiter, animoſe. [Ante).i. potius. [Hoc).i. meum. [Abſtrahere).i. eripereris.i. ante paſſus eſſem mihi incidi caput, quã te reddidiſſem. [Ne) An. [Vellent dimittere,) q. d. non. [Viuus) Dum viuerẽ. [Fores).i. fuiſſes propter neceſſitatẽ. [Tuliſſem) Accepiſſem. [Ante) Quàm fuiſſes reddita.

[Ex toto) Penitus. [Libata) Deſumpta, guſtata. [Vel illud) .ſ. oſcula. [Da modo) Quia poſſet obijci, ita dicis, ſed fortaſſe ita non faceres, dicit, fac periculum, & proba, videbis quæ conſtantia ſit in me. [Flamma rogi).i. amor meus ſola morte finietur. Terent. in And. Hanc mĩhi, niſi mors, adimet nemo. [Flamma) In qua comburetur cadauer meum, cum ero mortuus. [Flammat) Amoris. [Quæ maxima).ſ. regna. [Pollicita eſt) Vt plene demonſtrauimus in argumento primæ epiſtolæ. [Nupta) Sororque Iouis).i. Iuno. [Virtus) Sapientia. [Contempta) Spreta. [Dante) Dare volente. [Elegiſſe ſtulte) .ſ. quod te, potiuſquam regna, vel virtutem elegerim. [In ſuo voto) Quod primum habuit, vt te haberem coniugem. [Caducam) Fluxam, vanam. [Non ego) Incipit ſe laudare à nobilitate. [Non degener) Vel vilis genere, vel à maiorum virtute remotus. [Generoſæ) Tui nobiliſſimæ.

A S C E N S I V S.

ET ſua) Alij legunt, & tua, ſed non procedit, quia ordo eſt. Et gloria ſua .ſ. quam ipſa conferre poteſt. eſt tamen inepta vtcunque legatur, reciprocatio, niſi dicatur, ſua.i. ꝓpria ipſi famæ, quæ gloriam conferre poteſt etiam inanem. [Eſt victa).i. ſuperata. [Materia tua) .i. ſubiecto circa quod verſatur gloria, quod illi præbes, quia plus materiæ gloriæ præbes famæ, quàm ipſa retribuere poteſt gloriæ, ex quãtitate autem cognoſcitur, quod ſua nominatiui eſt caſus, nam corripitur, tua autem, qui ablatiui caſus, produci deberet, vnde malus eſſet verſus legendo, tua &c. [Ergo arſit merito) Probat formam Helenes, etiam alijs probatam, nam ob eam rapta eſt à Theſeo, verum integra reſtituta, quod ſignum cenſet, quia minus amauit, quàm ipſe, q aliquid, id eſt ab ea prælibaſſet, aut virginitatem, aut ſaltem

oſcula,vidit autem formam eius,inquit Theſeus,dum more virginum Lacænarum nuda palæſtram exerceret. [Abſtraherere) .i. abſtrahereris,nam inflectitur abſtraherer, abſtrahereris &c.[Téne)Nequaquam,nunquam. [Aliquid) Florem virginitatis intelligit. Sicut Silenus in Buc.Huic aliud mercedis erit.[Tuliſſem).i.abſtuliſſem.[Libata).i.primum contacta. Tractum à libaminibus,quæ ſummo tenus attinguntur ore.[Flãma rogi) .i. exuſtionis meæ rogalis.[Finiet vna) .i.ſola,non ſimul,quia aduerbium eſſet,& vltimam produceret. [Meas flammas).ſ.amoris.i.ad mortem vſque te amaſſem,& tui amore arſiſſem . [Præpoſui regnis) Docet quanti eam faciat,& fecerit. Cum .n. tres illæ ſummæ Deæ iudicium pulchritudinis ad Paridem referrent, & Iuno regnorum Dea (eſt enim aër ſuper terram, vbi geritur omne mortalium regnum) promitteret pulcherrimum regnum, & Pallas Dea ſapientiæ (nam ex cerebro Iouis .i. puriore igne nata dicitur, vnde vis ingenij & intellectus infundi putatur) promiſiſſet bellandi peritiam, dicens: Te, ſi me ſequeris, non abſtrahet inuidus error: Venus autem per quam omnia, quæ naſcuntur, veniunt, & oriuntur, pulcherrimam puellam promitteret,dicens (vt non ignobilis auctor deſcripſit) Plectra ſonora,ioci plauſus, laſcia voluptas: Hæc mea,ſi reliquis me præfers ipſa puellam,Pro mercede dabo, qua non formoſior vlla. Reſpondit Paris: Grata mihi tua forma Venus, tua munera grata. Plus alijs mihi mente ſedes certaminis ecce Pignus habes victrix auri ſpectabile malum. In qua re ſignificatur,quod hic poëta expreſſe docet,quia Paris,dum Helenam rapuit ob pulchritudinem,cum qua neque regnum,neque bellandi gloriam,aut peritiam habere potuit, voluptatem gloriæ & ſapientiæ prætulit. Triplex enim aiunt bonum,honeſtum,vt ſapientiæ,quod Pallas confert,vtile, vt regnorum,cuius Iuno adminiſtratrix,vnde Æolus ad eam lib. Æn j. Tu mihi quodcunque hoc regni,tu ſceptra Iouemque concilias. & delectabile, vt voluptatum,quæ beluis cum hominibus communes ſunt. Ideo dicit dictorum carm. auctor. Hac in lite, triplex hominum mellita poëſis Depinxit ſtudium, quorum datur optio cunctis. Falluntur tamen optando plerique ſequaces. Luxus habet multos,honor, & ſapientia paucos,&c. [Nupta ſororque) Et ſoror,& coniux Iouis Iuno,ſcilicet. [Contempta eſt virtus) .ſ. bellica,quæ ſine ſapientia non recte adminiſtratur,vnde Pallas tam ſapientiæ, quàm bellorum Dea eſt. [Nec piget,aut vnquam ſtulte elegiſſe videbor) Supp. mihi, non negat quin elegerit ſtulte,ſed tamen amanti non ita videtur,vnde cæcus fingitur amor. [Spem modo) .i. dummodo,repetit autem, vnde inceperat. Quæ rata ſit &c. [Non ego coniugium) Docuit licitum eſſe,quod petijt, quia diuino monitu, & promiſſu, docet etiam ex perſona ſua,quia non minus nobilis ſit,imo nobilior,& ditior,& formoſior, & tali fœmina dignior, q̃ Menelaus: deinde ꝙ eam non ad concubinatum, ſed ad coniugium poſcit. Nobilitatem autem Phrygum probat ex Ganymede deorum pincerna,Tithono Auroræ coniuge,& Anchiſa Veneris amato, imo (ſi Heleno Virgiliano credimus) Coniuge, dicit enim. Coniugio Anchiſa Veneris dignate ſuperbo.

Nec mea (crede mihi) turpiter vxor eris.
Pleiada, ſi quæras, in noſtra gente, Iouemque
Inuenies: medios vt taceamus auos.
Sceptra parens Aſiæ, qua nulla beatior ora eſt:
Finibus immenſis vix obeunda tenet.
Innumeras vrbes, atque aurea tecta videbis:
Quæque, ſuos * dicas templa decere deos.
Ilion aſpicies, firmataque turribus altis
Mœnia, Phœbeæ ſtructa canore lyræ.
Quid tibi de turba narrem, numeroque virorum?
Vix populum tellus ſuſtinet illa ſuum.

HVBER. TVrpiter) Dedecoroſe, ſed cũ magna laude tua. [Pleiada) Suæ genealogiæ vetuſtatem repetit à Ioue, & Electra. Nam Iuppiter concubuit cum Electra filia Atlantis quæ fuit vna ex ſeptem Pleiadibus, quæ in cœlum,in ſtellas translatæ ſunt, & ex ea genuit Dardanum, à quo Troiani originem,& nomen ducunt. Ouid.in Faſt. Dardanõ Electra quis neſcit Atlantide natum? Scilicet Electræ cõcubuiſſe Io-

* dices

Occur

Occurrent denſo tibi Troades agmine matres:
  Nec capient Phrygias atria noſtra nurus.
O quoties dices: quàm pauper Achaia noſtra eſt.
  Vna domus quæuis vrbis habebit opes.
Nec mihi fas fuerit Sparten contemnere veſtram:
  In qua tu nata es, terra beata mihi eſt.
Parca ſed eſt Sparte: tu cultu diuite digna:
  Ad talem formam non facit iſte locus.
Hanc faciem largis ſine fine paratibus vti,
  Delitijſque decet luxuriare nouis.
Cum videas cultus noſtra de gente virorum:
  Quales Dardanias credis habere nurus?
Da modo te facilem: nec dedignare maritum
  Rure Therapnæo nata puella Phrygem.
Phryx erat, & noſtro genitus de ſanguine: qui nũc
  Cum Dijs potando nectare miſcet aquas.
Phryx erat Auroræ coniux: tamen abſtulit illum
  Extremum noctis quæ dea finit iter.
Phryx etiam Anchiſes: volucrũ cui mater amorum
  Gaudet in Idæis concubuiſſe iugis.
Nec puto collatis forma Menelaus, & armis,
  Iudice te nobis, anteferendus erit.
Non dabimus certe ſocerum tibi clara fugantem
  Lumina: qui trepidos à dape vertat equos.

uē? [Pleiada).i.Electrã,q̃ ita dicta eſt, vel à Pleione mr̃e, vel à πλέω grece nauigo, q̃ nauigantes ſolent Pleiadas ipſas obſeruare. [Medios au.)i.q̃ ſunt inter Iouē, & nos ĩtelligit Erichthonium, Troē, Ilum, Aſſaracũ; Capĩ, & reliquos. [Ora) Regio. [Beatior) Ditior, vt diximus ſupra. [Obeunda) Circumeunda. [Finibus ĩmenſis) Propter magnos fines, & ambitus. [Innumeras) Infinitas. [Quæ dicas decere ſuos deos).i. quæ ſint ornata, & talia, quæ deceant, q̃bus ſunt dicata. [Ilion) Commemorat hoc oppidum præcipue, in quo ſedes erat regnũ Aſiaticorum. [Structa) Ædificata. [Canore).i. ſono. ablatiuus eſt caſus. [Lyræ Phœbæ) Quia, vt alibi diximus, Neptunus, & Phœbus mœnia Ilij cõdiderunt. eſt autem Ilium oppidum ipſius Troię maximũ, & celeberrimũ, nã Troia eſt regio. [Troades) Mulieres Troianę. [Occurrēt) Veniēt obuiam [Agmine) Multitudine. [Capient) Continebunt, quia erunt plures, quam poſſint ſtare in noſtra domo. [Achaia) Græcia. [Vna domus) Quælibet ſola domus noſtræ regionis habebit opes vnius veſtræ vrbis. [Nec mihi) Ne videatur ſpernere Græciam, dicit ſe venerari plurimum Lacedæmona terram natalem ipſius Helenæ. [Sparten) Lacedæmona. [Beata) Felix. [Mihi) Iudicio meo. [Parca) Non luxurioſa, neque ſumptuoſa in veſtibus. [Tu digna cultu diuite).i. tu mereris ornatũ ſumptuoſum. [Non facit) Non conuenit. [Paratibus) Ornatibus, cultibus. [Sine fine) Infinite. [Luxuriare) Abundare affluere. [Cum videas) Sumit argumentum ornatus mulierum ab ornatu virorum, qui ſolent eſſe minus delitioſi. cum ergo videas viros ita cultos. [Qualem,) q.d. multo ſumptuoſiorem, & ſplendidiorem. [Nurus) Puellas. [Facilem) Exorabilem non duram, vt, Faciles venerare Napeas. [Rure Therapnæo) Therapne Laconiæ oppidum eſt. [Põponius Mela in Laconide Therapne, Lacedæmon, Amyclæ. [Phryx erat) Laudat Phrygum nobilitatem. [Qui nunc cum dijs potando) Ganymedem intelligit. Hic filius fuit Trois regis Troianorum, amatus à Ioue, qui cum in Ida venaretur, à Ioue in formam Aquilæ transfigurato raptus eſt, & expulſa Hebe, quæ ſibi miniſtrabat, pincernam ſuum inſtituit. Ouid. lib. x. Met. Arripit Iliaden, qui nunc quoque pocula miſcet, Inuitaque Ioui nectar Iunone miniſtrat. [Nectare) Nectar potio eſt deorum [Auroræ coniux).i. Tithonus. Is frater fuit Laomedontis, qui ab Aurora amatus ex ea genuit Memnona, quem poſtea in auxilium Troianorum miſit. [Quæ finit extremum iter noctis) Quia Aurora tenet cõfinia lucis, quam inchoat & noctis, quam finit. [Anchiſes) Is filius fuit Capis, formoſiſſimus, amatus à Venere, cum quo cõcumbens in monte Ida poſtea apud Simoēnta flunium genuit Æn. [Volucrum) Velocium, habētium alas. [Amorum) Sunt enim gemini, vt alibi diximus. [Gaudet) Quaſi re honeſta, vnde & apud

& apud Virg. Coniugio Anchiſa Veneris dignate ſuperbo. [Iugis) Vertice. [Nec pt eo) Laudat ſe à pulchritudine, & fortitudine, quibus duabus rebus præponit ſe Menelao. [Collatus) Comparatus. [Iudice te) Iudicio tuo. [Non dabimus) Ita laudat ſe, vt deprimat patrem Menelai. dicit .n. ſe non habere patrum, qui ſit futurus ſocer Helenæ, qui filios coxerit, & Solem eo ſcelere fugauerit. [Fug..ntem) Repellentem. [Trepidos) Vel territos, vel feſtinos. [A dape) A conuiuio ſuo ſcelerato. Fabula hoc habet. Atreus, & Thieſtes fratres fuerunt, filij Pelopis. Atreus vxorem habuit Æropen nomine, quam cum frater Thyeſtes ardenter amaret cum ea concubuit, quod cum frater intellexiſſet, in vltionem huius ſceleris filios coxit, & comedendos fratri appoſuit, aſſimulata cum eo concordia. hanc rem ne Sol videret, dicitur auertiſſe ſe. De hac re ſcripta eſt Tragœdia apud græcos. ex Atreo creditur natus eſſe Menelaus, vnde eſſet ſocer Helenæ. dicit ergo, non dabo tibi talem ſocerũ. qualis fuit Atreus, qui humanas dapes fratri apponat.

ASCEN. PLeiada). ſ. Electram Dardani matrem ex qua Iuppiter Dardanum genuit Troianorum progenitorem. [Beatior). i. ditior, & melius habens. [Canore). i. cantu ſonoro, hic canor, huius canoris. dicitur .n. Apollo cum Neptuno mœnia Troiana fabricaſſe conuocando ſaxa ad ſonum liræ, quomodo Amphion ad conſtructionem menium Thebanorum. vnde Horat. in Arte. Dictus & Amphion Thebanæ conditor Arcis Saxa mouere ſono teſtudinis, & prece blanda Ducere, quo vellet. Quod ideo fictum eſt, quia eloquentia, vt dicit Cic. lib. j. Rhetor. in præfatione, videlicet vir quadam eloquentia (quem per canorem hic intelligit) præditus primus homines ſilueſtres in ciuitatis concordiam, & ad mœnia conſtruenda concitauit, vt in dicto libro atteſtatur Horat. Neptunus autem, quia aquarum Deus eſt, adiutor fuiſſe dicitur, quia ſine aquis non fit conglutinatio, & ad eas deſcendunt fundamenta, quæ Neptuno ſacrantur, vnde quia (vt in fabulis eſt) iuſiurandum non ſeruauit Laomedon, dicitur Æn. ij. Neptunus muros, magnoque emota tridenti Fundamẽta quatit. [Opes vrbis). i. quæ ſufficiant vrbi. [Sparte) Græce, nam latine dicitur Sparta. [Non facit). i. non eſt idoneus locus ille. i. vilis. [Luxuriare). i. ſuperfluere in quauis re, vnde & ſegetes nimium vegetæ dicuntur luxuriare: &, quia habitio nimis ampla Venerem excitat, vocamus carnis petulantiam, luxuriam. Cum videas cultus noſtra de gente virorum. Hunc damnat in Ænea Iarbas Æn. iiij. dicens. Et nunc ille Paris cum ſemiuiro comitatu, Mœonia mentum mitra crinemque madentem Subnixus rapto potitur &c. Et eundem laudat Paris, ſed mulieri, veruntamen ſunt, quibus animus eſt longe alius, de quibus videlicet dicit Iuuen. Sat. vj. Ferrum eſt, quod amant. [Nec puto collatis forma Menelaus, & armis) Quod ſumme neceſſarium erat, incipit Menelai amorem excludere, ſicut Maro dicit, abolere Sichæum. [Socerum). ſ. Thyeſtẽ, ſed Priamum. Nam à cœna Thyeſtæ auertit Sol equos, ad quod alludit Dido Æn. j. dicens. Nec tam auerſus equos Tyria ſol iungit ab vrbe.

Nec pater eſt Priamo ſoceri de cæde cruentus:
Et qui Myrtoas crimine ſignat aquas.
Nec proauo ſtygia noſtro captantur in vnda
Poma: nec in medijs quæritur humor aquis.
Quid tamen hoc refert? ſi te tenet ortus ab illis:
Cogitur huic domui Iuppiter eſſe ſocer.
Heu facinus, totis indignus noctibus ille
Te tenet: amplexu perfruiturque tuo.
At mihi conſpiceris poſita vix denique menſa:
Multaque, quæ lædãt, hoc quoque tẽpus habet.
Hoſtibus eueniant conuiuia talia noſtris:
Experior poſito qualia ſæpe mero.

HYBER. NEc pater eſt). i. nec pater Priami auus meus ſocerum ſuum interfecit, ſicut Pelops auus Menelai. diximus ſupra in epiſt. Hermiones fabulam Oenomai patris Hippodamiæ, quã Pelops curſu vicit. Is aũt Pelops, vt regno ſoceri poteretur, eũ interfecit. [Et qui Myrtoas). i. nec dabimus auum. qui aliquem in mare præcipitauerit ſubmergendum, ſicut Pelops Myrtilium aurigam Hippodamię, quo fauente eam vicerat, in mare pręcipitauit, à quo mare Myrtoũ

Pœnitet

Pœnitet hoſpitij: cum me ſpectante lacertos
  Imponit collo ruſticus ille tuo.
Rūpor: & inuideo (quid nunc tñ omnia narrem?)
  Membra ſuperiecta cum tua veſte fouet.
Oſcula cum vero coràm non dura daretis:
  Ante oculos poſui pocula ſumpta meos.
Lumina demitto, cum te tenet arctius ille:
  Creſcit & inuito lentus in ore cibus.
Sæpe dedi gemitus: & te laſciua notaui,
  In gemitu riſum non tenuiſſe meo.
Sæpe mero volui flammam compeſcere: at illa
  Creuit: & ebrietas ignis in igne fuit.
Multaque ne videam, verſa ceruice recumbo:
  Sed reuocas oculos protinus ipſa meos,
Quid faciam, dubito: dolor eſt meus illa videre:
  Sed dolor à facie maior abeſſe tua eſt.
Qua licet, & poſſum, luctor cælare furorem:
  Sed tamen apparet diſſimulatus amor.
Nec tibi verba damus: ſentis mea vulnera, ſentis:
  Atque vtinam ſoli ſint ea nota tibi.
* Ah quoties lacrymis venientibus ora reflexi:
  Ne cauſam fletus quæreret ille mei.
Ah quoties aliquem narraui potus amorem,
  Ad vultus referens ſingula verba tuos.
Indiciumq́ue mei ficto ſub nomine feci:
  Ille ego, ſi neſcis, verus amator eram.
Quin etiam, vt poſſem verbis petulantibus vti:
  Non ſemel ebrietas eſt ſimulata mihi.
Prodita ſunt (memini) tunica tua pectora laxa:
  Atque oculis aditum nuda dedere meis:
Pectora vel puris niuibus, vel lacte, tuamq́ue

*Hæc omnia ab amatore eſſe facienda oſtendit Ouid. ij. de arte amandi.

dictū eſt. hæc fabula loco ſupra dicto narrata eſt. [Nec ꝓauo) Amplificat odiū gentis Menelai, dicēs, nec proauus meus damnatus eſt apud inferos eadem pœna, vt aq̄ vſque ad os habeat & poma: neque tñ bibere, aut comedere poſſit, ſicut Tātalus ꝓauus Menelai, Tantalus.n.cū eſſet familiariſſimus deoꝝ, & Iouem cū ceteris dijs ad conuiuium inuitaſſet, dr̄ Pelopem filium ſuū coxiſſe, & deis comedēdū appoſuiſſe, vt eoꝝ diuinitatem tētaret, à quo oēs abſtinuerūt excepta Cerere, quæ humerum eius cōſumpſit. poſtea cū ad vitam reuocare vellēt, humerus eſt ei eburneus reſtitutus, vnde Virg. Humeroq́ue Pelops inſignis eburno. Inde Tātalus hac pœna dānatus apud īferos dr̄, vt nec vndis, nec pomis tangentibus ora perfruatur. Sunt tñ, qui eum hac pœna non ꝑp cędem filij, ſed quia indicauerit arcana deoꝝ, damnatum putēt, quod quidem Ouid. in j. Am. ſignificat. Quærit aquas in aq̄s, & poma fugacia captat Tantalus, hoc illi garrula lingua dedit, & idem lib. iij. Am. Sic aret medijs tacitis vulgator in vndis. Pomaq́ue, quæ nullo tp̄e tangat, habet. Euripides dicit eum ſuſpenſum in aëre, ꝑpea quod aduerſus deos eſſet maledicus. [Quid refert?) Quid intereſt? q̄d mihi ꝓdeſt, maiores Menelai tales eſſe? [Si ortus) .i. ſi Menelaus natus ab illis. [Tenet te) Placet tibi. [Cogitur) Subaudi, ſi. [Iuppiter cogitē eſſe ſocer huic do.) i. contra voluntatem ſuam cōpellitur eſſe ſocer ipſius Menelai, qui eſt de gente ita ſcelerata, & impia, nam ſi Helena, quæ eſt filia Iouis, ſit eius vxor, neceſſario Iuppiter erit eius ſocer. [Heu facinus) Pergit adducere eum in odium. [Indignus) Qui non meretē talem vxorem. [Mihi) q.d.q. te amo ex corde. [Vix denique).i. ētcum difficultate. [Poſita) Parata. [Hoc tēpus) Menſæ, & cœnæ. [Quæ lædant) Quæ diſpliceāt. [Eueniant) Optātis eſt. [Talia) Ita acerba. [Pœnitet hoſp.) i. pœnitet me eſſe in ea domo. [Ruſticus) Incultus, ſine moribus, & blanditijs. [Rūpor).ſ. dolore. [Cū ille) Menelaus. [Fouet tua mēbra veſte ſuperiecta).i. cū te amplectitē, & tenet in vlnis ſub veſte ſua. [Quid nunc) Hæc dicta ſunt ꝑ parēthesim. [Non dura) Mollia, & laſciua. [Poſui pocula an. oc.) Ne viderē. [Demitto) Inclino. [Arctius) Strictius. [Creſcit in ore cib.) vr̄ creſcere, q̄a prę dolore comedere nō poſſum. Iuu. Interq; molares difficili creſcēte cibo. ex anxietate.n. cib. multū cōmaſticatus, & cōman

ſus

U

ſus vix põt demitti per fauces. [Notaui) Aduerti. [Compeſcere) Coërcere. [Ebrietas fuit ignis in igne) Quia ex vino creſcit amor. Ouid lib. iij. de arte. Cum veneris pucro non male Bacche facis. Idem: Vina parant animos, faciuntque caloribus aptos, vnde Paulus apoſtolus. Nolite inebriari vino, in quo eſt luxuria. [Recumbo) Diſcumbo ad menſam. [Ceruice verſa) Verſo capite in aliam partem. [Protinus) Statim, quia non diu poſſum manere, quin te aſpiciam. [Maior). ſ. quam videre. [Abeſſe) Diſcedere. [Qua licet) Quatenus licet. [Luctor) Conor. [Diſſimulatus) Occultatus. [Nec damus verba) Nec te decipimus. [Tibi ſoli) Ne alius aduertat. [Reflexi) Retroflexi, ne videret lacrymari. [Ipſe) Maritus tuus. [Potus) Cum bibiſſem. [Aliquem amorem). i. amorem alicuius. [Referens) Conuertens. [Ad tuos vultus) Vt intelligeres me ea dicere pp te. [Indicium) Demonſtrationem mei ipſius. [Sub nomine ficto) Nam cum alium nominarem amantem de me ſignificabam. [Ille) Cuius amorem narrabam. hæc autem omnia eſſe facienda ab amatore oſtendit Ouid. lib. ij. de arte. Hic tibi multa licet ſermone latentia tecto Dicere, quæ dici ſentiat illa ſibi, Blanditiasque leues tenui perſcribere vino, Vt dominam in menſa ſe legat illa tuam, Atque oculos oculis ſpectare fatentibus ignem, &c. [Petulantius) Licentius, audacius. [Non ſemel). i. ſæpius. [Simulata). i. oſtendit me eſſe ebrium, quod Ouid. in ſecundo de arte præcipit. Ebrietas, vt vera nocet, ſic ficta iuuabit. Fac titubet bleſo ſub dola lingua ſono: Et quidquid dices facies'ue proteruius æquo: Credatur nimium cauſa fuiſſe merum. [Prodita) Aperta. [Tunica laxa). i. veſte laxata, & largius aperta. [Nuda) ſ. pectora. [Dedere aditum oculis). i. viſa ſunt oculis meis. [Pectora) Laudat pulchritudinem, & candorem eius pectoris, dicit potuiſſe cõparari vel niuib. intactis, vel lacti, vel ei cygno, in quem Iuppiter transformatus concubuit cum Leda eius matre, cum enim omnes cygni ſint candidi, credibile eſt, illum fuiſſe candidiſſimum.

ASCEN. Nec pater). ſ. Pelops Thyeſtæ pater. qui Pliſthenem genuit, vnde Agamemnon, & Menelaus nati ſunt, quamuis Atride dicantur. [Nec proauo). ſ. Tantalo, qui proauus eſt Menelai, quia pater Pelopis. [Cogitur huic). ſ. tã ſceleſtæ. [Domui) i. familiæ. [Iuppiter eſſe ſocer,) q. d. tam bonus deus, qui Iuppiter dictus eſt. i. iuuans pater. indignum ergo cenſet Helenam filiam Iouis ex Leda Tyndari vxore progenitam, in tam ſceleſtam familiam detruſam, innuens contra ſe ea dignum, quippe qui de ſanguine Iouis ortus ſit. [Et te laſciua) Per gratam petulantiam, libertatem, ac proteruiam hoc profert Paris, quaſi inuidia percitus & Zelotypia æſtuans, qua re nihil gratius amantibus. Sic. Maro. Malo me Galathea petit laſciua puella. [Ebrietas). i. ſuperabundantia vini. [Fuit ignis). i. incendium. [In igne). i. in amore. [Aut Ebrietas ignis). i. amoris. [Fuit in igne). ſ. indignationis. [Quid faciam dubito) Amatorie docet cruciatum ſuum, cum neque videre, neque nõ videre patiatur eam. nam videnti dolet à ruſtico tractari, non videnti, non poſſe talem vultum cõtẽplari. [Narraui potus) Quia poſt potum & laſciua narrari ſolent, & liberius, incautiusque. vnde Flaccus dicit. Reges dicuntur multis vrgere culullis, Et torquere mero, &c. [Prodita ſunt) Quia gaudent ſummopere formoſæ laudari, laudat eam à forma, & lepore corporis.

HVBER. Dum ſtupeo). i. vix ſum apud me. [Viſis). ſ. pectoribus tuis. [Anſa) Dicitur ĩ poculis ea pars, qua manu capiẽ, & tenet poculũ, Virg. in Buc Et grauis attrita pendebat cantharus anſa. nã manubrium, & capulũ de gladijs dicimus. [Tortilis) Fiebat. n. anſa torta. [Excidit). i. cecidit à manu. [Nã pocula) Per parẽtheſim legẽdũ eſt. [Nate) Filiæ tuę Hermione. [Ego tuli illa). i. ego oſculabar illam, vbi tu de-

Complexo matrem candidiora Ioue.
Dum ſtupeo viſis (nam pocula forte tenebam)
Tortilis à digitis excidit anſa meis.
Oſcula ſi natæ dederas: ego protinus illa
Hermiones tenero lætus ab ore tuli.
Et modo cantabam veteres reſupinus amores:
Et modo per nutum ſigna tegenda dabam.
Et comitum primas Clymenẽque, Aethrãq; tuarũ
Auſus ſum blandis nuper adire ſonis.
Quæ mihi nil aliud, quàm formidare locutæ,
Oranti medias deſeruere preces.

Dij facerent, pretium magni certaminis eſſes:
  Teque ſuo poſſet victor habere toro.
Vt tulit Hippomenes Schœneida præmia curſus:
  * Venit vt in Phrygios Hyppodamia ſinus.
Vt ferus Alcides Acheloia cornua fregit:
  Dum petit amplexus Deianira tuos
Noſtra per has leges audacia fortiter iſſet:
  Teque mei ſcires eſſe laboris opus.
Nunc mihi nil ſupereſt: niſi te formoſa precari:
  Amplectique tuos, ſi patiare, pedes.
O decus, ò præſens geminorum gloria fratrum.
  O Ioue digna viro, ni Ioue nata fores.
Aut ego Sigæos repetam te coniuge portus:
  Aut hic Vænaria contegar exul humo.
Non mea ſunt ſumma leuiter diſtricta ſagitta
  Pectora: deſcendit vulnus ad oſſa meum.
Hoc mihi (nam repeto) fore, vt à cœleſte ſagitta
  Figar, erat verax vaticinata ſoror.
Parce datum fatis Helenæ contemnere amorem:
  Sic habeas faciles in tua vota deos.
Multa quidē ſubeūt: ſed corām vt plura loquamur,
  Excipe me lecto nocte ſilente tuo.
An pudet? an metuis venerem temerare maritam?
  Caſtaque legitimi fallere iura tori?
Ah nimium ſimplex Helenæ, ne ruſtica dicam,
  Hanc faciem culpa poſſe carere putas?
Aut faciem mutes, aut ſis non dura, neceſſe eſt:
  Is eſt cum forma magna pudicitiæ.
Iuppiter his gaudet, gaudet Venus aurea furtis:
  Hæc tibi nempe patrem furta dedere Iouem.
Vix fieri, ſi ſint vires in ſemine amorum:
  Iouis & Ledæ filia, caſta potes.

deras oſcula tua. [Modo) Interdum. [Tegenda) Cælanda. [Per nutus) Vt ipſe in j. Amor. Me ſpecta, nutusque meos, vultumque loquacem. [Primas) .i. præcipuas, & tibi intimas. [Æthram) Hæc creditur fuiſſe mater Theſei, vt alibi diximus. [Adite) Alloqui, hoc præcipit Ouid. in ij. de Arte. Sed prius ancillam captare noſſe puellę Cura ſit, acceſſus molliet illa tuos [Quæ) Comites tuæ. [Non locutæ aliud) .i. aliud reſpondentes. [Quam formidare) Quam ſe timere. [Deſeruere medias preces) .i. noluerunt audire omnes meas preces. [Pretiū certaminis eſſes) .i. vt proponereris pretium ei, qui te in aliquo magno certamine vincēdo conſequeretur. [Vt tulit) Sumit exempla quorundam, qui certarūt pro amore, quos dicit ſe eſſe imitaturum. [Schœneida) Atalātam filiam Schœnei, quæ cum ab oraculo accepiſſet, vt vitaret coniugium, cum eſſet pernicitate pedum pręſtantiſſima. & multi eam vxorem peterent, hanc conditionem procis imponebat, vt à ſe currendo victi morte plecterētur, victor eius coniugio potiretur. Cum igitur inter multos, qui eam petebant, adeſſet Hippomenes illius pulchritudine incenſus, venerem in auxilium rogauit, q̄ ex Damaſceno agro Cypri tria mala aurea ei attulit, mōuitq; vt intercurrēdū virgini ea obijceret, fore.n. vt illorum cupiditate tardaretur. parens igitur eius præceptis vnum in obliquum coniecit, ad quod primum capiendum Atalanta à curſu diuertit: mox alterum, & poſtremo tertium, quæ oīa dum puella cupida attollere curat, curſu ab Hyppomene eſt præuenta, & ſuperata. poſtea ingratus aduerſus Venerem fuit. quare illa indignata impatientiam libidinis in eos immiſit, ita vt in loco ſacrato Cybele matri deorum concubuerint, ob quā cauſam in leones conuerſi ſunt à Cybele. vt ſcribit Ouid. lib. x. Met. Dicit ergo Paris, quod ſicut Hippomenes non territus cōditione mortis certamine curſus Atalantā meruit: ita & ipſe idem faceret pro Hele. [Alcides) Hercules. [Cornua Acheloia) .i. cornua Acheloi, qui & ipſe pro Deianira certauit. dictū eſt in epiſtola Deianire in eo loco, Ne pigeat, pugnæ bis tibi cauſa fui. Cornua flens legit rapidis Achelous in vndis. [Noſtra) Subauditur ſic. [Per has leges) Per tales conditiones auſus

** Adduntur ī aliquib. hæc duo carmina. Quæ propero curſu vicerat ante procos. Sic & tu Phrygias venies regina per vrbes*

eſſem

eſſem ire.[Te eſſe opus mei laboris).i.te meo labore eſſe comparandam.[Nil ſupereſt) Nil reſtat,quia non proponeris talibus certaminibus.[Amplecti pedes,)Quod precantes facere ſolent.[O deus)Precatur eam,& laudat ſimul.[Fratrum)Caſtoris,& Pollucis.[Digna Ioue viro.[Digna,quæ eſſes vxor Iouis,niſi eſſes filia.[Sigæos)Troianos. [Te coniuge) Te abducta mecum in coniugem.[Aut contegar)Sepeliar.[Humo Tęnarea) In hac tua terra Laconica.[Exul)Nunquam amplius domũ reuerſus.[Diſtricta)Percuſſa.[Leuiter) Parum,ſed vehementer.[Vulnus) Amoris.[Ad oſſa)In medullas. [Hoc) Oſtendit amorem ſuum eſſe fatalem,quem dicit prædictum ſibi fuiſſe à Caſſandra ſorore ſua diuinatrice.[Repeto)In memoriam reduco.[Fore)Futurum eſſe. [A ſagitta cœleſte).i.ab amore cœleſtis mulieris. notandus eſt autem hic ablatiuus cœleſte in e contra regulam deſinens neceſſitate metri.[Parce)Serua,noli.[Helenæ)Vocatiuus eſt à nominatiuo Helenæ. [Sic) Adiurantis eſt. [Faciles Exorabiles,benignos.[In tua vota)Ad ea,quæ optaueris. [Subeunt) Succurrunt,veniunt in mentem,quæ poſſem ſcribere.(Coram)Præſentes.[An pudet)Excipere me lecto tuo? [Legitimi)Menelai,quem legitimam tibi putas.[Simplex)Imprudens. [Ne ruſtica dicam) q.d. quod etiam poſſum dicere,ſi habes hunc timorem. [Hanc) Talem,tam pulchram. [Putas,) q.d.falleris.[Mutes faciem,)Vt non ſis pulchra.[Non dura).i. facilis. [Lis eſt) Sententia eſt rhetorica,pudicitia,& pulchritudo non concorditer ſimul eſſe poſſunt.Iuuen. Rara eſt adeo concordia formæ,atque pudicitiæ. [Furtis) Adulterijs. [Hæc) Talia. [Iouem patrem tibi) Quia niſi mater tua,quæ vxor erat Tyndarei cum Ioue concubuiſſet, non eſſet pater tuus. [Vix fieri) Latenter oſtendit filios;filiáſue trahere mores à parentibus,dicit enim cum ſis filia Iouis,& Ledæ,qui adulterio delectati ſunt,vix potes eſſe caſta Ordo.Tu filia Iouis,& Ledæ vix potes eſſe caſta.[Si vires amorum ſunt in ſemi).i.ſunt in generatione.i.ſi filij trahunt vim amoris à generatione parentum.

ASCEN. IOue complexo matrem)Quia conuerſus in cygnum complexus eſt Ledam, quæ ex eo, & Tyndaro duo oua concepit,ex quorum altero natus Pollux,&Caſtor.vnde Horatius, ouo prognatus eodem,& cetera.Creditur tamen Caſtor Tyndari filius, & ob id mortalis fuiſſe.[Anſa)Eſt,qua capitur poculum. in Bucolicis, Et grauis attrita pendebat cantharus anſa.Erant autem aliquando anſæ tortiles.i.intortæ,& interdum ſculptæ. Vnde in eiſdẽ. Et molli circum eſt anſas amplexus acantho.[Et comitum primas) .i. principes inter pediſſequas,ac comites tuas,quia ab illis(vt Ouid.in arte docet) Auſpicandus eſt amatoribus aditus.[Quæ non locutæ mihi aliud,quam formidare)Supp.ſe. [Deſeruere medias preces orantis).ſ.mei,hoc eſt preces meas orantis eas,& ita ſignificat longe aliud reſpondiſſe, ſed minatas fuiſſe illi mortem,ſi amplius loqueretur,nec voluiſſe auſcultare, vnde quia ſecluſa eſt via per eas,exclamat,q.d.O vtinam dij facerent,&c.[Dij facerẽt)Subaudi vtinam,q. d. ſi daretur aliqua tui acquirendæ via,adirem,etiam cum vitæ periculo, ſicut Atalantam acquiſiuit Hippomenes,& Deianiram Hercules,vt in Deianira prætactum eſt.[In phrygios ſinus) Hos verſiculos non omnes codices habent,imo pauciſſimi.[Vt à cœleſte)Rara declinatio,nam cœleſti regulariter dicitur,verum ſicut cœleſte licenter dixit, ita & in genitiuo plurali cœleſtum, pro cœleſtium,ſicut & Maro.Cœleſtum vis magna &c.[Lis eſt cum forma) Sic Iuuen. Rara eſt concordia formæ,Atque pudicitiæ.

Caſta tamen tunc ſis: cum te mea Troia tenebit:
Et tua ſim quæſo crimina ſolus ego.
Nunc ea peccemus, quæ corriget hora iugalis:
Si modo promiſit non mihi vana Venus.
Sed tibi & hoc ſuadet, rebus, non voce, maritus:
Néue ſui furtis hoſpitis obſit, abeſt.
Non habuit tempus, quo Creſſia regna videret
Aptius: ò mira calliditate virum.
* Exit: & Idæi mando tibi, dixit iturus.

HYBER. CAſta tamen) Dicit nũc veli ſi fallas maritũ tuũ: ſed cũ eris mecũ, ſis caſta, & cũ nullo pecces,niſi mecũ. [Ea peccemus)Ea cõmittamus.[Quæ hora iugalis corriget) i q̃ poſtea emẽdabit matrimonium, & faciet nõ eſſe peccatum,corrigitur.n. adulteriũ, cum adulteri legitimo copulãtur matrimonio. [Non vana)

* Ille abit, Idæi

Curam

Curam pro nobis hoſpitis vxor agas.
Negligis abſentis (teſtor) * mandata mariti:
Cura tibi non eſt hoſpitis vlla tui.
Hunccine tu ſperas hominem ſine pectore, dotes
Poſſe ſatis formæ Tyndari noſſe tuæ?
Falleris: ignorat: nam ſi bona magna putaret,
Quæ tenet: externo crederet illa viro?
Vt te nec mea vox, nec te meus incitet ardor:
Cogimur ipſius commoditate frui:
Aut erimus ſtulti, ſic, vt ſuperemus & ipſum:
Si tam ſecurum tempus abibit iners.
Penè ſuis manibus ad te deduxit amantem:
Vtere mandantis ſimplicitate viri.
Sola iaces viduo tam longa nocte cubili:
In viduo iaceo ſolus & ipſe toro.
Te mihi, meque tibi communia gaudia iungant.
Candidior medio nox erit illa die.
Tunc ego iurabo quæuis tibi numina: meque
Aſtringam verbis in ſacra iura meis.
Tunc ego, ſi non eſt fallax fiducia noſtri:
Efficiam, præſens vt mea regna petas.
Si pudet: aut metuis, ne me videare ſecuta:
Ipſe reus ſine te criminis huius ero.
Nam ſequar Aegidæ factum, fratrumque tuorum:
Exemplo tangi non propiore potes.
Te rapuit Theſeus: geminas Leucippidas illi:
Quartus in exemplis annumerabor ego.
Troica claſſis adeſt armis inſtructa, viriſque:
Iam facient celeres remus, & aura vias.
Ibis Dardanias ingens regina per vrbes:
Teque nouam credet vulgus adeſſe deam.
Quaque feres greſſus, adolebunt * cinnama flāmæ:
Cæſaque ſanguineam victima planget humum.
Dona pater, fratreſque, & cum genitrice ſorores,
Iliadeſque omnes, totaque Troia dabit.
Hei mihi vix à me pars dicitur vlla futuri:
Plura feres, quàm quæ littera noſtra refert.

Nō falſa, q̄ ſis futura vxor mea. [Sed tibi) Arguit à cōmoditate, q̄ abſentia mariti ei pſtat. [Rebus) Effectu. [Nō voce) Quia nō dicit tibi, vt hoc facias, ſed ſignificat ſe eſſe ꝯtentum, cū me hic pñte diſceſſit. [Et abeſt) Ne obſtet furtis ſui hoſp.) i ne pręſentia ſua impediat amorem, & cōcubitum meum tecū. [Creſſia) Cretēſia. Nam, vt dixi, Menelaus, pfectus fuerat in Cretā, quo tpe Paris in eius domo hoſpitabat̄. [O mira cal.) Pro miræ calliditatis, & aſtutiæ, & ironia, q.d. ò ſimplicē, & ſtultū hominē. [Ipſe) q.d. ſtultus. [Iturus) Abiturus. [Dixit ò vx.) O Helena. [Mando) Cōmitto tibi, & pcipio. [Hoſpitis Idęi) Paridis Troiani, ab Ida monte Phrygiæ. [Negligis) q a ei non pares. [Tyrāni) Regis, vt Virg. Pars mihi pacis erit dextrā tetigiſſe tyrāni. Legitur. tñ ēt hic mariti. [Hūccine) Adducit Menelaū in contēptum dicens eſſe fatuū, & ſtultum q nō poſſit cognoſcere pulchritudinē ipſius Helenæ. [Hūccine) p hūc ne. [Sine pec.) i. ſine ſapiētia. Hor. in epiſt. Nō tu corpus eras ſine pectore. [Dotes) Pretiū excellētiam. [Tyndari) O Helena. [Magna b.) ſ. pulchritudinem. [Nō cr.) Nō cōmitteret. [Vt) Quāuis. [Mea vox) Mea verba, & eſt ſenſus, licet nec verbis meis, nec vehemēti meo erga te amore exciteris, tñ eſt fallendus maritus tuus, & debes mihi morē gerere, q a ſimplex eſt, & ſtultus. [Vt ſuperemus & ipſum) .i. vt ſimus etiam ipſo ſtultiore. [Iners) .i. ſine effectu amoris, & concubitus. [Amantem) Me. [Penè) Ferè ſuis manibus, qđ ſolent facere leones, & lenę. Tibul. Hæc mihi te abducit tenebris, multoq; timore Coniungit noſtras clàm taciturna manus. [Sola) Dicit eſſe conueniens, vt ei morem gerat, & vno lecto coniungantur, quia ambo ſoli dormiūt. [Cōia) Quæ vterque capiemus. [Gaudia) Voluptates. [Candidior) .i. erit mihi ita iucūda, vt videatur eſſe lętior medio die. [Quęuis) Quęlibet. [In ſac. iu.) ſ. matrimonij. i.

obligabo

*mādo tibi, (dixit iturus) * Mādata tyranni.*

** Cinnamū, idēq; cinnamomū, genus aromatis odoriferi ex frutice, vide Plin. lib. 20. c. 30*

obligabo me futurum ſemper maritum tuum. [Petas mea reg.)i.venias in Troiam. [Si pudet)Occurrit obiectioni. [Ne videare ſec.me).i.ne videaris ſpōte diſceſſiſſe. [Ipſe ero reus) Volo oēm culpam huius facti in me transferri. [Sequar)Imitabor. [Ægidæ)Theſei. [Fratrum tuorum)Caſtoris,& Pulluci. [Te rapuit) Dictum eſt ſupra. [Illi) Caſtor, & Pollux. [Geminas Leucippidas).i.duas filias Leucippi ſubaudi rappuerunt. [Fabula autem hoc habet. Leucippus duas habuit filias Phœben,& Elairam,quæ deſponſatæ Idæ,& Lynceo iuuenibus fortibus,die nuptiarum a Caſtore, & Polluce earum amore accenſis raptæ ſunt, cum Caſtora Lynceo interfectum dicunt. hanc fabulam ſcribit plene Ouid.lib.v.Faſt.& eam breuiter tetigit Propter. Eleg.ij.his verbis. Non ſic Leucippis ſuccendit Caſtora Phœbe,Pollucem cultu non Elaira ſoror. [Propiore)Quam fratrum tuorum. [Tangi) Moueri,incitari. [Troica)Arguit à facilitate diſcedendi. dicit enim ſe habere oīa parata.[Ibis)Pollicetur ei magnos honores in regno Troiæ. [Quaque feres)Dicit,quod ei fient honores,tanquam deæ. [Adolebunt)Cremabunt. [Cinnama)Genus eſt aromatis odoriferi ex arbuſcula, quā Æthiopia mittit. [Cæſa)Interfecta ſicut numinibus. [Planget)Percutiet,cum in terram cadet. [Dona)Allicit eam munerꝫ pollicitatione. [Iliades) Troianæ mulieres. [Tota Troia) Continens pro contento .i. omnes Troiani. [Vlla) .i. minima. [Feres) Accipies.

Ascen. SEd tibi &hoc ſuadet,&c.) Docet maritum quaſi conſentientem opportunitatem feciſſe, qui in Cretam proficiſcens hoſpitem domi ſuæ derelictum coniugi tam formoſæ commendauerat,vnde per ironiam manifeſtam exclamat, ò mira caliditate virum. [Huncceine, &c.) Argute probat Menelaum eſſe indignum tam formoſa coniuge,nam pulcritudo & forma non poteſt ſatis coli,& amari ab eo,qui eam ignorat,quemadmodum Menelaus, qui tam ſtolidus,atque rerum imperitus erat,vt coniugem hoſpiti,atque hoſpitem coniugi commendaret. vocat ergo hominem ſine pectore.i.ſine corde. Nam in pectore,& corde videtur prudentia,vnde cordatos vocamus,quibus res ſuæ cordi ſunt,atque eas prudenter curant. [Tyndari)Patronymicum putatiuum putabatur enim tyndari filia. eſt ergo vocatiuus à nominatiuuo tyndaris. [Commoditate ipſius).i.quam ipſe nobis per abſentiam ſuam præſtat. [Aut erimus ſtulti)Si.ſ.tam expectandam opportunitatem in vacuum tranſire ſinamus. [Tēpus ſecurum)In quo nos ſecuri eſſe poſſumus, cum abſit maritus, & hoſpitio tuo ſuſceptus ſim. [Vtere mandantis ſupplicitate viri).i.tam ſimpliciter,hoc eſt ſine calliditate obſequere, vt ille mandauerat. [Candidior).i.melior,& aptior, quia bona tempora candidis lapillis ſignabant Cretes,& thraces. [Ipſe reus ſine te).i.in me omnem culpam aſſumam,nec dicam te ſecutam me,ſed raptam à me. [Factum,Ægidæ) i.Theſei, qui ipſam prius rapuerat,vt ipſe declarat perſequentia. [Troica claſſis adeſt) Docet faciliter rapi poſſe,& difficulter repeti,raptam quoque magis veneratum iri,quam dimiſſam,cum pro dea apud Troiam habenda ſit. [Adolebunt).i incendent,cremabunt. [Victima planget humum ſanguineam).i.quā ſanguineam faciet plangendo.i.concutiendo eam pectore ſuo. Vnde planctus proprie fit cū percuſſione pectoris,ſicut de Anna dicitur Æn. iiij. Vnguibus ora ſoror fœdans, & pectora palmis. [Hei mihi) Dici ſolet,quando rebus dicendis impar eſt,qui dicit. [Vt,ei mihi)Qualis erat,quaſi dicat eloqui neſciam.

Hvber. NEc) Occurit obiectioni,& eam refutat, qđ nulla bella propter eā mouebuntur, & probat id exēplo multarum,quæ raptæ ſunt, nunquam tamen repetitę.[Cōcitet)Commoueat contra me. [Quæ,) q. d. nulla. [Vanos) Stultos,& ſine cauſa. [Nomine Aquilonis) Hiſtoriam tetigit,non fabulam. [Erechtheus rex Athenienſiū filias duas ha-

* *Magna.*
* *Ecquæ eſt repetita*
* *Et tuta à bello*

Nec tu rapta time, ne nos fera bella ſequantur:
Concitet & vires Græcia * tota ſuas.
Tot prius abductis, * quæ nā eſt repetita per arma?
Crede mihi, vanos res habet iſta metus.
Nomine reperunt Aquilonis Erecthida Thraces:
* Tuta tamen bello Biſtonis ora fuit.
Phaſida puppe noua vexit Pagaſæus Iaſon:
Læſa nec eſt Colcha Theſſala terra manu.
Te quoque qui rapuit, rapuit Minoida Theſeus:

Nulla tamen Minos Cretas ad arma vocat.
Terror in his ipſo maior ſolet eſſe periclo:
Quæque timere libet, pertimuiſſe pudet.
Finge tamen, ſi vis, ingens conſurgere bellum:
Et mihi ſunt vires: & mea tela nocent.
Nec minor eſt Aſiæ, quàm veſtræ copia terræ:
Illa viris diues, diues abundat equis.
Nec plus Atrides animi Menelaus habebit,
Quàm Paris: aut armis anteferendus erit.
Penè puer cæſis abducta armenta recepi
Hoſtibus: & cauſam nominis inde tuli.
Penè puer iuuenes vario certamine vici:
In quibus Ilioneus, Deiphobusque fuit.
Néue putes, non me niſi cominus eſſe timendum:
Figitur in iuſſo noſtra ſagitta loco.
Non potes hæc illi primæ dare facta iuuentæ:
Inſtruere Atridem non potes arte mea.
Omnia ſi dederis: nunquam dabis Hectora fratrẽ:
Vnus is innumeri militis inſtar erit.
Quid valeam, neſcis: & te mea robora fallunt:
Ignoras, cui ſis nupta futura viro.
Aut igitur nullo belli repetere tumultu:
Aut cedent Marti Dorica caſtra meo.
Nec tamen indigner pro tanta ſumere bellum
Coniuge: certamen præmia magna mouent.
Tu quoque, ſi totus de te contenderit orbis:
Nomen ab æterna poſteritate feres.
Spe modo non timida, dijs hinc egreſſa ſecundis,
Exige cum plena munera pacta fide.

buit formoſiſſimas, quarum Procris nupſit Cephalo, vt ſupra diximus in epiſt. Phęd. alteram Orithyiam nomine cum Rex Thracum vxorem petiuiſſet, & non impetraſſet, ille parata & inſtructa claſſe miſit, qui eã raperent & quõ ſpirante Borea vẽto, qui flat ex Attica in Thraciam nauigantibus abducta eſt: datus eſt locus fabulæ, quòd Boreas vẽtus eam abſtulerit. [Nomine) Parte. [Aquilonis. [Boreæ. [Ora) Regio. [Biſtonis) Thracia. nominatiuus eſt caſus, & forma patronymici fœminini generis, eſt autem Biſtonium ſtagnum Thraciæ. [Pagaſeus) Theſſàlicus, à pagaſeo ſinu, vnde ſoluit nauem, vt diximus ſupra. [Phaſida) Medeam. [Manu Col.) Exercitu, & viribus Colchorũ. narrata eſt hæc fabula ſupra in epiſt. Hypſipyles, & in epiſt. Medeæ ad Iaſona. [Minoida) Ariadnem, viſa eſt fabula ſupra in epiſt. Ariadnes, & in epiſt. Phædræ. [Cretas) Accuſatiuus eſt gręcus, cuius nõiatiuus eſt Cres. [Terror) Timor. [Maior periclo) Eſt ſecundùm eam ſententiam, peior bello timor ipſe belli. [Pudet pertimuiſſe) Eſt poſtea pudor pertimuiſſe ea, quæ aliquis voluit timere. [Finge) Pone, fac. [Et) .i. etiã. [Mihi) Sicut Græcis. [Copia) Multitudo virorum. [Illa) Aſia dixit autem illa quia quando hæc ſcribebat erat in Græcia. [Plus animi) Plus audaciæ. [Anteferendus) Præponendus mihi. [Penè puer) Narrat teſtimonia ſuæ probitatis, & fortitudinis, incipiens vſque à pueritia. [Penè puer) Adoleſcens, adhuc teneræ ætatis. [Recepi) Recuperaui. [Cæſis) Interfectus. [Cauſam nominis) Falluntur multi, qui credunt eum ob hoc dictum Parin à paritate: cum dictio græca non deriuetur à latina, ſed vt Porphyrius in libro xij. Iliad. ſcribit Paris dictus eſt à πορίημι verbo græco, quod eſt tranſeo quõ fatalem mortem tranſiuit, cum expoſitus à matre, à bulbuco nutritus eſt, poſtea Alexander dictus eſt; quaſi auxiliator vir, ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς .i. à viro, & ἀλέξω .i. auxilior, quod futurum facit ἀλέξω, quia hoſtibus armenta abducentibus (vt nunc refert) auxilium ſuis tulit, & armenta recuperauit, ex quo hoc, quaſi agnomen meruit. [Cauſam nominis) Quia dicor Alexander. Inde ab auxilio dato. [Vario certamine) In ludis agonalibus, diximus in argumento primæ epiſt. [Ilioneus) Qui non ſolum eloquentiſſimus, ſed & fortiſſimus fuit, vnde & Virgil. Maximus Ilioneus. [Deiphobus) De quo Virg. Deiphobe armipotens genus alto à ſanguine diuum. Fuit enim bellicoſiſſimus. [Niſi cominus) .i. certamine, in quo propè, & manu ſo

lum pugnatur.[Figitur) Locatur.[Loco iuſſu) Vel ab aliquo,vel mihi placito.[Non potes) Extollit ſe,& Menelaum deprimit, oſtendens eum non habere hos titulos . [Arte mea) Sagittandi. Si quamuis . [Hectora fratrem) Talem,& tam fortem fratrem,qualis eſt Hector. [Is vnus).i.ſolus.[Inſtar)Similitudo.[Innumeri mil.) Pro innumerorum militum.i.ipſe ſolus eſſe poteſt pro vno exercitu.[Fallunt te)Ignorantur à te.[Cui viro)Quali marito.[Aut igitur) Concludit epiſtolam inferens ex ſupradictis,quòd aut non repetitur bello, aut ſi repetita fuerit,defendetur,& ei erit maxima gloria,quod propter eam Europa , & Aſia magno bello certauerit [Tumultu belli).i.motu belli.[Dorica) Græca.[Cedent) Vincentur.[Magna premia) Digna,propter quæ non debeat me pudere ſumere bellum, puderet autem ſi pmia eſſent parua,& vilia.[Contenderit) Certauerit . [De te) Propter te . nam de,interdum propter ſignificat . Terent. Quantum me amas de fidicina hac.[Feres) Accipies.[Ab æterna poſteritate).i.ab omnibus poſteris,qui erunt vſque ad finem ſeculorum.[Spe modo) Hortatur eam,vt non dubitet diſcedere,& diſceſſura petere ab eo quidquid ipſa voluerit,quod promittit ſe fideliter præſtaturum . Ordo eſt [Tu modo) .i. tantummodo.[Egreſſa hinc)Ex domo Menelai,& ex Lacedæmone.[Spe non timida) .i. firma,& certa ſpe,non dubitans de me. [Exige) Repoſce . [Pacta) Promiſſa tibi à me.[Cum fide plena) .i.pleniſſime,& ſine fraude, vel ſine dubitatione .

ASCEN. TOt prius abductis) Argumentum eſt ab exemplis,idque Rhetoricum,atque probabile,ſed non neceſſario concludens,vnde fallitur Paris.[Biſtonis ora).i.Thracia.[Manu Colcha) .i. exercitu Colchico . [Cretas) Accuſatiuus à nominatiuo Cres Cretis , hi Cretes,hos Cretas.[Quæque timere libet,pertimuiſſe pudet) Docet hoc verſiculo poëta,qd interſit inter timere,& pertimere,ac conſimilia . Nam timere eſt qualitercunque, ſiue perfecte,ſiue imperfecte,pertimere ad finem vſque cum conſumatione eius , de quo erat timor. Sed vt dixi,nihil eſt poëta hoc facilius,& expoſitius.[Finge tñ,ſi vis &c.)Quia Argumentum ab exemplis inualidum eſt,poſſetque dicere Helena ſe potius repetendam,quam ſuperiores aut qa marito ſuo carior ſit,aut quia maritus potentior cum fratre preſertim Agamemnone purgat obiectionem dicens,etiam ſi Græcia tota bellum moueat in Troianos,nihil verendũ eſſe,cum maiores vires,& copiæ ſint in Phrygia,quam in Græcia.[Illa viris diues)Alij legũt: Fortibus illa viris diues,abundat equis,& eſt melior lectio.[Nec plus Atrides) Confert ſpecialiter ſe cum Menelao,atque illi ſe præfert,oſtentans facinora ſua egregia Nã (vt in Troicis ſcripſit Nero) Paris ſiue Alexander etiam Hectorem vicit luctando,vnde dicit,& cauſam nominis inde tuli . Eſt enim Alexander vocatus ab ἀλέγω verbo,quod ſignificat arcea, & ἀνὴρ vir,quaſi arcens,& conſtringens in lucta viros. [Cominus) Dicitur,quaſi cum manu,hoc eſt conſerendo manus. Eminus contra,quaſi è manu,quando telum longe iacitur.[In loco iuſſo).i.quem iuſſero figere,&[eſt rara locutio,vim hypallages habens. non enim locus iubetur, ſed ſagittæ in locum.[Omnia ſi dederis) Contra Agamemnona Hectorem obijcit. [Inſtar) .i.æquiualens,quaſi in ſtatum & valorem.[Tu quoque)Pollicetur eam inſignem fore,ſi pro ea bellum moueatur,quam laudem mulierculę nonnunquam affectant,nam nihil glorioſius ducunt,quam ob formam multis complacere,ſed in te manifeſtaria finem facio.

IN XVI. EPISTOLAM, ARG. HVBERTINI.

VT alibi diximus, ſcribit Ouid.in ij de Arte. Quæ voluit legiſſe, volet reſcribere amanti. Helena igitur lecta Epiſtola Paridis cum ea delectata eſſet , licet oſtendat ſe indignatam,non potuit tamen non reſcribere,ita lenita eſt,& demulſa blanditijs. Paridis,quas magno artificio contexuit . Reſpondet igitur Epiſtolæ Paridis,& primum quidem oſtendit ſe valde iratam,quòd Paris auſus ſit eam talibus ſcriptis ſollicitare,mox ita detegit ingenium,vt det ſpem Paridi & quodammodo ei aperiat conſilium, & viam vt poſſit ea potiri Oſtenditur aũt muliebre ingenium varium,& mutabile,& id,quod Ouid.in Arte ſcribit.

Forſitan & primo veniet tibi littera triſtis:
Quæque roget , ne ſe ſollicitare velis .
Quod rogat , illa timet , quod non rogat , optat , vt inſtes . dicit ergo.

Helenæ

HELENAE PARIDI.
EPISTOLA XVI.

NVnc oculos tua cum violarit epiſtola noſtros:
Non reſcribendi gloria viſa leuis.
Auſus es hoſpitij temeratis aduena ſacris
Legitimã nuptæ ſollicitare fidẽ?
Scilicet icciro ventoſa per æquora vectum
Excipit portu Tænaris ora ſuo?
Nec tibi diuerſa quamuis à gente venires:
Oppoſitas habuit regia noſtra fores?
Eſſet vt officij merces iniuria tanti?
Qui ſic intrabas, hoſpes, an hoſtis eras?
Nec dubito, quin hæc, cum ſit tam iuxta: vocetur
Ruſtica iudicio noſtra querela tuo.
Ruſtica ſim ſanè: dum non oblita pudoris:
Dumq́ue tenor vitæ ſit ſine labe meæ.
Si non eſt ficto triſtis mihi vultus in ore:
Nec ſedeo duris torua ſupercilijs:
* Fama tamen clara eſt: & adhuc ſine crimine vixi:
Et laudem de me nullus adulter habet.
Quo magis admiror: quæ ſit fiducia cœpto:
Spemq́ue tori dederit quæ tibi cauſa mei.
An, quia vim nobis Neptunius * intulit heros:
Rapta ſemel, videor bis quoque digna rapi?
Crimen erat noſtrum, ſi delinita fuiſſem:
Cum ſim rapta, meum quid niſi nolle fuit?
Non tamen è facto fructum tulit ille petitum:
Excepto redij paſſa timore nihil.
Oſcula * luctanti tantummodo pauca proteruus
Abſtulit: vlterius nil habet ille mei.
Quæ tua nequitia eſt, non his contenta fuiſſet.
Dij melius: ſimilis non fuit ille tui.

CVm tua epiſt.) Qua conat' es alienare me ab amore mariti, & ad tuum ſolicitare. [Violarit) Læſerit. [Non reſcribẽdi) Sunt qui ita dicant, gloria non reſcribẽdi eſt viſa mihi leuis.i. facilis. ſed melius, Leuis, pro vili, & parua accipitur: vel certe ſic verius: gloria reſcribẽdi eſt viſa mihi non leuis.i.non parua.i.putaui magnam gloriam mihi fore reſcribere tibi, quia affeciſti me magna iniuria. [Auſus) Obijcit ei ingratitudinem, & impietatem, quod violauerit iura hoſpitij. [Temeratis) Violatis. [Sacris) Quia, qñ aliquis vir magnis excipiebatur hoſpitio: Ioui, & dijs hoſpitalibus ſacra fiebant: quod Virg. Oſtendit lib.j. Æn. cũ Dido Æneam excepit. Sic memorat, ſimul Aeneam in regia ducit Tecta, ſimul diuum templis dicit honorẽ. [Solicitare) Cõmouere. [Scilicet) Dictio eſt apta ad ironiam, & indignationẽ. [Tęnaris) Laconica. [Oppoſitas) Occluſas tibi. [A gente diuerſa) Remota, & quæ nobiſcum non habuiſſet conſuetudinem. [Iccirco) Propter Hãc cauſam. [Vt iniuria) Quã pars mihi inferre. [Eſſet merces).i. remuneratio, & pręmium. [Tãti off.) i.beneficij accepti á nobis. [Sic) Ea intentione, vt mihi iniuriam faceres & me abduceres. [Hoſtis, an hoſpes) Quaſi dicat potius hoſtis. [Nec duris).i.ſcio, ꝙ licet iuſte de te cõquerar, iudicabis me tamen ruſticam: quæ conquerar de eo, qui me amet. [Sim) Concedentis eſt. [Dum) Pro dum modo. [Tenor) Perſeuerantia. [Sine labe) ſine macula, & infamia. [Si non) Reſpondet ei parti: quam dixit, Vultu non cetera duro Perlege, ſed formæ conueniente tuæ dicit enim, quod ſi non eſt ſeueri, & duri vultus, eſt tamen pudica. [Torua) Terribilis. [Supercilijs) Quibus oſtenditur ſeueritas. Virg. Conueniens Latio pone ſupercilium. [Vixi) Legitur & luſi.i. fui læta, & iocata ſum, ſalua tamen pudicitia mea. [Laudem de me) Vt poſſit ſe iactare de cõcubitu meo. [Quo) Quare, quam ob rem. [Cœpto) Audaciæ tuæ. [Mei tori) Mei concubitus.

HVBER.

* Luſi.

* Attulit heros.

* Luctando.

cubitus. [Neptunius heros).i.Theſeus nepos Neptuni. [Attulit vim).ſ.in rapiendo. [Rapta,ſemel,) A Theſeo. [Bis) Etiam à te. Aduertendum eſt, quod, licet hoc exemplum videatur diſſuadere Paridi, ne eam rapiat, tamen latenter ad incitandum poſitum eſt. [Delinita).i. blanditijs captata, & illecta. [Erat noſtrum crimen).i.fuiſſet mea culpa. [Rapta) Violenter abducta. [Quid fuit? meum).i.quid potuit imputari mihi? [Niſi nolle).i.quod nolui, & voluntas mea non fuit. [E facto).i.ex rapina ſua. [Petitum) Deſideratum. [Redij) Ab eo diſceſſi. [Paſſa nihil excepto timore) Quæ nihil ab eo mali habui, niſi quod timui. [Abſtulit) Accepit. [Luctando) Contendendo, non ſponte mea. [Nil mei) Nil de me. [Vlterius) Vltra Oſcula. [Quæ tua) Dum ſimulat Helena ſe dicere iniuriam Paridi, eum magis incitat, dicit enim, tu non fuiſſes contentus his, quia voluiſſet aliud præter oſcula. Ordo eſt. [Nequitia).i.libido, vt, Nequitia eſt, quæ te non ſinit eſſe ſenem. [Quæ eſt tua) Quæ eſt tibi. [Non fuiſſet contenta his) .ſ. paucis oſculis. [Dij melius) Voluerunt, & conſuluerunt mihi. [Similis tui) Ita proteruus, & libidinoſus, vt tu es quia me vitiaſſet.

ASCEN. NVnc oculos &c.) Epiſtola hæc reſponſiua Helenæ parum quidem in rebus difficultatis habet, eo quòd argumentum à Paridis epiſtola dependet, nec multum in verbis, eſt enim facilior, & pedeſtrior, quàm Ouidiana compoſitio, vnde ex ſola phraſi Ouidianam neges. In principio autem alij nunc, alij tunc legunt, & vtrunque tollerari poteſt. Ego autem legerem potius nunc, ſub hoc ſenſu. Cum.ſ.ita ſit, quòd epiſtola tua. [Violarit) Pro violauerit, hoc eſt læſerit. [Nunc noſtros oc.) Quia ante hac nihil ſpurcum, aut laſciuũ viderant, aut legerant (nam & oculi legunt.) [Gloria non reſcr.) i.quæ eſſet ei non reſcribẽdo. [Eſt mihi viſa leuis).i.modica. Præſupponit ergo peccatum eſſe in legendis epiſtolis amatorijs, & in reſcribendo, ſed maius in legendis, vſque adeo, vt violata legendo parum gloriæ mereatur non reſcribendo, & is certe animus eſt mulieribus, vbi ſemel libata eſt pudicitia, nihil in eis poſt illam cõmendandum eſt. Eſt ideo (vt monet Naſo noſter) Principijs obſtandum eſt. Nam quia ex viſu, cuius prima eſt amoris linea, ad alias gradatim peruenitur, quia ergo violatam ſe ſenſit legendo. paruifacit, ne amplius violetur reſcribendo. Reſcribit tamen criminando, ſed ea quoque eſt mulierum natura, vt quod libentiſſime facturę ſunt, in principio negent, ſic tamen, vt niſi inſtes, ipſæ ſe corrigant, & placari poſſe ſignificent. De iure hoſpitalitatis autem ſcias, quòd id apud antiquos erat ſciſſimum, ita vt Iouem ei præeſſe ſignificent. vnde j.Æn. Iuppiter (hoſpitibus nam te dare iuria loquuntur) &c. Erat autem hoſpitium amicitiæ non mercedis gratia, nam caupona dicitur diuerſorium mercenarium, qđ tunc non tam frequens erat, vt nunc, quapp neceſſe erat ſibi hoſpites comparare, inter quos magna fides obſeruabatur, quam Paris ſolicitando coniugem hoſpitis violaſſe criminatur. [Ora Tænaris) Pro tænaria, nam tænarius promontorium eſt Laconiæ pro quo imperiri. Tænarius legunt apud Alexandrum. Tænarus inferni &c. [Hoſpes, an hoſt eras,) q.d. potius hoſtis, qui ſic non cum tanta hoſpitalitate, ſed tali animo intrabas. [Nec dubito) Callide iudicium illius laudat ſuamque pudicitiam cõmendat, in qua videlicet laborat. [Vultus triſtis) Seuerus, & atrox. Et bene vultus potius, quam facies. Nam vultus quaſi à volẽdo dr̃, facies à faciendo, & ita facies à factore fit, nec mutatur. [Vultus) A voluntate alius, & alius fit. [Et laudem) Quaſi laudis ſit habuiſſe cõmercium cum tam formoſa, quo verbo audaciã Paridis potius probat, quam damnet, ſed mire in ſe crimen cenſet, quod in illo laudem, quaſi mulieri ſit crimen, quod viro laudi datur, ita enim mundo videtur, cum eadem ſit vtriuſque apud Deum cenſura. [Neptunius heros) Theſeus. [Meum).i.meæ opis, & facultatis. [Quid niſi nolle fuit?) q.d.nihil. Et ideo quia citra conſenſum nemo peccat immunis eſt à crimine, licet contra volũtatem rapta. [Nil habet ille mei) Latine, & ſignanter dictum, & plus, quam ſi diceret, nil habet ille meum, quia tunc de rebus ſuis loqueretur, nunc de ſe. [Similis tui) Etiam eleganter dictum. Nam ſimilis cum de moribus agitur, potius genitiuo iungitur.

HVBER. MOdeſtia) Ipſius Theſei. [Minuitque crimen) Culpam rapinæ. [Theſea pœnituit) Interrogatiue legendum

Reddidit intactam: minuitque modeſtia crimen:
Et iuuenem facti pœnituiſſe patet.
Theſea pœnituit: Paris vt ſuccederet illi:

Nequando

Nequando nomen non ſit in ore meum.
Nec tamen iraſcor: quis enim ſuccenſet amanti?
Si modo, quem præfers, non ſimulatur amor.
Hoc quoque enim dubito: non quod fiducia deſit:
Aut mea ſit facies non bene nota mihi:
Sed quia credulitas damno ſolet eſſe puellis:
Verbaque dicuntur veſtra carere fide.
At peccant aliæ: matronaque rara pudica eſt:
Quis prohibet raris nomen ineſſe meum?
Nam mea quod viſa eſt tibi mater idonea: cuius
Exemplo flecti me quoque poſſe putes:
Matris in admiſſo falſa ſub imagine luſæ
Error ineſt: pluma tectus adulter erat.
Nil ego, ſi peccem, poſſum neſciſſe: nec vllus
Error, qui facti crimen obumbret, erit.
Illa bene errauit: vitiumque auctore * redemit.
Felix in culpa quo Ioue dicar ego?
Et genus, & proauos, & regia nomina iactas.
Clara domus ſatis hæc nobilitate ſua eſt.
Iuppiter vt ſoceri proauus taceatur, & omne
Tantalidæ Pelopis, Tyndareique genus:
Dat mihi Leda Iouem Cycno decepta parentem:
Quæ falſam gremio credula fouit auem.
I nunc: & Phrygiæ: claræ primordia gentis,
Cumque ſuo Priamo Laomedonta refer.

eſt, q. d. an ideo pœnituit, vt tu poſtea me raperes? [Ne quando) .i. vt ſemper homines de me loquantur. [Nec tamen iraſcor) Ecce more muliebri iam incipit conciliari Paridi, & ei blandiri. [Quis) Niſi vultus, & ſtulta? [Præfers) Oſtēdis. [Nō ſimulatur) .i. non eſt fictus, qa Paris dixit. Attulimus flāmas, non hic inuenimus illas. [Dubito hoc) Ne amor tuus ſit ſimulatus. [Fiducia) Meę pulchritudinis. [Credulitas) Facile credere, multæ .n. propter hoc ſępe decipiuntur. [Verba veſtra) .i. virorum. [Carcere fide) Terent. in And. Fidelem haud ferme mulieri inuenias virū. [At peccant) Quia dixerat: Lis eſt cum forma magna pudicitiæ, dicit ſe velle eſſe inter raras .i. inter eas, quæ ſeruant pudicitiam. [At peccant aliæ) Obiectio. [Quis prohibet) Reſponſio obiectionis. [Nam mea) Quia Paris dixerat, Hæc tibi nempe patrem furra dedere Iouem. Ad hoc reſpondet, matrē poſſe excuſari, quia decepta ſit, ſe vero nullam poſſe habere excuſationem imprudentiæ. [Admiſſo) Delicto. [Sub imagine) Cygni. [Adulter) Iuppiter. [Poſſum neſciſſe nil) .i. ſcio, quid peccem, neque poſſum excuſari per ignorantiam, nam duæ negationes affirmant. [Adumbret) Tegat. [Illa) Alia excuſatio. [Vitium) Crimen ſuum. [Redemit) Recompenſauit. [Auctorem) Propter auctorem, quia Iuppiter. [Felix in culpa) .i. bene peccaſſe. [Quo Ioue) .i. Qua magna excuſatione, quia tu non es Iuppiter, quo poſſim excuſari. [Quod genus) Reſpōdet ad id, quod dixerat. Phryx erat, & item. Non dabimus certe ſocerum tibi clara fugantem Lumina. [Hæc domus) Mea, & Menelai. [Iuppiter) Commemorat nobilitatem ſuam cum nobilitate mariti. [Vt) Quamuis. [Proauus ſoceri) .i. Atrei. diximus ſupra, Tantalum filium fuiſſe Iouis. Tantalus genuit Pelopem: Pelops Atreum, vnde Agamemnon, & Menelaus, licet, quidam eos Pliſthenis fuiſſe dicant. [Tyndarei) Patris mei putatiui. [I nunc,) q. d. fruſtra iactas genus tuum. [Primordia) Initia. [Suo) .ſ. filio.

*leuauit

Ascen. M Inuitque modeſtia) Quia oſculis contentus erat. [Ne qn̄ nomen nō ſit in ore meū) Semper ſit ore vulgi de me loquentis, & de amatoribus meis. [Nec tn̄ iraſcor) Incipit condeſcendere, & pati ſe amari, &, vt muliebris naturæ decorum ſeruatum agnoſcas, plus ſe moueri fatetur forma, & amore Paridis, quam genere, aut diuitijs. [Hoc quoque enim dubito.) Ordo eſt. Ego enim dubito. [Quoque) .i. etiam. [Hoc) An ſcilicet amor tuus in me ſimulet. [Non quòd) .i. quia. [Fiducia) .i. bene confidendi de me ratio deſit, aut q i mea facies non ſit bene nota mihi. Fallimur enim plerunque in iudicādis rebus noſtris. [Sed quia credulitas damno ſolet eſſe puellis) Hoc eſt, licet, quia amabilis ſum, confidam me amari, ta-

men, quia credulitas multis obfuit, vetor credere. & potiſſimum quia Troiani perfidi, & periuri perhibentur, aut potius generaliter in omnes amatores dictum eſt. [At) Recitat obiectionem Paridis conantis exemplo in crimen allicere, ſed prudenter reſpondet turpiter actura. [Error).i.deceptio. [Ineſt in admiſſo).ſ.adulterio. [Matris luſæ).i.deceptæ. [Sub falſa imagine,) Quia in ſpecie Cycni concubuit cum Læda matre Helenæ Iuppiter. Vnde addit, pluma tectus adulter erat. [Obumbret).i.occultet, aut protegat ab infamia [Quo Ioue) q. d. nullo, ſed manifeſtario adultero, eoque mortali, cum ſim ex Deo genita, atque immortalis habenda. [Genus Tyndarei) Sicut in epiſtola Paridis, ſecutus Thucydidem declinauit à nominatiuo Tyndareos, huius Tyndarei, pro quo nos Tyndarus Tyndari.

Quos ego ſuſpicio, ſed, qui tibi gloria magna eſt
  Quintus: is à noſtro ſanguine primus erit
Sceptra tuæ quamuis rear eſſe potentia Troiæ:
  Non tamen hæc illis eſſe minora puto.
Si iam diuitijs locus hic, numeroque virorum
  Vincitur: at certe barbara terra tua eſt.
Munera tanta quidem promittit epiſtola diues:
  Vt poſſint ipſas illa mouere deas.
Sed ſi iam vellem fines tranſire pudoris,
  Tu maior culpæ cauſa futurus eras.
Aut ego perpetuo famam ſine labe tenebo:
  Aut ego te potius, quàm tua dona, ſequar.
Vtque ea non ſperno: ſic acceptiſſima ſemper
  Munera ſunt, auctor quæ pretioſa facit.
Plus multo eſt, ꝙ amas: ꝙ ſum tibi cauſa laboris:
  Quod tam per longas ſpes tua venit aquas.
Illa quoque, appoſita q̃ nunc facis improbe mẽſa:
  Quamuis experiar diſſimulare, noto.
Tu modo me ſpectas oculis laſciue proteruis:

HVBER. SVſpicio) Veneror. [Sed q tibi gloria magna eſt).i. ſed is, quo tu potiſſimum gloriaris, quintus eſt tibi in ordine, & mihi eſt primus. Iouem aũt ſigñat, nam Helenę primus eſt, quia eius pater: Paridi vero, quintus, quia Iuppiter genuit Dardanum ex Electra, Dardanus Erichthonium, Erichthonius Troẽ, Tros Ilũ, Ilus Laomedonta, Laomedon Priamũ, Priamus Parim, & reliquos filios. ergo quintus eſt Iuppiter à Paride excluſiue. [Sceptra) Reſpõdet ad id, quod dixerat: Sceptra parens Aſiæ, qua nulla potentior ora eſt: Finibus immenſis vix obeunda tenet &c. [Hæc) Noſtra Græca. [Si iam diuitijs) Quia Paris dixerat, O quoties dices, q̃ pauper Achaia noſtra eſt: Vna domus quæ vis vrbis habebit opes, dicit, ꝙ ſi terra ſua vincitur diuitijs, ſaltem hoc habet, ꝙ non eſt barbara, ſicut terra Troiana. [Munera) Dixit.n.ipſe, Dona parens fratreſque, & cum genitrice ſorores &c. ad hoc reſpondet, quod ſi vellet ei obſequi, faceret potius eius cauſa, q̃ cauſa munerum, quia turpiter ingenuum munera corpus emunt. [Trãſire fines pudoris).i.verecundiæ, & eſt ſermo Ciceronis ad Lucceium. Nam qui ſemel verecundiæ fines tranſierit &c. [Non ſperno).i.accepto, & grata ſunt. liptote eſt. Virg. Munera nec ſperno. [Munera ſunt, auctor quæ pretioſa facit.) Sententia eſt color, & eſt ſenſus. [Munera, quæ auctor).i. ille, qui dat. [Facit pretioſa) Facit digna: nam munera pro dignitate dantis pretium capiunt. [Sunt acceptiſſima) Sunt gratiſſima. [Plus multo).ſ.eſt mihi. [Quod amas).i.multo pluris facio amorem tuum. [Per tam longas aquas) Quia dixit ſupra, Attulimus flammas huc, non inuenimus illas: Hæ mihi tam longæ cauſa fuere viæ. [Illa quoque) Reſpondet ad id, quod dixit. Ah quoties aliquem cantaui potus amorem &c. quæ ſequũtur.

ASCEN. QVos ego ſuſpicio).i.non contemno, nec deſpicio, ſed ſuſpicio, quaſi inferior aſpicio. [Sed is).ſ.Iuppiter. [Qui exñs tibi gloria magna, eſt qntus).ſ.à veſtro ſanguine, erit primus à nr̃o ſanguine. [Tua epiſtola diues).ſ.pollicitationib.nã vt dicit naſo. Pollicitis diues, qlibet eſſe põt. [Sed ſi iam vellẽ) Ingenue ſatis, ſed muliebri affectione. [Vtque ea nõ ſperno) Liptote.i.gratãter accipio, ſicut in illo Virgiliano. Munera nec ſperno ſic acceptiſſima ſemp &c. Prouerbiale eſt, qđ in Eunucho dicitur ſic à Gnathone ad militem

quæ-

quærentem. Am tu, læta eſt? Non tam ipſo quidem dono, quam q abs te datum, id vero ſerio triumphat. [Plus multo eſt).ſ.q amas. Non, id quod amas, intelligimus, ſed quia amas, & ita in reliquis. [Illa quoque) Docet ſigna amoris eius ſe notaſſe. Ordo eſt. [Quamuis ego experiar diſſimulare).ſ.an poſſim, tamen ſupple ego. [Noto).i.obſeruo, & annoto. [Illa).ſ.ſigna. [Quæ improbe).i.improbanda. [Facis nunc menſa appoſita).i.poſt quam menſa appoſita eſt. [Tu laſciue) Nam extra carmen diceretur laſciuus, vt docet valla. [Nec eſt ad verbium laſciue, quia hoc vltimam produceret.

Quos vix inſtantes lumina noſtra ferunt.
Et modo ſuſpiras: modo pocula proxima nobis
* Sumis: quaque bibi, tu quoque parte bibis.
Ah quoties digitis, quoties ego tecta notaui
Signa ſupercilio penè loquente dari.
Et ſæpe extimui, ne vir meus illa videret:
Non ſatis occultis erubuique notis.
Sæpe vel exiguo, vel longo murmure dixi:
Nil pudet hunc: nec vox hæc mea falſa fuit.
Orbe quoque in menſæ legi ſub nomine noſtro,
Quod deducta mero littera fecit: amo.
Credere me tamen hoc oculo renuente negaui:
Hei mihi, iam didici, ſic quoque poſſe loqui.
His ego blanditijs, ſi peccatura fuiſſem,
Flecterer: his poterant pectora noſtra capi.
Eſt quoque (confiteor) facies tibi rara: poteſtque
Velle ſuo amplexus ire puella tuos
Altera ſed potius felix ſine crimine fiat:
Quàm cadat externo noſter amore pudor.
Diſce meo exemplo, formoſis poſſe carere:
Eſt virtus placitis abſtinuiſſe bonis.
Quàm multos credis iuuenes optaſſe quod optas?
Qui ſapiant, oculos an Paris vnus habes?
Non tu plus cernis: ſed plus temerarius audes:
* Nec tibi plus cordis, ſed minus oris adeſt.

INſtantes) Fixe aſpiciẽtes. [Noſtra lumina vix fe.) qa vix poſſum tm̃ tenere oculos in tuos, quãtũ tu tenes eos fixos ĩ me. [Et modo ſuſp.) Nã ipſe dixit, Sæpe dedi gemitus. [Qua parte bibis) Signũ eſt.n. amoris ea parte poculi bibere, qua aliꝰ biberit. Ouid. in j. Am. ad amicã: Quæ tu reddideris, ego primus pocula ſumã: Et, qua tu biberis, hac ego parte bibã. Idem ꝑcipit in ij. de Arte. Fac primũ rapias illius tacta labellis Pocula, quaq; bibit parte puella, bibas. [Digitis) Manu. [Supcilio penè loq.) i. ita declarãte aĩum tuum, ac ſi locutus eſſes. Ipſe in amorib. Verba ſupcilijs ſine voce loquẽtia dicã. Idem in ij. de Arte, multa ſupercilis, multa loquare notis. [Erubui) Puduit me. [Notis) ſignis. [Nõ ſatis oc.) i. nimis maniſeſtis. [Exiguo mur.) Tenui, & ſubmiſſa voce, ne audirer. [Hũc) Paridẽ. [Nec vox fuit f.) .i.& vera dixi. [In or. men.) i. in mẽſa, quæ rotunda ſiebat apud antiquos. Iuuen. Magnos niſi ſuſtinet orbes Grãde ebur. [Deducta) Diuiſa. Ouid. in am. Verba leges digitis, verba notata mero. Idẽ in ij. de Arte, Blanditiasq; leues tenui pſcribere vino. Vt dominã in mẽſa ſe legat illa tuã. [Renuẽte) Nutu tibi rñdente. [Flecterer) Mouerer, inducerer. [Si fuiſſem pec.) i. ſi voluiſſem fallere fidẽ ꝯiugij. [Eſt quoq;) Rñdet ad id, qđ dixit. Nec puto collatus forma Menelaus & annis, Iudice te nobis anteferẽdus erit. [Velle) Optare. [Felix) q̃ habeat talẽ maritũ, qualis es tu. [Sine cr.) ſine culpa.i. altera, quę nõ ſit nupta. [Cadat) Pereat. [Externo) Peregrino, qualis tu es. [Meo exem.) Quæ licet nõ habeã maritũ pulchrũ tñ eo ſum ꝯtẽta. [Eſt vir.) ſnĩa eſt. [Placitis) q̃ placuerũt, eſt.n. participiũ, non aũt legendũ eſt placidis. [Quàm mul. iu. qđ) q.d. plurimi ſunt. [Qui ſap.) i. q intelligũt, & cognoſcũt. [An vnus).i. an ſolus? q.d. nõ. [Plus cer.) i. plures vides, q̃ alij. [Sed plus audes).i audaciores alijs. [Cordis) Intellectus, & ſenſus. [Minus oris) Minus verecũdię, cuius os.i. facies teſtis eſt.

HVBER.

* Ouid. i. de Arte. Fac primus capias illius tacta labellis Pocula, quaq; bibit parte puella bibas.

* Non.

QVos).ſ. oculos tuos. [Inſtantes).i. inſtãter me intuentes. [Lumina noſtra).i. acies oculorum noſtroꝝ. [Vix ferunt).i. tolerare, aut ſufferre poſſunt. [Ah quoties) Quaſi dicat, ASCEN.

car,

parans. [Inhrim... [Faueo) Aſſentior. [Quod cupio eſſe).ſ.pulchra. [Nec tu) Senſus eſt, nec tu iraſcere mihi, ſi v... credo tibi, quòd iudicio Veneris ſim exiſtimata pulcherrima. [Tu creditus) De ijs, quæ de medicis. [Nimium ægre) Nimium difficile. [Nec ſuccenſe) Nec iraſcere. [Tarda) .i. magnæ res non cito ſolent credi, eſt autem ſententia rhetorica.

ASCEN. PRocis) Sunt, qui petunt connubium. [Ad poſſeſſa) .i. ad res poſſeſſas, id eſt ad me poſſeſſam, aut ad gaudia poſſeſſa, & prærepta. [Deſine molle) Vide quàm prudenter amatorem moneat, nam dicendo: Deſine molle precor verbis conuellere pectus, ſignificat molle conuelli poſſe, ſi ille non deſiuerit. [At venus hoc pacta eſt) Callide deuenit ad id, quod maxime affectat, ſignificans Venerem auctorem fore, ſi quid committat criminis. [Laudatrix inſidioſa) Quia per laudes eius prouocare in adulterium.

Prima mea eſt igitur, Veneri placuiſſe, voluptas:
 Proxima, me viſam præmia ſumma tibi:
Nec te Palladios, nec te Iunonis honores
 Auditis Helenes præpoſuiſſe bonis.
Ergo ego ſum Virtus: ego ſum tibi nobile regnũ:
 Ferrea ſim: ſi non hoc ego pectus amem.
Ferrea crede mihi non ſum: ſed amare recuſo
 Illum: quem fieri vix puto poſſe meum.
Quid bibulum curuo proſcindere littus aratro,
 Spemq́ue ſequi coner, quam locus ipſe negat?
Sum rudis ad Veneris furtum: nullaque fidelem
 (Dij mihi ſunt teſtes) luſimus arte virum.
Nunc quoque qđ tacito mando mea verba libello:
 Fungitur officio littera noſtra nouo.
Felices, quibus vſus adeſt: ego neſcia rerum
 Difficilem culpæ ſuſpicor eſſe viam.
Ipſe malo metus eſt: iam nunc confundor: & oẽs
 In noſtris oculos vultibus eſſe reor.
Nec reor hoc falſo: ſenſi mala murmura vulgi:
 Et quaſdam voces rettulit Aethra mihi.
At tu diſſimula: niſi ſi deſiſtere mauis:
 Sed cur deſiſtas? diſſimulare potes.
Lude: ſed occulte: maior, non maxima nobis
 Eſt data libertas, quod Menelaus abeſt.

HYBER. PRima) Præcipua. [Proxima) Secunda. [Me viſam tibi) Me putatam, & indicatam. [Summa) Subaudi mihi voluptas. [Te non præpoſuiſſe, honores Palladios) Quos Pallas offerebat. [Bonis auditis Helenæ) .i. pulchritudini meæ, quã nunq̃ videras, ſed tm̃ audieras. [Ergo ſum virtus, &c.) i. ergo me ꝑ virtute, me pro regno, quod à Iunone promittebatur, accepiſti. [Sũ) Pro ero. [Ferrea) Dura, inhumana. [Si non amem hoc pectus) .i. talẽ animum tuum, & ita oſtendit, quod diximus ſupra in epiſtola Paridis, mulieres laudibus ſuæ pulchritudinis delectari. Delectat etiam caſtas præconia formæ. ſed quia dixit ſe eſſe ferream, niſi amet talem in ſe animum, poſſes dicere Paris quare ergo non amas me? reſpondet, dicẽs, ſe nolle amare eum, quem vix ſperat vnquam poſſe eſſe ſuum, ſed cum dixit, vix, dedit aliquam ſpem, non.n. omnino negauit ſe putare. [Quid bibulum) Ex ſimilitudine oſtendit, non eſſe ſibi ſequendum amorem Paridis, cui non ſit poſſibile morem gerere. [Quid coner?) Quid tentem? [Bibulum) Epitheton littoris, & arenæ. [Spem, quam locus ipſe neget) Quę naturaliter ex ipſo loco non poſſit haberi, ſed per hanc ſimilitudinem intellexit amorem Paridis. [Sum rudis) Adduxit rationes, quare hæc ſpes videatur negari & arguit à moribus ſuis, & ante acta vita. [Rudis) Noua, impita. [Luſimus) Decepimus. Virg. Quid natum toties crudelis tu quoque falſis Ludis imaginibus? [Nulla arte) Nulla fraude, nunquam decepi maritum meum. [Dij mihi ſunt teſtes) .i. Dij ſciũt, & eſt parentheſis. [Nunc quoque) Dicit ſe nunq̃ ante ſcripſiſſe ad aliquem alium. [Tacito libello) Secretæ epiſt. [Nouo) Inuſitato. [Vſus) .i. experientia, & exercitatio. [Neſcia) imperita. [Suſpicor viam difficilem) Quia qui habitum fecit non peccandi, neſcit quō incipiat peccare.

care. [Ipſe metus eſt malo).i.timor iam nocet mihi? Iam nunc, antequam ... m. [Oẽs oculos eſſe in meis vultibus).i.puto oẽs me iam reſpicere, & habere oculos in me cõuerſos, & dicere hæc eſt, quæ maritum decepit. quæ eſt adultera. [Falſo) Sine cauſa. [Senſi) Percepi, intellexi. [Murmur) Suſurros quoſdam de me. [Æthra) Comes mea. [Quaſdã voces) Quæ de me, & te dñr. (Diſſimula) Occulta, & oſtẽde nihil eſſe. [Niſi tu mauis).i.potius vis. [Deſiſtere) Ceſſare ab amore meo. [Sed cur deſiſtas?) Latenter oſtendit ſibi gratũ eſſe, ſibi quod pergat. [Occulte) Caute, ne aliqs aduertat. [Maior) Quia Paris dixerat, Sed tibi & hoc ſuadet rebus, nõ voce maritus: Neue ſui furtis hoſpitis abſit, abeſt: reſpondet ipſa, ſe eſſe aliquanto in maiore libertate, q̃ ſi maritus adeſſet: non tñ habere maximam, vt poſſit facere, quod velit. [Maior) Quam ſi adeſſet. [Sed non maxima) Quia etiam obſeruor.

ASCEN. BOnis Helenæ).i.formoſitati. [Felices quibus vſus adeſt) Paulatim in cõſenſum delabitur, nã velle ſignificat, ſed non audere. [Ipſe malo metus eſt).i.metus mali, q ſolet à malo detinere. [Eſt mihi malo).i.ad malu.ſ.ad infamiam, quia q audacter, & confidẽter peccant, præ ſe ferũt innocentiam, at rubeſcentes confitentur culpam, quam vultu produnt, velit ergo aſſueta eſſe, & non metuere, ne agnoſcatur. [Æthra) Et Clymene propria ſunt nomina pediſſequarum. [At tu diſſimula, &) Id ſæpe aperit poeta, quod mulieribus ſæpe in voto eſt, velle.ſ.cõmittere culpam, ſi citra infamiam poſſent, vnde cohortatur, vt diſſimulet.

Ille quidem procul eſt ita re cogente profectus:
Magna fuit ſubitæ, iuſtaque cauſa viæ.
At mihi ſic * iuſſum eſt. ego, cũ dubitaret, an iret:
Quamprimum dixi, fac rediturus eas.
Omne lætatus dedit oſcula: reſque, domuſque,
Et tibi ſit curæ Troicus hoſpes, ait.
Vix tenui riſum: quem dum compeſcere luctor:
Nil illi potui dicere, præter, erit.
Vela quidem Creten ventis dedit ille ſecundis:
Sed tu non ideo cuncta licere puta.
Sic meus hinc vir abeſt: vt me cuſtodiat abſens:
An neſcis longas regibus eſſe manus?
Famã quoque eſt oneri: nam quo conſtantius ore
Laudamur veſtro: iuſtius ille timet.
Quæ iuuat, vt nũc eſt, eadem mihi gloria dãno eſt:
Et melius famæ verba dediſſe fuit.
Nec quod abeſt hic me tecum mirare relicta:
Moribus, & vitæ credidit ille meæ.
De facie metuit: vitæ confidit: & illum
Securum probitas, forma timere facit.
Tempora ne pereant vltro data, præcipis: vtque
Simplicis vtamur commoditate viri.

HVBER. ILle) Menelaus. [Procul) Longe. [Re cogente).i.neceſſitate exigẽte. [Viæ) Profectionis eius. [Sic iuſſum eſt) .ſ.eſſe eundum. [Cum dubitaret, an iret) Oſtendit Menelaũ ſine conſilio ſuo non diſceſſiſſe. [Rediturus quamprimum) Vna dictio compoſita. [Lætatus omne).i.accipiens pro bono omine, quod ego dixiſſem ei, vt iret. [Res) Patrimonium vrm. [Domus) Familia. [Troicus hoſpes) Paris. [Sit tibi curæ) Et hoc eſt, quod Paris dixit eum mandaſſe, cum dixit. Idæi mando tibi, dixit iturus. Curã pro nobis hoſpitis vxor agas. [Vix tenui riſum) Cum vidi eũ ita ſtultũ, vt mihi cõmendaret eum, q ſibi nocere poſſet. [Cõpeſcere) Cohibere. [Luctor) Nitor. [Erit).i.fiet, hoc eſt erit mihi cõmendatus. [Cretẽ) Deeſt in. [Ideo) Ob hãc cauſam.ſ. qa abſit. [Licere cuncta).i.oĩa eſſe tibi licita: ſatis.n.tibi eſſe debet, ſi potes me videre, & alloqui, neque debes vlterius ſperare licere tibi. [Abſens).i.ẽt abſens. [Regibus) Principibus, qualis ipſe eſt. [Lõgas manus) Longam poteſtatem ẽt in locis remotis. [Fama quoque) Dicit ſe ẽt terreri metu infamiæ, ne dicatur adultera, q derelicto marito legitimo ſecuta ſit amatorẽ. [Eſt oneri).i.affert onus & obligationẽ quandã pudice viuendi. [Quo) Quanto. [Conſtantius) Firmius. [Veſtro ore) .i.verbis oĩum viroꝝ. [Iuſtius) Deeſt eo.i.tanto, quanto.n.aliqua mulier magis laudatur, tãto

* riſum.

to magis de ea timendum eſt,nam ſola miſeria caret inuidia.[Quæ iuuat) Latenter,inqt,ꝙ libēter peccaret,ſi auderet. dicit.n.Gloria meæ famæ,& honeſtæ vitæ.[Quæ iuuat)Quæ delectat me.[Vt).i.ſicut.[Nunc eſt).i.honeſta,vt nunc eſt.[Eſt mihi dāno)Quia inijcit mihi ruborē faciēdi,qd à me petis,qd' eſſet vtilius.[Et melius foret).i.vtilius mihi eſſet.[Dediſſe verba famæ) .i.decepiſſe ipſam famā,& me nō eſſe talem,qualē fama p̄dicat,hoc eſt,melius eſſet nō obſeruare fidē marito.Dare verba,eſt decipere.[Credidit)Cōfiſus eſt.[Morib.)Meis honeſtis.[Et vitæ)Ante pſpecte.[De facie metuit).i.pulchritudo mea facit illū timere,& ſuſpicari de me,ſed vita cognita honeſta facit illū cōfidere.[De facie).i.pp faciē,& pulchritudinē.[Secu℞)Sine cura,& timore.[Tp̄a ne pereāt)Ad id,qđ dixerat Paris: Vt te nec mea vox,nec te meus incitet ardor: Cogimus ipſius cōmoditate frui.Aut erimus ſtulti &c. Rñdens dicit.

ITa re).i.vtilitate cogente profectus. Quamprimum dixi fac rediturus.[Quamprimū) .i.valde cito,quod dictum ille pro felici omne ſumens mox profectus eſt.[Hoſpes Troicus,) Aut Troianus,aut quod illi glorioſius eſt,à Troē ortus.[Erit) Comici dicunt,fiet, & eſt imperioſe dictum,ſed modeſtius dixit.[Erit) .ſ.curæ. [An neſcis longas) Prouerbiale eſt. [Fama quoque eſt oneri) Veretur enim famam bonam polluere. [Et melius fuit dediſſe verba famæ).i. fouiſſe famam inanem,& decepiſſe eam.[Nec quòd abeſt) Subtilis,& oratoria reſponſio. Nam quod ille in contumeliam Menelai dixerat, iſta in ſuam laudem vertit (ſuam dico Helenæ) ne barbare loqui putes. [De facie) .i.propter pulchritudinem faciei. ASCEN.

Et libet: & timeo: nec adhuc exacta voluntas
  Eſt ſatis: in dubio pectora noſtra labant.
Et vir abeſt nobis: & tu ſine coniuge dormis:
  Inque vicem tua me, te mea forma capit.
Et longe noctes: & iam ſermone coimus:
  Et tu (me miſeram) blandus: & vna domus.
Et peream, ſi non inuitent omnia culpam:
  Neſcio quo tardor ſed tamen ipſa metu.
Quod male perſuades, vtinam bene cogere poſſes:
  Sic mea ruſticitas excutienda foret.
Vtilis interdum eſt ipſis iniuria paſſis:
  Sic certe felix ipſa coacta forem.
Dum nouus eſt, cœpto potius pugnemus amori:
  Flamma recens parua ſparſa reſedit aqua.
Certus, in hoſpitibus non eſt amor: errat, vt ipſi:
  Cumque nihil ſperes firmius eſſe, fugit.
Hypſipyle teſtis, teſtis Minoia virgo,
  In non exhibitis vtraque iuncta toris.
Tu quoque dilectam multos infide per annos

ET libet).i.cupio, & timeo.[Voluntas) Legendum eſt, non voluptas. [Nec adhuc eſt exacta).i. ſatis perfecte deliberata. [Labant) Vacillant.[In dubio)In incerto,vtrū debeam vti cōmoditate abſentiæ viri.[Et vir abeſt)Reſponſio eſt ad id,quod dixit. Sola iaces viduo tam longa nocte cubili: In viduo iaceo ſolus & ipſe toro.[Inuicē)Viciſſim.i.tu me amas,& ego te. [Et noctes lōge).ſ. ſunt.[Et iam coimus) .i.cōiungimur,& ſimul ſumus. [Sermone) Simul loquendo. [Et tu blandus)Subaudies.[Et domus)In qua ſumus.[Et vna) .i.ambo ſumus in eadē domo. [Me miſeram)Per interpoſitionem legendū eſt,& eſt dolētis. [Peream) Quaſi iurantis eſt,.i. moriar.[Si omnia) Quæ in parte tua ſunt.[Non inuitant me) Ad ſequendū te. [Neſcio quo metu,)q.d.ēt ſi ſit ſine ratione.[Bene cogere)Quia cupiunt puellæ cogi.[Quod male).i.vix. [Perſuades)Tua epiſt.& rōnibus ad me ſcriptis.[Ruſticitas)Ruſticus pudor. ipſe de arte,Et ſi ruſticitas nō vetat,ipſa rogat.[Excutienda)Eijciēda,repellenda.[Ipſis paſſis) .i. ijs, q eam paſſi ſunt.[Sic).ſ.inferēdo iniuriā.[Ego forē coacta eſſe felix).i.cogerer hr̄e ea bona, q̄ mihi promittis,& p te mihi contingere pñt.[Dum nouus eſt) Oſtenditur mutabilitas muliebris, poſteaq̄.n.ſignificauit ſe cupere,qđ Paris ſuadebat nunc hortatur, vt potius deſiſtat ab amore,dum nondū eſt vehemēter auctus,& multis exēplis,rationibusq; probat,quare nō debeat ſequi Paridem.[Pugnemus)Reſiſtamus. [Flāma) Probatio à ſimili,qd' amor incipiēs facile HVBER.

poſſit

poſſit extingui,ſicut ignis nouus pauca aqua extinguitur.[Certus)Firmus,& eſt ſentētia rationem continens.[Hoſpitibus)Peregrinis non habentibus certum domicilium.[Errat) Vagatur amor.[Vt ipſi) Hoſpites.[Firmius)Stabilius.[Hypſipyle) Probat exemplis. [Minoia virgo) Ariadne filia Minois.de Hypſipyle, & Ariadne viſum eſt ſupra in epiſtolis earum ad Iaſona,& Theſea.[Vtraque iuncta in toris nō exhibitis) .i.non datis,ſed negatis eis, de qua re iuſte cōquerunt.[Tu quoq;) Qui mihi tot,tātaq; ꝓmittis. [Infide)Periure,& fraudolēte.

ASCEN. ET tu (me miſeram) Hæc particula,me miſeram, inſeritur, quaſi per parentheſim, & regitur ab ò particula ſubintellecta,vel ab heu,vt ſit,ò me miſeram, ſed quia non tam vehemens eſt excandeſcentia,pulchrius ſupprimitur,quam exprimatur. [Quod male perſuades)Quia vix poteſt perſuadere,& eſt votum multis cōmune,ſed damnandum.[Dum nouus eſt cœpto)Sanctum quidem conſilium,ſed longe à ſententia,& animo mulieris.[Pugnemus amore).i.cum amore,repugnemus amori.Sicut in iiij.Æn. Placito ne etiam pugnabis amori ? [Verba .n. ad contentionem pertinentia apud Virg.cum datiuo conſtruuntur,loco cuius nos ablatiuum , & cum præpoſitione ponimus : vt, Solus tibi certet Amyntas &c. [Sparſa reſedit) Aut reſidit,& puto potius legendum reſidit à re,& ſido,vt ſit præſentis tp̄is, non ꝙ dicam cum Alexandro ſido carere præterito,id.n.falſum eſt . nam(vt Valla docet) ſedi facit,ſed quia ſententiæ magis congruit præſens ꝗ præteritum tempus,niſi ſit . [Sparſa aqua) .i. cum iam ſparſa fuerat aqua.Poteſt etiam à reſideo deduci : vt,reſedit,ſedata eſt.[Amor certus) .i. durabilis. [Multos infide) Vocatiuus eſt,ò infide.

Dicer is Oenonen deſeruiſſe tuum.
Nec tamen ipſe negas : & nobis omnia de te
Quærere, ſi neſcis, maxima cura fuit.
Adde: quòd (vt cupias) conſtans in amore manere
Non potes : expediunt iam tua vela Phryges.
Dum loqueris mecum : dum nox ſperata paratur:
Qui ferat in patriam, iam tibi ventus erit.
Curſibus in medijs nouitatis plena relinques
Gaudia: cum ventis noſter abibit amor.
An ſequar, vt ſuades, laudataque Pergama viſam?
Pronurus & magni Laomedontis ero?
Non ita contemno volucris præconia famæ:
Vt probris terras impleat illa meis.
Quid de me poterit Sparte? quid Achaia tota?
Quid gentes Aſiæ? quid tua Troia loqui?
Quid Priamus de me? Priami quid ſentiet vxor?
Totque tui fratres, Dardaniæque nurus?
Tu quoque qui poteris fore me ſperare fidelem?
Et non exemplis anxius eſſe tuis?
Quicunque Iliacos intrauerit aduena portus:
Is tibi ſolliciti cauſa timoris erit.
Ipſe mihi quoties iratus, adultera, dices,
Oblitus noſtro crimen ineſſe tuum?
Delicti fies idem reprehenſor, & auctor:
Terra precor vultus obruat ante meos.

HVBER. OEnonen) Vxorem tuā, vt vidimus in epiſtola ipſius Oenones ad Paridē . [Quærere) Inueſtigare. [Adde) Adducit aliam rōnem, qa comites Paridis inſtabant, vt iamiā diſcederet.[Expediūt) Expedire parāt. [Paratur)Cōſtituitur inter nos.[Plena nouitatis).i.tantūmodo incepta.In medijs curſibus poſt inceptū,& eſt trāſlatio. [Abibit)Tecū,& obliuiſceris mei . [An ſequar) Ad id,qđ dixit,Ibis Dardanias ingens regina per vrbes . & itē, Innumeras vrbes, atque aurea tecta videbis.& item,Iliō aſpicies , firmataque turribus altis Mœnia Phœbeæ ſtructa canore lyræ,dicit ergo.[Viſam pergama laudata) A te . [Pronurus) Nurus ad patrem mariti refertur,pronurus ad auū,ſicut nunc ad Laomedōta auum Paridis [Contemno)Paruifacio. [Præconia)Voces. [Volucris) Velocis . [Illa) Fama . [Probris) Ignominijs , vituperijs . [Sparte) Lacedæmon . [Achaia) Peloponneſus, vel Græcia . [Quid poterit loqui de me) Niſi me eſſe adulterā ? [Quid

ſentiet

ſentiet) Quid iudicabit? [Tu quoque) Cum videbis me fregiſſe fidem Menelao. [Qui).i. quo. [Anxius) Solicitus, & plenus timoris. [Exemplis tuis) Ne alius ita me ſolicitet & alienet à te, ſicut tu Menelao. [Cauſa timori) Quia putabit eum veniſſe eadem intentione, qua tu huc veniſti. [Ipſe) Tu. [Dices adultera) Me appellabis adultera. [Oblitus noſtro &c.) .i. oblitus, ꝙ non potes maledicere de me, quin maledicas de teipſo. [Ineſſe) Coniunctum eſſe. [Et auctor) Cauſa. [Obruat) Tegat. [Ante) Potius, & eſt imprecatio muliebris. Sic Dido apud Virg. lib. iiij. Sed mihi vel tellus optem prius ima dehiſcat. & Briſeis ad Achillem: Deuorer ante (precor) ſubito telluris hiatu: Aut rutilo miſſi fulminis igne cremer.

NEc tamen ipſe negas) Hoc placere videtur Helenæ, quia confitendo ſignificat ſe iuſtam habere repudij cauſam, & non mendacem eſſe. [Adde ꝙ vt cupias) Argumentatur etiam, ſi velit non poſſe diu manere. [Pronurus) Vna eſt dictio ſicut pronepos, ſed nepos eſt ex filio, aut filia genitus, pronurus non pronepotis, ſed nepotis vxor, quia ergo Paris eſt nepos Laomedontis, vxor Paridis erit pronurus ſicut Hecuba mater eius nurus. [Non ita contemno).i. non vſqueadeo paruipendo preconia.i. diffamationem volucris famæ. [Vt illa impleat).i. vt ſinam illam implere terras meis probris. [Quid de me poteris Sparte) Hæc Sparte, huius Spartes, ſicut Crete Cretes. [Tu quoque qui).i. quomodo, poteris, aut quare ſeu, qua via. Poteris ſperare me fidelem? [Fore, Et non exemplis anxius eſſe tuis?) Egregium argumentum, quo multi contendunt non ducendas, quæ prece, aut precio inductæ in ſtuprum conſenſerint ante nuptias, quia quod vni præſtiterunt, cenſendæ, ſunt etiam alteri præſtare parti, ſi conſimilis conditio offeratur. [Terra precor vultus) Sic Dido: Sed mihi vel tellus optem prius ima dehiſcat. ASCEN.

At fruar Iliacis opibus, cultuque beato:
Donaque promiſsis vberiora feram.
Purpura nempe mihi, pretioſaque texta dabuntur:
Congeſtoque auri pondere diues ero.
Da veniam faſſe: non ſunt tua munera tanti:
* Neſcio quo tellus me tenet iſta modo.
Quis mihi, ſi lædar, Phrygijs ſuccurret in oris?
Vnde petam fratris, vnde parentis opem?
Omnia Medeæ fallax promiſit Iaſon:
Pulſa eſt Aeſonia non minus illa domo:
Non erat Aeetes, ad quem deſpecta rediret:
Non Ipſea parens, Chalciopeque ſoror.
Tale nihil timeo: ſed nec Medea timebat:
Fallitur augurio ſpes bona ſæpe ſuo.
Omnibus inuenies, quæ nunc iactantur in alto:
Nauibus in portu lene fuiſſe fretum.
Fax quoque me terret: quam ſe peperiſſe cruentam
Ante diem partus eſt tua viſa parens.
Et vatum timeo monitus: quos igne Pelaſgo,
Ilion arſurum præmonuiſſe ferunt.
Vtque fauet Cytherea tibi, quia vicit: habetque
Parta per arbitrium bina trophæa tuum:
Sic illas timeo: quæ, ſi tua gloria vera eſt:

HVBER. AT fruar) Obiectio. [Vberiora pr.) i. plura ꝗ ꝓmiſiſti. [Cõgeſto) Cumulato, & vndiq; ad me collato. [Da veniam) Reſponſio. [Faſſæ) Mihi verum fatenti. Tanti, vt velim hinc diſcedere. [Neſcio quo modo) q.d. incredibiliter. [Tenet) Iuuat, delectat. [Oris) Regionibus. [Phrygijs) Troianis, vbi habeo nullos ex meis. [Omnia) Quia Paris poſſet dicere, nunꝗ te deſeram, ero loco propinquorꝝ: & fratrum & parentis, adducit exẽplum, quo oſtendit ſe timere, ne decipiatur. [Æſonia domo) Vt ſupra, Auſus: es, Æſonia dicere cede domo. [Nõ minus) Nihilominus, licet habuiſſet tot promiſſa. [Æetes) Pater eius. [Ipſea) Parens.i. mater eius Ipſea nomine, licet (vt ſupra diximus) ſ̃m alios, Idya nominaretur. [Chalcyope) Medeæ ſoror fuit. [Sed nec timebat) Cum Iaſon ei promittebat. [Fallitur) Sententia eſt rhetorica. [Suo augurio) Sua bona ſpe: & eo quod auguratur ſibi bene

* Ouid. de Põto, Neſcio qua natale ſolum dulcedine cũctos Ducit & immemores nõ ſinit eẽ ſui.

Iudice te cauſam non tenuere duæ.
Nec dubito, quin, te ſi perſequar, arma parentur.
Ibit per gladios (hei mihi) noſter amor.
An fera Centauris indicere bella coëgit
Athracis Aemonios Hippodameia viros:
Tu fore tam lentum iuſta Menelaon in ira,
Et geminos fratres, Tyndareumque putas?
Quod bene te iactes: & fortia facta * loquaris?
A verbis facies * diſsidet iſta tuis.
Apta magis Veneri, quàm ſunt tua corpora Marti:
Bella gerant * fortes: tu Pari ſemper ama.
Hectora, quem laudas pro te pugnare iubeto:
Militia eſt operis altera digna * tuis.
His ego, ſi ſaperem, pauloque audacior eſſem:
Vterer: vtetur, ſi qua puella ſapit.
Aut ego depoſito faciam fortaſſe * pudore:
Et dabo conuictas tempore victa manus.
Quod petis, vt furtim præſentes iſta loquamur:
Scimus quid captes: colloquiumque voces,
Sed nimiū ꝑperas. & adhuc tua meſſis in herba eſt:
Hæc mora ſit voto forſan amica tuo.
Hactenus arcanum furtiuæ conſcia mentis,
Littera iam laſſo pollice ſiſtat opus.
Cetera ꝑ ſocias Clymenē, Aethramq; * loquamur:
Quæ mihi ſunt comites, conſiliumque duæ:

* recēſes:
* decidet
* alij,
* tui.
* timore:
* loqueamur

bene euentuſ̨. [Omnibus) Similitudine hoc probat, dicit.n. initia eſſe blanda, ſed fines aſperos, eſt ergo ſenſus, naues, quæ in mari tempeſtate iactantur: qn̄ exiuerunt ex portu: habuerunt ventos ꝓſperos, ſed poſtea mutati ſunt, & ita vult ſignificare, quod fortuna ſua poſſet ſibi mutari, quia ſi Paris eam nunc diligit, poſſet mutare voluntatem. [Fax quoque) Dicitur ſe etiā terreri ſomnio Hecubæ, quę pridie quam pareret Paridem, ſomniauerat ſe parere facem, quam dicit ſe timere fore incendium Troianum vt vates prædicunt. Virg. Et face prægnans Ciſęis regina Parim creat vrbe paterna. [Monitus) Diuinationes. [Vtque fauet) Dicit quod ſicut Venus ei fauet, quia culit iudicium pomi pro ſe: ita timet ne Iuno, & Pallas, quæ offenſæ fuerunt, & nō obtinuerunt cauſam in illo iudicio, ei ſint aduerſæ, & inimicæ. [Bina trophæa) Duas victorias à Iunone & Pallade. [Nec dubito) Reſpondet ad id quod dixerat. Nec tu rapta time, ne nos fera bella ſequantur &c. Dicit enim ſe non dubitare, qn bella moueantur propter ſe. [Per gladios) Per arma probat per exemplum. [Athracis) Athrax Strabone teſte vrbs eſt Theſſaliæ: ex ea fuit Hippodamia, vxor Perithoi: propter quā inter Lapithas, & Centauros aſperrima pugna orta eſt, vt diximus in epiſtola Phyllidis ſuper eum locum: fuſique bimembres. [Hæmonios viros) Lapithas, Theſſaliæ populos. [Indicere) Denunciare, mouere. [Tam lentum) Tam pigrum. [Ira iuxta) Pro rapta coniuge. [Quod bene) Ad id, quod dixerat: Nec plus Atrides animi Menelaus habebit. Quam Paris, aut armis anteferendus erit. Et reliqua quæ ſupra de ſe dixit reſpondet Helena Paridem potius hr̄e faciem aptam Veneri, q̄ armis. [Recenſes) Numeras & cōmemoras. [Diſſidet) Diſcrepat, & non conuenit cum ijs, quæ dicis. [Hectora) Quia dixerat: Omnia ſi dederis, nunquam dabis Hectora fratrem, Vnus is innumeri militis inſtar erit, dicit Helena, ſine pugnare Hectora pro te. [Altera militia).ſ.amoris, quia militat omnis amans, & habet ſua caſtra Cupido. [Operis tuis).i.exercitijs & factis, & legendum eſt operis in ablatiuo: non aūt in genitiuo, quia dignus cum genitiuo non iungitur. [His).ſ.operis. [Si ſaperem) Si vellem facere rem meam. [Faciam) Vtar his operis amoris. [Dabo manus coniunctas) Tractum eſt ab ijs, qui ſe dedunt manibus coniunctis. [Tempore) In tempore. [Quod petis) Reſpōdet ad id, quod dixerat, ſed corām vt plura loquamur. Excipe me lecto nocte ſilente tuo. [Furtim) Clām. [Quid captes).i.quæras, & quid. Voces colloquium, quia vis colloquium tuū eſſe concubitum. [Sed nimium properas) Dat ei ſpem eius, quod petiuerat. [In herba) Trāſlatio à meſſibus, quæ non ſunt certæ, ſunt adhuc in herba, ſed poſtquam ſunt collectæ. [Hęc mora)

mora)Hæc dilatio. [Sit)Pro erit. [Amica tuo voto)Quia proderit tibi. [Hactenus)Dicit ſe nolle mandare plura epiſtolæ,quia cetera vult loqui per Clymenē & Æthram comites ſuas, quæ erunt internunciæ,& mediæ inter ipſam,& Paridem : ordo . [Littera hactenus conſcia mentis furtiua).i cuius hactenus cōmiſi ſecreta meæ mentis. [Siſtat)Finiat. [Opus arcanū) Officium ſcribendi ſecreta. [Laſſo pollice).i.manu ſcribendo fatigata. [Cetera) Quæ inter nos agenda reſtant,ad conficiendum,quod vterque volumus. [Conſilium meum)Cum quibus omnia mea conſultare ſoleo .

NOn ſunt tua munera tanti) In omnibus contendit ſe perſonam potius q̄ rem eius amare . [Quis mihi,ſi lædar) Alijs quoque argumentis probat in externam regionē relicta patria non eſſe proficiſcendum. [Fallitur augurio) Egregium adagium,cuius ſenſus,quia ſperanti omnia auſpicia ſæpe bona videntur,& ita fallitur ſæpe augurio ſuo , qa nimis ſibi proſpicit,& quidquid ſperat,ſibi promittere audet.[Omnibus inuenies &c.)Quia nemo turbulento mari retinacula ſoluit.[Sic illas vereor) Quas fingunt poëtæ Troiæ quoque inimicas fuiſſe.Vnde de Iunone dicit Maro Æn.j. Veteriſque memor Saturnia belli,Prima quod ad Troiam pro caris geſſerat Argis . De Pallade autem lib. ij. Omnis ſpes Danaū, & cœpti fiducia belli Palladis auxilijs ſemper ſtetit.[Ilion arſurum)Dicitur hoc Ilium Ilij, hoc Ilion Ilij,& hæc Ilios Ilij [An fera)Quia Paris multis exemplis docuit raptas eſſe ſine vltione,ipſa contra docet grauem vltionem ob Hippodamiæ raptū factā . [Tyndareumque) .ſ.patrem ſaltem putatiuum,à nominatiuo Tyndareus. [Facies iſta) .i. tua tam fœminea, & mollis. [Altera militia) .ſ. Veneris. [Eſt digna tui operis) .i. exercitijs, & operationibus , à nominatiuo opera,aut operæ operarum . [His ego) .ſ. operis, & ita conſenſum plenum adhibet . [Scimus quid captes) Quia coitum . [Cetera) Manifeſtaria ſunt . ASCEN.

IN XVII. EPISTOLAM, ARG. HVBERTINI.

HEllespontus auguſtus eſt admodum . Incipit autem hoc more à finibus Troadis, & vſque ad Propontidem Thraciæ ,ſic dicitur ab Helle filia Athamantis , quam fabulæ tradunt in eo mari demerſam . Is Helleſpontus teſte Plinio ſeptem ſtadijs Europam ab Aſia diuidit , & illic inter ſe contrarias vrbes habet in Europa Callipolin,& Seſton,in Aſia Lampſacon,& Abydon, vnde fuit Leander,qui Hero puellam ex Seſto oriundam tanto amore dilexit , vt ad eam noctu per Helleſpontum natarct , & ea potius rurſus renataret Abydon, verum cum maxima tempeſtas in mari orta eſſet , quæ iam præteritis ſeptem diebus adhuc non ceſſabat, qua impeditus Leander, non potuerat ad amicam ſuam , vt ſolebat,natare,ne Hero eum ſui oblitum exiſtimaret,aut eam reliquiſſe,cum inueniſſet quendam nautam audacem in eo tempore tempeſtatu nauigantem Seſton , ſcripſit ad Hero amicam ſuam hanc epiſtolam , qua vehementem amorem ſuum firmum,& ſtabilem confitetur, & excuſat, quod iam ſeptem diebus non potuerit ad eam natare propter maris commotionem . Excuſat etiam , quare ipſe non iuerit cum nauta , qui illuc nauigabat,potius quam literas daret . Poſtremo pollicetur ſe breui iturum , & ſi mare non fuerit tranquillum, ſe tamen potius commiſſurum periculis, quam diutius cariturum conſpectu, & colloquio ipſius Heroos . Interea dicit, vt habeat ſecum loco ſui hanc epiſtolam .

LEANDER HERONI.
EPISTOLA XVII.

MIttit Abydenus, quam mallet ferre , ſalutem ,
Si cadat * ira maris , Seſta puella tibi .
Si mihi Dij faciles,& ſunt in amore ſecundi .
Inuitis oculis hæc mea verba leges.

ABYDENVS,) Ex Abydo . legendum eſt aūt Abydenus , nō Abydeus. [Ferre) Portare , vt ipſe veniret . [Seſta) Ex Seſto . deriuatiuum formauit non ſuperans primitiuum ſyllaba,qđ raro fit, nam Seſtia debuit dicere.declinatur autem Hero Heroos, vel Hero Heronis ſēm latinam HVBER.

* vnda

Sed non ſunt faciles: nam cur mea vota morantur?
Currere me nota non patiuntur aqua.
Ipſa vides cœlum pice nigrius: & freta ventis
Turbida, perque cauas vix adeunda rates.
Vnus, & hic audax, à quo tibi littera noſtra
Redditur: à portu nauita * fecit iter.
Aſcenſurus eram: niſi quòd, dum vincula proræ
Solueret: in ſpeculis omnis Abydos erat.
Non poteram cælare meos, velut, ante, parentes:
Quemque tegi volumus, non latuiſſet amor.
Protinus hæc ſcribens, felix i littera, dixi:
Iam tibi formoſam porriget illa manum.
Forſitan admotis etiam tangere labellis:
Rumpere dum niueo vincula dente volet.
Talibus exiguo dictis mihi murmure verbis,
Cetera cum carta dextra locuta mea eſt.
Ah quanto mallem, quàm ſcriberet, illa nataret:
Meque per aſſuetas ſedula ferret aquas.
Aptior illa quidem placido dare verbera ponto:
Eſt tamen & ſenſus apta miniſtra mei.
Septima nox agitur, ſpatium mihi longius anno,
Sollicitum raucis vt mare feruet aquis.
His ego ſi vidi mulcentem pectora ſomnum
Noctibus: inſani ſit mora longa freti.
Rupe ſedens aliqua ſpecto tua littora triſtis:
Et quò non poſſum corpore, mente feror.
Lumina quin etiam ſumma vigilantia turre,
Aut videt, aut acies noſtra videre putat.
Ter mihi depoſita eſt in ſicca veſtis arena:
Ter graue tentaui carpere nudus iter.
Obſtitit incæptis tumidum iuuenilibus æquor:
Merſit & aduerſis ora natantis aquis.
At tu de rapidis immanſuetiſſime ventis,
Quid mecum certa prœlia mente geris?

tinam declinationem, ſicut Dido Didoos, & Didonis, & ſimilia nomina græca, vt Priſcianus voluit, licet Phocas grammaticus velit tantūmodo græce declinari, ſed vſus cōtra eſt. [Faciles) Benigni exorabiles. [Secūdi) Fauētes. [Inuitis oculis) Nō libēter q̄a ſi me amas, vt opto, malles me videre, q̄ legere hanc meā epiſtolam. [Sed nō ſunt faciles) Nō exaudiunt mea vota. [Morantur) Impediunt. [Currere) Natare. [Nota) Aſſueta. [Ipſa) Tu, ne mihi hoc credas. [Nigrius) Obſcurius. [Cœlum) Aëra. Virg. Eripiunt ſubito nubes cœlumque diemque Teucrorum ex oculis. [Pice) Pix liquor, quæ manat ex picea arbore nigerrimus. [Turbida) Commota. [Vix adeunda per rates) .i. per quæ naues vix queant ire, ne dū homines adibunt. [Vnus) Solus. [Et hic) .ſ. audax, qui nō timet periculum nauigationis. [Soluit iter) Mouit nauem, ingreſſus eſt nauigationē. [Aſcenſurus) Rñdet obiectioni, quare nō aſcenderit cum illo nauta propter multitudinem ſpectantium, cum nauis à littore diſcedebat. [Vincula) Funes retinacula. [Prore) .i. nauis, ſynecdoche, pars pro toto. [Omnis Abydos) .i. omnes Abydeni. [Erat in ſpeculis) .i. in loco, vnde ſpectabat, diſceſſum nauis. Specula non ſignat proprie feneſtram, ſed quemlibet locū eminentē, vnde poſſumus ſpeculari. Virg. in Buc. Specula de montis in altum deferar. [Cælare) Amore meum. [Velut ante) Cælaueram. [Quem volumus regi) Quem volumus eſſe ſecretum, & occultum. [Protinus) Blanditur nunc amicæ ſuæ dicens ſe inuidiſſe epiſtolæ ſuæ, quod ipſe non veniret, quo illa deferebatur. [Admotis) Appropinquatis. [Vincula) Fila, quibus literæ ſolent ligari. [Locuta cum carta) .i. cetera ſcripſi. [Ah quanto mallem nataret) Ad te veniens. [Quam ſcriberet) Quam mitteret hanc epiſtolam. [Sedula) Intenta. [Aptior dare verbera ponto) .i. magis apta eſt natando percutere vndas tranquilli maris, quam ſcribere. [Apta ſiniſtra mei ſenſus) .i. & tamen optime exprimit, & literis notat, quod in animo habeo. [Senſus) Voluntatis animi. [Longius anno) Ex affectu amantis, cui

* monit

ex-

expectanti tempus videtur longiſſimum. [Feruet) Mouetur,æſtuat. [Raucis) Murmuranti bus. [His ego) Iurat Leander ſe non dormiuiſſe his ſeptem noctibus. [Vidi ſomnum).i. dormiui. Terentiana eſt locutio.[Mora freti inſani ſit longa).i.precor,diu duret tempeſtas maris,quod minimè vellem. [Littora tua) Seſti,vbi tu es. [Mente feror) Venio cogitatione, quo corpore venire non poſſum. [Lumina quinetiam) Solebat.n.Hero ponere lumē in quadam turri ſua,ad quod lumen Leander natabat,quod dicit ſe videre,aut ex affectu putare videre. [Acies noſtra) Noſtri oculi. [Vigilantia) ſtantia in nocte,quaſi pro vigilia. [Ter mihi) Dicit ſe voluiſſe ſæpe aggredi natare, ſed territum magnitudine tempeſtatis. [Graue iter) Nauigationem periculoſam. [Tumidum) Cōmotum.[At tu) Conuertit ſermonem ad Boream,de quo conqueritur,ꝙ ita eum impediat. [Certa mente).i.animo deliberato.

MIttit Abydenus) Epiſtola hæc Leandri ab Ouidio excogitata ſub nomine Leādri, non multum habet ambiguitatis in contextu,ſed ſalis,& leporis plurimum,ideoq; paucis percurram. [Puella Seſta) Pro Seſtia,videlicet Hero. quod nomen declinatur,hæc Hero,huius Herus,hanc Hero,ô Hero,ceteris non vtimur. Ordo autem eſt. O Seſta puella. [Abydenus).ſ.Leander,& loquitur de ſe in tertia perſona,tanquam de alio. [Faciles ſunt) Exorabiles,ſubito facientes,quod petimus. [Nauita).i.nauta. [Mouit) Non, Mouet,legendum. [Omnis Abydos).i.tota ciuitas Abydena. [Erat in ſpeculis).i.altis feneſtris,vnde ſpeculabatur tempeſtatem. [Protinus hæc ſcribens,felix i,littera dixi,) I, imperatiuum eſt ab eo. [Etiam tangere) Penult.long. eſt enim futuri temporis indicatiui modi verbi paſſiui,tangar tangeris,vel tangere &c. [Ah quanto mallem) Vt ſup. [Illa nataret,q̄ ſcriberet,) q.d.plurimo. [Septima nox) Bene nox,quia tunc,& amata deſideratur, & natare ſolebat. [Spatium) Appoſitio eſt,pathos habens ex quo non poſſum ferri ſup corpore. [Inſani ſit mora longa freti) Dura amanti imprecatio: Vnde,per quæ timemus, iurare ſolemus, vt Palinurus in ſexto: Maria aſpera iuro,& de ſtyge dicitur. Dij cuius iurare timent, & fallere numen. [Certa) i.deliberata mēte, quaſi dedita opera. ASCEN.

In me, ſi neſcis Borea, * non æquora, ſæuis:
Quid faceres, eſſet ni tibi notus amor?
Tam gelidus cum ſis,non te tn̄ improbe quondam
Ignibus Actæis incaluiſſe neges.
Gaudia rapturo ſi quis tibi claudere vellet
Aerios aditus: quo paterere modo?
Parce precor; facilemq; moue moderātius auram:
Imperet Hippotades ſic tibi triſte nihil.
Vana peto: precibuſque meis obmurmurat ipſe:
Quaſque quatit, nulla parte coërcet aquas.
Nunc daret audaces vtinam mihi Dædalus alas:
Icarium quamuis hic propè littus adeſt.
Quidquid erit,patiar: liceat modo corpus in auras
Tollere: quod dubia ſæpe pependit aqua.
Interea, dum cuncta negant ventique,fretumque:
Mente agito furti tempora prima mei.
Nox erat incipiens (nāque eſt meminiſſe voluptas)
Cum foribus patrijs egrediebar amans.
Nec mora depoſito pariter cum veſte timore
Iactabam liquido brachia lenta mari.

HVBER. * nec in

IN me) Amantem. [Incaluiſſe) Exarſiſſe,incēſum eſſe quod eſt contra frigiditatē. [Actæis) Athenienſibus,pp raptā Orithyam,diximus in pcedenti epiſtola hanc fabulam. [Aditus aërios).i.iter p aëra. [Quo modo paterere) q. d. ægerrime.[Facilem) Leuem, nō ipetuoſam. [Hippotades) Æolus nepos Hippotę Troiani ex Egeſta eius filia in Siciliam delata, quæ etiam mater fuit Aceſtis regis Siciliæ, vt alibi diximus. [Sic) Adiurantis eſt. [Nihil triſte) Nihil qđ tibi ſit graue, & moleſtū. [Vana precor) Dicit ſe fruſtra hæc optare, qa nihilominus perſeuerat ipſe vētus. [Obmurmurat) Contra murmurat,& crepitat. [Coërcet) Mulcet, placat. [Quatit) Cōmouet [Nūc daret) Optat, vt ſibi eſſet poteſtas volādi, ſicut Dędalo, qui cū à Minoë in turri munitiſſima eſſet icluſus,

Luna mihi tremulum lumen præbebat eunti,
Vt comes in noſtras officioſa vias.
Hanc ego ſuſpiciens, faueas ò candida, dixi:
Et ſubeant animo Latmia ſaxa tuo.
Non ſinit Endymion te pectoris eſſe ſeueri:
Flecte precor vultus ad mea furta tuos.
Tu dea mortalem cœlo delapſa petebas:
(Vera loqui liceat) quam ſequor, ipſa dea eſt.
Neu referam mores cœleſti pectore dignos:
Forma niſi in veras non cadit illa deas.
A Veneris facie non eſt prior vlla, tuaque:
Néue meis credas vocibus, ipſa vide.
Quantum cum radijs fulges argentea puris:
Concedunt flammis ſidera cuncta tuis:
Tanto formoſis formoſior omnibus illa eſt.
Si dubitas, cæcum Cynthia lumen habes.
Hæc ego, vel certe non his diuerſa locutus,
Per mihi cedentes nocte ferebar aquas.
Vnda repercuſſæ radiabat imagine Lunæ:
Et nitor in tacita nocte diurnus erat.
Nullaque vox vnquam noſtras veniebat ad aures,
Præter dimotæ corpore murmur aquæ.
Alcyones ſolæ memores Ceycis amati.
Neſcio quid viſæ ſunt mihi dulce queri.
Iamque fatigatis humero ſub vtroque lacertis,
Fortiter in ſummas erigor altus aquas.
Vt procul aſpexi lumen: meus ignis in illo eſt:
Illa meum, dixi, littora * lumen habent.
Et ſubito laſſis vires rediere lacertis:
Viſaque, quàm fuerat, mollior vnda mihi.
Frigora ne poſsim gelidi ſentire profundi:
Qui calet in cupido pectore, præſtat amor.

* numen

alas ſibi, & filio fabricauit, quarum auxilio euolauerunt, ſed Icarus filius in mare delapſus ei nomen dedit. [Icarium quãuis hic propè littus adeſt,) q.d. quod põt me admonere periculoſum eſſe credere ſe aëri, & volare. [Tollere) Eleuare. [Pepẽdit) ſupraſtetit. [Negant cuncta) Prohibent oĩa. [Agito mẽte) Cogito, & reuoluo animo. [Mei furti) Mei concubitus. [Nox erat) Deſcribit tempus, quo primum, natauit ad Hero, & ea potitus eſt. [Nox incip.) Prima pars noctis. [Nãque eſt meminiſſe voluptas) Parentheſis eſt. [Amans) Ego captus amore tui. [Patrijs) Paternis. [Cum veſte) Quia erã nudus. [Iactabam) Mouebã. [Lenta) Mollia. [Tremulum) pp motum aquæ. [Vt) Sicut, tanquã. [Officioſa) Præſtans officium. [Hanc) Lunam. [Faueas) Adiues me. [Subeãt) Veniat in mẽté. [Latmia ſaxa).i. mons Latmius, qui eſt Cariæ Endymionis à Luna (vt ferũt) adamati. fabula nota eſt. dr̃ autem Latmion, non aũt Latymion, vt Tortel. putauit. vnde deriuatiuũ Latmius. Ouid. alibi. Latmius Endymion nõ eſt tibi Luna pudori. Senſus eſt ergo, recordare ò Luna Latmij mõtis, vbi cũ Endymione concubuiſſe diceris. [Seueri) Triſtis, alieni à voluptatibus. [Tu dea) Anteponit amorem ſuum amori Lunæ. [Mortalem) Endymionem. [Quam ſequor).i. quam ego peto. [Eſt dea) Non aũt mortalis. [Neu referam) Hic eſt ſenſus, vt taceã mores, quos hæc mea puella habet diuinos, talis pulchritudo non poſſet ei contingere, niſi eſſet dea. [A facie Veneris).i. poſt pulchritudinem Veneris, & tuam. [Non eſt prior) Non eſt, quæ antecedat eam. [Ipſa) Tu. [Quanto) Comparatio, & eſt ſenſus, ò Luna quanto es ſplendẽtior omnibus alijs ſtellis, cum tu nitidiſſima fulges in cœlo, tanto illa ſua pulchritudine ſuperat oẽs alias puellas. [Concedunt flãmis tuis).i. vincuntur tuo ſplẽdore. [Cynthia) O Luna: nã & Diana eadẽ eſt, quæ Cynthia dr̃, à Cyntho monte Deli. [Habes lumen cæcũ) Non bene vides. [Vel certe).i. ſaltẽ. [Non diuerſa) Non cõtraria. [Cedentes mihi) Dantes locũ corpori meo. [Ferebar) Ibã. [Radiabat) Splendebat. [Repercuſſæ) Reuerberatæ, nã aqua vr̃ retroflectere radios Lunæ. [Et nitor diuinus).i. lux, q̃ ſolet eſſe diei. [Erat in nocte).i. nox erat clara,

ſicut

ſicut dies.[Nulla vox) Alicuius vel hoīs,vel aīalis.[Aquæ dimotæ) Diuiſæ.[Corpore) Meo. [Alcyones ſolæ).i.ſolūmodo audiebā Alcyones volucres,quæ videbantur dulci voce q̃relam effundere.[Memores Ceycis amati) Tangit fabulā,quam Ouid. ſcribit lib.xj. Met. Ceyx.n. Luciferi filius prodigijs q̃ ei apparuerant, perturbatus ad oraculū Apollinis in Clarō nauigare decreuit,nā Delphos ire non poterat,qm̄ Phorbas cum Phlegijs populis Delphos infeſtabat. Cum aūt Alcyone eius coniux Æoli filia hanc nauigationē ei diſſuadere conaretur, verita periculū eius,ille affirmauit intra alterū menſem ſe reuerſurū,verū tempeſtate maxima oborta ſubmerſus eſt. Illa aſſiduo viri deſiderio ſollicita,cum ad tp̄s promiſſum reuerti non videret,Deos continuis precibus fatigans,tandē miſericordia Iunonis, cui præcipue ſupplicauerat,factū eſt,vt in ſomnis admoneretur de obitu mariti, immiſſo ſomno ſub ſpecie Ceycis ſubmerſi. Illa igitur excitata ſomno cadauer mariti in littore inuenit,quare nimio dolore perculſa in volucrem Alcyonem, & Ceyx in aliam volucrē cōmiſeratione deorū conuerſi ſunt. hæ volucres p̱ ſeptem dies fœtificantes tranquillum hn̄t mare, coēunt.n. & priſtinam coniugalem concordiam ſeruant. has igitur ſolas volucres perturbato mari q̃relam effundentes audiſſe dicit. Aduertendū eſt aūt pro noīe mulieris declinari Alcyone, Alcyones, pro volucre vero Alcyon,vel Alcyonis,vt hic locus oſtendit,dicit.n. Alcyones, non aūt Alcyonę. [Iamq́ue fatigatis) Solent natantes defatigatis brachijs ſuſtentare corpus aliquantulum ſuper vndis,quod ſe feciſſe dicit.[Erigor) Eleuor.[Vt) Poſtquam. [Lumen) Quod in turri tua apponis. [Meus ignis) Meus amor. [In illo) Lumine. [Subito) Dictis his verbis.[Mollior) Facilior ad natandum. [Amor,qui cadet in pectore cupido) .i. qui facit calorem in pectore meo,amoris pleno. [Præſtat) Efficit. [Ne poſſim ſentire frigora profundi) .i. maris.

ASCEN.

NEc in æquore,ſæuis).i. & non in æquora. Malus aūt eſſet verſus,ſi legatur, Non in æquora,ſæuis. [Ni tibi notus amor) Quia Orythiam,captus amore rapuit. [Nunc daret &c.) Cum natandi nulla ſit ſpes,optat volatum. [Nox erat) Aperit argm̄ poëta. [Si dubitas,cæcū Cynthia lumen habes.) Eadem.n. eſt,quæ Luna,& Diana,& Proſerpina dr̄, & Cynthia à monte Deli,in quo nata dr̄. [Hæc ego,vel certe non his diuerſa locutus,) Hæc caſtigatio fidē facit.[Alcyones ſolæ) Quia Alcyones tp̄e ſummæ tranqllitatis,& quietis nidificant. Plautus volens ſignificare tranquillitatem,& ſilentium,dixit Alcyones eſſe in foro.

Quo magis accedo: propioraque littora fiunt:
 Quoque minus reſtat: plus libet ire mihi.
Cum vero poſſum cerni quoque: protinus addis
 Spectatrix animos: vt valeamque, facis.
Tunc etiam nando dominæ placuiſſe laboro:
 Atque oculis iacto brachia noſtra tuis.
Te tua vix prohibet nutrix deſcendere in altum:
 Hoc quoque * enim vidi: nec mihi verba dabas.
Nec tamen effecit, quamuis retinebat euntem:
 Ne fieret prima pes tuus vdus aqua.
Excipis amplexu, feliciaque oſcula iungis,
 Oſcula Dijs magnis trans mare digna peti.
Deque tuis demptos humeris mihi tradis amictus:
 Et madidam ſiccas æquoris imbre comam.
Cetera nox, & nos, & turris conſcia nouit,
 Quodque mihi monſtrat per vada lumen iter.
Non magis illius numerati gaudia noctis,
 Helleſpontiaci quàm maris * alga poteſt.

HVBER.

QVo magis) Quāto magis. [Accedo) Appropinquo. [Min⁹ reſtat) .ſ.viæ ad p̱ueniēdū ad littus. [Plus libet) Plus animi eſt mihi,& voluntatis.[Cerni) Videri à te. [Spectatrix) Tu,q̃ ſpectas me. [Addis aīo) Facis me aīoſiorem. [Vt valeam) Vt poſſim,& ſim fortis. [Laboro) Curo.[Dn̄æ) Tibi. [Iacto) Cū arte,& oſtētatiōe moueo.& oſtēdo.[Deſcendere in altū) Vt venias mihi obuiā.[Hoc vidi) Qđ voluiſti p̱currere i ęquor.[Nec tn̄ effecit) Nutrix tua. [Vdus) Humefactus. [Prima aqua) .i. aqua magis vicina littori. [Excipis).ſ.cū ſum in littore. [Oſcula dijs peti digna magnis trās mare) .i. oſcula, quæ etiam dij cœleſtes vt aſſequerentur, poſſent tranare mare, ſicut ego.

* etenim

* vnda

Quo breuius ſpatium nobis ad furta dabatur:
Hoc magis eſt cautum, ne foret illud iners.
Iamque fugatura Tithoni coniuge noctem,
Præuius Auroræ Lucifer ortus erat.
Oſcula congerimus properata ſine ordine raptim:
Et querimur paruas noctibus eſſe moras.
Atque ita * contactus monitu nutricis amaro, (*cũctat⁹)
Frigida deſerta littora turre peto.
Digredimur flentes: repetoque ego virginis æquor,
Reſpiciens dominam, dum licet, vſque meam.
Si qua fides vero eſt: veniens huc, eſſe natator:
Cum redeo: videor naufragus eſſe mihi.
Hoc quoque ſi credis: ad te via prona videtur:
A te cum redeo, cliuus inertis aquæ.
Inuitus patriam repeto: quis credere poſſet?
Inuitus certe nunc moror vrbe mea.
Hei mihi, cur animis iuncti ſecernimur vndis?
Vnaque mens, tellus non habet vna duos?
Vel tua me Seſtos, vel te mea ſumat Abydos:
Tam tua terra mihi, quàm tibi noſtra placet.
Cur ego confundor, quoties confunditur æquor?
Cur mihi cauſa leuis, ventus obeſſe poteſt?
Iam noſtros curui norunt Delphines amores:
Ignotum nec me piſcibus eſſe reor.
Iam patet attritus ſolitarum limes aquarum,
Non aliter, multa quàm via preſſa rota.
Quod mihi non eſſet niſi ſic iterare, querebar:
At nunc, per ventos * id quoque deſſe, queror. (*hoc quoque deeſſe)

[Amictus) Veſtes. [Demptos de tuis) Quibus te ſpoliaſti, vt me tegas. [Imbre) .i. aqua, non .n. ſolum ſignificat pluuiã, ſed etiam ſimpliciter aquã. Virg. j. Æn. Laxis laterum compagib. omnes Accipiunt inimicũ imbrem. [Nox) Nã ſupra dixit, Nox erat incipiens. [Cetera) Subticuit rem pudendam, ſic Ouid. in j. Am. Cetera quis neſcit? feſſi requieuimus ambo. [Turris) In qua ambo conuenimus. [Lumen) .ſ. nouit cetera. [Nõ magis) Dicit gaudia illius noctis ita eſſe innumerabilia, ſicut eſt innumerabilis alga maris Helleſpõtiaci, quod tranabat ipſe Leander. Eſt aũt alga minuta quædam herba, quæ naſcitur in mari, vñ alibi. Nũc leuis eiectam detinet alga ratem. [Ad furta) Ad concubitus noſtros occultos. [Illud ſpatiũ foret iners) .i. eſſet ſine effectu voluptatis, quia dabam operã, vt illud totum colligerem, & in voluptatem conſumerẽ. [Coniuge Tithoni) .i. Aurora vxore Tithoni. [Fugatura) Expulſura. [Noctem) Nam adueniente Aurora nox abit. [Pręuius Auroræ) .i. præcedens Auroram. Virg. Naſcere, præque diem veniens age Lucifer almum. [Cõgerimus) Coniungimus, cõmiſcemus. [Raptim) Certatim. [Paruas moras eſſe noctibus) .i. noctes eſſe breues. [Cũctatus) Moratus ita oſculando nos. [Monitu) Mãdato, & præcepto. [Amaro) Acerbo, quia inuitus audio me moneri, vt inde diſcedam. [Deſerta turre) Relicto loco, vbi voluptatẽ accepimus. [Digredimur) Diſcedimus. [Æquor virginis) Mare dictum ab Helle puella, quæ in mare delapſa ei nomen dedit, vt dixi ſupra plene in argumẽto epiſtolæ Hypſipyles ad Iaſonẽ. [Vſque dum licet) .i. aſſidue, dum poſſum. [Si qua fides vero eſt) .i. ſi veritati, quando dico, creditur. [Huc) Ad te. [Videor mihi eſſe natator) .i. videor optime ſcire natare, propter affectum amoris, qui me adiuuat. Ouid. de Tisbe: Audacem faciebat amor. [Cum redeo) .i. cum diſcedo à te. [Videor eſſe naufragus) Videor ſubmergi fluctibus, & periclitari. [Prona) Facilis, & quaſi pendens, nam facilius deſcendimus, quam aſcendimus. [Cliuus) Aſcenſus, monticulus. [Inertis) Immobilis, quæ non ita facile natatur, ſicut aqua mobilis. [Quis credere poſſet? q. d. nullus: niſi, qui ſciat quanta ſit vis amoris, naturaliter .n. omnes libenter redeunt in patriam. Ouid. Neſcio qua natale ſolum dulcedine cunctos Detinet. [Nunc) Cum ad te natare non poſſum. [Iuncti animis) Pares, & coniuncti amore. [Cur ſecernimur) Cur ſeparamur. [Vna tellus) Eadem terra. [Cur non habet duos?) Id eſt cur non ſumus ambo in eadem terra? [Sumat) Pro ſumeret. [Cur confundor) Cur perturbor, & moueor animo. [Quoties æquor cõ-

funditur

funditur) Quoties mare perturbatur, quod non fieret, ſi eſſemus in eadem terra? [Ventus cauſa leuis).i.ventus, qui eſt parua cauſa. [Cur poteſt obeſſe) Cur poteſt nocere impediendo natationem meam? quod facere non poſſet, ſi eſſemus ſimul. [Curui Delphines) Piſces ſunt repando dorſo, homini amicum animal, de quorum natura videatur Plin. & Solin. his igitur dicit Leander ſe iam eſſe notum propter frequentem natationem ſuam. [Piſcibus) .ſ.alijs, qui etiam non adeo ſunt familiares hominibus. [Iam patet) Hyperbole eſt, hoc enim fieri non poteſt, ſed vt amator dicit, ſe ita crebro ſæpe nataſſe, vt appareat in aquis quaſi limes quidam, quem ſuo corpore fecit, tanquam orbita rotæ, vel via, per quam multæ rotæ incedunt. [Attritus) Frequentatus. [Solitarum) Aſſuetarum meæ natationi. [Multa rota) Pro multis rotis. [Quod mihi non eſſet, &c.) Senſus eſt. ego ante querebar, quòd non poſſem ad te. [Iterare).i.venire. [Niſi ſic) .ſ. natando. [Sed nunc queror hoc) .ſ. iterare natando. [Deeſſe) Mihi. [Per ventos) .i. cauſa ventorum qui me prohibent.

Ascen. QVo magis).i. quanto magis accedo. [Cetera nox, & nos) Modeſte rem turpem tangit, q͞a celari vult ſua furta Venus. [Nō magis illius) Ne exaturatus abeſſe putetur, vt q͞ nullam capturus ſit deinceps voluptatem ex amica, dicit voluptates, quas ex illius cōplexu obtinuit, innumeras fuiſſe, & quod non magis poſſint numerari, quã vnda maris Helleſpontiaci, quod aſſidue fluit, & refluit, aut quod, cum hæc ſcriberet, innumeris procellis, atque vndis agitabatur, ſunt tñ qui legunt alga, non vnda. Eſt autem herba vilis, quæ ad littus ꝓpellitur, vnde in Buc. Virg. Proiecta vilior alga. Vtroque modo, & verſus, & ſenſus bonus eſt, concedere tñ ſuperiori. [Ne foret illud iners) .i. ſine Veneris arte tranſactum, hoc eſt ne nos ſimus quaſi inertes in illo. [Hoc).i.tanto magis. [Cautum).i.ꝓuiſum. [Et querimur).i.conquerimur. [Atque ita cōtactus).i.perculſus monitu nutricis. [Amaro) .ſ.amantibus, q͞a coëgit ſeparari aduentante die. Alij legunt contactus.i.immoratus, hæſitãs, q͞d agerem, ſed legerem potius cunctatus. [Natator) Qui ob peritiã artis ſponte ſe in aquas immittit. [Naufragus) Qui fracta naui, ſiue nandi peritus, ſiue imperitus cogitur, dum pōt natare, vt ſe ſaluet, non, vt voluptatem capiat. [Quis cr. dere poſſet?) Quia natura cogimur amare priã, vnde eſt illud: Nos patriæ fines, & dulcia linquimus arua. [Curui Delphines) Sic etiam implicantur natantes, vt pingi ſolent. dicuntur autem puerorum eſſe amatores, vnde poterant amores noſſe, quanquam ὑπερβολικῶς dictum accipimus. corripitur autem vltima, quia in accuſatiuo Delphines facit. [Id quoque deeſſe,) Per colliſionem deeſſe biſſyllabum fecit ſicut Iuuen. deeſt monoſyllabū dicens: Non deeſt prolato ieiunus venditor aure.

Fluctibus immodicis Athamantidos æquora canēt:
Vixque manet portu tuta carina ſuo.
Hoc mare, cum primum de virgine nomina merſa,
Quæ tenet, eſt nactum: tale fuiſſe puto.
Eſt ſatis amiſſa locus hic infamis ab Helle:
Vtque mihi parcat, nomine crimen habet.
Inuideo Phrixo: quem per freta triſtia tutum
Aurea lanigero vellere vexit ouis.
Nec tamen officium pecoris, nauiſque requiro:
Dummodo, quas findam corpore, dentur aquæ.
Arte egeo nulla: fiat modo copia nandi:
Idem nauigium, nauita, vector ero.
Nec ſequar aut Telicē, aut, qua Hyrus vtitur, arctō:
Publica non curat ſidera noſter amor.

Hvber. AEquora Athamãtidos) .i. Pontus Helles, q̃, vt, dixi, filia fuit Athamãtis. [Canēt) Spumeſcūt. [Immodicis) Maximis. [In portu) Vbi, vt plurimū ſolet eē tranq̃llitas, quanto minus tuti erunt hoīes in medio ipſius? [Hoc mare) Dicit Helleſpōtum ita eſſe cōmotum, vt fuit, q͞ñ merſit Hellem, & ab ea nomē accepit. [Reor) Puto. [Fuiſſe tale) Vt nūc eſt.i. ita turbatū. [Cum).i.q͞ñ. [Primū) Primo. [Eſt nactū) Eſt adeptū, eſt aſſecutū. [Nomē de virgine merſa) De Helle ſubmerſa. [Satis infamis) Satis ad infamiã, & ſæuitiã noïatus. [Vtq́,) .i. & quãuis. [Parcat mihi) Me nō ſubmergat. [Habet crimen) Habet infamiã. [Noie) Quia appellatur Helleſpōtus. [In-

 uideo

video Phrixo) Optat ſe poſſe tranſuehi vltra mare,ſicut Phrixus translatos ab Ariete.[Quę ouis aurea vellere lanigero).i.ouis,ſiue aries habens pellem aureã. [Vexit) Vltra mare,ſiue ſubmerſione.[Nec tñ requiro officium pecoris,aut nauis).i.non tñ quæro hr̃e,vel arietem, vt habuit Phrixus, vel nauem aliquam. [Dũmodo) Poſſim meo corpore natare. [Nulla arte) Tranſeundi,vel naue,vel alio modo. [Modo) Tantũmodo,vel dũmodo.[Copia) Facultas. [Idem) Ego idem. [Nauigium) Nauis. [Nauita) Qui regam, & agam nauem. [Vector) Paſſiue accipitur.i.qui vehat: vt Lucan.Cauſa eſt hęc ſola timoris,vectorem noſſe tuũ .i.eum,quem vehis,ſunt.n verba Cæſaris ad Amyclam. [Nec ſequar) Dicit ſe non nauigaturum ad obſeruationem ſiderum,ſicut alij ſolent, dicit ſe.n.ſe tm̃ ſpectare lumen ſui amoris. [Helycen) Vrſam maiorem dicit,q̃ fabulæ ferunt ex Caliſtone à Ioue compreſſa, poſtq̃ Arcada filium peperit factam. nam ex puella formoſiſſima à Iunone in Vrſam eſt conuerſa,deinde cum poſt xv. annos filius Arcas in venationem egreſſus matrem occiſurus eſſet ignorans,Iuppiter id ſcelus prohibens ambos in cœlum tranſtulit, & in Septentrionali polo collocauit,ſed Iuno exorauit Tethyn & Oceanum,ne pellicem ſuam ſuis aquis mergi paterentur,itaque dñt eas nunquam occidere,vt Virg.Arctos Oceani metuentes æquore tingi. Ad harum obſeruationem nautæ nauigare ſolent, ſed Græci obſeruant Helycen: Phœnicos vero Cynoſuram,quam dicimus minorem Vrſam, de quibus ipſe Ouid. in Triſt. Magna, minorque feræ,quarum regis altera Graias, Altera Sidonies,vtraque ſicca rates. Idem lib.iij. Faſt. Eſſe duas Arctos quarum Cynoſura petatur Sidonijs, Helycen Graia carina notet. de his etiam ita ſcribit M. Manilius Aſtronomicon lib.j. Sũma tenent axis miſeris notiſſima nautis, Signa per immenſum cupidos ducentia pontum: Maioremq; Helycen maior decircinat Arcton. Septem illam ſtellæ certantes lumine ſignant, Qua duce per fluctus Graiæ dant vela carinæ. Anguſto Cynoſura breuis torquetur in orbe Tam ſpatio, q̃ luce minor,ſed iudice vincit Maiorem Tyrio: Pœnis hæc certior auctor, Non apparentem pelago quærentibus orbem. Manifeſte igitur apparet quare dixerit. Aut,qua Tyrus vtitur, Arcton,ſignificat.n.Cynoſuram,quam (vt apparet) Tyrij obſeruant,cum altera,hoc eſt Helyce,obſeruetur à Graijs. [Publica ſidera) Quæ oẽs aſpicere poſſunt. [Andromeden) Stellã Andromedes,fuit aũt Andromede Cephei,& Caſſiopes filia in Æthiopia,cuius mater Caſſiope ſe pulchritudine nymphis Nereidibus præferens earum iram prouocauerat, quas vt placaret Cepheus,Hammonis oraculum conſuluerat, à quo reſponſum fuerat filiam pro ſuperbia materna belluæ exponendam eſſe,quam Nereides ex mari mittebant,vt illa deuorata tandem placarentur. Quod cum Cepheus feciſſet, & eam in littore ſaxo alligaſſet, caſu quodam ſuperuenit Perſeus filius Iouis,& Danaës, qui ſupra ea loca volans, cum puellam formoſiſſimam aſpexiſſet,eius amore captus,cauſa eius patre pactus eſt,vt ſibi ſpõſa,& vxor daretur,ſi eam liberaſſet. ea igitur liberata, cum Phinea fratrem Cephei eam vxorem volentem, & multos illi auxiliantes in ſaxa vertiſſet: tandem victor Argos cum coniuge reuerſus eſt,quæ poſtea in ſtellam,quæ Andromede dicitur,mutata eſt. Eſt autem legendum Andromede per d,non Andromeche,nam hæc vxor fuit Hectoris,quæ nunquam mutata legitur.

ASCEN. IDEM ero nauigium,nauita,& vector) Quia ſe traijciet ſine naui, ac gubernatore.

HVBER. CLaramque Coronã).i.ſtellam Ariadnes, de qua diximus in epiſt.Phædræ, gẽmæ.n. coronæ Ariadnes, quæ nouem fuiſſe ab Ouidio dñr, in ſtellã, quæ Corona dr̃,conuerſæ fuerunt, de qua Virg.lib.j.Georg. Gnoſiaque ardẽtis decedat ſtella Coronę. [Vrſa Parrhaſis).i. Arcadia,nã Parrhaſos vrbs fuit Arcadiæ. [Gelido) Frigido,Septentrionali, & eſt quaſi itera-

Andromeden alius ſpectet, claramque Coronam:
Quæque micat gelido Parrhaſis Vrſa polo.
At mihi quod Perſeus, & cum Ioue liber amarunt,
Indicium dubiæ non placet eſſe viæ.
Eſt * aliud lumen multo mihi certius iſtis:
Non erit in tenebris quo duce noſter amor.
Hoc ego dum ſpectẽ: Colchos,atque vltima Põti,
Quaque viam fecit Theſſala puppis: eam.
Et iuuenem poſſim ſuperare Palæmona nando:

* aliud numen

Miraque

Miraque quem ſubito reddidit herba deûm.
Sæpe per aſſiduos languent mea brachia motus:
Viſque per immenſas feſſa trahuntur aquas.
His ego cum dixi: pretium non vile laboris,
Iam dominæ vobis colla tenenda dabo:
Protinus illa valent: atque ad ſua præmia tendunt,
Vt celer Eleo carcere miſſus equus.
Ipſe meos igitur ſeruo, quibus vror, amores:
Teque magis cœlo digna puella ſequor.
Digna quidem cœlo, ſed adhuc tellure * morari:
Aut dic, ad ſuperos hinc mihi qua ſit iter.
* Hic es: & exiguum miſero contingis amanti:
Cumque mea fiunt turbida mente freta.
Quid mihi, quòd lato nō ſeparor æquore, prodeſt?
Non minus hæc nobis tam breuis obſtat aqua.
Num malim, dubito, toto procul orbe remotus
Cum domina longe ſpem quoque habere meam.
Quo propius nunc eſt, flamma propiore caleſco:
Et res non ſemper, ſpes mihi ſemper adeſt.
Pene manu, quod amo tenta eſt vicinia, tango:
Sæpe ſed (heu) lacrymat hoc mihi pene mouet
Velle quid eſt aliud fugientia prendere poma?
Spemque ſuo refugi fluminis ore ſequi.
Ergo ego te nunquam, niſi cū volet vnda, tenebo?

tio eius qđ dixit. Nec ſequar aut Helycē &c. [At mihi quod Perſeus amarunt).i. Andromeden. [Et Liber) .i. Bacchus, & ſignificat Ariadnē. [Cum Ioue) .i. quam Iuppiter amauit, ſignificat autem Caliſtonem in Vrſam mutatam, vt diximus. Eſt autem ſenſus. Nolo habere ꝑ indicio natationis meę ſtellam Andromedes, vel Ariadnes, vel Caliſtonis .i. Vrſæ. [Indicium) Demonſtrationem, ſignū. [Aliud lumen) .ſ. quod tu ò Hero in turri tua mihi oſtēdis, vel lumen intelligit ipſam amicam. [Quo duce) Quo regente me. [Nō erit in tenebris) Nō ignorabit iter. [Dum) .i. dūmodo. [Spectē hoc) Lumē tuū. [Eam) Paro ire. [Colchos, & vlt ma ponti) .i. etiā in extremas, aut periculoſiſſimas partes orbis. [Qua) .ſ. parte. [Pinus Theſſala) Nauis Iaſonis. [Fecit iter) .i. iuit, q.d. per Scyllam, & Charybdin, per Symplegades, &c. [Et poſſim ſuperare Palæmona iuuenem nando) .i. poſſum melius natare, quam Palæmon Deus maris, de quo talis hr̄ fabula. Iuno in genus Cadmi irata, poſtquam de Semele ſe vlta eſt, etiam Autonoën eius ſororem in Penthei filij cædem impolit, Inonem quoque aliam ſororem, & Cadmi filiam in cladem deducere ſtatuit. cum igitur videret eam, & marito Athamāte, & duobus filij felicem, euocauit ex inferis Erinnyn vnā ex furijs, per quam in furorem Athamanta conuertit, nam in eius pectus ſerpētem, ac virus, quo eius mens alienaretur, iniecit. Qui per inſaniam vxorem feram credens inſecutus, Learchum filium, quem illa vlnis geſtabat, ſaxo illiſum ꝑ fera interfecit. Qua re viſa, Ino ſiue dolore filij, ſiue veneno furiæ concita, ex ſcopulo ſe cum Melicerta filo præcipitauit, qui Veneris precib. à Neptuno excepti ſunt, & Dij maris facti. Ino Leucothoë à Græcis dr̄, a Latinis Matuta, vt Ouid. in Faſtis dixit: Leucothoë Graijs, Matuta vocabere noſtris. Melicerta vero Portunus Latine, Græce Palæmon dicitur, quem nunc intelligit [Quem herba miraque reddidit deum) Glaucum ſignificat qui cum piſcator eſſet apud Anthedonem Euboicā, & piſces in littore poſitos guſtata quadam herba in mare reſilijſſe vidiſſet, & ipſe eius herbæ vim experiri decreuit, qua guſtata, ſtatim in mare ſalijt & Deus famus eſt, vnde Ouid. vij. Met. Carpſit & Euboica viuax Anthedone gramen, Nondum vulgatum mutato corpore Glauci. Idem libro viij. Ecce fretum ſcindens alti nouus incola ponti, Nuper in Euboica verſus Anthedone membris Glaucus adeſt. dicit igitur Leander: dummodo ſpectet amicam ſuam, poſſe ſuperare nando Palæmona, & Glaucum deos maris. [Languent) Debilitantur, cadunt. [Colla tenenda) .i. amplectenda. [Pretium non vile laboris) Quæ remuneratio veſtri laboris erit digna. [Valent) Recipiunt vires. [Ad ſua præmia) .i. ad te, quæ es præmia ipſoꝝ. [Vt celer) Comparatio celeritatis .i. ſicut equus in Olympiaco certamine celeriter ex carceribus exit.

*morare

* Hic eſt qđ raro

[Carcere)Improprie,quo carceribus nam carcer eſt locus reorum,carceres vnde equi emittũtur ad currendum.Horat.in j.Serm.Vt cum carceribus ſeſe effudere quadrigæ.[Eleo carcere) Elis,& Piſa vrbes Arcadiæ,apud quas curulia certamina celebrabantur,&ideo dixit Eleo carcere.Virg.iij.Georgic.Seu quis ad Elei metas,& maxima campi Sudabit ſpatia . & Lucan. Quantum clamore iuuatur Eleus Sonipes.[Seruo)Aſpicio.[Sequor te)Magis,quam ſidera. [Sed adhuc tellure morari).ſ.digna,& melius morari legitur,quàm moraris.[Aut dic) .i.aut ſi vis ire in cœlum.dic mihi,quomodo & ipſe poſſim illuc aſcendere.[Hinc) Ex hoc,quòd es digna cœlo . [Raro contingis mihi amanti) Raro poſſum tecum eſſe,quia digna,& precioſa difficile conceduntur.[Cumque mea fiunt turbida mente freta) .i.turbor,cum turbatur mare.[Quid mihi)Dicit,quòd nõ prodeſt,quòd illud mare Helleſpontiacum ſit tam ſtrictum, quia tam breuis maris aqua,non minus ei obſtat,quàm ſi eſſet mare latiſſimum.[Obſtat) Affert impedimentum.[Num malim) An potius velim ? [Remotus)Separatus.[Habere ſpem meam longe cum domina).i.dubito,an velim eſſe longe ab amica mea,& habere etiam ſpem mea longe cum ea quia patientius ferrem,ſi non poſſem ad eam venire . [Propior) Propinquior.ſ.amica eſt.[Caleſco) Ardeo.[Flamma)Igne,amore . Terent. Accede ad ignem hunc, & caleſces plus ſatis.[Res)Cauſa amoris.i.ipſa amica.[Non ſemper)Subaudi adeſt . [Pene) Fere.[Tango manu)Prouerbialiter dixit.[Tanta eſt vicinia) Tanta eſt ꝓximitas inter nos. [Hoc)Ita eſſe propinquos,& non poſſe ſimul eſſe. [Mouet lacrymas) Facit me flere . [Velle quid eſt aliud)Comparat ſe Tantalo,qui in medijs aquis apud inferos ſemper ſitit,neque poteſt bibere,& habet poma ad os,& non poteſt ea comedere,aut ore contingere.[Quid eſt aliud,)q.d.nihil,niſi quod mihi accidit,qui propinquus amicæ meæ,ea tamen careo.[Fugientia) Ab ore diſcedentia.[Sequi ſpem fluminis refugi).i.ſequi ſpem aquæ fugientis . Horat.in primo Serm. Tantalus à labris ſitiens fugientia captat Flumina . diximus hanc fabulam in epiſt. Paridis . [Ergo)Cum indignatione & dolore pronunciandum eſt . [Niſi cum volet ,) q. d. ſtabo ad arbitrium maris , & non videbo te , niſi cum mare volet me permittere ?

ASCEN. VRſe Parrhaſis)Pro Parrhaſia,nomen patronymicum,pro patrio,à Parrhaſio monte Arcadiæ,aut à Parrhaſis populis eiuſdem regionis.[Helicen)Vrſam maiorem.[Nec Arctõ).ſ.minorem,videlicet Cynoſuram . [Andromeden) Perſei vxorem in ſidera translatam.[Claramque Coronam).ſ.Ariadnæ à Baccho datam,in qua vna ꝑfulget ſtella . [Parrhaſis vrſa).i.Arcadica,patronymicum loco ſumptum. [Palęmona) .ſ.Portunum. [Miraque &c.)ſ.Glaucum.Omnia protrita & expoſita ſunt.[Sæpe per aſſiduos)Dat brachijs affectionem mentis ſuæ,quæ fictio multum gratiæ habet. [Sæpe per aſſiduos) Significat ſpem viresque omnes in illa ſitas , ſermone quidem lepidiſſimo , ſed tam aperto,vt explanatione non egeat.[Quid mihi.)Ordo eſt . Quid prodeſt,quòd ſeparor non lato,ſed anguſto æquore ? quaſi diceret,nihil,quia non minus &c.[Num malim.)Ordo eſt.[Num).i.nunqd . [Dubito,)q.d.nequaquam dubito,an ſup.[Malim).i.magis velim.[Longe).i.multo,non eſt ergo legendum,malum.[Remotus).i.exiſtens remotus procul toto orbe.[Habere ſpem meam cũ domina)Supp.mea.i.ſpem ſimul cum re . Nam ſpes ſemper illi adhuc præſto eſt. [Domina) Non ſemper.[Fugientia prendere poma)More Tantali.[Refugi) Genitiui caſus eſt à nominatiuo refugus,refuga,refugum,& dicitur refugum,quod ſępe fugit,vt flumen illud,quoties appetitur . vnde in primo Serm. Horat. Tantalus à labris ſitiens fugientia captat Flumina &c.[Ergo ego)Bona indignantis particula,vt, Ergòne ſupremis potuit vox improba verbis Tam dirum mandare nefas ? ergo ibit in ignes ?

HYBER. NVlla hyems)Nulla tẽpeſtas, & turbatio maris. [Videbit me felicẽ)Videbit me cũ amica mea . [Cũq; minus firmum nil ſit) .i. ſpes mea erit in reb. leuiſſimis, hoc eſt in vento,& aqua,quib. dicit nihil eſſe infirmius . [Adhuc)

Et me felicem nulla videbit hyems ?
Cumque minus firmũ nil ſit,quàm ventus,& vnda :
In ventis , & aqua ſpes mea ſemper erit ?
Aeſtus adhuc tñ eſt : quid,cum mihi læſerit æquor,
Pleias , & Arctophylax , oleniumque pecus ?
Aut ego non noui , quàm ſim temerarius : aut me

In freta non cautus tunc quoque mittet amor.
Néue putes id me, quod abeſt, promittere tempus:
Pignora polliciti non tibi tarda dabo.
Sit tumidum paucis etiam nunc noctibus æquor:
Ire per inuitas experiemur aquas.
Aut mihi continget felix audacia ſaluo:
Aut mors ſolliciti finis amoris erit.
Optabo tamen, vt partes expellar in illas:
Et teneant portus naufraga membra tuos.
Flebis enim, tactuque meum dignabere corpus:
Et mortis dices, huic ego cauſa fui.
Scilicet interitus offenderis omine noſtri:
Litteraque inuiſa eſt hac mea parte tibi.
Deſine parte queri: ſed vt & mare finiat iram.
Accedant quæſo fac tua vota meis.
Pace breui nobis opus eſt: dum * transferor iſtuc:
Cum tua contigero littora: perſtet hyems.
* Iſtic eſt aptum noſtræ nauale carinæ:
Et melius nulla ſtat mea puppis aqua.
Illic me claudat Boreas, vbi dulce morari eſt:
Tunc piger ad nandum, tunc ego cautus ero.
Nec faciam ſurdis conuitia fluctibus vlla:
Triſte nataturo nec querar eſſe fretum.
Me pariter venti teneant, tenerique lacerti:
Per cauſas iſtic impediarque duas.
Cum patietur hyems: remis ego corporis vtar:
Lumen in aſpectu tu modo ſemper habe.
Interea pro me pernoctet epiſtola tecum:
Quam precor vt minima perſequar ipſe mora.

hactenus. [Quid erit) q.d. multo maior tẽpeſtas. [Cũ læſerit) Perturbauerit, & commouerit. [Pleias) Aut ſingularẽ pro plurali poſuit .i. pleiades, qđ ſignũ eſt ante genua tauri, quod ortu ſuo primæ nauigationis tẽpus oſtẽdit, vnde dictæ ſunt à πλέω .i. nauigo, aut (qđ magis placet) Steropes, vnius ex pleiadibus ſtellam intellexit, quę ortu ſuo tẽpeſtatem inducit. Ouid. lib. j. Triſt. Sæpe ego nimboſis dubius iactabar in hœdis, Sæpe minax ſteropes ſidere pontus erat. Sed non ſolum huius loci, ſed & aliorum cauſa dicendum eſt aliquid de Pleiadib. Sunt.n. q̄ Atlantides dñr filiæ Atlãtis, & Pleiones in cœlum trãslatæ, q̄ quidẽ faciunt ſignũ, vt voluit Seruius, ante genua Tauri, quę licet ſeptẽ fuiſſe dicantur, tñ (vt ſcr. Ouid. lib. iiij. Faſt.) Sex tm̃ apparent. dicit.n. Pleiades incipient humeros releuare paternos: Quæ ſeptẽ dici, ſex tñ eſſe ſolent. Vna appellata eſt Alcyone, amata à Neptuno, vt ĩ epiſt. ſequẽ videbimus, ex qua Neptunus genuit Lycaona, & Hyricũ prẽm Orionis. Taygeta vero ex Ioue peperit Lacedæmona, à quo Lacedæmõ vrbs dicta eſt. ex Tantalo peperit Niobẽ, q̄ nupſit Amphioni regi Thebaꝶ: Maia ẽt à Ioue cõpreſſa genuit Mercuriũ, Electra ex eodẽ Ioue genuit Dardanũ. Ouid. lib. iiij. Faſt. Dardanõ Electra qs neſcit Atlãtide natũ? Scilicet Electrã cõcubuiſſe Ioui? Sterope ex Marte genuit Oenomaũ prẽm Hippodamiæ. Celæno à Neptuno amata eſt, vt ẽt in ſeq. epiſtola patebit, ex qua genuit Nycteũ, q cum Nyctimene filia cõmixtus eſt. Merope ſola cũ mortali cõcubuit, nã ex Siſypho genuit Glaucũ prẽm Bellerophontis. Ouid. Septima mortali Merobe tibi Siſyphe nupſit. Pœnitet, & facti ſola pudore latet. de Pleiadibus hæc nunc ſufficiant. Pleias aũt hic intelligitur, vt diximus, Sidus ſteropes tempeſtuoſum. [Arctophylax) Stella eſt, q̄ & Bootes dr̃ .i. bubulcus, quæ & tempeſtuoſa eſt, latine poteſt dici cuſtos vrſę. [Oleniumque pecus) Scribit Str. Ægas duas eſſe, vnã in Eubo͏̈ea, altera in Achaia, diciq́ue & Ægã, & Ægas, in quo loco Iouem à capra lactis alimenta ſuſcepiſſe ſcribit. propè eſt Olenæ, vnde Oleniam capellã dixere. Oleniũ igitur pecus poſſumus intelligere, vel ſolum ſidus capræ, quod eſt pluuiale, vt Ouid. lib. iij. Met. Addidici regimen dextera moderante carinæ Flectere, & Oleniæ ſidus pluuiale capellæ, vel certe ſidus & capellæ & hœdorum ſuorum, nam ob beneficium alimenti à Ioue in cœlum cũ hœdis ſuis translata eſt, ex quibus factum ſidus, quod nubes, pluuias, & tempeſtates inducit, quod Virg. oſtẽdit

* transfretor

* Illic

lib.

lib.j.Georg.Præterea tam ſunt Arcturi ſidera nobis, Hædorumque dies ſeruādi,&c.Manlius aſtronomicus lib.j.Hunc ſubeūt hœdi claudētes ſidere pontū Nubibus,& mundi nutrito re ge capella.Dicit igitur Leāder,ſi nūc ita turbatur mare,q̄d eri,cū accellerint ēt ſidera, q̄ natu ra ſua inducūt tēpeſtates? [Aut nō noui,q̄ ſim temerarius) Aut non noui temeritatē meam. [Aut amor non cautus) Qui facit hoīem incautū. [Tūc) Cum ſupradicta ſidera cōmouebūt mare. [Qđ abeſt) Qđ eſt remotū. [Pignora) Probationes,certa ſigna. [Polliciti) Promiſſionis meæ. [Sit tumidū paucis ēt nunc noctibus æquor) .i. ſi aliquot noctibus daret hæc tēpeſtas,ego experiar venire inuitis aq̄s. [Aut mihi) Facit argm̄,quod dr̄ Dilema. quod vtrinque concludit,& ꝓbat eſſe eundum. [Audacia felix) Cui fortuna,& dij faueбunt. [Saluo) Incolumi. [Aut) Alia pars,aut ſi moriar,mors finiet ſolicitudines,& moleſtias mei amoris. [Expellar) A fluctibus ꝓijciar. [Illas) Vbi tu eris. [Naufraga mēbra) .i. ego naufragus,& ſubmerſus. [Dignabere tactu) .i. dignabere tangere. [Cauſa) Quia pp amorē meū auſus eſt tā turbidum mare ingredi. [Scilicet) Fingit Leander amicā ſuā non audire libenter malum omen de eius morte. [Interitus) Mortis. [Accedant meis votis) .i. adiungantur,vt tu facias vota,ſicut ego. [Pace) Tranquillitate maris. [Breui) Parui tp̄is. [Perſtet) Perſeuerat,cū ero apud te. [Illic eſt) Trāſlatio,ſicut naues bene ſunt,vbi hn̄t portum,ita dicit ſe hr̄e. [Nauale aptū ſuæ carinæ) .i. amicā ſuā ſibi aptam. [Nauale) Intelligit amicā, Carinā vero ſeipſum, q̄a fungebatur officio carinæ. [Tunc) Cū natabat. [Cautus) Quia non diſcedam à te,vt immittam me periculis. [Nec faciā cōuitia flucti) .i. non incuſabo fluctus. [Surdis) Nō audiētib. ipſe ſupra. Surdior ille freto,&c. [Triſte) Aſpeꝝ,aduerſum. [Nataturo) Mihi. [Per duas cauſas) Per vētos, & lacertos tuos, [Remis corporis) .i. brachijs ad natandū vtar loco remorū. [In aſpectu) In turri,vt poſſit à me aſpici. [Pernoctet) Vigilet. [Ipſe) Ego. [Minima mora) Breui tempore.

Ascen. CVmque minus firmum nil ſit, quā ventus) Non eſt legendū nihil: ſed nil, vt mouet metrum. [In ventis) Lege cū amara interrogatione,q̄ vim negandi habet. [Aut ego non noui,quam ſim temerarius) Vim amoris,& dementiam amantium exprimit, nā ſcientes,videntesque ſeſe in ſumma pericula mittunt. [Optabo tamen) Moris eſt poëtici id in præſagijs ponere,& prædictionibus, quod euenturum ſciunt,vnde Dido. Sed cadat ante diem,mediaque inhumatus arena. [Litteraque inuiſa eſt) .i. epiſtola. In oratione literæ dn̄r. [Conuitia) A conuito aut conuituperor,producit .n. ſecundam,cum vitium primam corripiat. [Perſequar minima mora) .i. poſt minimam moram ad finem vſque ſequar. Et eſt ſumma votorum,quam in fine ferè ponit Ouidius, aut cuius nomine ſcriptam dicit.

IN XVIII. EPISTOLAM, ARG. HVBERTINI.

HEro Epiſtola Leandri reſpondens dicit ſe deteriori eſſe conditione quàm ſit Leander, quia & ſi pares ſint amore,multis tamen de cauſis ipſa minus poteſt amori reſiſtere,& oſtendit,quam ſincero,& continuo amore cum amet. cum dicit ſe cupidam,vt Leander ad ſe veniat,hortatur tamen,vt diligenter aduertat,ne ſe periculis obijciat,ne ſi moriatur, ſit etiam cauſa mortis ipſius, dicit autem ſe maxime terreri viſo quodam,quod ei in ſomnijs apparuit de morte cuiuſdam Delphini arena illuſi, & ſtatim mortui.

HERO LEANDRO.

EPISTOLA XVIII.

QVam mihi miſiſti verbis Leandre ſalutem.
Vt poſsim miſſam rebus habere: veni.
Longa mora eſt nobis omnis,quæ gaudia differt:

Hvber. REBVS) Effectu. [Omnis mora) Quælibet tardatio temporis etiam breuis. [Eſt longa) Propter affectum tui. Virgilius in Bucolicis: Si mihi non hæc lux toto iam longior anno. Horatius: Vt nox longa, quibus mentitur amica. [Falſæ) Mi-

Da veniam faſſæ, non patienter amo.
Vrimur igne pari: ſed ſum tibi viribus impar:
Fortius ingenium ſuſpicor eſſe viris.
Vt corpus teneris, ſic mens infirma, puellis:
Deficiam, parui temporis adde mora.
Vos modo venando, modo rus geniale colendo,
Ponitis in varia tempora longa mora
Aut fora vos retinent, aut vnctæ dona palæſtræ:
Flectitis aut freno colla fugacis equi.
Nunc volucrem laqueo, nũc piſcem ducitis hamo:
Diluitur poſito ſerior hora mero.
His mihi * ſubmotis, vel ſi minus acriter vrar:
Quod faciam, ſupereſt, præter amare nihil.
Quod ſupereſt, facio: teque ò mea ſola voluptas
Plus quoque, q̃ credi quod mihi poſsit, amo.
Aut ego cum cara de te nutrice ſuſurro:
Quæque tuum miror cauſa moretur iter.
Aut mare proſpiciens, odioſo concita vento
Corripio verbis æquora penè tuis.
Aut, vbi * ſæuitiæ paulum grauis vnda remiſit.
Poſſe quidem, ſed te nolle venire queror.

hi confitenti amorem meum. [Viribus) Robore animi ad reſiſtendum amori. [Ingenium) Naturam. [Vt corpus) Scientia phyſica: dicit enim ex imbecillitate corporis imbecilitatem quoque animi fieri. [Deficiam) Conſumar. [Vos).ſ.viri. [Ponitis tempora longa in varia mora).i.præteritis tempus varijs modis. [Modo venando) Nam exercitium eſt virile. [Modo) Interdum. [Geniale) Amœnum, plenum voluptatis, nam Genius deus eſt naturæ, cui voluptati operam dãtes indulgere dicũtur. Perſius: Indulge Genio, carpamus dulcia. inde Genialis voluptuoſus dicitur. Virgil. Inuitat genialis hyems. Iuuen. Henialis agatur iſta dies. [Fora) Actiones cauſarum, quæ in foro agũtur. [Aut dona) Munera, & exercitia. [Palæſtræ) Luctationis, ſunt autem hæc officia virilia. Iuuen. Nunquid nos agimus cauſas? ciuilia iura Nouimus? aut vllo ſtrepitu fora veſtra mouemus? [Fora) Veſtra dixit.i.quæ vos viri frequentare ſoletis. [Flectitis aut fræno colla) i.aut exercemini equitando. [Fugacis) Velocis, optime currentis. Iuuen. Cuius Clara fuga ante alios, & primus in æquore puluis. [Ducitis) Capitis. [Diluitur) Madeſcit, temperatur. [Serior hora).i.ſerum tempus. [Poſito mero).i.bibendo. ipſe in arte. Cura fugit, multo diluiturque mero. [Semotis) Remotis. [Minus) Non. [Quod ſupereſt, facio).i.amo, quod ſolum reſtat mihi faciendum. [Plus quoque) Ordo eſt. Amo te, pluſquam id, quod poſſit credi mihi. [Aut ego) Dicit, quid agat interea, dum durat tempeſtas, aut enim loquitur de Leandro cum nutrice, aut in mare inuehitur, ſicut & Leander. [Suſurro) Immurmuro, & clàm, demiſſeque loquor. [Moretur) Tardet. [Corripio) Incuſo. [Penè tuis) Quibus tu quoque corripis. [Remiſit) Diminuit. [Paulum ſæuitiæ) i.Paulum perturbationis.

* ſemotis

* ſæuitiæ

ASCENSIVS.

QVam mihi miſiſti verbis Leandre ſalutem) Hæc epiſtola reſponſiua Herus ad Leandrum etiam à Sabino dictata creditur: cuius ſubtilis quidem eſt compoſitio, ſed vſque adeo facilis, vt pudeat quidquam ad tantam claritatem lucis adijcere. [Longa mora) Ordo eſt. Omnis mora, quæ differt nobis gaudia. [Eſt).i.videtur, & reputatur longam, quantumuis breuis ſit. [Vos modo venando, modo rus geniale colendo) Artis eſt à ſexu argumentari, ne perſonam lædamus, & ideo pluraliter dicit. [Vos).ſ.omnes viri. [De more ponitis).i.tranſigitis. [Modo).i.aliquando venando &c. [Hora ſerior).i.tardior. [Vel ſi).i.etiam ſi. [Minus acriter vrar).i.licet non tam vehementer amem, quid aliud faciam, quam amem, cum aliud facere nequeam? [Quod ſupereſt facio).i.amo.

Conſcia)

Dumq́; queror: lacrymę ꝑ amātia lumina * manāt:
Pollice quas tremulo conſcia ſiccat anus.
Sæpe tui ſpecto ſi ſint in littore paſſus:
Impoſitas tanquam ſeruet arena notas.
Vtque rogem de te, & ſcribam tibi: ſi quis Abydo
Venerit: aut, quæro, ſi quis Abydon eat.
Quid referam, quoties do veſtibus oſcula? quas tu
Helleſpontiaca ponis iturus aqua?
Sic vbi lux acta eſt: & noctis amicior hora
Exhibuit pulſa ſidera clara die:
Protinus in ſumma vigilantia lumina turre
Ponimus, aſſuetæ ſigna, notamque viæ:
Tortaque verſato ducentes ſtamina fuſo,
Fœminea tardas fallimus arte moras.
Quid loquar interea tam longo tempore, quæris?
Nil, niſi Leandri nomen, in ore meo eſt.
Iam ne putas exiſſe domo mea gaudia nutrix?
An vigilant omnes: & timet ille * ſuos?
Iam ne ſuas humeris illum deponere veſtes?
Tingere iam pingui Pallade membra putas?
Annuit illa * fore: non noſtra quòd oſcula curet:
Sed mouet obrepens ſomnus anile caput.
Poſtque moræ minimum, iam certe nauigat, inquã:
Lentaque dimotis brachia iactat aquis.

Hvber. * amāt.

CONſcia) Quæ nouit amorem meū. [Tremulo) Propter ętatem anilem. [Notas) ſigna, veſtigia pedum. [Rogem) Interrogē. [Ponis) Pro deponis. exuebat.n. ſe, cum erat nataturus, & relinquebat veſtes apud hero: quas dicit ſe ſæpe oſculari ꝑꝑ amorem eius. [Lux) Dies. [Acta) Præterita ſic loquendo de te, & oſculando veſtes. [Hora noctis amicior) .i. gratior, vt ſupra alibi. [Nox grata puellis) Quaꝝ ſuppoſitus colla lacertꝰ habet. [Exhibuit) Oſtendit. [Signa notasq́;) Ephexegeſis eſt, nam nota idē eſt, quod ſignum. legēdum eſt aūt, ſigna, notasq́, viæ: nō, ſignaq́ue nota viæ, vt quidā male legūt. [Torta ſtamina) Fila, quæ nēdo torquentur. [Fal- (• patrē?) limus) Præterimus. Penelope, Nec mihi quærenti ſpatioſam fallere noctē. [Fœminea arte) Nendo, quæ ars fœminaꝝ pro- (• ferè.) prie eſt. [Quęris) .i. rogas, & vis ſcire. [Iā ne putas) Verba Heroos ad nutricē quibus interrogat, qd de Leādro putet. [Mea gaudia) Meam voluptatē. ſ. Leādrum. [Oēs) Eius domeſtici. [Timet ſuos) Ne videant eū exeuntem domo. [Deponere veſtes) Exuere ſe, vt natet. [[Tingere) Vngere. [Pallade pingui) .i. oliuo, poſuit aūt inuentricem pro inuento. Nā Pallas inuētrix fuit oliuæ, vt Virg. j. Georg. Oleæque Minerua inuentrix. Nā cum Neptunus & Minerua (vt fabulæ ferūt) de imponendo noīe Athenis contenderent, placuit dijs, vt eius noīe ciuitas appellaretur, q̄ munus melius mortalibus obtuliſſet? Neptunus percuſſo littore equum animal bellis aptū produxit: Minerua iacta haſta oliuam creauit, quæ res eſt melior cōprobata, & pacis inſigne, vnde Athenas à noīe ſuo dixit, nā ipſa græce Athena dr̄. [Annuit) Nutu, & motu capitis ſignificauit ita eſſe, vt petiueram. [Fere) Temperamentum. i. fere annuit, & nutu affirmauit, quod interrogaui, melius aūt fere, quam fore, legitur, & rōne metri, & ratione ſenſus, nam fore ſemper ſignificat tempus futuꝝ. [Noſtra oſcula) Noſtram voluptatē. [Obrepens) Latenter adueniens. Cic. in Cat. maiore de ſenectute, eam obrepere aiunt, citius q̄ putaſſent. [Mouet caput anile) Facit eam annuere. dormientes.n. aut iam declinantes ad ſomnum, ita ſolent mouere caput, vt videantur annuere loquentibus cum eis. [Poſt minimum moræ) .i. poſt minimum ſpatium, poſtq̄ ſupradicta dixi.

Ascen.

QVid referā quoties do veſtibus oſcula? quas tu) Tota epiſtola id agit, vt ſe ardēter redamare ſignet, & ad mutuos cōplexus amatorem citius adnocet. [Noctis amicior) Taceant ergo. inepti, q ab amico amicitior, ci, geminato deduci ꝑcipiunt. [Quid loquar interea &c.) Subaudi, ſi, vt ſit, ſi, quæris qd ſit, quod loquar interea tam longo tpe. [Nil niſi Leandri nomē in ore meo eſt) .i. nil loquor, niſi de te, dicendo .ſ. tam nē putas &c. [Annuit illa fore) .i. nutu capitis ſignificat futuꝝ, non ꝙ curet noſtra oſcula, ſed quia ſub. [Somnus obrepēs mouet caput ſenile) .i. anile. [Poſtq̄ moræ minimum) .i. immediate poſt.

Paucaque

Paucaque cum tacta perfeci ſtamina terra:
An medio poſſis, quærimus eſſe freto.
Et modo proſpicimus: timida modo voce p̄camur,
Vt tibi det faciles vtilis aura vias.
Auribus interdum voce captamus: & omnem
Aduentus ſtrepitum credimus eſſe tui.
Sic vbi deceptæ pars eſt mihi maxima noctis
Acta: ſubit furtim lumina feſſa ſopor.
Forſitan inuitus, mecum tamen improbe dormis.
Et, quamuis non vis ipſe venire: venis.
Nam modo te videor propè iam ſpectare natãtem:
Brachia nunc humeris humida ferre meis:
Nunc dare quæ ſoleo madidis velamina membris:
Pectora nunc iuncto noſtra fouere ſinu:
Multaque præterea lingua reticenda modeſta,
Quæ feciſſe iuuat: facta referre pudet.
Me miſeram, breuis eſt hæc, & non vera voluptas:
Nam tu cum ſomno ſemper abire ſoles.
Firmius ò cupidi tandem coëamus amantes:
*Ne careant vera gaudia noſtra fide.
Cur ego tot viduas exegi frigida noctes?
Cur toties à me lente natator abes?
Eſt mare (confiteor) nondum tractabile nanti:
Nocte ſed heſterna lenior aura fuit.
Cur ea præterita eſt? cur non ventura timebas?
Tam bona cur perijt? nec tibi capta via eſt.

HVBER. TErra tacta).i.ſtamina ita longa, vt fuſus tãgat terram. [Captamus voces) .i. auſcultamus, an aliquam vocem audiamus. [Strepitum) Sonitum. [Vbi) Poſtquam. [Maxima pars noctis eſt acta).i. prętereita ſic cogitando, & interrogando de te. [Furtim) Latẽter. [Subit) Ingreditur. [Lumina feſſa) Oculos meos fatigatos nimium in vigilando. [Dormis mecum).ſ.& in ſomnis, vel cogitatione. [Improbe) Cõtumelia eſt apta amantibus. [Venis) Quia ſomnio te venire. [Videor).ſ. mihi exiſtimo. [Velamina) Veſtes. [Membris madidis) Tuo corpori madido, ſic enim ipſe Leander dixit. Deque tuis demptos humeris mihi tradis amictus. [Nunc) Interdũ. [Fouere) Calefacere. [Noſtra pectora) Vt ipſe. Excipis amplexu. [Reticenda modeſta) Nõ dicenda, vt ipſe etiam Leander. Cetera nox, & nos. & turris cõſcia nouit. [Pudet referre facta).i. pudet me dicere ea eſſe facta à nobis quæ tñ iuuat feciſſe, & bene oſtendit, multa inter amantis fieri, quæ honeſte referri non poſſunt. [Hæc voluptas) Somnij. [Et breuis eſt) Quia cito abit. [Et non vera) Quia deludit me. ſomnia.n. imitantur voluptates; ſed parum durant. Biblis apud Ouid. lib. ix. Met. Gaudia quanta tuli, quã me manifeſta libido Contigit, vt iacui totis reſoluta medullis. Vt meminiſſe iuuat, quãuis breuis illa voluptas: Noxq; fuit præceps, & cœptis inuidia noſtris. [O).i. vtinã. [Coëamus) Coniungamur. [Firmius) Quam per ſomnium. [Vera fide) Vero effectu.i. vt poſſint credi vera. [Frigida) Sola, vt Penelope. Non ego deſerto iacuiſſem frigida lecto. [Lente) Tarde. [Abes) Es abſens, & remotus. [Eſt mare) Ponit rñſionem, quam poſſet facere Leander, & quam iam fecit. [Tractabile) Aſperũ, inacceſſibile. [Heſterna) Herina. [Lenior) Mitior, quam nunc. [Ea) Aura lenis. [Cur eſt prę-terita) Cur omiſſa? quare non ea vſus es? vel. [Ea).ſ. nox in qua fuit aura lenior. [Ventura) Tempora, quia poſſet dicere, expectabam etiam meliora tempora: dicit, ꝙ timere debuiſſet, ne peiora venirent. [Via) Cõmoditas viæ. [Cur perijt) Cur omiſſa eſt?

*Nec

ASCEN. PAucaque cum tacta) Quia nendo, vt filum longum producant, fuſum in terram vſque demittunt, texendo autem pedibus terram contingunt, vtroque aũt modo intelligi poteſt, Priori, accipiendo ſtamina pro filis in fuſo ad ſtamina conficienda. [Forſitan inuitus mecũ tñ improbe dormis) Improbus .n. eſſet, & immitis, hoc eſt, ſi nollet amari, nã dormit cũ ea ꝑ phantaſiam. [Coëamus).i. conueniamus, congrediamur. nã de coitu venereo inhoneſtum eſſet, & indecorum puellæ loqui. [Viduas noctes) .i. quæ me faciunt viduam.i. ſine amico, ſeu dilecto meo. [Eſt mare) Confiteor. Quia id in omni ferè amore, vitium eſt, vt ſu-

ſpicio-

ſpiciones,& zelotypiæ ſeſe intermiſceant,facit poëta etiam hanc zelotypiam,quaſi vero nouo amore captus immoretur. [Cur ea præterita) .ſ.aura lenior. [Cur non ventura timebas) Id eſt ea,quæ euenire poterant.

Protinus vt ſimilis detur tibi copia curſus:
Hoc melior certe, quo prior, illa fuit.
At cito mutata eſt iactati forma profundi:
Tempore, cum properas, ſæpe minore venis.
Hic puto deprenſus, nil, quod querereris, haberes,
Meque tibi amplexo nulla noceret hyems.
Certe ego tunc ventos audirem læta ſonanteis:
Et nunquam placidas eſſe precarer aquas.
Quid tamen euenit: cur ſis metuentior vndæ?
Contemptumque prius, nunc vereare fretum?
Nam memini, cum te ſæuum veniente, minaxque
Non minus, aut multo non minus, æquor erat.
Cum tibi clamabam: ſic tu temerarius eſto,
Ne miſeræ virtus ſit tua flenda mihi.
Vnde nouus timor hic? * quoque illa audacia fugit?
Magnus vbi eſt ſpretis ille natator aquis?
Sis tamē hoc potius: quam quod prius eſſe ſolebas:
Et facias placidum per mare tutus iter:

HVBER. VT)Quāuis.[Copia)Facultas.[Similis curſus) Similis natatiōis. [Detur)Contingat tibi.[Illa)Cōmoditas pterita. [Fuit hoc) .i. tanto,vel eo melior.[Quò fuit prior).i.quo antecedebat:nā celeritatis voluptatum magna eſt grā.[At cito) Alia obiectio.parum (inqs) durauit illa lenitas auræ,& maris,q̄ fuit nocte pterita, & cito mutata eſt. [Tpe) Rn̄ſio Heroos ad hāc obiectionē:dicit,cū tu vis cito venire,ſępe venis breuiori tpe, q̄ fuit illud, ita ꝙ potuiſſes venire per id ſpatium, quo durauit illa trāquillitas. [Deprenſus)Tempeſtate detentus,ne poſſes redire: nam deprehendi proprie dn̄r nautæ tempeſtate impediti. Virg.in v.Æn. Hunc ego Getulis agerē,ſi Syrtibus exul,Argolicóue mari deprenſus, & vrbe Mycenæ.[Noceret) Diſpliceret,eſſet ingrata tibi.[Tum)Cum eſſes hic mecum.[Sonantes) Stridentes,murmurantes.[Aquas)Maris.[Nunquam eſſe placidas)Nunquam eſſe tranqllas,vt nunquam poſſes à me diſcedere.[Quid tamen)Suſpicatur Hero,ne Leander metuerit natare,quia aut minus eam amet,aut alij amori fortaſſe indulgeat.[Vndæ)Maris.[Contemptum)A te non formidatum.Iuuen.Contempſit pelagus.[Prius)Ante,cum ad me ſæpe natasti.[Nam memini)Dicit eum nataſſe aliàs ad ſe,cum mare non erat multo minus turbatū,q̄ nunc.Ordo eſt. [Nā memini,cū te veniente) .i.natante ad me.Æquor erat non minus ſæuū, & minax.ſ.q̄ nunc.[Aut non multo) Correctio eſt,exornatio rhetorica .i. ſi erat minus ſæuum,non erat multo minus.[Sic temerarius)Sic audax.[Tua virtus)Tua animoſitas. [Vnde)Ex qua cauſa.[Nouus)Inſolitus.[Quoque)Duæ dictiones ſunt.i.& quo. [Fugit illa audacia) Quam antea habebas. [Ille natator) Ille Leander, qui non timebat maris pericula. [Sis tamen hoc) .ſ. timidus. [Quàm quod ſolebas eſſe) .ſ. audax. [Placidum)Tranquillum.

* quóue

ASCEN. PRotinus vt ſimilis detur tibi copia curſus).i.ponamus caſum,vt copia ſimilis curſus detur tibi ꝓtinus.[Certe illa).ſ.via,& aura oblata. [Hoc).i.hac re,aut tanto fuit melior, quo prior. duplex argumentatio,prior ex eo,quod datā occaſionē ſuſcipere debemus, ne ſcij,an ſimilis vnq̄ dabitur. Vnde eſt illud.Fronte capillata poſt hæc occaſio calua eſt. Eſt & illud Lucani: Tolle moras,nocuit ſemper differre paratis.[Altera)Quia tametſi ſimilis occaſio redeat,tn̄ prior,eo ꝙ prior,melior eſt. Nam ſicut in malis,ſi euitari nequeunt, nō nihil boni eſt ſi differri pn̄t,ita in bonis nō nihil mali eſt,tāetſi certo futura ſunt,ſi differātur.[Nil quod q̄reris)Ita legendum eſt,à quererer,querereris &c.[Curſis metuentior vndæ) Genitiuus eſt rectus virtute poſitiui.Nā ſicut dicimus ſum metuēs vndæ,ita dicimus,ſum metuētior vndæ,& metuentiſſimus vndæ.[Non minus,aut multo)Ordo eſt.Æquor erat nō minus ſæuum,& minax,aut non multo minus ſęuum,& minax.[Quoque illa audacia fugit)Quoque duæ ſunt partes,& ita,quo,producitur,ſignificās,& quo,fugit autem præteriti eſt temporis & ideo,

& ideo prior quoque producitur. [Ille natator) Quaſi diceret, notiſſimus, & laudatiſſimus, aut audaciſſimus. [Flammaque).i. & illa flagrantiſſima amoris flamma. [Non fiat cinis frigidus).i. non reſoluatur in frigidum cinerem, hoc eſt in torporem, aut obliuionem.

Dum modo ſis idem: dum ſic, vt ſcribis, amemur:
Flammaque non fiat frigidus illa cinis.
Non ego tam ventos timeo mea vota morantes:
Quàm ſimilis vento ne tuus erret amor.
* Ne non ſim tanti: ſuperentque pericula cauſam:
Et videar merces eſſe labore minor.
Interdum metuo, patria ne lædar: & impar
Dicar Abydeno Seſta puella * viro:
Ferre tamen poſſum patientius omnia, quàm ſi
Ocia neſcio qua pellice captus agas.
In tua ſi veniant alieni colla lacerti:
Sitque nouus noſtri finis amoris amor.
Ah potius peream quàm crimine vulnerer iſto:
Fataque ſint culpa noſtra priora tua.
Nec, quia venturi dederis mihi ſigna doloris:
Hæc loquor: aut fama ſollicitata noua.
Omnia ſed vereor (quis enim ſecurus amauit?)
Cogit & abſentes plura timere locus.
Felices illas ſua quas præſentia noſſe
Crimina vera iuuat: falſa timere vetat.
Nos tam vana mouet, quàm facta iniuria fallit:

HVBER. Dummodo ſis idem) Dũ modo perſeueres in amore noſtro, & ſis idẽ amator meus, qui ſolebas eſſe. [Illa flãma) Ille ignis tui amoris. [Non fiat frigidus cinis) Non extinguatur, & eſt translatio ab igni, qui extinctus fit cinis. [Morantes) Tardantes. [Mea vota) Meum deſiderium aduentus tui. [Similis vento) Inconſtans. [Erret) Vagetur, & à me ad aliam tranſeat. [Ne non ſim tanti) Sic legendũ eſt .i. timeo, ne nunc me tanti non æſtimes, vt putes per tanta pericula ad me veniendum, & ne Pericula ſuperent cauſam).i. pluris facias pericula, q̃ me: quæ ſum cauſa periculorum, & ne. [Videar eſſe merces minor labore).i. præmium minus, quã ſit labor tuus.i. vt non videar tibi ſatis digna, q̃ tanto labore natandi petas. [Ne lædat patria).i. ne noceat mihi imparitas patriæ. [Ne ego Seſta).i. ex Seſto. [Dicar impar) Inæqualis. [Viro Abydeno).i. tibi, qui es ex Abydo, quæ eſt clarior mea Seſto. [Omnia) Quæ te morantur. [Patientius) Melius. [Quam ſi tu captus, neſcio qua).i. aliqua. [Pellice) Concubina. [Agas ocia).i. moreris, & ceſſes. [In tua) ſubaudi quam. [Si alieni lacerti).i. alius mulieris. [Veniant in tua colla) Te amplectantur. [Nouus amor) Alius puellæ. [Sit finis noſtri).i. expellat noſtrum.i. ne incipiens aliam amare, me omittas. [Vulnerer) Lædar, & accipiam dolorem. translatio eſt: nam vulnus pro dolore ponitur. Virg. Seruans ſub pectore vulnus. [Iſto crimine) Iſta tua culpa. [Fata noſtra).i. noſtra mors. [Sint priora tua culpa).i. antecedat culpam tuam.i. vtinam moriar prius, quam hoc facias. [Nec quia) Dicit ſe hæc dicere, non quia aliquid de eo intellexerit, ſed propter amorem. [Aut ſollicita,) Id eſt incitata. [Noua fama) Nouo nuncio, ꝙ ames aliam. [Securus) ſine cura, & timore: nam, Res eſt ſolliciti plena timoris amor. [Locus) Remotus. [Felices) Dicit felices illas eſſes, quæ ſunt in eodem loco, vbi ſunt amatores ſui. [Sua præſentia iuuat) Adiuuat. [Noſſe vera crimina).i. cognoſcere veram culpam ſuorum amatorum. [Et vetat).ſ. ſua præſentia. [Timere falſa) Quia quæ ſunt præſentes, non timent falſa crimina ſuorum amatorum: vident enim quotidie, quid agant. [Nos) Dicit ſe ita timere, quod fortaſſe non facit Leander. [Iniuria falſa) Non vera. [Tam mouet) Tam ſolicitat me, & turbat. [Quàm facta fallit) Quã ea quàm feciſti, ignoratur à nobis.

* Et ne ſim.

* Toro.

ASCEN. ET ne ſim tanti) Ordo eſt. Et ego non timeo tam ventos, quam ne ſim tanti.i. quantũ timeo, ꝙ nõ reputabor tanti, & ꝙ pericula ſuperẽt cauſam.i. maiora videantur, q̃ cauſa i. q̃ ego, pro qua eo debeas ſubire. [Fataq;).i. & fata nr̃a.i. dies mortis meæ. [Sint priora tua cul.) Id eſt

id eſt præcedant culpam tuam, quod optando dicit. [Nec quia venturi) Amanter purgat, quę obiecerat, ne malam opinionem de Leandro ſuo concepiſſe credatur. [Quis enim ſecurus amauit?) Quaſi diceret, nemo, quia, Res eſt ſolliciti plena timoris amor.

Incitat & morſus error vterque pares.
O vtinam venias: aut hic ventuſue, paterue,
Cauſaque ſit tantæ fœmina nulla moræ.
Quod ſi quam ſciero: moriar (mihi crede) dolẽdo:
Iandudum peccas, ſi mea fata petis.
Sed neque peccabis: fruſtraque ego terreor iſtis:
Quoque minus venias, inuida pugnat hyems.
Me miſeram, quanto planguntur littora fluctu:
Et latet obſcura condita nube dies.
Forſitan ad * pontum mater pia venerit Helles:
Merſaque roratis nata fleatur aquis.
Aut mare ab inuiſo priuignæ nomine dictum
Vexat in æquoream verſa nouerca deam.
Non fauet, vt nunc eſt, teneris locus iſte puellis:
Hac Helle perijt: hac ego lædor aqua.
At tibi flammarum memori Neptune tuarum.
Nullus erat ventis impediendus amor:
Si neque Amymone, nec laudatiſsima forma
Criminis eſt Tiro fabula vana tui,

HVBER. VTerque error) Ignorãtiæ, aut falſæ, aut veræ iniuriæ. [Pares morſus) Pares curas, & cruciatus animo meo. [Hic ventus) Qui hoc mouet mare. [Aut pater) Tuus. [Sit cauſa) Quare non venias. [Quod ſi quã) .ſ. aliquã mulierẽ eſſe cãm tuæ moræ. [Moriar dolendo) Moriar dolore. [Iandudum) Valde. Terẽt. Iandudum illa te amat, vel iandudum, i. ãdiu, ex quo deſinis ad me natare. [Petis) Quæris. [Mea fata) Meam morẽ. [Sed neque peccabis) Dicit ſperare eũ permanſurũ in amore, tardareque pp tempeſtatem maris. [Me miſeram) Narrat q̃ turbida ſit tempeſtas. [Planguntur) Percutiunt. [Dies) Lux. [Latet cõdita nube.) Virg. Eripiũt ſubito nubes cœlumq́; diemq́; Teucrorũ ex oculis. [Forſitã) Dicit hanc tempeſtatẽ, forſitan motã eſſe à Nephele matre Helles, quæ venerit ad mare, & fleat filiam ſuã. [Mater Helles) Nephele, vt dictũ eſt in Epiſtola Hypſipyles ad Iaſonẽ. [Nata) Helle. [Fleatur) Pro fletur. [Aquis roratis) .i. effuſis, alluſit aũt ad fabulam, q͂a Nephele dicitur eſſe mutata in nubẽ, quę effundit pluuias. [Aut) Alia cauſa, q̄ Ino conuerſa in Deam maris noĩe Leucothoẽn (vt ſupra dictũ eſt) fortaſſe turbauit mare, quod odit, quia nominatur à noĩe priuignæ Helles. [Priuignæ) Filiæ mariti ſui ex priore vxore. [Nouerca) Ino. [Iſte locus) Hic Helleſpontus. [Vt nũc eſt) .i. ita tumidus, vt nũc eſt. [Non fauet puellis) Non eſt puellis bonus. [Hac Helle perijt) Probat, q͂d non faueat puellis, q͂a prius nocuit Helle, nunc aũt nocet ſibi. [At tibi) Cõuertit ſermonem ad Neptunum dicens, q̄ ipſe memor amorũ ſuorũ, non deberet nunc aduerſari amantibus, & vẽtis impedire iter Leandro. [Flãmarũ) Amorũ. [Si neque) Cõmemorat multas puellas amatas à Neptuno. [Si) Pro ſi quidem. [Neque Amymone eſt vana fabula) .i. falſa fama. [Tui crimi.) Tui amoris, & concubitus: Amymone vna fuit ex filiabus Danai fratris Ægypti, q̃ cũ pater eius aquarũ miſiſſet, & Satyrus viſam inſequeretur, illa auxiliũ Neptuni implorauit, q͂ fugato Satyro eam cõpreſſit, ex qua genuit Nauplium patrẽ Palamedis. [Nec Tyro) Formoſiſſima fuit puella filia Salmonei, q͂ in Elide imperauit, & quẽ Virg. in vj. Æn. à Ioue fulminatũ dicit, quæ Enipeum fluuium, q͂ Alpheum ingreditur, vehementer amauit. vt poëta ait. Illa nimis flagrans dilexit Enipea diuum, hæc poſtea à Neptuno mutato in formã ipſius Enipei cõpreſſa eſt, ex qua genuit Neleum patrem Neſtoris, & Peliam, qui regnauit in Theſſalia, vnde Proper. Non ſic Hæmonio Salmonida mixtus Enipeo Tænarius facili preſſit amore deus. hæc poſtea nupſit Erichtheo filio Æoli, ex quo filios procreauit.

* portũ

ASCEN. QVoque minus) Et quo minus, hoc eſt, & vt nõ venias. [Hyems) .i. tẽpeſtas. [Inuida) .ſ. amãtib. [Pugnat) .i. cõtendit. [Planguñt) .i. feriuñt, ſeu percutiuntur. [Forſitan ad pontum) Sciſcitatur cãs turbationum, quæ fiebãt in Helleſponto, quas duplices innuit, aut quia.

Mater

[Mater Helles).ſ.Nephele,concubina Athamantis,& nympha filiam plorans lacrymas ſuas in pluuiam conuertit,aut quia.[Nouerca).ſ. Helles,hoc eſt Ino coniux Athamantis Verſa in deam æquoream.ſ.Matutam,aut Leucothoēn.Vexat mare pictum à nomine priuignæ, & ita inuiſo.i.Helleſpontum dictum ab Helle in eo ſubmerſa.[At tibi flammarum) Pulchre in cuſat Neptunum, q̃ qui tot amoribus olim arſerit,in amantes modo ſæuiat. Amicæ autem Neptuni ſatis explicantur ſuperiori commentario.

Lucidaque Alcyone, Ceyceque, & * Antone nata,
 Et nondum nexis angue Meduſa comis,
Flauaque Laodice, cœloque recepta Celæno,
 Et quarum memini nomina lecta mihi.
Has certe, pluresque canunt Neptune poëtæ,
 Molle latus lateri conſeruiſſe tuo.
Cur igitur toties vires expertus amoris,
 Aſſuetum nobis * turbine claudis iter?
Parce ferox: latoque mari tua prœlia miſce:
 Seducit terras hæc breuis vnda duas.
Te decet, aut magnas magnum iactare carinas:
 Aut etiam totis claſſibus eſſe trucem.
Turpe deo pelagi, iuuenem terrere natantem,
 Gloriaque eſt ſtagno quolibet iſta minor.
Nobilis ille quidem eſt, & clarus origine: ſed non
 A tibi * ſuſpecto duxit Vlyſſe genus.

Alcyone) Hæc non fuit Æoli,de qua in præcedenti epiſt. dictum eſt, ſed,vt alibi diximus,vna ex Pleiadibus filia Atlãtis,ex qua Neptunus genuit Lycaona, & Hyrieum prem Orionis, licet de procreatione Orionis Ser. aliter dicat [Lucida)Quia in ſtellam cõuerſa eſt.[Ceyce,& Antone nata)Quæ puellæ hæ fuerint, fateor me nondum potuiſſe percipere. nã textus apud alios habet Ceyne, apud alios Ceyce,& Antonoë, apud alios Auenone, apud alios Euemone,ita vt difficile ſit iudicare verum. Euemonem quidẽ ſcribit Strab.filium fuiſſe Ormeni fratrem Amyntoris,& ex Euemone natũ Euripylũ, ſed eius filiã vitiatam à Neptuno non memini legere,neque Ouid.mentionem facit lib.vj.Met.vbi multas amicas Neptuni cõmemorat,videtur tñ fuiſſe eius filia, quam nunc à Neptuno amatam dicit.Ceyne vero non viri ſed puellæ nomen eſt.[Et nondum nexis)Et Meduſa comis nondum nexis.i nondum implicitis. [Angue) Pro anguibus,& Meduſa non fuit vana fabula tui criminis,cum nondum hrēt comas ſerpentinas. hæc aũt filia fuit Phorci, ex Cetobympha, quæ cum Euryalem,& Stheno ſorores pulchritudine ſuperaret,Neptuno,& formæ,& præcipuæ capillorũ ſpecie placuit,dum ſola in littore ſpaciaretur,quam fugientem inſecutus, tandem in templo Palladis deprehendit,& compreſſit.Pallas indignata capillos eius,quorũ pulchritudine Neptuno placuerat,in ſerpentes conuertit.reliqua,quæ de Meduſa dicũtur, vide apud Ouid. lib.vj. Met. [Laodice,) Duæ fuerunt hoc noĩe dictæ,vna filia Agamemnonis,& Clytemneſtræ,altera filia Priami,de qua nunc puto poëtam intelligere,q̃ à Neptuno amata ſit. [Cœloque recepta Celæno) Celęno hoc noĩe appellata eſt vna ex Harpyis, ſed hæc, de qua nunc poëta loquitur,vna etiam fuit ex Pleiadibus,ex qua Neptunus,vt in pręcedenti epiſt. diximus,genuit Nycteum patrem Nyctimenes,quæ cum patrem commixta eſt.[Recepta cœlo)Quia diximus has ſorores in cœlum trãslatas ſidus effeciſſe, quod nauigationis initium ortu ſuo oſtendere ſolet,has latini appellant Virgilias.[Et quarum)Subaudi,& alię, quarũ nomina memini eſſe lecta mihi,nam aliàs amauit Neptunus,&compreſſit,vt Libyam filiam Epaphi,ex qua genuit Buſyrim,& Peribœam nympham Eurymedontis filiam,ex qua genuit Nauſitheum patrem Alcinus regis Phæacum,amauit etiam Thooſan Phorci filiam, ex qua Polyphemum genuiſſe dicitur,& aliàs plurimas, & ideo dicit. [Poëtæ canunt) Narrant. [Has) Supra nominatas. [Et plures aliàs conſeruiſſe latus lateri tuo) .i. tecum cõmixtas eſſe,& concubuiſſe.[Turbine)Impetu ventorum. Virg.Turbine corripuit,ſcopuloque infixit acuto.[Miſce tua prœliá mari latoque).i.oſtende vires tuas in mari lato,& amplo,& non in hoc anguſto,& ſtricto mari. [Seducit) Separat. [Duas terras) Aſiam, & Europam,

Hvber. * Alymone
* turbide
* deſpecto

vt diximus in argumento epiſt.[Totis claſſibus) Multis nauibus congregatis. [Deo pelagi) Tibi magno,& potenti.[Iuuenem natantem) Leandrum non naui,ſed brachijs per mare cũtem.[Iſta gloria)Quam quæris in hoc breui mari turbando.[Eſt minor quolibet ſtagno) .i. minor,quam gloria,quam in quolibet ſtagno,& parua à qua poſſes habere. [Ille) Leander. [Nobilis,& clarus origine) i.nobili genere ortus. [Sed non traxit genus ab Vlyſſe ſuſpecto tibi).i.inimico,propterea quod ſcelere Vlyſſes perijt Palamedes nepos Neptuni: aut, vt alij volunt, propter Pergama Neptunia arte & dolis Vlyſſis euerſa.

ASCEN. Aſſuetum nobis turbine) .i. ò tu turbide, ſed plures codices habent turbide .i. perturbatione claudis iter.

HVBER. DVos) Leandrũ,& me. [Natat) Mari ſe credit.[Sed corpus Leandri) Et. [Spes mea pendet) Ex ijſdem aquis) .i. ſunt in eodem periculo, legendum aũt eſt corpus Leandri,& ſpes mea,vt illa copula addatur. [Strepuit & lumen) .i.lucerna fecit crepitũ,& ſtridorem. [Poſito nam ſcribimus illo) Parentheſis .i.ſcribimus ad lumen lucernæ. [Ecce) Dicit nutricẽ quaſi libaminis, & auſpicij cauſa inijcere vinũ in ignem.[Fauſtos) Bene auſpicatos,felices.a fauendo dr̃ fauſtus.[Inſtillat) Infundit. [Plures) Quia accedet Leander. [Lapſus) Tu celeriter progreſſus. [Per æquora euicta) Tuis lacertis ſuperata. [Effice nos plures)Fac,vt tu accedas numero nr̃m. [Recepte meo corde) .i.valde ĩfixo animo meo.[Deſertor) Derelictor, defector: translatio à militibus,qui à ducibus ſuis,& ſocijs deficiunt, q deſertores dñr. [Medio toro) Quod ſolet facere aliquis cũ eſt ſolus,nã qui cũ alio dormit non in medio,ſed in parte lecti iacere ſolet.[Non eſt quod timeas).i.non eſt timendũ.[Venus ipſa) Dea amoris.[Auſo)Vel tibi auſo natare,vel auſo.i.audaciæ tuæ,vt Tibullus, Audaces adiuuat ipſa Venus.[Nata æquore).ſ.venus.[Sternet)Componet placabit.Virg.Et nunc oẽ tibi ſtratũ ſilet æquor.[Ire libet) Dicit,quod ſæpe habet voluntatẽ,& appetitũ natandi ad Leandrũ, niſi ſciret hoc mare nimis periculoſum puellis, qđ patuit ex Helle ſubmerſa.[Maribus)Maſculis.[Nã cur)Probat exẽplo, qđ ſit tutius maſculis,quã fœminis.Cur.n.inqt,cũ Phryxus & Helle ꝑ hoc mare veherentur,ſola Helle cecidit, & Phryxus euaſit incolumis?ordo.[Sola fœmina cur dedit nomẽ vaſtis aquis).i.mari.[Phryxo)Et Helle.[Vectis hoc).i.cũ veherentur:vt, Et qua vectus Abas.i.vehebatur.nã latini participiũ præteriti imperfecti tpis à paſſiuo nõ hñt,ſed vtuntur participio ꝑteriti perfecti.[Forſitan)Obiectionẽ facit pro Leandro.[Robora)Vires.[Ad reditũ)Ad reuertendũ in Abydon.

* Perſtrepit, ſeu ſtrepuit, & nobis
* vectus
* viduo
* huc
* Axi

Da veniam: ſeruaque duos: natat ille,ſed hiſdem
Corpus Leandri, ſpes mea, pendet aquis.
Interea lumen (poſito nam ſcribimus illo)
* Stertuit, & vobis proſpera ſigna dedit.
Ecce merum nutrix fauſtos inſtillat in ignes:
Cras erimus plures, inquit, & ipſa bibit.
Effice nos plures euicta per æquora * lapſus,
O penitus toto corde recepte mihi.
In tua caſtra redi ſocij deſertor amoris:
Ponuntur * medio cur mea membra toro?
Quod timeas, non eſt: auſo Venus ipſa fauebit:
Sternet & æquoreas æquore nata vias.
Ire libet medias ipſi mihi ſæpe per vndas:
Sed ſolet hoc maribus tutius eſſe fretum:
Nam cur, * hoc vectis Phryxo, Phryxique ſorore,
Sola dedit vaſtis fœmina nomen aquis?
Forſitan ad reditum metuis ne robora deſint:
* Ac nequeas gemini ferre laboris onus.
At nos diuerſi medium coëamus in æquor:
Obuiaque in ſummis oſcula demus aquis:
Atque ita quiſque ſuas iterum redeamus ad vrbes:
Exiguum, ſed plus, quàm nihil, illud erit.
Vel pudor hic vtinam, qui nos clàm cogit amare:
Vel timidus famæ cedere vellet amor.

Gemini laboris eũdi,& redeũdi. [At nos) Rñſio, q. d. ſi hoc times, natemus ambo, & in medio mari. [Coeamus) Côueniamus. [In ſummis aqs) In ſummitate aquaꝶ. [Ita) Poſtq̃ coierim⁹ & oſculati erimus. [Quiſq, ad ſuas vr.) Tu Abydô, & ego Seſtô. [Illud) oſculari tñ in medijs aq⁹. [Eſt exiguũ) Eſt paruũ. [Sed erit plusq̃ nihil). i. erit aliqd. [Vel pudor hic vtinã) Senſus eſt, Vtinã vel pudor, q cogit nos amare, ſic ita vehemẽter, & occulte, vellet cedere amori. [Vel amor timidus vellet cedere famæ). i. non timeret famam, neque quod dicetur de nobis.

INterea lumen &c. Perſtrepit, & nobis) Alij ſtertuit, & vobis legunt, dependet autem ex pyromantia, ſed ſolet hoc maribus, ingenioſa, & apta inuentio exemplis corroborata. [Gemini laboris). ſ. eundi, & redeundi. ASCEN.

* Nũc, male res iunctæ, calor, & reuerẽtia pugnant:
Quid ſequar, in dubio eſt: hæc decet: ille iuuat.
Vt ſemel intrauit Colchos, Pagaſæus Iaſon:
Impoſitam celeri Phaſida puppe tulit.
Vt ſemel Idæus Lacedæmona venit adulter,
Cum præda redijt protinus ille ſua.
Tu q̃ ſæpe petis, quod amas: tam ſæpe relinquis:
Et, quoties graue fit puppibus ire: natas.
Sic tamen ô iuuenis tumidarum victor aquarum,
Sic facito ſpernas, vt vereare, fretum.
Arte laboratæ * merguntur ab æquore puppes:
Tu tua plus remis brachia poſſe putas?
Quod cupis, hoc nautæ metuunt Leandre, natare:
Exitus hic fractis puppibus eſſe ſolet.
Me miſeram cupio non perſuadere, quod hortor:
Sisque precor monitis fortior ipſe meis:
Dum modo peruenias: excuſſaque ſæpe per vndas,
Inijcias humeris brachia laſſa meis.
Sed mihi, cæruleas quoties * obuertor ad vndas,
* Neſcio quid pauidum frigore pectus habet.
Nec minus heſternæ confundor imagine noctis:
Quamuis eſſe ſacris illa piata meis.

CAlor) Amor. [Et reuerẽtia) .i. verecũdia. [Res male iunctæ) Quia ſunt cõtrariæ. [Pugnãt) ſunt inter ſe aduerſę. [In dubio eſt, quid ſequar) Dubito qd agam, an obſequar pudori, an amori. [Hæc) Reuerentia. [Decet) Honeſta eſt, & affert laudem. [Ille). ſ. calor, & amor. [Iuuat) Delectat. [Vt ſe.) dicit, ꝙ optaret fieri de ſe à Leãdro, qd' factũ eſt ab Iaſone de Medea, q, vt in Colchos delatus eſt eã abduxit. Pagaſeus à Pagaſe oppido Theſſaliæ, ide ſinus Pagaſeus, vnde Iaſon in Colchos nauigaturus nauem ſoluiſſe dr. [Phaſida) Medeã, à Phaſide Colchoꝶ fluuio. [Tulit) Abſtulit. [Adulter Idę⁹) Ponit aliud exẽplũ. Paris Troianus ab Ida mõte Phrygiæ. [Cum ſua pda) Cũ Helena dictum eſt in j. Epiſt. [Quã petis). i. me, ad q̃ ſæpe venis. [Quod amas). i. q amas. [Quoties fit graue pup.) Quoties eſt periculoſum nauibus. [Ire) Per mare. [Sic tñ) Licet cõqueſta ſit, ꝙ eam nõ abducat, hortatur tñ eum, vt ita ingrediat̃ mare, vt illud timeat. i. vt caute natet. [Victor) Superator natãdo. [Si ſic) Cõduplicatio. [Vt vereare) Vt timeas. [Arte laboratæ) Arguit a maiori, dicit. n. ꝙ naues validiſſimæ, & artificio factæ mergunt̃ ab æquore ita turbato, quãto ergo magis hoies? [Poſſe plus remis). i. hr̃e maiorem vim ſuperandi aquas, q̃ hñt remi. [Quod cu.) ſ. natare. [Hic exitus). ſ. natandi ꝑ mare turbatũ. [Solet eſſe puppib. fr.) i. ſolet eſſe, qñ neceſſitas cogit, nauib. fractis. [Me miſerã) Oſtendit inconſtantia amãtis, iam. n. incipit hortari, vt veniat. [Non ꝑſuadere tibi, qd' hortor). i. cupio, vt verbis meis nõ credas, aut pareas, qbus te hortor, ne tali mari nates. [Fortior) Animoſior. [Meis monitis) Quę diſſuadẽt tibi natationẽ. [Excuſſa) Cõmota. [Sed mihi) Dicit ſe terreri, quoties aſpicit mare ita turbatũ. [Obuerſor) Permaneo, cõuerſor. ſed cõuerſor apud idoneos in vſu nõ reperi [Neſcio qd pauidum) Ordo eſt, pectus pauidũ frigore habet neſcio qd. i. timet. legitur ẽt, Neſcio q pauidũ pectora frigus hñt, & idem eſt ſenſus, nam ex timore ſeqtur frigus. Virg. Ex tẽplo Æneæ ſoluunt frigore mẽbra. [Nec minus) Dicit ſe ẽt terreri ſomnio, quod heſterna nocte ſomniauit. [Imagine)

HVBER. * Nã vt alibi Ouid. Non bene conueniunt, nec ĩ una ſede morantur Maieſtas & Amor * vincuntur. * obuerſor. * Neſcio quod pauidũ pectora frigus habent.

ne) Specie, apparentia. nã ſomnia inania ſunt, ſed hñt imaginem re℞. [Illa) Nox. [Piata) Expiata, purgata. ſolebãt.n. ſomniantes aliqua triſtia dijs ſacrificare, vt amouerẽt illa triſtia.

ASCEN. LAcedæmona) Lacedæmõ ciuitas eſt Spartana, cuius actũs eſt Lacedæmona: Lacedæmonij aũt ſunt incolæ illius ciuitatis. [Puppib. ire). i. abire. quo verbo arguit eum in abeundo quoque facilẽ. [Sic tñ ò iuuen. t.) i. inflata℞ aqua℞. [Victor) Quia voti cõpos ſępe ꝑnatauit. [Quãuis eſt ſac. il. p.) i. placata. Male aũt legerẽt placata, qa tã placo, q̃ paco primã producũt.

Nanque ſub Aurora, iam dormitante lucerna:
Tempore quo cerni ſomnia vera ſolent:
Stamina de digitis cecidere ſopore remiſsis,
Collaque puluino noſtra ferenda dedi.
* Hic ego ventoſas nantem delphina per vndas
Cernere non dubia ſum mihi viſa fide.
Quem poſtquam bibulis illi ſit fluctus arenis:
Vnda ſimul miſerum, vitaque deſeruit.
Quidquid id eſt, timeo: nec tu mea ſomnia ride:
Nec niſi tranquillo brachia crede mari.
Sit tibi non parcis: dilectæ parce puellæ:
Quæ nunquam, niſi te ſoſpite, ſopes erit.
Spes tamen eſt fractis vicinæ pacis in vndis:
Tu placidas toto pectore * finde vias.
Interea, quoniam nanti freta peruia non ſunt:
Leniat inuiſas littera miſſa moras.

HVBER. NAnque ſub aurora) Dicit nunc Hero qđ fuerit ſomniũ ſuum. Exiſtimauit.n. in ſomnijs circa Auroram ſe videre Delphina natãtẽ ꝑ mare, ab vndis ad littus expulſum, & illiſum, & ſtatim mortuũ, veretur igr̃, ne Leander ſit ille delphin. [Sub Aurora) .i. circa Aurora. [Iam dormitante) Iam deficiẽte lumine, nã lucerna, quę tota nocte fuit accenſa, aduenicnte Aurora ſolet paulatim diminui, & deficere lumine [Somnia, quo cer.) Eo.n. tꝑe ſomnia ſolere cerni vera exiſtimant; qa videlicet ſtomacho nõ ſit vino ciboq; diſtẽtus, ſed purgato, tunc.n. vera ſomniari putantur, vnde Perſi. Somnia pituita, qui purgatiſſima mittũt. Et Dantes poeta: Ma s'appreſs'al mattin, del ver ſi ſogna. [Stamina) Fila. [Remiſſis) Reſolutis. [Sopore) Somno. [Ferenda) Suſtinenda. [Puluino) Ceruicali. [Hic) Tunc. [Ventoſas) Vento turbidas. [Non dubia fide). i. manifeſte. [Illiſit) Violenter immiſit, & infixit. [Bibulis arenis). i. littori. Vnda ſimul miſerum, vita que deſeruit) Remanſit in ſicco, & mortuus eſt. [Quidquid id eſt). i. quidquid hoc ſignificat. [Nec ride) Nec contemne. [Crede) Committe. [Si non parcis tibi) .i. ſi non habes reſpectum tui. [Dilectæ parce puellæ) .ſ. à te.

* Hac

* ſcinde

SOmnia quo cerni) Horatianum quoque eſt. Putant enim euaporato iam cerebro viſa nõ ex noxio humore, ſed deorum dari dono. Cetera manifeſtaria ſunt.

IN XIX. EPISTOLAM, ARG. HVBERTINI.

CEos, vt Strabo ſcribit, inſula fuit in mari Aegeo quaternas continens vrbes inde Tetrapolis vocata eſt. Ex hac inſula fuit Acõtius iuuenis amore Cydippes puellæ vehementer accenſus, quam cum ob generis imparitatem non auderet aperte vxorem petere, inuenit viam, qua illam ſibi coniugio obligaret. Nam in pulcherrimo pomo ſcripſit hos verſus: Iuro tibi, ſane per myſtica ſacra Dianæ: Me tibi venturam comitem, ſponſamq; futuram, & hoc pomum in templo Dianæ ad pedes Cydippes proiecit, quo accepto illa legit verſus, & inſcia iurauit, cum tamen propoſitum, & intentionem nõ haberet iurandi, & promittendi Acontio, poſtea eum per parentes inſcios huius rei alij viro deſponſata eſſet, ſubita febre correpta eſt, quæ cum vehementer vexaretur: Acõtius hac epiſtola conatur ei perſuadere hunc morbum à Diana immiſſum eſſe propter periurium, & fidem non obſeruatam, qua teſtata fuerat numen Dianæ ſe ſeruaturam. Adducit autem ei in odium eum, cui poſtea deſponſata fuerant, dicens omnem ægritudinem & periculum vitæ ei accidere illius cauſa, quem ſi dimiſerit, dicit quòd liberabitur omni morbo, & ipſe conſecrabit in templo Dianæ pomum aureum, cum carmine, quod teſtabitur, quæ fuerant ſcripta in pomo lecto à Cydippe omnia fuiſſe rata, & habuiſſe effectum. Sed ne dubitet, vt iterum decipiatur epiſtola. ſicut decepta fuerat pomo, amouet ei metum dicens ne timeat legere, quoniam nulla eſt hic fraus: neq; iuramentum.

ACONTIVS CYDIPPE.
EPISTOLA XIX.

* *Accipe Cydippe deſpecti nomen Aconti*
Illius, in pomo qui tibi verba dedit.

PONE metũ, nihil hic iterũ iubis amãti:
Promiſſã ſatis eſt te ſemel eſſe mihi.
Per lege: diſcedat ſic corpore languor ab iſto:
Qui meus eſt, vlla parte * dolente, dolor.
Quid pudor ora ſubit? nam ſicut in æde Dianæ,
Suſpicor ingenuas erubuiſſe genas.
Coniugium, pactamque fidem, non crimina poſco:
Debitus vt coniux, non vt adulter, amo.
Verba licet repetas, quæ demptus ab arbore fœtus
Pertulit ad caſtas me iaciente manus:
Inuenies illic id te * ſpondere, quod opto,
Ni tibi cum verbis excidit illa fides.
* Id metui, diuæ diffuſa eſt ira, decebat
Te potius virgo, quàm meminiſſe deam.
Nunc quoque idẽ timeo: ſed idẽ tamen acrius illud
Aſſumpſit vires: auctaque flamma mora eſt.
Quique fuit nunquam paruus vel tempore longo,
Ex ſpe, quam dederas: tu mihi, creſcit amor.
Spem mihi tu dederas: meus hic tibi credidit ardor:
Non potes hoc factum teſte negare dea.
* Me tibi nupturam, felix eat omen Aconti,
Iuro, quam colimus, numina magna Deæ.
Adfuit: & præſens vt erat, tua verba notauit:
Et viſa eſt mota dicta tuliſſe coma.

HVBER. PONE metum) Noli timere legere hanc epiſt. [Iterũ) Secũdo, vt ſemel iuraſti lectis verſib. pomi. [Satis eſt) Sufficit te ſemel mihi ꝓmiſiſſe iurãdo. [Diſcedat ſic) Adiurat eam, vt legat. [Sic) .ſ. ſi legeris. [Languor) Morbus. [Iſto) Tuo. [Qui dolor eſt meus) Me tãgit.ſ. [Te vlla parte).i.te hñte dolorẽ in aliqua parte corporis. [Quid pudor) Ante ſudor.i.cur pudet te? [Subit) Occurrit. [Nã ſuſpic.) .i.puto. [Genas ĩgenuas) .ſ. tuas, q̃ es ingenua, & verecunda. [Erubuiſſe) Luborẽ habuiſſe. [Sicut in æde Dianæ).ſ.erubuerunt. [Æde).i.templo. [Nõ crimina) Non adulterium, & dedecus tuum. [Licet) Licitũ eſt tibi. [Repetas) Referas. [Fœtus demptus ab arbore).i.pomum, quod eſt fœtus.i. fructus arboris. [Illic) In pomo. [Id, quod opto) Te potius meminiſſe .ſ. te futuram ſponſam meam, qđ velim te potius meminiſſe. [Quam deam).ſ.Dianam, quæ memor illius promiſſionis, q̃ non præſtas, immittit tibi morbum. [Timeo idem) Ne Dea meminerit promiſſionis tuæ. [Acrius) Vehemẽtius. [Aſſumpſit vires) Auctum eſt idem illud, qđ timeo. [Flamma) Amor meus: amor, qui fuit paruus in principio. [Non longo).i.breui tpe creuit ex ſpe, quam tu dederas.ſ. iurando te futurã ſponſam meam. [Meus ardor credidit hoc).i.amor fecit me tibi hoc credere quod ꝓmiſiſti. [Hoc factum) Iuramentum. [Dea teſte).i.Diana præſente, & ſciente hoc. [Notauit) Attendit. [Tuliſſe) Accepiſſe. [Coma mota) Capite moto in ſignum conſentientis.

In alijs exẽplaribus hæc duo carmina non inueniũtur.

* *dolere*

* *iurare*

* *Hæc duo carmina quidã nõ legunt.*

* *Hos duos verſus alij nõ habẽt*

ASCEN. PONE metum) Bene à principio monet, metum ponat.i.deponat, quia vero ſimile eſt omnia eius dona illi ſuſpecta, ita vt amplius lectura non ſit eius literas, cuius ſe legendo deceptam nouit. [Diſcedat ſic corpore) Diximus alibi, ſic aptam eſſe precationi particulã. [Debitus vt coniux) Id ſummopere aſtruit, quod illa inficias eat, ſi amari nolit. [Quæ demptus ab arbore fœtus).i.pomũ ab arbore decerptũ. [Te potius) Ordo eſt. O virgo. [Potius).i.melius ſup.fores. [Te mem.)i.executione opis memorẽ oñdere. [Quàm d.)i.q̃ q̃ dea te puniẽdo meminit, ſi tñ illi verſus, quos cõmentarius, ſupior ſe inueniſſe dicit, addẽdi ſunt. Ordo manifeſtarius eſt. O virgo decebat potius te meminiſſe, quã Deã.ſ. Dianã iratã. [Auctaque flãma mora eſt) Trãslatio ab incẽdio, ſic Hor. Et neglecta ſolẽt incẽdia ſumere vires.

Deceptam dicar noſtra te fraude licebit:
Dum fraudis noſtræ cauſa feratur amor.
Fraus mea quid petijt, niſi vt tibi iungere vni?
Id me, quod quereris, conciliare poteſt.
Non ego natura, non ſum tam callidus vſu:
Solertem tu me, crede, puella facis.
Te mihi compoſitis, ſi quid tamen egimus arte:
Aſtrinxit verbis ingenioſus amor.
Dictatis ab eo feci ſponſalia verbis:
Conſultoque fui iuris amore vafes.
Sit fraus huic facto nomen: dicarque doloſus:
Si tamen eſt, quod ames, velle tenere, dolus.
En iterum ſcribo: mittoque rogantia verba:
Altera fraus hæc eſt: * quodque queraris, habet.
Si noceo, quod amo: fateor, ſine fine nocebo:
Teque petam: caueas tu licet, ipſe petam.
Per gladios alij * placitas rapuere puellas:
Scripta mihi caute littera crimen erit?
Dij faciant poſſim plures imponere nodos:
Vt tua ſit nulla libera parte fides.
Mille modi reſtant: cliuo ſudamus in * vno:
Ardor inexpertum nil ſinet eſſe meus.
Sit dubium poſsiſne capi, captabere certe:
Exitus in dijs eſt: ſed capiere tamen.

* quoque
* rigidas
* iſto

HVBER. Licebit) Erit tibi licitũ, & pmittet. [Feratur) Dicat .i. dũmodo dicat cm̃mõ pp amorẽ te accepiſſe. [Quid petijt) Quid voluit? q. d. nihil aliud [Niſi, q iũgerer tibi vni) Niſi, vt eſſem cõiux tui ſolius. [Cõciliare) Cõiungere, & concordes reddere. [Quod quereris,) Quam rem tu q̃reris. i. hæc fraus, de qua tu q̃reris. [Poteſt nos cõciliare) Quia potes ĩtelligere, q fuit ſolum ex amore. [Põt) Legendũ eſt, non potes. [Callidus) Aſtutus. [Vſu) Experientia, ſed pp amorem tuũ: ideo dicit. [Tu facis me ſolertem) .i. induſtrium, & ingenioſum [Te mihi) Dicit, qd, ſi aliquo artificio viſus eſt vti ad eã decipiendã, illud artificiũ fuit amoris, qui dictauit ſibi. [Compoſitis) .i. artificioſis. [Ingenioſus) Ab effectu. [Sponſalia) Solẽnia verba nuptiarũ. nam ſm̃ Iuriſconſultos, Sponſalia ſunt mẽtio, & repromiſſio futurarũ nuptiarum. [Ab eo) Ab amore. [Vafer) Callidus, aſtutus, quaſi valde afer, vt Nonio placet. [Conſulto) Interrogato, mihi dante conſiliũ. nã conſultus dr̃, q conſulitur, cõſultor, q conſulit. [Sit fraus.) Ordo eſt. Fraus ſit nomen huic facto. i. hoc factum nominetur fraus. [Si tñ) Quaſi correctio, q. d. cum potius ſit virtus, quã dolus, velle tenere, qd amas. [Iterũ) ſecundo. [Qd amo) .i. qa amore, vel qd. i. qa. [Sine fine) Perpetuo, & ſemper, qa nunq̃ deſinante amare. [Petã te) Te optabo. [Licet caueas) Vites, ne te petã. [Per gladios) Arguit à maiori ad minus, ſi .n. licet alijs rapere puellas bello, & pugnare armis, vt eas habeãt, dicit ſibi non fore crimen, ſi ſcriptis voluerit puellam hr̃e. [Placitas puellas) .i. amatas, & q̃ ſibi placuerint. [Plures nodos) Plura vincula ad ligandũ te mihi. [Libera) Soluta, ſine obligatione. [Nulla parte) Vt non poſſis effugere qn ſis mea. [Mille modi) .ſ. capiendi. [Cliuo ſudamus in vno) .i. in vno tantũmodo labore. eſt aũt trãſlatio, nam cliuus dr̃ aſcenſus, ſiue monticulus aliqs. ergo nos. [Sudamus) .i. laboramus. [In vno cliuo) In vna difficultate. [Ardor inexpertum nil &c.) Amor meus faciet me omnia experiri. [Sit dubium) .i. etiam, ſi ſit dubium. [Exitus) Finis. [Eſt in dijs) .i Dij ſciunt finem.

ASCEN. Licebit) Sic ẽt Horat. locutus eſt, vñ patet, licet natura eſſe verbũ, licet in cõiunctionẽ, aut aduerbiũ transferatur, vt ſit, licebit. i. licitũ erit, hoc eſt quis forſan in futuro dicas te deceptã &c. [Id me, q q̃reris, cõciliare põt) .i. qa p fraudẽ meã nõ aliud petij, q̃ vt tibi vni iũgerer, & fidelis cõiux eſſem, qd pfecti amoris indiciũ eſt: id, qd q̃reris, põt me cõciliare tibi. i. ppea debeas me redamare, qa te vehemẽter amo. [Teque petã:) Ordo eſt, licet tu caueas, ne ſup. petã (ſed vt docet Perotus, caueo plenũ eſt ſine ne, vt caue ſaxis, caue dicas) te. [Ipſe) .i. ego petã te. [Per gladios alij) Docet, ſiqd peccauit, clemẽtius, & humanius cũ amica egiſſe, q̃ amatores ſoleãt, vt nullũ q̃relæ locũ amicæ relinquat. [Poſsiſne c.) i. an poſſis capi captabere certe. [Exit⁹ ĩ dijs eſt) .i. dij ſciũt, an cõmodo mea te capiã, ſed vtcũq; erit, capiã te.

Vt partem effugias, non omnia retia falles:
Quæ tibi, quàm credis, plura tetendit amor.
Si non proficient artes: veniemus ad arma:
Inque mei cupido rapta ferere ſinu.
Non ſum, qui ſoleam Paridis reprendere factum:
Nec quenquam, qui vir, poſſet vt eſſe, fuit.
Nos quoque: ſed taceo. mors huius pœna rapinæ
Vt ſit: erit, quàm te non habuiſſe, minor.
Aut eſſes formoſa minus: peterere modeſte:
Audaces facie cogimur eſſe tua.
* Tu facis hoc, oculique tui: quibus ignea cedunt
Sidera: qui flammæ cauſa fuere meæ.
Hoc faciunt flaui crines, & eburnea ceruix.
Quæque precor veniant in mea colla manus:
Et decor, & vultus ſine ruſticitate pudentes,
Et Thetidis quales vix reor eſſe pedes.
Cetera ſi poſſem laudare, beatior eſſem:
Nec dubito, totum quin * tua pars ſit opus.

HYBER.

PArtem) Retium, quæ tibi tendam. [Plura) Retia. [Artes) Doli. [Ad arma) Ad vim. [Rapta) Abducta per vim. [Non ſum) Dicit ſibi placere eos, q auſi ſunt rapere eas, quas amauerũt. [Factum Paridis) Qui Helenã rapuit. [Nec quenq̃) Nec aliquem alium. [Qui fuit vir) q fortis, & audax fuit, vt poſſet eſſe vir. [Nos quoque) Deeſt verbum, q d. rapiemus te. [Mors huius) Occurrit obiectioni, quia poſſet dici, fortaſſe interficieris, ſi me rapueris, dicit ergo. [Mors vt). i. q̃uis. [Sit pœna huius rapinę). ſ. de te. [Erit minor). ſ. pœna, quam nõ habuiſſe te, quia plus pœnę mihi eſſet non habere te. quam mori ꝓpter rapinã tui. [Aut eſſes formoſa minus). i ſi eſſes minus pulchra, modeſte, te peterem non autem ita ardenter, & audacter. [Facie) Forma. [Tu facis) Cõmemorat partes pulchritudinis ipſius Cydippes. [Ignea) Aut ſplendida, aut quæ ſm quoſdam philoſophos dicuntur eſſe ignea. Cedunt ſunt inferiora. [Flammæ) Amoris. [Flaui crines) Pulchri. Flauus autem color (vt Aul. Gel. ſcrib.) conſtat ex albo, viridi, & ruffo: vnde dicimus flauas ſegetes, quando matureſcũt. [Eburnea) Candidiſſima, quale eſt ebur. [Manus) Formoſę. [Quas precor veniant in mea colla). i. quas precor, vt me amplectantur. [Pudentes, ſine ruſticitate). i. qui habent pudorem non ruſticum, ſed ingenuum. Iuuen. Ingenui vultus puer: ingenuique pudoris. Quales vix reor eſſe pedes. [Thetidis). i. candidiſſimos, nam cum ſit dea maris & aſſidue moretur in aquis, merito debet habere pedes albiſſimos, fuit autem filia Nerei mater Achillis, nam pro vxore Oceani Tethys ſic ſcribitur, & Tethyos facit, & habet primam longã. [Cetera) Quæ latent ſub veſtibus. Ouid. j. Met. Si qua latent, meliora putat. [Poſſem laudare) Vtpote me viſa, vel tacta. [Nec dubito). i. non dubito, quin pulchritudo, quæ eſt in vna parte corporis ſit in toto. [Tua pars) Non intelligamus obſcœne dictum de pudendis, vt quidam male putant, ſed ſic intelligendum non dubito, quin totum opus tui corporis ſit vna pars. i. tale qualis eſt pars tua, quæ apparet, vel oculi, vel manus &c. vel ſic, quin tua pars ſit totum opus. i. perfectum opus. i. non dubito, quin pars reſpondeat toti operi.

** Ocul*, ut ait Alber. Mag. verus eſt cordis nũcius, et in oculis animus inhabitat, ſuntq; in his maxima amoris indicia, iuxta illud Prop. Cynthia prima ſuis miſerũ me cepit ocellis*

** tibi par*

ASCEN.

FErere) In futuro indicatiui verbi paſſiui. i. transfereris. [Non ſum) Ordo eſt. Non ſum, q ſoleam reprehendere factum Paridis. i. raptum Helenes à Paride factum. nec q ſoleam reprehendere quenq̃, qui fuit vir. i. virilis, & animoſus. [Vt poſſet eſſe) Perſiſtere. i. qui ſentiens amore ſe perire, rapuit amatam, vt ſuperuiuat. [Vt mors ſit pœna huius rapinæ). i. licet mori cogar ob raptum tui: tñ. [Minor erit). ſ. Hæc pœna. [Quam nos te non habuiſſe). i. grauius erit te non habita viuere, q̃ habita per raptum, ob raptum mori. [Aut eſſes) Quia nihil gratius mulieri nouit, laudat eam à forma. [Aut) Videtur poſitũ pro ſi, vt ſit. [Si eſſes) Et ita ſcriptũ ſuſpicor à poëta, ſed q non intellexerunt monoſyllaba à vocalibus ſequẽtibus non abſumi, mutauerũt ſi in aut. [Sine ruſticitate pudẽtes) Quia minus pudor ruſticitatem parere ſolet. [Thetidis pedes) ſm Hom. argentei ſunt ſm Stat. in Achilleide niuei, dicentem Niueas ferunt vada Theſſala plantas, quod ideo fingitur, quia cum ſit dea marina, ſemper in aquis verſatur. Eſt aũt mater Achillis vxor Pelei. [Cetera ſi poſsẽ) Muliebria. ſ. &

pudenda,quæ ille nondum viderat,nec contigerat. [Nec dubito,totum quin tua pars ſit opus).i.quin totum ſit tui ſimile imo ſui ſimile,& tale,quod non videtur,quale quod videtur, aut quin totum opus ſit tua pars.i.teipſam effinxeris, aut lege,quin tibi pars ſit opus.i.non dubito,quin totum opus.i.tota factura corporis tui,ſit par tibi.i.ei parti, quam videmus.

Hac ego compulſus, non eſt mirabile, forma,
 Si pignus volui vocis habere tuæ.
Denique, dum captam tu te cogare fateri:
 Inſidijs eſto capta puella meis.
Inuidiam patiar: paſſo ſua præmia dentur:
 Cur ſuus à tanto crimine fructus abeſt?
Heſionem Telamon, Briſeida cepit Achilles:
 Vtraque victorem nempe ſecuta virum.
Quamlibet accuſes, & ſis irata, licebit:
 Irata liceat dum mihi poſſe frui.
Iidem qui facimus, factam tenuabimus iram:
 Sit modo placandæ copia parua tui.
Ante tuos flentem liceat conſiſtere vultus:
 Et liceat lacrymis addere verba meis:
Vtque ſolent famuli, cum verbera ſæua verentur:
 Tendere ſubmiſſas ſub tua crura manus.
Ignoras tua iura: voca: cur arguor abſens?
 Iandudum dominæ more venire iube.
Ipſa meos ſcindas licet imperioſa capillos:
 Oraque ſint digitis liuida * noſtra tuis:
Omnia perpetiar: tantum fortaſſe timebo:
 Corpore lædatur ne manus iſta meo.
Sed neque compedibus,nec me compeſce cathenis:
 Seruabor firmo vinctus amore tui.
Cum bene ſe, quantumque volet ſatiauerit ira:
 Ipſa tibi dices, quàm patienter amat.
Ipſa tibi dices: * vbi videris omnia ferre:
 Tam bene qui ſeruit, ſeruiat iſte mihi.

* Facta

* cũ videris

HVBER. PIgnus) Obligationem. [Quãlibet) Quantũuis. [Frui te ira.) i.hr̃e te ita iratã mihi. [Tenuabimus) Minuemus,ſi concedat̃ mihi ꝑ te. [Copia) Facultas. [Liceat) Permittat̃,vt veniã ad ꝯſpectũ tuũ, &poſſim flẽdo te rogare. [Vtq; ſolent) Ordo eſt,& liceat mihi tendere manus. [Submiſſas).i. humiles. [Sub tua cr.) i.ad tua genua,quod faciũt ſupplicãtes. [Vt famuli cũ verent̃).i.timẽt. [Verbera ſæua) Rigida).ſ.dñorũ minantiũ eis. [Ignoras tua iura).i.neſcis, qd tibi liceat in me. [Voca me) Quia nõ debes damnare,niſi citata parte. [More dñæ) ſicut dña imperat famulo, qa tibi parebo vt famulus dñæ paret. [Scindas) Laceres licet,inqt, in me ſæuias, & oĩa aſpera facias, oĩa patiar. [Tm̃) Solũmodo. [Ne manus iſta).i.tua. [Lædat̃ meo cor.)i. ne fortaſſe noceas tibi & lædas tuas manus me verberando. [Cõpedibus) Vinculis pedum. [Vinctus) Ligatus, q.d.tuus amor ſatis tenebit me. [Cum bene) Hæc oĩa dicit Acontius, vt flectat eius animum. [Ipſa) Tibi. [Qui ſeruit) Qui præſtat ſeruitutem tam patienter.

ASCEN. HAc ego cõpulſus) Purgat factũ ſuũ ex eo, ꝙ amore captus id ꝑpetrauerit,qđ & fortes viri,ſed quærit̃ ſe infeliciorẽ,ꝙ non potiat̃ ea, ob q̃ facinus cõmiſit,ſicut Telamõ Heſione Laomedõtis filia,& Priami ſorore,& Achilles,Briſeide,de q̃ ſuo loco viſum eſt. [Quãlibet).i.quantũlibet accuſes,& ſis irata. [Licebit).i.licitũ erit & ꝑmittet̃ tibi,dũmodo: liceat mihi frui ſup.te irata. [Nos ijdem,q facimus iram factã).i.placabimus te amicabili cõmercio & dulci attrectatione. [Placãdæ tui) Elegãtius q̃ placãdi,te. Eſt ergo hic tui primitiuũ à tu,quod oĩs generis eſt,hic fœminini. [Ignoras).i.ſi ignoras;aut qa ignoras. [Tua iu.) i.ꝙ ſum tui iuris,& tibi dedititius. [Facta liu.) i.ferè plũbei coloris, q fit ex verbere,aut cõpreſſione corpoꝶ. [Ne iſta).i.tua manus,q̃ patiẽter figurate.i.ò q̃.i.quanſũ patienter amat. [Oĩa re careant).i.nõ habeant effectum. quæ ominor de te.ſ. Deã de te vindictã ſumpturam,ſicut ſumpſit de ceteris ſui cõtemptoribus.ſ.Calydonijs: Acteone,Niobe. de Calydonijs dr̃ Æn. vij. Concesſit in iras ipſe deum antiq̃ genitor Calydona Dianæ.

Nunc

* Nunc reus infelix abſens agor: & mea, cum ſit
Optima, non vllo cauſa tuente perit.
Hoc, quod amor iuſsit ſcriptum: eſt iniuria noſtra.
Quod de me ſolum nempe queraris, habes.
Non meruit falli mecum quoque Delia. ſi non
Vis mihi promiſſum reddere: redde deæ.
Affuit: & vidit, cum tu decepta rubebas:
Et vocem memori condidit aure tuam.
* Omnia re careant: nihil eſt violentius illa:
Cum ſua, quæ * non vult, numina læſa videt.
Teſtis erit Chalydonis aper. nam ſcimus vt illo
Sit magis in natum ſæua reperta parens.
Teſtis & Actæon quondam fera creditus illis,
Ipſe dedit leto eum quibus ante feras.
Quæque ſuperba parens ſaxo per corpus oborto
Nnnc quoque Mygdonia flebilis aſtat humo.
Hei mihi Cydippe, timeo tibi dicere verum:
Ne videar cauſa falſa monere mea.
Dicendum tamen eſt: hoc eſt (mihi crede) ꝙ ægra
Ipſo nubendi tempore ſæpe iaces.

HVBER. *Cur re infelix agor *Omina *nolit

AGor reus) Vtitur ſignate verbis iuris, nã reus dr̃, cõtra quem agitur, ẽt ſi nihil admiſerit. [Nõ vllo) .i. nullo. [Eſt iniuria nr̃a) Dr̃ eſſe iniuria, quã tibi intuli. [Delia.) Diana à Delo ĩſula, in qua & nata eſt, & colebatur p̃cipue. [Redde Deę.) Quam teſtem ad duxiſti. [Rubebas) Cũ rubore præ pudore vultũ oſtendebas. [Vocem tuam) Verba, per quæ iuraſti. [Omnia re careãt) Terret eã cõmemorans ei Dianæ ſæuitiam in vindicando ſe. [Omnia) Auguria de eius violentia. [Careant re). i. effectu. i. vti nam nihil mali tibi diuinẽ. melius legitur oĩa, q̃ omina. [Violentus) Sæuius. [Illa) Diana. [Quod nolim). ſ. videre, ꝙ tu lęſeris eam. [Teſtis erit) Adducit exempla. [Aper Chalydonis) Aper, quẽ illa irata Oeneo ad vaſtandam Chalydonem imiſit, quia Oeneus cum ſacrificaſſet alijs Dijs, ſola Diana omiſſa, vt alibi plenius diximus, illa Aprum, qui totam regionem vaſtaret, immiſit, qui fuit cauſa mortis Meleagri, vt in epiſt. Deianiræ dixi. [Parens) Althæa, mater Meleagri. [Sit reperta magis ſæua in natũ) Quia conſumpto torre, in quo eius vita fataliter conſiſtebat, eum interemit vel eius vitam diris imprecationibus execrata eſt. Hanc fabulam diximus plene in epiſt. Briſeidis ſuper eum locum. Fratribus orba Deuouit nati ſpemque caputque parens. [Teſtis & Actæon) Is filius fuit Ariſtei, & Autonoës filiæ Cadmi, qui cum venatione delectaretur, ea feſſus cum ſiluam quietis gratia ingreſſus eſſet forte vidit Dianam nudam cum nymphis ſuis ſe lauantem, quæ audacia eius irata, ne id vnquã eloqui poſſet, in Ceruum eum mutauit, qui poſtea à canibus ſuis, eum verum Ceruum credentibus dilaceratus eſt. Scribitur hæc fabula pene ab Ouid. lib iij. Met. [Creditus fera) Creditus ceruus. [Illis). ſ. canibus, vel ſocijs ſuis. [Cum quibus ante dedit leto feras) .i. cum quibus ante interfecerat feras. [Quæque ſuperba parens) Aliud exemplum Niobes, quæ Tantali, & Taygetes Pleiados filia, ſeptem filioꝶ totidemque filiaꝶ mater ex Amphione Thebano marito ſuo, cum ob alia, tum ob fœcunditatem filiorum inſolens, Latonæ, quæ duos tantum peperiſſe, numen aſpernata eſt, & populum ſacrificare volentem impijs verbis deterrere auſa eſt. Quare Apollo, & Diana Latonæ matris iniuria moti, & eius p̃cibus incitati nube tecti Thebas venerunt & Niobẽ vniuerſa prole ſagittis ſuis cõfoſſa priuauerunt, quæ dolore materno obſtupefacta in ſaxum conuerſa dr̃, & vt ſcribit Ouid lib. vj. Met. in patriam rapta eſt ubi fixa cacumina montis Liquitur, & lacrymis ẽt nunc marmora manant. [Mygdonia) Regio eſt minoris Aſiæ, quæ & Bithynia dr̃. [Nunc quoque flebilis) Quia, vt in Metamorphoſi ſcriptũ diximus. Lacrymis ẽt nũc marmora manant. [Monere falſa) Dicere non vera. [Mea cauſa) Mea vtilitate. vt facias qđ peto. [Hoc tu mihi crede, quod ægra) Ordo eſt. O Cydippe, quod tu iaces ſæpe ægra ipſo tempore nubendi, ipſa Dea conſulit tibi .i. facit vtilitatem tuã.

ASCEN.

TEſtis & Actæon) Ordo eſt. Et Actæon eſt teſtis, qm̃ ipſe credimus, ſup. eſt eſſe fera. [Illis) .ſ. canibus ſuis, qui ipſum credẽtes feram eſſe diſceperunt. [Cum quibus) .ſ. canibus ſocijs venationis. [Ipſe ante). i. prius. [Dedit leto). i. morti. [Feras). ſ. beſtias. [Hei mihi Cy

dippe)

dippe) Argute ad id, quod tota epiſtola prætendit, peruenit, vt. ſ. perſuadeat ea de cauſa infirmitate tactam, quia iuſiurandum in conſpectu Deæ præſtitum non obſeruat. [Ipſa]. ſ. Dea. [Conſulit tibi]. i. ſaluti tuæ, non eſt aũt legendum conſuluit, ſed conſulit. Et vt Valla docet, ſæpius dicimus de rebus externis, q̃ de conſilio dando conſulem, & eſt quaſi proſpicere, & prouidere, aut commodum ferre, vt conſule honori meo, & conſului rebus tuis.

Conſulit ipſa tibi: neu ſis periura laborat:
Et ſaluam ſalua te cupit eſſe fide.
Inde fit, vt quoties exiſtere * perfida tentas:
Peccatum toties corrigat illa tuum.
Parce mouere feros animoſæ virginis arcus:
Mitis adhuc fieri, ſi patiare, poteſt.
Parce precor teneros corrumpere febribus artus:
Seruetur facies iſta fruenda mihi:
Seruentur vultus ad noſtra incendia nati,
Quique ſubeſt niueo * lenis in ore rubor.
Hoſtibus, & ſi quis ne fias noſtra repugnat:
Sic ſit: vt inualida te ſolet eſſe mihi.
Torqueor ex æquo vel te nubente, vel ægra:
Dicere nec poſſum, quod minus eſſe velim.
Maceror interdum, quod ſim tibi cauſa doloris:
Teque mea lædi calliditate puto.
Inque caput noſtrum dominæ periuria quæſo
Eueniant: pœna tuta ſit illa mea.
Ne tamen ignorem, quid agas, ad limina crebro
Anxius huc illuc diſsimulanter eo.
Subſequor ancillam furtim, famulumque, requirẽs
Profuerint ſomni quid tibi, quidue cibi.
Me miſerum, quod non medicorũ iuſſa miniſtro:
* Effingoque manus, inſideoque toro.
Et rurſus miſerum, quod me procul inde remoui:

HVBER. ET laborat). i. curat, ne ſis periura, ne violes fidem, q̃ promiſiſti quia ꝑ iſtã ægritudinẽ monet, vt ſerues ꝓmiſſa. [Saluam] Incolumẽ. [Inde fit] Inde accidit. [Obſiſtere] . i. negare ꝓmiſſa. [Toties corrigat peccatum] Quia qñ vis negare te non promiſiſſe mihi, & vis alij nubere, tunc facit te grauius ægrotare. [Parce] Hortať, vt non irritet Deam. [Parce] ferua noli irritare arcus, q̃bus ſe vlciſci ſolet. [Mitis] Placata. [Teneros artus] Membra tua. [Fruenda] Vtenda mihi. i. ſeruẽtur ad vſum meum. [Lenis] Modicus. [Hoſtibus] Oſtẽdit quãtum eam amet. Imprecatur. n. talem dolorem & angorẽ animi hoſtibus ſuis, qui impediũt, ne nubat ipſi Acontio qualem dolorem dicit ſe experiri ipſa Cydippe ægrotãte. Ordo. [Sic ſit]. i. ſic eueniat hoſtibus ſi q̃a repugnat, ne fias noſtra. [Vt] ſicut. [Solet eſſe mihi te inualida]. i. te ĩfirma. [Torqueor] Dicit, quod parẽ habet animi cruciatũ, ſiue nubat alij, ſiue ægrotet, nec ſatis ſciret dicere, vtrũ horũ mallet, quia neutrũ vellet. [Maceror] Affligor. [Mea calliditate] Mea fraude, qua te decepi. [Inque caput] Rogo, inquit, vt pœnæ, quas tu ex periurijs pati debes, in me transferantur, & tu ſis libera. [Ne tamen] Dicit ſe ſæpe venire domũ eius, vt intelligat, quid agat. [Diſſimulanter] Occulte, ne videar venire ob hanc cauſam. [Requirens] Interrogans ancillam, vel famulum tuum. [Profuerint ne tibi ſomni]. i. an potueris dormire, & comedere. [Me miſerum] Dolet, ꝙ non ſit miniſter eius, vt poſſet ad eam ire, & eam tangere, & eius toro aſſidere, vt miniſtri faciunt. [Iuſſa] Præcepta.

In nõnullis obſiſtere. ĩ alijs inſiſtere.

**lenis ore*

**Sic V. Faſt. Ille manus ægras manibus fingebat amicis. et Virg. 8. Aen. Mulcere alternos, & corpora fingere lĩgua, a. uero l. Aſtringoq; manus habet.*

ASCEN. NEu). i. néue, vel. [Laborat, ne ſis periura]. i. ne peieres alteri nubẽdo. dicimus aũt periuriũ, & periurus periura periurum. Non aũt periuro, ſed peiero. [Parce monere feros animoſæ virginis &c.] Vult ſuperior eſſe apoſtrophẽ ad Dianam, ſicut Iuuen. ad Apollinẽ: Parce precor Pæan &c. [Vt ſit] O Diana (precor) parce monere feros artus. i. indomita mẽbra. [Virginis animoſę]. i. perſtantis pertinaciter in opinione ſua, quia põt adhuc fieri mitis, & patiare. ſ. ſuperuiuere, quę cauſa cur, & Dei, & hoĩes maleficis parcant, & ita legẽdum eſt, feros artus. Alij hñt, Ferox, & Arcus, vt ſit, parce ô Cydippe ferox, monere arcus virginis

ginis.[Animoſæ).ſ.Dianæ,q̃a.[Si pat.)i.niſi ꝑiurio obſtes.[Dea pōt fieri adhuc mitis) .i.placabilis tibi.& hoc mō potius legendū puto,q̃a ſꝑ ad Cydippē loq̃tur dicēs.[Hoſtib. & ſiq̃s) Vbi ordo eſt. Et ſi q̃s ſup.ex hoſtib.repugnat.[Ne).ſ.facies tua ſit nr̃a.[Sic ſit) Sup.illi,vt ſolet eſſe mihi te exiſtente inualida,hoc eſt ægerrima.[Quod minus) Orator diceret,vtrū minus eſſe velim,quia de duobus tm̄ loquitur. [Interdū maceror) Sulpitius legit, Maceror interdum,& ita plurimi lib. habent,ſed Maceror primā corripere ſolet,ſicut macies,& macer.

Quem minime vellem, forſitan alter adeſt.
Ille manus iſtas aſtringit: & aſſidet ægra
Inuiſus ſuperis, cum ſuperiſque mihi.
Dumque ſuo tentat ſalientem pollice venam:
Candida per cauſam brachia ſæpe tenet.
Contrectaque ſinus: & forſitan oſcula iungit:
Officio merces plenior illa ſuo eſt.
Quis tibi permiſit noſtras * decerpere meſſes?
Ad ſpes alterius quis tibi fecit iter?
Iſte ſinus meus eſt, mea turpiter oſcula ſumis:
A mihi promiſſo corpore tolle manus.
Improbe tolle manus: quā tangis,noſtra futura eſt?
Poſtmodo, ſi facies iſtud adulter eris.
Elige de vacuis, quam non ſibi vendicet alter:
Si neſcis, dominum res habet iſta ſuum.
Nec mihi credideris: recitetur formula pacti:
Neu falſam dicas eſſe: * face illa legat.
Alterius thalamo, tibi nos, tibi dicimus, exi:
Quid facis hic? exi: non vacat iſte torus.
Nam quod habes, & tu humani verba altera pacti:
Non erit iccirco par tua cauſa meæ.
Hæc mihi ſe pepigit: pater hāc tibi primus ab illa:
Sed propior certe, quàm pater, ipſa ſibi eſt.
Promiſit pater hanc: hæc & iurauit amanti:
Ille homines, hæc eſt teſtificata deam.
Hic metuit mendax, hæc & periura vocari,
Num dubitas, hic ſit maior, an ille metus?
Denique, vt amborum conferre pericula poſſis:
Reſpice ad euentus: hæc cubat: ille valet.
Nos quoque diſſimili certamina mente ſubimus:
Nec ſpes par nobis, nec timor æquus adeſt.
Tu petis ex tuto: grauior mihi morte repulſa eſt:
Idque ego iam, quod tu forſan amabis, amo.
Si tibi iuſtitiæ, ſi recti cura fuiſſet:
Cedere debueras ignibus ipſe meis.

Lter quē minime vellē,) Qui fortaſſe quærit hr̄e te vxorem.[Adeſt) Aſſiſtit tibi.[Inuiſus ſuperis)Quia vult à te, qđ eſt cōtra fidem tuam.[Tentat)Tangit.[Pollice)Digito,vt medici ſolent.[Venā ſalientē)Mobilem, qualis ſolet eſſe in febricitāte.[Tenet)Manu ſua.[Per cām) Simulans ſe tāgere venā.[Contrectat)ſæpe tangit.[Sinus)Pectus. [Iſta merces).ſ. iungendi oſcula.[Eſt plenior ſuo officio).i eſt vltra ſuum offm̄ quia, cum ſit medicus, hæc non ſunt eius officij.[Quis tibi ꝑmiſit) Apoſtrophā facit ad illū medicum, q̃ hæc faciat apud Cydippē, dicens eum non hr̄e ius in eam,q̄ ſibi ante ſit ꝓmiſſa. [Prę cerpere)Præripe. [Poſtmodo) Poſthac. [Si facies iſtud) Si eā tetigeris,& oſculatꝰ fueris.[Eris adulter) Quia contrectabis alienā vxorē. [De vacuis,) De ijs puellis, q̄ nōdū ſunt obligatæ alicui.[Vindicet)Aſſerat,aſſumat. [Dn̄m ſuū)Eſt ſub dn̄io alterius. ē trāslatio à poſſeſſionib.q̄ dr̄ eē dn̄ij alicuius.[Recitet)Relegat.[Formula pacti) Verba formalia,q̃b.mihi ꝓmiſit.[Alterius thal.)Increpat illū,vt ab amica ſua diſcedat. [Nō vacat)Nō eſt vacuus.[Nā qđ) Rn̄det obiectioni.q̃a poſſet dicere, eā ſibi ꝑ pr̄em eius deſpōſatā,dicit plꝰ valere ꝓmiſſionē factā ꝑ ſe de ſeipſa teſte Dea, q̄ ꝓmiſſionē factā ꝑ eius patrē; [Primus ab illa) Primus poſt illā [Propior ſibi)Quàm pr̄i,q̃a q̃ſque ſibi eſt proximus.[Iurauit) Qđ plus eſt, q̄ ſimpliciter pro-

HVBER.

* præcerpere

* fas

promittere. [Ille)Pater. [Homines).ſ.eſt teſtificatus.i.promiſit in præſentia hominum. [Maior metus).ſ.mendacij,vel periurij. [Euentus) Exitus. [Hæc) Cydippe. [Cubat) Aegrotat. Horat. Cubat hic in valle Quirini. [Valet) Sanus eſt. [Nos) Ego,& tu. [Subimus certamina).i.certamus de Cydippe habenda vxore. [Diſſimili mente).i.diſſimili propoſito & intentione. [Ex tuto) Quia ſi non habueris eam nihil periculi tibi erit. [Repulſa eſt grauior &c.) i.mihi erit grauius eam non habere, quàm ſi morerer. [Cedere ignibus meis) Non occupare meos amores, qui fuerunt priores tuis.

ASCEN. ESſe, fac ipſa legat.) Sæpe apud hunc legitur, Fac, corripi, ſed alij, Face, legunt, nihil eſt autem toto contextu facilius. [Tu petis ex tuto) Quia repulſus non morieris, vt ego.

Nunc quoniam ferus hic pro cauſa pugnat iniqua:
  Ad quid Cydippe littera noſtra redit?
Hic facit, vt iaceas: & ſis ſuſpecta Dianæ:
  Hunc tu, ſi ſapias, limen adire vetes.
Hoc faciente ſubis tam ſæua pericula vitæ:
  Atque vtinam pro te, qui mouet illa, cadat.
Quem ſi reppuleris: nec quem dea damnat, amaris:
  Et tu, continuo certe ego ſaluus ero.
Siſte metum virgo: ſtabili potiere ſalute:
  Fac modo polliciti conſcia templa colas.
Non boue mactato cœleſtia numina gaudent.
  Sed, quæ præſtanda eſt, & ſine teſte fide.
Vt valeant, aliæ ferrum patiuntur, & ignes:
  Fert alijs triſtem ſuccus amarus opem.
Nil opus eſt iſtis: tantum periuria vita:
  Teque ſimul ſerua, meque, datamque fidem.
Præteritæ veniam dabit ignorantia culpæ:
  Exciderant animo fœdera * noſtra tuo.
Admonita es modo voce mea: modo caſibus iſtis:
  Quos quoties tentas fallere, ferre ſoles.
His quoque vitatis in partu nempe vocabis,
  Vt tibi luciferas afferat illa manus,
Audiet hæc: repetens quæ ſunt audita, requiret
  Ipſa, tibi de quo coniuge partus eat.

* lecta

HVBER. INiqua) In qua ius nullũ habet. [Ad qd redit,) q. d. ad malum tuũ. [Hic facit) Nititur adducere illũ in odiũ Cydippe. [Hoc faciẽte).i.hoc exiſtente eã. [Qui mou.)ſ.ꝑicula. [Cadat) Moriat. [Quẽ Dea dãnat) Quẽ Dea hẽt inuiſum. [Et tu cõt.) i.ſtati, ſubaudi eris ſalua. [Potiere ſtabili ſal.).i.hẽbis ſanitatẽ ſtabilẽ, ſi ſeruaueris fidẽ. [Colas) Venereris. [Nõ b.) Et qa poſſet dicere ſe facere ſacrificia multa, dicit deos iſpicere fidẽ, & nõ ſacrificia, vt Eſa.c.j. Quid mihi ĩ multitudine victimaꝝ vr̃aꝝ, qa multiplicaſtis mihi ſacrificiũ de arietib. & carnib. hircoꝝ? ego.n.contẽpſi ſanguinẽ vituloꝝ &c. [Et ſine t.)i.ẽt ſi nullus ſciret aliqd eſſe ꝑmiſſũ. [Vt val.) Arguit à maiori ad minus. [Succus am.) Medicina ex ſucco amaraꝝ herbaꝝ. [Iſtis) Succis amaris. [Tantũ) Solum modo. [Ignorãtia) Quia tu neſciuiſti te offendiſſe Dianã, & ideo hæc tibi accidere. [Exciderant aĩo).i.memoria [Admonita) Reducta in memoriã. [Cũ iſtis caſib.) illis ĩfelicitatib. ęgritudinis. [His quoque) Magis ẽt terret eã, vt caueat lædere Dianã, qa ſi ẽt nũc vitaret caſus febris, tñ adhuc egeret eius auxilio in partu, qa inuocabatur a parientibus. [Luciferas) Adiutrices, quæ fœtũ in lucẽ ferant. [Requiret De quo coniuge partus eat tibi).i.volet ſcire, ex quo marito pepereris, qa ſi ex alio paries, q̃ ex me, dicet te eſſe periuram, & ideo non eſſe iuuãdã.

ASCEN. NVnc qm̃ fe.hic &c.) Oẽ crimẽ reiecit in aduerſariũ ſuũ, docens eius gr̃a amicam, quidqd patitur, patit, cũ is eam ſolicitet ad periuriũ à quo, vt Dea eam arceat, febribus torquet. [Ad qd litera nr̃a redit?) Sunt q intelligunt ſic, ad qd remittis lr̃as nr̃as nolẽs eas legere, cũ illi oĩs culpa imputanda ſit. Sed ſi hoc opinaretur, fruſtra id niſi in principio ſcriberet. Eſt ergo ſenſus. Attende Cydippe. [Ad qd littera nr̃a redit?).i. quid ſibi velit, quid prætendat, quia vult hoc ſignificare, ꝙ hic facit vt iaceas, & ſit ſuſpecta Dianæ. [Reppuleris) Gemino, p, ſcribitur, quia re corriperetur alioquin. [Amaris) Pro amaueris. [Siſte,) Id eſt retine, ne augeatur metus.

metus. [Non boue,&c.) Bona,& ſancta ſententia ſorte non in non ſancto ore. Qualis illa, Thure Deum placa, vitulum ſine creſcat aratro, & illa: Dicite Pontifices in templo quid ſacit aurum? & quæ ſequuntur. [Sed quæ præſtanda eſt).i.etiam. [Sine teſte fide)Vt ſit ordo. [Sed gaudent fide quæ &c.) Alij tñ vt ornatus expoſtulat,legunt fides,vt ſit,ſed ſup.fide,quæ fides præſtanda eſt etiam ſine teſte. vnde de viro fideli dicit Cic.ꝙ cum eo etiam in tenebris mices. [Vt valeant aliæ) Et hæc ſancta adhortatio,qua admonemur,vt corpus valeat,animã ſanare, & vitia mentis fugere. [Tantum).i.tantûmodo. [Vita).i.deuita, & fuge periuria. [His quoque vitatis).i.poſito, ꝙ etiam hæc mala euaſeris,& alteri incolumis nupſeris, adhuc opus erit tibi opera Dianæ,quia ipſa eſt Lucina,quæ præeſt parturientibus,& in lucem venientibus,vt in Buc. Caſta faue Lucina,tuus iam regnat Apollo,ſed & Iuno Lucina dr. vnde Comicus,Iuno Lucina fer opem &c. Cum ergo Dianam inuocabis,quæret è quo,& ita ſi ex alio, q̃ ex me, fiet memor periurij tui, & opem negabit. [Non agitur de me).i.cauſa mea,aut de periculo meo,& id amatorie quidem,quia ſe plus illi,q̃ ſibi timere ſignificat, callide autem quia non ſibi ſoli per illud conſulere videtur,vt plenior ſit dictis fides.

Promittes votum: ſcit te promittere falſo:
 Iurabis: ſcit te fallere poſſe deos.
Non agitur de me: cura maiore laboro.
 Anxia ſunt vitæ pectora noſtra tuæ.
Cur modo te * dubiam pauidi fleuere parentes?
 * Ignaros culpæ quos facis eſſe tuæ.
Et cur ignorant? matri licet omnia narres:
 Nil tua Cydippe facta pudoris habent.
Ordine fac referas: vt ſis mihi cognita primum:
 Sacra pharetratæ dum facit ipſa deæ:
Vt te conſpecta, ſubito, ſi forte notaſti,
 Reſtiterim fixis in tua membra genis:
Et, te dum nimium miror, nota certa furoris,
 Deciderint humero * pallia lapſa meo:
Poſtmodo neſcio quà veniſſe volubile malum
 Verba ferens doctis inſidioſa notis:
Quod quia ſit lectum ſancta præſente Diana:
 Eſſe tuam vinctam numine teſte fidem.
Ne tamen ignoret ſcripti ſententia quæ ſit:
 Lecta tibi quondam nunc quoque verba refer.
Nube precor, dicet, cui te bona numina iungunt:
 Quem fore iuraſti, ſit gener ille mihi.
Quiſquis is eſt,placeat: quoniã placet ante Dianę:
 Talis erit mater: ſi modo mater erit.
Si tamen & quærat, quis ſim, qualiſque, videto:
 Inueniet nobis conſuluiſſe deam.

* dubij pauidam
* Ignoreas.
* pallida

HVBER.

PRomittes votum) Quia poſſet dicere,ſe facturam votũ, dicit, facies votum falſo,ſicut falſo per eam iuraſti te futuram vxorem meã. [Iurabis).i.ſi iurabis. [Poſſe fallere Deos) ſicut ſemel fefelliſti eã. [Laboro) Angor. [Maiore cura) Quàm de me. [Cur modo) Queritur, quod fuerit in periculo mortis,& non dixerit parentibus ſuis cauſam q̃a nihil ſciebant de illo pomo.pudebat enim eam dicere hoc parentib. vnde hortatur, vt dicat, q̃a hoc factum nullam habet turpitudinem. [Dubiam) Poſitam in periculo mortis. Iuuen. Curent dubij medicis maioribus ægri. [Licet)Fas eſt. [Matri) Puellæ .n.ſolent audacius matri, q̃ pr̃i ſecreta ſua dicere. [Ordine) Proponit ei omnia,quę vult vt narret matri. [Reſtiterim) Proſteterim. [Genis)Oculis. [Pallia) Veſtes. [Deciderint humero) Ceciderint ex corpe meo. [Nota certa furoris) Certum ſignum vehementis amoris,qñ aliquis eſt ita abſtractus aſpiciẽdo amicam,quod non ſentit veſtes cadere ex humeris ſuis. [Poſtmodò) .ſ.referas. [Malum volubile) Pomum rotundum. [Neſcio qua).ſ.parte templi. [Feres) Habens ſcripta. [Quod) Pomum. [Vinctam) Obligatam mihi. [Refer verba) Dic ei verba formalia iuramẽti. [Dicet) Mater tua. [Cui).ſ. mihi. [Quiſquis eſt) Etiam ſi eſſet mihi ignotus, debet placere mihi,quia placet Dianæ. [Talis)

lis) Quæ ita tibi ſuadebit. [Si modo mater erit) ſi vere te materno affectu amabit. [Si tamē inquiret) Si volet ſcire, quis inueniet. [Deam conſuluiſſe nobis).i.nobis prodiſſe: & non dediſſe tibi maritum indignum.

ASCEN. CVr modo &c.) Vult, vt parentes ſciant, q̃d iurauerit, & vt illi metu mortis filiæ ſuæ inducti cōſentiant. [Nota certa furoris).i.quæ res eſt. [Certa nota).i.certū indicium. [Furoris).i.amoris nimij cōcepti. Et eſt per parentheſim inſertū, & relatiuum, ſicut ſæpe apud Maronē, ſubauditur. [Deciderunt) Quidam textus hn̄t, Deciderint, vt ſit modus ſubiunctiuus pro indicatiuo, q̃a deciderunt penultimam legitime producit. verum poëtæ volentes rem ſubitam ſignificare, ſæpe in ea perſona ſyllabam longā corripiunt, vt in Buc. Matri longa decem tulerunt faſtidia menſes. Vbi tn̄ quidam tulerint legunt. & in Georg. Miſcueruntque herbas, & non innoxia verba. & in Æn. Obſtupui, ſteteruntque comæ, & vox faucibus hæſit. hic ergo ſubito caſum ſignificat. Sicut & is, qui dicit: Non eodem curſu reſpondent vltima primis. [Poſtmodo).i.poſtmodum. [Neſcio quà).i.per quam viam. [Lecta tibi quondam nunc quoque verba refer) Id calliduſſime monet, vt denuo etiam matre teſte ſe iureiurando aſtringat. [Si modo mater erit) Si materno volet officio fungi. [Si tn̄ & quæ rat) Docuit iuſtum, & vtile eſſe, vt ſeruata fide ſibi nubat Cydippe, nunc idem docet & decēs, & vtile: vtile quidem prius docuit, quia ſic mortem euadat, nunc autem, quia generoſum virū, & ſui amantiſſimum obtineat. Cum vero genus ſuum laudare vix audeat, patriam laudat.

Inſula Corycis quondam celeberrima nymphis
Cingitur Aegeo nomine Cæa mari.
Illa mihi patria eſt: nec, ſi generoſa * probaris
Nomina: deſpectis arguor ortus auis.
Sunt & opes nobis: ſunt & ſine crimine mores:
Amplius vtque nihil, me tibi iungit amor.
Appeteres talem, vel non iurata, maritum:
Iuratæ: vel non talis, habendus erat.
Hæc tibi me in ſomnis iaculatrix ſcribere Phœbe:
Hæc tibi me vigilans ſcribere iuſſit amor.
E quibus alterius mihi iam nocuere ſagittæ:
Alterius noceant ne tibi tela, caue.
Iuncta ſalus noſtra eſt: miſerere meique, tuique:
Quid dubitas vnam ferre duobus opem?
Quod ſi contigerit: cum iam data ſigna ſonabunt,
Tinctaque votiuo ſanguine Delos erit:
Aurea ponetur mali felicis imago:
Cauſaque verſiculis ſcripta duobus erit.
Effigiæ pomi teſtatur Acontius huius:
Quæ fuerint in eo ſcripta, fuiſſe rata.
Longior infirmum ne laſſet epiſtola corpus:
Clauſaque conſueto ſit tibi fine: vale.

** ꝓbatū, ac ſi dicat, tu, tuiq; oēs ꝓbatis ſtēmata in coniuge*

HVBER. INſula) Dicit eſſe ex Cea inſula, quæ eſt in Ægeo mari, vt ſupra in argumento dixi, quæ probatur non ignobilis: quia olim celebrata fuit à nymphis Corycijs. cauendum, ne legatur Corynthijs, quia nec ſenſus, nec metri ratio patitur, ſed Corycijs, ita dictis a Coryco antro in Parnaſſo, de quo Strabo ſic inquit. Vniuerſus Parnaſſus conſecratus exiſtit, & antra, & alia loca ſanctitate digna cōtinens, ex quibus celeberrimū, & formoſiſſimum extat Corycium nympharum antrum eodē, quo & Cilicium, nomine nuncupatum, dicit ergo in Cæa olim fuiſſe nymphas Corycias, de quibus Ouid. lib. j. Met: Corycidas nymphas, & numina montis adorant, vbi male quidam legunt Corciridas. [Inſula Cæa) Adiectiue dixit, ſicut inſula Chia, pro Chios. [Illa) Inſula. [Nec ſi gn̄oſa probaris nomina).i.ſi etiam placet nobilitas tibi. [Nec arguor) Non ꝓbor. [Ortus auis deſpectis).i. nō ſum natus vilib. & contēptis maioribus. [Sūt & opes) Laudat ſe à reliq̃s, quibus amantes ſolent ſe laudare. [Vtq;) Nihil. [Vt).i.quãuis nihil iungat me tibi amplius. [Amor eſt mihi).i.certo amo te. [Appeteres).i.appetere deberes. [Vel).i.ēt. [Non iurata) Sine iuramēto. [Hæc tibi) Dat auctoritatem ſuis ſcriptis, dicēs ſe ſcripſiſſe monitu Dianæ, & amoris. [E quibus)

bus) Diana,& Amore.[Sagittæ alterius).ſ.amoris.[Nocuere mihi) Quia percuſſerunt me, [Tela alterius).ſ.Dianæ.[Iuncta ſalus nr̄a).i.mea vita eſt coniuncta cum tua: ita,vt te periclitante,ego ēt ſim periclitaturus.[Duobus) Tibi,& mihi.[Quod ſi contigerit) Vt feras opē ambobus.i.vt mihi nubas.[Cum iam data ſigna ſonabunt) Dicit qn̄ celebrabūtur feſta Dianæ in Delo, & offeruntur ei ſacrificia votiua, tunc Acontius ſuſpendet in templo Deæ effigiem pomi aurei, in quo duobus verſiculis teſtificabitur Cydippē ſeruaſſe, quæ in eo pomo ſcripta legerat,& iurauerat. [Cum data ſigna ſonabunt) Quia ſonitu tubarum vocabantur ad ſacrificia.[Delos) Inſula,vbi colitur Diana.[Erit tincta).i. maculata. [Sanguine votiuo) Sanguine victimarum ex voto interfectarum.[Rata) Valida,habuiſſe effectum. [Longior) Dicit ſe nolle plura ſcribere,ne prolixitate fatiget,& afficiat moleſtia ipſam Cydippē ægrotantem,& infirmam. Ordo eſt. Vale ò Cydippe,ne epiſtola longior laſſet corpus tuum infirmum. [Et vt ſit clauſa).i. concluſa, [Fine conſueto) Quia finis epiſtolarum ſolet eſſe, vale.

Amplius vtque nihil).i.& vt nihil amplius ſup. ſit mihi,qđ cōmendes,me tibi iūgit amor. [E qbus alterius) Ordo eſt.[E qbus).ſ.dictis duob.numinib.Diana,q̄ & Phœbe,& Luna, & Proſerpina,& Hecate,& Lucina dr̄,ſicut & Triuia,& Delia,& alijs epithetis, & Amore .i. Cupidine.[Sagittę alterius).i.Amoris.[Nocuere iam mihi) Quia Amore lāgueo,& vulneratus ſum ſagittis Cupidinis,& caue tibi.[Ne tela alt.)ſ.Phœb', q̄ eſt ſoror Phœbi,hoc eſt Dianæ,noceāt tibi.[Clauſaq; cōſ.ſit).i.vt ſit clauſa.[Fine cōſueto) Quia in fine ſolet ſcribi,vale. **Ascen.**

IN XX. EPISTOLAM, ARG. HVBERTINI.

Licet quidam addiderint multa carmina, quæ in multis libris reperiebantur, puto tamen illa carmina non eſſe Ouidij, nā ex eadem officina exiſſe non videntur, & ægrotantem puellam veriſimile eſt breuiter reſpondiſſe itaq; non interpretabor ea, quæ dicta ſunt, quæ tamen ſi quis velit videre, non habēt multū difficultatis: &, quoniam ſunt reſponſiua ad præcedentem epiſtolam, facile intelligantur. Reſpondet aūt Cydippe, ſe præ timore nō auſam fuiſſe legere epiſtolā Acontij verbis clare prolatis, ne iterū iuraret, ſicut quādo legit pomū, dicit ſe fuiſſe in volūtate nō legēdi, niſi, qđ dubitauit, ne Diana magis iraſceretur: quā dicit nimiū fauere ipſi Acōtio, cū æquius eſſet, quod ſibi faueret, quia virgo deberet fauere virgini.

CYDIPPE ACONTIO.

EPISTOLA XX.

PERTIMVI: ſcriptumque tuum ſine murmure legi,
Iuraret ne quos īſcia lingua deos.
Et puto captaſſes iterum: niſi, vt ipſe fateris,
Promiſſam ſcires, me ſatis eſſe ſemel.
Nec lectura fui: ſed, ſi tibi dura fuiſſem:
Aucta fore ſæuæ forſitan ira deæ.
Omnia cum faciam: cum dem pia thura Dianæ:
Illa tamen iuſta plus tibi parte fauet.
Vtque cupis credi, memori te vindicat ira:
Talis in Hippolyto vix fuit illa ſuo.
At melius virgo fauiſſet virginis annis:
Quos vereor paucos ne velit eſſe mihi.

PERTIMVI) Cū mihi reddita eſt epiſtola tua.[Sine murmure) Sine probatione verbo℞,ſed tm̄ oculis,&animo pcurrens.[Captaſſes) Decepiſſes. [Vt ipſe fateris) Nā dixit, Promiſſam ſatis eſt te ſemel eſſe mihi. [Dura) Aſpera in non legendo ſcriptum tuum. [Sæuæ) Iratæ. [Cū faciam oia) In honorem Dianæ, & pp ipſam. [Dem pia thura).i.faciam ei ſacrificia thure. [Fauet tibi plus iuſta parte).i.plus ęquo tuetur partes tuas.[Vindicat te) Facit vindictā pro te. [Vt cupis credi) Quia tu dicis mihi qđ hæc eſt cauſa, quare ęgroto dixit.n. ipſe dicendū tn̄ eſt,hoc tu (mihi crede) quod ægra Ipſo nubēdi tpe ſæpe iaces. Cōſuluit ipſa tibi. **Hvber.**

tibi.[Talis in Hippolyto)Non tñ ſauit Hippolyto ſuo, quem etiam ſm quoſdã per Æſculapium à morte ad vitam reuocauit,vt Virg.ſcripſit,licet Horat.aliter dicat.[Talis) Tam fauorabilis.[In ſuo Hippolyto) Pro in ſuum Hippolytum. Archaiſmos,ſic Virg. Talis in hoſte fuit Priamo.[Melius)Iuſtius.[Virgo)Ipſa Diana virgo. [Fauiſſet annis virginis) Mei Cydippes,q̃ ẽt ſum virgo. [Quos)Annos.[Vereor)Timeo.[Ne velit eſſe paucos mihi) Quia timeo,ne velit me cito mori. Sed ne quis putet me prætermiſiſſe eoꝝ,quæ ſequuntur explanationem pp difficultatem,aut ignorantiam locorum,exponam locum, qui omnium difficillimus putatur,de quo à multis rogatus ſum,qui ſe viros doctos fruſtra conſuluiſſe dicerent, quibus iam viua voce dixi,quid ſentirem. Is locus eſt.Miror & innumeris ſtructam de cornibus Aram,Et de qua pariens arbore nixa Dea eſt. Aram ſtructam de cornibus,Aram Dianę intellexit,quæ ita erat ſtructa,qm̃ ipſa eſt Dea venationis, cuius indicia ſunt cornua ferarũ, aut da cornibus tantũmodo ceruoꝝ factã intelligit,qui ſunt in tutela Dianæ. Arbor de qua Dea pariens eſt nixa,quæ ſit,ipſe Ouid.aperte declarat lib.vj.Met. his verſibus. Illic incumbens cum Palladis arbore palmæ Edidit inuita geminos Latona nouerca.Arborẽ igr̃ palmę, & oliuæ ſignificat,cui incũbens Latona Dianam,& Apollinem peperit,hoc aũt in Delo fuit.

ASCEN. PErtimui)Breuis eſt hæc Epiſtola,aut qa reſiduum perijt,aut qa plura ægrotantem ſcribere nõ decuit.[Sine murmure).i.ſine voce,Iuraret ne quos inſcia lingua deos.[Aucta foret ſæuæ forſitan ira Deæ)Hoc dicto cõſentit in ſnĩam Acontij.Nam ſibi perſuaſum ſignãt febrem illã à Dea irata illatam.[Illa tñ iuſta)Honeſtatis gratia dicit ſe coactam,vt cõſentiat Acontio contra voluntatẽ paternam.[Memori ira)Sic Maro.Memorẽ Iunonis ob iram.[Talis in Hippolyto vix fuit)Bene dubitat.Nam Virg.dicit eũ reuocatum à morte Pęonis herbis.Horat.aũt,inquit.Neq;.n.Diana pudicum liberat Hippolytũ. [Quos vereor paucos ne velit eſſe mihi) Ergo quaſi plura ſcribere nequiens,ſic artificioſe epiſ.clauſiſſe potuit.

IN Heroidas hæc habuimus,vt ad te quamemendatiſſima mitteremus,quæ (vt in Academicis Varro) quoniam indocti doctique non forent probaturi,edere non dubitauimus. Cupimus enim inuidi beneuolique,qualeſcunque legant,illi,vt aliena ex merito, ſi qua eſt,laude rumpantur,hi vero tecum meis vigilijs,& laboribus gratulentur.

Oĩa hæc carmina ſequẽtia nõ legun tur ĩ antiquis exẽplaribus neq; ea Planudes trãsfert atq; ideo non ſunt fortaſſe ipſius Ouidij.

Languor enim cauſis non apparentibus hæret:
Adiuuor & nulla feſſa medentis ope.
Quàm tibi nũc gracilẽ vix hæc reſcribere, quamq;
Pallida vix cubito membra leuare putas?
Nunc timor accedit, nequis, niſi conſcia nutrix,
Colloquij nobis ſentiat eſſe vices.
Ante fores ſedet hæc, quid agamq; rogãtibus inter,
Vt poſſim tuto ſcribere, dormit, ait.
Mox, vbi ſecreti longe cauſa optima ſomnus
Credibilis tarda deſinit eſſe mora:
Iamq; venire videt, quos non admittere durum eſt:
Excreat, & ficta dat mihi ſigna nota.
Sicut eram properans verba imperfecta relinquo:
Et tegitur trepido littera cauta ſinu.
Inde meos digitos iterum repetita fatigat:
Quantus ſit nobis, aſpicis ipſe labor.
Quæ peream, ſi dignus eras, vt vera loquamur:
*Sed melior iuſto, quamq; mereris, * ero.* ** ego.*
Ergo te propter toties incerta ſalutis
Commentis pœnas, doq;, dediq; tuis.
Hæc nobis formæ te laudatore ſuperbæ
Continget merces, & placuiſſe nocet.
Si tibi deformis, quod mallem, viſa fuiſſem:
Culpatum nulla corpus egeret ope.
Nunc laudata gemo, nunc me certamine veſtro
Perditis, & proprio vulneror ipſa bono.
Dum neque tu cedis, nec ſe putat ille ſecundum:
Tu votis optas illius, ille tuis.
Ipſa velut nauis iactor, quam certus in altum
Propellit Boreas: æſtus & vnda refert.
Cumq; diei caris optata parentibus inſtat.
Immodicus pariter corporis ardor ineſt.
Et mihi coniugij tempus crudelis ad ipſum
Perſephone noſtras pulſas acerbo fores.
Iam pudet, & timeo, quamuis mihi conſcia non ſim
Offenſos videar ne meruiſſe deos.
Accidere hos aliquis caſu contendit, & alter
Acceptum ſuperis hunc negat eſſe virum.
Néue mihi credas in te quoque dicere famam:
Facta veneficijs pars putat iſta meis.
Cauſa latet, mala noſtra patent, vos pace mouetis
Aſpera ſummota prælia: plector ego.
Dicam nunc, ſolitoq; tibi ne deſpice more:
Quid facies odio? ſic vbi amore noces.
Si lædis, quod amas, hoſtem ſapienter amabis:
Me precor, vt ſerues, perdere velle velis.

Aut

Aut tibi iam nulla eſt ſperatæ cura puellæ.
Quam ferus indigna labe perire ſinis.
Aut, dea ſi fruſtra pro me tibi ſæua rogatur:
Quid mihi te iactas? gratia nulla tua eſt.
Elige quid fingas: non vis placare Dianam:
Immemor eſt noſtri: non potes: illa tui eſt.
Vel nunquam mallem, vel non mihi tempore in illo
Eſſet in Aegeis cognita Delos aquis.
*Tunc mea * difficili deducta eſt æquore nauis:*
Et fuit ad cœptas hora ſiniſtra vias.
Quo pede proceſſi? quo me pede limine moui?
Picta meæ tetigi quo pede texta ratis?
* *His tamen aduerſo redierunt carbaſa vento:*
Mentior ah demens. ille ſecundus erat.
Ille ſecundus erat, qui me referebat euntem:
Quiq; parum felix impediebat iter.
Atque vtinam conſtans contra mea vela fuiſſet:
Sed ſtultum eſt venti de leuitate queri.
Mota loci fama properabam viſere Delon:
Et facere ignaua puppe videbar iter.
Quam ſæpe, vt tardis, feci conuitia remis:
Queſtaq; ſum vento lintea parca dare.
Et iam tranſierã Myconem, iam Tenõ, et Andron:
Inq; meis oculis candida Delos erat.
Quam procul vt vidi: quid me fugis inſula dixi?
Laberis in magno nunquid, vt ante, mari?
Inſtiteram terræ: cum iam propè luce peracta
Demere purpureis ſol iuga vellet equis.
Quos idem ſolitos poſtquam reuocauit ad ortus,
Comuntur noſtræ matre iubente comæ.
Ipſa dedit gemmas digitis, & crinibus aurum:
Et veſtes humeris induit ipſa meis.
Protinus egreſſæ, ſuperis, quibus inſula ſacra eſt:
Flaua ſalutatis thura, merumq; damus.
Dumq; parens aras votiuo ſanguine tingit:
Feſtaq; fumoſis ingerit exta focis:
Sedula me nutrix alias quoque ducit in ædes:
Erramusq; vago per loca ſacra pede.
Et modo porticibus ſpatior: modo munera regum
Miror: & in cunctis ſtantia ſigna locis.
Miror & innumeris ſtructam de cornibus aram:
Et de qua pariens arbore nixa Dea eſt:
Et quæ præterea (neque enim meminiue, libétue,
Quidquid ibi vidi, dicere) Delos habet.
Forſitan hæc ſpectans, à te ſpectabor Aconti:
Viſaq; ſimplicitas eſt mea poſſe capi.
In templum redeo gradibus ſublime Dianæ:
Tutior hoc ecquis debuit eſſe locus?
Mittitur ante pedes malum cum carmine tali.
Hei mihi iuraui nunc quoque penè tibi.
Suſtulit hoc nutrix mirataq;, perlege dixit.
Inſidias legi magne poeta tuas.
Nomine cõniugij dicto, confuſa pudore
Senſi me totis erubuiſſe genis.
Luminaq; in gremio veluti defixa tenebam:
Lumina propoſiti facta miniſtra tui.
Improbe quid gaudes? aut q̃ tibi gloria parta eſt?
Quidue vir eluſa virgine laudis habes?
Non ego conſtiteram ſumpta peltata ſecure:
Qualis in Iliaco Pentheſilea ſolo.
Nullas Amazonio cælatus balteus auro,
Sicut ab Hippolyta, præda relata tibi eſt. * *difficilis*
Verba, quid exultas, tua ſi mihi verba: dederunt?
Sumq; parum prudens capta puella dolis?
Cydippen pomum, pomum Schœneida cepit.
Tu nunc Hippomenes ſcilicet alter eris. * *Eis*
At fuerat melius, ſi te puer iſte tenebat:
Quem tu neſcio quas dicis habere faces:
More bonis ſolito ſpem non corrumpere fraude.
Exoranda tibi, non capienda fui.
Cur, me cum peteres, ea non profitenda putabas:
Propter quæ nobis ipſe petendus eras?
Cogere cur potius, quam perſuadere volebas?
Si poteram audita conditione capi.
Quid tibi nunc prodeſt iurandi formula iuris?
Linguáque præſentem teſtificata deam?
Quæ iurat, mens eſt. nil coniurauimus illa:
Illa fidem dictis addere ſola poteſt.
Conſilium prudénsque animi ſententia iurat:
Et niſi iudicij vincula nulla valent.
Si tibi coniugium volui promittere noſtrum:
Exige polliciti debita iura tori.
Sed ſi nil dedimus, præter ſine pectore vocem:
Verba ſuis fruſtra viribus orba tenes.
Non ego iuraui: legi iurantia verba,
Vir mihi non iſto more legendus eras:
Decipe ſic alios: ſuccedat epiſtola pomo:
Si valet hoc magnas diuitis aufer opes.
Fac iurent reges ſua ſe tibi regna daturos:
Sitq; tuum, toto quidquid in orbe placet.
Maior es hac ipſa multo (mihi crede) Diana:
Si tua tam præſens littera numen habet.
Cum tamen hæc dixi: cum me tibi firma negaui:
Cum bene promiſi cauſa peracta mei eſt:
Conſiteor, timeo ſæuæ Latoidos iram:
Et corpus lædi ſuſpicor inde meum.
Nam quare, quoties ſocialia ſacra parantur;
Nupturæ toties languida membra cadunt?
Ter mihi iam veniens poſitas Hymenæus ad aures
Fugit: & è thalami limine terga dedit.
Vixque manu pigra toties infuſa reſurgunt
Lumina: vix moto corripit igne faces.
Sæpe coronatis ſtillant vnguenta capillis:
Et trahitur multo ſplendida palla croco.

Cum tetigit limen, lacrymas mortisque timorem
Cernit, & à cultu multa remota ſuo.
Proijcit ipſe ſuas deducta fronte coronas:
Spiſſáque de nitidis tergit amoma comis.
Et pudet in triſti lætum conſurgere turba:
Quique erat in palla, tranſit in ora rubor.
At mihi væ miſeræ torrentur febribus artus:
Et grauius iuſto pallia pondus habent.
Noſtráque plorantes video ſuper ora, parentes.
Et face pro thalami, fax mihi mortis adeſt.
Parce laboranti picta dea læta pharetra:
Dáque ſalutiferam iam mihi fratris opem.
Turpe tibi eſt, illum cauſas depellere leti:
Te contra titulum mortis habere meæ.
Nunquid, in vmbroſo cum velles fonte lauari:
Imprudens vultus ad tua labra tuli?
Præterij ne tuas de tot cœleſtibus aras?
Atque tua eſt noſtra ſpreta parente parens?
Nil ego peccaui, niſi quòd periuria legi:
Inq; parum fauſto carmine docta fui.
Tu quoque pro nobis, ſi non mentiris amorem:
Thura feras: proſint, quæ nocuere, manus.
Cur, quæ ſuccenſet, quòd adhuc tibi pacta puella
Non tua ſit: fieri ne tua poſſit, agit?
Omnia de viua tibi ſunt ſperanda: quid aufert
Sæua mihi vitam, ſpem tibi diua mei?
Nec tu crediderisillum, cui deſtinor vxor,
Aegra ſuperpoſita membra fouere manu.
Aſsidet ille quidem quantum permittitur ipſi:
Sed meminit noſtrum virginis eſſe torum.
Et quoque neſcio quid de me ſenſiſſe videtur:
Nam lacrymæ cauſa ſæpe latente cadunt. * quod
Et minus audacter blanditur, & oſcula rara
Accipit, & timido me vocat ore ſuam. * nomen
Nec miror ſenſiſſe, notis cum prodar apertis:
*In * læuum verſor, cum venit ille, latus.* *dextrũ
Nec loquor, & tecto ſimulatur lumine ſomnus,
Captantem tectus eijcióque manum.
Ingemit, & tacito ſuſpirat pectore, méque
Offenſam, quamuis non mereatur habet.
Si mihi, quòd gaudes, & te iuuat iſta voluptas:
Si mihi, quod ſenſus ſum tibi faſſa meos,
Si mihi lingua foret, tu noſtra iuſtius ira,
Qui mihi tendebas retia, dignus eras.
Scribis, vt inualidum liceat tibi viſere corpus.
Es procul à nobis, & tamen inde noces.
Mirabar quare tibi nomen Acontius eſſet:
Quod faciat longe vulnus, acumen habes.
Certe ego conualui nondum de vulnere tali,
Vt iaculo, ſcriptis eminus icta tuis.
Quid tamen huc venias? ſane miſerabile corpus,
Ingenij videas bina trophea tui.
Concidimus macie, color eſt ſine ſanguine, qualem
In pomo refero mente fuiſſe tuo.
Candida nec mixto ſublucent ora rubore.
Forma noui talis marmoris, eſſe ſolet.
Argenti color eſt inter conuiuia talis:
Quod tactum gelidæ frigore pallet aquæ.
Si me nunc videas: viſam prius eſſe negabis:
Arte nec eſt dices iſta petenda mea.
Promiſsique fidem, ne ſim tibi victa, remittes:
Et cupies illud non meminiſſe deam.
Forſitan & facies iurem vt contraria rurſus:
Quæque legam, mittes altera verba mihi.
Sed tamen aſpiceres vellem, prout ipſe rogabas:
Et diſcas ſponſæ languida membra tuæ.
Durius & ferro cum ſit tibi pectus Aconti:
Tu veniam noſtris vocibus ipſe petas.
Nec tamen ignores: ope qua reualeſcere poſsim,
Quæritur à Delphis fata canente Deo.
Et quoque neſcio quantũ nũc vaga fama ſuſurrat:
Neglectum queritur teſtis habere fidem.
Hoc deus, & vates, hoc & mea carmina dicũt.
At deſunt voto carmina nulla tuo.
*Vnde tibi fauor hic? niſi * q̃ noua forte reperta eſt*
Quæ capiat magnos littera lecta deos.
*Téque tenente deos, * non ſequor ipſa deorum:*
Dóque libens victas in tua vota manus.
Faſſáque ſum matri deceptæ fœdera linguæ:
Lumina fixa tenet plena pudoris humo.
Cetera cura tua eſt: plus hoc quoq; virgine factũ:
Non timuit tecum quod mea carta loqui.
Iam ſatis inualidos calamo laſſauimus artus:
Et manus officium longius ægra negat.
Quid, niſi quòd cupio me iam coniungere tecum,
Reſtat vt aſcribat littera noſtra? vale.

AD FRANCISCVM ARAGONIVM FERDINANDI REGIS NEAP. F. DOMITIVS CALDERINVS S.

MIRIFICVM eſt ſtudium meũ Franciſce, & voluntas quędam egregia in eos, qui de ſe ſpem aliq̃ probitatis, & indolem prębent, neque vllum finem facio cogitandi de ijs, quæ ad eos vel iuuandos, vel ornandos pertinere arbitror. Quod cum de omnibus facere ſoleo, tñ me id in primis debere exiſtimo ijs, q vel populis aliqñ præfuturi ſunt, vel nationũ clientelas habituri. Video.n. Platonem

Platonem philoſophoꝝ,vt ille ait,Deum cũ de ciuium ſuoꝝ educatione multa ſapiẽter,eloquentiſſimeque pcepiſſet,vnumque iuuentutis moderatorẽ complurib. ſatis eſſe monuiſſet, in filijs regis quatuor educationis magiſtros requiſiuiſſe,moribus,& doctrina inſignes. Nimiꝝ maiore cura cenſuit Plato formandũ,quod multoꝝ oculis aliqñ exhibiturus erat: nam bonus princeps tam oĩbus cõis eſt,q̃ lex ſanctiſſima & æquabili ciuiũ ſocietati accõmodata. Incredibilẽ tu regis potentiſſimi filios de te expectationẽ concitaſti, & cũ iſta ætate, veluti in tenellis arborib. floribus contenti eſſe ſoleamus tu nobis iam formatos virtutum fructus ꝓduxiſti.In quo planè declaras te paternæ gloriæ magnitudinẽ, & ſplendorẽ, nulla oĩno ex parte ignorare,cũ ad eam vel aſſequendam,qđ optabile eſt,vel ſuperandã, id qđ ipſe fortaſſe cupiat,nos certe vix ſperare audemus,tantis iam famæ, laudumque præſidijs te cõpares, & contẽdas. Hæc cũ ex alijs accipio,tũ ex Corelio,multiſque ampliſſimi, diuiniquе Principis Cardinalis tui Neapolitani neceſſarijs. Hi.n.ſiue ꝙ domi te ſæpe audiant, ſiue qđ in te pcipuam,immortalemque obſeruantiam cõtulerunt,de te mecũ & frequenter, & honorifice loquuntur,in primiſque de literaꝝ ſtudio.Quo in gñe cũ ab ineunte ætate verſatus ſim, ſtatui eſſe cũ inſtituti mei,qđ initio ꝓpoſui,tũ ſuſceptæ de te opinionis aliqd mittere, qđ per ætatem in tua iſta felici Campania aliqñ leges,non tam qdem, ꝙ hæc boni Principis animũ formare poſſint,qua relaxare.Scio .n. placere ijs, quos tecũ habes,vt vel luſibus animũ interdũ, grauiorumque ſtudioꝝ curam remittas. Vbi vero tu,aut libentius velis conquieſcere, aut honeſtius poſſis,qua in literis,habes nihil. Quod vt neque hoc tpe alienũ videatur, neque ætate tua,efficere ſtudui. Itaque accipiet à Domitio tuo hanc elucubratiunculã in Sappho Ouidij,obſcurioraque Propertij loca in qbus ſi qd præterea deſiderabis,dabis operã,vt ſciã. Ego .n.tã libenter pficiã,q̃ ſtudioſe incepi.Simul agnoſces ciuẽ tuũ Papinium poëtam, quẽ ꝓximis vigilijs oĩbus priſtinæ dignitatis,famæque ornamẽtis reſtituẽdũ curaui. Vale ex Vrbe.

DOMITII IN SAPPHO OVIDII ARGVMENTVM.

CALLIAS Methymneus nulla lucubratione nobilior fuit,q̃ interpretatione poëmatũ Alcæi,&Sapphus,tãta erãt æſtimatione eius mulieris ſcripta,qđ Papin.in pris Epicedio ſatis teſtatus eſt,cũ eã locauerit inter antiquos vates.& Strabo rẽ mirabilẽ eã appellat, nullamque in poëtice cũ ea cõferri poſſe arbitratur.dederũt qdem operã poëtice pter hãc tres Corynnæ,de qbus in Siluaꝝ cõmẽtarijs ſcripſimus,Erynna q̃ cõcubina Sapphus fuit,vt Euſtachius ſcribit. Ea Lesbia,vt alij putãt Rhodia, vel Teia, poëma cõpoſuit lingua Dorica c c c.verſib.opus abſoluit,quoꝝ dignitas cũ Homero cõtendit,in eã illud Epigrãma græcũ editũ eſt.ἐννέα τὰς μούσας φασὶν τινες ὡς ὀλιγώρως. ἠνὶ δὲ καὶ Σαπφὼ λεσβόθεν ἡ δεκάτη. Theano præterea mulier Locris Lyrica fuit, & Mœro, quæ hymnũ in Neptunũ cõpoſuit,& Charixena,& Praxilla. De Sappho hæc Suidas apud Græcos Sappho Simonis,vt alij putant Eunomini,vt alij Erigyi,vt alij Ecriti,vt alij Semi, alij Camonis Etarchi,alij nõnulli Scamãdrommi,qbus aſtipulat Herodotus,mře Clide,Lesbia ex Ereſo,Lyrica nata xlij.Olympiade,quo tpe & Alcæus,& Steſichorus,& Pitthacus,treis frẽs habuit, Larichũ,Caraxũ,Eurigiũ,Cercolæ viro Andrio ditiſſimo nupſit,cui filiã peperit Clida noĩe,amicas treis,Atthidẽ,Teleſippã,& Megarã habuit,ad libidinẽ vſa dr. Diſcipulas, Anagoram, Mileſiam,Gõgylam,Colophoniam,Eunicã Salaminiã. ſcripſit libros Lyricos nouẽ. Prima plectrũ reperit,ſcripſit Epigrãmata,Elegias,Iambos,& Nænias. Sappho Lesbia ex Mytilene, Pſaltria hæc amore Phaonis Mytilenei ex Leucade ſe deiecit, nõnulli huic carmẽ Lyricũ tribuũt.hæc Suid.græce,huius poëmata laſciua fuiſſe ĩdicat Ouid. Lesbia qd docuit Sappho; niſi amare puellas? & in Arte Am. Nota ſit & Sappho,qd.n.laſciuius illa? Horat. Viuũtque cõmiſſi calores Æoliæ fidib.puellę. Viro Cercola mortuo & Clide filia ſuperſtite relicta,ĩ amorẽ Phaonis ĩcidit,qđ Plin herbæ tribuit xxij.naturalis hiſt.vbi de centũ capita ita ſcribit. portentoſum,qđ de ea tradit,radicẽ eius alterutrius ſexus ſimilitudinẽ referre, rarã inuẽtu, & ſi viris contigerit mas:amabiles ẽt fieri,ob hoc & Phaonẽ Lesbiũ dilectũ à Sappho, multæque circa hanc non magoꝝ ſolum vanitates, ſed ẽt Pythagoricoꝝ. hæc Plin. quamuis mendoſe

in nonnullis libita ſcriptũ ſit. ob hoc Phaonẽ,& Lesbiũ dilectos Sappho,ſed ita legẽda ſunt verba Plinij,vt nos recitauimus.iteꝝ.n.dilexit Phaonem mortuo viro,ẽt Plaut.ait in milite: Nulli mortali ſcio obtigiſſe hoc,niſi duob.tibi,& Phaoni Lesbio græco denique Epigrãmate ab Antipatro Sidonio,tanq̃ decima Muſa ornat,poëmata illius extant nulla. Epiſtoſa hæc Ouid.eſt alijs Heroidũ inſerta,quod in Corynna ſua teſtatur ad Macrũ ſcribens, cum Heroidum noĩe,ſe ad viros ſcribere ait: Quodque tenens ſtrictũ Dido miſerabilis enſem Dictat,& Aoniæ Lesbis amica lyræ. & cum noĩe viroꝝ Epiſtolas finxit Sabinus poëta,Phaonis quoq; noĩe ſcripſit ad Sappho,de quo Ouid. Quam cito de toto redijt celer orbe Sabinus,Scriptaq; diuerſis rettulit ille locis.& paulo poſt, Triſtis ad Hypſipylem ab Iaſone lr̃a venit: Dat votã Phœbo Lesbis amica lyram.i.accipit lr̃as à Phaone Sappho cũ non redituꝝ,quare ſe de Leucade deiecit,atque ita amore liberata lyrã dicauit Phœbo,quã vouerat. nam ita ſcripſit, Inde Chelyn Phœbo cõia munera ponã: Et ſub ea verſus vnus & alter erit. Hęc aũt Epiſtola ab Ouid.cõpoſita affectus,q̃ mitiores ſunt,copioſiꝰ exprimit,q̃ vlla alia,nam eã locupletauit poëta ex poëmatis Sapphus,quæ molliſſima ſunt,vt ẽt de Hom.multa tranſtulit,& ex Odiſſea in Penelope,& ex Iliade in Briſeide. Tm̃ aũt abeſt,vt hãc Epiſtolam putẽ à Sappho ſcriptam,vt ẽt ſtatuam inſeri oportere,epiſtolis Ouidij,& ſtatim locandã poſt Didonẽ, nã eo ordine poëta ſcripſit,ſi quidem eius verſibus credimus paulo ante à nobis recitatis. ſed cũ alijs mollior eſſet,varietateque blandiretur,dũ ſeorſum à nonnullis ediſcitur,ſcribiturque,ſola,libelli nomen meruit,& auctoris fidẽ inuenit mulieris lugenti,cum lacrymas, & amantis decoꝝ oĩ ex parte impleat.de huius ſaltu ad Leucada,de Charaxi amore in Rhodopẽ,ſuis locis dicemus. Interea illud obſeruandum eſt,partes laſciuiores,& impudica verba huic attribui,nam ſupra muliebrẽ conditionẽ in amores ardebat,cũ non modo viꝝ perdite amouerit, ſed aliaꝝ quoque mulieꝝ tribas fuerit,hoc eſt inſultãdo illas fricaret,nam τρίβειν fricare eſt, quod apud Iuuenalẽ,& Mart.diximus,& ab Horatio maſcula Sappho appellatur,ea de cauſa,q̃uis Porphyrio eum locum interpretans ambiguendo ſcribat maſculam dici,vel ꝙ operam poëticæ dederit qđ eſt viri,vel ꝙ & tribas fuerit,qđ & ipſa ingenue fatetur,q̃uis mutatis amicaꝝ noĩb.nã, quas amauit,præcipue tres fuerunt, Atthis, Teleſippa,& Megara,ſed de his ſuo loco. Phaon in Sicilã diſceſſerat,puella amoris ignib.incenſa,& plene ardens,cũ ab illo ſe ſperni vereretur,ſtatuit ẽt capitis periculo furorem lenire demiſſo corpore ex Leucade,ſed anteq̃ illud accedat,per inconſtantiam muliebrẽ tentans,quod deſperauerat,hac Epiſt.cũ reuocare ſtudet, faciẽs abſenti inuidiã ſuæ conditionis,& calamitatis,quã oĩb.incõmodis miſerabilem oñdit dũ & voluptates oẽs ſe abieciſſe ſcribit Phaoni cauſa,in tãto dolore carmẽ nõ ſuccurrere, ſe ludibrio eſſe fratri,filiã paruã ſupſtitẽ,denique oẽs miſericordię articulos excutit,non ſexus, nõ fortunę mutatio,nõ habitus,nõ reꝝ oĩm deſpatio,nõ q̃dq̃ď mite eſt,& mouet,ꝑtermittit.

SAPPHVS PHAONI.
EPISTOLA XXI.

NVNQVID, vbi aſpecta eſt ſtudioſæ littera dextræ:
Protinus eſt oculis cognita noſtra tuis?
An, niſi legiſſes auctoris nomina Sapphus:
Hoc breue, neſcires, vnde mouetur opus?

DOMIT. *Ecquid vt

NVNQVID vbi aſpecta eſt) Principium aũt epiſt.interrogationẽ habet,& quidem figuratam,nã inſtãdi aliqñ gratia interrogamus, vt, Quouſque tandẽ abutere patientia nr̃a Catilina? non.n.illic Cic. interrogat, vt ſciat,ſed vt ita acrius vrgeat, interrogamus ẽt quod negari nõ poſſit, aut vbi rñdendi difficilis eſt rõ, aut inuidiæ gr̃a,vt illud Medeæ apud Senecã. Quas peti terras iubes? aut miſerationis, vt illud Sinonis: Heu quæ me tellus,inq̃t,quæ me æquora pñt Accipere? Denique multis figuris interrogamus. Hęc aũt Sapphus interrogatio ironiã quãdã ſub oſtendit, & infenſa Phaonis crudelitati ſui obliuionẽ expoſtulat,atque accuſat,nihil.n.aliud ſignãt quatuor primi verſus

ſus,niſi ſe iam deſeri,dum ambigunt,an ſtatim ille agnouerit literam, an neſcierit,niſi legiſſet nomen,quod.ſ.exciderat. [Littera ſtudioſæ dextra) Doctrinā ſuam indicat,cū,inqt,videres characteres tā ſtudioſe,& docte formatos,an cognouiſti eſſe epiſtolā à me? [Studioſę) Studioſi boni dn̄t,& lr̄is eruditi,mihi adeo late patere vr̄,vt diligentē in ſuo gn̄e artificem ſign̄et ſtudioſum,librarium,pictorē,atque id genus. [Sapphus auctoris).i.niſi legiſſes me eſſe eam, quæ mitteret Epiſtolam (nam ita inſcripta erat: Sappho Phaoni) penitus ignorabas, à quo mitteretur? Auctor nō eſt,qui tm̄ facit,ſed qui princeps eſt,& primus iubet,vt aliq̄d fiat,multaq́, fieri pn̄t ab aliquo,alio tn̄ auctore,qui nihil in his agat,inde illud apud Liu. frequenter, vt pr̄es fiant auctores,vt perinde accipiant,ac ſi ipſi iuſſiſſent, & ad militiā tranſlatum auctorare format,qđ eſt eligere in militiam,ex eo tractū, ꝙ niſi imperatores Senatu auctore bellum gererēt,triumphum non merebantur,cum aūt illis auctoribus bellū gerebant,quaſi auctoritati ab illis nauabant operam,& miles auctoratus ab imperatore ei operam p̄ſtabat,receptus.ſ.in munera militaria & imperatoris fidē. Inde exauctorare,diminuere eſt,& auctoramentum ſign̄at illam aſcriptionem ſimpliciter. Dabunt veniam manes Laurentij,non.n.video quare ille auctoramentum pro ſtipendio accipiat,& ne auide hæc agere videar,nō refellam oīa illius teſtimonia,vnum illud ſatis non modo infirmum eſt pro illo,ſed pro nobis firmiſſimum,quod ex Quintiliani declam. affert,nec difficilem ſane ſub illo p̄ſertim auctoramento miſſionem habuiſſe,ſed voluit gladiator viuere,dicat obſecro, an auctoramentum illic pro ſtipendio accipiatur,non.n.gladiator illic faciebat ſtipendium, ſed p̄ſtans operam vicariam obijciebatur arenæ. habuiſſet,inquit,miſſionē ſub illo p̄ſertim auctoramento .i.cum ita eſſet aſcriptus in gladiaturam,nam pro altero eum acceperat munerarius,vt parua ei videretur futura iactura,ſi iuueni miſſionē dediſſet. Auctorat ergo imperator militem,cum eum aſcribit,nam q̄dquid deinceps agit miles auctoratus,ad imperatorē refertur cui victoriā parat.ita quidq̄d ex Liuio ille affert,& Sen.ad hanc ſn̄iam nr̄am deducitur,vt in lib.noſtraꝶ obſeruationum oſtendimus. [Sapphus) Genitiuus græcus eſt. Fab. quidē in prima inſtitut. ita ſcribit. Nunc recentiores inſtituerunt græcis noībus græcas declinationes potius dare, qđ tn̄ ipſum nō ſemper fieri pōt,mihi aūt placet latinam rōnem ſequi,quouſque patitur decor. Neque .n. iam Calypſonem dixerim,vt Iunonem,q̄q̄ apud antiquos Cæſar vtitur hac rōne declinandi,ſed auctoritatem conſuetudo ſupauit.In ceteris,quę poterunt vtroque modo nō indecenter efferi,q græcā figurā ſeq malet,non latine quidē, ſed citra reprehenſionē loq̄tur, q̄b ex verbis dicimus Cæſarē fuiſſe dictuꝶ Sapphonis potius,q̄ Sapphus,ſed tn̄ hoc nō indecēter efferri ſentit Quint.vt Iouē legis apud Plaut.qđ grāmatici quoque nr̄i obſeruauerunt.

NVnquid vbi aſpecta eſt) Quia omnia ad vguem,& perquam graphice à Calderino declarantur fruſtra longus ſim,ne tn̄ nihil dicam,ſcies hanc epiſtolam,vt ceteras,ab Ouid.compoſitam,nec verſam,ſeu tranſlatam,ſed excogitatam,licet Sappho multa carmina ſcripſerit,nec eius gn̄is ſolum,quod ab ea Sapphicum dicitur,ſed & alia multa, verum quia græce,non latine ſcripſit,inſaniunt,qui hanc epiſtolam,vt eſt,ab ea cōpoſitam ſomniāt. [Num quid,) q.d.puto,ꝙ non,cum tn̄ debeat. [Vbi) .i. ſtatim,poſtquam. [Littera) Metri cauſa ſingulariter pro epiſtola ponitur,ſicut contra,nomina pro eo,quod eſt nomen, ponit. [Auctoris Sapphus:) Ergo auctor ab auctoritate cōmunis eſt generis. vnde Iuno apud Virg. Auctor ego audendi. [Sapphus.) Græcus genitiuus,quo libentius vtar,quàm latino in conſimili dictione græca. Habemus autem,vt Seru. docet ad illud vij. Æn. Luctifican Alecto,fratris caſu in vſu,genitiuum in us,& accuſatiuum,& vocatiuum nominatiuo ſimile in o. ASCEN.

Forſitan & quare mea ſint alterna requiris
Carmina: cum Lyricis ſim magis apta modis:
Flendus amor meus eſt: * elegeia flebile carmen:
Non facit ad lacrymas barbitos * illa meas.
Vror, vt, indomitis ignem exercentibus Euris,
Fertilis accenſis meſſibus ardet ager.

CArmina mea alterna,) Elegiaca,nā alternis numeris ſuccedūt heroicis in q̄bus claruerunt apud Græcos Callimachus Philetas Alexander,Ætol', Antimach',Calinus,Mimermnus,Thyrtheus Lacedæmonius.Inſtituti Elegi primum

DOMIT.
* *elegi. quoq; flebile*
* *vlla.i. nullū carmē lyricum.*

primum deflẽdo deſiderio mortuoꝝ. mox ad amores traducti, ſed nomen tñ retinuerunt à miſerabili cantu, quem olim fundebant. nam ἰκτεῖν eſt miſereri. [Lyricis modis) Nam, & ſi elegiam attigerit aliqñ Sappho, tñ lyricis numeris præſtabat. De lyricis aũt poëtis, & carmine requirere, quæ elucubrauimus paulo ante in vltimo Silu.

*Nec me pyrrhiades Methymnia déſue puellæ. Egnatius vero, Nec mihi Pyrino ſubeũt, Mnalæ, Nec me Leſiadum.

* unactorie,

Arua Phaon celebrat diuerſa Typhoidos Aetnæ:
Me calor Aetnæo non minor igne tenet.
Nec mihi, diſpoſitis quæ iungam carmina neruis
Proueniunt, vacuæ carmina mentis opus:
* Nec mihi Pierides ſubeunt, Dryadéſue puellæ,
Nec me Leſbiadum cetera turba iuuant.
* Vilis Amythone, vilis mihi candida Cydno:
Non oculis grata eſt Atthis, vt ante, meis.

[Flendus Amor) Rationem affert, quare à lyricis ad elegos tranſierit. ait.n. argumento operis ſe impelli. Poſſem, inquit, lyricis amores etiam includere, ſed lacrymis non conuenit, q̃bus elegia manare ſolet. [Elegeia flebile carmen:) Ambitus eſt recurrentis in ſe ſyllogiſmi. Tu, inquit, fortaſſe quæris, quare ſcribam elegos: amor meus deflendus eſt. Elegia eſt carmen flebile: propterea nunc mihi magis conuenit, q̃ lyricum. elegi verbum non placet, frigidum enim eſt. elegia ratione ſyllabę non offenditur: cum eodem iure alibi defendatur. Ouid. in Corinna: Venit odoratos elegia nexa capillos. & alibi: Flebilis indignos elegia ſolue capillos. [Non facit) Non ſatis eſt, nec conuenit. [Barbitos) Heſychius verboꝝ Grę corum interpres docet Barbiton eſſe genus cytharæ lyricæ, vel ipſam lyram. Pollux locat eã inter inſtrumenta, quæ manu pulſantur. Strab. vero auctor eſt nomen eſſe barbarum, nam q́ Helicona muſis conſecrarunt, Thraces fuerunt, & antiqui vates, Ephorus, Orpheus Muſęus, Thamyris, qui Baccho item Aſiam conſecrarunt in Indiam vſque, barbari, vnde multa muſica inſtrumenta barbaris numinibus deſignantur, vt nabla, ſambuca, magades, barbitos. [Barbitos) .i. vllum carmen lyricum. vario aũt genere profertur, maſculino ab Horat. Age dic latinum barbite carmen Leſbio primum modulate ciui. Fœminino ab Ouidio hic, neutro ab alijs. multis chordis fuiſſe indicat Theocritus, qui eam πολύχορδον appellat. [Ager fertilis) Plenus ſegete. [Ardet) Ardere ſolet. [Exercẽtibus) Diuerſas in partes iactantibus. [Phaõ) Nomen liberti Neroniani, cuius meminit Tranquill. [Phaon) Leſbius inſignis forma, deliciæ Sapphus: carmine tantum amicæ nobilis. [Celebrat) Tenet, & colit. [Ætnæ) Ætna mons Siciliæ notiſſimus, ſortitus nomen ab Ætna heroë, vt Caſtor ſcribit, nomine loci, cuius filium Lucius quidem temporibus Tiberi ſe ꝓfeſſus loca finitima latrocinijs infeſtauit, ſed Romam ductus pœnas dedit. Catane item oppidum Siciliæ, Ætna olim dicebatur, quod nomen incolis expulſis Hieron rex dedit. de monte nunc intelligit, ſub quo Typhoëum fulmine ictum eſſe poëtæ fabulantur. Virg. Illic dixit eſſe Enceladum. Silius: Typhoëum ſub Inarime inſula Campaniæ ponit. non ardentem ſortita Typhoëum Inarime. Lucan. Conditus Inarimes æterna mole Typhoëus. Idem Horat. Sed libet hoc loco ambigere de nr̃is ſcriptoribus, qui vbi Hom. dixit ἐν ἀρίμοις .i. in Arimis Arimos pronuncians, noſtri coniunctim cum in, præpoſitione flexerunt, Inarimen vſurpantes. Homerum vero de inſula Campaniæ intellexiſſet, vel ille locus Plinij indicat. Hom. Inarime dicta, à Græcis πιθήκουσα, non a ſimiaꝝ multitudine, vt aliqui exiſtimauere, ſed à figlinisislolioꝝ, nimirum id deſignans, qđ Str. ſcribit his verbis de Typhoëo loquens ex Arimis, vbi ſtratum dicunt eſſe Typhoëa. Quidam hanc fabulam in Sicilia fingunt, quidam Pithecuſis, preſertim, qui ſimias dicunt Arimos ab Hetruſcis vocitari. Pindarus certe in Sicilia, vt etiam Ouid. ſcribit, Typhoëum excruciari ait his verſibus. Illum Ætna vinculis fortiſſimis arctat Immenſum pater, centimanumq́; Typhoëum. Typhon vero pater Harpyiarum fuit, vt eſt apud Valerium Flaccum. [Typhoidos) Forma patronymica eſt à voce græca deducta. τύφων, vnde Typhonides, & Typhonis formatur. [Euris indomitis) Vehementibus, & ferocibus. [Arua diuerſa) Remota, & procul poſita. [Nec mihi diſpoſitis neruis) Concinnatæ cytharæ, in qua olim quatuor erãt nerui. Sed Terpander Leſbius ſeptem compoſuit, octauam Simonides, nonam Timotheus, inde diſticon in Terpandrum. Hos tibi mutari chordarum quatuor vni: Nonaque per ſeptem modulamur carmina neruos. [Iungam) Iungam cum ſono cytharæ. Amphion autem

primus

primus cum cantu cythara vſus dicitur, antea Thamyras ſine voce, qui autem ſimul canunt cum cythara pſallo cytharistæ dicuntur. [Nec mihi Pierides) Hunc locum multi negligenter fortaſſe legunt, cum tamen enarratione indigeat. hunc autem ſenſum ego eſſe arbitror, cum Sappho oſtẽdere velit ſe ad carmen non moueri vlla ex his cauſis, quibus olim ſolebat; triplicem canendi cauſam ait ſibi fuiſſe, aut cum furore poëtico ageretur, aut cum relaxans animum in ſiluis ſine curis vagaretur inter Dryadas, & Hamadryadas, aut cum puellis, quas amabat, blandiretur, quæ ſibi Theſpiadum, & Muſarum instar erant. nunc, inquit. [Nec Pierides ſubeũt) .i. furor poëticus. [Nec Dryades) .i. nec relaxatio animi in ſiluis inter Dryades prouocat me ad carmen. [Nec cetera turba Theſpiadum) Nec amicæ, quæ tertia, & reliqua carminis cauſa mihi erant, iam exhilarant aut delectant, atque ita omnis canendi ratio mihi petijt. [Pierides) Græci fabuloſiora quædam de hoc nomine tradiderunt. Strabo vero hiſtoriam ſecutus ita ſcribit, nam id planum ex locis, in quibus cultæ ſunt Muſæ, Piera .n. & Olympus, & Pĩpla, & Libetrum quondam loca fuere Thraciæ & montes, quos nunc Macedones poſſident, quique muſis. Helicona conſecrarunt, Thraces fuerunt. [Theſpiadum) Theſpias prius, inquit Str. nobilitauit Cupido Praxitelis opus ab eo ſculptum dono vero conſecrauit Theſpienſibus Glycerium meretrix, in quo plus apud me valet Pauſaniæ auctoritas, qui Phrynem id dediſſe affirmat, vt in comm. Silu. recitauimus, cum præſertim verſu græc. vulgatum: φρύνη τὸν πτερόεντα, τὸν εὔτεχνον ἔρωτα μισθὸν ὑπὲρ τεχνῶν ἀνέθετο θεσπιάσι. de quo Plin. ita ſcribit xxxvj. natur. hiſt. de Praxitele tradens eiuſdem eſt Cupido obiectus à Cicerone Verri illi, propter quem Theſpiæ viſebantur, nunc Octauiæ ſcholis poſitus. tres autem fuiſſe Muſas tantum ſcribunt nonnulli: quibus Varro aſſentitur: is enim tradit earum ſimulacra multiplicata fuiſſe, quod in ancilibus accepimus, atque ita habitas eſſe nouem. Hom. certe, & Heſiodus huic numero adſtipulantur. Homerus numerum tantum nouem proferens. Heſiodus vero addens ſingularum nomina. Alcmæon poëta cœli & terræ filias putauit, alij Iouis, & memoriæ, nobili certe pictura. Fuluius nobilior Romam eas tranſtulit ex Ambracia. [Vilis Amythone) Ingenue, hic fatetur ſe tribadem fuiſſe, & impudice amaſſe nonnullas, de quarum numero diſſentit ab eo, quod ſcribit Suidas. ille .n. tres fuiſſe ſcribit, quibus ad libidinem vſa dicitur Sappho, Teleſippam, Megaram, Atthidem, ſed duarum nomina mutantur, quas hæc appellat Amythonem, & Cydno, ille Teleſippam, & Megaram, de tertia conuenit. Nam ab vtroque Athis dicitur, quamuis per mendam ſit inuerſum, nos vero emendans ita legimus. Nec grata eſt oculis Atthis, vt ante, meis: nam ſi ita leges, Nec grata eſt oculis Atthios, ante meis, & nomen puellæ deprauas, & nullum colligit ſenſum.

A S C E N S I V S.

CArmina alterna,) Id eſt hexametra cum pentametris. [Elegia) Alij legunt, elegiaque, alij elegeia. nam duæ primæ ſyllabæ corripiuntur. [Vror, vt indomitis) Docet cur barbito .i. plectro, aut inſtrumento quouis muſico, non leuetur à curis, & lacrymis, quia, inquit. [Vror, vt ager fertilis) .i. qui denſas profert ſegetes, ardet. [Meſſibus,) Id eſt ariſtis, & ſegetibus ad meſſem perductis, accenſus, & hoc. [Euris,) Id eſt ventis illis indomitis, id eſt quaſi furentibus. [Exercentibus ignem,) Id eſt flammam: vt ſecundo Æneidos. In ſegetem veluti cum flamma furentibus Euris Incidit. [Phaon celebrat arua diuerſa) .ſ. ab aruis noſtris, quia arua. [Ætnæ Typhoidos,) Id eſt in qua Typhoëus ſepultus dicitur, ſed. [Calor non minor Ætnæo igne tenet me.) Id eſt quamuis non ſim in Ætna, non minus tamen ardeo, ſed amoris igne. loquitur autem quaſi de abſente, cum tamen ad Phaonem ſcribat, & ſi quis dicat, cum cantatrix ſit optima, nihilque animum magis leniat, quam cantica, cur non occupet ſeſe carminibus, reſpondet, carmina non amplius prouenire, quia neque. [Pierides) .i. poëtici furores. [Subeunt) .i. latenter ſubintrant pectora. [Nec puellæ Dryades) .i. Deę nemorum, quę nos ad cantum prouocent, &c. [Vilis mihi candida) .i. licet candida. [Cydno:) Et declinatur hęc Cydno, huius Cydnus, ſicut Sappho, Sapphus.

Atque aliæ centum: quas * nõ ſine crimine amaui:
Improbe, multarum quod fuit, vnus habes.
Eſt in te facies, ſunt apti luſibus anni.
O facies oculis inſidioſa meis.
Sume fidem,& pharetram: ſias manifeſtus Apollo:
Accedant capiti cornua: Bacchus eris.
Et Phœbus Daphnẽ, & Gnoſida Bacchus amauit:
Nec norat lyricos illa, vel illa modos.
At mihi Pegaſides blandiſſima carmina dictant:
Iam canitur toto nomen in orbe meum.
Nec plus Alcæus conſors patriæque, lyræque,
Laudis habet: quamuis grandius ille ſonet.

Domit. * hic

Aliæ centum,) Mille, centum,& ſexcenta ſæpe pro infinito numero accipiuntur. Cicero ad Att. ſcribens ſexcenta accepit pro infinito mille, alij ſcriptores, poëtæ preſertim, centum hoc loco Sappho, nam nõ centum, ſed multas habuit puellas Leſbias, quibus non ad libidinem vtebatur, ſed eas erudiebat cythara, ex quibus tres claruerũt inprimis eius diſcipulæ, Anaxagora Mileſia, Gongyla Colophonia,Eunica Salaminia,vt ex Suidę monumentis ante recitauimus,aut eas in quotidianam conſuetudinem,& familiaritatẽ acceperat. Horat. Et popularibus gaudente Sappho puellis omnino ita intelligendum eſt ante nominatas concubinas fuiſſe Sapphus,quas vero nunc deſignat fuiſſe diſcipulas,& ſine infamia fuiſſe amatas.Sine crimine,ſine criminatione, & reprehenſione,qua non caruit in illis tribus,hic oſtendit ſe de popularibus ſuis intellexiſſe.Improbe dicimus improbũ non tm̃ malum,ſed nimis auidũ, nec contentum ẽt re immodica.[Improbe)Qui non contentus es tanto amore meo.[Vnus habes.)Solus poſſides.[Quod fuit multaꝶ).i.affectus meos amatorios,quos in multas puellas diſpenſaueram,pudice aliàs,aliàs impudice amando in te vnum contuli, & quod multis ſatis erat,tibi vni eſſe non potuit. [Eſt in te facies,) Ætate, & forma amabilis quiſpiam eſſe põt,qđ vtrunque cum in Phaone ſit laſciua Sappho,formã,& faciem tm̃ ſuſpirat.[Anni apti luſib.) Ludos publicos dicimus numero multitudinis,& ſpectacula,ludus numero vnius pro exercitatione gymnaſtica,vt ludus palæſtræ ludus pilæ,denique ludus dr̃ cum multorũ conuẽtus ab vno eruditur ꝑceptore,vt ludus gladiatorius,ludus literarius, luſus vero ad voluptatem cõparati ſunt ſine vlla arte, & pueroꝶ proprie dñr contra vbi ars eſt, & præmium ludus appellatur,vt ludus aleæ,quaſi in ludo à ꝑceptore traditus certa diſciplina. Fabius: Nec me offenderit luſus in pueris,& eſt hoc ſignũ alacritatis,vt inq̃t,& formoſus es, & ea ætate, qua luſus non aſpernatur,vt ꝓpea ſis ẽt iucũdior.[O facies) Cũ duo ꝓpoſuerit iucunda in Phaone,alteꝶ,quo magis eliciebatur,repetit,& ingemiſcendo auget. Alibi Ouid.O facies oculos nata tenere meos. In Arte aũt Amandi luſus ineſſe oportere oſtendit.Ludendo ſæpe paratur amor.[Fidẽ).i.cytharam,fides aũt proprie cytharæ neruos ſignat, ſed pro cythara accipitur, vt ẽt à Pap. Tentat audaci fidæ Mantuanæ gaudia famæ, fidicula item neruus eſt, ſed ꝓprie, quo ad tormenta vtebantur,pro neruo ſimpliciter Tranquillus in Tiberio: Veretris deligatis fidicularum ſimul, vrinæque tormento diſtenderet. eam .n. colligationem Tiberius ad ſupplicij acerbitatem excogitauerat. Apollo aũt lyram à Mercurio accepit,vnde ẽt ad Amphionem peruenit. Horat. Mercuri (nam te docilis magiſtro. Mouit Amphion lapides canendo. [Et pharetram:) Nam hæc duo inſignia ſunt Apollinis. [Accedant capiti cornua: Bacchus eris.) Cur Bacchus cornua geſtaret & cum his pingeretur vnus Diod. ex omnibus ſcriptoribus, quos legi, probabiliorem ex hiſtoria tradidit rõnem, ita .n. in iiij. hiſt. ſcribit, Traditur Hammon galea in bellis vſus,cuius inſigne fuerit Arietis caput, ſunt qui ipſum dicant in tp̃ibus paruula habuiſſe cornua, propterea filius eius Bacchus eodem fuiſſe aſpectu, poſteriſque traditum deum hunc cornua geſtare,vnde & bacchæ,κεϱατώδεις.i.cornigeræ dñr, quod numinis perſonam imitantes cornua ſumebant.[Et Phœbus Daphnen,) Etſi,inq̃t,formæ dignitate accedis ad Bacchum & Apollinem, tñ non ſum à te ſpernenda. Nam vterque Deus puellam amauit me inferiorem. Daphnen Ladonis vt Aphthonius ſcribit filiam,vt noſtri aiunt,Penei,vt Parthenius in volumine, quod de amantibus compoſitum eſt Amyclesi filia fuit. Sed ne per vim Deus ſtupraret,Iuppiter in laurum conuertit,q̃ arbor iccirco Apol-

lini grata eſſe exiſtimatur,quoniam,vt ſcribit Plin. in Parnaſſo monte ſpectatiſſime vireat, vnde Apollo Daphnites apud Syracuſanos colebatur, vt Eſychius refert Daphne oppidum Syriæ,vt refert Strab. Daphnen præterea amauit Leucippus Oenomai filius,vt ſcribit Pauſanias,quam cum habitu muliebri cognitus in venatione ſequeretur proditus eſt ſexu ad Ladonem,dum lauaretur,& necatus à virginibus. [Et Gnoſida) Gnoſus vrbs Cretæ in plano ſita.ambitu triginta ſtadiorum emporium habuit Heraclium,Ceratiſque antea appellabatur à prælambentis fluuij nomine,regia Minois patris Ariadnes,quę rapta eſt à Theſeo,cui Oenopionem,& Staphylum peperit, vt nonnulli ſcribunt, & ne fabuloſa diu conſecter, locum tantum Plutarchi,male in latinum cõuerſum emendabimus,ne aliquis literarum græcarum ignoratione teſtimonium ex eo ſcripto accipiens,falſa aliquando,& ridicula pronunciet,qđ multis accidiſſe video,vbi in Theſeo, & Ariadna omnem græcorum ſcriptorum turbam citat,atque ita ait,τὸν δὲ δάμαζεν ἔρως ἡδὺς πανοπηΐδος αἴγλης,quem locum ita latinum facere potes.Gratus enim eum domabat amor Panopeidos Ægles.Hunc autem verſum ex Heſiodo Piſiſtratum exemiſſe ait Hereas Megarenſis, quemadmodum cõtra euocationi manium Homericæ idem inſeruit,Perithoum,Theſeumque deorum iuſtiſſimam prolem, vt id gratificaretur Athenienſibus. cum autem hæc ipſa verba quidem tranſtulerit,plane cognoſces,ſi aliquando Theſei vitam in manibus ſumes,vbi ita ſcriptum reperies, grauiter enim amore Æglidis Theſeus excutiebatur,hoc verbum vt Nerea Megarenſis refert,ab Heſiodo Piſiſtratus remouit,quemadmodum alias Homeri funeralia inuadens,Theſeum, Pyrithoumque deorũ generoſam prolem exemit,vt Athenienſibus rem gratam conficeret,mitto hiantem compoſitionem,verba inculta. nonne ſenſum totum inuertit, cum contraria tranſtulerit? omitto infinitos pene illius errores cum in hac vita Theſei tum in alijs,non enim cum accuſabo, quem nolo nominare,tu auctorem agnoſces,ſi inſpexeris inuicem, à quo Theſei vita tradu cta ſit. ſed vt ad amorem Bacchi,& Ariadnæ redeamus, omittamusque multa, quæ Plutarchus ſcribit, Diodorus tradit Theſeum eam reliquiſſe in naxo admonitum per ſomnum & quidem minis à Baccho,vt ea dimiſſa inde abiret, Bacchumque eam tuliſſe in montem, qui appellatur Dryops.Naxon inſulam prius Strongylem dixerunt,antea Diam dictam,cum ducentum annis tenuiſſent Thraces,Cares deinde occuparunt ex Lamia aducti, quibus Naxus Polemonis filius imperans pro Dia à ſe Naxon nuncupauit. Strabo Diam appellat.Ouid.Diæ telluris ad oras.alibi: Qua breuis æquoreis Dia feritur aquis.[Modos lyricos)Formæ damna doctrina emẽdat,qua potiſſimum gloriatur. [Pegaſides) De pegaſo,& Muſis lege,quæ luculentiſſime dictauimus in eum verſum Ouid. Pegaſis Oenone Phrygijs celeberrima ſiluis cum ſuperiori anno heroidas profiteremur. [Dictant) Nam muſæ mihi ſcribenti dictare carmina videntur. Dictare autem eſt enunciare,quod alius excipiat, vnde dictata nõ in literis tantum,ſed in alijs quoque artibus appellamus,vt illud,peragit dictata magiſtri, & Gladiatores meditantur dictata laniſtæ. frequentatiuum autem eſt à dico, nam quæ docemus,ſæpe inculcamus,vt penitus excipiantur,& ediſcantur. [Nec plus Alcęus)Alcæus Omphales,& Herculis filius,Alcæus Athenienſis tragicus. Alcæus comœdiæ veteris ſcriptor, à quo editæ ſunt decem fabulæ. Alcæus Mityleneus fratrem Antimenidum habuit,quem à virtute bellica laudat,oppreſſa autem patria à Tyrannis poëmata lyrica aduerſus eos edidit, quæ στασιωτικὰ,id eſt continentia ſeditionis inſcribuntur,propterea aureo plectro dignus cenſetur, elocutione magnificus, & diligens, ſed ad luſus, & amores deſcendit, cum tamen eſſet maioribus aptior, hæc ex diuerſis ſcriptoribus græcis ex Fabio accepimus. Horat. Et te ſonantem plenius aureo Alcæe plectro. [Conſors patriæque) Nam & ipſe Mitylenæus fuit. [Conſors lyræque) Et ipſe lyricus,hunc (vt ille ait) Næuus delectauit in facie pueri. [Grandius) Nam, vt diximus ex Fabio, magnificus eſt eloquentia,& grandiloquus. Sappho ſe inferiorem eſſe negat, quia ſcilicet tantum aſſequatur ſuauitate carminis, quantum ille granditate.

ASCEN.

Atque aliæ centum,quas hic ſine crimine amaui) Ergo priores cum crimine niſi ſit, Amithone,Cydno. Attis,atque aliæ centum quas omnes ſine crimine amaui, mihi viles ſunt. [O facies) Comicus dicit,O faciem pulchram,tribus enim caſibus iungitur O. cetera conſtat,dummodo norit puer.[Gnoſida) Eſſe patronymicum à patria,quod de-

clinatur hæc Gnoſis, huius Gnoſidos &c. [At mihi Pegaſides) Natura magiſtra: qua quiſque re maxime præſtat, ea ſe potiſſimum commendat, vt Sappho hic ab arte poëtica, & muſica vena. Pegaſides ſunt muſæ dictæ, quæ poëtis, & poetrijs carmina dictare, id eſt ſcribenda pronunciare m finguntur quod mortalibus ignota, aut tanquam ignota à poëtis produntur.

Si mihi difficilis formam natura negauit:
Ingenio formæ damna rependo meæ.
* Nec me deſpicias, ſi ſum vbi corpore parua,
* Menſuramque breuis nominis ipſa fero.
Candida ſi non ſum, placuit Cepheia Perſeo
Andromade, patriæ fuſca colore ſuæ.
Et varijs albæ iunguntur ſæpe columbæ:
Et niger à viridi turtur amatur aue.
Si, niſi quæ facie poterit te digna videri,

* Sũ breuis: at nomẽ, quod terras ĩpleat oẽs
* Eſt mihi mẽſurã noĩs ipſa fero

DOMIT. SI mihi difficilis) Oĩa ſingulatim diluit, quæ obijci poterant, vt non amaret, aliaque exemplis defendit, alia ratione contraria. Incipit ab eo, quod firmiſſimum eſt in aduerſario, q̃ formoſa non ſit, quod diluit, & transferẽdo crimen in naturam, quæ ſibi formam negarit, & opponendo ingenij laudem, quæ plus amari poteſt, quam ipſa forma. [Nec me deſpicias) Hic oſtendit, q̃uo rependit, & reparat, nam breuitatem formæ, famæ (vt ait) celebritate extendit, quanquam alluſio videri poteſt non debuiſſe maius corpus formari ſub biſſyllabo nomine, & tam breui, vt quod certa ratione excuſare non poteſt, ingenua quadam vrbanitate eleuet. [Candida ſi nõ ſum) Andromede Cephei Æthiopum regis filia à Perſeo, notiſſima fabula, amata eſt, & ipſa liberata nullis precibus parentum potuit retineri (vt ſcribit Hyginus) Quo minus Perſeum liberatorem ſequeretur, relata in cœlum Mineruæ beneficio, veſtigia vinculorum, quibus expoſita fuit monſtro, ætate ſua permanſiſſe ſcribit Plin. in Iope portu, vbi illud monſtrum fabuloſum celebratur, cuius oſſa Romam relata fuiſſe idem eſt auctor Alidi Ouidius, Andromedam nigris Perſeus portauit ab Indis. Andromede præterea liberta Iuliæ Auguſtæ paruitate corporis inſignis, nam duos pedes non exceſſit, & palmum. De Perſeo multa recitauimus ex græcis auctoribus in cõmentarijs Siluarum, in eum verſum. Fluctiuagus volucrem comebat Perſea Dyctis. illud adde, quod Pherecydes ſcripſit Perſeum Argos redijſſe cum Cyclopibus, matre Danaë, & Andromede vxore, & cum patrẽ ex Lariſſa accerſeret, iactu diſci eum vulneraſſe, mortuumque humaſſe ibidem: βοιώπων μεὰ πιρέλιος καὶ λίτος ἄρχοιτι, χανάν καὶ ἀνδρομάδη πέρσωοι [Et varijs albæ) Ariſtoteles in vij. de hiſtoria animalium docet, quæ animalia inter ſe amica ſint, quæ item inimica, vnde Plin. finem decimi naturalis hiſtoriæ traduxit eo capite, vbi agit de amicitijs, & inimicitijs animalium, vbi ita ſcripſit, Rurſus amici pauones, & columbæ, turtures, & pſitaci, merulæ & turdi, cornix & ardeolæ, vbi quod de turture & pſitaco ſcribit, ex ſe tradit, ab Ariſt. certe nõ accepit. Ouid. idem in Pſitaco Corynnæ omnes, quæ liquido libratis in aëre curſus. Tu tñ ante omnes turtur amice dole. Plena fuit vobis omni concordia vita. Et ſtetit ad finem longa, tenaxque, fides. Ariſt. in vij. de hiſt. anim. ita ſcribit. ἔτι δὲ ὄνος ἀπὸ ξ τίνει τι λα ἀλλὰ διὰ τοῦ τὰ μὲν πτέρας ἄλτο ψίαχ ποῖσαι. Aſinus & Spinus inimici inter ſe ſunt. & mox. & merula quoque turturẽ amat, Plin. Pſitacum dixit, quemadmodum, quod Plin. tradit eodem lib. de Egitho, & Aſino. Ariſt. de Acanthide & Aſino ſcribit, non de Egitho, cuius aliás meminit hinc Sappho oſtendit alio rum amantium exemplo ſe, quamuis nigra ſit, à Phaone candido amari poſſe, cũ aues diuerſorum generum, & coloris naturalis quadam iungantur amicitia, vt columbæ, & pauones. Iunguntur varijs .ſ. auibus, aues autem variæ ſunt pauones varietate colorem diſtincti, nam de his omnino eſt intelligendum, cum diuerſi generis coniungantur, vt etiam pſitacus & turtur quod ſequitur. [A viridi aue) A pſitaco, qui ex India mittitur viridis toto corpore, vt ſcr. Plin. torque tantum miniato. De pſitaco plura leges apud Plin. x. naturalis hiſt. eundem Ariſt. ψιτάκην appellat genere fœminino.

ASCEN. INgenio formæ) Vnde ille, Ingenio pollet, cui vim natura negauit. [Menſuram nominis) Quia biſſyllabum habet nomen, quaſi præſagio quodam inditum ſit, ſicut Hippolyto, qa equis

equis ſoluendus. vnde dici ſolet. Conueniunt rebus nomina ſæpe ſuis. [Candida ſi non ſum) Docet exemplis, quod ille. monet, qui dicit, O formoſe puer nimium ne crede colori. Alba liguſtra cadunt, vacinia nigra leguntur. [Et varijs).i.variorum colorum columbis. [Et niger à viridi turtur amatur aue) Eſt ergo turtur ſub incerto articulo epicœnum, dum auem ſignificat, nā de piſcibus dicit Plautus obuſtos turtures, genere maſculino, quod ſequemur. [Si, niſi quæ facie) Vt laudari mereatur, illum laudat à forma vultus. Quod autem bis dicit: Nulla futura tua eſt, ſic conſtruitur.

Nulla futura tua eſt: nulla futura tua eſt.
At mea cum legeres, etiam formoſa videbar:
  Vnam iurabas vſque decere loqui.
Cantabam memini (meminerunt omnia amantes)
  Oſcula cantanti tu mihi rapta dabas.
Hæc quoque laudabas: omniq́ue à parte placebam,
  Sed tunc præcipue cum fit amoris opus.
Tunc te plus ſolito laſciuia noſtra iuuabat.
  Crebraque mobilitas, aptaque verba ioco:
* Et, quod, vbi amborum fuerat confuſa voluptas:
  Plurimus in laſſo corpore langor erat.
Nunc tibi Sicelides veniunt noua præda puellæ:
  Quid mihi cum Lesbo? Sicelis eſſe volo.
* Nec vos erronem tellure remittite noſtrum
  Niſiades matres, * Niſiadesq́ue nurus.
Nec vos decipiant blandæ mendacia linguæ:
  Quæ dicit vobis, dixerat ante mihi.

DOMIT. NVlla futura tua eſt) þor pars huius verſus ſub conditione profertur, altera ſub affirmatione. Si, inquit. [Nulla tua eſt futura) hoc eſt nullā amabis. [Niſi quæ facie).i præſtantia formæ. [Poterit videri digna te).i.conuenire formæ tuæ. [Nulla futura tua eſt) Affirmando negat.i.nullā omnino amabis, nulla.n.tam formoſa eſt, quam tu, tum præcipue his verſibus laſciuiā ſuā ingenue profitetur, & ſe tribadem fuiſſe, vnde impudicos corporis motus didicerat, & illecebritatem gannitus. [Cum Lesbo) Lesbos inſula quaſi Metropolis Æolicarum vrbium nobilis Vinetis, & vini præſtantia, nomen ſortita à Lesbo Lapithæ filio, Hermete prius, Laſia, Pelaſgia, Æthiope, Ægira, Macaria denique appellata. eandem μακάριον ἕδος.i.beata ſedes, vrbem per circunductionē dixit Hom. quo loco Crates, Ariſtarchus, & Euſtathius ambigunt, quem locum poëta deſignet. Strab. in viij. Lesbon affirmat. Macar.n. inſulam tenuit ante Lesbon regem, quod etiā Diod. tradit, quamuis eum Macareum nominet, huius filiæ fuere Methymne & Mitylene, à quibus duæ in inſula vrbes cognominatæ ſunt. Patriæ aūt caritatem Sappho amori poſtponit. [Nec vos errorem) Qui errorem legūt, ſenſum non percipiunt, & planetæ cognomen ineptæ huc transferunt. Remittere eſt condonare, vt, remiſi tibi iniuriam.i.condonaui. Remittere item eſt ad negligentiam deſcēdere, vt, animum remittere dicimus, cum deponimus curas, & negligimus, cui contrarium eſt intendere, ex tranſlatione ab arcu. Monet itaque Sappho Siculas mulieres ne remiſſæ, & negligentes in errorem labantur, putantes ſoli & patriæ mutatione Phaonem eſſe ſui diſſimilem. Nam ait, idem eſt, & tam idoneus ad decipiendū, quam fuit in Lesbo, cum me decepit. [Nec remittite) Nec cōdonate errorem noſtrum. [Tellure) Quia Phaō tellurem mutauerit. [Quæ dicit nobis) Per rōnem ſubiungit. [Niſiades matres) Neſis inſula Campaniæ, cuius meminerūt Papin. & Luc. Neſeidē, ſiue Niſidē dixerūt Scyllam poëtæ. Ouid. in remed. Præterita cautus Neſeida nauita gaudet. Tu loca, quæ nimiū grata fuere, caue. vt legere poſſes. [Neſiades ma.) i Siculæ media ſyllaba p̄ ſincere ſim p̄ducta. Neſea p̄terea regio eſt iuxta Ætnā mōtana, vt Str. ſcr. Cū ergo tū dixerit ad Ætnā eſſe Phaonē, appellat mulieres Siculas, Neſiadas regione p̄xima. hæc ſnia magis placet.

* Atque vbi

* O vos

* Sicelideſq́; nurus.

ASCEN. SI nulla futura eſt tua).ſ.amica, aut cōiux, niſi ea, Quæ poſſit videri facie.i.p̄ facem digna te. [Nulla eſt futura tua) Quia nullam talē inuenies. [At me cū legeres) i.eligeres. [Cū ſit amoris opus) Cū impudicitiæ notata ſit mulier, ſatis impudice laſciuiam ſuā fatetur,

quod in muliere pudica indecorum foret. [Puellæ Sicelides).i.Sicilienſes. ſic Maro. Sicelides muſæ paulo maiora canamus &c. [Nec vos errorem.) Ordo eſt. [Nec vos ò matres Neſiades).i.quæ Neſam regionem iuxta Ætnam colitis. [Et nurus).i.ſponſe,aut matronæ Sicelides. [Remittite).i.condonate, & abolete. [Noſtrum errorem).ſ.ꝙ Phaonem amauimus,aut quem Phaon in nos commiſit. [Tellure).i.propter tellurem, hoc eſt nolite excuſare errorem noſtrum propter terram, dicentes videlicet,nos ſtulte amaſſe, quia Phaon non eſt de patria mea,ſicut eſt de veſtra,& ideo vos non errate, quæ cum in patria ſua amatis, & retinere poteſtis,quia Quæ dicit vobis, dixerat ante mihi.

Tu quoque, quæ * mõte celabras Ericyna Sicanos,
Nam tua ſum: vati conſule diua tuæ.
An grauis inceptum peragit fortuna tenorem?
Et manet in curſu ſemper acerba ſuo?
Sex mihi natales ierant: cum lecta parentis
Ante diem lacrymas oſſa bibere meas.
Arſit inops frater victus meretricis amore:
Mixtaque cum turpi damna pudore tulit.
Factus inops, agili peragit freta cærulea remo:

Domit. * immites

SIcanos immites) A Sicano rege appellatos Siculos, de quo hiſtoriã lege apud Dion. Alicarnaſſeum in j. vnde Solinus quædam accipit. Thucydides quoque in vj. hiſt. ſcribit. σικάνοι δὲ μετ' αὐτοὺς πρῶτοι φαίνονται ἐνοικισάμενοι ὡς μὲν αὐτοί φασι καὶ πρότεροι. [Immites) Crudeles in me, cũ retineant Phaonem delitias meas, nam eſt epitheton non perpetuum Sicularum, ſed conueniens præſenti affectui Sapphus. [Erycina) De felicitate templi Veneris Erycinæ,& de mulieribus eius miniſterio dicatis,diximus in cõmenta Siluarum. inuocat aũt Venerem,qm poëtæ,qui amatoria ſcribunt, ſunt in Veneris tutela. vt Plato ſcribit poëſim dicatam eſſe Muſim,ſed amorem Veneri & Papin. de Stella ad Venerem. Hic tibi plectra dedit,mitisq; incedere vates Maluit. propterea ſequitur,Vati cõſule Diua tuæ. [An grauis) Nimirum,inquit,in hanc calamitatem delapſa ſum,qm fati tenor & ſeries,quæ mala in me eſſe cœpit,non deſinit. An,non tam interrogantis eſt, quam ſuccenſentis pertinaciæ fatoꝝ. Alibi Briſeis. An miſeros triſtis fortuna tenaciter vrget? venit inceptis mollior aura meis? [Natales) Anni á ſexto,inquit,anno per mala,tanquam per articulos producta ſum. natales pro conditione ortus,& generis. Iuuen. vero pro celebritate diei natalis protulit. Palmam inter dominas virtus natalibus æquat.i.non aliter ea victoria exhilaratur,quã diei natalis celebritas. Sed plura illic léges in cõmentarijs. hic natales pro annis accipiuntur. Tot.n.dies natales celebrantur,quod aguntur anni, & victoria illa apud Iuuen. ſingulis annis,tanq̃ dies natalis,colitur. [Oſſa lecta) Seruius neſcio quis parum vtiliter ſe grãmaticum profeſſus,illud Virgilianum exponens. Oſſaque lecta cado,fabuloſum confingit morẽ. Neſcio quid ambigit. legebantur oſſa.i.cineres,cum flãma rogi ſubſederat,non ꝙ legerentur,vt ille putat,ſed colligebantur, hoc aũt verbum eſt pontificale & ex lege duodecim tabularum,lex hoc carmine ſcripta erat. Homini mortuo ne oſſa legito, quo poſt funus faciat. [Arſit inops frater) Sappho treis fratres habuit,vt ante diximus, Larycum, Eurigyium, Charaxum,qui Rhodopen meretriculam amauit. Nam Xanthus Samius Rhodopin puellã Thraciam in Ægyptum detulit, quæ antea Iadmoni ſeruierat vna cum Æſopo fabularum ſcriptore,ibique proſtrabat illecebriſque meretricijs magnum fecerat quæſtum,adeo vt Strabo, & Plin. ſcribant Pyramidem ab ea fuiſſe erectam,quod tñ Herodotus tempoꝝ rõne refellit,cũ alioquin ingentes opes illius fuiſſe concedat,teſtimoniumque afferat ex decima ab ea perſoluta verubus ad torrendos boues Delphis dicatos. Tam aũt gratæ libidinis fuit, vt in Græcia eius nomen celebre fuerit,vt poſtea Archidices,quę tñ ad illius famam non acceſſit. Charaxus cum vinum Lesbium ad Naucratim comportaret eius amore captus eſt, redemitq; in libertatem grandi pecunia tandem ipſe in patria eſt reuerſus, puella in Ægypto permanſit. Sappho (vt Strabo ſcribit) eam Doricam appellat,addens id, quod ipſe quoque fabuloſum eſſe ait,de calceo ab Aquila delato Memphim,quod ſi voles leges,in decimoquinto illius operis. [Inops) Redempta in libertatem meretricula. [Male) Turpiter, & per infamiam.

Tu

TV quoque) Implorat auxilium Veneris,cuius præclarum erat in Eryce monte Siciliæ templum,eiusque ſe vatem dicit,eo ꝙ ſæpe laſciuos cantauerit amores. Oſtendit præterea,quod & ſuperiores ferè Heroides,malorum ſuorum ſeriem,qua ſi generi ſuo ſatalem.[Sex mihi natales.)Ordo eſt.[Sex natales).ſ.dies.i.ſex anni.[Ierant) .i.tráſierant mihi.[Cum oſſa parẽti).i.patris mei.[Lecta).i collecta ex rogo.[Bibere meas lacrymas) Quas .ſ.infundi.[Ante diem).i.maturum tempus,ſicut,ſed cadat ante diem. Æn.iiij. [Quaſque male amiſit, nunc male quærit opes) Id vſu venire ſolet, vt in filio prodigo nobis depinxit Saluator.Et ideo,quia (vt dicit alibi) Non minor eſt virtus,quam querere,parta tueri,monendi ſunt iuuenes,ne ſua dilapident , aut prodigant. Ascen.

Quaſque male amiſit,nunc male quærit opes.
Me quoque quod monui bene multa fideliter, odit:
Hoc mihi libertas, hoc pia lingua dedit.
Et tanquam deſint, quæ me ſine fine fatigent:
Accumulat curas filia parua meas:
Vltima tu noſtris accedis cauſa querelis:
Non agitur vento noſtra carina ſuo.
Ecce iacent collo ſparſi ſine lege capilli:
Nec premit articulos lucida gemma meos.
Veſte tegor vili nullum eſt in crinibus aurum:
Non * Arabo noſter rore capillus olet.
Cui colar infelix? aut cui placuiſſe laborem?
Ille mei cultus vnicus auctor abeſt,
Molle meum leuibus cor eſt violabile telis:
Et ſemper cauſa eſt, cur ego ſemper amem.
Siue ita naſcenti legem dixere ſorores:
Hæc data ſunt vitæ fila ſeuera meæ.
Siue abeunt ſtudia in mores, arteſque magiſtras:
Ingenium nobis molle Thaleia * dedit.

Domit. MAle qrit) Magno diſcrimine, & in cõmodis. [Monui multa) Imo lacerauit fratrem multis carminib.nec tñ, vt ſcribit Herodotus in ij. hiſtoria cum: χάραξος δὲ ὡς λυσάμενος ῥοδῶπιν ἀπενόστησε ἐς μιτυλήνην, ἐν μέλει πολλὰ Σαπφὼ κατεκερτόμησέ μιν. [Lingua pia) Ab eo loco, qui præter ſpem dicitur, & miſerationem mouet, & fratrem trahit in odium,cũ ſibi aliter eueniſſe oſtendit, quã oportuerat. [Filia parua) Hãc peperit Cercola Andrio coniuge iam mortuo, puellãque appellabatur Clis, qđ Suid.ita ſcr. καὶ θυγατέρα ἐποιήσατο ἐξ αὐτοῦ, ἣ κλεῒς ὠνομάσθη. [Non agitur)Per interrogatione legendum eſt. nam cũ propoſuerit fortunã aduerſam in ſe pertinacẽ eſſe,enumeratis ſingulis incõmodis, quaſi probauerit, quod propoſuit, ꝑ interrogationẽ acclamat.[Nõne noſtra carina).i.noſtræ fortunæ curſus.[Agitur) .i.percellitur.[Suo curſu)Sua pertinacia,& ſerie malorum? nam ad id refertur,qđ dixerat: An grauis inceptum peragit fortuna tenorem? Et manet in curſu ſemper acerba ſuo? [Non agitur) Interrogatiue,q. d. agitur. nam etiam ita interrogamus. non feci? perinde eſt,ac ſi diceres, feci. Vel,non potui abreptum diuellere corpus? cum autem dicimus,egi negamus.[Ecce iacent) Miſericordiam mouet ab habitu. [Capilli ſparſi ſine lege) Mulieribus fortunæ miſeratio ſparſi capilli,& funebris prope dolor. [Sine lege) Incompti,& ſine ordine. [Nec premit articulos) Annulum etiam,inquit,depoſui.nam in dolore abijciebatur etiam à viris, qđ fecit omnis nobilitas,cum Cn.Flaminio Libertino patre ædilis creatus eſt,Caio Petilio cõſulis filio præterito,equites vero non annulum,ſed phaleram deponebant in mœrore publico.[Aurum in crinib.)Hom.in xvij.Iliad. ſcribit Euphorbum Panthi filium habuiſſe implicitos crines auro,& argento.Propterea Plin.dubitat an vſus auri cœperit à viris, an mulierib. cũ de viro illud Hom.affirmet,nec antiquius extet in muliere exẽplum, ipſe tñ Homeri carmen non indicat,nec nominat Euphorbũ.[Rore Arabo) .i.myrrha,qua vncti crines myrrhei dñr. Horat. Dic & argutæ properet Neeræ Myrrheũ nodo cohibere crinem.de myrrha alibi diximus. [Siue ita naſcenti) Ex diſciplina mathematicorum,qui dicunt hominem ſortiri vitam ab ineunte ætate.[Sorores) Parcæ,quæ tres ſunt notæ carmine Heſiodi, & noſtrorum con-

* Arabũ noſter do...

* facit.

conſenſu pro fatis ab Homero accipiuntur, & alibi, & vbi Alcinous ait: τρεῖς δὲ αὐταὶ ἦσαν κλωθὼ, λαχέσις, καὶ ἡ τρίτη ἄτροπος. quod Plato quoque in legibus oſtendit. [Abeunt ſtudia in mores).i.ſiue formamus mores ſtudijs, in quibus verſamur. [Thalia) Studium poëtices. Muſæ Ardalides etiam appellatæ ſunt, vt aliquid afferamus non omnibus notum, ab Ardalo Vulcani filio, qui eum ad Thoëzenios tibiam & muſas detuliſſet, eas ita appellauit. Arcades negant Erato eſſe muſam, ſed vatem fuiſſe aiunt nupſerit Arcadi Calixtus filio Ægyptij tres tantum vates colunt, Sibyllam, Herophilen, & Saben. [Fila ſeuera) Alluſio eſt ad parcas, quę vitam humanam nere dicuntur. [Seuera) Pertinacia.

ASCEN. ECce iacent) Vt cõmiſerationem excitet, recitat negligentiam cultus ſui. [Rore Arabo).i. myrrha. dicitur autem hic Arabus, a, um. & Arabs, ſed hic Gentile nomen pro patrio vſurpauit.i. pro Arabico. [Cor eſt violabile &c.) Hic patet monoſyllabum cor aliquando produci. [Siue abeunt ſtudia in mores) Quia conſuetudo eſt altera natura, ſtudendum eſt ergo quam primum rebus honeſtis, quod ſeſe non feciſſe fatetur, & dolet.

Quid mirum, ſi me primæ lanuginis ætas
Abſtulit, atque anni, quos vir amare poteſt?
Huncne pro Cephalo raperes Aurora, timebam:
Et faceres: ſed te prima rapina tenet.
Hunc ſi conſpiciat, quæ conſpicit omnia, Phœbe:
Iuſſus erit ſomnos continuare Phaon.
Hunc Venus in cœlum curru vexiſſet eburno:
Sed videt * & Marti poſſe placere ſuo.
O nec adhuc iuuenis, nec iam puer, vtilis ætas,
O * decus, atque æui gloria magna tui.
Huc ades: inque ſinus formoſe relabere noſtros,
Non vt ames oro, * ſed te vt amare ſinas.
Scribimus: & lacrymis oculi rorantur obortis:
Aſpice quàm ſit in hoc multa litura loco.
Si tam certus erat hinc ire, modeſtius iſſes,
* Si mihi dixiſſes, Lesbi puella vale.
Non tecum lacrymas, non oſcula * ſumma tuliſti,

*haud *deus, *verum vt. *Et modo. *noſtra

DOMIT. ABſtulit) Rapuit allectã in amorem, deiecitque mentem, & conſilium. [Raperes) Nã aurora Cephali, cuius amore capta eſt, rapuit: abduxitque per auras. Ouid. Lutea manè videt pulſus aurora tenebris, Inuitumque rapit. ea deſerta ad Procrin eſt reuerſus, quã inſcius interemit. nota fabula, Ouidij preſertim carmine in fine Artis. Hyginus quædam fabuloſiora addit, quàm quæ ex hiſtoria videantur. [Hunc ſi cõſpiciat) Alludit ad fabulam Endymionis, qui quoniam primus curſum Lunæ deprehendit (vt ait Plin.) dictus eſt dilectus fuiſſe à Luna, quem dormientẽ oſculabatur. huius ſepulturam oſtendi, ait Strabo, ad Latmium montem Carię in quodam antro, vbi eſt mons pediculorum, vt ſcribit Hecateus, plura de hoc in cõmentarijs Siluarum diximus. [Iuſſus erit continuare ſomnos) Curabit.n. Luna, vt ſemper dormiat Phaon, qui formoſior eſt, vt hunc oſculetur. Nimirum hunc locum accepit Ouid. ex poëmate Sapphus. nam apud græcũ ſcriptorẽ ita legitur, περὶ δὲ τῆς σελήνης πρὸς αὐτὸν ἔρωτος καὶ Σαπφοῦς ἔρως ζήλοις αὐτῷ καὶ κατέρχεσθαι πρὸς αὐτὸν τῶν νυκτῶν τὸν εἰς ἐκείμενον ὕπνον σύμεσθαι διαπαντὸς θέλει αὐτόν. [Curru Eburno) Argenteum currum tribuunt Lunæ poëtæ, quoniam illi argenteum dicatum ſit, vt ſcribit Euſtathius: eburnum Veneri. ebur autem Æthyopibus etiam in precio, qui regibus Perſidis vicenos dentes elephantorum ſingulis pendebant, vt Herodotus ſcribit, id autem fuit ccc decimo anno ab Vrbe cõd. [Huc ades) Blandientis eſt mulieris, & amanter geſtientis. [Rorantur) Guttis humectãtur: id.n. proprium eſt rorare hoc loco non dixit aſpice quãtum multa litura nã dicere ſolemus, & debemus quàm multa litura. [Hoc loco) Hac parte epiſtolæ, quæ obliterata eſt manantibus lacrymis. Plin. profectò in oculis animus inhabitat, ardent, incendũtur, humectant, cõniuent, hinc illæ miſericordiæ lacrymæ, hos cum oſculamur, animum ipſum videmur attingere, hinc fletus, & rigantes ora riui. quis ille humor eſt in dolore tam fœcundus, & paratus? Superiorẽ aũt verſum ita leges mea quidem ſententia: Non vt ames oro, ſed te amare ſinas. [Lacrymis

ob-

obortis) Inter ſcribendum exortis: ita illud Virg. de Didone, Sinus lacrymis impleui obortis, in ſermone ſcilicet. [Si tam certus eras) Accuſat ruſticitatem, ꝙ ſe diſcedens ne ſalutauerit quidem. [Lesbi puella) Hæc erat appellatio ſine vllo amoris indicio: ſaltem ſi non proprio nomine, aut amicam appellans, dixiſſes, Lesbi puella vale. [Oſcula) Et in ijs ſua eſt laſciuia, cum oſcula columbarum dixit Martialis, impudicum oſculum intellexit. nam columbæ oſculantur proprio ritu, antequam miſceantur ratio, inquit, familiaritatis hoc ordine ab te implenda fuit, vt ſalutares, tum noſtra acciperes oſcula: denique munera.

QVid mirum &c.) Purgat errorem ſuum cum laude Phaonis, tam enim illum formoſum, atque amabilem prædicat, vt non potuiſſet eum non amare, in ea preſertim ætate, qua etiam ab Aurora amari potuiſſet vt Cephalus, & à Luna, vt Endymion, & à Venere, vt Mars. [Litura) A Lino ſupinum litum corripitur, vnde & litera corripi debuit, ſed t, geminatur ſicut in quattuor, quottidie. rettulimus eadem de cauſa. [Modeſtius iſſes). i. ne potuiſſes, aut debuiſſes. [Lesbi puella) Vocatiuus eſt à nominatiuo Lesbis Lesbidos, & ita corripitur vltima, quæ genitiui caſus à nominatiuo Lesbos produceretur. ASCEN.

Denique non timui, quod dolitura fui.
Nil de te mecum eſt niſi tantum iniuria: nec te
*Admoneat, quod tu munus amantis habes.
Non mandata dedi: neque enim mandata dediſſem
Vlla: niſi, vt nolles immemor eſſe mei.
Per tibi, qui nunquam longe *diſcedit, amorem:
Perque nouem iuro, numina noſtra, deas:
Cum mihi neſcio quis, fugiunt tua gaudia, dixit:
Nec me flere diu, nec potuiſſe loqui.
Et lacrymæ deerant oculis, & *lingua palato:
Aſtrictum gelido frigore pectus erat.
*Poſtꝗ̃ ſe dolor imminuit: mea pectora planxi,
Nec puduit *ſciſſis exululare comis:
Non aliter, quàm ſi nati pia mater adempti
Portet ad extructos corpus inane rogos.

QVod dolitura fui) Nõ timui diſceſſum tuum ob quem eram dolitura. [Iniuria) Quod ſ. me deſeruiſti ad concubitum referre nõ placet, eo enim Sappho alibi geſtit, & in mœrore eius memoriam repetit. [Nec te admoneat, quod, tu munus amantis habes) Cauſam oſtendit, quare munera diſcedentibus amicis dari, accipique ſoleant: vt. ſ. ſint monumenta amici abſentis, cuius repreſentent memoriam, ſed nec tu, inquit, reliquiſti mihi aliquid diſcedens præter iniuriam: quæ ſum deſerta, nec à nobis accepiſti. quod te admonere poſſit mei abſentis. Itaque leges: admoneat, vt dicat, nec te poteſt admonere. [Amantis). i. mei munus, quod habes, nullum enim diſcedens accepiſti, ad coitum referre non placet. Quid enim ſenſus eſt? nec ego admonui te, quod tu habes munus amantis. i. coitum neceſſe eſt ſuperioribus conueniat, vbi ait, eum nihil ſibi reliquiſſe, & hic dicat eundem nihil à ſe accepiſſe, quod abſentis monumẽtum ſit. [Per tibi qui nunquam) Iurat per numina proxima qui ac primum in inuidiam obijcit. Iuro, inquit, tibi per amorem, qui nunquam longe diſcedit, vt ad id referatur, quamuis ipſe procul diſcedas, hic ſemper proximus eſt, nam ſemper amo. [Per) Eſt iurantis particulæ quæ nunquam ſine accuſatiuo effertur. nam illud Virgilianum. [Per tibi) Si qua eſt, quę reſtet adhuc mortalibus vſq; Intemerata fides, idem eſt, ac ſi dixiſſet, per fidem, ſi qua eſt &c. ſed antiqua ſimplicitate relatiuum, nomenque cõſonant. [Cum mihi) Simplicitate narrationis fidem, ꝗ̃ iuramento parauerat omni ex parte implet, nam ita narrat, vt nõ aliter accidiſſe credibile ſit. [Non aliter) Per comparationem doloris magnitudinem exprimit, & quaſi rei probatæ cumulum addit. [Pia mater) Non tñ mater, ſed quæ pia ẽt eſt, & vnice filiũ amauit. [Corpus inane) Cadauer vacuum anima. [Rogos extructos) Rogus conſtruebatur lignis cõgeſtis in vnum, vnde ſtrues lignorum dicitur, de quo hoc carmen extat legis xij. tabularum. Hoc plus ne facito, rogum aſcia ne polito. Olim in terra ponebantur mortui, ẽt apud Romanos, & poſtea, quãuis cremari inſtitutam ſit, multæ familiæ priſcum ritum ſeruabant, vt Cornelij DOMIT.

*Admonui, quod tu pignus *Aliqui legunt diſcedat, ex affectu optantis fœminæ, ac ſi dicat, qui vt nunquã diſcedat, & abeat à me opto. *Verba. *Ruptis. *Sic & in Canace, tũc demũ pectora plãxi et Medea. Protinus abſciſſa planxi mea pectora neſte. al. nero l. nec pectora plangi.

nelij Patritij,ex quorum familia nemo crematus eſt ante Syllam,qui id de ſe iuſſit,veritus ne cadauer erueretur à Marianis, nam ipſe C. Marij ſitas reliquias apud Anienem victor diſſipari iuſſerat,hoc eſt quod Plin. ſub obſcure in vij. ſcribit,apertius Cicero in legibus.

ASCEN. Denique non timui,&c.) Sic quarto Æn. Dido. Hunc ego potui tantum ſperare dolorem, & perferre ſoror potero. [Quia vt dicit diuus Gregorius, Tela præuiſa minus lædere ſolent. [Per tibi qui nunquam &c.) Iuramenta ſolent à poëtis deligi apta pſonis,& negocijs,vt nautæ per Maria,vt Palinurus: Maria aſpera iuro. Parente per ſalutem filiorum,vt Per caput hoc iuro,per quod pater ante ſolebat,viri fortes p dexteram,& hic amans per amorem,quem dixit nunquam longe diſcedere, aut quem eum ſibi præſto habet, aut quia ſubito puniat perfidos. [Perque nouem iuro numina noſtra deas) Quia & ipſa vates per muſas iurat. [Cum) Antiqui u in o vertebāt,vt voltis,vortex,vorto, ſed nunc volunt temporis cum ſcribi,cum tñ antiqui nunquam u geminarent,ſcribentes in nominatiuo ſeruos,dauos,auos &c. [Nec) Peccet,qui indifferenter,cum,ſcribat. [Planxi) .i. percuſſi.

Gaudet, & è noſtro creſcit mœrore Charaxus
Frater: & ante oculos itque, reditque meos.
Vtque pudenda mei videatur cauſa doloris:
Quid dolet hæc? certe filia viuit, ait.
Non veniunt in idem,pudor, atq; amor: oē videbat
Vulgus: eram lacero pectus aperta ſinu.
Tu mihi cura Phaon: te ſomnia noſtra reducunt,
Somnia formoſo candidiora die.
Illic te inuenio: quanquam regionibus abſis:
Sed non longa ſatis gaudia ſomnus habet.
Sæpe tuos noſtra ceruice onerare lacertos:
Sæpe tuæ videor ſuppoſuiſſe meos.

DOMIT. *Charaxes.* Gaudet,& è noſtro) Mouet miſericordiam,cum oſtendit fortunam ſuam ludibrio eſſe aduerſarijs. [Creſcit) Exhilarat,ſum aios. [Quid dolet hęc?) Verba Charaxi inſultantis ſorori,& acerbe obiurgātis amoris turpitudinē. [Filia) Ad id refert, quod dixit antea, ſe non minus dolere, quā quæ luget filium amiſſum, cui addit teſtimonium fratris. Is.n.cum videat tantum eius mœrorem, quātus in filij funere eſſe ſolet, innuens eam alia de cauſa dolere,quæ quidem turpis eſt. Non debet,inquit,tantopere angi,nec hic mœror eſt pro filia,quæ quidem viuit, hæc aũt fuit filia Cercolæ,& Sapphus. [Non veniunt in idem) Eſt pręmunitio eoꝶ,quæ dictura eſt ſententia ſimplex. eadem ſolet proferri cum rōne,vt illud. In omni certamine,qui opulētior eſt, etiā ſi accipit iniuriam,tamen quoniam plus poteſt,facere videtur, Duplex eſt,vt illud Terentianum,obſequium amicos,veritas odium parit. In oratione aũt ſententiæ ſunt tanq̃ lumina, minus crebræ apud antiquos,ſed poſtea corrupta eloquentia nimis vſurpatæ ſunt quod inuidioſe in Senecam vtputo,dixit Fabius. [Veniunt in idem) Idem non pōt pudoris hr̄e rōnem, & dare operam amori. alibi Ouid.in epiſt.Phædræ. Quid deceat nō videt vllus amans. [Omne vulgus videbat).ſ.me,& tñ ſup.ego negligebam,non.n.poteram ſeruire pudori, cum tā perdite amarem. [Tu mihi cura Phaon).i.negligo omnes,nec me eorum pudet,tui.n.amori legibus indulgeo Phaon. [Illic te inuenio) In ſomnijs ſaltem te amplector,ſomnia interpretari Plin. ſcrib. Amphictyonem docuiſſe,de qua ſcientia Chryſippus,& Antipater libros ediderunt,vt ex interpretatione antiphontis apparet,qui hæc exponebant, coniectores ſunt appellati. [Nō ſatis longa) Nam ſtatim expergiſcor. Idem Hero ad Leandrū: Me miſeram breuis hæc eũ & non vera voluptas. Quam epiſtolam non eſſe Ouidij,certa rōne docuimus, nam nec,quæ legitur Paridis ad Helenam, nec quæ Helenæ ad Paridem,nec quæ Leandri ad Hero,nec quę Herus ad Leādrum,nec quæ Acontij ad Cydippen,aut Cydippes ad Acontiū, ab Ouidio vnquam ſcripta fuit, quod ipſe aperte teſtatur, nam ad Macrum ſcribens ait ſedictaſſe literas nomine Heroidum,Helenæ,Medeæ,Canaces,& aliarum. Quod Paris, & Machareus,& quod male gratus Iaſon: Hippolytique parens: Hippolytusque legat,nomine vero virorum Sabinus epiſtola cōfinxit,quod ibidem teſtatur, Quā cito de toto redijt celer orbe Sabinus: Scriptaque diuerſis rettulit ille locis,ſi ergo prius ſcripſit Helena ex Ouid.poſteaque

eaq́ue rn̄dit Paris ex Sabino, qūo poſſunt eſſe Ouidij? nam Helena hic non ſcribit, ſed reſpō det, & Paris non reſpondet, ſed prior ſcribit, nimirum hæ epiſtolæ adulterinæ ſunt, & eodem penè ſtylo ab aliquo ſcriptæ, quo reliquæ, quæ falſo ab Ouid. referuntur.

CReſcit noſtro mœrore) Vnde Sinon Æn. ij. Hoc Ithachus velit, & magno mercentur Athridæ. Grauis .n. dolor eſt, cum mala noſtra inimicis gaudio ſunt, & nos illis ludibrio, ait ergo Charaxus. [Quid dolet) .ſ. ſoror mea, quæ meos amores olim tam ſeuere taxauit, atque vituperauit? certe non dolet mortem filiæ, quia filia viuit, q.d. agnoſco eam amore perditam. Et ſi dicat Phaon, eam ſibi dolorem feciſſe, quia non texerat amores, reſpondet: Non veniunt in idem pudor, atque amor. [Tu mihi cura Phaon) Docet vt redametur, ſe vehementiſſime amare, ita vt ſicut Terentianus Phædria à Thaide expoſtulas. Nil aliud expoſtulet, nec vigilans cogitet. Vehementis autem amoris indicium eſt, cum & in ſomnis occurrit dilectus. [Formoſo die) Quia luce nihil pulchrius, aut amabilius, & tamen quia per noctem fruitur per imaginationem præſentia amici, præfert noctem diei. legendū puto formoſo, non formoſa, non ꝙ diem etiam nocti condiſtinctum non inueniam in fœmi nino genere. Nam Maro dicit lib. v. Poſtera cum primo ſtellas orientem fugarat Clara dies &c. Sed quia vnius vocalis ſic vitatur concurſu. ASCEN.

Oſcula cognoſco: quæ tu committere linguæ,
  Aptaque conſueras accipere, apta dare.
Blandior interdum: veriſque ſimillima verba
  Eloquor: & vigilant ſenſibus ora meis.
* Vlteriora pudet narrare: ſed omnia ſiunt:
  Et iuuat: & ſine te non licet eſſe mihi.
At cum ſe Titan oſtendit, & omnia ſecum:
  Tam cito me ſomnos deſtituiſſe queror.
Antra, nemusq́; peto: tanq̄ nemus, antraque ꝓſint:
  Conſcia delitijs illa fuere meis.
Illuc mentis inops, vt quàm furialis Erichtho
  Impulit: in collo crine iacente feror.
Antra vident oculi ſcabro pendentia toſo.
  Quæ mihi Migdonij marmoris inſtar erant.
Inuenio ſiluam: quæ ſæpe cubilia nobis
  Præbuit: & * multa texit opaca coma.
Sed non inuenio dominum ſiluæque meumque.
  Vile ſolum locus eſt: dos erat ille loci.
Cognoui preſſas noti mihi ceſpitis herbas:
  De noſtro curuum pondere gramen erat.
Incubui: tetigiq́ue locum, qua parte fuiſti:
  Grata prius lacrymas combibit herba meas.
Quin etiam rami poſitis lugere videntur
  Frondibus: & * nullæ dulce queruntur aues.
Sola virum non vlta * pie meſtiſsima mater

ORa vigilāt ſenſib. meis) Non aliter, inquit, loquor, & exprimo, qđ ſentio, quam ſi vigilarem nam reliqua corporis ſopita, os vigilat ad uerba exprimenda. [Senſibus) Senſus, & ſenſa dixerunt antiqui, q̄ animo concipimus, auctor Fabius. [Titā) Sol à Titea mr̄e, vt nōnulli putant. Idē Hyperion à pr̄e Hyperione, auctor Diod. [Antra, nemusq́ue) Per cōmemorationem loci miſerationem facit, qui locus frequentiſſimus eſt apud Virgil. [Proſint) Lenire poſſint deſiderium meum. [Inops mentis) Amens. [Erichtho) Magna celebrata etiam carmine Luc. Incantatione potentiſſima, ante idem nomen ab Ouid. vſurpatum. [Pendentia) Sublimia. [Inſtar) Non minoris precij apud me erant. [Marmoris Mygdonij) Mygdonia Phrygiam terminat à meridionali latere vnde Mygdoniū pro Phrygio accipimus. Papin in ſiluis de Tithono. Mygdonij, Pilijq́ue ſenis marmor item Mygdonium Phrygium intelligimus, quod precij magni erat, & idem Sinaticum dicebatur. de hoc plura ſcripſimus in cōmentarijs Siluarum. Mygdoniam item coniungit Plin. cum Macedonia. erat præterea lapis Phrygius gleba, quædam pumicoſa, quæ vrebatur perfuſa vino apta tingendis veſtibus DOMIT.

Vlteri pudet hic narrare

* multis preſſit opaca comis.

* mille

* prim

veſtibus. Sappho marmorijs Lesbij non meminit. nam id liuidius erat, verſicolores maculas habens. [Coma) Multis frondibus, translatio eſt gratiæ pulchritudinis. [Dos erat) .i. p̄cium loci. [Grata prius) A mutatione fortunæ excitat miſericordiam. [Poſitis frondibus) Huius carminis hic mihi ſenſus videtur, omnia mœrent: & ſilua, quæ in doloris indicium frondes depoſuit, & aues, quæ ne vocem quidem emittunt conquerendo calamitatem noſtram, vt eo ſilentio maior dolor deſignetur. Sola reliquæ aues ſilent, ſola Philumela conqueritur, dolēs .ſ. ꝙ virum Tereum non potius interfecerit, quam Ityn filium, eundem Itylum appellat Catullus? Qualia ſub denſis ramorum concinit vmbris Daulias abſumpti fata gemens Ityli. Varro, & noſtri omnes aiunt Philumelam verſam eſſe in luſciniam, & prognē matrem Itys in hirundinem. Ouid. hic accipit Prognē verſam eſſe in Philumelam, quod prætereaGræci nonnulli tradunt, & Probus grammaticus in Buc. Virg.

ASCEN. COmmittere linguæ) Vt.ſ. laſciuius exequatur, quæ confeſſio in fœmina pudica indecora eſſet. [Conſueras) Pro conſueueras, nec verſus patitur, vt conſueueras legatur. [Omnia fiunt) Etiam coitus. [Antra, nemusque peto tanq̄ nemus) Sic Maro in Buc. Iam mihi ꝑ rupes videor, lucosque ſonātes Ire liber Partho torquere Cydonia cornu Spicula, tanq̄ hæc ſit nr̄i medicina furori. [Vt quā) .i. vtpote, quam furialis Erichtho .i. venefica, & incantatrix illa, aut illius ſimilis impulit. [Scabro tropho) Sic in Georg. Et trophus ſcaber, q̄ qa ſcaber, & aſper eſt, purgādis vaſis cōuenit. [Inſtar) .i. in ſtatū, & valorē, aut æqpollentiā. [Marmoris Mygdonis) .i. Phrygij. [Multa coma) .i. frondē q̄ arboꝝ coma eſt. [Dos loci) .i. decus, & precium. [Quæruntur) .i. querulam vocē edunt. [Dulce) .i. dulciter, ac cum dulcedine, vt mirum ſit etiam querelas in auibus ſuaues eſſe, ſicut lacrymæ in formoſo vultu decore.

Concinit Iſmarium Daulias ales Ityn.
Ales Ityn, Sappho deſertos cantat amores:
Hactenus: * vt media cetera nocte ſilent.
Eſt nitidus, vitreoque magis per lucidus * amne,
Fons ſacer: hunc multi numen habere putant.
Quem ſupra ramos * extendit aquatica lotos
* Vna nemus: tenero ceſpite terra viret.
Hic ego cum laſſos poſuiſſem flebilis artus:
* Conſtitit ante oculos Naias vna meos:
Conſtitit: & dixit, * quoniam non ignibus æquis
Vreris: Ambracia eſt terra petenda tibi.
Phœbus ab excelſo, quantum patet, aſpicit æquor:
Actæum populi, Leucadiumque vocant.

* & — * amnis. — * expendit, alijs expādit — * Vnda — * Ante oculos viſa ē Nais adeſſe meos. In alijs ſic legitur. Formoſus puer eſt viſus adeſſe mihi. — * quid/ nūc, vel, quæ nūc

DOMIT. DAulias ales) Thucidides ij. hiſt. ſcribit. Tereum imperium tenuiſſe in Phocide, vnde (vt ait) Philumela à multis poëtis Daulias cognominata eſt. Daulia autē appidum appellatum eſt a denſitate arbuſtorum, nam δαῦλον dēſum ſignāt. Homerus non Dauliam, ſed Daulida ſcribit. Strabo Thucididi aſſentitur ſed eū varia ſenſiſſe, putat. ait enim illum ſcribere rem geſtam fuiſſe ad Megaram, In quo veniam dabit ſi Thucydidis verbis refelletus, is enim ita ſcribit in ſecundo hiſtoriarum, ἀλλ' ὁ μὲν ἐν Δαυλίᾳ τῆς Φωκίδος νῦν καλουμένης γῆς ὁ Τηρεὺς ᾤκει τότε ὑπὸ Θρᾳκῶν οἰκουμένης. Et in carmine ad Liuiam, Talis in vmbroſis mitis, nunc denique ſiluis Deflet Threicium Daulias ales Ityn. [Non vltra prius) Quòd potius non interfecerit Tereum maritum, quam Ityn filium. [Hactenus vt media) .i. vſque ad mediam noctem, donec omnia ſilent. [Numen) Genium, qui tam loci, quam homini Deus eſt. [Lotos) Arbor in Africa inſignis, de qua Plinius multa. eius fructu veſcuntur Africæ populi Lotophagi inde nominati. obliuionem is cibus facit, inde diſcedendi, quod nonnullis ſocijs ſuis accidiſſe Vlyſſes refert apud Homerum, eadem aptiſſima eſt tibijs, inde apud Propertium, Silium Italicum, Marcialem, Loton pro tibia expoſuimus. Lotos item (vt idem ſcribit) herba, quæ ſubnaſcitur deorum voluptati, eandem dixerunt fabam græcam. De ſex lotis, quæ in ædibus Craſſi erant, vnde nobile illud iurgium cum Cn. Domitio refertur, diximus in commentarijs ſiluarum. [Aquaticam) Quæ gaudet aqua. alibi Ouidius, Annicolæque ſimul ſalices, & aquatica lotos. [Vna nemus:) Id eſt ſo-

la

la Lotos facit nemus ramis ſuis. [Phœbus) Ad templum actiacum, quod in ſinu ambracio eſt, petra prærupta eſſe ferebatur, vnde qui ſe demitterent in mare, amoris flāma leuarentur, id egit prima Sappho, vt ex Mænandri teſtimonio Strabo affirmat. nam Mænander ita ſcribit, præruptam nacta in tranſitu petram Cupidinis œſtro percita è ſummo præceps ruit ex animi tui ſententia rex imperioſe. Alij Cephalum Athenis profugum, Deionei filium tyrānum Acarnanum captum amore Ptaolæ Deionei filiæ, primum id egiſſe autumant. Ouidius Deucalioni id tribuit, mos certe patrius Leucadis manſit, vt in Apollinis ſacrificio ſontem aliquem è ſpecula deijcerent, auertendæ numinis iræ gratia, ſed pennas addebant, multiſque nauiculis cadentem conabantur excipere, vt ita ſeruatum, & incolumen extra patrios fines mitterent. [Phœbus) Ex templo ſuo. [Actæum) A littore: Actiacum à promontorio. leges plura de hoc apud Strabonem, & Plutarchum, Plinius ita ſcribit, acarnania ante Curetis, & in ora ipſa colonia Auguſti, actium cum, templo Apollinis nobili, ac ciuitate libera Nicopolitana. & paulo poſt, Leucadia ipſa peninſula quondam Neritus, huius ante meminerat Homerus ex perſona Laërtis, & affirmauerat Strabo.

Sola) Ordo eſt. [Sola Daulias ales).i.auis, videlicet Progne, ſm hunc locum, exiſtens mater mœſtiſſima. [Non vltra prius virum).i.quia non prius animaduertit in virum, quam filium illi epulandum occiderit. [Concinit).ſ.querula. [Ityn).ſ.filium. [Iſmarium).i.Thracium. [Ales Ityn) ſup.decantat, ab inferiore zeugma. Eſt nitidus, vitroque magis per lucidus amnis) Per phantaſiam dicit ſibi ad fontem decumbenti apparuiſſe formoſum puerum, videlicet Cupidinem, ſeu amorem cohortantem, vt ſe præcipitem daret de rupe in mare Ambracium, quod etiam feciſſe legitur amoris impatientia. Fingitur autem is locus eius naturæ, vt qui ſe illinc præcipitem dederit cura leuetur amorum, quod re vera hic contingit, qui ſibi necem concitant, quia mors vltima cura rerum eſt. ASCEN.

Hinc ſe Deucalion Pyrrhæ ſuccenſus amore
Miſit: & illæſo corpore preſſit aquas.
* Nec mora: iuſſus amans tetigit lętiſsima Pyrrhę
Pectora: Deucalion igne leuatus erat.
Hanc legem locus ille tenet: pete protinus altam
Leucada: nec ſaxo deſiluiſſe time.
Vt monuit: cum voce abijt. ego territa ſurgo:
Nec grauidæ lacrymas continuere genæ.
Ibimus ò Nymphe: monſtrataque ſaxa petemus:
Sit procul inſano victus amore timor.
Quidquid erit, melius q̃ nunc erit: aura ſubito:
Et mea non magnum corpora pondus habent.
Tu quoque mollis amor pennas ſuppone cadenti:
Ne ſim Leucadiæ mortua crimen aquæ.
Inde chelyn Phœbo, communia munera, ponam:
Et ſub ea verſus vnus & alter erit.
Grata lyram poſuit tibi Phœbe * poëtria Sappho:
Conuenit illa mihi: conuenit illa tibi.
Cur tamen Actiacas miſeram me mittis ad horas?
Cum profugum poſsis inde referre pedem.
Tu mihi Leucadia potes eſſe ſalubrior vnda:
Et formæ meritis tu mihi Phœbus eris.

Nec mora) Et ſtatim. [Lætiſſima Pectora.) Quæ prius contēnebant amantē.i.viciſſim Pyrrha cœpit amare Deucalionē iam vacuum flamma, vnde ipſa torquebatur. [Abijt cum voce).i.ſiluit, nec poſtea vſquā apparuit. [Timor) Deijciendi ſede ſaxo. [Quidquid erit) Non vult ſibi ominari mortem, ſed tñ eam poſtponit præſenti calamitati. [Aura ſubito) Per auerſionem miſericordiam mouet, cum & abſentes appellant, & non reſpōſuros. [Subito) Corpus tū demittetur. [Et mea non magnū) A poſſibili ſeu facili ſuadet, potero, inqt, ſuſtineri, nam corpus leue eſt, & ſum parua. [Tu quoque mollis amor) Cupidinem inuocat, non tam numē propitium, q̃ ad hiſtoria alludens, de qua ante dictū eſt. nā Leucadij cum ſontem demittebant, adebant pennas, ne caſu periret. [Ne ſim crimen aquæ Inuidia, & infamia. [Mortua) ſi moriar. DOMIT.

* Nec mora, verſus amor fugit lentiſsima merſi.

* poëtica

An potes ò ſcopulis, vndaque ferocior illa,
Si moriar, titulum mortis habere meæ?
* Ah quanto melius iungi mea pectora tecum,
Quàm poterant ſaxis præcipitanda dari.
Hæc ſunt illa Phaon: quæ tu laudare ſolebas:
Viſaque ſunt toties ingenioſa tibi.
Nunc vellem facunda forem: dolor artibus obſtat:
Ingeniumque meis ſubſtitit omne malis.
Non mihi reſpondent veteres in carmina vires:
Plectra dolore * iacent: muta dolore lyra eſt.
Lesbides æquoreæ, nupturaque nuptaque proles:
Lesbides Aeolia nomina dicta lyra:
Lesbides, infamem quæ me feciſtis * amatæ:
Deſinite ad citharas turba venire meas.
Abſtulit omne Phaon: quod vobis ante placebat:
Me miſeram, dixi * quem modo penè, meus.
Efficite vt redeat: vates quoque veſtra redibit.
Ingenio vires ille dat, ille rapit.
*Ecquid ago precibus? pectuſq; agreſte mouetur?
An riget? & Zephyri verba caduca ferunt?
Qui mea verba ferunt, vellem tua vela referrent.
Hoc te, ſi ſaperes, lente decedat opus.
Siue redis: puppique tuæ votiua * paramus
Munera: quid laceras pectora noſtra mora?

*At.
*iacent.
*amare.
*Quàm
*Ecquid ego hæc precibus
*parantur.

Si moriar. [Inde Chelyn Phœbo) Chelyn citharā dixerunt, qm̄ ἐκ χελώνης .i. teſtudine primum eam formauerit Mercurius, vnde & teſtudo dr̄. hi aūt duo verſus dum parum intelliguntur erroris cauſam præbuerunt nōnullis legentibus Ouidij verſum ad Macrum, vbi cū de Sabini epiſtola ſcriberet nomine Phaonis ad Sappho ita ait. Dat votam Phœbo Lesbis amica lyram. i. Sappho accepit literas a Phaone eum non rediturum, propterea ſe deiecit ex Leucade, & amore liberata dedit lyram Apollini, quam ei nū cupauerat: his. ſ. duobus verſibus. [Cōmunia) Conuenientia mihi, & Phœbo. Poëtica à græcis ποιητεία dr̄. ab Herodoto ita ſcribitur, ὡ μέλη σάπφω πολλὰ κατυμερτὸ μνσώιν. [Grata) Quòd tuo nomine ſeruata eſt incolumis, & amore liberata vates tua. [Lyram) Primus fecit Mercurius, vt ante diximus, quam tradidit Orpheo, ex teſtudine, vt Eratoſthenes ſcribit auctore Hygino. Ea relata eſt in cœlum mortuo Orpheo fauore Apollinis, quem plurimum apud inferos laudauerat, & voluntate Iouis, quid id conceſſit Calliope filiæ, matri Orphei. [Lesbides æquoreæ) Et hac appellatione miſerationē mouet, dum ſe veteri voluptate carere oſtendit, & iucūdam olim conſuetudinem abdicat, auxit affectum compoſitione, vno verbo ſæpe repetito, quod nō modo ad lacrymas facit, ſed ad indignationem aliqñ. [Æquoreæ) Inſulares. appellat aūt prius diſcipulas, quas olim erudiebat, in his tres claruerunt, vt ante diximus deinde eas, in quarum amore infamia libidinis non caruit, de quibus Suidas πρὸς ἃς καὶ διαβολὴν ἔσχεν αἰσχρᾶς φιλίας. [Æolia lyra). i. Lesbia, nam Lesbos inſula Æolica eſt, immo Æolicarum fermè vrbium Metropolis, vt ſcribit Strabo, qui auctor eſt Æolicam gentem magnam fuiſſe, & per totam fermè Græciam euagatam, & Dionyſius Æolidam inſulam appellat Lesbon, vnde & lingua Æolica originem ſortita eſt. [Lesbides infamem) Nunc concubinas ſuas appellat Teleſippam, Megaram, & Atthiden. ita lege hunc verſum: Me miſeram dixi, quam modo penè meus, vt coniungas, quam penè dixi meus Phaon, & nō quem. [Pectus ne agreſte?) Pectus frequenter pro animo apud poëtas, caput pro vita, caput autem aperiri aſpectu magiſtratum, non venerationis cauſa iuſſerunt antiqui, ſed, vt Varro auctor eſt, valetudinis, quo firmius conſuetudine ea fieret. Plinius idem repetit. quod autem cauſa valetudinis fuit inſtitutum, ad venerationem traduximus. Plutarchus vero in quæſtionibus ad hiſtoriam hoc refert. Nam quærit. διὰ τί τοὺς θεοὺς προσκυνοῦντες ἐπικαλύπτονται τὴν κεφαλὴν τοῖς δὲ ἀνθρώποις ἀξίοις τιμῆς ἀπαντῶντες κἂν τύχωσιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχοντες θοιμάτιον: ἀποκαλύπτονται, cur qñ vero incidunt in homines veneratione dignos, ſi etiam forte opertum habuerint, caput aperiunt? denique ait inſtitutum, vt ita Deos veneremur,

remur,vt oſtendit Seruius in tertio Æneidos de Ænea,qui inter ſacra caput operuit ne Diomedem hoſtem videret,quando autem hoc Deorum ſit,homines contra aperto capite venerantur,ne eodem cum dijs honore cenſeri videantur.Caſtor addit,neſcio quid Pythagoricū, quod illic,leges quando voles.[ſi ſaperes)Si humanitatem,& rectum officium retineres,me noſſes delitias tuas.[Siue redis).i.ſi cogitas de reditu.[Votiua munera) Soteria.[Ratem) Vt ex parte totum intelligamus,vel ex ſpecie genus,vel ex præcedentibus ſequentia,liberius eſſe poëtis,quam oratoribus,nam oratores mucronem quidem dicunt pro gladio, & tectum pro domo,non tamē puppim pro naui,vel abietem pro tabellis,nec ferrum pro ſpiculo, nec quadrupedem pro equo.

IBimus ò nymphæ) Nam ad fontem dormiens id dixit,vbi nymphæ ſemper eſſe putātur. Et ſi dicatur dubius eſſe euentus rei,cum & necari vero ſimilius,quàm leuari curis,ſit,reſpondet. [Quidquid,erit,melius,q̄ nunc erit)Quia etiam mori melius erit,q̄ in tali cura viuere. ſed ex Homero Virg. vj. Æn. de ijs,qui ſeſe interemerunt,dicit cum admiratione, Quam vellent æthere in alto Nunc & pauperim,&duros perferre labores.[Fata obſtant &c. [Hæc ſunt illa Phaon).ſ.pectora.[Subſtitit) .i.repſſum eſt,alludit ad venam eloquij,quæ fluere ſolet,ſed malis repreſſa eſt,vt ſubſtet.[Veteres in carmina).i.ad carmina conficienda priores,ac ſolitæ vires.[Lesbides).i.mulieres ex Lesbo,appoſitorie.[Nomina dicta) Lęta,& Laudata.vt,Prima dicte mihi ſumma dicende camœna &c.[Me miſeram)Minor eſt excandeſcentia,quam ſi dicat ò me miſeram.Ordo tamen eſt.[O me miſeram) Aut miſeram.i.miſerandā me cenſeo.[Quam).i.quantum putas.[Pene).i.quaſi.[Dixi meus).ſ.Phaon abſtulit.[Efficite vt redeat).ſ.Phaon.[Ecquid ego)Sup.precor,vt ſit.[Quid).i.ad quid? ego hæc precor.[Hoc opus) .ſ. redire. [Lente) .i. pigre,& tarde ad reditum. ASCEN.

Solue ratem: Venus orta mari,mare præſtat amāti:
  Aura dabit curſum: tu modo ſolue ratem.
Ipſe gubernabit reſidens in puppe Cupido:
  Ipſe dabit tenera vela, legetque manu.
Siue iuuat longe fugiſſe Pelaſgida Sappho:
  (Non tamen inuenies, cur ego digna fuga.)
O ſaltem miſeræ crudelis epiſtola dicat:
  Vt mihi Leucadiæ fata petantur aquæ.

VEnus orta mari)Ita Hero, Qđ timeas nō eſt, auſo, Venus ipſa fauebit:Sternet & ęquoreas æquorē nata vias.Ex Ioue venus creata eſt,& gr̄ę Lucina,Diana,eiusq; tutelæ data eſt matura virginū ætas, multa in nuptiarum ritu à locis,quæ tenuit Erycina,Paphia, Syria,Cytherea dicta, ex maris ſpuma nata dicitur. notiſſima fabula. ſed cū quatuor Veneres tradiderit antiquitas,hæc eſt ſecunda,quā exeuntem mari ἀναδυομένην appellatam inſigni laude pinxit Apelles, quā tabellā Auguſtus in delubro patris Cæſaris dicauit.[Pelaſgida)Nam pelaſgi (vt Ephori,Heſiodi Homerique teſtimonio docet Strabo) Per vniuerſam ferme Græciam vagi,& errabundi rem militarem exercuerūt, locis,in quibus fuerunt, nonnullis dederunt nomina. Nam Peloponneſus Pelaſgica ab his dicta eſt. Argos item Pelaſgicum,& Lesbos Pelaſgica. Plinius tn̄,cuius verba ante recitauimus: Pelaſgiam ſcribit,ijdem ab Athenienſibus appellati ſunt πελάργοι,immutata litera.i.ciconiæ,ob aſſiduos errorȩs,ijdem aliquando fuerunt in Italia,quod Strabo refert, & affirmat Dionyſius Alicarnaſeus.Genus aūt duxerūt ex Arcadia ex Pelaſgo filio Iouis,& Niobes.[Iuuat) Seu tibi conſiliū eſt.[Fugiſſe pelaſgida Sappho).i.Sappho Lesbiam. [Non tn̄ inuenies) Hic totus verſus per interpoſitionem legendus eſt, atque ita coniungendum ſi iuuat fugiſſe Sappho,O ſaltem crudelis epiſtola dicat.[Fata) Miſerabiliter ſaltum Leucadium iam,fatum, & mortem ſuam appellat,& ſi Straboni credimus,inde ſe deiecit, quod & Ouidius innuit eo verſu,quē paulo ante recitauimus,Dat votam Phœbo Lesbis amica lyrā. Claruit aūt cū Alcæo Olympiade ante Tarquinij Priſci arcum ædificatum,vt Euſebij recenſent tēpora. Vale. DOMIT.

FVgiſſe Pelaſgida Sappho,q nerciūt græca in o hr̄e accuſatiuū in on legūt Sappho,ſed & Sapphon, & Didon in accuſatiuis legimus. [Siue iuuat.) Ordo longus eſt,ſiue redis &c.[Quid laceres &c.)i.cur nō cito redis,ſi rediturus es. Siue iuuat fugiſſe Sappho Pelaſgida, ASCEN.

laſgida).i.græcam mulierem.[Longe).i.ſiue nunquam rediturus abijſti.[O) Optantis eſt.i. vtinam.[Epiſtola).ſ.tua,qua meis literis reſpondebis.[Dicat ſaltem miſeræ).ſ.mihi,vt,Saxa aquæ.[Leucadiæ).i.præcipitia maris Leucadici.[Petantur mihi) Vt.ſ.ſic finiam aut amores, aut cum amoribus vitam.Et ita orarorıæ ſummum, & grauiſſimum pondus votorum in fine ponit,vt ipſum memorem commiſerari faciat. Hæc ſunt, quæ epiſtolas Ouidianas quanta potui breuitate,& commoditate annotaui.

GEORGII MERVLÆ IN EPISTOLAM SAPPHVS CONTRA DOMITIVM ANNOTATIONES.

QVID igitur petulans & nimiæ licentiæ literator primum damnat? Nē pe quod Franciſcum Philelphum in Sapphus vita declaranda ceu græca ignorem,ſecutus fuerim, ſed quod mihi vitio obijcit, id laudi maxime duco,neque enim gloria ſua defraudandi ſunt præceptores noſtri,quoties vera docent. Sed minime miror, ſi omnium ingratiſſimus eius me accuſat,in quo ſe plerunque iactare ſolet. Quid? quod planè hic ignorat, quorſum Franciſci Philelphi teſtimonium ſpectet. illud etiam deprehendiſſe ſe dicit, ꝙ filiam non filium ex Cercola Sappho genuerit, me vero pro filia filium ſcripſiſſe, quaſi non hoc ſit frequens impreſſorum vitium,quo modo præpoſteras & inuerſas,modo alias pro alijs literas collocent. Quā hominum indulgentiam, ne dixerim inſcitiam, vix diligens præfectorum, & corrigentium cura emendare poteſt. Vnum tamen eſt, quod velut ignotum, atque abſtruſum, cognouiſſe atque eruiſſe dictitat tu per his verſib. [Nec mihi Pierides ſubeunt,Dryadesque puellæ,Nec me Theſpiadum cetera turba iuuat.)Hoc eſt triplicem cauſam dicendi,cum aut furore poëtico ageretur,aut cum relaxans animum in ſiluis ſine curis vagaretur inter Dryadas, & Hamadryadas,aut cum pueris,quos amabat,blandiretur, qui ſibi Theſpiadum & muſarū inſtar erant: Nunc,inquit, nec Pierides .i. furor poëticus, nec Dryades .i. relaxatio animi, in ſiluis inter Dryades prouocant me ad carmen, nec cetera turba Theſpiadum,nec amicæ,quæ tertia & reliqua carminis cauſa erant,me delectant,Næ literator egregie de penitiſſimis (vt aiunt) muſarum antris hunc ſenſum eduxiſti.dic quæſo, an non plena ſunt huiuſmodi dearū appellationibus carmina? ex quibus in tales allegorias quidquam trāsferre,vt ab Euſtathio traditum eſt,parum conueniens ſenſit Ariſtarchus, quam nimiam grammaticorum diligentiam, vtpote odioſam, Seneca & Quintilianus in Didymo damnauerunt. porro quàm contentioſe & inſulſe oppugnas ſuper hos verſus interpretationē noſtram? [Et varijs albæ iunguntur ſæpe colūbæ: Et niger à viridi turtur amatur aue.) Nam cum vim huius comparationis ex præceptis Varronis excuſſerim, hoc eſt per varias aues genus illud agreſte columbarum accipi,quod ferè eſt albo vario,niteris per abſurde nimis,atque illepide probare per varias aues pauonem intelligi,parum conſiderans,ſi de colūba & pauone intelligeretur,à puella inſipidam, & parum efficacem comparationem fore quippe quæ nec ſuperiora,nec rem ipſam,de qua agitur,reſpiceret.illud ſanè duplex illa comparatio, breuiter docet diſpares formas,& diſparia auium genera vi amoris plerunque copulari, nec deformitatē,aut impar genus amantes à ſeipſis auertere.Quid enim vult exemplum Perſei & Andromedes,aut columbarum diuerſitas, niſi formam in multis, haud magni momenti eſſe? imo Hercule contra mulierem ſtaret ſua comparatio, ſi formoſæ aues quales albæ colūbæ,& pauones habentnr, iungi hac in parte traderentur, ꝙ vero ais amicos eſſe inter ſe pauones, & columbas, vt naturales ſcribunt,ad præſens negocium non pertinet, abſurde nimirum omnia exponis, quē admodum & illud. [Non agitur vento noſtra carina ſuo.) Vt ſub interrogatione hæc dicat puella,quæ diſceſſu Phaonis,& amiſſa omni ſpe potiundi,quem amabat,in mare ſe præcipitare ſtatuat. Cauillatur,& illud. [Si,niſi quæ facie poterit te digna videri, Nulla futura tua eſt: nulla futura tua eſt.) Sic exponens,ſi nullam es amaturus,niſi quæ dignitate formæ tuæ conueniant nullam amabis,q.d.nulla eſt tam formoſa,quam tu.Nos contra ad delitias amatoris omnia referenda dicimus, qui non contentus quotidiana forma, per quam formoſam

optet,

optet,in quo maior vis doloris puellæ oſtenditur,q̃ is impoſſibilia appetat,qui ea ſpernit. Verior itaque eſt hæc ſententia teſtimonio Ouidio confirmata. Forma Dei munus,forma quota quæque ſuperbit,quaſi dicat,raram vel nullam es amaturus. Hic ego aliquid ſubiungam ex occultis græcorum commentarijs ſumptum, conduplicationem illam nõ tam ad emphaſim eſſe factam ab Ouidio, quam vt geminando eadem verba characterem Sapphus demonſtraret,quæ (vt Demetrius Phalareus auctor eſt) gratiam ſuis carminibus ἐκ τῆς ἀναδιπλάσεως quæſiuit. Nam vbi περὶ χάριτος λόγου præcepta tradit, de charactere Sapphus hæc ſcribit. Sermonis gratiæ, quæ per figuras fiunt manifeſte, & plurimæ ſunt apud Sappho, quemadmodum anadiploſis,vbi nympha ad Partheniam ait. παρθενία παρθενία ποῖ με λιποῦς ἀοίχῃ. Quæ reſpondet ad eam per eandem figuram οὐχέτι ἥξω πρὸς σὲ, οὐκέτι ἥξω: Maior enim gratia apparet,quam ſi ſemel eſſet dictum, & ſine figura. ſed cum vir improbus nos inſectetur,noſtraque iniquo animo perlegat: non tam reddendæ ſunt homini vices,vt eum ſuæ petulantiæ pœniteat: quam bonis ac ſtudioſis iuuenibus conſulendum, qui pluſquam conueniat, interpretationibus Domitij fidei adhibentes in grauiſſimos errores incidunt.

IN IBIN ARGVMENTVM ZAROTI.

SCRIPSIT *Ouidius in Ponto in Ibidem inuectiuam: cuius opuſculi argumentum perperam nonnulli interpretantur, cum Ouidium Callimachum poëtam imitatum dicant, qui in Apollonium Rhodium diſcipulum inuectus eſt,quem Ibidem appellat,vt ipſum Alexandrinum indicaret nam Ibis ægyptia auis eſt? quam ſanè hoc deridendum ſit: quis tam indoctus eſt, omniſque veri indicij expers,qui non intelligat. Dum argutuli quidam nouarum rerum quæ nuſquam ſunt indignatores noua cudere poſteritate volunt,in veterrima nimis: & à veritate alieniſſima dilabuntur. Dicant nobis hi nouatores,quod dedecus, quænam infamia Apollonio fuiſſet: vt Alexandrinus Callimacho diceretur? nónne ex Aegypto illuſtres habentur viri doctrinis eruditi varijs: ac excellentes? quæ etiam Apollonio vera indicatiuo ſub Ibidis nomine fuiſſet,cum non tantum in Aegypto huiuſmodi auium genus (teſte Plin.) reperiatur? Si igitur Apollonio Callimachus Ibidis nomen indidiſſet, vt eum tantum indicaret: non dubio, ſed notiori vocabulo appellaſſet. Quænam ergo relicta nobis ratio eſt: cur Ibidem Apollonium Callimachus appellauerit? hæc nempe,& eſt ſententia Vallæ præceptoris mei omnium doctiſſimi. Plin lib. viij. ſuæ naturalis hiſtoriæ de Ibidæ hæc ſcribit. Volucris in Aegypto,quæ vocatur Ibis,roſtri aduncitate per eam partem ſe proluens,qua reddi ciborum onera ſalubre maxime eſt. Cum igitur tanta ſit huius ſpurcitas: vt proprio ore ventum purget,quod eſt fœdiſſimum,& ſpurciſſimum, ſi rem,non naturam ſpectes, hunc & omni pudore carentem,atque elegantia primum,quamuis ſe poſteæ probabilem reddiderit,& ingratiſſimum diſcipulum Callimachus oſtendit, Ibidem appellauit,nam & in ſermones incompetiſſimum Apollonium fuiſſe,& eius bis à Criticis repudiatum opus memorant,inde correptum acceptum, vt Quint tradidit,ad cuius Ouid. imitationem inimicum quoque ſuum in hoc opere Ibidem vocitauit: atq; etiam hominem nullius decoris,& commoditatis ſignificaret. Huius autem maledicentiæ cauſas has fuiſſe ipſemet aperit. Sollicitabat vxorem poëtæ: dum in Ponto exulabat,quidam,qui, dum fortuna Ouid. fuit,ab ipſo inter amicorum numerum cenſebatur haud poſtremus. fracta autem fortuna fidem violare non puduit, lingua venena inſuſurrans Auguſto,vt diutius in exilium ipſum remoraretur. quare laceſſitus has deprecationes, deuotionéſque in ipſum perfidum Ibidem compoſuit,quis vero hic fuerit Ibis, à nobis deprehendi non poteſt,cum ipſe nuſquam aperiat. Opus videbis elegiaco metro paucis carminibus abſolutum: ſed ſua cum fabulárum,tum hiſtoriarum obſcuritate quam longiſſimum: ad cuius iam expoſitionem deuenio.*

OVIDIVS IN IBIN.

TEMPVS ad hoc, luſtris mihi iam bis quinque peractis .
Omne fuit muſæ carmen inerme meæ .
Nullaque, quæ poſsit, ſcriptis tot millibus extat,
Littera Naſonis ſanguinolenta legi .
Nec quenquam noſtri, niſi me, læſere libelli,
Artificis perijt cum caput arte ſua .
Vnus (& hoc ipſum eſt iniuria magna) perennem ?
Candoris titulum non ſinit eſſe mei .
Quiſqs is eſt (nam nomẽ adhuc * vtcunq; tacebo)
Cogit inaſſuetas ſumere tela manus .
Ille relegatum gelidos Aquilonis ad ortus
Non ſinit exilio delituiſſe meo .

ZAROT. TEMPVS ad hoc luſtris) In hoc principio Oui. auditorem attentũ facit, docilẽ, & beneuolum qđ ab omnibus doctis obſeruari ſolet, vt inde libentius opus legatur, idq́; maximæ ab Ouid. nõ fuit prętermittendum in carmine maledico, à quo omnes genere carminis ſolent abhorrere, & oſtendit nunquam antea in quenq̃ alium ſe inuectum, vt patebit . [Tempus) A temperato tenore ſolis, & Lunæ tempus Varro dici voluit, eſſeq́ue interuallũ mundi, & motus . [Bis quinq; luſtris) quinquaginta annis tot cum hoc compoſuit opuſculũ natus erat annos . Luſtrum quinquennium aluendo.i.ſoluendo dictum vt Varro aſſerit, qđ quinto quoque anno vectigalia, vltro tributa per cenſores perſoluebantur. Liuius autem de Seruio Tullio loquens : ait Ibi inſtructum ex exercitum omnẽ ſue, oue, tauris luſtrauit, idq́ue conditum luſtrum appellatum, quia in cẽſendo finis factus eſt . Græci huiuſmodi annoꝵ ſpatium ὀλυμπιάδας appellant . [Carmen inerme) Non maledicum, metaphorice dictum . [Sanguinolenta) Maledica . [Niſi me) Nam miſſus ſum in exilium libris de arte amandi editis . [Vnus) Ibis . [Mei candoris) Meæ gratiæ, & beneuolentiæ erga omnes . [Inaſſuetas) Inhabiles carmini maledico. [Relegatum) Præſcriptis finibus in exilium miſſum .

* Verũq; vel viciumq; .

IODOCI BADII ASCENSII OPVSCVLI OVIDIANI IN IBIN FAMILIARISSIMA EXPLANATIO.

TEMPVS &c.) Opus inſcribitur Ouidij in Ibin.i.carmen imprecatorium, atque maledicum in quendam aduerſarium ita merito criminandum, quemadmodum Callimachus criminatus eſt Apollonium, quem Ibin vocauit, quaſi auem externam, cum ſe Rhodium mentiretur, quemadmodum is, quem Ouid. criminatur, ſe Romanum mentiebatur. Non tamen eum nominat, aut quia

quia famoſos libellos edere lege vetitum erat proprio preſertim nomine expreſſo, aut quia ſe inuite maledicere oſtendat, & ſummopere prouocatum vix regere conuitia, aut pares referre vices. Intentio autem eſt animo ſuo morem gerere, quia dulcis eſt nonnullis vindicta, quæ maledicendo fit, ſed ea & turpis & ſceleſta Chriſtiano fugienda eſt. Aut vt minando, & imprecando aduerſarium à maledicendo, & prouocãdo vlterius reuocet. niſi.n. interdum ſtultis, & maledicis reſiſtitur, nullus eſſet in eis maledicendi modus. Vnde monet comicus aduerſarios ſuos, ceſſent maledicere, maleſacta ne noſcant ſua. Et hæc quidem intentio, & modus obſeruetur honeſtior, & Chriſtiano dignior ſit. Et licet Ouidius Chriſtianus nõ fuit, eadem tamen virtus illi cognita fuit, vnde conatur ſe candidum.i.ſine liuore aſtruere. Qualitas carminis eſt elegiaca, ea n. præcipue valuit, & ideo plurimum vſus eſt, ſm̃ tamen materiæ exigentiam iambica eſſe debuit. Liber vnus eſt, necis ſane magnus, ſed ſane q̃ difficilis, quia omnium, quos infortunatos nouit, in aduerſarium ſuum mala imprecatur niſi deſiſtat ab incepto, & ita eorũdem inquiſitio difficultatem affert. In qua re, quia diligentiſſimus fuit Calderinus, ſatis erit ordinem cum familiari explanatione præter eum contexuiſſe. Nam poëtæ vitam ante epiſtolarum explanationem, & exilij cauſam ante hoc opus vidimus. Ordo igitur eſt. [Omne carmen meæ Muſæ).i.venæ, aut inuentionis meæ. [Fuit inerme).i.ſine maledictione, imprecatione aut inuidiæ telo. [Vſque ad hos tempus) Et hoc. [Bis quinque) .i. decem. [Luſtris).i.quinquennalibus temporibus, hoc eſt quinquaginta vitæ meæ annis iam peractis. [Et nulla littera).i.ne minima quidem particula. [Naſonis).i.meã, aut operis mei, qui Naſo vocor, extat ſup. [Tot millibus ſcriptis).i.licet tot millia ſcripſerim, nam ſi intelligatur in, vt ſit in tot millibus, diceret ſcriptorum. [Quæ).ſ.littera, hoc eſt particula. [Poſſit legi ſanguinolenta).i.ſanguinis appetens, aut hoſtilis, ſiue maledica. perſtat in Metaphora, quia dixerat inerme. [Nec noſtri libelli læſere quenquam, niſi me) .ſ. vnum, qui in exilium miſſus ſum ob lib. de Arte Am Bene autem dicit noſtri libelli pluraliter, quia licet modeſtiæ gratia de vno pluraliter in prima perſona loqui, & tamen ſingulariter addit me, quia ſe ſolũ vult ſignificari læſum. Vnde licet potuiſſet, noluit tamen dicere, niſi, nos. [Cum).i.quando. [Caput artificis).i.meum. [Perijt).i.exilio damnatum fuit. [Arte ſua).i.propter artem ſuã, & à ſe inuentam. [Vnus).ſ.aduerſarius maledicus, & inuidus. [Et hoc ipſum) .ſ. ꝙ ille vnus id facit, quia non iure, ſed iniuria. [Eſt iniuria magna Non ſinit).i.non patitur. [Titulum candoris mei).i.puritatis meæ ab omni inuidia. [Eſſe perennem).i.perpetuum vſque ad finẽ vitæ. [Quiſquis).i.quicunque eſt. [Nam nomen vtrunque).i.tam proprium, q̃ cognomen eius latebit. [Adhuc).i.donec videro, an reſpicere velit. [Is cogit manus inaſſuetas).i.nullo modo aſſuetas. [Sumere tela).i.ſcribere carmina maledica, metaph. ab hoſtili bello. [Ille relegatum) Docet cauſam querelæ ſuæ in aduerſariũm eſſe iuſtiſſimam, cum ille miſerum, & exulem indignis iniurijs perſequatur, quem merito protegat, & defendat. Vnde ordo eſt. [Ille).ſ.aduerſarius, qui me cogit tela ſumere. [Non ſinit) Sup. me. [Relegatum).i. miſſum in exilium. [Ad ortus gelidos Aquilonis) .i. ad Pontum iuxta Getas ad frigidam Zonam. [Delituiſſe).i. perfecte, & quaſi incognitum ad finem vſque latuiſſe, ſupple in exilio meo.

Vulneraq́ue immitis requiem quærentia vexat,
Iactat & in toto verba canina foro.
Perpetuoq́ue mihi ſociatam fœdere lecti
Non patitur miſeri funera flere viri:
Cumq́ue ego quaſſa meæ complectar mẽbra carinę,
Naufragij tabulas pugnat habere mei.
Et qui debuerat ſubitas extinguere flammas,
Hic prædam medio raptor ab igne petit.
Nititur, vt profugæ deſint alimenta ſenectæ.
Heu quanto eſt noſtris dignior ille malis.

VExat,) Diſtrahit, moleſtia afficit, à vehẽdo vexare verbum deducit. isq́ue dr̃ vexari, qui vi, atq; motu vltro citroq́ue vehitur, & eſt pluſquam vehi, ſicuti quaſſari pluſquam qũa.i. taxari pluſquã tangi, & mille alia, auctor Gel. [Iactat) Immoderate, ꝓfuſeq́; obloquitur. [Verba canina) Quare verba canina, ipſe paulo poſt oſtendit, ſumptum etiã videri poteſt à rabidis canibus, quorum ZAROT.

Dij melius, quorum longe mihi maximus ille eſt,
Qui noſtras inopes noluit eſſe vias.
Huic igitur meritas gratas, vtcunque licebit,
Pro tam manſueto pectore ſemper agam.
Audiet hæc Pontus, faciet quoque forſitan idem
Terra ſit vt potior teſtificanda mihi.
At tibi, calcaſti qui me violente iacentem,
Quàm licet, & miſero debitus hoſtis ero.
Deſinet eſſe prius contrarius ignibus humor,
Iunctaque cum Luna lumina Solis erunt:
Parsque eadem cœli Zephyros emittet, & Euros,
Et tepidus gelido flabit ab axe Notus:
Et noua fraterno veniet concordia fumo,

quoꝝ rabies Sirio ardente (teſte Plin.) homini mortifera eſt. [Foro) Foꝝ, vt tradit Feſt. ſex modis intelligitur, pro loco negociationis hic accipe. [Sociatam) Vxorē dicit, quam ad extremum vſque diem approbauit, ſuorumque fecit conſilioꝝ participem. notiſſima differentia inter ſocium, comitem, & ſodalem, à quibus etiā verba hñr. [Perpetuo fœdere) Ad differentiam illaꝝ vxoꝝ, quas repudiauit, vtque etiam amorem ſuum indicaret, vt inde iuſtior ira videatur. Fœdus appellatū ab eo, ꝙ in paciſcendo fœdata hoſtia necaretur. Virg. Et cæſa iungebant fœdera porca, vel quia in fœdere interponatur fides, vt ait Feſt. [Non patitur) Non ſinit ſua moleſtia & iniuria. [Flere) Lamentari, & eſt proprie lacrymis. [Funera viui viri) Calamitatem, & me viuum perinde, ac mortuum funere ꝓſequi. Funus, inquit Don. eſt pompa exequiarum à funalibus, etenim noctu efferebantur ꝑꝑ ſacrorum celebrationem, diurnam. Legitur & Miſeri, & notum eſt. [Cumque ego quaſſa) Sumptum ab ijs, qui naufragium faciunt. [Tabulas) Tranſlatio ſumpta a naufragium facientibus, qui procumbentes tabulæ nauis è tempeſtatibus conantur euadere. [Subitas extinguere flāmas) Mihi opitulari, ſicut ſolent incendijs homines extinguendo ignem auxilium præſtare. [Hic prædam) Præda hoſtibus capta, quod manu parta, vt ait Var. [Profugæ) Profugus, inquit Seru. proprie dr̃, qui procul à ſuis ſedibus vagatur, quaſi porrò fugatus, multi tñ ita diffiniunt, vt profugos eſſe dicant eos, qui excluſi neceſſitate de ſuis ſedibus adhuc vagantur, & ſimul ac inuenerint ſedes, non dicant profugi, ſed exules, ſed vtrunque falſum eſt. nam & profugus lectus eſt, qui iam ſedes locauit: vt in Lucano. Profugique a gente vetuſta Galloꝝ Celtæ miſcentes nomen Iberis, & exules, qui adhuc vagantur, vt in Sal. Qui nullo certo exilio vagabantur, adeo exilium eſt ipſa vagatio. [Senectæ) Senecta eſt ſenilis ætas. [Dij melius). ſ. agunt. [Ille) Germanicus, cui & Faſtoꝝ libros inſcripſit. [Inopes vias) Viaticum. n. dedit. [Agam meritas gratas) Solent poëtæ ita vti, cum oratores gratias dicant. differūt inter ſe habere gratiam, referre, & agere. agere verbis proprie eſt qui aūt habet apud ſe gratiā, nondum retulit, qui retulit deſtitit habere. Don. eſt auctor. [Audiet hæc Pontus) Pontus mare antea, vt ſcribit Plin. ab inhoſpitali feritate Axenos appellatus eſt, & Pōtus non à ποντίζω, ſed potius verbum à nomine factum, prius enim fuit Pontus, quam quiſq̃ in eo mergeretur, ſed potius quaſi κυμάτον. i. flatibus, & procellis plenus. [Idem) Germanicus. [Teſtificanda) Numeranda inter cetera beneficia. [Calcaſti) Inſultaſti. [Quàm licet) Quacūque parte licuerit. [Hoſtis) Apud antiquos peregrinus hoſtis dicebatur, & qui nunc hoſtis, perduellio, auctore Feſt. & Macr. vnde Plaut. in Curc. Siue ſtatus cum hoſte intercedit dies, dixit [Deſinet eſſe prius) Adeo iniuria affectus eſt poëta, vt nunquam ſe amicum Ibidi futurū dicat, idque per ſimilitudinem à rebus contrarijs oſtendit, quæ minime conuenire poſſunt, humor. n. vtpote frigidus, & humidus arido igni aduerſatur, quia contrarius, ita & Solis tempus cum Lunæ. Soles autem plures fuiſſe. Cic. in lib. de Nat. Deor. oſtendit, ait. n. Cumque tu ſolem, quia ſolus eſſet, appellatum eſſe dicas: Soles ipſi q̃ multi à theologia proferuntur, vnus ex Ioue natus, nepos Ætheris, alter Hyperione, tertius Vulcano Nili filio, cuius vrbem Ægypti volunt eſſe eam, quæ Heliopolis appellatur. Quartus is, quem heroicis temporibus Acantho Rhodi peperiſſe dicitur auum Ialyſi, Camiri, & Lindi. Quintus, qui Colchis fertur Æetam, & Circem procreaſſe. Luna dicitur, ꝙ ſola lucet noctu, ſi Var. credimus, vnde Catul. Dictaque à lumine Luna. [Parsque eadem cœli) Zephyrus & Eurus venti inuicem ſibi

bi contrarij,vt oſtendimus.[Axe) Axis,inquit Feſt. quem Græci ἄξονα dicunt, plures habet ſignificationes. nam & pars cœli Septentrionalis,& ſtipes teres, circa quem currus rota vertitur eſt,& tabula ſectilis. [Et noua fraterno) Laius Thebarum rex ex Iocaſta Oedipodem filium habuit,qui ex matre ſuſtulit filios,Etheoclem,Polynicemque virilis ſexus, fœminas vero Antigonem,& Iſmenẽ. ſed poſtquam reſciuit Oedipus cũ matre ſe concubuiſſe, ſibi oculos eruit,relictis in regno Etheocle,& Polynice filijs,qui inter ſe pacti ſunt, vt ſingulos ſibi cedendo annos alternis regnarent.ſorte prior Etheocles regnat,qui pacto exacto tpe fratri cedere noluit,indignatus aũt Polynices tanta affectus iniuria à fratre,Thebas cum exercitu vnà cum vij.regib.venit,quo in bello mutuis Etheocles,&Polynices cecidere vulnerib.quoꝝ corpora in pyram coniecta de more ſunt,cuius fumus in partes ſciſſus eſt, vt ẽt & ipſoꝝ mortuoꝝ oſtenderet odium. plures huius rei meminerunt auctores, & in primis in Theb. Stat.

ET ipſe immitis) .i. immanis,& crudelis.[Vexat).i.moleſtat. [Vulnera quærentia requiem).i.mala refricat,hoc eſt innouat,q̃ neglecta requieſcere, hoc eſt requiẽ ſumere velint. [Et iactat verba canina) .i. detractoria,& irritatiua,ac maledica more canum. ASCEN.
[Toto foro).i.vbi eſt plenus conuentus hoĩum.[Et non patitur ſociatã mihi ꝑpetuo fœdere lecti).i.legitimam coniugem meam.[Flere funera).i.exilia funeri comparãda. [Viri miſeri) Quia vexando eam cogit eam aliud cogitare,& agere.ſ.de aduerſario conqueri. [Cumque) .i.& cum.[Ego complectar membra meæ carinæ quaſſa).i.concuſſa,& fracta,hoc eſt reliqas naufragij,& infortunij mei.[Ille pugnat).i.cum pugna contendit. [Habere tabulas) .i. vltimas opes. ſicut,dum nudi in tabula enatamus,nihil præter tabulam habemus, tabulas ergo mei naufragij.i.vltimas opes mihi relictas.[Et qui debuerat extinguere flammas ſubitas) .i. incendia ſubito orta.i.amouerè mala mihi ſubito venientia,hic exiſtens.[Raptor) .i.violentus alieni boni inuaſor.[Petit prædam ab igne medio).i.è maximo infortunio meo emolumentum capit.Nititur.n.vt alimenta deſint. [Senectæ profugæ).i.profugatæ. [Heu quanto dignior)Sup.ſit ipſe.[Noſtris malis)Sup.q̃ nos,q.d.multo.[Dij melius) Sup.mecum agunt, quam ipſe.[Quorum).ſ.deorum,hoc eſt diuorum. [Ille) .ſ.notiſſimus in terris, videlicet D. Auguſtus,qui viuus pro Deo habitus eſt,vnde Horat. Præſenti tibi maturos largimur honores.[Eſt mihi longe maximus) .i.præcipuus. [Qui noluit noſtras vias eſſe inopes) .i. noluit exulem ſpoliare,etiam opibus ſuis.[Igitur ego agam ſemper huic).ſ.Deo. [Grates) .i.grãs. [Meritas).ſ.quas meruit. [Quaſcunque licebit) .i. licitum erit,aut dabitur mihi agere. [Pro tam manſueto pectore)Quo in me vſus eſt,cum etiam bona omnia potuiſſet abſtuliſſe. [Põtus).i.regio,in qua mihi exilium eſt,vbi Barbari & ſæui habitant homines. [Audiet hæc) .i. has gratiarum actiones meas,& hæc merita Auguſti in me.& [Idem).ſ.Pontus(ſm quoſdã) faciat quoque.i.etiam vt ſit potior terra.[Teſtificandã) .i.in teſtimonium gratitudinis citanda.[Mihi).i.videns me gratum Auguſto,merebitur de me,& me ſibi obnoxium faciet. Vnde per contrarium ſubdit. [At tibi &c.) Calder. aliter intellgit .ſ. [Idem) .ſ. Auguſtus.[Faciat quoque vt terra ſit potior teſtificanda mihi).i.vt in exilio de Cæſaris triumpho ſcribam.[At tibi calcaſti &c.) Incipit imprecari in aduerſarium à ſimili ferè dicendi figura, vt Virg.in Diris vtens.Ordo eſt.[At).i.ſed.[O violente).i.iniuſte oppreſſor.[Qui calcaſti) .i.ſuppeditaſti. [Me iacentem) .i. proſtratum.[Heu) Dolentis eſt interiectio eius videlicet, qui inuitus cogitur ad vltionem,aut exprobrantis,ſicut illud:Heu ſtirpem inuiſam,heu igitur.[Ego ero hoſtis debitus).i.vti debeo.[Quod).i.q̃ res.[Licet).i.permittitur. [Miſero) .ſ.mihi miſeratione digno.Nam miſeros ferè bonos dicimus.[Deſinet eſſe prius)Sic in Diris Maro. contraria naturæ prius fore precatur. Quam deſit,inquit,noſtris deuotũ carmen auenis. Ordo eſt. [Humor).ſ.aqueus deſinet prius contrarius eſſe ignibus.[Et lumina Solis erunt mixta cum Luna).i.in coniunctione videbitur Luna luminoſa nobis,aut erunt in eadem ſphæra.[Et eadem pars cœli immittet Zephyros & Euros) Zephyros,q flant ab Occidente, dñr Latine Fauonij,& Euros,qui flant ab Oriente. [Et Notus) .i. ventus Meridionalis. [Tepidus) Qui tranſit torridam Zonam. [Flabit ab axe gelido) .ſ. Septentrionali, vbi eſt altera frigidarum Zonarum, & perpetuum ferè gelu. [Et noua concordia veniet fumo fraterno) .i. quando fratres.ſ.Etheocles & Polynices concremabũtur,qui cũ eſſent in vita inter ſe ſæuiſſimi, dum rogo imponerentur,diuiſus eſt rogus,quaſi cadauera adhuc inimicitias agerent, vnde addit.

Pyra;)

Quam vetus accenſa ſeparat ira pyra:
Et Ver Autumno, Brumæ miſcebitur Aeſtas,
Atque eadem regio veſper: & ortus erit:
Quàm mihi ſit tecũ poſitis, quæ ſumpſimus, armis
Gratia, commiſſis improbe rupta tuis.
Quàm dolor hic vnquam ſpatio euaneſcere poſſit,
Leniat aut odium tempus, & hora meum
Pax erit hæc nobis (donec mihi vita manebit)
Cum pecore infimo quæ ſolet eſſe lupis.
Prima quidem cœpto committam prœlia verſu,
Non ſoleant quamuis hoc pede bella geri.
Vtque petit primo plenum flauentis arenæ
Nondum calfacti velitis haſta ſolum:
Sic ego te ferro nondum iaculabor acuto,
Protinus inuiſum nec petet haſta caput.
Et neque nomen in hoc, nec dicam facta libello,
Teque breui, qui ſis, diſſimulare ſinam.

ZAROT. PYra:) Pyra eſt lignoꝶ cõgeries. Virg. xj. Æn. Conſtituere pyram, & ἀπὸ τῦ πυρὸς .i. ab igni venit, teſte Ser. [Et Ver) Ver, ꝙ tunc vireſcere incipiũt virgulta ac vertere ſe ipſe anni, niſi ꝙ Iouesdñt id tẽpus Ver. Varr. auctor. [Autumno,) Autumnũ quidam dictum exiſtimant ꝙ tunc maxime augeãtur hominũ opes coactis agrorum fructib. vt auctor eſt Feſt. [Brumæ) Dicta bruma, ꝙ tunc breuiſſimus eſt dies. Var. auct. [Æſtas) Ab æſtu æſtas, hinc æſtiuus, niſi forte à Græco αἴθεσθαι auctore Varr. [Armis) Imprecationib. translatio à militib. q armis inimicos petũt, arma ab armis .i. humeris dependentia, vt ſcutum, gladius, pugio, ſica, & ea quæ procul prœliantur tela. Feſt. [Gratia) Pax, & concordia. [Improbe) Probi velut prohibi, qui ſe à delinquendo prohibent improbi, qui ſe non ꝓhibent. Feſt. auctor. [Tuis cõmiſſis) Quia dignus es. [Quàm dolor) Senſus eſt, tp̃s, quo oĩa conſumuntur, nequaq̃ odium, & iram meam finire poterit. [Pax) A pactione dicta, vt ait Feſt. [Cum pecore) Pecus ab eo, ꝙ paſcebant, à quo pecora vniuerſa, quod in pecore pecunia tũ paſtoribus conſiſtebat. Varro. Diciturque pecus omne animal humana carens effigie, teſte Lact. & pecus pecudis dicimus, & ris, & pecuare pecuaris, & pecu pecu indifferenter, non vt imperitoꝶ grãmaticoꝶ multitudo falſo docet. [Lupis) In Martis tutela eſſe dñr lupi, λύκος, græce dicitur. [Cœpto verſu) Nam pollicetur ſe editurum proprio carmine maledico opus in inimicum, vt in fine operis patebit. [Cœpto ergo verſu) Hoc carmine, quod erit principium imprecationis, & dixit prœlia, vt oſtenderet etiam non pro meritis in pñtia deuouere. prœlium eſt amoꝶ certamen, bellum vero tum pugna, tum totum tp̃s, quo in militia ſumus. [Hoc pede) Nam Iambo metro vti ſolemus. [Vtque petit primo) Per comparationem dicit ſicuti leuis armaturæ milites ſolent antea, q̃ in bellum prodeant, ſe experiri in arena, ita hoc opus edere, vt inde facto periculo, acrius inimicum vulneret. [Velitis) Morte veteꝶ velociſſimi cum ſc[illegible]leuibus: ait. n. de velitari Cic. Pedites ad hoc ipſum exercitari iiſdem miſcendi, quos expeditos quaſi volitantes volites nominabant ij. aũt, ſi Liu. credimus, haſta inhabili vtebantur. [Breui) Tempore. [Diſſimulare) Simulamus falſa, diſſimulamus vera, teſte Ser.

ASCEN. QVam) .ſ. concordiam fratrum [Vetus ira ſeparat pyra) .i. rogo funebri. [Incenſa) .i. dum incenſa eſſet. nam diſſoluerunt corpora cum flammis. [Et Ver miſcebitur Autumno,) Inter quæ eſt æſtas, & hyems. [Et Brumæ miſcebitur Æſtas,) Inter quas eſt Ver, & Autumnus. [Atque eadem &c.) Patet. Ordo: [Commiſſis) .i. ò improbe. [Quæ nos ſumpſimus tuis commiſſis) .i. propter commiſſa tua. [Tempus; & hora) Quæ tñ plurimum valere ſolent ad delendum odium, vnde in odium Iunonis dicit Venus in v. Æn. Quam nec longa dies, pietas nec mitigat vlla. [Cum pecore infirmo) Agnino, aut caprino. [Prima quidem cœpto verſu) .i. quaſi incepi tecum loqui, hoc eſt elegiaco. [Nõ ſoleant &c.) Quia Iambico geri volunt. vnde Horat. in Arte: Archilochũ proprio rabies armauit Iambo. [Velitis haſta) Veles eſt leuis armaturæ miles. is autem præludens haſtam ſolo arenoſo infigit, quam poſtmodum ſuccenſus in hoſtem ingerit, ſi peritus eſt. ſic & poëta dicit ſe primum non acri pede geſturum bellum.

Poſt

Poſtmodo ſi perges, in te mihi liber Iambus
Tincta Lycambeo ſanguine tela dabit.
Nunc quo Battiades inimicum deuouet Ibin,
Hoc ego deuoueo teque tuoſque modo.
Vtque ille, hiſtorijs inuoluam carmina cæcis,
Non ſoleam quamuis hoc genus ipſe ſequi.
Illius ambages imitatus in Ibida, dicar
Oblitus moris iudicijque mei.
Et quoniam, qui ſis nondum quærentibus edo,
Ibidis interea tu quoque nomen habe.
Vtque mei verſus aliquantum noctis habebunt,
Sic vitæ ſeries tota ſit atra tuæ.

ZAROT. Liber Iambus) Iambus pes ἀπὸ τοῦ ἰαμβίζειν .i. à contumelijs iactandis. quòd maledici genere hoc carminis vtebantur, huius aũt origo verbi ex nomine Iambes famulæ Celei nominatur, q̃ Cererem filiam quærendo ad Meganiram coniugem Celei delatam cum vidiſſet ſolicitã male tractauit, alij Iambum quaſi triambum, à triumphatore Libero cognominatum, à Marte alij. huius carminis præcipui ſcriptores apud græcos Archilochus, & Hipponax, apud Romanos Lucilius, Catull & Horat. Bibaculus, vt ſcribit Diom. [Tincta Lycambeo ſanguine) Lycambes filiam Neobulen Archiloco poëtæ promiſit, quam poſtea turpi ipſius commotus facie negauit daturum, indignatus inde Archilochus Iambo carmine aſperrime in Lycambẽ ſocerum, & filiam eius Neobulen inuectus eſt, quos pudore confuſos laqueo finire vitam cõpulit, vnde Horat. in Epodo, caue caue, nãque in malos aſperrimus parata tollo cornua: Qualis Lycambæ, ſpretus infido gener. & in Poëtica, Archilochum proprio rabies armauit Iambo. Hunc ſocci cepere pedem grandeſque cothurni. floruit Tulli Hoſtilij temporibus, auct. Cornelio Nepote. [Nunc quo) Quomodo veteres deuotiones facerent pluribus verbis in iij. Saturn docet Macr. plurimaque verba dicebant quæ omnia ex Samonici Sereni teſtimonio ponit. quare dicit nunc Ouid. non eo modo, quo priſci ſolebant, te deuoueo, ſed ſicut Callimachus, qui inimicum ſuum Apollonium Rhodium deuouit. [Battiades) Battus Polymneſti filius Cyrenas primus ædificauit. quatuor autem funere Batti, & omnes Cyrenenſes, quemadmodum Proclus docet in Pindarum, eius meminit Callimac. qui extruxit Cyrenas, de laudibus locutus Apollin. ex cuius verbis docemur Battiades omnes Cyrenenſes appellatos. quamobrem etiam Ouid. ab ipſo commonitus Callim. Battiadem eum vocat quòd fuerit Cyrenenſis, ne quorundam nugas ſequentes, aliter interpretemur. [Vtque ille, hiſtorijs) Obſcuriſſimis hiſt. reconditiſque fab. Call. opus ſuum abſoluit, quod ita facere pollicetur poëta. Hiſt. inquit Cic. eſt res geſta, ſed ab ætatis noſtræ memoria remota. licet Seru. & alij ab ἱστορεῖν quod eſt videre, dici putarint hiſtoriam. quod annales ab hiſt. differant abũde Gell. docet. [Non ſoleam quamuis hoc genus ipſe ſequi) Vbique facilis in ceteris operibus eſt, & nunquam carmen maledicum antea compoſuit. [Ambages) Ambages ait Varr. apud Lucil. Quid tibi ego ambages ambiui? profectum à verbo ambio, ꝙ ineſt in ambitu, & ambitioſo. ambages dicit Seru. circuitus. [Ibidis interea tu quoque nomen habe.) Eo nomine appellaberis, quo Callimachus, quem imitamur, inimicum ſuum Apollonium nũcupauit. [Noctis) Difficultatis, & obſcuritatis. [Atra) Obſcura, & perinde infelix.

ASCEN. Poſtmodo ſi perges) Aut ordo eſt poſt, ſi modo, aut poſtmodo, vna eſt dictio pro eo, qđ eſt poſtea, aut poſtmodum. [Tincta Lycambeo ſanguine tela dabit) .i. tam vehemẽter, & execrabiliter in te inuehetur carmen meum Iambicum, vt Archilochi in Lycamben ſocerũ ſuum ex ſponſione, qui eum ad laqueum compulit. Iambus aũt debet proferri triſyllabum, ſicut græcum ἰάπτω i. noceo. [Nunc quo Battiades, &c.) Ordo eſt. Ego deuoueo. i. in perniciem, & mortem voueo, & addico dijs inferis nunc te, & tuos hoc modo. [Quo Battiades) .ſ. Callimachus. [Deuouet Ibin) .i. Apollonium, quem Ibin. i. auem Alexandrinam appellauit. [Non ſoleam quamuis &c.) Quia facilis, & apertus in reliquis eſſe conatur, hic ex induſtria difficilis, & obſcurus. [In Ibida,) Ratum eſt. Nam auctore Seru. quæ non ſemper creſcunt, non vbique creſcũt, quia tñ in genitiuo, & datiuo ſingularibus. quia ergo dicitur Ibis, huius Ibidis, vel Ibis. dixiſſet Ibin, ſed ab Ibidos in genitiuo, dicit Ibida in accuſatiuo. [Nõdum

dum quærentibus edo,) Pondus habet, ꝙ ne quærentibus quidem edat.i.loquatur, & exprimat. [Tu quoque).i.etiam tuæ ſicut Apollonius habet apud Callimachum. [Aliquantum noctis).i.obſcuritatis. [Atra) Aut ignobilis, aut potius infauſta, atro lapillo notanda, more Thracum, aut Cretenſium.

Hæc tibi natali facito, Ianique calendis
Non mentituro quilibet ore legat.
Dij maris, & terræ, quique his meliora tenetis
Inter diuerſos cum Ioue regna polos:
Huc precor, huc veſtras omnes aduertite mentes:
Et ſinite optatis pondus ineſſe meis.
Ipſaque tu tellus, ipſum cum fluctibus æquor,
Ipſe meas æther accipe ſumme preces.
Sideraque, & radijs circundata ſolis imago,
Lunaque, quæ nunquam, quo prius, ore micas:
Noxque tenebrarum ſpecie reuerenda tuarum,
Quæque ratum triplici pollice netis opus:
Quique per infernas horrendo murmure valles
Imperiuratæ laberis amnis aquæ:
Quaſque ferunt torto vittatis angue capillis
Carceris obſcuras ante ſedere fores:
Vos quoq; plebs ſuperum Fauni, Satyriq;, Lareſq;

ZAROT. HÆc tibi natali facito,) Tuo natali die. ſolebāt priſci multum natales ſuos celebrare, & i maximo honore hr̄e, quibus diebus lęta omnia peragebant, quare nunc Ouid. infauſtū inimico imprecati natalem. [Ianique calen.) Cal. Ian. maiores obſeruabant, in quibus vnuſquiſque aliquid agebat. Totus ab auſpicio ne foret annus iners. Quiſq; ſuas artes ob idem delibat agendo, Nec pluſquam ſolito teſtificatur opus, ait in Faſt. Ouid. Cur quoque celebrarent Cal. Ian. ex Var. lectione licet cognoſcere, inquit.n. Cal. & natales Ian. antiqui obſeruabant, ne mala omina audirent, & veſtes veteres nouis mutabant, eodem die mulieres annulum ſeruis, ſicut viri Saturnalibus, dabāt, & quiſque ſuas pro bono omine artes exercebat. pluribus nominibus Ianum appellatum ab antiquis, Var. Macr. & in Faſtis Ouid. docent, cui xij. erant aræ. [Dij maris, & terræ) Nunc in auxilium Deos oēs vocat, vt inde facilius poſſit imprecationibus vti. [Dij maris) Dij, qui mare incolitis, & qui in terris degitis. [Quique his meliora tenetis Inter diuerſos cum Ioue regna polos).i.vos etiam inuoco, qui meliora regna habetis, cœlum tenentes, q̄ maritimi, terreſtreſque Dei, & tandem omnes, qui eſtis inter Arcticum, & Antarcticum polum. Polus, ait Varro, græcum. id ſignificat circum cœli. [Mentes) A verbo memini mens deſcendit, & mentio, vel à mater, ſiue μήνη.i. Luna, quia ſicut Luna creſcit, & decreſcit, ita hominum mentes varijs modis hebeſcunt, & augentur, D. Auguſtinus eſt auctor. [Ipſaque tu tellus) Eadē & Ops eſt, quæ numen quoque habere dicitur, teſte Plin. [Æquor) Mare ab æqualitate dictum, vt auctor eſt Varro. [Æther) Ait Ariſt. in eo, quem de mundo compoſuit libro, Cœli autem, & Aſtrorum ſubſtantias æthera nuncupamus, non (vt quidam) ꝙ cum ignea ſint, vrātur, errantes in nimium alteratum ab igne verticem, ſed quia ſemper currant circumacta. Plato in Epinomide æthera cœlum dicit, dum quinque oſtendit eſſe elementa, & poſt ignem æthera collocauit. [Sideraque) ſidera, quod inſidunt, atque ita ſignificant quid in terra perurendo. Var. [Quæ nunquam, quo prius, ore micas:) Nam modo plenilunium, modo interlunium, itaque ſemper diuerſo modo aſpicitur ab interlunio ad plenilunium, econtrario varias figuras admittendo, vt vnuſquiſque per ſe cognoſcere poteſt. [Noxque tenebrarum) Nox quia græce dicitur νύξ, in genitiuo noctis, quia græce νυκτός, vt recte cōmonet Priſc. fallitur ergo Seruius, qui, ꝙ oculis noceat, dictam exiſtimauit, nullum nanque verbum latinum ita declinatur, aut enim in gis, faciunt genitiuum vt lex, gis, aut in cis, vt nux, cis, excipiuntur ſenex, quod facit ſenis, & ſupellex, quod facit ſupellectilis. [Quęque) Parcas inuocat, quæ tres eſſe perhibentur ab auctoribus Clotho, Lacheſis, & Atropos, quas Cic. in ij. de Nat. Deo. Erebi & noctis filias fuiſſe ſcr. Hæ mortalium vitam in ſua poteſtate hr̄e dn̄r, quarum

rum

rum Clotho baiulat, Lacheſis filat, Atropos filum frangit, vnde Sen. Ducunt volentem fata, volentem trahunt, & rurſus in eam, quam Oedipodē vocat Tragœdia, Fatis agimur, cedite Fatis: Non ſolicitæ pñt curæ Mutare rati ſtamina fuſis. Quidquid patimur mortale genus, Quidquid facimus, venit ex alto, Seruatque ſua decreta colus, Lacheſis, dura reuoluta manu, Omnia certo tramite vadunt, Primuſque dies dedit extremum. Non illa Deo vertiſſe licet, quæ nexa ſuis currunt cauſis. It cuique ratus, prece non vlla Mobilis ordo, multis ipſam timuiſſe nocet. multi ad fatum Venere ſuum, dum fata timent, & quæ ſequuntur. Ouid. quoque in Met. de Parcis loquitur. [Ratum) Firmum, & ſtabile: eſtque iuriſconſultoꝝ verbum. [Triplici pollice) Nam tres numero ſunt, vt docuimus. Pollex, inquit Macr. nomen ab eo, ꝙ polleat, accepit, nec in ſiniſtra ceſſat, nec minus q̃ tota manus ſemper in officio eſt, vnde apud Græcos ἀντικὴρ vocatur, quaſi manus altera. [Opus) Inter opus, & operam differentiā hanc facit Vulp. inquiens, operæ ſunt diurnum officium, opus eſt finis, fructuſque operæ, ſed hæc ſæpiſſime confunduntur apud auctores, vt apud Virg. Mollibus è ſtratis opera ad fabrilia ſurgit. quaſi ad operas. [Quique per infernas) Stygem paludem dicit Acherontis, & terrę filiam, per quam Dij peierare prohibentur, vt Virg. tradit, Stygiamque paludem, Dij cuius iurare timent, & fallere numen, qui .n. peieraſſet nectareo poculo per nouem dies priuabatur. Victoria autem ipſius Stygis, ac Acherontis filia cum bonam operam in bello giganteo nauaſſet, & Ioui auxilio veniſſet, ab ipſo impetrauit, vt per matrem Dij iurarent, peierantesq́; qua diximus, pœna mulctarentur, quod à Ioue facile cōceſſum eſt. De Styge etiā palude, vbi de Alexandri morte narrabimus, aliquid dignum cognitu docebimus. [Imperiuratæ) Quam Dij timent peierare. [Amnis) Ab ambitu dictus. Varr. [Quaſque ferunt torto) Non prætermiſit Ouid. furias, quas tres tradunt fuiſſe Alecto, Tiſiphonem, & Megeram, Acherontis, & noctis filias. Pluribus autem verſib. eas Virg. Ouid. & Claud. deſcribunt. nec immerito Acherontis, & noctis eſſe filias voluit antiquitas. cum rebus minime ex voto ſuccedentibus, & ratione cedente mentis perturbationem naſci neceſſe videatur, quæ non abſque mē tis cæcitate iudicij perſeuerat, & perſeueratione fit maior, donec erumpat in actum, qui abſque ratione factus furioſus appareat, neceſſe eſt, diuerſis nominibus nuncupantur, vt paſſim apud poëtas eſt legere. [Vittatis) Sumptum hic à vitibus, q̃ pedamentis alligantur. [Carceris) Carcer eſt cuſtodia noxioꝝ, à coërcendo, ꝙ coërceat, quos exire ꝓhibet. carceres equoꝝ terminus: vnde currere incipiunt, vt Varr. teſtatur. [Vos quoque plebs ſupeꝝ) Hos Deos, quos nunc memorat, plebem appellant. nam ſicut in vnaquaque ciuitate nobiles, & patricij à plebe diſcernuntur, populo inquam minuto, ita à Dijs ij Semidei ſegregantur. plebs vero dicitur, auctore Gellio, in qua gentes ciuium patriciæ non inſunt, & dicitur recto caſu plebs, & plebes, vt veterum exemplis ſatis conſtat. [Fauni) Dij ſunt ſilueſtria incolentes, à fando dicti, vt ait Feſtus. [Satyrique) Satyris ait Plin. in v. præter figuram nihil moris humani, & in Æthiopia inueniuntur, de quibus qd D. Hieronymus in vita Pauli primi Heremitæ dicat, vtpote memoratu dignū apponere volui. De beato Antonio loquitur Hieronymus, qui Centaurum fuerit allocutus, nec multo poſt ſe ei Satyrus obiecit, ait itaque: Nec mora inter ſaxoſam vallē non grandē homunculum videt, fronte cornibus aſpera, aduncis narib. cuius extrema pars corporis in capraꝝ pedes deſinebat, ad hoc Antonius ſpectaculum, ſcutum fidei, & loricam ſpei bonus prœliator arripuit, nihilominus memoratum animal palmaꝝ fructus eidem ad viaticum, quaſi pacis obſides ferebat, quo cognito gradum preſſit Antonius, & quiſnam eſſet interrogans, hoc ab eo rñſum accepit, mortalis ego ſum, vnus ex accolis eremi, quos vario errore deluſa errore gentilitas coluit, Faunos, Satyroſque, & incubos vocant. dicti aūt ſunt Satyri à σατυ .i. mentula, teſte in j. Saturn. Macr. inde Saturnus, ꝙ ei fuerit amputatum ſeminale membrum. [Lareſque) Habes apud Ouid. in Faſtis hanc plurib. carminib. Lariū fabulam explicatā, quam breuib. ſtringemus. Flagrabat amore Iuppiter Iuturnæ Turni ſororis, quem ēt nymphis detexit, Almonis aūt filia Lar, ſiue Larlar dicta hoc Iunoni manifeſtauit, quare indignatus Iuppiter Lari linguā pcidit, & Mercurio ad ſtygē paludē ducendā tradidit, vt meritas ibi lueret pœnas, at Merc. inuitā Larē cōpreſſit, dū eā ad ſtygē duceret, ex quo cōpreſſu gemini nati ſunt noīe Lares, à matre ita nūcupati, vnde Ouid. Fitque grauis, geminoſque parit, qui cōpita ſeruant, Et vigilant nr̄a ſemꝑ in vrbe Lares ij. cōpita ſeruant

uant

nant,inde compitalia feſta,& dies attributi Laribus,quibus in cõpitis ſacrificabatur. de Laribus hæc Cic. refert in lib. de vniuerſitate, cuius hæc ſunt verba: Reliquorum autem quos Græci Dæmonas appellant,noſtri(vt opinor) Lares,ſi modo hoc recte conuerſum videri poteſt. in Aulularia quoque Plaut. meminitque Apuleius,& meminit etiam Auguſt. in lib. de Ciuit. Dei: aiuntque veteres putaſſe animas hominum, fieri Dæmonas, quòd ſi bonorum fuiſſent meritorum Lares appellarentur,ſin malorum,tum lemures,tum laruæ,quod ſi incertum fuiſſet bonorum,ne an malorum eſſent meritorum,tunc appellari manes.

Ascen. HAec) .ſ. imprecatoria legatur tibi eo die,quo tibi bona comprecari debeant. [Æther ſumme) .ſ. inter elementa aut pro cœlo poſuit. nec legendum eſt ſume, ſed ſumme in vocatiuo à nominatiuo ſummus. Verum autem de igne potius loqui,quia addit, Sideraque &c. [Quæque).i.& vos ò Parcæ,quæ netis. [Opus ratum).i.ſtabile,& fatale. [Triplici pollice) Quia tres ſunt, vnde verſiculus plebeius eſt: Clotho colum baiulat, Lacheſis trahit,Atropos occat [Amnis aquæ imper iuratæ) i.Stygiæ paludis. Nam Styx triſtitiam ſignificat,quæ dijs cõtraria eſt,ſunt enim ſemper læti.[Quaſque).i. & vos ò diræ,ſeu Furiæ Infernales. [Quas ferunt) .i. dicunt. [Sedere ante obſcuras fores carceris).ſ.Infernalis,Erebi .ſ.aut Tartari. vnde Aeneid. vj. Tiſiphoneque ſedens palla ſuccincta cruenta Veſtibulũ in ſomnijs ſeruat,noctesque diesque. Et paulo poſt: Cernis cuſtodia qualis Veſtibulo ſedeat. habent autem Furiæ pro capillis angues.

Fluminaque,& Nymphæ,ſemideumque genus.
Denique ab antiquo diui veteresque, nouique,
In noſtrum cuncti tempus adeſte * Chao.
Carmina dum capiti malefido dira canuntur,
Et peragunt partes ira dolorque ſuas.
Annuite optatis omnes ex ordine noſtris,
Et pars ſit voti nulla caduca mei.
Quæque precor, fiant: vt non mea dicta, ſed illa
Paſiphaës generi verba fuiſſe putet.
Quaſque ego tranſiero pœnas, patiatur & * iſtas,
Plenius ingenio ſit miſer ille meo.
Néue minus noceant fictum execrantia nomen.
Vota, minus magnos commouéatue deos:
Illum ego deuoueo, quem mens intelligit, Ibin,

* chori. * illas,

Zarot. FLumina) A fluẽdo dicta. Varr. [Et Nymphæ) Aquarum Deæ, quaſi lymphæ dictæ. [Semideumque genus) Indigetes, q̃ Semidei ſunt nati ex deo vel dea, & mortali, vt Aeneas,q̃ Iuppiter ĩdiges eſt appellatus & ab indigeo verbo indiges dr̃ teſte Seruio. [Diui veteresq̃,) Qui iãpridem in deorum numero eſtis collocati. [Nouique) Vt Cæſar. & alij,q̃ nuper relati ſunt inter Deos. [Et p agit) Perficit. [Paſyphaës generi) Theſeus Ægei Athenarum regis filius in Creta ad occidendum Minotaurum iuit, cuius amore capta Ariadna Minois,& Paſiphaës filia,eũ quonam modo Minotaurum ſuperaret,docuit,inde votis compos Theſeus Ariadnem rapuit pariter & eius ſororem Phædram,ſed(vt tradit Plutarch.) Ariadnem in Cypro inſula,reliquit, vbi partu extincta eſt,At Homerus in Dia inſula nõ Cypro,obijſſe ſcribit Diod.vero in Naxo relictam,& inde à Baccho in montem,qui Dryops dicitur,perductam memorię prodidit. nupſit inde Theſeo Phædra,quę Hippolyti amore flagrauit,at ex Hippolyte Amaxone,Theſeoque natus erat Hippolytus,qui venator egregius ac pulcherrimus fuit, interpellãtem de ſtupro Hippolytus cum contempſiſſet Phædram,falſo ipſa conuerſo crimine ad patrem ipm̃ detulit,qui nimis credulus Ægea parentem eſt precatus,vt filium perimeret.immiſſis autem phocis,vitulis inquam marinis, ab Ægeo, qui equos terrerent: Hippolytus diſcerptus eſt, quem ab Æſculapio ad vitam reſtitutum auctores tradunt Dianę precibus,qui inde Virbius dictus eſt,quaſi bis in vitam prolatus,vt in xv. Metam. Ouid. & in vij. Æn. ſeruius docent. [Pœnas) Octo pœnarum genera in legibus Cic.tradit,damnum,ignominiam,ſeruitutẽ,vincula,verbera,talionem,exilium,&mortem.[Néue minus noceant) Nec eſſe erat in deuotionibus proprium nomen exprimere,nam aliter deuotio fruſtra fieri credebatur,quod Roma-

n i

ni intelligentes,vrbis nomen incognitum eſſe voluerunt. Id autem quandoque quidam plebeius (ſi Varroni credimus) enunciare auſus in crucem leuatus eſt,hunc Solin. Valerium Soranum nominat,quare Angerona (vt idem Solin. & Macrob. teſtantur) à Romanis colebatur,cui ante diem xij.cal. Ian. ſacrificabatur,habebatque etiam ſimulacrum occluſo,obſignatoque ore. [Execrantia) Deuouentia. [Fictum nomen) Inimicum, quem improprio nomine Ibidem vocat. [Magnos commoueántue Deos) Magni Dij ſunt Iuppiter, Minerua, & Mercurius,qui Romæ colebantur,penates etiam dicuntur,vt ſcribit Varro. ſed quia colebãtur penates apud Laurolauinium,non eoſdem, qui magni Dij penates eſſe Seruius credit.

SEd illa Paſiphaës generi).i. Theſei, qui imprecatus filium coëgit mori. [Quaſque ego tranſiero).i.& quas dixero,& quas non dixero,hoc eſt omnes. [Plenius ingenio).i.quã excogitare,aut eloqui queam,ſis miſer, infortunatus. Ascen.

Qui ſe ſcit factis hæc meruiſſe ſuis.
Nulla mora eſt in me, peragam rara vota ſacerdos.
Quiſquis ades, ſacris ore fauete meis.
Quiſquis ades, ſacris lugubria dicite verba,
Et fletu madidis Ibin adite genis.
Ominibuſque malis, pedibuſque occurrite læuis,
Et nigræ veſtes corpora veſtra tegant.
Tu quoque quid dubitas ferales ſumere vittas?
Iam ſtat (vt ipſe vides) funeris ara tui.
Pompa parata tibi eſt,votis mora triſtibus abſit.
Da iugulum cultris hoſtia dira meis.
Terra tibi fruges, amnis tibi deneget vndas,
Deneget afflatus ventus & aura ſuos.
Nec tibi Sol clarus, nec ſit tibi lucida Phœbe.
Deſtituant oculos ſidera clara tuos.
Nec ſe Vulcanus, nec ſe tibi præbeat aër,
Nec tibi det tellus, nec tibi pontus iter.
Exul inops erres, alienaque limina luſtres,
Exiguumque petas ore tremente cibum.
Nec corpus querulo, nec mens vacat ægra dolore,
Noxque die grauior ſit tibi, nocte dies.

ORe fauere) Silere ſilentium.n.in ſacris adhibebatur,vt Macrob. docet. [Lugubria) Luctuoſa,à lugeo verbo lugubris venit. [Genis) Gena membrana illa eſt, qua oculus tegitur cum aperit, & clauditur,vt Plin. ſignificare vř,& Feſt. Pompeius,mala etiã ab antiquis dicebatur. [Ominibusq; malis) Augurijs. omẽ, ait Feſtus,velut oramen, quod fit ore,augurium vero, quod auibus,alióue modo fit. [Læuis pedibus) Aduerſis. vnde Virg. Sæpe malũ hoc nobis, ſi mens non læua fuiſſet. [Et nigræ veſtes) Quæ ſolent in rebus triſtibus adhiberi. vnde Iuuen. Pullati proceres,differt vadimonia prætor. & Perſ. Pullatiſne mihi nugis pagina turgeſcat.i.tragicis, apud quos res triſtes deſcribuntur. [Ferales) Mortiferas, lætales,vnde Iuuen. Feralis cœna patella. [Tedas) Græce dñr δᾶδες mutato d, in t, ſicut etiã docet Priſc. [Ara) Dicta ab ἀρῶμαι.i.precor,vnde κατάρα,imprecatio. [Pompa) ἀπὸ τῶ ἐπιπέμπειν i.emittendo,vbi longus ordo emiſſorum eſt,& apparatus. [Hoſtia) Hoſtibus à victis hoſtia nomẽ habet,in Faſt. Ouid. [Dira) Triſtis,infeſta. dirus Dei ira natus. Feſtus. [Terra tibi) Incipit nunc poëta in Ibidem imprecari,optatque,vt ſuas ei fruges terra non præbeat. [Fruges) A fruendo dictæ, Varro. [Aura) Mitior vento ſpiritus. Aura item à Cephalo amata eſt,& aura popularis fauor. [Nec ſe Vulcanus) Ab ignis maiore vi,ac violentia Vulcanus dictus,auctore Varrone, quãuis à volando dictum dixerit Cic. [Exul) Extra ſolum poſitus. [Limina) Limẽ omnis ingreſſus eſt, vt ait Non. [Luſtres) Luſtrare multas habet ſignificationes, vt Nonius de indagine doctorum virorum oſtendit,eſt circuire,vt hoc loco,ſequi,perſpicere, expiare, circunſpicere,& patefacere. luſtrare quoque idem,ꝙ ſcortari,ſæpe ſignificat,à luſtris ſumptum. Zarot.

QVi ſe ſcit factis has).ſ.pœnas meruiſſe,&c. [Nulla mora eſt in me) Continuo imprecatur in aduerſarium. hiſtoriæ aũt à Domitio explicant,& contextus facilis eſt,quocirca Ascen.

breuis ero. [Tu quoque) O Ibis, quid dubitas? q.d. non decet dubitare, cum de te deuoto ſacrificium fiat, nec de alio. [Quid dubitas, inq t, ſumere vittas ferales) .i. ſerta. [Ferales) .i. mortem prætendētia? ſed cum fera primam corripiat, feralis primam producit, vt hic, & Æn. iiij. Solaque culminibus ferali carmine bubo Viſa queri. Vittas ad caput hoſtiæ, quæcunque eſſet, ſiue homo, ſiue pecus, circūligari docet Sinon Virgilianus Æn. ij. dicens, Mihi ſacra parari: Et ſalſæ fruges, & circum tempora vittæ. [Pompa parata tibi) Non ad lætitiam, aut vtilitatem tuam, ſed eoꝶ, qui videbunt. [Da iugulum cultris) Loquitur de more ſacrificantium. nam in ſacrificijs omnia debebant eſſe libera, & voluntaria vſque adeo, vt ne hoſtia quidem ligari poſſet quæ volens mori ſignificetur. ſupponebant cultros, in quos ipſa ibat ſuæ mortis auctor, bene ergo dicit, Da iugulum cultris, nam, iugulus pars colli eſt, quæ ſanguinē inciſa reddit. [Dira) .i. execrabilis, & quaſi deoꝶ ira nata. [Terra) Deprecatur ipſi omnium elementoꝶ, & quęcunque vſui eſſe poſſent vſum, hoc precatur, ne habeat. [Nec ſe Vulcanus) .i. ignis, cui Vulcanus præeſt. Nam deoꝶ, dearumque nomina vſurpamus per metonymiam, pro rebus, quibus pſunt. [Pontus) .i. quodlibet mare, & mare .i. quælibet aqua. ſpēs pro gñe. [Noxq́, die &c.) i. ſemper nox ſequēs ſit grauior die pręcedente & die ſequens nocte pceden tę. nā aliter fieri non pōt, vt vtrunque alteꝶ ſuperet. vult ergo, vt in dies creſcat malū eius.

Sisque miſer ſemper, nec ſis miſerabilis vlli:
Gaudeat aduerſis fœmina, virque tuis.
Accedat lacrymis odium, dignusque puteris,
Qui mala cum tuleris plurima, plura feras.
Sitque (quod eſt rarum) ſolito * defecta fauore
Fortunæ facies inuidioſa tuæ.
Cauſaque non deſit, deſit tibi copia mortis:
Optatam fugiat vita coacta necem.
Luctatusque diu cruciatos ſpiritus artus
Deſerat, & longa torqueat ante mora.
* Euenient, dedit ipſe mihi modo ſigna futuri
Phœbus, & à læua mœſta volauit auis.
Certe ego quæ voueo, ſuperos motura putabo,
Speque tuæ mortis peſſime ſemper alar.
Finiet illa dies, quæ te mihi ſubtrahet olim:
Finiet illa dies, quæ mihi tarda venit.
Sed prius hanc animam nimium mihi ſepe petitam
Auferet illa dies, quæ mihi ſera venit:
Quàm dolor hic vnquam ſpatio euaneſcere poſſit,
Leniat aut odium tempus & hora meum.

ZAROT. MIſer) Triſtis, & flebilis. is miſer dr̃, auctore Don. cui animæ miſeria ineſt, vnde miſerabilis venit. [Plura) Nomen eſt, & à pluri venit. nam hic & hæc pluris & hoc plure dicebatur apud antiquos. vnde plurima. in compoſitū cum pluris, plus vero cōparatiuum eſt, cuius raro ſingulare inuenitur, & poſitiuū multus, ſed plurale, vt plures, & plura inq̃, & à pluri plurimus ſuplatiuum factus eſt, vt docet Priſc. A.G. in vj. noctium Atticaꝶ de hoc multa memoriæ reliquit. [Deſœta) Vacua ſicut fœta plena. [Inuidioſa) Inuidioſus, & q inuidet, & cui inuidetur, dicitur, vt formidoloſus, ambitioſus, gratioſus, & mille alia, vt ſcribit Gel. [Solito fauore) Nā miſeri & laboribus preſſi ab omnibus adiuuari debent. [Euenient) Mos apud priſcos fuit, vt omnia auſpicato agerent, ꝙ ſi bonum habuiſſent augurium, conceptum peragebant, ſin malum, deſiſtebant, dicit ergo nunc Ouid. huiuſmodi à Phœbo, qui augurijs præeſt, oſtenſa ſigna. quibus haud dubitat firmam, ad votumque ſuam imprecationem futuram. [Et à læua mœſta volauit auis) Mali ominis auis à læua parte volauit, ſignum peſſimum, quæ eſſent aues mali ominis Plin. facile docet in decimo. [Perfide) Qui fidem violaſti, & à fide venit. infidus vero, cui non eſt fidem dum, dicitur, & à verbo fido deſcendit, quod primam habet longam. [Olim) Quandoque, multa ſignificat olim, vt Seruius, & Donat. docent, & apud auctores eſt cognoſcere vbique. [Petitam) Percuſſam. multis hoc verbum petere modis accipitur, vt docet Nonius.

* *alias deſœta .i. euacuata*

* *Tib. Euenient, dat ſigna deus*

ASCEN. NEC ſis miſerabilis) .i. talis, cuius quem vis miſereat: aut nec videaris dignus miſeratione

tione.Sic Æn.iij.Troianas vt opes,& lamentabile regnum.[Accedat lacrymis odium) Dirà imprecatio,cum lacrymæ cōmiſerationem mereri ſoleant.[Sitque)Ordo eſt.[Et facies fortunæ tuæ defœta).i.euacuata,ſicut mulier enixa,& nullum fœtum habens in vtero,fauore ſolito.[Sit inuidioſa).i.cui pleniſſime inuideatur,aut plena inuidiæ, paſſiue. [Quod eſt rarū) .i. quæ res raro contingit,quia ſumma petit liuor. Liuor enim .i. inuidia non ſolet eſſe, niſi de rebus proſperis. & ergo dicit Mart. Omnibus inuideas liuide,nemo tibi,quia ſic omnes eſſent beati præter ipſum ſolum.[Cauſaque non deſit).i.tormentum tam grauæ. vt mori poſſis,neque tamen mor. permittaris,quod damnatorum in inferno malum eſt, qui ſemper mori cupiunt,& moriuntur,neque vnquam mortui ſunt.[Auis mœſta).i.mœſtitiæ index.ſ. cornix,quæ à leua.i.ſiniſtra ratum facit augurium,vt graues atteſtantur auctores. [Speque tuæ mortis peſſime)Non dices ſpe mortis tuæ peſſime,non.n.eſt genitiui caſus,ſed vocatiui ſic, ò peſſime,ego alar ſemper ſpe tuæ mortis.[Finiet illa dies).ſ. ſpem,quia ſpes euacuatur, cū euenit,quod ſperabatur.[Petitam tibi).i.à te.[Tempus & hora)Sic v.Æn.Quam nec longa dies,pietas nec mitigat vlla. Omnia enim in tempore labeſcere ſolent.

Pugnabunt iaculis dum Thraces, Iazyges arcu,
Dum tepidus Ganges, frigidus Iſter erit:
Robora dum montes, dum pabula mollia campi,
Dum Tyberis liquidas Thuſcus habebit aquas:
Bella geram tecum, nec mors mihi finiet iras,
Sæua ſed immanis manibus arma dabo.
Tunc quoque cum fuero vacuas dilapſus in auras,
Exanimis manes oderit vmbra tuos.
Tūc quoque factorū veniam memor vmbra tuorū,
Inſequar & vultus oſſea forma tuos.
Siue ego (quod nollē) longis conſumptus ab annis,
Siue manu facta morte ſolutus ero:
Siue per immenſas iactabor naufragus vndas,

PVgnabunt iaculis)Per cōparationem ſe nunquam in concordiam cum Ibide venturum dicit.[Dum Thraces) Sunt populi feroces inter omnes Europæ gentes,qui vitā facile contemnunt, dum putāt nonnulli eorum obeuntium animas reuerti,alij nō extingui, ſed magis beatas fieri,vt de mirabilibus mundi ſcribit Solin. Tradit aūt Herod. Scythas olim Thraces habitos, q eadem lingua omnes vtebantur, præter Getas, & Trauſes. diuiſam Thraciam in Strategias quinquaginta tradit Plin.iaculis in bello vtebantur iaculum cum amento Ætolus Martis filius inuenit teſte Plin. in vij. [Iapydes arcu) Arcum & ſagittam Scythen Iouis filium inueniſſe Plin. docet. ſcribit quoque nonnullos voluiſſe à Perſe filio Perſei ſagittas inuentas. ſunt autem Iapydes populi iuxta Carnorum regionem. ad Timauum habitant, vnde regio Iapydia,aut Iapydia Apulia ab Iapyge Dædali filio, vnde rurſus Feſt. Inſula ſe grandi Diomedis gurgite promit Italiam ſpectas,& Iapygis arua Timaui. licet à vento alij. Strab. Herod. Solin. & Maro auctores. [Dum tepidus Ganges) Maximus inter orbis terrarum fluuius Ganges Indiæ habentur, qui incertis fontibus naſci : Nili modo inundare regionem perhibetur. Alij à Scyticis montibus exorit ipſum volunt: in quem xix. influunt amnes, quorum multi nauigabiles: vbi minimus, latitudine octauo mil. paſ. vbi modicus, ſtadiorum C, altitudiue nuſquam minore paſſuum vigeſimo, vt Plin. Strab. & Solin. prodidere. Tepidus autem, quia ab Oriente calidiſſima mundi plaga venit. [Frigidus Iſter erit) Iſter flu. celeberrimus in iugis Germanicis oritur montis Abnobæ, ex aduerſo Raurici Galliæ oppidi, per innumeras lapſus gente Danubius nuncupatur, cum primum autem Illyricum alluit, Iſter appellatur lx. amnes in ſe recipit, omnes ferme nauigabiles, ſeptem hoſtijs ponticum mare ingreditur, vt Plin. Strab. & Solin. meminerunt, ideo frigus, quia ex Septentrione dilabitur. [Tyberis) Romam vrbem ſecat, & à Thuſcia venit, pluribus nominibus appellatus. nam prius Albula, deinde à Tyberino Albanorum rege, vt tradit Liuius, Tyberis dictus: Tyberinus poſtea nuncupatus, vel, vt tam Seruius, quàm quidam alij exiſtimant, à Tyberiade

Zaror.

Siciliæ fluuio, ad quem cum perueniſſet Hercules ab Erethria ab Occidente abducẽs boues, cum per hyemem multam ibi perpeſſus eſſet iniuriam, fluuio nomen dedit, quaſi iniurioſo, ἀπὸ τῆς ὕβρεως, Theteus aũt ait à contumelia Syracuſanorum ita fuiſſe appellatum, qđ apud fluuium crebras facerent aduentantibus iniurias. Aſclepiades vero Mitylencus per d, exiſtimat hoc nomen ſcribendum, aitque priſca Siculoꝝ lingua Dybrin eſſe nominatum à ſua magnitudine, vel impetu fluctuoſo, ꝙ Dymbris mare nominetur. Contendunt nonnulli ſcribẽdum eſſe Tymbris ſine aſpiratione, & m, ante b, in qua fuiſſe grãmaticus Ariſtophanes perhibetur ſententia, tametſi video Seru. foſſam dicere, quam ob tuendo mœnia ſua Syracuſani fodiſſent, appellatam Tyberim eſſe, per hoſtium pœnam, & iniuriam factã ἀπὸ τῆς ὕβρεως, inde Siculos cum perueniſſent ad eam partem, vbi Roma eſſe tenuiſſentque, Tyberim appellaſſe, & in ſacris quidem ait Tyberinum dici. in Zenolexia Tyberim, in poëmate Tybrim.

ASCEN. PVgnabunt iaculis) Dicit & mores hominum, & rerum naturam prius immutari poſſe, q̃ pectoris ſui odium aboleri. [Dum). i. donec, aut quandiu. [Iapyges). i. Appuli populi Italiæ arcu valentes. [Ganges tepidus) Quia inter torridam & frigidã Zonam. [Iſter frigidus) Quia ad glacialẽ Oceanũ vergit. [Robora). i. quercus illas, aut quaſuis robuſtas arbores. [Tyberis Thuſcus) Quia per Thuſciam, ſeu Hetruriã fluit. [Sed immanis) Puto duas eſſe dictiones, vt ſit, ego dabo manibus. ſ. meis. i. ſpiritibus à corpore ſeparatis (eſt. n. à nominatiuo manes, non à manus, quia primam producit) in i, contra manis. ſ. tuos, q̃a dicimus in accuſatiuo manis, & manes. [Sæua arma) Quibus. ſ. manes tuos perſequantur. [Oſſea forma) Iuuen. dicit Sat. iiij. Aut nigri manus oſſea Mauri. Et cui per mediam nolis occurrere noctẽ, Cliuoſæ veheris dũ per monumenta Latinæ. Mortui. n. oſſa abſumpta. ſ. carne occurrere putantur, dicit autem Virgiliana. Dido idem ſic. Omnibus vmbra locis adero, dabis improbe pœnas. [Siue ego (qđ nollẽ) Quaſi vindictæ appetens, aut ſenectutis incõmoda abhorrens.

Noſtraque longinquus viſcera piſcis edet:
Siue peregrinæ carpent mea membra volucres,
Inque meo tingent ſanguine roſtra lupi:
Siue aliquis dignatus erit ſupponere terræ,
Et dare plebeio corpus inane rogo:
Quidquid ero, Stygijs erumpere nitar ab oris,
Et tendam gelidas vltor in ora manus.
Me vigilans cernes, tacitis ego noctis in vmbris
Excutiam ſomnos viſus adeſſe tuos.
Denique quidquid ages, ante os, oculoſque volabo,
Et querar, & nulla ſede quietus eris.
Verbera * ſæua dabunt ſonitum, nexæque colubris
Conſcia fumabunt ſemper ad ora faces.
His viuus furijs agitabere, mortuus ijſdem,
Et breuior pœna vita futura tua eſt.
Nec tibi continget funus, lacrymæque tuorum,
Indeploratum proijcere caput.
Carnificiſque manu populo plaudente traheris,
Infixuſque tuis oſſibus vncus erit.
Ipſæ te fugient, quæ carpunt omnia flammæ,
Reſpuet inuiſum iuſta cadauer humus.
Vnguibus & roſtro tardus trahet ilia vultur,

ZAROT. IN mari) Contra manes. Manes teſte Seruio, animæ ſunt corporibus exutæ, ſi vero Actonem ſequimur, Dij boni. [Nexæque colubris) Furiæ infernales, quæ intortos anguibus capillos habent, & tres eſſe docuimus, de quibus hæc Cic. in ea quam pro Sexto Roſcio oratione habuit, dicit, Nolite putare quemadmodum in fabulis videtis eos, qui aliquid impie, ſcelerateque cõmiſerunt, agitari, & perterreri tedis ardẽtibus, ſua quẽque fraus, & ſuus error maxime vexat, ſuũ quenque ſcelus agitat, amentiaque afficit, ſuæ malæ cogitationes, conſcientiæque animi terrent, eæ ſunt impijs aſſiduæ, domeſticæque furiæ, q̃ dies, noctesque parentum pœnas à ſceleratiſſimis filijs repetãt. [Tardus trahet ilia vultur) Vultur dicitur, vulturis, & vulturius. præualẽt vulturũ nigri, in excelſiſſimis rupibus nidificant, oua xiij. pariunt, ſi Vmbritio peritiſſimo

* torta

Et ſcindent auidi perfida corda canes.
Deque tuo fiet (licet hac ſis laude ſuperbus)
Inſatiabilibus corpore rixa lupis.
In loca ab Elyſijs diuerſa fugabere campis,
Quaſque tenet ſedes noxia turba, coles.
Siſyphus eſt illic ſaxum voluensque, petensque,
Quique agitur rapidæ * vinctus ab orbe rotæ.
Quæque gerunt humeris perituras Belides vndas,
Exulis Aegypti turba cruenta nurus.

haruſpici credimus. triduo ante, aut biduo, vbi futura ſunt cadauera, volant. putarunt nõnulli ipſos ex alieno orbe volare falſo, ſatis aũt liquet neminem ipſoꝝ nidos attingere, vt in x. nat. hiſt. auctor eſt Plin. [Tardus) Perſeuerans. nã, teſte Nonio Marcello tardus piger dicitur, & diuturnus, perſeueransq́; vt apud Virgil. ij. Georg. Media fert triſtis ſuccos, tardumque ſaporem, & hoc loco magis ſenſui conuenit, vt tardus pro perſeuerante accipias, q̃ quod nonnulli interpretantur, producens morſum. ridiculum.n. eſt illa dicta abina, quæ pars cartæ eſt tenuiſſima, vt Feſtus ſcribit. [In loca ab Elyſijs) De campis Elyſijs diuerſa ab auctoribus traduntur, nam alij fortunatas inſulas eſſe volunt, vt Horat. qui ita in Epodo ait, Manet Oceanus circumuagis arua beata. Petamus arua, diuites & inſulas: Reddit vbi Cererem tellus inarata quotannis, Et imputata floret vſque vinea. has etiam Saluſt. in Oceano eſſe refert. Diod. autem in Meridiano Oceano poſitas ſcribit: Ibique eſſe res admirandas tradit. ſi vero Lucanum ſequimur, Elyſios campos circa lunarem circulum eſſe dicimus. Ait.n. Quodq; pater terras inter, lunæque meatus. Non illic auro poſiti, nec thure ſepulti perueniunt. Tũc genus omne tuum, & quæ dentur mœnia, diſces quod etiam Seru. ſuper eo Virg. verſic. in vj. Aeris in campis, eſt interpretatus. Cum ergo bonoꝝ animæ corpore migrabant, hæc patere dicebantur loca, vbi plauſus choreæ, & lætitiæ ſunt, hinc Tibull. Hic choreæ, cantusque vrgent, paſſimque vagantes Dulce ſonant tenui gutture carmen aues. Fert caſiam non culta ſeges, totusque per agros Floret odoratis terra benigna roſis. & quæ ſequuntur. [Tartarus) Malaꝝ, ſedes animaꝝ erat, vbi perpetuæ tenebræ, luctus, & miſeriæ erant, vt ipſe quoque in eadem docet Elegia Tibullus, At ſcelerata iacet ſedes in nocte profunda Abdita, quam circum flumina nigra ſonãt, & reliqua. [Siſyphus eſt illic) Æoli filius Siſyphus, teſte in vj. Iliad. Hom. Iſthmon latrocinijs occupabat, ita vt Anticliam Autolici filiam, Laërte deſponſatam arripuerit, quam & compreſſit, vnde Vlyſſes natus creditur, quod in xiij. Met. Ouid. videtur oſtendere, Quid ſanguine cretus Siſyphio, furtisque, & fraude ſimillimus illi, Inſeris Æacidis alienæ nomina gentis? hunc Theſeus interfecit, qui apud inferos hac afficitur pœna, vt ſemper cogatur ſaxum ad montis apicem voluere, quod cum primum in cacumine montis perduxit, ad ima relabitur, vt in eodem loco ſcribit Ouid. Aut petis, aut vrges rediturum Siſyphe ſaxum, & in Hercule furente Seneca, ceruice ſaxum grãde Siſyphea iacet. Lucretius aũt fabulæ huius figmentum aperit, vt per teipſum videre poteris. [Quique agitur rapidæ) Ixiõ Antionis, & Melatæ Amythoni filius (alij aũt Phlegiæ volunt) Deioneo filiam Diam plurima dona pollicitus deſpondit, ex qua Pyrithous natus. ſed cum Ixion pollicitis minime fidem ſeruaret, eius Deoneus equos capit, Ixion aũt accerſito genero, cui quod fuerat pollicitus, dixit ſeruaturum, ipſum in foueam coniecit, cumque à Ioue purgatus eſſet (nã à quoq̃ alio non poterat purgari) Iunonem ſtupri auſus eſt interpellare, quod cum Iuppiter cognouiſſet, in formam Iunonis nubem interpoſuit cum qua Ixion concubuit, vnde Centauri nati ſunt. Poſt tñ meritas Ixionem Iuppiter pœnas luere voluit, nanque apud inferos rotę alligari iuſſit, quæ perpetuo voluitur, vt in quinto Diod. ſcribit, & Tibullus quoque ait: illic Iunonem tentare Ixionis auſi Verſantur celeri noxia membra rota. [Quæque gerunt humeris) Beli Danaus, & Ægyptus filij fuere: quoꝝ alteri l. natæ ſunt ex pluribus mulieribus filiæ, totidemque alteri virilis ſexus filij, acceperat ab Apolline Danaus fore, vt à filio fratris pariter & genero eſſet occidendus, quare diu fratri aduerſatus eſt, qui in connubium neptes filijs dari volebat tandem Danaus penè coactus fratri morem geſſit, inſidijs confidens, quod monuerat oraculum, euaſurum, etenim gladium vnicuique filiarum dedit qua cum viris nocte concumbendum erat, vt omnes tollerent. impia omnes parentis iuſſa executæ ſunt, præ-

ter vnam Hypermneſtram minorem natu, quæ Lynceo pepercit à quo poſtea Danaus occiſus eſt,qui & Armeus q̃nque,teſte Euſ.dictus eſt,ideoque apud inferos hac pœna torqueri hæ iuuenes perhibentur,vt in humeris aquam cribro ſemper gerent,quod vrnam impleant. Vnde Tibull. Et Danai proles Veneris,quæ numina læſit,In caua læteas dolia portat aquas. & in Metam. Ouid. Molirique ſuis lætum patruelibus auſæ. Aſſidue repetunt, quas perdant Belides vndas. & in Hercule furente Seneca,Vrnasque fruſtra Danaides plenas ferũt. & in Medea,Vosque,quas vrnis foratis irritus ludit labor Danaide coire veſtras, hic dies quærit manus. Quid autem Lucr.velit ſub hac fabula intelligi per tete inſpicito. Ægyptum regioni nomen dediſſe,quæ æria vocabantur,nunc Ægyptus,vt Euſ. tradit,qui ibi expulſo Danao regnauit. [Exulis) Ideo quia Danaus Argos ſibi vindicauit, vt refert Euſ. expulſo Ægypto.

Ascen. Piſcis longinquus).i.in longinquo mari degẽs. [Edet).i.deuorabit noſtra viſcera,poſtquam.ſ.ſubmerſus ero. [Et breuior vita) Ordo eſt: Et vita tua futura eſt breuior pœna tua,quia pœna durabit etiam in morte,& poſt mortem. [Indeploratum).i.non deploratum. [Carnificisque manu populo plaudente traheris).ſ.ad ſupplicium, aut potius ad buſtum,quia ſequitur. [Ipſæ te fugient &c.) Hoc modo ad ſupplicium nonnulli Chriſtiani ſub Domitiano poſtea tracti leguntur infixo vnco gutturi. [Ipſæ te fugient) Precatur,vt tractum indigniſſime ad vſtrinam,& impoſitum rogo flammæ,eius cadauer non abſumant, ſed iaceat præda vulturibus,& canibus. [Licet hac ſis laude ſuperbus).i.quamuis glorieris,ꝙ ſis cauſa rixæ inter me,& coniuges,& amicos, vt eris inter lupos. videtur enim tibi glorioſum induxiſſe diſcordiam,& ita malim dicere, quam licet.i.licitum eſt,vt ſit permittentis. [Siſyphus eſt illic) Hæc omnia Macrobius in de Somnio Scipionis late exequitur, & habentur etiam vj. Æneid. [Quique).i.& qui.ſ.Ixion. [Belides) Beli neptes. [Nurus Ægypti) q̃ filijs eius nupſerant,ſed interfecerunt.

Poma pater Pelopis præſentia quærit, & idem
Semper egit liquidis, ſemper abundat aquis.
Iugeribusque nouem ſummus qui diſtat ab imo,
Viſceraque aſſidue debita præbet aui.
Sic tibi de furijs ſcindat latus vna flagello,
Vt ſceleris numeros confiteare tui.
Altera tartareis ſectos dabit anguibus artus,
Tertia fumantes incoquit igne genas.
Noxia mille modis lacerabitur vmbra, tuasque
Aeacus in pœnas ingenioſus erit.

Zarot. Poma pater Pelopis) Tãtalus Iouis ex plote nympha filius fuit,Pelopis pater,Mœones vocitatus,in Phrygia regnum habuit, bellumque Tro.induxit ob raptum filium eius Ganymedem,vt Euſeb. eſt auctor. q deos hoſpitio ſuſcepit, quibus Pelopẽ filium epulandum appoſuit, aliàs mentitus eſſe carnes. Dij oẽs ab huiuſmodi ſe epulis abſtinuerũt, vna excepta Cerere,quæ humerum comedit, inde eburneum humerum Pelopi Iuppiter fecit vt in iij.Georg.Virg. Humeroque Pelops inſignis eburno. Tantalus autem tanto perpetrato facinore à Ioue ad inferos detruſus eſt,vbi vſque ad labia in aqua merſus eſt,quæ,cum eam haurire vult, effugit. Porrò pomorum arbores ad os vſque inclinari,quæ comedere minime poteſt,& hoc ſemper detorquetur Tantalus cruciatu, hinc in Herc. furente Seneca: In amne medio faucibus ſiccis ſenex ſectatur vndas: Abluit mentum latex,eidemque cum iam Sæpe decepto dedit,perit vnda in ore Poma deſtituunt famem,& pluribus in locis Ouid. tum in lib.de fine titulo. Quærit aquas in aquis,& poma fugacia captat Tantalus,hoc illa garrula lingua dedit. Lactant. etiam addit nonnullos dicere ideo Tantalum eo,quo diximus,modo torqueri, quia Deorum conuiua eorum hominibus prodiderit ſecreta ideoque Statius. Et ſæuæ perijt iniuria menſæ. [Iugeribusque nouem) Tityus Iouis ex Helara Orchomeni filius fuit,nouem iugerum magnitudine,à terra nutritus, quamuis alij terræ filium dixerint. hic ab Apolline telis confoſſus eſt, eo ꝙ Latonam amarat, damnatusque eſt ea lege apud inferos, vt eius iecur vultur ſemper exedat, vt in ſexto Aeneid. ſcribit Virg. licet Hom. viciſſim dicat duos vultures ſibi in eius pœnam ſuccedere,

etiam Tibullus,porrectuſque nouem Tityus per iugera terræ: Aſſiduas atro viſcere paſcit aues. Lucr. autem hanc moraliter eſt interpretatus fab. Iugerum dictum à iunctis duobus actibus quadratis, qui colligunt ccxl. pedes in longitudine, in latitudine verò dimidium, vt Varro tradit,& Quint. lib.j. Inſt. Iugeri quoque Plin. xviij. nat. hiſt. lib. Cato,& L. Columella in vj. meminerunt. [Æacus in pœnas) Hic,Minos,& Rhadamanthus Iouis & Europæ filij apud inferos iudices ſunt, vt in vj. Æn. Seru. docet.

ASCENSIVS.

PAtet Pelopis) .i.Tantalus,qui ſm Hom. vſque ad naſum habet dependentia fragrantiſſima poma,& ad labia vſque aſcendentia dulciſſima flumina,quæ dum captantur, effigiunt.vnde de fluminibus dicit Horat. Serm.j. Tantalus à labris ſitiens fugientia captat Flumina quid rides ?&c. [Iugeribus nouem).i.Tityus,de quo vj.Æn. Necnon,& Tityon terræ omniparentis alumnum Cernere erat,per tota nouum cui iugera corpus Porrigitur.Ordo aũt textus eſt. [Que)Pro &. is ſup. [Qui ſummus) .i. ſuprema parte ſui, hoc eſt vertice. [Diſtat ab imo) .i. ab ima parte ſui.ſ.à planta pedis nouem iugeris, & præbet aui vulturi.[Aſſidue).i.ſine intermiſſione rodenti, ſequitur Maronem dicentem in ſexto: Roſtroque immanis vultur adunco Immortale iecur tondens,fœcundaque pœnis viſcera rimaturque epulis,habitatque ſub alto Pectore,nec fibris requies datur vlla renatis. dico Maronem imitari,nam Hom.duos vultures ſibiinuicem ſuccedentes dicit.[Viſcera debita) .i.talibus cruciatibus eſt ſup. illic.[Vna de furijs)Tres.n.ſunt. Tiſyphone, Alecto,Megera. loqui videtur de Tiſyphone,de qua Æn.vj.Continuo ſonteis vltrix accincta flagello Tiſyphone quatit inſultans.[Altera).ſ.Alecto. [Tertia) .ſ. Megera. [Æacus)Tres quoque dicuntur apud inferos iudices,qui ſeueriſſimi in Creta iudices fuiſſe leguntur, Rhadamanthus, Minos,& Æacus.Rhadamanthus autem dicitur inquiſitor,vnde Æn.vj.Gnoſius hæc Rhadamãthus habet duriſſima regna, Caſtigatque auditque dolos,ſubigitque fateri: Quæ quis apud ſuperos furto lætatus inani Diſtulit inſeram commiſſa piaculo mortem. Minos iudex. Vnde Horat. Et de te ſplendida Minos fecerit arbitria. & in eodem vj. Quæſitor Minos vrnam mouet.Æacus vero excutor. Vnde Iuuen. in j. Quas torquet vmbras Æacus.Et hoc loco,verum hæc officia confunduntur,ita vt ſingulis omnia cõueniant.[Æacus tranſcribet in te pœnas infernales) .i. transferri faciet in te.

In te tranſcribet veterum tormenta virorum:
Manibus antiquis cauſa quietis eris.
Siſyphe cui tradas reuolubile pondus, habebis:
Verſabunt celeres nunc noua membra rotæ.
Hic erit, & ramos fruſtra qui captet, & vndas,
Hic in conſumpto viſcere paſcet aues.
Nec mortis pœna, mors altera finiet huius,
Horaque erit tantis vltima nulla malis.
Inde ego pauca canam, frondes vt ſi quis ab Ida,
Et ſummam Libyco de mare carpat aquam.
Nam neque quot flores Sicula naſcuntur in Hybla,
Quódue ferat dicam terra Ciliſſa crocos:
Nec (cum triſtis hyems Aquilonis inhorruit alis)
Quàm multa fiat grandine canus Athos.
Nec mala voce mea poterunt tua cuncta referri,
Ora licet tribuas multiplicata mihi.

ZAROT. IN te trãſcribet) Tranſducet.verbũ antiquũ eſt tranſcribo,ad colonias attinens. Virg.in vij. Æn. Et tua Dardanijs trãſcribi ſceptra colonis. Seru. trãſcribi tradi. ſermo aũt hic tractus eſt de pecunia. nam ſcribi eſt dari. Hor. Scribe decẽ Cenio, nõ eſt ſatis adde Cicutæ. reſcribi vero, reddi. Horat. Dictantis, qđ tu nunq̃ reſcribere poſſis. Terent. Argentum illud denuo reſcribi iube Phormio. [Frõdes vt ſi quis ab Ida) Mons, & ſilua in Phrygia Ida dr̃. Hom.viij. Iliad. ferarum parentem dixit & locum,quẽ Gargara vocant: item Ida in Creta. Ouid.Faſt.lib.v. Et Creta nobilis Ida. [Et ſummã Libyco de

Tot tibi væ miſero venient, taleſque ruinæ,
Vt cogi in lacrymas me quoque poſſe putem.
Illæ me lacrymæ facient ſine fine beatum,
Dulcior hic riſu nunc mihi fletus erit.
Natus es infelix (ita Dij voluere) nec vlla
Commoda naſcenti ſtella: leuíſue fuit.
Non Venus affulſit, non illa Iuppiter hora,
Lunaque non apto, Sólue fuere loco.
Nec ſatis vtiliter poſitos tibi præbuit ignes,
Quem peperit magno lucida Maia Ioue,
Te fera nequidquam placidum ſpondentia Martis
Sidera preſſerunt, falciferique ſenis.
Lux quoque natalis (ne quid niſi triſte videres)
Turpis, & inductis nubibus atra fuit.
Hæc eſt in Faſtis, cui dat grauis Allia nomen,
Quæque dies Ibin publica damna tulit.
Qui ſimul impuræ matris prolapſus ab aluo eſt,

mare) Libycum mare idem, qđ Africanum in Ægyptum vſque protenditus, pauciſſimos ſinus i ſe recepit, vt Plin. in v. tradit, Libycum à Libye Epaphi filia nomen habet, Africanum vero ab Africa, cui ab Afro Libys Herculis filio nomen eſt inditũ, ſi Solino credimus. Andronicus vero Alicarnaſeus ait Oceanum compreſſiſſe nymphas duas Pompholygen, & Parthenopen, ex Parthenope quidem Europē habuiſſe filiā. ex Pymphologe vero Aſiam, & Libyā, vnde orbis partes ſunt appellatæ. [Hybla) Siciliæ oppidum, quod nunc Megara dicitur, ab Hyplone rege dicta, teſte Thucydide, florꝶ copia, ac præſtantia nobilis, quibus mel optimũ conficitur. eſt etiam mons eiuſdem nominis in Attica regione, vel Sicula thymo abundans, de melle attico legas. Plin. lib. xxj. [Terra Ciliſſa crocos) Circa Corycium Ciliciæ crocum optimum habet, inter ceteros electiſſimum, vt Solin. refert. ibi Corycos opp. eſt & ſpecus. Crocum aũt adoleſcentem fuiſſe poëtaꝶ fabulæ oſtendũt in florem ſui nominis tranſmutatum, ſunt tñ, qui Crocum dictum putent à Coryco Cilicio opp. vt teſtatur Strabo in ix. Parnaſſum celeberrimum Corycium nymphaꝶ antrum continere: idq́ue & Ciliſcum nuncupatũ. [Hyems) Qđ tunc multi imbres. hinc hybernaculum hybernum, vel ꝙ anima, qua flatur, omnium apparet ab hiatu hyems, vt Varro eſt auctor. [Canus Athos) Macedoniæ mons Athos, vt tradit Plin. etſi Thraciæ quandoque ab auctoribus ponatur, ſæpe & Æmoniæ Seneca in Medea Æmonius illas contulit peſtes Athos. altiſſimus autem, cuius vmbra ad Lēnon vſque inſulam ꝓtenditur, quæ lxxxvj mil. paſſ. à Macedonia ſeparatur, hinc lib. v. Theb. Stat. Ingenti tellurem proximus vmbra Veſtit Athos, nemorumq́ue obſcurat imagine pontum, à planicie in mare excurrit lxxv. mill. paſſ. ambitus radicis cl. mill. colligit. hunc Xerxes Perſarum rex continenti abſcidit in longitudine mill. paſſ. [Natus es infelix) Teſte Ariſt. hæc inferiora ſuperioribus coniuncta ſunt, à quibus gubernantur. nam qui ſub bono planeta natus fuerit, felicitatem habet, & contra ſub malo, infelicitatem, ideo dicit poëta Ibidē infeliciſſime natũ, in cuius ortu ſtella nulla propitia fuit. [Stella) Stellæ ſunt ſingulares, & erraticæ, quinque, vt docet Macrob. & ceteræ, quæ nō admixtæ alijs ſolæ feruntur. [Non Venus affulſit) Infra Solem Veneris ſidus eſt, cuius naturā prius Pythagoras Samius deprehendit, vt placet Plin. eſt aũt Venus frigida & humida q̄ ſi in natiuitate alicuius victrix apparuerit, felicitatem illi portendit, vt Haly tradit, ambitũ ſigniferi tricenis & duo de quinquagenis diebus peragit, vt in ij. Plin. ſcr. [Nō illa Iuppiter hora) Infra Saturnũ Iuppiter eſt, qui æqualis eſt, tēperatus, in natiuitatibus ſi bene affulſerit, felicitatem facit, mala auerſatur, ideoq́ue Saturno contrarius duodenis annis curſum ſuũ perficit, vt tradit Plin. [Lunaq́ue non apto) Lunæ ineſt frigida, & humida natura, q̄ vt cœleſtibus ſignis coniungitur, ita operatur, in oībus nanque geminoꝶ partib. paupertatem, miſeriā, mēbrorumq́ue mutilationē facit malũ & in Virgine portēdit, ſicut & in Scorpione, vt Haly tradit curſum peragit ſuũ vicenis ſeptenisq́ue diebus, & tertia diei parte, ſiue eclypſim dicit. quoties Lunæ eſt eclypſis in alicuius ortu, malum ei imminet. [Sólue fuere loco) Omnium planetaꝶ Sol eſt optimus, per eũ.n. omnia generantur, & felicitatē mortalibus tradit, in Sagittario

tario malus,ita & in Ariete,vel etiam eclypſim potes intelligere,quæ interuẽtu Lunæ fit. Sulpitius autem Gallus,ſi Plin.credimus,apud Romanos cum tribunus militũ eſſet contra Perſem regem. Lunæ Solisque rationem defectus inuenit,apud Græcos vero Thales Mileſius. [Nec ſatis vtiliter) Mercurij ſidus dicit admodum humano generi nociuum, ſi in ariete fuerit,in Geminis,in Cancro,in Sagittario,ac in Capricorno.[Quem peperit Maia)Notum pene omnibus Iouem Atlantis filiam Maiam compreſſiſſe,vnde & Mercurius natus eſt.[Spondentia Martis)Planetam peſſimum bella, interneciones,& litigia amat, & quando alicuius præeſt natiuitati malum ſignificat,niſi aſpectum cum Ioue,aut Venere habuerit.[Falciferiq; ſenis) Saturnus frigidæ,& ſiccæ naturæ malum fere ſemper facit,ſi in alicuius ortu regnauerit. Hæc eſt in Faſt.cui dat grauis.[Alia nomen) Atti dies habebantur poſt Calendas, id. & nonas, poſtriduani appellati nanque Licinius haruſpex ex Senatus præcepto rettulit. Q.ſulpitium trib.ple.poſtridie idus quintiles contra Senones dimicaturũ ſacrificaſſe,ita & ad Cremeram,multisque alijs in locis infeliciter dimicatum,quare hi dies infauſti habiti ſunt. Aliã autem Plutarc.nobis attorum dierum rationem reddit.dicit.n.patrios menſium dies dijs ſuperioris ſacros,ſequentes vero inferis, quibus purgationibus maiores quibuſdã vtebantur, & mortuis parentabat, ſic & dies illos tris in menſibus principes feſtos, & ſtatos poſuerunt eos autem,qui ſequuntur tres dijs manibus attributos religioſos,& infauſtos habendos exiſtimarunt ait Varro.Dies allienſis ab Allia flu. dictus,nam ibi & exercitu noſtro fugato Galli obſederunt Romam,idemque Liu.in v.ab vrb.cond.& Virg. in vij. docent. eſt autem Allia flu. xj. lapide via Tyburina ab vrbe diſtans è montibus cruſtumerijs in Tyberim defluens.

ASCEN.

ET erit manibus).i.inferis ſpiritibus,aut animis,ſeu ſi maius animabus antiquis, cauſa quietis,quia.[O Siſyphe)Erit ſupple tunc quando ibis apud inferos ſup.aliqs.[Cui tradas).i.tradere poſſis.[Pondus reuolubile).i.ſaxum aſſidue reuoluendum.[Hic) .ſ. Ibis.[Erit).ſ.qui Tantali pœnas dabit.[Hic inconſumpto &c.) ſ. loco Tityi. [Nec mortis pœnas.)Quod in hunc imprecatur poëta nimium verum experiuntur damnati,qui de calore nimio transferuntur,in aquas nimium frigidas,& nouo genere mortis cruciãtur,nec finitur mors morte,ſed continuatur.[Inde).ſ.de infinitis malis.[Libyco de mare)Sic legendum eſt, non mari propter verſum,quod idem alibi quoque iuenies. [Terra ciliſſa) Pro cilicia,facto diminutiuo græco.[Athos)Mons inter Thraciam,& Macedoniam aſſidua grandine,aut niue pulſatus.[Natus es infelix) Docet ex mathematicorum, atque aſtrologorum diſciplina infeliciter natum,& infauſto horoſcopo, ꝗ diſciplinam cum diuus Aug.in lib.de ciu. Dei,tũ Picus Mirandula in opere contra aſtrologos validiſſimis rationibus impugnant, imo expugnant.[Stella commoda).i.vtilitatem afferens,vel.[Leuis).i.non aggrauans hoc eſt nulla cõmoda fuit ſed quælibet grauis.[Quem peperit).ſ.Mercurius filius Iouis ex Maia Atlantide. [Hæc eſt &c.)Docet atram infauſtam fuiſſe,qua natus eſt diem.Ordo eſt.[Hæc).ſ.natiuitatis tuæ eſt dies.[Cui Allia)Fluuius ille.[Grauis).i.moleſtus,& infauſtus.[Dat nomen)Quia dicitur allienſis.[In faſtis) .i. libris faſtorum,ſeu feſtorum,vbi dies atri notati erant,ſicut nonnulli Chriſtianorum veteri ſuperſtitione inducti dies ægyptio notant, ſcribitur autem Allia ſemper gemino ll,& primam producit. licet Seru. aliter ſentiat male allegans illud Lucani; Atque aliæ clades,nam ibi aliæ adiectiuum eſt ab alius.a. um. vt docet Beroaldus in eundem, & hæc eſt dies.[Quæ tulit Ibin) Appoſitorie,q. d. exiſtente publica damna.Nam quocunque die reſp. grauia damna perpeſſa eſt,is à ter habitus eſt.

Cyniphiam fœdo corpore preſsit humum.
Sedit in aduerſo nocturnus culmine bubo,
Funereoque graues edidit oro ſonos.
Protinus Eumenides lauere paluſtribus vndis,
Qua caua de ſtygijs fluxerat vnda vadis.
Pectoraque vnxerunt Erebeæ felle colubræ,
Terque cruentatas increpuere manus.

ZAROT.

CYniphiam fœdo) Cyniphs Garamantum flu. eſt teſte Herod.in iiij.à Charitone colle profluens in Libycum mare, inter duas ſyrtes cadit, paſcitque hircos maximos, quibus & nomen à ſe dedit,nam Cyniphij dicuntur. Virg.Georg.iij. Nec minus interea

Gutturaque imbuerunt infantia lacte canino:
Hic primus pueri venit in hora cibus.
Perbibit inde ſuæ rabiem nutricis alumnus,
Latrat & in toto verba canina foro.
Membraque * vinxerunt tinctis ferrugine pannis,
A male deſerto quos rapuere rogo.
Et ne non fultum nuda tellure iaceret,
Molle ſuper ſilices impoſuere caput.
Iamque receſſuræ viridi de ſtipite factas
Admorunt oculis * vſque ſub ora faces.
Flebat, vt eſt fumis infans contactus amaris,
De tribus eſt cum ſic vna locuta ſoror.
Tēpus in immenſum lacrymas tibi * vouimus iſtas
Quæ ſemper cauſa ſufficiente * cadant.
Dixerat, & Clotho iuſſit promiſſa valere,
Neuit, & * infauſta ſtamina pulla manu.
Et ne longa ſuo præſagia diceret ore,
Fata canet vates qui tua, dixit, erit.
Ille ego ſum vates ex me tua vulnera diſces,
Dent modo dij vires in mea verba ſuas.
Carminibusque meis accedant pondera rerum,
Quæ rata per luctus experiere tuos.
Néue ſine exemplis æui cruciere prioris,
Sint tua Troianis non leuiora malis:

* iunxerunt * viq; * mouimus * cadent * infeſta

terea barbas, incanaque menta Cyniphij tondent hirci, ſetasq; comantes Vſum in caſtrorum, & miſeris velamina nautis. Cynips autem in genitiuo facit Cyniphis: & ſunt tria tantum, quæ cum faciunt nominatiuū in pſ, genitiuum mittunt, non vt cetera per b, vel per p, ſed per f, Cyniphs phis, catelips phis, ſciraps phis. [Nocturnus culmine bubo) Aſcalaphus Orphnes, & Acherontis filius, vt in v. Met. Ouid. ſcr. Proſerpinā apud inferos comediſſe accuſauit quare in bubona verſus eſt. Bubo aūt funebris eſt auis, & maxime abominatus publicis præcipue auſpicijs, noctisq; mōſtrum, nec cantu aliquo vocali, ſed gemitu. Capitolij cællā intrauit Sext. Papellio Iſtro. L. Pedanio cōſ. quamobrē nonis Martijs eo anno vrbs luſtrata eſt, ſi Plin. credimus in x. ſic tradēti. [Protinus Eumenides) Infernales furiæ, q̄ Eumenides κατ' ἀντίφρασιν appellātur. i. immites. [Lauere paluſtrib. vndis) Nā aqua paluſtris maculat, viua vero lauat. Virg. [Donec me flumine viuo abluero. [Erebeæ colubræ,) Furias ēt dicit, q̄ crines anguib. intortos hn̄t. Ereb' aūt Tartarus in viſcerib. terræ eſt, vbi furiaꝝ ſedes. [Terque cructatas) Ternarius numerus perfectiſſimus hr̄, ac (vt Ariſt. inqt in j. de cœlo, & mūdo) dijs immortalib. deputatus. [Vinxerunt) Ligarunt, ſolebant priſci natum infantem pannis inuoluere, quā conſuetudinē adhuc obſeruamus. [Ferrugine) Mortuoꝝ colore: ferrugo .n. eſt coloris genus vicinum purpure ſubnigræ, vt tradit Ser. hinc Virg. Pictus acu Chlamydē, & ferrugine clarus Ibera, & alibi. Et ferruginea ſubnectat, corpora cymba. Ferrumen vero, vt ſcr. Plin. bitumen eſt, ferruminatis Babylonis muris, vt dixit Plin. & ferruminare eſt conglutinare. [Male) Valde, male, & bene, inquit Donatus, pro valde ponitur ſæpiſſime. male etiam pro non, & magno legimus apud Plaut. [Rogo) Rogus eſt cum ardere cœperit. Terent. Circū accenſos decurrere rogos. [Silice) Silex lapis ex qua ignis excuditur, & cōmuni genere inuenitur. Iuuen. Nec mollior ſilicem pedibus quoque conterit atrum. Ouid. autem fœminino genere dixit. Stabat acuta ſilex præciſis vndique ſaxis. ignem ex ſilice primus inuenit Pyrodes Cilicis filius, vt Plin. ſcr. in vij. [Stipite) Stipes ſtipitis trūcus eſt arboris. Cic. Nullius autem Agricolæ culta ſtips tā diuturna, quam poëtæ verſu ſeminari poteſt; græce dicitur ςύπος, vt apud Orpheū μέσον δ' ὑπερφόμενος ἐπὶ ςύπος ἄλσεϊ πολλῷ. ſtipem vero numum ſignatum eſſe Var. & Feſtus docēt, à quo ſtipendium deductum. [De tribus) Tres ſorores eſſe poëtæ tradunt, in quarum manibus fata hominum ſunt conſtituta, quas parcas κατ' ἀντίφρασιν appellant, ſingulæ vero, quod peragāt, habent. Clotho baiulat, Lacheſis filat, Atropos autem filum frangit, ita, vt cum alicuius fila diſruperit, morte moriatur. Dictaque eſt Atrops ab α priuatoria particula, & τροπὴ cōuerſio, quaſi ad nullius cōuertatur pces. [Mouimus) Admouimus, vel excitamus. [Clotho) Quę vna

eſt

eſt ex parcis,vt docuimus. eſt & nympha marina eiuſdē nominis apud Virg. Magniq́; iubebo æquoris eſſe deas,quales nereia Clotho, Et Galatea ſecāt. [Stamina) A ſtando ſtamen appellāt,ꝙ ſtat in tela velamentū. Var. [Præſagia) Diuinationes, ſagis dicit Lact. diuinis. hinc pſagia mentis diuinationes. Sagū gñe neutro eſt genus panni. Sagariā factitare apud Iuriſc. eſt vendere, & ſagari apotheca. dr̄ præſago his. dicit Caper. Cic. aūt præſagio. Saga, inqt Feſtus, dr̄ mulier perita ſacroꝝ, vt vir ſapiens ꝓducta à ſyllaba ꝑꝑ ambiguitatem euitāda. ſagaces dñr, ſolertis acuminis vt ēt canes indagatores ſagaces ſunt appellati. [Vates canet) Poëtas vates appellabant à verſibus viendis in poëmatis. Cū ſcribam: oſtendam corpore tartari no ꝓgnata palude virago. Var. [Rata) Firma, ſtabilia. [Aeui) Aeuū ab ætate omnium annorum, hinc æuiternum græci dicunt αἰῶν, vt ſer. Var. [Troianis malis) Notum eſt Troiæ excidium ex lectione tum græcorum, tum etiam Latinorum, quare prætereundam hiſt. cenſeo.

CYniphiam &c.) Bonæ ſunt Calderini rōnes. Nam illic hirci abundant, vñ in Georg. Cyniphij tondent hirci. Errantes aūt olentes dñr hircum olere. Hor. j. Serm. Paſtillos Ruffinus olet Gorgonius hircū. [Paluſtribus vndis) Quæ nō purgant ſicut aquę currētes, quas viuas vocat Maro dicens Æn. ij. Donec me flumine viuo abluero. [Quæ vnda caua). i. obſcura, & nubila, aut euaporata extracta pura aqua per exhalationē. [Erebeæ) Erebus dictus eſt locus obſcurus inferni, aut ipſe infernus, & ſcribitur à doctoribus ſine h. [Gutturaque imbuerunt) Docui alibi hoc, e, in hac tertia perſona ſæpe correptū inueniri, ſed quandam celeritatē figurari. vt in Buc. Matri longa decem tulerūt faſtidia menſes, in Georg. Miſcueruntq́; herbas, & non innoxia verba, & Æneid. Obſtupui, ſteteruntque comæ &c. nō eſt aūt legendum imbuerint, vt alia docent verba. [Pannis tinct. fer.) Ferrugo eſt purpuræ Hiſpanicæ genus, coloris fuſci, atque ſubnigri. [Rogo male deſerto). ſ. priusq̄ cadauer hominis damnati penitus exuſtum eſſet. Vnde panniculos ſemiuſtos, & fumoſos, atque ob id ferrugineos, nutricē Ibidis ſubtraxiſſet dicit. [Caput molle) Quia infantis, ſed id quoque notā habet. ſilices aūt duriſſimi ſunt lapides. vnde ignis excuti ſolet. [Iamque receſ.) ſ. colubræ infernales. i. cū recedere vellent. [Admorant) Pro admonerunt, & applicuerunt. [Oculis). ſ. Ibidis pueri. [Vſque ſub ora faces factas de vir. ſtip.) Vt fumo cruciarēt. [Vna ſor. de trib.) i. vna parcaꝝ, quæ tres ſorores ſunt. & fata hominum ordiunē; Fertque colum. [Clotho) Acheſis trahit: Atropos occat. [Pulla). i. nigra. [Stamina) Vnde in Georg. Reijce ne maculis infuſcent vellera pullis. Inde pullati dñr veſtibus lugubribus quæ nigræ ſunt induti. [Præſagia dñr) Quæ ſagaciter prænotata ſunt, ſed ſagio & pſagus, atque præſagium, ſa, ſyllabam ꝓcunt, q̄ ſagax corripit. [Facta can.) Ordo eſt. Ipſa dixit. [Vates erit) Qui canet tua facta. [Ille ego ſum vates, ex me). i. ex carmine meo, nō ex me ipſo, quaſi ipſe ſit pro exēplo, quod aduerſarius magno fortaſſis meretur. [Néue ſine ex.) Incipit cōmemorare mala, quæ alij paſſi ſunt, imprecās ea in caput aduerſarij. Quia vero hiſtoriæ, & fab. graphicæ recitanē à Calderino, dicā ordinem, q talis eſt. [Néue). i. ēt, ne, vt accipiatē, ne, pro ēt, ſicut, vel, accipi ſolet, qa aliter néue ſemel poſitū non congruere vr̄ principio orationis. [Igr̄ etiámne tu crucier). i. torquearis ſine exemplis prioris æui. i. vt crucieris ad exempla coꝝ q fuerunt in priore, hoc eſt priſco æuo, & ſeculo, tua mala ſunt nō leuiora malis. Troianis, q̄ magna nimiꝝ fuerunt. qa Troiani decēna in bello vexati tādem funditus exterminati ſunt, & Troia radicitus euerſa. ASCEN.

Quantaque clauigeri Pœantius Herculis heres,
Tanta venenato vulnera crure geras:
* Nec leuis doleas, quàm qui bibit vbera ceruæ,
* Armatusque tulit vulnus inerme potens.
Quique ab equo præceps alienis decidit, aruis

HErculis) Her. Iouis el Alcmena filius fuit dictusque Her. quaſi ἥρας κλέος. i. Iuno. gloria. [Pœātius Her.) Philectetes Pœantius filius ex Melibœa vrbe compulſus ab Her. iurare corporis ſui reliquias non indicaturum, ab ipſo pro munere ſagittas felle Hydræ intinctas accepit, ſine quibus Troia capi non poterat. inuentus eſt Philoctetes haſce habere ſagittas, & coactus Herc. Tumulum manifeſtare, locum aūt, ne peieraret, pede percuſſit a. Græcoꝝ itaque ducibus Troiam ductus eſt Philoctetes, ſolus. n. huiuſmodi ſagittis vti poterat. forte p ſagittam ipſius ZAROT.

* Néue minus
* Qui tulit armati vulnus inermis opem.

ipſius eſt peruulneratus,vel,vt alij,crus,quo ex vulnere intollerabilis effluxit fœter,quamob rem Græci auctore Vlyſſe ipſum in Lemno reliquerũt,quod Ouid. tetigit in Met. alij ictum ſerpente tradunt,& Machaone curatũ. Propert. Tarda Philoctetæ ſanauit crura Machaon. nonnulli telo percuſſum,à Machaoneque ſanatum,& Troiam profectũ volunt,alij poſt Troiæ euerſionem Calabriam veniſſe affirmant,& Petiliam,ac Turinam condidiſſe. Virg.Hic illa ducis Melibœi Parua Philoctetę ſubnixa Petilia muro,&alia Sagius Proclus,&Por.Hom. comment.ſcrib.de Philoctete quoque Soph & Seru.[Crure)Crura partes tibiarum anteriores ſicuti poſteriores ſuræ.[Nec leuius doleas)Apud quendam vetuſtiſſimum interpretem legem eſt Calydonem,& Dareum fratris fuiſſe,Thaletis filios. ſolebat Dareus lacte ceruæ homines interficere,à ſuis poſtremo armis circũſpectis eodem genere mortis,quo multos enecauerat,& ipſe coactus eſt mori. Idque approbat Euphorionis teſtimonio,cuius ſunt verſus. Lac ceruæ potando ſuos Dareus perimebat: Exemploque ſuo potu peremptus eodem. Ego autem popter ſequentem verſum Telephum intelligo. At ſi duplicem hiſtoriam his duobus carminibus intellexerimus,non ſane ab re videri debet.hunc igitur Telephum,docẽte Diod. Herc.auge. Alei regis Arcadiæ filia in Parthenio monte peperit,ibique eum reliquit,quem poſtea paſtores regis Corinthi ceruam exhibitio vbere nutrire inuenerunt, infantemque ad regem,detulerunt,qui vt filium ſuſtulit,ac Telephum,quaſi à cerua nutritum appellauit τέλαφος,enim cerua eſt,cum autem adoleuiſſet,matrem conſtituit inuenire,quare Apollinis Delphici oraculum conſuluit à quo ad Theutrantẽ regem in Myſiam iuſſus eſt proficiſci,vbi matrem reperit,ipſe in magno honore à rege propter Herculem parentẽ habitus eſt,cui Argiopem Teuthras filiam deſpondit,heredemque,quia liberis maſculis carebat,regni fecit. Telephus autem,quo tempore bellum Troianum exarſit,in Myſia regnabat,quo Gręci cum appuliſſent, inermesque è nauibus exilijſſent,vim eis intulit, vnde ab Achille in ſiniſtro femore fuit vulneratus, cumque ſanari minime poſſet, Apollinem cõſuluit,qui reſpondit iterum ab Achille vulnerari oportere,à quo rurſus vulneratus conualuit,vt alibi Ouid. Vulnus Achileo quæ quondam fecerat hoſti: Vulneris auxilium Pelias haſta tulit. Claudianus autem ab Achille herbis ſanatum tradit. Sanus Achilleis remeauit Telephus herbis,Cuius pertulerat vires,& ſenſit in vno Letalem,placidamque manum,medicina per hoſtem Contigit, & pepulit,quos federat ipſe colores. Quid vero Plin. ſentiat,appoſui. Eſt & rubigo,inquit, ipſa in remedijs,& ſic Telephum proditur ſanaſſe Achilles,ſiue id ærea, ſiue ferrea cuſpide fęcit,ita certe depingitur,eam decutiens gladio. [Vulgus inerme)Quia,vt diximus,Græcos, qui ſine armis tunc erant,inuaſit,legitur etiam vulnus. [Quique ab equo) Bellerophontem dicit. hic genere quidem Neptuni,nomine autem.Glauci filius primum hipponus dictus,ab interfecto dehinc corinthio Bellero Bellerophon,ſiue(vt alij volunt)Bellerophontes eſt appellatus,qui ob cædem(ſi Aſclepiadi credimus)In pedes ſe dedit,accepto Pegaſo equo à Neptuno,quo argos ad Prœtum regem peruenit,q ipſum hoſpitio ſuſcepit, cuius amore regis vxor Sthenobœa,vel,vt placet Hom.Antia Iobatæ regis,ſiue Euriæ filia deperibat. quare mulier amoris impatiens ipſum in ſuam trahere ſententiam eſt conata,quod cum impetrare nõ quiſſet, marito Bellorophontem eſt criminata,perſuaſus Prœtus ſceleris, ne hoſpitalitatis ius violare,ad Iobatam ſocerum,vel Euriam in Lyciam,cum literis, quibus res continebantur,occidendum miſit,quo cum mature inſcius tanti mali Bellorophon ſe contuliſſet: Iobaten, aut Euriam magnis per nouem dies (vt Hom. ait) ſacrificijs vacantem comperit, quibus exactis literas legit, inde iram, odiumque, diſſimulans, varijs ipſum periculis tollendum oppoſuit, cum Chimæra primum certare iuſſit, monſtro admodum timendo cuius tradente Hom. in lib. vj. Iliad. hæc erat forma, πρόσθε λέων ὄπιθεν δὲ δράκων, μέσση δὲ χίμαιρα. quẽ verſum Lucr. vertit Prima leo poſtrema draco,media ipſa Chimæra, quo ſuperato contra Solymos ferociſſimum bello populum miſſus victor redijt; inde occiſis Amazonibus inſidiantibus ei hominibus regis iuſſu interfectis, in generum tot rebus geſtis à rege aſciſcitur, data Achimene filia, vel (vt alij tradunt) Caſſandra vxore, ex qua Iſandrum Hippolochum, & Laodomiam, quæ ex Ioue genuit Sarpedonem, filios habuit. Bellorophontes autem poſt fontis inuentionem, euolare in cœlum voluit cumque ex alto deſpiceret perterritus decidit. Ac ita periſſe Hygin. oſtendit, equus vero inter ſidera eſt à Ioue

Ioue cõſtitutus. At poëta Gallus his carminibus ipſum caput fregiſſe ſcr. Bellerophon mon ſtrum potuit ſuperare chimæram: Et fregiſſe caput dicitur ipſe ſuum.

ASCEN. ET geras) Supple in crure venenato .i. venenatis ſagittis infecto.[Tanta) .i.tam magna & ſæua vulnera.[Quanta) Supple geſſit.[Pæantius).i.Philotectus filius Pœantis, vt atteſtatur Seru.& Seneca dicens in Hercule furente in pſona Herculis ſagittas porrigentis Accipe hæc ſate pœante dona, & munus alcidæ cape. Nec fallat vnquam dextrã hic arcus tuam. Librate tela didicit, & certam dare Fugam ſagittis, ipſa non fallunt iter Emiſſa neruo tela. Pœantius igitur.i.Philoctetes.[Heres).i.ſucceſſor in poſſeſſione arcus, & ſagittarum.[Herculis clauigeri).i.clauam gerere ſoliti.[Nec doleas leuius) Quam is ſupple. [Qui bibit vbera ceruæ, ſup doluit videlicet Telephus, de quo Horat. Telephus & Peleus, cum pauper & exul vterque, &c.[Et qui potens, & armatus tulit vulnus inerme) Allatum.ſ.ab Achille inermi, præter haſtam, niſi legendum eſt armatique tulit &c. [Quique) .i. & quam is qui, hoc eſt, & non doleas leuius imo grauius, quam is, qui decidit. [Præceps ab equo) .ſ. pegaſo alato. [In aruis alienis) Videlicet Bellerophon.

Exitio facies cui ſua pene fuit.
Id quod Amyntorides videas, trepidusq; miniſtro
Prætentes baculo luminis orbus iter:
Nec plus aſpicias, quàm quem ſua filia rexit.
Expertus ſcelus eſt cuius vterque parens.

ZAROT. FAcies) Vniuſcuiuſque rei apparentia facies appellatur. Quare os hoĩs facies dicitur, vultus autem à volendo deducitur. [Id quod Amyntorides) Amyntor Ormeni filius, ex Hippodamia Phœnicem filium habuit, hũc cum Clytia patris Pellice rem habuiſſe Hom. tradit matre ſic volente, quod cum pater reſciuiſſet, in filium eſt imprecatus, vt nunquam filium ſuſciperet, quod Plutonẽ, ac Proſerpinam audiſſe apud Hom. Phœnix vult, alij obcœcatum tradunt. hic ad Peleum patrem Achillis profectus eſt, quem Chirõ cẽtaurus ſanauit. Propert. Sanauit crura Machaon, Phœnicis Chirõ lumina Phillyrides, & Achilli præceptor eſt datus, cum quo ad Troiam iuit. [Orbus) Quicunque re aliqua cara priuatur, orbus dicitur. [Iter) Dicitur, & itiner, vt admonet Priſcianus.[Nec plus aſpicias) Hic eſt Oedipus, cuius genealogiã altius repetamus. Iuppiter Hellen genuit, Helle Belũ, Belus Abantẽ, Abas Agenorẽ, Agenoris fuere filij Europe, Cilix, Baſſus, Phœnix, & Cadmus: Cadmi Polydorus: Polydori Labdacus: Labdaci Laius: Lai Oedipus qui ex matre Locaſta Creontis filia Etedelẽ, Polynie, Antigonẽ, & Iſmẽ habuit filio. pater Oedipi Laius Thebarũ rex oraculo conſulto an filios eſſet habiturus huiuſmodi ab eo accepit reſponſum teſte Aſclepiade in tragœdia. Λάϊε Λαβδακίδη, παίδων γένος ὄλβιον αἰτεῖς, Δώσω τοι φίλον υἱόν, ἀτὰρ πεπρωμένον ἐστὶ Σοῦ παιδὸς χείρεσσι λιπεῖν φάος, ὡς γὰρ ἔνευσε Ζεὺς Κρονίδης Πέλοπος στυγεραῖς ἀραῖσι πιθήσας, Οὗ φίλον ἥρπασας υἱόν, ὁ δ᾽ ηὔξατο σοὶ τάδε πάντα.i. Lai Labdacide filiorum genus luculentum quæris? dabo tibi clarum filium, ſed in fatis eſt tui filij manibus linquere vitam, ſic enim annuit Iuppiter Saturnius Pelopis infeſtis imprecationib. perſuaſus, cuius earum rapuiſti filium, hic autem precatur eſt hæc tibi omnia. quare perterritus Laius, quos vxor filios ꝓcrearet, iuſſit interfici, natus eſt autem puer, quem perforatis pedibus, ſi Statio fidem adhibemus, ac Aſclepiadi, parentes regio paſtori interficiendum dederunt, qui ipſum ad arborem vimine ſuſpendit, quemadmodum etiam ipſe Stragicus Seneca teſtatur in Oedipode: Me Deo teſte dãnauit parens. Calidoque teneros tranſtulit, ferro pedes: Et in alta memoria pabulum immiſit feris. Diod. autem non ligatum vimine dicit à paſtore, ſed traditum Polybiæ mulieri nutriendum, qui cum adoleuiſſet, certior de ſua expoſitione factus, Apollinem de parentibus conſulere decreuit, ad quem forte & Laius proficiſcebatur, vt de expoſito infante aliquid cognoſceret, cumque inuicem ſibi in Phocide obuiaſſent, iuſſit rex ſuperbe de via Oedipum decedere, indignatus Oedipus patrem interfecit, inſcius tamen parẽtem eſſe, deinde ſuperata Sphyngæ, regnum Thebarum adiuit, ac matrem duxit vxorem, ex qua (quos diximus) Filios habuit, qui cognito facinore patrem pudore detinebãt domi, ita Diod. at aliter diſcimus ab Aſclepiade: Sen. & Statio, qui omnes Phorbantem Polybi regis Corynthiorum paſtorem infantem ligatum tradũt inueniſſe pedibus tumefactis, & ideo

Oedipus

ad Plotas vſque inſulas gladijs ſint perſecuti, quæ inſulæ poſtea Strophades ſunt appellatæ, quia ab Iride iuuenes admoniti fuere,ne vlterius Iouis canes inſectarentur quorum conuerſio.i.ſtrophe inſulis nomen dedit,quo beneficio deuinctus Phineus argonautas admonuit vt columbam datam à Pallade ſequerentur,ne in ſaxa Cyanea inciderent,quę etiam Symplegades nuncupantur. at Orpheus non dicit columbam ſed herodium auem. tres herodiæ aues ſunt quemadmodum Porph. contra Zoilum Hom. ſcripta carpentem oſtendit,Pigargumq́; nomine heroidum Argonautis datum legimus. de Phineo Diod. aliam refert hiſt. quam ne modum in hac fabuloſa recenſenda hiſt. excedamus,omiſimus narrandum. poteris tute ipſam ex Diod.cognoſcere in v.lib.eius hiſt.vbi argonautarum meminit. [Palladiæ ra.) Argo nauis dicta ſiue,vt Diod.innuit,à conditore ſiue à velocitate ſua,quę arte Palladis facta fuit. hinc ratis Palladia dicta,ſiue quia (vt aſſerit Apollonius) conſtructa fuerit apud Ictonem locum in Bœotia, vbi templum Palladis. Alexander vero Palladem Ictonem appellari ſcrib. quia Icton filius amphictionis vrbem in Theſſalia fecit ſuo nomine dictam, vbi egregium erat Palladis templum, iuxta quod argo fuit conſtructa.

SVmptus).i.aſſumptus, & effectus. [Senex cla. in arte Apollinea).i.diuinandi, in qua Apollo præſtitit, & quam illi Iuppiter ob ſententiam pro ſe contra Iunonem datam contulerat. Et ſup.ſis talis. [Qualis fuit ipſe).ſ.Phineus cæcus. [Quo præcipiente) .i.ex cuius præcepto. [Columba eſt data præuia, & dux rati Palladiæ) Videlicet argonaui, qua argo nautæ vehebantur. hiſt. recitat Calderinus. ASCEN.

Quiq́ue oculis caruit,per quos male viderat aurum,
Inferias nato quos dedit orba parens.
Paſtor vt Aetnæus, cui caſus ante futuros
Telemus Eurymedes vaticinatus erat.
Vt duo Phineidæ, quibus idem lumen ademit,

QVique oculis caruit) Rex Priamus Polydorum filium ex Hecuba Dimantis filia belli Troiani tempore magna auri copia miſit ad amicum Polymneſtorem Thraciæ regem nutriendum ac generum,vt tradit Seruius, nupſerat enim Ilione Priami filia. hic Troianis rebus ruentibus puerum auri cupiditate obtruncauit,atque in littore inſepultum reliquit,licet aliter ex iij.Æneid. cognoſces. Hecuba mactata filia Polyxena ad Achillis ſepulcrum,vt iuſſerat,cum querelas, & lamentationes in littore ſuas recenſeret,filij cadauer vidit, à quo etiam, quemadmodum Polymneſtoris inſidijs iaceret,percepit. indignabunda hecuba rem tñ diſſimulans, regem de re ſecreta alloqui eſt cômenta,cui & theſaurum tradere velle dixit, qui ſubito Hecubam adit, à qua & famulis in lecto eſt per blanditias collocatus,enſiſque lateri ipſius hærens abductus,ac poſtremo oculis priuatus. [Inferias) Sacra mortuoꝝ,quæ inferis ſoluuntur. inferię dicuntur, vt auctor eſt Seruius. [Paſtor vt Ætneus) Polyphemus Cyclops Neptuni filius ex Thooſa Phorcynis filia,eo,quem infronte tantum habebat,oculo ab Vlyſſe exutus fuit, de quo fabuloſa à poetis proditur hiſt. errauit Vlyſſes poſt Troiæ excidium per decem (vt ab Hom. perhibetur) annos fluctibus, & tempeſtatibus ad diuerſa, loca agitatus, in Siciliam quoque ad Polyphemum peruenit,qui in antro Ætnæ montis habitat,cuius ianua ingenti lapide claudebatur. hic humanis carnibus veſcebatur,& lacte,magnam nãque gregis copiam paſcebat. ſcrutatus de loco Vlyſſes Cyclopem additis precibus,vt ſibi naufrago,locorumq́; inſcio opẽ ferret,minitabundus Cyclops reddit reſponſum, maiorem ſe q̃ Iouem prædicans, ac illico duobus ex Vlyſſis ſocijs ritu belluæ deuoratis (duodecim enim ſocios ſecum duxerat, viniq́ue optimi amphoras) Duos etiam mane ſequentis diei abſumptis, totq́ue ſero veniente,quodq́ue Vlyſſes nomen eſſet interrogauit,qui Vtis ſe dixit nuncupari.i.nullus, vltimus autem comederis,Vnoculus reſpondit. Vlyſſes vero qui ſuapte natura callidus fuit,tunc vero timore,oẽs conſtruxit in Cyclopem dolos, nec tñ eum fefellit opinio. nam ipſum vino ebrium reddidit,quem (vt ebrioꝝ eſt praua conſuetudo) vino ſepultum, torre oculũ eruit, at manus nr̃as non effugies Cyclops inclamauit. emiſſis itaque ad paſtum pecudibus, ſingulas tangebat,ne Vlyſ.vna abiret.non tũc immemor aſtutiæ Vlyſ.fuit, indutus.n.pecudũ pel- ZAROT.

libus cum ſocijs effugit. Non pellibus indutum Vlyſ.leges,vt nugantur triuiales,ſed coniũctis paribus ouibus ſub earum aluo gradiens aufugit, vt teſtatur Hom. in Odyſ. [Telemus Eu.) Telemus cyclops Neptuni filius fuit,& omnes cyclopes creduntur fuiſſe,celeberrimus ſui temporis vates, qui Polyphemo prædixit phore,vt ab Vlyſ.obcæcaretur,vt ſcr. Theo. & noſter Ouid.in xiiij.Met.Telemus interea Siculum delatus in æquor. Telemus Eurymides, quem nulla feſellerat ales,terribilem Polyphemon adit lumenque, quod vnum Fronte geris media,rapiet tibi dixit,Vlyſſes. [Vt duo Phineidæ)Crabes,& Oarthes filij fuere Phinei, à quo ſunt obcæcati. ſuperius hanc de Phineo locuti,copioſe narrauimus hiſtoriam.

ASCEN. QVique oculis caruit)Adducit alia cæcitatis,& incommodorum aliorum excẽpla,quæ in Ibin continuo imprecatur. Ordo eſt,à ſuperiori: Et ſup.ſis talis,qualis fuit is .ſ. Polymneſtor rex Thraciæ. [Qui caruit)Immo priuatus fuit oculis. [Per quos viderat male) i.cũ auaritia nimia. [Aurum).ſ.à Priamo cum Polydoro apud eum depoſitum,vnde Æn. iij. Polydoꝝ obtruncat, & auro Vi potitur. qd non mortalia pectora cogis auri ſacra fames? [Quos).ſ.oculos Polymneſtoris. [Parens).i.mater.ſ. hecuba. [Orba).i. priuata filio.ſ.Polydoro. [Dedit nat.inte.)i.ꝑ ſacrificio inferis accepto,ac manibus eius.Et ſup.ſis.[Vt pa.Ætn.) ſ. Polyphemus,q in Ætna monte oues pauit vbi ab Vlyſ.ſtipite ficulno aduſto excæcatus eſt,vt Virg.Æn.iij.ſcr.[Cui Telemus Eum.)i.vates ille inter Cycoplas(vt Hom dicit) peritiſſimus. [Erat va.) i.profetauerat.[Ante).i.priuſq̃ euenirent. [Caſus futuros).i.amiſſionem oculorum vnde de eo dicitur Met.xiij.telemus Euripedes,quem nulla feſellerat ales,Terribilem Polyphemon adit,lumenque, quod vnum Fronte geris media, rapiet tibi dixit,Vlyſſes,Et ſupple ſis cæcus. [Vt duo Phineidæ).i.filij Phinei. [Quibus idẽ,q de.lu.)i.viſum,videlicet Phineus rex pater eoꝝ per ſignificationẽ. [Ademit).i.abſtulit lumẽ.

Quid dedit, & Thamiræ Demodocique caput.
Sic aliquis tua membra ſecet, Saturnus vt illas
Subſecuit partes, vnde creatus erat.
Nec tibi ſit timidis melior Neptuno in vndis,
Quàm cui ſunt viſæ frater, & vxor aues:
Solertique viro, laceræ quem fracta tenentem

ZAROT. THamyris)Thamyris filius Philãmonis fuit,vt ſcribit Porphy.& Arſij nymphæ,licet Euſeb. Ammonis dicat, qui à Lino muſicam optime exdoctus,cum reuerteretur ex Oechalia vrbe ab Euryto Oechalio,muſas ad Dorion obuias habuit,quibus ſuauius ſe, quã ipſas canere dixit,ad quam inſolentem vocem ſtomachatæ Iouis filiæ,cytharam & communem hominis ſenſum ei abſtulerunt,quemadmodum Hom.ac Dio. ſcr. alibi quoq; Ouid. Quid miſerum Thamyrin picta tabella iuuat? & propter. Me licet & Thamyris cantoris fata ſequantur: Nunquam ad formoſas inuide cæcus ero. legunt nonnulli Thamyram. quod minime à nobis probari poteſt,cum vbique in emẽdatis codicibus Thamyris inueniatur,ita præceptor noſter admonuit. [Demodocique ca.)Ad mẽſam Alcynoi Phæacũ regis ab Hom. inducitur Demodocus Martis,ac Veneris cantans adulterium Quem bono,maloque eſt proſecutus. lumen enim ademit,præſtantem vero Cytharœdum effecit. [Sic ali.tua men.ſe.Sa.) Cœlum,& terra plura genuerunt filios,ſicut apud Heſiodum legere eſt in Theogonia, horũ etiam Saturnus filius dr̃,qui,cum pater genitalia denudaſſet, ea falce amputauit, vnde nonnullæ ſanguinis guttæ exciderunt,quas terra collegit,ex quibus poſtea & furiæ, & gigantes, & nymphæ,quas Heſiod.medias appellat ortæ ſunt proiecit in mare autem Saturnus virilia, quæ cum aliquandiu erraſſent,ſpumam fecere,ex qua nata Venus dicitur, ſed hæc oĩa phyſicam in ſe continent rationẽ.[Nec ti.ſit tu.)Ceyx Luciferi filius Trachiniæ telluris rex fuit, vt in Met.legitur,qui Alcyonem Æoli filiam cõiugem habuit. cum hic ad clarium oraculum iuiſſet,oborta tempeſtate obrutus eſt,at Alcyone quæ (teſte Porph.) Cleopatra dicebatur, viri naufragij inſcia ſingulis diebus Iunoni vota pro Ceycis reditu perſoluebat. miſerata eſt dea fruſtra mulierem pro coniuge laborare. Irim ad ſomnia demiſit,vt Alcyoni caſum coniugis ſignificaret,quæ Morphea ad Alcyonem accelerarunt. hic Ceycis ſumpta imagine noctu quieſcentem adijt Alcyonem quam de naufragio certiorem fecit, corpuſque in littore

errare

errare docuit.experrecta ipſa mane ad littus ſe proripuit,vbi viri corpus ventis,& vnda agitari vidi. quare mare inſiliens vt cadauer arriperet,auis vna cum Ceyce effecta eſt, quæ Alcyon appellatur,à noſtris Alcedo.media hyeme in mari parturiũt oua, cum tam tranquillũ, quam quid mirandum eſt,redditur mare per vij. dies,hos ſolent nautæ dies Alcyonios nuncupare,vt auct. eſt Var.[Frater & vxor aues) Dædalion Ceycis frater filiam habuit nomine Chionem formoſiſſimam,quam Apollo,& Merc.compreſſere,& nati ſunt gemelli, Apollini Philemon,qui muſica claruit patrem imitatus,Autolycus autem Merc. fur nobilis. ſuam præferre Chione formam Dianæ auſa eſt,à qua eſt ſagittis interempta, cuius in rogũ pater Dædalion præ dolore ſe voluit immittere, at prohibitus in Parnaſſum montem abijt, vnde cum ſe præcipitem dediſſet,in volucrem ab Apolline eſt mutatus ſcr. Ouid. in Met. Miſeratus Apollo,Cum ſe Dædalion ſaxo miſiſſet ab alto fecit auem, & ſubitis pendentem ſuſtulit alis. & quæ ſequuntur.[Solertique vi.) Aſtuto,& callido.& Vlyſſem dixit,quem (vt in v.Od. Hom.tradit)effoſſo Polyphemo oculo,Neptunus maris Deus,diu fluctibus agitauit,ne inultus filij eſſet,naufragium quoque facere compulit, actumque de Vlyſ.tunc fuiſſet, in matura Dea periclitãtẽ,quæ in mergi forma apparuit,adiuuiſſet,cui Credenon ornamentũ capitis, (vel vt alij volunt)ornamentum quoddam tradidit,quo enataret,peruenit itaque Itachus nõ ſine magno labore ad Phæacum inſula,& pudenda Credenno(nudus.n.erat) cælabat, quẽ in littore Nauſica à regis Alcyoni filia cum aſpexiſſet,ei veſtimenta præbuit,& ad regem duxit, à quo honorificentiſſime ſuſceptus eſt.

ET)Sup. ſis.[Vt caput Thamyræ)Illius vatis à muſis excæcati.[Et Demodoci) Illius optimi muſici cæci,ꝑ quem Hom.ſeipſum ſignificaſſe putatur,fuit.n.& ipſe cæcus, & poëtaꝝ optimus. [Et aliquis)Quicunque is ſit.[Secet) .i.intercidat. [Sic tua mẽbra) Potiſſimũ virilia.[Vt Sat.ſub.) i. ſub illis exñs,aut clanculũ ſecuit. [Illas partes vñ erat cr.) .i.virilia patris ſui Cœli,quæ in mare proiecit,& ex ſpumis eius,illiſq; nata eſt Venus. [Nec Nep.ſit ti.me.)i.benignior & fauorabilior. [In vn.tu.)i.inflatis oriente tẽpeſtate,quã ſup.ei videlicet Ceyci.[Cui fr.)ſ.Dædalion mutatus in accipitrẽ.[Et vx.) ſ.Alcyone mutata in auẽ ſui nominis,cum Ceyce marito prius ſubmerſo. De Alcyonibus autem in Georg. plura dicuntur, quo tempore tranquillitatis in media hyeme in mari nidificent,&c. cui igitur frater Dædalion, & vxor Alcyone ſunt viſi aues,aut ſunt aues viſæ, vtroque enim modo dici poteſt,ſed quia præponitur adiectiuum,dicerem viſi. [Nec Nep. ſit me. quam)Sup.[Viro ſol.) .ſ. Vlyſ. [Quem tenentem membra fracta) .i. fragmenta. [Ratis lacetæ) .i. diſruptæ. ASCEN.

Membra ratis Semeles eſt miſerata ſoror,
Vel tua, ne pœnæ genus hoc cognouerit vnus.
Viſcera diuerſis ſciſſa ferantur equis.
Vel quæ, qui redimi Romanos turpe putauit,
A duce Puniceo pertulit, ipſe feras.

ZAROT.

SEmeles eſt miſera ſoror) Cadmo Thebarum conditori ex harmonia Veneris,& Martis filia, vt in Met. & apud Dio. legimus filiæ fuere Agaue,Autonoë,Ino,& Semele, & Polydorus. Athamanti Æoli filio Thebarum regi Ino nupſit,quæ Learcum genuit, & Melicertã, qui Iunonis odio haud diu vixere, nam Iuno ꝑꝑ Semelem pellicẽ infeſta omnibus ex Cadmo progenitis fuit, vt in Met. De Iunone locutus oſtendit Ouid. Quidque velit,quod vellet,erat ne regia Cadmi Staret,& in facinus traherent Athamanta furores, furias in Athamanta immiſit. quem adeo furibundum effecere,vt Ino vxorem leænam exiſtimaret,filios vero ipſius catulos, hortaturque ſocios,vt retia ferrent,quare & Learcum puerum. Bis,terque auras More rotat fundæ,rigidoque Infantia ſaxo Diſcutit ora ferox. Ino autem ſibi,ac ſuperſtiti filio timens ad quendam ſcopulum abrepto Melicerta aufugit,ex quo loco ſe vna cum filio in mare præcipitauit,quos Neptunus Veneris precibus Deos marinos fecit. dictus eſt græce Melicerta Palæmon,latine Portumus,cui ædes in portu Tyberino fuit,& feriæ conſtitutæ, vt auct. eſt Var. Ino vero à græcis Leucothea, à noſtris Matuta eſt nuncupata,quę bonum ſignificat, ſi Pompeio credimus,cuius(vt diximus)auxilio Vlyſſes euaſit.[Vel tua ne pœnæ)Difficile ſanè eſt, quem poëta taxauerit, cum multos ab equis diſcerptos fuiſſe legerimus. M.Suffe-

tium licet conie&ari hic, vt apud Liuium in j. ab Vrbe condita vidimus. perfidus Tullo Hoſtilio bellum in Fidenates gerenti fuit, quæ compos victoriæ duabus quadrigis diſtrahendũ dedit. primum illud, vltimumque ſupplicium apud Romanos fuiſſe idem Liu. docet. de Hip. quoque intelligere poſſumus, qui vt ſuperius oſtendimus, ab equis eſt laceratus. nonnulli Abſyrtum interpretantur, cuius notiſſima fabula ex Ouid. in Met. habetur, ſed non placet non enim ab equis, ſed à ſorore Medea dilaniatus fuit. & eius membra minutiſſime facta, in mareque proiecta, quibus pater eã perſequens, dum ipſa colligeret, in mora detineretur. [Vel quæ, qui redimi) M. Attilius Reg. vrbis Romanæ decus primo bello punico cõtra Carthagin. imperator ingenti exercitu miſſus terrorem maximum aduentu ſuo Carthaginenſibus iniecit, capta Clypea vrbe, CCCque amplius caſtellis (quemadmodum Florus tradit) Vaſtatis, quare à Lacedæmonijs Carthagin. ducem poſtularunt, ob ducis imperitia non pro ſpere pugnatum arbitrati, ij Xanthippum rei bellicæ peritiſſimum miſere, qui (vt Appianus eſt auct.) Inſtructa acie Regulum ſiti ac labore difficulter agmen agentem aggreſſus eſt, quẽ facile vicit ex XXX milibus, quos Attilius ductabat, pauci arma ſumpſere. reliqui omnes cæſi, partim capti, vnà cum Imperatore Carthaginem ducti ſunt. miſere non multo poſt Carthag. Attilium Romam legatum, vt permutatio fieret iuuenum Carthaginenſium cum ipſo Regulo, qui ſenatui perſuaſit, defixis in terram oculis, vt Hom. tradit, ne pietate patres commouerentur, ne huiuſmodi fieret permutatio, vtque id non facerent, addidiſſe ſcr. Gell. ſibi venenum tempori datum, quoad fieret permutatio, re itaque infecta Carthaginẽ inuitis vxore, liberis, & amicis redijt, vbi à Pœnis nouis modis excruciatus eſt. cuiuſmodi autem ſupplicio fuerit affectus, non ſatis inter auctores conſtat: nam Gellio referente, Tubero in hiſtorijs ſcr. eum in profundiſſimas tenebras clauſum, & poſt apertis oculis ſoli oppoſitũ, & palpebras, ne poſſet conniuere, inſutum. Tuditanus vero ſomno prohibitum obijſſe tradit. Ap. incluſum circunuallata clauis cauea extinctum docet, quod Romæ poſtquam perceptũ eſt, Reguli liberis pœni captiui traduntur, à quibus in armario muricibus præfixo deſtitutos perijſſe, idem Tuditanus eſt auct.

ASCEN. SOror Sem.) i. Ino Cadmi filia eſt miſerata, quia velum dedit, vt recitat Calderin. [Vel viſcera tua ſciſſa). i. diſrupta, & diſtracta. [Ferantur diuerſis aquis). ſ. per diuerſas aquas, aut diuerſis equis, ſed quia de mari prius locutus eſt, credendum eſt aquis poëtam feciſſe. [Ne vnus). i. tu ſolus cognoueris. aut ſi eſt vt repperi, cognouerit. [Ne vnus). ſ. populus, ad quem appulſus ſis. [Cognouerit hoc genus pœnæ) Quod. ſ. mihi ſic pendeas. [Vel ipſe). i. tu. [Feras). i. perferras, & patiaris ea. [Quæ) Is, videlicet M. Attilius Regulus. [Qui putauit turpe). i. indecorũ eſſe. [Romano). i. bono ciui Romæ, redimi à duce puniceo. [Pertulit à duce puniceo). i. Carthaginenſi, vnde de Carthagine dicitur Æn. j. Punica regna vides &c. [Ab eo enim quod eſt Pœnus per œ, fit Punicus, ſicut à pœna, fit punio verbum.

Nec tibi ſubſidio ſit præſens numen, vt illi
Cui nihil Hercei profuit ara Iouis:
Vnque dedit ſaltus è ſummo Theſſalus Oſſa,
Tu quoque ſaxoſo præcipitere iugo.
Aut velut Euryali, qui ſceptrum cepit ab illo,
Sint artus auidis anguibus eſca tui:
Vel tua maturet, ſicut Minoia fata,
Per caput infuſæ feruidus humor aquæ.

ZAROT. NEc tibi ſubſidio præſens ſit numen) Senſus eſt: non habeas Deorum quempiam propitium, qui tibi ſit auxilio in tuis conſtituto calamitatibus. Subſidium eſt id, quod in auxilium ſuccedit, Præſens, propitium, vt apud Virg. Nec tam præſentes alibi cognoſcere diuos. Numen à nutu, & imperium deorum dicitur. Varro. [Cui nihil Hercei profuit ara Iouis:) Priamus rex (vt in ij. Æneid. à Virg. oſtenditur) Occiſo ante ſuos oculos Polyte filio à Pyrrho Achillis Notho, in ipſum eſt acerrime inuectus, ei patris exprobrans humanitatem, atque pietatem, qua vſus fuerat, cum Hectoris cadauer reſtituit. ira percitus Pyrthus regem in Media domo ante Iouis Hercei aram ob-

obtruncauit. [Hercei) Iuppiter Herceus dictus eſt ἀπὸ τῶ ἑρκεῖν.i.à circundando,vt auct. eſt Porphyrius Hom.interpres. mos erat antiquis,vt domus partes Dij dicarent, anterior Ioui dicebatur,cui in medio ſolebant aram erigere,vnde Meſercius Iuppiter dictus eſt Herceus, quia circundatus. [Vtq; dedit ſaltus) Theſſalus Theſſaliæ rex Eonis,ex Eurypides filia Chal ciope filius (vt tradit Porph.) E monte oſſa à ſuis eſt præcipitatus. [Oſſa) Mons Theſſaliæ eſt Oſſa,cuius ex aduerſo Pindus,& Othris Lapitharum ſedes,vt ſcr.Plin.tantam in eo pino rum copiam eſſe Solin.tradit,vt ramorum flexu,&reflexu tonitrua repræſentet,vnde Lucan. It tantus in æthera clamor: Quātus piniferæ boreas cum Thracius oſſæ Rupibus incubuit. [Aut velut Euryali) Euryalus,qui Theſſalo ſucceſſit, cum inferorum ſacrificia neglexiſſet, vt à veteri cōmentario accepimus, ira Eumenidum angues ipſum deuorarunt. ſed etiā apud Gallum poëtam eſt legere Euryalum Ioni filium,vino probe Appotum filiam ſtupraſſe,qua re ab anguibus abſumptus eſt Ionides vt cupiens pro coniuge nata Vinum cauſa fuit: angui bus eſca datur. [Sicut Minoia fata) Diod.ſcribit Dædalum Athenienſem eximium archite-ctum,ex Mitiono Eupalamio natum,qui in Cretam ob homicidium in patria patratum ſe-ceſſit. Cretenſibus tunc minos imparabat,qui Dædalum in amicitiam ſuam habuit ob eius egregias virtutes,per id ſorte tempus paſiphaë regis vxor turpi tauri amore peribat, cui arte Dædali fuit ſuppoſita. quare Minos Dædalum punire quæritauit,aufugit autem ipſe in Sici liam ad Cocalum regem. At comparata claſſe Minos ipſum eſt perſecutus in Siciliam vſq;, Cocalumque popoſcit,vt Dædalum ſibi ad pœnam daret, finxit Cocalus Minoëm in ſecre-to colloqui velle,quem in Thermis eouſque detinuit vt ſuffocaretur. Euſeb.verò à filiabus Cocali interfectum ſcribit,eius deinde corpus Cretenſibus eſt redditum,prælata obitus cau ſa,quòd in lauacro elapſum,aqua calida perijſſet.

ASCENSIVS.

NEc tibi) Idem facit. Vnde ordo eſt. [Nec numen) ſup aliquod. [Præſens).i.licet an te ipſum fueris,& ad ipſum confugeris. [Sit tibi ſubſidio).i.auxilio, & protectioni. [Vt)ſup.non fuit ſubſidio.[Illi)Videlicet Priamo.[Cui ara Iouis Hercei)Quæ fuit in medio regiæ Priami. [Nihil profuit) Quia Pyrrhus illic eum occidit. Vnde de eo dixit Aen.ij. ad patrem Aeneas: Iamque aderit multo Priami de ſanguine Pyrrhus, natum ante ora patris,patrem q obtrūcat ad aras.Et.[Vt).i.quemadmodum.[Theſſalus)Rex ille Theſ ſaliæ. [Dedit ſaltus).i.præcipitatus eſt ab Euryalo. [Ex oſſa) Monte illo Theſſaliæ.i ſanè al to,vt genus referatur ad generalitatem.ſ.montem. [Tu quoque) i.etiam tu. [Præcipitere) .i.præcipiteris,& deijciaris. [Iugo ſaxoſo.i.à præcipitio quouis montis ſaxoſi. [Aut tui ar tus) i.membra tua. [Sint eſca auidis).i.guloſis. [Anguibus).ſ.furialibus. [Velut).i.quem-admodum,ſup.fuerunt artus. [Euryali).ſ.Tyranni. [Qui cæpit ſceptrum ab illo).ſ.Theſſa lo præcipitato. [Vel humor calidæ aquæ infuſæ per caput maturet).i.feſtinet. [Tua fata).ſ. mortem tuam. [Sicut) ſup.maturauit. [Fata Minoia).i.ipſius Minois regis in thermis Co cali regis Siciliæ ſic interempti. [Et tu fixus).ſ.in aliquo monte. [Alas).i.nutrias.[Tuo ſan guine volucres aërias).i.in aëre volare ſolitas,aut in ſublimi nidificantes, vt vultures. [Vt) .i.quemadmodum,ſup.eas aluit. [Prometheus parum mitis).i.impius,qui ignem Iouis ſuſ-ſuratus erat in ferula,& mortalibus deorum ſecreta prodidit. Fuit enim aſtrologus,qui ſide rum curſum in monte perſcrutans auibus propter curas diſtractus fingitur.

Vtque parum mitis, ſed non impune Prometheus,
A ërias volucres ſanguine fixos alas:
Aut velut Etracides magno ter ab Hercule quintus
Cæſus in immenſum proijciare fretum.
Aut vt * Amyntiaden turpi dilectus amore
Oderit, & ſæuo vulneret enſe puer.

ZAROT.

VTque parum mitis) Iapetus Theſſaliæ rex ex Aſia puella, quæ tertiæ orbis parti nomen dedit, filios habuit Prometheum,& Epimetheum. nō me fugit Euſeb. memoriæ tradidiſſe quoſdam affir maſſe Prometheū,Epimetheū, Atlantem,

* Amantiaden.

Atlantem,& Argum cunƈta cernentem fratres fuiſſe. fertur igitur Prometheus hominibus ab ſe factis Mineruæ auxilio adhibita ferula ad ſolis rotam ignem furatus,quem mortalibus indicauit. Irati aũt Dei ipſum per Mercurium in Caucaſo monte Aſſyriæ vicino alligarũt, cuius cor aquilam exedere voluerunt. hoc ita à poëtis non ſine ratione fictum eſt. nam, vt Æſchylus,Alexander Aphrodiſeus,& Seruius,alijque docent,prouidentia interpretatur Prometheus,Epimethe. vero improuidentia,vnde & nomina id indicantia tenent. ex his nempe duabus rebus humanum genus natum eſt.dicitur autem Prometheus aſtrologus eximius extitiſſe,qui in Caucaſo monte multorum ſiderum ortus, & occaſus deprehendit, Aquilam vero cor exedere,quia ἄχθ ſolicitudo eſt,qua affectus ſiderum motus inuenit, & quia id prudentia eſt aſſecutus,cui præeſſe Mercurium conſtat,ab eo ad ſaxum religatus dicitur. Claudianus de Prometheo,& fratre hæc ſcripta poſteritati mãdauit, nanque ferunt geminos vno de ſemine fratres,Iapetoniades generis primordia noſtri Diſſimili finxiſſe manu. quoſcũque Prometheus Excoluit,multumque intexuit æthera limo: Hi longe ventura notant,dubijsque parati Caſibus occurrunt fabro meliore potiti: Deteriore luto prauus quos edidit auctor, Quem merito Graij perhibent Epimethea vates: Et nihil ætherij ſparſit per mẽbra vigoris, Hi pecudum ritu non impendentia vitant,nec res ante vident,accepta clade quęruntur. [Parum mitis) Voluit.n.prodeſſe, & obfuit. ſubfurato nanque igni adeo moleſtũ dijs fuit,vt præter Promethei pœnas,etiam homines malis pluribus,& morbis affecerint, vt teſtatur Horatius,Ignem fraude mala gentibus intulit. Poſt ignem æthereá domo ſubductũ, macies,& noua febrium Terris,incubuit cohors. [Aut vt Herc) Omnes qui ab Hercule deſcenderunt, Heraclidæ ſunt appellati, ſicut à Cæſari Cæſares,ab Arſaco Arſacidæ. fuit aũt. xv. ab Herc.quidam,cuius nomen nuſquam legiſſe memini, qui cuidam genitalia amputauit,ipſe poſtea cęſus,& in mare proiectus,vt Euphorionis indicat verſus,Heraclides cuidam genitalia membra recidit,Sciſſaque membra necis cauſa fuere ſuę,ſunt aliqui,qui puerũ Clebam intelligant Etracides legentes, qui ipſum Clebam in delitijs habuit, à quo occiſus perijt Etracides. [Fretum) A feruefcendo fretum dicitur. & proprie illud eſt,vbi anguſtum eſt mare. ſicut inter Scyllam & Charybdim,ſed hic pro mari accipitur,quare etiam addidit immenſum,quo magis innoteſceret. [Aut vt Amyntiadem) Philippus Amyntæ filius Macedonum rex,annis xxj.regnauit,auct.Euſebio,ac Iuſtino,qui ab oraculo acceperat,vt quadrigas euitaret. nam erat ab eis in fatis,vt occideretur,quare vt Valer.Max.& Cic.in eo, quem de fato lib.ſcripſit,quadrigas omnes diſiunxit,locumque in Bœotia,cui Quadriga nomen erat, ſemper vitauit, non tñ fati periculum effugere potuit, ſtuprato etenim Pauſania ab Attalo Philippi ſororio,apud quem ſæpiſſime Pauſanius conqueſtus eſt, rex autem hoc protrahendo paruifecit,ac Pauſania inimici Attali iniuriam in ipſum iudicem vertit. quem gladio, in quo quadrigæ erant,interfecit. legitur & Abantiades recto caſu, & Cherinum dicit Abantis filium,cuius amore Statillus deperibat,at Cherinus enſe ipſum interfecit, vt Euphorion eſt auctor,Oebalium puerum quantum dilexit Apollo,tantum,ſed fruſtra Cherinum Statillus amauit, Ac velut agna lupos,viſos fugit Vrſa Leones,Sic puer ignarus Veneris fugiebat amores. apud quoſdam legitur Amãtiadem,& Celinum puerum dicunt, qui totum ſe Ioui puero dedit,cumque à Statillo Amanti filio peteretur,iratus eum interemit.

ASCEN. SEd non).i.non ſine promiſſione ſup. fuit immitis, quia in Caucaſo monte religatus aues viſceribus, & ſanguine ſuo paſcit. de quo Maro. Furtumque. Promethei. Et Horat. Audax Iapeti genus &c. [At tu cæſus).i.occiſus. [Proijciare in frætum).i.mare immenſum. [Velut Etracides quintus ter).i.decimus quintus à magno Hercule, ſup.proiectus eſt. [Aut puer dilectus).ſ.à te turpi amore oderit, & vulneret te ſęuo enſe. [Vt).i. quemadmodum. [Puer).ſ.Celmus dilectus turpi amore ab Amantiade,odit ſup. & vulnerauit ſæuo enſe. [Amantiadem).i.Statillum Amantij filium.

Nec tibi fida magis miſceri pocula poſsint,
Quàm qui cornigero de Ioue natus erat.
More vel intereas capti ſuſpenſus Achæi,

ZAROT. NEc tibi fides magis) Conſtat ſanè inter omnes auct. Alexandrum cognomento magnum,Philippi Macedoniæ re-

Qui miſer aurifera * teſte pependit aqua.
Aut vt Achilleiden cognato nomine clarum
Opprimat hoſtili tegula iacta manu.

gis,& Olympiades filium fuiſſe, qui Ammonis Iouis ex eo filius dici voluit, auct. Plut. ꝙ ad Ammonē in Libyam cū eſſet profectus,à ſacerdote quodam Iouis filius eſt appellatus. diuerſa de eius obitu traduntur. Volunt nonnulli per febris ſæuitiam ſitim collegiſſe,& vinum potaſſe,& ob id mentis impotem factum, extremū obijſſe diem prid.cal.Quint. Alij aūt per Iollam pincernam Antipatri filium ipſo auct. Antipatro data aqua non acrina frigidiſſima, quæ vt Zonaras tradit,non poterat niſi aſini vngula conti neri. Iuſt.& Plut.equi dīt. Plin vero & Vict.mulæ ſcrib. cuius aquæ hæc meminit Vict. in v. lib.de Architectura,item in Arcadia nominata terræ regio, quæ habet in montibus, & ſaxis ſtillantes frigidiſſimos humores. hæc autem aqua ϛυγὸς ὕδωρ appellatur, quam nec argenteum,nec æneum,nec ferreum vas poteſt continere, ſed diſijcitur, ac diſſipatur, conſeruare autem eam,& continere nihil poteſt,niſi mulina vngula, quæ etiam memoratur ab Antipatro in prouincia,vbi erat Alexander,per Iolam filium prolata,ab eaque aqua regē eſſe necatum. ſcr. Plut. nonnullos affirmare nequaquam veneno perijſſe, cum nullum extiterit poſt mortem indicium.multas refert opiniones Plut. quas recenſere nimis longū eſſet. vnū tm̄ adijciam ante xxxiij.ætatis ſuæ annum defunctum fuiſſe. quod ſi ad ſenium immatura mors perduxiſſet, totum terrarum orbem ſibi audientem ſubegiſſet.nam nullam vrbem obſedit, quam non expugnauerit.cum nullo hoſtium vnquam congreſſus, quem non vicerit, nullam gentem adijt,quam nō calcauerit.poſtremo infeliciter Babylone,quam vt euitaret, erat admonitus,è vita deceſſit. [Miſceri) Poni. nam cum vinum in vas imponitur,miſceri dicitur, hinc illud poetæ. Miſcet amatori Pocula grata ſuo. [Pocula) A potione poculum dr̄. Varr. [De Io.cor.) Iuppiter ammon ab ἄμμος,quod arenam ſignāt,dictus eſt. nam Iup. Baccho & populo ſuo ſitienti, per Libyam peragranti in arietis formam pede arenam pulſauit, vbi q̄ primum aqua ſcaturijt,vnde Bacchus Ioui patri tēplum erexit,auct.eſt Herod.& Str. & ideo cornigerum nunc poeta appellat. [Capti ſu.Ach.) Achæus ab Antiocho captus ſuſpenſus eſt, in Pactolo Lydię flu.quemadmodum in Epigram. Botius tradit,Antiochus capit,& victum ſuſpendit Achæum, Vnda tibi hic credas aurea teſtis erit.quidam ſcr.ipſum Attico duce factione populari ꝑ auaritiam interfectum, qui in aqua Pactoli ob maiorem ignominiā pependit. [Aurifera aqua) Mida rex Phrygū à Baccho impetrauit, vt qui quid ſuo corpore tangeret,aurum fieret,quod multum ſibi obfuit. nam cibū edere non poterat,quia tactu ſuo aurum reddebatur admonitus eſt à deo,vt ſe in pactolo flumine ablueret, cuius ablutione auriferum fluuium effectū,in xj.Met.ſcr.Ouid. [Aut vt Achil.) Pyrrhus epirotaꝝ rex ex Pythia Menonis Theſſali filia, & Æacide ab Achille oriundo natus, vnum tm̄ & integrum os pro dentibus habuit xj. agens annum regnum Epiri recepit, nam pater Æacides à ciuibus in exilium exactus eſt,ꝑ diutina bella contra Macedonas, quibus populum fatigabat, ob idque etiam filium bimum perdere quærebant, ſed furtim eſt in Illyrios delatus, ac Beroë regis Glauciæ vxori traditus. tantus hic extitit,vt ſolus Tarentinos contra P.R. tueri poſſe videretur. in Argi obſidione,vbi Antigonus Macedoniæ rex erat,à fœmina quadam,auct.Plut. tegula in caput demiſſa occiditur quod etiam Euphorion comprobat, Argon, & hoſtilē circundabat vndique Pyrrhus,opprimit,& ſubito tegula iacta caput. Iuſt.autem inter confertiſſimos hoſtes dimicantem de muris iactato ſaxo ſcr.interijſſe, cuius caput Alcyones Antigoni filius patri detulit,quod vna cum corpore magnifice Antigonus,ſi Plut.ſequimur, cremauit,ſi uero Trogum,Heleno filio traditum affirmamus, qui deinde ipſum in patriā aſportauit. [Cognato nomine clarum) Clarus ob egregia eius geſta eſt appellatus.

Ascen.

NEc pocula magis fida pn̄t &c.) Quam ſup. Alex. Magno. [Qui erat nat.) i.q ſe iactabat natū. [De Ioue cor.) i. Ammone.i.arenatio.nam à Baccho in Libya q̄rēte aquas viſus eſt in arenis aries,à quo ad fontē ꝑductus credidit Iouē prēm eſſe, & illi tēplū extruxit, quod Ioui arenario .i. Ammoni inſcripſit, facto Iouis in ſpecie arietis ſimulacro. [Vel intereas ſuſpenſus more Achæi) .ſ.regis Lydiæ auariſſimi à ſuis ob auaritiam ſuſpenſi. [Qui miſer pependit teſte aqua aurifera) .ſ. pactoli fluminis auriferi,in quem ſuſpenſus incubuit

cubuit.[Aut regula iacta manu hoſtili opprimat)Sup.te.[Vt).i.quemadmodũ ſup.oppreſſit Achilleidẽ.i.Achillis nepotem ex genere materno. Pyrrhum,videlicet Epirotarum regem, quem anus tegula deiecta occidit. [Clarum nomine cognato) Quia nomen haberet, nam Pyrrhus filius Achillis,& dictus Æacides,vt illi Achillides,licet multo interuallo.Deductum eſt autem patronymicum à græco Achilleus, huius Achilleos, vnde penultimam producit. Aut legendum Achilleidem,quod non probem.

Nec tua quàm Pyrrhi felicius oſſa quieſcant,
Sparſa per Ambracias quæ iacuere vias.
Nataque vt Aeacidæ, iaculis moriaris adactis,
Non licet hoc Cereri diſsimulare ſacrum.
Vtque nepos dicti noſtro modo carmine regis,
Cantharidum ſuccos dante parente bibas.
Aut pia te cæſo dicatur adultera, ſicut,
Qua cecidit Leucon vindice dicta pia eſt.
Inque pyram tecum cariſsima corpora mittas,
Quem finem vitæ Sardanapalus habet.

ZAROT. NEc tua quam Pyrrhi) Pyrrhus Flauus dr̃, vt ſcr. Cic.Flauus ãt fuit, cui hoc nomẽ primo eſt iditũ, vnde,& reliq ab eo Pyrrhi ſunt nũcupati.modo oſtendimus Iuſtini auct. Helenũ Pyrrhi p̃ris oſſa in Epirũ aſportaſſe, quę vt fuerint collocata nondum me legiſſe memini, quare de Pyrrho claro dictum exiſtimo, cuius forte oſſa per Ambraciam ſparſa fuere,dum à filio portarentur.aliqui de altero Pyrrho interpretantur,cui ſententiæ non repugno.[Ambracias) Ambracia,teſte Liuio,vrbs in Epiro eſt,aſpero ſubiecto tumulo,dũ Pyrrhi regia fuit. eſt & Ambracius ſinus auct. Plin.xxxix. mil.paſſ.longitudine,latitudine xv.mil.[Nataque vt Æacidæ,) Vt in veteri legimus cõmentario,Periplea vel Laodamia,ſiue Perribœa Pyrrhi filia fuit, quæ cũ in templũ Cereris Ambraciæ confugiſſet,inimicorũ telis eſt interfecta. intelligunt nonnulli Heracleam Hieronis filiam ex Achillis genere, quæ in templo Cereris vna cum duabus filiabus à populo Syracuſano telis confoſſa cecidit.[Diſſimulare ſcelus) Senſus eſt queadmodum in templo Cereris filiam Pyrrhi,vel Hieronis transfigere ſacrilegiũ fuit,ita te liceat impune interficere,& proinde non diſſimulare.[Vtque nepos dicti) Magnetes Gelonis,& Nereidos Pyrrhi filius fuit, cum quo mater rem habere voluit,idque non conſecuta, filium Cantharidum veneno ſuſtulit,vt vetuſtiſſimus ſcribit interpres.[Cantharidũ ſuccos)Vndecimo nat.hiſt.lib. docet Plin. Cantharidum alas mederi,quibus demptis eſt letale. eſt autem genus vermis terreſtris,idem auctor in xxvij. de vulgari lapide locutus ait, Lapis vulgaris iuxta flumina fert muſcum ſiccum,canum,hic fricatur altero lapide,addita hominis ſaliua. illo lapide tangitur impetigo, qui tangit,dicit,φεύγετε κανθαρίδες, λύκος ἄγριος ὔμμε διώκει. [Aut pia te cæſo) Leucon,vt vetuſtiſſimus docet interpres,ex Perſicis regibus Spartacum fratrem occidit,regno inde potiri ſperans,cum & rem haberet cum ipſius fratris vxore,non tamen uotum ualuit cõſequi,nam in palude Sabedana Leuconem mulier interfecit, quare pia eſt iudicata d. nõnulli Oxylochi regis ponti vxorem hanc fuiſſe,non Spartaci. [Adultera) Adulter,& adultera,ꝙ ille ad alteram,& hæc ad alterum ſe conferat,auctore Feſt.adulterium autem,quod in nuptam cõmittitur,Seruius dicit appellari.[Inque pyram tecum)Conoſcõ coleros,qui græce dictus eſt Sardanapalus Anacyndaraxi filius xxxvij. & ultimus Aſſyriorum rex fuit,vt Euſebius ſcrib.annis uiginti regnum obtinuit,una die Tarſum & Anchialẽ urbes condidit,qui omni uitiorum labe excelluit,luxurioſus,adeoque effœminatus,ut & habitũ,& uocem,exercitiaque mulierum ſit ſecutus nunc uiri,nunc mulieris uice abutebatur.quæ tam impudica,cũ Arbacus pręfectus ipſius Medis præpoſitus eſſet conſpicatus,in eum bellum mouit,quem facile uicit,triduo urbe Nino obſeſſa,qua expugnata Sarpanapalus in hoc tantum uiros imitatus, in pyrã ſe uxoribus,atque Eunuchis in ea recluſis,cremandum inieci. eſt Anchialæ Sardanapali monumentum,ubi huiuſmodi legitur Epigramma.Sardanapalus Anacyndaraxi filius Anchialẽ, & Tarſum vna die condidit.Ede,bibe,lude.Cum te mortalẽ noris,præſentibus exple. Nãque ego ſum puluis,qui nuper tanta tenebam: Hoc ſapiens vitæ mortalibus eſt documentũ.Hos

autem

autem meminit Chœrilus,qui circunferrentur: Hæc habeo, quæ edi, quæque exaturata libido Hauſit .at illa manent multa & præclara relicta . auctor Strab. Diodorus in Tuſc. Cic. & Iuſtin.

NEc tua) Continuo eandem &c. proſequitur varia infortunium exempla in Ibin imprecans. Vnde ordo eſt. [Nec oſſa tua quieſcant felicius, quam oſſa Pyrrhi).ſ.Epirotæ. [Quæ iacuere).ſ.donec à filio Heleno colligerentur. [Per vias ambracias) Illius promontorij in Epiro : de quo in Sappho dictum eſt. [Et moriaris iaculis adactis).i.in fixis. [Vt nata).i.progenita.[Æacidæ).i.de genere Achillis.ſ.Heraclia filia Hieronis in templo Cereris. Vnde addit. [Non licet diſſimulare Cereri hoc ſacrum,) q.d.etiam gratum erit Cereri ſacrificium,quod de te fiat: licet ingratum fuerit de Heraclia. Aut non licet diſſimulare Cereri hoc ſacrum.ſ.templum, quod per diminutionem ſacellum dicitur, Hoc inquam ſacrum,in quod tu confugeris. [Vtque).i.& vt. [Nepos regis dicti modo noſtro carmine).ſ.Hieronis regis ponti,nepos.ſ. (vt opinor) Mithridates,ſup. bibit, ita. [Bibas ſuccos Cantharidum).i.quibus Cantharides vermiculi veneniſſimi ſint. [Parente).i.patre dante,quia maior Mithridates amiciſſimus erat Romanorum,vnde vero ſimile eſt eum non amaſſe filium,qui ter à Romanis defecit, & tandem ſecundùm quoſdam veneno abſumptus eſt. Vnde Lucan. in j. Poſt Cilicias ne vagos,& laſſi pontica regis prœlia, barbarico vix conſumata veneno. [Aut adultera dicatur pia te cæſo).i.occiſo. [Sicut ea adultera dicta eſt pia).ſ.vxor Oxylochi. [Qua vindice).i.vindicantem mortem mariti. [Leucon) Frater mariti,& adulter. [Cecidit).i.ſuccubuit. Et mittas tecum in pyram.i.rogum incenſum,corpora cariſſima, quem finem vitæ habet Sardanapalus vltimus regum Aſſyriorum, qui (vt dicit Iuſtinus libro primo) Coniuratione facta ꝙ muliebri more viueret, eoque audito, non vt vir regnum deſcenſurus, ſed (vt metu mortis ſolent mulieres) Primo latebras circunſpicit: mox deinde cum paucis,& incompoſitis in bellum progreditur. Victus in regiam ſe recipit & extructa pyra ſe,& diuitias in incendium mittis,hoc ſolo imitatus virum. hæc ille,corpora ergo cariſſima diuitias appellat. Ascen.

Vtque Iouis Libyci templum violare parantes,
 Acta Noto vultus condat arena tuos.
Vtque necatorum Darei fraude ſecundi,
 Sic tua ſuccendens deuoret oſſa cinis.
Aut, vt oliuifera quondam Sicyone profecto,
 Sit frigus mortis cauſa fameſque tuæ.
Aut, vt Acarnides inſutus pelle iuuenci,
 Turpiter ad dominum præda ferare tuum.
Inque tuo thalamo iuguleris more Pheræi.

VTque Iouis Libyci)Cyri perſarum regis Câbiſes filius fuit. qui annis viij. regnauit auctore Euſ.Ægyptum adijt. vnde exercitum ad Ammonis oraculum cremandum miſit, ac diuino miraculo cum ex vrbe Oaſi iter faceret: iamque medio ferè ſpatio inter Oaſios, & Ammonios prandere t, ingruiſſe validum auſtrum ſcr. Herod. & ab arenis obrutũ periſſe,vt etiam meminit Iuſtinus eodem mortis gñe Pſyllos interijſſe ſcr.Gel.in xv. Templum ſignificant ædific.ideo ſacratum) Et tignum quod in ædificio tranſuerſo poniť auct.eſt Feſt.templum etiam d.No.ſepulcrũ appellari.Virg.præterea fuit in tectis de marmore templum Coniugis antiqui multa Var.de hac dictione in lib.Ety.ſcribit. [Vtque necatoꝝ Darei) Dareus ſecundus cuiuſdam Priami filius cum ſuos ciues non interfecturum iuraſſet,tormentis occidebat. Dareus etiam ſecundus primo in regnum ſuccedere non potuit. donec iureiurando ſtipulatus fuiſſet, ſe more parentis veneno minime ciues occiſurum,ſed regno in ſuam ditionem accepto in fouea calido cinere plena eos vita priuabat, vt apud vetuſtiſſimum commentarium comperi. de Ocho aliqui dictum volunt, qui Dar. eſt dictus, cuius hiſt. Valer. Maxim. in cap. de crudelitate pluribus verbis explicat. [Aut vt oliui.) Neocles Thuſcus ex Sicyone pulſus: omnibus vitæ præſidijs deſtitutus fame, vt vetuſtiſſimus interpres ſcribit & frigore mortem obijt. [Sicyone) Sicyon vrbs Achaiæ in Laconia,teſte Plin. eſt. olim Mecon dicebatur: refertiſſima oliuetis,vnde in ij. Georg.Virg. Teritur Si- Zarot.

vt vetuſtiſſimus exponit interpres,fulmine ictus interijt,meminit in Dialog. Plat. cuiuſdam Adimanti,ſed nihil ad hunc locum. [Petant) Feriant,percutiant. multas hoc verbum habere ſignificationes Nonius Marc.docet: petere enim eſt poſcere,vocare,appetere, ſequi, abducere,eligere,obtinere,expectare,& vt hoc loco percutere,ferire. [Aut vt Amaſtricis) Amaſtrix ciuitas Mithridatis fuit, qui Mecilteum quendam ex Lemno veniens, vt vetuſtiſſimus ſcr.interpres,expulit,in locumque,qui Dromos Achilleus, ab Achillis exercitatione dictus eſt,aut Plin.venit,vbi à ſuis deſtitutus,omni priuatus auxilio perijt,ſunt,qui dicunt Amaſtricem Oxiartis filiam Dio.Tyranni Heracleienſis vxorem,à ſuo nomine vrbem condidiſſe,qui Dion.Lenæus eſt appellatus,olim fugatus,vt diximus à Mithridate. [Vtq; vel Eurydamas) Mos diu apud Theſſalos fuit, vt interficientium corpora circa occiſorum ſepulcra traherentur. vt Eurydamantis exemplo conſtat,qui circa Thraſylli (quem interfecerat) tumulum à Simo Thraſylli fratre tractus eſt,auct.in xxj. Il. Porph. [Buſta) Buſtum proprie dicitur locus,in quo mortuus eſt combuſtus,& ſepultus,& dicitur buſtum,quaſi bene vſtum, vbi vero combuſtus quis tantummodo eſt,& alibi ſepultus,is locus aburendo vſtrina vocatur,ſed modo buſta ſepulcra vocamus. auct. eſt Feſt.

QVi datus eſt leto).i.morti,enſe ſuæ coniugis. [Et experiare tuo vulnere).i.in te illato ſup.eſſe. [Non fidos).i.perfidos,aut infidos ſup.eos. [Quos putas).i.putare debeas. [Fidos).ſ.ſatellites.i.cuſtodes corporis tui. [Vt Alebas Lariſſæus).i.Rex Lariſſæ,ſup.expertus eſt. [Et tu viuus præcipiteris in aquas occultas) Vt ſup.præcipitatus eſt. [Milo).ſ.Piſanus. [Sub quo Tyranno cruciata).i.vexata eſt. [Piſa).ſ.regio, quam & Salmoneus tenuit. [Quæque in Adimantum) Ordo eſt. [Et tela).i.fulmina, quæ Venere. [A Ioue).ſ.miſſa. [In Adimantum).ſ.regem. [Tenentem regna Phileſia, petant quoque).i.etiã te,aut deſtituaris nudus. [In humo Achillea).ſ.Achillis δρόμον, hoc eſt curſum. [Vt).i.quemadmodum. [Læneus).ſ.Dionyſ. [Ab oris Amaſtriacis) ſup.oriundus,& inde expulſus ex peninſula.ſ.ſup. deſtitutus eſt à ſuis, nudusque perijt. Et ſup.rapiaris. [Rotis velut Eurydamas) Somniorum ille nominatiſſimus interpres. [Raptus eſt ter ab hoſte).ſ.populo Lariſſæo. [Rotis Lariſſæis).i.populorum à Lariſſa profectis. [Circum buſta).i.repoſitorium cinerum ambuſtorum. [Thraſylli).ſ.regis Lariſſæorum, à quibus vltus eſt. ASCEN.

Vel qui, quæ fuerat tutatus mœnia ſæpe,
Corpore luſtrauit non diuturna ſuo:
Vtq; nouum paſſa eſt genus Hippomeneia pœnæ,
Tractus & Actæa fertur adulter humo.
Sic vbi vita tuos inuiſa reliquerit artus,
Vltores rapiant turpe cadauer equi.

VEl qui,quæ fuerat) Pertinacem eſſe ad bellandum Achillẽ fuiſſe Homericum carmẽ demonſtrat. qui abrepta ipſius amica Briſeide à rege Agamemnone,nullis vnq̃ legationibus & muneribus flecti potuit. adeo aũt quotidie Græcoꝝ fugabatur exercitus à Troianis, atque ſtrage imminuebat̃,vt Patroclũ Achillis amicũ Græci vtpote vltimũ in tanto periculo remediũ Achillis armis induerint,vt ſi non verus Achilles eſſet,ſaltẽ ipm̃ repñtaret q ſupra, q̃ dici poſſit,q timebat̃ à Troianis. Patroclus igitur Achilleis armis & Myrmidonibus exornatus in bellum cũ ceteris Græcis ꝓdijt,q in fugam ſubito Troianos dedit,ipſumque Hectorem,qui cõmonitus ab Apolline Patroclũ eſſe,ipſum vna cũ Euphorbo, & Apolline interfecit,atque ſpoliauit.adeo aũt moleſtũ Achilli Patrocli caſus fuit,vt ſe eo vſque non comeſuꝝ iureiurãdo pollicitus fuerit,quoad Hectora occidiſſet duodecimque nobiles Troianos qbus Patroclo inferias exhiberet,cœpiſſet,non defuit iureiur. Achilles, nã die poſtera acceptis à matre Thetide armis,q̃ Vulcanus ea nocte fabricauerat,Troianos oẽs fugauit,qbus & ſtragẽ maximã dedit,Xanthus etenim fluuius ſanguinẽ,non aq̃ emittere videbat̃,captis aũt iuuenib.Hectora à Pallade fratris ipſius imagine deceptũ,circũ Troiana mœnia fugientẽ interfecit,cuius corpus neq; qſq̃ fuit Græcoꝝ,q n haſta appeteret, qđ ter circũ Iliacos muros raptauit,auro poſtmodũ in precium dato Priamo ipm̃ reſtituit auct.Ho.&Virg.nõ tñ auri vlla mẽtio ſit ab Ho.ſed multoꝝ tñ muneꝝ. [Mœnia) Quòd munita eſſent,q ea gerebant,aggeres ZAROT.

res dicti,& ꝙ ager contineret,auct. Var. Mœniana ædificia à Mœnio ſunt appellata,is.n.primus vltra columnas extendit tigna,quo amplicarentur ſuperiora,ait Feſt. [Luſtrauit) Circuiuit,luſtrare eſt,expiare,circunſpicere,ſeu patefacere,perſpicere,& vt hic circuire, auctor eſt Nonius. [Vtque nouum paſſa eſt) Hippomeneiam dicit,ſi vetuſtiſſimo credimus interpreti,quæ antea Limone dicebatur in adulterio deprehenſa,ab equis eſt dilacerata, vnde & nomen habet eodem quoque ſupplicio adulter affectus eſt. alij aũt Hippomenẽ Athenaꝝ principem dñt,cuius filia in adulterio inuenta ab equis eſt deuorata, quare Limone dicta eſt.i.fames,adulteꝝ vero per regionẽ Atticam,equi dilaniarunt. Aut ſicut perijt Pereas Caſsãdreus ille. Quẽ ſua gens multo cinere deſperijt. Leguntur ẽt ij verſus,ſed nunq̃ fuiſſe Ouid.contẽderim,fertur aũt hic Caſſandreus viuos hoĩes ſepeliſſe,quod idem poſtea paſſus eſt. [Viſcera ſic aliqs) Amimone vna ex filiabus Danai,dum iaculo exerceretur Satyrum imprudẽs percuſſit,q̃ eam violare voluit,ſed auxilium à Neptuno implorauit,à quo Satyrus fugatus,mulier cõprimitur ex qua natus dr̃ Nauplius Palamedis pater,auct. Lact hic Palamedes prudẽtiſſimus fuiſſe perhibetur,q̃ inuitum Vlyſſem ad Troiam perduxit,ac magnam frumenti copiam in Græcoꝝ caſtra conduxit,non ſine magna Vlyſſis infamia,qui ad id fuerat negocium miſſus, & infecta re redierat. ex eo igitur Vlyſſes aduerſus Palamedem ſtomachatus, finxit ipſum ad Priamum de Græcoꝝ proditione literas dediſſe, ob idque auri copiam accepiſſe, quod Græcis Vlyſſes indicauit,litteraſque, ac aurum, quod corruptis ſeruis Palamedis per noctem,abſconderat,iuſſit in ipſoꝝ Græcoꝝ conſpectum portari quare Palamedem lapidibus occiderunt,vt Virg. Seru.& Apollon. oſtendunt. Nauplius aũt Palamedis pater volens filij vlciſci mortem,cum Græci expugnata Troia domum reuerterentur,lampadas per obſcuriſſimam noctem inter ſcopulos,vt moris eſt,oſtendit,quo cum Gręcoꝝ naues applicuiſsẽt, in Euboico ſinu,naufragium fecere,ſi Diti Cretenſi vetuſtiſs. ſcriptori fidem adhibemus.

ASCEN. VEl is).ſ.Hector. [Qui luſtrauit).i.tractus circũiuit, corpore ſuo. [Mœnia).ſ. Troiana. [Nõ diuturna).i.nõ diu duratura. [Quæ fuerat tutatus ſæpe) q̃a ſpatio decẽnali. Diuturna eſt hic pentaſyllabũ. Sunt q̃ Achillea, non Achilleia legant. Oſtendit Cõmentarios Calderini hoc loco mutilos,& inuerſos. Nã de Perillo,& ęre Paphio,q̃ poſtea dicẽda ſunt diſſeruerunt. [Vtq;) Et vt. [Hippomeneia).i.Hippomenis filia. [Paſſa eſt nouũ genus pœnæ) Quia deprehenſa in adulterio ab equo famelico,cum quo à patre cõcluſa eſt, abſorta eſt. [Et vt adulter fertur tractus humo Actæa).i.aut littorali, aut Attica. [Sic vbi).i. poſtq̃. [Vita reliquerit artus tuos inuiſos. Equi vlt.)ſ.celeꝝ moꝝ rapiãt turpe cadauer tuũ.

Viſcera ſic aliquis ſcopulus tua figat, vt olim
Fixa ſub Euboico Graia fuere ſinu:
Vtque ferox perijt, & fulmine, & æquore raptor,
Sic te merſuras adiuuet ignis aquas,
Mens quoque ſic furijs vecors agitetur, vt illi,
Vnum qui toto corpore vulnus habet,
Vtque Dryantiade Rhodopeia regna tenenti,
In gemino diſpar cui pede cultus erat.
Vt fuit Oeteo quondam, generoque draconum,

ZAROT. VIſcera) Vt Seru. docet, nõ tantum inteſtina dicimus, ſed quidqd ſub corio eſt, & declinat hoc viſcus viſceris. Scopulus, à ſpeculando dictus, aut Seru. vel ἀπὸ τοῦ σκοπεῖν. [Euboico) Eubœa,tã modico æſtu diuidua eſt à Bœotia vt dubitãdum ſit,an inter inſulas debeat numerari duobus inſignis promontorijs Geraſto ad Atticam vergente, & ad Helleſpontum, Caphareo,& à Septentrione etiam Ceneo latitudine xl.mil.paſ.& infra xx.mil. circuitu ccc. mil. paſſ. pluribus quondam vrbibus clara,vt Plin. & Solin. docent. [Vtque ferox perijt) Aiax Oilei filius Caſſandram Priami filiam in templo Palladis violare voluit, quare indignata Pallas ipſum circa Caphareum promontorium fulmine interfecit, naueſque diſſipauit, attribuitur autem fulminis poteſtas Ioui,Vulcano, & Mineruæ, ſi Seru. credimus. [Fulmine) Fulgur, & fulmen ita diſtinguuntur eſt fulmen telum, quod iacitur, fulgur ignis,qui coruſcat fulmine,auct. Nonio. [Mens quoque ſic furijs vecors) Vecors eſt turbati, & mali cordis, vt ait Feſt. & Marſiam d. Marſias autem Hyagnis muſici filius fuit Phryx.

Phryx,Barbarus,vultu ferino,trux,hiaſpidus barba,ſpinis,& pilis obſitus, qui gloriabundus Apollinem ad cytharam , & muſicam auſus eſt prouocare muſis , & Minerua iudicibus Dio. vero Niſeis d. qui victus velut vrſus bipes corio excecto,nudis laceriſque viſceribus fuit, vt Apul.eſt auct.inde in fluuiū ſui nominis verſus,vt in Met.& apud Dio.in iiij.legitur. [Vtque Dryantiade) Lycurgi quatuor fuere Nemeus,qui primus aquam vino miſcuit,quare auctor Lact.eſt in mari obrutus,alius,qui leges Lacedæmonijs dedit,de quo Iuſt.in iij.& Val.vbi de ingratis loquitur,aliūs vnus ex x. oratoribus Athenienſibus qui vno tempore fuere , vt Cic. tradit,& hic Dryantis filius Thraciæ rex,qui vt in vj.Il.ab Hom.traditur,temulentas Bacchi comites eſt inſecutus, easque pro nihilo habuit pariter & Bacchum , qui timore perterritus in maritimis fluctibus ſe abdidit,à Thetide in ſinu receptus,quare Iup. perpetua cecitate Lycurgum affecit,nec multo poſt interfecit.Diod.aliam in iiij.refert nobis hiſt. alij vero dicunt in contemptum Bacchi cum vites putaret,crus propriam amputaſſe,vt nunc Ouid.ſcr.[Rhodopeia)Rhodope,mons eſt Thraciæ.Plin.autem Macedoniæ ſcr.dictus à Rhodope, quæ ibi ciuitatem ſui nominis ædificauit.[Vt fuit Oeteo) Herc.vt ſuperius oſtendimus,ex Alcmena, & Ioue natus,Neſſum Centaurū cum occidiſſet, ab eo Deianira Herculis vxor tunicam hydræ veneno intinctam accepit,qua perſuaſerat mulieri poſſe virum facile alieno amore,ſi qn̄ detineretur,ad ſe reducere . cum itaque Herc. Lycham domeſticum ſuum in mōte Ceneo ſacrificaturus,ad Deianiram miſiſſet,vt veſtem,qua in ſacris vti conſueuerat,ad ſe ferret(percęperat autem Deianira Ioles amore Herculem teneri)cupienſque ipſum ad ſe allicere , tunicam,quam à Neſſo habuerat,miſit,qua indutus Herc. immenſis doloribus afficiebatur. quā obrem Apollinem conſuluit qui vt pyram in Oeta monte non procul à Parnaſſo teſte Proclo conſtrueret,ipſum iuſſit: de reliquis vero dijs curam relinqueret, quo facto in pyram ſe proripuit,atque ita vita functus anno lij. ætatis ſuę,vt tradit Diod.quamuis alij xxx.tantum dicant auct. Euſeb. qui ob morbum peſtilentem ait in flammas ſe conieciſſe , ſiue intelligit: poëta ipſius inſaniam,qua,cum ab inferis rediſſet,torquebatur, vxorem etenim voluit occidere,alioſque quamplures amicos,vt à Seneca oſtenditur.fuit Herc. melancholicus teſte Ariſt. quare facile potuit inſanire. [Generoque draconum) Notum eſt Athamātem Iunonis odio in furorem verſum filium Learchum puerum interfeciſſe,& Ino vxorē Melicertamque filium perſecutum,quos marinos deos Neptunus fecit, quemadmodū oſtendimus ſuperius, fuit hic Athamas Æoli filius Thebarum rex, cui Ino Cadmi & Harmoniæ filia nupſit, qui verſi in Dracones fuere,vt in Met. legitur.

ASCENSIVS.

ET aliquis figat ſcopulis).i.ad ſcopulos tua viſcera ſic . [Vt viſcera Graia ,) Hoc eſt Græcorum . [Fuere fixa, ſub ſinu Euboico) Ad Capharea.ſ.montem.[Et vt ferox raptor) .ſ. Caſſandræ Priamidos, quam in templo Palladis rapuit Aiax Oilei,vt tangit Virg.Æn.j. [Perijt) .ſ. per manus Palladis'. [Et fulmine & æquore) Quia , Ipſa Iouis rapidum iaculata è nubibus ignem,Diſiecitque rates,euertitque æquora &c.[Sic ignis) .ſ.fulminis,adiuuet aquas merſuras te . [Mens quoque vecors agitetur ſic furijs,ut) Sup. agitata eſt. [Illi) .ſ. Marſiæ prouocatori Apollinis. [Qui habet vnū vulnus in toto corpore) Quia excoriatur erat. [Vtque)Ordo eſt . Et ſup.ſis.[Haud).i.non.[Diſpar ingenio).i.per ingenium tuum.[Dryantide) .i. Lycurgo Dryantæi filio,ſcribitur autem Lycurgus , ſed profertur Lycurgus.[Tenenti regna Rhodopeia).i.Thraciam,vbi eſt mons Rhodope. [Cui).ſ.Lycurgo. [Cultus erat pede)Quia volens colere,& putare vites,incidit crura . Et ſup.mens ſit .ſ. inſana.[Vt fuit quondam).i.cum inſaniret.[Oeteo).ſ.Herculi.[Et genero Draconum) .i.Athamanti Cadmi in Draconem verſi genero,qui etiam in furorem verſus, & vt fuit.

Thyſameniq́ue patri , * Callirhoëſque viro .
Nec tibi contingat matrona pudicior illa ,
Qua potuit Tydeus erubuiſſe nuru .
Quæque ſui Venerem iunxit cum fratre mariti ,

THyſameniq́ue patri ,) Thyſamen' Achaię Tyrānus Ariſtophanū patrē habuit,q cū filia concubuit, vt vetus ſcr.iterpres . quare eſt à dijs in furorē verſus, legimus etiam

ZAROT. **al. Calligones , cuius vir Aiax Telamon.*

* Locris in ancillæ diſsimulata necem,
Tam quoque Dij faciant poſsis gaudere fideli
Coniuge, quàm Talai, Tyndareique gener.
Quæque parare ſuis letum patruelibus auſæ,
Belides aſsidua colla premuntur aqua.
Biblidos & Canaces ſicut * facit, ardeat igne,
Nec niſi per crimen ſit tibi fida ſoror.
Filia ſi fuerit, quod Pelopeia Thieſti,
Myrrha ſuo patri, Nyctimeneque ſuo.
Filia néue magis capiti ſit fida parentis,
Quàm tua vel Pterela, vel tua Niſe fuit.

*Locrin

* facis,

ēt apud Euſ.& Str. Thyſamenū Oreſtis filiū Mycenis imperiū habuiſſe, cuius pater pp Clytemneſtram matris cædē inſaniuit.[Callirhoësque viro) Pœātidem, ſiue Pentheū vetus interpres ſcr. vxo. interfeciſſe, vt inde cōmode concubinā hr̄e poſſet, ſed ab vxoris affinib. potio natus in furorē eſt verſus, non nulli dn̄t Calligonē Aiacis Telamonij vxorem, cuius (vt vulgatū eſt) cōiux in inſania vſque ad mortem permāſit, ſed nusq̄ legimus Aiacē habuiſſe vxorē, amicam aūt Tecmeſſam, cuius filius fuit Euryſaces, cuius, vt multi, ita Sophocles meminit. [Nec tibi contingat) Adraſtus rex tres filias habuit, Deiphilam, quam Tydeo deſpondit, vñ natus eſt Diomedes, Argiam Polynicis vxorem, & Ægialam, q̄ ipſi nupſit Diomedi, qui ad Troiam cum ceteris Græcis nauigabit, vt in Il. Hom. ſcr. vna cum Sthenelo Auriga, qui Diomedi perſuaſit, vt ad cuſtodiam domus calamiſtratum quendam præficere, hic aūt rem cum Ægiala habuit, cumque domum Diomedes reuerteretur, ex domo ab adultero eſt ꝓpulſatus quem, ni in Palladis templum fugiſſet. etiam occidiſſet, à pudore aūt impudicæ vxoris in Italiam venit, à Dauno, qui tūc Apuliam occupabat, benigne ſuſceptus, cuius ſocij in Heroidas aues ſunt mutati, auct. Por. & Ditis. [Matrona) Matronas, ait Feſt. appellabant eas ferè, quibus ſtolas hn̄di ius erat. Nonius vero, quæ ſemel peperit, matronam innuit appellari, vel, vt alij, locupletiorem. [Quæque ſui Venerē) Hypermneſtra vna ex L. filiabus Danai cū fratre mariti concubuit, noctuque deprehenſa, beneficio tenebrarꝝ euaſit, & ne palàm inceſtus fieret, Locri ancillam occidit, ac famulum, quaſi in concubitu eos inueniſſet. [Coniuge, q̄ Talai) Quemadmodum ex Statij Thebaide didicimus, pariter & Diod. in hiſt. Septem reges ad Thebarꝝ excidium iuere, ex quibus Amphiaraus Lini, & Hypermneſtræ filius fuit, hic vaticinandi ſcientiam optime percalluerat, qui cum cognouiſſet in ea expugnatione fore vt vita fungeretur, ſe occultauit, at Eryphile vxor Talai filia ipm̄ manifeſtauit, corrupta monili Argiæ Polynicis vxoris, quod olim à Telchinibus fratrib. in Sicilia fuerat fabricatū. auct. Lact. non ergo irritus fatorꝝ fuit ordo. nanq; hiatu terræ Amphiaraus dr̄ abſumptus, qui filio Alcmæoni imperauit, vt in vindictam mr̄em interficeret, quam rem cum Alcmæon peregiſſet, inſanus factus eſt, vt Sophocles in Trag ſcr. tradit aūt Dio. Veneris, non Argię monile fuiſſe, & Hermione tradidiſſe, ortaq;, inter Adraſtū, & Amphiaraū diſſenſione, Eryphilen iudicē electam, quam & alterius ſororem, Amphiarai vero vxorem extitiſſe, proque fratre ſententiam dediſſe, vt ab bellum cōiux ſe conferret, quare ratum Amphiaraum ſe ab uxorem proditum, Alcmæoni, ut Eryphilē matrē occideret, iuſſiſſe. [Tyndareiq; gener.) Oebalus Pericli filius, dn̄atum in Lacedæmonia tenuit, habuitq; filios Icarium, ex quo nata Penelope Tyndareum, qui Ledam genuit: Arnem, & Hippothoontem illegitime natum, ex Leda aūt Io. compreſſu Clytemneſtra orta eſt, quæ Agamēnoni nupſit, qui Troiano bello Græcis omnibus præfuit, cumque domum reuerteretur ab uxo. ac Ægiſto occiditur, perſuaſerat. n. Clytemneſtræ Nauplius ipſum Agamemnona Caſſandram Priami filiam pellicem ſecū ducere, ut Porph. & Ditis teſtantur. [Quæque parare ſuis) Danai filias d. quarum ſuperius meminimus. [Aſſidua) Continua. Aſſiduum ab aſſidendo perpetuum, & continuum ſign̄at, cum uero ab aſſe, & do, componitur, auct. Cic. in Topicis, diuitem intelligimus. [Biblidos) Biblis Mileti ex Cyane filia fuit, quæ amore Cauni fratris capta, ſuum ipſi amorem manifeſtauit, à quo ſpreta aliquandiu peragrauit. lacrymis nunquam parcens, tandem eſt in fontem uerſa, ut in Metam. Ouid. [Et Canaces) In x. Odiſſ. ſcr. Hom. Æolum xij. habuiſſe filios, ſex mares, totidemque fœminas. quas fratribus in matrimonium dedit, ex quibus Canace Mac. virum habuit.

attamen

attamen Ouid. ab Hom. diſſentire in Heroidibus videtur, cum Canacem puerum peperiſſe ſcr. eumque Æolum ſtatim occidi imperaſſe & filiam in carcere tenuiſſe. [Pelopeia Thyeſti) Thyeſtes Pelopis ex Hippodamia filius, vt Sen.tra.inſcius cum filia rem habuit, ex qua natus eſt Ægyſthus à capris nutritus, vnde & nomen habet. [Myrrha ſuo patri) Fuit Cynaræ Cypriorum regis filia Myrrha, quæ, vt in x. Met. ab Ouid. oſtenditur, inſcio cum patre concubuit, à quo cognita, penè fuit, quin occideretur, nam ſtricto gladio eam petijt, quæ in pedes ſe dedit in Arabiam vſque, vbi in Myrrham arborem dicitur mutata, & Adonem formoſiſſimum edidiſſe, qui adeo à Venere creditur amatus. [Nyctimeneque).ſ.Nycteus Neptuni filius Æthiopum rex, Antiopam, & Nyctimenen filias habuit, aſſecuta eſt patris concubitum Nyctimene, quam cognito facinore, pater voluit occidere, ſed in auem nocturnam eſt mutata, vt Lact.ſcrib.extat, & Ouid.in Met.carmen. [Quàm tua vel Pterela) Meſtoris & Lyſidices filiæ Pelopis Hippothoë filia à Neptuno compreſſa. Taphum & Teleboam filios peperit, qui de ſe nominarunt Teleboas, & Taphios populos, Taphus Pterelam filium habuit, aureum capillum, ac fatalem in vertice habentem, ei Cometho filia fuit, & filij mares Cronius tyrannus. Ampulus, Cherſidamas, Meſtor, & Euueres, Electrionis autem, qui cum vxo. Alexo dominabatur Mycenis, filia fuit Alcmene, filij mares Stratobates, Gorgophon⁹, Philomorus, Ceneleus, & Lycinius nothus à Media, quæ fuit Phrygia. cupiens itaque Pterela Mycenis dominari filios omnes miſit cum exercitu, vt Mycenas eriperent Electrioni, quibus obuiam filios ſuos pariter miſit Electrio, cõmiſſum eſt prœlium, & cæſi ſunt Pterelæ filij præter Euuerem, omnes: Electrionis quoque omnes præter Lycinium: Taphij tñ abſtulerunt boues Electrioni, easque expoſuerunt apud Polyxenum Helienſium regem, Electrio interim daturum ſe Alcmenam filiam, & regnum pronunciauit, qui horum vlciſceretur iniurias. Amphitrio Alcæi filius negocium capeſſit, & à Polyxeno boues aufert. in itinere forte à grege boum vna aberrauit, illam fuiſſe inſectatus petiuit, ſed pro boue Electrionem percuſſit, ipſumque occidit. Sthenelus tunc rerum Electrionis adminiſtrator Amphitryonem fugientem inſectatus eſt. Thebas ſe recepit Amphytrio ad Creontem regem, vbi purgatus eſt, deinde it cum exercitu in Taphios vt vlciſcatur, quam intulerant, iniuriam rex Pterela aciem contra inſtruit, Cometho eius filia vtpote Amphitryonis amore capta, comam de patris vertice abſcidit, qua inuictus à Neptuno factus erat, inde facile ab Amphitryone ſuperatur occiditurque, victoria potitus Cometho filiam Pterelæ negligit Amphytrio, Alcmena potitur vxore. Ariſtarchus in Heſiodum huius eſt rei auctor. [Vel tua Niſe fuit) Scyllę duę fuerunt, vna Phorci, & Creteidos nymphæ filia, quam Glaucus Deus marinus amauit, & Circes veneficijs in feram mutato, vt in xiiij. Ouid.ſcr.Seru.Lact.q,, altera vero Niſi Megarenſium regis filia, quæ, cum Minos contra Megarenſes bellum ageret propter Androgei filij mortem, capta ipſius dicitur amore cui comam purpuream parentis abſciſſam obtulit, quã Niſus habebat conſecratam, tantumque regno potiri datum ipſi erat, quantum illam comã habuiſſet intactam, dehinc Scylla eſt à Minoë contempta, quæ in Cyrin auem eſt verſa, Niſus vero in alietum, vt Seru. & Ouid.in viij.Met. tradunt.

PAtri Thiſamani) Aut Thiſameni, alij legunt.i.Oreſti Thiſameni patri, qui Oreſtes, qa matrem interemerat, diu furijs vexatus eſt, & vt fuit. [Viro).i.marito. [Calligones).i. Aiaci Telamonio, q ob abiudicata Achillis arma furore correptus eſt. [Nec matrona cõtingat tibi pudicior) Errãt ergo, q præcipiunt pudicitior formari. [Illa).i.q̃ fuit illa. [Qua nuru).i.marita. [Potuit Tydeus erubuiſſe) ſicut erubuit de Ægiala vxore ſua. Et ſup. q̃ illa.ſ. Hypermneſtra. [Locris).i.Locrenſis eſt.n.patronymicum à patria. [Quæ iunxit Venerẽ) .i.coiuit cum fratre ſui mariti. [Diſſimulata in necem).i.per mortem ancillæ, quam interfecit mane, tanq̃ in adulterio deprehenſam, vt ſe adulterij hoſtem, & immunem per hoc ſignificaret. [Et dij faciant quoque).ſ.vt poſſis gaudere. [Tam).i.tantũ coniuge fideli. [Quàm) .i.quantum ſup.gauiſus eſt. [Gener Talai).ſ.Amphiaraus, qui ab Eryphyle Talai filia proditus, eam necari iuſſit. [Et gener Tyndarei).i.Tyndari, ſed more Thucydidis à nominatiuo Tyndareus formatur.ſ.Deiphobus, qui vt dicit ipſe vj.Æn.ab Helena cõiuge proditus, tota facie deformatus eſt, atq; deinde occiſus. Et quã ſup.mariti eaꝶ, videlicet Belidũ. [Quæ Belides).i.Beli neptes Danai filiæ auſæ parare. [Letũ).i.necẽ. [Patruelib.ſuis).i.patrui filijs, qb⁹ ASCEN.

nupſerant. [Premuntur colla).i.hñt colla depreſſa. [Aſſidua aqua) Quam in vaſis ſine fundo ferre cogunt apud inferos. [Soror)ſup.tua. [Ardeat igne,ſicut ſa.) i.ardoris Biblidos,q̃ Caunũ fratrem turpiter amauit. [Et Canaces) quę ẽt Macareum turpiter adamauit. [Nec ſit tibi fida niſi p crimen).ſ.incæſtus. [Si filia fuerit,ſit)ſup.tibi id videlicet mœccha incæſta. [Quod Pelopeia) ſup.fuit. [Thyeſti).ſ.patri, q ex ea Ægyſthum adulteꝝ genuit & quod fuit. [Myrrha ſuo patri).ſ.Cynaræ,& Nyctimene ſuo patri.ſ.cõcubina incæſta. [Néue).i.vel ne. [Filia).ſ.tua ſi quã habeas. [Sit magis fida capiti parentis).ſ.tuo. [Quàm ò Pterela) Rex Thebaꝝ. [Tua)ſup filia videlicet Creonte,à qua necatus es,ſup. fuit capiti tuo. [Vel q̃ ò Niſe) Rex Megarenſiũ. [Tua)ſup.filia.ſ.Scylla fuit capiti tuo,quę tibi capillum cõſecratum,& fatalẽ abſtulit,hoſtiq; tuo Minoi in pniciẽ regni tui tradidit.Et ſup.q̃ fuit. Pri ſuo Tarq.Priſ.Tullia.

Infamemque locum ſceleris quæ nomine fecit,
Preſſit & inductis membra paterna rotis.
Vt iuuenes, pereas, quorum faſtigia vultus
Olim Piseæ ſuſtinuere * foris.
Vt qui perfuſam miſerorum cæde procorum,
Ipſe ſuo melius ſanguine tinxit humum.
Proditor vt ſæui periȷt auriga tyranni,
Quia noua Myrtoæ nomina fecit aquæ.

ZAROT. INfamemque locum ſceleris) Cãpus Romæ nomine fuit ſceleratus pxime portã Collinam, in quo Virgines Veſtales,quæ inceſtũ fecerant, ſunt defoſſæ, eſt ẽt Porta ſcelerata, quæ & Carmentalis dicta eſt,ꝙ per eam ſex & treceñti Fabiȷ cum clientibus mil.v.egreſſi aduerſus Hetruſcos ad amnem Cremerã ſunt interfecti, vicus quoque ſceleratus erat propè Cyprium vicum dictus aũt ſceleratus ꝙ cum Tarquinius Superbus interficiendum curaſſet Seruium Tullum regem ſoceꝝ ſuum p corpus eius iacens filia Tullia Carpẽto ſubuecta ſit,pperante in poſſeſſionem domus paternæ,& hoc nũc tangit poëta,habes auct.M.Var.Feſt.Pomp.& Liu.in j.ab V.C. [Vt iuuenes pereas) Oenomaus Piſæ,& Helidis ciuitatũ rex Martis,& Æginæ Æſopi filius,vt aliȷ Eurythoës Danai,Hip.vnicã filiam habuit,cui finem vitæ ſciſcitanti ab oraculo rñſum eſt,tum obituꝝ cum filiam deſponſiſſet. igitur in perpetua virginitate filiam tenere decreuerat. veruntñ multis puellam poſcentibus hmõi obtulit conditionem,vt curule fieret certamen, victoriq; Hip. daretur victo vero mors,curſus aũt talis erat. Oenomaus Io. arietem ſacrificabat q virginem volebat quatuor equoꝝ ferebat curru,Oenomaus ſacris peractis curſu ſequebatur præcedentem auriga Myrtillo,aſſecutũ haſta,quam geſtabat manu,interficiebat hoc itaque modo iuuenes xiȷ.periere,vt Pyndarus ſcr.ex qbus Marti arã erigere voluit,quorumq; capita foribus affigebat. venit Piſam Tãtali filius Pelops,cuius amore exarſit ſubito Hippodamia, q aurigam primi coitus pactione corrupit. aliȷ tñ alia tradunt mercede corruptum. factis aũt cereis axibus ab auriga primus Pelops ad aram Neptuni venit,& proinde victoria potitus,erat curſus a Piſa ad Neptuni aram quæ eſt apud Iſthmum Corinthi,qua ex re Oenomaus vitæ ſuę tempus ratus aduenifſe,ſibi mortem conſciuit. Pelops vero ſumpta Hippodamia vxore, Piſæ regnum tenuit,vt Pindarus. Diod.Ouid.Sen.& Seru.tradunt. [Vt qui perfuſam) Oenomaum dicit,q vt modo docuimus viiȷ. procis interemptis ſeipſum à Pelope victum interfecit. [Procorũ) Procare,inquit Feſt.poſcere eſt,vnde & proci,& meretrices pcaces. [Proditor & ſæui) Myrtillus Mercuriȷ filius & vnius Danaidum Phaëtuſis,aliȷ Clymenes,aliȷ Myrtus ex Amazonibus,vt Pherecydes,cum ab Hippodamia promiſſum præmium poſceret,a Pelope eſt in mare præcipitatus,cui nomen dedit,nã Myrtoum dr̃ pelagus,eſtque inter Ioniũ & Ægeum.Pli.autẽ Myrtoũ mare ſcribit,appellari ab inſula parua,quę cernit Macedoniã a Geraſto petẽtibus.

* fores

ASCEN. QVæ fecit locũ infamem noĩe ſceleris) Vocatus eſt.n.vicus ſceleratus. [Et preſſit membra paterna rotis inductis) Quia fecit currũ,in quo inſidebat,trahi ſup cadauer pr̃is pſtrati vt Liu recitat in primo. [Vt iuuenes pereas) Nouas continue ſubinfert imprecationes. Ordo aũt eſt. [Pereas,vt) Sup.periẽrũt. [Quoꝝ vultus).i.oris. [Fores Piſeæ ſuſtinuere olim faſtigia).i.ſublimitatẽ,hoc eſt capita eoꝝ,qui ab Hippodamia victi,atque detruncati erant. Et pereas. [Vt is).ſ.Oenamus. [Qui tinxit ſanguine ſuo melius) .i.iuſtius,& decẽtius. [Humũ

perfuſam cæde).i.cruore.[Miſeroꝝ procoꝝ).i petitoꝝ nuptiaꝝ filiæ eius.Et pereas. [Vt ꝓditor).ſ.[Auriga ſæui tiranni)Oenomai videlicet perijt.ſ.Myrtillus.[Qui fecit Myr.aquæ) .i.mari Myrtoo,vt in j.Od.Horat. [Noua n.) Quia à ſe denominauit,poſtq̃ ſubmerſus erat.

Vt qui velocem fruſtra petiere puellam,
Dum facta eſt pomis tardior illa tribus.
Vt qui tecta noui formam cælantia monſtri
Intrarunt cæcæ non redeunda domus.
Vt quorum Aeacides miſit violentus in altos
Corpora cum ſenis altera ſena rogus.
Vt quos obſcuris victos ambagibus oris,
Legimus infandæ Sphinga dediſſe neci.
Vt qui Biſtoniæ templo cecidere Mineruæ,
Propter quod facies nunc quoque verſa deæ eſt.
Vt qui Threicij quondam præſepia regis
Fecerunt dapibus ſanguinolenta ſuis.
Therodamantheos vt qui ſenſere leones,
Quique Thoanthеæ Taurica ſacra deæ.

VT qui velocem) Atalātā alterā cōpreſſit Menaliō, alij legūt Mimaliō,alterā Hip.vt ĩq̃t Heracleō, fuit & quam Meleager habuit, vt Apollonij docet interpres. duas Atalātas fuiſſe certiſſimū eſt, ait Lact. vnā Arcadā, cuius Parthenopeus eſt filius, alterā de Scyro nobilē quam Hippomenes currendo ſperauit,proijciendo tria aurea poma cōſilio Veneris, de qua nūc à poëta fit mētio habuerat ab oraculo Atalāta Schœnei filia, q̃ in Scyro permanebat, ac venatib. vacabat, vt cōnubium euitaret, ſed q̃a à multis poſcebatur,erat .n. forma admodū cōſpicua,conditionem Procis dedit,vt pedib.currerent,victiſque interitus daretur, victoribuſque puella, q̃ quia pedum velocitate inſignis erat,multos interemit.Hip.aūt Megarenſi filius, Neptuniq́; nepos,cum antea,vt ſtultos curſores damnaſſet,viſa puella adeo exarſit,vt quamprimum cuperet antea improbatum,ſed non ideo fruſtratus eſt,nam auxilio à Venere implorato,facile vicit. quæ ei tria aurea mala ex Damaſceno agro in Cypro nulla viſa tradidit.licet ex Orto Heſperidū fuiſſe quidā Græci ſcribant,quibus intercurrendū proiectis, puella eſt retardata, ac victa,cumque in tēplo Cybeles à Venere cōcitatus, q̃ non grãs egerat, concubuiſſet, ira Deæ in Leonem pariter & Atalanta verſus eſt.[Vt q̃ tecta noui) Androgeus Minois ex Paſiphaë filius,cū in certaminibus Athenis oēs ſuperaret, in Pallantiſque filios amicitiam veniſſet,ab Ægeo timore,ne qñque à filijs Pallantis auxilio Minois à regno pelleretur, per inſidias Thebas ad ſpectacula ꝓficiſcens,circa Inoën terræ Atticæ occiditur,Minos aūt filij cæde bellū Athenienſib. indixit famē pariter,& ſiccitatē eis imprecatus. vnde ſiccitas maxima Græciam oēm oppreſſit, quare belli duces oraculum conſuluere, à quo iuſſi ſunt ad Aeacū ire,vt pro eis vota faceret,cumque oēs Græciæ vrbes,pter vnas Athenas à ſiccitate vacarent, rurſus decreuerunt Athenienſes deū conſulere. qui admonuit,ut quas uellet Minos ꝓ filio, pœnas darent. præcepit Minos vij.pueros totidemq́; virgines ſingulis annis,quoad viueret, deuorādos Minotauro dari,alij aūt dñt ix. quoq́; anno pueros traditos,rurſus Minos annis vij.tranſactis Athenas eſt caſtrametatus,bis ſeptemque pueros petijt,cui traditi ēt ſunt. Theſeus voluit & ipſe tanto ſe periculo exponere, q̃a inter ciues rumor erat ipm maloꝝ cauſa à periculis abeſſe,qui Ariadnæ auxilio uictor domū redijt. Plut.& Diod.auct.[Vt quoꝝ Æacides)Hom.lib.xviij.Il.oſtendit quantum nunciato ab Antiocho Patrocli filij Menœtij Achil. interitu,anxerit,dolueritque Achill.q̃ corpori Patrocli non antea exeqas ꝑſoluere pollicetur,quā & interfectoris arma & caput attulerit,necnō xij ex nobiliorib. Troianis ante rogū truncauerit,qđ impigre,ut ſuperius attigimus,tranſegit. [Vt quos obſcuris) Sphinx bellua eſt fuluo pilo,ut in viij.Plin.docet,māmis in pectore geminis,quam Æthiopia generat. uerum Sphingis,cuius nunc poëta meminit,formam huiuſmodi fuiſſe tr.Soph.interpres faciei capitiſque puellæ,corporis canis,alarum auis,uocum humanoꝝ,leoniſque unguium, quæ Echidnæ,& Cerberi filia fuit,ut Heſiod.in Theog. ſcr. & Thebas uenit,ac hoīb.tale ænigma proponebat,qđ animal bipes,inde tripes,ac quadrupes eſſet, ſoluēti præmium dabatur Iocaſtæ

Zarot.

caſtæ connubium, Thebanorumque regnum ignoranti vero mors. ſolus Oedipus hominē eſſe dixit, qui infans quatuor it pedibus, ætate auctus duobus, iam ſenior factus tribus, nam baculo æque, ac tertio pede ſuſtentatur. Sphinx victa ex alto loco ſe inde præcipitem dedit. Oedipus autem & matrem, ſimiliter ac regnū tenuit, vt iam oſtenſum eſt. Dio. auct. qui hanc complexus eſt hiſt. in v. ſuarum hiſt. lib. [Vt qui Biſtoniæ) Biſtones populi ſunt Thraciæ, vnde Palladis ſimulacrum ad Lacedæmonios translatum eſt, apud quos impia lex eſt promulgata, ne alicui hoſpiti Spartæ commorari liceret, ſpreta autem lege Lennij Spartam venere, quos in templo Palla. Spartani occidere, quo facinore pariter, & impietate, deæ imago torua apparere creditur, vt vetus ſcr. interpres. [Mineruæ) Mineua, quia bene moneat dicta, hanc pagani pro ſapientia ponebant. Cornificius vero, q̀ fingatur, pingaturque minitans armis, eandem dictam putat, teſtis eſt Feſt. ſi autem Cic. aſtipulamur, q̀ quaſi vis minuetur, dicitur, græce Pallas nuncupatur à vibrando, vnde Palladiū Quinque fuiſſe Mineruas in iij. de Nat. Deo. docet Cic. prima Apollinis fuit mater. ij. orta Nilo, quam Ægyptij Saitem colūt. iij. ex Ioue nata. iiij. Io. & Coriphe Oceani filia, quam Arcades Coriam nominant, & quadrigaꝶ inuentricem ferunt. v. Paliantis, q̄ patrem dicitur interemiſſe virginitatem ſuam violare conantem, cui Pinnarum talaria affigunt. [Tor. deæ) Terribilis toruus .n. terribilis dicitur, vt tr. Seru. [Vt qui Therodamantheos) Diom. Thracius æquos æreis præſepibus, cathenisque ferreis tenebat, quos humano corpore paſcebat, hos iuſſu Euryſthei Herc. ad ipſum abduxit, quos Euryſtheus Iunoni ſacrauit, quorum propago ad Alex. Macedonis tempora fuit, vt Dio. teſtatur. [Therodamantheos) Therodamas rex Scythiæ, ſicut vetus docet interpres, timens ne per inſidias occideretur, leones hominum ſanguine alebat, quo magis ſæuirent, vt ſi caſus poſtularet ad crudelitatem paratos haberet huius in j. de Ponte Ouid. meminit. Nō tibi Therodamum, crudusque vocabitur Atreus: Quique ſuis homines pabula fecit equis. [Quique Thoantheæ) Thoanthem Liberi patris filium fuiſſe Lact. auct. linquet, cuius filia fuit Hypſipyle. Hic in Tauricam Scythiæ regionem venit, quo tp̄e Lemnij virij à mulieribus ad vnum, præter ipſum Thoantem ſunt enecati, vt paulo poſt apparebit, vouerat. n. ibi in templo Dianæ Tauricæ ſacerdotio fungi. ſolebant autem Deæ ſacerdotes ex Hecates inſtituo, quæ ipſi templum erexerat, nauigantes ſacrificare, vt in v. Diod. docet. nunc huius meminit crudelitatis poëta. de qua etiam Horat. in Carm. eſt locutus.

Ascen. ET pereas) Vt illi. [Qui periere fruſtra puellam velocem) .ſ. Atalantā. [Dum) .i. donec. [Ipſa eſt facta tardior) .i. tardata ab Hippomene. [Tribus pomis) .ſ. colligendis, quę ille à Venere acceperat, dicit bene dum .i. donec, quia illis tardatam non fruſtra petijt. Et pereas. [Vt) Sup. illi .ſ. Athenienſes. [Qui intrarunt tecta cæcæ domus) .ſ. labyrinthi excæcantis ita, vt exitus reperiri nequiret. [Cælantia) .i. occultantia. [Formam noui monſtri) .ſ. Minotauri, partim hominis, partim tauri. [Non adeunda) .i. quæ adiri non debebant, quia oēs adeuntes perierunt vſque ad Theſea. Et pereas. [Vt) Id eſt. [Quorum ſena altera corpora) .ſ. Troianoꝶ. [Æacides) .i. Achilles violentus. [Miſit cum ſenis) Sup. corporibus .i. alijs ſex ēt Troianis fortiſſimis. [In altis rogis) Aut potius in altos rogos .ſ. Patrocli, vt inferias illi faceret. Et pereas. [Vt) Illi perierūt. [Quos victos à Sphinge) .ſ. ambagibus .i. ænigmatis, ſeu ænigmatib. [Oris) .i. ſermonis, aut orōnis. [Obſcuris) .i. difficulter intelligibilis. [Nos legimus Sphinga) .i. monſtrum illud. [Dediſſe neci) .i. morti. [Infandæ) .i. deteſtabili. [Quos & victos) Accuſatiui, reguntur à dediſſe à parte poſteriori, ſed præconſtruuntur propter relatiuū. Sphinga vero accuſatiuus à nominatiuo Sphinx Sphingos regitur ab eodem verbo à parte ante. Si velimus adiectiuum victos diuiſim conſtruere, ordo eſſe poſſet. Et quos legimus Sphinga dediſſe neci infandæ victos ambagibus oris obſcuri. Et pereas. Sup. [Vt illi) Videlicet Lēniaci. [Qui cecidere ī tēplo Mineruæ Biſtoniæ) .i. Thraciæ, hoc eſt ferocis more Thracum. [Propter quod) .ſ. facinus. [Facies Deæ) .ſ. Palladis. [Eſt tecta quoque) .i. etiam nunc, quia .ſ. tunc tale facinus inſpicere nolens faciem auertit. Quod ſæpe feciſſe legitur, vñ Æn. j. de ea dicitur. Diua ſolo fixos oculos auerſa tenebat. Et pereas. Sup. [Vt illi) .ſ. hoſpites Dio. Biſtonij, ſeu Thracij. [Qui fecerunt quondam) .i. aliquando. [Præſepia) .ſ. equorum. [Regis Threicij) .i. Thracij, ſeu Biſtonij, videlicet Diom. quem Herc. poſtea interemit, fecerunt, inquit. [Sanguinolenta) .i. ſanguinis plena, aut ſanguine humano aſperſa. [Dapibus ſuis) .i. pabulis

bulis de ſe factis, quia ipſi apponebatur equis. [Therodamantheos &c.) Proſequitur inceptum, atque ordo eſt. Et pereas ſup. vt ij. [Qui ſenſere leones Therodamantheos) .i. quos Therodamas in Scythia, aut Numidia humanis alebat corporibus. Et ſup. vt illi. [Qui ſenſere ſacra Taurica) .i. quæ fiebant in Taurica regione ex humanis corporibus. [Deæ Thoantheæ) .i. Dianæ quam Thoas rex venerabatur eiuſmodi ſacrificio, vt Seru. late docet ad illud ij. Æn. Sanguine placaſtis ventos & virgine cæſa: Sanguine quærendi reditus. Et pereas ſup. vt ſocij Vlyſſ. [Quos pauidos) .ſ. propter periculum maris.

Vt quos Scylla vorax, Scyllæq; aduerſa Charybdis
  Dulichiæ pauidos eripuere rati.
Vt quos * demiſit vaſtum Polyphemus in aluum:
  Vt Leſtrigonias, qui ſubiere manus.
Vt quos dux Pœnus merſit putealibus vndis,
  Et iacto canas puluere fecit aquas,
Et velut Icaridos famulæ periere procique:
  Inque caput domini, qui dabat arma procis.
Vt iacet Aonio luctator ab hoſpite fuſus,
  Qui (mirum) victor, cum cecidiſſet, erat:

ZAROT. * dimiſit

VT quos Scylla vorax) In freto Siculo eſt ſcopulus Scylla, item Charybdis mare vorticoſum ambo clara ſæuitia inq̃t Pli. vbi Vlyſſ. naufragio, vt Ho. tradit, ſocios amiſit. ſuperius de Scylla ſatis locuti, de Charybdi aliq̃d recēſere locus exigere v̄r. Vetulā voraciſſimam Charybdim fuiſſe quidā Græcoꝶ perhibent, quæ, quia boues Herc. eſt furata, ab ipſo eſt in mare proiecta, vnde & antiquas adhuc ſeruat rapinas, & deberet declinari in primo caſu Charybdidis ſm regulam, verum, vt Priſc. oſtendit, dicimus huius Charybdis, ne alterna d. in vtraque ſyllaba male ſonet, quod etiam Græci ſolent euitare, dicunt. n. Charybdos, non Charybdidos. [Dulychiæ) Dulychium inſula eſt, vbi mōs Itachus, in qua Vlyſſes fertur habitaſſe, eoque Dulychius dictus eſt, & rates Dulychias habuiſſe d̄r, vt Seru. teſtatur. [Vt quos demiſit) Polyphemus Cyclops ſex Vlyſſis ſocios deuorauit, à quo eſt lumine priuatus, vt iam Hom. auctore oſtendimus. [Vt Leſtrigonias) Antiphates Leſtrygonum Rex fuit, qui & vnum ex Vlyſſis ſocijs comedit, ac naues, viroſq́ue merſit, præter vna, quæ Vlyſſem vehebat, vt in xiiij. ab Ouid. docemur. [Vt quos dux Pœnus) Appianus Alexandrinus in eo, qui Libycus inſcribitur, libro oſtēdit Carthaginenſes quandoque Acheranoꝶ ſenatum per inducias fidentem puteis immerſiſſe, atque ſaxis obruiſſe. addit vetus interpres Amilcharem tunc Pœnorum ducem fuiſſe, de hac puto poëtam loqui crudelitate licet alij aliter intelligant. [Et velut Icaridos famulæ periēre) Cum ex longo errore Vlyſſ. domum reuerſus eſſet, procos quamplures Penelopen in vxorem poſcentes, inuenit, quos domeſtici pueri adiuuabant, oēs Vlyſſ. vna cum Telemacho filio aggreſſus eſt ſagittis primum, mox armis, & Polybum, Pyſandrumq́ue necauit Melanthius interim capratum cuſtos ex thalamo procis galeas, Clypeos, & haſtas attulit, quæ arma cum à Melanthio afferri cognouiſſet complicatis aſſeribus, & impoſito pondere ipſum interfecit vt Hom. eſt auct. [Vt iacet) Antheus terræ filius habitus, quia palæſtra, ac robore corporis præclarus ab ipſa terra, cum luctatoribus premebatur, validior reddebatur, ab Herc. ī pectore preſſus, cum diu ſpirare nō quiſſet, occiſus eſt, qui in Lybia apud Lybin Coloniam regnum obtinuit, vbi & hortos Heſperidum fuiſſe ſatis ex Plinij, & Solini auctoritate conſtat, in vrbe Tigenna ſepulcrum habuit, ꝙ Sertorius perfodi iuſſit, qui, ſi Plutarcho credimus lx. cubitoꝶ corpus inuenit Str aūt tibiam lx. cubitoꝶ (Gabinij teſtimonio) comperiſſe ſcr. Sertorium, qui poſtea inſtauratoꝶ tumulo famam, honoremq́ue eius adauxit, Tigennam quoque ſcribit Plut. Herculem cognouiſſe, quæ Syphacem genuit, à quo vrbs a matris noīe dicta condita eſt. [Aonio) Thebano, & Herculem dicit Thebis natum, qui vt expoſuimus, Antæum interfecit. Aonia, inq̃t Lact. ab Aone filio Neptuni, vel à monte Bœotiæ, nam ipſa eſt Aonia, quę & Bœotia, quæ & Thebæ.

ASCEN.

SCylla) .i. monſtrū illud marinū. [Vorax) .i. deuorās naues. Charybdis aliud monſtrū, & ſpiculū maris Siculi, aduerſa Scyllæ, q. a, vt d̄r Æn. iij. Dextrum Scylla latus læuum implacata Charybdis Obſidet. [Eripuere rati) .i. claſſi periclitanti. [Dulychię) .i. qua vehe-

bantur Dulychij vt Vlyſs.& ſocij eius. Et vt alij ſocij Vlyſs.[Quos Polyphemus) Cyclops ille, Aetneusque paſtor. [Demiſit).i.deorſum miſit,& ingurgitauit.[In aluum vaſtam).i.valde amplam. eſt aũt aluus receptaculum ſordium,& excrementi. Et ſup. vt & alij Vlyſſis ſocij. [Qui ſubiere).i.intrauerunt. [Manus Leſtrygonias).i.Leſtrygonum, qui in Italia humanis carnibus veſcebantur. Et ſup. Romani. [Quos dux Pœnus).i.Punicus,ſeu Chartaginenſis Annibal. [Merſit vndis putealibus) Vt.ſ.pontem faceret ſuper Gelium fluuium. Et ſup. quibus. [Fecit aquas canas).i.ſubalbidas. [Puluere).i.limo arenoſo. [Eiecto).ſ.pondere cadauerũ. Et ſup.pereas.[Velut periere famuli procidique Icaridos).i.Penelopes Icarij filiæ,cuius famuli nõnulli,& proci interempti ſunt tãdem ab Vlyſs.Et vt ille è famulis,videlicet Melanthius) Qui dabat procis arma).ſ.xij.haſtas,& totidem Clypeos,& galeas. [In).i.contra. [Caput domini).ſ.Vlyſſ. Et ſup pereas,aut iaceas victus, vt Antæus ſup [Luctator iacet ſuſus ab hoſpite Aonio).i.Herc. [Qui erat mirum).i.mirabiliter,vt ſit mirum pro mire,aut interiectio eſt ſtupentis. [Victor cum cecidiſſet).i.poſtquam ceciderat, & terram matrem ſuã contigerat,donec ipſum leuatum de terra inter bracchia compreſſum expirare cœgit.

* Vt quos Antæi fortes preſſere lacerti,
  Quoſque feræ morti Lemnia turba dedit.
Vt qui poſt longum ſacri monſtrator iniqui
  Elicuit pluuias victima cæſus aquas.
Frater vt Antæi quo ſanguine debuit, aras
  Tinxit, & exemplis occidit ipſe ſuis.
Vt qui terribiles pro gramen habentibus herbis
  Impius humano viſcere pauit equos.
Vt duo diuerſi ſub eodem vindice cæſi
  Temporibus, Neſſus, Diſſimanique gener,
Vt pronepos Neptune tuus, quem reddere vitam

ZAROT. * Et

VT quos Antæi) Nunc illos imprecatur mortẽ, quos certamine Antæus interemit,multos.n.externos eum occidiſſe Dio. eſt auctor. [Lemnia turba dedit) Lemnienſes mulieres cum Veneris ſacra eſſent auerſatæ, irata Dea eis tetrum immiſit odorẽ, vt Apollonij interpres Hellanici auctoritate ſcribit, cumque Lemnij viri in Thraces bellum agerent, tandem victores magnam pellicum turbam ſecum duxere, quam cum vxore ferre non poſſent iniuriã, vnanimes decreuerunt viros occidere,quos vt ſtatuerant, ad vnũ interemere,pariter & Thraces mulieres,filioſque metuentes,ne paternam vlciſcerent iniuriam. non tñ tantæ immanitatis fuit Hypſipyle,quæ ſola patri Thoanti pepercit, eumq́, ſeruauit. [Vt q. poſt longum) Praſillus, ſiue,vt alij volunt, Thraſyllus,non longe fuit ab Aegypto,qui Buſyridem docuit poſſe facile pluuias aridæ regioni inferre,ſi humana corpora mactaret,in ipſum aũt Praſillum auctorem primo Buſyris periculum fecit,vt ex vetuſtiſſimo diſcimus interprete. ſatis tñ conſtat Diod. auct. Buſyridem Aegypti regem hoſpitum fuiſſe cæde ad ſe accedẽtium graſſantem ab Hercule enecatum,licet defenſoriam Buſyridis ſcripſerit Iſocrates,& virum iuſtum videri velit. [Frater vt Antæi) Pygmalion tyrannus Antæum quendam fratrem habuit,ſolebat hic hoſpites necare, eodem poſtea modo ipſe finiuit vitam, vt vetus ſcr.interpres. [Vt q. terribiles) Diom.dicit, qui equos humanis paſcebat corporibus, hunc Herc. ſuis equis tradidit edendum,vt docuimus. Tyridam vrbem in Thracia Diom.tenuiſſe ſcr.Plin.[Temporibus Neſſus) Ad Euenum amnem Neſſus portitor fuit,quo Herc.cũ Deianira cũ perueniſſet,eam tranſductam violare voluit,verum ab Herc.ſagitta occiſus eſt, vt ſuperius ſumus interpretati.[Diſſimanique gener) Eurytus Oechaliæ rex Diſſimani gener filiam Ioleo Herc.promiſſam denegauit filij hortatu,indignatus aũt Herc euerſa ciuitate Eurytum interemit,& Iolem ſuſtulit,vt Seru. oſtendit: Dio. Herculem Euryti equos abegiſſe, & Iphiclum,qui ad inueſtigandos equos in Tirynthem venerat,ex alta turri præcipitaſſe in quem locum,vt ſi equos ſpectare poſſet,aſcenderat.[Vt pronepos Saturne tuus) De Hip.intelligit,qui Saturni pronepos fuit. Saturnus.n.Neptunum filium habuit, qui Theſeum ex Aethra Pitthei genuit,ex quo & Amazone natus eſt Hip.ab Aeſculapio Dianæ precibus vita donatus,quẽadmodum oſtẽdimus,volunt nõnulli Corynetũ filium Vulcani intelligere,cũ à

Theſeo

Theſeo interfectus nusq̃ reuixerit. de quo Dio in v. poëta aũt dicit quẽdã mortuũ olim, quẽ Æſculapius vidit efflare vitã, vt Hip. accidit, nõ aliter meo iudicio rectè locus iſte põt ĩtelligi.

ET vt) Sup. ij perierunt. [Quos fortes lacerti) .i. fortia brachia. [Antæi) .ſ. filij terræ, priusq̃ ab Herc. victus erat. [Preſſere) .ſ. luctando. Et ſup. vt periierũt viri in Lemno. [Quos turba Lẽnia) .i. Lemniadũ .i. mulierũ ex Lemno. [Dedit ferè) .i. quaſi oẽs morti. Et ſup pereas, vt Praſillus, ſeu Thraſillus. [Monſtrator iniq ſacri) .i. de nece humana, qd' monſtrauit Buſyridi, vnde in Georg. Aut illaudati neſcit Buſyridis aras. [Elicuit poſt) .i. pluſ culos, aut, vt Cald legit, poſt longum tp̃s. [Aquas pluuias) .i. pluuiales, exiſtens. [Victima cæſa) .ſ. ad morem, quem docuit. Et ſup. pereas. [Vt frater Antæi) .ſ. Pygmalion. [Tinxit) .ſ imbuit aras. [Sanguine, quo debuit) .ſ. de proprio. [Et occidit ipſe ſuis exemplis) .ſ. quæ in alios exercuerat. [Vt qui terribiles) Ordo eſt. Et pereas ſup. [Vt impius) .ſ. Diomedes Thracius. [Perijt) Interemptus ab Hercule. [Qui) .ſ. Diomedes. [Pauit equos terribiles) .i. feros. [Viſcere humano) .i. carnibus humanis. [Pro herbis habentibus) .i. loco herbarum habentium. [Gramen) .i illam ſpeciem herbæ, ex ſanguine humano, vt ſentit Seruius, naſcentem. Et pereas. [Vt Neſſus, & gener Diſſimani) .i. Eurytus, aut Epiclus ſup. perierunt. [Cæſi) Aut Cæſi, ſup. ſunt diuerſis tp̃ibus. [Ab vno vindice) .i. exterminatore monſtrorum .ſ. Hercule. Aſcen.

Ipſe Coronides vidit ab vrbe ſua:
Vt Scynis, & Scyron, & cum Polyphemone natus,
Quique homo parte fui, parte iuuencus erat:
Quique trabes preſſas ab humo mittebat in auras
Aequoris aſpectus huius, & huius aquas.
Quæque Ceres vidit læto pereuntia vultu
Corpora Theſea Cercionea manu.
Hæc tibi quæ precibus iuſtis mea deuouet ira,
* Eueniant, aut his non leuiora malis.
Qualis Achemænides Sicula deſertus in ora.
* Troica cum vidit vela venire, fuit.

*Eueniant
* Troia

COronides) Æſculapius Coronidis ex Apolline filius, vt in iij. Met. Ouid. tradit. [Vt Scynis, & Scyron) Scyronem Theſeus in locis Megaræ habitantem è ſummo loco in mare præcipitauit, à quo ſaxa Scyronia nomen ſumpſere. non aliter, q̃ ipſe perijt, viatores occidebat, vt Diodor. narrat longam Plutar. in Theſeo de Scyrone ſcribit hiſtoriam. [Et cũ Polyphemone natus) Procruſtes Polyphemonis filius in eo loco terræ Atticæ, quæ dicitur Curdalus, viatores inuſitato ſupplicio ſuſtollebat, in lectica nanque eos ponebat, quod ſi longiores erant, parte ſupereminente amputabantur ſi vero breuiores, pedibus diſtendebantur, vnde & nomen habuit, hunc Theſeus, vt docet Dio interfecit. [Quique homo parte fui) Vt ex fabulis notum iam omnibus eſt, Paſiphaë Taurum amauit, quo Dædali arte potita eſt. monſtrumque peperit Minotaurum, qui vſque ad humeros Taurus, cetera hominis habebat reddit nobis Diod. cauſam, cur tam turpi Paſiphaë exarſerit amore, aitque Minoën quotãnis ſolitum ſpecioſiſſimum Neptuno Taurum ſacrificare, cumque omnium pulcherrimum à Paſiphaë amatum non ſacrificaſſet, iratus Deus vxori furorem immiſit, vt cum ipſo Tauro concumberet, vnde Minotaurus natus, quem Minos in labyrintho à Dædalo fabricato habebat, ac humano Athenienſiũ ſanguine, vt mõſtrauimus, paſcebat. [Quique trabes preſſas) Diodori monumenta teſtantur Scyronem quendam in Iſthmo habitaſſe, qui nouo genere admodum immani homines occidebat, duorum .n. brachia duabus flexis pinis alligabat, & eas dimittebat, vi autem corpora diſcerpebantur, ſed ipſe à Theſeo non æque finem vitæ facere eſt coactus, cuius filia Menalippum ex Theſeo genuit, auct. Plut. [Quæque Ceres vidit) Cercyonem Arcadem in palæſtra Theſeus iuxta Eleuſinam Cererem ſuperauit, vt Plut. ſcribit, & ab Ouid. in viij. Met. tangitur: Cercyonis letũ vidit Cerealis Eleuſis. [Qualis Achemænides) Fuit Adamaſti Ithacẽſis filios Achemænides vnus ex Vlyſſ. ſocijs, vt in iij. Æn. Virgil. canit, qui in Sicilia relictus eſt quando impias Polyphemonis manus Vlyſſ. euaſit, cumque Æneas in Siciliam applicaſſet, hunc ſquallidum immiſſaque barba ſupplicem, benigne accepit, ſicut etiam Ouid. prodidit.

ASCEN. ET pereas vt,ſup.perijt. O Neptune tuus pronepos.ſ. Corynetus. [Quem ipſe Coronides vidit reddere vitam).i.emori ab vrbe ſua.Et pereas. [Vt Scynis & Scyron, & natus cum Polyphemone).i.Procruſtes,& ſup.is. [Qui erat parte ſui homo,& parte ſui iuuencus).i.Taurus,vt Minotaurus,quos oẽs Theſeus Herculis imitator deleuit.Et pereas, ſup.vt is.ſ.Monychus,qui mittebat in auras ab humo trabes preſſas. Iuuen. Aut quantas iaculetur Monychus ornos.[Aſpectans aquas æquoris huius,& huius) .i.vtrinque prominentis.Et pereas ſup.vt.[Corpora Cercyonea).i.ipſius Cercyonei interempti à Theſeo.[Quæ Ceres vidit læto vultu)Quia iuxta templum Cereris Eleuſine perierunt . [Pereuntia manu Theſea)Pro Theſeia.i.ipſius Theſei.[Ira iuſtiſſima).i.quam iuſtiſſime in te ſuſcepi.[Deuouet).i.imprecatur tibi.[Hæc) .ſ mala prædicta, & mala ſup. non leuiora iſtis malis euenient tibi.[Qualis Achemænides.)Ordo eſt.Et ſis talis.i.miſerrimus,& famelicus.[Qualis fuit Achemænides)Comes infelicis Vlyſſi,vt dicitur iij.Æn.[Deſertus in ora).i.extrema regione. .[Sicula).i.Sicilienſi. [Cum) .i. quando. [Vidit vela Troica) .i.Troiana,hoc eſt naues Æneæ venire .ſ. ad littus,vbi in ſiluis latebat ob timorem Cyclopum.

* Et qualis necnon fortuna binominis Iri,
Quique tenent pontem, qui tibi maior erit.
Filius * & Cereris fruſtra tibi ſemper ametur,
Diſtituatque tuas ſæpe petitus opes.
Vtque per alternos vnda labente recurſus,
Subtrahitur preſſo mollis arena pede:
Sic tua neſcio quæ ſemper fortuna liqueſcat,
Lapſaque per medias effluat vſque manus.
Vtque pater ſolitæ varias mutare figuras,
Plenus inextincta conficiare fame.
Nec dapis humanæ tibi erunt faſtidia, quaque
Parte potes, Tydeus temporis huius eris.

ZAROT. *Qualis erat *vt

BInominis Iri,) Hom.18. Odyſſ. Arnæum ſer.quendam à matre ſic vocitatũ, immenſæ magnitudinis extitiſſe: qui loquax,& ridiculoſus à iuuenibus Irus dicebatur,mendicitate inſignis,vt in epiſt. Ouid tradit: Irus egens, pecoriſque Melanthius auctor edẽdi. [Quique tenent pontem,) Iuuen. pariter, & Mar. docent pauperes, & mendicos ſolitos ad pontes permanere,vt eſcam à tranſeuntibus peterent, hanc nunc infeliciſſimam viuendi conditionem dicit, eamque in inimicum imprecatur.[Filius vt Cereris) Hunc omnes locum meo quidem iudicio falsò interpretantur,hiſtoriamque peruertunt,cũ de Triptolemo,aut Aſterio intelligunt: Plutũ .n. dicit,cuius in Theogonia Heſiodus hãc fabulã refert,cum Iaſio in tẽplo,qđ fuit in Triptoli Cretæ ciuitate Ceres concubuit,ex qbus Pluto natus eſt,qui opulentia interpretatur. diues quicunque hunc adibat,efficiebatur, ideo nunc poëta imprecatur mendicam in inimicum vitam,& quod ſi forte Plutum adiret,cupit vt ab eo ſpernatur,cui & odio ſit. hũc verũ ſenſum rectamque fabulam eſſe oĩno affirmare haud dubito, quam etiam Valla p̃ceptor meus approbauit.[Vtque pr̃ ſolitæ)Autolyci coniux Eriſichthoniſque filia Dryops,parentis ſemper eſurientis Cereris ira,cuius ſacratã quercum ſucciderat,famẽ leuabat, ſua Neptuni auxilio mutatione modo in equam,modo in bouem,& in alitem quandoque,cuius precio(vendebat enim)ſe pater paſcebat,tãdem proprios artus fame compulſus comedit,vt in viij. Met. Ouid. eſt auct. [Nec dapis humanæ) Tydeus Oenei regis filius,vel,vt alij Martis,& Althææ,ſiue vt placet Seru.Eurybocæ in bello Thebano à Menalippo lætali vulnere percuſſus eſt,cuius moribũdos caput ad ſe deferri iuſſit, qđ Capaneus e veſtigio,in ipſius Tydei conſpectũ portauit,quo viſo lætatus Tydeus,cerebrũ dentib.corroſit,vt Stat.in vij. Th. ſer. Porph. tñ non à Capaneo,ſed Amphiarao caput Menalipi allatũ memoriæ ꝓdidit, additque Palladẽ, quæ è cœlo deſcenderat,vt immortalem Tydea faceret,cum vidiſſet ipſum caput rodere inimici,adeo abhorruiſſe facinus,vt ſe auerterit,noluerit; imortalitate Tydea donare, quare p̃catus Tydeus eſt deam,vt ſaltem ipſam Diomedi filio tribueret,quam.& ipſe aſſeq minime potuit.

ASCEN. NEcnon) .i. & etiã ſup.ſis talis, qualis fuit fortuna Iri mendici notiſſimi. [Binominis) .i. duo nomina habentis, nam etiam Arneus dictus eſt. Et quales ſup.ſunt. [Qui tenent pontem)

pontem).i.qui mendicant ſedentes in ponte. de quo Iuuen.Nulla crepido vacat &c. [Qui).ſ.pons. [Erit tibi).i.vt tu locum habeas. [Maior) Et ita cum plurimi ſint mendici,parum tibi detur. [Filius ametur tibi ſemper fruſtra,vt filius Cereris).ſ.Triptolemus,ſup.amatus eſt ab ea,quia in omnem regionem eum miſit,nec vnquam præſentem habuit, & ipſe ſæpe petitus à te. [Deſtituat). i.deſerat ſine herede tuas opes. [Et vt).i.quemadmodum. [Arena mollis ſub trahitur).i.paulatim ſubripitur pede exiſtente. [Preſſo).i.firmiter fixo,& hoc.[Vnda labente per alternos recurſus).i.fluente & refluente.i.vt qui pedem ſuper arenam habet,quā fluxus,& refluxus paulatim exedit,tandem nihil ſub pede reperit. [Sic tua fortuna).i.conditio. [Neſcio quæ).i.quæ tibi forte fortuitu eueniat. [Liqueſcat).i. diſſoluatur,& diffluat. [Et lapſa).ſ.à culmine ſuo. [Effluat vſque).i.continue. [Per medias manus)Hoc eſt ſis diſfortunatus,vt res tibi in manibus pereat,& quam manu tenes,retinere nequeas. [Et id Plenus).i.ſatur,vt dicit Calder. ſed verius. [Plenus).i.turgidus & oppleatus cibis. [Cōficiare).i.conſumeris. [Fame inextincta).i.inſatiabili. Vt ſup.confectus eſt. [Pater).ſ. Eriſichthon pater.ſ. Taopeidis,ſeu Dryopeidis. [Solitæ mutare).i. per mutationem inducere. [Varias figuras) Quia pater eam vendidit ſub varijs formis. [Nec faſtidia dabis humanæ erunt tibi).i.ne faſtidies veſci carnibus humanis. [Et eris Tydeus).i.ſimilis Tydei. [Huius temporis).i.qui ſit in hoc noſtro æuo. [Ea parte,qua potes).i.quantum ad hoc,quod eſt veſci humanis carnibus,ſicut Tydeus corroſiſſe dicitur Menalippi.

Atque aliquid facias à veſpere ſolis in ortus,
Cur externati rurſus agantur equi.
Fœda Lycaoniæ repetes conuiuia menſæ,
Tentabiſque iterum fallere fraude Iouem.
Teque aliquis poſito * tentet vim numinis, opto
Tantalides tu ſis, * Threiciuſque puer.

* teneat
* Tereos atque

ZAROT.

Atque aliqd facias) Pelops cū Hippodamia filios habuit Atreum Thyeſtē Plyſthenem,& ex altera muliere Chryſippum, quem vnice amabat. Atreus aūt Chryſippum à patre ſibi ꝑlatum perſpiciens eum in puteum demerſit,quē Pelops extraxit,mox defuncto Pelope Chryſippo filio ſuo bonorum herede inſtituto, Atreus,& Thyeſtes eum interfecere,deceſſerat iam Plyſthenes,duobus relictis filijs, Agamemnone inquā & Menelao, quos Atreus educauit,hinc Atridæ ſunt appellati. igitur Chryſippo ab Atreo,& Thyeſte fratribus enecato,ipſi inter ſe conuenerunt,vt cui ſignum à deo eſſet,regnum obtineret,agnam Mercurius aureo vellere in gregem Atrei poſuit,vt quod ſecutum eſt facinus videret, oderat enim Pelopis genus ꝑꝑ Myrtilij filij mortem ex palæſtrā ab ipſo Pelope interempti. Merope autem Atrei coniux,hanc agnam in Thyeſtis gregem transduxit,quem propter inceſtum amabat,quod cum Atreus percepiſſet,ipſam occidit,à Thyeſtes facto conuiuio, tres Atrei filios ei epulandos dedit,quo ſcelere Sol dicitur ab Occaſu in Ortum ſe reuocaſſe,& Pleiades conuerſæ,vt Pherecydes,& Virg. tradunt.[Fœda Lycaoniæ) Lycaon Arcadiæ Tyrannus, vt apud Ouid.in j.Met.eſt videre,humana corpora pro epulis præbere conſueuerat,ad quē Iuppiter mortali ſumpta effigie ſe contulit, cui Moloſſum partim aſſum, partim elixū appoſuit vt deinde, ſi humanam carnem non cognouiſſet & ipſum occideret fama nanque Deū eſſe erat. Iuppiter tanto perſpecto ſcelere. Lycaonem in lupum mutauit, vnde & nomen tenet λύκος.n. græce lupus eſt. legitur & de alio eiuſdem nominis Priami filio apud Hom.[Teque aliquis poſito) Senſus eſt,velim itaque & cupio,vt eo modo in deorum cibum ꝓbereris, quo Pelops à patre Tantalo eſt appoſitus, cuius humerum Ceres, quin comederet non ſe abſtinuit, Vt in principio expoſuimus,de Tantalo ſatis locuti. [Tu Threiciuſque puer) Pādion Athenarum rex Prognen, & Philumelam filias genuit, quarum Prognen Tereo Thracum tyranno deſpondit, cumque Progne inuiſcere parentem, & ſororem geſtiret, à quibus per quinquennium abfuerat, ipſi Tereus morem geſſit, nam Athenas nauigauit, vnde Philumelam, ad ſororem abduxit, cuius forte illectus pulchritudine, inceſtum commiſit, & ipſi Philumelæ,ne crimen palam faceret ſorori, linguam abſcidit, eamque in ſilua reliquit, quæ proprio ſanguine tanti mali his tantum verbis Prognen certiorem reddit. τυρᾶνος μ' ἔφρασε,

Tereus me corripuit,quo ſit vt adeo Progne hac re grauaretur vt & ſororem ad ſe curarit occulte venire,filiumque patri ędendum appoſuerit,cui de filio interroganti reſponſum eſt,In ventre,quod quæris,habes,quare cum gladio vxorem,& ſororem inſectaretur,deorum miſeratione in aues omnes ſunt conuerſi. Progne in hirundinem,in luſciniam Philumela, Tereus in vpupam,in phaſidem,vero Itys Terei & Prognes filius, vt in fabulis ab Ouidio longa commemoratione refertur.

ASCEN. AVt facias aliquid).ſ.tale,quale fecit Thyeſtes,qui proprios filios edit. [Cur).i.quãobrem. [Equi Solis externati).i pauentes in aliam partem agantur rurſus. [A veſpere).i.ab Occidente. [In Ortus).i.ad Orientem, quia Sol indignatur retroceſſit. Vnde eſt illud,Nec tam auerſus equos Tyria Sol iungit ab vrbe. [Et tu repetes conuiuia fœda).i.obſcœna menſæ. [Lycaoniæ).i.ſuper quam Lycaon Arcadum Rex hoſpitum à ſe occiſorum carnes ponere ſolebat,donec ab Ioue in lupum verſus eſt,quando eum fallere voluit, vnde addit. [Et tentabis).i.conaberis. [Iterum).i ſicut Lycaon. [Fallere fraude).i.ꝑ fraudem. [Iouem).ſ.à te hoſpitio ſuſceptum. & ego opto, vt aliquis tentet. [Vim numinis).i. diuinitatis conuiuarum. [Te poſito).i.appoſito ad menſam,ſicut Tantalus filium ſuum Pelopem dijs appoſuit,dicit tamen Calderinus ſupra non eſſe damnatum ob hanc cauſam, ſed quia deorum ſecreta reuelauerat. [Vt ſis Tantalides).i.ſimilis Tantalidæ.i.occidaris à patre,& apponaris ſicut appoſitus eſt Pelops. [Et tu ſis puer).i.filius. [Tereos).ſ.regis,qui filium ſuum Ityn,aut Itylum comedit,& cum eum ſæpe peteret, reſpondit mater, Quod petis,intus habes. quo cognito mutatus eſt in vpupam auem fœdam.

Et tua ſic latos ſpargantur membra per agros,
  Tanquam quæ patrias detinuere vias.
Aere Perillæo veros imitere iuuencos,
  Ad formam tauri conueniente ſono.
Vtque ferox Phalaris lingua prius enſe reſecta,
  More bouis Paphio clauſus in ære gemas.
Dumque redire voles æui melioris in annos,
  Vt vetus Admeti decipiare ſocer.
Atque eques in medij mergare voragine cœni,

ZAROT. ET tua ſic largos) Vulgatiſſimum eſt quemadmodum cũ Æetes Colchorũ rex Medeæ pater Iaſonem perſequeretur,qui aureum vellus, & Medeam ſurripuerat, diſcerptus, dilaniatusq; per membra fuerit Abſyrtus & Medea ſorore in Ambracia,quo pater dum filij corporis partes colligeret, retardaretur,qua crudelitate Iaſon periculum euaſit. ſunt Abſyrtides inſulæ ab Abſyrto nuncupatæ, vt Ruff. Feſti indicat carmen Ionij. Si quia rate rurſum cærula Currat ęquora,vt Fons cymbam producat in ortus,Abſyrti cautes,& crebras protinus artes Inueniet. [Aere Perilleo) Fuit Phalaris Agrigentinus crudeliſſimus tyrannus, idemque & deſertiſſimus,quod eius teſtantur epiſtolæ,cui Perillus taurum Æneum ianuam à latere habentem donauit, vt in eo igne ſuppoſito homines exureret, vnde & ipſos bouis vaces æque edituros affirmauit,ſed Phalaris in numeris artifice primo experiri, quod docuerat,voluit,vnde in iij.de triſt.Ouid ait,Pro quibus inuentis, vt munus munere penſes: Da precor ingenio præmia digna meo. Dixerat,at Phalaris,pœnæ mirande repertor. Ipſe tuũ præſens imbue,dixit opus,Nec mora monſtratis crudeliter ignibus vſtus,Exhibuit geminos ore gemente ſonos. [Vtque ferox Phalaris) Circunſeptus à ſuis Phalaris,quo modo Perillum,reliquosque multos interfecerat, defunctus eſt reſecta prius lingua. alij aũt lapidibus eum occiſum dicunt. volunt nonnulli Phalarim annos lxiiij. ante vrbem conditam fuiſſe. Euſ.vero Tulli Hoſtilij temporibus apud Agrigentinos tyrannidem exercuiſſe ſer q filium, vt Euſtachius in vij. Æthic.tradit,comedit. [Paphio)Cyprio.eſt Paphos Cypri oppidũ auct. Plin.[Dumque redire voles)Peliam filiæ,Medeæ ſuaſu interfecerunt,quę eum in iuuenilem ætatem reddere promiſerat,vtque magis aggrederentur pietatis cauſa ſcelus, arietẽ ſuis medicamentis in agninã formam reſtituit,renouatis antea Æſonis Iaſoni parẽtis annis, quare omnes impias in patrem manus immiſere præter vnam Alceſtem,occiſo autem Pelia altam Medea turrim conſcendit, votum Lunæ peractura prædicans, vnde Iaſonem dato ſigno pa-

trui mortis certiorem fecit,qui ipſum in patriam admittere obſtinatiſſime negabat, vt in v. Dio. & in vij. Met. Ouid. declarant. [Atque eques in medij) Triplex de lacu Curtio legitur hiſt. nam Portilius ſcr.terram dehiſſe. quod ad haruſpices ex ſenatuſconſ. delatum eſt, qui reſponderunt deos manium poſtulationem poſtulare .i. ciuem fortiſſimum eodem mitti, tũ quendam Curtium fortem virum armatum equo ſe in eum lacum præcipitaſſe,eiusque corpus ita diuinitus humaſſe,eo facto locum coijſſe, qui à Curtio nomen habet. Piſo autem in annalibus tradit Bello Sabino inter Romulum inquam & Tatium, Metium Curtium Sabinum fortiſſimum virum, cum Romulus cum ſuis ex ſuperiore parte impreſſionem feciſſet, in paluſtrem locum,qui in foro tum fuit,ſeceſſiſſe,atque ad ſuos in Capitolium recepiſſe,& ab eo lacum nomen inueniſſe. Corn.& Luct. perhibent eum locum fulguratum,& ex ſenatuſconſ.ſeptum eſſe,idque à conſule Curtio factum,cui M.Genutius collega fuit, Curtium appellatum. poteſt & de Amphiarao intelligi, vt nonnulli volunt. qui & ipſe loco nomen dedit. nam vbi hiatus terræ eum abſumpſit,teſte Str. hiatus Amphiarai dictus eſt.

ET tua membra &c.) Tanq̃ ſup.ea.ſ.Abſyrti fratris Medeę.[Quæ detinuere).i.immorata ſunt.[Vias patrias) .i. ipſius Æetæ regis Colchorum inſequentis filiam ſuam Medeam cum Iaſone aufugientem. [Aere Perilleo)Cõmentarij huius loci erant penitus tranſportati,ſed cum difficultate ad ſuum locum reducti ſunt. Ordo autem eſt. [Et imitere) .i.velim aut precor imiteris.[Veros iuuencos ære Perilleo).i.factos de ære Paphio, ſeu Cyprio,ſicut Perillus Athenienſis Phalaridi tyranno fecerat, & primus in eos intruſus ſupplicia atrocitatis dedit,& hoc ſono conueniente ad formam Tauri,ita vt non humana,ſed taurina vox emittatur per os Tauri ærei,ne forte Tyrannus ad pietatem humano gemitu contrahi poſſit. [Et clauſus in ære Paphio).i.Cyprio.[Gemas more bouis,vt) .i. quemadmodũ. [Phalaris) Tyrannus ille Agrigentinus ſupp. gemuit intruſus in eundem bouem à ſocijs in quem prius Perillum intrudi fecerat,& hoc.[Lingua reſecta).i.amputata prius enſe.[Et dũ tu voles redire in annos melioris æui).i.iuuentæ. [Decipiare) .i. decipiaris. [Vt) Sup.deceptus eſt.[Socer admeti).ſ.Pelias. [Vetus).i.qui in ſomno ſenio ſperabat venire in annos iuuentæ arte Medeæ,quæ eum decepit. Aut tu. [Eques).i.inſidens equo,vt Curtius Romanus, [Mergare).i.immergaris.[In voragine).i.ſpecu.[Cœni medij) .i.quod fit in medio foro. ASCEN

Dummodo ſint facti nomina nulla tui.
Atque vtinam pereas, veluti de dentibus orti
Sidonia iactis Graia per arua manu.
Et quæ Battiades fecit, fraterque Meduſæ,
Eueniant capiti vota ſiniſtra tuo.
Et quibus exiguo eſt volucris deuota libello:
Corpora proiecta quæ ſua purgat aqua.
Vulnera totque feras, quot dicitur ille tuliſſe,
Cuius ab inferijs culter abeſſe ſolet.
Attonitusque ſeces, vt * quos Cybeleia mater
Incitat ad Phrygios vilia membra modos.

ATque vtinã pereas,) ZAROT. Ad perquirendã Europam ſororẽ durà lege a prẽ miſſus eſt Cadmus, nẽ domũ abſque ſorore reuertere tur, qua non inuenta Apollinẽ conſuluit,qui eũ,vbi bos requieuiſſet,vrbem cõdere iuſſit. itaque Thebas in Bœotia ædificauit,antea cũ ſocijs ex proximo loco ad hauriendam aquam, vt ſacrificaret,miſſis, qui cũ reditum tardarent, miratus Cadmus ad eos ſe contulit: quos omnes ab angue marito enecatos eſt conſpicatus, quem magno labore interfecit, cuius dentes Palladis iuſſu ſeminauit, à quibus ſtatim fratres armati orti,qui mutuis concidere vulneribus,quinque duntaxat ſuperſtitibus,vt in iij.Met.Ouid.eſt auctor. [Sidonia)Phœnicia.Sidonem.n.teſte Trogo Põpeio, ſiue Iuſtino lib.xviij.Phœnices condidere,qđ à piſcium vbertate Sidonia appellauere,nã phœnices piſcẽ Sidon vocant.[Et q̃ Battiades) Callimachus Cyreneus vt in principio docuimus in Apolloniũ Rhodiũ diſcipulũ inuectus eſt.[Meduſæ fraterq;),Quaſq; in eũ imprecatus eſt calamitate,poëta in Ibidẽ optat.Battiades Callimachus ideo dictus, q à Battus Cyrenas cõdidit,à quo Cyrenẽſes Battiadæ nũcupatur,vt Romulidæ à Romulo Romani,ita & Cecropi

* quod

dæ Athenienſes à Cecrope.[Et quibus exiguo eſt volucris)Periphraſticos ibidem dicit.[Vulnera totque feras)Menedemum tot in bello Troiano vulneribus confoſſum vetus ſcr.interpres,vt tantilla corporis pars non ſit reperta,vt ferrum poſtea execrarentur,nec eius inferijs more maiorum adhibendum exiſtimarint, ſed poſſumus etiam de Oſiride intelligere, q adeo in minutiſſimas partes à Typhone fratre dicitur conciſus, vt ſolitum cultrum in inferijs adhiberi non oportuerit. hunc Ægyptij pro deo colunt. hanc apud Appianum de rebus Ægyptijs,Plut.& Ariſtidem Smirneum hiſtoriam legere poteris.[Attonitusque ſeces)Mos erat,Vt Cybeles ſacerdotes virilia amputarentur,cuius rei cauſam hanc tradit Lact.Deum, inquit,mater amauit formoſum adoleſcentem,& eundem cum pellice deprehenſum exectis virilib. ſemiuirum fecit,& nunc à Gallis ſacerdotibus ſacra eius celebrantur. Ouid. quoque in Faſt.eandem fermè rationem affert,licet Diod.diuerſam ſcripſerit hiſt.[Cybeleia mater) Cybele à monte Phrygiæ nomen habet,in quo colebatur vel a Cybelo ſacerdote,alij ἀπὸ τοῦ κυβιστᾷν τὴν κεφαλὴν .i. à capitis rotatione, quod proprium eſt ſacerdotum, vt Seru. ſcr. q̃ aut hæc fuerit Cybele in iiij.hiſt. Diod. oſtendit.[Ad Phrygios modos) Ad modulatus ſonores, quales in Phrygia edebantur, vbi primo culta eſt.

Ascen. DVmmodo).i.ſic tamen,vt.[Nulla nomina) .i.monumẽta,& laudis,ſeu tituli ſint tui facti.i.dũmodo non conſequaris æternum nomen, ſicut Curtius Romanus conſecutus eſt,qui ob ſalutem patriæ ſe dijs manib.deuotũ in ſpecum p̃cipitauerat. [Atque vtinam pereas,veluti)Sup.periérũt.[Orti de dẽtib.)ſ.draconis.[Iactis manu Sidonia).i. ipſius Cadmi Sidonij.[Per arua grata).i.vbi libẽter naſcebãtur ex dentib.[Et vota ſiniſtra).i. nociua,& cõtraria.[Quæ).i.qualia.[Battiades).i.Batti filius Callimachus,& frater Meduſæ fecit. [Eueniant capiti tuo) .i.omnis imprecatio Callimachi in Apolloniũ eueniat in caput tuum,& ſup.vota ſiniſtra eueniant capiti tuo.[Quibus volucris).i.auis.[Eſt deuota).i.per deuotionem,& imprecationem effecta.[Modico libello).i.imprecatorio.i.paucorum verboꝝ. [Quæ).ſ.volucris,vt cornix ex Coronide facta. [Purgat ſua corpora aqua proiecta) Imminente).ſ.pluuia. Tum.n.vt Maro,inquit,ſtudio videas geſtire lauandi. [Et feras tot vulnera, quot ille dicitur tuliſſe).i.accepiſſe.[Ob cuius inferias).i.dum ei inferiæ celebrantur. [Culter ſolet abeſſe).i.vt Oſiris,vt declarat Cald.[Et tu Attonitus).i.ſacro furore captus,&ſtupefactus.[Seces).i.circuncidas.[Membra vilia) .i. pudenda tua ad nihil vtilia cultro lapideo,vt ſup. ſecant Galli ſacerdotis matris deũ Cybeles. [Quos mater Cybeleia).i.ipſa Cybele,ſeu Cybeles. [Incitat ad modos) .i. numeros,ſeu rythmos, ad quos fiunt choreæ.[Phrygios).i. frequentatos à Troianis,ad quos dicitur illud,tympana vos,buxusque vocat &c.

Deque viro fias, nec fœmina, nec vir, vt Attis,
Et quatias molli tympana rauca manu,
Inque pecus magnæ ſubito vertare parentis,
Victor vt eſt celeri, victaque verſa pede.
Solaque Limone pœnam ne ſenſerit illam,
Et tua dente fero viſcera carpat equus.
Aut vt Caſſandræ dominus, non mitior illo,
Saucius ingeſta contumuleris humo.
Aut vt Abantiades, aut vt * Lirneſius Heros, *cygnei

Zarot. DEque viro) Attis à Cybele dilectus i Phrygiã naui delatus eſt, quo in loco numinis,inſtinctu pudenda ſibi amputaui, comitesque Cybeleios ſumptis ſacrorum inſtrumentis ad eius ſacra celebranda,hortatus eſt, mẽtemq; furore vexandam, qui poſt longam defatigationem fuit ſopore ſolutus,inde à Cybele in gremio ſuſceptus, cumque euitari corporis damna mente agitare cœpiſſet,patriç abſentia,ſuasque lamentatus ęrumnas miſerrime defleuit,vt autem Dea puerum ſibi dilectum à talibus luctibus remoueret,vnum de leonibus ſuis miſit,qui puerum perterrefaceret, quo terrore exanimatus in nemora Cybeleia ſe conijciens, ibi eſt perpetuus deæ miniſter effectus,vt Catulli indicat carmen. Super alta vectus Attis celeri rate maria, Phrygium vt nemus citato cupide pede tetigit: Adijtque opaca ſiluis redimita loca Deæ Stimulatus vt furenti rabie vagus animi, Deuoluit ſilice acuto ſibi põdera ille.&quę ſequuntur.

ſcr.

ſcr. tamen Diod. in iiij. Atym Phrygium adoleſcentem, quem papam dicebant à Cybele amatum, quæ ex eo enixa eſt, cumque hoc parentes Cybeles cognouiſſent Atym & nutrices interfici iuſſere, inſepultosque abijci, quid ſit deinde ſecutum, túte perlegere poteris, locum oſtendiſſe ſufficiat. [Inque pecus magnæ) Vt iam expoſuimus Atalanta ab Hippomene curſu ſuperata, in leonem vna cum victore verſa eſt, tum Veneris ira, tum etiam quia in templo Cybeles deorum matris concubuiſſet, cuius leonibus currus ducitur. [Solaque Limone) Limo Hippomenes ex Atalanta filia à patre in adulterio deprehenſa, equis diſcerpenda eſt tradita, cuius etiam mentio facta à nobis eſt. [Aut, vt Caſſandræ dominus) Caſſandra Potidea Theſſaliæ pars eſt vbi Caſſandrus dominatum dicitur habuiſſe, qui in ſuos nimium ſæuiens, ab eis ſaxis obrutus eſt, vt à veteri accepimus interprete. [Aut, vt Abantiades) Perſeus Abante genus ducens, ex Oetæo enim natus eſt Cecrops, qui Methionem genuit, à quo Methionidæ nuncupantur, huic Canace filia fuit, quæ Abantem peperit, vnde Abantiades dicti ſunt Calthódon huius filius fuit, qui habuit Elpenora, ex quo natus eſt Acriſius, cuius Danaë filia fuit Perſei mater. acceperat ab oraculo Acriſius, vt à filiæ nato eſſet expellendus, quare Danaën in turrim, ne è quoquam grauida fieret, incluſit, ad quam Iuppiter in auream pluuiam mutatus ſe contulit, eaque potitus eſt, quæ Perſeum peperit vt libro iij. Carm. Horat. indicat veram ſecutus hiſtoriam, incluſam Danaën turris ahenea, robuſtæque fores & Vigilum. canum triſtes excubiæ munierant ſatis nocturnis ab adulteris: ſi non Acriſium virginis abditæ cuſtodem pauidum Iuppiter, & Venus riſiſſent: fore enim tutum iter & patens conuerſo in pretium deo aurum per medios ire ſatellites, & quæ ſequuntur. Scribit tamen Simoñides Danaën à Prœto patruo non Ioue compreſſam. Acriſius autem in arcam Danaën, & Perſeum concluſit, quam in mare proiecit. Danaë itaque & filius in Seryphon inſulam deuenere, in qua Polydectes Magnetis filius dominabatur, licet Menander Ditem dicat, cuius verba conſolatus Apollonium Plut. in morte filij refert Ditis conſolantis Danaën. hic Polydectes, ſiue Ditis in vxorem Danaën accepit: Perſeaque non aliter, quam filium amauit, quem poſtmodum in occidentem, vt Gorgonas interficeret, miſit, quas à Mercurio talaribus, Petaſo, & galea acceptis & ſuperauit, & à Vulcano falce ex Adamante facta, vt Hyg. tradit. Hæ vno tantum oculo vtebantur, tresque numero fuere Hiſtiorei ex certo filiæ, eximiæ pulchritudinis, Euryale, Stheno, & Meduſa omnium natu maxima, addũt & aliqui quattam Scyllam: quibus, vt diximus interemptis: Perſeus Meduſæ caput abſtulit, quo ſaxeos homines afficiebat, hanc multi auctores fabulam memoriæ prodiderũt, præter Ouid. & Hyg. quare vtpote omnibus perſpicuam totam recenſere deſiſtimus, vnum tamen te latere haud volo. Diod. in iiij. innixus auct. Gorg. in occidente pugnaciſſimas mulieres fuiſſe à Græcis Amazonas appellatâs, quas labore maximo Perſeus ſuperauit, docet & Pomp. Mela has Gorgonides inſulas in Oceano Æthiopico poſitas tenuiſſet, tradit Lac. Perſeum, & Danaën in Italiam delatos, vbi Ardeam Perſeus ædificauit. [Lyrneſius heros) Hanc abunde ſuperius fabuloſam narrauimus hiſt. de Telepho inquam, quem Auges mater ex Herc. peperit in ſilua, vbi à paſtoribus inuentus regi Theutranti dono datus, loco filij ab eo tractatus eſt. hic Theutras regionem Lyrneſium ſibi parentem habuit: vnde Telephus ipſius regis heres Lyrneſius dictus eſt.

ET fias de viro, nec vir, nec fœmina) Vt Atys ſup. factus eſt, qui genitalia ſibi amputauit, & ita ſpado factus nec vir nec fœmina fuit. [Et quatias tympana) .i. inſtrumenta, extenſa pellem, quæ concutitur, habentia, nam à τυμπανίζω, quod eſt extendo dicitur tympanum rauca .i. rauce ſonantia. [Manu molli) .i. flaccida, vt eunuchis .i. emaſculatis eſt. [Et vertare in pecus magnæ parentis) .i. matris deũ, hoc eſt in leonem, vt. ſ. Hippomenes victor Atalantæ, eſt ſup. verſus, & ipſa Atalanta victa celeri pede. [Eſt verſa) .i. mutata. [Et ne ſola Limona) Filia Hippomenis. [Senſerit illam) .i. notam pœnam .i. punitionem adulterij ſui, quam dedit equinis dentibus dilacerata. [Equus carpat &) .i. etiam tua viſcera. [Dente fero) .i. feroci, & immani, vt Caſſandreus dominus. [Et tu ſaucius) .i. vulneratus. [Contumuleris) .i. ſepeliaris & obruaris. [Humo) .i. terra. [Ingeſta) .i. ſuperingeſta. [Vt dominus Caſſandreus) .i. Caſſandrus, qui viuus in terra defoſſus perijt, contumuleris inquam exiſtens non mitior. [Illo) .ſ. domino, hoc eſt tyranno Caſſandreo .i. Macedonico. ASCEN.

Vi-

Zaror. VIctima vel Phœbo) Theod. Tragicus poëta de Phyloctete ſcr. quẽadmodũ morſus à ſerpente diu dolore vexatus ſibi manum iuſſerit amputari, vt in vij. Æth. ſcr. Euſtathius. is cum atrocem nimiũ de Mneſarcho rege ſcripſiſſet Tragœdium, ab eo cum fugiſſet in Apollinis templũ, ibidem occiſus eſt. auctor vetus interpres. Theodotus eſt dactilus, e, & o, per ſynæreſim coëunt in vnam ſyllabam, vt in j. Il. apud Hom. apud Iuuen. Grammaticus, rhetor, geometres, pictor, aliptes. Apud Propertium. Hoc eodẽ ferro ſtillet vterque cruor.

Cæſus in æquoreas præcipiteris aquas.
Victima vel Phœbo ſacras macteris ad aras,
Quam tulit à ſæuo Theudotus hoſte necem.
Aut te deuoueat certis Abdera diebus,
Saxaque deuotum grandine plura petant.
Aut Iouis infeſti telo feriare triſulco,
Vt ſatus * Hippomene, Doſithoëſque pater.
Vt ſoror Authonoës, vt cui matertera Maia eſt,
Et temere optatos, qui male rexit equos.
Vt ferus Aeolides, vt ſanguine natus eodem,
Quo genita eſt, liquidis quæ caret Arctos aquis,
Vt Macedon icta eſt rapidis cum coniuge flammis,
Sic precor ætherei vindicis igne cadas.

* Hippomon,

{Aut te deuoueat certis Abdera) Mos admodum inhumanus apud Abderam Thracię ciuitatem fuiſſe legitur ſolebant enim hominem ſacrificare, diriſque imprecationibus execrare, ac lapidibus obruere, exiſtimantes mala omnia ciuitati imminentia hoc diro piaculo propulſare, vt Calli. refert. fuit ex hac vrbe Demo. Abderiter ph. l. [Aut ſat. Hip.) Nunc fulmine ictos memorat. & Preſterem dicit. Hip. ex Atalanta filium, qui patrem interfecit, propter ſororem ab eo tam crudeliter occiſam, deinde à Ioue eſt fulminatus, vt vetus memorat interpres. [Theſiphyleſque pater) Athrax Theſſaliæ rex pater Hippocatiæ, quam Pirithous duxit vxorem, primus apud Athracas artem magicam docuit, vnde Athracaia ſcientia magica eſt appellata, ideo Stat. Athracia rubet arte labor. is igitur, cum filiam Iuppiter compreſſiſſet Theſiphylem, quæ etiã Thyon eſt appellata, vnde Ariſtarchus Thyades ſacrificantes Baccho, & ab Orpheo Myſe nuncupata, & ob eam cauſam à ſe reieciſſet, Io. ictus fulmine obijt, vt Lact. & vetus interpres ſcribũt. [Vt ſoror Authonoës) Semel Inus, & Authonoës ſoror, Cadmi, & Harmoniæ filia à Iou. compreſſa, Bacchũ in ventre habuit, quod ægre ferens Iuno in anum ſe trãsformauit, & Semele perſuaſit, vt à Ioue peteret, vt cum ea, ſicut ſolet cum Iunone, concumberet, quod ſi non denegaretur, ab eo ſe amari cognoſcet, ſi minus id faceret, amorem fictum docuit. per ſtygem paludẽ iuratus Iup. promiſit pellici, quod peteret, daturum, quæ pernicioſi conſilij inſcia Iunonis connubium experiri velle dixit: Iupp. iureiuran. aſtrictus abnuere minime, quin faceret, potuit, quare eã fulminauit. nil enim aliud Iuno interpretatur, quã aër: Iuppiter vero ignis qui aëre percutit, & ita dicitur cõcumbere cum Iuno. Iup. habes auct. Ouid. in iij. Met. & in quarto ac v hiſt. Dio. [Vt cui matertera Maia eſt) Ait Porphyrius apud Ho. Hellanici hiſtorici teſtimonio in primo Atlanticon, ex vij. Pleiadibus, ſex cum deis, vnam cum mortali rem habuiſſe. Iouem quidem ex Thaygete habuiſſe Lacedæmona, ex Maia Merc. ex Electra Dar. Nept. autem Alcyo. compreſſiſſe, vnde Lycon natus. Martem cum Stero. coiuiſſe, vnde Oenomaus genitus. Meropem vero Siſyphum compreſſiſſe. vnde Glaucus natus eſt ergo.. [Cui matertera Maia eſt) Siſyphi filium dicit Porphyr. qui cum Deos deteſtaretur, Iouis fulmine occidit, cui matertera Maia eſt, hanc Simonides vt, inquit, Proclus in Pind. Oria appellauit, merito, inquit, qm̃ in monte Arcadiæ Cylene cõpreſſa Merc. edidit. [Et temere optabat) Phaëton Solis, & Clymenes filius, cum ab Epapho Ius, & Iou. nato degener dictus eſſet, per certiſſima ſigna id cognoſcere voluit, matri iuranti verum Solis eſſe filium fidem non adhibens, quare in cœlũ ad patrem ſe contulit, à quo, vt currum ſuum gubernaret, accepit, & ſi eo inuito. nam inuiolabilem paludem iurauerat antea filio, quidquid peteret, conceſſurum vehebatur itaque Phaëton equorum ignarus moderator per cœlum, quare equi deuiarunt, vnde in Iouis præſto fuiſſet auxilium, totus terrarum orbis comburebatur, nam Phaëtontem fulmine occidit, qui in Erida fluuium decidit, quẽ ſorores flentes in electrum verſæ ſunt, vt in j. & ij. Met. Ouid. narrat.

[Vt

[Vt feras Æol.)Salmonei Æoli filij temeritatem in vj. Æn. Virg. cecinit,hic ſolium ſibi per foratum extruxit,in quo vehebatur,vnde crepitus ingentes prodibant,& aquam per foramina emittebat,prædicans tonitrus & pluuias,vt deus,edere quem Iup. fulminauit. [Vt ſanguine natus eodem) Iſmeneus Lycaonis in lupum mutati filius,patrem imitatus Deos floccifacere voluit, ſed à Ioue fulminatus interijt, vt vetus ſcrib. Interpres. [Vt Macedon icta eſt) Macedo, vt in Iliade apud Homerum ſcribit Porphyrius, ſicuti Marſias ſcribit Hiſtoricus Iouis,& Aethræ filius. totam obtinuit Thraciam, à quo Macedonia eſt appellata, ex hoc duo nati ſunt filij ex muliere incola,quam ille ſibi aſciuerat, Pyreus & Aemathus, à quibus duæ extructæ ſunt ciuitates in Macedonia Pyrea,& Aemathia, hi duo cum vxore Macedon in proprio exuſti ſunt thalamo.

ASCENSIVS.

AVt tu cæſus).i.occiſus. [Præcipiteris in aquas æquor).i.marinas, vt ſup. præcipitatus eſt. [Abantiades).i.Perſeus nepos abantis, qui in fiſcella cum matre expoſitus eſt. [Vt Heros Lyrneſus).ſ.Telephus,ſup. præcipitatus eſt.[Vel macteris)Exiſtens Hoſtia. [Sacra).i.dicata Phœbo vel. [Sacra).i.execrabilis more Maſſilen.in Gal.quondam, qui puerum per annum nutritum tempore ſupplicationum mactabant cum imprecatione imprecantes.ſ.omne malum,quod toti prouinciæ immineret,in illum puerum ſacrum.i.execrabilem conuerti,vel ſupple feras necem. [Quam Theudotus).ſ.rex Bactrianorum.[Tulit ab hoſte ſæuo).ſ.Arſace Parthorum rege,à quo occiſus eſt. [Aut abdera) Vrbs illa Thraciæ. [Deuoueat te certis diebus).ſ.initio anni,quo deuotum lapidibus obruere ſolebat.[Et ſaxa plura grandi).i.quam grandinis decidere ſolent ſuper tecta,& eſt comparatio Virgiliana lib.v. Vbi ab Entello ſic Dareta percuſſum canit. [Petant).i.obruant, & impingant. [Te deuotum).i.morti deſtinatum. [Aut feriare telo triſulco Iouis).i.fulmine, quod triſulcum eſt,ad ſignificandum triplicem Iouis poteſtatem,in cœlo,in terra,& ad inferos,ſicut Neptuni poteſtas ſignificatur per tridentem,& Pluto per Cerberum tricipitem.[Infeſto).i.tibi vim inferente,quaſi ab te ipſo.[Vt) ſup.percuſſus eſt: Satus Hipomoo,aut vt alij legunt.[Hippomene).ſ.Preſter nomine. [Et vt pater Doſithoës).ſ.Athrax. [Et vt ſup. percuſſa eſt Soror Autonoës).ſ.Semele, quæ petens cum Ioue coire, vti Ioue ſolet. in ſpem fulminis coiens extincta eſt in grauida Baccho,quem in vtero geſtabat, &. [Vt) ſup. percuſſus eſt is.ſ.Porphyrio. [Cui Maia eſt matertera) Quia ſoror matris ejus Siopis. & vt Phaëton ſup.[Qui rexit male equos.ſ.Solis patris ſui. [Optatos).i.expoſtulatos. [Temere).ſ.temerarie,& inconſulte. Et ſup.percuſſus eſt. [Aeolides).i.Aeoli filius.ſ.Salmoneus. [Ferus).i.impius in deum,& crudelis,vt ſexto Aeneidos late docemur, &. [Vt) ſupple percuſſus eſt, aut perijt. [Natus eodem ſanguine quo arctos).i.vrſa genita eſt. [Quæ).ſ.vrſa. [Caret aquis lictos) Quia cum ſit iuxta polum ab ea arctium dictum, nunquam ab eo longe diſcedit, & ita non putatur à ruſticis immergi aquis marinis, vt cetera ſidera. [Vt Macedon).ſ.regina Macedoniæ. [Icta eſt cum coniugem).i.marito ſuo. [Flammis validis).i.vehementibus.ſ.fulminis. [Sic precor cadas igne).ſ.fulminis. [Vindicis,ætherij).i.cœleſtis.ſ.Iouis.

Prædaque ſis illis, quibus eſt Latonia Delos,
  Ante diem rapto non adeunda Thraſo.
Quique verecundæ ſpeculantem membra Dianæ,
  Quique Crotopiadem diripuere Linum.
Neue venenato leuius feriaris ab angue:
  Quàm ſenis, Oeagri Calliopesque nurus.
Quam puer Hypſipyles, quam quę caua prim⁹ acuta

PRædaq, ſis illis) Thraſus iuuenis à Latona dilect⁹ eius tẽplum in Delo matutino adijt, & canes eum diſcerpſerũt, quare peſtis immiſſa eſt, rñſum ab Apolline eam ſedari poſſe, ſi canes nõ admitterent, vt interpres vetus docet. Str. tradit religioſum eſſe ZAROT.

Cuſpide ſuſpecti robora fixit equi.
Néue gradus adeas Elpenore cautius altos,
Vimque feras vini quo tulit ille modo.
Tamq; cadas domitus quã quiſqs ad arma vocantẽ
Inuit inhumanum Thiodamanta Dryops.
Quàm ferus ipſe ſuo perijt mactatus in antro,
Proditus incluſæ Cacus ab ore bouis.

in Delo canes alere. [Quique verecũdæ) Ariſtei & Antonoës Cadmi filius fuit Actæon, Ianthius etiã nũcupatus, Ouid. cũ iuuenis placido compellat Ianthius ore. cum hic venatione feſſus in valle Gargaphiam ſe recepiſſet, Dianam, ceteraſque eius comites lauantes in fonte conſpexit, ne aũt id qñque manifeſtaretur, in eius faciem Diana aquam eſt fonte proiecit inquiens. Nunc tibi me poſito viſam velamine narres, ſi poteris, narrare licet. ſubito nanque in ceruum eſt conuerſus, & à proprijs canibus laceratus in iij. Met. abunde, & feſtiue hanc habes fabulam. [Quique Crotop.) Crotopus rex Argiuorum fuit, qui Apollinem Typhonis cæde pollutum expiauit, huius filia Pſamate, cum qua Apollo concubuit, de quo compreſſu genuit Linum, ac mox editum partu expoſuit, quod Apollo indignanter accipiens in ſuæ iniuriẹ vindictam iniecit mõſtrum, à quo infantes p vrbem paſſim abſumebantur, etiam à ſinu matrum direpti, quod mõſtrum delecta iuuentute, Chorœbus occidit, vt in j. Theb. Stat. narrat. [Néue venenato) Orpheus Apollinis, & Muſæ Calliopis filius, ſiue vt alij, Oeagri muſicus egregius vxorem habuit nomine Eurydicem, quam vnice dilexit hanc ad ripas Hebri fluminis in Thracia ſpatiãtem cum Dryadibus Aryſteus paſtor violare voluit. ea fugiens pede ſerpentem calcauit, qui reuolutus in eam venenato morſu interemit, vnde Orpheus ad inferos ruit, ibidemque Plutonem, & Proſerpinam adeo cantu mulſit, vt ipſam impetrauerit, hac tñ conditionem, ne eã quo vſque ad ſuperos perueniſſet, reſpiceret, non potuit ſe Orpheus abſtinere, quin dilectã coniugem reſpiceret, quare rurſus ad inferos eſt ducta Cœlibem ex eo Orpheus vitam agere conſtituit, quo fit, vt multas mulieres eius petentes nuptias ſpreuerit, poſtremo à mulieribus orgia Bacchi celebrantibus lapidibus occiſus eſt, cuius caput à ſerpente penè comeſum in ſaxum ab Apolline dr̃ mutatum, vt Ouid. in x. & xj. Metam. & in iiij. Georg. Virg. alijque plures ſunt auct. [Quam puer Hypſipyle) Lemnias Hypſipyle, qm̃ Thoanti patri pepercerat ab omnibus Lemnialibus mulieribus perſecuta, in fugam ſe dedit, quæ capta ad Lycurgum Græciæ regem ducta eſt, qui filium Opheltem ei nutriendum dedit, cum autem ſeptem reges Thebas excidendas peterent, vbique fontes, & flumina ſunt ſiccata, Langia fonte excepto, quam rogantibus regibus Hypſipyle oſtẽdit, depoſito quem ſinu habebat puero Ophelte, qui interim à Dracone eſt interemptus. qua orbitate Lycurgus iratus dirum ius in Hypſipylem exercuiſſet, ni à græcis fuiſſet prohibitus, dictus eſt inde Opheltes Archemorus, nomen enim lacrymabile Archemorus, eo ꝙ primus occiſus eſt at cum ab oraculo admoniti eſſent græci non prius Thebas poſſe peruenire, qui Archemori manes placaſſent ludos funebres conſtituerunr, de quibus victores apij corona inſignibantur, & ludi poſtea celebres ex quatuor agonibus Iſthmi. Stat. & Lact. & plerique alij auct. [Quàm qui caua parimus acuta) Ingentem equum græci Troiano bello conſtruxerunt, quem armatis militibus implerunt, & ante Troiam bello ſimulare in patriam reditu reliquerunt. cum Troiani à Sinone graio perſuaſi in honorem Palladis extructum, intra vrbis mœnia receperunt, & ſi antea ſacerdos Laocoon Neptuni inſidioſum equum eſſe ſonitu armorum, quem percuſſerat telo, indicauerat. hunc Neptuno ſacrificantem duo angues abſumpſerunt, pariter & duos filios, eo ꝙ equum læſerat, vt in ij. Æneid. Virgilius oſtendit. ſed non veram eſt ſecutus hiſt. Virgilius commentum potius, vt Troianos excuſaret. ſi Seruius credimus, qui Laocoontem Euphorionis teſtimonio Neptuni ſacerdotem fuiſſe tradit, qui poſt Græcorum aduentum lapidibus occiſus eſt, eo ꝙ ſacrificijs eorum non prædixerit aduentum. poſt aſcendentibus Græcis cum Nept. ſacrificare vellent. Laocoon Thimbræi Apollinis ſacerdos ſorte ductus eſt, vt proprio carente ſacerdote de morte fieri ſolet. hic piaculum cõmiſerat ante numinis ſimulacrũ cum vxore coëundo, quare draconibus immiſis, vna cum filijs perijt. [Néue gradus adeas) Ad Circem Vlyſ. quandoque peruenit, quæ cum diu eſt morata, vbi Elpenor

vnus

vnus ex ſocijs nimio vino per ſcalas deſcendens, collum dicitur fregiſſe, auct. Hom. in Odiſſ. [Tamque cadas domitus) Thiodamantis cædes ad Herc. facta hoc modo habet, poſtq̃ Herc. duxerat coniugem Deianiram Oenei filiam, diuerſabatur Calydone apud Oenea in conuiuio forte Condillum Archithelis filium Oenei pincernam, q̃m ei manibus fœdam aquam infuderat, cũ percuſſiſſet, inde cum vxore abiuit Deianira, ſecum ẽt Hyllum filium abducẽs, cumque perueniſſet ad Euenum fluuium, Neſſum centaurum occidit, vt memorat Archilochus. hinc cum in Dryopiam perueniſſet Hyllo pouero famelico, eum cum Licha pædagogo ad Thiodamantem miſit, vt exiguum cibum præberet, q. cum abnuiſſet, rapto vno boue ab Herc. multatus eſt, quem ſacrificauit, ac deinde comedit. Thiodamas aũt ad Dryopum ciuitatem ſe contulit, eoſque ad bellum excitauit aduerſus. Herc. qui inita pugna ad tantam perductus eſt difficultatem, vt ẽt vxore obarmare coactus ſit, ipſe vero in mãmilla ſaucius fuerit, qui poſtremo Thiodamanta ſuſtulit, & eius filium Hylam excepit, & gentem hac vniuerſam duxit Trachina Theſſalicam ciuitatem habitandam, & Oetam montem accedere compulit Phocidos abſtulit etiam partem illinc ꝑꝑ latrocinia (erat. n. gens ſuapte natura latrocinijs ſtudens, quemadmodum Pherecydes in iiij. refert hiſt.) Idque inſuper addit Pherecydes, ꝙ Dalydora Danai filia ex Peneo fluuio peperit Dryopa, à quo Dryopes appellati, qui Spechium fluuium accoluerunt, huiuſque rei meminit etiam Callim. aiuntque nonnulli ꝑpea, & omnibus malis hominibus adiutores adiungebant, ſe ſocios, amouiſſe Herc. ſicut & Thiodamanti ſuccurrerant, & hanc oblata occaſione in eos Herc. animaduertiſſe, alij autem ferũt Parnaſſum montem Dryopas accoluiſſe, inſignis improbitatis homines, & ab Herc. debellatos traductoſque fuiſſe in Peloponneſum. Dryopas vero appellatos à Dryope Lycaonis filio & Diæ, quæ filia fuit Lycaonæ, hæc ex Apollonij dicimus interprete. [Quam ferus ipſe ſuo) Cacus Vulcani filius, ex Herc. armentis duas boues dicitur furatus, quas ex Hiberio interfecto Geryone abduxerat Euryſthei regis iuſſu, eaſque in antrum Auentinum, qđ incolebat: auerſas, ne veſtigia furtum manifeſtarent, traxit, quibus fruſtra diu quæſitis Herc. iter capere decreuit. Forte autem bos & antro mugitum dedit aliarum boum illecta voce, quare reuerſus Herc. fraudem Caci detexit, quem ex ore flammas euomentem & ei ne boues reciperet, renitentem, interfecit, & ſumptis bobus abijt.

ET ſis prędа illis canibus, quibus). i. ꝑꝑ quos. [Delos Latonia). i. vbi Latona Dianam, & Apollinem peperit. [Eſt non adeunda). i. adiri non debeat. [Thraſo rapto). i. ablato à regione viuentium. [Ante diem). ſ. vltimam periodi, & fias præda illis canibus. [Qui diripuere ſpeculantem membra Dianæ verecundiæ). i. viſæ nudæ. ſ. Actæona. [Et qui diripuere Linum Croto). i. nepotem Crotopi. [Néue). i. vel ne. [Feriaris). i. percutiaris, aut mordearis leuius ab angue venenato. [Quàm nurus Oeagri ſenis, & Calliopes). i. Euridice. de qua in fine Georg. Virg. [Quam puer). i. alumnus Hypſipyles. ſ. Opheltes filius Lycurgi regis. Et quam ſup. Laocoon ſacerdos Neptuni, qui cum filijs à duobus ſerpẽtibus occiſus eſt, vt dicitur Æn. ij. [Qui fixit) Transfixit. [Primus acuta cuſpide robora caua equi ſuſpecti). ſ. Troianis, vnde ipſe. Aut vlla putatis Dona carere dolis Danaũ? [Néue). i. vel ne adeas. [Gradus). i. ſcalas. [Cautius). i. prudentius, & circunſpectius. [Elpenore) Socio Vlyſ. qui inde cecidit, & mortuus eſt. [Et feras vim vini). i. inebrieris prius, quam cadas, ſicut ille. [Tamque &c.) Ordo eſt. [Et cadas). i. ſuccumbas. [Tam). i. in tantum domitus. [Quam). i. quantũ ſup. cecidit. [Quiſquis Dryops). i. populus ille iuit. [Thiodamanta). ſ. regem ſuum. [Inhumanum). i. negantem alimenta puero Herc. [Et vocantem ad arma). ſ. contra Herculem à quo tandem omnes occiſi ſunt. Et tam cadas. [Quàm ferus Cacus) De quo Virg. lib. viij. & Liu. in j. [Ipſe). ſ. filius Vulcani, & alios occidere ſuetus perijt mactatus in ſuo antro, exiſtens ꝓditus ab ore. [Bouis). i. vaccæ incluſæ, quia vt dicit Virg. cum Herc. abigeret armenta ſua, & boues captæ dulcedine pabulorum mugirent, reddidit vna boum vocem. ſ. de ijs, quas Cacus furatus erat, & incluſerat in antrum ſuum. ASCEN.

Quàm qui dona tulit Neſſeo tincta veneno,
 Euboicaſque ſuo ſanguine tinxit aquas.

QVàm q. dona tulit) Ex Euboea. Herc. in mõtẽ Ceneõ ſacrificaturus ſe ZAROT.

Vel de præcipiti venias in tartara ſaxo,
　Vt qui Socraticum de nece legit opus.
Vt qui Theſeæ fallacia vela carinæ
　Vidit, in Iliaca miſſus ab arce puer.
Vt teneri nutrix eadem matertera Bacchi,
　Vt cui cauſa necis ſerra reperta fuit.
Lydia ſe ſcopulis vt virgo miſit ab altis,
　Dixerat * inuito quæ mala verba Deo.

ſe cōtulit, & Licham domeſticum ad Deianiram vxorem in Thrachinā miſit, vt veſtē, qua in ſacris vti cōſueuerat, afferret, cui Deianira tunicā venenatā dedit, qua idutus mori coactus eſt, antea tū Licha veſtis lætiferæ latore, in Euboicū ſinū pcipitato, q ſcopulus eſt effectus. & nomen ēt ſeruat: Licha. n. dr̄. Huius ſupius rei ad ſaturitatē meminimus. [Vel de præcipiti venias in tartara) Cleombrotus Ambraciotes Plat. lib. de animæ immortalitate, qui Phædon inſcribitur, perlecto è turri in ſaxa præcipitē ſe dedit Cic. aūt in Tuſc. quæſt. in mare cum ſcr. ſe præcipitaſſe. [Vt qui Theſeæ) Iuſſerat Theſei pater Ægeus, vt alba vela, ſi incolumis a Minotauro reuerteretur, poneret, ſin vero abſumptus eſſet, nigra vt Plut. ſcr. Minotauro autem interempto, præ lætitia Theſeus vela mutare oblitus eſt, quibus ex alta turri ab Ægeo conſpectis, exiſtimante filium deuoratum, in mare ſe proiecit, vnde & nomen habet, vt multi tradunt. Plin. vero Ægeum mare dictum affirmat à ſcopulo inter Tenedū, & Chium, ex eo noīe à ſpē capræ, q̄ ita a Græcis appellatur repente in medio mari exiliens. [Et Iliaca miſſus ab arce puer.) Scamander Hect. filius, qui mortuo prē dictus eſt Aſtyanax, quia ei vrbis deueniebat imperium, hunc Vlyſ. capta Troia Græcis interficiendum perſuaſit, ne Troianorum quādoque vltor eſſet, quare ex alta turri eſt præceps miſſus. Hom. eſt auct. & in Tragœdijs Sen. [Vt teneri nutrix) Semelem Bacchi matrem fuiſſe docuimus, eiuſque ſororem Ino Athamantis vxorem, quæ Bacchum nutriuit, & ſe in mare viri fugiens furorem vna cum filio Palæmone proiecit, quos à Neptuno deos factos ſuperius abunde oſtendimus. [Matertera) inquit Feſt. matertera patris & matris mihi magna mater eſt, matertera matris ſoror, quaſi mater altera. [Vt cui cauſa necis) Perdix Dædali ex ſorore nepos xij. agens annum, ſerram in exemplum ſpinæ in medio piſcis adinuenit. quare ait Ouid. in viij. Met. Dædalus inuidit, ſacraque ex arce Mineruæ: Præcipitem, miſit lapſum mētitus: at illum, Quæ fauet ingenijs excepit Pallas, auemque Reddidit, & medio volauit in aëre pennis, quæ auis Perdix nunc quoque nuncupatur. in v. autem Diod. non Perdicem hunc, ſed Talum appellat, ſerram ſerpentis dentium ſpiſſitudinem imitatum fuiſſe, repertorem ēt cū ſer. & rotæ. qua figuli vtuntur, quare a Dædalo occiſum & ſepultum, quo percepto facinore ab Ariopagitis homicidij damnatum in Cretam veniſſe. Plin. in vij nat. hiſt. lib. Dędalum ſerrę inuentorem affirmat. [Lydia ſe ſcopulis) Dianæ auxilio potiri Mars non potuit Ilice Ibici Lycij filia, quam deperibat, ea etiam in Deū multa dixit opprobria, quare commotus Mars patrem occidit amatæ, cuius morte puella dolens, è rupe ſe deiecit, vt vetus ſcr. interpres.

ET cadas, aut pereas tantum. [Quam). i. quantum ſup cecidit, & perijt is. [Qui tulit) . ſ. ad Herc. hoc eſt Lichas. [Dona). i. tunicam, qua camiſiam vocant, aut ſubtexta. [Tincta veneno,). i. venato ſanguine. [Neſſæo). i. ipſius Neſſi. [Et qui tinxerit aquas Euboicas ſuo ſanguine) Quia Lichas in mare Euboicum ab Herc. præcipitatus eſt. [Vel venias in tartaras). i. deſcendas ad inferos. [De ſaxo præcipiti). ſ. Ambraciæ, promontorio Epiri. [Vt q legit opus Socraticum). i. à Socrate inſcriptum, ſed à Plat. editum. [De nece) . i. de immortalitate animæ, videlicet Cleombrotus, Et cadas & pereas, aut præcipiteris. vt Ægeus pater Theſei. [Qui vidit vela fallacia). i. nigra quaſi lugubria. [Carinæ Theſeæ) . i. qua Theſeus viuus non mortuus, vt ille putabat, vehebatur. [Et vt Puer). ſ. Aſtyanax filius Hectoris. [Miſſus) . i. præcipitatus. [Ab arce Iliaca). i. Troiana. [Et vt nutrix, & eadem matertera Bacchi teneri). ſ. adhuc, videlicet Ino ſoror Semeles, quæ in ſe mare dimiſit è ſcopulo. Et vt Perdix nepos Dædali. [Cui cauſa necis fuit ſerra) Inuenta, quam inuenit ad ſimilitudinem mandibulæ ſerpentis, cum dentibus ſecare incepiſſet, ob cuius inuentionis inuidiam Dædalus eum necaſſe fertur. Et pereas ſupple. [Vt virgo Lydia) . i. Ilice miſit ſe ab altis ſcopulis. [Quæ dixerat verba mala) . i. imprecatoria. [Deo) . ſ. Marti inuito.

Fœta tibi occurrat patrio popularis in aruo,
Sitque Paphageæ cauſa Leæna necis.
Quique Lycurgiden lacerauit & * arbore natum,
Idmonaque audacem te quoque rumpat aper.
Isque vel exanimis faciat tibi vulnus, vt illi,
Ora ſuper ſæui quem cecidere ſuis.
Atque idem ſimili pinus quem morte peremit,
Phrygia venator, ſisque Berentiades.
Si tua contigerit Minoas puppis ad vndas,
Te Corcyræum Creſsia turba petat:
Lapſuramque domum ſubeas, vt ſanguis Alebæ,
Stella Lycoridæ cui fuit æqua viro.
Vtque vel Euenus torrenti flumine merſus

ZAROT. Foeta tibi occurrat) Paphagius Epiroticus Ambragiæ dñ dominatus, qui cū in agrum non ꝓcul ab vrbe ſe cōtuliſſet: Leęne catulos ſuos ferenti obuiauit, à qua eſt di laniatus, vt vetus interpres eſt auct. [Leęna) Maſculina in on terminata faciūt in ęna fœminina, penult. cum æ diphthongo, vt dracon dracæna, lacon lacæna, ita leon leęna. nam leo fecit Lea, more latino, ſicut leno lena, vt latinoꝶ pariter & Græcorum grammaticoꝶ eſt opinio. [Quique Lyc.) Butes qui & filium eiuſdem nominis habuit, in venatione ab apro eſt enecatus, vt vetus ſcr. interpres, Diod. innixus auct. [Idmonaque audacem) Idmon Apollinis, & Phæretiæ filius. Pherecydes vero dixit Aſteriæ, quæ filia fuit Coronis, & Apollinis, idē Pherecydes ait Idmonis filiā fuiſſe Laothoëm: Laothoës Teſtora. Teſtoris Calchante, alij Abātis illegitime natū. hic vna cum Argonautis Argon nauim conſcendit, cumq; aliquantum à ſocijs ſeceſſiſſet, ab apro occiſus eſt, vt Orph. & Apollonius teſtanť. [Isque vel exanimus) Solebat Thoas venator arboribus capita feraꝶ affigere. quandā forte die apro interfecto Dianam fertur allocutus, qui ſub ea, in qua erat pride poſitum arbore caput de more, ſopore feſſus iacens à capita apri eſt interēptus, auct. vetus interpres. [Atque idem ſimili) Attis in Berecynto monte, vbi Cybeles ſacra fiebant, cum venaretur, laſſitudine oppreſſus, ſub pinu ſomnum capiens, illius arboris perijt pomis, ſicut interpres vetus exponit. [Si tua contigerit) Rege Minoë, vt ſuperius expoſuimus, à Cocalo in Sicilia interempto, eius Cretenſes oſſa in patriam tranſportarunt, at tempeſtate in Corcyram inſulam venerūt, qui male à Corcyreis tractati, quoſcūque coꝶ in Creta venientium in vindictam occidebant. [Si vero legas Dorcyreum, oppidum in Sicilia Dorcyreum, vbi male habiti ſunt Cretenſes, qui deinde, vt meritas redderent vices, in Creta inuenti necabanť, vt vetus eſt auctor interpres. [Lapſuramq; domū) Lariſſæi filia Alebe domus dilapſæ ruina diem extremum finiuit vna cum marito Lycoride, totaque domo, vt vetus tradit interpres. [Stella) ſecutus Poëta Ægyptiam opinionē, æqua ſtella dixit, nam Ægypti fata in ſtellis eſſe credebant. [Vtque vel Euenus) Euenus poëta in Lycorbam fluuium decidit, cui & nomen dedit, vt vetus narrat interpres, Euenus etiam Martis filius Ætoliæ rex Marpiſſam formoſiſſimā filiam habuit, teſte apud Hom. Porphyrio, q̃ poſcentes ad curule certamen prouocabat, victorumque capita foribus affigebat. Idas aūt Apharei filius, re vera Neptuni, à patre ſibi equos ſumens velociſſimos puellam rapuit, quem cū Euenus perſequereť, comprehendereque nō poſſet, equos, quos habebat, iugulauit, ſeque in Lycorbam demerſit, q ab eo Euenus eſt appellatus, fugiente aūt Ida periculum, occurrit Apollo puellā ei rapere volens cumque ad pugnam cōueniſſet, Iuppiter Merc. miſit, vt ſibi, quē vellet, eligere puellam, hæc Idā accepit, verita ne ſeneſcentem eā Apollo reijceret.

ASCEN. Fœta). ſ. Leęna. [Popularis). i. in populo vagari ſolita impune, occurrat tibi in aruo patrio & ſit tibi cauſa. [Necis Paphageæ). i. vt fuerat Paphagi regi Ambraciæ. [Et aper, q. lacerauit). i. letaliter vulnerauit. [Lycurgidem). i. Lycurgi filium Butem tractum ab arbore. [Et q. rupit, aut letauit. [Idmona) Qui vltimis ad Argonauticā expeditionē venit, & ab Apro in Bithynia diſcerptus eſt. [Rumpat quoque). i. ēt te. [Et is). ſ. aper. [Vel). i. ēt. [Exanimus). i. mortuus. [Faciat tibi vulnus). ſ. letale. [Vt) ſup. fecit. [Illi). ſ. Thoantis, vel alteri ignoto venatori. [Super quem cecidere ora) . i. caput cum dentibus. [Suis ſæui,) Id eſt apri ſilueſtris. Et tu Idem ſis ille. [Quem pinus). ſ. decidens peremit ſimili morte ſupple in Phrygia, & ſis.

[Berentiades) Venator.i.pereas, vt Attis, & Nauclus ex caſu pini. [Si tua contigerit) Ordo eſt. [Si puppis tua contigerit ad vndas Minoas).i.Creticas. [Turba Creſſia).i.Cretenſis. [Petat te Corcyreum).i.quaſi Corcyreum, hoc eſt occidat te vt Sicilienſes omnes Minos occidi iuſſit. Et ſubeas domum lapſuram. [Vt ſanguis Alebæ).i.Alcidice Alebi Lariſſæi filia. [Cui fuit ſtella).i.influentia cœleſtis. [Aequa).i.æqualis. [Lycoridæ viro).i.marito ſuo, quia à domo ruente oppreſſi ſunt. Et tu merſus flumine torrenti des nomina aquæ rapide, in qua.ſ.ſubmerſus ſis, vt vel Euenus dedit ſup. nomen Lycorbæ, qui Euenus poſtea dictus eſt, & eſt fluuius Ætoliæ. vel Tyberinus, à quo Albula in Italia dictus eſt.

Nomina des rapidæ vel Tyberinus aquæ.
Hyrtacidæque modo defixa cadauera trunco
Digna feras: hominis ſit caput eſca tuum.
Quodque ferunt Brotheũ feciſſe cupidine mortis:
Des tua ſuccenſæ membra cremanda pyræ.
Incluſusque necem cauea patiaris, vt ille
Non profecturæ conditor hiſtoriæ.
Vtque repertori nocuit pugnacis Iambi,
Sic ſit in exitium lingua proterua tuum.
Vt'ue parum ſtabili, qui carmine laſit Athenas
Inuiſus pereas deficiente cibo.

ZAROT. NOmina des rapidę) Tyberinum regem d. qui in fluuio merſus, ei nomen dedit, vt iam oſtendimus. [Hyrtacidæque modo) Hyrtacidæ duo fuere, alter ab Ho. Aſius dictus, alter à Virg. Euryalus Hyrtaci filius, qui noctu hoſtium caſtra ingreſſus multos enecauit, ipſe vero captus eſt interfectusque caputque haſta ad Iulum Æneæ filium delatum. Virg. eſt aut. [Quodque ferunt Broteum) Broteus Ionis filius à ſua turpitudine nomẽ habuit, quare immortalem aſſequi non valuit, vnde præ dolore, & quia ſeſe contemni videbat, in ardente pyra mori voluit, vt vetus tradit interpres. Alij hunc Vulcani, & Mineruæ filium perhibent, & Erichthonium etiam appellatum. [Incluſusque necem cauea) Duplex hoc loco hiſt. conſtat, nam vetus ſcr. interpres: Caliſthenem Magni Alex. inepte complexum hiſt. quare in caueam detruſum inedia perijſſe, alij vero tradunt in Alexand. hunc ſcripſiſſe, & ideo fame obijſſe: Cherillus ẽt intelligi poſſet, qui teſte ſuper poëtica Horatij Porphyrione, adeo incõpte, Alexandri geſta carmine deſcripſit, vt eius vij tm̃ verſus ſint approbati. fertur Alex. dixiſſe, mallem apud Hom. Terſites haberi, quam apud Cherillum Achilles, addit ẽt Acron ſuper eodem Ho. loco Cherillum cum Alex. pactum, vt ſi bonum verſum faceret, aureo numiſmate donaretur, ſi malum colaphis feriretur, qui ſæpe maledicendo colaphis nectus eſt. [Vtque reperto nocuit) Archilochus Lacedæmonius iambici carminis inuentor fuit: licet affirmet Ariſtoteles multo antea genus carminis fuiſſe, qui Tulli Hoſtili temporibus extitit, cui ſumma elocutionis vim fuiſſe in x. oratoriarum inſtitutionum Quintil. tradit. carminis ab eo in Lycambem ſocerum, & filiam Neobulen editi maledicẽtia, ambos laqueo obijſſe certum eſt ipſe poſtea, quia nimis ſeuere ſcripſerat, à Lacedæmonis eſt exulatum miſſus, & liber eius reiectus, vt de ſeueritate Val. docet. Plin. aũt in vij. ait: Archilochi poëtæ interſectores Apollo arguit Delphis. ex quibus verbis Archilochum occiſum cõiectamus. [Lingua pro.) Proteruus declarat quandam laſciuam libidinem cum iniuria indictis, & factis, ꝓteruia vero apud veteres ſacrificiũ fuit. in eo mos erat, vt ſi quid ex epulis ſuperfuiſſet, igne conſumeretur, ſicut apud Macr. in Stat. legimus. [Vtque parũ ſtabili) Anaxandrides contra Athenienſes ſcr. vt in vij. Æth. docet Euſtathius, quos ſanctiſſimas leges habere affirmabat, prauiſſimis aũt vti, quare fame mori eſt coactus. vetus interpres Mæuium dicit, qui & ipſe Athen. carmine lacerauit, à quibus inedia compulſus in carcere extremum diem finire. Athenæ teſte Var. tres fuere, ab vnis Athenæi, ab alijs Athenauſi, à tertijs Atheneapolitæ.

ASCEN. ET feras modo).i.admodũ Hyrtacidæ. [Cadauera digna) ſup. te. [Defixa trunco) Hoc eſt caput tuum ſit eſca hoĩs.i.comedatur ab hoĩe. [Et des tua membra cremãda pyræ ſuccenſæ).i.rogo. [Quod).i.quam rem. [Ferũt).ſ.plurimi. [Brotheũ).ſ.Vulcani, & Mineruæ filiũ. [Cupidine mortis) Quia ob turpitudinem ſe contemptũ viderat. [Et incluſus cauea patiaris

nece,

nece. [Vt) .ſ. ille.ſ.notiſſimus Cherillus. [Conditor hiſtoriæ).ſ.geſtorum Alexandri Magni. [Non profecturæ) Qui à perijt famē, per quod ſignificatur fuiſſe malus ſcriptor. [Et vt lingua proterua nocuit repertori).ſ.Archilocho inuentori iambi.i.carminis iambici. [Pugnacis).i.mordacis, & ad nocendum inuenti. [Sic).i.in tuum exitium.i.exterminium, & necem. [Et tu inuiſus pereas cibo deficiente).i.inedia coactus. [Vt) Sup. perijt Ariſtophanes. [Qui læſit Athenas carmine parum ſtabili).i.cito abolendo.

Vtque lyræ vates fertur perijſſe ſeueræ,
  Cauſa ſit excidij dextera læſa tui.
Vtque Agamemnonio vulnus dedit anguis Oreſti,
  Tu quoque de morſu virus habente cadas.
Et tibi coniugij nox prima nouiſſima vitæ.
  Eupolis hoc perijt, & noua nupta modo.
Vtque cothurnatum perijſſe Lycophrona narrant.
  Hæreat in fibris fixa ſagitta tuis.
Aut lacer in ſilua manibus ſpargare tuorum,
  Sparſus vt eſt Thebis angue creatus auo.
Perque feros montes tauro rapiente traharis.
  Vt tracta eſt coniux imperioſa Lyci,
Quodque ſuæ paſſa eſt pellex * inuita ſorori
  Excidat ante pedes lingua reſecta tuos.

Zarot. * inuiſa

VTque lyræ vates) Ariſtochius poëta carmē tragicum per ſiluam tranſiens meditabatur, cui ſerpēs & arbore, cuius folia pcuſſerat, decidēs manum momordit, quare extremū diē obijt, vt vetus narrat interpres in vij. Æthic. tradit Euſtathius. Carcinus tragicus poëta, cuius Alope adultera filia fuit, de Cercyone ſcripſit, qui cū meditaretur, à ſerpente morſus deceſſit. [Vtq; Agamēmonio) Oreſtes, vt iam oībus conſtat, interfecta mr̄e furore correptus fuit, inde liberatus cum per ſiluam iret, à ſerpente occiſus eſt. [Sit tibi coniugij) Eubolus, vel Eupolis Athenienſis comicus poëta Medillam duxit vxorem, cum qua prima nocte, qua concubuit, mortuus inuentus eſt, ſi veteri credimus interpreti. [Vtque Cothurnatum) Lyphrones in poëtica duo floruerunt, alter dicta Caſſandræ ſcripſit: alter, cuius nunc fit à poëta mentio, tragicus. ex his vnus, qui Pleiades ſunt appellati. ab inimico ſagitta veneno illita traiectus interijt. auctor eſt vetus interpres. [Cothurnatum) Cothurnus calciamenti genus vtrique pedi aptum, quo tragici vtebantur, comici aūt ſocco, vt docet Ser. [Aut lacer in ſilua) Echion ex Cadmi filia Agaue Penthea genuit, qui ſacra Bacchi auerſatus, à matre aptū eum eſſe exiſtimante, occiſus eſt, vt in iij. Met. legimus. [Auo angue) Cadmum dicit in anguem verſum, cuius Agaue filia Penthea peperit. [Perque feros montes) Antiope Nyctei filia, q̄ Iuppiter in Satyrum mutatus corrupit, fugiens Nyctei minas deſugit in Sicyonē ad Epopea, vbi peperit Zethum & Amphiona, quos in Citherone monte apud quoſdam paſtores depoſuit. Nycteus igitur ob audaciam filiæ triſtatur rogauit Lycum, ne deſpiceret ipſam. quamobrem in Sicyonem profectus cum exercitu Lycus Epopea occidit. abſtulit captiuam Antiopen, tradiditque eā Dircæ vxori cuſtodiendam, vtpote fratris ſui filiam, hæc rurſus fugiens capta traditur à filijs ſuis Amphione, & Zetho, quibus paſtor, qui eos aluerat, rem omnem præteritam memorat, quod cum cognouiſſent matrem ſuam eſſe, ipſam cuſtodiunt: Dyrcen vero agreſti tauro ligantes decerpſerunt, vnde Plaut in Pſeudulo, eras quaſi Dyrcen olim, vt memorant, duo gnati Iouis deuinxere ad Taurum, inde Lycum aggreſſi ſunt, vt dicerent Antiopem vellem tradere, quorum mentem cum nouiſſet Lycus, nam Merc. impediuit, quo minus ipſum occiderent; Lycoque rem aperuit, & tempus fuge datū, & perinde effugir, vt interpres Apollini ſcribit. Probus autem in Perſeum aliter hanc tradit hiſtoriam, nec nos præterit Hom. in Odyſſea Antiopem Aſopi filiam memoraſſe. [Quodque ſuæ paſſa eſt) Superius memorauimus à Tereo Philumela ſtupratam, & linguam reſecta, ne ſcelus pro palam fieret, ea vero ſanguine in linteo rem omnem annotauit, quem ad Prognem ſororem miſit à qua Itys filius appoſitus pro epulis à patre eſt comeſus, qui omnes in aues ſunt mutati.

ET vt vates ſeuerę lyrę).ſ.alter Ariſtophanes fertur perijſſe. [Sic dextera lęſa ſit cauſa tui Ascen.

excidij).i.mortis tuæ.[Et vt anguis dedit vulnus Oreſti Agamemnonio).i. Agemcmnonis filio.[Cadas tu quoque).i.etiam tu.[De morſu habente virus).i.venenum.[Nox prima coniugij ſit tibi nouiſſima).i.vltima vitæ. Eupolis.ſ.poëta comicus Græcus, qui comœdiam veterē ſcripſit.[Perijt hoc modo).i.prima nocte.[Et noua nupta).i.coniux eius.[Vtque).ſ.hiſtoriographi narrant.[Lycophrona).ſ.poëtam.[Cothurnatum).i.altiloquium.ſ.perijſſe ſagitta aduerſarij, ſic ſupple. [Hæreat ſagitta fixa in tuis fibris).i.præcordijs.[Aut ſpargare in ſilua lacer).i.dilaceratus manibus tuorum.[Vt ſparſus eſt Thebis creatus auo angue).ſ.Pentheus à matre diſcerptus, cuius auus Cadmus factus eſt.[Et traharis per feros montes tauro rapiente).ſ.te.[Vt coniux imperioſa Lyci).ſ.Dirce tracta eſt à filijs Antiopæ. [Et quod philumela pellex inuita).i.coacta eſſe pellex. [Suæ ſorori).ſ.progne.[Eſt paſſa lingua).ſ.ſua.[Reſecta).i. amputata. [Excidat).ſ.ex ore tuo ante pedes tuos, de quare in Buc. mentio fit.

Cognitor vt tardæ Blæſus cognomine Myrrhæ,
  Orbis in innumeris inueniare locis.
Inque tuis opifex, vati quod fecit Achæo,
  Noxia luminibus ſpicula condat apis.
Fixus, & in duris carparis viſcera ſaxis,
  Vt cui Pyrrha ſui filia fratris erat.
Et puer Harpagidæ referas exempla Thyeſtæ,
  Inque tui cæſus viſcera patris eas.

ZAROT. Cognitor vt tardæ.) Cynaras cypriorum rex cū Myrrha filia deceptus rem habuit, quo detecto facinore, eam ſtricto enſe per Arabiam eſt inſectatus vbi vrbem à filiæ nomine appellata condidit, quæ in ſui nomnis arborē eſt deorum miſeratione mutata, vt iam explicuimus. cognitor, & traditor legi abſque mēda poteſt.[Inque tuis opifex) Achæi plures fuerunt, quorū hic vnus, de quo nunc agitur, in cuius per hortum ambulantis capite agmen apum inſedit, quod cum expellere vellet, eorum aculeis acie oculorum dicitur priuatus, vt tradit vetus interpres.[Fixus & in duris) In Theogonia, & in j.Georg. Heſiodus Iapetum ſcribit filios Promethea habuiſſe qui prouidētia interpretatur, & Epimethea, qui improuidentia, ad Promethea mulierem Pandoram nomine Dei cum vaſculo, in quo omnia incluſa erant mala, miſere, at Prometheus fraudem præuidēs illud non recepit, ſubdola vero puella denuo eo abſente, Epimetheo obtulit, qui imprudens vas aperuit, vnde veſtigio morbi omnes euolarunt, præter ſpem, quæ in labijs aſſiſtebat dolij, vt ipſa pariter effugeret. non id ſine ratione fingitur, vnde in miſeria conſtitutis remediū ſpes eſt. hanc puellam Epimetheus compreſſit, vnde Pyrrha & Deucalion nati ſunt, quorum patruus Prometheus in Caucaſo monte patitur. nam iecur eius vt recenſuimus ab aquila deuoratur.[Et puer Harpagidæ) Nullus ad hunc diem iudicio meo recte eſt hanc interpretatus hiſtor. quam ſic accepimus ex Herod. in primo hiſtor. ſententia, nec nō Iuſtini in primo Trogi compendio, Cyaxarem Medorum regem filium habuiſſe nomine Aſtyagem, ad quem defuncto patre peruenit imperium. habuit hic filiam, quàm Mandanem appellauit, quæ ei per quietem tantum vrinæ facere viſa eſt, vt omnem ipſius vrbem oppleret, atque vniuerſam Aſiam inundaret, quod ſomnium cum magis expoſuiſſet, quæ ſunt interpretati, contempſit eſt, inde Mandanem viro maturam viſum eſt alicui Medorum non tradere, ſed Perſæ cuidam Cambaſi. eodem quoque anno, quo filiam collocauerat, viſionem alteram vidit, videbatur ei ex filiæ genitalibus, quæ totam occuparet Aſiam, vitis enaſci, quod viſum cum interpretibus retuliſſet, edoctus eſt filiam, qui pro ipſo regnaret, parituram, quare exterritus è Perſis filiam acccerſit, cui cuſtodiam appoſuit, vt quidquid pareret, interficeretur, vbi Cyrus genitus eſt. Harpagum familiarem inter Medos fidiſſimum acciuit, cui puerum occidēdum tradidit, quadam autem pietate, vel fato potius infantem interficere noluit, ſed eum Mitradati regis Aſtyagis bubulco, vt perimeret dedit, additis etiam ni id faceret minis, qui optime cauillatus filium proprium, quem tunc mulier pepererat, mortuum loco Cyri in præſtituto poſuit loco, & Cyrum æque, ac filium aluit. is cum obuerſaretur inter paſtores, imperium, vt puerorum eſt mos, de conſenſu omnium gerere cœpit, quem bubulci

filium

filium appellant. nám Cyrus inde dictus eſt, qui à Cyno nutrix dr.i.canis, medice autem ſpaco, cumque quidã colluſor filius Artembaris Medi ſpectati viri nihilo Cyri faceret imperia, à pueris ipſum comprehendi iuſſit, & multis affici verberibus, qui ilico ægre ferens in vrbem ad patrem retulit, qualiter rem habuerit. quare Artembares apud regem conqueſtus eſt & filium ſecum duxit, eiusque humeros cæſos regi oſtendit. rex ſtatim ad ſe Cyrum venire iuſſit quem cum de huiuſmodi re interrogaſſet, & ipſe intrepide reſpondiſſet, nepotem eſſe cognouit. ita etiam tpe ſuggerente, quod ita eſſe bubulco certior eſt factus, quare Harpagum rex vocat, quem de puero percontatur, viſo paſtore noluit Harpagus tergiuerſari, ſed rẽ totam ordine aperuit. Aſtyages aũt diſſimulans bene hoc eueniſſe, gratumque ſibi eſſe, & Harpagi filium ad ſe mitti imperat xiij.natũ annos, q eius iuſſu mactatur, & mẽbratim concidit, partim elixus, aſſus partim in cõuiuio pro epulis patri eſt appoſitus. idẽ legitur & de Thyeſtis filijs, vt docuimus, q d deinde fuerit de Aſtyage, & Harpage, quos memorauimus, auct. tradũt.

COgnitor &c.) Ordo eſt. [Inueniare).ſ.profugus, & vagus in innumeris locis. [Orbis).i.mundi. [Vt conditor Myrrhæ).ſ.filiæ ſuæ, videlicet Cynaras. [Tardæ).i.quæ in arborem tarde naſcentem conuerſa eſt. [Cognomine).i.cognomento blæſus. [Et apis opifex).i.mellificans. [Condat ſpicula noxia).i.aculeum noxium, quia excæcatiuum. [In luminibus).i.oculis tuis. [Quod).i.quam rem. [Fecit Achæo vati).i.poëtæ. [Et tu fixus in duris ſaxis, carparis viſcera).i.habeas viſcera carpta, & dilacerata, vt cui Pyrrha erat filia. [Sui fratris).ſ.Epimetheus, hoc eſt vt Prometheus in Caucaſo monte religatus, cuius fratris erat Pyrrha filia, & referas. [Exempla Thyeſti).i.comedaris à patre. [Vt puer Harpagidæ) ſup.ab eo abſumptus eſt. [Et tu cæſus).i.occiſus, eas in viſcera tui patris. ASCEN

Trunca geras ſęuo mutilatis partibus enſe,
Qualia Mycerni membra fuiſſe ferunt.
Vt'ue * Syracoſio præſtricta fauce poëtæ,
Sic animæ laqueo ſit via clauſa tuę.
Nudáue direpta pateant tua viſcera pelle,
Vt Phrygij, cuius nomina flumen habet.
Saxificæ videas infelix ora Meduſæ,
Cephenum multos quæ dedit vna neci.
Potniadum morſus ſubeas (vt Glaucus) equarum,
Inqué maris ſalias Glaucus (vt alter) aquas.

TRunca geras ſæuo) Mamertes Syſaphoni Corinthij frater regni cupiditate nepotẽ occidit, quare à fratre dr laceratus, alij tradũt Mamertem, vnde Mamertini Siciliȩ populi appellantur, oppidum edificaſſe, inde oborta de regno lite à fratre mortuus eſt, vt vet' memorat interpres. [Vt'ue Syracuſio) Theocritus Syracuſan' Bucolicum carmen elegantiſſimũ compoſuit, quod noſter Maro eſt imitatus. Fuit aũt ingenij adeo mordacis, vt in ipſum Siciliæ regem Hierionis filium ſit inuectus, à quo ad ſupplicium, vt hominem tantum perterrefaceret ductus, interrogatusque an à maledicentia ſe abſtinere vellet, magis verba regem laceſſentia proferebat, indignatus aũt rex, quod ioco fuerat commentus, ſerio fecit, nam caput ei amputauit. alij ſuſpenſum volunt, vt Ouid. hoc loco. vetus interpres eſt auct. [Nudáue direpta) Marſiam dicit qui victus ab Apolline, in fluuium ſui nominis eſt mutatus, vt oſtendimus. [Saxificæ videas) Ad compendium rem hanc redigam, cum & ſuperius eam narrauerimus. Perſeus liberata Andromeda, cum Phineo certauit, cui ante promiſſa fuerat Andromeda, & cum ipſi puella à parentibus pollicita in vxorem, in ſaxũ vertit, vtpote vim inferre nitentem, Cephenosque populos ei parẽtes, vt Ouid. in Met. Hyg. alijque multi ſunt auct. [Potniadum morſus) Glaucus è Potnia ciuitate, cum Veneris ſacra ſperneret, ſuis equabus à Dea furor immiſſus eſt, à quibus cum veheretur, morſibus eſt dilaceratus, vt Seru. ſuper his Virg. in iij. Georg. docet, Scilicet ante omnes furor eſt inſignis equarum, Et mentem Venus, ipſa dedit, quo tempore Glauci Potniades malis mẽbra abſumpſere quadrigæ. [Inque maris ſalias) Glaucus is piſcator ardenter Scyllam amauit, qui in Euboica Anthedone herba quadam comeſa incredibili cupiditate ſe in mare proiecit, & à Neptuno ceterisque Dijs marinis Deus effectus eſt, auctor eſt Ouid. in xiiij. Metam.

ZAROT.

* Vtq; Syracuſio.

Ascen.

ET tu geras membra trunca).i.truncata,& hoc partibus tuis mutilatis. [Enſe ſæuo).i. crudeli ſup.talia, qualia ferunt fuiſſe membra Mamertis. [Et via animæ).i.vitæ tuæ, aut anhelitus tui.i.arteria vitalis. [Sit tibi clauſa).i.occluſa,& ſtrangulata laqueo, vt ſup.fuit clauſa. [Poëtæ Siracuſio).i.Theocrito, & hoc. [Fauce eius præſtricta).i.ſtrangulata,& compreſſa,& viſcera tua pateant nuda,& hoc,pelle direpta. [Vt Phrygij).ſ.Marſiæ,qui fuit excoriatus. [Cuius nomina habet flumen) Marſias nomine,&. [Tu infelix videas ora Meduſæ ſaxificæ).i.facientis ſaxa ex ijs,à quibus inſpecta fuerit. [Quæ).ſ.Meduſa. [Dedit multos Cephenum) Pro Cephenorum populorum.ſ.[Neci).i.morti.[Subeas morſus equarum potniadum).ſ.carne humana veſci ſolitarum. [Vt Glaucus) ſup. ſubijt. [Et ſalias in aquas maris,vt alter Glaucus) Correptus.ſ.furore comeſa quodam herba.

Zaroy.

Vtque duobus idem dictis mihi nomen habenti
Præſocent animæ Gnoſia mella viam:
Solicitoque bibas, * vultu doctiſsimus olim,
Imperturbato quod bibit ore reus:
Nec tibi, ſi quid amas, felicius Hæmone cedat,
Vtque ſua Machareus, ſic potiare tua.
* Et videas quod iam, cum flāmæ cuncta tenerent
Hectoreus patria vidit ab vrbe puer.
Sanguine probra luas, vt auo genitore creatus,
Per facinus ſoror eſt cui ſua facta parens.
Oſsibus inque tuis teli genus hæreat illud,
Traditur Icarij quo cecidiſſe gener.

* Anithi. vt apud Hor. Anitiq; reum et Ouid. alibi fa- mi refert Anithi quale fuiſſe rei. * Vt

VTque duobus idē) Alius quidā Glaucus Cretenſis (nā plures Glauci fuerūt) ob laſciuiam in filiam venenato melle extinctus eſt,vt vetus docet interpres. [Gnoſia mella) Cretenſia. Gnoſos.n. Cretæ ciuitas eſt, vt tradit Seruius.[Sollicitoque bibas) Melitus,Anitus, Polydeutus, Polycrates, pluresque alij Socratem virum ſanctiſſimum inuidia accuſarunt,quod Athenienſem iuuentutem prauis moribus falſaque religione inſtrueret, quāobrem in carcerem à magiſtratu detruſus eſt,ibiq́, cum de aīæ immortalitate diſputaſſet, hauſto intrepide veneno interijt, habes Platonis Dialogum,vbi quid Socrates ediſſeruerit,comperies,dicit itaque Ouid. Sicuti Socrates doctiſſimus vir intrepide veneno obijt, tu noxius, timidusque moriaris. [Nec tibi ſi quid amas) Hæmon Rhodopen filiam adamauit,cum qua incæſtum cōmiſit,quamobrem vterque in montem ſui nominis conuerſus eſt,vt à veteri cōmonemur interprete,in ij. eleg. etiam Hæmonis Propert.meminit. [Vtque ſua Machareus)Habes hanc ſuperius fabuloſam explicatam hiſtoriam. Canaces inquam & Machareus Æoli filiorum, qui ob mutuū concubitum inſigni notantur dedecore.[Et videas quod iam) De Aſtyanacte Hect.filio abūde locuti ſumus,qualiter à Græcis Troia capta,concremataq; Vlyſſ.hortatu è turri fuerit demiſſus. [Sanguine probra luas) Myrrha Cynaræ,vt docuimus, filia,ex patris compreſſu formoſiſſimum peperit Adonem,cuius amore tm̄ Venus creditur flagraſſe. hic dum venaretur, ab apro occiſus eſt,& in florem à Venere poſtea mutatus,vt in x. Met. legere eſt. bene ergo ſoror facta eſt parens,nam ex eo parēte Myrrha nata eſt,qui & ipſum genuit Adonē ex filia. [Oſſibus inque tuis)Vlyſſ.cum ad Ithacam ex longo errore appuliſſet,territus crebris inſomnijs eſt,quæ ad oēs eius regionis ſomniorꝶ coniectores peritiſſimos mittit. refert.n.viſum ſibi ſæpius ſimulacrū quoddam inter humanū,diuinumque vultū formæ perlaudabilis,ex eodem loco repetere,cōplectique ſummo deſiderio,cupienti, porrigēti que manus rńdiſſe videbatur,ſceleratam hmōi coniunctionem fore,quippe eiuſdem eſſe ſanguinis,&alterꝶ alterius opera interituꝶ,quam rem oēs exitialem pronunciabant,addētes, ſibi caueret ab inſidijs filij. quapp Telemachum in agros,q in Cephalenia erant,relegauit,per idem tēpus Telegonus,ex Circe natus & Vlyſſ.ad quærendū patrem profectus,Ithacam venit,quoddā haſtile in manibus ferens,cuius acies marinæ turturis oſſe pręfixa erat inſigne,ſed inſulæ Ææe,in qua editus erat,ibi per cuſtodes à patrio eſt prohibitus aditu,dum acrius inſtat, & repellitur veritus à Telemacho mitti multis interemptis cuſtodibus patrem quoque neſcius occidit, qui dum lætaretur ſe nō à filio interfectum moriens filium nouit à quo ſaucius moriebaī, quod

Telegonus

Telegonus cognoſcens,miſerabiles edidit fletus,manu vtraque caput verberans. Ditis Cretenſis etiam auctor.

VT habenti idem nomen duobus).i.cum duobus dictis.[Mihi).i.à me,hoc eſt,vt tertius Glaucus, qui veneuato melle ab hoſpite Cretenſi extinctus eſt.[Mella gnoſia).i. Cretenſia,hoc eſt apum Cretenſium.[Præfocent) Strangulent,& intercludant.[Viam animæ) i.anhelitus tui,& flatus.[Et bibas ore ſollicito) Supp.aconitum, veluti olim bibit.[Reus doctiſſimus).ſ.Soc.ſolus ſapiens ab Apolline pronunciatus.[Quod) Sup.ipſe.[Bibit ore imperturbato).i conſtanti.[Nec ſi tu quid amas,cedat tibi felicius Hæmone).i.quã Hæmon,qui cum filia Rhodope quam turpiter amauit,in montem obduruit,&.[Tu patiare)Sup.à ſorore tua.[Vt Machareus)Sup.paſſus eſt.[A ſua)Sorore .ſ.Canace,hoc eſt perpetuam infamiam.[Aut videas)Non,vt videas.Nam ordo eſt.[Aut videas) .ſ.mortem ex pcipitio incenſa patria.[Quod puer Hectoreus).i.Hectoris filius Aſtyanax.[Vidit ab vrbe patria).i.in Ilio.[Cum flammæ tenerent.i.occuparent iam cuncta.[Et tu ſuas ſanguine.ſ.tuo.[Probra).i.vituperia.[Vt).ſ.Adonis.[Creatus).i,procreatus,& genitus.[Auo) .ſ. materno, hoc eſt Cynara patre Myrrhæ,& auo Adonis.[Genitore) .i. patre. Idem enim erat pater, & auus eiuſdem,ſed auus per filiam.[Cui).ſ.Adoni.[Sua ſoror eſt facta parens).i. mater. [Per facinus).i.per inceſtum.[Et illud genus teli).ſ.vt Baptiſta Mantuanus recitat,roſtrum gladij, &cauda trigonis.vnde verba eius ſunt,Nam gladij roſtrum caudamque trigonis aquoſi.Qua quondam magno fatum intentauit Vlyſſi Telegonus,Circes vſus fatalibus armis, Præfixit iaculis,Stygiaque extinxit in vnda,Hæreat in tuis oſſibus.[Quo gener Icarij).i.Vlyſſes maritus Penelopes filiæ Icarij.[Traditur cecidiſſe) .ſ. à filio ſuo ſublatus.

Vtque loquax in equo eſt eliſus guttura acerno,
Sic tibi claudatur pollice vocis iter:
Aut vt Anaxarchus pila minuaris in alta,
Iactaque pro ſolitis frugibus oſſa ſonent.
Salmacis vtque ✗ patrem condat te Phœbus in ima
Tartara. quod natæ fecerat ipſe ſuæ.
Inque tuos ea peſtis eat, quam dextera Chorœbi
Vicit, opem miſeris Argolicisque tulit.
Vtque nepos Aethræ Veneris moribundos ob irã,
Exul ab attonitis excutiaris equis.
Propter opes nimias vt perdidit hoſpes alumnum,

ZAROT. VTque loquax) Agenor q-dam petulans,incompeſcibilique lingua adeo,vt ne Io. qdem parceret,qui concurreret, ab equo cecidit,& fauces pollice ſibi oppreſſit,vt vetus exponit interpres. [Aut vt Anaxarchus)Hic Athenienſis fuit, qui male ſuos colonos tractabat, à quibus occiſus eſt eiusque oſſa i pila occluſa pro frugibus iactata,ſi recte vetus interpres cõmonet.[Vtque patrem Salmacis) Cyclops quidam Sameri filiam habuit alter Leucotheam, q̃ Phœbus amãs eſt inſectatus,quare eam pater occidit,qua iniuria Phœbus eum interfecit, ſi veteri credimus interpre. alij legũt, Salmacis vtque patrem [Inque tuos ea peſtis eat)Docuimus iam à Chorœbo monſtrum filios matrum ſinu educens, atque deuorans interfectũ. Statij adducẽtes auctoritatẽ.[Vtque nepos Æthræ) Hippolytum d. Theſei filium ex Æthra nati,ab Æſculapio Dianæ precibus ad vitam reſtitutum. Indignatus aũt Iuppiter mortalem Æſculapium homines ad vitam iam mortuos reuocare poſſe,cum fulmine interemit, quare Apollo Cyclopas fulminis fabros, interfecit,qui è cœlo à Ioue pulſus Admeti regis oues pauit,vt omnibus notiſſimum eſt.[Propter opes nimias)Qualiter Polymneſtor auri cupiditate Polidorum Priami filium occiderit, & ipſe ab Hecuba obcæcatus fuerit iam narrauimus.

ASCEN. ET vt Agenor loquax).i.dum aſſidue loqui vellet,& manũ in os inſeitaret.[Eſt eliſus guttur).i.habuit guttur eliſum [In equo).i.dũ inſideret in equo [Sic iter vocis claudatur tibi pollice).ſ.tuo immiſſo [Aut min.)i.minutatim conteraris.[In alta pila) .i. inſtrumẽto,quo conteritur granũ quoduis,aut legumen.[Vt Anax.) Sup. tritus,& imminutus eſt.[Et oſſ.tua iacta).ſ.è pila.[Sonẽt ꝓ frugib.ſolidis).i.ꝑmiſtis,& ſui plenis.[Et Phœbus cõdat).i.detrudat te in ima tartara.[Vt)Supp.cõdidit.[Patrem Salmacis).i.Orchamum,

quem radijs ſolaribus interemit.[Quod).i.quam rem.[Ipſe fecerat ſuæ natæ) .ſ.Leucotheæ, quam detruſit in locum ſubterraneum.[Et ea peſtis).i.monſtrum.[Eat in tuos) ſ familiares, propinquos,amicos,& benefactores.[Quam).ſ.peſtem.i.quod monſtrum dextra chorœbi vicit,& tulit opem miſeris.[Argolicis).i.Peloponneſi incolis. [Et tu exul) .ſ.à paterna domo . [Excutiaris ab equis attonitis).i.conſternatis viſis phocis . [Vt) Supp.excuſſus eſt. [Nepos Æthræ) .ſ.Hippolytus Theſei filius. [Moribundus ob iram Veneris) Quia contempſit rem veneream habere cum Phædra nouerca ſua . [Vt hoſ.) ſ. Priami Polymneſtor rex Thraciæ. [Perdidit).i.interemit.[Alumnum) .ſ.Polidorum filium Priami,quē aluerat propter nimias opes.Vnde iij.Æn. Polidorum obtruncat,& auro Vi potitur. quid non mortalia pectora cogis auri ſacra fames? ſic ſupple. [Hoſpes tuus perdat te ob exiguas) .i. valde modicas opes .

Perdat ob exiguas te tuus hoſpes opes.
Vtque ferunt fratres ſex cum Damaſicthone cæſo,
Intereat totum ſic genus omne tuum.
Addidit vt fidicen miſeris ſua funera natis,
Sic tibi ſint vitæ tædia iuſta tuæ:
Vtque ſoror Pelopis ſaxo dureris oborto:
Et læſus lingua Battus ab ipſe ſua.
Aëra ſi miſſo vacuum iaculabere diſco,
Quo puer Oebalides, ictus ab orde cadas.
Si qua per alternos pulſabitur vnda lacertos,
Omnis Abydena ſit tibi peior aqua.

ZAROT. VTque ferūt) De numero filiorum Niobes diuerſæ apud auct. reperiuntur ſententię,nam Ho.pueros,puellasque ſenos fuiſſe ſcr. bis ſeptenos Euripides:Sappho bis nouenos,Bacchilides & Pindarus bis denos,q dam alij ſcriptores tres tantum volūt,vt lib. xix.Gel.tradit. Ouid. etiam in vij. Metamorp. bis ſeptem dicit, & marium ponit nomina. quorum vnus Iſmenus vocabatur,alius Sipylus,tertius Phedimus, quartus Tantalus. v.Alphenor.vj.Damaſithon,vltimus Ilioneus,qui omnes ſagitta à Phœbo occiſi ſunt propter matris nimiam ſuperbiam,Latonæque contemptum,quàm ſterilem prædicabat, ita & filiæ ſicuti fratres periere,vt lib.vij.ſcr. Ouid. [Addidit vt fidicem) Amphion,quorum nunc meminimus,pater fuit,Iouis,& Antiopæ filius,& vt Plutarch.docet,in arte muſica fidium inuentor, & muſicus præſtantiſſimus . hic occiſis filijs mortem ſibi conſciuit,vt Ouid.narrat,Nam pater Amphion ferro perpectus adacto Finierat moriens pariter cum luce dolorem.Hipp.autem in libro qui inſcribitur ἐξέων παιδῶν Illos morbos deceſſiſſe Cyrnates . ſubitariaque præuentos morte , qui dicitur morbus etiam Apollo bletus .i. percuſſus ab Apol. auct. eſt Porphyr. [Vt'ue ſoror Pelopis) Niobe Tātali ex Taygete filia,alij Pelopis,alij Zethi,alij Alalchoneni,vt Porphyr.in vij.teſtatur, & proinde Pelopis ſoror, Amphionis Thebarum regis vxor fuit,quæ nimio mœrore ob natorum interitum in marmore dicitur verſa, vt ab Ouid. in Met.accepimus, ferunt nonnulli hanc calamitatem ſubiuiſſe in Libya , alij apud Thebas . Porphyr. ait, comicum Philemona ſcripſiſſe mutam effectam Niobem , ob multa quæ eam circūuenerant mala inde fictum in lapidem conuerſam. Lydus autem poëta,inquit,ab Aſoni de amatore fuiſſe dilectam,quem cum illa auerſaretur,ignem foribus obiecit. illa effugiens in lapidē cōuerti poſtulauit,ac ita in lapidē conuerſa eſt.[Et læſus lingua Battus) In ij.Met. Ouid.ſcr.Merc.Apollini armenta ſuffuratum quæ in agros pylios proceſſerant,eaque in ſiluam abduci nemo præter vnum ſenem Nelei paſtorem Battum nuncupatū vidiſſe , quem p̄cario,vt furtum taceret,adijſſe vtque magis id faceret,dono vaccam tradidiſſe,alia non multo poſt Deum ſumpta effigie eum interrogaſſe,num boues ſurreptas vidiſſet , vtque manifeſtaret , boum paria pollicitum fuiſſe , quo munere allectum furtum detexiſſe, inde in ſaxum quod index dicitur mutatum . [Aëra ſic miſſo) Hyacinthus puer Oebali filius ab Apolline ſummopere dilectus,ab eodem per imprudentiam diſco occiſus eſt,vt in Met Ouidius tradit. Plinius autem libro vigeſimoprimo Hyacinthum,inquit, cōmitatur fab. duplex, luctum præferens , eius , quem Apollo dilexerat , aut ex Aiacis cruore editi , ita diſcurrentibus venis,vt græcarum literarum figura, ea legatur inſcripta erat diſcus genus ludi , antiqui dicebant

bant

bant certi ponderis diſcum,quo Iuuenes in Agone contendebant,fortior iudicandus,qui in vltra ſtatutam metam proieciſſet,ita & miſſilibus certabant. Ho.lib.carm. Sæpe diſco, ſæpe transfinem iaculo expedito, Acron eſt auctor. Si qua per alternos, in heroidibus amores Hero & Leand. ſcribit Ouidius alter apud Abydum,apud Seſton Hero cõmorabantur,&no ctis tempore fretum per ſeptem ſtadia patens,Leander tranſnabat, ad amicamque ſe conferebat,forte tempeſtate obrutus perijt,extant de hoc Mart.epigram. Muſæique carmen.

ASCEN. ET vt ferunt tot fratres cæſos).i.ab Apolline. [Cum Damaſithone).ſ.filio Amphionis,& Niobes,ſic omne genus tuum intereat tecum. Vt fidicen.ſ.Amphion addidit. [ſua funera).i.mortem ſuam. [Natis).i.filijs ſuis miſeris, qui ob ſuperbiam matris interempti ſunt. [Sic iuſta tædia ſint tibi tuæ vitæ).i.de vita tua, vt teipſum interficias. [Et dureris).i.indureas. [Saxo oborto).i.præter opinionem nato. [Vt ſoror Pelopis).i.Niobe ſup.induruit,quæ in Sipylum ſaxum commutata eſt,& vt ſup. in ſaxum induruit & immutatus eſt Battus.ſ.fur Abigeus. [Læſus ipſe à ſua lingua) Qua furtum confeſſus eſt. [Sic tu iaculabere).i.iaciendo percuties. [Aëra).i.aërem. [Vacuum).ſ.corpore denſo. [Diſco miſſo).i.per diſcum ſurſum miſſum. [Tu cadas ictus ab orbe).i.ab eodem diſco rotũdo. [Quo puer Oebalides).i.Hyacinthus. [Ictus) ſup.cecidit. [Et ſi qua).i.aliqua. [Vnda pulſabitur per lacertos).ſ.tuos. [Alternos).i.alternatim,dum natas,aquas ferientes,hoc eſt ſi aliquando pernatare fluuium volueris. [Omnis aqua ſit tibi peior Abydena).i.quam Abydena fuit Leandro,qui ad amicam properans in ea ſubmerſus eſt.

Comicus vt, liquidis perijt dum nabat in vndis,
  Et tua ſic ſtygius ſtrangulet ora liquor.
Aut vbi ventoſum ſuperabis naufragus æquor,
  Contacta pereas vt Palinurus humo.
Vtque cothurnatum vatem tutela Dianæ.
  Dilaniet vigilum te quoque turba canum.
Aut vt Trinacrij ſalias ſuper ora Gigantis,
  Plurima qua flamma Sicanis Aetna vomit.

ZAROT. COmicus vt liquidis)Et Terent. comœdiarum ſcripto.ſignificat interitum,qui vt teſtatur Donatus ſuper Terent. cum ex Græcia rediens nauem conſcendiſſet,naufragio periclitatus occubuit & cum eo fabu.c.& viij.ex Menandro conuerſę perierunt.[Liquidis)Athenienſis comicus dum in Piræo portu nataret,ſubmerſus eſt,de quo nobiliſſime à Græcis editæ traduntur Elegiæ,& a Calim. epiſt. vt vetus interpres docet. [Aut vbi ventoſum) Palinurus Iaſij filius,Æneæ nauis gubernator, nimio ſomno vexatus in mare cecidit, cumque triduo enataſſet, à Velienſibus occiſus eſt, vt Maro. carmen teſtatur, licet ibi redarguatur ab Iulio Hyginio. Aul. Gel. [Vtque cothurnatum vatem) Euripides Clitus Olitricis, & Cauponis,Mneſarchi filius in Salamine natus duo de viginti annos agens, Tragœdiam ſcrib. adorſus eſt: adeoque in eis excelluit, vt præſtantiſſimus inde extiterit inter Græcos ſcripſit Tragicos: Athleta etiam fuit: Eleuſino enim & Theſeo certamine pugnauit, & coronatus eſt. In phyſicis Anaxagora vſus eſt præceptore,in arte dicendi Prodico, in mortali Philoſophia ſecutus eſt Socr. mulieres fermè omnes maiorem in modum exoſus dicitur duas tamen dilexit,ex quibus filios excepit: In Macedonia apud Archelaum regem magno honore eſt habitus, à cuius cœna noctu cum reuerteretur: à Lyſimacho Archelai ſeruo,Dianæque templi æditūo immiſſis Deæ canibus dilaceratus eſt, hunc Lyſimachum Arnæus Macedo,& Creteus æmuli Euripidis corruperant, vt ita eum enecaret,cui Macedones ſepulturam,& ingentes honores præbuere,ad quos cum Athenienſium legati veniſſent,vt eius oſſa in patriã transferre ſinerent maximo conſenſu in ea re deneganda Macedones perſtiterũt,habes A.Gel.xij.No.attica℞.[Aut vt Trinacrij)Empedocles Agrigentinus Melonis filius,vt tradit Hippobotus,vt vero Thelauges,Archinomi, fratrem habuit Callicratidem, teſte Phauorino in cõmentarijs. hic Pythagoricam ſententiam ſectatus eſt,cuius & auditor fuit, eximius philoſophus extitit, quo Lucretius totã Siciliam multum decorari dixit,ſcripſit carmine Xerſis tranſitum,ſcripſit & tragœdias,multa alia cõ-

poſuit,vt Hier. & Ariſt. tradunt,quorum alter xliij.eius opuſcula legiſſe refert,alter vero ſæpiſſime eius retulit opiniones ex diuerſis libris euulſas.varia de eius morte traduntur,nā alij ſcr.in Peloponneſo obijſſe mœrore,quia cū agrigentinum conderetur,inimicoꝶ nepotes ipſius obſiſterent inſtituto: Heraclides aliam mortem memorat,vulgatiſſima autem quæ nunc ab Ouid.tangitur.cupidus Emped.immortalitate potiri,in Ætnam montem ſe proiecit,credens ſe ita hominibus facile perſuaſum irideum effectum,flammis autem abſumptus eſt, nihilque præter crepidam inuentum eſt. Hinc Ho.in poëtica: Siculique poëtæ narrabo interitum. Deus immortalis haberi,Dū cupit Empedocles,ardentē frigidus Ætnā,Inſiluit. Ætna mons eſt Siciliæ,ab Ætna muliere ibi ſepulta dictus,q̄ Iupp. dilexit,vt auct. eſt Pindarus.

ASCEN. COmicus &c.Vt).i.quemadmodū.[Comicus).ſ.Menander nouæ comœdiæ princeps, aut,vt quidam volunt,Terent.è Græcia rediens.[Perijt).i.ſubmerſus eſt,dū nabat in vndis liquidis.[Sic liquor Stygius).i.infernalis.[Strangulet &).i.etiam ora tua.[Aut vbi tu nau.)i.naufragium paſſus.[Superaris).i:ſuperaueris.[Æquor ventoſum).i.procelloſum mare tunc ſup. pereas.[Humo).i.terra cōtacta.[Vt Pal.) ſ.director nauis Æneæ perijt ſup. interemptus in portu,Velino poſtea dicto,vt in vj. Æn.dicitur.[Turba canum vig.)Appoſitoriæ tutela Dianæ.[Dilaniet quoque).i.etiam te,vt ſup dilaniauit.[Vatem Cothurnatum).ſ. Euripidem.[Aut tu ſalias ſuper ora gigantis Trinacrij).i. Sicilienſis,hoc eſt Sicilia in monte Ætna relegati. vnde Æn. iij. Fama eſt Enceladi ſemuſtum fulmine corpus Vrgeri mole hac &c. ſupple ab ea parte.[Qua Ætna Sicanis).i. Sicilienſis.[Plurima).i. abundantiſſima.[Vomit flammas,quod).ſ. Empedocli contigit,vt docet Flaccus in arte poëtica.

Diripiantque tuos inſanis vnguibus artus
 Strymoniæ matres, Orpheon eſſe ratæ.
Natus vt Althææ flammis abſentibus arſit,
 Sic tuus ardeſcat ſtipitis igne rogus.
Vt noua Phaſiaca compreſſa eſt nupta corona,
 Vtque pater nuptæ, cumque parente domus.
Vt cruor Herculeos abijt diffuſus in artus,
 Corpora peſtiferum ſic tua virus edat.

ZAROT. DIripiantque tuos) Orpheus,de quo multa ſuperius narrauim⁹, amiſſa penitus Euridice vxore,mulierum ſpreuit concubitus,per ſiluaſque comeans montes,arbores &ſaxa lyræ modulamine ad ſe trahebat,vt Hor.in Carm. ait: Aut ſuper Pindo,gelidóue in Hæmo. Vnde vocalem temere ſecutæ Orphea ſiluę,primus Thracas amores in pueros docuit. vnde Ouid. in Met. Ille etiam Thracum populis fuit auctor,amorem in teneros transferre mares,citraque iuuentam ætatis breue ver,& primos carpere flores. tandem à mulieribus quas ſpernebat, in Thraciæ occiſus eſt. Diogenes autem Laërtius ſecutus hiſt.fulminatum à Ioue tradit,idque vetuſtiſſimo epig.comprobat,quod in Dio. Macedoniæ inſculptum legitur. quod ita à latinis eſt interpretatum Orphea candenti transfixum fulmine Thracem: Cum aurata Aonides hic poſuere lyra.[Strymoniæ ma.) i. Thraciæ: Strymon enim fluuius eſt qui teſte Plin.in v.nat.hiſt. Macedoniam à Thracia ſeparat,fluitque à vertice montis Æmil.[Natus vt Althææ)Oeneus Parthaonis filius Calydonię rex ex Althæa Meleagrum genuit. hic Oeneus dijs omnibus ſacra inſtituit,vna dempta Diana,quàm ſeu indignatione,ſiue obliuione prætermiſit. irata autem dea vaſtiſſimæ magnitudinis aprum in Calydoniam immiſit,qui totam deuaſtabat regionem quamobrem,vt tanta expelleretur peſtis,rex partem regni ei,qui aprum interfeciſſet,dicitur pollicitus. Meleager regis natus animoſus & viribus valēs collecta iuuenum manu,aprum occidere decreuit, affuit Iaſij quoque filia Atalanta,quæ in primis telo eum vulnerauit,quo vulnere deinde facile, ab omnibus occiſus eſt. Meleager autem Atalantæ forma illectus,feræ caput ei dono tradidit, decus apud antiquos maximum, quod ægre ferentes Plexippus & Agenor Meleagri auunculi, puellæ capùt abſtulerunt. quare ira commotus amans Meleager, eos occidit, quem caſum cum Althæa percipiſſet, ſtipitem, in quo filij vita erat combuſſit, nato enim Meleag. parcæ ardentem ſtipitem in Altheæ conſpectum poſuerunt, affirmantes, quoad ſtipes ille duraret, filium eius vita functurum, quem magna diligentia vſque ad fratrum mortem,

vt docuimus,cuſtodiuit. ſic Ouid.& Lact.perhibent. [Vt noua Phaſiaca) Medea ab Iaſone ſpreta pp Glaucen,vel,vt alij,Creuſam Creontis filiam,q̃ vxorem Iaſon acceperat,vt iniuriã vlciſceretur,coronã malefica arte cõpoſitã exhibuit Creuſę,vel Glaucæ,qua mortua, vnà cũ toto domo,occiſis filijs Medo,& Mermero,dolorẽ ſuum vlta pẽnatis draconibus fugit, & Medeã conſtituit ciuitatem, Acron eſt auct.& ſen.in Tragœdia,quæ Medea nuncupat. [Vt cruor Her.)Sæpius Her.interitũ expoſuimus,q tunica à Deianira vxore miſſa extinctus eſt.

Ascen. ET matres Strymoniæ).i.Thraces. [Diripiant).i.dilacerent. [Tuos artus).i.mẽbra tua. [Vnguibus inſanis).i.impie inſanientes. [Ratæ).i.arbitrantes,ſup.te, eſſe Orpheõ. nam ſic Orphea dilacerauerunt.[Et Vt natus).i.filius. [Althææ).ſ.Meleager. [Arſit).i.ꝯſumptus,& cõbuſtus eſt flãmis ardentibus.[Sic rogus tuus ardeſcat igne).ſ.fatali, in rogũ tuum immiſſo à matre. [Vt noua nupta).ſ.Iaſonis ſpõſa. hoc eſt Creuſa Creontis Corinthiorũ regis filia. [Arſit corona Phaſiaca).i.à Medea Phaſide,ſeu Colchide miſſa. [Et vt pater nuptæ).ſ.Creõ. [Et domus).ſ tota.ſ.arſit cũ parente,ſic tu ſup.ardeas. [Vt cruor).ſ. Neſſi venenoſus.[Abijt diffuſus in artus Herc.) i.in membra Herculis per camiſiam à Deïanira per Licam miſſam. [Sic virus).i.venenum peſtiferum.[Edat).i.abſumat corpora tua.

Qua ſua Pentheïden proles eſt vlta Lycurgum,
  Hæc maneat teli te quoque plaga noui:
Vtq́ue Milo robur * diducere fiſſile tentes,
  Nec poſit captas inde referre manus:
Muneribuſq́ue tuis lædaris vt Icarus, in quem
  Intulit armatas ebria turba manus:
Quoque dolore necis patriæ pia filia fecit,
  Vincula per laquei fac quoque guttur eat.
Obſtrictuſq́ue famem patiaris limine tecti,
  Vt legem pœnæ cui dedit ipſa parens.
Illius exemplo violes ſimulacra Mineruæ,
  Aulidis à portu, qui leue vertit iter.

Zarot. QVa ſua Pentheïden) Butes Lycurgi filius Bacchantes mulieres in patris vindictã occidit, cuius obitus iam meminimus. Pẽtheïden dicit, ſiue q̃a ſimilia Pentheo egerit,ſiue quia nepos Penthei fuit, nam Pentheus Driãthem genuit, à quo natus eſt Lycurgus, vt à vetere didicimus ĩterprete.[Vtq́ue Milo robur) Milo crotoniẽſis illuſtris Athleta fuit, vt apud Gell. in xiiij. q cum in locis ſilueſtribus Italiæ iter faceret, quercũ proxime viam patulis in parte media ramis hiantem vidit,immiſſis digitis in hiatum arboris,diducere eam conatus eſt,medioque iam reſciſſo,ipſe cũ manus deduxiſſet,credens iam opus perfectum,in naturam arbor redijt,& retentis hoĩs manibus,feris eum præbuit dilacerandum,quod etiam à Valer.Max.iungit. [Muneribuſq́ue tuis lædaris vt Icarus)Vt ab Hyginio accepimus,cum à Libero patre vini vſum edoctus eſſet, Atticorũ fines perambulans,paſtoribus nouum genus liquoris præbuit,quo ebrij exiſtimarunt veneno ſe potatos. quare Icarũ in puteum deiecerunt,eius aũt canis Mœra dicta,quæ ſemp dñm ſequebatur, domum venit, ac Erigone Icari filiæ mortis patris ſuſpicionem oſtendit: quam etiam ad locum perduxit,tanto autem dolore affecta dicitur Erigone,vt ſuſpenſa vita deceſſerit, cui mortuæ canis ſpiritu ſuo parentauit, quos oẽs Iuppiter miſeratione in aſtra deformauit.[Quoque dolore necis)Erigonẽ dicit,de qua nũc locuti ſumus.[Obſtructuſq́ue famem)Euryſthenes matrem Laconicam nobilem crudelitate dr̃ habuiſſe, quæ in bellum filio prodeunti iuſſit,ne domum reuerteretur,niſi cæde hoſtium pollutus,is nequaq̃ id perſunctus eſt,quare à matre clauſus inedia ad inferos feceſſit,vt vetus docet interpres. [Illius exẽplo violes) Aiacis Oilei tangit hiſt. qui ĩnter ſcopulos illiſus eſt,vt expoſuimus.

*.i.aperire a.l.deducere.

Ascen. HÆc plaga noui teli,qua Lycurgũ Penth.) i.Penthei filiũ.[Sua proles).i.filius Butes. [Eſt vlta).ſ.occidẽdo Bacchi ſacerdotes varijs ſupplicijs.[Maneat).i.expectet.[Quoque).i ẽt te.[Et tẽtes).i.coneris.[Diducere).i.in diuerſas partes diſtrahere.[Robur) .i.arborẽ robuſtam,aut re vera arborẽ robur dictã,quæ eſt de gñe quercuum.[Fiſſile).i.fiſſã, & rimoſam. [Vt).i.quemadmodum.[Milo) ſup.tentauit,vt etiam A.Gellius recitat, [Nec poſſis referre inde).i.ex ipſo robore.[Manus captas).i.cõprehenſas ab arbore,&ita maneas

præda

præda feris,vt ille manſit. [Et lædaris tuis muneribus).i.ob tua munera,& inuenta.[Vt Icarus) ſup.læſus eſt ob inuentum vinum. [In quem ebria turba).ſ.agreſtium credens ſe veneno infectam.[Intulit manus armatas) Quę ipſum occiderūt.[Et fac quoque).i.ēt.[Vt)ſup. [Guttur tuum eat per vincula laquei).i.vt ſtranguleris,& ſuſpendaris.[Quod).i.quam rem. [Pia filia).ſ.Erigone virgo.[Fecit dolore).i.ob dolorē. [Necis patriæ).i.paternæ,ſeu patris ſui Icari. [Et tu obſtructus in limine tecti).i.domus. [Patiaris famem vt) ſup.famem paſſus eſt,& ea neci datus Euryſthenes Lacedæmonius. [Cui ipſa parens).i.mater dedit legem pœnæ,vt recitatur a Calderino.[Illius exemplo) Ad finem vſque,quem nunc attingimus, imprecatur in Ibin. Ordo eſt.[Violes ſimulacra Mineruæ exemplo illius).ſ.Aiacis Oilei, qui concubitu templum Palladis inceſtauit.[Qui vertit iter leue).i.facile à portu Aulidis, ob quam rem volunt alij legendum eſſe Dianæ. [Et luas morte).ſ.tua. [Pœnas pro crimine ficto).i.falſe impoſito. [More Naupliæ).i.Palamedis Nauplij filij ab Vlyſſe falſo accuſati. [Nec iuuet te non meruiſſe).i.nec proſit tibi,q̄ non merueris,ſicut nec Palamedi profuit.

Naupliadæque modo ficto pro crimine pœnas
Morte luas, nec te non meruiſſe iuuet.
Ethalon vt vita ſpoliauit Iſidius hoſpes,
Quem memor à ſacris nunc quoque pellit Iò.
Vtque Melantheum tenebris à cæde latentem
Prodidit officio luminis ipſa parens.
Sic tua coniectis fodiantur corpora telis,
Sic precor auxilijs impediare tuis:
Qualis equis pactis, quos fortis agebat Achilles,
Acta Phrygi timido eſt nox tibi talis eat.
Nec tu quàm Rheſus ſomno meliore fruaris,
Quàm comites Rheſi tu necis ante diem:
Quàm quos cum Rutulo morti Rhānete dederūt
Impiger Hyrtacides Hyrtacidæque comes.
Cliniadæque modo circundatus ignibus atris,
Membra fera ſtygiæ ſemicremata neci.

ZAROT. Naupliadęque modo) Palamedem dicit non vulgaris induſtriæ virum, nam prer xvj.literis,quas adinuenit, latrunculoꝝ quoque ludum primus,creditur comperiſſe, auct. Plin. hic Nauplij filius fuit,& Vlyſsis dolo à Græcis lapidibus obrutus,vt iam oſtendimus.[Æthalō vt vita) Iſidis ſacerdos Æthalon,qui filij concubitū petierat interfecit, quare cum in eius templo alioꝝ Aegyptij regum imagines collocētur,huius ne ſtatua poneretur, eſt vetitum,vel ſic,Aethalus ſacerdos Iſidis ab hoſpite occiſus eſt,quare Aegyptij Iſidis irā metuentes,inſtituerūt, ne quis ex ea familia ſacerdotium iniret, aut ſacris Iſidis poſſet intereſſe,vt narrat vetus interpres. [Vtque Melanthæum) Melantheus homicidio obnoxius cum lateret,à matre rei inſcia,quærentibus eſt manifeſtatus,vtque melius cognoſcerent,lumen attulit,qui captus capite mulctatus eſt,vt vetus interpres ſcr. Alij de Codro intelligentes peruertunt hiſt.[Sic tua coniectis) Ad huius loci interprecationem tres inferiores verſus pertinēt,& Dolona Phrygium taxat. Hic ad Græcoꝝ caſtra miſſus eſt à Troianis,quibus Achillis equos Balion inquam & Xanthum abducere pactus eſt,ſed ab Vlyſſ.& Dio. per noctē captus occiditur,prius tamen Troianorum detectis conſilijs,vt Ho.& Ditis ſcr. Ouid.in Heroidibus. Retulit & ferro Rheſumque,Dolonaque cæſos,Vtque ſit hic ſomno proditus,ille dolo. [Nec tu q̄ Rheſus) Cionei filius Rheſus Thraciæ rex,in Troianoꝝ auxilia veniēs vna cum comitibus ab Vlyſſ.& ſocio Dio.occiſus eſt,Dolon, qui equos albos ſecum ducebat, q ſi Xanthum bibiſſent, erat in fatis Troiam capi non poſſe, vt Maronis carmen teſtatur. Ardentesque auertit equos in caſtra priuſquam Pabula guſtaſſent Troiæ, Xanthumque bibiſſent. Ho. & Ditis hanc copioſius ſcripſ. hiſt. [Quàm quos cum Rutulo) Niſus Hyrtaci filius, & comes Euryalus in Rutuloꝝ caſtra venere,vbi Rhamnetem, multosque alios morti dedere,tandem & ipſi agniti occiſi ſunt,vt in ix. Aen.Virg.eſt auctor.[Cliniadæque modo) Perſicus Cliniæ filius a ſocijs occiſus eſt,ac ſemicombuſtus propter auri copiam, quam habebat ſecū,ſi veteri credimus interpreti. poteſt quoque de Alcibiadæ Cliniæ filio intelligi, qui

qui in Phrygia crematus eſt Lyſandri Lacedæmonij artificio, vt Probus Æmilius tradit. legitur & Clytiadæ,& Clytiæ filium dicit,qui dicitur radijs ſolaribus exuſtus.

ET vt ipſa parens).i. mater. [Prodidit officio luminis).i. agnitione per oculos facta. [Melantheum).ſ.filium ſuũ.[Latentem) Defenſum.[A cæde).i.occiſione.[Tenebris).i.beneficio tenebrarum.[Sic tua corpora fodiantur telis coniectis).ſ.in ea. & ego precor vt impediare ſic.[A tuis auxilijs).i.ab ijs,qui tibi auxilio eſſe deberent,vt ille à matre impeditus eſt.[Qualis nox eſt acta Phrygi).i. Troiano.ſ.Doloni.[Timido).ſ. propter furtum, quod attentauit,hoc eſt equis,quos fortis Achilles agebat.[Pactis).i.pollicitis ab eo [Talis nox,eat tibi).i.illudaris,& tandem neceris,vt ille. [Nec tua fruaris meliore ſomno q̃ Rheſus).ſ.Rex Thraciæ, qui prima nocte cum Troiam intrare non poſſet, ſomno grauatus deprehenſus,& occiſus eſt,ablatis equis eius candidiſſimis,& fatalibus.[Nec tu fruaris meliore ſomno Ante diem necis).i.pridie,q̃ necaberis.[Quàm)Sup.fruebantur comites Rheſi.Et non fruaris meliore ſomno.[Quàm)Sup.ij.[Quos Hyrtacides).i.Niſus.[Impiger).i.velociſſimus curſor,vt patet v. Æn. & etiam ix. [Et comes Hyrtacidæ).ſ. Euryalus. [Dederunt morti).i. occiderunt cum Rhamnete Rutulo, dum.ſ. per noctem ad Æneam iter habebant per caſtra Rutilorum,vt late patet Æn. ix. [Et tu feras membra ſemicremata).i.ad medium cremata. [Nec ſtygiæ).i.ad mortem infernalem,exiſtens circundatus atris ignibus. [More Cliniadæ).i.Alcibiadis,qui in cubiculo crematus eſt, aut more Clyciadæ puellæ filij, qui radijs Solis exuſtus perijt. ASCEN.

Vtq́ue Remo muros auſo tranſire recentes,
  Noxia ſint capiti ruſtica tela tua.
Denique Sarmaticas inter Geticasq́ue ſagittas.
  His precor vt viuas, & moriare locis.
Hæc tibi tantiſper ſubito ſunt miſſa libello,
  Immemores ne nos eſſe querare tui.
Pauca quidem, fateor, ſed dij dent plura rogatis,
  Multiplicentq́ue ſuo vota fauore mea.
Poſtmodo plura leges, & nomen habentia verum,
  Et pede quo debent acria bella geri.

VTq́ue Remo muros) Narrat in j. ab V.C. Liuius Remum in contẽtione augurij ictum in turba cecidiſſe. deinde ait: Vulgatior fama eſt ludibrio fratris Remum nouos tranſilijſſe muros, inde ab irata Romulo cum verbis quoque increpitans adieciſſet, Sic deinde quicũque alius tranſiliet mœnia mea, interfectum à Celere Cẽturione raſtro.[Ruſtica tela) Quia ruſtici tũ Ro. erant: iſq́ue Centurio, à quo Remus eſt occiſus. [Denique Sarmaticas inter Geticasq́ue ſagittas) Sarmatæ, quos Græci Sauromatas vocant, Borealem regionem incolunt exilem,ac tenuẽ, alioqn felicibus refertã arboribus,ab Amazonibus oriundi,vt Herodotus tradit, tanta ijs eſt barbaries, vt pacẽ non intelligant,ſagittis in bello vti ſolitos accepimus,ſicut & Getas, qui à Romanis, teſte in iiij. hiſt. Plin. Daci nuncupantur: Thraciam incolere dicuntur. eodem in loco,Plin. auct. quorum ſæuitiem in lib.de Ponto Ouid memorat,cum ait: Nulla Getis toto gens eſt truculentior orbe. [Hæc tibi tantiſper) Interea. & ſi fere poſt ſe poſtulet,dum pro donec ſiue quandiu,vt doctorũ grammaticorum eſt ſententia.[Subito ſint miſſa libello, Immemores ne nos eſſe querare tui.)Solent homines cum à patria abſunt,quamprimum ad amicos literas dare,vt inde ipſorum oblitos non credant. quare nunc poëta,inquit. Mittimus tibi has noſtras imprecationes ſubito,ne credas me iniuriæ oblitum. quare in principio operis dixit. Sic ego te nondum ferro iaculabor acuto,& quæ ſequuntur ad octo verſus.[Querare)Queror deponens abſolutum ſine æ,diphthongo,idem, quod lamentor, valet, vt hoc loco. vnde queſtus quartæ inflexionis pro lamentatione accipitur,cuius datiuus & ablatiuus pluralis eſt queſtubus,vt portubus. Quæror autem cum per diphthongum ſcribitur, à quo multa componuntur verba notiſſimam habet ſignificationem,quam docti pariter,&indocti tenent,vnde quæſtus.i.lucrum deducitur qui in datiuo,& ablatiuo plurali q̃ſtibus facit. [Pauca quidẽ fateor) Subaudiendũ miſſa à me ſunt.[Sed dij dent plura p̃canti) Roganti.p̃cor cum merũ poſt ſe accuſa ZAROT.

cuſatiuum habet,eſt idem qđ rogo,cum vero datiuo adiūgitur eſt idem,quod imprecari,hoc eſt optare alicui Deos precando bonam fortunam,aut malum, quemadmodum apud auctores obſeruauimus,de quo verbo diſſerit Gellius in noctibus Atticis.[Poſtmodo plura leges) Intelligendum quam iſta quæ nunc mittimus.[Et nomen habentia verum)Non autem quē-admodum in præſentia ficto nomine Ibidem appellauimus. [Et pede,quo debent acria bella geri) Carmine iambico vtimur ad maledicentiam proprie,vt in principio docuit poëta , vbi dicit . Poſtmodo ſi perges in te mihi liber Iambus Tincta Lycambæo ſanguine tela dabit. Et nos quoque in commentario abunde explicuimus.[Acria) Seuere. Acre multas habet ſignificationes,vt Nonius Marc.docet,inter quas acre pro ſeuero exponit.[Bella)Bellum, & prœlium ita inter ſe differunt,vt bellum dicatur,tum ipſa pugna,tum totum tempus, quo in militia ſumus,prœlium ipſum tantummodo armorum certamē.[Geri)Fieri gerere habere, ferre,& vt hic,facere,teſte Nonio . & Gerrones nugatores nuncupant , ē. gerræ nugæ,ſicut Seruius,& Nonius Marcellus tradunt,non a gerendo,nam geminat r . ſed à Gerra,quod eſt cratis genus , quod cum ſibi poſcerent Syracuſani pro ſcutis illuſi , tamen nomen dederunt nugacibus .

ASCEN. ET tela ruſtica ſint noxia).i.nociua.[Tuo capiti).i.interficiant te.[Vt)Sup.fuerūt noxia Remo fratri Romulo auſo tranſire.[Muros).ſ.Romæ.[Recentes) .i. recenter factos,& ad huc humiles.[Denique ego precor,vt viuas & moriare his locis) .ſ.in quibus me eſſe gaudes.[Inter ſagittas Sarmaticas,& Geticas).i.Sarmatarum,& Getarum ferocium populorum ad glacialem Oceanum habitantium . [Hæc) .ſ. maledicta,& nociua vota. [Sunt miſſa tibi tantiſper).ſ.dum inter Geticas ſagittas moriaris.[Libello ſubito) .i ſubito calore edito.[Ne querare).i.queraris.[Nos eſſe immemores tui) Hoc per irriſionem dicit, quia melius eſſet non eſſe memorem,quam ſic . [Ego quidē fateor pauca) Sup.hæc eſſe. [Sed Dij dent mihi roganti plura)Sup. mala in te imprecari , multiplicent mea vota ſuo fauore . [Et leges poſtmodo).i.poſtmodum.[Plura).i.plures imprecationes.[Et habentia verum nomen).ſ.tuum,cum nunc per finctionem Ibis voceris,& ſup.cōfecta.[Pede).ſ.iambico.[Quo acria bella) .i. hoſtiles imprecationes. [Debent geri) .i. ingeri,& imprecari .

FINIS.

SERIES CHARTARVM.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V.

Quaterniones omnes.

VENETIIS, APVD IOANNEM

MARIAM BONELLVM.

M. D. L X.

VA1 1552041

110 w
5
51